

פדה בשלום

קובץ מעשיות מתלמוד בבלי בעיון

מאת האדמו"ר מרחליץ

פדה בשלום

קובץ מעשיות מתלמוד בבלי בעיון

מאת: האדמו"ר מרחלין

בהוצאת יקצ"ן חי
עמותה מלכ"ר דחסידות רחלין

רחוב נג'ארה 4, גבעת שאול, ירושלים ת"ו
ת.ד. 34194, טל': 02-6520002

כל הזכויות שמורות לאדמו"ר מרחלין

כ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

הערה: ספרים אלו הינם שכתוב, מילה במילה,
של שיעורים שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א ברחבי הארץ
לא הוכנסו שינויים על מנת לשמר את הסגנון המקורי

תוכן עניינים:

5.....	הקדמה
6.....	הסבר על השוני בסוגי הכתב (פונטיים) בספר "פדה בשלום":
7.....	1. ארי עלה מבבל
25.....	2. רב כהנא זריז בתורה ומצוות
33.....	3. רב יוחנן וריש לקיש
40.....	4. יופיו של רב יוחנן
41.....	5. רב יוחנן יושב ביציאה של המקוה
43.....	6. רב יוחנן וריש לקיש - המשך מפורט
56.....	7. השומן של רבי אלעזר
75.....	8. רבי אלעזר מקבל יסורים באהבה
83.....	9. רבי שרצה לשאת לאישה את אלמנתו של רבי אלעזר
92.....	10. רבי מקבל על עצמו יסורים חביבין
102.....	11. מעשה ברבי יוסי נכדו של רבי שמעון בר-יוחאי
108.....	12. רבי חנינא ורב חייא שדאגו שלא תשתכח תורה מישראל
115.....	13. רב אבהו ורב חייא בר אבא שנזדמנו יחד למקום אחד
122.....	14. 'דליקה' בבית רב עמרם חסידא
127.....	15. רב מאיר ורבי עקיבא גוברים על יצרם
130.....	16. מעשה בפלימו שהיה מקלל את היצר הרע
135.....	17. תפילת רבי חייא ובניו
142.....	18. רבה בר נחמני - יחיד בנגעים, יחיד באהלות
154.....	19. רבי אלעזר, רבי זירא והנשיא
	20. פרשת 'פינחס' והמעשים ברבה בר-נחמני וברב יוחנן
160.....	ורב כהנא
165.....	21. מעשה ברבי שפתח את האוצרות בשנת רעבון
202.....	22. מעשה ברב פפא שכמעט נפל מהסולם

- 205..... רבי יונה מתפלל למטר .23
- 213..... רב מני שהיו מצערים אותו הנשיאים .24
- 25 מעשה שבקשו תלמידי רב יצחק בן אלישיב שיברך אותם
241..... בחכמה .25
- 242..... מעשה ברבי יוסי מיוקרת שעל בנו ובתו אינו חס .26
- 244... דיון ב - 2 הסיפורים האחרונים: תלמידי רבי יצחק ורבי יוסי .27
- 260..... מעשה בחמורו של רבי יוסי מיוקרת .28
- 263..... אלעזר איש ברתותא וגבאי הצדקה .29
- 280..... מעשה ברב יהודה שראה פת זרוקה בשוק והקפיד .30
- 296..... מעשה באחד שמת ממלקות בבית דין של רבא .31
- 314..... רבי חנינא הולך בדרך ומתפלל בגשם .32
- 329..... ממעשי אשת רבי חנינא בן דוסא שהיתה מלומדת בניסים .33
- 352..... בתו של רבי חנינא שהתחלף לה חומץ בשמן בערב שבת .34
- 356..... התעניות שגזר שמואל הקטן כדי שירדו גשמים .35
- 358..... גשמים יורדים לפני התפילה בתענית שגזרו בלוד .36
- 360..... אדון אחד שהציל את רבן גמליאל מהריגה .37
- 364..... רבה ששחט לרבי זירא בפורים .38
- 365..... תרגום התורה - מעשה בתלמי המלך .39
- 369..... מה איכפת לעיור בין אפילה לאורה? .40
- 41 מעשה באדם שקרא לרבי אליעזר להודיע
372..... את תועבות ירושלים .41
- 380..... הרבנים שבירכו ב"קללות" את רבי אלעזר בן רשב"י .42
- 386..... מעשה ברב חיסדא שלמד ולא יכל מלאך ההוא לגשת אליו .43
- 44 רשב"ג הנשיא קובע הפרש בינו לבין אב"ד
390..... ובין גדול החכמים .44
- 430..... מעשה ברבי פינחס בן יאיר שהלך לפדיון שבויים ופגש ברבי .45

הקדמה

יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר זיכני לברך על המוגמר על ספר זה, ה-16 במספר. ספר זה עוסק בברור מעשיות הגמרא בעיון. וקראנו לו בשם: "פדה בשלום"- וזאת לקיים מאמר חז"ל שהמחבר צריך לרמוז את שמו בחיבורו. והעיקר 'פדה בשלום נפשי' - שבזכות כל התנאים והאמוראים הקדושים אשר עסקנו במסכת חייהם תנצל נפשי מכל המקטרגים הקמים על כל העוסק בהפצת מעיינות פנימיות התורה לזיכוי הרבים. וזכותם תגן עלינו מכל טעות ומכשול!

סיפורי צדיקים הם מעשה מרכבה. את כל התורה ניתן ללמוד רק מהתבוננות במעשיהם זי"ע! החלטתי להיכנס לפנים מהמחיצה ולעסוק בכל השאלות הקשות המתעוררות ממעשיהם הקדושים אשר לא אחת הם מעבר להשגתנו כלל וכלל! ולכן רבו הישיבות אשר לא עוסקים כלל במקצוע קדוש זה שבתורתנו הקדושה וחרדים שמא מרוב אור ועומק יחמיצו ר"ל! ובודאי שהצדק עמהם! ובכל זאת מרוב יראה ופחד מזניחים את חובתנו ללמוד לעומק מעשיהם ולהבין את דרכיהם ולהתבשם ולהתעלות על ידי למוד קדוש זה ויוצא הפסד גדול. ומה עוד שבדור דל זה הרבה עוזבים את למוד הגמרא לגמרי ר"ל מפני שקצה נפשם להתייגע בסוגיות ההלכתיות הדורשות שכל חכמה בינה ודעת עמקות וחרירות ומתיאשים מהלימוד ולעיתים אף משמירת המצוות ר"ל! ויצר הרע מרוויח נשמות יקרות ר"ל! ואין ספק שאילו עסקו במעשיות ובחלק הפנימי של התורה היו מתחזקים גם לעסוק בפשטי התורה ביתר יראה ואהבה והיו ניצולים מהיובש הרוחני והנפילה ברשת בעל הדבר!

ולכן אזרתי עוז להיכנס בקודש הקודשים להציל נשמות מאבדון ולפתוח פתח ללמוד את מעשיות הגמרא בעיון ובעמקות על מנת שיחשב ללומדים חלק זה של התורה כלימוד תורה! ופתחנו שיטה של מו"מ בכל סוגיה כאלו עסקנו בלמוד גמרא בעיון. וכך ניסינו להתמודד עם כל שאלות האמונה ודרכי הנהגתם של חז"ל ולקרוב אותם להבנת ההדיוטות! ולפעמים גם הפלגנו לנסות ולתת הסבר על פי פנימיות התורה!

ועל פי שיטה זו שאלנו שאלות קשות ונוקבות ולא חלילה במקום האסור אלא ע"פ הכלל: "תורה היא וללמוד אני צריך".

וידוע המאמר: "אם הם כמלאכים אנו כבני אדם - אם הם כבני אדם אנו כחמורים ואפילו לא כחמורו של רבי פינחס בן יאיר". וידוע הפרוש: "שאם אנו חושבים אותם כבני אדם הרי זה כי אנו חמורים". ובכל זאת בדור יתום זה נראה שעסקנו וניסיונותינו להידבק במעשיהם של חז"ל זי"ע למרות דרגתנו הנמוכה והדלה - עושה נחת רוח בשמים שעדיין בניו של מקום נמשכים להתעמק במעשי אבות! והוא רחום יכפר עוון ואם טעינו יסלח לנו הבורא ויסלחו לנו קדושים וצדיקים כי התכוונו לטובה להגדיל תורה ולהאדירה!

ועל הקורא מוטלת האחריות לזכור בכל רגע שאין אנו מבינים אפס קצהו של מעשיהם זי"ע וכל ההסברים הם ע"פ דרגתנו הדלה ביותר ומפאת הסיבות שמנית לעיל נכנסנו להעסק הקדוש הזה! הספר הוא שכתוב של שיעורים שהעברנו ולכן משתקף בו המו"מ בין התלמידים לבניי והשארנו זאת כך על מנת לאפשר למחנכים ללמוד את השיטה כיצד לבנות את השיעור ולשתף את התלמידים, לשאול אותם שאלות ולתרוץ הקושיות ובודאי יש במתכונת זו תועלת למחנכים! יהי רצון שהספר יתקבל בברכה בעם הקודש ונזכה להתחזק לאור מעשי הקדושים זי"ע ביראת שמים אמיתית ובא לציון גואל!

המחבר

הסבר על השוני בסוגי הכתב (פונטים) בספר "פדה בשלום":

בספר זה, על מנת להציג תמונה בהירה של המתרחש בשיעור בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר רבי פד"ה רחלין שליט"א השתמשנו בארבעה סוגי כתב שונים לפי הפירוט הבא:

הלשון המקורית של התלמוד בבלי וירושלמי שמהם למדנו מובאים בסוג הכתב הזה.

המעשיה - מתורגמת ללשוננו - מובאת מיד אחרי התלמוד בסוג הכתב הזה.

דברי כ"ק האדמו"ר מרחלין מובאים בסוג הכתב הזה.

דברי תלמידיו נ"י מובאים בסוג הכתב הזה.

כאמור, כל זאת על מנת להציג תמונה המשקפת ללא שינוי את המתרחש בשיעור כפי שהעביר האדמו"ר מרחלין בבית מדרשו.

ארי עלה מבבל

מסכת בבא קמא. דף קי"ז עמ' א, ב. לשון הגמרא:

"..קום סק לארעא דישראל וקביל עלך דלא תקשי לרבי יוחנן שבע שנין אזיל אשכחיה לריש לקיש דיתב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן אמר להו ריש לקיש היכא אמרו ליה אמאי אמר להו האי קושיא והאי קושיא והאי פירוקא והאי פירוקא אמרו ליה לריש לקיש אזל ריש לקיש א"ל לרבי יוחנן ארי עלה מבבל לעיין מר במתיבתא דלמחר למחר אותבוה בדרא קמא קמיה דרבי יוחנן אמר שמעתתא ולא אקשי שמעתתא ולא אקשי אנחתיה אחורי שבע דרי עד דאותביה בדרא בתרא א"ל רבי יוחנן לר"ש בן לקיש ארי שאמרת נעשה שועל אמר יהא רעוא דהני שבע דרי להו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא אמר שמעתתא ואקשי אוקמיה בדרא קמא אמר שמעתתא ואקשי רבי יוחנן הוה יתיב אשבע בסתרכי שלפי ליה חדא בסתרקא מתותיה אמר שמעתתא ואקשי ליה עד דשלפי ליה כולהו בסתרכי מתותיה עד דיתב על ארעא רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה אמר להו דלו לי עיני ואחזייה דלו ליה במכחלתא דכספא חזא דפרטיה שפוותיה סבר אחוך קמחיך ביה חלש דעתיה ונח נפשיה למחר אמר להו רבי יוחנן לרבנן חזיתו לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דרכיה הכי על לגבי מערתא חזא דהוה הדרא ליה עכנא א"ל עכנא עכנא פתח פומיך ויכנס הרב אצל תלמיד ולא פתח יכנס חבר אצל חבר ולא פתח יכנס תלמיד אצל הרב פתח ליה בעא רחמי ואוקמיה א"ל אי הוה ידענא דדרכיה דמר הכי לא חלשא דעתי השתא ליתי מר בהדן א"ל אי מצית למיבעי רחמי דתו לא שכיבנא אזילנא ואי לא לא אזילנא הואיל וחליף שעתא חליף תייריה אוקמיה שייליה כל ספיקא דהוה ליה ופשטינהו ניהליה היינו דאמר רבי יוחנן דילכון אמרי דילהון היא:"

"מעשה שאמר רב לרב כהנא שיעלה לארץ ישראל מבבל ולא יקשה לרב יוחנן שום קושיא עד שבעה שנים".

רב, אמר לרב כהנא, הם היו בבבל, שיעלה לארץ. וכשילך לישיבה של רבי יוחנן שהייתה בארץ, לא יקשה לו קושיות שבע שנים, לא יקשה לו שום דבר במשך שבע שנים.
"הלך מבבל לארץ ישראל, אמר ריש לקיש לרב יוחנן: "ארי עלה מבבל" - ריש לקיש היה תלמיד של רבי-יוחנן, אמר לרב שלו שארי, אריה - אדם גדול עלה מבבל, עלה לארץ מבבל, גדול בתורה.

"ויעיין אדוני בישיבה שילמוד מחר", זאת אומרת: ישים לב, מחר הוא יהיה בישיבה.
"למחר הושיבוהו בשורה ראשונה כי שבע שורות היו יושבים לפני רבי יוחנן זו לפני מזו", הושיבו אותו בשורה הראשונה מול רבי יוחנן. מובן?

"אמר רבי יוחנן איזה דבר הלכה. ולא היקשה לו רב כהנא".
השיטה הייתה שרבי יוחנן אומר הלכה והתלמידים צריכים להקשות עליו קושיות ואז הוא מתפלפל איתם וכו'. אבל היתה פה שיטה מעניינת.

"אמר רבי יוחנן איזה דבר הלכה, ולא הקשה לו רב כהנא, אחר כך אמר עוד הלכה, ולא שאלו גם כן שום קושיא עד שהושיבו שישב בשורה התחתונה, כי כל פעם שמע רב יוחנן ולא הושיבו על דבריו, לשאול אותו איזה קושיא, לכן הורידו אותו".

ככה היתה השיטה שם, בישיבה של רבי יוחנן. הוא אומר הלכה, מקשים... בסדר, לא מקשים, עובר לשורה שניה. אומר עוד משהו, לא מקשה שום קושיה... שורה שלישית. עד הסוף אדם יכול לרדת, כן? אם הוא לא ניכנס לפלפול. ככה זה היה, וגם להפך, אם בן אדם היה בשורה השביעית ומתחיל לשאול ולהתווכח, מעלים אותו עד שהוא מגיע לשורה הראשונה, וכו', ניידות.

"אמר רב יוחנן לריש לקיש: זהו שאמרת לי ארי עלה מבבל?"

הוא שתק הוא לא אמר כלום, הוא לא שאל כלום.

"הוא נעשה שועל לפי שלא שאל אותי מאומה. אמר רב כהנא: יהי רצון, שיהיו אלו שבע שורות, תחת שבע שנים שהבטחתי לרב בבבל שלא אקשה לכבודו שום שאלה בלימודו. עמד

רב כהנא על רגליו ואמר לו: יחזור כבודו עוד הפעם ההלכות מה שלימד."

זאת אומרת רב כהנא, שהורידו אותו מגדלותו, בעצם לא יכל לסבול את זה היה בשורה האחרונה, אמר יהי רצון שיחשב שבע השורות האלה שהוא ירד כמו שבע השנים שהוא הבטיח. קם על הרגלים וביקש מרב יוחנן שיחזור על לימודו.

"התחיל רבי יוחנן ואמר הלכה והקשה לו עליו, אמר הלכה שניה והקשה לו גם כן. עד שבכל שורה ושורה שאמר הלכה שאל לו קושיה אחרת עד שהושיבו רב יוחנן להיות יושב בשורה

הראשונה. רב יוחנן היה יושב על כרים וכסתות, ולקחו מאחוריו כר אחד"

עכשיו התחילו להוריד את רב יוחנן.

"אמר הלכה והקשה לו רב כהנא, עד שלקחו מאחוריו כל הכרים והכסתות שהיה יושב עליהם. ונשאר יושב על הארץ".

תלמיד: איזה שיטה זאת?

כ'ק האדמו"ר: תכף נדון על השיטה, אבל זו עובדה. עכשיו הרב, רב יוחנן יושב על הרצפה, הוא הוריד אותו, כי הוא הקשה ורב יוחנן לא ידע מה לענות.

"רב יוחנן היה איש זקן, וגבות עיניו הם גדולים. ומכסים את עיניו".

הוא לא ראה, מהגבות.

"אמר להם: הגביהו את גבות עיניי שאוכל לראות את רב כהנא".

בכל זאת כזה ארי עלה מבבל, הוא רוצה לראות אותו.

"הגביהו את גבות עיניו, בכלי של כסף (והכלי נעשית מצד אחד הוא חד מצד שני הוא רחב כמו כלי שמנקים בו זוהמה מין האוזן)".

איזה כלי כזה להרים לו את הגבות.

"וראה שנקרעה שפתו על ידי מכה", רב כהנא השפתיים שלו היו קרועות, "סבור שהוא מצחק בו".

רב יוחנן ראה אותו חשב שרב כהנא צוחק עליו, כי השפתיים היו ככה כנראה באיזה דרך שזה ניראה כאילו שהוא צוחק עליו. אז לא מספיק שהוריד אותו לרצפה, גם צוחק עליו.

"סבור שהוא מצחק בו. כי על ידי זה נידמה לו שהוא מצחק בו, חלש דעתו של רב יוחנן - ונפטר רב כהנא"

נפטר. למה? תכף אנחנו נבדוק למה. קודם נשמע את הסיפור. אבל זה מובן בינתיים, כן? חלשה דעתו של רב יוחנן כי הוא חשב שהוא צוחק עליו ואז הוא נפטר. נפטר רב כהנא.

"למחר אמר רב יוחנן לרבנים: ראינום לזה האיש מבבל, האיך עשה?"

רב יוחנן למחרת בא לישיבה, ואמר: אתם ראיתם את זה איך הוא צוחק עלי?
"אמרו לו: דרכו לעשות כן", זאת אומרת זה מום שלו, הוא לא צחק עליך, ככה הפנים שלו.
"נכנס אצל מערה", הלך למערה איפה שהיה קבור רב כהנא, "וראה שהיה נחש גדול עושה
עצמו כגלגל, ומקיף את פי המערה ונותן זנבו לתוך פיו, ואין אדם יכול להיכנס. אמר לנחש:
נחש נחש, פתח פיך ויכנס הרב אצל התלמיד. ולא פתח את פיו". לא נתן לו לעבור, "אמר:
יכנס חבר אצל חבר, ולא פתח פיו. יכנס תלמיד אצל רב, פתח לו".
הבנתם? זאת אומרת רב יוחנן אמר לנחש שייתן לו להיכנס אצל התלמיד והוא הרב.
לא נתן לו, 'חבר לחבר' - כאילו הם באותה דרגה - לא נתן לו. 'תלמיד אצל רבו' נתן לו, פתח
לו.

"התפלל רב יוחנן עליו וחיה".

החיה אותו, הקים אותו לתחייה.

"אמר רב יוחנן לרב כהנא: אם הייתי יודע שדרכך כך, לא היתה לי חלישות הדעת".
'אם הייתי יודע שזה מום, ואתה לא צוחק עלי, לא היתה לי חלישות הדעת'. זה שהוא ניצח
אותו בהלכה זה לא עשה לו חלישות דעת. הוא דווקא התפעל ממנו, רצה לראות אותו, אבל
זה שהוא חשב שהוא צוחק עליו - זה פגע בו. הוא אמר, 'רגע! מה הוא צוחק עלי זה? אז מה
אם הוא יודע יותר. לצחוק? אז הוא בא בעצם לבקש ממנו סליחה, "כעת יבוא אדוני
איתנו", הוא הזמין אותו לישיבה.

"אמר לו, אם תוכל לבקש רחמים עלי, שלא אמות עוד, אני הולך עמך, ואם לא, אין אני הולך
עמך", הוא לא מוכן עוד פעם לבוא לישיבה, ושעוד פעם יקפידו עליו ועוד פעם הוא ימות,
מספיק מת פעם אחת.

"הואיל שעבר הזמן, ונעשה לי נס לא אלך עוד עמך כי שמא תכעוס עלי, ואמות עוד פעם
אחרת. רק אלך לביתי חי", יחזור לבבל, "ולא אעמוד עוד אצלך, כי פן אמות פעם אחרת. ויש
אומרים שאמר לו: 'כן, הואיל שעבר הזמן, וקיבלתי צער מיתה, לא אקבל עוד פעם אחרת
לילך מכאן'. לסוף הקיצו משנתו ושאלו כל הספקות שהיה לו. והיה רב כהנא מתרץ אותו לו",
הוא אמר לו את כל התירוצים. "וזה שאמר רב יוחנן: התורה שאמרתי לכם, הכל היה של בני
בבל".

עד כאן הסיפור.

איך הסיפור? סיפור סיפור! טוב, אנחנו דנו על זה ארבע שעות בשבת, על הסיפור הזה.
לפחות. כרגע לא נוכל להרחיב ארבע שעות אבל נקודות עיקריות:

"מעשה שאמר רב לרב כהנא שיעלה לארץ ישראל מבבל ולא יקשה לרב יוחנן שום קושיה
עד שבעה שנים". קודם כל רב הכניס את רב כהנא, כמו שאומרים, לניסיון קשה מאוד.
כיוון שבע שנים, הוא, גדול עולם כזה, עובדה, יודע הכל הוא בא לישיבה, מכבדים אותו,
והוא יושב כמו שאומרים: לא מבין, לא יודע, לא כלום. שבע שנים! לא עבר, לא שבעה
חודשים, לא עבר לא שבע שבועות, לא חודשים, לא יומיים אפילו, שבע שנים, מי יכול
לעמוד בדבר כזה? זה ניסיון קשה מאוד.

תלמיד: למה זה קשור? לענווה?

כ'ק האדמו"ר: קודם כל סבלנות, צריך לשתוק שבע שנים; ואתה שומע הלכה, ויש לך מה
להגיד, אולי מה להקשות, אולי מה לתקן, אולי מה להעיר ואנשים האלה, כולם אנשי אמת.

פתאום הוא רואה, שרב יוחנן אומר משהו, והוא חולק עליו, באופן אמיתי, כן, והוא לא יכול להגיד כלום. זה, אי אפשר לעמוד בזה, זה ניסיון קשה מאוד. מי יכול לעמוד בזה, זה ניסיון קשה מאוד. מי יכול לעמוד בזה? אז פה כבר היה פתח לבעיות. מצד שני למה הוא אמר לו את זה?

א' - רב יוחנן היה זקן, אולי רב צפה שתוך שבע, הוא כבר ילך לעולמו, אז לא יהיה בעיות. יש כלל: "אין שני מלכים יכולים לשמש בכתר אחד". שניים גדולים כאלה באותה ישיבה, זה קשה מאוד. היום זה קשה, שאנחנו בדור נמוך לעומת הדור שלהם אנחנו כחמורים, אז מה בדור ההוא.

שמה הקפדה הכי קטנה, של צדיק על השני - ההוא היה הופך להיות גל של עצמות! זה לא כמו היום, נעלבים וזה..

זה מוות. פשוט מאוד, בן אדם "הולך" במקום, הכל, הכל היה קצר, גם אפשר להחיות. גם אפשר למות.

תלמיד: איך זה יתכן, הרי שניהם צדיקים.

כ"ק האדמו"ר: רגע לפני שניכנס לעניין הזה צריך להקדים הקדמה: כשבא הבעל שם טוב לעולם. מה הוא בא לחדש? הוא בא לחדש, שלא מספיק הלימוד השכלי של התורה. אלא יש דרגה רוחנית של צדיקות, שלא תמיד קשורה, רק ללימוד של היהודי מהספר. והשיטה הליטאית, זה בעיקר הלימוד והפלפול. הבעל-שם-טוב אמר: גם אדם פשוט אפילו, עובד אדמה, עגלון, אם הוא עובד לשם שמים הוא יכול להיות חשוב למעלה, אומר תהילים, אומר 'אמן', אומר 'ברוך השם', זה גם כן עבודה חשובה, לא רק הידע בתורה, לא רק הידע, זה עניין של, שחסידיהם היו אומרים: "רבי מאיר אומר, כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה...". אם למדת, ואם עסקת בתורה לשמה, איפה הדברים הרבה שלך? אין לך דברים הרבה, מה שרבי מאיר מפרט, סימן שלא למדת לשמה.

אז הבעל שם טוב בא הרבה להכניס את העבודה הפנימית, לא רק השכל, לא רק הלימוד בשכל, אלא עבודה, דבקות וכו'. בזמן של התנאים והאמוראים היה להם את שתי הבחינות. היה להם את הבחינה של התורה, והיה להם את הבחינה של העבודה הפנימית. כולם היו אנשי אמת, בלי שום חוכמות. ולפעמים אמת קשה. לפעמים האמת ככה כמו דין, זה חביבי ככה וזהו זה! ראינו הרבה סיפורים. שניכנס לזה, נראה שכל הסיפורים, הם חדים, אין 'חוכמות' שמה. היה בירור של הלכה לדורות. אז אי אפשר היה לעשות שמה שום 'חוכמות'. זה היה חייב להיות הכל, מדויק. גם כן מצד שני יש סיפורים שרואים שתנאים ואמוראים שכמעט נכשלו, לא עלינו, באיזה תאוה. אתה אומר: איך יכול להיות? מצד אחד מחיים מתים, מצד שני שנכשלו? אז יש כבר את הסיפור שאחד החכמים עסק עם התלמידים והזכיר את מנשה מלך ישראל ואמר "חברינו מנשה". אז מנשה מלך ישראל, הופיע לו בחלום, אמר לו מי אתה שתיקרא לי: "חברינו מנשה"? ושאל אותו: "אתה יודע מאיפה בוצעים את הפת?" החכם אמר לו: לא! אז הוא אומר: "מהמקום הכי אפוי". אז החכם אמר לו "אם אתה כזה חכם, למה עבדת עבודה זרה?" אז מנשה מלך ישראל אמר: יצר הרע היה כל כך חזק בדור שלנו, שאם אתה היית בדור שלנו, היית מרים את הגלימה, ורץ לעבוד עבודה זרה.

זאת אומרת כדי שלא תתבטל הבחירה, כשיש גילוי פנים גם היצר יותר חזק. זאת אומרת שאם אנחנו רואים איזה תנא או אמורא שניכנס לאיזה תאוה, או איזה קפידה, או לאיזה כעס דברים כאלה - זה לא עוצמות שאנחנו רגילים זה עוצמות אדירות, אי אפשר לעמוד

בזה בכלל. אנחנו בדרגות שלנו בקושי עומדים בכעס, לתפוס אותו שמה זה כמו יוסף הצדיק, כן.

אז אומרים, מה איזה ניסיון היה ליוסף, זה גם חבר'ה מהשכונה ברחו מזה, אז מה איך יכול להיות? אלא יוצא שאצל יוסף, זה היה בעוצמה, שאי אפשר לתאר בכלל. לפי הכלל: "מי שגדול מחברו, יצרו גדול הימנו". אז היה שמה מידות והיו שם מידות חזקות, והיו ניסיונות קשים, זה לא היה פשוט בכלל. זה תמיד קורה בזמן של גילוי פנים.

תלמיד: גם אנשים היו בנויים פיזית יותר.

כ"ק האדמו"ר: כן, אנשים היו אחרת, לא כמונו, היה להם כוחות אחרים, הכל אחרת. אז לא צריך לתמוה איך יכול להיות שהוא נפגע, או איך יכול להיות שהיצר תפס אותו, למה זה היה דברים עם עוצמות שאי אפשר היה לעמוד בהם. גם על אדם הראשון, אומרים אותו הדבר. מה היום יגידו לך, תאכל מכל העצים, אל תאכל מהעץ הזה, מה? אתה דווקא חייב לאכול מהעץ הזה? אה... אז איך אדם הראשון, שהיה כזה גדול? טוב זה היו עוצמות אחרות, זה לא כמו שאנחנו, הבנתם? אז זה הקדמה כדי שלא נתבלבל.

דבר שני יש כלל: "אם הם כמלאכים, אנחנו כבני אדם. ואם הם כבני אדם, אנחנו כחמורים, ואפילו לא כחמורו של רבי פינחס בן יאיר". שהיה בדרגה יותר גבוהה מאתנו, החמור שלו, למה? - היה לו רוח הקודש. לא היה אוכל מה שלא מעושר, החמור לא היה אוכל מה שלא מעושר. אז תארו לכם.

טוב, אם כן "מעשה שאמר רב לרב כהנא, שיעלה לארץ ישראל מבבל, לא יקשה לרב יוחנן שום קושיה עד שבעה שנים. הלך מבבל, לארץ ישראל. אמר ריש לקיש לרב יוחנן: ארי עלה מבבל!".

למה הוא אמר לו? וזה טוב שאמר לו?

תלמיד: לא טוב שאמר לו.

כ"ק האדמו"ר: למה לא טוב?

תלמיד: כי לא היה קורה כל הסיפור, הוא לא היה מדבר, והוא לא היה רואה אותו.

כ"ק האדמו"ר: מה אתם אומרים?

תלמיד: טוב שאמר לו.

כ"ק האדמו"ר: טוב שאמר לו? קודם כל נדון למה לא טוב שאמר לו. למה לא טוב שאמר לו? כתוב שכל בן אומנות שונא את בן אומנותו, נכון? אם הוא מסגר, אז הוא שונא את המסגר השני. למה? אולי המסגר השני יותר טוב ממנו, אז יש לו קנאה, גם בין חכמים, יש עניין של קנאת סופרים, זה נקודה עדינה. אם הוא אמר לו, "ארי", אתה... כן ארי, כמה הוא ארי? הוא יותר ארי ממני? אני אכנס ללחץ? אני אכין את השיעור יותר? אולי הוא יוריד אותי, אולי אני אוריד אותו? זה כבר מתחיל להכניס את העניין לפסים בעייתיים. זה בעיה. מצד שני, אם לא היה אומר לו, ובכל זאת היה נכנס לזירה כמו שאומרים, אז היה מופתע, ואז היה יכול להיות יותר מסוכן. אז הוא גם היה מקפיד על התלמיד, למה לא אמרת לי שזה מגיע? בכל מקרה, זה לא פשוט. אבל להגיד ארי, זה כבר מכניס את האדם לחרדה, תחרות, השגיות.

קודם כל השיטה הזאת, השיטה שהייתה בבית מדרש של רבי יוחנן, זה שיטה, בלשון שלנו, נקראת שיטה תובענית, מאוד חמה. בן אדם מקשה - הוא נשאר במעמדו, הוא לא מקשה. פסס...ט. אחורה. עוד שאלה... לא מקשה... פסס...ט עוד שורה אחורה, כולם רואים אותו:

רגע זה ישב אתמול בשורה הראשונה. עכשיו הוא בשורה השביעית, מה קרה? כן מקשה? לא מקשה? נפל? מה קרה לו? כולם רואים את זה.

תלמיד: זה שהרב יורד מהכיסאות שלו?

כ"ק האדמו"ר: טוב את הרב לא הורידו כל כך מהר מהכיסאות. בשביל זה היה צריך ארי, אריה מבבל היה צריך בשביל זה.

תלמיד: מה עם שאר האנשים, זה לא העלבה בשבילם לרדת בדרגות כל הזמן?

כ"ק האדמו"ר: שאלה טובה! רגע, מה שאנחנו צריכים ללמוד, זה שכאשר בן אדם מביא שיטה, שיטת לימוד הוא צריך לקחת בחשבון, כל מה שיכול לקרות עם השיטה הזאת. יכול להיות שיש בזה רק מעלות. יכול להיות שיש בזה חסרונות. יכול להיות שיש בזה סכנות. בדרגה כזאת של אנשים שהקפדה קטנה ולא מוצדקת, כי באמת רב כהנא לא צחק עליו, הקפדה קטנה לא מוצדקת, יכולה להרוג בן אדם, תראה באיזה דרגות הם! להכניס את הבן אדם למצב של תחרות כזו, ולהוריד אותו בדרגה, להעלות אותו בדרגה, זה יכול לעשות סכנות גדולות! השיטה מסוכנת לפי הדרגות שהיו אז. ומצד שני, אז מה? הם לא ידעו? אז למה עשו את השיטה הזו?

תלמיד: הוא לא נעלב מזה שהוא ידע יותר, אלא מזה שהוא חשב שהוא צחק.

כ"ק האדמו"ר: יפה, הם היו אנשי אמת, אז אם בן אדם לא ידע להקשות, אז הוא לא ידע להקשות, אז הורידו אותו. עוד פעם לא ידע להקשות, אז הורידו אותו. יודע להקשות, מעלים אותו. הדבר הזה למה זה בנוי? השיטה הזאת מה רוצה מהבן אדם? היא רוצה שני דברים: א - שיהיה כל הזמן חריפות, והתפלפלות והתחדדות. ב - שאדם יעבוד על המידות שלו וירגיש את הארעיות של הדרגה שלו, הרי בכל הספרים הקדושים כתוב שיהודי עולה ויורד, בסולם יעקב, לא עומדים במקום אחד. אדם חושב שהוא עומד במקום אחד. לא. "מעשיך יקרבוך, מעשיך ירחקוך", כל רגע הוא יכול לרדת. אז בשיטה הזאת מזכירים לו את זה. אז מצד אחד זה בנוי על ידענות וחריפות. אם כן, מי שנמצא שמה, צריך להיות חריף, וידען. מצד שני, גם כן מחייבים אותו לעבוד על עצמו.

כי אסור לו להעלב, אם הוא לא יודע, מורידים אותו. מצד נוסף, נותר מעט לעבודה הנסתרת של האדם, הכל גלוי, כולם מסתכלים: אלה יורדים, אלה עולים, אלה יורדים, אלה עולים, אלה עולים, זה ידע, הוא לא ידע. ומטבע הדברים, במקום קטן כמו ארץ ישראל, כולם מכירים את כולם, וכו', לא נעים, פתאום בן אדם מזדקן, או חולה, לא הלך לו השבוע והחשיבות שלו יורדת. זאת אומרת, זה מין שיטה שהמצב של האדם המעשים שלו, והתוצאות של המעשים שלו, גלויים ברמה של הלימוד. היום אדם הולך לשיבה, לומד בחברותא, כן, או אפילו בן אדם שנותן שיעור, שואלים אותו שאלה והוא לא יודע, מה, מורידים אותו מהכיסא? -לא. בשיטה הזו יש לחץ.

תלמיד: אבל זו שיטה שהייתה מקובלת?

כ"ק האדמו"ר: אצל רבי יוחנן, אני לא יודע אם זה היה מקובל בכל מקום, היה כמה שיטות, אצלו זה היה ככה.

תלמיד: אין זמן לשקול את התשובה הנכונה?

כ"ק האדמו"ר: יש זמן מסוים, ברגע שעבר הזמן...

תלמיד: מה יצא מהשיטה הזאת?

כ"ק האדמו"ר: זה גרם לאדם: להתאמץ; להיות ערני מאוד, ועם כל הכוח שלו; מה שיצא מזה זה בירור האמת. זה בירור של האמת, זאת אומרת, שבאותו זמן היה צורך לעבודה כזו

בשביל להגיע לאמת של ההלכה. ועובדה, שאחרי שבסיפור אחר, ריש לקיש היה מקשה על רבי יוחנן עשרים וארבע קושיות, על כל הלכה שהוא היה אומר. אחר כך ריש לקיש מת, ורב יוחנן לא יכל לסבול שאין מי שיקשה עליו עשרים וארבע קושיות והוא היה מתרץ עשרים וארבע תירוצים, כל כך סבל מזה, רב יוחנן, שהוא השתגע. חכמים ביקשו עליו רחמים, והוא מת. זאת אומרת, הוא לא יכל לעמוד בזה.

זה מראה שזה היה התפקיד שלו, לחדד ולחדד ולחדד. זה מלחמה, מלחמת התורה, מלחמתה של תורה ממש בלי פשרות, בלי כלום.

זאת אומרת, האדם לא היה חשוב פה. אלא מה שהיה חשוב פה זה האמת של התורה. על זה מבוסס, אם אתה נפגע, אז יש לך בעיה, חביבי. אז תהיה מחודד ותענה ותקשה. מה שמעניין, שהעניין פה היה בעיקר על העניין של הקושיות. יודעים על פי הפנימיות, שקושיה, זה כלי. לא דווקא שהם היו צריכים לתרץ, הם היו צריכים להקשות לרב. הוא היה אומר ככה והם היו מקשים עליו. אם הם לא מתפקדים בתור תלמידים, שיכולים להקשות, אז אין ברור. אז לא נעשית המטרה של הישיבה של רבי יוחנן, שזה היה ברור, ולכן המציאו כנראה, את השיטה הזאת של השורות, שמבחינה שיטתית, היה חייב האדם, להקשות וכו' וכו'.

תלמיד: נראה לכאורה שרק מי שלמד בעוד מקומות והוא בדרגה יותר גבוהה, כמו רב כהנא, יוכל בעצם להקשות על הרב כי מי שלמד את כל תורתו בישיבה הזאת לא יכול לחדש יותר ממה שלמד.

כ"ק האדמו"ר: אתה טוען שיש חיסרון בשיטה, כיוון שהתלמידים היו תלמידים קבועים, אצל רב-יוחנן? ואז ממילא הם כבר הכירו אותו ואת השיטות שלו אז הם לא חידשו כלום, זה מה שאתה אומר? היו קטנים ממנו.

תלמיד: כן. רב כהנא בא מבחוץ ולכן הצליח להוריד את ראש הישיבה.

כ"ק האדמו"ר: אבל דווקא בעניין של קושיות כן אפשר לחדש אולי התירוצים, אז יש את התירוצים. אבל הקושיות כי מה זה קושיה? שכן אדם לא מבין, הוא אומר 'רגע אתה אמרת שזה ככה. אבל לי נראה שזה ככה. מה אתה אומר?' אז אתה מקשה עליו. יכול להיות שכן אדם בא עם קושיה שאין לך תשובה, ולא חשבת על זה. זה ברור שזה שיטה מדהימה, מאוד לא פשוטה, שיטה כזאת. מי יכול לעמוד בדבר כזה בכלל. זה קשה. גם רב יוחנן, תחשוב שהיה צריך לענות, מקשים והוא צריך לענות, כל הזמן, אתה מבין זה לחץ לא רגיל.

רב יוחנן לא נעלב מהקושיות של רב כהנא אלא מזה שהוא חשב שהוא צוחק עליו. הוא לא נעלב מזה שהוא הוריד אותו לרצפה, כי זה כללי המשחק, כמו שאומרים, זה הכללים. הוא לא עשה לו בכוונה. הוא הלך באמת. הם אנשי אמת. מה הרב? הוא חייב לדעת הכל? ואם הוא לא יודע הוא אומר: 'אני לא יודע'. פשוט. טוב? אז מחר נמשיך בשאר הקושיות של הסיפור.

טוב, זוכרים את המעשייה של אתמול?

התחלנו אתמול לדון בכמה סוגיות פה בתוך העניין הזה והגענו לעניין הזה של השיטה הזאת של השבע שורות. ובן אדם שלא מקשה, מורידים אותו, ומי שמקשה, אז מקדמים אותו. ואז אין לבן אדם שום ביטחון, שהוא יושב לו באיזה מקום קבוע, כמו שהיום כל מיני אנשים רוצים מקום קבוע, אין מקום קבוע. אם אתה לא לומד טוב ולא מקשה קושיות, מזיזים אותך אפילו אם תהיה הכי גדול, זה הסיפור, אז התחלנו להקשות קושיות על זה,

כדי שלא יזיזו אותנו גם כן. מה זה השיטה הזאת? מה מטרתה? איך היא עובדת? ומה החסרונות? מה המעלות?

אמרנו, בין השאר, שהמעלה של השיטה, זה בירור האמת, זה לוחץ את האדם שיקשה קושיות ויתעמק, וככה מזה שמקשים וזה שמתרצים, מגיעים לאמת של התורה. מצד שני, זה השיטה, שאם אדם בדיוק באותו יום לא הרגיש טוב, או לא הלך לו, או כאב לו הראש, או לא ידע, אם הוא לא ידע, היו מראים לו מיד בגילוי פנים, כמו שאומרים. הנה אתה לא יודע, לא יודע לשאול, לא שלא יודע לתרץ, לא יודע לשאול. מילא, אדם לא יודע לתרץ, לא כל אחד יודע את כל התורה. אבל לשאול, זאת אומרת שאתה בתוך העניין, ומפעיל את כל החכמה בינה ודעת שלך כדי להשתתף, אם לא הולך לך, אז אתה כבר לא אותו בן אדם שיכול לשבת בשורה הראשונה, שמים אותך בשורה השניה. יוצא מבחינת המידות של האדם, שזה פוגע בכבודו, באיזשהו מקום, בן-אדם היה רגיל לשבת בשורה הראשונה, פתאום מזיזים אותו לשורה השניה. פיתאום לשלישית, כן, זה מין מד-כושר כזה איפה הוא נמצא זה קשה.

מצד שני, זה ניידות, הוא יודע, אם הוא מתקדם. או הוא הולך אחורה, ואיפה הוא עומד. והניידות הייתה גם כלפי מעלה, זאת אומרת שעובדה, שהורידו גם את רב יוחנן מהכסתות שלו. השיטה הייתה אמיתית עד הסוף. מי שלא יודע להקשות, ומי שלא יודע לתרץ, מורידים אותו. אז הדבר הזה גורם לאדם שיעבוד על הגאווה שלו, שלא יהיה גאוותן. כי אם הוא יהיה גאוותן הוא לא יוכל לסבול את זה. מצד שני אמרנו שהעוצמות של היצרים בזמן ההוא, היו עוצמות חזקות, אמנם היו בדרגות של מלאכים לעומתינו, ואנחנו כחמורים לעומתם, אבל גם היצר היה חזק, הניסיונות היו חזקים. הכל היה חזק וחריף. לא כמו היום. זה ככה קורה במשטר של גילוי פנים, כדי שלא תתבטל הבחירה, אז כשהקדושה עולה גם ה'לעומת זה' עולה, ואז אם היו מקפידים, אם האדם היה מקפיד על השני, סימן שהוא נפגע, הוא לא נפגע קצת, הוא נפגע חזק מאוד. זה ישר גרם למעלה זעזוע. זה היה יכול לגרום מוות לבן אדם. ראינו שכאן הייתה תקלה, שרב כהנא בכלל לא צחק עליו. ובכל זאת רב יוחנן הקפיד, והשם יתברך מקפיד על כבודם של צדיקים מאוד, ובכל זאת נגרמה לו מיתה. כאן הפסקנו פחות או יותר.

וזה השאלה כאן: (א) עוד לחשוב על העניין הזה של השיטה הזאת, יש פה כמה ענינים עמוקים מאוד, זה לא דבר פשוט. ויש את הכלל: "מעשיך יקרבוך, מעשיך ירחיקוך". זה כלל.

ונשאלת השאלה האם היום אין את הדבר הזה? היום גם כן קיים בעצם, השיטה הזו. השיטה הזאת מובנית על השגיות, תחרותיות, מצוינות, הצטיינות, זריזות. ומי שלא עומד בתקן, כמו שאומרים היום, ישר מורידים אותו.

יכול להיות אותה שיטה, בלי להוריד אותו, זאת אומרת. שיהיה מין נוהג בבית המדרש. שהרב אומר משהו, ומקשיים עליו, ומשא ומתן חריף אפילו, בלי צורך להראות, באיזה דרגה, האדם נמצא, מה שפה חריף, שמיד מראים שהוא, לא יודע, כן יודע. וכולם יודעים. ואם בישיבה, ככה גם בישוב ידעו מזה: 'תראה האיש הזה, עד אתמול היה חריף, היום פתאום לא. מה קורה איתו?' זה הכל גלוי, גלוי, גלוי ויש תגובה מיידית.

זה בדרך כלל מה שקורה, במשטר של גילוי פנים כזה. גם במדבר, אם אחד פתאום קושש עצים בשבת, או אם אחד גנב, אז ישר היו תגובות, נכשלו במשהו - ישר הקדוש ברוך הוא, הגיב.

היום אדם יכול לעשות, כל מיני דברים לא עלינו, ולחיות כל החיים, אומרים: 'מה זה? זה הרשע הזה איך הוא חי, בריא כמו שור, כסף, כבוד והוא רשע גדול?' - כי אנחנו במשטר של הסתר פנים.

זאת אומרת שהקשר הגלוי, בין המעשה לבין התוצאה ניסתר היום. אם יש צדיקים אמיתיים, אז הם מביאים לגילוי.

אדם הולך, מקבל ברכה, פתאום רואה נס. אז רואים גילוי, בין הברכה לבין התוצאה אבל באופן כללי, אנחנו בהסתר פנים, אדם עושה מצוות, יכול להיות שהוא סובל מאוד, בכלל לא טוב לו.

גם דנו בסוגיה שמה שהיה חשוב באותו זמן, היות שהיה צריך לקבוע הלכה לדורות, זה היה התפלפלות, והחריפות גם הידענות. כדי להגיע לאמיתה של תורה גם היום יש את זה שזה חשוב, ראינו שם שבשיטה הזו, האדם על כורחו, היה צריך לעבוד על המידות שלו, כי אחרת הוא לא יכל להחזיק מעמד. בעליה ובירידה הזאת, כמו בורסה כזאת, כן? מה עם הכבוד של האדם? מה עם זה שמורידים אדם מגדלותו, זה לא דבר פשוט הדבר הזה, שמורידים אדם גדול בוודאי שכולם היו אנשים גדולים שם, מגדלותו לעיני כל ישראל, בגלל שהוא לא ידע להקשות, כולל את ראש הישיבה, זה דבר חריף מאוד. מאוד, מאוד, מאוד. הבנו מזה שענין של כבוד האדם, היה במקום שני. קודם כל היה ענין של אמיתותה של תורה. זה מה שחשוב, להגיע להלכה הנכונה ולבדוק אותה מכל הכיוונים.

נראה ככה שהשיטה הזאת גם מגייסת את יצר הרע בלימוד התורה, "בכל לבבך, בשני יצריך", כי אדם גם אם הוא מתקדם, מכבדים אותו, הוא מתכבד, אם הוא הולך אחורה הוא נפגע, וקרנו יורדת בעיני הבריות גם.

יוצא שמגייסים פה את הרצון של הכבוד. ואת הרצון של גדלות, גם כן לעבודתו ית'. אבל בצורה, שאין בחירה לאדם, אלא כופים עליו. בדרך כלל, שאומרים, לעבוד את השם בשני יצרים אז האדם בוחר את זה, הוא בחדרי ליבו, עובד עם שני היצרים, אבל פה כופים עליו, בשיטה חזקה מאוד. ועובדה שזה גרם לתקלות, כמו בסיפור הזה.

הדיוק הזה שאמרנו, שרב יוחנן לא נפגע מזה שהורידו אותו מהכסא שלו, אלא נפגע מזה שהוא חשב שרב כהנא צחק עליו, זה דיוק חשוב מאוד. כי זה מראה שהוא הלך לפי השיטה עד הסוף, לא היה מפריע לו. גם הוא הלך וקרא לו שיחזור לישיבה. בוודאי אם רב כהנא היה חוזר לישיבה יכול להיות, שהוא היה עומד בראש, בכל זאת, הוא קרא לו, מצד שני, עובדה שהיו פה בעיות. אם מישהו אחד, היה נכנס למידות, והיה טועה במידות נניח שהוא באמת היה צוחק, חלילה, כן, מה זה היה מראה? שהוא לועג לו? מראה על גאווה? על מה זה היה מראה? זה היה דבר חמור. אז הוא היה מחוסל, בלי לקום לתחייה, היה מחסל אותו, ההקפדה של רב יוחנן. זאת אומרת בשיטה הזאת, שכל הזמן, בכל זאת האדם בניסיון עם הכבוד שלו, ועם העניין שלו, אוי ואבוי מי שניכנס לזה. אוי ואבוי מי שנופל בזה, יכולים להקפיד עליו ולגמור אותו. ובכל מקרה זה היה על חוט השערה, הכל ככה, קשה מאוד מאוד, עכשיו נשאלת השאלה. חוץ מהעניין של השיטה, האם היום זה גם ככה?

יכול להיות שמבחינת האמת של התורה כנראה שזה כך היה: הוא לא יכל לסבול שיש שמה כל מיני קושיות ותירוצים. שהם לא אומרים אותם, והוא יודע אותם, הוא חייב להגיד אותם, זה הוא לא יכל לסבול. כמובן שזה לשם שמים, שהוא לא יכל לשתוק. שאם יבואו פה, ידברו כל מיני הלכות ואתה יודע שזה לא מדוייק, מה, תשתוק? חייבים להגיד, הוא לא יכל לשתוק.

גם רב יוחנן לא מצד ההפתעה שהופתע פתאום שהוא היה שועל פתאום הוא נהיה ארי. הוא רצה לראות אותו, הוא לא נעלב מזה שהוא הוריד אותו. רק החיוך, זה היה הבעיה. לכן למחרת, הוא בא ואמר: ראיתם מה זה עשה לי, הוא צחק עלי כאילו. זאת אומרת, הוא היה בטוח שזה מגיע לו למות, הרי הוא לכאורה ביזה אותו.

בעניין השיטה הזו שהאדם מתקרב או מתרחק, בהתאם לדרגתו האמיתית נכון או לא? זה דבר חד פעמי אצל רב יוחנן, או זה כל הזמן קורה בקשר לקדושה, מה אומר כבודו?

תלמיד: כל הזמן!

כ"ק האדמו"ר: כל הזמן, הענין של השיטה הזאת באופן מהותי, השיטה הזאת קיימת כל הזמן, בקשר שלנו עם הקדוש ברוך הוא. בקשר שלנו לקדושה, בקשר שלנו עם הצדיקים, בקשר שלנו עם התורה. רק שזה לא בגלוי, זה הכל. זה בגלוי אם האדם רוצה בליבו, יכול להיות שהוא יתקרב היום, יכול להיות שהוא יתרחק, הוא נפל, הוא קם. מבחינה פומבית אין לזה ביטוי כל-כך, אדם יכול להיות נפול מאוד ומכבדים אותו בבית כנסת, כאילו הוא צדיק יסוד עולם, אף אחד לא יודע, אם הוא נפל, או לא נפל, אם קם, מה קרה לו, מה לא קרה לו. בזמן הבעל שם טוב כמו שאמרנו אתמול, הוא חידש את העניין שהידענות בתורה זה לא העיקר, אלא העבודה הפנימית זה העיקר, העבודה לשמה. זה העיקר.

בזמן התנאים והאמוראים היה להם את שני החלקים, מחוברים. היום שוב פעם, אנחנו בזמן כזה שידענות נראה העיקר. אם אדם הולך, עושה את הבחינות שלו, נהיה רב. עושה את הבחינות שלו, נהיה דיין. לא בודקים אחריו, לא יכולים גם לבדוק אחריו: מי הוא, מה הוא. אם הוא צדיק, או פחות אם זה לשם שמים או לא. כל הדברים האלה מי יכול לבדוק, רק השם יתברך יכול לבדוק. אז הולכים לפי מה שאפשר לבדוק: לפי הידע. אבל בזמן הבעל שם טוב המהפכה שהוא עשה, שזה לא היה ככה. זה לא הלך לפי הידע, זה הלך לפי הקדושה של האדם, זה מה שאצל החסידים, זה הודגש חזק מאוד. ובמשך הזמן כנראה יותר קשה להגיע לקדושה מאשר להגיע לידע, אז לכן, "עולם כמנהגו נוהג", וזה חזר להיות עוד פעם, הידענות העיקר, ומה שבלב... רק השם... "לאלוקים הפתרונים". יש למישהו מה להגיד, מה לומדים מהשיטה הזאת?

תלמיד: רואים שבגלל העוצמות האלה של היכולת לשגיאה, ניתנה גם יכולת גדולה לתיקון. כמו רבי יוחנן: חלישות הדעת שלו גרמה למוות של רב כהנא, ומצד שני היתה לו האפשרות לתקן ולהחיות אותו.

כ"ק האדמו"ר: מה עוד?

תלמיד: למה שמו אותו דווקא בשורה הראשונה? למה רב כהנא לא ביקש לשבת בסוף?

כ"ק האדמו"ר: כי ידעו שהוא גדול, ו"ארי עלה מבבל", איך ישימו אותו בסוף. יודעים שהוא בדרגה גבוהה, והוא יכול להקשות קושיות. ואם לא יקשה אז יורידו אותו, זה לא משנה כל כך איפה שמו אותו. עצם זה שהוא בא לישיבה של רב יוחנן והיה אסור לו עדיין להקשות זה לכאורה הבעיה. פה הוא היה בבעיה. אולי הוא לא היה צריך להשתתף בזה בכלל. ברגע שהוא נכנס לתוך העניין, חייב היה לבוא איזה פיצוץ, באיזשהו מקום. מה שאמרנו בשבת, עסקנו בסוגיה הזאת בשבת, מה שרואים כאן, ככה מבחינתנו הקטנים, זה חוסר תקשורת, רואים חוסר תקשורת, שלכאורה מביא לאסון. כי רב כהנא בא, ריש לקיש ידע שרב כהנא הוא ארי, נודע לו, הוא יכל להגיד לו תראה אני באתי אבל שבע שנים אני לא מקשה קושיות, ככה ציווה הרב, נגמר הסיפור. ולא היה מת ולא היה קורה שום דבר. היה לו ניסיון

קל, היה גם קשה, לשתוק שבע שנים, ולא להקשות שום קושיה. אבל טוב, יודעים, הוא יושב בצד, אבל ברגע שהוא בא, הוא לא אמר את זה, ולא שאלו אותו, היה חורבן. עכשיו עוד דבר שאמרנו בשבת. גם כשהתלמידים ראו שרב יוחנן, רוצה לראות אותו הם היו צריכים לחשוב, שאולי מהמום הזה, רב יוחנן יחשוב שאולי הוא צוחק עליו, היו צריכים להסביר לו, לפני שמרימים לו את הגבות.

תלמיד: אולי הם פחדו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה פחדו, היו צריכים להגיד: תראה רב יוחנן תראה, אל תחשוב שהוא צוחק, זה כי יש לו מום, יש לו מום. מה, לא היינו חושבים על זה? שוב פעם החלק האנושי, הפשוט, הרגיל, הגמיש, הדיפלומטי, ההסברתי, זה לא היה שמה, הכל היה חריף, מידת האמת.

עכשיו נשאלת השאלה, למה בכל זאת רב כהנא נהרג, אם הוא לא צחק עליו? למה הקפידה של רב יוחנן ניתפס, והוא נענש? למה? יש לכם הסבר? יש לך הסבר על זה?

תלמיד: כתוב שקללה של צדיק אפילו על חינום היא באה וראיה לכך מה שהיה בין דוד לאחיתופל.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, מצד שני, רב כהנא גם כן היה צדיק, אחיתופל זה משהו אחר. תלמיד: ומה עם מה שקרה בין ריש לקיש לרב יוחנן, שרב יוחנן הקפיד עליו, וריש לקיש חלה ומת.

כ"ק האדמו"ר: אבל ריש לקיש, לכאורה, לא דיבר אל רב יוחנן כמו שהיה צריך לדבר לרבו, הוא קצת אמר לו, ש"אצל העבריינים אני הייתי רבי, גם פה רבי, אז מה הרווחתי", בשביל זה הוא נענש. אם הוא היה אומר את זה כמו שצריך, אז לא היה פוגע בו.

תלמיד: אולי בזה שרב כהנא החליט להפר כביכול על דעת עצמו את מה שאמר לו רב. **כ"ק האדמו"ר:** אבל לא כתוב שהוא נהרג בגלל זה, ודאי, שרב אמר לו לא להקשות קושיות, והוא פסק לעצמו, כן להקשות קושיות. אבל לא בגלל זה כתוב שהוא נענש, אלא נענש בגלל החיוך. ודאי שאם הרב אומר משהו, והתלמיד עושה הפוך, יש בעיה, זה עוד לא אומר שהתלמיד צריך להיהרג.

תלמיד: אולי בגלל הקושיות שלו?

כ"ק האדמו"ר: זה שהוא הקשה לו קושיות זה היה טעות? זה שהוא הוריד אותו עד הרצפה, זה היה בסדר? או היה צריך להפסיק קודם.

תלמיד: אם זה השיטה, זה השיטה.

כ"ק האדמו"ר: זה השיטה.

תלמיד: למה יש לו את המכה בפה, מראש?

כ"ק האדמו"ר: רגע, רגע, רגע... לא נתחיל בגלגולי נשמות אנחנו הולכים בפשט.

תלמיד: אולי היה צריך לעצור ברגע שהעניין הגיע לכריות של רב יוחנן ולא לפגוע בכבודו.

כ"ק האדמו"ר: מה עם הלכות כיבוד רב? אין פה בעיה עם זה שהורידו אותו? בוא נאמר ככה, נניח שהוא לא היה מוריד אותו לרצפה. היה נפסק מאיזה שהיא סיבה קודם, היה רק מגיע רב כהנא לשורה הראשונה, זה גם הישג יפה, משורה שביעית לשורה ראשונה, ואז בטח, גם היה רוצה לראות אותו ואז היו מרימים לו את הגבות, ואז היה רואה שהוא צוחק, גם היה מקפיד עליו אותו דבר?

תלמיד: נראה שכן.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו מנסים להבין את נפשו של האדם האם זה משפיע זה שהוא היה על הרצפה, זה אותו עוצמה של צחוק? אם הוא בשורה הראשונה, או רבי יוחנן על הרצפה. תלמיד: בוודאי שזה לא אותה עוצמה. פה כביכול הוא צוחק והרב יושב על הרצפה. **כ"ק האדמו"ר:** אבל אחר כך הוא אומר לו שאם הוא היה יודע שדרכו כך הוא לא היה מקפיד עליו, מה אתה אומר?

תלמיד: אני חושב שרבי יוחנן ראה את זה כפגיעה מסוימת. **כ"ק האדמו"ר:** מה זאת אומרת?

תלמיד: הוא חשב שהוא צוחק עליו ובדיוק הורידו אותו מהכריות. **כ"ק האדמו"ר:** אז לפי זה הוא צודק, שאם הוא היה על הרצפה, או אם הוא היה במקום לא על הרצפה. והוא היה עוצר בשורה הראשונה, ולא היה מוריד אותו, אולי הצחוק לא היה משפיע כל כך חזק. בואו תשמעו איך רבי יוחנן מסביר את זה:

"חלש דעתו של רב יוחנן ונפטר רב כהנא, למחר אמר רב יוחנן לרבננים: ראיתם לזה האיש מבבל האיך עשה? אמרו לו: דרכו לעשות כן. נכנס אצל מערה וראה שנחש גדול וכו' וכו'...התפלל רב יוחנן עליו וחייה, אמר רב יוחנן לרב כהנא. אם הייתי יודע שדרכך כך, לא היה לי חלישות דעת".

זאת אומרת בהחלט החלישות דעת זה לא מזה, שהוא ידע יותר ממנו. זה זה שהוא ראה שהוא צוחק עליו. הוא לא הספיק, רב כהנא להגיד כלום... תלמיד: אי אפשר לנתק את הקשר, זה הולך ביחד הצחוק וזה שהוא היה בלי כל הכריות, זה היה מצב רגיש. **כ"ק האדמו"ר:** אז הוא קישר את הדברים.

תלמיד: מצד שני זה קשה, כי אז אנחנו מתיחסים אל רב יוחנן כאל אדם פשוט כמונו שבאמת נפגע.

כ"ק האדמו"ר: אמרנו שהעוצמות היו גדולות, הם נפגעו היה להם תאוות, והיו להם ניסיונות. אבל בעוצמה אדירה. כמו שיוסף, הזכרנו את זה אתמול, יוסף הצדיק. לכאורה היום בחור, יכול לברוח מניסיון כזה. אז מה, הוא כבר יוסף הצדיק? רואים את זה, נכון? כשאדם שומר על עצמו ובורח מניסיונות, אז מה? אנחנו בדרגה של יוסף הצדיק. אבל אצל יוסף הצדיק הניסיון הזה היה בעוצמה אדירה, שאי אפשר לעמוד בזה בכלל. אז בוודאי, לא היו אנשים בלי מידות, היה להם מידות, והיה להם יצר חזק מאוד, היו צריכים להילחם. "מי שגדול מחברו, יצרו גדול ממנו", זה לא דברים פשוטים.

אם נניח היו אומרים לרב יוחנן שהצחוק הזה, זה לא צחוק, מראש היו אומרים לו, או היו מורידים אותו על הרצפה, הוא היה מקפיד עליו?

תלמיד: נראה לי שלא.

כ"ק האדמו"ר: עובדה כי הוא אמר על עצמו שהוא לא היה מקפיד עליו. למה הצחוק המדומה הזה גרם לו כזו הקפדה?

תלמיד: זה הקש ששבר את גב הגמל.

כ"ק האדמו"ר: אז זה לא בגלל שהוא לא ידע?

תלמיד: זה בא לאחר שכבר העסק התחמם וזה רק היה הסיום.

תלמיד: אני חושב שזו טעות של רב כהנא, מפני שכשהוא ראה שרב יוחנן מסתכל עליו הוא היה צריך להוריד את הראש.

כ"ק האדמו"ר: להוריד את הראש או להגיד שהוא לא צוחק עליו.

תלמיד: להוריד את הראש, גם מתוך כבוד לראש הישיבה.

כ"ק האדמו"ר: אבל בעל מוס הוא רגיל במוס שלו, הוא לא חושב שהשני יחשוב שהוא צוחק.

תלמיד: להוריד את הראש מתוך כבוד, לא בגלל המום.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא היה חושב שהוא צוחק עליו למטה, לך תדע, מה אתה אומר?

תלמיד: נכון.

כ"ק האדמו"ר: טוב, עכשיו שרב יוחנן בא למערה, למה היה צריך להגיד יבוא רב אצל תלמיד? למה לא יגיד נחש, נחש, תן לי להיכנס? נו... יש לכם תשובה?

תלמיד: קודם אפשר לשאול, למה היה נחש בפתח המערה?

כ"ק האדמו"ר: זה קרה אצל הרבה צדיקים שהיה נחש שהיה שומר בפתח המערה.

תלמיד: למה?

כ"ק האדמו"ר: שלא כל אחד ייכנס, כבוד הצדיק.

תלמיד: ברגע שהוא אמר יבוא חבר אצל חבר, הוא ניסה להוריד פרופיל, זה גם לא הספיק. ברגע שהוא אמר יבוא תלמיד אצל הרב, אז הוא הסכים לפתוח לו.

כ"ק האדמו"ר: זה לא הנפטר הוא שקובע, זה הנחש, שליחו של מקום; זה האמת.

תלמיד: המקום אמר, זה יותר חזק מזה.

כ"ק האדמו"ר: זה כן, אבל זה לא שרב כהנא אמר. הוא לא נתן הוראות לנחש הנחש לא היה שליחו של רב כהנא, הוא היה שליחו של מקום. אני שואל בכלל למה רב יוחנן היה צריך להגיד את הדבר הזה יבוא רב אצל תלמיד? או חבר אצל חבר, או תלמיד אצל רב? בשביל מה?

תלמיד: הנחש לא נותן סתם לכל אחד להיכנס.

כ"ק האדמו"ר: יפה, נו תסביר.

תלמיד: אתה רוצה להיכנס, מה יש לך לחפש בפנים?

כ"ק האדמו"ר: באתי לבקר, מה זה משנה? באתי להתפלל, באתי להגיד תהילים, למה העניין של הדרגה קובע פה? זה מה שאני שואל.

תלמיד: לפי דעתי זה עניין של מהות, אתה רוצה להיכנס בפנים, מה אתה רוצה לעשות בפנים?

תלמיד: השאלה מי אתה, אם אתה מגדיר את עצמך נכון,

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה ברור שבהיכלות של הצדיקים גם בשמים, לא כל אחד יכול להיכנס, תלוי בזכויות שלו, למשל אצל רבי שמעון בר יוחאי, מי שנראתה קשת בימיו לא יכול להיכנס לשם רק מי שלא נראתה קשת בימיו יכול להיכנס לשם. זה באמת נכון, זה עפ"י הדרגה של האדם אם הוא יכול להיכנס להיכל של הצדיק או לא. לכן רב יוחנן ידע את זה, הוא בא, ראה את הנחש, הבין שפה לא כל אחד נכנס, וזה אומר שהוא העריך את עצמו בתור רב של התלמיד. איך אתם מסבירים את זה? זה אחרי שנודע לו שהוא לא צחק עליו.

תלמיד: המצב העובדתי ביום האחרון בבית ממדרש היה שרב יוחנן היה ראש הישיבה.

כ"ק האדמו"ר: הוא ראש הישיבה, אבל הוא לא תלמיד שלו.

תלמיד: כנראה שבבל היו יותר חזקים בהלכות וארי עלה מבבל.
כ"ק האדמו"ר: שיטות שונות. אתם לא עונים למה שאני שאלתי, בורחים למשהו אחר, למה הוא אמר יבוא רב אצל תלמיד, הוא היה רב שלו? הוא היה תלמיד שלו? נניח יש ראש ישיבה, יש לו ישיבה, בא איזה רב גדול באותו היום לישיבה, פוסק הדור, אז הוא הופך להיות תלמיד של ראש הישיבה? הוא בא לשם, למד קצת, אז מה הוא תלמיד שלו?
תלמיד: אולי רב יוחנן רצה לבדוק את הדרגה שלו.
כ"ק האדמו"ר: הוא רצה לבדוק את הדרגה של עצמו?
תלמיד: כן,
כ"ק האדמו"ר: לצורך?

תלמיד: לדעת איך הוא נחשב בשמים, לדעת את האמת.
כ"ק האדמו"ר: מה זה משנה?; בשביל מה?; הוא כבר יודע שהוא לא צחק עליו, ההפך הוא בא לבקש סליחה ממנו עכשיו, נכון? הוא בא לנסות להחיות אותו, ולבקש ממנו סליחה, כי הוא יודע שהוא נפגע ממנו, הוא יודע שרב כהנא הלך בגלל ההקפדה שלו, הוא בא לשמה למטרה הזו, למה הוא בא לשם? אז אם כן למה הוא אומר יבוא רב אצל תלמיד?
תלמיד: כי רב יוחנן היה ראש הישיבה, רב כהנא בא לישיבה בתור תלמיד, אז הוא אומר יבוא רב אצל תלמיד.
כ"ק האדמו"ר: אפילו שהוא הוריד אותו וידע יותר ממנו? זה לא משנה?
תלמיד: בינתיים.

כ"ק האדמו"ר: בינתיים, עד למינוי הבא.
תלמיד: כנראה רב יוחנן היה צריך ללמוד משהו מכל המפגש.
כ"ק האדמו"ר: מה זה כל כך חשוב מי גדול ממני? זה מופיע בהרבה סיפורים בגמרא מי גדול ממני. מה זה כל כך חשוב?
תלמיד: רב יוחנן לא יכול היה לענות על קושייה מסוימת, אז זה לא עניין אישי מי גדול ממני, אלא איזו אמת יותר מבוררת.
כ"ק האדמו"ר: למה רב יוחנן לא אמר מההתחלה יבוא חבר אצל חבר? למה הוא אמר יבוא רב אצל תלמיד ולא התחיל מחבר אצל חבר?
תלמיד: קודם הוא גדול והוא קטן...
כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שהוא חשב שהוא יותר גדול ממנו. למה הוא לא אמר יבוא חבר אצל חבר?

תלמיד: הם לא באותה רמה, בכל זאת הוא היה המורה שלו והוא היה התלמיד.
כ"ק האדמו"ר: הוא לא היה המורה שלו. הוא היה ראש ישיבה, הוא לא היה רב שלו ולא מורה שלו. עכשיו אם היה אומר יבוא חבר אצל חבר, הנחש לא היה פותח.
יש פה הרבה נושאים להתבוננות בסיפור הזה, בעיקר רואים בתמיהה קצת, את העובדה שכשרב יוחנן לא ידע לענות, הורידו אותו מהכסות שלו. הורידו אותו לרצפה, כשבעצם זה נוגד את ההלכה של כיבוד רב, מה זאת אומרת, מי בכלל העיז להוריד לו את הכרית? אלא אם כן הוא בעצמו הסכים, שזו הייתה שיטה שלו שיטת הלימוד בישיבה, ובכל זאת זה קשה גם כן, זה לא דבר פשוט. רואים בסיפור הזה, ובעוד סיפורים, עוד מעשיות שבגמרא, הרבה, מה שאנחנו קוראים לזה היום טרגיות, לפעמים יש איזה מסלול כזה קשה, ואי אפשר לברוח ממנו, זה מוליך לבלגאן, לבעיות, אי אפשר לעצור את זה.

הרי כל התורה בנויה על רב ותלמיד, רב זה רב, ותלמיד זה תלמיד, יש תלמיד חבר, אבל לא מצינו שרב שלא יודע לענות, מורידים אותו מהכיסא, כמו שפה בסיפור הורידו אותו לרצפה, זאת אומרת שיש כאן איזו השתוות הצורה, בשיטה בין הרב לתלמידים, נניח שהרב רוצה לזרז את התלמידים, שהתלמידים יהיו מפולפלים, שיהיו ערניים, אז יש את השיטה שהייתה בישיבה של רב יוחנן, שבע שורות, מי שלא מקשה, שמים אותו אחורה, ככה עד היציע, בסדר, זה מתאים לתלמידים, זה גם קשה, אבל בכל זאת, זה לזרז אותם שיהיו עסוקים בסוגיה.

אבל כשזה בחזרה, זה היה צריך לעצור בשורה הראשונה, ולא להגיע עד הרב. ואפילו אם הרב לא יודע, מה הוא חייב לדעת את הכל? הרב צריך לדעת את הכל? ואם הוא לא יודע, אז צריך להוריד אותו?

יש פה קושיה קשה מאוד בשיטה הזו, וגם בהלכות כיבוד רב, אני לא מצאתי לזה תירוץ. אולי יש תירוצים שאנחנו לא יודעים, כרגע אני לא רואה לזה תירוץ.

מבחינה רוחנית זה לא טוב, השיטה. מבחינה רוחנית כיוון שלמשל, אם הרב מזדקן אז מה? אני זוכר בסוף ימיו את הרב מרדכי שרעבי, היה זקן, היה בכסא גלגלים, היו לוקחים אותו, היו מרימים אותו, הייתי אצלו, כבר לא דיבר באותו זמן כשהייתי שם, אז מה, הוא כבר לא היה הרב שרעבי? היה הרב שרעבי, היו אנשים באים להיות לידו, בירך, לא בירך, כן בירך, זה לא משנה, סגולה, באו לשם, התייחסו אליו כאילו הוא במלוא כוחותיו, ופה רב יוחנן לא יודע פתאום לענות לרב כהנא, שהוא מקשה עליו, ומוציאים לו כרית, עוד קושיה מוציאים לו עוד כרית, עד שהוא יושב על הרצפה. זה קצת יכול להביא את העולם לתוהו ובוהו, הרי יש ראש, תוך, סוף, אז מה אם הראש כבר זקן, אם הראש שכח, או אם הראש לא יודע? אז מה? צריך להיות סדר, נכון? כביכול השיטה הייתה יפה, כי אם את התלמידים אפשר להוריד מדרגתם מה זה בא להגיד? אם את התלמידים אפשר להוריד מדרגתם בפומבי, שגם התלמידים הם בני אדם, ויש להם כבוד אנוש, אז גם את הרב אפשר להוריד, זאת אומרת אני מסוגל לצער אתכם בפומבי ולהוריד אתכם מהשורה הראשונה, לשורה השביעית, ולא משנה מי זה, אפילו אחד גדול כמו רב כהנא, אז טוב, אז גם אתם יכולים להוריד אותי, נכון? תמוה קצת.

תלמיד: אבל זה בא ללמד משהו.

כ"ק האדמו"ר: זה בא ללמד שאף אחד אין לו דרגה קבועה.

תלמיד: כן, אבל זה בא ללמד עוד דבר, שהתלמידים לא יכולים להישאר במקום הם צריכים להתקדם, ואם הרב נחלש, או יש איזו שהיא בעיה אולי צריך להחליף אותו.

כ"ק האדמו"ר: זו לא הדרך להוריד אותו. אם הרב מזדקן ולא יכול יותר לתפקד, אז עושים את זה בצורה מכובדת, שמים מישהו צעיר יותר, אם הוא עוד יכול לבוא לישיבה, מביאים אותו, יש איזה רב שאני מכיר, הוא מעל לגיל מאה, והוא הולך לישיבה עוד, אז לא דורשים ממנו בטח שיהיה הראש של הישיבה בפועל, אבל הוא בא, אז יש מישהו במקומו, עושים את זה בעדינות, לא מורידים אותו לרצפה.

תלמיד: רואים פה את הביטוי המעשי למאמר חז"ל: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך".
כ"ק האדמו"ר: לא, אבל רב יוחנן הוא לא האמין בעצמו, והוא ידע שיכול לבוא מאיזה שהוא מקום, באיזה רגע דבר כזה, לא? עובדה, לא רואים שהוא התרגש מזה, הוא לא התרגש מזה, הוא לא לקח את זה ללב, הוא אמר שלא חלשה דעתו בגלל זה שהוא לא ידע והורידו אותו.

תלמיד: ורב כהנא, שבא מבבל והורידו אותו לשורה האחרונה בגלל שלא דיבר, זה גם כן לא כבודו.

כ"ק האדמו"ר: זה בשביל התלמידים בסדר, נחמד, גם קשה, והנה עובדה שבא אחד כמו רב כהנא ובכלל הוא לא צריך היה לשבת בשורות, רב כהנא, הוא היה צריך לשבת ליד רב יוחנן, אם זה ארי שעלה מבבל, אז זה ארי שעלה מבבל, לא צריך לשבת עם התלמידים, אפילו אם התלמידים גדולים. אז הוא נכנס למשחק כמו שאומרים, שמו אותו בשורה הראשונה, זה נתנו לו כבוד, היה עליו ציווי של רב שאסור לו להקשות קושיות במשך שבע שנים, אז הוא שתק, אז הורידו אותו עד לשורה השביעית, וזה הביא את התקלה אחר כך.

תלמיד: הם גם לא שאלו את רב כהנא מה קרה.

כ"ק האדמו"ר: שום דבר.

תלמיד: הכל שמה היה חד,

כ"ק האדמו"ר: לא שאלו אותו למה הוא שותק, למה הוא לא מקשה, מה, חשבו שהוא לא יודע להקשות? אפילו רב יוחנן התפלא, הוא אמר, מה, הוא נעשה שועל? איפה הארי שאמרת, הוא נעשה שועל, הוא אומר, והוא באמת חשב שהוא נעשה שועל? זה תמוה עוד יותר, אז בא הארי מבבל, ריש לקיש אמר לו יום לפני זה: עלה הארי מבבל אחר כך הארי בא לישיבה, הארי זה רב כהנא, הוא לא מקשה שום קושיה, כי רב אמר לו לא להקשות שום קושיה במשך שבע שנים אצל רב יוחנן, ואז מורידים אותו, עובר יום שלם של לימוד, בסוף היום רב יוחנן אומר: "**אמר רב יוחנן לריש לקיש, זהו שאמרת לי ארי עלה מבבל? הוא נעשה שועל. לפי שהוא לא שאל אותי מאומה.**" למה לא שאל, למה כן שאל, איך הוא נעשה שועל? אם ארי עלה מבבל, הוא נעשה שועל? איך יכול להיות?

ובוודאי שלפי השיטה הזו, זה בכלל לא היה מעניין למה הוא נעשה שועל, עובדה שהוא תיפקד כשועל, לפי השיטה שאם אדם לא יודע להקשות מורידים אותו מגדלותו, לא חשוב אם כואב לו השן, אם כואב לו הראש, אם הוא לא ישן בלילה, אם הוא שכח, אם הוא רב עם אשתו, זה לא מעניין כלום, הוא לא מקשה את הקושיה, אחורה. אפילו אם הוא אריה, הוא אריה? הוא בעבר היה אריה, אבל כרגע הוא תיפקד כמו שועל. התפקוד- שורה תחתונה, כמו שאומרים היום. מה הוא היקשה, מה הוא שאל, מה הוא תירץ, הוא לא אמר, הוא לא דיבר? פססס...

תלמיד: אם התפקוד קובע, ככה היה התפקוד של הרב.

כ"ק האדמו"ר: לכן זה הגיע לזה שכשרב יוחנן לא ידע לענות לרב כהנא, למחרת רב כהנא היקשה, היקשה, רב יוחנן לא ידע לענות, הורידו אותו לרצפה. הוציאו לו את כל הכריות. זה גם כן לא משנה למה רב יוחנן לא יודע, או עצם זה שזה רב יוחנן - הורידו אותו. תפקוד חשוב, אבל צריך לעשות פה הבחנה, בין התלמידים לבין הרב, אם לא העולם נחרב. אלו הקושיות לעניין הזה. צריך להתבונן בזה. מצד שני רב יוחנן הוא ראש של צינור, הוא ראש ישיבה בא"י, זה לא בן אדם פשוט, כן? גדול עולם, אי אפשר לתאר את הדרגה שלו, הוא החיה את רב כהנא למחרת דרך אגב, הוא קודם הקפיד עליו והוא מת, למחרת הוא גם הקים אותו, אז זה לא אנשים כמונו, ראש הצינור, עובדה שהחזיק עד סוף ימיו להיות ראש ישיבה בשיטה כזו, מי יכול לעמוד בשיטה כזו? שהרב אומר משהו, וכולם צריכים לתקוף, והוא לא יודע מה לענות? בכל זאת, זאת אומרת שהוא תיפקד, חביבי, במקסימום שלו, עד הרגע האחרון, כן, ראש ישיבה היום אולי נותן שיעור פעם ביום, אולי, יש כאלה פעם בשבוע, מקשים, לא מקשים, יודע, לא יודע, לא מתמוטט העולם, ממשיכים הלאה, אומר צריך עיון,

צריך לחשוב, רושם לו את זה, לא? חייב לענות במקום? אם לא מורידים אותו? אפילו גדולים, לא.

בקיצור הוא ראש של צינור, והוא בטוח שהוא ראש של צינור, איך אנחנו יודעים את זה? למחרת כשהוא בא למערה היה נחש, שלא נתן לו להיכנס, הוא אמר לו נחש, נחש, יבוא רב אצל תלמיד, למרות שרב כהנא היקשה עליו, והוא לא ידע לענות, הוא הרגיש שהוא הרב, ורב כהנא הוא התלמיד, אצלו זה היה ברור, שהוא ראש הצינור, אז יש בן אדם, שיש לו שיטה, והוא ראש הצינור, ומסתבר שיש מישהו שהוא יותר ממנו, בחינת רב כהנא, שיכול היה להקשות קושיות יותר, ולתרץ תירוצים יותר מרב יוחנן.

אתם מבינים את העניין הזה מה שאני אומר? זה דבר לא פשוט וזה גם תמוה זה גם תמוה זה לא עניין של איזה רב בית כנסת זה רב יוחנן אז מסתבר שהוא הרב הוא ראש הצינור עכשיו אולי אפשר להבין למה הוא עלה מבבל למה הוא עלה מבבל למה הוא בא לישיבה של רב יוחנן לא יודע אם לחזק לא יודע מה אבל היה לו שייכות לעניין הזה זה הכל שאלות בלי תשובות רק להתבונן שהדברים לא פשוטים כמו שלומדים עכשיו אתמול היה מישהו שאמר שהנחש לא פתח לו רק שאמר יבוא תלמיד אצל רב פתח לו זה בגלל שאם לימד אותו משהו סימן שנקרא רב שלו צריך לכבד אותו שכל מי שמלמד בן חברו אפילו אות אחת צריך לנהוג בו כבוד אבל אז היה צריך להיות יבוא חבר אצל חבר ולא תלמיד אצל רב.

תלמיד: למה חבר אצל חבר ולא תלמיד אצל רב?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא רב גדול והוא רב גדול.

תלמיד: יגיד יבוא רב אצל רב למה חבר אצל חבר.

כ"ק האדמו"ר: זה הכוונה חבר הכוונה: רב עם רב, אותו דרגה; אז הנחש לא פתח לו, רק כשהוא אמר תלמיד אצל רב הוא פתח לו זה בעניין הסיפור הזה יש לכם מה להגיד יש לכם מה להקשות אבל אני לא יורד מהכסא נו

תלמיד: למדנו פעם על הבעל שם טוב שלפני שהוא התגלה הוא היה צריך לשמש תלמידי חכמים למרות שהיה בדרגה יותר גבוהה מהם; יכול להיות שרב כהנא היה באמת יותר גדול אבל כרגע ראש הצינור היה רבי יוחנן ובגלל זה גם אמרו לו לא להקשות למרות שהוא יותר גדול צריך להתבטל.

כ"ק האדמו"ר: לא להתבטל, להתאפק!

תלמיד: רב לא ידע שיש שם את שיטת שבע השורות.

כ"ק האדמו"ר: הוא כנראה ידע.

תלמיד: אז הוא ידע מה יקרה אם הוא ישתוק ויורידו אותו עד הסוף הוא יצטרך לתת איזה קונטרה.

כ"ק האדמו"ר: אבל אי אפשר לשתוק שבע שנים, בשיטה כזו בשביל מה הכניס אותו לניסיון?

תלמיד: לא סתם הוא הכניס אותו לניסיון, הוא גם הכניס את רב יוחנן לניסיון.

כ"ק האדמו"ר: בשביל מה?

תלמיד: כי הוא רצה לעשות את התהליך הזה.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו.

תלמיד: יכול להיות שתורה מונחת בקרן זוית, אין פה עניין של כבוד, תלמיד חכם הוא תמיד צריך להיות בדרגה של תלמיד, גם כשיכול ללמוד; אם לא למדת תחזור לדרגה של תלמיד.

כ"ק האדמו"ר: אז למה לא נוהגים ככה?

תלמיד: אולי אין עניין של כבוד.

כ"ק האדמו"ר: יש עניין של כבוד כי יכול להיות שבאותו עניין הוא לא יודע ובתשעים ותשעה אחוז שאר התורה הוא כן יודע, שאלו אותו והוא לא ידע למה יש עניין של כבוד רב לפני שאתה קם לפני רב אתה בודק כמה הוא יודע אם הוא שכח משהו או לא אם לא אתה לא קם?

תלמיד: אין לי אומדן לדעת כמה הוא יודע.

כ"ק האדמו"ר: ואם היה לך אומדן לא היית קם!?

טוב, אנחנו נמשיך עוד קצת יש פה עוד שני סיפורים יש לכם כח לא נגמור אבל נתחיל זה ההמשך אחר כך יש עוד סיפור:

רב כהנא זריז בתורה ומצוות

תלמוד ירושלמי, מסכת 'ברכות' דף כ' עמ' ב' לשון הגמרא:

"כהנא הוה עולם סגין כד סליק להכא חמתיה חד בר פחין. א"ל מה קלא בשמיא. א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם וכן הוות ליה. ומתפגע ביה חמתיה חד חרן א"ל מה קלא בשמיא א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם וכן הוות ליה. אמר מה סליקת מזכי ואנא איחטי מה סליקת למיקטליה בני ארעא דישראל ניזול וניחות לי מן הן דסליקת. אתא לגבי ר' יוחנן א"ל בר נש דאימיה מבסרא ליה ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה להן ייזול ליה א"ל ייזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק. אתון אמרין ליה לר' יוחנן הא נחית כהנא לבבל. אמר מה מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא. אמרין ליה ההוא מילא דאמר לך הוא הוה נטילת רשות דידיה."

"מעשה ברב כהנא שהיה זריז בתורה ובמצוות כשעלה לארץ ישראל ראה אותו איש אחד בן בלייעל ואמר אליו לרב כהנא דרך לעג וצחוק מאחר שאתה זריז כל כך אמור לי מה קול נשמע כעת בשמים אמר לו שגזר דינך נחתם שתמות וכן היה לו שמת פגע בו איש אחד וראה אותו אמר לו גם כן מה קול נשמע בשמים אמר לו גזר דינך נחתם שתמות וכן היה לו" זאת אומר ששתיים הלכו "אמר רב כהנא מה זה שעליתי לארץ ישראל לזכות לקיים מצוות ולבסוף אני חוטא ואני אהרוג לבני ארץ ישראל?"

לכן מיד שעליתי לכאן אלך חזרה לבבל בא אצל רב יוחנן אמר ארץ ישראל חשוב עלי כאם אך בכאן מבזים אותי ובבל חשוב עלי כאשת אב אך שם מכבדים אותי לאיזה מקום אלך?" מה ענה לו רב יוחנן?

תלמיד: שישאר בארץ ישראל!

כ"ק האדמו"ר: שישאר בארץ ישראל? מה אתם אומרים?

תלמיד: הוא החליט לנסוע לבבל, לפני שהוא הלך לרב יוחנן.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא בא לשאול את רב יוחנן, הוא לא החליט, הוא בא לשאול את רב יוחנן, מה אמר לו רב יוחנן? - "אמר לו ילך למקום שמכבדים אותו".

תלמיד: ילך לבבל!

כ"ק האדמו"ר: כן, מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: התשובה כביכול ברורה, אולי הוא יכול למצוא פה מקום בארץ ישראל שמכבדים אותו.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, מה, אדם צריך לעשות דברים לפי מה שמכבדים אותו?

תלמיד: הכבוד שלו זה כבוד התורה.

כ"ק האדמו"ר: כבוד התורה, נו אחרי שמתו שנים יתחילו לכבד אותו, לא?

תלמיד: זה הנקודה כיון שמתו שנים אז היה חילול שמים.

כ"ק האדמו"ר: למה חילול שמים?! היה קידוש שמים! צחקו עליו, וחטפו. יש דין ויש דין. מה אתה רוצה?

תלמיד: בסדר, אולי אם הוא לא היה באזור, לא היה צוחקים עליו ולא היו צוחקים על התורה.

כ"ק האדמו"ר: על מה צחקו עליו שהיה זריז במצוות? על מה?

תלמיד: אבל בגללו הם מתו.

כ"ק האדמו"ר: לא, הם מתו בגלל היצר שלהם, הם לא מתו בגללו גם הוא לא הרג אותם כן למרות שהוא אומר שהוא הרג אותם הוא לא הרג אותם החטא הרג אותם מה הוא עשה הוא עשה דברים משונים הוא לא עשה שום דבר "**מעשה ברב כהנא שהיה תמיד זריז בתורה**

ובמצוות" זה רע? נו!

תלמיד: משך אש.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: קנאה.

כ"ק האדמו"ר: אז בן אדם שמקנאים בו צריך לעזוב את ארץ ישראל בשביל זה.

תלמיד: כן, אם התוצאות הם כאלה שמישהו צוחק עליו, אז זה לא בשליטה שלו.

כ"ק האדמו"ר: עכשיו השאלה שלי שנשאלת פה האם באמת נגזר גזר הדין הזה או בגלל מה שהוא אמר ככה נגזר?

תלמיד: בגלל מה שהוא אמר, אם לא הם לא היו מתים.

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר מה שהוא שמע בשמים? או בגלל מה שהוא אמר, אז נשמע בשמים?

תלמיד: הוא שמע כנראה. היה לו קשה להתמודד עם המציאות הזו.

כ"ק האדמו"ר: הוא יכל להתמודד עם זה, השאלה אם בני ארץ ישראל יכלו להתמודד עם זה. סכנה לציבור, פיקוח נפש. קודם כל שאלה ראשונה, הוא אמר להם לשני אלה שצחקו עליו שעכשיו הוא שמע בשמים שהגזר דין שלהם נחתם שימותו באמת הוא שמע, או בגלל מה שהוא אמר נחתם הגזר דין?

תלמיד: יש דברים שצדיק גוזר והקב"ה מקיים,

כ"ק האדמו"ר: אולי הוא יכל לבטל את זה? הקב"ה גוזר, צדיק מבטל. אולי בגלל זה הוא אמר שהוא הרג אותם, שהיה יכול לבטל.

תלמיד: ראינו שזה דור של אמת, שם אין חוכמות. זה האמת - ישר לביצוע.

כ"ק האדמו"ר: כתוב שאצל הקב"ה המחשבה והמעשה זה היינו אך אצלנו אנחנו חושבים עד שעושים אולי עושים אצל השם יתברך להבדיל, מחשבה זה מתקיים הצדיקים האלה היו בדרגה כזו של השתוות הצורה שרק חשבו משהו זה מתקיים אמרו משהו בטח זה מתקיים, לא פשוט לא משנה אנחנו לא יודעים אם זה שהוא אמר גרם למוות או שהוא באמת שמע וזה בדיוק מה שהיה על כל פנים למה הוא צריך לעזוב את הארץ לגלות למה?

תלמיד: כי יש בו יותר קדושה, לעומת האנשים שם.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא צריך ללכת לגלות שהליצנים ילכו לגלות למה הוא?

תלמיד: אי אפשר לקחת את כולם להעביר אותם, זה המצב הכללי שהיה השם זה לא בודדים.

כ"ק האדמו"ר: זה לא המצב הכללי, אל תעשה הכללות. בינתיים רק שניים.

תלמיד: כנראה שבגלות כן היו יכולים לכבד אותו ובארץ ישראל לא יכלו.

כ"ק האדמו"ר: למה לא יכלו לכבד אותו, מה יש?

תלמיד: שמו אותו בשורה ראשונה, כן כיבדו אותו.

כ"ק האדמו"ר: החכמים כן, החכמים כן כיבדו אותו, אבל עמי ארצות לא כיבדו אותו. לפי מה שהוא אומר פה שא"י נראית לו כאם, וחז"ל נראה לו כאשת אביו, כן, אם חורגת, כמו

שאומרים, אז רואים מזה שלרב כהנא היה חשוב להיות בא"י, וזה כאב לו ללכת מפה, מה אתה אומר? למה הוא צריך ללכת למקום שמכבדים אותו? תלמיד: כדי שהתורה שלו תישמע.

כ"ק האדמו"ר: במקום שיישאר במקום שמבזים אותו, אי אפשר לעשות תקנה שיכבדו אותו? אם החכמים היו אומרים: "תדעו לכם שהוא צדיק וקדוש, איך אתם מתייחסים?" ; זה לא היה פועל?

תלמיד: זה לא כבוד תורה, זה כבוד חיצוני.
כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: זה כבוד מיראה.

כ"ק האדמו"ר: אולי לא הכירו אותו, הוא גם היה בעל מוס בפה. היה נראה כאילו הוא צוחק, לכן הוא נהרג, אבל אי אפשר היה לפרסם אותו? מה אם יבוא איזה צדיק תלמיד חכם עצום מחו"ל מה אי אפשר לפרסם שהנה הגיע הארי מבבל? שעמי ארצות ידעו מזה?

תלמיד: אולי רב כהנא נפגע כי הוא התלונן שמזלזלים בו.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, הוא לא התלונן הוא פשוט ראה שאנשים מתים בגלל הדבר הזה, לא בגלל הכבוד שלו האישי, אבל הוא ראה את התוצאות, ואם עוד אחד יבוא ויצחק עליו מה יהיה עוד אחד ימות ועוד אחד ימות? איפה שהוא ילך כולם ימותו?

תלמיד: זה יכול להיות מידת הדין.

כ"ק האדמו"ר: הוא דווקא מידת הדין? לא,

תלמיד: למה זה כזה חם? כל מי שהיה צוחק, או כאילו צוחק היה ישר מת? למה זה חמור כל העניין?

כ"ק האדמו"ר: כי אמרנו, זה דרגות גבוהות מאוד הכל חריף אין פה שום ביניים ככה זה, זה גילוי פנים!

"אמר רב כהנא מה זה שעליתי לזכות לקיים מצוות ולבסוף אני חוטא אני אהרוג לבני ארץ ישראל" זה ברור שבמצב הנתון זה סכנת נפשות זה פיקוח נפש אם הוא נשאר אם ממשכים לבזות אותו אז יתחילו למות אנשים השם ישמור "לכן מיד אחרי שעליתי לכאן אלך בחזרה לבבל בא אצל רבי יוחנן אמר לו ארץ ישראל חשוב עלי כאם אבל בכאן מבזים אותי ובבל חשוב עלי כאשת אב אך שם מכבדים אותי אמר לאיזה מקום הלך אמר ילך למקום שמכבדים אותו" רב יוחנן לא היה צריך לעשות מאמץ שיישאר? לא, כבודו יישאר פה ואנחנו נטפל בכל אלה שלא מכבדים אותו.

תלמיד: איך יטפל?

כ"ק האדמו"ר: יפרסם, יגיד, יוציא קול, פשקוויל. מה אומר כבודו?

תלמיד: אולי רב יוחנן לא רצה שהוא יהיה שם,

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: "אין מלכות נוגעת בחברתה כמלוא נימה".

כ"ק האדמו"ר: הוא יכל לפתוח ישיבה אחרת. ככה פשוט? ההפך רב יוחנן אמר לו בסיפור הקודם: יבוא אדוני אתנו, אחרי שהוא החיה אותו, "התפלל רב יוחנן עליו והחיה אמר רב יוחנן לרב כהנא: אם הייתי יודע שדרכך כך לא היה לי חלישות דעת, כעת יבוא אדוני אתנו" אתו לישיבה, הוא רצה להחזיר אותו לישיבה.

תלמיד: כדי שהוא יהיה תלמיד או רב?
כ'ק האדמו"ר: יכול להיות שהוא יהיה הרב; יכול להיות תלמיד חבר; ויכול להיות שיהיה משגיח; הוא הזמין אותו בחזרה.

תלמיד: אולי רב כהנא רצה להיות ראש הישיבה, כי מבחינת הדרגה שלו הוא כבר עולה על רב יוחנן?

כ'ק האדמו"ר: "אמר לו אם תוכל לבקש רחמים עלי שלא אמות עוד, אני הולך עמך ואם לא אין אני הולך עמך". לפי התשובה של רב כהנא רואים שהוא לא תלמיד של רב יוחנן, כי הוא שם תנאי, אם הרב אומר תבוא אתנו התלמיד הולך, אם הרב מצווה התלמיד בא נכון? אין חכמות. בטח בדור ההוא, בדור הזה לא תמיד אבל בדופר ההוא כן, אז עכשיו הוא שם תנאי, סימן שהוא לא תלמיד. אם אתה יכול להתפלל שהוא לא ימות עוד פעם, הוא ילך, אם לא, לא ילך.

תלמיד: מה יעשה שם רב כהנא?

כ'ק האדמו"ר: בישיבה? מה עושים בישיבה?!

תלמיד: אבל הוא לא יכול להיות עם רבי יוחנן.

כ'ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: כי אולי הוא ימית אותו עוד פעם.

כ'ק האדמו"ר: קודם כל הוא לא המית אותו כי ניצח אותו, הוא המית אותו כי הוא חשב שהוא צוחק עליו, בגלל המום.

תלמיד: אם יישאר רב כהנא, רב יוחנן יישב על הרצפה, רב יוחנן לא יעלה משם, אז מה החוכמה?

כ'ק האדמו"ר: ימצאו שיטה אחרת.

תלמיד: שיטה אחרת - זה בבל. ובארץ ישראל עד סוף ימיו רב יוחנן, ואז אולי יבוא רב כהנא להחליף אותו.

כ'ק האדמו"ר: "רק אלך לביתי חי, ולא אעמוד עוד אצלך, כי פן אמות פעם אחרת, ויש אומרים שאמר לו כן, הואיל שעבר הזמן וקיבלתי צער המיתה, לא אקבל עוד פעם אחרת, ואלך מכאן לסוף הקיצו משנתו, ושאל בכל ספיקות שהיה לו, והיה רב כהנא מתרץ אותן לו" אז הוא ידע יותר, "וזה שאמר רב יוחנן: התורה שאמרתי לכם הכל היה של בני בבל" זאת אומרת רב יוחנן חזר לשיבה ולימד את התלמידים את מה שהוא למד מרב כהנא, ורב כהנא בסוף הלך כנראה בחזרה לבבל.

טוב את הסיפור השני בע"ה מחר, נחשוב בינתיים על זה, אולי יעלו כל מיני מחשבות.

"מעשה שהיה רב כהנא תמיד זריז בתורה ובמצוות, כשעלה לא"י ראה אותו איש אחד בן בליעל, ואמר לרב כהנא דרך לעג וצחוק: מאחר שאתה זריז כל כך אמור לי מה קול נשמע כעת בשמים, אמר לו שגזר דינך נחתם שתמות, וכן היה לו שמת. פגע בו איש אחד וראה אותו, אמר לו גם כן: מה קול נשמע כעת בשמים? אמר לו גזר דינך נחתם שתמות, וכן היה לו. אמר רב כהנא מה זה שעליתי לא"י, לזכות לקיים מצוות ולבסוף אני חוטא ואני אהרוג לבני א"י? לכן מיד אחר שעליתי לכאן אלך בחזרה לבבל.

בא אצל רב יוחנן ואמר לו: א"י חשוב עלי כאם, אך בכאן מבזים אותי, ובבל חשוב עלי כאשת אב, אך שם מכבדים אותי, לאיזה מקום ילך? אמר לו: ילך למקום שמכבדים אותו. "עד כאן, דיברנו על זה קצת, ורציתי לשאול אתכם שאלה: אנחנו רואים שרב כהנא בא לא"י והוא מעריך את א"י, כמובן יותר מאשר את חו"ל, הוא בא לקיים מצוות, לזכות לקיים מצוות זאת אומרת שיש לו רצון של קדושה, רצון לקיים מצוות, ויש לו פה תקלות, שתי תקלות, שני יהודים שלא מכבדים אותו צוחקים עליו, על זה שהוא דווקא זריז במצוות, ודרכו נגרם להם מוות, אז הוא הולך לרב יוחנן, ורב יוחנן אומר לו שילך למקום שמכבדים אותו. אז על זה עשינו אתמול כל מיני דיונים, אבל השאלה שרציתי היום לשאול: למה הוא צריך ללכת מא"י בגלל זה? הרי אם יש פה אנשים לא מחונכים, אנשים שהם לא בסדר, אדרבא, שישאר ויתקן אותם, יעזור באיזו שהיא דרך, למה הוא צריך לעזוב את א"י בגלל זה?

תלמיד: אנשים ליצנים אי אפשר לתקן, קשה מאוד.

כ"ק האדמו"ר: אי אפשר לתקן אותם, אז בגלל הליצנויות צריך לעזוב את ארץ ישראל לליצנים? ; מה אומר כבודו?

תלמיד: רב יוחנן אמר לו, איפה שמכבדים אותך, זאת אומרת איפה שאתה רצוי.

כ"ק האדמו"ר: ממתי צריך בן אדם להתחשב איפה שמכבדים אותו?

תלמיד: זה לא עניין של כבוד. אלא אם מקבלים אותו או לא,

כ"ק האדמו"ר: אז מה אז הוא צריך לוותר? תראה, זה לא אותו דבר, הבעל שם טוב לא זכה לעלות לארץ, וגם משה רבינו לא זכה להיכנס לארץ, אז קודם כל רואים שמשמים לא רוצים שמישהו גדול יעלה לארץ, אז מונעים ממנו, רבי נחמן מברסלב היה קצת בארץ, וחזר, אבל רבי נחמן מברסלב היה בסכנות, ופה לא רואים שרב כהנא היה בסכנות, רואים שהליצנים היו בסכנות. לא הוא.

קודם כל יכול לגור במקום, להסתתר באיזה מקום בא"י, לא חייב לבוא במגע עם כל הליצנים, יכולים לשים לו כמה שמשים, שלא יתקרבו אליו בכלל אנשים, יכולים למצוא פטנט, מה הוא צריך לעזוב את הארץ בגלל זה?

תלמיד: באותה תקופה היו בחו"ל יותר צדיקים מאשר בא"י. והאור של בבל היה חזק מידי לא", עובדה שרב יוחנן ירד לרצפה.

כ"ק האדמו"ר: זה לא עושה רושם כזה, אם כבר הייתם צריכים להזכיר את המעשה של רבי שמעון בר יוחאי והבן שלו שיצאו מהמערה, כן, "...להחריב את עולמי?"; אבל פה הוא לא מחריב את עולמו, הוא לא איפה שהוא שם את עיניו הוא שורף, מי שמתחיל אתו, צוחק עליו אז הוא ניזוק. מי התיר להם לצחוק עליו? איזה מין דבר זה? על מה?

תלמיד: הייתה לו התנהגות כזו, לא כמו בני המקום.

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב פה שהוא מתנהג בצורה משונה.

תלמיד: היה זריז יותר מדי במצוות.

כ"ק האדמו"ר: יותר מדי? איך אפשר להיות יותר מדי?

"מעשה שהיה רב כהנא תמיד זריז בתורה ובמצוות"

תלמיד: איפה רואים שצחקו עליו?

כ"ק האדמו"ר: הנה, כתוב: "ראה אותו איש אחד בן בלייעל אמר לרב כהנא דרך לעג וצחוק".

תלמיד: זה אחד, מה עם השני?

כ"ק האדמו"ר: "פגע בו איש אחד ראה אותו ואמר לו גם כן מה קול נשמע כעת בשמים?".

תלמיד: רק שאל: "מה קול נשמע כעת בשמים".

כ"ק האדמו"ר: נכון, אז מה אתה שואל, למה הוא מת?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: כנראה שלא שאל בדרך כבוד.

תלמיד: אנחנו לא יודעים את זה.

תלמיד: ודאי שהתכוונו לצחוק עליו.

כ"ק האדמו"ר: זה משתמע.

תלמיד: זה שהוא לא נשאר שמה ללמד תורה, אולי היה אסור עליו, זה היה ציווי של

הרב שלו.

כ"ק האדמו"ר: לא, הרב ציווה עליו שלא יקשה קושיות שבע שנים, הוא לא ציווה לא ללמד

תורה.

בכלל, אדם רואה שיש תקלה אז מה? הוא לא הלך לעשות רע לאף אחד, הוא לא חיפש

צרות, הוא לא חיפש לפגוע באף אחד. הוא עבד את השם, מה רוצים ממנו? אסור שבן אדם

בכלל ייתן דעתו על זה, על המלעיגים עליו.

תלמיד: אולי זה עושה קטרוג על היושבים בא"י.

כ"ק האדמו"ר: לא כל היושבים בא"י הם כאלה; מה חושב כבודו?

תלמיד: רב כהנא הבין שעליו לחזור לבבל, אבל לפני שהלך שאל את רבי יוחנן.

כ"ק האדמו"ר: למה הוא אמר על עצמו שהוא חוטא? במה הוא חטא?

"אמר רב כהנא מה זה שעליתי לארץ ישראל לזכות לקיים מצוות ולסוף אני חוטא ואני

אהרוג לבני א"י?", הוא לא חוטא, למה הוא אומר שהוא חוטא? הם חטאו, לא הוא חטא.

תלמיד: אולי הוא הרגיש שהוא גורם להם לחטוא.

כ"ק האדמו"ר: איך הוא גורם, הוא ירא שמים, האנשים צוחקים עליו, הוא אשם בזה? הוא

צריך לעזוב את הארץ בגלל זה? אני לא מבין.

זה תמוה מאוד, למה צדיק שעולה לארץ, הולך בדרך האמת, הוא לא פגע באף אחד, הוא לא

צחק על אף אחד, הוא לא עשה רע לאף אחד, ובאים כמה כאלה וצוחקים עליו, והם נענשו

והוא צריך לעזוב את הארץ, זאת אומרת מה אדם צריך לעזוב את התיקון, לתת לאחרים

לעשות את מה שהם רוצים? אולי אדרבא, צריך להישאר פה למען ייראו וייראו, אם עוד

שנים שלושה ימשיכו לצחוק עליו אני חותם לך שבסוף אף אחד לא יצחק עליו, הם כבר

ידעו שזה מסוכן, למה הוא צריך לעזוב?

תלמיד: כבוד הרב, אולי הם לעגו לו בגלל צורתו החיצונית.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא כבר היה ידוע, הוא היה ידוע כבר, הוא ניצח את רב יוחנן, הוא היה

ידוע.

תלמיד: שני האנשים שפגשו אותו ידעו מיהו?

כ"ק האדמו"ר: כן, למה שאלו אותו, מה נשמע עכשיו בשמים?

תלמיד: כנראה היו לו סימנים שליליים.

כ"ק האדמו"ר: סימנים? לפי סימנים כאלו צריך לעזוב?

תלמיד: מה עושים אנשים שאין להם שליטה על הצחוק?

כ"ק האדמו"ר: שלא יתקרבו אליו, שישמרו על עצמם.

תלמיד: אם באה תקלה על ידו, זה על ידו.

כ"ק האדמו"ר: היו מלא סיפורים על צדיקים שהלכו בדרך השם, והתגרו בהם, ואנשים נפגעו בגלל זה, אז מה הם הפסיקו לעבוד את השם? הם עזבו את המקום?

תלמיד: הוא לא אמר שהוא יפסיק לעבוד את השם, אבל זה לא המקום שלו.

כ"ק האדמו"ר: למה זה לא המקום שלו?

תלמיד: אולי הוא בדרגה גבוהה מידי לאנשים שהיו שם.

כ"ק האדמו"ר: נתנו לו לעלות לארץ, נתנו לו להיכנס לארץ, נתנו לו להיות בארץ, למה הוא צריך לעזוב את הארץ?

תלמיד: כבוד הרב, אולי הוא לא התנהג כראוי למנהג המקום.

כ"ק האדמו"ר: אין פה שום טענה שהוא לא התנהג בסדר.

תלמיד: הוא היה זריז במצוות, לא כולם היו כאלה שמה.

כ"ק האדמו"ר: נו אז מה? היום כולם זריזים בתורה ובמצוות? אז בשביל זה בן אדם צריך לעזוב את הארץ?

תלמיד: הוא לא בא בשביל עצמו, הוא בא בשביל להשפיע וראה שאינו יכול להשפיע.

כ"ק האדמו"ר: אם תפקידו ללמד אז כן, אבל אולי תפקידו ללמוד לבד. אולי ייקח כמה בני עליה אתו.

תלמיד: רואים שאין אף אחד שהוא יכול להשפיע עליו.

כ"ק האדמו"ר: למה, למה, רב יוחנן הזמין אותו לישיבה, בסיפור הקודם אחרי שהוא החיה אותו אמר לו: "כעת יבוא אדוני אתנו", הוא רצה אותו לישיבה.

תלמיד: נכון אבל אם הוא יבוא לישיבה זה יכול ליצור בעיות, כמו שכבר ראינו.

כ"ק האדמו"ר: אי אפשר לפתוח עוד ישיבה? אי אפשר ללכת למקום אחר? חסר מקום?

תלמיד: איך זה מסתדר עם הסיפור הקודם, שאמרנו שרב כהנא הלך לבבל?

כ"ק האדמו"ר: כנראה שבין זה לבין זה, היה העניין הזה. קודם כל ברור שהוא חי, כנראה שזה גם כן אחרי הסיפור ההוא, כי בסיפור ההוא הוא לא הכיר אותו הרי הוא אמר מה זה האריה שבא ונהיה שועל? זה אחרי הסיפור לפי העניין.

יש פה שאלה עקרונית, ואתם מתחמקים ממנה: ממתי בן אדם שהולך בדרך השם, לא מפריע לאף אחד, עושה את מה שצריך לעשות, צריך לוותר לכמה אנשים לא מתוקנים שצוחקים עליו? הוא צריך לעזוב את הארץ בגללם? שהם יעזבו את הארץ, למה הוא צריך לעזוב את הארץ?

תלמיד: למה אמר אני חטאתי?

כ"ק האדמו"ר: בגלל שנענשו, אולי זה שהוא ענה להם, יש פה שאלה האם הם נענשו אוטומט ברגע ששאלו אותו, או שזה בגלל מה שהוא ענה להם, שעכשיו נחתם הגזר הדין, והצדיק גוזר והקב"ה מקיים? זה לא ברור לנו.

תלמיד: וודאי שהוא לא הקפיד עליהם.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא הקפיד עליהם.

תלמיד: הוא ראה שככה נגזר.

כ"ק האדמו"ר: אז אם ככה הוא בכלל לא חטא.

תלמיד: היה צריך לבקש עליהם רחמים ולא להגיד להם.

כ"ק האדמו"ר: למה? ; הוא מרחם עליהם, ובגלל זה הוא עוזב את הארץ?

תלמיד: אולי אם היה מלמד עליהם זכות במקום לדבר איתם הם לא היו נענשים.
כ"ק האדמו"ר: זה בכלל לא בטוח שזה היה עוזר.

תלמיד: יש לי שאלה, אם אדם יש לו פגם בפנים זה פגם מגלגול קודם. אבל אם האדם הזה הוא היה צדיק, למה זה קורה?

כ"ק האדמו"ר: לא צחקו עליו בגלל המום שלו, אלא משום שהיה זריז בתורה במצוות.
תלמיד: אולי הוא הרגיש שמה שהוא ברמה גבוהה מידי מהאנשים במקום וגם הוא לא יכל להשפיע, כי צריך להיות 3 דרגות בין המשפיע למקבל.
כ"ק האדמו"ר: בספירות.

תלמיד: ומהתחלה שהוא הגיע - מהתחלה הוא כבר רצה ללכת.
כ"ק האדמו"ר: יש שאלה אם הוא חשב ככה למה רב יוחנן אמר לו ללכת? שיגיד לו 'מה פתאום! ישאר כבודו פה', לפעמים בן אדם יש לו כוונה טובה, הולך עושה משהו יוצא מזה תקלה, נחלשת דעתו בגלל העניין הזה, בכל זאת שני יהודים הלכו.
אבל הצדיק השני צריך לחזק אותו, להגיד לו: 'לא, מה פתאום? תישאר פה, מה זה ללכת לאיפה שמכבדים אותו? אני מכבד אותך! תישאר'. 'מה זאת אומרת?! אנחנו מכבדים את כבודו שישאר פה, יהיה איתנו, ילמד איתנו, יהיה ראש הישיבה', מה זה משנה? מכבדים אותו הוא לא הוא במקום להגיד לו ישאר אנחנו מכבדים את כבודו אמר לו 'תלך איפה שמכבדים אותך' 'אנחנו נדאג שיכבדו את כבודו מה, זו לא חובה של בני א"י לדאוג לכבודו של צדיק כזה כמו רב כהנא?

תלמיד: אולי זה לא בידם, זה ככה התנהגות של עמי הארץ.
כ"ק האדמו"ר: מה זה לא בידם? יכולים לפייס אותו ולתמוך בו, ולתת לו מקום מכובד וגם לדאוג לזה שיכבדו אותו. חוץ מזה הסיפור הזה ששניים כבר הלכו בגלל שצחקו עליו בטח זה כבר ישפיע על המלעיגים לא ללעוג כ"כ הרבה הם יזהרו ממנו.

תלמיד: יש הבדל בין השאלה שלו, לבין המסקנה שהוא הגיע אליה. הוא אמר לרב יוחנן שפה לא מכבדים אותו ולעצמו אמר שהוא אינו רוצה להרוג לבני ארץ ישראל.
כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: איך זה מתקשר אחד עם השני?
כ"ק האדמו"ר: זה מתקשר - זה תוצאה של זה: "בא אצל רב יוחנן ואמר ארץ ישראל חשוב עלי כאם אך בכאן מבזים אותי ובבל חשוב עלי כאשת אב אך שם מכבדים אותי"
תלמיד: אם הוא היה כל כך גדול בתורה והוא יודע מה שעושים בשמים למה הוא צריך לשאול?

כ"ק האדמו"ר: רב יוחנן הוא רב המקום. רב כהנא רוצה לשמוע דעה של אדם גדול ורב יוחנן הוא הרב במקום!

רב יוחנן וריש לקיש

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ד עמ' א'

יומא חד הוה קא סחי רבי יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה אמר ליה חילך לאורייתא אמר ליה שופרך לנשי אמר ליה אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי קביל עליה בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר אקרייה ואתנייה ושווייה גברא רבא יומא חד הוה מפלגי בי מדרשא הסייף והסכין והפגיון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן ומאימתי גמר מלאכתן רבי יוחנן אמר משיצרפם בכבשן ריש לקיש אמר משיצחצחון במים אמר ליה לסטאה בלסטיותיה ידע אמר ליה ומאי אהנת לי התם רבי קרו לי הכא רבי קרו לי אמר ליה אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השכינה חלש דעתיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה עשה בשביל בני אמר לה עזבה יתומיך אני אחיה עשה בשביל אלמנותי אמר לה ואלמנותיך עלי תבטחו נח נפשיה דרבי שמעון בן לקיש והוה קא מצטער רבי יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחזדין שמעתתיה אזל יתיב קמיה כל מילתא דהוה אמר רבי יוחנן אמר ליה תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינא מילתא הוה מקשי לי עשרין וארבע קושייתא ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פרוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייע לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא הוה קא אזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צוח עד דשף דעתיה [מיניה] בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה"

יש פה את המעשיה עם ריש לקיש בא נראה את הסוף זה מבבא מציעא אולי לא נתעמק בכל הסיפור, נתחיל:

"יום אחד הלך רב יוחנן לרחוק בירדן, ראה אותו ריש לקיש והוא היה גזלן, וקפץ לירדן אחריו. אמר לו רב יוחנן 'כמה כוחך יפה לסבול עול התורה'. אמר לו ריש לקיש 'יופיך ראוי לנשים', אמר לו רב יוחנן 'אם אתה תחזור בתשובה ולא תלך עוד בדרך זה, אני אתן לך אחותי שהיא יפה יותר ממני' קיבל עליו ריש לקיש. רצה ריש לקיש לחזור ולעבור את הירדן, ליקח לו מלבושיו, ולא היה יכול לקפוץ כמו שקפץ בראשונה, כי מאחר שקיבל עליו עול תורה תשש כוחו.

ולמד עמו רב יוחנן ועשה אותו שיהיה אדם גדול בתורה, פעם אחת היה מחלוקת בין החכמים בבית המדרש בענין סכין, מאיזה זמן הוא נגמר בתיקונו שיהיה יכול לקבל טומאה, אמר רב יוחנן לריש לקיש 'כשאתה היית ליסטים, ובקיא אתה באותם כלי אומנות מאיזה זמן הוא נגמר?' אמר לו ריש לקיש 'ומה הועלתי בזה שקיבלתי עול תורה, כי שם שהיתי ליסטים היו קוראים לי רבי לפי שהיתי ראש עליהם וכן בכאן קוראים אותי רבי'. אמר לו רבי יוחנן: - 'יש לך הנאה שקירבתיך תחת כנפי השכינה'.

והיה חלישות דעת לרבי יוחנן, אחר כך חלה ריש לקיש, באה אשתו של ריש לקיש שהיא הייתה אחותו של רבי יוחנן, לרבי יוחנן ובכתה לפניו, אמרה לו: 'עשה בשביל בני ובקש רחמים עליו' " על ריש לקיש, בעלה.

”אמר לה: ‘אני אפרנס את יתומיך’, אמרה לו: ‘עשה בשביל אלמנותי’. אמר לה: ‘אני אפרנס אותך’. נפטר רב שמעון בן לקיש והיה רב יוחנן מצער עליו הרבה על שהמיתו, לפי שלא היה מוצא תלמיד ותיק כמוהו.

אמרו רבנים מי ילך וידבר אל ליבו שיתיישב דעתו, ילך רבי אלעזר בן פדת אצל רב יוחנן לפי שהוא חריף ובקיא בלימודו ויניח דעתו, הלך וישב לפניו, כל דבר שהיה אומר רב יוחנן, היה אומר רבי אלעזר בן פדת, ‘למדתי שכן הוא וזה התנא מסייע לדבריך’.

אמר לו רב יוחנן: ‘וכי אתה כמו ריש לקיש בן לקיש, כשהייתי אומר איזה דבר היה שואל אותי עשרים וארבע קושיות ואני הייתי מתרצם בארבעה ועשרים תרוצים וממילא הלכה נתרוותת ביתר הפלפול ואתה אומר לי שאתה מצאת תנא שאומר כמותי וכי בלא זה אין אני יודע שטוב אמרתי?’

הלך רב יוחנן וקרע את בגדיו ובכה ואמר ‘איה אתה, ריש לקיש? איה אתה, ריש לקיש בן לקיש?’ והיה צועק כל כך עד שנעקרה דעתו ממנו ונשתטה. בקשו רבנים, רחמים עליו ונסתלק ועלתה נפשו השמימה בטהרה”

עד כאן המעשה. נו, מה אתם אומרים ככה באופן כללי?

תלמיד: נראה שהוא לא עשה חשבון, העיקר שיהיה לו עם מי לפלפל, זה קצת קשה. **כ”ק האדמו”ר**: מה שקשה פה, זה ככה, שעל אחותו הוא לא ריחם שתהיה אלמנה, על היתומים שיהיו יתומים הוא לא ריחם, אבל על זה שאי אפשר יהיה לפלפל בתורה כמו שצריך, ז”א על התורה הוא כן ריחם. וזה דומה לעניין של השיטה שהיה אצלו בישיבה, עם השבע שורות, שאם אחד החכמים ישב מולו לא היה מקשה היו מורידים אותו אחורה ואחורה ואחורה עד הסוף וזה לא קל לכבודו של אדם שהוא רגיל להיות בשורה ראשונה יום אחד הוא לא חריף בדיוק- עובר אחורה ואחורה ככה קרה התקלה עם רב כהנא ז”א שהעניין של החריפות והפלפול, ולהוציא את התורה האמיתית, זה מה שהיה קודם כל, ולכן היתה השיטה הזאת ככה ואם אדם נפגע אז שיעבוד על עצמו כמו שאומרים, בעיה שלו. והעובדה שהוא בעצמו הוריד אותו לריצפה ז”א שזה גם כלל את עצמו לא שהוא הוציא את עצמו מן הכלל הוא היה חלק מהשיטה ופה רואים את זה עוד פעם מופיע העניין הזה שהכאב שלו זה היה כאב על התורה ולא על היתום ולא על האלמנה וזה פלא וכאן גם לומדים את העניין שאסור להזכיר לבעל תשובה את העבר שלו.

תלמיד: ממה היה לרב יוחנן חלישות דעת?

כ”ק האדמו”ר: מה זאת אומרת? הרב יוחנן השקיע בו, ריש לקיש הוא ניצוץ שהוא הוציא מהקליפה, ככה בנס, ככה בהשגחה, נכון או לא? הוא הלך ראה אותו בנהר לקח אותו לקדושה, בנה אותו, השקיע בו, לימד אותו, פתאום הרב מזכיר לו את העבר והוא נפגע, יש בעל תשובה שלא יפגע, לא כל אחד חייב להפגע, אבל שמה הכל היה חזק הכל היה חריף.

תלמיד: ממה היה לו חלישות דעת?

כ”ק האדמו”ר: היה לו חלישות דעת בגלל שהוא השקיע בו ועכשיו ריש לקיש אומר לו ‘מה הרוחתי מכל זה שמה הייתי ראש פה אני גם כן רבי אז מה הרוחתי?’, אז יוצא מזה איזה תחושה ‘רגע זה התלמיד שאני גידלתי?’ כאילו הוא לא הגון גם אי הכרת טובה וכאילו הוא לא הגון איך הוא אומר דבר כזה מה זה מה הרוחתי זה רק ענין של תואר שמה היית חשוב פה גם חשוב אז מה הרוחתי. אז הוא אמר לו הכנסתי אותך תחת כנפי השכינה מה זה מה הרוחתי אומנם היית שמה ראש אבל, להבדיל, עכשיו אתה ראש בקדושה לא בטומאה. הוא

ענה לו לא יפה. ענה לו לא יפה - זה גם כואב זה גם חלישות הדעת איך ענה לו לא יפה אז איפה התורה איפה התיקון? אם ריש לקיש ענה לו לא יפה סימן שיש פה איזה בעיה וזה גם כן החליש את דעתו. זה סיפור סיפור צריך להתעמק בו חזק מאוד לא על רגל אחת. מה אתה אומר?

תלמיד: רב יוחנן הצטער על זה שאין לו עם מי ללמוד, ורואים שהוא החשיב את התורה מעל הכל.

כ"ק האדמו"ר: וזה נכון? להחשיב את התורה מעל הכל?

תלמיד: בוודאי.

כ"ק האדמו"ר: 'ורחמיו על כל מעשיו'? אני מדבר על ריש לקיש שהאחות ביקשה רחמים עליו. למה כשהאחות ביקשה רחמים עליה ועל הילדים הוא לא ריחם והוא לא ביקש רחמים, אז נכון שריש לקיש עשה לא בסדר, יכל להתפלל עליו שיהיה בריא ולהגיע איתו לאיזה דיבור שיחזור בתשובה ויבקש סליחה על מה שהוא אמר, איך הוא אמר.

תלמיד: זה אי הכרת טובה, אם הוא הוציא דבר כזה מהפה. **כ"ק האדמו"ר:** אבל הוא נפגע, פגעו בו, לא דנים אדם בשעת צערו.

תלמיד: פה לא מדובר באנשים רגילים שנפגעים ומחזירים.

כ"ק האדמו"ר: הם פוגעים והם מתים מה זאת אומרת? זה פגיעה - פגיעה.

תלמיד: הוא לא היה צריך להגיד 'מה הרווחתי'.

כ"ק האדמו"ר: נו, אז בסדר, אז טעה, אמר לא נכון הוא יכול לחזור בו, יכול לתקן. אנחנו רואים בשלושת הסיפורים שלמדנו, הרבה, שיטה, על כל צעד זה היה שיטה חותכת, אי אפשר היה כאילו - "טוב נו אז הוא אמר הוא חוזר בו, אני סולח לו, גמרנו, בא נמשיך", אין. אין חזרה. זה פחד הדבר הזה. זה מאוד מאוד חזק, זה התקופה ככה הם היו. מבחינת התורה, לרחם על היתום על האלמנה, זה לא, לרחם על זה שאין לו תלמיד חריף, זה כן, זאת אומרת שהתורה הייתה קודם כל, לעם ישראל.

זה קשה, זה קשה מאוד, ככה זה נראה, מי אנחנו מה חיינו, אבל, ודאי ששמה זה היה חשוב מאוד שתצא ההלכה כמו שצריך והכל שיהיה אמת, וזה חשוב שיש לרבי כזה תלמיד כזה ששואל אותו 24 קושיות וזה חשוב לכל הדורות וזה חשוב לכל עם ישראל, מצד שני, הנה הוא גם הפסיד, התלמיד הפסיד והוא הפסיד וכולנו הפסדנו, בסוף ביקשו עליו רחמים שילך לעולמו.

תלמיד: אם התורה חשובה, אז הוא היה צריך להשאר דווקא, לא ללכת לעולמו.

כ"ק האדמו"ר: יש פה איזה דקות שבעצם אישתו באה לבקש עליו והוא לא, זאת אומרת שהוא ראה שהוא חולה, מה הוא לא הבין שזה בגלל מה שאמר לרב יוחנן? (ריש לקיש), היה צריך לעשות תשובה ולהגיד לרב, אני מצטער, טעיתי פגעתי, לא דיברתי כהלכה, לא משנה מה, יש פה איזה נקודה, אולי אם הוא היה מבקש...

השם יתברך רצה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שהעולם לא יכול להתקיים, ובכל זאת רואים כמה שכאב לו על ריש לקיש, לרב יוחנן, זה לא היה לו קל, זה לא שלא היה איכפת לו, כן היה איכפת לו, אבל מבחינת התורה היה איכפת לו. לא מבחינת משפחה או אישה ילדים זה לא חשוב.

תלמיד: לכאורה לא היה איכפת לו מריש לקיש, היה איכפת לו מהפלפול.

כ"ק האדמו"ר: שאין כלי, שאין כלי כמוהו?

תלמיד: כן, שאין לו עם מי להתפלפל. פשוט התורה היא החיים שלו, בלי זה הוא לא יכול לחיות.

כ"ק האדמו"ר: רואים שזה מובהק ביותר. בלי חוכמות, הענין שלו. שהוא היה חייב להתפלפל ולהוציא את זה, בלי זה הוא לא יכול לחיות, הוא לא יכול לסבול את זה בכלל, זאת אומרת אין לו בחירה בזה בכלל, ככה זה, זה התפקיד שלו, זה מה שהוא בא לעשות פה, אין לו לעשות את זה הוא לא יכול להישאר פה. טוב, צריך לישון על זה כמו שאומרים.

תלמיד: כנראה שלא היה בתקופה ההיא שום מקום לפשרות.

כ"ק האדמו"ר: יש את הסיפור הזה של רבי חיסדא עם רב הונא שארבעים שנה לא נכנסו אחד אצל השני. עוד לא למדנו את זה פה, ודאי שהכל היה שם בעוצמות אדירות שאנחנו לא יכולים לקלוט, גם הקדושה וגם הדינים וגם ההקפדות וגם הכל, הניסיונות, הכל חזק חזק בדרגות שאי אפשר לתפוס בכלל, כי אם הוא חשב שלימד תלמיד שאינו הגון, אז למה הוא מצטער עליו שהלך?

תלמיד: הוא לא מצטער עליו, אלא על הפילפול, אם השני היה מתפלפל כמוהו אז זה היה בסדר.

כ"ק האדמו"ר: אבל למה הוא לא הצטער על זה שלימד תלמיד שאינו הגון? כי גם זה לא חשוב, מה שחשוב זה הפילפול? כנראה זה העבודה שלו היתה, זהו.

תלמיד: הוא כן היה הגון, לא?

כ"ק האדמו"ר: הוא כן היה הגון, אבל בתשובה הזו שהוא נתן אפשר לחשוב, מה זה? אדם כזה גדול בישראל, הוא שואל מה הרווחתי שעברתי להיות מראש משם לפה.

שני הסיפורים על רב יוחנן ורב כהנא ואחר כך על רב יוחנן וריש לקיש, שההנחה שהתורה קודמת לעם ישראל, אצלו בחשיבות, קודם כל שתצא התורה, האמיתיות של ההלכה האמיתיות של התורה, בני אדם זה פחות חשוב, זה רואים בשיטה שמי שלא יודע להקשות מורידים אותו מדרגתו, ומה משותף, זה מעניין ככה התחדש, שבסיפור הראשון בעצם, זה הגיע לרב יוחנן בחזרה, איך אומרים השיטה חזרה אליו, כשבא מישהו שיכל באותם הסוגיות להקשות יותר ממנו (רב כהנא), אז פתאום הוא ירד מהגדולה, ירד מהמקום שלו, כן, פיזית, הורידו אותו.

עכשיו גם בסיפור השני שאישתו של ריש לקיש, אחותו של רב יוחנן באה לבקש רחמים על עצמה, הוא לא ריחם, על הבנים היתומים, הוא לא ריחם, לא היה מוכן לשמוע, זאת אומרת שהבן אדם פה לא חשוב. מה שחשוב זה התורה. ואם ריש לקיש ענה לא יפה כמו שאומרים, אז זהו, אז מגיע לו וגמרנו ולא חוזר, ואחר כך הוא בעצמו, פתאום שרצה, גם זה חוזר אליו, הנזק חוזר אליו, שהוא פתאום רצה תלמיד ותיק שיתפלפל איתו, פתאום החשיבות של הבן אדם כן חשוב. זאת אומרת אדם זה לא רק אמצעי, בן-אדם זה לא רק צינור או הארה שיורדת מלמעלה עכשיו להאיר פה משהו בתורה, בן אדם זה בן אדם, חביבי, אם אין לו גוף והוא לא פה ואתה לא תהיה איתו ביחסים אנושיים ולא תכבדו אחד את השני, אין כלום.

אם אין את ישראל אין את התורה. התורה כל הכבוד אבל צריך את עם ישראל. אם אין את עם ישראל שילמד את התורה, מי יתעסק בתורה, אז רואים כאן שזה פגע בו, חזר אליו הדבר הזה, ההנחה הזו, עם כל הכבוד לתורה ולחשיבות ולפילפול, אם אין את ריש לקיש, אין מי שילמד איתו תורה, ופתאום הוא זקוק לבן אדם. פתאום הוא זקוק לבן אדם, למושג בן אדם, כן, הבן אדם חשוב פתאום, מבינים מה שאני אומר? לא מספיק הארה, החלק

אלוק ממעל ומה שאתה רוצה, הבן אדם עצמו הבשר ודם אם אין גוף שיחזיק את זה בפנים, אין שום דבר.

תלמיד: הבן אדם חשוב בתור כלי לברור התורה.

כ"ק האדמו"ר: הבן אדם זה לא רק כלי למשהו. כאשר ביקשו רחמים עליו כבן אדם, ביקשו ממנו שיבקש עליו רחמים כבן אדם וגם כן על אחותו והילדים שלה, הוא לא היה מוכן להתייחס במישור הזה של הבן אדם, עכשיו שהוא רוצה ללמוד תורה, הוא רוצה להתפלפל להמשיך בצינור שלו, חביבי, אם אין לך בן אדם, אין לך עם מי ללמוד, אי אפשר גם להגיע לאמת של התורה, אין את הכלי.

תלמיד: זאת אומרת שבן אדם הוא כלי ללימוד התורה?

כ"ק האדמו"ר: בן אדם זה בן אדם, זה מה שבאו להגיד לו, שהבן אדם קודם לכל, אם אין עם ישראל, התורה מה תעשה איתה? מי ילמד תורה מי יקיים את התורה? זה דבר מאוד חשוב, תדעו לכם, יש פה ויכוח עמוק בתוך הסיפורים האלה, מה קודם למה, הבנתם מה הקונפליקט שיש פה?

תלמיד: התורה מול עם ישראל?

כ"ק האדמו"ר: יש פה כמה ענינים: יש את התורה; יש את עם ישראל; יש את ארץ ישראל; יש קודשא בריך הוא; יש ויכוח מה קודם למה. אם בן אדם גורס שהתורה קודמת, אז קודם כל התורה, מה שיקרה לעם ישראל זה לא חשוב, איפה אנחנו רואים בדיוק הפוך? אצל משה רבינו, שהוא ירד מההר שבר את הלוחות, למה שבר את הלוחות? שלא יקטרגו על עם ישראל, כי הוא ראה שהם שמה למטה עסוקים בדברים לא נכונים, בענין של העגל, אז הוא שבר את הלוחות, ככה כתוב במידרש, שהם לא יקטרגו על עם ישראל, אז מי היה פה חשוב, התורה או עם ישראל? קודם כל שמר על עם ישראל, התורה? אחר כך יקבלו את התורה, כל עוד שבן אדם חי, יכול לעשות תשובה, על כל דבר אפשר לעשות תשובה, גם אם הוא פגע ברב שלו גם אם הוא עשה דבר חמור, גם אם הוא למד תורה לא לשמה, גם אם הוא התחרט על זה שהוא עושה מצוות, מה זה משנה הוא חי? יש לו עוד דקה לחיות? הוא יכול להרהר תשובה, הוא יכול לתקן, אבל ברגע שבן אדם הלך מה הוא יכול לעשות, מי יכול לעשות? וזה מה שרואים פה, שזה חזר לו בחזרה הענין הזה, שהוא רצה להמשיך עם הפילפול, אה, חביבי, אבל ריש לקיש איננו, אותה הארה מלובשת בגוף שנקרא ריש לקיש הלכה, ולמה היא הלכה? כי לא התחשבת בזה, לא התחשבת לבקש רחמים או לסלוח או לחכות או משהו, בן אדם עכשיו הוא פה עוד רגע הוא לא פה, אין את הבן אדם את היהודי אז מה אתה יכול לעשות? אם יש את היהודי אתה יכול לתקן הכל, לא היה היהודי המיוחד הזה שקראו לו ריש לקיש, הוא לא יכל לתפקד יותר, כל התורה והפילפול והכל... עוד פעם אני אומר, אם בן אדם חושב שהתורה קודמת לעם ישראל הוא הופך להיות מאוד קפדן, הוא לא יחשב כמו אומרים לאף אחד בשום ענין, הוא יוותר על כלום, קודם כל התורה ורק התורה וזהו זה. לא לאישתו, לא לעצמו, לא לאף אחד, רואים דברים כאלו לפעמים, אז אפשר לעשות פשרה, גם עם ישראל גם התורה, אוקי, אם אין פה יהודים למטה מי יעסוק בתורה? ולכן צריך להיזהר, אנחנו צריכים להיזהר, לא לקטרג על עם ישראל, לא על הפרט ולא על הכלל, ולהיות רחמנים וגם אם עשו משהו לא כמו שצריך, לבקש רחמים תמיד, תמיד כל עוד ציבור חי - יכול לתקן! עד השניה האחרונה הוא יכול לתקן, ברגע שלא, שמקטרגים עליו קשה בגלל שהוא עבר על משהו כזה או אחר בתורה, והוא הולך, אין מה לעשות.

תלמיד: דבר ראשון כתוב במדרש שהתורה ניתנה בשביל עם ישראל וצריכים לקיים אותה. דבר שני כתוב: "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה" זאת אומרת שאדם צריך להיות בסדר בין אדם לחבירו.

כ"ק האדמו"ר: 24 אלף תלמידי רבי עקיבא "הלכו" על הענין הזה, כתוב ככה, שאם מישהו לא היה בא לישיבה, לא חשבו אולי הוא חולה, אולי הוא נפל, אולי קרה לו משהו, לא הלכו לבדוק, אמרו חבל לא נבטל את השיעור, צריך ללמוד עכשיו, שזה הענין שלא נהגו כבוד, ככה מובא.

תלמיד: התורה כוללת בתוכה גם את כל יחסי האנוש ואת כל המציאות, זאת אומרת הסתכלות על התורה בצורה כזו, זה צמצום של התורה.

כ"ק האדמו"ר: זה דבר אחד, דבר שני התורה היא קו אמצעי, כוללת ימין, שמאל, קו אמצעי. קו אמצעי כולל את שלושת הקווים, דין חסד ורחמים. אז כאן היה צריך לרחם עליו, גם לטובת התורה היה צריך לרחם עליו (על ריש לקיש) אולי הוא יעשה תשובה? אם הוא עשה תשובה קודם בתור פירחת, הוא לא יעשה תשובה עכשיו שהיה צדיק? בטח יעשה תשובה, הדבר הזה של הרחמים ושל הגמישות, של ההתחשבות ושל לתת עוד הזדמנות זה כמעט לא קיים בסיפורים האלה, הלכו לפי האמת הקו של הרחמים כמעט לא קיים, צריכים להמתיק את הדין, צריכים להיזהר מדינים, גם אם הדינים הם בקדושה הם מסוכנים.

תלמיד: אז איך הוא צדיק?

כ"ק האדמו"ר: זה כמו שאמרנו, זה דרגות גבוהות, זה שורשים מסוימים, צריך להתבונן בזה לעומק בסבלנות

תלמיד: מאיזה שורש היה רב יוחנן?

כ"ק האדמו"ר: כרגע לא חשוב, זה מובא בשער הגלגולים.

אישתו של ריש לקיש היה חשוב לה הבעל והאבא של הילדים, זה מה שחשוב לאישה, הבעל שלה והילדים, אחר כך דברים אחרים, קודם כל הבעל והילדים, ואצל רבי יוחנן היה חשוב לו הענין של התורה, של הפילפול. זה מה שהיה חשוב לו.

היא ביקשה רחמים על דברים שחשובים לה, ולא קיבלה רחמים, ומתי שהוא ניזוק במה שהיה חשוב לו, הוא גם לא קיבל רחמים, הרחמים היה שילך לעולמו למה לא הקימו אותו לתחיה? ואם התלמיד חכם השני שהביאו לו, לא היה מספיק, אז אולי יכלו למצוא לו מישהו אחר, כנראה לא היה, לא מצאו פתרון לא סייעו משמים למצוא פתרון לצער של רבי יוחנן, התוצאה שהיה צריך ללכת לעולם האמת, מה היה התוצאה של ריש לקיש? שהיה צריך ללכת לעולם האמת, רואים פה מידה כנגד מידה, בכל הסיפור.

לעומת זה בסיפור השני עם רב כהנא שמבזים אותו, הוא כן מחשיב חשיבות לענין של הכבוד, שילך איפה שמכבדים אותו, זה כבר נשמע יותר אנושי. לא אמר לו תלך איפה שאתה יכול לעסוק בתורה יותר חזק או להתפלפל יותר חזק, לא. הלך על הקטע הזה של הכבוד האנושי.

תלמיד: כתוב ש"אין כבוד אלא תורה". אולי הוא לא דאג לכבוד האנושי אלא לכבוד התורה.

כ"ק האדמו"ר: זה לא בושה גם לשמור על כבוד האנושי של בן אדם, זה לא נגד התורה. זה לא רק כבוד התורה, נניח תלמיד חכם, יש לו כבוד התורה שצריכים לכבד אותו שהוא תלמיד חכם, והוא צריך גם כן לשמור על כבוד התורה בתור תלמיד חכם, אבל יש גם כבוד

של בן אדם, זה לא פשע, אם זה לא הופך להיות עבודה זרה ודבר חמור, אדם צריך שיהיה לו כבוד אנושי לא? אם לא לאיפה יגיע? טוב, ברוך השם לעולם אמן ואמן.

יופיו של רב יוחנן

אנחנו, המטרה שלנו זה לא להתחיל לעשות יותר מידי לפי הנגלה וכל הפלפולים ולהתחיל לחפש ולהשוות, לא נלך על זה, זו לא המטרה, המטרה שלנו זה איך שאנחנו לפי השיטה שלנו, ולכן כל מה שאנחנו אומרים פה בשיעור הזה בעניינים של המעשיות האלה, הוא לפי מה שמונח לפנינו, מה שלא מונח לפנינו, יכול להיות עובדות אחרות, השערות אחרות, זה אנחנו לא לוקחים בחשבון, כי אם נתחיל לקחת מכל המקומות לא נגמור סיפור אחד, וזה קשה, זה לא המטרה, המטרה זה למצוא פה את עבודת השם, והפרטים חשובים, אבל, מספיק הפרטים שיש פה, מה שלא ידוע אז לא ידוע, אם יש אינפורמציות אחרות, אז שלא יכעסו עלינו. עד כאן הקדמה לספר.

נלמד את הסיפור שהקראנו אתמול:

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ד עמ' א לשון הגמרא:

"אמר רבי יוחנן אנא אישתיירי משפירי ירושלים האי מאן דבעי מחזי שופריה דרבי יוחנן נייתי כסא דכספא מבי סלקי ונמלייה פרצידיא דרומנא סומקא ונהדר ליה כלילא דוורדא סומקא לפומיה ונותביה בין שמשא לטולא ההוא זהרורי מעין שופריה דרבי יוחנן"

"מעשה ברב יוחנן שאמר אני נשארתי מאנשי ירושלים שהיה להם טוהר וזיו פנים, ומי שרוצה לראות את יופיו יביא כוס של כסף כשיצא מבית האומן כשהוא צהוב ממראה להב האש שבו וימלא אותו גרעינים של רימונים אדומים ויסובב אותו לפיו סביב השושנה האדום והניחו בין השמש לצל", תיראו איזה תיאור יש פה, "וזהו הזוהר והאור שיצא ממנו, על פני הארץ, יהי זה הזוהר והאור כדוגמת היופי והאור של רבי יוחנן".

מביאים פה איזה דרך להעריך איך ההארה שהיתה יוצאת ממנו.

ככה היה יפה וככה היה זוהר. מה זה הענין הזה? ומה זה קשור לענין של ירושלים?

תלמיד: אולי השתוות הצורה, יש מדרש שעשרה קבין של יופי ירדו לעולם ותשעה לקחה ירושלים, זה אור התורה אולי, האור משקף את המידות של האדם, כל התיאורים האלה הם על פי הסוד אי אפשר להבין אותם בדיוק.

כ"ק האדמו"ר: כל הדברים זה על פי הסוד, נכון, אבל אנחנו שואלים מה זה הענין הזה, התופעה הזו של האור הזה שיצא ממנו?

תלמיד: אולי דרגת הזיכור.

כ"ק האדמו"ר: זה ברור שגם החכמה וגם הקדושה מאירים פניו של אדם, ושמירת הברית, והאדם זה כלי, יש בו אור, והאור בוקע, גם כן על פי האר"י ז"ל כל העולמות נבראים מהאורות שיוצאים מהחושים של א"ק, תארו לכם שזה רק הארה שיוצאת מא"ק, אז מה ההשגה שיש בתוכה אין לנו בכלל, אנחנו רק הארה שיוצאת מהחושים של א"ק כל העולמות, זה א', והאדם הוא כלי, יש בו אורות והארות והאור מזכך את הכלי, כתוב גם באר"י ז"ל, שהאור נכנס בתוך הכלי, האור שיש בתוך הכלי זה האור הפנימי, מה שיש מחוץ לכלי זה אור מקיף. האור הפנימי מזכך את הכלי לדפנות שלו עד אמצע עוביו, האור המקיף בוטש בכלי גם כן מהצדדים ומזכך, אז בודאי שבזמן שהיתה השראת השכינה בירושלים וגם היום בכותל ובסביבה יש שם הארות שאין במקומות אחרים, אז זה גם השפיע על החכמים, עכשיו מביאים פה איזה תיאור מי שרוצה שיהיה לו איזה מושג, לשכך את האוזן, איך נראה האור שיצא ממנו, מביאים את הענין הזה של הזהב והרימון וכו'.

רב יוחנן יושב ביציאה של המקוה

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ד ע"מ א' לשון הגמרא:

"רבי יוחנן הוה אזיל ויתיב אשערי טבילה אמר כי סלקן בנות ישראל מטבילת מצוה לפגעו בי כי היכי דלהוו להו בני שפירי כוותי גמירי אורייתא כוותי אמרו ליה רבנן לא מסתפי מר מעינא בישא אמר להו אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין"

"רבי יוחנן היה יושב בפתח של מקום שהולכים שם נשים לטבול, אמר כשיעלו הנשים מהטבילה מצווה שיפגעו בו כדי שיהיו להם גם כן בנים נאים כמותו ויוכלו ללמוד תורה כמותו"

מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: הכל מתחיל במחשבה.

כ"ק האדמו"ר: נכון, כולם בחכמה יתבררו, בזמן הייחוד מה שיש במחשבה זה מה שקובע את צורת הולד, ומאיפה באה הנשמה, וגם כשאישה יוצאת מהמקווה, אם היא רואה צדיק זה דבר גדול, אם היא רואה דברים טמאים זה לא טוב, ברור,

"רבי יוחנן היה יושב בפתח של מקום שהולכים שמה נשים לטבול, אמר כשיעלו הנשים מהטבילה מצווה שיפגעו בו כדי שיהיה להם גם כן בנים נאים כמותו ויוכלו ללמוד תורה כמותו".

מה אתם אומרים על זה? אם היום בן אדם היה עושה דבר כזה מה היו חושבים עליו?

תלמיד: לא היו מקבלים את זה באהדה.

כ"ק האדמו"ר: ומה בחינת הענווה?

תלמיד: זה כבוד התורה, כי היופי שלו נובע מהתורה לא משהו כזה חיצוני, זה לא גאווה, הקב"ה נתן לו את היופי הזה שישפיע על אחרים, שיהיה להם גם, שיתבסמו מהיופי הזה.

תלמיד: למה שיהיו כמוהו דווקא?

כ"ק האדמו"ר: בגלל שהוא היה משארית האנשים שהיו בירושלים שהיה להם תואר וזיו פנים, מה רע שהוא רוצה שיהיו עוד יהודים כאלה? זה רצון להשפיע זה אהבת ישראל, והיה לו גם כן ענין של יופי פנימי, בחינת התורה והקדושה, ויופי חיצוני גם היה יפה פשוטו כמשמעו, אז אם היהודים יהיו גם יפים גם חכמים גם צדיקים מה רע? נכון? בודאי שהוא היה מפורסם לכן היה יכול ללכת למקום כזה לעשות מה שעשה אחרת היו גוערים בו או משהו, זה לא דבר פשוט.

תלמיד: בגמרא כתוב ששאלו אותו איך הוא לא חושש,

כ"ק האדמו"ר: תכף נגיע לזה, יש פה גם שאלות של צניעות הרי אסור לו לדעת מתי אישה הולכת למקווה, זה שהוא יושב שמה ונשים יוצאות הוא יודע כל אחת מתי הייתה במקווה. בטח הוא לא הסתכל עליהם, הם הסתכלו עליו הם ראו אותו הוא לא ראה אותם.

תלמיד: כתוב שבזיקנותו היו לו ריסים עבים ובקושי היה רואה.

כ"ק האדמו"ר: כן, למדנו אתמול, טוב "ואמר שאין מתירא מעין הרע כי הוא בא מזרע יוסף הצדיק שלא שלט בו עין הרע".

תלמיד: אתמול שאלתי מה השורש של רב יוחנן, ופה כתוב שהוא מיוסף הצדיק.

כ"ק האדמו"ר: זה מבחינת ההשתלשלות, זה לא אומר שזה השורש, שורש רוחני זה צריך לבדוק בישער הגלגולים, זה ענין היחוס שלו. מי יודע למה זכה יוסף הצדיק שלא שולטת בו עין הרע? כשבא לארץ, עשיו הרשע רצה לראות את רחל והוא עמד בפניה כדי שלא יראה אותה, הוא לא פחד מעשיו, אז הוא מסר את נפשו לשמר על צניעות של אמא שלו ועל זה הוא זכה. ופה הוא מזרעו והוא גם כן עומד במקום כדי שנשים יראו אותו כדי שיהיה להם ילדים צדיקים, מעניין הדבר.

רב יוחנן וריש לקיש - המשך מפורט

(ע"פ תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ד עמ' א')

"יום אחד הלך רב יוחנן לרחוק בירדן, ראה אותו ריש לקיש והוא היה גזלן, וקפץ לירדן אחריו", למה קפץ אחריו? הוא ראה שהוא יפה כזה הוא חשב שהוא אישה. "אמר לו רב יוחנן כמה כוחך יפה לסבול עול התורה", (היה גיבור), "אמר לו ריש לקיש, יופיך ראוי לנשים, אמר לו רב יוחנן, אם אתה תחזור בתשובה ולא תלך עוד בדרך זה, אני אתן לך אחותי שהיא יפה יותר ממני" בענין הזה שהוא אומר לו פה חזור בך, מזה למדו שהוא כבר היה רבי והתקלקל, אז הוא אומר לו לחזור להיות רבי, מזה משערים כך, מה אתם חושבים על זה? הוא פיתה אותו עם אחותו, תארו לכם אם הוא היה כזה יפה איזה יופי היה לאחותו, כן, בן אדם אומרים לו תראה, אם אתה תחזור בתשובה ניתן לך פרס; תלמיד: רואים שהוא קיבל באמת עול תורה, כי תשש כוחו. כ"ק האדמו"ר: לא אנחנו לא מדברים על זה, אנחנו מדברים על ההצעה, עצם ההצעה מה אתם למדים מזה?

תלמיד: אולי הוא ראה שהם אותו שורש נשמה.

כ"ק האדמו"ר: מי התאוה ליוסף הצדיק?

תלמיד: אשת פוטיפר.

כ"ק האדמו"ר: מי חוץ מאישתו.

תלמיד: פוטיפר עצמו!

כ"ק האדמו"ר: נכון, מה רואים פה, שריש לקיש קופץ הוא חושב שזו אישה, נמשך אל אחד מזרעו של יוסף בגלל היופי, וזה גבר, הוא נמשך לגבר בעצם, גם שמה פוטיפר נמשך ליוסף, וגם שם היה ענין אחר כך שהיה צריך להיולד משם משהו קדוש, גם פה, זה מעניין זה סתם בא לי ככה, כי לכאורה יש עניין בתורת העלאת הניצוצות, שניצוץ נמשך, למשל יש אנשים נמשכים לכסף יש להם תאוה מישהו חולני כזה נמשך לכסף נורא וזה ויש לו עוצמה והוא בשביל הכסף מוכן להפוך את העולם וכו' וכו', טוב, זה יכול להפוך להיות אחר כך אהבת השם זה ברור, אדם כזה גדול, יכול לבוא למשל לפה לבקש ברכה כי הוא צריך להצליח בכסף, אה אנחנו רואים שהוא בא לפה בשביל זה, באיזה דרך נסובב את זה שיכנס לקדושה, משלא לשמה יבוא לשמה, אבל פה רואים איזה משיכה מוטעית, זה לא שהוא ראה את אחותו של רב יוחנן, הוא ראה את רב יוחנן למרות שחשב שהוא אישה, ויש בזה הרבה שאלות, אם הוא קפץ למים ככה בגלל שהוא חשב שזו אישה, איזה מין בן אדם הוא היה, באיזה דרגה הוא היה, לא פחד רב יוחנן להציע לו את אחותו? מצד שני דינה נאנסה בגלל שמנע אותה מהרשע שמא תתקן אותו, את עשיו, הוא הסתיר אותה בתיבה, ופה הוא הציע, זה מענין, דברים מעניינים.

בקיצור, בפשוטו של עניין, "משלא לשמה יבוא לשמה", ודאי שבן אדם שנמצא במצב של טומאה כזה כמו שהיה ריש לקיש, אם אין לו אישה בקדושה, איך יהיה לו תיקון? מאיפה יהיה לו תיקון? הוא צריך להתחתן צריך תיקון, בודאי רב יוחנן כוחו במוותניו, מספיק הקפדה קטנה והבן אדם הולך, לא היה לו מה לפחד כל כך, הוא ידע שאם ריש לקיש לא יהיה בסדר יש פתרונות, היה לו יראת שמים הוא לא פחד. עכשיו זה פלא איך הוא תפס אותו, בכל זאת, הכניס אותו לתשובה ככה הוא קפץ אליו למים תפס אותו ויאללה ללמוד תורה, זו זריזות גדולה, אבל איך שהוא תפס אותו ככה לתורה ככה הוא גם ברח, ככה גם כן נהיתה התקלה בסוף הסיפור, זאת אומרת שבאותו דרך כמו שעלה ככה ירד.

תלמיד: רואים שהקב"ה מגלגל לפעמים צדיקים לכל מיני מקומות כאלה והם מסתכנים כדי להציל איזה ניצוץ רציני שמסתתר.

כ"ק האדמו"ר: זה יפה מה שאתה אומר שבעצם רב יוחנן נכנס לירדן לטבול, הוא נכנס להיטהר ואז הוא מוציא את הניצוץ העצום הזה, היו צדיקים שהיו באים אליהם לבקש איזה ישועה והיו אומרים חכה אני צריך לטבול, היה הולך למקוה טובל ואז היה ישועה, בודאי שצריך עוד להתבונן פה עמוק זה דברים עמוקים.

"קיבל עליו ריש לקיש, רצה ריש לקיש לחזור ולעבור את הירדן, ליקח לו מלבושיו, ולא היה יכול לקפוץ כמו שקפץ בראשונה, כי מאחר שקיבל עליו עול תורה תשש כוחו".

תלמיד: מה זאת אומרת?

כ"ק האדמו"ר: נהיה חלש!

תלמיד: מה זה שייך?

כ"ק האדמו"ר: מה זה שייך, אני אספר לכם איזה סיפור, לא זוכר מי זה היה, אחד מגדולי ישראל, היה מצער את הבן שלו שהוא לא היה קם לתפילה בבוקר, היה לו קשה לקום למנין, אז יום אחד הוא אומר לו לבן שלו, תראה מה אתה בן של מלך, תראה את איון הגוי איך הוא קם בארבע בבוקר הולך לבית היראה, ואתה בן של מלך וצריך ללכת לבית כנסת לעבוד את הקב"ה להבדיל ואתה לא קם? אז הוא ענה לו: אבא, מי שאומר לו לאיון לקום אומר לי לא לקום. אותו יצר שמריץ את איון ללכת לכנסיה שמה, הוא מונע מהיהודי לקום למנין, אז זה אותו דבר פה, זה שהיה נותן לו כח לקפוץ את הירדן בשביל לעשות עבירה, עכשיו שהוא קיבל על עצמו לחזור בתשובה, כל הכח הזה הלך. פשוט הקליפה שנתנה לו כח פתאום אין לה כוח וחוף מזה ללכת לעשות עבירה זה קל, מה זה לא קל? וללכת לעשות מצוה זה קשה.

תלמיד: יש מפרשים שאומרים שהתורה מתשת כוחו של אדם, למה זה מתיש כוחו של אדם בשביל שיהיה כלי שיוכל לקבל את התורה צריך שיזכך את כל הגשמיות שלו.

כ"ק האדמו"ר: אפשר להקשות שהיו גדולי ישראל והם היו גיבורים עצומים?

תלמיד: זו גבורה מצד הקדושה, זה השם נתן להם בזכות התורה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שפה הוציאו לו את הכח מצד הטומאה, קיבל הכנה בשביל לקבל את התורה, עכשיו בשביל שיהיה לו כח בקדושה צריך לעבוד.

"ולמד עמו רב יוחנן ועשה אותו שיהיה אדם גדול בתורה, פעם אחת היה מחלוקת בין החכמים בבית המדרש בענין סכין, מאיזה זמן הוא נגמר בתיקונו שיהיה יכול לקבל טומאה, אמר רב יוחנן לריש לקיש, כשאתה היית ליסטים, ובקיא אתה באותם כלי אומנות מאיזה זמן הוא נגמר? אמר לו ריש לקיש ומה הועלתי בזה שקיבלתי עול תורה, כי שם שהייתי ליסטים היו קוראים לי רבי לפי שהייתי ראש עליהם וכן בכאן קוראים אותי רבי". מה אומר כבודו?

תלמיד: אסור להזכיר לבן אדם מה שהיה אתו קודם.

כ"ק האדמו"ר: אסור להזכיר לבעל תשובה מה היה עברו, ומצד שני בן אדם שבאמת בעל תשובה, הוא בן אדם חדש זה בכלל לא אותו בן אדם, אז מה זה משנה מה היה עושה כשהוא היה לפני התשובה, אפילו הפנים משתנים הכל משתנה אצל הבן אדם, רואים אור חדש רואים פנים חדשים. רואים הכל חדש האדם עצמו הוא בכלל לא מכיר את עצמו, זה בריאה חדשה, אז מה זה משנה אם מזכירים לבן אדם מה הוא עשה קודם? עשה, כי היה לו

מוחין דקטנות, עכשיו למד תורה הוא בדרגה אחרת, עכשיו הוא בעל תשובה, למה זה צריך לפגוע בו כל כך הרבה?

תלמיד: יש סיפור על כהן גדול שהפך להיות צדוקי, כי בהתחלה הוא כן היה רשע, זאת אומרת יש השפעה לענין שבהתחלה היה רשע ואחר כך הפך להיות צדיק, לעומת מי שהיה צדיק כל הזמן.

כ"ק האדמו"ר: ההפך, יש לו השפעה יותר גדולה, במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, אם בן אדם מזכירים לו מה היה לפני 20 שנה כשהוא לא היה בדרך של תורה ומצוות, מי בכלל יכול להבין אותו איפה שהוא היה, מישהו יכול להבין איפה הבן אדם הזה היה? באיזה מצב רוחני הוא היה, באיזה מצב מוסרי, מה עבר לו בראש, למה עשה מה שעשה, על פי רוב גם לא יודעים מה הוא עשה, מייחסים דברים שהוא לא עשה, משערים כל מיני דברים שלא היו, לפעמים יכול להיות בן אדם שהוא בכלל לא בתורה ומצוות ויש לו אמונה תמימה הלוואי על כל חכמי ישראל ביחד.

מי יכול לשפט בכלל לדעת מה היה לו? יכול להיות שהיה ראש חבורת ליסטים מכמה בחינות היה מקולקל שהיה גונב ועושה דברים כאלה, יכול להיות שמצד שני היה מתוקן מאוד מי יודע? איזה השגה יש בכלל לאנשים על מה שהיה קודם? אז מה יש להיעלב מזה כל כך? כל אחד יחשוב מה בראש שלו מה הוא יכול להבין בכלל? מי יכול להבין נפשו של אדם לדעת איפה היה ומה עשה ולמה עשה ואיך עשה, אז למה הוא נפגע? אולי כי הזכיר לו את זה בציבור? חשף אותו כמו שאומרים היום.

תלמיד: אולי רב יוחנן רצה לומר שאדם שחוזר בתשובה בעצם לא חייב להשתנות כולו, הוא יכול לקחת את אותם מידות רק פשוט להשתמש בהם לטובה. אתה מתמצה בסכינים, רואים שחזרת בתשובה אבל עדין אתה משתמש באותם מידות שקשורות לסכין כמו דין.

כ"ק האדמו"ר: זה פרוש שלך, אתה מלמד זכות על רב יוחנן, אבל יכול להיות אצל רב יוחנן איך שאנחנו הקטנים מתרשמים ממה שרואים בסיפורים שלו שהחידוד היה מאוד חשוב לו, האמת החידוד ההלכה המדויקת, ופה יש לו אחד בעל מלאכה שיודע בדיוק את הענינים, אז הוא רוצה לשאול אותו בתור מומחה תגיד מתי גמר הכלי וזה מה שמענין אותו כדי שתצא התורה. נכון?

תלמיד: לרב יוחנן היתה חשובה רק האמת לאמיתה ולא הכבוד ובמקרה זה כנראה הוא רצה לשמוע ממומחה לסכינים את דעתו.

כ"ק האדמו"ר: נכון, אבל ריש לקיש לפי הגירסה הזו הוא, איך אומרים, יותר מאשר לקח את זה קשה, זה החזיר אותו לאיזה מין זעזוע פנימי עמוק, רגע. "כל מה שעשיתי עד עכשיו זה כלום? מאז שחזרתי בתשובה עד עכשיו זה נמחק? אתה מזכיר לי מה שהייתי שמה, אני הייתי בן אדם אחר", הוא החזיר אותו למציאות הקודמת שלו, שבר אותו בעצם בענין הזה, אם הוא שבר אותו, וזה באמת כנראה שבר אותו, פגע בו, למה הוא צריך להיענש? על מה שהוא אמר? מה שהוא אומר כאן "אמר לו ריש לקיש מה הועלתי בזה שקיבלתי עול תורה, זאת אומרת הוא אומר, רגע וכל מה שעשיתי מאז שקיבלתי עול תורה כאילו לא קיבלתי עול תורה, אתה החזרת אותי אחורה, למה הוא צריך על זה להיענש?

למה הוא צריך להיענש? הוא נענש על זה שהוא ענה בדרך כזו לרב יוחנן, רב יוחנן: מה זה מה הועלתי אני הכנסתי אותך תחת כנפי השכינה, וריש לקיש לא יודע שהוא הכניס אותו תחת כנפי השכינה? בטח שהוא יודע, הוא לא יודע שהוא חייב לו את הכל? הוא יודע הכל

יופי, אבל זה שבר אותו, כי הוא כאילו לא התקדם כלום, מה התקדמתי, מה עשיתי, איפה הייתי עכשיו עוד פעם אני שמה?

תלמיד: אם אדם חוזר בתשובה באמת, לא נשאר לו חלק מהרע. התשובה של ריש לקיש מעידה שאותו חלק נשאר.
כ"ק האדמו"ר: איך?

תלמיד: היה יכול להגיב בענווה על הדברים של רב יוחנן ואז לעשות תיקון.
כ"ק האדמו"ר: מי אומר שהוא פה, למה אנחנו מפרשים שהוא הגיב בעזות? למה אנחנו לא מפרשים שהוא הגיב בזה שהוא נשבר? הוא תיאר מה שקורה לו בפנים, אם הוא מגיב בעזות, מגיע לו עונש למה הוא מתחצף לרב שלו, איך הוא מתחצף? אבל אם הוא מגיב בזה שהוא שבור, מה אז מה? הנה עוד פעם אתה מזכיר לי את העבר שלי? מה לא גמרתי עם זה? מה כולם צריכים לדעת פה שהייתי גנב? אתה מבין, אז הוא שבור, למה הוא צריך להיענש? תלמיד: זה הרב שלו, אסור לו להיפגע מהרב שלו.

כ"ק האדמו"ר: אסור לו להיפגע מהרב שלו?
תלמיד: אם הרב נותן על הראש, צריך לקבל בהכנעה; אם אדם נפגע מהרב זה כמו שהאבא צועק על הבן והוא נפגע.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל היו שם עוד אנשים כנראה, זה לא רק בין הרב לבינו, חוץ מזה אפשר להגיד לבן אדם, נניח היה איזה אחד כעסן נורא, עכשיו הוא עשה תשובה והוא לא כעסן נורא אבל יש בו עדין את הנטייה, כן, אז הרב רוצה להוכיח אותו אז הוא אומר לו, תשמע, אתה עוד נשאר לך נקודה של כעס בכל זאת עבדת, כל הכבוד התקדמת, אבל עדין יש לך את זה תעבוד על זה, זה לא היה שובר אותו, הוא הכניס לו את השם תואר של המקצוע שלו, הוא הזכיר לו את המקצוע שלו, כאילו זה לא איזה נקודה, כולך עדין שודד, עדין אתה מבין בסכינים.

תלמיד: אבל אולי זה נסיון, לראות אם הוא באמת עשה תשובה אמיתית והוא לא יזדהה עם הדמות הקודמת שלו, ולא יפגע.

כ"ק האדמו"ר: אני אומר ככה, אתם לא עונים לי, בזה שהוא נפגע אז רואים שהוא עדין לא היה אדם החדש כי עדין הוא משייך את עצמו לעבר שלו, אבל על זה לא מגיע לו עונש, בזה שהוא נפגע הוא לא התחצף, הוא נפגע, הוא אמר את זה בתור פגוע לא בתור חצוף יש הבדל, יש הבדל, להגיד בתור פגוע נפגעת קשה לי, הרב אתה צודק אבל זה כואב לי מה אני אעשה, אדם הוא בן אדם נכון? אם הוא פגוע הוא לא מתכוון לפגוע ברב שלו.

תלמיד: הוא נפגע וענה בצורה בוטה.
כ"ק האדמו"ר: לא, אולי זה לא צורה בוטה, אני מנסה להגיד אולי זה לא צורה בוטה.

תלמיד: ריש לקיש לא נפטר מיד, הוא נהיה חולה קודם. ולכן רואים שהוא באמת אמר את זה מצער ולא מעזות.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר הוא לא מת מיד כמו רב כהנא, אולי מרב כהנא ציפו יותר כי היה חכם כזה עצום, אז ברגע שהוא חשב שהוא צוחק עליו כבר גמר אותו.

תלמיד: יכול להיות שעצם הצער של ריש לקיש זה כפרת עוונות לעברות שעשה לפני שחזר בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, פה צריך לדייק, לא יודעים אנחנו אם ריש לקיש היה בעל תשובה או תינוק שנישבה, כי אם הוא היה פעם רבי אז הוא היה יודע תורה, אחר כך הוא התקלקל

ואחר כך הוא חזר, אז הוא בעל תשובה. אם הוא תינוק שנישבה, לא בטוח שהוא צריך לקבל שום עונש על מה שהיה לו קודם, כי הוא תינוק שנישבה, אם בן אדם יודע תורה והוא נהיה אחר כך רשע כשהוא חוזר בתשובה הוא צריך לשלם על מה שעשה כשהוא היה רשע, אבל אם הוא תינוק שנישבה הוא לא צריך לקבל שום דבר, זה כמו מפגר שהוא לא יודע מה הוא עושה הוא יורק על אבא שלו, אין לו דעת בכלל מה הוא מבין, תינוק שנישבה יודע בכלל מה זה לחלל שבת? או למה אסור נידה או דברים כאלה, לא יודע כלום, בכלל זה לא נראה לו עבירה לפעמים זה נראה לו מצוה.

תלמיד: אבל לכאורה הוא פוגם!

כ"ק האדמו"ר: הוא לא פוגם בכלום אין לו דעת איך הוא פוגם?

תלמיד: לפי התשובה שלו נראה שהוא לא הבחין בשינוי שנעשה: קודם היה ראש על ליסטים ועכשיו ראש בקדושה.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא הבחין, בשביל זה כאב לו, הוא אמר: 'מה הועלתני?'

תלמיד: הוא הועיל בזה שהוא הפנה את הכוחות שלו לכיוון אחר.

כ"ק האדמו"ר: זה מה שאמר לו רב יוחנן. שקודם היית גדול אבל בטומאה עכשיו אתה גדול אבל בקדושה הכנסתי אותך תחת כנפי השכינה, זה מה שהוא ענה לו הוא ידע, הוא לא ידע מה ההבדל? אתה יודע מי זה היה ריש לקיש? הוא היה אדם עצום מה זאת אומרת, בודאי שהוא ידע את ההבדל ממתני שהוא היה ליסטים למתי שהיה רבי.

תלמיד: ריש לקיש היה בדרגה גבוהה, כך שאני, ברמה הפשוטה, לא מבין את הסיפור הזה.

כ"ק האדמו"ר: מה לא מבין?

תלמיד: לא יכול להבין איך רבי יוחנן אמר דבר כזה לריש לקיש.

כ"ק האדמו"ר: אז אני אגיד לכם, יש לסיפור הזה השלכה אקטואלית מאוד, ברוך השם אנחנו נמצאים בשלב של הגאולה והרבה בעלי תשובה יש, גם בעלי תשובה ממש שהתרחקו וחוזרים, וגם תינוקות שנישבו שהופכים להיות יראי שמים, והחברה של שומרי המצוות, לא רוצה אפילו להגיד את המילים, לא מקבלת בהכרח את הבעלי תשובה, למרות שכתוב, כן, "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד".

יש מקומות דווקא גם כן אצל יראי השם ותלמידי חכמים שבעל תשובה הוא סוג ד' לא יתחתנו איתו, ולא יקרבו אותו, יקרבו אותו ככה עם פינצטה מרחוק שלא יהיה יותר מידי קרוב, הדבר הזה חמור, כן, בן אדם, הופך, רק בעל תשובה יכול להבין מה זה בעל תשובה או גר צדק שבאו מרחוק, עברו כזה גיהנום, יש כאלה שהתגרשו, יש כאלו שהתגרשו מההורים, יש כאלה מי יודע מה עברו איזה דברים, זורקים אותם מהעבודה, אין חברים פתאום, כל העולם מתהפך, וגם השינויים הפנימיים וגם השינויים החיצוניים, הכל זה שינוי אחר שינוי מהפכות, מלחמות עצומות עם עצמו עם היצר שלו עם כולם, איפה יש בכלל בעולם של הקדושה מישהו שנילחם כזו דרגה של מלחמה, וצריך לעבור כל כך הרבה.... טוחנים אותו עד שהוא מגיע לקדושה ואז אומרים לו, לא תשמע אתה באמת בעל תשובה אבל אתה סוג ד' סוג ב', אם הבת לא יהיה לה שידוך יותר טוב אז ניקח אותך, אולי אתה.... אולי אתה ככה אולי אתה ככה, והדבר הזה מושרש וחמור ביותר, וזה צריך להוציא, והסיפור הזה זועק, הדוגמה הזו כאן, זה צריך לשנות זה קל להגיד זה קשה לשנות, אבל יש בזה השלכות מעשיות לסיפור, אפשר להבין בהחלט את ריש לקיש למה הוא נפגע מזה ונשבר, כאילו איפה החזירו אותו, נכון או לא?

תלמיד: אני לא מבין איך רבי יוחנן אמר דבר כזה?

כ"ק האדמו"ר: ניסו לתת איזה הסבר פה, עובדה אבל עם כל ההסברים, עובדה שיצאה תקלה, לא יצא משהו טוב מזה, כן, התוצאה לא טובה, הכוונה בטח היתה טובה, התוצאה לא היתה טובה, זה אנחנו רואים בשלושת הסיפורים, שיש כוונות טובות ובגלל השיטה החריפה יש תוצאות לא טובות יש תקלות.

יש פה עניין של חשד, שחושדים בכשר, הוא עכשיו כשר שחושדים בו שיש בו את העבר שלו ואומרים לו משהו על זה, תארו לכם אדם שהיה פרוץ בענייני הברית, לא שמר הברית ולא כלום. התגלגל בכל מה שאנשים שלא יודעים תורה מתגלגלים, חזק מאוד, בדרגות הכי חמורות ופתאום עושה תשובה, מקבל קדושה, שומר הברית שאין כמותו בכלל, פתאום בא מישהו אחרי הרבה שנים וחושד אותו באותו דבר, איך הוא ירגיש? זה חשד כזה כאילו אתה עוד סכינאי, או אתה כזה, זה קורע את הבן אדם, מי יכול לעמוד בזה בכלל?

טוב, נמשיך קצת: **"אמר לו ריש לקיש: 'ומה הועלתי בזה שקיבלתי עול תורה, כי שם שהייתי ליסטים היו קוראים אותי רבי, לפי שהייתי ראש עליהם, וכן בכאן קוראים אותי רבי'."**

שם הייתי גדול, פה אני גדול, אז מה השינוי? אם אתה מזכיר לי את העבר, אז מה השינוי? - זה מה שהוא אמר לו.

"אמר לו רבי יוחנן: - יש לך הנאה שקירבתיך תחת כנפי השכינה" - ששמה היית ראש, אבל ראש לפושעים, ועכשיו אתה ראש אבל אתה ראש בקדושה, הכנסתי אותך תחת כנפי השכינה, מה זה אתה שואל אותי מה יצא לי מזה? מה זה מה יצא לך מזה?? יצא לך, ועוד איך יצא לך!

תלמיד: קשה להגיד, אבל כאילו ריש לקיש אומר כאילו שכל מה שעשה ריש לקיש, עשה על מנת שיקראו אותו רבי.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא. הוא לא חשב ככה, קודם כל זה מעניין שבצעם, שהכניסה של ריש לקיש לקדושה זה על ידי פרס, של אישה הכי יפה שהייתה שמה, קיבל אישה, תפסו אותו ככה, והכניסו אותו לתחת כנפי השכינה, זה היה פרס כזה רציני, זה רצון לקבל שהיה לו, מילאו לו את זה, העיקר שעכשיו יהיה צדיק, כמו שאמרתי, זה יוצא דופן הדבר הזה, זה יוצא דופן, בדרך כלל אדם לא חוזר בתשובה באופן כזה, נניח אחד שאוהב כסף, אני אתן לך מליון דולר בוא תחזור בתשובה... אולי יש מקרים כאלה, אבל זה לא על פי רוב.

תלמיד: מציעים גן עדן.

כ"ק האדמו"ר: איך? מוכרים לו גן עדן? אבל גן עדן זה לא דבר מוחש כרגע, אבל פה נתנו לו אישה יפה ביותר, חיתנו אותו עם אישה ממשפחה מיוחסת, הפך להיות מיוחס, קירבו אותו למשפחה הכי טובה, נתנו לו הרבה, רק שיקבל עול מלכות שמים, זו גם כן שיטה מעניינת מאוד, בעייתית מאוד.

אומרים על "אחר", להבדיל, כן; למה הוא נפל? אז אומרים שאבא שלו כבר שהיה שמה בסעודת מצווה וראה את כבוד התורה וראה את האש שמקיפה את החכמים, אמר שהוא רוצה בן לגדל אותו ובגלל המחשבה שהייתה לו שלא לשם שמים, אז הבן שלו נפל, אז פה יש גם כן משהו כזה, בא בא שאנחנו נסדר לך משהו טוב ותחזור בתשובה. ואז השאלה פה היא: גם שם הייתי גדול, פה גם אני גדול, עוד פעם, כדאיות, הכדאיות מבצבצת פה בין השורות.

תלמיד: גם יש עניין של הנאה, שכביכול הוא עשה הכל בשביל ההנאה, ואם מצערים אותו אז הוא לא מוכן.

כ"ק האדמו"ר: לא הבנתי אותך.

תלמיד: שרבי יוחנן מזכיר לו את העניין שהוא קירב אותו תחת כנפי השכינה, ויש לו הנאה מזה.

כ"ק האדמו"ר: איזו הנאה יש לו? - הנאה רוחנית?

תלמיד: כן, הנאה רוחנית.

כ"ק האדמו"ר: הכוונה הנאה מבחינת רווח, הרווחות, מה זאת אומרת, אתה אומר ששמה היית גדול, כל הכבוד שהיית גדול, אבל איפה היית גדול? כשלא היית בקדושה! עכשיו אתה גדול - בקדושה.

תלמיד: ריש לקיש לא ידע שרבי בקדושה זה יותר מאשר רבי במרכאות?! הוא ידע את זה!

כ"ק האדמו"ר: נכון.

תלמיד: אז למה הוא אמר את זה?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא נפל, הוא נפל, הוא נשבר, הוא אומר רגע, מה עשיתי? אז מה עשינו? מה שיניתי? אתה אומר לי עוד פעם שאני פושע, אז מה עשיתי כל זה? אז מה שעשיתי כל השנים, אני בכל זאת נשארתי פושע? אז מה הרווחתי מזה? גם שם הייתי גדול, עכשיו אני גדול, מה יצא לי מזה? זה, זה ההמשך. אז מה זאת אומרת מה יצא לך מזה, "הכנסתי אותך תחת כנפי השכינה", זה מה שיצא לך!

תלמיד: אבל ריש לקיש ידע שזה מה שיצא לו.

כ"ק האדמו"ר: הוא ידע, אבל באותו זמן שהוא פגע בו, הוא נפגע והתבלבל, כאב לו.

תלמיד: אז הוא אמר את זה מצער?

כ"ק האדמו"ר: כן. בוודאי. לא משמחה גדולה.

תלמיד: אולי הוא גם לא התכוון למילים.

כ"ק האדמו"ר: קשה לנו לדעת מה התכוון. אבל, פה דברים עדינים מאוד, מורכבים.

תלמיד: אולי רבי יוחנן הקפיד עליו שהוא הסיט לו את הדרך מהחשיבה על דברי תורה, פתאום הוא מזכיר לו איזה משהו שלא קשור לדיון שמדברים עליו.

כ"ק האדמו"ר: ביטול תורה?

תלמיד: מסיט לו את המחשבה לכיוון אחר, אז הוא הקפיד עליו.

כ"ק האדמו"ר: זה עניין של תועלת, הנאה, כדאיות, מה יצא מזה? מה אתה אומר? הביטויים האלה חוזרים, הנקודות האלה חוזרות.

תלמיד: זה מפתיע בדרגות כאלה.

כ"ק האדמו"ר: מה?

תלמיד: שבכל זאת הצליחו להגיע לדרגות גבוהות.

כ"ק האדמו"ר: שהתחלה הייתה כזאת?

תלמיד: כן, שזה רצון לקבל עדיין לא מזוכך, אז איך בכל זאת הצליחו להגיע לדרגה כזו גבוהה.

כ"ק האדמו"ר: יש רצון לקבל לעצמו, רוחני, יש רצון גשמי, יש רצון רוחני, אדם רוצה לדעת הכל, אדם רוצה להיות גדול, אדם רוצה לראות מלאכים, רוצה גילויים, רוצה, רוצה, רוצה,

זה בכלל לא מריח אפילו לשמה. למרות שזה דברים קדושים, אז התעדן החוש שלו, קודם רצה דברים בגשמיות. עכשיו רוצה דברים ברוחניות, אבל זה עדיין רצון, רצון לינוק, רצון לקחת, רצון להתגדל, ליהנות. זה רצון לקבל רוחני.

תלמיד: קודם הוא היה ראש בטומאה ועכשיו הוא ראש בקדושה, אולי הוא בחינת ראש ורק היה צריך לגמור את התיקון של הכלי שלו, שיהיה ראש בקדושה.

כ"ק האדמו"ר: זה יפה מאוד מה שאתה אומר, כי פה כתוב שדברו על זה מתי גמר הכלי, צחצוח החרבות, מתי שגומרים לעשות את החרב, צריך לשפשף, אני יודע איך קוראים לזה, להשחזר את זה, אז זה גמר הכלי. ואתה אומר שהוא כאן הגיע לגמר הכלי שלו מבחינת המלכות, מבחינת המנהיגות בקדושה, ואז הכל הלך עכשיו לאיפה?

"אמר לו רב יוחנן יש לך הנאה שקירבתיך תחת כנפי השכינה", הוא אומר לו זה מה שיצא מכל מה שעשית, מזה שנתתי לך יד והוצאתי אותך מהטומאה ושהיית קודם ראש ליסטים ועכשיו אתה ראש בקדושה, זה מה שהוא אמר לו, הוא ענה לו, נו מה יצא לי מזה? הנה יצא לך מזה שאתה עכשיו בקדושה מה זאת אומרת מה יצא לך מזה, הוא הזכיר פה שהוא קירב אותו, וזו נקודה מעניינת, אם אדם מקרב מישהו, אז הוא צריך לזכור את זה וגם להזכיר את זה? מה עם העניין הזה שהוא אומר שהוא קירב אותו תחת כנפי השכינה? תלמיד: הוא לא התכוון להזכיר את זה שהוא קירב אותו, אלא אמר את זה כסיכום של הדברים.

כ"ק האדמו"ר: במקרה הזה הוא צריך להזכיר את זה מפני שמשמע לפחות לפי פירוש אחד שריש לקיש היה כפוי טובה, כאילו מה עשינו, ומה הועלת ומה עשית. מה זאת אומרת מה עשינו, הוא השקיע בו בטח שנים, אז הוא הזכיר לו את זה.

אני ראיתי בניסיון שלי עם אנשים, שבאים לקרב משהו, לא צריך לתת לו הנאה, פרסים וגם אם נותנים הנאה, פרסים, סוכריות, כל מיני דברים כאלה, זה לא עוזר בכלל, זה לא עוזר. זה אדם צריך להגיע מתוך הבירור שלו, הוא צריך לראות אם זה אמת, אם זה נכון, אם הוא מוכן ללכת על זה, לא מוכן ללכת על זה, צריך לקרוע את עצמו, לא, חוץ מלתת עידוד, לתת יעוץ, לתת ברכה, כל העבודה זה של האדם עצמו, לא ראיתי שזה מועיל בכלל אם נותנים לאדם פרסים, זה לא מועיל כלום.

תלמיד: אבל פה זה בכל זאת הועיל.

כ"ק האדמו"ר: רגע פה איפה זה הועיל, זה לא הועיל לו, קיבל את אחרותו, קיבל את הכל, בסוף הוא נפל, שורה תחתונה, איפה הבירור? עובדה שכשהוא הזכיר לו את העבר שלו, הוא הזדהה עם העבר שלו, בגלל זה הוא נפגע, הוא היה צריך להגיד לו, רבינו אני כבר לא אותו בן-אדם, אני כבר לא זוכר, זה גלגול אחר.

תלמיד: זה שהוא עוד לא גמר את הבירור, זה לא אומר שהוא לא עשה שום בירור.

כ"ק האדמו"ר: עשה בירור ולא עלה משמה.

תלמיד: אני חושב שקבעו מזה הלכה שלא להזכיר לבעל תשובה את עברו. כי למחוק את עברו זה דבר קשה.

כ"ק האדמו"ר: זה שלא שואלים בעל תשובה זה ברור, אין על זה אין שום מחלוקת, זה יכול לבייש, זה יכול לשבור, אין שום עניין פה שחולקים על זה.

תלמיד: זה לא אומר שהוא לא תיקן את זה או שהוא לא עשה את הבירור בגלל זה.

כ"ק האדמו"ר: אני אסביר לך, אם בא בן אדם ואומר: תשמע 'הרב שמעתי עליך ובאתי, אחד זרוק כזה, אין לו איפה לאכול, אין לו איפה לישון, כן, נניח יש לנו מקום לתת לו איפה

לאכול, לישון, והוא חילוני, הוא לא בא לפה בשביל לחזור בתשובה, הוא חושב אולי רב יעזור לו ירחם עליו.

אז פה יש עניין של מדת חסד, לרחם עליו, לתת לו מקום לישון, לאכול, זה קורה בישיבות של בעלי תשובה, הרבה כל מיני חו"לניקים שבאים לכותל, תופסים אותם אומרים להם, בואו תכירו קצת את היהדות, יש פה איפה לאכול, איפה לישון, יש כאלה שיצאו מזה בעלי תשובה אמיתיים, שבאמת תפסו אותם ככה, אחר כך הם נשארו ונשארו עד שנהיו באמת עובדי השם, ויש מקרים שזה לא עוזר כלום, הבן אדם בא, מקבל את שלו והולך ויש מקרים שאולי זה גם מקלקל.

תלמיד: איך מקלקל?

כ"ק האדמו"ר: איך מקלקל? הנה כמו פה.

תלמיד: יש מקרה שבן אדם בא ושואל שאלה ועושים לו נס ובגלל הנס הוא חוזר בתשובה וזה מחזיק אותו כל החיים.

כ"ק האדמו"ר: כן אולי מה שחורה לנו קצת פה זה שהמתנה הייתה גלויה מדי, ברורה מדי, אנושית מדי, ככה עם התאוה שלו. אה, יש לך תאוה, טוב בוא תיקח את זה ויהיה בסדר אבל מה, תחזור בתשובה. טוב, חזרת בתשובה, קח את האחות, אתה מסודר.

"האור מצטייר לפי הכלי", זה הבעיה. זאת אומרת רבי יוחנן אמר מה שאמר אצל ריש לקיש זה נתפס איך שזה נתפס, הוא הגיב איך שהוא הגיב, אצל מישהו אחר זה היה נתפס אחרת, היה מגיב אחרת. גם כל התורה שריש לקיש למד זה נתפס לפי הכלי שלו, כן, מהרגע הזה שהוא הגיע שמה לנהר ועד הרגע הזה פה זה הכל נכנס באותו כלי הזדכך בודאי, תוקן בודאי, הכל נכון אבל זה אותו כלי.

טוב, יש פה משהו מעניין שבאמת היה אצל ריש לקיש, בחינת גבורות, שהיה גיבור בראש והיה בחינת תאוה, זה בחינת צד שמאל וצד ימין, שני הקטעים, אז בזה שנתן לו את אחותו ובעזרת השם הייתה צדקת והיה שמירת הברית וכל זה, אז הוא תיקן את החלק של החסד הפגום, צד ימין, ועכשיו פה הוא מעלה לו עוד פעם את העניין של הסכינים, שזה עוד פעם גבורות, שפיכות דמים. וכאן הוא טוען שהוא מזכיר לו את העבר שלו, שזה לא מתוקן ואז הוא נתפס לזה, זה מין מלכודת כזו, כן?

למשל בן אדם גנב עשר שקל בינו לבין עצמו באיזה מקום, הוא בא ככה לרב, הרב אומר לו: "למה אתה גנב?", סתם זרק לו. גנבתי עשר שקל, תשמע אני גנב, אתה מבין? הוא מזדהה עם זה, הוא זורק לו פיתיון והוא תופס את זה, אה תפסת את זה, אתה באמת גנב? ואפשרות הפוכה, אבל לא, אני לא גנבתי, והוא לא עושה מזה עניין ומחליק את זה, אז הוא לא גנב מקצועי.

אולי הוא גנב עשר שקל, אבל הוא לא בעל תואר של גנב, פה הוא הזדהה שוב עם התואר של הליסטים והוא התחיל לעשות חשבון, אז זה תפס, זה מין מבחן כזה.

תלמיד: זה היה מבחן?

כ"ק האדמו"ר: חותך וקשה.

תלמיד: מצד שני יכול להיות שכל החיים שלו הוא מצטער על זה שהוא היה ליסטים.
כ"ק האדמו"ר: פה לפי ההמשך רואים פלא פלאים, שהרי לקראת הסוף של הסיפור, ריש לקיש הולך לעולמו ואז רבי יוחנן חסר לו חברותא, שיקשה לו עשרים וארבע קושיות כמו שהוא רגיל, הוא לא יכול לסבול את זה, הוא משתגע עד שהחכמים מבקשים עליו רחמים והוא הולך לעולמו, זאת אומרת שאצל רבי יוחנן מאוד היה חשוב לו, מדת הווכחנות נקרא לזה, רמת הויכוח, כמו שאומרים שחכמים שעוסקים בפלפול של הלכה, כאילו הם נלחמים

בסייף אחד עם השני, אז זה התכונה הזו של ריש לקיש הייתה חשובה ביותר לרבי יוחנן בלי זה לא היה לו חיים, לא היה לו חיים לא היה לו בשביל מה לחיות, לא היה לו תפקיד, לא היה לו מה לעשות פה, שאפילו שהביאו לו את החכם השני והוא היה אומר כן אתה צודק, זה הוא לא יכול היה לסבול, הוא רצה שהוא יתווכח אתו, נכון? אבל כדי שכן אדם יתווכח, מה השורש של הויכוח? - זה גבורות, זה דינים, זה קושיות, זה בדיוק הקטע הזה שיש לו איזה שורש של ליסטים, זה בדיוק מה שנתן לו את הכוח להקשות עשרים וארבע קושיות, את העזות ואת הכוח הזה, מה שאמר לו בהתחלה, הכוח הזה זה לתורה, תביא את הכוח הזה לתורה, אז עכשיו מצד אחד הוא הזכיר לו שהיה ליסטים הוא פגע בו והרס אותו, מצד שני זה בדיוק הכוח שהוא רצה ממנו, כי מזה היה יוצא ההלכה, שהיה מקשה, שהיה נלחם, שהיה גיבור, השני היה אומר לו: 'אמן, אמן'; 'אני מסייע לך'; זה לא גבורה.

תלמיד: רואים מכאן שרבי יוחנן לא סתם רצה להחזיר אותו בתשובה, הוא כנראה ראה את השורש שלו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, מה זה? רבי יוחנן זה לא בן אדם פשוט. תאר לך ריש לקיש, קופץ ככה פתאום באמצע הנהר, בקפיצה אחת, עובר את הירדן, זה בודאי אדם גדול, בודאי יש לו כוחות עצומים והוא ראש חבורה של ליסטים, ראית פעם ראש חבורה של ליסטים? אני ראיתי כמה שהיו פה, חזקים בנפש: הם מלכים, 'מלכים שירדו'. למעשה הפלא פה שהתחדש, בא נקרא:

"היה חלישות דעת לרבי יוחנן, אחר כך חלה ריש לקיש, באה אשתו של ריש לקיש", שהיא הייתה אחותו של רבי יוחנן, **"לרבי יוחנן ובכתה לפניו, אמרה לו: 'עשה בשביל בניי ובקש רחמים עליו', אמר לה: 'אני אפרנס את יתומיך', אמרה לו: 'עשה בשביל אלמנותי'. אמר לה: 'אני אפרנס אותך' ונפטר רב שמעון בן לקיש והיה רב יוחנן מצער עליו הרבה על שהמיתו, לפי שלא היה מוצא תלמיד ותיק כמוהו".**

זה שאין תלמיד ותיק להתפלפל אתו, להוציא את התורה לאור כמו שצריך, זה הוא לא יכול לסבול, זה הצינור שלו בלי זה אין לו חיים.

"אמרו רבנים מי ילך וידבר אל ליבו שיתיישב דעתו, ילך רבי אלעזר בן פדת אצל רבי יוחנן לפי שהוא חריף ובקיא בלימודו ויניח דעתו, הלך וישב לפניו, כל דבר שהיה אומר רבי יוחנן, היה אומר רבי אלעזר בן פדת, למדתי שכן הוא וזה התנא מסייע לדבריך".

הוא אומר לו, התלמיד החדש של רבי יוחנן, כל דבר אמר לרבי יוחנן אתה צודק ויש תנא שאומר כדבריך לא רק אמר לו שהוא צודק גם הביא לו אסמכתא מאיפה.

תלמיד: האם רבי יוחנן היה מחזיר את ריש לקיש בתשובה, אם הוא לא היה מתאים לו בשביל הפילפול?

כ"ק האדמו"ר: זה לא מה שאמרנו. הוא היה מחזיר אותו בתשובה, זה לא קשור אחד לשני. או שהוא היה מחזיר אותו בתשובה והוא היה מתאים בדיוק. אגב, הרב זה בחינת ז"א (זעיר אנפין), והתלמיד זה בחינת נוק' (נוקבא), כן, הוא נתן לו נוק', הוא נתן לו את אחותו וריש לקיש היה בחינת נוק' שלו, מבחינה רוחנית.

הוא היה כלי, הוא היה משפיע אורות, הוא היה שואל שאלות, קושיות, וזה היה מוריד לרבי יוחנן את כל החידושים וכל הפלפולים, היה משפיע אותם, עכשיו כמו שאחותו נשאה בלי הז"א (זעיר אנפין) שלה שזה ריש לקיש, הוא נשאר בלי הנוק' שלו שזה ריש לקיש, כפי שהעניין של החיבור של אחותו שבקשה שלא תהיה אלמנה, הוא לא התחשב בזה ואמר אני

אפרנס אותך, אז עכשיו כשאין לו את התלמיד חסר לו הנוק' שלו, שזה האישה שלו מבחינה רוחנית, גם לו לוקחים, גם הוא נשאר אלמן והנה מביאים לו את רבי אליעזר בן פדת שיפרנס אותו, כמו שאמר שיפרנס, מבינים? אבל אי אפשר לפרנס, זה פרנסה זה? רבי אליעזר בן פדת ליד ריש לקיש זה לא פרנסה.

תלמיד: אפשר לשאול עוד פעם את השאלה: אם הוא לא היה בחינת הנוק' שלו האם הוא היה מחזיר אותו בתשובה?

כ"ק האדמו"ר: כן, מה? הוא לא היה מחזיר יהודי בתשובה אם יש ביכולתו? -היה מחזיר אותו, ככה אני מעריך.

תלמיד: הוא לא היה אדם שקל להחזיר אותו בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: הוא נפל לו, ככה, מה אתה רוצה משמים ככה לידו הוא ראה שיש לו כח משיכה אליו הוא ראה הכל מה שיש לו איזה קשר ישר, הוא נתן אותו לאחותו.

אז כמו שאמרנו: "כל דבר שאמר רבי יוחנן אמר אליעזר בן פדת", פדת זה גם מלשון פדות,

"למדתי שכן הוא וזה התנא מסייע לדברך"

דרך אגב, אם אתם זוכרים בישיבה של רבי יוחנן, השיטה עם השבע שורות שמי שלא מקשה מורידים אותו מהשורה הראשונה והשניה וכו', זה בעיקר על אם הוא לא מקשה, זה לא אם הוא מתרץ או לא מתרץ, כל העניין היה להעמיד תלמידים לפניו שיקשו עליו, זה מה שהוא רצה ועכשיו מביאים לו אחד שחותם לו על כל דבר, ואומר לו, כן אתה צודק.

"אמר לו רבי יוחנן: וכי אתה כמו ריש לקיש בן לקיש, כשהייתי אומר איזה דבר היה שואל

אותי עשרים וארבע קושיות ואני הייתי מתרצם בארבעה ועשרים תרוצים". מה נראה לכם העניין הזה של עשרים וארבע קושיות? למה לא עשרים ושלוש? למה לא שמונה עשרה?

תלמיד: כנגד עשרים וארבע שעות.

כ"ק האדמו"ר: מה עוד?

תלמיד: כנגד כ"ד = עשרים וארבע.

כ"ק האדמו"ר: כד זה כלי, עשרים וארבע כלים היה עושה. והוא היה מתרצם בארבעה ועשרים תירוצים, "וממילא הלכה נתרועת בית הפלפול ואתה אומר לי שאתה מצאת תנא

שגם אומר כמותי וכי בלא זה אין אני יודע שטוב אמרתי?"

ולמה אתם חושבים שרבי אליעזר בן פדת שהיה בקיא וחרף, לא יכול היה להקשות כמה קושיות?

תלמיד: הוא לא היה משהשורש של ריש לקיש.

כ"ק האדמו"ר: נהייתם חכמים, הא? מה אומר כבודו?

תלמיד: כנראה, לכאורה, הוא לא היה ברמה של ריש לקיש.

כ"ק האדמו"ר: זה עניין של רמה?

תלמיד: ריש לקיש היה יותר חריף.

תלמיד: זה כמו ילד קטן ששואל 'מה זה? מה זה?' כי הוא לא מקבל שום דבר כמובן מאליו.

כ"ק האדמו"ר: יאחביבי הוא היה ראש חבורת ליסטים זה ראש של הנוכלים והרמאים והגנבים והוא לא מאמין לאף אחד.

היה פה השבוע אחד כזה, הביאה אותו אשתו לשעבר. אז אני מסתכל, אומר לו: "אתה לא רצית לבוא? נכון?" הוא אומר: "לא"; "אל תיעלב" הוא אומר לי, "אבל אני, מה שאני לא רואה אני לא מאמין".

ככה הוא אמר, הכל הוא צריך לראות בעיניים אם לא הוא לא מאמין בשביל זה הוא לא חשב לבוא, אז בטח אחד כזה שואל הרבה הרבה שאלות, כל דבר צריך להבין בדיוק: איך זה?; מה זה?; למה?; כמה?;

תלמיד: גם כל הזמן הוא מחפש איפה המלכודת ואיך לברוח.

כ"ק האדמו"ר: וגם היה לו רצון לקבל, היה לו רצון לקבל גדול, היה גם עם ניסיון חיים עצום, היה כנראה כלי מפואר שאי אפשר לתאר את זה בכלל.

תלמיד: אולי רבי אליעזר בן פדת היה רואה את הטוב של רב יוחנן.

כ"ק האדמו"ר: יש כאלה שכל הזמן רוצים שלום, רוצים לראות את הטוב, לא רוצים מחלוקת, רוצים אחדות. יש כאלה דברים.

"הלך רבי יוחנן וקרע את בגדיו ובכה ואמר: - 'איה אתה, ריש לקיש, בן לקיש? איה אתה, ריש לקיש בן לקיש?'; היה צועק כל כך עד שנעקרה דעתו ממנו ונשתטה".

אתם קולטים את מה שקורה פה, בן אדם יכול למות בכל מיני סוגי מוות, יכול לקרות לו כל מיני דברים, יכול ללכת ולצעוק ונהיה צרוד או נופל או נשבר או מקבל התקף לב. יש, לא עלינו, הרבה סוגים, פה נעקרה דעתו, "השיב אחור ימינו" זה בחינת הסתלקות המוחין, אין כלי לקבל את המוחין, אין ריש לקיש שימשוך את החכמה, בינה ודעת של הרב שלו, אז זה מסתלק.

אין מי שיקבל את האור, כמו שאמר האר"י, שאם היה צדיק אחד גמור הוא היה נשאר, שאלו אותו למה הוא הולך, לפני שהוא נפטר. כל האנשים שלו הקדושים והאריות האלה, לא מצא אחד שלם.

זה פלא איך רבי יוחנן היה לשם שמים, כולו מחובר עם הצינור שלו, כולו מחובר עם הצינור שלו, בצורה מובהקת בלי שום חכמות, כן, רואים את זה, לכאורה, זה תוצאה של ההגזמה של ההתחברות עם הצינור בלי שום פשרות, שגם כשאחותו בכתה לו, אלמנה ויתומים, הוא לא שם לב לזה, הוא המשיך. עכשיו פתאום כשריש לקיש איננו, אז הוא יש לו בעיה.

תלמיד: אז, כביכול, הוא גם הרס את עצמו, זה בסוף הביא להרס עצמי.

כ"ק האדמו"ר: כן, זה לכאורה הביא להרס עצמי, לא סתם להרס עצמי, להרס עצמי של הצינור שלו שכולו היה פלפול, בחינת חכמה, בינה, דעת, להקשות קושיות, לתרץ תירושים. עכשיו אין מי שיקשה קושיות לרב יוחנן.

"הלך רב יוחנן וקרע את בגדיו ובכה ואמר: 'איה אתה ריש לקיש בין לקיש?'; איה אתה ריש לקיש בן לקיש? והיה צועק כל כך עד שנעקרה דעתו ממנו ונשתטה".

להתעמק פה, זה הסוף של השיטה, שאם אין כלי אין אור, הוא אצלו כל הזמן, היה פלפולים להוריד את האור לכלים, ברגע שאין כלי, אין אור, אי אפשר לזלזל בכלי, אם אין כלי לא יהיה אור, אם אין תלמידים, את מי ילמד הרב? צריך כבוד הרב, אבל גם כבוד אנוש, לתלמידים, לכבד את התלמידים, לא לפגוע, לא לשבור, לא ללחוץ יותר מדי, בן אדם זה בן אדם.

"בקשו רבנים, רחמים עליו ונסתלק ועלתה נפשו השמימה בטהרה".

ולמה לא בקשו רחמים עליו שיחזור כמו שהיה? כי היו צריכים לבקש גם על ריש לקיש. זה שנעקרה דעתו, זה היה לטובתו כדי שלא יסבול שאין לו עם מי ללמוד.

תלמיד: אין תחליף לריש לקיש!

כ"ק האדמו"ר: אין תחליף לריש לקיש, רבותי! ולכן אין לו חיים בלי ריש לקיש ולכן ביקשו רחמים עליו שילך לעולם העליון, שילמדו למעלה.

השאלה היא שכשראה רבי יוחנן את ריש לקיש חולה ועומד למות, הוא לא עצר רגע לשאול: 'עוד מעט הוא מת, מי יהיה תלמיד שלי? עם מי אני אלמד?';

היה צריך לחכות שהוא ילך ואז הוא יהיה לבד ואז יביאו לו את רבי אליעזר בן פדת ואז זה לא ילך ואז הוא יתחיל לצעוק: 'איה אתה ריש לקיש! ולהשתגע, 'איזהו חכם הרואה את הנולד'.

הוא יכל היה להקים אותו בעזרת השם, אם הוא היה מתפלל עליו ולתקן אותו, אז מה אם היה חילופי דברים לא קורה בין רב לתלמיד, בחברותא, אנשים שבכל יום יחד שעות, מתפללים על דברים עמוקים, לא יכול לצאת פתאום איזה פגיעה, לא מכוונת?; מה הוא

סבר? הוא סבר שריש לקיש יש לו קלקול שאי אפשר לתקן אותו? למה נתן לו ללכת?

פה זה מעניין, אישתו של ריש לקיש הייתה צריכה להגיד לו: 'רבי יוחנן, אם הוא ילך, לא יהיה לך תלמיד'. היא ביקשה בשביל עצמה ובשביל הילדים, אז הוא אמר לה שיפרנס אותם, אולי אם היא הייתה מבקשת בשביל התלמיד, 'לא יהיה לך תלמיד', אז אולי הוא היה מבין את העניין ומתפלל עליו.

תלמיד: אבל זה לא אינטרס של רב יוחנן.

כ"ק האדמו"ר: לרב יוחנן, היה לו אינטרס אחד, להוציא את התורה, להתפלל שתתרווח ההלכה.

תלמיד: לכן הוא גם שואל אותו, לכן הוא הקשה?

כ"ק האדמו"ר: יפה.

תלמיד: אז מה היה צריך לעשות?

כ"ק האדמו"ר: תחייה אותו, תיתן לו על הראש, תדבר אתו, תסביר לו, איפה הטעות שלו.

תלמיד: אבל בשביל זה צריך כבר גישה אחרת מראש, זה הטעות בגישה שלו שאין רחמים. זה ההרס העצמי שטמון בה מראש. בשיטה שהוא הלך, הוא הלך איתה עד הסוף כנראה טמון בה התוצאה הזאת, הבלתי נמנעת.

כ"ק האדמו"ר: בוודאי שאם חכם אחד מהחכמים לא הקשה קושיה - הוא הוריד אתו מדרגתו לעיני כל ישראל. אז אתה צודק שמלכתחילה, כל הגישה שלו הייתה תובענית, כמו שאומרים היום בלי חוכמות בכלל.

תלמיד: זה פלא.

כ"ק האדמו"ר: זה לא פלא כי הוא היה צדיק, הוא היה אמיתי, והנה הוא מזרעו של יוסף, בחינת יסוד, בחינת משפיע.

תלמיד: קו אמצעי.

כ"ק האדמו"ר: קו אמצעי, לכאורה צריך שיהיה רחמים, אמת, כן, אמת הייתה פה, רחמים, חסדים וגבורות.

השומן של רבי אלעזר

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ג עמ' ב' לשון הגמרא :

"רבי אלעזר ברבי שמעון אשכח לההוא פרהגונא דקא תפיס גנבי אמר ליה היכי יכלת להו לאו כחיותא מתילי דכתיב בו תרמוש כל חיתו יער איכא דאמרי מהאי קרא קאמר ליה יארב במסתר כאריה בסוכו דלמא שקלת צדיקי ושבתקת רשיעי אמר ליה ומאי אעביד הרמנא דמלכא הוא אמר תא אגמרך היכי תעביד עול בארבע שעי לחנותא כי חזית איניש דקא שתי חמרא וקא נקיט כסא בידיה וקא מנמנמ שאל עילויה אי צורבא מרבנן הוא וניימ אקדומי קדים לגרסיה אי פועל הוא קדים קא עביד עבידתיה ואי עבידתיה בליליא רדודי רדיד ואי לא גנבא הוא ותפסיה אישתמע מילתא בי מלכא אמרו קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונקא אתיוה לרבי אלעזר ברבי שמעון וקא תפיס גנבי ואזיל שלח ליה רבי יהושע בן קרחה חומץ בן יין עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה שלח ליה קוצים אני מכלה מן הכרם שלח ליה יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו יומא חד פגע ביה ההוא כובס קרייה חומץ בן יין אמר מדחציף כולי האי שמע מינה רשיעא הוא אמר להו תפסוהו תפסוהו לבתר דנח דעתיה אזל בתריה לפרוקיה ולא מצי קרי עליה שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו זקפוהו קם תותי זקיפא וקא בכי אמרו ליה רבי אל ירע בעיניך שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום הכפורים הניח ידו על בני מעיו אמר שישו בני מעי שישו ומה ספיקות שלכם כך ודאית שלכם על אחת כמה וכמה מובטח אני בכם שאין רמה ותולעה שולטת בכם ואפילו הכי לא מייתבא דעתיה אשקויהו סמא דשינתא ועיילוהו לביתא דשישא וקרעו לכריסיה הוו מפקו מיניה דיקולי דיקולי דתרבא ומותבי בשמשא בתמוז ואב ולא מסרחי כל תרבא נמי לא סריח כל תרבא לא סריח שורייקי סומקי מסריח הכא אף על גב דאיכא שורייקי סומקי לא מסריח קרי אנפשיה אף בשרי ישכון לבטח"

"רבי אלעזר ברבי שמעון מצא פקיד אחד שהיה תפקידו להיות תופס גנבים. אמר לו - 'כיצד יכול אתה לתפוס אותם וכי לא נמשלו הגנבים לחיות? שהרי נאמר "בו תרמוש כל חיתו יער" יש אומרים שמפסוק זה אמר לו ראייה שנאמר "יארב במסתר כאריה בסכה" (תהילים י') מכיוון שרשעים ערומים כל כך שמא לוקח אתה לבית הסוהר צדיקים, אנשים שלא גנבו ואתה מניח את הרשעים?' אמר לו: 'ומה אעשה? פקודת המלך היא שאהיה תופס גנבים ואני עושה כמיטב יכולתי' אמר לו: 'בוא ואלמד אותך מה תעשה: לך בארבע שעות ביום, בערך בשעה עשר בבוקר, לחנות שבה מוכרים יין ומזונות כאשר תראה אדם השותה יין ומחזיק את הכוס בידו ומנמנמ - שאל עליו, תברר מי הוא, אם תלמיד חכם הוא והוא מנמנמ - מן הסתם הקדים בלימודו בהשכמת הבוקר ומשום כך מנמנמ הוא עכשיו, אם פועל הוא - הקדים ועבד עבודתו ואפילו אם עבודתו בלילה שמא עיצב חוטים שיתכן שלא שמעו אותו כשהוא עובד. ואם לא - שאינו אחד מאלה - מן הסתם גנב הוא ותפוס אותו, שכיון שהיה גנב בלילה הוא ישן ביום'. נשמע הדבר בבית המלך שנתן עצה טובה זו אמרו לפי פתגם מפורסם - 'קורא האיגרת הוא שיהיה שליח הביצוע' שמי שקרא ברבים את האיגרת, הצו המלכותי - ייעשה הממונה על ביצוע הפקודה ואף כאן כיוון שאתה נותן עצות טובות כאלה תהיה אתה ממונה על כך. הביאו את רב אלעזר ברבי שמעון, לפני השלטונות ומינו אותו לתפקיד זה. והיה תופס גנבים.

שלח לו רב יהושע בן קרחה את הדברים הבאים: 'חומץ בן יין' כלומר הרי אתה כרשע - חומץ לעומת אביך הצדיק שהיה יין. 'עד מתי אתה מוסר את עמו של אלוקינו להריגה בידי המלכות'

שלח ליה רבי אלעזר 'קוצים אני מכלה מן הכרם שהרי אני מבער מעם ישראל רק את הרשעים' שלח לו בחזרה 'יבוא בעל הכרם ויכלה את קוציו אבל אתה אל תעשה זאת עבור המלכות'.

כנראה שדברים אלה נשמעו גם ברבים. ומסופר: יום אחד פגע בו כובס אחד עם-הארץ ואמר לרב אלעזר 'חומץ בן יין' אמר רבי אלעזר: 'מכיוון שהוא חצוף כל כך שקורא לתלמיד חכם בכינוי גנאי - למד מכאן שרשע הוא

אמר להם לשוטרים 'תפסוהו כפושע'. תפסוהו ודנו אותו למיתה. לאחר שנחה דעתו נרגע מכעסו התחרט רבי אלעזר על ששלח אדם חף מפשע למות. מה עשה? הלך אחריו לפדותו ולא יכול.

קרא עליו 'שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו' (משלי) כלומר אילולא אמר הכובס דברים אלה לא היה נכנס בצרה זו. לבסוף תלו אותו.

עמד רבי אלעזר תחת עץ התליה ובכה. אמרו לו אנשים לרבי אלעזר: 'רבי אל ירע בעיניך שככה עשית לפי שכובס זה היה רשע גמור, עד שהוא ובנו יחד בעלו נערה מאורסה ביום הכיפורים ועברו כמה עבירות חמורות במעשה זה עצמו ובודאי מגיע לו העונש

הניח רבי אלעזר ידו על בני מעיו ואמר 'שישו בני מעי, שישו ומה ספיקות שלכם כך כלומר שרק משום שראה בו חוצפה אמר שודאי רשע הוא ודאיות שלכם - אותם גנבים שהוא מעניש לפי סברה ברורה - על אחת כמה וכמה' ובוודאי יפה עשה ולא תפס אנשים חפים מפשע ואמר 'מובטח אני בכם, בבני מעי, שאין רימה ותולעה שולטת בכם שכן זהו סימנו של צדיק גמור

אפילו הכי לאחר ששמע מעשה לא התיישרה דעתו וחשב שמא גרם מיתה שלא כהוגן הישקו אותו סם שינה והכניסו אותו לבית של שיש שבו היו עושים ניתוחים וקרעו את כרסו היו מוציאים ממנו סלים סלים של חלב ושמן בשמש בחודשי תמוז ואב ולא היה מסריח

ועל ידי כך הוכיח רבי אלעזר בעצמו שצדיק גמור הוא. וכל שעשה- כהוגן עשה. ומקשים: כל חלב גם כן אינו מסריח שחלב נקי רק נמס בחמה ולא יותר ומשיבים כל חלב נקי אינו מסריח אבל גידים אדומים של דם שבו מסריחים ולכן חלב בלתי מעובד ריחו רע, וזה היה כאן החידוש שאף על פי שהיה בשומן גם גידים והבשר עם כל זה לא היה מסריח. קרא על עצמו 'שיוויי השם לנגדי תמיד אף בשרי ישכון לבטח'."

אוי ריבונו של עולם! תסלח לבניך כי אנו בניך אוי אוי אוי ריבונו של עולם! תסלח לבניך כי אנו בניך אוי אוי אוי אוי..

כלל ופרט, פרט וכלל.

הפרט קשור לכלל והכלל קשור לפרט.

הפרט מושפע מהכלל והכלל מושפע מהפרט.

הרמה הרוחנית והרמה המוסרית של הפרט ושל הכלל - קשורים. חכמינו צריכים לדאוג לשתי הבחינות: יש את החיים הפרטיים ויש את החיים הציבוריים. וצריך היגינה רוחנית והיגינה מוסרית בשני המישורים. וזה נקרא 'לתקן עולם במלכות ש-ד-י'.

השאיפה של יראי השם שהמדינה תהפוך במשך הזמן למדינת-הלכה היא לא שאיפה שטחית כמו שאנשים שלא מבינים חושבים - 'רוצים להשתלט, רוצים לכפות' אלא זה רצון להגיע לעניין של 'לתקן עולם במלכות ש-ד-י' ש"כל העולם הזה נברא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני".

ואנחנו צריכים לשאוף להגיע לעניין הזה שכולנו נהיה מתוקנים. בעזרת ה' יתברך הפרט והכלל. וגם החיים הכללים יהיו מתוקנים. השלב הראשון - ההתחלתי, זה שיהיה הכל מתנהל על פי ההלכה, זה מובן.

אבל זה לא מספיק, זה הדרגה הראשונה. גם אפשר להיות נבל ברשות התורה, גם אפשר לטהר את השרץ. יש הרבה אפשרויות כשהולכים על פי ההלכה, שלכאורה זה יראה מתוקן, אבל זה לא.

בשביל זה חכמינו לימדו אותנו גם מוסר, גם חסידות, גם פנימיות ועבודת-הנפש, שנבין. שנוכל להבין ולתקן לעומק.

חכמינו תמיד היו דוגמה לא רק לידענות בתורה, אלא לדרגות רמות ברוחניות ובהשגה, נקיות כפיים, הנהגה קדושה, דוגמה אישית של ענווה, של צניעות של יראת שמיים, של ביטחון בה' - כל המידות הנעלות. לא היה ניתוק בין המידות לבין המוחין.

ותמיד דאגו בכל קהילות ישראל, השתדלו, גם בגלות המרה והקשה, גם כשהיינו בין האומות, דאגו שיהיו תקנות לקהילה, ויהיה עזרה ויהיה גמילות חסדים ובית-דין - אפשרות להגיע לפשרה בין יהודים שהסתכסכו. ומשמרת צניעות וכל מיני עניינים.

על אחת כמה וכמה שאנחנו כאן אחרי כל כך הרבה שנים זכינו לעלות לארץ ויש לנו מדינה שרובה יהודים וברוך ה' גם מספר יראי ה' הולך וגדל, צריכים גם פה, במיוחד פה, להגיע לתיקון לא רק באופן פרטי אלא באופן כללי - שגם החיים שלנו יהיו מתוקנים.

זה יכול להיות התחלה של כלי רציני לביאת המשיח והשראת השכינה. שאם זה לא יהיה, אז מה כן יהיה? אם לא נעשה את ההשתדלות במישור הפרטי והכללי אז איזו השתדלות אנחנו יכולים לעשות? זה ההשתדלות. זה דורש הרבה מסירות נפש והרבה עבודה לשמה, שאם אין לאדם עבודה לשמה ואין לו מסירות נפש אז הוא נגוע בכל מיני נגיעות, והוא מפחד מכל מיני דברים מפחידים. הוא לא יפעל בכלל, הוא מקסימום ינסה לתקן את עצמו שזה גם דבר גדול, אבל לא יפעל לתיקון החברה, הוא יפחד. או יפעל עד גבול מסוים.

הטבע האנושי, הפנימי, רוצה שיהיה לבן אדם מנוחה, כל אחד רוצה מנוחה, מנוחת הנפש, מנוחת הגוף מנוחה בבית, מנוחה במקום העבודה, מנוחה בשכונה. איך אומרים? רוצים שקט, לא רוצים בעיות, 'תן לנו ללמוד, להתפלל, לעבוד'.

כאשר יש תופעות חריגות ועוולות שנעשות תחת השמש לא רוצים לגעת בזה, לא רוצים לטפל בזה, זה מפחיד, זה מכביד. יותר טוב להשתיק.

דווקא בזמן האחרון נתקלתי בכמה פרשיות כאלה, לכן אני מדבר, וראיתי שיש נטייה מאד גדולה להשתיק ויש נטייה להפוך את הקורבן לפושע ואת הפושע לצדיק נרדף כזה ששפכו את דמו והוציאו את דיבתו ולחזק את בעלי הזרוע, כח הזרוע ואת הקורבנות - להעמיד אותם כשקרנים, כאשמים, כמחללי שם שמיים.

כשזה מדובר בחברה לא דתית - טוב, איך אומרים? 'עולם כמנהגו נוהג' זה המצב, בני אדם - אין להם משהו שמחייב אותם אז או שיש להם מצפון טבעי - ומנסים להגן על המסכנים או שלא. מבחינת המקרים האלה כשזה מגיע לחברה של יראי שמיים הדבר הוא חמור מאד. ומנסים להלביש את הנטייה הזאת לכיוון של 'עזוב, אם זה יתפרסם זה יהיה חילול השם' או אם מוסרים מישהו למשטרה אז זה להיות מוסר וזה אסור. וכהנה וכהנה, 'ומה יצא מזה'.

וככל שהמקרים הם יותר מקרים שקשורים לענייני צניעות, לענייני עריות ככה הפחד יותר גדול, ההסתרה יותר גדולה, הקורבן יותר אומלל.

יצא לי לדבר עם מישהו, בעל מקצוע, משפטן שהוא מומחה לעניין הזה. ובמשך שנים אני גם עבדתי בחינוך מיוחד והייתי צריך בכמה מקרים להתלונן על כל מיני דברים שראיתי. אז הוא, המשפטן הזה מומחה ושנים דיברנו על כל מיני סוגיות.

ותמיד הוא היה בעד, כמו שהחוק מחייב, אם יש משהו - לדווח ולעשות וכו'. בזמן האחרון הוא אומר לי 'תשמע אני כבר לא יודע אם זה נכון' אמרתי 'למה? מה קרה?' הוא אומר כי בסוף הקורבן סובל פעמיים: סובל בתור קורבן ואחרי שהוא מתלונן אז או שמרשיעים את הרשע. וזה לא פשוט, צריך הוכחות וכל זה ומלחמות או שגם את הרשע לא מרשיעים, ומנקים אותו והחברה מאשימה את הקורבן.

החברה, לא החוק, החברה, מאשימה את הקורבן 'שהוא גרם' 'שהוא עשה בושות למשפחה' 'שהוא התלונן' ו'למה' וזה... אז הוא אומר: 'אז מה יוצא מזה?!' ובמקרה הכי הכי אולי נותנים לו כמה שנים, אם יש באמת הוכחות חותכות, אולי נותנים לו כמה שנים בפנים, בזמן האחרון קצת יותר, פעם בכלל לא היו נותנים כלום ואח"כ הוא יוצא ועולם כמנהגו נוהג. דרך אגב יש מחקר בנושאים האלה שאלו שעברו עבירות מהסוג הזה הם חוזרים על זה, לא מתרפאים. עד כדי כך שבחוו"ל כבר בכלל לא משקיעים בהם: תוכניות טיפול וכל זה, רק בית סוהר לא עוזר שום דבר.

והנה יש לנו את התורה. והתורה היא תורת חיים והיא אמורה להתמודד עם כל הקשיים של החיים, עם כל הבעיות. ויש דברים ברורים כיצד ויש הלכות ויש דוגמאות של גדולי ישראל גם כן איך נהגו במשך הזמן בכל מיני מקרים ואנחנו בדור היתום שלנו שהולך ופוחת רואים שהרמה המוסרית הולכת ויורדת איך אומרים? ואין פוצה פה ומצפצף ומה יהיה בסוף אני לא יודע. שהרי ירושלים נחרבה על זה. על זה שלא הוכיחו אחד את השני, על זה שלא התביישו אחד מהשני.

במשך הזמן, אם למשל יש בן אדם למד תורה ומצוות הוא ירא שמיים, נקרא ר"מ או רב, או לא משנה, כן, אדם ידוע. ובא לידיו מקרה כזה שבאים לבקש את עזרתו והוא משתיק את זה ולא עושה את מה שצריך לעשות - הוא מחרים את העולם.

אמנם על פני השטח הדבר אולי נראה דיפלומטי או נראה נכון, כן, פחות מאמרים תוקפניים בתקשורת נגד הדתיים, פחות אנטישמיות ודברים כאלה, מצד שני מבחינה מהותית הרמה המוסרית של העם יורדת לגמרי.

גם הקורבן אומר 'רגע, אני הלכתי לרב, אני סמכתי עליו, על מי אני אסמוך? הוא יעמוד לימיני' והרב במקום לעמוד לימינו - השתיק אותו אומר 'עזוב'. שלא לדבר על זה שאם זה בן אדם שממשיך להיות חופשי ולעשות את ענייניו אז כל אותם הקורבנות שיפלו בידיים שלו זה על חשבון הרב או על חשבון הבית דין או על חשבון מי שלא טיפל בזה.

חשבונות רק הקב"ה יודע אבל זה בודאי שהדבר הזה לא מוסיף, לא מוסיף רמה של התיקון שלנו וזה מחריב את העולם, האדם מה הוא אומר? אין דין ואין דיין, רחמנא ליצלן, ומתייאש.

וגם, כמו שאמרנו, כאשר יש עבירות שנעשות בפרהסיא, עבירות בין אדם לחברו עבירות בין אדם למקום והולכים ושותקים זה הופך להיות כהיתר. הרמה הכללית יורדת, כבר אף אחד לא מתרגש. אני זוכר לפני איזה 20-15 שנה כשרצו לפתוח איזה מקום בשבת פה בירושלים - הפכו את העולם, עשו הפגנות והיה בלגן וכל זה.

היום, ה' ישמור, שמעתי שיש מלא מקומות פתוחים. מה קרה? איפה ההפגנות? אותו דבר עם ארץ ישראל שהתחילו לדבר שיחזירו משהו וזה - הפגנות עניינים מאות אלפים, היום עוד מעט רוצים כבר להחזיר את ירושלים ואיפה ההפגנות, איפה האלפים?

זאת אומרת יש עייפות, כן, עייפות החומר, עייפות, האדם קשה לו לדאוג לכל העניינים של הכלל ומצד שני אין לנו ברירה, הדבר הזה כאשר יש כל מיני בעיות כאלה וכולנו אומרים 'עזוב, אני יש לי את הדף גמרא שלי, מה אתה מביא לי כל מיני סיפורים, הכל לשון הרע, לשון הרע תן לי ללמוד' בסוף, העולם נחרב ככה.

המלחמה של הסיטרא אחרא כרגע, הסיטרא אחרא הכללית, היא לרוקן את עם ישראל מתוכן רוחני ומוסרי. האחיזה שלנו בא"י, בירושלים, היא לא בגלל הנשק והמטוסים. אלה אמצעים של ההשתדלות אבל האחיזה - זה התיקון.

בזכות, רחמי שמיים ובזכות. זכות רוחנית. כפי שלא הוגלנו מכאן בגלל שלא היה לנו צבא, הוגלנו מכאן בגלל שלא היו לנו זכויות, כי היינו לא בסדר, אז השם שלח אותנו לגלות ולכן היכולת שלנו להישאר כאן זה לא רק במסירות נפש של צבא כמו שחושבים, זה חלק אחד, צריך את המסירות נפש המוסרית, הרוחנית, התיקון, אם לא - לא יעזור כלום.

לכן הסיטרא אחרא מנסה להחטיא, לייאש ולהוריד את הרמה המוסרית הפרטית והכללית. יכול להיות שהיא נותנת למישהו לגדול לגדול לגדול 40 שנה, 50 שנה, ורק כדי להביא לו איזה מקרה אחד, רגיש, שהוא צריך לטפל בזה, בזכות אותה מלכות שהוא ירש, בזכות התורה שלמד ואז אם הוא לא מטפל בזה - אין לו כבר סמכות רוחנית אמיתית, כבר בשמיים מסמנים אותו.

שמה יודעים שהוא התחמק, הוא השתיק וגם יודעים למה: אם זה היה לשם שמיים או לא לשם שמיים, מה הצד שפעל אצלו, מה השיקול דעת, הכל רשום. ואז יכול להיות שאותו בן אדם, שהוא ממונה על חלק חשוב של המלחמה בסיטרא אחרא בעם ישראל, כבר אין לו אח"כ מילה בעליונים בכלל, בגלל שלא עמד במשימה שהיה צריך לעמוד.

ולא סתם גדולי ישראל - תמיד בחנו אותם בדבר קטן, דבר של רחמים, אם ריחמו על העו, אם ריחמו על הבן אדם, אם עשו את המעשים הנכונים שהיו צריכים לעשות, בסתר, בינם לבין קונם, לא לצורך, גאוה, פרסום, כסף וכדומה

וכשה' יתברך ראה שהם נאמנים בדברים קטנים ונסתרים - בחינת מסירות נפש ורחמנות לטובת המסכנים אז נתן להם ממשלה. אבל המבחן יכול לחזור. מבחן זה לא רק לפני שהיו גדולים, ה' יתברך בוחן את הבן אדם כל הזמן, הסיטרא אחרא יכולה לתכנן על הבן אדם 80 שנה, כמו את יוחנן כהן גדול. 80 שנה רדפה אחריו עד שהפילה אותו. ולכן - ככל שאדם יותר גדול ויותר אחראי על ציבור - יש לו יותר עמדת כח או עמדת השפעה - הוא בסכנה והוא צריך להיזהר שמא יבוא איזה מקרה והוא לא יתן את דעתו וזה גם טבעו של עניין שאדם גדול: ראש מועצה או רב גדול או לא משנה, כן, מנהל של איזה משהו, הוא עמוס, יש לו הרבה בעיות, מיליון דברים על הראש.

דווקא, יבוא לו המקרה כשהוא לא ישים לב, כשהוא לא יהיה ערוך, לא בזמן שהוא יושב ככה על הכורסה וחולם. יבוא מקרה כזה מתי שהוא עסוק בדברים אחרים - אז ינסו אותו. ואז יראו אם הלב שלו זה לב אבן או לב בשר. מה הסיפור איתו. ואז יכול להיות שכל מה שהוא עשה - נופל.

עכשיו, זה לא סיפור כ"כ פשוט, ראינו בסיפור של הבעל שם טוב על תלמיד שלו, אתם זוכרים? שביקשו ממנו תלמיד לאיזו עיירה, איך היה הסיפור? הוא שלח אחד מוכשר בסוף הוא נפל, זוכרים את הסיפור? אני לא זוכר את הפרטים, אתה יכול להזכיר לנו?

תלמיד: כן, שלחו תלמיד של הבעש"ט לעיירה שיהיה רב ישוב, והיה שמה תלמיד חכם אחד שהעיירה הייתה מפרנסת אותו, והתלמיד של הבעש"ט היה אוסף כסף לעניים והוא ראה שהם לא נותנים כסף לעניים כי הם נותנים לתלמיד חכם, אז הוא אמר לאנשים שיתנו קצת פחות לת"ח ויותר לעניים יצא שהפסיקו לתת לת"ח לגמרי והיו נותנים רק לעניים. ואח"כ היה לו גם משפט עם 2 אנשים שבאותו עסק, אחד נכנס לאזור של השני והוא לא גער בו, אמר לו שישגור אבל הוא לא גער בו. ואם היה גוער בו היה מפסיק את העסק.

כ"ק האדמו"ר: אחד השיג גבול חברו והרב לא היה מספיק תקיף לשמור על זה שלקחו לו את הפרנסה. על שני המקרים האלה דנו אותו שימיר את דתו. הדין יצא שימיר את דתו. הבעש"ט שלח בסוף בנס איזה תלמיד שהציל אותו ברגע האחרון, ממש כבר עמד להמיר את דתו והכריזו בשמיים שהוא יצא מרשותו של הבעש"ט, אותו הרב, ועבר לרשותו של הסיטרא אחרא.

עכשיו, פה עלי אדמות הרב נראה אותו רב, אותו רב, אותו זקן, אותו בגד, אותו תפקיד, כאילו לא קרה כלום. מה? זה אותו בן אדם. אבל בשמיים כבר העבירו אותו, לקחו את הצינור של הבעש"ט הוציאו, הכניסו צינור של הסיטרא אחרא והרב הזה של הסיטרא אחרא באותו הזמן. למה? כי לא דאג לתלמיד חכם הזה, גרם לו הפסד של הפרנסה וגם לא דאג לשני שהסיגו את גבולו. שני דינים שבין אדם לחברו ולא בכוונה רעה ח"ו אלא הכל בכוונות טובות אבל הוא טעה, הוא כבר לא היה שייך לצד של הקדושה. ככה הדבר הזה מסוכן. לכן אנחנו צריכים לפתח גם רגישות וגם נחישות ולהתפלל, משמיים שה' לא ינסה אותנו ואם ינסה שיאיר את עינינו, שלא נעמוד מנגד 'לא תעמוד על דם רעך' ולא נתעלם מהמקרים האלה, לצערנו כנראה הם לא מעטים, ככה מסתבר. ואם בא דבר כזה לידינו שנעשה מה שצריך לעשות.

וצריך גם גבורות דקדושה, אני חושב שעיקר הטעות כיום, כמו שאמרתי, שיש פיצול. כוחות הקדושה מפוצלים, חושבים שמלחמה אחת זה על השבת, מלחמה אחרת זה על הקברות, מלחמה אחרת זה הצניעות, מלחמה אחרת זה אי"י, מלחמה אחרת זה גיור לפי ההלכה. לא. הכל זה מלחמה אחת. והסיטרא אחרא מנהלת מלחמה כללית נגד הקדושה ודבר קשור בדבר.

לא יתכן לוותר על דבר אחד כי אומרים 'טוב זה לא התחום שלי עזוב עכשיו אני אחראי על ארץ ישראל מה אתה מביא לי מקרה כזה שאני צריך לדון אותו? זה יפגע במאמץ השני שלי אי אפשר להתעלם.

כאשר אנשי הקדושה יבינו שזאת מערכה אחת זה כבר עליית מדרגה גדולה מאד זה יביא התאחדות גם בכוחות להילחם את המלחמה הנכונה. אחד מקל בעניין הזה, שני מחמיר בעניין ההוא וככה אנחנו נפרדים.

למשל, ועכשיו עוד עניין בעניין הזה שכבר הזכרנו בשיעור אחר וצריך לחזק אותו הזדמן לי בזמן האחרון בא מישהו שאחראי על מקום חשוב בא"י להחזיק את המקום מכל הבחינות, איש מפתח, עכשיו, הוא עושה את העבודה שלו במסירות נפש, אין כמותו, 24 שעות צמוד למטרה, באמת בנאמנות ובאמונה.

כמובן שאחד כזה - הסיטרא אחרא הכללית מסמנת אותו. למה? כי אם היא תוריד אותו מהתפקיד - יבוא מישהו אחר שמתרשל, כל אותו מקום כבר יהיה בסכנה, זה כמובן, כמו שאם יש יהודי שזה בנפשו העניין הזה של שימור הקברים והוא הראש של הצינור הזה גם הוא מסומן גם אותו ינסו להוריד כדי שיבוא מישהו אחר שהוא איזה מעכאך כזה, דיפלומט אולי אפשר לשחד אותו או משהו ואז כבר יהיה הפקרות בתחום שלו. בכל תחום ותחום של הקדושה יש אחראי ויש כמה שסביבו לחזק את הפרצה הזו. אז על כל אחד כזה יש תוכנית, יש תוכנית.

הסיטרא אחרא, באופן כללי, המטרה שלה כרגע זה לעכב את הגאולה. כיוון שכשתבוא הגאולה זה הסוף שלה - אז היא לא מוכנה שיהיה הסוף שלה אז היא רוצה לעכב, לעכב היא יכולה בכמה בחינות: קודם כל להפריד בעם ישראל, לזרוק אותנו מא"י שנחזור לגלות הפיסית, להשמיד את הגופות אם אפשר, להשמיד, כמו שהמן רצה להשמיד וגם ברוח, להשמיד ברוח, להשמיד בגוף, להשמיד בכלל, להשמיד בפרט, להשמיד כל סימן של גאולה איפה שמופיע אותות אדומים אצלה בבקרה 'הנה הגאולה מתקרבת' שמה היא יורה, זה ברור.

החזרה של עם ישראל לא"י זה אחד הסימנים הגדולים, הישוב של ארץ ישראל זה אחד הדברים הגדולים, האחיזה שלנו במקומות הקדושים זה אחד הסימנים הגדולים. ולכן, ואפילו החקלאות, כמו שכתוב, כן, שזה הקץ המגולה, ולכן גם החקלאות לא מה שהייתה פעם. יש עכשיו חשיפה של השוק המקומי לשווקים של חו"ל: אולי התפוזים בספרד יותר זולים אז מייבאים מספרד - אז אין לנו כבר תפוזים וכן הלאה וזה אף אחד לא מבין מה הקשר בין זה לבין עיכוב הגאולה, זה עיכוב הגאולה. אם אין לנו תפוזים שלנו מא"י זה סימן של עיכוב הגאולה. זאת אומרת שעיכוב הגאולה יכול לבוא מהגוף, יכול להיות מהראש, יכול לבוא סימולטנית והסיטרא אחרא היא עובדת סימולטנית על כל הנקודות. התוכנית זה תוכנית אחת.

אומר הרמח"ל, יש כלל גדול: 'כפי שישראל נוחלים את הארץ למטה ככה כוחות הקדושה נוחלים את השליטה למעלה' אז הוא צריך להחליש גם למטה וגם למעלה אז אם הוא 'זוכה', אם היא 'זוכה' הסיטרא אחרא להוציא אותנו מהאחיזה בא"י פה למטה, היא זוכה גם למעלה. למשל זה שהכותל בידינו והר הבית כאילו בידינו, זה, יש לזה למעלה אותו דבר: הכותל בידינו, הר הבית כאילו בידינו זה לא בידינו.

עכשיו גם על הכותל התחילו להגיד שזה לא שריד של בית המקדש, זה לא קשור, זה קשור למשהו של המוסלמים, יש מחקרים, הכותל!

מתחילים לטשטש, מנסים לטשטש את הזיקה של עם ישראל לכותל. להגיד שהכותל זה לא הכותל, אתם שומעים טוב? הדברים האלה הם רק סימנים, זאת אומרת שהסיטרא אחרא מנסה בדרך כלכלית, בדרך ביטחונית, בכל דרך להחליש את עם ישראל. אז התחלתי להגיד שיש אחראי על כל חזית כמו בצבא: יש אחד שהוא מפקד חיל האוויר, אחד חיל הים, נכון? ככה במלכותא דארעא גם ככה במלכות שמיים אותו דבר, יש יהודים שהם אחראים ועליהם יש תוכנית, איך להחליש אותם. אז תראו דווקא בעניין אחד, נטשטש את הפרטים בכוונה, שדאגתי ביותר, הגיע האיש האחראי על זה, הגיע לפה ליעוץ.

הוא לא בא להתייעץ דווקא על העניין שלו כל כך. הוא בא להתייעץ על אשתו, עם אשתו, מה יש? הוא גם כן אמר שהוא שחוק. הרבה שנים הוא עסוק בתחום ומה הבעיה? יש שני בעיות א. האשה לא טוב לה שאין לו מניינים בבוקר, כי הוא עסוק 24 שעות בעניינים של הכלל אז אין לו באפשרותו ללכת למניין בבוקר - הוא מתפלל מהר בבית אז זה לא טוב, ואין לו גם זמן ללמוד תורה אז זה לא טוב והוא גם עסוק כל הזמן עם אנשים שלא דווקא יראי שמיים אז זה לא טוב, אז מבחינתה הוא יורד מבחינה רוחנית, תשמעו טוב את הטיעון, הוא יורד מבחינה רוחנית, זה הצד שלו.

ומהצד שלה היא אמנם אשת חייל עטרת בעלה ובאמת עוזרת לו בכל תפקידו מאה אחוז אבל היא רוצה גם כן לפתח קריירה אישית שלה, איזה משהו, שיהיה לה גם כן איזה פינה שהיא מבטאה את עצמה מחוץ לעניין.

אז אני שואל אותם: תגידו לי יש מישהו אחר שיכול להיות במקומו? בדרגה שלו ככה איך שאיכפת לו על עם ישראל? יש מישהו אחר? לא.

ותגידי לי אם הוא יעזוב עכשיו את התפקיד שלו וילך ללמוד בישיבה, כי זה מה שהם רצו, מי ימלא את תפקידו? אה יבוא איזה מעכאך אני יודע משהו, לא בדרגה שלו. אז מה יהיה על המקום הזה? כל הישוב הזה ילך, ימחק. ואחריו עוד ישובים. וזה תלמידי חכמים, זה לא אנשים פשוטים, אמרתי 'את מבינה מה.. את שומעת מה את מדברת שאת אומרת שאת רוצה מניין שילך ושילמד כמה שעות תורה כל יום ושאת תהיה לך קריירה משלך, את קולטת על מה את מדברת? מה? היא בכלל לא הבינה.

אמרתי אם הוא ילך למניין ואם הוא ילמד תורה - הוא לא יעמוד איפה שהוא עומד הכל יתמוטט מאיזה צד את חושבת זה בא? מצד הקדושה או מצד הסיטרא אחרא? מה זה? מניין, תורה - מצד הקדושה! כן, וודאי, באופן כללי כן. אבל אם הוא ממונה על משהו והוא יעזוב את זה ועם ישראל מתמוטט בחלק הזה בגלל העניין שהוא עוזב ואין לו תחליף לאיש אז זה נראה לך שזה מצד הקדושה? הסיטרא אחרא משתמשת ביראת שמיים שלך כדי להוציא אותו מהתפקיד שלו לטובת עם ישראל.

הוא מוכר לך את זה ושאת רוצה מניין ואת רוצה שהוא ילמד תורה ובאמת הבן אדם לא מבזבז דקה אחת ביום, ישב פה כל שניה טלפון טח טח אין לו שקט, לא יום, לא לילה, לא שבת, לא כלום. הכל, מלא.

זאת אומרת שיש עליו תוכנית. עכשיו, ישירות לבוא אליו להגיד לו 'אתה עייף, אתה שחוק' אין לסיטרא אחרא סיכוי כי הבן אדם הוא אמיתי, הוא צדיק, הוא מסור, אז הוא שחוק אז מה? הוא מבין את הקושי, מה הוא יכול לעשות? אין מישהו אחר.

אבל דרך האשה או דרך הילדים או דרך השכנים או דרך ההורים, זה לא משנה, ממקומות הגישה הקרובים אליו משמה, ולא בדרך ישירה אלא תוך כדי גיוס של טיעונים קדושתיים. ככה, כמו שלאיש הזה - יש תכנון על כל אחד.

ודווקא הסיטרא אחרא פנתה אליו לא על הצינור שלו עצמו אלא בדברים עקיפים כמו 'תרחם על האישה', מה זה רע לרחם על האישה? לתת לה שיהיה לה גם קרירה, מה זה רע? היא גם כן בן-אדם, לא? וכל הדברים הנכונים כשלעצמם אבל במקום הזה, בזמן הזה - זה להחריב את עם ישראל, זה לפגוע מכה קשה, שככה בקושי המקום מחזיק מעמד. אם יוציאו אותו - בום.

ולכן דווקא אנשי המפתח שנמצאים בכל מיני מקומות צריכים לתת את דעתם על זה - מי רוצה להזיז אותם ולמה וכמה ומי השליחים לזה ומה המטרה. לפקוח עיניים - מאיפה זה יבוא. זה צריך להיות כ"כ ברור שאדם כבר יראה מראש: 'הנה אה, עכשיו זה בא אה ידעתי,

הנה השליח, הנה עוד אחד, הנה זה וזה וזה ויש לו את כל המפה הוא כבר רואה את זה מראש, בכלל אין לו קושי לזהות. הוא רק מחכה שהמחבלים האלה יתקרבו הוא כבר מזהה אותם. כי יש לו מודעות על מה שקורה באמת.

אם כן, יכול להיות בן אדם, שהוא אחראי על צינור בעניין מסוים והוא מסור על זה אבל ינסו אותו במשהו אחר. ואז הוא ייפול כי הוא יחשוב שזה לא חשוב המשהו האחר הזה - שזה לא הצינור שלו ואז כבר לא יהיה לו כח לצינור שלו. הרי הרב הזה - תלמידו של הבעל שם טוב, שהלך לעיירה, בעיקר הלך לשמה למה? להפצת החסידות. כן, זה היה המטרה של תלמידי הבעל שם טוב. ניסו אותו בעניין של צדקה, בעניין של הסגת גבול - לא נתן את דעתו - במקום להפיץ את החסידות כמעט נהיה נוצרי.

ברגע האחרון הוציאו אותו מהציפורניים של הסיטרא אחרא. עכשיו אנחנו היום נקרא סיפור מהגמרא בעניין הזה מה שנספיק - נספיק. יש לכם כח? אנחנו נקרא ישר בתרגום שיהיה יותר קל. זה ב'בבא מציעא' - 'השוכר את הפועלים', הסיפור של רבי אלעזר ברבי שמעון: "רבי אלעזר ברבי שמעון אשכח לההוא פרהגונא דקא תפיס גנבי זה דף פ"ג עמוד ב'.

"רבי אלעזר ברבי שמעון מצא פקיד אחד שהיה תפקידו להיות תופס גנבים." רבי אלעזר הבן של רבי שמעון, "מצא פקיד אחד שהיה תפקידו להיות תופס גנבים. אמר לו - כיצד יכול אתה לתפוס אותם וכי לא נמשלו הגנבים לחיות? שהרי נאמר "בו תרמוש כל חיתו יער" יש אומרים שמפסוק זה אמר לו רביה שנאמר "יארב במסתר כאריה בסכה יארב לחטוף עני" (תהילים י') מכיוון שרשעים ערומים כל כך שמא לוקח אתה לבית הסוהר צדיקים, אנשים שלא גנבו ואתה מניח את הרשעים?" הבנתם? הבן של ר' שמעון, ר' אלעזר, פגש את הפקיד הזה שהיה צריך לתפוס גנבים וההוא כל הזמן תפס גנבים. הוא אומר לו 'תשמע, זה לא נראה לי כל כך פשוט לתפוס ככה גנבים' לפי הכתובים זה דבר לא פשוט, אולי אתה תופס דווקא צדיקים ומכניס אותם לבית הסוהר, זה יותר קל, הרי הצדיקים הם תמימים ואת הגנבים אתה משאיר בחוץ? שאלה טובה!!

"אמר לו: 'ומה אעשה? פקודת המלך היא שאהיה תופס גנבים ואני עושה כמיטב יכולתי'" זאת אומרת הוא צריך לתפוס גנבים, כנראה צריך מכסה של גנבים, 'לספק את הסחורה' כמו שאומרים, לא מצא גנבים - אז מה שמוצא הוא לוקח. יותר קל לתפוס את המסכנים ולא את הגנבים. זאת תופעה מוכרת? תלמיד: כן.

כ'ק האדמו"ר: אתה אומר שכן, אה? "אמר לו: בא ואלמד אותך מה תעשה" יש לכם עצה? מי שמכיר את הסיפור שלא יגיד, מי שלא מכיר, יש לו עצה איך לתפוס את הגנבים?

תלמיד: אולי איזה שם של מלאך.

כ'ק האדמו"ר: לא, בלי שם של מלאך. נו?

תלמיד: לשים להם דברים כאלה שהם ילכו...

כ'ק האדמו"ר: פיתיון.

תלמיד: פיתיון.

כ'ק האדמו"ר: נו? יש מישהו שיש לו רעיון? נו? איך לתפוס את הגנבים? יש לך רעיון? יש מישהו שלא מכיר את זה שיש לו רעיון? טוב. ככה זה, תראה איזה רעיון נתן לו:

"לך בארבע שעות ביום, בערך בשעה עשר בבוקר, לחנות שבה מוכרים יין ומזונות כאשר תראה אדם השותה יין ומחזיק את הכוס בידו ומנמנם - שאל עליו, תברר מי הוא, אם תלמיד

חכם הוא והוא מנמנם מן הסתם הקדים בלימודו בהשכמת הבוקר ומשום כך מנמנם הוא עכשיו, אם פועל הוא הקדים ועבד עבודתו ואפילו אם עבודתו בלילה שמא עיצב חוטים שיתכן שלא שמעו אותו כשהוא עובד" אולי עשה איזו עבודה של חוטים, בשקט. "ואם לא - שאינו אחד מאלה - מן הסתם גנב הוא ותפוס אותו" הבנתם? שמה לא היה יביטוח לאומי וכל זה - מי שהיה מובטל - לא היה לו מה לאכול "שכיון שהיה גנב בלילה הוא ישן ביום. נשמע הדבר בבית המלך שנתן עצה טובה זו אמרו לפי פתגם מפורסם - 'קורא האיגרת הוא שיהיה שליח הביצוע' שמי שקרא ברבים את האיגרת, הצו המלכותי - ייעשה הממונה על ביצוע הפקודה ואף כאן כיוון שאתה נותן עצות טובות כאלה תהיה אתה ממונה על כך." הסתבך, עשו אותו ממונה.

תלמיד: כתוב "אל תתודע לרשות"

כ'ק האדמו"ר: הוא לא רצה להתודע לרשות, הוא דאג לחברה, דאג לחברה, ראה שההוא תופס כל יום גנבים, נראה לו שזה לא יכול להיות. נראה לו שהוא תופס חפים מפשע ואת הגנבים הוא בכלל לא תופס, הוא רצה לתקן את העולם, הוא רצה לתקן את העולם, מה אתה לומד מזה?

תלמיד: ממה?

כ'ק האדמו"ר: מזה שבכלל הוא התעסק בנושא הזה, בכלל שנתן דעתו על זה, הרי זה לא הצינור שלו ולא בזה הוא עוסק, הוא תלמיד חכם. מה לו ולגנבים? וזה שהוא נתן דעתו על העניין הזה ובדק לפי הכתובים מה שנראה לו ובא ובדק את המציאות והגיע למסקנה שיש פה איזה משהו עקום ורצה לתקן אותו. יש פה כמה שלבים. עשה נכון או לא עשה נכון? מה אתה אומר?

תלמיד: סביר להניח שהוא עשה נכון.

כ'ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: כיוון שאם הו א עשה את זה אז כנראה שזה היה נכון.

כ'ק האדמו"ר: טוב זה אפשר להגיד תמיד, אבל אנחנו רוצים להבין את העניין. מה אתה אומר?

תלמיד: 'כל המציל נפש אחת מישראל - כאילו הציל עולם ומלואו'

כ'ק האדמו"ר: הוא רצה לדאוג לצדיקים, הוא רצה לדאוג גם לרשעים.

תלמיד: הוא רצה להציל נפשות: 'כל המציל נפש אחת מישראל - כאילו הציל עולם ומלואו'

כ'ק האדמו"ר: אבל פה אמר בהתחלה מישהו: 'אל תתודע לרשות' מה אתה הולך..

תלמיד: הוא נתן יעוץ לפקיד של המלך. זה אמנם התגלגל לרשות אבל זו לא היתה מטרתו להתודע לרשות.

כ'ק האדמו"ר: הוא רצה לתקן את העולם. מה אתה אומר? האם התורה זה רק לשבת וללמוד תורה או שחכמים צריכים לדאוג לעניינים של הכלל?

תלמיד: צריכים לדאוג, אבל גם צריך להיזהר עם מי מתעסקים.

כ'ק האדמו"ר: הנה, הוא לא רצה ללכת ולהיות ממונה על זה, הוא רק רצה לתת עצה לשפר את המצב והוא נתן עצה שלא צריכים אותו בשביל זה, אמנם הוא הסתבך, כן, וגייסו אותו אבל הוא נתן עצה יפה מאד.

תלמיד: חיבים לעשות השתדלות.

כ"ק האדמו"ר: חיבים לעשות השתדלות.

תלמיד: חייב לתת פיתרון לבעיה אולי לא ילך, אולי כן.

תלמיד: 'במקום שאין אנשים השתדל להיות איש'

כ"ק האדמו"ר: והיום כשיש רבנים שמתעסקים בעניינים של הכלל אומרים 'הוא מתעסק בפוליטיקה, מה הוא מתעסק בפוליטיקה?'

תלמיד: יכל לא לקחת את התפקיד.

כ"ק האדמו"ר: מה זה דמוקרטיה? ציוו עליו - הוא חייב לקחת. זה המלך. טוב אז אז הוא

מינה אותו אחראי. "הביאו אותו, את רב אלעזר ברב שמעון, לפני השלטונות ומינו אותו

לתפקיד זה. והיה תופס גנבים. שלח לו רב יהושע בן קרח את הדברים הבאים: 'חומץ בן יין'

" חכם אחד שלח דברי ביקורת להגיד לו שהוא חומץ בן יין "כלומר הרי אתה כרשע - חומץ

לעומת אביך הצדיק שהיה יין. עד מתי אתה מוסר את עמו של אלוקינו להריגה בידי

המלכות" נו? צודק?

תלמיד: גם נכון.

כ"ק האדמו"ר: גם נכון. אני בטוח שאותם האנשים החשובים שהשתיקו ומשתיקים כל מיני

פרשיות, של ממש דיני נפשות של אנשים חסרי ישע וילדים ונשים וכדומה - אם יבואו לגנוב

להם משהו מהבית הם ישר יקראו למשטרה, לא יגידו שזה מוסר לשלטונות ולא יגידו שום

דבר. אני לא מדבר על המשטרה, אני מדבר על זה שעל ממונו חס ועל נפשו של השני לא

בטוח שחס. זה הבעיה.

עכשיו, הוא מסר לשלטונות גנבים. אומר לו החכם 'עד מתי תמסור את עם ישראל, יהודים,

להריגה, אצל הגויים. "חומץ בן יין. עד מתי אתה מוסר עמו של אלוקינו להריגה בידי

המלכות" אה?

תלמיד: יש בעיה, למסור יהודי גנב להריגה בידי המלכות, לכן העיר לו.

כ"ק האדמו"ר: ודאי, הוא לא העיר לו סתם. חוץ מזה המלכות של אז זה לא המלכות של

היום. בכל זאת היום זה יהודים ואז זה היה גויים, אם כי היהודים שלנו גם כן לא שופטים

לפי ההלכה, יש עם זה בעיה. על כל פנים מה אתם חושבים שאמר לו רבי אלעזר? 'אשמנו,

בגדנו, גזלנו? 'אתה צודק? מה אמר 'אין לי ברירה? 'מה אני יעשה, מינו אותי מה אתם

חושבים?

תלמיד: יקח את זה בחשבון.

כ"ק האדמו"ר: יקח את זה בחשבון?

תלמיד: אם מישהו ימסר למלכות - לפחות שלא ימסרו הצדיקים, כנראה שהייתה

מיכסה מסוימת.

כ"ק האדמו"ר: זה אני אמרתי שהיה מיכסה, זה לא כתוב. היה דרישה להביא גנבים,

לתפוס גנבים, מה, זה תפקיד של כל שוטר. נו?

תלמיד: דוקא בגלל שזה תפקיד חשוב, חשוב שמי שיעסוק בו באמת יקפיד שלא יהיה

טעויות.

תלמיד: יכול לתפוס אותם ולהזהיר אותם שיישרו דרכם בלי למסור אותם.

כ'ק האדמו"ר: לישר את דרכם? אתה חושב שהיה אכפת להם שהוא יישר להם את דרכם? הם היו עזי פנים. תראו מה שהוא ענה: "שלח ליה רבי אלעזר" ענה לו רבי אלעזר "קוצים אני מכלה מן הכרם" לא נבהל ולא הסכים ולא אמר 'אין לי ברירה' הוא אמר 'אני מאמין במה שאני עושה, אני מתקן', "קוצים אני מכלה מן הכרם" מה זה הכרם? עם ישראל. קוצים - רשעים. "שהרי אני מבער מעם ישראל רק את הרשעים" זה להוציא פסולת מתוך אוכל. מה ענה לו רבי יהושע בן קרחה מה ענה לו? מה יכול להגיד על זה?

"שלח לו בחזרה 'יבוא בעל הכרם ויכלה את קוציו אבל אתה אל תעשה זאת עבור המלכות'." תלמיד: למה לא?

כ'ק האדמו"ר: כי יש עניין שלא למסור יהודי למלכות, ועוד היו הורגים, כמו שהוא אמר, זה לא היה עונש לפי ההלכה, וזה היה בידי השונאים. ככה הוא אמר לו. במקרה כזה תשאיר את זה בידי שמים - שהשם ית' יעשה את העבודה ואתה אל תתעסק בזה. זה לא אותו דבר היום, כן? כמו שאמרנו: היום העונשים לפעמים קלים מדי.

"וכנראה שדברים אלה נשמעו גם ברבים. ומסופר: יום אחד פגע בו כובס אחד עם-הארץ ואמר לרב אלעזר 'חומץ בן יין' " מאיפה למד את זה?

תלמיד: מרבי יהושע בן קרחה.

כ'ק האדמו"ר: יפה, כנראה. "אמר רבי אלעזר: 'מכיוון שהוא חצוף כל כך שקורא לתלמיד חכם בכינוי גנאי - למד מכאן שרשע הוא" הוא בא, צחק עליו, אמר לו: 'חומץ בן יין' הוא הבין שהוא חצוף, שיש בו עזות, לא מצד הקדושה - קבע שהוא רשע. מה עשה? "אמר להם לשוטרים 'תפסוהו כפושע'" תפסו אותו. עשה נכון או לא?

תלמיד: הוא מתעסק בגנבים או מתעסק בכל דבר?

כ'ק האדמו"ר: תשמע, הוא מתעסק בכל מיני קוצים.

תלמיד: הרב, יש לי שאלה, איך זה מסתדר עם העניין של 'מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב'?

כ'ק האדמו"ר: נו? לפי דעתו הוא לא חייב, הוא זכאי. הוא עושה עבודה חשובה - הוא מכלה קוצים מן הכרם.

תלמיד: בכל זאת זה חוב.

כ'ק האדמו"ר: למה זה חוב? זה לא חוב, זה תיקון, ככה הוא רואה את זה כתיקון, אמנם כתוב 'יתמו חטאים' ולא 'חוטאים' אבל הוא רואה את זה כתיקון, כנראה שהמצב היה גרוע מאוד, עכשיו גם, תראו, גם בזמן שאין לנו מדינה משלנו וכולי, חס וחלילה אם יש מצב כזה שיהודי גונב אז זה מעורר את האנטישמים, לא? את שונאי ישראל, לא? אז בזה שהוא מטפל בפושעים האלה אז הוא עוזר גם לעם ישראל בסך הכל. יש בזה עניין.

עכשיו שהיה מקרה בחו"ל - מה שנהיה מזה, שני יהודים, אומרים שהלבינו מיליונים, אז זה לא נגמר בזה, זה גם חילול שם שמים, אנטישמיות, הכל ביחד. אם זה היה סתם מקומיים שעשו את זה -מה זה משנה. זה יהודים, חביבי, זה עושה רעש בכל העולם.

אם כן הוא תפס אותו כפושע רק על סמך זה שהוא התחצף. עשה נכון או לא עשה נכון?

תלמיד: לדעתי לא היה צריך לדון אותו לכף זכות.

כ'ק האדמו"ר: הוא היה צריך לדון אותו לכף זכות? מה אתה אומר?

תלמיד: אולי הוא נהג כך בגלל שזה מתייחס אליו אישית?

כ"ק האדמו"ר: שפגע בו אישית? אבל לא עושה רושם שהצדיק הזה נפגע אישית. אלא הוא ראה בו מידות רעות, אמר ודאי שזה פושע. דן אותו כמו שדנים בן סורר ומורה. תלמיד: אבל הוא לא שופט.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא שופט אבל הוא עשה.. זה לא מריח טוב - לבית סוהר.

תלמיד: אבל הוא למד את זה מרב יהושע בן קרחה.

כ"ק האדמו"ר: איך?

תלמיד: את ה-'חומץ בן יין'

כ"ק האדמו"ר: יש לו אסמכתא, 'זה הרב אמר, אז גם לי מותר להגיד'.

תלמיד: אפילו שהוא לא מתכוון לזה - הוא שומע שאומרים עליו ככה אז גם הוא אומר. לא באמת נבע ממנו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, בואו נתקדם בסיפור, זה מעניין? טוב. "תפסוהו ודנו אותו למיתה."

זאת אומרת הוא אמר לשוטרים לקחת אותו "תפסוהו ודנו אותו למיתה."

תלמיד: על מה?

כ"ק האדמו"ר: על זה שהוא אמר 'חומץ בן יין'.

תלמיד: על זה דנו אותו למיתה?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: על זה המלכות מחייבת אותו למיתה?

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר שהוא פושע - גמרנו. הלביש עליו את התואר ודנו אותו למיתה.

הוא היה אחראי על זה, סמכו עליו. הוא היה אחראי לתפוס פושעים, הוא תפס פושע, אמר

זה פושע - גמרנו. זה לא היה כמו היום - בית משפט, פרקליטות, בג"ץ - אין כל זה. הוא

אמר, הוא הממונה - ונגמר הסיפור. כן, תבינו, תקשיבו: "תפסוהו ודנו אותו למיתה. לאחר

שנחה דעתו נרגע מכעסו התחרט רבי אלעזר על ששלח אדם חף מפשע למות. מה עשה? הלך

אחריו לפדותו ולא יכול" זאת אומרת לקחו אותו לבית סוהר בדין מות והוא רוצה ללכת

ולהציל אותו עכשיו. הוא לא הצליח: "קרא עליו 'שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו'

(משלי) כלומר אילולא אמר הכובס דברים אלה לא היה נכנס בצרה זו." זה אמר רבי אלעזר,

הרי הוא אמר 'חומץ בן יין' בשביל זה הוא הסתבך, הוא הלך להציל אותו ראה שלא יכול

להציל אותו - אומר טוב, 'שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו' זה שהוא אמר דברים

כאלה זה גרם לו. ויש מפרשים אחרת, שהוא אמר את זה על עצמו, כן, "לבסוף תלו אותו"

כן, את הכובס, לא הצליח לעצור את זה. "עמד רבי אלעזר תחת עץ התליה ובכה." אה מה

אתם אומרים על זה? מה אתה אומר?

תלמיד: אמנם הוא מזלזל ברבנים אבל נראה עונש כבד מאוד, בלי הוכחות, ועוד הוא

שמע את זה מרב אחר. זה כבד מאוד, לדעתי הוא בצרה צרורה עכשיו.

כ"ק האדמו"ר: הוא בצרה צרורה, אתה מכיר את הסיפור? "אמרו לו אנשים לרבי אלעזר:

'רבי אל ירע בעיניך שככה עשית' שתלית אותו "לפי שכובס זה היה רשע גמור, עד שהוא

ובנו יחד בעלו נערה מאורסה ביום הכיפורים." שומעים טוב? "ועברו כמה עבירות חמורות

במעשה זה עצמו ובודאי מגיע לו העונש." שורה תחתונה: הכובס היה רשע. רבי אלעזר לא

ראה אותו, הוא רק שמע שהוא אמר לו 'חומץ בן יין' על סמך זה לקח אותו, אחר כך

התחרט, אמר 'מה על סמך זה אני עכשיו דן אותו למיתה?' - רצה להציל אותו, בסוף משמים לא הצילו אותו, בסוף אמרו לו: 'מה קרה לך? זה רשע חביבי אין הרבה כאלה, טוב עשית'.

תלמיד: זה שייך לעניין?

כ"ק האדמו"ר: זה שייך מאוד לעניין, זה היה התפקיד שלו, האיש היה אנס.

תלמיד: הראו לו שהוא צדק בבחירה שלו, אחרת יהיו לו יסורי מצפון.

תלמיד: עוד יהיה לו יסורים, אל תדאג.

כ"ק האדמו"ר: אתה גוזר עליו יסורים?

תלמיד: איך זה? בן אדם אמר לו 'חומץ בן יין' הוא דן אותו..

כ"ק האדמו"ר: זה השיטה שלו. וזה שהוא ראה מישהו שהולך למכולת וקונה מזונות ויין ומנמנם והוא לא תלמיד חכם סימן שהוא גנב? יש פה שיטה, יש לו שיטה: לפי הענפים הוא רואה את השורשים, נכון או לא? גם השיטה הראשונה: זה שאדם מנמנם עם כוס יין ב - 11 או 10 בבוקר לכאורה זה לא אומר שהוא גנב. אבל לפי זה הוא תפס את הגנבים, זאת אומרת הוא הסתכל על הענפים והקיש לשורש, הנה הוא עכשיו ככה וככה והוא לא תלמיד חכם והוא לא פועל שעבד בלילה - הוא פושע.

תלמיד: זו שיטה טובה אבל הוא יכול פגוע באנשים חפים מפשע.

כ"ק האדמו"ר: זה תכף נראה. נו?

תלמיד: הוא סמך על עזרה מהקב"ה כי אם לא זוהי עבודה טכנית שכל אחד יכול לעשות.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה אומר?

תלמיד: הדרך היא בעייתית ויש בה דברים נכונים.

כ"ק האדמו"ר: הדרך בעייתית? מה אתה אומר?

תלמיד: זה טוב שהוא ידע להודות שהוא טעה.

כ"ק האדמו"ר: זה טוב שהוא ידע להודות שהוא טעה, הוא חשב שהוא טעה. זה יפה. אבל אחר כך רואים שהוא לא טעה. מה אתה אומר? יש פה פלא פלאים של דברים.

תלמיד: יש סיכוי לטעות בתפקיד שהוא לקח על עצמו.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא לקח תפקיד, הלבישו עליו את התפקיד.

תלמיד: יכל להגיד שהוא לא מסכים.

כ"ק האדמו"ר: אין דבר כזה. מלך.

תלמיד: אם הוא היה נכשל בתפקידו?

כ"ק האדמו"ר: אם הוא היה נכשל בתפקידו היו תולים אותו, אני יודע מה 'אה קודם היית חכם, עכשיו אתה לא יודע לתפוס גנבים?! טוב, בואו תראו יש פה עוד דברים חשובים מאוד: "הניח רבי אלעזר ידו על בני מעיו ואמר 'שישו בני מעי, שישו' " כשהוא שמע שההוא היה רשע והוא הרג אותו בצדק, כן? "ומה ספיקות שלכם כך כלומר שרק משום שראה בו חוצפה אמר שודאי רשע הוא בדאיות שלכם - אותם גנבים שהוא מעניש לפי סברה ברורה - על אחת כמה וכמה. ובוודאי יפה עשה ולא תפס אנשים חפים מפשע ואמר 'מובטח

אני בכם, בבני מעי, שאין רימה ותולעה שולטת בכם שכן זהו סימנו של צדיק גמור" יש פה ויכוח בין המעיים ובין הלב. ראש-תוך-סוף נכון? המעיים אמרו לו 'זה רשע' כשהוא שמע 'חומץ בן יין' - 'זה רשע - תפוס אותו' אחר כך הלב אמר לו 'מה זה עשית' זאת אומרת,

זה בא מהמח קודם - אולי זה לא לפי ההלכה, אולי זה כן לפי ההלכה ואין לך הוכחות הלב
התחיל לרחם עליו הלך ובכה מי צדק בסוף?
תלמיד: הבטן.

כ"ק האדמו"ר: המעיים. תחושת בטן. למה דווקא המעיים?
תלמיד: הן מבררות.

כ"ק האדמו"ר: מבררות מה?

תלמיד: פסולת מאוכל ואוכל מפסולת.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד. מה עוד? אם בן אדם מתאפק - לא הולך לנקות את מעיו מה
קורה לו?

תלמיד: מתפוצץ

כ"ק האדמו"ר: על מה הוא עובר?

תלמיד: 'אל תשקצו את נפשותיכם'

כ"ק האדמו"ר: מה זה אומר לו 'אל תשקצו את נפשותיכם'?

תלמיד: ברגע שנשאר לכלוך זה מקלקל את הנפש.

כ"ק האדמו"ר: או, או. אתם שומעים טוב? זה לא רק הרעלה בדם. הרעלה רוחנית. יש
פסולת גשמית ויש פסולת רוחנית והגוף קשור עם הנפש, הנפש קשור עם הגוף. כשבן אדם
מנקה את בני המעיים שלו מהפסולת הגשמית מתנקה גם כן מבחינה רוחנית אם הוא עוצר
את זה זה גם משפיע על הנפש שלו זה עולה למעלה ואז הנפש כבר לא טהורה אז המעיים
שלו היו נקיות, והנפש שלו הייתה נקיה לכן התחושות מעיים שלו היו נכונות.

עכשיו, המעיים בכלל הבטן, בחינת מהטבור ולמטה זה רצון לקבל. רעב - אדם אוכל נכון?
אך... תופס את הבטן, הבטן מלאה, הבטן מקרקרת. זה הרצון לקבל לעצמו הכי חזק, הכי
קריטי גם שאם אדם לא אוכל, לא שותה - הולך, נכון?

זאת אומרת שרבי אלעזר הרצון לקבל שלו הגס יותר, מבחינת המעיים, היה מתוקן. ואנחנו
יודעים שהוא היה שמן, עצום, הוא היה אוכל לא יודע כמה כל יום וזה היה לשם שמים והיו
מספקים לו את האוכל, אשתו ואחר כך יש סיפור, טוב אולי יש סיפור פה אפילו.

קיצורו של עניין - כאשר הוא נתן את העצה על הגנבים וכאשר הוא נתמנה לממונה על
העניין וכשהוא אמר לו 'חומץ בן יין' הוא שלח אותו למות - הכל היה לשם שמים והכל
היה נקי. לא היה לו רצון לשררה או גאווה פשוטה שכן אדם שמתגאה כי פגעו בו ורוצה
לנקום בו. הוא רצה לכרות את הקוצים מן הכרם היה לו פה מטרה לתקן, הוא היה מתוקן
והוא רצה לתקן.

אז אדם מתוקן שרוצה לתקן יש לו סיעתא דשמיא. אז עכשיו תראו מה הוא עשה: "אפילו
הכי לאחר ששמע מעשה לא התיישרה דעתו" הוא לא נרגע למרות שהוא אמר 'שישו מעי
שישו מעי' "וחשב שמא גרם מיתה שלא כהוגן" אולי בכל זאת, הוא רוצה לבדוק את עצמו
עוד יותר ולכן עשה ניסיון בעצמו: "הישקו אותו סם שינה והכניסו אותו לבית של שיש שבו
היו עושים ניתוחים וקרעו את כרסו" ניתוח "היו מוציאים ממנו סלים סלים של חלב ושמן
בשמש בחודשי תמוז ואב" לראות אם זה יסריח או לא.

תלמיד: הוא רצה לעשות לעצמו?

כ"ק האדמו"ר: כן. הוא ביקש. הוא רצה לראות אם הרנטגן שלו הפנימי מכוון. אם הוא
קלט. אם החישנים שלו נכונים או לא. מה?

תלמיד: זה מעשה שלא יעשה.

כ'ק האדמו"ר: מעשה שלא יעשה. היום אתה באופוזיציה. למה מעשה שלא יעשה?

תלמיד: למה הוא הולך לנתח את הבטן שלו?

כ'ק האדמו"ר: בדיקות. בדיקות כולסטרול, בדיקות דם. הוא רוצה לעשות בדיקות צדיקות. אם הוא בסדר או לא.

תלמיד: זה היה מקובל לעשות כך?

כ'ק האדמו"ר: לא. זה הוא עשה. כל מה שהוא עשה זה לא היה מקובל. הוא עכשיו רצה לראות אם הגוף שלו נרקב או לא, למה? אם הגוף שלו נרקב- הוא לא צדיק גמור. אם הגוף לא נרקב- הוא צדיק גמור. מה אתה רוצה? טוב. הוא שם בשמש. שמו בחודשי תמוז ואב. למה תמוז ואב?

תלמיד: חם.

כ'ק האדמו"ר: חם. "ולא היה מסריח" לא הסריח. "ועל ידי כך הוכיח רבי אלעזר בעצמו שצדיק גמור הוא. וכל שעשה- כהוגן עשה. ומקשים: כל חלב גם כן אינו מסריח שחלב נקי רק נמס בחמה ולא יותר". אם זה רק חלב זה לא מסריח. "ומשיבים: כל חלב נקי אינו מסריח אבל גידים אדומים של דם שבו מסריחים ולכן חלב בלתי מעובד ריחו רע כאן אף על פי שהיו גידים אדומים לא הסריח וזה הוכחה שצדיק גמור הוא. קרא על עצמו 'שיויתי השם לנגדי תמיד אף בשרי ישכון לבטח'".

יש פה כמה עניינים: "והרי דנו חכמים בנושא זה הן מפני חשיבותו העקרונית הן מפני התוצאות המעשיות שלו וכבר תמהו כיצד רשאי היה רבי אלעזר להוציא להורג אנשים שאינם חייבים מיתה על פי דיני ישראל ולדעת הריטב"א כיוון שהיה זה מינוי מטעם המלכות, הרי יש רשות למלך לגזור. ולכן זה היה דין המדינה. אם אינו החוק אלא חריגה מן החוק אסור לציית בזה ואף יהרג בל יעבור ולהטיל עונשים קשים. אם נראה שצריך הוא לתיקון העולם והיו שהוסיפו שכאן היה נימוק של הצלת הרבים: אם הייתה הפשיעה מתרבה היה נגרם נזק לכלל האוכלוסייה גם מצד השלטונות וכיוון החרמות שהוציאו בזמנו על מזיפי-כספים ומשום כך מותר לנקוט גם באמצעים קשים. לכן כבר כתבו הראשונים שגם אם מותר הדבר אין זה ראוי כלל לאדם גדול לעשותו ואדם כמוהו צריך היה להיזהר מאוד מלהיות שליח של פורענות עבור המלכות, ומטעם זה קרא לו 'חומץ בין יין' שלפי ערך גדלותו וגדולת אביו לא היה צריך לעשות כן". זה הימאירי.

"קוצים אני מכלה", אומר ככה: "הוא השתמש בביטוי כפול משמעות. כי יש דעה שקוצים בכרם הרי הם כלאיים בו ונמצא כי כאשר מבערם הרי הוא מתקן את הכרם ולכן ענה לו רבי יהושע בן קרחה שבכלאי הכרם בעל הכרם הוא המחויב בדבר. והמהרש"א הטעים שרבי אלעזר רצה לומר שהקוצים והעשבים השוטים הם הגורמים ליין להחמיץ. ולכן אף הוא בבחינת עושה יין ולא חומץ. יש מפרשים שחוצפה הייתה בעיקר בזה שאומר לו דבר גנאי זה בפניו, שאז רב יהושע בן קרחה לא אמר אלא על ידי שליח". וזה אומר לו בפנים זה עזות ככה, כן.

"שומר פיו ולשונו" המהרש"א מפרש שרבי אלעזר ברב שמעון אמר זאת על עצמו שלא נזהר בלשונו וגרם רעה.

"העניין הזה שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה כבר כתבו הראשונים בנושא זה מדוע נסקלו הוא ובנו והיו שניסו להסביר זאת גם מבחינת ההלכה שאם בא בנו עליה ואחר כך הוא הרי

דינו הוא בחנק כפי שאכן אירע לאותו כובס. אבל כפשוטו נראה שמעשה כגון זה הוא לא רק עבירה על דיני עריות ביום כיפורים אלא מגונה ביותר. ומפורש בכתוב 'ואיש ואביו ילכו אל הנערה למען חלל את דם קודשי'". זה ב'עמוס'.

בעניין הזה שקרעו לו את המעיים: "היה שהסביר כי רבי אלעזר ברבי שמעון רצה לבדוק בעצמו אם שומנו הרב הוא עניין טבעי בגופו או שהוא חולי שבא עליו בחמת עונש" "ההלכה, אסור למסור בידי נוכרים בין בגופו בין בממונו ואפילו היה רשע ובעל עבירות וכל המוסר את ישראל אין לו חלק לעולם הבא" טוב עד כאן.

יש פה כמה מסקנות:

א. שראוי שחכמים יבינו מה שקורה לדור ויתעסקו בעניינים של הדור. ב. שיש בזה סכנות - יכולים להסתבך. ג. שמי שהולך לעסוק בזה צריך להיות טהור כמה שיותר - שלא יטעה, זה ערובה שזה יהיה לשם שמיים ושיהיה טהור.. ד. יש זמנים, שזה ידוע כבר בחז"ל, שלפי ההלכה ולפי הדין הרגיל לא צריך לחייב עונש כזה וכזה אבל לפי מצב הדור - אם הדור פרוץ למשל וכו' לפעמים מחמירים בדברים שבזמן רגיל לא היו מחמירים בכלל "למען יראו ויראו"; לחנך את הדור. ורואים שעניין של למסור למלכות זה לא דבר פשוט וגם היום, בטח יש מי שמחמיר בזה ומצד שני כשמדובר בענייני ממונות או עניינים שנוגע לאדם, אם מישהו חלילה יקבל איום ברצח או משהו - ישר הולכים למשטרה. לא יגידו שזה מסירה למלכות ולא יגידו שום דבר. כשזה מדובר על צרות של מישהו אחר - "תשמע לא כדאי", "תשתיק את זה, זה יותר טוב".

אותו מנגנון שהזכרנו בתחילת השיעור גם קיים בסיפור הזה שבעצם רבי אלעזר היה צדיק גמור עשה לשם שמים ואמרו לו "חומץ בן יין", זאת אומרת האשמה, הוא לא בסדר. הוא, הקורבנות לא בסדר, מי שעוזר לקורבנות לא בסדר; הפושעים בסדר, לא נורא. אין ספק שהגישה של "קוצים אני מכלה מן הכרם" זה גישה קשה מאוד. זה מצד הדין אמנם המטרה של זה, זה תיקון, זה חסד, אבל הביצוע של זה, זה דין; ולפעמים דין קשה. גם יש פחד שבזמנים מסוימים "אין לדבר סוף", מי תשאיר? מניין של צדיקים תשאיר? ל"ו צדיקים? מי תשאיר? תכלה את כולם? יש בזה גם בעיה.

וגם כל דור עם הממוצע שלו הרוחני. ולכן ראינו בסיפור שבית דין של מעלה, כשהיה צדיק בבית דין של מעלה, שהיה קפדן מידי בענייני הברית באו הנשמות מהעולם העליון לצדיק פה וביקשו שיעשה משהו, הוא מקפיד יותר מידי, כי הוא היה קדוש, הוא אף פעם לא פגם, אז הוא לא הבין בכלל מה הפגמים של הדור אז העבירו אותו מתפקידו - העלו אותו לבית דין יותר גבוה. למה? בגלל העניין הזה.

זאת אומרת שצריך גם לקחת בחשבון את מצב הדור גם כדי ללמד זכות, לא רק בשביל לכרות את הקוצים מהכרם. יכול להיות שלפי השיטה הזו מי יודע כמו גנבים היו צריכים להרוג. לא פשוט גם. ולכן יש איזונים. איזונים. בעם ישראל יש איזונים: חכם אחד הולך לכיוון אחד באופן חריף - חכם אחר מתנגד; יוצא איזה איזון מסוים: אז לא יותר מידי דין ולא יותר מידי ויתורים, משהו באמצע. זה תופעה של שמירה על עם ישראל.

וגם צריך להיזהר מאוד: כל חכם שהוא מבזה חכם אחר ואפילו על ידי שליח, שמא מה שהוא אמר עליו זה יוודע ברבים, ואז יבואו עמי ארצות ויעשו מזה צימעס והם יקחו את הדין לעצמם ויתחילו גם לבזות את החכם השני, ויעשו את הפירושים שלהם וכו'... זה חמור מאוד. וזה קיים לצערנו. כן, שרב אחד אומר על השני משהו לשם שמיים אבל מישהו שומע את זה והולך ועושה מזה אחר כך חביבי... או... הו... קומפוט. כן?

תלמיד: שאלה; הרב דיבר על התערבות רבנים בענייני גילוי עריות - פעם היו סנהדרין וכלים כמו מי סוטה - שלא קיימים כיום אז היצר יביא לרבנים נסיונות קשים במטרה להפיל אותם. אז אולי כדאי שלא יתעסקו עם זה?

כ"ק האדמו"ר: זה שיקול אחד, ומה יקרה אם בכל זאת יש עניין והקורבנות ימשיכו להיות קורבנות ואם זה ילדים למשל? טוב אז אי אפשר להתעלם מהבעיה ולהגיד "זה מסוכן" "אי אפשר להתעסק בזה", "תשמע..." אלא צריך לראות מה קודם כל.

תלמיד: מה שאני הבנתי מדברי הרב בעניינים האלה זה שהרבנים לא רק מתקשים לדעת אם זה נכון או לא נכון אלא שגם כשהם יודעים שזה נכון אז הם לא מוסרים כדי שלא יהיה חילול השם או משהו כזה.

כ"ק האדמו"ר: רק מה שיהיה ברור, בעניין הדור שלנו בעניינים האלה - שאומרים שיש חילול השם בשביל זה לא לעשות עם זה כלום מה שקורה שכשהרבנים משתיקים אחר כך התקשורת מגלה את זה כי תמיד זה מתגלה באיזו שהיא דרך ואז יש חילול השם יותר גדול: "אה תראה אלה ניסו להסתיר ולא עמדו לימין האביונים ולא עשו מה שצריך" אז זה פי כמה יותר חילול השם זה כבר לא מה שהיה בהתחלה זה הרבה יותר גרוע. כן?

תלמיד: מה אפשר לעשות?

כ"ק האדמו"ר: מה אפשר לעשות? קודם כל צריך לשנות את ההשקפה שכשיש דברים כאלה אסור לפעול ואסור לטפל והעיקר להשתיק - לא. שכאשר יגיע דבר כזה מלמטה אז האנשים הגדולים לא יוכלו להרגיש בנוח ולהשתיק את זה בקלות. שני מילים והשתיקו. שייקח להם ארבע משפטים ולא שני מילים ואז לאט לאט אולי השם יעזור לנו, זה דבר חמור מאוד, יש על זה הרבה עכשיו סיפורים מכל הכיוונים.

תלמיד: איך ידעו? אין הוכחות ואולי מי שמתלונן מנפח את הסיפור?

כ"ק האדמו"ר: זה לא קשור בכלל, אתה אומר שבן אדם... המקרים שאדם או ילד הלך להתלונן שעשו לו ככה, עשו לו ככה; וזה היה בדיה הם מקרים מאוד בודדים. אתה מבין, על פי רוב, חבבי, זה אמת ועוד איך! וגם מה שאומרים זה רק קצה קטן מכל מה שקורה! איך הם יוכיחו? זה בעיה של השלטונות איך הם יוכיחו. איך הם יוכיחו ומה הם יעשו. למשל לפי ההלכה.

תלמיד: לפי מה שהרב אומר שצריך להודיע.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל יש חוק. יש חוק. עכשיו אם יש בן אדם שהוא שומע שיש ילד מוכה בשכונה הוא חייב להודיע לשלטונות אם הוא לא מודיע - הוא משתף פעולה, זה בחוק, לא רק בהלכה.

בהלכה גם כן "לא תעמוד על דם רעך" אם יש ידע שבבית מסוים יש גילוי עריות, השם ישמרנו, אז אדם צריך לפעול באיזה דרך.

תלמיד: אדם יפנה למשטרה והוא יודע לכתחילה שיהיה לו עינוי הדין?

כ"ק האדמו"ר: לא קודם כל יש לי חידוש בשבילך: אפשר למסור דבר כזה בעילום שם... יש אפשרות לפנות למשל ל"המועצה למען הילד", ככה זה נקרא, בעילום שם.

אפשר דרך עורך דין שהוא גם כן יש לו מסך - הוא לא חייב לגלות מי מסר לו. יש כל מיני דרכים. קודם כל צריך מודעות חברתית. שהדברים האלה - שהתורה זה לא דבר מופשט והחיים זה משהו אחר. התורה צריכה להיות בתוך החיים, בתוך כל הדברים. ואם יש ילדים שעוברים רחמנא ליצלן דברים כאלה ואנחנו שותקים ולא עושים את תפקידנו - דמם על ראשנו. כן?

תלמיד: מה צריכים לעשות מגזרים של הציבור שלא קשורים לחלק הממסדי של המדינה בדרך כלל? וכן מטפלים בדברים האלה בתוך עצמם בלי לערב את המשטרה ולא הופכים את הקורבנות לפושעים?

כ"ק האדמו"ר: מה שצריך לעשות זה לחוקק חוק שמי שנתפס בעניינים האלה שהוא פוגע בציבור בילדים, נשים, לא משנה, ישב בכלא כל החיים שלו ולא יצא משם.

תלמיד: ואם זה בטעות?

כ"ק האדמו"ר: אין טעות. שיבדוק. כי אדם שיוצא הוא פוגם בעוד אנשים.

רבי אלעזר מקבל יסורים באהבה

אנחנו ממשיכים עם רבי אלעזר ברבי שמעון.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ד עמ' ב' לשון הגמרא :

"ואפילו הכי לא סמך רבי אלעזר ברבי שמעון אדעתיה קביל עליה יסורי באורתא הוּו מייכי ליה שיתין נמטי לצפרא נגדי מתותיה שיתין משיכלי דמא וכיבא למחר עבדה ליה דביתהו שיתין מיני לפדא ואכיל להו וברי ולא הות שבקא ליה דביתהו למיפק לבי מדרשא כי היכי דלא לדחקוהו רבנן באורתא אמר להו אחיי ורעיי בואו בצפרא אמר להו זילו מפני ביטול תורה יומא חד שמעה דביתהו אמרה ליה את קא מייתית להו עילויד כלית ממון של בית אבא אימרדה אזלה לבית נשא סליקו ואתו הנך [שיתין] ספונאי עיילו ליה שיתין עבדי כי נקיטי שיתין ארנקי ועבדו ליה שיתין מיני לפדא ואכיל להו יומא חד אמרה לה לברתה זילי בקי באבוך מאי קא עביד האינדא אתיא אמר לה זילי אמרי לאמך שלנו גדול משלהם קרי אנפשיה היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה אכל ושתי וברי נפק לבי מדרשא איתו לקמיה שיתין מיני דמא טהרינהו הוה קא מרנני רבנן ואמרי סלקא דעתך לית בהו חד ספק אמר להו אם כמותי הוא יהיו כולם זכרים ואם לאו תהא נקבה אחת ביניהם היו כולם זכרים ואסיקו להו רבי אלעזר על שמיה".

"מעשה ברבי אלעזר ברבי שמעון, מאחר שהרג לאלו הגנבים עדיין לא נח דעתו מלבקש רחמים ומחילה ביסורים, שמא חטא באחד מן הצדיקים והרגם בחינם, לכן קיבל עליו יסורים, כדי שיקבל היסורים בעולם הזה עבורם, וכן היה לו".

למדנו בסיפור הקודם שרבי אלעזר ברבי שמעון היה תופס גנבים ומוסרם למלכות, זוכרים? היו לו כל מיני שיטות, גם הגיוניות, גם לא הגיוניות, כמו שאומרים תחושות בטן, תחושות מעיים. ופעם אחת הוא תפס אחד שהתחצף אליו, ואמר לו שהוא חומץ בן יין, ומסר אותו למלכות, רק על סמך זה שהוא ראה שהוא חצוף, אמר: 'אם זה חצוף בטח הוא עז פנים, אם הוא עז פנים - בטח רשע'. - ומסר אותו ואח"כ התחרט - הוא אומר אין לו הוכחות, הלך לשחרר אותו - לא רצו לשחרר אותו, תלו אותו והוא עמד מתחת לעץ ובכה ובכה על זה שהיהודי הזה מת בגללו.

באו אנשים ואמרו לו 'רבי, אל תצטער הוא היה רשע גמור, הוא ואביו באו על הנערה המאורסה ביום הכיפורים ביחד אז בוודאי שהיה רשע ומגיע לו, אז הוא שמח ואמר: "שישו מעי, שישו מעי" שהמעיים שלו ישמחו בזה שהוא לא טעה.

ולמרות זאת ביקש שינתחו אותו, ושם מהשומן על השמש באב ובתמוז, שזה זמן חס לראות אם זה מסרית, וזה לא הסרית, סימן שהוא צדיק גמור ושלא טעה, ובכל זאת רצה לקבל יסורים בעולם הזה לכפר אולי בכל זאת, הוא תפס הרבה גנבים ופושעים, אולי טעה באחד מהם.

טוב, "וכן היה לו והיסורים באו לו, עד שבליילה היו מקפלים תחתיו במשכבו שישים לבדים, היינו כסתות, שיוכל לשכב עליהם" הוא, רק שתבינו, היה לו כרס בערך מפה ועד לסוף השולחן, משהו רציני, גדול. אז שישים כסתות היו שמים שיוכל לשכב עליהם "ובבוקר היו מושכים ולוקחים ממשכבו מתחתיו שישים ערבות מלאות דם ורטיה, שזה מן השחין שנעשה ממנו".

בקיצור היה יוצא ממנו דם ומוגלה בכמויות עצומות כל הלילה היה נוטף דם ומוגלה.

"ובכל יום היתה אשתו עושת לו שישים מיני מאכלים שעושים מתאנים, ואכל אותם והיה בריא מהם, ולא היתה אשתו מניחתו לו לילך לבית המדרש, כדי שלא ידחקו לו הרבנים במקום מושבם, כי הוא היה איש חלוש מחמת היסורים".

איך היתה אשתו? אשת חיל, אישה טובה. לטפל בחולה כזה, כזה שמן וכבד זה לא דבר קל. קיצורו של ענין כל הלילה היו לו יסורים והיה יוצא ממנו כל הדברים האלה בבוקר היא היתה נותנת לו ששים מיני מרקחת והוא היה מבריא להכין ששים מינים זה מלאכה לא קלה זה גם כמויות והיא היתה שומרת עליו שלא ילך לבית המדרש כי היה חלוש.

"ובערב אמר ליסורים: אחי ורעי בואו עלי!" זאת אומרת בלילה היה קורא ליסורים שיבואו עליו, בשביל זה היו באים עליו כי היה צדיק, לא היה מגיע לו יסורים.

"ובבוקר אמר להם: אחי ורעי, לכו לכם. לפי שהיה עוסק בדברי תורה תמיד בביתו, יום אחד שמעה אשתו שהוא אומר כן ליסורים, אמרה לו: כעת אני רואה שאתה בעצמך מביא עליך היסורים האלו,

אם כן אתה מכלה את כל הממון שיש לי מבית אבי על צורך הרפואות עבורך, וגם כל הבגדים נכלים ברקבון על ידי זה. מרדה בו והלכה לבית אביה".
מה אתם אומרים על זה? צודקת או לא צודקת?

תלמיד: לא צודקת.

כ"ק האדמו"ר: לא צודקת, למה? אבל היא חשבה שזה משמים, פתאום היא רואה שהוא יוזם את זה.

תלמיד: היא צודקת.

כ"ק האדמו"ר: היא צודקת? למה היא צודקת? הוא החליט שהוא רוצה לקבל את היסורים, הוא לא היה צריך לקבל אבל הוא רצה לקבל אולי לכפר על הדור ואולי לכפר על עצמו.

תלמיד: על פניו זה לא נראה נכון: על עצמו הוא יכול לבקש כמה שירצה, אבל מה היא אשמה?

כ"ק האדמו"ר: היא אישתו.

תלמיד: לכאורה הוא מבקש יסורים גם בשבילה ולא רק בשבילו, באיזו זכות?

הרב: איזו היא אישה כשרה? העושה רצון בעלה, מה שהוא רוצה.

תלמיד: הוא עושה את המעשה לשם שמים, לכן היא לא צודקת.

תלמיד: גבר ואשה הם שותפים חצי חצי, הוא לומד תורה כל היום, הזכות חצי שלה וחצי שלו, אותו דבר היסורים, לכן היא לא צודקת.

הרב: הוא לא היה צריך לשתף אותה לשם שמים ולהתיעץ איתה, תראי אנחנו רוצים ככה וככה זה יעלה ככה וככה לבית אביך וככה וככה תצטרכי לעבוד, מה את אומרת, זה בסדר או לא?

תלמיד: היא היתה אומרת לו לא.

כ"ק האדמו"ר: איזה אישה היתה אומרת כן לדבר כזה, לראות את הבעל סובל מי יכול לראות את הבעל סובל מה אתם אומרים?

תלמיד: האשה לא צודקת, היא היתה צריכה להישאר, בדברים כאלה לא מתיעצים עם האישה.

הרב : ואם זה נופל על הגב שלה? מה אתה אומר? אתה יודע מה זה לטפל באיש כזה בעל גוף? עם דליים היו מוציאים ממנו כל בוקר.

תלמיד: אבל רואים שהיא עמדה בזה, הרי היא טיפלה בו.

כ"ק האדמו"ר: יש פה נקודה שהוא הסתיר ממנה את האמת, לא אמר לה כך וכך הענין ואולי זה גם עשה לה לחץ רוחני מסוים, שהיא רואה שהבעל מתיסר כ"כ הרבה מי יודע מה הוא חטא למה באים עליו יסורים כאלה, הוא לא אמר לה, האם היה צריך להגיד לה?

תלמיד: אני חושב שכן.

כ"ק האדמו"ר: איזו אישה היתה מסכימה?

תלמיד: אישה צדיקה היתה מסכימה, כי היא היתה יודעת בדיוק מה הוא עושה. אך זה שהוא לא שיתף אותה, גרם לה לרצות שיפסיק לסבול ואולי לכן גם עזבה אותו, כדי שלא תהיה לו ברירה, לא יהיה מי שיטפל בו.

כ"ק האדמו"ר: זה לא קל. יש עניין שאם בן אדם למשל מתחתן והוא נגר ואישתו יודעת שהוא נגר, ואחר כך הוא רוצה להיות עו"ד הוא צריך לבקש רשות מאשתו כי היא התחתנה עם נגר לא עם עורך דין מה זה אין לה פה נגיעה לדבר הזה? נניח הוא רצה לצום, בסדר שיצום, מי סובל מזה? הוא.

אבל פה היא היתה צריכה לטפל בו, ז"א זה יסורים שלקח על עצמו, אבל על הגב שלה ועל הכסף של האבא שלה, ככה היא אומרת זה לא פשוט. מצד שני, הרב אלעזר לא ידע את כל זה? אז למה הוא עשה?

תלמיד: אולי העמיד אותה בנסיון.

הרב : אולי הוא חשב שזה התיקון שלה? שזה לטובתה מזכה אותה, הרי בודאי שעל זה היא קיבלה שכר בעולם הבא שהיא מטפלת בבעל במסירות כזו, אשת חיל, לא? אולי הוא ידע שהיא לא תסכים בשביל זה הוא לא אמר לה.

תלמיד: אולי הוא רצה שזה יהיה ממש ככה לשם שמים.

כ"ק האדמו"ר: הוא רצה שהיא תעשה לשם שמים מתוך רחמנות על הבעל בלי שהיא יודעת למה, הוא רצה להסתיר את מעשיו, היה צדיק נסתר בענין הזה, שלא ידעו שזה בגלל זה, עובדה שלא אמר לה. ואין עניין כזה שלפעמים צריך ערמומיות דיקדושה? כל דבר צריך ללכת ולהגיד? צריך ערמומיות, "בתחבולות תעשה לך מלחמה", אם הוא ידע שהיא לא תיתן לו, אז מה נשאר לו? ככה הוא גם זיכה אותה האמת, גם את אבא שלה, מה הם הפסידו? רק הרויחו.

"מרדה בו והלכה לבית אביה. ארע, שירדו אלו היורדים באוניות ימים ורצה הספינה לשקוע בים" היתה ספינה מפליגה בים והלכה לשקוע, "התפללו לה" יתברך ואמרו: ריבונו של עולם, עננו בזכותו של רבי אלעזר, ומיד נח הרוח מזעפו.

כשבאו ליבשה שלחו לרבי אלעזר שישיב עבדים, שהיו אוהזים בידיהם שישיב כיסים עם מעות ליתן לו, ועשו לו שישיב מיני מאכלים שיאכל אותם".

כ"ק האדמו"ר: השם יתברך לא עוזב את הצדיקים, שלח, "ומי יודע עם לעת כזאת הגעת למלכות" אולי זה התפקיד שלה אולי בשביל זה היא אישתו, מה היא מזלזלת בזה, היא יכולה להגיד לצדיק מה טוב ומה לא טוב השגה של האישה זה כמו השגה של הבעל? זה השגה אחרת, השגה פרקטית יותר. הבעל יש לו השגות רוחניות הוא יודע מה נכון בעבודת השם, לא כן?.

"יום אחד, אמרה אשתו לבתו: לך וראה מה אביך עושה כעת, באת אצלו. אמר רבי אלעזר לבתו: לך ותאמור לאמך, עושר שיש לי גדול משלכם, אכל ושתה והיה בריא בגופו" מה אתם אומרים על זה? השם לא עוזב את הצדיקים.

"יצא לבית המדרש, הביאו לפניו שישים מיני דמים של נשים לראות אם הם טהורים או לא" לפסוק הלכה, הביאו לו כתמים של נשים, כתמים של טהרה, "וטהר את כל הדמים, כדי שיוכלו להזדקק לבעליהן בלא טבילה, והיו הרבנים מרננים אחריו, ואמרו: וכי אפשר שיהיו כל אלו הדמים טהורים, ולא ימצא בהם אישה אחת שיהיה דמה טמא?" איך זה יכול להיות? שישים באו לשאול - שישים הוא הוציא טהורים. ככה אמרו, למה? כי מבחינה סטטיסטית מבחינה הגיונית, זה לא נשמע.

תלמיד: זה טבעי שידברו על העניין.

כ"ק האדמו"ר: זה טבעי? מה טבעי? זה לשון הרע, הוצאת שם רע, מה טבעי זה למה טבעי זה יצר, זה לא טבעי.

תלמיד: על פי ההלכה אי אפשר לשאול שתי דעות בעניין הזה, רק דעה אחת לכן אסור להם לדבר.

כ"ק האדמו"ר: אסור להם לדבר בשום מקרה על רבי אלעזר. שתים, בזה שהם מדברים פוגמים בשמו הטוב, בסוף לא יסמכו עליו אחר כך כל הנשים שהוא טיהר והבעלים שלהם יגידו: 'ווי, מי יודע מה איזה עבירה עשינו!' זה דבר חמור אבל מצד שני הם לא סתם דיברו הם חששו מה קרה פה? מה זה הוא מטהר את כולם?

תלמיד: צריך לבדוק לפני שמדברים.

כ"ק האדמו"ר: הו! צריך לבדוק לפני שמדברים! איך יבדקו? יש אפשרות יכולים להעמיד אותו יחד עם עוד כמה רבנים לקחת את הדם לראות איך הוא פוסק. יכולים? כן. אז יראו אם הוא ידע את ההלכה או לא אם הוא מבחין או לא מבחין אבל לא עשו ככה דיברו עליו.

"אמר להם רבי אלעזר אם הלכה כמותי יתעברו הנשים האלה כולם בלילה ויהיו הנולדים

זכרים ואם אין הלכה כמותי" כמו שאמרת "תהיה נקבה אחת בניהם"

מה אתם לומדים מזה? הא? ממתני זה ככה בהלכה אתם זוכרים את הסיפור עם רבי אלעזר וחכמים? שנחלקו בעניין תנורו של עכנאי אם מקבל טומאה או לא מקבל טומאה,

מתי שכותלי בית המדרש נטו ליפול, ואמת המים העידה ויצאה בת קול ואמרה 'מה לכם שהלכה כמותו בכל מקום' מה אמרו? 'לא בשמים היא' מה אמר השם יתברך? 'ניצחוני בני ניצחוני', זאת אומרת לא בת קול, לא משגיחים בבת קול ולא משגיחים בכל מיני דברים, הא?

תלמיד: זה לא בשמים, זה אצל רבי אלעזר.

כ"ק האדמו"ר: יש פה קושיה שאני מקשה, מה זה בא להוכיח שהוא צדק? כן?

תלמיד: לא היתה מחלוקת, הם סתם ריננו אחריו. דיברו על הפסק שלו. זה לא שהם בדקו גם.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאד! לא היתה מחלוקת, הם רק דיברו עליו. אז הוא רצה להראות להם משמים תראו אתם תומכים בי או לא, מה קרה?

"היו כולם זכרים וקראו הילדים על שמו אלעזר"

מה אתם אומרים על זה? מה זה מזכיר? ;

יש פה שיטה אצל רבי אלעזר.

תלמיד: שיש לו, כביכול, תחושות בטן. הוא יודע מה יקרה, הוא מאמין שכל מה שהוא יגיד הקב"ה יקיים.

כ"ק האדמו"ר: לא זה רק, אלא כמו שהוא ידע מי גנב מי לא גנב ולא נכשל בזה בכלל. גם בלי שהיה לו עדים והוא סמך על הפנימיות שלו, פה סמך על ההלכה אבל הם דיברו, דיברו עליו.

תלמיד: צדיק הרבה פעמים צריך להוכיח את עצמו.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא צריך להוכיח כלום. הוא רק רצה להראות להם שהם טועים.

תלמיד: כביכול מרננים, בסדר.

כ"ק האדמו"ר: אמרתי לך, יש פה בעיה גדולה.

תלמיד: הוא חייב לעשות משהו שיראה להם שהוא צודק.

תלמיד: הוא חייב לעשות כזה נס.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא היה חייב לעשות שום דבר. יש עניין של להיות נקיים מישראל ומהי יתברך, אם אפשר. לפעמים, מה שלא תעשה - לא מאמינים. אז מה תעשה? אם אפשר, הוא יכול,

תלמיד: הפסיקו לרנן?

כ"ק האדמו"ר: לא יודע, בטח חשבו פעמיים אחרי זה. בעצם במה שהוא אמר להם מה הוא בא להגיד להם, אין סטטיסטיקה בעולם, אין טבע אין כלום זה הכל בהשגחה, כמו שאתם אומרים שלא יכול להיות שמישישים כולם היו טהורים.

תראו שמישישים כולם יוצאים זכרים אפילו אחד לא אחת נקבה, בשביל זה הוא ענה להם ככה, אין סטטיסטיקה, אין הגיון, אין כלום. יש השגחה משמים. טוב מה זה מלמד אותנו? שצריך להיזהר מלדבר על צדיקים. למה מה אתה יודע נכון או לא?

תלמיד: אפילו אם זה לא נראה הגיוני.

כ"ק האדמו"ר: אפילו אם זה לא נראה הגיוני.

תלמיד: אבל איך יודעים מי צדיק?

כ"ק האדמו"ר: הנה יודעים: "וכשנפטר רבי אלעזר אמר לאשתו יודע אני שהרבנים האלו הם כועסים עלי לפי שתפס גנבים והם היו קרובים שלהם לכן לא יתעסקו בי כהוגן לכן הנחיני בעלייתי ולא תיראי ממני".

תלמיד: לא הבנתי את השורה האחרונה.

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר שהוא מפחד שהרבנים לא יקברו אותו כמו שצריך לא יטהרו אותו כמו שצריך, בגלל שהם כועסים עליו אז יזלזלו בו.

תלמיד: הוא אמר שהוא יודע.

כ"ק האדמו"ר: הוא יודע ולכן הוא אמר במקום לקבור אותו שתעלה אותו לעליית הגג אצלה ושלא תפחד.

תלמיד: מי, אשתו?

כ"ק האדמו"ר: אשתו.

"אמר רב שמואל בר נחמני סיפרה לי אמו של רב יוחנן שסיפרה לה אשתו של רבי אלעזר ברבי שמעון אשר לא פחות משמונה עשרה שנים ולא יותר משנים ועשרים שנה הייתה משכיבתו בעליה" היא שמה אותו הוא היה שמה עשרים ושנים שנה.

תלמיד: אחרי שהוא נפטר?

כ"ק האדמו"ר: אחרי שהוא נפטר. "וכשעליתי לפעמים על העלייה לעיין בשערותיו אם היה שער אחת נשמט ונעקר ממקומו הלך מאותו מקום דם", מה לומדים מזה?

תלמיד: זה אומר שהוא צדיק, שאין רימה.

כ"ק האדמו"ר: לא הייתה תולעה, לא הייתה רימה.

תלמיד: כתוב שצדיק נשאר שלם אחרי שהוא נפטר.

כ"ק האדמו"ר: אתם יודעים מה זה עשרים ושנים שנה?

הלאה: "יום אחד ראיתי תולעת שיצאה מאוזנו היה לי חלישות דעת מזה. יראתי שלא יהיה בו עוד תולעים ויסריח וירקיב". לא היה לה חלישות דעת מזה שיצאה לו התולעת אולי הצדיק פגם במשהו אלא שבסוף יתחיל להסריח "ויסריח וירקיב".

אתם מבינים את הראש זה ראש פרקטי של אישה, מה? אז איך זה יכול להיות? מה, איך זה יכול להיות?

תלמיד: אשתו של רבי אלעזר, זה מה שמטריד אותה?

כ"ק האדמו"ר: זה מה שכתוב חביבי. תשמע, זה בטח היה מטריד אותה עוד דברים אבל קודם כל זה. מה היא תעשה? "בא אלי בחלום ואמר לי אל תיראי בעדי כי לא אהיה חלילה מתולע, אך זה התולעת שראית בי היה לי על ידי זה כי פעם אחת שמעתי שהיו מבזים לתלמיד חכם אחד ולא הייתי מוחה בידו" אז האוזן ששמעה דבר ולא מחה משמה יצאה לו תולעת, הא צריכים לעשות תיקון על זה.

"לא הייתי מוחה בידו מה הוא מבזה אותו כמו שהיה ראוי לי למחות בידו לכן בא לי העונש הזה שיצאה תולעת מין האוזן מין אוזני וכשבאו שני אנשים לדין היו עומדים על הפתח זה היה טוען את טענותיו וזה היה טוען את טענותיו ויצאה קול מין העלייה ואמרה איש פלוני אתה חייב ואיש פלוני אתה זכאי", אתם שומעים הוא היה פוסק הלכות כשהיה מת! הוא היה פוסק בתור מת, היו באים אליו.

"יום אחד הייתה אשתו עם שכנה אחת אמרה לה שכנתה עתה תהי כמו בעלך ששוכב בעליה ולא ניתן לקבורה" או הו "אמרו רבנים אם נודע לבריות שאיננו חי ואינו נקבר אין זה כבודו לכן לקבור אותו כמנהג העולם"

ווי ווי ווי "ויש אומרים רשב"י נראה להם בחלום ואמר להם פרדה אחת רוצה לומר גוזל יש לי ביניכם ואין אתם רוצים להביאו אצלי" כי רשב"י היה אביו של רבי אלעזר "הלכו הרבנים להתעסק עמו ולא הניחו להם השכנים ממקום הנקרא עכבור שהיה סמוך לעירו שיקברו אותו כי כל אלו השנים שהיה רבי אלעזר שוכב על העליה לא עלה חיה רעה לעיר כי זכותו הגן עליה" הא?

"יום אחד ערב יום כיפור היו העולם טרודים בהכנת הסעודה למוצאי יום הכיפורים הלכו הרבנים ולקחו אותו למקום שנקרא בי בירי הוא שם כפר קרוב לשם והביאו אל המערה שהיה מונח שם אביו מצאו נחש אחד שהיה מקיף את המערה כמו גלגל וזנבה אצל פיה אמרו לו נחש נחש פתח פיך ותרחיב זנבך מעל פיך כדי ליתן שיכנס מקום בן אצל אביו" נו, פתח או לא פתח?

תלמיד: לא פתח!
כ"ק האדמו"ר: לא פתח, מה אתם אומרים?
תלמיד: פתח.
תלמיד: לא פתח.
תלמיד: צריך להגיד לו משפט אחר.
כ"ק האדמו"ר: מה?
תלמיד: 'יכנס צדיק אצל צדיק'.
כ"ק האדמו"ר: פתח הנחש, או לא פתח? "ופתחה להם".
תלמיד: בטח לא ידעו את הקוד של הנחש.
כ"ק האדמו"ר: למה? ידע אם הוא לא היה ראוי לא היתה פותחת, היה ראוי, נו מה לומדים מהסיפור הזה?
תלמיד: הרבה דברים.
כ"ק האדמו"ר: נו, נשמע.
תלמיד: לומדים שהאישה צריכה להיות עזר לבעלה גם בחייו וגם לאחר מכן. וגם כן שצדיק נפטר מהעולם הוא מליץ יושר גם פה וגם שם. וגם שהגוף שלו נשאר שלם.
כ"ק האדמו"ר: מה עוד?
תלמיד: בודקים את הצדיק בזכוכית מגדלת עד כדי כך שאם הוא שמע כבר הוא נאשם בזה שלא מחה.
כ"ק האדמו"ר: ששמע ולא מחה.
תלמיד: מקפידים עם הצדיק כחוט השערה.
כ"ק האדמו"ר: מה עוד? רואים, כביכול, שהרבנים היו נגועים.
תלמיד: מה שהקפידו עליו זה היה בעולם הבא, שם מקפידים על כולם כחוט השערה.
כ"ק האדמו"ר: בכל זאת גם בעולם הבא מתייחסים לאדם פשוט כאדם פשוט ולצדיק כצדיק זה לא אותו דבר עבירות שעשה צדיק ועבירות שעשה אדם פשוט כל אחד לפי דרגתו האמיתית מתייחסים אליו. מה עוד לומדים מזה? מה לומדים על זה שהיה סערה בים ועמדו לשקוע ואמרו 'בזכותנו...' ואז הביאו לו מה?
תלמיד: היתה לו זכות.
תלמיד: שההשגחה יודעת לסדר את הדברים כמו שהצדיק רוצה.
תלמיד: דיוק בהשגחה.
כ"ק האדמו"ר: ההשגחה מסדרת את הכל. ומה זה בא ללמד את אשתו? -שיכלה לזכות והייתה רק שליחה והיא הלכה בטבע וחשבה זה כסף של אבא שלה חשבה שזה כל מיני דברים הייתה מרוויחה זאת אומרת שמעשיו היו נקיים ולשם שמים בדיוק מה לומדים על הדמות הזו של רבי אלעזר איזה מין דמות הייתה?
לא ממסדי. רואים את זה מהתחלה בסיפור הקודם שהפריע לו למה לוקחים את הגנבים אולי הם צדיקים והוא נכנס לתוך זה אז המלך לקח והלביש את התיק עליו.
מישהו אחר לא היה איכפת לו שיקחו מה שיקחו מה הוא רוצה להתעסק עם זה? יתן לי ללמוד לא מענין אותי העולם הוא היה איכפת לו מהדור? אכפת לו מהעולם? וגם לא היה עושה חשבון.

יכול להיות שלרב אחר שהיו באים לו שישים דמים של נשים והיה נוטה לחשוב שכולם טהורים. אולי בשביל השם שלו היה מטמא כמה שלא יגידו עליו אחר כך מה זה הכל יצא טהור, הא? יצר הרע היה קיים בכל דור מה אתה אומר, יכול להיות דבר כזה? הא?
לכאורה, הם כעסו עליו, הרבנים, על קרובי המשפחה שהוא הכניס לכלא, לא היו צריכים לכעוס עליו אם הם לשם שמים.

תלמיד: יודעים שהוא רב גדול, אבל לא העריכו עד כמה הוא גדול. זאת אומרת הם השוו אותו אליהם, אותה דרגה, בגלל זה הם הרשו לעצמם לחלוק עליו, חשבו שהוא עוד רב כמוהם, חברותא כזה.

תלמיד: הוא מאד הקפיד על עצמו, הרב הזה.

כ"ק האדמו"ר: הקפיד, מה הכוונה?

תלמיד: הקפיד על עצמו והיה צריך לבדוק את עצמו, חתך את הבטן שלו.

כ"ק האדמו"ר: היה אמיתי.

תלמיד: כן, היה צריך להוכיח לעצמו ולהוכיח לסביבה שהוא מאה אחוז.

כ"ק האדמו"ר: כי הוא עשה מעשים חריפים וחריגים. אם הוא לא היה עושה את זה אז איך אומרים אם הוא לא היה נכנס לקטע הזה של הגנבים לא היה מתעסק בעניינים בעייתיים, מעוררי מחלוקת וכל מיני דברים היה יושב בשקט.. הוא לא יכל לשבת בשקט.

תלמיד: זה לא היה האופי שלו.

כ"ק האדמו"ר: מתי שיצאו מהמערה מה היה עושה?

תלמיד: היה שורף.

כ"ק האדמו"ר: כל מקום שהיה שם את עיניו הוא היה נשרף. ומי היה מרפא את המקום?

תלמיד: אבא שלו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה אומר קפדנות, קנאות, קפדנות, דייקנות. דינים, אש. בשביל זה הוא לא יכל לשבת בשקט.

דרך אגב, רבי שמעון בר יוחאי שברח למערה הוא לא סיפר לאשתו, למה?

אם יבואו השונאים ויחקרו אותה או משהו יוציאו ממנה, ולכן הוא לא סיפר. הבן למד מהאבא, בטח מה. זה לא דברים של מה בכך, הא? אנחנו הולכים לרבי שמעון ולרבי אלעזר בכלל לא קולטים איפה נמצאים איזה אנשים, איזה מלאכים!

רבי שרצה לשאת לאישה את אלמנתו של רבי אלעזר

זה עוד מעשה ברב אלעזר ברב שמעון המשך מסכת בבא מציעא דף פ"ד עמ"ב' לשון הגמרא: "שלח רבי לדבר באשתו שלחה ליה כלי שנשתמש בו קודש ישתמש בו חול תמן אמרין באתר דמרי ביתא תלא זייניה כולבא רעיא קולתיה תלא שלח לה נהי דבתורה גדול ממני אבל במעשים טובים מי גדול ממני שלחה ליה בתורה מיהא גדול ממך לא ידענא במעשים ידענא דהא קביל עליה יסורי בתורה מאי היא דכי הווי יתבי רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה אספסלי יתבי קמייהו רבי אלעזר ברבי שמעון ורבי אארעא מקשו ומפרקו אמרי מימיהן אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע עבדו להו ספסלי אסקינהו אמר להן רבן שמעון בן גמליאל פרידה אחת יש לי ביניכם ואתם מבקשים לאבדה הימני אחתוהו לרבי אמר להן רבי יהושע בן קרחה מי שיש לו אב יחיה ומי שאין לו אב ימות אחתוהו נמי לרבי אלעזר ברבי שמעון חלש דעתיה אמר קא חשביתו ליה כוותי עד ההוא יומא כי הוה אמר רבי מילתא הוה מסייע ליה רבי אלעזר ברבי שמעון מכאן ואילך כי הוה אמר רבי יש לי להשיב אמר ליה רבי אלעזר ברבי שמעון כך וכך יש לך להשיב זו היא תשובתך השתא היקפתנו תשובות חבילות שאין בהן ממש חלש דעתיה דרבי אתא אמר ליה לאבוה אמר ליה בני אל ירע לך שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל"

"מעשה אחר שנפטר רבי אלעזר ברבי שמעון שלח רבי לדבר באשתו שתנשא לו" הבנתם? רבי אלעזר הלך. רבי, שזה חכם אחר, רצה להתחתן עם האלמנה "שלחה לו: 'כלי שהשתמש בו קודש ישתמש בו חול?!", האלמנה אמרה, כולם היו חריפים בדור ההוא גם הנשים. "ובארץ ישראל אומרים המשל הזה כנגד זה ובמקום שהיה הגיבור רגיל לתלות על היתד כלי זין שלו יתלה זה הרועה הנבל תרמילו גם כן במקום הזה.

שלח רבי אצלה 'הגם שבתורה היה גדול ממני אבל במעשים טובים מי היה גדול ממני?'" איך אומרים החזיר לה שבתורה היה גדול ממנו אבל במעשים טובים לא. תיכף אנחנו נתעב, "שלחה לו אם היה גדול בתורה יותר ממך איני יודעת אבל במעשים טובים אני יודעת שהוא היה גדול ממך לפי שקיבל ייסורים על עצמו" זוכרים את הסיפור של אתמול? "ובתורה האיך היה גדול" בתורה "כי כשהיו יושבים רשב"ג אביו של רבי, ורב יהושע בן קרחה על ספסלים וישבו לפניהם רב אלעזר ורב שמעון ורבי על הארץ היו שואלים להם קושיות והיו מתרצים" זאת אומרת פה זה שיטה הפוכה מאצל רבי יוחנן, החכמים ישבו על הארץ והתלמידים על ספסלים והיו שואלים את שני החכמים, את מי? את רבי אלעזר ברבי שמעון, הבן של רבי שמעון בר יוחאי ורבי, שרוצה לקחת את האלמנה. רבי אלעזר ורבי היו יושבים על הארץ והיו משיבים לתלמידים, אחר כך רבי אלעזר ניפטר ורבי רצה לקחת את האלמנה שלו, אז האלמנה אמרה לו כך וכך.

"כי כשהיו יושבים רשב"ג, אביו של רבי ורבי יהושע בן קרחה על הספסלים וישבו לפניהם רב אלעזר ורב שמעון ורבי על הארץ והיו שואלים להם קושיות והיו מתרצים. אמרו הרבנים של בית המדרש שהיו יושבים על ספסלים, וכי אנחנו ממימיהם אנו שותים" זאת אומרת שגם הם היו משיבים, אלא שישבו על הארץ. מה זה ממימיהם אנו שותים? אנחנו לומדים מהם?

"אמרו הרבנים שישבו בבית המדרש", שהיו יושבים על הספסלים, "וכי אנחנו מימיהם אנו שותים והם יושבים על הארץ נתנו גם להם ספסלים והעלו אותו אמר להם רשב"ג פרדה אחת יש לי בניכם ואתם מבקשים לאבדה ממני שמה תשלוט בו עין הרע" האבא של רבי מפחד שהעלו אותו מהרצפה עשו לו ספסל אז עכשיו יהיה עליו עין הרע הוא אומר אתם רוצים להרוג לי את הבן "הורידו את רבי" על הרצפה בחזרה. "אמר להם רבי יהושע בן קרחה מי שיש לו אב יחיה ומי שאין לו אב ימות הינו רבי שיש לו אב שזה רשב"ג."

שפתח את הפה ודאג לו יאמר שתכף יעשו לו עין וימות אז הוא הציל את הבן שלו שהחזירו אותו לרצפה אבל מה עם רבי אלעזר שרבי שמעון נפטר ואין מי שידבר בשבילו אז הוא ימות "לפי שהיה אז רשב"ג נפטר הורידו גם את רב אלעזר ברבי שמעון" הבנתם פשוט כולם מבינים קודם היו על הרצפה העלו אותם אחר כך הורידו אותם.

"היה חלישות לדעת לרב אלעזר ברבי שמעון. עד היום הזה כשהיה אומר רבי דבר היה רבי אלעזר ברבי שמעון מסייע לו בדבריו וממעשה הזו והלך כשאמר רבי לו יש לי להשיב על דבר זה אמר לו רבי אלעזר ברבי שמעון כך יש לי להשיב וזוהי היא תשובתך וכעת הקפת אותי תשובות לחבילות שאין בהם ממש וחלש דעתו של רבי" קודם היה מסייע לו בכל דבר עכשיו הוא גם עונה במקומו, גם היה עונה במקומו וגם היה אומר שכל התשובות שלו לא שוות רבי אלעזר כדי להוכיח שהוא לא כמו רבי ככה נראה "בא רבי ואמר זאת לאביו רב שמעון בן גמליאל" לרשב"ג, כן, התלונן, אצל אבא שלו

"אמר לו אביו רשב"ג בני אל ירע לפניך זאת לפי שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל" מה אתם אומרים על זה? רשב"ג עשה את עצמו שועל? תלמיד: הוא היה נשיא.

כ"ק האדמו"ר: נשיא, אמר שהוא ארי בן שועל.

תלמיד: הוא הוריד מהכבוד שלו.

כ"ק האדמו"ר: מי?

תלמיד: רשב"ג, מה שהוא אומר על עצמו.

כ"ק האדמו"ר: ממתי שמה, בתקופה ההיא, הורידו כל אחד מהכבוד של עצמו? נראה הפוך.

מה עם הסיפור הזה מה התגובות הראשונות? כולם שתקו, נו?

תלמיד: צריך אולי לשמוע את זה עוד פעם ברצף.

כ"ק האדמו"ר: ברצף, אין רצף, פה זה קשה "מעשה אחר שנפטר ברבי שמעון שלח רבי לדבר באשתו שתינשא לו שלחה לו 'כלי שהשתמש בו קודש ישתמש בו חול' ובארץ ישראל אומרים המשל הזה כנגד זה במקום שהיה הגיבור היה רגיל לתלות כלי זין שלו יתלה זה תרמילו הרועה הנבל תרמילו גם כן במקום זה (בתמיהה).

שלח רבי אצלה 'הגם שבתורה היה גדול ממני אבל במעשים טובים מי היה גדול ממני' שלחה לו 'אם היה גדול בתורה יותר ממך איני יודע אבל במעשים טובים אני יודע שהיה גדול ממך לפי שקיבל ייסורים על עצמו' ובתורה האריך היה גדול?

כי כשהיו יושבים רשב"ג אביו של רבי ורבי יהושע בן קרחה על הספסלים היו יושבים לפנייהם על הארץ רבי אלעזר ברבי שמעון ורבי והיו שוליים להם קושיות, והם היו מתרצים.

אמרו הרבנים שהיו יושבים בבית המדרש על הספסלים: מימהם אנו שותים והם יושבים על הארץ".

אה, זה הרבנים שבבית המדרש זה לא רשב"ג ורבי יהושע בן קרחה, עוד תלמיד חכם שהיו יושבים שם שהם היו יותר קטנים מהבנים.

"עשו גם להם ספסלים והעלו אותם, אמר רשב"ג פרדה אחת יש לי בניכם ואתם מבקשים לאבדה ממני, שמא תשלוט בו עין הרע? הורידו לרבי משם. אמר להם רבי יהושע בן קרחה 'מי שיש לו אב יחיה ומי שאין לו אב ימות?' הורידו גם את רבי אלעזר ברבי שמעון. היה חלישות הדעת לרבי אלעזר ברבי שמעון, אמר: 'אתם החשבתם לרבי כמותי?'

עד היום הזה כשהיה אומר רבי דבר היה רבי אלעזר ברבי שמעון מסייע לו בדבריו וממעשה הזו ואילך כשאמר רבי: יש לי להשיב על דבר זה אמר לו רבי אלעזר ברבי שמעון: כך וכך יש לך להשיב וזוהי תשובתך וכעת עכבתי אותי תשובות חבילות שאין בהם ממש וחלש דעתו של רבי בא ואמר זאת לאביו רבי שמעון בן גמליאל אמר לו אביו, רבי שמעון בן גמליאל בני, אל ירע בעניך זאת לפי שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל" עכשיו זה ברצף נו! "פתח פיהו יאירו דבריהם" ... כולם נהיו שועלים?

תלמיד: מה פתאום רבי רצה להתחתן עם האלמנה שלו?
כ"ק האדמו"ר: למה לא, "לא טוב היות האדם לבדו".

תלמיד: אולי רבי אלעזר עסק יותר בפנימיות התורה ורבי יותר בשאר פרד"ס התורה.
כ"ק האדמו"ר: לא מדברים פה על הפרד"ס, מדברים פה על מעשים טובים. הוא טוען שבמעשים טובים הוא יותר מרבי.

תלמיד: בגלל זה נקרא 'רבנו הקדוש'?

תלמיד: אני חושב שקראו לו קדוש בענין שמירת הברית.
כ"ק האדמו"ר: לא, קדוש זה לא קשור למעשים טובים דווקא.

תלמיד: למה ייסורים קשורים למעשים טובים?

כ"ק האדמו"ר: הייסורים לא קשורים למעשים טובים.

תלמיד: היא ניסתה להסביר שהיו לו מעשים טובים דרך הייסורים שלו.

כ"ק האדמו"ר: מעשים טובים בדרך כלל זה חסד, ייסורים זה גבורות, אבל אם הוא מקבל את הייסורים מאהבה, אז הוא ממתק את הגבורות.

תלמיד: אבל הוא לא קיבל ייסורים מאהבה.

כ"ק האדמו"ר: הוא הזמין אותם, לא רק שהוא קיבל אותם מאהבה, הוא הזמין אותם.

תלמיד: זה גם חסד, הוא קיבל בשביל הכלל.

כ"ק האדמו"ר: זה היה מכפר גם על עצמו וגם על הדור.

אתם לא יורדים לאיזה דקות פה "אבל במעשים טובים אני יודעת שהיה גדול ממך לפי שקיבל ייסורים על עצמו", ומי אומר את זה?

תלמיד: אישתו.

כ"ק האדמו"ר: אישתו, ומה למדנו אתמול בשיעור מה היא עשתה?

תלמיד: ברחו.

כ"ק האדמו"ר: ברחו. היא מרדה בו כששמעה שהוא מקבל על עצמו ייסורים. ברחו, היא עזבה אותו.

תלמיד: אבל אחר כך היא עשתה תשובה.

כ"ק האדמו"ר: אה, יפה מאוד, אחר כך עשתה תשובה וחזרה, זאת אומרת למרות שבאותו זמן של הגילוי הזה שהיא גילתה שהוא מזמין את הייסורים היא כעסה והלכה אז הנה רואים שהיא כן העריכה את מה שהוא עשה.

תלמיד: החזיקה אותו 22 שנה בעלית הגג.

כ"ק האדמו"ר: אה אה, כן. מה אתה רצית להגיד?

תלמיד: אני חושב שמעשים טובים שרבי אולי התכוון אליהם זה ענין של סידור המשנה.

כ"ק האדמו"ר: זה נראה לך מעשים טובים?

תלמיד: רבי עשה שהתורה תישמר בעם ישראל ורבי אלעזר לקח על עצמו חלק מהייסורים של עם ישראל. יכול להיות שזה יותר גדול מזה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, יש שאלות אין תשובות, "ובתורה היאך היה גדול" מהמעשה הזה מה מסופר שהוא היה גדול שהיה גדול מרבי למה?

תלמיד: הוא ידע את התשובות שלו.

כ"ק האדמו"ר: מסוף המעשה.

תלמיד: ידע גם לסתור אותו.

כ"ק האדמו"ר: ידע גם לסתור אותו.

תלמיד: הוא היה אריה בן אריה, הוא לא היה אריה בן שועל.

תלמיד: זה משהו אחר, זה ענין של יחוס.

כ"ק האדמו"ר: התורה זה ענין של יחוס? זה עובר בתורשה?

תלמיד: כתר תורה מונח בקרן זוית, כל הרוצה ליטול יבוא ויטול.

כ"ק האדמו"ר: אז מה זה משנה אם הוא אריה בן שועל או הוא ארי בן ארי זה עושה אותו יותר גדול בתורה? נו אם כן?

תלמיד: אבל הוא היה במערה עם אבא שלו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור למערה? פה זה גדולה בתורה.

תלמיד: הם לא למדו שם.

כ"ק האדמו"ר: אז מה, אל תביא לי סיפור אחר, פה מדובר על זה שהוא גדול ממנו כי היה ארי בן ארי והוא ארי בן שועל אז תתעסק עם זה, תענה מה ששאלנו, התורה לא עוברת בירושה מה זה משנה אם אבא שלו היה ארי והוא ארי, למה הוא יותר גדול מארי בן שועל? אולי אדרבא: בגלל שהוא ארי בן שועל! זה גדלות. גדולה. זה שהוא ארי בן ארי, מה החכמה? אבל זה שהוא ארי בן שועל, הוא עבד קשה להגיע לזה!

תלמיד: אבל זה לא מדובר על ירושה, כי הם גם היו המורים שלהם.

כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור ארי בן ארי לעומת ארי בן שועל? למה בגלל זה הוא יותר גדול בתורה?

תלמיד: אין שום קשר.

כ"ק האדמו"ר: אז זה מה שהוא אומר פה.

תלמיד: שהוא קיבל את זה מינקות.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא קיבל מינקות, רבי, גם קיבל מרשב"ג שאמר לרבי, בנו, שהוא "ארי בן שועל", זה גם לא מעט; מה הפחד פה מעין הרע?

תלמיד: אם מעלים אותו על הספסל וזה לא הדרגה שלו, אז יכולים לקטרג עליו.

כ"ק האדמו"ר: אם מעלים אותם על הספסל וזה לא הדרגה שלו יכולים לקטרג עליו, אבל הרבנים אמרו שמה שהם יותר גדולים מהם והם על הארץ יכולים לקטרג על הרבנים, לא? תלמיד: השאלה מה אנשים בחוץ יגידו?

כ"ק האדמו"ר: אנשים בחוץ יגידו שאלה שעל הרצפה הם תלמידים, ככה זה נראה. תלמיד: יכול להיות שכל בית המדרש היו על הרצפה ורק הרבנים על ספסלים ופתאום מעלים תלמידים גם כן על ספסלים.

כ"ק האדמו"ר: אז נשים להם ספסל יותר קטן, יותר נמוך. תלמיד: אבל יחסית לשאר התלמידים הם יראו פתאום תלמידים בולטים. **כ"ק האדמו"ר:** אז מה? אין ר"מים בישיבה?! יש את ראש הישיבה, ויש ר"מים, ויש תלמידים.

תלמיד: אם הם לא יותר גדולים מהם למה הם רבנים של הישיבה? **כ"ק האדמו"ר:** רבנים הכוונה תלמידי חכמים, לא דווקא שהם רבנים של הישיבה שלמדו שם, נו? מה הפחד? העין הרע?

תלמיד: שאין לו זכות אבות. **כ"ק האדמו"ר:** למי אין זכות אבות? לארי בן ארי אין לו זכות אבות? או לארי בן שועל? תלמיד: לארי בן שועל.

כ"ק האדמו"ר: למה בזה הורידו גם אותו? הוא חשב בגלל זה חלשה דעתו שמחשיבים אותו כמו את רבי?

הורידו את רבי, כי אבא שלו ביקש, בסדר. אז עכשיו אבא שלו אמר טוב זה אין לו אבא בשביל זה הוא צריך לסבול עין הרע הורידו גם אותו אז רבי אלעזר חלשה דעתו, כן.

תלמיד: מעלים בקודש ואין מורידים, ככה כתוב.

כ"ק האדמו"ר: אז איך הורידו אותם?

תלמיד: אבא שלו ביקש.

כ"ק האדמו"ר: ממה היה לו חלישות הדעת?

תלמיד: מזה שהוא היה יכול להשאר והורידו אותו.

תלמיד: לכאורה, החליטו בשבילו.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שבוא נלך לשורש, אם הם היו ראויים לספסל היה פוגעת בהם עין הרע? הא?

תלמיד: לא.

כ"ק האדמו"ר: אולי אצל רבי כן כי אם האבא גדול וגם ושניהם יושבים אולי זה ענין של עין הרע כמו כשעולים לתורה לא מעלים, נכון? אחד אחרי השני, זה בכל זאת הא תראה הנה האבא הנה הבן שניהם גדולים - זה עושה רושם, אבל היות שרבי שמעון כבר נפטר אז למה היו צריכים להוריד את רבי אלעזר.

תלמיד: בני כמה הם היו?

כ"ק האדמו"ר: לא, זה לא קשור לגיל, הורידו את רבי והורידו את רבי אלעזר וחלשה דעתו של רבי אלעזר שאמר החשבתם אותי כמו רבי, ומאותו יום התחיל לעשות לו צרות. מה אתם אומרים על שני הדברים האלה? קודם כל למה הורידו אותו אם הוא לא היה כמו רבי לא היו צריכים להוריד אותו, הורידו את רבי בסדר אבא שלו ביקש רבי שמעון בר יוחאי לא היה והוא גם לא לא ביקש שיורידו את רבי אלעזר רבי אלעזר היה כמו רבי אז היו מורידים

אותו אם הוא לא היה כמו רבי אז למה הורידו אותו הוא חשב שהוא לא כמו רבי מה חכמים חשבו שהוא כמו רבי עובדה שהורידו אותו בגלל זה חלשה דעתו. עכשיו לכן הוא התחיל להקשות עליו, להגיד לו את כל הקושיות שלו ולבטל אותם כדי להראות שהוא יותר ממנו, כדי שיעלו אותו עוד פעם על הספסל? ושידעו כולם שהוא יותר גדול ממנו?

תלמיד: הוא צריך להגיע למקום שלו, אז הוא צריך שידעו שהוא יותר גדול ממנו.

כ"ק האדמו"ר: איך ידעו שהוא יותר גדול ממנו?

תלמיד: ע"י שהוא עונה על כל הקושיות שלו.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שאנחנו מגיעים לשורש של הבעיה שהגדלות או הקטנות שמה זה היה קשור לידיעה, וכדי להוכיח שהוא יותר גדול ממנו הוא צריך להראות שהוא יודע גם את הקושיות וגם לבטל את הקושיות שלו.

עכשיו, כל מה שיש בכתר יש מתחתיו. מה שמתחתיו - יש בכתר. וזה שהוא ידע את הקושיות וידע לבטל את הקושיות ולזלזל בהם אז הוא מראה שהוא היה בדרגה יותר גבוהה אם הוא היה שומר את זה בבטן שלו ולא אומר מישהו היה יודע?

תלמיד: הם היו נראים שווים כמו קודם.

כ"ק האדמו"ר: ומה קרה אם יחשבו אותם כשווים?

תלמיד: "אין לאדם מנוחה אלא בשורשו".

כ"ק האדמו"ר: זה לא קשור לשורשו. מה, צריך שכל אחד ילך עם פתק עם הדרגה שלו, כבוד התורה?

תלמיד: כמו הסיפור עם רבי יוחנן שהייתה גלויה הדרגה של כל אחד, לפי הספסלים.

כ"ק האדמו"ר: לפי הקושיות.

תלמיד: אולי גם פה יש עניין שיראו את מי לכבד, למי לשמוע יותר.

כ"ק האדמו"ר: תסביר, תסביר, נו.

תלמיד: באופן טבעי הולכים למי שנראה כגדול וככה יוצא שאולי לא הולכים למי שבאמת גדול.

כ"ק האדמו"ר: יפה ירדנו לשורש של הענין זאת אומרת שהצורך לקבוע את הדרגה המדויקת של החכם זה לא בשביל הגאווה שלו זה כמו שזה נראה ככה אלא בשביל לדעת את מי לשאול המשקל של מי יותר גדול מי מבין יותר מי מדייק יותר בתורה וזה חשוב מאוד. לא? כן?

תלמיד: אנחנו ראינו מקודם שהוא עזר לו, אז כנראה היו חברים.

כ"ק האדמו"ר: היה תומך.

תלמיד: ולא הפריע לו, ברגע שהוא כבר ראה שאחרים מסיקים שהם שווים ומורידים אותם ביחד אז הוא אומר פה יש משהו לא תקין שצריך לטפל בו.

כ"ק האדמו"ר: פלא פלאים זה, הסיפור הזה.

תלמיד: אני חושב שזה לא רק אצל חכמים, אלא כל אדם צריך להיות בתפקיד שלו, במקום שלו, בשביל זה הוא בעולם.

כ"ק האדמו"ר: זה ענין של בורסה!?

תלמיד: זה ההתמקדות הנכונה של כל בן אדם בחיים ובעולם.

כ"ק האדמו"ר: אם רבי אלעזר בריצפה עם רבי, מחשיבים אותם כשווים. ואם באמת רבי אלעזר יותר מרבי, אז כל מה שרבי אלעזר יגיד אז יחשיבו פחות ממה שזה באמת, כי לא ידעו את הגדולה שלו, אז זה בעיה. זה תוהו ובוהו.

ודווקא זה שכל אחד בדיוק במקום הנכון, זה ענין של תיקון. אז אנחנו מבינים מכאן איך רבי יוחנן צדק בשיטה שלו, כמה שלא הבנו את השיטה שלו.

תלמיד: והשאלה אם הדרגה רק שכלית?

כ"ק האדמו"ר: כרגע זה נקבע רק בשכל. לא בדקו בשער של הבית המדרש מעשים טובים ושאר ענינים, אפילו לא יודע אם בדקו אם זה לשמה או לא לשמה.

תלמיד: אז זה החסרון של השיטה.

כ"ק האדמו"ר: איך זה החסרון של השיטה?

תלמיד: שהיא בודקת ענף אחד - שכלי.

כ"ק האדמו"ר: את השכל.

תלמיד: זה המטרה של הישיבה, המטרה של הישיבה היא להוציא תלמידי חכמים, גדולי תורה.

כ"ק האדמו"ר: תלוי איזה ישיבה.

תלמיד: השאלה מה זה גדולי תורה, גדולי תורה זה שכלתנים?

כ"ק האדמו"ר: השאלה איזה ישיבה.

תלמיד: הדגם ההוא.

תלמיד: יכול להיות שאת החכמה אפשר להשיג לא רק דרך השכל, יכול להיות?

כ"ק האדמו"ר: עובדה שרבי זושא היה משיג את החכמה לא דרך הלימוד מהספר ולא דרך הפלפול בישיבה, היה מתפלל והרמב"ם היה בא ואומר לו. נו?

תלמיד: זה היה שכל אלוקי לא שכל טכני.

כ"ק האדמו"ר: איך אתה יודע?

תלמיד: אני מעריך, לא יכול להיות שחכמים כאלה.

כ"ק האדמו"ר: לא בדקו אותם פה בשכל האלוקי, פה בדקו אותם בשכל של הפלפול של התורה כמו שהיום מתפלפלים גם אז התפלפלו.

תלמיד: מה רבי זושא היה עושה אם היה יודע רק טיפה מהתורה? ומה עשה עם עמל תורה?

כ"ק האדמו"ר: ודאי שהוא גם למד. אבל הענין שלו זה לא היה בדרך הזו, עמל תורה שלו היה בדרך אחרת, אתה חושב שתורה אפשר ללמוד רק עם הספר?

תלמיד: ומה עם לעמול עבור קבלת התורה, שלא לקבל אותה חנם?

כ"ק האדמו"ר: השאלה באיזה דרך. מה זה לעמול בתורה? כתוב "ובתורתו יהגה יומם ולילה" - בתורתו, של עצמו, בחלק שלו בתורה! אולי החלק שלו בתורה, של רבי זושא זה היה עניני חסידות ובזה כל הסוגיות האלו הוא עסק יומם ולילה, מאיפה אתה יודע זה העמל שלו בתורה, מה תענה על זה? שחסידות זה לא תורה?

תלמיד: גם 'תורתו אומנותו', יש בן אדם שעובד זה חלק מהתורה שלו.

כ"ק האדמו"ר: אם כן אדם שעובד עובד באמונה וכל רגע הוא צריך לפסוק לעצמו אם הוא גונב או לא זה גם עמל בתורה לא? כן הוא באותו זמן פוסק אפילו.

תלמיד: במטרות של אותו רגע.

כ"ק האדמו"ר: איזה מטרות?

תלמיד: החסידות קמה בדור שבו עניין החסידות היה הדגש בעבודת השם, ובדור של התנאים והאמוראים עבודת השם הייתה בבירור ההלכה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אומר הרב חיים ויטאל שפוסק שלא לומד פנימיות התורה יטעה בפסקים שלו. ואני הדל אומר: פוסק שלא עוסק בעבודת נפש, הוא גם יטעה בפסקים שלו. זאת אומרת, ש"תורת השם תמימה משיבת נפש", צריך לעסוק בכל התורה, כי באמת בזמן של הבעל שם טוב היה חלק הזה של התורה עיקרי וחשוב, היה חסר, ובזמן הזה חסר עבודת הנפש.

אני חושב שצריך לעסוק בכל הסוגיות וגם הסוגיות האלה הם סוגיות חשובות מאוד והם לא קשורים להלכה, כביכול, אז היו צריכים לברר את ההלכה אז עם חלקי התורה הנוספים, זה הכל דבר אחד.

דרך אגב, יש לימוד תורה בדרך של השראה לא בדרך של שכל ואז החכם מטהר את עצמו ומקבל בהשראה את כל העניינים מה שאחר עושה בשכל, זה ישר בצורה של השראה אלווקית אתה חושב שזה בפחות דרגה מאם חושבים בשכל?;

אין פסול ללכת ולשבת וללמוד תורה בשכל, זה לא פסול. זה פסול אם זה נשאר רק בשכל. ואם זה עיקר הענין ואדם חושב שיצא ידי חובה, זה הפסול. לא שאסור לשבת וללמוד תורה, כן זה לא עברה, זו מצוה.

תלמיד: גם בדור שלנו הבעיה היא שמעריכים תלמיד חכם שהוא יודע את כל התורה בע"פ - כגדול. ועצם זה שלא יודעים להעריך מיהו חכם ומיהו גדול באמת זה בדיוק הבעיה.

כ"ק האדמו"ר: "איזהו חכם הלומד מכל אדם", אז קודם כל אם התלמיד חכם לא יכול ללמוד מכל אדם הוא לא חכם חוץ מזה מכל אדם! אדם הכללי מכל התורה צריך ללמוד שזה בחינת: "אדם כי ימות באוהל, כל אשר באוהל יטמא" נכון? "אדם כי ימות באוהל" - זה תלמיד חכם, שהתורה הופכת להיות לו סם המוות, הופכת להיות לו סם המוות 'כל מי שבאוהל' - זה כל התלמידים שבתוך האוהל של תורה, 'יטמא' - זה משפיע על כולם, זה ממית את כולם כן, נו.

תלמיד: אבל היו גדולים שהיו מקבלים חידושים ומתפללים שישכחו אותם ויזכו להשיג אותם בלימוד, בעמל תורה.

כ"ק האדמו"ר: לא אמרתי שאין, אמרתי שיש. אבל אם זה הופך להיות העיקר זה לא טוב. גם הגאון מווילנא היה לו מגיד והוא לא רצה לקבל אותו, ורצה לעמול, בסדר יש בזה ענין לעמול בתורה, זה עושה נחת רוח, זה דבר חשוב,

אבל אם זה הופך להיות הדבר הבלעדי אז העולם נחרב. זה מה שלא טוב, בשביל זה אנחנו קצת חריפים. לא בגלל שיש לנו נגד הלימוד של התורה. כן, עוד משהו על הענין הזה פה, בררנו את כל הסוגיות?

תלמיד: מה המשמעות, השורה התחתונה? בענין של מי יותר גדול בתורה, במעשים, אם יש איזשהו הסבר פשוט לדור שלנו?

כ"ק האדמו"ר: הדור שלנו מסכן, הדור שלנו מסכן, זה השורה התחתונה, השם יעזור. תראו, גם בזה היצר יכול להכנס להתחיל לבדוק מי גדול ממי, מי יש לו מעשים יותר ממי, מי יש לו חכמה יותר ממי, מי יש לו יחוס יותר ממי.

זה מתחיל להיות מאוד מוחצן, הכל. כל אחד יודע על כל אחד כל דבר: איך הוא עובד את השם, איך הוא לא עובד את השם, כמה מעשים טובים הוא עשה, שמונים וארבע מעשים טובים ההוא עשה שמונים וחמש הוא ניצח, זה בעיה.

זאת אומרת יש גם בהסתר פנים של הדור משהו טוב, שאי אפשר כל כך למדוד. עוטים בערפל. לפעמים מיחסים ככה, מיחסים ככה, יש בזה גם כן בהסתר פנים, יש הרבה רחמי שמים, תדעו לכם, ככה זה זה גם לטובה.

תלמיד: אם המטרה שלהם הייתה להגיע לבירור ההלכה, אז איך רבי אלעזר הרשה לעצמו להסכים עם מה שרבי אמר ולא לחלוק עליו?

כ"ק האדמו"ר: שאלה טובה. אם הענין זה לברר את האמת לאמיתה וכשהוא עוד לא היה לו את הבעיה של מי גדול ממי, אז הוא היה תומך בו, היה מסיע לו, אומר לו זה תומך בך זה תומך בך על טענה שלו היה תומך בו, כן, אז אתה אומר פתאום, הוא עכשיו שינה את טעמו אז איפה היה ברור האמת קודם ואז התוכנה הזו כנראה לא הופעלה בזמן הקודם שלא היה לו את האיום שפוגעים במעמדו התורני אז הוא לא התאמץ.

קנאת סופרים אז זה הפעיל את התוכנה אז הוא התחיל לחפש אז ככה וככה וככה הוא היה צריך לתת את זה פומבי גם אולי קודם לא רצה לבייש אותו כל מיני דברים לך תדע, אבל אתה צודק יכול להיות שזה לא נובע מזה שהוא לא רצה לתת את האמת אולי הוא לא הפעיל את החלק הזה אצלו כלל, בלחפש קושיות ולהקשות על רבי והמעשה הזה גרם לו, אולי זה לטובה.

מבין מה שאני אומר, לפעמים בן אדם גיבור אבל לא נדרש להפעיל גבורה כל הזמן, הכל בסדר, פתאום יש איזה מקרה והוא צריך להפעיל גבורה, אז הגבורה מתעוררת. עד אז היה לו, אבל הוא לא השתמש בזה. כן?

תלמיד: לפעמים אדם מברר בתוך החיים שלו סוגיות מהתורה כמו למשל מפרשת השבוע.

כ"ק האדמו"ר: למוד התורה הוא לא רק למוד שכלי, אלא צריך להיות על מנת לקיים, כפי שמופיע בהקדמה לספר הקדוש 'מסילת - ישרים' לרמח"ל, שמה הוא מסביר את הכל.

רבי מקבל על עצמו יסורים חביבין

בהמשך של הסיפורים של הימים האחרונים עכשיו אנחנו לומדים מעשיות מהגמרא, התחלנו כן זה שוב פעם מעשיה במסכת בבא מציעא דף פ"ה עמ' א', לשון הגמרא: "אמר רבי חביבין יסורין קבל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפרנא ואמרי לה שבעה בצמירתא ושית בצפרנא אהורייריה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא כד הוה רמי כיסתא לחיותא הוה אזיל קלא בתלתא מילי הוה מכוין דרמי בההיא שעתא דעייל רבי לבית הכסא ואפילו הכי מעבר ליה קליה לקלייהו ושמעו ליה נחותי ימא ואפילו הכי יסורי דרבי אלעזר ברבי שמעון עדיפי מזרבי דאילו רבי אלעזר ברבי שמעון מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי על ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו על ידי מעשה באו מאי היא דההוא עגלא דהו קא ממטו ליה לשחיטה אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי אמר ליה זיל לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין ועל ידי מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנשא אמתיה דרבי ביתא הוה שדיא בני כרכושתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב ורחמיו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה כולהו שני יסורי דרבי אלעזר לא שכיב איניש בלא זמניה כולהו שני יסורי דרבי לא איצטריך עלמא למיטרא"

"מעשה ברבי שראה שהועילו היסורים לרבי אלעזר ברבי שמעון שלא שלטה בו רימה אמר 'ייסורים חביבים הם' קיבל עליו ייסורים שלש עשרה שנה, ששה שנים היה לו חולי שהיה לו אבן במקום השתן ושבעה שנים היה לו חולי שבתוך הפה. שומר הסוסים שלו היה עשיר יותר משבור מלכא, לפי שהיה לו הרבה מספוא ותבן הנלקט מין הסוסים שעלה מספרם עד למעלה. כשהיה נותן מספוא לבהמות היה הולך קולם למרחוק שלשה פרסאות והיה הוא מתכוון ונתן לבהמות לאכול בשעה שרבי נכנס לבית הכסא - כדי שלא ישמע קול רבי שהיה צועק מחמת היסורים כי כן הוא הדרך שבשעה שנותנים לבהמות לאכול הם צועקים ויהי קולם חזק ולא ישמע את קול רבי מחמת יסוריו.

וכל זה לא הועיל לו, כי היה קולו של רבי הולך וגדל יותר מקולם עד שהיו בעלי הספינות שמעו לקולו ואחרי אלו היסורים שהיה לרבי גדול ונורא מאוד היו ייסורים של רבי אלעזר ברבי שמעון עוד יותר גדולים מיסוריו של רבי לפי שהיסורים של רבי אלעזר ברבי שמעון באו לו מאהבה וכן מאהבה הלכו להם אומנם ייסורים של רבי באו לו ע"י מעשה וע"י מעשה הלכו ממנו ע"י מעשה באו לו היסורים כי פעם אחת הוליכו עגל אחד לשחיטה והלך העגל והחביא ראשו תחת כנפי כסות של רבי והיה בוכה לפניו כאומר רבי הצילני נא מידם" העגל "אמר רבי לעגל 'לך כי לכך נוצרת', אמרו בשמים הואיל שלא היה מרחם על העגל לכן יבואו עליו ייסורים וע"י מעשה הלכו היסורים ממנו כי יום אחד היתה שפחה של רבי מכבדת את הבית והיו מוטלים שם בבית בני חולדה והיתה מכבדת וזורקת אותם לחוץ אמר לה רבי 'הניחי להם דכתיב ורחמיו על כל מעשיו' אמרו בשמים הואיל שהוא מרחם על הבריות לכן נרחם גם עליו.

כל השנים שהיה לרבי אלעזר ייסורים לא מת איש בלא זמנו וכל השנים שהיו לרבי ייסורים לא הוצרכו העולם למטר והגם שלא ירד המטר אף על פי כן היה האדמה לחה כשהיו עוקרים מהערוגה צנון אחת היתה הגומה שהיה הצנון בה מלאה מים"

עד כאן המעשיה. כן, רבותיי, מה יש לכם להגיד, יש פה הרבה סוגיות במעשיה הזו הכל מובן?

"מעשה ברבי כשראה שהועילו היסורים לרבי אלעזר ברבי שמעון שלא שלטה בו רימה אמר ייסורים חביבים הם"

תלמיד: פה זה נשמע כאילו זו היתה בחירה שלו, אחר כך נאמר שזה בעצם נגזר עליו בשמים, בעקבות מעשה שלו.

כ"ק האדמו"ר: יפה. שאלה קודם לזה, ורבי הגדול לא ידע שיסורים חביבים? תלמיד: אולי הוא לא ידע עד כמה.

כ"ק האדמו"ר: וחוף מזה מי אמר שבגלל הייסורים לא שלטה בו רימה, אולי לא שלטה בו רימה כי הוא היה צדיק גמור? לא קשור לייסורים. הרי היה צדיק, זה שלא שלט בו רימה, זה רק היה ההוכחה שהוא צדיק גמור. וזה לפני הייסורים, זה כשעשו לו את הניתוח והוציאו לו את השומן ושמו בשמש ולא נרקב השומן, כבר לא שלטה בו רימה. אבל פה מדובר שאחרי מותו לא שלטה בו רימה שהוא היה על העלייה, עליית הגג עשרים ושתיים שנה כתוב "ובתורתו יהגה יומם ולילה" אומרים בתורתו של האדם עצמו "בתורתו" - שלו. בחלק שלו בתורה - "יהגה יומם ולילה".

אז אם כן מה יש לו להסתכל מה היה לרבי אלעזר ברבי שמעון אולי הייסורים של רבי אלעזר היו חביבים והייסורים שלו לא היו חביבים מה יש ללמוד מהשני ומצד שני כתוב 'קנאת סופרים תרבה חכמה' אז הוא, לכאורה, התקנא ביסורים שלו אולי היה צריך להתקנאות במעשים הטובים שלו. מה התשובות?

תלמיד: מה זה צדיק מושלם? שמטהר את הכלי שלו והם היו כביכול בתחרות על העניין הזה.

כ"ק האדמו"ר: לפי זה - 'לגרמייהו עבדין'. אלא יכול להיות שבן אדם רוצה לטהר את הכלי שלו בשביל הגאווה שלו, יכול להיות שהוא רוצה לטהר את הכלי שלו בשביל העולם הבא שלו, יכול להיות שהוא רוצה את הכלי שלו בגלל הפחד מהעונש, יכול להיות שהוא רוצה לטהר את הכלי שלו לעשות נחת רוח לשם יתברך, לשם שמים.

רגע, רב אלעזר ברבי שמעון קיבל את הייסורים מאהבה והוא היה מזמין אותם הוא היה מזמין את הייסורים ייסורים 'אחי ורעי בואו אלי' ורבי נראה כאילו שגם היה מזמין את הייסורים אבל אחר כך כתוב שעל ידי מעשה באו לו הייסורים יכול להיות שמה שהוא הזמין את הייסורים ולא שלחו לו ייסורים ורק שהתחייב ביסורים שלחו לו ייסורים.

יש בגמרא סוגיא מה זה ייסורים מאהבה ומה זה לא ייסורים מאהבה נתנו סימן מישהו יודע?

תלמיד: אם אין ביטול תורה.

כ"ק האדמו"ר: אם אין ביטול תורה ואם אין ביטול תפילה זה ייסורים מאהבה אם מחמת הייסורים אדם לא יכול ללמוד תורה לא יכול להתפלל אז זה ייסורים שמכפרים אבל נשאלת גם שאלה: אפשר לקבל ייסורים שבאים לכפר לקבל אותם מאהבה, אפשר למרוד בהם, אפשר לבעוט בהם, אפשר לקבל אותם מחוסר ברירה.

נניח לא עלינו ולא עליכם נגזר לבן אדם ייסורים על משהו שהוא עשה אז זה ייסורים שבאים לכפר נכון זה לא ייסורים שהוא הזמין והוא יכול לבעוט בהם לא ראינו אנשים בועטים ביסורים הוא יכול לקבל אותם מחוסר ברירה אולי כואב לי הגב אבל נו מה לעשות זה לא עובר מה אני יעשה 'השם תעזור לי', אני יודע, מחכה שזה ילך יכול לבקש שיקבל

אותם מאהבה אך דרך הכאב הזה אני נזכר שהוא נזכר בי יש לי קשר איתו דרך הכאב מקבל היסורים מאהבה אוהב את השם גם ביסורים גם ביסורים שהוא שולח לי אני אוהב אותו גם בעונג שהוא שולח אני אוהב אותו "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עימדי שיבתך ומשענתך המה ינחמוני"

תלמיד: אבל אז ינסו אותו, יעשו לו יותר ייסורים לראות אם הוא יקבל עדיין מאהבה. **כ"ק האדמו"ר:** קודם כל לא בטוח שינסו אותו, שתיים, יכול להיות שינסו אותו והוא יעמוד.

טוב, אני לא חושב שבדור שלנו, אנחנו, מתאים לנו להזמין יסורים, אוי ואבוי מי שיזמין יסורים, לא יוכל לעמוד בהם.

שתיים, מאז החסידות אמרו שצריך לעבוד את השם בשמחה, לאכול ולשתות להיות בריא ולעבוד את השם בשמחה, לא ביסורים ולא בסיגופים, שלוש, ממילא ראינו שיש הרבה יסורים בעולם, אדם לא צריך לטרוח להזמין, שולחים לו ממילא, אז ככל ששולחים לו יסורים, יבקש מהשם יתברך שיקבל אותם באהבה, במידת האפשר, אם הוא לא יכול, יבקש שיקח לו אותם. מי יכול לסבול יסורים? שום יסורים אנחנו לא יכולים לסבול כלום אנחנו דור מפונק, אין לנו כח ליסורים.

"מעשה ברבי, כשראה שהועילו היסורים לרב אלעזר בן רב שמעון שלא שלטה בו רימה אמר: יסורים חביבים הם!" למה הדבר דומה? לאברהם אבינו, אברהם כשנישלח לתוך כבשן האש, הן הסתכל ואמר, אם לא תשלוט בו האש, אז גם אני אכנס, גם הוא ימסור את עצמו, זאת אומרת שזה היה על תנאי,

אברהם מסר את עצמו בלי תנאי לכן האש לא שלטה בו, אבל השני שעשה תנאי האש שלטה בו הכניסו אותו והוא נשרף, במי הן התגלגל? אהרון הכהן, ובתור אהרון הכהן, היה חטא העגל, הוא היה צריך למסור את נפשו, כמו חור, ואהרון הכהן לא מסר את נפשו, הן זה גם מופיע באותיות של השם אהרון, אחר כך בגלל זה שילם גם אהרון עם הבנים שלו, כי הוא לא מסר את נפשו זה דומה למעשה פה או לא? לא להגיב מהר לחשוב,

"מעשה ברבי כשראה שהועילו היסורים לרב אלעזר בן רב שמעון שלא שלטה בו רימה אמר יסורים חביבים הם" זה שווה? ואם היתה חלילה שולטת בו רימה, אז מה היה אומר? שהם לא חביבים, אז לא היה מקבל על עצמו יסורים, אז על תנאי, לפי התוצאה?

תלמיד: רבי ידע שצריך ייסורים כדי להיות צדיק גמור. אז מה שהוא אמר שהיסורים חביבים מכיון שזה מנקה את האדם לגמרי ומעלה אותו לרמה של צדיק גמור.

כ"ק האדמו"ר: אדם יכול לרצות להיות צדיק גמור וזה לא לשם שמיים, אדם יכול לרצות להיות צדיק גמור וזה לשם שמיים, נכון או לא?

תלמיד: היסורים נותנים זכויות כי זה מכפר על עברות.

כ"ק האדמו"ר: זכויות זה ביזנס? מי אמר שזה לשם שמיים? זה לשם עצמו, הוא רוצה שיהיה לו עולם הבא, לא אמרתי שזה רע, אבל זה לא לשם שמיים, זה ילגרמיהו עבדיך - זה לעצמו הוא עובד.

תלמיד: משלא לשמה, בא לשמה.

כ"ק האדמו"ר: אם הוא רוצה לבא לשמה. אם הוא לא רוצה לבא לשמה, הוא לא יבוא לשמה, וזה דרגה נמוכה.

תלמיד: אם זה לא לשם שמיים, אז אולי זה לא צדיק גמור.

כ"ק האדמו"ר: לא, יש בן אדם שרוצה להיות צדיק גמור כדי שיהיה לו עולם הבא יפה, הכל ככה יפה, ליד הצדיקים.

תלמיד: אז זה לא הגדרה של צדיק גמור.

כ"ק האדמו"ר: אתה אוהב הגדרה? מה הכוונה כשהוא אומר חביבין יסורים? חביבין למה? מועילים זה כן, חביבים לאדם? זה מנקה את האדם? חביב לפני השם יתברך מה? בשביל מה חביבים יסורים? **"אמר יסורים חביבים הם"**.

תבינו את זה, יש פה דקות, יכול להיות שבן אדם אומר, חביבים יסורים זאת אומרת שהם מועילים למרק שהוא יצא נקי, או כמו אוהב השם כמו אברהם אוהבי, אה, השם אוהב את היסורים, אני אקבל בשבילו את היסורים, זה מאהבה לשם, חביבים להשם היסורים. אתם הקשבתם למה שאמרתי? רבי ראה שאצל רב אלעזר בן רב שמעון אחרי שהיה לו יסורים לא שלטה בו רימה, אמר חביבים יסורים, כן? עכשיו זה יכול להיות משתי השקפות, או שהוא רואה שזה מועיל לכפרת עוונות של האדם ואז הוא נקי.

אז הוא אומר טוב גם אני רוצה שיכפרו לי גם אני אקח לי יסורים. או שהוא אומר רב אלעזר לקח יסורים ועשה נחת רוח לשם גם אני רוצה לעשות נחת רוח להשם, מבינים את שתי הקצוות, זה איפה שרציתי לשים את הדגש, זהו.

"מעשה ברבי, שראה שהועילו היסורים לרב אלעזר בן רב שמעון שלא שלטה בו רימה, אמר יסורים חביבים הם, קיבל עליו יסורים שלוש עשרה שנים, שש שנים היה לו חולי שהיה לו אבן במקום השתן, ושבעה שנים היה לו חולי שבתוך הפה" מה היה לו בפה? תלמיד: כאבים בשיניים.

כ"ק האדמו"ר: כאבים בשיניים, **"שומר הסוסים שלו היה עשיר גדול יותר משבור מלכא מפני שהיה לו הרבה מספא ותבן הנרכב מין הסוסים, שעלה מספרם עד למעלה, כשהיה נותן מספא לבהמות, היה הולך קולם למרחוק שלושה פרסאות, והיה הוא מתכוון ונתן לאכול לבהמות בשעה שרבי נכנס לבית הכסא, כדי שלא ישמע קול של רבי שהיה צועק מחמת היסורים, כי כן הוא הדרך בשעה שנותנים לבהמות לאכול הם צועקים, ויהי קולם חזק ולא ישמעו את קול רבי מחמת יסוריו בכל זאת לא הועילו לו, כי היה קול של רבי הולך וגדל יותר מקולם, עד שהיו בעלי הספינות שמעו לקולו"** למה לא היו צריכים לשמוע את הצעקות של רבי?

תלמיד: כדי שלא יתבייש.

כ"ק האדמו"ר: כדי שלא יתבייש? למה? מה בושה בזה יש אדם סובל.

תלמיד: מה יגיד העם? "צדיק ורע לו"?

כ"ק האדמו"ר: העם יודע שצדיקים תמיד סובלים, מה חידוש, אין בזה חילול השם, כבר זה ידוע ככה.

תלמיד: זה גם בהסתר.

כ"ק האדמו"ר: הסתר, בשביל מה צריך להיות הסתר?

תלמיד: כדי לא לצער אנשים.

כ"ק האדמו"ר: אולי טוב לצער אנשים כדי שידעו מה שעובר על הצדיק, שיעשו תשובה ויקחו לקח.

תלמיד: לא לפגוע באחרים בשביל עניו הרוחניים.

כ"ק האדמו"ר: הוא צריך לדאוג לרוחניות של אחרים גם, השאלה היא: יש בושה בזה שהיו שומעים, יש חילול השם, יש איזה בעיה עם זה אם שומעים אותו? תלמיד: זה יותר כיוון של הסתרה.

כ"ק האדמו"ר: עובדה שלא הצליח להסתיר, עם כל הרעש של הבהמות.

תלמיד: אבל זה היה זה שהאכיל את הסוסים שלא רצה שישמעו, לא רבי עצמו.

כ"ק האדמו"ר: לא יודעים אם הוא רצה או לא רצה לא יודעים אם הוא ביקש או לא ביקש, אם הוא ביקש אז זה משהו אחר. אם ההוא עשה והאכיל את הבהמות בכוונה מעצמו זה אולי הוא רצה לשמור על כבודו של הצדיק, יפה מאוד, או שלא רצה שאנשים יקבלו פחד, יותר מידי מהצעקות שלו,

כי זה היה צעקות איומות כנראה, האם זה במקרה הדבר הזה או יש פה עוד יותר עמוק? כשבזמן שהוא הולך לשרותים וצועק, ההוא היה נותן לבהמות לאכול והרעש של הבהמות לא הצליח לעצור את הצעקות של הצדיק.

תלמיד: כנראה שהשם רצה שכולם ידעו שהוא סובל יסורים.

כ"ק האדמו"ר: הבהמות מתי שהוא הולך לשרותים הבהמות אוכלות וצועקות, הצעקה של הבהמות שאוכלות, היא לא מצליחה להסתיר את הצעקה של הצדיק מהיסורים שלו אתם מבינים מה זה אומר או לא? מה זה אומר? הצדיק סובל מהיסורים והבהמות צועקות למה הבהמות צועקות שהם אוכלות, מעונג? מעצבים? משניהם יחד? זה קשור בזה רבותי, הצדיק לוקח על עצמו יסורים בשביל הדור, כמו שאמרו פה, למה? כי הדור מתנהג כמו בהמות, אם הדור היה מתנהג כמו צדיקים, אז לא היה צריך לקחת על עצמו יסורים, אז הצעקה שלו יותר גדולה מהצעקה של הבהמות.

תלמיד: הוא לא לקח על עצמו את היסורים, כדי שלא ישלוט בו רימה ותולעה?

כ"ק האדמו"ר: אנחנו אמרנו שיש בזה שתי אפשרויות: דרגה נמוכה, דרגה גבוהה, אנחנו מאמינים שהוא לקח את זה בשביל הדור, לא בשביל עצמו, אולי גם הועיל לעצמו. זאת אומרת שכשאנחנו מתנהגים כמו בהמות, אנחנו צריכים להקשיב לקול של היסורים של הצדיקים, הבנתם את זה? טוב, מה עוד כבודו?

תלמיד: אם העם לא ידע שרבי לקח על עצמו יסורים, מה יחשוב אדם רגיל שיודע לו העניין?

כ"ק האדמו"ר: כדי לכפר על הדור, האדם הרגיל יכול בהחלט לחשוב שהצדיק מכפר על הדור, מכפר על גלגול קודם, לקח על עצמו יסורים, למה יחשוב דברים רעים? אמרתי לך בכל הדורות היו צדיקים וסבלו, מאבותינו הקדושים והלאה, כל הצדיקים סבלו, יעקב אבינו סבל אז מה תגיד בגלל שהוא עשה עברות, חס וחלילה?

תלמיד: ואם אדם טוב לו, נוכל לדעת מראש שהוא לא צדיק?

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות אדם שטוב לו יותר מידי, אין לו חלק לעולם הבא, כתוב ככה.

תלמיד: אז זה סימן לא טוב שבן אדם טוב לו?

כ"ק האדמו"ר: אם טוב לו יותר מידי, אין לו שום צער צריך לחשוב מה קרה? אולי נתנו לו את העולם הבא בעולם הזה, אבל יש בן אדם שטוב לו למרות שלא טוב לו כי הוא מקבל יסורים מאהבה, זה משהו אחר.

תלמיד: כשהצדיק צועק, הצעקה מגיעה למעלה, אז היא עושה כבר משהו, אומרים שכשמרדכי היהודי צעק צעקה, הוא צעק לכפר על הצעקה של עשיו על ענין הברכה

שקיבל יעקב לפניו, עשו צעק על עצמו, אבל מרדכי צעק לתקן את העם, וזה צעקה אמיתית.

כ"ק האדמו"ר: ובכל זאת, איזה ניצוץ של טוב היה בצעקה של עשיו? שהוא העריך את הברכה של הצדיק, בשביל זה היה לזה כח, זה מראה על אמונה.

"ואחרי אלה היסורים שהיו לרבי גדול ונורא מאוד היו היסורים של רב אלעזר בן רב שמעון, עוד יותר גדולים מיסוריו של רבי, לפי שהיסורים של רב אלעזר ברב שמעון, באו לו מאהבה וכן מאהבה הלכו להם."

מה זאת אומרת, מה היה גדול? הדרגה הרוחנית, הוא ביקש אותם מאהבה ומאהבה הם הלכו, או העוצמה של היסורים, מה הכוונה, לדרגה הרוחנית שהוא קיבל את זה מאהבה, ואצל רבי זה לא בא לו מאהבה, ולא הלך לו מאהבה, אלא ע"י מעשה, זאת אומרת זה היה מכפר מה הכוונה שהיסורים של רבי אלעזר היו יותר גדולים,

שהוא סבל יותר, שהעוצמה של היסורים היתה יותר גדולה או שהדרגה הרוחנית שלו היתה יותר גבוהה כי הוא קיבל אותם מאהבה, יכול להיות שהיסורים היו בדרגה יותר נמוכה מבחינת העוצמה, אבל הוא קיבל אותם מאהבה, זה נחשב הרבה, מה הכוונה.

תלמיד: טוב, רב אלעזר לא צעק, אז יכול להיות שהיסורים היו פחות חזקים.

כ"ק האדמו"ר: אם כי היו מוציאים ממנו מוגלות ודם. או.. הו..

תלמיד: אבל הוא לא צעק, אם היה כואב לו הוא היה צועק.

כ"ק האדמו"ר: אולי היה גיבור יותר, יש אנשים שלא צועקים ויש אנשים שצועקים.

תלמיד: כשרבי צעק ושמעו אותו, אז זה בא לכפר על הדור, אצל רבי אלעזר זה בא יותר בשבילו.

כ"ק האדמו"ר: למה, גם אצל רב אלעזר היו דברים גדולים, בזכות היסורים שלו לדור.

תלמיד: אצל רבי אלעזר היה גילוי פנים יותר גדול.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: זה שזה בא לפי הזמנה, והלך לפי הזמנה.

כ"ק האדמו"ר: באמת, אני אגיד לכם משהו: אי אפשר למדוד יסורים בכלל, זאת אומרת

אנחנו הבני אדם לא יכולים למדוד יסורים של בני אדם, מי סובל יותר מי סובל פחות.

אני ראיתי למשל כשעבדתי בבית חולים, אנשים שעברו שואה ולא קרה להם כלום, עברו שואה נוראית ראו דברים איומים וחיים רגיל צוחקים אוכלים ישנים, ובן אדם שהיה לו איזה אהבה נכזבת או משהו השתגע מזה וכל החיים שלו מאושפז.

אז אתה יכול למדוד? חוץ מזה זה כתוב, יש איסטניס ויש אחד שהוא רגיש ויש אחד שהוא לא רגיש. אחד לוקח קשה אחד לוקח קל, אי אפשר לדון ואי אפשר לשפוט, ואי אפשר לדעת, ברור שיסורים זה יסורים, לפי הבן אדם, אחד טובע בכוס מים ואחד טובע באוקינוס, אבל אצל הכוס מים הוא טובע ממש בכוס מים,

זה לא צחוק, הוא סובל בתוך זה, אפילו אם זה דמיון, אפילו אם זה לא רציני, אפילו אם אנחנו אומרים אהה...איזה יסורים יש לו, זה כלום. אבל בשביל אדם עצמו, למשל חולי דיכאון, האנשים האלה סובלים סבל נוראי, באמת מי שחולה באמת בדיכאון, לא קצת עצבות, זה כאב בנפש שאי אפשר לשאת אותו,

וראיתי הרבה מקרים והבעל אומר לאישה בדיכאון, לא, תתפקדי, מה זה את לא מכינה אוכל, היא אומרת אני לא יכולה. מה יש לך? מה קרה לך? יש לך הכל, אבל זה לא משנה אם יש לה הכל או אין לה הכל, יש דיכאון, דיכאון זה סבל נורא, למרות שבחוץ לא נראה שום

דבר, מה יש? מה חסר לה? מה אין לה? זה לא חייב להיות הגיוני גם, יכול להיות שיש לבן אדם הכל מה שהוא רוצה והוא בדיכאון סבל נורא.

אז התורה כן יכולה להגיד, איזה יסורים גדולים, של מי, אנחנו הבני אדם לא יכולים לאמוד את זה. ולכן כשבן אדם אומר לך שהוא סובל, תאמין לו. שזה אי אפשר לדעת כמה זה.

הלאה, כתוב כאן כך, הנה בא נקרא: "ואחרי אלה היסורים שהיה לרבי גדול ונורא מאוד, היו היסורים של רבי אלעזר בן רב שמעון, עוד יותר גדולים מיסוריו של רבי. לפי שהיסורים של רב אלעזר בן רב שמעון, באו לו מאהבה וכן מאהבה הלכו להם, אומנם שיסורים של רבי באו לו ע"י מעשה וע"י מעשה הלכו ממנו"

פה זה נראה כביכול שבאמת משווים את עוצמת היסורים בהתחלה, אבל משתמע שמה שמשווים זה לא זה, משווים את הדרגה הרוחנית, זה מאהבה, וזה כביכול לא מאהבה אלא לכפר.

"על ידי מעשה באו לו יסורים, כי פעם אחת הוליכו עגל אחד לשחיטה, והלך העגל והחביא ראשו, תחת כנפי כסות של רבי, והיה בוכה לפניו כאומר רבי הצילני נא מידם, אמר רבי לעגל: לך, כי לך נוצרת. אמרו בשמיים הואיל שלא היה מרחם על העגל כן יבואו עליו יסורים, וע"י מעשה הלכו היסורים ממנו"

טוב, יש פה קושיות קשות מאוד: קודם כל, אחרי המבול קיבלנו היתר לאכול בשר, כתוב בפנימיות התורה שגם השר של הבהמות מעונין שעם ישראל יאכל את הבשר כדי שישחטו את הבהמות שחיטה כשרה, ויברכו על זה, ויעלו את הניצוצות של הקדושה שיש בבהמות. יוצא שעגל או בהמה ששוחטים אותה, מעלים אותה מדרגה של בהמה לדרגה של יהודי שעובד את השם, כי הוא מצטרף הוא נותן כח לבן אדם לעבוד את השם, אז זה תיקון לעגל, זה תיקון לבהמה, זה לטובתה, אז למה הוא נענש פה? למה הוא נענש אם זה לטובת הבהמה, שישחטו אותה ויאכלו אותה?

תלמיד: כתוב: 'במידה שבן אדם מודד מודדים לו'.

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר "לך כי לך נוצרת", זה התיקון שלך זה לטובתך.

תלמיד: כן, אבל זה דין.

כ"ק האדמו"ר: למה דין, זה מרחמים, יהיה לך תיקון, לך אל תפחד, זה לטובתך, לא?

תלמיד: רחמים זה צריך לבא מהלב. בלי שכל. למרות שהוא יודע שזה התיקון שלו.

כ"ק האדמו"ר: לא מבין אותך.

תלמיד: זה מהלב.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שזה לא מהלב, מה שאמר רב "לך, זה לטובתך, אל תפחד, לך נוצרת".

תלמיד: כנראה שהוא מבין שזה התפקיד שלו אז שילך, אבל הוא צריך לרחם עליו גם.

כ"ק האדמו"ר: למה צריך לרחם עליו, צריך לשחוט אותו, אם לא, נניח שהעגל לא ישחטו אותו, רבי יציל אותו ישים אותו אצלו בבית יגדל אותו ילטף אותו, בסוף הוא ימות בלי שיאכלו אותו, הוא עשה לו טובה?

תלמידים: לא.

כ"ק האדמו"ר: אז איפה הרחמים.

תלמיד: באותו רגע הבהמה הזו בכתה, היא היתה זקוקה לעזרה.

כ"ק האדמו"ר: כן מה אומר כבודו?

תלמיד: אולי זה היה בדרך ההתייחסות שלו, שאם הוא היה טיפה מחבק אותו ומדבר אליו אז בשמים היו מתייחסים אחרת.

כ"ק האדמו"ר: זה לא מוכח.

תלמיד: כל אחד זכותו לרצות מה שטוב לו, העגל הזה לא רצה למות באותו רגע, הוא הבין, למרות שהכבשים הולכים לטבח, בד"כ בלי שאיכפת להם מה שקורה איתם, בכלל לא יודעים.

כ"ק האדמו"ר: אהה...היית פעם בבית מטבחים? היית פעם בבית מטבחים? רואים שלא היית, אני הייתי בבית מטבחים. אתה רואה בעניינים של הפרה שהיא פוחדת פחד מוות, בטח היא יודעת שהיא הולכת להישחט, היא רואה היא מרגישה, מה זה, היא היתה קודם בשדה פתאום מכניסים אותה לדבר כזה וזה נותן לה מכה ברגליים, פתאום עם הרגליים למעלה, היא רואה משהו אולי היא רואה גם את הקודמת, אתה יודע כמה זמן לוקח מרגע ששוחטים עד שלא נשאר זכר מהפרה? 3 דקות לא נשאר כלום, פרה מחולקת לחתיכות. אז זאתי שאחריה היא רואה מה שעושים לה, ואתה רואה שהם מפחדים.

תלמיד: זה כמו שבן אדם נגיד, יש לו עוד שנה לחיות ונגיד בשטח אויבים, אז החבר אומר, נו שיהרגו אותי, הוא בשטח של אויב, זה כמו העגל שמגיע לו אולי עוד שנה לחיות.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר העגל הזה אולי מגיע לו לחיות עוד שנה? מה היה קורה אם רבי היה אומר העגל הזה בשבילי, תשחטו אותו בשבילי, היה נענש בייסורים, מה שאמר פה חברנו שיש פה השגחה, בכל זאת יש הרבה עגלים בעולם, ויש בטח כמה עגלים שעוברים ליד רבי, וזה דווקא בא ונכנס מתחת לכסות שלו כמבקש רחמים. זה לא עוד איזה עגל ברחוב, זה בא וניגש אליו. אז יש לו איזה שייכות, אז השאלה שצריך פה איזה התייחסות מיוחדת או להציל אותו מהשחיטה כמו שהתלמיד אמר שמגיע לו לחיות עוד שנה אולי 10 שנים, מי יודע, הוא עוד קטן נכון? עגל זה עוד קטן, או שהוא צריך לשחוט אותו בעצמו, ולתקן אותו, ולהעלות אותו ולאכול אותו בקדושה, ואז יש לו תיקון.

תלמיד: אם מה שהעגל עובר מתקן אותו אז גם לרבי זה בעצם רחמים, זה מעלה אותו, היסורים, זה אותו דבר, הוא לא נענש.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא נענש אתה אומר.

תלמיד: הרמח"ל כותב "בדעת תבונות" מסבירים את הסיפור הזה...

כ"ק האדמו"ר: אם אתה מביא לנו מהרמח"ל אל תזכיר לנו את זה בעל פה, תביא את זה כתוב.

מה שאפשר לדייק פה זה שהוא יכול להגיד לו: "לך כי לך נוצרת" בלי שום רגש בלי שום התייחסות, לגעיה של העגל. או יכול לרחם עליו, להגיד לו בכל זאת, "לך כי לך נוצרת" וכן לרחם. יכול להיות שהוא הגיב אוטומטית, כמו שאומרים, ולא מרחמים, ואז הופך העולם להיות קצת מכאני כזה. אוטומטי, יש אנשים שלומדים הרבה פנימיות התורה וזה, וכל הזמן מחכים מתי תבוא מלחמת גוג ומגוג ויישאר אחד מחמישה, בלי שום רגש ורחמים, אוטומטית.

אם בן אדם קורה לו משהו אז יאמרו כן זה קורה לך בגלל זה וזה. לא מספיק שכואב לו עוד מכניסים לו מכה, והכל לפי השכל ולפי תורת הגילגול, יפה אבל איפה רחמים? אין על הבן אדם רחמים, אין לאדם מישראל רחמים?

תלמיד: אפשר ללמוד ממשה רבינו שריחם על השה - שאדם הופך להיות מנהיג צריך להבין ולחשוש על העם, אז הוא ראוי להיות מנהיג, לכן היה צריך לעבור יסורים.

כ'ק האדמו"ר: "כי פעם אחת הוליכו עגל אחד לשחיטה, והלך העגל והחביא ראשו תחת כנפי כסות של רבי, והיה בוכה לפניו" בא נגיד ככה, שהבהמה הולכת לצדיק היא בוכה לפניו, מבקשת רחמים, אז היא בהמה אבל היא בוכה, אז אין לזה משמעות? אי אפשר להתעלם מזה. תתעלם מזה שהבהמה בוכה, אז תתעלם אחר כך להבדיל, כשיהודי בוכה גם.

תלמיד: יבוא אליו יהודי, יגיד לו תברך אותי, אז הוא יגיד שנגזר עליו שילך?

תלמיד: זה שהתכסה העגל מתחת לגלימה זה אותו מקום של האבנים שהכאיבו לרבי. **כ'ק האדמו"ר:** נכון. חוץ מזה יש פה גם ענין להראות רחמים, למה אחד גדול הדור, גדול עולם, והאחראי, הרועה, לא יודע, האחראי על העגלים שם, ראו שהעגל בא ובוכה מתחת לגלימה של הצדיק, והוא מוסר אותו, "לך כי לכך נוצרת", אז אין פה, הרואה אומר: תראה לא צריך לרחם, מה זה בהמה? ויש עניין של צער בעלי חיים, יכול להיות שהרועי-צאן, מתנהגים בגסות מתעללים בבהמות, אבל אם רואים שהצדיק הוא לכאורה מתנהג ככה, יגידו אהה...כן צריך, לומדים מזה דוגמא, קשה לתת דוגמא, אבל עד כדי כך בדומם צומח חי מדבר נכון לרחם.

מי אנחנו שנשפוט את רבי, 'אנחנו כחמורים' אפילו לא כעגל, "אמר רבי לעגל 'לך כי לכך נוצרת', אמרו בשמיים, הואיל שלא היה מרחם על העגל"

זאת אומרת הנה קובעים עובדה, הוא לא ריחם עליו, לא רק שאמר לו לך כי לכך נוצרת אלא גם לא ריחם עליו "לכן יבואו עליו יסורים, ועל ידי מעשה הלכו היסורים ממנו, כי יום אחד הייתה שפחה של רבי מכבדת את הבית והיה מוטלים שם בבית בני חולדה, והיתה מכבדת וזורקת אותם לחוץ, אמר רבי אליה, הניחי להם, דכתיב 'ורחמיו על כל מעשיו', אמרו בשמיים הואיל שהוא מרחם על הבריות, לכן נרחם גם עליו"

זה מעניין, העניין הזה, בד"כ, אם תשאלו אותי על מה יותר קל לרחם, על חולדה או על עגל בוכה, על עגל יותר קל לרחם מאשר על חולדה, חולדה מביא חשק ההיפך מלרחם, לכן זאת אומרת שהוא באמת הגיע לתיקון, יפה מה שאמר פה התלמיד שהיסורים היו לו בבטן ובפה, אז העגל נכנס מתחת לכסות שלו, אז מידה כנגד מידה, והעגל גם יונק בפה, אז הוא לא ריחם עליו, והוא גם אמר "לך כי לכך נוצרת" אמר בפה, ושיניים זה דינים דווקא, כתוב, דווקא בשיניים כאב לו, טוב.

"אמרו בשמיים, הואיל שהוא מרחם על הבריות לכן נרחם גם עליו, כל השנים שהיה לרב אלעזר יסורים, לא מת איש בלא זמנו" יש עניין שבן אדם יכול למות לא בזמנו, למשל מי שהולך למקום סכנה, יכולים לקטרג עליו, ולמות לפני הזמן, או אם חלילה ניתן רשות למשחית להשחית, הוא לא מבדיל בין צדיק לרשע, זה גם יכול לקרות, מי לא מת בלא זמנו, מי לא ניקבר אחרי שמת, המשך לחיות, רבי אלעזר, 22 שנה מעניין הדבר הזה, אין מקרה אחר שאני מכיר, שהחזיקו בן אדם 22 שנה בלי לקבור אותו, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, היו שואלים אותו שאלות, עשרים ושתיים שנה. הנה יש פה עוד עניין, ודאי רבי אלעזר, למה בא כל הסיפור שלו? כי הוא היה הולך ותופס גנבים, אז אמרו לו, שאולי הוא ממית אנשים לא בזמנם, לא מגיע להם, הרי בהתחלה אמר למה הוא הולך בכלל ונותן את העצה איך לתפוס את הגנבים, הממונה ההוא היה מוסר צדיקים במקום רשעים, והעונש זה היה מוות, בלי חוכמות, אז הוא נכנס לעניין כזה, רבי אלעזר ראה קלקול כזה, נכנס, הלבישו עליו ואז

הוא היה מוסר אותם, לפי תחושות המעיים שלו "שישו מעי", ובסוף היתה הוכחה שהוא צדק, הוא לא הרג אף אחד סתם, הוא מכלה קוצים מהכרם, זאת אומרת שהוא הרג את מי שצריך להרוג, והחיה את מי שצריך להחיות, אז כולם מתו בזמן, אצלו בדור, פלא כמו שעון, "וכל השנים שהיו לרבי יסורים, לא הוצרכו העולם למטר" למה? בגלל האבן בדרכי השתן, כל פעם שהצטרך לכך, כאב לו ודאי מאוד, אז בזכות זה לא הצטרכו למטר, זה גם כן פלא - מים עם מים,

"והגם שלא ירד המטר" לא ירד, "אף על פי כן, הייתה האדמה לחה", פלא זה, "כשהיו עוקרים מהערוגה, צנון אחת, הייתה הגומה שהיה הצנון בה מלאה מים" דרך אגב, אם תיזכרו קצת בסיפורים הקודמים, היה משהו דומה לעניין הזה, פלא העניין שהיו עוקרים צנון, והיה יוצא מים, מה עוד ראינו בסיפור אחר, על מישהו אחר, "עשרים ושתים שנה שהיה רבי אלעזר בעליית גג בביתו, אם היתה נופלת לו שעה, היה יוצא דם מהמקום, כמו אדם חי, ופה היו מוציאים צנון, היה יוצא מים, זה מזכיר את זה, אותו דבר, פלא, טוב, זכותם תגן עלינו.

יש יסורים מאהבה, יסורים לכפר, והיום הגיע יהודי אחד צדיק, שעבר את השואה, ניצול אושוויץ, יש לו גם כן בעיות קשות עם המשפחה ובא לבקש ברכה. אז הסברתי לאחד מבני המשפחה, שכל מה שהשם יתברך עושה, עושה לטובה, אפילו אם אנחנו לא יכולים לסבול, כי אף אחד לא יכול לסבול, אפילו כאב שיניים מי יכול לסבול, לא עלינו, אז צרות, מי יכול לסבול, אז הוא סיפר לי מעשה, בן משפחה שלו אמר לו, שהוא שהאיש הזה, הוא מקבל יסורים מאהבה, אז הוא אמר לו שפעם אחת, רבי אחד הלך, צדיק אחד הלך ברחוב, הסתובב הסתובב שאלו אותו: מה אתה מחפש? הוא אמר "אני מחפש צרות", מה הכוונה בזה, וזה כל הסיפור. אז הוא אומר מחפש צרות כדי לקבל את היסורים מאהבה, וככה להתנקות ולנקות, זהו רציתי לספר לכם את הסיפור הזה.

תלמיד: "מתוך שלא לשמה יבוא לשמה".

כ"ק האדמו"ר: מי אמר? מי אמר שבאופן אוטומאטי "מתוך שלא לשמה יבוא לשמה"? אם הוא לא מתוקן והוא לא מעוניין בכלל בלימוד, אלא בגלל שקראו לו רבי ונתנו לו כבוד אז הוא ילך להיות רבי, אמנם שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה, בתנאי אחד, לא, זה לא אוטומטי, זה בתנאי אחד, שהוא רוצה לבוא לשמה, אם אדם רוצה לבוא לשמה אז יבוא לשמה, אבל כאן אנחנו בכלל לא רואים שהוא בכיוון של לשמה, הלבישו עליו, איך אומרים, את החיצוניות של העניין כדי שהוא ימשך.

תלמיד: יכול להיות שזה היה הרע במיעוטו, אם הוא לא היה עושה משהו כזה קיצוני, אולי היה כל כך מקולקל, שהיה יכול לגרום נזק,
כ"ק האדמו"ר: את מי זה מזכיר?

תלמידים: את ריש לקיש.

כ"ק האדמו"ר: מה היה אצל ריש לקיש? נתן לו אישה יפה מאוד, את אחותו, והוא חזר בתשובה, מה אתם לומדים מזה? אין פה איזה בעיה כללית, שבן אדם עושים אותו רבי, אחר כך הרואה אומר הציבור יגיד, מה זה? עושים צחוק פה? מהתואר רבי.

תלמיד: הוא נפל לקליפות, כדי להוציא אותו מהקליפות ולהחיות אותו, מה הוא עושה? נותן לו מקדם כזה, "פוש", שיהיה לו חשק.

כ"ק האדמו"ר: שיהיה יותר תקיף אליו. מה זה "מקדם"?

תלמיד: אני חושב שהסכנה הציבורית, שהוא יגדל עם התואר רבי בחיצוניות אבל הפנימיות תישאר מקולקלת, הוא עלול להיות רב מקולקל אחר כך, חלילה.

תלמיד: כנראה הוא לא היה רשע מקצועי, אלא כמו תינוק שנשבה, אז רבי חשב שהוא יתחיל ללמוד תורה, ויפסיק לעשות עבירות, אז הוא יזדכך.

כ"ק האדמו"ר: מדובר פה בבן של רבי אלעזר ברבי שמעון, שרבי ראה אותו וסמך אותו לרבי, כדי שירגיש את עצמו רבי וילמד תורה כי הוא מקולקל, אז שואלים: לוקחים אדם מקולקל עושים אותו רבי? זה יפעל את פעולתו? זה לא יפעל את פעולתו? זה מקלקל אותו? זה מקלקל את כולם?

תלמיד: אולי הוא מזלזל בעצמו, אז אם הוא נותן לו, כבוד עצמי, אז הוא ישתפר.

כ"ק האדמו"ר: מה ששכחתם להגיד, שהבחור הזה, הוא היה שועל בן ארי בן אריה, הבן של רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי, היה לו יחוס חזק מאוד, ובאמת אם הוא נפל במצב כזה והוא מקולקל זה לא דבר פשוט, אני לא יודע, איך הוא גדל, איפה הוא גדל, מי גידל אותו, אתם זוכרים, שגם עם אבא שלו היו כל מיני עניינים, שקטרגו עליו, אז אולי לא היה מי שיגדל אותו, אז הוא גדל בלי הרבה חינוך. קודם כל, ודאי ודאי שזו לא שיטה לקרב אנשים, להפוך כל אחד מהם לרבי, פה זה מקרה מיוחד, שהוא בן של רבי אלעזר, הנכד של רבי שמעון, ורבי לוקח אותו, שרבי עצמו זה גם לא בן אדם פשוט, שיש לו השגה והכל, ולקח את זה על עצמו, לבדוק, בודאי שאם הוא לא היה מתקן את עצמו, אחרי כמה זמן היה מכריז שהוא לא רבי ולא כלום. נתן לו אשראי, כמו שאומרים, בוא ננסה, נראה, זה עזר, או לא עזר? מה אתם אומרים?

תלמיד: בטח שזה עזר.

כ"ק האדמו"ר: טוב בוא נחזור על זה "הוא נתן אותו, ומסרו לרב שמעון בן איסי בן לקוניה, אחיו של אימו, שילמד עימו תורה, כל יום ויום, היה אומר זה הבן, אני רוצה לילך לעירי"

למה? היה לו קשה, זה היה על כורחו, היה רגיל בחיים לא מתוקנים, ובישיבה היה לו קשה, יכול להיות דבר כזה? יכול להיות.

"אמר לו, מה זה? הלא קראו לך חכם, ובגד של זהב פרשו עליך, ורבי קראו לך, ואתה אומר שאתה רוצה לילך לעירך? אמר להם, הרני נשבע בשבועה, שאני מניח זאת, ולא אשאל עוד לילך לעירי"

מה זה הדבר הזה? פתאום הוא נשבע שלא ילך יותר לעיר שלו? כל יום רוצה לברוח, עכשיו הזכירו לו שעשו אותו חכם ורבי אז פתאום, הוא עולה ככה ועושה שבועה?
תלמיד: הוא רוצה להיות טוב אחרי שטעם את הטעם של התורה, פשוט יצר הרע דוחף אותו לכן הוא נשבע לשבור את היצר הרע.
כ"ק האדמו"ר: מותר להישבע? אסור להישבע.

תלמיד: היה לו את הנפילה הזאת וכשהוא רצה לחזור הזכירו לו את העניין של התואר רבי, וזה חיזק אותו.

כ"ק האדמו"ר: האירו בו בשורש שבו עוד פעם, ולמה הוא נשבע, מותר לו להישבע?
תלמיד: יש מאמר בגמרא שמותר.

כ"ק האדמו"ר: כדי לגדר את עצמו מעבירה, אם אין לו דרך אחרת, מותר לו לאדם להישבע, אם אין ברירה, אבל לא טוב להתרגל להישבע, כי ישבע ואחר כך לא יעמוד בשבועה, אז מה עשינו?

תלמיד: יש כבר שבועה מהר סיני.

כ"ק האדמו"ר: יש שבועה כן, הוא חידש "כשגדל זה הבן, ישב במתיבתא דרבי" זאת אומרת שפה באמת הוא הגיע למצב של מסירות נפש, בשביל התורה, גדל המשיך בישיבה.
"וישב בישיבה של רבי, שמע רבי לקולו, אמר רבי, קול זה דומה לקול של רבי אלעזר ברב שמעון", מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: כנראה שהתחבולה שלו כן הצליחה.

כ"ק האדמו"ר: ודאי שהצליחה, כי הוא נשאר, הוא גדל כבר בישיבה, אבל מה העניין הזה פה שמציינים שמה את הקול, שרבי אומר שזה דומה ומזהה שזה הקול דומה לקול של רבי אלעזר בן רבי שמעון

תלמיד: אולי זה אומר שהוא הגיע לדרגה של רבי אלעזר?
כ"ק האדמו"ר: הגיע לרמה שלו.

תלמיד: זה חלק מהשתוות הצורה, שהקול דומה לקול של אבא שלו.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל לפי הפשט, רואים שהוא גדל, התבגר הוא גבר עכשיו, כשבא היה נער, עכשיו זה ברור בפשט, ובסוד: "הקול קול יעקב" יש שני קולות: "הקול קול יעקב" ו "הידים ידי עשיו", הקול של האדם מה זה? יש בזה חוכמת הקול.

תלמיד: זה בא מהנשמה מהלב.

כ"ק האדמו"ר: ודאי ודאי, שאפילו אם שומעים קול של בן אדם, אפשר לדעת עליו הרבה דברים, רק מהקול, יש לו את הקול דומה לקול של אבא שלו, סימן שהוא קשור עם אבא שלו, קשור לשורש, והגיע לדרגות גבוהות כבר התחיל להיות בזה קדושה "קרא עליו רבי הפסוק 'פרי צדיק עץ חיים, ולוקח נפשות חכם', פרי צדיק עץ חיים, זה רבי יוסי, בן רבי אלעזר, בן רבי שמעון, ולוקח נפשות חכם, זה רב שמעון בן איסי בן לקוניה" למה?

תלמיד: שהוא לימד אותו.

כ"ק האדמו"ר: ומאיפה הוא לקח אותו?

תלמיד: לקח אותו מהקליפות.

כ"ק האדמו"ר: לקח אותו מהקליפה, בטח, זה נקרא 'להוציא יקר מזולל', להוציא אותו מהציפורניים של היצר הרע.

תלמיד: זה בעצם, רבי עשה את זה.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל הוא היה שליח, רבי הוא פתח את הפתח ולקח אותו ושם אותו תחת חסותו העצם, אבל מי שעשה את העבודה השחורה כמו שאומרים, יום יום לשבת וללמד אותו, גם כן צריך להיות ראוי ומתאים, כי אחרת הבחור יברח. אז הוא עשה את כל העבודה, בנה אותו "כשניפטר זה הבן, היינו נכד רבי שמעון בר יוחאי, הכניסוהו למערה של אביו, היה נחש סביב פתח המערה, ולא יכלו להיכנס בה, אמרו לנחש: נחש נחש, פתח פיך ויכנס בן אצל אביו" נו מה אתם אומרים? פתח או לא?

תלמיד: לא פתח.

כ"ק האדמו"ר: למה לא פתח? פתח או לא פתח?

תלמיד: למה שלא יפתח אם הוא נכדו והוא מתוקן?

כ"ק האדמו"ר: כי זה עניין של זכות, ראינו, לא כל אחד נקבר בכל מקום "אמרו לנחש: נחש נחש, פתח פיך ויכנס בן אצל אביו, לא פתחה להם רבותי, למה לא פתחה להם? למה לא פתחה להם?

תלמיד: לא היה ראוי.

כ"ק האדמו"ר: מה אתם אומרים?

תלמיד: יכול להיות שמכיון שהוא בעל תשובה הוא במעלה יותר גדולה?

תלמיד: לא הגיע עדיין לדרגה כזו.

כ"ק האדמו"ר: טוב.

תלמיד: אולי הוא לא חזר בתשובה מאהבה.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל תזכרו קצת, מי זה היה אבא שלו, ומי זה היה סבא שלו, זה לא דרגה כל כך פשוטה להגיע לדרגה שלהם, כן, "כי סבורים העם לאמר כי זה גדול מזה" העם חשבו, מה חשבו כמו שאנחנו אומרים פה, הוא לא ראוי, רבי אלעזר יותר גדול ממנו "יצאתה בת קול ואמרה, לא מפני שזה גדול מזה, רק זה היה בצער מערה, וזה לא היה בצער מערה" איזה צער מערה מדובר? 13 שנה רבי אלעזר היה עם רבי שמעון, והצטערו במערה. מה צער היה להם במערה?

תלמיד: שהיו בתוך האדמה,

כ"ק האדמו"ר: היה להם הרבה צער, ולא פשוט הענין הם היו בגלות, לא היו בבית, והיו לומדים בתוך האדמה, וכל הגוף של רבי שמעון נהיה חריצים חריצים, ואכלו רק חרובים ומים, זה לא דבר קל, אז בשביל זה לא פתחו לו, נו אתם לא מתפלאים? תראו לאיזה דרגה הוא הגיע "יצאה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, רק זה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה" קודם כל, רואים שמדקדקים עם הצדיקים כחוט השערה, כל אחד לפי מה שהגיע בדיוק, דין אמת, אבל תראו לאיזה דרגה הוא הגיע, אם הוא היה עובר צער אחר, אולי דומה לצער של המערה, היו מכניסים אותו, רק בגלל הצער, היסורים.

תלמיד: אז זה גדול מזה בעצם,
כ"ק האדמו"ר: לא, גדול רק בעניין של הצער לא בעניין של התורה, זאת אומרת שהוא הגיע לדרגה כזאת גבוהה.

תלמיד: סימן שהוא לא הגיע לדרגה שלהם.
כ"ק האדמו"ר: זה לא גדול מזה, חוץ מהעניין הזה, שאם הוא היה גם בצער מערה, היו מכניסים אותו, עכשיו לא מכניסים אותו כי זה מה שחסר לו.

תלמיד: אבל הצער הזה, מה המשמעות שלו.
כ"ק האדמו"ר: הצער זה יסורים וזה זיכוך זה נסיונות, זה קשיים מאמצים, זיעה - זה צער.

תלמיד: אבל זה בא לידי ביטוי בתורה, בסופו של דבר זה לא רק כשלעצמו.
כ"ק האדמו"ר: זה לא אותו דבר למשל שלומד תורה מתוך עוני, או מתוך עושר, נכון? או מתוך בריאות או מתוך מחלה, לא עלינו, כל אחד לפי מה שצריך להתנסות, אבל מבחינת הדרגה שלו הוא הגיע לדרגה כמו שלהם, רק זה לא.

תלמיד: אם הוא היה בצער מערה הוא היה מגיע לדרגה בתורה יותר גבוהה?
כ"ק האדמו"ר: לא.

תלמיד: למה?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא הגיע, "לא שזה גדול מזה" זאת אומרת הוא שווה.
תלמיד: כן, אבל אם הוא גם כן היה במערה, האם היה מתעלה לדרגה יותר גבוהה בתורה?

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות, קשה לנו לדעת, אולי בן אדם במערה נשבר ולא עומד בכלום, קשה לשער.

תלמיד: הוא לא ראוי להקבר שמה, סימן שיש פער גדול ביניהם.
כ"ק האדמו"ר: אמרנו אבל מה הסיבה, מה שמסבירים פה, מה הסיבה, לא בגלל שהוא לא למד תורה לא בגלל שהוא לא היה צדיק ולא התאמץ, אלא, שאלו עברו יסורים מיוחדים במינם, וגם כן גילויים מיוחדים במינם במערה, והוא לא, למה יצאה בת קול להסביר את זה?

תלמיד: שלא תהיה אי נעימות.

תלמיד: שלא יתחרטו מלחזור בתשובה ויהיה חלילה חילול השם.

כ"ק האדמו"ר: אז מה אתם אומרים? רבי צדק או לא?

תלמיד: ודאי צדק.

כ"ק האדמו"ר: צדק. לפעמים זה שבן אדם נימצא בתוך הקליפות ולכאורה, הוא נהנה מזה, עושה חיים כמו שאומרים, אין לא דין ואין לו דין, עושה מה שהוא רוצה, כן? אולי זה יותר גרוע מצער מערה, אולי באותו זמן הוא אולי מבסוט, הגוף שלו מבסוט אבל אחר כך, כשהוא חוזר בתשובה, הוא מצטער וגם צריך להתנקות מכל זה, זה לא דבר כל כך פשוט, לשכוח את כל העברות, להוציא את הכל מתוך נפשו, לעלות למעלה, לא להתיאש, מליון נסיונות, מיליארד נסיונות, אנחנו רואים שהוא רצה לברוח, הוא לא יכל להיות במקום, איך קוראים לזה, מה היה לו? שינוי צורה, לא היה יכול להיות בישיבה, לא היה יכול להיות בקדושה, יש אנשים שהולכים לאיזה מקום ואומרים: לא יכול להיכנס שמה יותר מידי קדושה, אני לא יכול להיכנס לשם, מכירים דברים כאלה, קברי צדיקים או משהו, ככה זה, זה שינוי צורה, צריך להגיע להשתוות הצורה.

עוד הערות יש? תתבוננו מהתחלה, למה רבי התעניין אם יש בן לאותו צדיק?
תלמיד: רצה לזכות אותו.

תלמיד: הוא ידע באיזה דרך שיש משהו לא בסדר, שיתקן אותו.
כ"ק האדמו"ר: לפי הסיפורים הקודמים, אתם זוכרים את הסיפורים הקודמים או לא?

תלמיד: הוא רצה להתחתן עם אלמנת רבי אלעזר.
כ"ק האדמו"ר: אחרי שרבי אלעזר הלך לעולמו, הוא רצה להתחתן עם אישתו, מה עוד,
איזה קשר היה בין רבי לרב אלעזר?
תלמיד: הם היו תלמידים ביחד לפני כן.

כ"ק האדמו"ר: או... זוכרים את המעשיה שהיו יושבים על הרצפה? יושבים על הארץ, היתה מעשיה שהיו יושבים בישיבה, לפני רבי יהושע בן קרחה ולפני רשב"ג, והעלו והורידו אותם בגלל איזה עין הרע, זוכרים? אז אחר כך רב אלעזר הקפיד, מה החשבתם אותי כמו את רבי, זאת אומרת שהוא החשיב את עצמו יותר מאשר את רבי, מאותו יום במקום לתמוך בדבריו, היה סותר את דבריו, אלה ואלה הקושיות שיש לך, והקושיות שלך לא שוות, ככה היה רבי אלעזר אומר לו, אז רבי, חלשה דעתו, הלך לאבא שלו ואמר לו, שרבי אלעזר הוא ארי בן ארי, ושהוא רבי הוא רק ארי בן שועל, אז האבא עשה את עצמו שועל, ואמר לבן שלו שהוא ארי. עכשיו בא פתאום רבי ושואל אם יש בן לאותו צדיק, מה זה אומר? ארי בן ארי, הוא גם כן ארי? או הוא שועל, או אפילו לא שועל, למה רבי התעניין פה בבן של רבי אלעזר?

תלמיד: מידה כנגד מידה, מה שנאמר לו הוא רצה לבדוק, מה קורה הלאה.
כ"ק האדמו"ר: בודאי שרצה לבדוק, הוא רצה להתחתן עם האלמנה, וזה גם כן, לכאורה, פגע בו. כביכול היא פגעה בו.

"אמרה כלי שהשתמש בו קודש, ישתמש בו חול?" ככה היא אמרה לו, אבל בכל זאת רואים, שרבי בא והתעניין בילד, והוא עשה לו טובה גדולה, למי הוא עוד עשה טובה גדולה?
תלמיד: לרבי אלעזר.

כ"ק האדמו"ר: ודאי, ולמי עוד?

תלמיד: לרבי שמעון.

כ"ק האדמו"ר: בטח, תיקן את הנכד תיקן את הבן, יש גדול מזה? מה לומדים מזה? כל ישראל ערבים זה לזה, ואפילו אם אחד גדול מהשני, לאף אחד לא מובטח שום דבר, זה לא עובר בירושה, זה לא אוטומטי, אם הסבא צדיק יסוד עולם והבן גם כן צדיק יסוד עולם, זה לא אומר שהנכד יהיה צדיק יסוד עולם, צריך לעבוד על זה קשה, יכול להיות הפוך, אולי לוקחים אותו הקליפות ולך תצא מזה.. זה לא פשוט, טוב.

רבי חנינא ורב חייא שדאגו שלא תשתכח תורה מישראל

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ה עמ' ב' לשון הגמרא:

"כי הוו מינצו רבי חנינא ורבי חייא אמר ליה רבי חנינא לרבי חייא בהדי דידי קא מינצית חס וחלילה אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולי אמר ליה רבי חייא לרבי חנינא בהדי דידי קא מינצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזלינא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי וציידנא טבי ומאכילנא בשרייהו ליתמי ואריכנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי ואמרנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא אמר ליה רבי ישמעאל ברבי יוסי אפילו ממר אמר ליה אין אפילו מאבא אמר ליה חס וחלילה לא תהא כזאת בישראל"

"מעשה ברבי חנינא ורב חייא, עת ארע עת שהיו מתקוטטים יחד, אמר רבי חנינא לרב חייא: עמדי אתה מתקוטט? כי אם חס ושלום התורה משתכח מישראל, אני מחזירה מתוך פלפול. אמר רבי חייא לרב חנינא: עימדי אתה מתקוטט? שעשיתי לתורה שלא תשתכח מישראל, וזה שעשיתי: כי הלכתי זרעתי זרעוני פשתן, וקולע אני ממנו רשתות ומכמורות, ואני צד צבאים, ומאכיל אני את בשרם ליתומים, ומתקן אני בעורותיהם קלפים, וכותב אני חמישה חומשי תורה, ואני עולה מעיר לעיר שאין שם מלמדי תינוקות, ולומד אני עם חמישה תינוקות, בחמישה חומשי תורה, לכל אחד ואחד סיפרו, ולומד אני לשישה ילדים, שישה סידרי משנה, ואמרתי להם: בעת הזאת שלא אהיה בכאן אצלכם לקודם שאבוא בחזרה אליכם, לימדו זה עם זה מקראות, ולימדו זה לזה את סידרו, ועשיתי לתורה שלא תישכח מישראל, וזה שאמר רבי: גדולים מעשה רבי חייא, אמר לו בנו רב שמעון: אפילו ממך הוא גדול? אמר לו: כן הוא, אמר רבי ישמעאל בן רבי יוסי לרבי: וכי מעשיו גדולים יותר ממעשים שעשה אבי? אמר לו חס ושלום, לא תאמר כזאת בישראל, שהוא גדול מאביך".

מכירים את המעשיה? "מעשה ברבי חנינא ורב חייא, שהיו מתקוטטים יחד" מה אתם אומרים על זה? שני צדיקים מתקוטטים? מתווכחים? תלמיד: כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים.

כ"ק האדמו"ר: "היו מתקוטטים יחד, אמר רבי חנינא לרב חייא: עימדי אתה מתקוטט? כי אם חס וחלילה התורה משתכח מישראל, אני מחזירה מתוך פלפולי" מה הוא אומר? איך אומרים- איתי אתה מתעסק? איך אתה מתקוטט איתי? אני בן אדם חשוב, אם חלילה התורה תלך לאיבוד, אני עם הפלפול שלי מחזיר אותה, מה אתם אומרים על זה? "ואין הנחתום מעיד על עיסתו", נו, תתעוררו.

תלמיד: רבי חנינא, מסר את נפשו בפועל על התורה, הוא למד ולימד ברבים, אפילו כשהיה גזרה של הרומאים לא ללמוד וללמד, ונתפש על זה ולא היה אכפת לו.

כ"ק האדמו"ר: אז מה זה מראה?

תלמיד: זה מראה כמה היה חשוב לו לימוד תורה.

כ"ק האדמו"ר: בטח שהיה חשוב לו לימוד תורה, זה לא מה ששאלנו, מה שאלנו? שהוא מעיד על עצמו שהוא אדם חשוב, מה לומדים מזה?

תלמיד: אולי יש מחלוקת שורשית בין שני השיטות, שהוא יחזיר בפלפול את התורה.

תלמיד: מחלוקת מי מהם מכוון יותר לאמת.

כ"ק האדמו"ר: ממתי צריך להביא ראיות מהדבר הזה? מביאים ראיות מהכתוב, לא מביאים ראיות מהיכולת.

תלמיד: לפעמים זה דברים שלא כתובים.

תלמיד: זה האמת, מה שהוא אומר על עצמו זה ענווה.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר שזה האמת, ודאי שזה האמת, אם הוא מעיד על עצמו, בודאי שזה אמת, אז אם זה אמת, והוא מעיד על עצמו, אז זה ענווה, ככה הוא אומר.

קודם כל זה ברור, שכל גדולי ישראל האמיתיים הם ענווים, לא יכול להיות גדול-ישראל שהוא לא עניו, אין דבר כזה, וזה שמעידים על עצמם, גם רבי שמעון בר יוחאי העיד על עצמו, היו צדיקים שהעידו על עצמם, אז מה, זה, הם בכזה ביטול פנימי שהם יכולים להעיד על עצמם, זה כמו שבן אדם מעיד על חברו, אין להם מזה התעוררות של גאווה, בודאי שבדרגות שלנו, זה נראה לנו, שלא יכול להיות דבר כזה, אבל בודאי שיכול להיות דבר כזה, הוא קובע את העובדה, זה נכון, ודאי, יש פה עניין מעניין מאוד, שהחכם על מה הוא חושב פה, רבי חנינא? שאם תשתכח תורה מישראל, הוא מחזיר אותה בפלפול, זאת אומרת הוא רואה את המציאות של התקופה שלו, עדיין, לא היו ספרים כמו שיש היום, שהכל כתוב, היה פחד גדול, שתשתכח תורה מישראל, כל הרדיפות כל הצרות, כן? היום יש מחשבים יש אינטרנט, יש כל מיני דברים, אז אין כל כך פחד, שתשתכח תורה מישראל, שמה זה היה המציאות, זאת אומרת שצרכי הדור בענין התורה, היו חשובים מאוד, שלא תשתכח התורה, ושתתפשט התורה, מעניין שאחרי כמה אלפי שנים, מאז להיום גם היום אנחנו צריכים לעמול קשה, שתתפשט התורה, כביכול יש לנו את כל האמצעים, האלקטרוניים מה שתוצו, עדיין לא זכינו שכל עם ישראל יכיר את התורה. אז, זה פלא, רוב עם ישראל, לא מכיר את התורה, זאת אומרת, יש מצד הסטרא אחרא תוכנית לעכב את התפשטות המעיינות, ולכן כשהבעל שם טוב היה לו עליית נשמה, המשיח אמר לו שיבוא כשיפוצו מעיינותיו חוצה. בודאי שאם נצליח להכניס מוחין דקדושה, בכל היהודים, יבוא משיח, לכן יצר הרע הפרטי והכללי עובד קשה למנוע טוב מבעליו, זה עבודה שלו רצינית, זה לא משהו צדדי, ולמשל היום, עם כל הסיפורים הללו עם הרפורמה, כל העניינים האלה, זה לא רק עניין סתם, אלא זה גם כן חלק מהתוכנית לטשטש, שבן אדם שהוא לא בן תורה, לא יודע, יהיה לו כביכול אפשרות גם ללכת לאיזה תורה חדשה שממציאים, זה מהצד הזה להטות, והם משתמשים בתורה כדי לכרסם בתורה, זה דבר קשה מאוד, מאוד מאוד.

טוב אז זה היה הדאגה שלו, שאם תישכח תורה מישראל. אבל אם תישכח תורה מישראל מי מבטיח שלא תשתכח גם ממנו? דרך אגב, המציאות הזו שהוא מתאר, כן, **"שאם תשתכח תורה מישראל, אני מחזיר אותה ע"י פלפול"** הוא בעצם מעיד על עצמו שהוא בעצם כמו "פיוז" כזה כמו "גיבוי" קוראים לזה היום, במחשב, יש דיסקט כזה, שאם נמחק מה שיש במחשב, שמים אותו והוא משחזר בחזרה, אז הוא מעיד על זה, שאם תשתכח תורה מישראל, הוא זה שיכול להחזיר אותה, שאלתי שאלה: אם תשתכח גם ממנו?

תלמיד: הוא לא בונה על הזיכרון, אלא על הפלפול.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, הוא לא זוכר את כל התורה אבל יש לו את הכלים לשחזר את התורה, זה שונה לגמרי, חוץ מזה. אם חס וחלילה תשתכח תורה מכל ישראל, העולם נחרב,

מה זאת אומרת אם אין תורה אין עולם. לא יכול להיות מצב כזה, שתשכח התורה מישראל, כח הפלפול, מה זה כח הפלפול רבותי?

תלמיד: הפלפול זה רק בתורה שבכתב, או גם בתורה שבע"פ?

כ"ק האדמו"ר: פלפול בכל התורה, מה זה פלפול?

תלמיד: מאבק.

כ"ק האדמו"ר: מאבק, איזה כח זה, חכמה בינה או דעת?

תלמיד: חכמה, הבירור זה בחכמה.

כ"ק האדמו"ר: אם אין קצה של חוט, וצריך ממש יש מאין, זה חכמה, "חכמה מאין תמצא", אם יש קצה של חוט, וצריך רק למשוך בו ולראות מה, להקיש מפה לשם, ולהתווכח ולהביא ראיה, זה בינה, זה בחינת הבינה. הפסק הלכה מה זה? דעת, שהוא כבר פוסק בין חכמה לבינה, זאת אומרת, היה לו כח רציני, זה יפה מאוד הדבר הזה, זה פלא פלאים, איפה ראינו בסיפורים הקודמים, רמז מסוים לעניין הזה? שמדבר אחד מקישים לדברים אחרים?

תלמיד: רבי אלעזר בן רב שמעון, שהוא אמר על פי איזה סימנים אפשר לתפוס גנב.

כ"ק האדמו"ר: מה חוץ מזה, יש מקרה אחר, מה עשה רב אלעזר, בן רב שמעון, שמזכיר את ההקשה בין דבר לדבר? נו...ההוא קרא לו חומץ בן -יין, מה הוא עשה, מסר אותו למלכות כפושע, איך? הרי הוא לא תפס אותו בגנבות או משהו, איך הוא מסר אותו, הוא אמר: אם הוא מתחצף לתלמיד חכם, סימן שהוא רשע, אחר כך רצה להתחרט, ולא הצליח להוציא אותו מהמלכות, אחר כך תלו את האיש ההוא, שהיה כובס, היה בוכה והיה בוכה רב אלעזר, באו ואמרו לו: מה אתה בוכה רבי? זה היה רשע גמור, שהוא ואביו באו על נערה מאורסה, ביום הכיפורים ביחד, אז רבי אלעזר אמר: שישו מעי שישו מעי, אם על הספקות שבך כך, על הודאיות שבך על אחת כמה וכמה... הרי הוא היה מוסר גנבים למלכות, והיה אומר שהוא מכלה קוצים מין הכרם, זאת אומרת הוא תפס סימן אחד, מזה משך את כל החוט, סימן אחד ראה אצלו: חוצפה, אמר זה בטח רשע. אז זה נקרא בינה, לקחת קצה ולהתחיל למשוך את זה, כח מיוחד, אם כן, רבי חנינא, שהשם חנן אותו ביכולת הזו, זה יכולת חשובה מאוד, מה סכנה יש בפלפול?

תלמיד: להפוך ולטהר את השרץ.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, לטהר את השרץ.

תלמיד: דמיון יכול להיכנס.

כ"ק האדמו"ר: דמיון? יש עניין שנקרא השגה, טראח..באה השגה, זהו, קלעת זה אמת, אחר כך בא אחד אומר לך, זה לא בדיוק ככה, זה קצת ככה, ובא השני ואומר לך, זה לא בדיוק ככה וככה, זה רק ככה וככה וככה, כל אחד מתחיל, ואתה אומר רגע רגע, אבל זה היה אמת, מה קרה עכשיו? אז בן אדם שמתפלפל ומתפלפל ומתפלפל, יש סכנה שמרוב עצים, לא רואה את היער, כבר השכל הישר והחוטף הולך, כן, צריך להיזהר עם זה, אם נרצה שיהיה פלפול אמיתי, קודם כל שאדם לא יתגאה, לא יעשה סתם, בשביל לסתור את הדברים של השני, אלא באמת להוציא אמיתותה של תורה, שיהיה בלי גאווה, שיהיה פלפול אמיתי, זה טוב, אבל אם לא, אוי ואבוי, אז זה "כי אם חס ושלום, התורה תשתכח מישראל, אני מחזירה ע"י פלפולי" זה מצב, אחרי החורבן, כמו שאומרים, יש חורבן חלילה, משתכחת התורה, אז הוא בא ומשחזר, ומה אומר לו רבי חייא לרבי חנינא: "עימדי אתה

מתקוטט, שעשיתי לתורה שלא תשתכח מישראל" זאת אומרת, ההוא מביא תרופה, וזה מביא מניעה, הוא מנע שתשתכח תורה מישראל, איך עשה, איך מנע? תלמיד: הפיץ.

כ"ק האדמו"ר: הפיץ ולימד, זה הכל? תראו אבל איך הוא מתחיל, רבי חייא, הוא לא הולך ולוקח ספרים מוכנים או משהו, מתחיל ללמד את התינוקות מהתחלה "כי הלכתי וזרעתי זרעוני פשתן" מה לזרעוני פשתן והפצת התורה? מה הקשר בכלל? תארו לכם, ראו אותו הולך עם הזרעונים, וזרע זרעוני פשתן, אומרים: זה מה קרה לו? זה ביטול תורה, מה הוא עושה "אחר כך קולע אני ממנו רשתות ומכמורות" מה זה קשור לתורה רשתות ומכמורות? נראה כמו איזה צייד, אחר כך הוא צד צבאים, טוב צד צבאים, אולי הוא רוצה לעשות ביזנס, "ומאכיל אני את בשרם ליתומים" כן? מה זה העניין הזה שהוא מאכיל מבשרם את היתומים? דואג לגשמיות, אם אין קמח אין תורה. תלמיד: היזהרו מבני עניים, שמהם תצא תורה.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, "ומתקן אני בעורותיהם קלפים, וכותב אני חמישה חומשי תורה" כל זה, עוד לא הפיץ כלום, עוד לא עשה כלום... "ולומד אני חמישה תינוקות בחמשה חומשי תורה, לכל אחד ואחד סדרו, לששה ילדים ששה סדרי משנה", תראו איזה דבר איזה שיטה יש לו, "ואמרתי להם בעת הזאת שלא אהיה בכאן אצלכם מקדם שאבוא בחזרה אליהם לימדו זה את זה מקראות ולימדו זה לזה את סדרו. ועשיתי לתורה שלא תשתכח מישראל".

בשביל מה היה צורך בפשתן ובמכמורות ובצייד ובכתיבת ספרי תורה, בשביל מה כל זה, זה רק מתוך זה שלא היה לו כסף לספרים?

תלמיד: לא. הוא רצה שהשורש של הדבר יהיה נקי בקדושה.

כ"ק האדמו"ר: ההנהגה בקדושה, ההנהגה בקדושה, ראש-תוך-סוף וכי חסרו שמה סופרים כשרים? דומם-צומח-חי-מדבר, הוא לקח את כל החטיבה חוץ מזה הוא לא יכל לסבור כמה זמן, תארו לכם כמה זמן לקח לו! כמה זמן לוקח לגדל פשתן, ואחר כך לעשות רשתות ואחר כך לצוד צביים ואחר כך להכין עורות, ואחר כך לעשות רשתות ואחר כך לצוד צביים ואחר כך להכין עורות ואחר כך לכתוב ספרי תורה ורק אז ללכת לחפש איפה ללמד. כמה זמן זה לוקח? שנים?

תלמיד: שנתיים.

כ"ק האדמו"ר: שנתיים? מינימום כמה זה לוקח? מישהו חקלאי פה?

תלמיד: שלוש שנים.

כ"ק האדמו"ר: שלוש שנים? איך מגדלים פשתן? כמה זמן לוקח עד שאפשר לעשות מזה חוטים?

תלמיד: כשזה גודל צריך לייבש את זה, לחתוך, זה תהליך.

כ"ק האדמו"ר: כמה זמן?

תלמיד: הכל. מהזריעה, כל התהליך זה יותר משנה.

כ"ק האדמו"ר: יותר משנה? ולעשות אחר כך את הרשתות את החוטים?

תלמיד: עוד כמה חודשים.

כ"ק האדמו"ר: רגע עוד לא צדת צביים.

תלמיד: גם לצוד צביים זה תהליך ארוך.

כ"ק האדמו"ר: כמה זמן לקח לו עד שהוא הגיע לכתוב את הספר?

תלמיד: אולי אני חושב, שבע שנים.

כ"ק האדמו"ר: שבע שנים, כן?

תלמיד: ככה אני חושב.

כ"ק האדמו"ר: זה לא ביטול תורה? זה לא בזבוז זמן?

תלמיד: זה מזכיר את אברהם אבינו בעקדה שחבש את חמורו בזמן הזה הוא יכל ללמד עוד יותר תינוקות.

תלמיד: הגר"א כותב שאם היו בונים בית כנסת מהלבנה הראשונה אנשים יראי שמיים אז לא היו מדברים בבית הכנסת.

כ"ק האדמו"ר: זה היה משפיע על יושבי בית הכנסת? מה זה היה משפיע בית הכנסת שלא ידברו?

תלמיד: כן, הכל הולך לפי הראש. הוא ידע שאם יחסר איזה יראת שמים בהכנה של הספרי תורה - יהיה פגם בלימוד בהם.

כ"ק האדמו"ר: יש איזה סגולה לא עלינו אם יש לבן אדם מחשבות להמיר את הדת ח"ו, סגולה שיסתכל בספר תורה, על שם ההווייה כתוב בתוך הספר י-ה-ו-ה, כן יש בזה כוח להוציא לו את הקליפה ולחבר אותו לשורש בחזרה ולהחזיר אותו בתשובה בוודאי שגם כשבאים לחפש סופר סתם, צריך שיהיה כשר, לא? לא סתם איזה אחד שיש לו כתב יפה או דבר כזה שיהיה איש כשר ירא שמיים אם לא אז כנראה שהפגמים שבו זה משפיע על הספר על המזוזה, על הכל, זה הסיבה שהיום המצב על הפנים, בכל התחומים, למה? אין אף אחד, אין כמעט אף אחד שעובד את השם ביסודיות כזו מהשורש, אין הנהגה, אנשים אין להם הנהגה, כמו שהיה פעם הנהגה, זהו קבע לו הנהגה, קבע לו דרך, תחנות איך הוא עושה ובטח אנשים שראו אותו אמרו לו מה לא חבל רבנו על הזמן, מה הוא הולך לעשות, לצוד צביים, להכין רשתות, לזרוע פשתן, מה קרה לו, הוא לא שמע לאף אחד הוא היה לו את הדרך מהתחלה ועד הסוף, מה שצריך לעשות הוא עושה וזהו, לא סוטה ימין ושמאל, זה סוד עצום הדבר הזה, סוד גלוי אבל הוא לא בשימוש.

יש את הקושיה, הוא לא יכל למצוא כמה אנשים כשרים שיקלו על המלאכה?

תלמיד: אולי כמו שמתי שקושרים את הציציות אומרים 'לשם מצות ציצית', אז הוא רצה שכל התהליך יהיה לשם המטרה שלא תשתכח התורה.

כ"ק האדמו"ר: כל אדם הוא צינור אחר, הבנתם? אם לוקחים מלאכה כזו שהיא קודש ועושים אותה, עושה אותה, אדם צדיק מהתחלה ועד הסוף, ראש-תוך-סוף, צינור אחד, חביבי, מלמעלה ועד למטה כמו שצריך, אם זה מתחלק, אפילו שזה אנשים צדיקים, בטח לא כל אחד באותה דרגה יש שוני בדרגות יש שוני בצינורות, אחד עושה את זה באהבה השני עושה את זה בעצבים או בדאגה או ביראה, אחד חושב על הקב"ה ועל עם ישראל השני אולי חושב על הכסף.

זה שונה זה לא אותו הדבר. הוא ידע את הדרגה שלו הוא ידע את האמת שבו, הוא ידע שזה צריך להיות מאה אחוז נקי עד השלב הזה מההתחלה ועד הסוף, ולכן הוא לא וויתר. אם כן, למה הוא אמר לתלמידים שילמדו את התלמידים האחרים, פה יש כבר שוני, כל ההכנה הייתה על ידו, והפעם הראשונה שהוא לימד אותו, זה על ידו אחר כך הוא אמר עכשיו אני הולך אתם תלמדו אחד את השני,

פה, פה נכנס כבר הצינור והיצר והכל של התלמידים זה כבר דרגה שניה, דווקא בנקודה שלשמה הוא עשה את הכל, המכרעת, זה להכניס את המוחין, כי הוא הכין את הכלים ואת הצנרת, עכשיו הוא צריך להכניס לתוך הכלים את המוחין! ברגע הזה, רק בעניין אחד הוא מכניס בעניינים האחרים הוא נותן לאחרים שיכניסו, אז מה עשינו?

תלמיד: זה לא ממש אחרים.

כ"ק האדמו"ר: תלמידים.

תלמיד: הוא בנה אותם.

כ"ק האדמו"ר: הוא בנה אותם?

תלמיד: הם הזרע שלו.

כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא לא בנה אותם בשביל לצוד צביים ובשביל להכין את הדברים האחרים?

תלמיד: הוא לא רצה שהציידות לא תשתכח, הוא רצה שהתורה לא תשתכח.

כ"ק האדמו"ר: זה תלוי בזה. העניין של ביטול תורה זה ביטול לצורך קיום התורה, זה לא ביטול תורה, זאת אומרת, רבותי יש פה עיקרון חשוב שאנחנו בדור שלנו מזלזלים בו לא עיקר הכמות ולא עיקר המהירות, העיקר האיכות של העניין.

כן, האיכות. האיכות הרוחנית, האיכות המושלמת שלו, כי אם זה היה כל כך דחוף, שלא תשתכח תורה מישראל, יכל ללכת לקנות ספרי תורה, ולהתחיל לפזר ולשים מלמדי תינוקות, בכל כפר ונגמר הסיפור היה עושה ארגון כזה מה הוא צריך בעצמו ללכת לעשות את כל זה, כן טוב ובכל זאת מה עם העניין הזה שהוא אמר לתלמידים שילמדו את התלמידים?

תלמיד: אם כל אחד ירצה לדעת הכל בסוף הוא לא ידע כלום, ולכן כל אחד התמחה בחלק מסוים.

כ"ק האדמו"ר: אבל כל תלמיד היה צריך ללמד את מה שהוא למד וללמוד מהאחרים מה שהוא לא למד.

תלמיד: כנראה שהוא לימד כל אחד את הספר שלו, את המשנה שלו, הוא לא סתם בחר אקראית למי הוא מלמד משהו.

כ"ק האדמו"ר: מה שמתאים לשורשו?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: עוד השערות?

תלמיד: מכיוון שלא כולם יזכרו את הכל באותה איכות, לימד כל אחד תחום מסוים שיתמחה בו כדי שיהיה איכותי, ואם חס וחלילה תשתכח איזה הלכה, ישאלו אז מישהו ידע וזה העיקר בשבילו שהתורה לא תשכח.

כ"ק האדמו"ר: זה מעניין מאוד, זאת אומרת שהוא התאים את האור לכלי והוא מצא כמה כל אחד מהתלמידים האלה יכול לקבל בצורה נקיה בדיוק כמו שצריך ואת זה הם יוכלו להעביר יוכלו להעביר כל אחד ישכפל ישפיע מהחלק שלו לכל הקומה אגב זה ככה לפי הפנימיות גם בהשפעה של הספירות, אותה שיטה, זאת אומרת נניח ספירת החכמה הרי כל ספירה מחולקת לעשר, נכון?

אז ספירת החכמה למעלה היא אחראית על כל החכמות של כל הספירות כמו שהתלמיד שאחראי על חומש אחד הוא מכניס את החומשים האלה לכל החברה והחומש השני לכל

החברה ככה, ככה אותו הדבר הבינה בספירה למעלה היא אחראית על כל הבינות של
הקומה, של כל הקומה, פלא פלאים.
טוב, אנחנו נלמד עוד מעשיה ואולי נפרט אותה מחר כי היא המשך העניין הזה. כן.
תלמיד: גם זה שאחד מלמד את השני הוא לומד טוב יותר את מה שמלמד.
כ"ק האדמו"ר: "ומתלמידי יותר מכולם".

רב אבהו ורב חייא בר אבא שנזדמנו יחד למקום אחד

מעשיות הגמרא. יש פה מעשייה, המעשייה הזו של היום זה מתלמוד בבלי מסכת סוטה דף מ' עמ' א' לשון הגמרא :

"ר' אבהו ור' חייא בר אבא איקלעו לההוא אתרא רבי אבהו דרש באגדתא רבי חייא בר אבא דרש בשמעתא שבקוה כולי עלמא לרבי חייא בר אבא ואזול לגביה דר' אבהו חלש דעתיה אמר ליה אמשל לך משל למה הדבר דומה לשני בני אדם אחד מוכר אבנים טובות ואחד מוכר מיני סידקית על מי קופצין לא על זה שמוכר מיני סידקית כל יומא הוה מלוה רבי חייא בר אבא לרבי אבהו עד אושפיזיה משום יקרא דבי קיסר ההוא יומא אלויה רבי אבהו לרבי חייא בר אבא עד אושפיזיה ואפילו הכי לא איתותב דעתיה מיניה"

"מעשה ברב אבהו ורב חייא בר אבא שנזדמנו יחד למקום אחד היה רב אבהו דורש באגדה ורב חייא בר אבא דרש בהלכות, הניחו כל העולם לרב חייא בר אבא ובאו לפני רב אבהו לשמוע אגדה ממנו היה לרב חייא בר אבא חלישות הדעת,

אמר להם רב אבהו, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, לשני בני אדם שנכנסו לעיר אחת, אחד מוכר מיני אבנים טובות ומרגליות ואחד מוכר מיני כלי מלאכת אנשים כגון מתלים וצינורות למי קופצים יותר, וכי לא על זה שמוכר רק דברים קטנים לפי שדמיהם מועטים ויוכל כל איש להגיע לו כמו כן כל העולם הלכו אלי אבל רב חייא בר אבא שדורש דברים גדולים אין לו קופצים כל כך,

ולהפיס דעתו היה אומר כן בכל יום ויום היה הולך רב חייא בר אבא ועשה לווייה לרב אבהו עד פתח של אכסניה שלו משום כבוד הקיסר כי רב אבהו היה חשוב אצל הקיסר יום אחד עשה רב אבהו לווייה לרב חייא בר אבא עד אכסניה שלו ואפילו הכי, לא נח דעתו של רב חייא בר אבא"

עד כאן המעשייה, הבנתם מה שהיה פה? שני חכמים נפגשו במקום אחד, אכסניה אחת, ומה עושה תלמיד חכם שמגיע למקום? -נותן שיעורים! מה יעשה? נכון? זה המלאכה שלו כל אחד נותן במה שמתאים לו מה שהוא רגיל, מה שהוא הכין.

אחד היה נותן בהלכה ואחד היה נותן באגדה כל העולם שמעו שרב אבהו נותן באגדה הלכו אליו ועזבו את רב חייא בר אבא, חלשה דעתו ואז הוא נתן את המשל כדי לפייס אותו אחר כך כל יום הוא היה מלווה אותו, כי היה חשוב אצל הקיסר, עד לבית שלו הוא היה מלווה אותו.

יום אחד הוא ליווה אותו בחזרה וזה גם כן לא הספיק להפיס את דעתו של רב חייא בר אבא. זה בכמה מילים. עכשיו נתחיל להתעמק: **"מעשה ברב אבהו ורבי חייא בר אבא, שנזדמנו יחד למקום אחד"** קודם כל, אין שום מקרה בעולם בטח לא ששני חכמים כאלה נפגשים, זה לא מקרה, זה משמיים ונפגשו במקום אחד.

כתוב: **"אין שני מלכים יכולים לשמש בכתר אחד"**, זה בעיה שיש כמה חכמים ביחד אז מתחיל בעיה. מי גדול ממי? מי קטן ממי? מי בראש? מי בצד? ניסיון. זה ניסיון וודאי שזה ניסיון,

"היה רב אבהו באגדה, ורב חייא בר אבא דורש בהלכות.", ודאי שרב אבהו גם ידע הלכה וודאי שרבי חייא בר אבא גם ידע אגדה, אבל כל אחד מהם דרש לפי הצינור שלו, לפי התפקיד שלו, לפי מה שהוא צריך.

כל תלמיד חכם זה הארה מיוחדת משמים שמאירה בזמן שלו וכל תלמיד חכם בוודאי בזמן ההוא היה קשור לשורש שלו, "אין לאדם מנוחה אלא בשורשו" וכשהיה מלמד את מה שצריך ללמד לפי השורש שלו היה מאיר לכל העולמות לתקן את העולם ולכן לא שייך בכלל לשאול מה חשוב ממה אגדה, הלכה, הלכה, אגדה, "תורת השם תמימה משיבת נפש" - מתי היה משיבת נפש? - כשהיא תמימה! זאת אומרת, התיקון זה כל הפרד"ס: פשט, רמז, דרש וסוד.

וודאי שכל יהודי יש לו חלק מיוחד בתורה מיוחד לו: "ובתורתנו יהגה יומם ולילה". מצד שני זה לא אומר שלא צריך התכללות עם שאר חלקי התורה שהוא פחות קשור אתם צריך בזמן ההוא כל צדיק וצדיק היה מאוד חזק בדרך שלו.

לכל אחד היה הנהגה בכל תחום, לא זזו מילימטר אחד היו אנשי אמת, מאוד חזקים, כל אחד זיהה מיהו, מהו, מה נשמתו, מה הוא צריך לתקן, היה בהדרכה ברורה הולך בכיוון שלו מה שהוא צריך לעשות ולכן זה דרש באגדה וזה דרש בהלכה כל אחד לפי מה שמתאים.

עכשיו, "הניחו כל העולם לרב חייא בר אבא, ובאו לפני רב אבהו לשמוע אגדה ממנו." ברור שאגדה זה מעניין מאוד, זה מושך את הלב, כל מיני סיפורים כל מיני דברים מעניינים מי לא אוהב סיפורים, מי לא אוהב אגדות, הלכה צריך לחדד את השכל לפעמים זה גם כן הלכות קשות, לפעמים זה נושאים קשים.

יש אנשים שאומרים, לא אל תלמד אותי הלכות שמירת הלשון, אחר כך אני... קשה לא יכול, הלכה זה מחייב, אגדה כל אחד שומע לוקח לעצמו מה שהוא זה פחות מלחיץ, יותר זורם, יותר מעניין, יותר קל כביכול למה כביכול כי אגדה זה גם מעשה מרכבה, זאת אומרת תלוי מי לומד את זה, תלוי מה האדם קולט לפי הכלי ככה האור מצטייר.

"האור מצטייר לפי הכלי". כמו רש"י, יכול לקרוא ילד ולהבין, ויכול לקרוא איזה תלמיד חכם הכי גדול ומבין משהו אחר לעומק, הרבה יותר. כך באגדה, ככה זה נשמע, איזה אגדה, איזה סיפור, איזה מעשיה, אבל יש דברים עמוקים, עמוקים בלי סוף. אבל ודאי שהעם נמשך לאגדה, עכשיו כאן מתחיל הניסיון להתחדד, זאת אומרת תארו לכם שני הרבנים שני הצדיקים באים ללמד כל אחד מכין את עצמו, מכין את הלב שלו, בא לתת שיעור, מתחיל לתת שיעור, ההם שומעים את המעניין עוזבים את הראשון הולכים לשני.

בדבר הזה יש שלוש חלקים, האחריות של החכם עצמו, שמלמד מה הוא עושה עם זה איך הוא מקבל את הדבר הזה שעזבו אותו והלכו לחכם השני זה לא ניסיון קל זה ניסיון קשה מאוד ויש בניסיון הזה שני חלקים: החלק שלשמה, החלק שלא לשמה.

החלק שלשמה, ודאי שאם הוא חכם שעוסק בהלכה אז הוא צריך לדאוג שעם ישראל ילמדו הלכה, כי ודאי אם כל הציבור הלך לשמוע אגדה והזניחו את ההלכה, זה ודאי לא טוב לתורה, לא טוב לעם ישראל, לא טוב לתיקון העולם, אז לשם שמיים בוודאי שזה כואב לו כמו היום למשל, שאנחנו ממליצים ללמוד פנימיות, למה לא לומדים מספיק, אז בוודאי שזה לא טוב, אם היו לומדים לא היינו צריכים להמליץ וזה לא היה חסר בעולם, עכשיו זה חוסר בשביל זה מחזקים את האנשים שילמדו בכל דור ודור העניינים שלו, קיצורו של עניין, ברגע שחכם ראה חכם רב חייא בר אבא שעזבו אותו, אז היה לו כאן שני שלבים: השלב הציבורי, השלב לשם שמים והשלב האישי.

בשלב הלשם שמים זה ברור שהיה כואב שעזבו ולא למדו הלכה, ואפשר לעשות מזה איזה סיפור שלם הרי בלי ההלכה העולם לא מתקיים אז הם הולכים לשמוע אגדה במקום לשמוע את ההלכות שהם צריכים לדעת בשביל לדעת את מה לשמור.

זה דבר לא פשוט אז בוודאי שכאן מבחינה זו מבחינה כללית מוצדק שיהיה לו חלישות הדעת ועוד איך כי כה צינור חשוב מאוד ההלכה איך כולם עזבו את ההלכה הלכו לשמוע את האגדה עכשיו יש את העניין הפרטי, בעניין הפרטי זה הבן אדם איך הבן אדם מקבל את זה באופן אישי כמו שאומרים לא מבחינת לשם שמיים מבחינת עצמו וכאן יש עניין של עבודה שבוודאי שזה ניסיון קשה מאוד זה כמעט גובל בשפיכות דמים, שופכים את דמו, של אדם שהוא הולך וטורח, והוא נותן שיעור ופתאום אף אחד לא בא כולם הולכים תכף נדון את החלק של הציבור, מה הציבור היה צריך לעשות אבל מבחינת החכם בוודאי שזה פוגע בכבודו חוץ מעניין כבוד התורה וכבוד ההלכה, הכבוד שלו האנושי, גם תלמיד חכם צריך שיהיה לו שמינית שבשמינית של גאווה בשביל שלא תתבזה התורה שישמור על התורה, ובוודאי שכאן יש ניסיון איך להתמודד עם זה חלישות הדעת זה עוד לא נפילה, זה עוד לא נפילה, זאת אומרת החכם כשהוא רואה פתאום דבר כזה שלא הולך לו וכולם הלכו איך אומרים מזה חלישות הדעת זהו זה הצטמצמות של האור, כן, 'אוי, מה קרה פה, מה זה לא רוצים לשמוע?!

אז הוא התחיל לשאול את עצמו, מפשפש במעשיו, 'מה אני לא ראוי, אני, אני לא מלמד טוב, אני לא טהור, לא הכנתי את עצמי, לא עושה לשם שמיים, צריך לפשפש במעשיו זו העבודה שלו, באותו זמן כשאין לו תלמידים למה אין לי תלמידים ויש על זה הרבה מעשיות גם כן בסיפורי חסידים בעניין הזה שהיו רבנים ששאלו למה אין להם תלמידים לעומת אחרים שהיה להם וכו' וכו' זה דבר אנושי, אנושי למרות שכמו שהקדמנו בכל הסדרה הזו, "אם הם כמלאכים, אנחנו כבני אדם, אם הם כבני אדם אנחנו כחמורים".

אין לנו השגה בכלל בעניינים שלהם ובכל זאת כדי שזה לא ישכח מישראל כמעט לא נוגעים במעשיות, אנחנו קצת נוגעים ללמוד מזה מוסר השכל.

אז ודאי שהחכם יש ניסיון מה לעשות עם החלק האישי שלו זה שיש חלישות הדעת זה ניסיון עכשיו הוא יכול לקבל את זה או לדחות את זה זאת אומרת הוא יכול להגיד הם באמת לא בסדר תראה איך עזבו אותי כולם הלכו לשמוע שמה ולקנאות לקנא בשני, הוא יכול חלילה לפול ממש נפילה או יכול להגיד "לא, הכל משמיים".

מה זאת אומרת זה משמיים הלכו לשמוע את השני זה משמיים כל אחד ומה שהשם נותן לו כל אחד עם התפקיד שלו אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימה. אין פה מה לקנא ואין פה מה להיעלב ואין פה מה להיות מסכן. ככה זה משמיים ומה עוד מי שלמד קצת פנימיות יודע שתלמידים ורבים זה לא באקראי זה לא סתם זה התיקון מי שדבוק דווקא ברב הזה ולא ברב אחר זה לפי השורש שלו לפי הגלגול לפי התיקון שצריך לעשות אז בוודאי שחכמים בדרגות האלה מבינים את העניין אם כן העניין של חלישות הדעת זה ניסיון משמיים יש לזה חלק של לשמה וודאי שמה הוא צריך להקפיד ולבדוק מה קורה למה הצינור של ההלכה באותו רגע נחלש ויש לו מה לתקן בעניין של הצינור, מצד שני יש את החלק האישי, לכאורה, בחלק האישי אסור לו לקבל את זה בפנים, את חלישות הדעת הוא צריך לדחות את זה להיכנס לאמונה, ולביטול מה שאנחנו אומרים ולתפילה וכו' ולפשפש במעשיו.

ראינו בכל המעשיות בגמרא שמופיע העניין של חלישות הדעת בדרך כלל לא דורשים מהחכם שהיה לו חלישות הדעת תתגבר היום מה היינו אומרים לבן אדם? -'מה אתה

מקנא? -תתגבר, אז הלכו אז הלכו מה אתה אין לך אמונה, הכל זה בהשגחה'. ולא רואים שהגמרא אומרת את הדבר הזה, ראינו לפי המעשיות שהעוצמות, העוצמות של המאורעות הנפשיים והרוחניים שהיו עוברים החכמים זה עוצמות שאי אפשר לעמוד בהם.

חלילה וחס אם היו מנסים אותם בתאווה זה תאווה שאנחנו לא יכולים להבין אותה בכלל, זה עוצמות אדירות היו מנסים אותם בכעס וי וי חלישות הדעת, ריש לקיש הלך בגלל חלישות הדעת של רבי יוחנן, רב כהנא הלך לעולמו בגלל חלישות הדעת.

זאת אומרת החכם רק היה בחלישות הדעת, זה שגרם לו היה מת וגם להפך הוא אחר כך הולך למערה ומחייה אותו. מתפלל. זה עוצמות אדירות, זה לא חיים כמו שלנו רגשות כמו שלנו, זה צריך להבין ובכל זאת זה התמצית אותו הדבר, אומנם עצמה אדירה, גם היום כשמישהו פוגע בנו יש לנו חלישות הדעת גם שמה היה חלישות הדעת, אבל אין מה להשוות את החלישות דעת שלנו, לחלישות דעת שלהם, וגם התוצאות של זה כמו שזה היה.

אם כן, כאן יש עניין שהציבור צריך ללמוד לפעמים הציבור לא מספיק פיקח, אנחנו נניח היינו הולכים שמה לשמוע את רב חיא בר אבא אם היינו זוכים, פתאום רואים שהציבור מתחיל ללכת לשמוע אגדה ומתחיל לעזוב, מה אנחנו נעזוב אותו? צריכים להישאר. זה כבוד התורה, איך השאירו אותו לבד, פה, לכאורה, הכניסו אותו בניסיון עוד יותר קשה הציבור כל אחד מאתנו בתור ציבור צריך תמיד להיות רגיש לעניינים האלה של כבוד החכמים לא לפגוע בהם אם רואים שאחד למשל באים לאיזה אירוע כללי ורואים שרב אחד מכבדים אותו והרב השני לא מכבדים אותו תלך תכבד אותו לפעמים אדם נכנס לאיזה אירוע כולם באים לבקש ממנו ברכות בסדר זה ברור אם יש רב גדול שנכנס מבקשים ברכות אבל יש רבנים פחות חשובים שם בצד, והם נעלבים, זה פוגע בהם.

תלך תבקש גם ברכה מהם. תן להם גם כן, תשמח את החכמים ולא להפך זה הדברים האלה עדינים וזה יכול לגרום שנאת חנם, אוי אוי אוי, אנחנו לא משערים עד איפה זה יכול לגמור בן אדם, הדבר הזה זה לא פשוט צריך לתת את הדעת או למשל באים לפה לפעמים אנשים אז אומרים: 'הרב, הייתי אצל הרב הזה והוא אמר ככה, הייתי אצל הרב ההוא, אז הוא אמר ככה מתחילים לעשות מסחר בין הרבנים, היה כמו רוכל היה אצל מאה רבנים כל רב אמר לו משהו זה והזה והוא אמר ככה על זה ועל זה ועל ההוא אז בשביל מה אתה בא?

עשה לך רבי' תלך לרב אחד אל תלך למאה רבנים ואם אתה בא תפעיל את השכל הישר ואל תסכסך ואל תעשה הרי אם רב אחד גדול אמר משהו הרב השני יכול לצאת נגדו, ולהגיד הפוך יכול אבל זה לא פשוט עדיף שלא תגיד מה הוא אמר, בא תשמע תשאל את השאלה שלך וככה תצא לא תסכסך, זאת אומרת לפעמים אנחנו עמך בטעות, יכולים לסכסך לעשות דברים פה במקרה הזה שעזבו אותו, והלכו גרמו ליותר חלישות הדעת. הלאה, אז אם כן, בצד הציבור?

"הניחו כל העולם לרב חייא בר אבא ובאו לפני רב אבהו". זה דבר חמור לשמוע אגדה ממנו?

"היה לרב חייא בר אבא חלישות דעת", ובצדק, כי מי יכול לעמוד בזה עכשיו רואים שרב אבהו הרגיש כן בניסיון הזה והוא התחיל להגיב כדי לפייס אותו כדי שרב חייא בר אבא לא יפגע כל כך, לא היה לו חלישות הדעת כל כך גדול אז הוא נתן פה משל, המשל של הסוחר הזה שנכנס לעיר אחת שיש לו מרגליות ודברים יקרים והשני שיש לו סחורה פשוטה, למי קופצים קודם?

יש בענין הזה כמה קושיות, כיוון שאנחנו רואים שאפילו שנתן את המשל ואפילו שהלך אחר כך וליווה אותו וזה, אנחנו נגיע בסוף בעזרת השם, בכל זאת לא התפייס דעתו, זאת אומרת כתוב: "אין הדינים נמתקים אלא בשורשם", להמתיק את הדין רק בשורש שלו וזה שהוא

אומר שהוא מקטין את עצמו, רב אבהו, זה עוד לא ממתיק את השני, זאת אומרת רב אבהו היה צריך ככה לפי עניות דעתנו, לדאוג בכל זאת שכמה תלמידים יחזרו לשם ושהחכם רב חייא בר אבא יוכל לדרוש בהלכה כי כאן באותו מקום באותו זמן נתבטלה ההלכה, לא היה ההלכה היה רק אגדה ואם לא היה חכם שיודע הלכה, בסדר, אבל היה שם אחד שיכל לדרוש בהלכה, אז למה לא לדאוג לזה שזה ימשיך? פה יש את הנקודה שהדבר היחידי שיכול לפייס את רב חייא בר אבא זה שהוא יוכל ללמד כי זה התפקיד שלו, התפקיד שלו זה ללמד הלכה הוא בא ללמד הלכה תן לו תלמידים קצת אפילו שילמדו הלכה חלק מהזמן יבואו ללמוד הלכה היתה פה התבטלות הצטמקות של הצינור שלו לגמרי ולמרות שרב אבהו הרגיש ולמרות שהוא מנסה לפייס אותו והוא אומר את המשל היפה אבל זה לא מפייס אותו כי הפרה רוצה להניק, מה קורה כשהפרה רוצה להניק והעגל לא רוצה לינוק? הפרה סובלת מכאבים.

מצטבר השפע ולא יורד ונכון כך גם באופן רוחני ההשפעה יש לו את ההשפעה של ההלכה שהיא רוצה לתת והוא לא יכול אין לו כלים אין מי שיקבל זה צער קשה מאוד כן עכשיו בענין הזה שהוא נתן את המשל הזה ועשה את ההלכה חשובה ועמוקה מהאגדה אז כמו שאמרנו בהתחלה האם זה נכון האם אפשר להגיד שהגמרא זה יותר חשוב מהחומש? אפשר להגיד שהחומש יותר חשוב מפנימיות התורה? אפשר להגיד כל דבר מה יותר חשוב? יש יותר חשוב פחות חשוב? כל תורת השם היא חשובה! כל המצוות חשובות כל הלימודים חשובים אם אדם אומר תהילים זה חשוב, בן אדם לומד פרשת שבוע, זה חשוב, אם הוא יכול ללמוד בעיון גמרא, מצוין.

אם הוא יכול רק בגרסא, מצוין! הבנתם? זאת אומרת השם יתברך נתן את התורה בבחינת פרד"ס: פשט רמז דרש וסוד, וברא נשמות שיש להן אחיזה בכל צד של התורה, התורה היא תמימה גם כשבן אדם לומד חומש, זה עושה נחת רוח לקב"ה גם זה מתקן את העולמות גם כשלומד הלכה גם כשלומד אגדה, זאת אומרת באופן מהותי למרות שכתוב באריז"ל שכל לימוד מוריד שפע מעולם אחר והפנימיות מוריד שפע מעולם האצילות, וההלכה זה בחינת עשייה, אז לכאורה כן הפנימיות זה יותר חשוב מההלכה, אבל בלי ההלכה העולם נחרב! מה, אם האדם לא יודע לחלל שבת, לא לחלל שבת, זה כשר, זה לא כשר.

אם אין הלכה, אין כלום. מצד שני גם אם אין פנימיות אין כלום, כי אין נשמה, זה כמו גוף בלי נשמה. אם כן זה תיקון גדול לדור שלנו, להבין את הדבר הזה לעומק, ולפעול לפי זה ולכבד את כולם, הנה כאן היה מצב שהיה רב אחד שעסק ולימד הלכה, השני לימד אגדה כל אחד לפי השורש שלו, זה אנחנו רואים הרבה בגמרא שכל חכם היה לו איזה מסכת שזה היה שלו, שמה הוא היה מומחה, ובזה הוא עסק ועל זה שאלו אותו ומסכתות אחרות, לא תמיד ידע העניין הזה קצת נשתכח לעומת המצב שהיה במעשה שלנו.

היום חושבים שאדם צריך להיות מומחה ולדעת הכל. בן אדם זה לא מחשב, בכל זאת. מי יכול לדעת הכל, אולי גדולי הגדולים יכולים לדעת הכל אנשים פשוטים כמונו, הלוואי ונזכור משהו זה גם כן טוב, ולכן צריכים לכבד את החכמים שעוסקים בכל צד שהוא של התורה וגם להבין שכל צד שהוא מאיר חלק אחד.

ודאי שאם אין אור מעולם האצילות, זה לא טוב. אבל גם אם לא יורד אור מעולם העשייה זה גם לא טוב, צריך הכל לכל דבר יש לו מקום כאן הוא אמר את זה לכן פה אומר שזה להפיס את דעתו, הוא אמר שלא תחשוב שזה נכון שהאגדה זה דברים קלים ופשוטים, ה'עמך ישראל' אנשים פשוטים, שהם לא בעלי תורה הם חושבים ככה כי זה סיפורים יפים,

לא מבינים את העומק ואת הסיבות. מי שיודע את הסיבות, יודע שזה לא דבר פשוט בכלל כן זה על הנקודה הזאת,

"היה הולך רב חייא בר אבא ועשה לוויה לרב אבהו עד פתח של אכסניה שלו"

זאת אומרת לא מספיק שחלשה דעתו, ושהתלמידים עזבו והלכו לרב השני, הוא גם הולך ועושה לו מלווה אותו והמצווה של ללוות זה מצווה גדולה מאוד אבל מספיק ארבע אמות. אבל הוא לא עשה רק ארבע אמות, הוא לקח אותו עד האכסניה שלו, זאת אומרת עשה לו כבוד גדול בפרהסייה. ומה הסיבה, שהיה חשוב אצל הקיסר? יש פה שאלה עמוקה קצת הרי הרב רבי חייא בר אבא היה תלמיד חכם, על מה אתה מלווה? על זה שהוא חשוב אצל הקיסר או על זה שהוא יהודי? תלווה יהודי על זה שהוא יהודי! הוא גם כן תלמיד חכם, על אחת כמה וכמה! שתלווה אותו אתה רוצה לעשות שלום בגלל שקצת פגעת, תלווה אותו עד לבית שלו על זה, אבל זה שהוא קשור לאיזה גוי?

שאלה, מה התשובה, אם היה לנו זמן הייתי עושה דיון, אבל אין לנו זמן אז אני ממשיך הלאה קיצורו של עניין זה שהחכם הוא קרוב למלכות יש בזה מצד כבוד המלכות שהוא ליווה אותו עד לבית יכול להיות שמבחינת התורה הוא לא העריך אותו שהוא גדול ממנו יכול להיות שהוא העריך אותו שהוא דבר או שהוא פחות ממנו לפי ההערכה שהוא מעריך אותו לפי זה ככה הוא מלווה אותו לפחות ללוות אותו אחרי שהוא נתן שיעור בפרהסייה ללוות אותו ארבע אמות בטח.

עד לבית הוא לא חייב ללוות אותו עד הבית אבל הוא היה מקורב לקיסר, עכשיו, תארו לכם יושב הקיסר והוא אוהב את החכם הזה את רב אבהו. והחכם השני לא מלווה אותו זה כאילו פוגע בקיסר רק רגע אחד מה זה אני מכבד את החכם והחכם השני לא מכבד אותו זה סכנת נפשות, גם לחכם עצמו גם מי יודע איזה גזירות יכולים המשוגעים האלה, להוציא, הקיסרים למיניהם.

אתה יודע שהם שם בזמנו זה לא מישהו רק הרגיו, או חשבו שהרגיו אותם יכול להוציא אותו להורג. אז בוודאי שהיה עניין בזה שהוא צריך ללוות אותו גם מבחינת כבוד המלכות וגם מבחינת פיקוח נפש שלו וגם מבחינת פקוח נפש של כל היהודים, אז הוא ליווה אותו ועשה לו כבוד.

קל זה בטח לא היה לו, כן, אבל ככה הוא עשה בוודאי שהוא גם כיוון שהוא תלמיד חכם בשביל זה הוא מלווה אותו עכשיו אם ככה השיטה, רב אבהו יום אחד החליט שהוא מלווה אותו בחזרה שהוא ליווה את רב חייא בר אבא כן הבנת? שלימד אגדה.

תלמיד: רב אבהו?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: אבל מי ליווה ראשון?

כ"ק האדמו"ר: רבי חייא שמלמד הלכה ליווה אותו, את רב אבהו, כל יום עד לבית.

תלמיד: רבי חייא ליווה את רב אבהו, למרות שרבי חייא נפגע.

כ"ק האדמו"ר: כן, עכשיו יש פה שאלה, טוב שאתה שואל; רבי חייא נפגע, אבל הוא לא נפגע מרב אבהו לכאורה כי רב אבהו לא עשה כלום מה הוא עשה בסך הכל לימד אגדה. אז אם כן, למה היה צריך לפייס אותו? מצד החסד? או מצד זה שהוא פוגע בו? ממה נפשך? מה, הוא הכריח את האנשים לבוא אליו? באו אליו. מה הוא יכול לעשות? הוא מלמד. רב אבהו כל הזמן מנסה לפייס את רב חייא שחלשה דעתו אז עכשיו שואלים מאיזה צד הוא רוצה לפייס אותו, מצד זה שהוא פגע בו? הרי הוא לא פגע בו בכוונה.

מצד החסד? שהוא מרחם עליו, כי כואב לו שהחכם נפגע כי אין לו תלמידים? בסדר מצד זה, זה טוב. מצד שני אנחנו רואים שרב חייא לא מתפייס. רב אבהו אומר אני ילווה אותו עד לבית, היום אני מלווה אותו זה כבוד בשבילו של רב חייא בטח גם הרב שלימד הולך ומלווה אותו עד לבית, וגם הוא מקורב למלכות ובכל זאת הוא מלווה אותו עד לבית, נכון לכאורה אחרי כבוד כזה רב חייא בר אבא היה צריך להיות שמח כבר גמרנו ומה כתוב?

"אפילו הכי לא נח דעתו של רב חייא בר אבא", איך זה יכול להיות?

תלמיד: כביכול, זה לא לשם שמיים.

כ"ק האדמו"ר: מה לא לשם שמיים?

תלמיד: כי הוא כיבד אותו ולא את הלימוד שהוא יכול היה לתת.

כ"ק האדמו"ר: הוא כיבד אותו והוא כיבד את הלימוד שלו בוודאי גם כן. אבל הוא לא איפשר לו ללמד הוא לא דאג לזה שכמה חברה ילכו ללמוד אצלו, פה הנקודה! זאת אומרת הדין לא נמתק בשורשו ולכן כמה שיעשה לו כבוד עד שלא יראו שהוא יושב עם התלמידים ומלמד זה לא יכול לפייס אותו זה לא נוגע לעצם הענין זה לא פתר את הבעיה זה רק כבוד. יפה מאוד הוא נותן לו כבוד אבל לא פתר לו את הבעיה של הצינור שלו, לא פתח לו את הצינור בחזרה, וזה דבר לא קל.

תלמיד: אני עדיין לא מבין בשביל מה רבי חייא ליווה את רבי אבהו.

כ"ק האדמו"ר: כי קודם כל רב אבהו לא פגע בו אלא הציבור פגע בו כי הציבור הלכו אליו ומצד שני רב אבהו כנראה הרגיש ש"מגלגלים זכות, על ידי זכאי וחוב על ידי חייב", בכל זאת הוא גרס צער לחכם באופן עקיף לא באופן ישיר הוא לא פגע בו אז הוא רצה לפייס אותו,

אמר את המשל אחר כך הוא היה מלווה אותו לבית שלו כל יום מפאת זה שהוא מקורב למלכות, אמרנו רב אבהו היה מקורב למלכות וגם היה מלמד וכולם באו אליו, אז מה שהרב חייא לא ילווה אותו, למה שלא ילווה אותו אבל אמרנו יכול ללוות אותו ארבע אמות אבל הוא ליווה אותו,

אבל אמרנו יכל ללוות אותו ארבע אמות אבל הוא ליווה אותו עד לבית לתת לו כבוד כי הוא היה איש חשוב גם אצל הקיסר, מבין, עכשיו לכן רב אבהו כנראה הרגיש מחויב ללוות אותו חזרה לתת לו גם כן כבוד לרב חייא מפאת כבוד התורה וגם כדי לפייס את דעתו וגם אולי הוא סבר שברכו ובכל זאת נגרם איזה צער לחכם אבל זה לא פייס אותו בכל זאת למה כי לא היה פתרון לבעיה על עצם העובדה שלא לימד נמנע ממנו ללמד מבינים זהו.

'דליקה' בבית רב עמרם חסידא

עכשיו עוברים למעשיה אחרת, טוב אנחנו כרגע בעניינים של היצר הרע קצת מה שלמדנו בסעודה שלישית אתמול. אנחנו לומדים כאן מעשיה במסכת קידושין, פרק רביעי דף פ"א עמ' א' לשון הגמרא:

"שבוייתא דאתאי לנהרדעא אסקינהו לבי רב עמרם חסידא אשקולו דרגא מקמייהו בהדי דקא חלפה חדא מנייהו נפל נהורא באיפומא שקליה רב עמרם לדרגא דלא הוו יכלין בי עשרה למדלייא דלייא לחודיה סליק ואזיל כי מטא לפלגא דרגא איפשח רמא קלא נורא בי עמרם אתו רבנן אמרו ליה כסיפתין אמר להו מוטב תיכספו בי עמרם בעלמא הדין ולא תיכספו מיניה לעלמא דאתי אשבעיה דינפק מיניה נפק מיניה כי עמודא דנורא אמר ליה חזי דאת נורא ואנא בישרא ואנא עדיפנא מינך"

"מעשה באילו השבויים שבאו לנהרדעא והביאו אותם אצל רב עמרם חסידא כי הוא פדה אותם מין השבייה ונתן אותם השבויים שיהיו יושבים בעליה ואמר קחו הסולם מלפניהם והייתה אחת מהם עברה אצל פי הארובה שמן העליה לבית נפל אור לבית דרך פי העליה שהיו פניה מאירות ונכנס החשק בלב רב עמרם לקח רב עמרם את הסולם ועלה על העליה וסולם זה היה כבד וגדול כל כך עד שלא היו יכולים עשרה אנשים להגביה ומחמת חשקו הגביה הוא בעצמו וכשבא באמצע הסולם הרחיב וחזק רגליו לעמוד במקומו בחוזק,

נתגבר על יצרו וצעק בקול גדול כדי שיאספו השכנים אליו ואמר דלקה יש בבית עמרם והם יסברו שבאמת יש דלקה ויבואו לכבות הדליקה ועל ידי זה יחדל הוא מלעשות עבירה הזאת ויתבייש מהם, באו הרבנים ואמרו לו ביישתנו כי המה ראו מה שרצה לעשות אמר להם מוטב שתהיו מתביישים על ידי בעולם הזה ולא בעולם הבא, השביע רב עמרם ליצרו שיצא ממנו, ויצא ממנו בדמות אילן של אש, אמר לו רב עמרם, ראה כי אתה הוא אש ואני רק מין בשר אף על פי כן אנוכי מנצחך". עד כאן המעשה.

קיצורו של עניין, המעשה הזה באו שבויים הביאו אותם, אצל רב עמרם חסידא כי הוא פדה אותם והעלה אותם לעליה ואמר להוציא משם את הסולם ופתאום הוא עבר שמה וכנראה אישה שהייתה מאוד יפה ומאירה הסתכלה דרך הארובה הוא ראה שמה אור נכנס בו היצר ורצה לעלות לעליה.

הלך, לקח סולם שהיה כבד, עשר אנשים לא יכלו עליו. מתוך זה שהיה בתוך היצר הרים אותו התחיל לעלות באמצע הדרך הוא מבין שהוא הולך ליפול בעבירה, רחמנא ליצלן, ולא יודע מה לעשות אז הוא התחיל לצעוק שיש דליקה בבית כדי להזעיק את השכנים אז באו וראו אותו והבינו מה הוא הולך לעשות ואמרו הרבנים: מה זה אתה מבייש אותנו, קראת לנו.

אמר, עדיף שתתביישו בעולם הזה ולא לעולם הבא שתתביישו בי ואחר כך הוא השביע את היצר הרע ויצא ממנו וכו', זה למי שלא הבין את הטקסט. אז עכשיו הסברנו את זה נו רבותיי יש פה דברים מאוד חשובים.

קודם כל מידי פעם נשמעים כל מיני עניינים: מה אתם מתעסקים עם היצר, מה אתם מלמדים מלחמת היצר, תחבולות של היצר, צריך רק להוסיף אור, מה פתאום להתעסק ברע, עזוב אותך מכל זה, זה לא נכון, מאיפה לקוח כל העניין הזה.

אז הנה אנחנו מביאים כמה מעשיות מהגמרא כדי שכולנו נראה מאיפה זה לקוח ושמלחמת היצר מאז שנברא האדם הראשון יש מלחמת היצר אפילו עוד קודם.

אז זה ברור ואי אפשר לברוח מזה. זה בחינת "סור מרע ועשה טוב", "סור מרע" זה מלחמת היצר. "ועשה טוב" זה למשוך אור, כמו שהם רוצים למשוך טוב, ואור זה 'ועשה טוב', למשל דבקות, התבוננות, זה במישור הנפשי אני מדבר של עבודת הנפש, אם כן אנחנו יודעים שכל מי שמופיע בגמרא היה בו דרגה רוחנית כזו שיכל להחיות מתים ומצד שני אנחנו רואים שהיה להם יצר.

זה יצר חזק בעוצמות אדירות וזה לא סתירה. אדרבה, "מי שגדול מחברו, יצרו גדול ממנו". היות שהיה להם דרגות גבוהות גם היה להם ניסיונות חזקים כמו בזמן שהיו עובדים עבודה זרה היה להם ניסיון קשה כי היה יצר חזק של עבודה זרה היום זה נראה לנו תירוץ כי אין יצר ברוך השם של עבודה זרה,

יצר של עריות אנחנו קצת יכולים להבין, כי גם בדור הזה יש יצר של עריות, אבל לא תפוסים ביצר של עבודה זרה, זה לא נראה לנו מי יודע מה ללכת לרוץ לעבוד עבודה זרה, למה? כי חכמים הרגו את היצר של עבודה זרה, ברוך השם. את היצר של עריות אי אפשר להרוג כי אם לא העולם לא מתקיים ככה ניסו החכמים ניסו להרוג אותו, זה במעשיה אחרת, ראו שהעולם לא מתקיים.

בקיצור, אנחנו רואים פה איש צדיק, רב עמרם חסידא, שפדה שבויים ונתן להם מקום מגורים, והוציא את הסולם כנראה כדי שלא יהיה בעיות ובכל זאת שלחו לו ניסיון שהוא ראה, למה זה הביא לו דווקא את היצר הזה כי הארה כזו לכאורה זה הארה של הנשמה, זה הארה רוחנית שיוצאת כמו שלמדנו על רבי יוחנן שהיה כל כך יפה שהיה יוצא ממנו איזה זוהר כזה, שזוכרים זה דומה לכוס של זהב שהוציאו מבית האומן ושמו בפנים גרעינים של רימונים אדומים ושמו את זה בין הצל ובין החמה, והזוהר הזה שיוצא מזה זה דומה לזוהר שהיה יוצא ממנו.

יש איזה הארה שבאה מהנשמה הגורמת ליופי ולחן, כאשר האיש נמשך לאישה מסוימת מה שמושך אותו זה הארת הנשמה שבה, הניצוץ האלוקי ולא הלבוש הגשמי, הגוף. היצר מנסה להפיל את האדם בתאוה גשמית, אבל האמת האמיתית שהגוף זה כלום. הרי הגוף נרקב בקבר, מה נשאר מזה? אז הכל דמיון בעצם מה שיש בתוך האדם שמאיר בו ונותן את יופיו זה הנשמה זה חלק אלוך ממעל, זה לא הבשר.

אז פה דווקא הוא ראה הארה כזו יוצאת מהאישה הזו לכאורה היה צריך ישר לעלות את זה לשורש להבין שזה הארה משמיים וזה דווקא העיר פה את הבחינה ההפוכה. על כל פנים זה ניסיון, העמיד אותו בניסיון, הוא נפל כמעט נפל התחיל ליפול. זאת אומרת בניסיון יש שלבים אמרנו שאת הנפילה צריך לעצור כמה שיותר מהר לפחות באמצע פה הוא עצר את הנפילה באמצע כשבתחלה איך אומרים הרגליים רצות להרע קיבל כח מהקליפה.

זה מזכיר קצת את הסיפור על ריש לקיש שקיבל כח וקפץ את כל הירדן כשראה את רבי יוחנן וחשב שהוא אישה אז גם פה הוא קיבל איזה כח כזה להרים סולם שעשרה אנשים לא יכולים להרים. התחיל לעלות בכל זאת היצר הטוב לא שותק גם הוא משמיע את קולו ויש את המאבק. וכאן הוא ראה שהוא לא יכול לו אבל לפעמים בן אדם רואה שהוא שקול בניסיון בין היצר לבין היצר הטוב הוא לא מצליח להכריע ופה הוא גייס כוחות מבחוץ, זה בחינת ענווה, היה איש אמת היה איש עניו שלא התבייש שידעו שהוא עומד ליפול, רק שיצילו אותו ולא יפול. הוא לא אמר הוא הגדול, 'אני הגדול עכשיו, איך אני'.

ידעו שאני באיזה ברוך שאני נופל הוא לא עשה חשבונות כאלה עשה חשבון רק להינצל מהעבירה, ופה יש נקודה חשובה מאוד שהנה איש גדול והנה הוא עומד ליפול בעבירה של עריות, שזה לא עבירה נעימה במיוחד אם זה מתפרסם כן שאדם גדול נופל בדבר כזה ר"ל חילול השם גדול נכון? ככל שאדם יותר גדול ככה החילול השם יותר גדול הוא לא חשש מחילול השם הוא לא חשש משום דבר הוא חשש רק למנוע את העבירה זה הסיפור וזה אני אומר אפרופו הגישה המעוותת שיש היום שכל דבר מפחדים לדבר על זה כי זה חילול השם ואז נותנים לעוברי עבירה כח כי הם יודעים שאף אחד לא יפרסם את זה כי זה חילול השם, אז הם ממשיכים לעשות עבירות והקורבנות אומללים כי מי שמתלונן אז אומרים הוא מחלל השם, זאת אומרת הקורבן לא זה שהוא הרשע הקורבן הוא הלא בסדר פה אנחנו רואים שלרב עמרם חסידא גישה בדיוק הפוכה, שהוא מפרסם את עצמו העיקר שלא יפול ולא חושש לחילול השם ובכל זאת הרבנים אומרים לא,

"אמרו לו: 'ביישתנו' ", כי ראו מה שרצה לעשות.

אז הוא אמר להם, **"עדיף שתתביישו על ידי בעולם הזה ולא לעולם הבא"**, איזה פלא שבן אדם תן לו כל דבר רק לא לבייש אותך, אדם לא יכול לסבול בושה נצחית, פה זה זמני, פה שופכים את דמו של האדם או אדם מתבייש ממישהו אה... דקות, שעות, עובר. שמה, רחמנא לצלן, אין הסתר כמו פה זה גלוי, זה בושה רצינית, עד כאן יש שאלות?

תלמיד: יש דברים כאלה, שבן אדם צריך להגיד לסביבה הקרובה שיעזרו לו במשהו שקשה לו, כדי שיעזרו לו. אז היצר רוצה שהאדם ישתיק את זה, שיהיה לבד.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, גם צריך זהירות לא להיחשף סתם, אין עניין כזה שכל אחד יחשוף את יצרו, "שמע אני נורא קשה לי בא תעזור לי". אבל יש דברים שלחבר אמיתי שיכול לשמור עליו, זה חשוב, כן, יש עניין כזה.

או למשל אם לאדם קשה לו לקום בבוקר אז הוא אומר, תעיר אותי, תהפוך לי את המיטה, אני רוצה לקום, רק היצר לא נותן לי, אז ככה, נכון, זה בחינת: "וקנה לך חבר" וכל אחד צריך לעזור לחברו, לא ליפול.

עוד משהו בנקודה? זה העניין שכל ישראל ערבים זה לזה. ולכן אם הוא היה נופל חלילה, בעבירה, היה פגם לכל עם ישראל לא רק לו, ולכן הוא לא התבייש לצעוק להגיד, דלקה בבית עמרם.

תלמיד: הוא גם לא שיקר.

כ"ק האדמו"ר: כן, אש, אש להבה, של היצר.

"השביע רב עמרם ליצרו שיצא ממנו ויצא ממנו". נו, מה השאלה פה?

תלמיד: איפה ההתמודדות בנושא הזה?

כ"ק האדמו"ר: איפה ההתמודדות? איפה הבחירה? מה זה? זה בידיים שלו היצר? משביע אותו יוצא, לא משביע אותו לא יוצא?

תלמיד: אולי רק בתחום הזה, באופן זמני לאחר ההתמודדות, יש לו אפשרות להשביע אותו.

כ"ק האדמו"ר: לא משתמע מפה שזה חד פעמי. אלא שממש יצא ממנו היצר, הוא יצא בדמות אילן של אש, הרי הוא אמר **"דלקה בבית עמרם"**, אה? מה זה העניין הזה להשביע את היצר שיצא? קודם כל השבעה, זה בלשון קבלה מעשית, יש השבעת מלאכים. וזה אסור לעשות השבעות, יש איסור מצד שני, איך אומרים, היצר היה פה אחרי מפלה רצינית, כי הוא מסר נפשו ולא התבייש, העיקר לא לחטוא.

זה מעלה, גבורה גדולה מאוד שלו מי מוכן, מסוגל לעשות דבר כזה? אה? 'תתפסו אותי שאני לא ייכנס לגאווה, תתפסו אותי', מי יגיד דבר כזה? אה? 'בא תעזור לי אני מקנא, מי יגלה את מה שיש לו בלב, בשביל להינצל? אף אחד! זה מעלה עצומה מה שהוא עשה. אז היה לו כוח, הוא השביע אותו שיצא ויצא.

יצא, זאת אומרת משמיים הסכימו לו, אחרת לא היה יוצא, בוודאי שיכול להיות שהיה בדרגה כזאת, שהיצר היה בידיים שלו, הוא רצה, היה לו יצר, לא רצה לא היה לו יצר, עובדה שהוא השביע אותו והוא יצא, הוא שלט בעניין, אם כן נשאלת השאלה, אז למה לא הוציא אותו קודם?

אולי הוא הגיע לדרגה הזאת אחרי הניסיון, ואולי הוא עבד עוד עם היצר, השתמש בו לשם שמים. ודאי שכשהיצר פה הלך, וניסה להפיל אותו, הוא הלך על כל הקופה, הוא הפסיד. כי הוא באמצע העלייה, נתן לו מכה. הוא הפסיד, הפסד מביש, נכון או לא? דבר גדול! זה מזכיר את מי? את יוסף הצדיק, ממש העניין של יוסף הצדיק.

כמעט ונפל וברח ברגע האחרון. זאת אומרת שמרגע זה שהוציא אותו, אין לו ניסיון יותר. ברגע שהוציא אותו, פירושו, שאין לו ניסיון יותר.

תלמיד: זהו, בעניין הזה היה לו ניסיון כל כך קשה שלא יכול להיות ניסיון יותר קשה מזה.

כ"ק האדמו"ר: הגיע לשיא, יפה! אז מרגע שיצא היצר אין לו ניסיון בעניין.

תלמיד: למה דווקא של אש? זה אמור להיות של מים, לא?

כ"ק האדמו"ר: אש זה רותח, הדמים רותחים. יש עניין של אש בעניין הזה, אם כן, יצא היצר ממנו בדמות אילן של אש, כן? מה יפה בזה? מה רואים בזה? מה לומדים בזה? אנשים חושבים שאתה אומר להם יצר הרע, זה איזה דמיון, איזה אגדה, סיפור של סבתות.

פה רואים, איך הוא יוצא ממנו ממש דמות קומה שלמה, עץ, ראש-תוך-סוף. יש לו שורשים וענפים, הוא גם נותן פירות. זה גם מזכיר את הענין של עץ הדעת טוב ורע.

תלמיד: עקר אותו מהשורש.

כ"ק האדמו"ר: עקר אותו מהשורש, הוציא אותו. אילן של אש. זה גם מעניין שהוא טיפס על הסולם, זה כמו אילן כזה לעלות לגג, היצר שלו גם כן כמו עץ הוציא אותו וראו אותו, הנה היצר של רב עמרם חסידא, ככה נראה, פלא נכון?

תלמיד: גם לעומת האדם, שהאדם הוא עץ השדה.

כ"ק האדמו"ר: זה לעומת זה.

"אמר לו רב עמרם, ראה כי אתה הוא אש, ואני רק מין בשר, אף על פי כן, אנוכי מנצחך", פה הוא נכנס לגאווה של קדושה, עזות דקדושה, גאוות יחידה, הקטין אותו. כתוב ברמח"ל שכשהיצר מזכירים לו את המפלה הקודמת הוא לא יכול לסבול את זה, זה מפיל אותו עוד יותר.

תלמיד: כתוב: "זכור את אשר עשה לך עמלק", זה טוב לדבר עם היצר? פה הוא מדבר איתו.

כ"ק האדמו"ר: להגיד לו 'ניצחתי אותך' לא כדאי אלא אם כן אתה מוציא אותו, הוא יוצא, אז זה בסדר, תצחק עליו, כשהוא בחוץ. כשהוא בפנים, אי אפשר לצחוק עליו. לדבר, כן. כתוב: "פוטיאל- שפטפט ביצרו".

צריך לענות לו, "דע מה שתשיב לאפיקורס" יש הערות על הסיפור הזה? שכשבן אדם היצר בתוכו, הוא חושב, שזה הוא בעצמו, זה שזכה והשביע אותו, וסילק אותו מעליו, פתאום

רואה, שזה לא הוא. איזה פלא, עוד מעט יבוא משיח כל יצר של כל אחד יצא אדם יהיה נקי שמח, יראה את המפלצת מול העיניים שלו. זה לא הוא. חשבתי שזה אני וזה לא אני.

רב מאיר ורבי עקיבא גוברים על יצרים

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פ"א עמ' א' לשון הגמרא:

"רבי מאיר הוה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חד אידמי ליה שטן כאיתתא בהך גיסא דנהרא לא הוה מברא נקט מצרא וקא עבר כי מטא פלגא מצרא שבקיה אמר אי לאו דקא מכרזי ברקיעא הזהרו ברבי מאיר ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי רבי עקיבא הוה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חד אידמי ליה שטן כאיתתא בריש דיקלא נקטיה לדיקלא וקסליק ואזיל כי מטא לפלגיה דדיקלא שבקיה אמר אי לאו דמכרזי ברקיעא הזהרו ברבי עקיבא ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי"

"מעשה ברב מאיר שהיה מתלוצץ באלו האנשים, שעוברים עבירות, ואינם יכולים לכבוש את יצרים, כי אמר שבקל הוא להתגבר על יצרו. יום אחד נדמה לו הש-טן כמו אישה, ועמד מצד השני של נהר המים, נגד עיניו של רב מאיר ולא היה ספינה לילך, ולעבור לצד השני, ומחמת חשקות שניכנס בלב רב מאיר, לא רצה להמתין עד שיבוא ספינה.

ולקח החבל המתוח משפת הנהר, אל שפת השני, ואחז בו לבוא אצל הצד השני, שהאישה, הוא היצר הרע, היא עומדת שם. וכשהגיע לאמצע רוחב הנהר, הניח אותו היצר הרע, וסר ממנו חשקו, ולא רצה עוד שיגיע לצד השני, כמו שרצה מתחילה, אמר לו הש-טן: אם לא שמכריזין עליך מין השמים היזהרו ברבי מאיר ובתורתו, הייתי הורגך וחילקתי דמך לשני חלקים". זה מעשה אחד.

מעשה הבא:

"מעשה ברבי עקיבא, שהיה מתלוצץ באנשים שאינם יכולים להתגבר על יצרים. יום אחד נדמה לו הש-טן כמו אישה שעומדת בראש האילן, אחז באילן ועלה עליו, וכשהגיע לאמצע האילן הניח לו היצר הרע, אמר לו, אם לא שמכריזין עליך בשמים: היזהרו ברבי עקיבא ובתורתו, הייתי הורגך ועשיתי דמך לשני חלקים".

היה מחלק אותו לשתיים. שני מעשים בענין היצר הרע שקודם כל יש אנשים שחושבים שזה סתם אגדה היצר הרע. ויש גם אחרים. שאומרים אסור להילחם בו, ויש אחרים שחושבים שאם הם ילחמו בו, אז מותר להם לזלזל על האחרים שלא נלחמים בו, ויש כאלה שחושבים שהם ילחמו בו ולא יתפללו לשם, הם גם יוכלו לו, אז זה בא ללמד אותנו ארבע דברים:

(א) שהיצר הרע זה לא אגדה, זה תכליס.

(ב) שאסור לצחוק על אנשים שנופלים בעברות.

(ג) אסור להתגאות ולחשוב שאדם מחוסן, הוא יעמוד בניסיון, אדם לא יעמוד בשום ניסיון אם השם לא מציל אותו, אסור שיהיה גאווה בצד הזה, וצריך להתפלל לשם יתברך שישמור אותו.

ודבר נוסף, שהתורה מצילה את האדם, "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין", התורה מצילה את האדם, מגינה עליו. אבל לא מגינה עליו מספיק, חצי הדרך היצר הרע, כן הולך את החכמים. להפיל אותם, רק משמה זה נעצר,

צריך גם לימוד תורה גם מלחמת היצר וגם ענווה, שאדם לא יחשוב שהוא כבר על הסוס, כמו שאומרים, הוא עכשיו, חביבי, צדיק, אין. לא יאמין בעצמו עד יום מותו, בכל רגע האדם בסכנה.

זה שני המעשיות תארו לכם, מי זה היה רבי עקיבא, ומי זה היה רבי מאיר, איפה הם ואיפה אנחנו, לכן צריך לדעת שהעצמה של היצר הרע, והערמומיות של יצר הרע, זה משמים, אם השם רוצה להגדיל את הווליום, אף אחד לא יכול לעמוד בזה.

לכן, נכשלו גם גדולים בזמן יצר הרע של עבודה זרה. שהיום זה נראה לנו צחוק: 'מה זה? בן אדם הולך אחרי פסל? זה רעיון מטורף', אבל אז היה חשך בענין הזה.

כמו שהיום, לא עלינו, הולכים אחרי סמים, אחרי עריות, שמה היה גם כן, עניין כזה שללכת אחרי עבודה זרה, לרוץ אחרי עבודה זרה, גם אנחנו רואים, שיצר הרע לובש צורות במציאות צורה של אישה, מפריע לאדם.

וכשאדם עניו, זה מגן עליו, יותר מהכל. עבודה זרה, זה היה פסלים, שהשם נתן להם כוח מסוים, לאנשים שהיו עובדים אותם, היו מקבלים מזה תענוג, אז זה היה ככה. היצר תופס צורות ומופיע לאדם, והוא גם כן, בא כתגובה לעניינים של האדם. שאם רב מאיר לא היה מתלוצץ, לא היה בא לו בעניין הזה. וגם לרבי עקיבא אותו הדבר, וזה בא ללמד אותנו לקח, יש עוד מה להגיד על המעשיות האלה למישהו? להקשות.

תלמיד: איך מורידים את העוצמות של היצר? בתקופות שכן אדם נמצא תחת מתח ולחץ באופן טבעי, למשל בעבודה, זה מאוד קשה.

כ"ק האדמו"ר: קוראים בספרים שלנו שעוסקים בזה. מנסים עוד פעם ומתפללים וצועקים לשם. לפני שאדם הולך לעבודה, יבקש שהשם ישמור אותו, שלא יפול בניסיונות שלא יפיל אחרים.

בעיקר שאדם יבקש, כל הזמן שיהיה קידוש השם, ולא יהיה שליח לחילול השם: "ריבונו של עולם יהי רצון שיהיה קידוש השם". זה מה שחשוב, ואם אדם מעורר מלמטה, ככה מעוררים עליו מלמעלה, אם אדם לא רוצה ליפול. מזה לומדים כאן, שעם כל התורה של רבי מאיר וכל התורה של רבי עקיבא, היות שהם לא הבינו, את המנגנון, באותו מקרה של היצר, ולכן הם התלוצצו על האנשים שהם לא מצליחים להתגבר עליו, כי זה דבר קל.

אז בא היצר, כמעט הפיל אותם. זאת אומרת שיש, כן ללמוד, את העניין של מלחמת היצר, ולדעת את הראש, איך הוא עובד, ואיך הוא מקטרג, ועל מה הוא מקטרג ואיפה תופס את הבן אדם ואיך הוא תופס את זה, ואיך הוא תופס את ההוא, כל אחד, עכשיו יש עוד עניין: כשאדם לומד הרבה תורה, הוא מקבל הרבה אור, ואז הוא מוגן, הוא מרגיש התעלות, הוא מרגיש אור, הוא מרגיש שכינה בלב, הוא מרגיש קדושה, אז הוא לא יכול להבין, איך עכשיו אני כזה, בכזה התעלות, ואור וקדושה איך יכול להיות שנופלים ביצר?

ומפה בא העניין, כי הם היו אנשים קדושים, איך זה יכול להיות? איך זה יכול להיות? חכה, נראה לך, הנה בא נראה אם תעמוד בזה. אז אדם שיש לו אור, הוא צריך לדעת, שהוא בדרגה יותר גבוהה צריך לדעת שאנשים בדרגות נמוכות, כל אחד יכול ליפול, ולא לצחוק עליהם, ולא לקטרג עליהם: מה? תראה את אלה, איך הם מחללים שבת, לא לקטרג. בשביל לקטרג יש את הממונה, הוא אחראי על הקטרוגים, לא צריכים לעזור לו, ודאי שזה קשה לא לקטרג, כן? כי זה גם יצר, לקטרג על אחרים.

אבל צריך לעבוד על זה. בשביל מה הוא הולך אותם עד האמצע, ואז עזב אותם? על-פי השכל הפשוט, על פי הטבע, זה ברור, הוא העלה אותו לאמצע האילן, עזב אותו, בוא נראה עכשיו איך אתה נופל, לקח אותו עד אמצע הנהר... פיק מוציא לו את החשק, עכשיו הוא פתאום, באמצע הנהר, יכול ליפול ולמות שם, נכון? ככה זה נראה.

להראות לו, תראה איזה כח אני מכניס לך, כשאני רוצה, ותראה איך אתה לא שווה כלום כשאני מוציא לך את זה. לפעמים יש לאדם התלהבות למשהו, הוא חושב שזה מצד

הקדושה, אבל זה מצד היצר, לכן כל פעם שאדם מתלהב למשהו... רגע אחד, אולי יש כאן מלכודת, בוא נבדוק, ההתלהבות, לפעמים, זה לא מצד הקדושה, לא דווקא בעניינים כאלה, טוב זה ברור, כן?

יש התלהבויות אחרות שאדם למשל אומר, עכשיו אני לא אישן כל הלילה, כמה לילות רצופים אני רוצה ללמוד תורה, אחר כך הוא מתמוטט, דוגמא, אז זה התלהבות, לא מהצד הנכון. עכשיו, אני לא רוצה להיות יותר קמצן, אני מפזר כל הכסף לצדקה, בסוף הוא נהיה בלי כסף, צריך לבקש כסף, מאחרים. אני אעשה צומות להיות צדיק... בסוף הוא, לא עלינו, חולה מזה, או לא לומד תורה בגלל שהוא בצום. לפעמים יש התלהבויות כאלה, כן? ולכן לפעמים, כשהוא אומר לך להתלהב, צריך להמתין. כשהוא אומר לך להמתין, צריך להתלהב.

הוא עובד על שני הקצוות. בא עמלק לקרר, התפקיד שלו זה לקרר. אבל לפעמים, הוא נותן לך התלהבות כדי להתקרר אחר כך, נותן התלהבות כדי לפוצץ את הבן אדם, אחר כך לגמרי. אז לכן צריכים לראות מאיפה זה בא.

תלמיד: למה היצר הפסיק באמצע? הרי זה לא מנהגו.

כ"ק האדמו"ר: כי לא היה שום זכות להפיל אותם, בגלל התורה, הנה הוא אומר, הוא ניסה להפיל אותם, הוא הוליד אותם, היות שזה לא היה מתוך זה שהם היו רשעים ורצו לחטוא, אלא מתוך זה שהם צחקו על אחרים, אז היה צריך ללמד אותם לקח, אז לקחו אותם חצי דרך, שיתביישו מעצמם, פתאום, תארו לכם את רב מאיר, באמצע הנהר ככה תפוס, עם החבל, ואת רבי עקיבא באמצע האילן ככה להראות להם, כן? אבל לא היה לו הזכות להפיל אותם ממש.

אתמול גם ראינו במעשיה, את רבי עמרם חסידא, שגם הוא באמצע העלייה התגבר כארי. ויש פה גם כן רמז, שגם אם אדם מתחיל ליפול, יתגבר כארי, גם באמצע נפילה, הוא בדרך לעשות את העבירה, יברח מהעבירה, עד הרגע האחרון.

יכול לברוח, אפילו אם הוא התחיל לעשות את העבירה הוא יכול לברוח, התחיל לדבר לשון הרע, יכול לסגור את הפה, הוא יכול. זה קשה כי "עבירה גוררת עבירה", מבינים? הלאה עוד סיפור, יש כוח?

מעשה בפלימו שהיה מקלל את היצר הרע

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פ"א עמ' א' לשון הגמרא:

"פלימו הוה רגיל למימר כל יומא גירא בעיניה דשטן יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה אידמי ליה כעניא אתא קרא אבבא אפיקו ליה ריפתא אמר ליה יומא כי האידנא כולי עלמא גואי ואנא אבראי עייליה וקריבו ליה ריפתא אמר ליה יומא כי האידנא כולי עלמא אתכא ואנא לחודאי אתיוהו אותבוהו אתכא הוה יתיב מלא נפשיה שיחנא וכיבי עליה והוה קעביד ביה תיב שפיר אמר ליה הבו לי כסא יהבו ליה כסא אכמר שדא ביה כיחו נחרו ביה שקא ומית שמעו דהוו קאמרי פלימו קטל גברא פלימו קטל גברא ערק וטשא נפשיה בבית הכסא אזיל בתריה נפל קמיה כי דחזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה אמר ליה מאי טעמא אמרת הכי ואלא היכי אימא אמר ליה לימא מר רחמנא נגער ביה בשטן"

"מעשה בפלימו", בחכם אחד שקראו לו פלימו, "שהיה רגיל לומר כל יום, חץ יבוא בעיני הש-ט-ן, הוא היצר הרע." זאת אומרת הוא היה מקלל את היצר הרע שיתעוור, שיבוא לו חץ בעיניים, כן? "יום אחד ערב יום הכיפורים, היה הש-ט-ן נדמה לו כמו עני והיה עומד על הפתח וקורא, הביאו לו לחם, אמר הש-ט-ן: יום כזה כל העולם, יושבים ואוכלים בבית, ואני אהיה יושב ואוכל מבחוץ?".

זאת אומרת הוא קודם בא, ערב יום כיפור, סעודה מפסקת וכל זה, צריך להתכונן ולאכול ולהרבות באכילה קודם כל הוא בא, הוא רוצה אוכל, טוב נתנו לו לחם שיאכל בחוץ. עכשיו הוא אומר, מה זה כל יום כולם יושבים בפנים ואני אוכל בחוץ? שיכניסו אותי לבית. אז מה יגידו? הכניסו אותו לבית ונתנו לו לחם לאכול, אמר להם: יום כזה כל העולם יושבים ואוכלים על השולחן, ואני אוכל לבד? הכניסוהו לאכול גם כן על השולחן, זה שלב שלב, איך שהיצר משתלט.

"ועשה עצמו כאילו הוא מלא שחין וצרעת, והיה מוציא הליחות מין הצרעת שלו בפניהם, אמר לו פלימו: שב כהוגן ולא תעשה כן שלא תמאס המאכל עלינו", היה יורק ועושה כל מיני דברים.

"אמר להם: תנו לי כוס לשתות, ונתנו לו כוס לשתות, השליך בכוס את כיחו וליחו, היוצא מין הריאה, גערו בו. עשה הש-ט-ן את עצמו כאילו הוא מת, והשמיע לאנשי הבית קול יוצא מבחוץ ואומרים: 'פלימו הרג איש אחד', ברח פלימו, כי היה לו פחד מזה שלא ייודע למלכות והחביא את עצמו בבית הכיסא חוץ לעיר",

תראו איזה עלילה, אה! "הלך הש-ט-ן גם שם ונעל הבית כיסא מלפניו, וכשראה הש-ט-ן שיש לו הרבה צער, גילה את עצמו אליו, שהוא באמת הש-ט-ן ולא איש, אמר הש-ט-ן לפלימו: למה היית רגיל לקלל אותי, שאמרת, שיבוא חץ בעיני? לכן עשיתי לך זה הצער, אמר לו פלימו: אם כן, איך אהיה אומר לדחותך ממני שלא תחטיאני? אמר לו 'רחמנא יגער בו בש-ט-ן'."

טוב אז כאן ברור שבן אדם צריך להילחם ביצר צריך להילחם בו אבל הוא אומר אסור לקלל אותו, אסור לקלל אותו, כי הוא שליח הוא מלאך, מה פתאום לקלל אותו, כתוב יצר הטוב הוא טוב יצר הרע, הוא טוב מאוד,

כי בזכות זה שהוא קיים, אנחנו בעזרת השם, נלחמים בו, מקבלים עולם הבא אז זה טוב מאוד אבל לקלל אותו לא צריך אז מה אומרים? "ריבונו של עולם תגער בש-ט-ן" מבקשים ממנו שהוא יגער בו, לא לקלל אותו.

פה יש הרבה עניינים חשובים ויפים זה מעשיה מאוד חשובה ויפה:

"מעשה בפלימו שהיה רגיל לומר בכל יום ויום: 'חץ יבוא בעיני הש-ט-ן', זאת אומרת פה היה מקלל אותו, מבזה אותו, ומתגרה בו אבל לא מדעת, הוא לא חשב שזה אסור, הוא חשב שזה דרך להילחם בו, ולכן הוא לא הצליח ממש לעשות לו רע, ציער אותו, אבל לא גמר אותו,

"יום אחד ערב יום הכיפורים, היה הש-ט-ן נדמה לו כמו עני והיה עומד על הפתח וקורא, הוציאו לו לחם" זאת אומרת שלחו לו פה ניסיון, לראות אם הוא יתן לו לחם או לא יתן לו לחם, "אמר הש-ט-ן יום כזה, כל העולם יושבים ואוכלים בבית ואני אהיה יושב ואוכל מבחוץ?"

בדור שלנו צריך להיזהר מאוד מלהכניס אנשים הביתה, כבר שמעתי, על הרבה הרבה מקרים שבאו ליעוץ, הכניסו, אישה הביתה, הכניסו איש הרסו משפחה, לא עלינו, הש-ט-ן בא והרס את המשפחה, זאת אומרת, לעשות חסד כן, אבל להיזהר מאוד, בגלל המצב צריך להיזהר מאוד.

תלמיד: אז לא עושים הכנסת אורחים?

כ'ק האדמו"ר: עושים בזהירות, בשכל, בגבולות. כל דבר צריך גבולות. כן? אז פה הוא יונק מהרחמנות, פה במקרה הזה הש-ט-ן. יונק מהרחמנות של היהודי, שיפתח לו, מה זה? כולם היום אוכלים בפנים, אני אוכל בחוץ? מה הוא רצה? להיכנס. מה הוא רצה? לאכול, לאכול זה יניקה להתחזק הוא רצה, לפעמים היצר בא לאדם בצד רע, לפעמים הוא בא לו דרך המצוות.

בוא תעשה את המצווה הזאת בא תעשה את המצווה הזאת הוא מזמין אותו לאיזה מצווה, ואז מפוצץ אותו. צריך גם את זה לבדוק: מאיפה יש לי התעוררות עכשיו לעשות את המצווה הזאת אפילו אם זה דבר נכון וצודק מבחינת אמיתית, צריך לבדוק. מי הוא המפעיל את החוט? מאיפה זה בא? כן? מאיפה באה ההוראה הזאת, להכניס אותו? צריך תמיד להיזהר. תמיד לבדוק, לא להיות תמימים. "תמים תהיה עם השם אלוקיך" הקשר לעניינים של החיים גם בפרט, גם בכלל צריך לבדוק, מאיזה צד זה בא, מה המטרה, על מה עובדים? איך עובדים עלי? עובדים לי על הרחמנות, עובדים לי על החסד? עובדים לי על הענווה? עובדים לי, על מה עובדים לי? עלי? באיזה דרך? היצר, מאיזה כיוון הוא רוצה להיכנס? אם אדם רחמן, אז הוא יעבוד עליו, דרך הרחמים, אם אדם רוחני אז הוא יעבוד עליו, דרך הרוחניות.

דרך כל מקום, הוא יבוא. רוב, "הכניסו אותו לבית, ונתנו לו לחם לאכול" אתם יודעים מה זה להכניס את היצר לבית ולתת לו לחם לאכול? לחם זה חכמה, האשה משולה ללחם, כתוב ככה.

"הכניסו אותו לבית ונתנו לו לחם לאכול. אמר להם, יום כזה, כל העולם יושבים ואוכלים על השולחן ואני אוכל לבד?" השולחן זה המלכות, זה המזבח.

כל פעם היצר רוצה לתפוס יותר, אתה נותן לו קצת והוא רוצה עוד. זה חייב להיות ככה, זה הטבע של היצר, יש רק עניין שנקרא עיכול, אם אתה נותן לו לפעמים הוא עכשיו עסוק, עד

שהוא מעכל את מה שקיבל. ואחר כך הוא מבקש עוד, דורש, הוא חצוף. אתה תתן לו קצת הוא רוצה את הכל. אם נותנים לו הוא לוקח, יש לו תאבון, זה בפרט וזה בכלל. ככה גם האדם. בבוקר מתעצל לקום ללכת למניין, יש לו כבר, ליצר פלוס. לאדם יש לו מינוס. ככה, הוא רודף אחריו, כל היום, להוציא ממנו עוד יניקה, עוד קצת תן לי עוד משהו. תן לי עוד משהו. השם ישמרנו.

"אמר להם: יום כזה, כל העולם, יושבים ואוכלים על השולחן, ואני אוכל לבד?" לפעמים הוא רוצה להתחבר עם האדם.

"הכניסוהו לאכול גם כן על השולחן", זה נקרא שהוא רוצה לאכול על השולחן. כתוב על נח, בתיבה שהוא החיה את עוג, עוג הוא הפליט, נתן לו את מזונותיו.

אבל איפה נתן לו את מזונותיו? בחוץ, כי הוא היה עבד. אם הקליפה משתעבדת לקדושה יש לה זכות קיום אבל בחוץ, כמו עבד בפתח. לא בפנים. אם יש כל מיני אומות שרוצים לעזור לנו בבניית הארץ, חזרה בתשובה, כל מיני דברים טובים, יש להם חלק לעולם הבא, טוב מאוד.

יכולים לחיות לידם אין שום בעיה. אבל אם הם רוצים שהשפחה תירש גבירתה, זה אי אפשר, אז הוא פה רצה לשבת בשולחן ממש. עכשיו הוא יושב בשולחן שישב יפה לפחות לא? איך אומרים, עוזרים לבן אדם, נותנים לו את הנשמה, טוב, לפחות שיהיה שמת, לפחות שיתנהג יפה יש אנשים שאתה עוזר להם נותן להם, יורקים עליך מילא אבל גם הם בעצמם לא שמחים לא מנצלים את העזרה אז פה גם כן הרשע הזה,

"הכניסוהו גם כן על השולחן ועשה עצמו, כאילו הוא מלא שחין וצרעת", להגעיל אותם, לנסות אותם, אולי יזרקו אותו, להפיל אותם,

"והיה מוציא הליחות מין הצרעת שלו בפניהם, אמר לו פלימו, שב כהוגן, ולא תעשה כן, שלא תמאס המאכל עלינו", פה אנחנו רואים גבורה, זה נקרא גבורה דקדושה, העמיד אותו במקום אמר לו עד כאן.

ודאי שאם נותנים ליצר יניקה, הוא משתלט ומשתלט, הבן אדם אומר לו: באמת אתה גדול אתה חזק אני לא יכול עליך, אני לא עושה כלום, מה אני אעשה? יש לי יצר אני לא יכול, אל תגעו ביצר שלי. אז היצר מתחזק. הוא כבר יורק על האדם, הוא כבר מגעיל אותו, הוא כבר עושה לו את המוות, והאדם אומר אמן, ממשיך לחתום על הצ'ק, על הוראת קבע, נותן הוראת קבע ליצר. כמה עוד אתה רוצה? כמה אתה רוצה. תיקח, רק תיקח תירק עלי, לא חשוב.

למה הוא רע? הרי הסיטרא אחרא יונקת מהקדושה, אין לה חיות מעצמה. אז אם את כבר יונקת אז תגידי תודה, אתה מבין? במקום להגיד תודה, הוא רוצה להמאס גם עליהם את המאכל, לקלקל להם את המשיכה של השפע שלהם גם כן. למרות שהוא לוקח מהם.

"אמר להם תנו לי כוס לשתות, ונתנו לו כוס לשתות" הוא אכל, עכשיו הוא שותה. אוכל זה מצד הדין, שתיה זה מצד החסד. ינק באוכל כי הוא מוצק זה בחינת דין, צמצום, דין. עכשיו הוא רוצה לשתות בכוס, חסד, לינוק מהצד השני.

"השליך בכוס את כיחו וליחו היוצא מין הריאה" - להגעיל אותם עוד יותר. נתנו לו כוס - הוא ירק על זה. מי שרשע - מה שלא תתן לו הוא יעשה רע, הוא לא יעשה טוב עם מה שנתת. נתת לו כוס שישתה מים שיהיה מבסוט, שישמח, ובמקום זה - הוא יוציא את הליחה שלו בתוך זה. כי כל אחד מוציא מה שיש בו.

"עשה הש-ט-ן את עצמו כאילו הוא מת" - זה דבר גדול הדבר הזה. כן, לפעמים אדם חושב שהש-ט-ן מת, שהיצר כבר עזב אותו, שהוא עכשיו גדול, הוא עכשיו חזק, זה כבר לא נסיון בשבילו.

הוא (היצר הרע) נהיה כמו מת, הוא עושה את עצמו מת, עד שפתאום - טרח. כמו במלחמות, יש איזה אחד שעושה את עצמו זרוק ככה, מת, מחכה עם הנשק, כשמתקרב מישוהו - טרח יורה עליו. אז גם פה הוא עושה את עצמו מת.

"והשמיע לאנשי ביתו קול יוצא מבחוץ ואמרים פלימו הרג איש אחד" זה ערמומיות דיצר. תראו איזה ערמומיות. הוא עשה את עצמו מת, והשמיע לאנשי ביתו קול יוצא מבחוץ, הוא גייס את החוץ, בשביל לעשות בעיות בפנים. הוא עשה את עצמו מת, מסכן, מת. ועשה לו מלכודת.

עכשיו שגם מבפנים יש לו את היצר, גם מבחוץ יש את הקטרוג - **"ברח פלימו כי היה לו פחד מזה שלא יודע למלכות, והחביא את עצמו בבית הכסא מחוץ לעיר"**, זה סופו של כל ברנש, מי שמכניס את היצר לתוך הבית, בסוף הוא צריך לברוח לבית הכסא. זה המקום אין מקום אחר. וגם שמה הוא לא בן-חורין.

"הלך הש-ט-ן גם שם ונעל הבית הכסא מלפניו" - סגר אותו בפנים **"וכשראה הש-ט-ן שיש לו הרבה צער, גילה את עצמו אליו, שהוא באמת הש-ט-ן ולא איש"**.

"אמר הש-ט-ן לפלימו למה היית רגיל לקלל אותי שאמרת שיבוא חץ בעיני?" אבל הקללה הזו היתה מכוונת, למה הוא רצה שיבוא חץ בעיניו? בעיניים - הוא רואה, הוא רואה כל אחד, הוא יודע איך לתפוס כל אחד.

עיניים זה גם חכמה. הוא רצה להכניס לו מכה - שלא יוכל לתקוף. אנחנו צריכים לתקן את עצמנו, וממילא היצר לא יוכל לתקוף. הוא רצה להכניס לו שלא יתקוף אף אחד, היה לו כוונה טובה לפלימו? - כן כוונה לשם שמים, רק הוא רצה לבטל את היצר. תלמיד: היצר הוא שליח.

כ'ק האדמו"ר: הוא שליח בינתיים, לא היה לו זכות לבטל אותו.

"לכן עשיתי לך זה הצער. אמר לו פלימו: אם כן איך אהיה אומר לדחותך ממני, שלא תחטיאני? אמר לו: אמור - רחמנא יגער בו בש-ט-ן"

תלמיד: היצר תמיד אומר: 'פתח לי קצת'... 'ואני אוכל לך את כל הנשמה'.

כ'ק האדמו"ר: כן, בפרט ובכלל.

תלמיד: מה היצר ריחם עליו?

כ'ק האדמו"ר: היצר לא ריחם עליו, לא היה לו רשות לגעת בו. כי בסך הכל היה לו כוונה טובה, רק הוא עשה בטעות. מזה לומדים שבן אדם לפעמים יש לו כוונה טובה, לשם שמים, אבל הוא טועה במשהו, בשלב, או בביצוע, או בעיתוי, או בדרך - יכול להנוק.

תלמיד: כמו הביטוי: 'לא לשחק באש'.

כ'ק האדמו"ר: לא באופן כללי 'לא לשחק באש' - אז אף אחד לא עושה שום דבר, אלא שצריך לעשות מה שצריך לעשות, אבל לבדוק אם זה דבר נכון או לא נכון, מאיפה תבוא המכה, מכל הבחינות שאנחנו לומדים, בדיקת שטח. כן.

תלמיד: העיקר גם שזה יהיה לשם שמים.

כ'ק האדמו"ר: זה היה אצלו לשם שמים.

תלמיד: אבל אז זה מציל את הבן אדם.

כ"ק האדמו"ר: זה הציל את הבן אדם, אבל נגרם לו צער כי היתה לו טעות, הגישה הזו שלו היתה מוטעית.

תלמיד: אז מקסימום צריך להתגונן מהיצר, לא לתקוף אותו?
כ"ק האדמו"ר: אפשר גם לתקוף אותו, אבל תלוי איך. להגיד "רבוננו של עולם..", לקטרג עליו, "רבוננו של עולם תגער בו", ולא לפגוע בו, ולא לרצות לבטל אותו, אלא שהי יטפל בו. תלמיד: כבוד הרב אמר פעם שצריך להתפלל ולהגיד "יצר לך ממני" ודברים כאלה, זה כן מותר.

כ"ק האדמו"ר: כן, אתה לא מקלל אותו אתה אומר לו: "תלך".

תפילת רבי חייא ובניו

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פ"ה עמ' ב' לשון הגמרא :

"אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא אמר ליה מאי טעמא נגה ליה למר אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב ולוקמינהו בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה אמר ליה ויש דוגמתן בעולם הזה אמר ליה איכא רבי חייא ובניו גזר רבי תעניתא אחתינהו לרבי חייא ובניו אמר משיב הרוח ונשבה זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיעא מאן גלי רזיא בעלמא אמרי אליהו אתיהו ולאליהו מחיהו שתין פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בינייהו וטרדינהו"

"מעשה שהיה אליהו רגיל להיות במתיבתא של רבי" אליהו הנביא "יום אחד היה ראש

חודש והתעכב אליהו ולא בא, וכשבא אמר רבי אליו, מה טעם התעכב כבודו ולא בא? אמר לו שלא היה לי פנאי כי הוצרכתי להעמיד לאברהם אבינו ממקומו וליתן לו מים לרחוץ ידיו, ונטל ידיו והתפלל ואחר כך השבתי למקומו בחזרה וכן עשיתי ככה ליצחק וכן ליעקב. אמר לו רבי ולמה אינו מעמידים לכולם כאחד בפעם אחת? ולא היה צריך לשהות כל כך? אמר לו אליהו ואם הם יעמדו להתפלל כולם כאחד בפעם אחת אזי ירבו בתפילה ויביא את משיח בלא זמנו, לכן אין ניתן לי רשות להעמידם יחד, אמר לו רבי האם יש דוגמתם בעולם הזה שתהיה תפילתם נשמעת? אמר לו יש רבי חייא ובניו, גזר רבי תענית שירד הגשם והעמיד לרבי חייא ובניו שיעמדו לפני העמוד להתפלל, אמר משיב הרוח והיה הרוח נושב, אמר ומוריד הגשם וירד הגשם, כשהגיע לומר מחייה המתים, רגשו העולם והמתים רצו להחיות ולעמוד מקברם, אמרו בשמיים מי הוא זה שמגלה סודות בעולם הזה? אשר תפילת רבי חייא ובניו נתקבלו כמו תפילת האבות? אמרו אליהו גילה זאת, הביאו לאליהו והיכו אותו שישים מלקות בשוטים של אש, נהיה כמו דב של אש נכנס ביניהם והטריד את התפילה שהיו מתפללים".

עד כאן, זה סיפור מפורסם אתם לא מכירים?

תלמיד: לא הבנתי אותו.

כ"ק האדמו"ר: נסביר אותו: "מעשה שהיה אליהו רגיל להיות במתיבתא של רבי", אליהו הנביא היה מבקר בישיבה של רבי, רבנו הקדוש, "יום אחד היה ראש חודש ונתעכב אליהו ולא בא", לא הגיע בזמן, אליהו הנביא לישיבה, "כשבא אמר רבי לאליהו מה הטעם עיכב כבודו ולא בא?", למה התאחרת?, "אמר לו שלא היה לי פנאי כי הוצרכתי להעמיד לאברהם אבינו במקומו וליתן לו מים לרחוץ ידיו", איפה קבורים אברהם יצחק ויעקב? במערת המכפלה בחברון.

אז מה עושה אליהו? הוא מקים את אברהם נוטל לו ידים, נותן לו להתפלל, אחרי שהוא מתפלל, משכיב אותו עוד פעם מקים את יצחק נוטל לו ידים נותן לו להתפלל, משכיב אותו, מקים את יעקב אבינו נוטל לו ידיים נותן לו להתפלל ומשכיב אותו. אז הוא שואל אותו ולמה אי אפשר להקים את שלושתם ביחד יותר מהר, אז הוא אומר אם הם יעמדו שלושתם

ביחד להתפלל יבוא משיח טרם הזמן, לפני הזמן ולכן לא מאפשרים לאליהו להקים את שלושתם ביחד, מבין עד פה?

שאל אותו רבי, יש בעולם הזה מישהו שהתפילה שלו חזקה כמו התפילה של האבות? שאם הוא יתפלל יביא את המשיח? אמרו לו כן, יש חכם אחד שקוראים לו רב חייא, רב חייא ובניו שאם החכם הזה עם הבנים שלו יתפללו ביחד הבנים שלו יתפללו ביחד, זה כאילו אברהם יצחק ויעקב התפללו ביחד הם יביאו את המשיח, מה עשה רבי? קרא להם, באו תתפללו, בכבוד, ההוא התחיל להתפלל וכל מה שהוא ברך זה התקיים, נכון בתפילת שמונה עשרה הוא אמר ככה,

"אמר משיב הרוח", נכון אנחנו אומרים משיב הרוח מוריד הטל, **"התחילה רוח לנשוב בחוץ?"**, אנחנו אומרים לא זו שום דבר?, אבל הם אמרו התחיל רוח, **"היה רוח נושב, אמר מוריד הגשם, ירד הגשם"** המשיך להגיד את התפילה, **"כשהגיע לומר מחייה המתים"**, נכון אנחנו אומרים מחייה המתים רב להושיע, המתים רצו לקום לתחייה, כי זה תפילה שמתקבלת התפילה שלו, במקום,

"רגשו העולם והמתים רצו להחיות, ולעמוד מקברם", תחיית המתים מתי זה? אחרי שיבוא המשיח הרבה זמן אחרי שיבוא המשיח אבל אלה היה להם כזה קדושה שהתפילה שלהם יכלה להקים את המתים, אז המתים עמדו לקום, אבל עוד לא הגיע הזמן שיבוא משיח, אז מה עשה הקב"ה? - **"אמרו בשמיים מי הוא זה שמגלה סודות בעולם הזה? אשר תפילת רב חייא ובניו נתקבלו כמו תפילת האבות?"**, מי גילה את הסוד הזה לרבי?, מי אמר לו את הפטנט?

"אמרו אליהו גילה זאת", הלשינו על אליהו, **"הביאו לאליהו והיכו אותו שישיב מלקות בשוטים של אש"**, הענישו אותו, על זה שהוא גילה, מה זה צחוק? מה עשה אליהו, נהיה כמו דב של אש ובא להפריע להם באמצע התפילה שלא יקימו את המתים, אם היו קמים המתים אנחנו כבר לא היינו פה, הבנת את הסיפור? זה הסיפור, עכשיו אנחנו נתחיל לשאול שאלות, קודם צריך להבין אחר כך צריך להתעמק, נכון? איך הסיפור? תלמיד: יפה מאוד.

תלמיד: מעביר צמרמורת.

כ"ק האדמו"ר: "מעשה שהיה אליהו רגיל להיות במתיבתא של רבי", מה זה העניין הזה שאליהו הנביא מסתובב בישיבות ורגיל להיות שמה?

תלמיד: הוא בא בניגלה או בחלום?

כ"ק האדמו"ר: בניגלה, בניגלה היה מתגלה, איפה אליהו עכשיו?

תלמיד: אליהו הנביא מסתובב.

כ"ק האדמו"ר: מישהו מכיר אותו? רק צדיקים גדולים יכולים לראות אותו, אפילו בחלום קשה לראות אותו. בקיצור, אליהו הנביא מסתובב בעולם איפה שיש זכות רואים אותו, איפה שאין זכות לא רואים אותו, הוא היה בא אצל רבי כי היה לו זכות בישיבה של רבי היה שמה, ויום אחד לא בא כי היה ראש חודש, למה? כי הוא היה במערת המכפלה והקים את האבות להתפלל, מה פתאום האבות צריכים להתפלל? הם כבר לא בעולם הזה, הם מה צריכים להתפלל? ואם כן מה צריכים את הגוף, בשביל מה צריכים להקים אותם? הנשמה לבד, לא מספיק? אה? הם נפטרו או לא נפטרו? אם הם חיים מה הם צריכים שייטלו להם ידיים? ולמה הם לא קמים לבד?

שאלה ראשונה: מה פתאום צריכים להתפלל? מי שבעולם הזה צריך להתפלל, מי שלא בעולם הזה מה צריך להתפלל?

שאלה שניה: אם הם צריכים להתפלל בשביל מה הם צריכים את הגוף? מספיק הנשמה, נכון?

שאלה שלישית: אם צריכים את הגוף ובאמת הגוף לא נרקב אם הם צדיקים אז למה הם לא קמים לבד? למה צריכים את אליהו הנביא שיקים אותם? נו, תשובות...

תלמיד: התפילה שלהם חשובה וצריך שזה יהיה דווקא בעולם הזה. הם לא יכולים להקים את עצמם, כי "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים".

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, האבות מתו?

תלמיד: כן, בטח.

כ"ק האדמו"ר: כן מתו, אבל "צדיקים במיתתם נקראים חיים", וכמו שאמר פה כבודו, המתים שהם צדיקים הגוף לא נרקב, הגוף שלהם בקבר, אז הם לא מתים כי צדיקים במותם נקראים חיים, זה מצד אחד, מצד שני אין שמה בחירה חופשית כמו פה כל אחד עשה מה שהוא רוצה, זה תלוי, מצד שלישי, במיוחד פה שזה האבות לא נתנו להם להתפלל ביחד כי הם היו מביאים את המשיח, וזה נכון מה שהוא אומר שזה חשבו שהם יתפללו, למה לא? זה עבודת הבורא, עבודת הבורא, גם המלאכים מתפללים, נכון? למה בתוך הגוף? כמו שאמרנו שזה יהיה בתוך העולם הזה, למה אין להם חופשיות לקום לבד? ככה גזרו עליהם שלא יוכלו לקום ביחד, וכתוב שהשם יתברך מקים אותם, מתי הקים את האבות? לראות את עם ישראל יוצאים ממצרים, הבטיח להם שיוציא אותם, והקים אותם שיראו את יציאת מצרים, זה באופן הכללי, אליהו הנביא מבחינת מלאך - שליח של הקב"ה.

תלמיד: אנחנו גם היינו ביציאת מצרים לא?

כ"ק האדמו"ר: כן. טוב אז ככה הוא עשה.

תלמיד: יש הבדל שהם בגוף ושהם לא בגוף מבחינת התפילה?

כ"ק האדמו"ר: כנראה, יש בזה סודות הרבה בטח, "אם הם יעמדו להתפלל כולם כאחד בפעם אחת אזי ירבו בתפילה ויביאו את המשיח בלא זמנו" איך אפשר להביא את המשיח בלא זמנו? מה זה להביא משיח בלא זמנו?

תלמידים: הכלים ישרפו, באמת, לא יוכלו לעמוד בגילוי, יישארו רק מעט, יכולים להיות הרבה גזירות קשות, דינים.

כ"ק האדמו"ר: השם יתברך גם כן לא ממחר להביא משיח כי הוא רוצה טובת ישראל יתעורר לתשובה, שמשח יבוא מתוך תשובה, זה שהוא בא מתוך זכות אבות אז מה עשינו? אז היה מביא אותו כבר מזמן, למה זה מתעכב? הוא רוצה שנתעורר, נתעורר לתקן. מה זה העניין הזה שהוא שאל אותו אם יש מישהו כמו אברהם ויצחק ויעקב בדור, שיכולים להתפלל ולהביא משיח, איך יכול להיות דבר כזה?

תלמיד: לכל דור יש צדיקים לפי דרגת הדור. הקב"ה מתייחס אליהם כמו הצדיקים הגדולים של דורות קודמים. כי בכל דור יותר קשה להיות צדיק.

כ"ק האדמו"ר: יפה, יפתח בדורו כשמואל בדורו, למה בכל דור יותר קשה להיות צדיקים?

תלמידים: ירידת הדורות, אם הם כמלאכים אנחנו כחמורים.

כ"ק האדמו"ר: ירידת הדורות, מצד שני כתוב שאם זה היה בדורו של אברהם הוא לא היה נחשב לצדיק, נו? אז איך מיישבים?

עכשיו אם כן, בכל דור ודור, יש צדיקים כתוב במפורש כאברהם יצחק ויעקב, בא נגיד ככה איזה סניף שלהם, לפי הקומה של הדור לפי מחצב הנשמות של הדור, אברהם-חסד, יצחק-דין ויעקב-רחמים, זאת אומרת שאם יש תיקון הקווים מבחינת חסד דין ורחמים מתוקן זה מביא את המשית, זה נקרא תיקון קוים, זה לא דבר כל כך פשוט כמו שזה נראה, זו תוכנה מיוחדת, יש רק תוכנה מיוחדת שיכולה לעשות את זה, זה מוסבר בזהר הרבה פעמים, עניין של תיקון הקווים ומסך דחיריק זה צריך להתעמק, באופן פשוט, זה שיש שמאל ויש ימין על שמאל, השמאל לא מתבטל לגמרי הוא קיים הוא בביטול כלפי הימין, הימין בראש אז אפשר שהשפע ימשך לתיקון, והוא מגיע עד איפה שצריך להגיע, ולא מתרבה ולא מתמעט ככה העולם הולך לתיקון, לכן כתוב אישה תינוק ויצר שמאל דוחה ימין מקרבת, מה זה? למה אישה ויצר שמאל דוחה ימין מקרבת? זה בחינת מוחין דקטנות, קטנות זה דינים אישה היא מצד הדין מבחינת כלי מבחינת מלכות, תינוק אין לא מוחין דגדלות יש לו מוחין דקטנות, והיצר הוא מלך זקן וכסיל, הוא צריך מצד אחד מכה מצד שני התייחסות כמו שלמדנו אתמול, נכון? שלא לקלל את היצר הרע אסור לקלל את היצר הרע, תלמיד: למה?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא מלאך שליח השם, צריך להגיד ריבונו של עולם תגער בו תגער בו, מותר להגיד לו לך מפה אבל לא לקלל אותו.

תלמיד: או מצוות שיש לו איזה יניקה כמו מים אחרונים.

כ"ק האדמו"ר: נכון מאוד, אז העניין הזה של הבחינה הזו זה לא דבר פשוט, עכשיו, יש עוד פטנט, נגלה לכם, בן אדם רגיל להתפלל שלש תפילות ביום. הוא כבר מתפלל כמו רובוט בדרך כלל, לא מכניסים בתוך המילים אמונה אבל אם בן אדם לפני כל ברכה שהוא מברך, הוא יאמין שזה הולך להתקיים, הוא נותן כח לפמליה של מעלה זה יכול להתקיים, הבנתם? 'ברוך אתה השם מחייה המתים', אם אדם באמת יאמין שזה אפשרי ולא יחשוב שזה סתם איזה נוסח זה יכול להתקיים, ככה בכל הברכות, אז צריך להגביר את האמונה שהתפילה משפיעה זה כמו ברכה לבטלה, כאילו סתם הוא מברך.

תלמיד: אם יש כוונה בברכה ורוצים שהוא תתקיים היא מתקיימת?

כ"ק האדמו"ר: אם יש זכות כן, אבל הזכות גודל לפי הבטחון, אם אדם בוטח בשם חסד יסובבנו, הוא פותח את השפע, "הבוטח בהשם חסד יסובבנו", אם אדם מברך והוא לא מאמין שזה תופס זה סתם, אבל אנחנו מרוב הרגל לא כל כך שמים לב לזה אבל צריך להתחיל להכניס את זה לעורר את האמונה בזמן של הברכה,

תלמיד: כתוב בברכות להתכוון למות על קדושת השם, מה מי רוצה למות?

כ"ק האדמו"ר: בכוונה שאדם ימסור את עצמו, בשביל מה בא האדם לעולם הזה בשביל להנות? לעבוד את השם! אתה רוצה להישאר בן אדם רגיל? או אתה רוצה להיות צדיק? אתה רוצה להיות צדיק למה אתה רוצה להיות צדיק? גם אם בן אדם מכוון שמוסר את עצמו על קידוש השם וזה לא הדרגה שלו אבל הוא מודה שזה לא הדרגה שלו, אם הוא אומר שהוא מוסר את עצמו על קידוש השם וזה לא הדרגה שלו והוא לא מודה שזה לא הדרגה שלו הוא סתם מדמיין שהוא מוסר את נפשו על קידוש השם וזה לא הדרגה שלו והוא לא מודה שזה לא הדרגה שלו הוא סתם מדמיין סתם דמיון יכולים גם לקטרג עליו אבל אם הוא עושה את זה כדי לעשות נחת רוח כי הוא בשכל לפחות מבין שהעיקר זה למסור את נפשו על קידוש השם למרות שברצון בגוף בהסתר הוא לא בדרגה הזו אבל לפחות בשכל יש לו את ההבנה שזה האמת למרות שהוא לא השיג את המדרגה אם הוא מכוון ככה ויודע את האמת "מודה ועוזב ירוחם"

אז זה נחשב למעלה כאילו שהוא בדרגה הוא יודע מה נכון הוא מוכן ללכת על זה הוא יודע שהוא לא שווה והוא לא בדרגה הזו אז זה ענוה נכון הוא יודע את האמת נכון הוא שפל רוח אז זה עושה נחת רוח גם אפילו שזה לא הדרגה שלו אז לא ימנע את עצמו הלאה עכשיו בשמים יודעים בכל דור ודור מי בחינת רב חייא ובניו רק שזה סוד, נכון? קיצורו של ענין בכל דור ודור יודעים בשמים מי בחינת רב חייא למדנו בספרים הקדושים שבכל עניני הגאולה יש שלש דברים יש את המועדים זאת אומרת את הזמנים שצריכים לעשות את הפעולות להביא את הגאולה נקרא מועדים מיוחדים ויש את המעשים שצריכים לעשות כדי להביא את הגאולה ויש את האנשים שצריכים לעשות אז מה צריך לעשות מתי צריך לעשות ומי צריך לעשות, אם האנשים הנכונים עושים את הפעולות הנכונות בזמן הנכון מביאים משיח אם האנשים הלא נכונים יעשו את הפעולות הנכונות בזמן הנכון לא יביאו משיח.

תלמיד: זה מה שההננים יכולים לעשות.

כ"ק האדמו"ר: זה לא ענין של כהנים או לא כהנים זה לומדים פה אצל רבי חייא ובניו שהם היו בחינת האנשים הנכונים הזמן לא היה נכון המעשים היו נכונים בשביל זה הפריעו להם הם ניסו התחילו התחיל לזוז הענין אבל הפריעו להם בעניין. למה? זה לא היה הזמן המתאים. מבינים?

תלמיד: באיזה תקופה הם חיו רבי חייא ובניו?

כ"ק האדמו"ר: בזמן התלמוד לפני הרבה זמן, בערך לפני 1800 שנה.

תלמיד: הרב, אלה שהם מיועדים לעשות משהו אז הם יודעים מה הם צריכים לעשות ומתי?

כ"ק האדמו"ר: פה רואים שגייסו את רבי חייא ובניו בלי שכביכול הם יודעים פה נראה לפי הפשט של הסיפור שרבי גייס אותם בלי שהם ידעו בתמימות אליהו גילה את הסוד הוא גייס אותם והם התחילו להתפלל והענין התחיל לזוז.

תלמיד: מה רבי חשב שיקרה?

כ"ק האדמו"ר: שיבוא משיח מה חשב שיקרה. הוא ניסה. משמים יעזרו, הוא ניסה, כבר ראינו סיפורים שניסו שזה נעשה בצורה כזו שפמליה של מטה מנסה, כביכול, לכפות בכח על פמליה של מעלה זה מביא פיצוץ וניזוקים מזה תמיד. בכל דור ודור, השם ישמור, אבל אם פמליה של מטה מנסה להביא משיח ע"י תשובה ומעשים טובים בלי לכפות רק מתוך זה שרוצים לעשות לו נחת רוח זה לא יכול להביא נזק, מבינים?

תלמיד: אבל יש סיפורים שטוענים אחרת שטוענים שרבי היה גדול הדור אז זה קצת סתירה עם זה שרבי חייא..

כ"ק האדמו"ר: זה לא קשור אין שום סתירה זה לא קשור אחד לשני יש כל מיני סוגים של גדול הדור:

יש גדול הדור בתורה, יש גדול הדור במעשים, יש מנהיג הדור, חכם הדור, צדיק הדור למדנו את זה יש בנגלה, יש בנסתר, יש מפורסמים ויש לא מפורסמים... מה שברור שרב חייא ובניו היה להם זכות להביא את המשיח אבל לעולם לא היה זכות כי עוד לא היו מוכנים, הענין של הזמן זה לא ענין שיש זמן "טוב בשעה שמונה חמישים ושתיים בא משיח".

יש זמן אחרון זה כן שבכל מקרה הוא יבוא שזה לא תלוי בזכות אבל המועדים שיש באמצע עד הזמן האחרון שהוא יבוא זה תלוי בזכות אז שאומרים שלא הגיע הזמן לא הכוונה שלא

הגיע הזמן סתם שצריך לחכות עד הרגע האחרון, הכוונה שלא היה זכות שאם היה זכות - 'אחישנה' היה מביא אותה בלי בעיה לא היה זכות זה הסיפור.

תלמיד: צדיקים לא יודעים שאין זכות, שזה יכול להביא נזק?

כ"ק האדמו"ר: מסירות נפש, מסירות נפש. עזות דקדושה. זה דברים מסוכנים.

תלמיד: אם הם עושים את זה יש סיכוי שיצליחו.

כ"ק האדמו"ר: למדנו כמה סיפורים כאלה שכמעט הצליחו ולא הצליחו.

יש בזה הרבה גורמים שצריכים להילקח בחשבון העיקר, כמו שאמרנו אם הצדיקים מעוררים תשובה בעולם זה מילה בסלע על זה אף אחד לא יכול לעשות שום נזק אם עושים קונצים זאת אומרת כוונות או כמו פה אז זה בעיה, כן.

תלמיד: הרב מזכיר תמיד שאם יהיו עשרה אנשי אמנה היו מביאים את המשיח זה היה עובדה עכשיו זה תלוי בזמן והכל.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל מה שאמרתי זה לא אני אמרתי זה מהספרים הקדושים ומי אמר שרבי חייא ובניו זה עשרה, ומי אמר שהם עשו את כל ההשתדלויות האחרות שצריך לעשות?

אנשי אמנה לפי חז"ל זה רק סעיף אחד, יש עוד דברים שצריך לעשות, זה הכרחי, אבל זה לא מספיק.

אולי אתה מדבר על מה שכתוב בזוהר כנישתא חדא אם יש בית כנסת אחד שכולם חוזרים בתשובה שם באופן אמיתי כתוב בזכותם יתקבצו כל הגלויות זה לא אומר אולי מי יודע כמה זמן זה יקח לא בטוח שזה בשניה כן, אבל כמו שאומרים בספרדית 'לא כל מה שמבריק זה זהב', לא כל מה שאנחנו חושבים שזה אנשי אמנה, זה באמת אנשי אמנה ולא כל מי שנראה צדיק, הוא באמת צדיק ולא כל מי שצדיק הוא בדרגה הנכונה ולא כל מי שצדיק בדרגה הנכונה יש לו מספיק צדיקים בדרגה הנכונה, האר"י ז"ל שהיו לו גדולי עולם הכי גדולים שיכולים להיות, תלמידיו, אמר שלא מצא אחד אפילו צדיק גמור, שאם היה מוצא אחד צדיק גמור לא היה מסתלק, אפילו הרב חיים ויטאל לא נחשב לצדיק גמור בעיניו, אז מה יגידו אזובי הקיר?

בשביל זה 'כלו כל הקצים רק תשובה מעכבת', כמה שעושים תשובה כמה שהתשובה היא יותר לשם שמים, כמה שתהיה יותר המונית ומכל העם יתחזקו ויהיה אהבת חינוס ולא שינאת חינוס, מתוך ענוה ולא מתוך גאווה, אז אנחנו נגיע לתיקון בלי מהמורות בעזרת השם. יש פה עוד משהו?

עכשיו לא שאלתם את השאלה מה קרה פה בין אליהו הנביא ורבי? אליהו הנביא גילה סוד רציני לרבי ורבי השתמש בזה אם רבי לא היה משתמש בזה לא היה קורה כלום. מי חטף? אליהו. ומה אמר אחר כך אליהו לרבי אחרי שהוא חטף? אנחנו לא יודעים. בטח גם אליהו גם היה מעוניין שתבוא הגאולה הוא גם כן איך אומרים? 'נידב' את הסוד הזה אולי רבי יעשה משהו עם זה יתחיל לגלגל את העניין אבל זה נעצר.

תלמיד: לפי מה שכתוב רבי כיוון שירד גשם לא כיוון להביא את הגאולה.

כ"ק האדמו"ר: הוא כיוון שירד גשם אבל כדי להביא את הגאולה, מה שהוא אומר כאן "גזר רבי תענית שירד הגשם" תענית זה היה בשביל להוריד את הגשם. גם 'כדרך אגב' "העמיד רבי חייא ובניו" להתפלל, אולי ירד עוד יותר משהו חוץ מהגשם.

עכשיו "בא אליהו ונדמה להם כמו דב של אש" בא להפריע להם האמצע שמונה עשרה "נכנס ביניהם והטריד את התפילה שהיו מתפללים" למה הוא היה צריך לעשות את זה?

תלמיד: הוא גילה את הסוד לרבי לכן הוא היה צריך להיות שליח לתקן את הענין.

רבה בר נחמני - יחיד בנגעים, יחיד באהלות

טוב אנחנו במסכת בבא מציעא דף פ"ו ע"מ א' לשון הגמרא:

"אמר רב כהנא אישתעי לי רב חמא בר ברתיה דחסא רבה בר נחמני רבה בר נחמני אגב שמדא נח נפשיה אכלו ביה קורצא בי מלכא אמרו איכא חד גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפי גברי מישראל ירחא בקייטא וירחא בסתוא מכרגא דמלכא שדרו פריסתקא דמלכא בתריה ולא אשכחיה ערק ואזל מפומבדיתא לאקרא מאקרא לאגמא ומאגמא לשחין ומשחין לצריפא ומצריפא לעינא דמים ומעינא דמים לפומבדיתא בפומבדיתא אשכחיה איקלע פריסתקא דמלכא לההוא אושפיזא דרבה קריבו תכא קמיה ואשקוהו תרי כסי ודליוה לתכא מקמיה הדר פרצופיה לאחוריה אמרו ליה מאי נעביד ליה גברא דמלכא הוא אמר להו קריבו תכא לקמיה ואשקוהו חד כסא ודליוהו לתכא מקמיה ולתסי עבדו ליה הכי ואתסי אמר מידע ידענא דגברא דקא בעינא הכא הוא בחיש אבתריה ואשכחיה אמר אזלינא מהא אי מקטל קטלו לההוא גברא לא מגלינא ואי נגידי מנגדין ליה מגלינא אתיוהו לקמיה עייליה לאדרונא וטרקיה לבכא באנפיה בעא רחמי פרק אשיתא ערק ואזיל לאגמא הוה יתיב אגירדא דדקולא וקא גריס קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת קודמת לשער לבן טמא ואם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק הקדוש ברוך הוא אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא ואמרי מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות שדרו שליחא בתריה לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה אדהכי נשב זיקא ואויש ביני קני סבר גונדא דפרשי הוא אמר תינח נפשיה דההוא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא כי הוה קא ניחא נפשיה אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה נפקו אביי ורבא וכולהו רבנן לאיעסוקי ביה לא הוו ידעי דוכתיה אזלו לאגמא חזו צפרי דמטללי וקיימי אמרי שמע מינה התם הוא ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא נפל פתקא כל הפורש יהא בנידוי ספדוהו שבעה יומי נפל פתקא לכו לביתכם לשלום ההוא יומא דנח נפשיה דליה זעפא ודרי לההוא טייעא כי רכיב גמלא מהאי גיסא דנהר פפא ושדייה בהך גיסא אמר מאי האי אמרי ליה נח נפשיה דרבה בר נחמני אמר לפניו רבונו של עולם כולי עלמא דידך הוא ורבה בר נחמני דידך את דרבה ורבה דידך אמאי קא מחרבת ליה לעלמא נח זעפא רבי שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה יומא חד הוה חמימא ליה הוה סליק ויתיב אשינא דטורא אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא ואני אתן לך ככרין דנרד אדהכי נשבא זיקא אמר כמה ככרין דנרד למרי דיכי:"

"מעשה שסיפר רב כהנא שסיפר לו רב חנה בן בתו של חסא, אשר רבה בר נחמני מת מחמת אימת מלכות שהלשינו עליו אצל הקיסר ואמרו לו יש איש אחד ביהודים שמבטל שנים עשרה אלף אנשים מישראל שני חדשים בשנה היינו חודש אחד בקיץ והוא ניסן וחודש אחד בחורף והוא תשרי שהם ניקבצים לו בשני חדשים הללו לשמוע דרשות של פסח ושל חגים וכשמבקשים שלוחי המלך לגבות מס גולגולת של כל חודש בחודש אזי אינם נמצאים בבתיהם שלח המלך שליח אחריו ולא מצא אותו וברח משם והלך בהרבה מקומות עד שהגיע לפומבדיתא ואירע מקרה שזה השליח של המלך שחיפשו וביקשו היה גם כן בזה האכסניה

שהיה רבי בר נחמני טמון שם הקריבו לפני זה השליח של המלך שולחן והשקוהו שני כוסות ולקחו את השולחן מלפניו. ונתעקמו פניו לאחריו כי השין דלדים (הש-ד-י-ם) מקפידים ומזיקים למי ששותה זוגות, אבל בני הבית לא נתכוונו לזה בנותנם ב' כוסות, ואמרו בני האכסניה לרבה בר נחמני מה נעשה לו שהוא שליח של המלך אמר להם קרבו השולחן לפניו ותיתנו לו לשתות עוד כוס אחת ולא יהיה עוד זוגות אחר כך תיקחו השולחן מלפניו ויתרפא ועשו לו כן ונתרפא אמר יודע אני שזה האיש אשר אני מבקשו יש במקום הזה כי הוא חכם גדול בודאי הוא ציוה לעשות לי רפואה ואם לא כן מנין ידעו מיד לעשות לי כן? חיפש ובדק אחריו ומצאהו, אמר לו זה השליח אני אלך מכאן בחזרה למלך אם ירצו להרוג אותי עבור שלא הבאתי אותך למלכות אקבל עלי המיתה ולא אגלה אייה אתה טמון אבל אם ירצו ליסרני ביסורים עבור שלא הבאתי לך אזי אגלה מקומך.

לקח את רב נחמני ונתנו בתפיסה וסגר הדלת מלפניו ביקש רב נחמני בתפילה ונעשה לו נס ונשבר החומה, וברח משם והלך למקום אגמה וישב את עצמו על גזע דקל קצוץ ולמד שם. שמע שיש מחלוקת במתיבתא דרקיעא בענין אם יש לאחד בהרה לבנה ואחר כך יצמח בזה הבהרת שער לבן אזי האדם יהיה טמא אם השער הלבן היה בגופו קודם שהיה לו הבהרת אזי הוא טהור אבל אם הוא ספק איזה היה קודם בהרת או השער לבן הקב"ה אומר שהוא טהור וכל מיתבתא דרקיעא אומרים שהוא טמא אמרו מי יוכיח ויאמר עם מי הצדק? אמרו רבה בר נחמני יוכיח, אמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באוהלות ושלחו שליח אחריו ולא יכל המלאך "ההוא" לגשת אליו כי לא היה פוסק פיו מללמוד תורה בתוך כך התחיל לנשב הרוח ונשמע קול גדול מין הרוח בין הקנים סבור גדוד של פרשים שמחפשים אחריו באו אמר ריבנו של עולם מוטב לי שאמות על ידך ולא אהיה נמסר בידו של מלכות שתק ונפטר וקודם שנפטר שאלו ממנו השאלה אם הוא טהור אמר טהור הוא יצאה בת קול ואמרה אשריך רב נחמני שגופך טהור ויצאה נשמתך בטהור.

נפל פיתקה מכתב מין השמים בפומבדיתא שהוא היה שם ראש ישיבה רבה בר נחמני מתבקש בישיבה של מעלה יצאה אביי וכל הרבנים להתעסק עימו ולא ידעו באיזה מקום נפטר ומונח שם הלכו למקום אגמה ראו צפורים עושים עליו צל בכנפיהם אמרו בודאי במקום הזה מונח הלכו לשם ומצאהו וספדהו שלשה ימים ושלושה לילות ונפל פתקה מין השמים כל הפורש ממנו יהיה בנידוי ספדהו שבעה ימים נפל פיתקה מין השמים לכו לבתיכם לשלום וזה היום שנפטר רבה בר נחמני היה רוח סערה גדול והגיע הרוח אל טייעא אחד שהיה רוכב על הגמל מצד אחד של הנהר פפא והשליך אותו לצד השני של הנהר אמר זה הטעיה מה זה אמרו לו כי נפטר רבה בר נחמני אמר לפניו ריבנו של עולם כל העולם כולו שלך הוא ורבה בר נחמני שלך הוא אתה הוא אוהבו של רבה ורבה האוהב שלך למה אתה מחריב את העולם? מיד נשקט הרוח סערה שהיה אז"

עד כאן המעשיה מה אתם אומרים איך הסיפור? "מעשה שסיפר רב כהנא שסיפר לו רב חנה בר חסיה שרבה בר נחמני מת מחמת אימת המלכות שהלשינו עליו אצל הקיסר ואמרו לו יש איש אחד ביהודים שמבטל שנים עשר אלף יהודים מישראל שני חודשים בשנה" את מה

זה מזכיר? את המן הרשע את דברי הבלע של המן הרשע שהיהודים מתבטלים מעבודת המלך ומארנוניות מהמיסים בשביל ללמוד תורה.

שנים עשר אלף היו באים לשמוע ממנו דרשות של פסח ושל חגים "היינו חודש אחד בקיץ והוא ניסן וחודש אחד בחורף והוא תשרי שהם נקבצים לו לשמוע דרשות של פסח ושל חגים וכשמבקשים שלוחי המלך לגבות מס גולגולת של כל חודש וחודש אזי אינם נמצאים בבתיהם שלח המלך שליח אחריו ולא מצא אותו וברח משם והלך בהרבה מקומות עד שהגיע לפומבידיתא ואירע מקרה שזה השליח של המלך שחיפשו היה גם כן בזו האכסניה שרבה בר נחמני טמון שם" למה הלשינו עליו?

תלמיד: בגלל שאנשים היו לומדים ולא שילמו מיסים.

כ"ק האדמו"ר: נו והם לא צודקים לא צדקו?

תלמיד: מבחינתם אולי כן.

כ"ק האדמו"ר: מה זה מבחינתם? דינא דמלכותא - דינא' צריכים לשלם את המיסים או לא צריכים לשלם את המיסים? מה אומר כבודו?

תלמיד: הם היו שקועים בדרשה שלו.

כ"ק האדמו"ר: שכחו, שכחו לשלם את המיסים?

תלמיד: היו יכולים לשלם אחר כך בשביל החודשים, פשוט ראו שיש לו עוצמה למשוך אנשים פחדו שאולי זה ימריד נגד המלך.

כ"ק האדמו"ר: פחדו מהעוצמה שלו. למי עוד היה שנים עשרה אלף תלמידים?

תלמיד: רבי עקיבא.

כ"ק האדמו"ר: כמה זמן לקח לו לעשות שנים עשרה אלף תלמידים? בפעמים מקודם בא וחזר והביא עוד. שנים עשרה שנה הראשונים - עשה שנים עשרה אלף תלמידים. ועוד שנים עשרה שנה שהוא חזר עשה עוד שנים עשרה אלף, היו לו עשרים וארבע אלף תלמידים.

טוב אז הוא היה מקבץ שנים עשרה אלף תלמידים פעמים בשנה ללמד אותם על החגים ובאותו זמן לא שילמו שאלה הרי הם לא היו כאלה הזמן רק למדו הם לא היו תלמידי חכמים היו צריכים לשלם מה הוא אשם אם הם לא משלמים הוא אשם?

תלמיד: צריך להתריע, להגיד להם.

כ"ק האדמו"ר: הוא צריך לדאוג למיסים שלהם? הוא מלמד תורה מה הוא מנהל חשבונות?

תלמיד: יש לו השפעה עליהם.

כ"ק האדמו"ר: יש לו השפעה עליהם.

תלמיד: אולי המלכות חושבת שזה הסתה?

כ"ק האדמו"ר: מרד?

תלמיד: אולי המלכות ככה חשבו ולו לא היתה שום כונה.

כ"ק האדמו"ר: בקיצור צרות, צרות עם העניין הזה כל הזמן היה צרות כאלה בכל תקופה מה זה העניין הזה "ואירע מקרה שזה השליח של המלך שחיפשו וביקשו היה גם כן בזה האכסניה שהיה רבה בר נחמני טמון שם קרבו לפני זה השליח של המלך שולחן והשקהו שני כוסות ולקחו את השולחן מלפניו והתעקם פניו לאחוריו" נו ידוע לכם מה זה העניין הזה?

זה שהוא שתה משני כוסות אז הוא נחשף לכישוף של השין דלתים

תלמיד: ככה זה באמת או שזה סתם קרה לו?

כ'ק האדמו"ר: כן, מה זה לא באמת?

תלמיד: מה זה שתי משני כוסות? מה הכונה?

כ'ק האדמו"ר: שתי משני כוסות. במקום לשתי כוסות אחת שתי משני כוסות

תלמיד: וזה אסור?

כ'ק האדמו"ר: לפי מה שכתוב פה זה מסוכן, זה זוגות והזוגות העניינים הזוגים יש שליטה,

ככה כתוב, מה לעשות, אתה מפחד? שתי משתי כוסות?

"כי השיך דלתיך מקפידים ומזיקים למי ששותה זוגות אבל בני הבית לא נתכוננו לזה בנותנם ב'

כוסות"

לא עשו בכונה סתם שמו לו שני כוסות הוא שתי ונפגע

"אמרו בני האכסניה לרבה בר נחמני מה נעשה לו כי הוא שליח של המלך" נו!

תלמיד: להציל אותו אחר כך אם יקרא משהו לשליח

כ'ק האדמו"ר: אבל המלך הזה רצה לתפוס אותו אולי משמים עשו לו נזק, מה הוא צריך

עכשיו ללכת להציל אותו הוא לא עשה כלום?

כ'ק האדמו"ר: 'הבא להורגך השכם להורגו' מה זאת אומרת? הוא צריך לדאוג לשליח של

המלך שהסתובב לו הפרצוף. שמשמים דאגו שישתה שני כוסות ויתפסו, אותו הסטרא

אחרא תתפוס אותו, הוא צריך לדאוג לזה לישר לו את הפנים?

תלמיד: שלא יאשימו את כל הקהילה ויקצוף המלך עליהם.

תלמיד: אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף?

כ'ק האדמו"ר: יפה מאוד זאת אומרת פיקוח נפש של הכלל **"אמר להם קירבו השולחן לפניו**

ותנו לו לשתי כוסות עוד כוס אחת ולא יהיה עוד זוגות אחר כך תיקחו השולחן מלפניו ויתרפא עשו

לו כן ונתרפא" מזה יוצא שיש מחלות שלכאורה זה כוחות מהצד השני שתופסים את האדם

ולכאורה זה לא בגלל איזה עבירה חמורה או משהו הוא שתי שני כוסות מה עשה אבל פתח

פתח תפסו אותו.

תלמיד: בגלל זה אסור לעבור בין שני נשים?

כ'ק האדמו"ר: יפה כל העניינים האלה בדיוק, אם כן הרפואה של היום לא יודעת את

השורשים של המחלות היא יודעת רק שהחידק הזה תקף ועשה כך וכך למה הוא לא תקף

אתמול ולמה הוא תקף היום לא יודעים למה תקף את האיש הזה ולא את השכן שלו

שבדיוק היה לידו לא יודעים למה גוף אחד מצליח נגדו והגוף השני לא מצליח נגדו לא

יודעים בעניינים של רפואת הנפש פסיכיאטריה וכו' עוד יותר תמוה התופעות עוד יותר יותר

לא ידועות לפי המדע רואים את התופעה לא יודעים מה השורש. המציאו על זה מיליונים

של תאוריות היום כבר חושבים יותר על הכיון הפיזיולוגי שזה איזה חומר כימי שחסר

במוח ואז נותנים חומר כזה ואז הבן אדם הזה מתרפא וגם זה לא תמיד זה נכון כי יש הרבה

שקיבלו תרופות וזה לא עזר להם והם גם לא יודעים להגיד לאיזה חומר במוח בדיוק

ולפעמים זה עושה יותר נזק מתועלת אבל אם תגיד להם שניכנס בו איזה שין דלד (ש-D) או

משהו יאשפזו גם אותך, גם זה לא ברור מה זה אומר שנכנסו בו תפסו אותו, פה אנחנו

רואים את התוצאה שהתהפך לו הפנים לאחוריו, ויש בזה סיפורים הרבה בפנימיות התורה

ובכל מיני מקומות, יש בזה הרבה סיפורים על כל פנים גם כתוב גם בפנימיות התורה גם

בחסידות יש סיפורים זוכרים שלמדנו על אחד שקידש אצבע של איזה עץ ואחר כך היה שם

רוח רעה ורדפה אותו זוכרים? בקיצור נסתרות דרכי השם יש כל מיני עניינים.

תלמיד: לא עושים צחוק.

כ"ק האדמו"ר: לא עושים צחוק משום דבר טוב הלאה, עכשיו כתוב אין הדינים נמתקים אלא בשורשם השורש פה של המחלה זה בגלל ששתה שני כוסות הוסיפו לו כוס אחת נמתק הדין גמרנו יצא מכלל שני זוגות לא יכולים זאת אומרת מה משתמע מכך? יש איזה שהם תנאים שאם אדם עובר עליהם או תנאים שהוא מקים אותם יכול להינזק ברגע שמשנים את התשתית את התנאים האלה מתרפא.

אז הוא "הוסיף כוס אחת ולא יהיה עוד זוגות ואחר כך תיקחו השולחן מלפניו ונתרפא עשה לו כן ונתרפא אמר יודע אני שזה האיש שאני מבקשו יש במקום הזה כי הוא חכם גדול בודאי הוא ציוה לעשות לי רפואה" מה אתם לומדים מזה?

תלמיד: איך הוא ידע שזה בעצת הרב שאמרו לו?

כ"ק האדמו"ר: נו איך כל מה שיש במלכות יש בכתר, כל מה שיש בעשיה יש באצילות הוא ראה את התוצאה אז הוא הבין מאיפה זה בא, מאיפה השורש הוא חיפש את השורש ומה שאנחנו עושים בדרי"כ חיים בשטחיות ולא מחפשים את השורש של העניינים הוא ראה פתאום שהיה במצוקה קשה פתאום זה הסתדר לו הבין שזה רק יכול להיות חכם גדול מאוד איזה כוח פועל בענין הזה חכמה בינה ודעת איזה משלושתם?

תלמיד: איזה ענין?

כ"ק האדמו"ר: להקיש דבר מתוך דבר.

תלמיד: בינה.

כ"ק האדמו"ר: בינה ודעת ההכרעה שזהו זה בדעת טוב "ואם לא כן מאין ידעו מיד לעשות לי כן חיפש ובדק אחריו ומצאהו אמר לו זה השליח אני אלך בחזרה למלך אם ירצו להרוג אותי עבור שלא הבאתי אותך למלכות אקבל עלי המיתה ולא אגלה איה אתה טמון אבל אם ירצו ליסרני ביסורים עבור שלא הבאתי לך אזי אגלה מקומך" למה?

תלמיד: כי לאדם קשה לעמוד ביסורים.

כ"ק האדמו"ר: אם אדם ממתים אותו מיד גמרנו קיבל את המכה הלך לעולמו גמר את הסיפור אבל מי יכול לעמוד ביסורים? ייסרו אותו בסוף הוא ידבר לא בגלל שהוא רוצה בגלל שאין ברירה

תלמיד: מודים אפילו על מה שלא עושים.

כ"ק האדמו"ר: מודים אפילו על מה שלא עושים כן, מספיק שלא יתנו לו לישון כמה ימים הבן אדם לא יוכל לעמוד בזה ולכן רבי שמעון בר יוחאי לא גילה לאשתו איפה הוא הלך כשברח כי נשים דעתן קלה אם ייסרו אותה או משהו היא יכולה לגלות.

טוב, יפה הוא לא יכול לעמוד בזה "לקח את רבה בר נחמני ונתנו בתפיסה וסגר הדלת מלפניו" למה? אם הוא כזה טוב שמוכן למות על קידוש רבי בר נחמני אז למה הוא סגר אותו? שיתן לו לברוח! למה הוא סגר אותו? למה הוא לא נתן לו לברוח? הוא לא מצא אותו! הלך, לא מצא אותו, חזר למלך. למה הוא לא שיחרר אותו למה הוא אסר אותו?

אתם הבנתם את השאלה? קודם כל, היה לו הכרת טובה לשליח של המלך, כי הוא ראה שהוא הסתבך והרבי הוציא אותו מהצרה אז הוא אמר אם הוא ילך למלך וירצו להרוג אותו אז הוא ישתוק הוא לא יגיד איפה הוא נמצא ויהרגו אותו אבל אם הוא ייסר אותו אז הוא יצטרך להגיד איפה הוא נמצא כי לא יכול לעמוד ביסורים, והוא הלך למלך אבל לפני שהוא

חזר למלך הוא סגר אותו באיזה מקום, אז אני שואל באיזה מקום אז אני שואל אם הוא כל כך מכיר תודה על זה שהוא ריפא אותו אז שישחרר אותו ויגיד שהוא לא ראה הוא לא מצא שהוא לא יודע שהוא לא זה.

תלמיד: אבל אם ייסרו אותו והוא יצטרך להגיד איפה הוא עכשיו יחפשו אותו לא ימצאו אותו. הוא חייב לתפוס אותו.

כ"ק האדמו"ר: הוא מבטיח את עצמו?

תלמיד: כן. כדי שלא ייסרו אותו.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, בודאי שהשליח של המלך לא יכול לחזור למלך ולהגיד: 'לא מצאתי אותו', -'מה זה 'לא מצאת אותו' -לך לחפש אותו! מה זה חזרת? אם חזרת, סימן שמצאת אותו! אז איפה הוא?'

אז הוא לא יגיד ואז יהרגו אותו, אבל לא יהרגו אותו כי רוצים לדעת איפה הוא אז ייסרו אותו ייסרו אותו והוא לא ידע איפה הוא נמצא כי הוא השאיר אותו חופשי אז ימשיכו ליסר אותו יוציאו לו את הנשמה כמו שאומרים אז ברגע שהוא סגור באיזה שהוא מקום אז הוא יכול להפנות אותם לשמה כי לא יוכל לעמוד בייסורים.

"שמע שיש מחלוקת במתיבתא דרקייעא" פה הסיפור מתחיל להיות מענין **"בענין אם יש לאחד בהרת לבנה ואחר כך יצמה בזה הבהרת שער לבן אזי האדם יהיה טמא ואם השער לבן היה בגופו קודם שהיה לו הבהרת אז הוא טהור אבל אם הוא ספק איזה היה קודם הבהרת או השיער לבן אז לא יודעים יש מחלוקת"**, בין מי למי, **"הקב"ה אומר שהוא טהור וכל מתיבתא דרקייעא אומרים שהוא טמא"** מה אתם אומרים על זה?

הקב"ה בישיבה של מעלה הוא אומר ככה וכל החכמים אומרים הפוך, מה אתם אומרים על זה יש בעיה עם זה או אין בעיה?

תלמיד: ברור שאין להן השגה כמו הקב"ה. לכן יכול להיות שהם לא מבינים טוב.

כ"ק האדמו"ר: זה לא העניין. יש משהו יותר עמוק, נו להתבונן.

תלמיד: איך בכלל הם יכולים לחלוק עליו?

כ"ק האדמו"ר: הו! איך בכלל חכמים יכולים לחלוק על הקב"ה? מה זה חברותא? מה זה פה? מה זה בשר ודם? חס ושלוש, הקב"ה, מלך מלכי המלכים, בורא עולמות. הוא נתן את התורה, אז מילא פה בעולם הזה אנחנו הטיפשים חולקים על הקב"ה: אנחנו רוצים 2000 שקל השם נותן לנו 1000, אנחנו כועסים, אנחנו רוצים כבוד, הוא לא נותן לנו - כועסים. אנחנו רוצים להשיג לא יודע מה, הוא לא נותן לנו - כועסים. אנחנו גם חולקים עליו כל הזמן בלי לשים לב. ברגע שאדם אין לו הכנעה וביטול כלפי ההשגחה העליונה, אז הוא חולק על הקב"ה! לא כן? השם אומר לא לדבר לשון הרע, לא עלינו, בן אדם נכשל, מדבר, הוא לא חלק על הקב"ה? כל עבירה שאדם עושה הוא חולק עליו. אז קודם כל בעולם הזה, זה ברור שאדם חולק על הקב"ה לא רק זה לפעמים בן אדם היה רוצה לנהל את העולם איך שהוא חושב.

אז מילא בעולם הזה יש לנו יצר הרע כל אחד חושב את עצמו אלוך בטעות אבל במתיבתא דרקייעא אין לאף אחד יצר הרע ובכל זאת איך הם יכולים לחלוק?

תלמיד: בעולם הבא הם משיגים דברים יותר עליונים, ממה שאנחנו משיגים בעולם הזה, עכשיו הם רואים שזה טמא אז ככה זה.

כ"ק האדמו"ר: איך?

תלמיד: הם רואים לפי ההשגה שלהם שמה שבאמת זה לא שכל אנושי שהוא מוגבל, הם רואים בדיוק את האמת של התורה ככה הקב"ה נותן להם לראות שבאמת זה טמא.

כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא אומר הפוך?

תלמיד: הם עדין לא הקב"ה אז המחלוקת בינם לבין הקב"ה זה בגלל שההשגה שלהם לא בהירה מספיק.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל אנחנו צריכים להיכנס קצת אם אפשר, לפחות קצת לדמיין מה הולך שמה, מה קורה שם באמת זה לא מה שקורה פה בדיוק זה קצת דומה וקצת שונה לפי מה שכתוב הרי כתוב שהקב"ה יושב עם הצדיקים ומשתעשע איתם בדברי תורה ולומדים תורה בלימוד תורה לומדים את התורה והאור מצטייר לפי הכלי וכל כלי יש לו את הדעת שלו וכל אחד מבין את זה לפי מה שהוא מבין לפי שכלו הקב"ה ענוונתן כתוב ולמרות שהוא ראש הישיבה,

בודאי הוא משתעשע איתם יושב לומד איתם תורה לימוד תורה בשכל צריך להבין, כמו שאמר כבודו, שם ההשגה היא אמיתית אבל לפי הדרגה של המשיג איך שהוא מבין את האמת ואם הוא משיג שהדבר טמא אז זה טמא ואם הוא משיג שזה טהור זה טהור זה לא אומר שהוא מורד בקב"ה, כנראה שהקב"ה שאל אותם מה אתה אומר זה טמא או טהור הוא מנהל שם את הוויכוח ואז כל אחד ואחד אומר מה שהוא מבין לאמיתו של דבר והשם יתברך אומר להם לא זה הפוך, עד פה זה נחמד נכון? אבל ההמשך?! -ההמשך הם נדרשים עכשיו שחכם שחי בעולם הזה הוא יכריע.

זאת אומרת שבכללים של השם יתברך במתיבתא דרקיעא הוא אומנם הקב"ה הוא נותן הכרעה לבשר ודם, איך זה? איך הקב"ה נותן לחכם שהוא יכריע במחלוקת שבינו לבין החכמים?

תלמיד: הקב"ה נתן את התורה לישראל, מה הפשט שהוא נתנה הרי גם לו יש? -אלא הוא נתן את ההכרעה לחכמי ישראל שהם יכריעו בכל ההלכות פה.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, יפה מאוד, לא בשמים היא! לימוד התורה, רבותי יש בו כללים איך לומדים איך משיגים איך מקישים איך פוסקים יש כללים הכללים ניתנו לחכמים השם יתברך אומנם הוא ברא את התורה והוא ברא את העולם והוא ברא את כולנו הוא מפרנס את כולנו אבל הוא נתן לצדיקים לחכמים את התורה ושיתמודדו איתה ועם המציאות ויכריעו מה שצריך,

ולמרות שהוא משתתף בישיבה של מעלה יש דברים שהוא נותן שיכריעו החכמים ולא הוא, ויש מקרים אחרים שהוא מכריע כרצונו, מובן? זה פלא הדבר הזה איפה שמוצאים גדולתו שמה מוצאים ענוונתנותו זה הענווה גדולה מאוד.

תלמיד: יכול להיות מצב כזה שחכמים יחלקו כביכול על הקב"ה ואז הוא יעשה כל מיני נגעים וצרות בשביל שהם יחשבו עוד פעם?

כ"ק האדמו"ר: תראה הלימוד תורה זה לימוד יש לו את הכללים, כן כמו שלמדנו אז מחלוקת חכמים ורבי אלעזר על התנור שבסוף אמת המים תוכיח וכותלי בית מדרש יוכיחו וכל זה ובסוף השם יתברך אמר: "ניצחוני בני ניצחוני", "לא בשמים היא".

צריכים להביא ראיה! לא מביאים ראיה מאמת המים לא מביאים ראיה מכותלי בית המדרש, יש דרך!

תלמיד: איך הדרך יכולה להביא להפך ממה שהקב"ה אומר?

כ"ק האדמו"ר: איך?

תלמיד: אם הוא היה אומר טהור, אז זה עוד חכם שפסק גם נגד, זאת אומרת לטובת המתיבתא.

כ"ק האדמו"ר: אתה שואל איך יכול להיות, חלילה, שהקב"ה טועה?

תלמיד: הוא לא טועה אבל מה כאן האמת?

כ"ק האדמו"ר: יפה, הוא שאל יפה, כל הכבוד, אחד שאי אפשר להטעות אותו, נו מה אומר כבודו?

תלמיד: אלו ואלו דברי אלוקים חיים.

כ"ק האדמו"ר: תסביר;

תלמיד: אמרו את זה במחלוקת שמאי והלל, בכל זאת זה מחלוקת אבל אומרים שזה הייתה מחלוקת לשם שמים, שכל אחד כיוון לאמת לאמיתה.

כ"ק האדמו"ר: יש תורה של עולם האצילות, ויש תורה של עולם הבריאה, ויש תורה של עולם היצירה, ויש תורה של עולם העשיה, ויש תורה של א"י, ויש תורה של חוץ לארץ, ויש את התורה של משיח, לעתיד לבוא. זאת אומרת, מה זה? מה אנחנו לומדים? יש כל מיני דרגות בהשגת התורה, יכול להיות שאצל הקב"ה מה הוא אומר פה? הקב"ה אומר שהוא טהור, חכמים אומרים שהוא טמא.

אצל הקב"ה הכל טהור מה יש ספק? גם הדין כשיש דינים, בכלל השורש של הדינים זה חסד, אז למה השם יתברך ברא את העולמות שרצה להטיב עם נבראיו ובוזה שהוא צימצם את אור חסדו ובוזה שהוא שם מידות והגבלות וגבורות והסתרים זה לטובת האדם למרות שאנחנו היינו רוצים הכל חופשי אבל הקב"ה דווקא שהוא מצמצם והוא מייסר והוא אומר שמע ישראל זה עד שעה כזו ומשעה כזו, ודווקא התפילין צריכים להיות ככה ולא אחרת כל דבר שיש לו מידה ויש לו גבול כל זה זה דין בחינת דין גבורה צימצום. אבל השורש, השורש זה חסד, רחמים אין סופיים אז בהחלט יכול להיות שכל החכמים אצלם זה טמא ואצל השם יתברך שאין לנו תפישה והשגה בו כלל אף אחד אצלו זה טהור זה לא מתמיה, לא תמוה.

תלמיד: אז איך הם יכולים בכלל לדון בניהם ולהתווכח?

כ"ק האדמו"ר: אבל למה פוסקים לפי החכמים ולפי החכם הזה? כי "לא בשמים היא!" בדיוק זה! "השמים שמים להשם", שם למעלה בעולמות העליונים ביותר זה טהור, פה למטה זה טמא.

תלמיד: הויכוח עצמו הוא בעייתי כי מדברים על סוגיה אבל כל אחד מדבר ברמה אחרת, וגם זה שפוסק למטה הוא מדבר ברמה אחרת.

כ"ק האדמו"ר: מה שקובע זה למטה, כי התורה ניתנה לישראל שיעסקו בה בעולם הזה פה ומה שקובע זה התורה פה.

תלמיד: השאלה היא גם איך למעלה יפסקו על מושג שנמצא רק פה?

כ"ק האדמו"ר: טוב, כל מה שנימצא פה יש לו שורש למעלה, ברור, עובדה שזה העסיק אותם. בא נקרא את זה עוד פעם יש לכם עוד כוח?

"שמע שיש מחלוקת במתיבתא דרקייעא לענין אם יש לאחד בהרת לבנה ואחר כך יצמח בזה הבהרת שער לבן", זאת אומרת קודם יש לו בהרת לבנה ואחר כך יצמח על זה שער לבן אז האדם יהיה טמא, קודם יש לו בהרת לבנה ואחר כך יצמח על זה שער לבן אז האדם יהיה טמא, כן מקשיבים?

"ואם השער לבן היה בגופו קודם שהיה לו הבהרת ואחר כך בא לו הבהרת אזי הוא טהור אבל אם הוא ספק איזה היה קודם או הבהרת או השער לבן, הקב"ה אומר שהוא טהור", אז ספק הוא מטהר, "וכל מתיבתא דרקייעא אמר שהוא טמא" שהוא על הספק אומר שזה טהור והם על הספק אומרים שזה טמא,

"אמרו מי יוכיח ויאמר עם מי הצדק אמרו רבה בר נחמני יוכיח, דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באוהלות" שהוא החזק ביותר בענין הזה הוא המומחה.

זה השורש שלו זה התפקיד שלו זה הכוח שלו זה המומחיות שלו זה הצינור שלו הוא יש לו את הבהירות בענין הזה הוא יודע סתם הוא אומר את זה? זה נקרא להתפאר? תלמיד: שבן אדם אומר שרק אני יודע אני המומחה, מכריז על עצמו כמומחה.

כ"ק האדמו"ר: כנראה שהוא יודע שהוא אחראי על זה!

תלמיד: לכאורה, זה לא טיפה שבגאווה?

כ"ק האדמו"ר: לא. כלום. בכלל לא.

תלמיד: "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש!"

כ"ק האדמו"ר: כן, מה זאת אומרת זה המומחיות שלו בזה הוא מבין לזה השם יתברך ברא אותו זה התפקיד שלו וזהו זה זה לא אומר שהוא מתגאה הוא מציין עובדה, אתה סנדלר? - כן אני סנדלר. אתה הסנדלר הכי טוב? אם אתה באמת יודע שאתה הסנדלר הכי טוב, אתה סנדלר הכי טוב. להבדיל, כן.

תלמיד: שופט את עצמו?

כ"ק האדמו"ר: לפי האמת. הכל לפי האמת. זה לא אומר שהוא צריך להתגאות, זה הוא קובע עובדה זה המקצוע שלו זה המומחיות שלו בזה הוא מבין. יכול להיות הרופא המנתח לב הכי טוב בעולם וכולם יודעים שהוא הכי טוב והוא יודע שהוא הכי טוב והוא ענו הוא לא מתגאה שואלים אותו 'אתה ד"ר זה וזה?' כן כן אתה נחשב המומחה מספר אחד בענין שלך כן אז מה אז זה לא גאווה.

תלמיד: יכול לומר: 'אני לא יודע מי המומחה'.

כ"ק האדמו"ר: זה גאווה! זה ענוה פסולה, זה גאווה!

גם פה יכול להיות מצב שאין בו גאווה, על משה רבנו נאמר שהוא ענו מכל אדם. הוא התגאה? לא. לא.

תלמיד: הוא אמר את זה?

כ"ק האדמו"ר: התורה העידה עליו!

אז זה אותו דבר זה אותו דבר הוא לא לקח לעצמו את התואר בעצמו זה התואר הזה ככה הוא יודע שככה הוא אחראי על זה מה זה, אין גדול הדור? אין גדול הפוסקים? זה התפקיד שלו!

קיצורו של דבר שהוא קובע שהוא היחיד באוהלות ונגעים זה לא ואמר שזה גאווה זה יכול להיות שבן אדם מתגאה יכול להיות שבן אדם לא מתגאה במקרה זה הוא לא מתגאה "ושלחו שליח אחריו ולא היה יכול מלאך המוות לגשת אליו כי לא היה פוסק פיו מללמוד

תורה שמי שלמוד תורה בלי הפסק", למי עוד היה מקרה כזה?

תלמיד: דוד המלך.

כ"ק האדמו"ר: דוד המלך.

"מתוך כך התחיל לנשוב הרוח ונשמע קול גדול מין הרוח בין הקנים סבור גדוד של פרשים שמחפש אחריו באו", תראו איזה יופי איזה פלא הוא שומע מה שקורא במתיבתא דרקיעא כן ועוד דברים בודאי הוא שומע ויודע עכשיו יש איזה רוח שנושבת והוא חושב שזה פרשים שבאים לתפוס אותו איך זה? זאת אומרת כרגע הוא לא משיג את המציאות כמו שהיא. מה אתה אומר?

מה שנותנים לו להשיג הוא משיג מה שלא נותנים לו להשיג הוא לא משיג זה הייתה המטרה פה, להסתיר ממנו.

תלמיד: זה בעצם היה הרצון של הקב"ה?

כ"ק האדמו"ר: בודאי לקחת אותו. זה מה שהוא אמר שאם משמים רוצים בן אדם מבין שאם משמים רוצים להסתיר מסתירים כשרוצים שבן אדם יחשוב הפוך הוא יחשוב הפוך, מה זאת אומרת ודאי זה פלא הדבר הזה, לא? חוץ מזה לפעמים יש אנשים שיש להם השגה במתיבתא דרקיעא אבל פה בעולם הזה הם לא בדיוק שולטים בכל דבר מבינים בכל דבר.

תלמיד: מעופפים למינהם?

כ"ק האדמו"ר: כל מיני אנשים. זה לא המקרה פה, אבל יש דבר כזה לפעמים, בן אדם משיג דברים רוחניים אבל הוא לא יודע לשרוך את הנעל שלו, טוב.

"סבור גדוד של פרשים שמחפשים אחריו באו אמר ריבונו של עולם מוטב לי שאמות על ידך ולא יהיה נמסר בידו של מלכות שתק ונפטר"

תראו איזה יופי איזה פלא שתק ונפטר, קודם כל מזה מובן שהוא ידע שהמלאך ההוא מחפש אותו כי הוא לא הפסיק מללמוד, הוא ידע שברגע שהוא מפסיק ללמוד השם לוקח אותו, הוא העדיף שהשם ייקח אותו ולא דרך המלכות, זאת אומרת שהוא ידע שהוא בסכנה "מוטב לי שאמות על ידך ולא יהיה נמסר בידו של מלכות שתק ונפטר", איזה דרגה של בן אדם שהוא יודע שברגע שהוא מפסיק להגיד דברי תורה הוא הולך! שתק ונפטר.

"וקודם שנפטר שאלו ממנו השאלה אם הוא טהור אמר טהור הוא יצתה בת קול ואמרה: 'אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאה נשמתך בטהור'.", עכשיו זה כדאי. "שתק ונפטר, וקודם שנפטר, שאלו ממנו השאלה אם הוא טהור" נראה שזה על מחלוקת שאלו אותו, לא על עצמו, נכון?

"אמר: 'טהור הוא'. יצאה בת קול ואמרה: אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור, ויצאה נשמתך בטהור." כי זה מה שהוא הספיק להגיד.

תלמיד: מי שאל אותו שהוא טהור?

כ"ק האדמו"ר: לא יודע, יש לך השערה? מלאך או שליח משמיים, או מה? או בת קול? כנראה. "שאלו ממנו השאלה אם הוא טהור" שאלו ממנו - כנראה משמיים שאלו אותו.

תלמיד: למי הוא ענה? גם לשמיים?

כ"ק האדמו"ר: כן, כי לפי זה אחר כך גם לא יודעים איפה הוא, עד שמצאו אותו, הוא היה לבד. "אמר: טהור הוא." פלא, זאת אומרת ברגע שהוא ענה, זה מעניין, זאת אומרת: אם הוא ענה כבר פה על השאלה בשביל מה היה צריך להרוג אותו. אז לכן ההכרעה זה פה, פה הוא הכריע, שאלו אותו לפני שלקחו אותו, הוא אמר את הפסק שלו, אז בשביל מה יש לקחת אותו עכשיו?

תלמיד: הוא נתבקש לישיבה של מעלה.

כ'ק האדמו"ר: כן, למה נתבקש? בגלל המחלוקת.

תלמיד: לא היה מי שיכריע בתחומים האלה.

כ'ק האדמו"ר: שימשיך להכריע במתיבתא דרקייע יש לו משרה שמה, אתה אומר. ומה שמתקבל זה שהוא גמר את התפקיד, אולי בשביל זה הוא אמר את המילה האחרונה שלו וזהו.

"יצאה בת קול ואמרה: אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור, ויצאה נשמתך בטהור. נפל פיתקא מן השמיים בפומבדיתא." כן, שהוא היה שם ראש ישיבה, הרי הוא לא היה בישיבה, הוא ברח מהישיבה, הוא היה לבד בשדה והוא נפטר - בשביל זה הודיעו לחכמים שהוא נפטר.

"בא רבה בר נחמני ונתבקש בישיבה של מעלה" - זה מה שהיה כתוב בפיתקא. **"יצא אביי וכל הרבנים להתעסק עמו, ולא ידעו באיזה מקום נפטר ומונח שם"**. זאת אומרת שהוא היה לבד בהחלט, הוא ענה לשמיים, אמר טהור.

"הלכו למקום אגמה, ראו ציפורים עושים עליו צל בכנפיהם, אמרו: בודאי במקום הזה מונח". יש עוד סיפור בזוהר על זה, שרצה רבי פינחס בן יאיר לדעת איפה רבי שמעון וחבריו לומדים בשדה, וגם כן הוא ראה להקה של ציפורים עושים להם צל, לפי זה הוא ידע.

"הלכו להם וספדו שלושה ימים ושלושה לילות". ולמה רצו להפסיק?

תלמיד: משום שזה מספיק.

כ'ק האדמו"ר: למה זה מספיק? למה דווקא שלושה ימים?

תלמיד: כי הם לא קרובי משפחה.

כ'ק האדמו"ר: שלושה ימים, זה שלושת הימים הקשים הראשונים - חשבו שיצאו ידי חובה.

"ונפל פיתקא מהשמיים: 'כל הפורש ממנו יהיה בנידוי' - ספדו שבעה ימים. נפל פיתקא מין השמיים: 'לכו לבתיכם לשלום'." וזה היום שנפטר רבה בר נחמני, היה רוח סערה גדולה, הגביהה הרוח את טייעא אחד שהיה רוכב על הגמל מצד אחד של הנהר פפא, והשליך אותו אצל הצד השני של הנהר. אמר זה הטייעא: מה זה?

אמרו לו: כי נפטר רבה בר נחמני. אמר לפניו: ריבונו של עולם! כל העולם כולו שלך הוא, וגם רבה בר נחמני שלך הוא, אתה אוהבו של רבה ורבה אוהבו שלך, למה אתה מחריב את העולם? מייד נשקט הזעף של הרוח סערה שהיה אז. "מה היה צריך פה את הטייעא שיגיד שלא יחריבו את העולם, בשביל מה?

תלמיד: על צדיק אחד לפעמים העולם קיים.

כ'ק האדמו"ר: מה היה צריך אבל את זה, את הסיפור הזה? שהוא הלך והעיף אותו מהצד השני של הנהר, והוא הרגיש שהעולם הולך להיחרב והוא היה צריך להגיד, בשביל מה?

תלמיד: אולי זה מראה את החשיבות של רבה בר נחמני.

כ'ק האדמו"ר: להראות את החשיבות של רבה בר נחמני. ומה עוד?

תלמיד: שמבחינת הצער בשמיים הם היו צריכים להמשיך.

כ'ק האדמו"ר: מבחינת הצער. מה עוד? "עולם כמנהגו נוהג" ובטח שצריך מישהו שברגע הנכון יגיד את המילה הנכונה, להמתיק את הדין, לעצור את המגיפה.

מסופר על הדלתות של ההיכל, שהיו נפתחות 40 שנה לפני החורבן, כי הם מזמינות את האויבים לבוא ולהחריב את הקודש, עד שגער בהם ריב"ז, ואז הם הפסיקו. לפעמים צריך כזה אחד שיגער, שיגיד ריבוננו של עולם!

תלמיד: טייעא זה לא יהודי?

כ"ק האדמו"ר: לא יודע מי זה טייעא הזה, אבל זה נשמע ככה, פועל או איזה בריה, "רחמיו על כל מעשיו".

רצינו להבין בעניין של טהור, למי הכוונה "טהור הוא"? זה השאלה ששאלו במתיבתא דרקיע, נכון?

תלמיד: מה העניין שירדו פתקים מהשמיים?

כ"ק האדמו"ר: לא היה אינטרנט, לא היו דברים כאלה, צריך להודיע, מה אתה רוצה.

תלמיד: יש בת קול, להוריד פתק זה נשמע משהו מאוד גשמי.

כ"ק האדמו"ר: היו מקרים כאלה, ועוד מקרים.

תלמיד: מה העניין של זה?

כ"ק האדמו"ר: קודם כל זה יותר רציני מאשר בת קול, כמו שאמרת - זה יותר גשמי, אז זה נס יותר גדול, ושנית, היות שהיה מדובר פה על מחלוקת בתורה, אולי רצו בכתב שיירד.

רבי אלעזר, רבי זירא והנשיא

תלמוד בבלי מסכת חולין דף מ"ד עמ' ב' לשון הגמרא :

"ר' אלעזר כי הוון משדרי ליה מבי נשיאה מידי לא שקיל וכי הוון מזמני ליה לא אזיל אמר לא קא בעי מר דאיחי דכתיב ושונא מתנות יחיה רבי זירא כי משדרי ליה לא שקיל כי הוון מזמני ליה אז אתייקורי הוא דמתיקרו בי"

"מעשה ברבי אלעזר שהיה נוהג, אם היו שולחים לו מן הנשיא איזה דבר - לא רצה ליקח, ואם היו מזמנים אותו שיאכל אצלם - לא הלך. ואמר: וכי אין אתם רוצים שאחיה?! שכתוב: 'שונא מתנות יחיה'."

ורבי זירא היה נוהג, שאם היו שולחים לו איזה דבר - לא לקח, ואם היו מזמנים אותו לאכול אצלם - הלך. ואמר הטעם, כי מתכבדים המה כי בזה שאני סועד אצלם, וזו היא הנאתם, ואין זה מתנה."

זאת אומרת ההנהגה של רבי אלעזר היתה לא להנות ממה ששולחים לו, לא מתנות, ולא אם היו מזמנים אותו - גם לא היה הולך.

עכשיו אני מבין למה זה בא - מהמעשה של אתמול. ומה הטעם שלו? - שלא רוצה לקחת מתנה, גם לאכול אצלם הוא לא רצה, האם זה כל הטעם? מה אתם חושבים? או יש עוד טעמים, עוד סיבות?

תלמיד: "שונא מתנות יחיה".

כ"ק האדמו"ר: למה "שונא מתנות יחיה"? מה העניין הזה? למה לא טוב לקבל מתנות, מישוהו לא אוהב מתנות?

תלמיד: כי נשארים חייבים.

תלמיד: אולי זה כמו שוחד.

כ"ק האדמו"ר: מתנה זה לא חייב, הוא נותן לך מתנה.

תלמיד: שלא נזדקק למתנת בשר ודם, כמו שכתוב בברכת המזון.

כ"ק האדמו"ר: לא מזדקקים, הוא שולח לו מתנה, הוא אוהב אותו.

תלמיד: אבל אם מלך נותן מתנה לחכם?

כ"ק האדמו"ר: נו אז מה? נתן לו מתנה.

תלמיד: אבל זה גם השפעה.

כ"ק האדמו"ר: השפעה? למה השפעה?

תלמיד: זה מחייב את המקבל לתגובה.

כ"ק האדמו"ר: למה 'שונא מתנות יחיה' למה? תאמר לו תודה ויישר כח. למה שונא מתנות

יחיה, למה? אדם מקבל מתנה מחברו או ממשהו חשוב - אומר לו יישר כח ותודה רבה, אבל

הוא שמח שה' שלח לו את המתנה, הוא מודה לבשר ודם אבל הוא מכוון לשמיים. 'אז למה

שונא מתנות יחיה?'

תלמיד: שמא יחשוב שזה מהאדם ולא משמיים.

כ"ק האדמו"ר: אז הבן אדם מתוקן - אז הוא לא יחשוב שזה מבן אדם, הוא יחשוב שזה

משמיים, הוא סתם שליח - הביא לו מתנה, מה יש?

תלמיד: 'שונא מתנות יחיה', הכוונה בעולם הזה או בעולם הבא?

כ"ק האדמו"ר: בעולם הזה, בפשט.

תלמיד: ברגע שאדם מקבל מתנה, הוא הופך חייב לנותן.

כ"ק האדמו"ר: למה? הוא לא ביקש את זה, ההוא שלח לו.

תלמיד: זה שנתן מתנה מרגיש שהשני חייב לו, בדרך כלל.

כ"ק האדמו"ר: בעיה שלו, מה אכפת לנו מה הוא מרגיש?

תלמיד: פתאום הוא רוצה משהוא בחזרה ונוצרת בעיה.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, אין אנשים טובים בעולם? אחד אוהב את השני - שולח לו מתנה.

נניח איזה נשיא אוהב חכם גדול ושולח לו מתנה, מכל הלב, מעריך אותו ואוהב אותו, מה

רע בזה לקבל את המתנה? הוא לא מתכוון לשחד אותו ואין לו מה לשחד אותו. אם זה היה

הפוך, אולי, אם החכם היה שולח לנשיא, אולי היה רוצה לשחד אותו, כי הוא המלכות, אבל

החכם זה לא המלכות, זה קידוש ה'.

סוף סוף איזה נשיא מעריך חכם ושולח לו מתנה, אתם לא רוצים שהוא יקבל? אז הנשיא

יכול להיות גם כן שהוא נקי, ושולח את זה בצורה נקיה ואוהב אותו ולא מתכוון לכלום,

ואפילו לא מתגאה בזה, שמח שנותן לתלמיד חכם מתנה, והתלמיד חכם שמח ולא תולה את

זה שזה הבן אדם, הוא תולה לשמיים, אז למה זה אסור?

תלמיד: אדם שמקבל מתנות ולא עושה עבודה פנימית יכול לשכוח שזה מאת השם

יתברך.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אם בן אדם לא אוכל לשם שמיים אז שלא יאכל? אם בן אדם לא לומד

תורה לשם שמיים אז שלא ילמד?

תלמיד: זה מרחיק את האדם מהקדושה, כל פעם עוד קצת.

כ"ק האדמו"ר: זה שאדם צריך לעבוד לשם שמיים ויהיה לו עבודה פנימית - זה דבר אחד.

ובכל עניין, לא בעניין של מתנה בלבד, מה שונה פה מתנה?

תלמיד: העניין שבאנו לעולם, זה בשביל לא לאכול מתנת חינוך.

כ"ק האדמו"ר: כדי לא להתקלקל, אתה אומר?

תלמיד: לא לפתח אולי את התאוה?

כ"ק האדמו"ר: את התאוה? למה שונא מתנות יחיה? ומי שלא שונא מתנות ימות, לפי

הפשט? גם עם מתנות אפשר לחיות.

תלמיד: אדם שחושב כל הזמן שאנשים חייבים לו, לא יוכל לחיות אם לא יביאו לו.

כ"ק האדמו"ר: הוא יהיה תלותי במתנות, אתה אומר, ולא ישתדל להרוויח את לחמו וימות.

תלמיד: אברהם אבינו קנה את מערת המכפלה בכסף מלא, למרות שהוא יכול היה

לקבל את זה במתנה.

כ"ק האדמו"ר: למה? מתנה גמורה - זו מתנה.

תלמיד: היתה אפשרות שיגידו כשם שנתנו לכם את המתנה כך אנחנו יכולים לקבל את

זה בחזרה, אז הוא קנה מהם.

כ"ק האדמו"ר: "מעשה ברבי אלעזר היה נוהג, שאם היו שולחים לו מין הנשיא איזה דבר -

לא רצה ליקח" אז קודם כל, אנחנו לא יודעים, אם זה לא היה מהנשיא, אם זה היה

ממישהו אחר, סתם בן אדם, היה לוקח או לא היה לוקח? לא ברור. "אם היו מזמינים אותו

שיאכל אצלם - לא הלך, ואמר: וכי אתם רוצים שאחיה, כמו שכתוב: 'ושונא מתנות יחיה'".

בעניין הזה, כל מה שאמרתם, כמובן שזה נכון. "שונא מתנות יחיה" - יש תהליך בפנימיות התורה שנקרא "שבירת הכלים", שבירת הכלים זה מצב שהספירות רצו לקחת לעצמם בלי זכות, כי זכות זה - כשיש השפעה יש זכות ואם אין השפעה אין זכות.

רצו את זה לצורך עצמם, אז הם לקחו ולקחו עד שהגיע שבירת הכלים, שבירת הכלים - הכלי נשבר והאור מסתלק למעלה, זה נקרא מיתה, בגלל זה נקרא 'מלכים שמתו', ע"פ הפנימיות. זאת אומרת "שונא מתנות יחיה" - שאם אדם יחיה כל הזמן במתנות, יקבל שפע בלי שיש לו זכות, יש לו שינוי צורה, שינוי צורה זה הפך החיים, כי החיים זה השתוות הצורה, ואז בודאי שהוא מת, חייב להביא מיתה.

וזה הסוד שכל האימפריות, דווקא בזמן שהיו בשיא הכוח שלהם - נהרסו, שלפי הטבע זה לא מובן, מה פתאום רומא ויוון, מצרים ובבל, כל אלה, מתי שהם ינקו וינקו - הכלי כבר לא יכל לקבל - זה שבירת הכלים. "שונא מתנות יחיה", אז הוא לא רצה לא מתנה ולא לבוא אצלם לאכול, הוא לא עשה הבחן. אבל הרב זירא עשה הבחן:

"הרב זירא היה נוהג, אם היו שולחים אצלו איזה דבר - לא לקח, ואם היו מזמינים אותו לאכול אצלם - הלך." למה לאכול הוא הלך ולקבל מתנה הוא סירב?

תלמיד: הוא רצה לזכות אותם.

תלמיד: אם הרב בא - הכבוד הזה שווה הרבה, אז הרב לא בא רק לקבל, אלא גם נותן, בעצם זה שהוא מגיע.

כ"ק האדמו"ר: "ואם היו מזמינים אותו לאכול אצלם - הלך, ואמר הטעם, כי מתכבדים המה, כי בזה שאני סועד אצלם וזוהי הנאתם, ואין זה מתנה."

זאת אומרת הוא חשב שבזה שיש להם הנאה, מהעניין הזה שהוא בא, כמו שאמר פה חברינו, זה שהרב הלך אצלו, הוא מתכבד גם בעיני הבריות וגם בעיני שמיים, גם בעיני עצמו - שהוא זכה שתלמיד חכם וצדיק היה אצלו, אז מזה - זה בסדר, זה לא מתנה, זה יוצא מגדר מתנה. ובכל זאת יש פה קושיות, מה הקושיות?

תלמיד: אם רב זירא שהלך לאכול, הוא בא בעצם לתת, אז למה הרב השני לא הלך לתת?

כ"ק האדמו"ר: עכשיו אתה משווה את השיטות, אבל אני מדבר אצל רב זירא עצמו. יש פה הרבה שאלות, להגיד גם את השאלות וגם את התשובות? אז מה עשינו? אני רוצה שאתם תשאלו את השאלות!

למה מתנה שהוא מקבל, זה קבלה וזה מתנה, גם האוכל זה קבלה ומתנה, גם זה שהוא מקבל את המתנה זה עושה לו נחת רוח. מה? אני קניתי לך אוטו ואני מביא לך אותו, אתה לא רוצה לקבל? אתה יודע איך אני נפגע, טרחת לי לקנות לך אוטו חדש, הוצאתי מליון דולר ואתה לא מקבל את זה, אבל אם אתה תקבל את זה, אתה תעשה לי נחת רוח.

אז גם אם נתינה של מתנה, אם המקבל מקבל אז הוא עושה נחת רוח לשני, יש לו הנאה. ואפילו אם אנחנו נלך לעניינים הפוליטיים, אז למשל לפני הבחירות אסור לקבל תרומות במפלגה, יותר מאלף ומשהו שקל מבן אדם אחד, למה? כי יש הנאה בעניין הזה, מתנה זה דבר חזק. מה ההבדל בין לקבל מתנה לבין לקבל אוכל?

תלמיד: שולחן זה כמו מזבח, זאת אומרת שאם הוא בא לאכול כביכול הוא מייצג את השם יתברך.

כ"ק האדמו"ר: ואם המתנה שנתנו לו זה אוכל, הביאו לו איזה פרה מבושלת טוב הביתה?

תלמיד: זה מה שנקרא 'משלוח-מנות', מתנה זה לא משלוח מנות.
כ"ק האדמו"ר: למה? מתנה, מתנה של אוכל, בקבוק יין טוב.
תלמיד: אבל שמה זה ברוב הדר, עם הרבה אנשים, וכולם רואים אותו בא ואוכל, עושה נטילת ידיים, עושה קידוש, מברך ברכת המזון, אוכל מהלחם.
כ"ק האדמו"ר: יש פה הרבה סודות, הרבה סודות.
תלמיד: ואם הם לא שומרים בדר"כ, אז אומרים: רגע, מגיע אלינו אדמו"ר לאכול, אז בוא נוציא צלחות נקיות, נלך לטבול אותם במקווה, פתאום עושים קידוש השם: מכינים את השולחן מסדרים ומבשלים לו גלאט, פתאום הוא אוכל מהמזבח והוא מקדש את השם ברבים, הוא לא מקבל לעצמו את המתנה בחדר ואומר תודה רבה, אני שמח, והוא לעצמו.
כ"ק האדמו"ר: יפה. קודם כל, בזה שהחכם הולך אצלם ומתארח, בעצם הנוכחות שלו הוא נותן הכשר למקום, הוא נותן לו גם כח ויניקה. אם המקום מתוקן, ברוך ה', אז הוא נתן כח לקדושה איזה בעל הבית צדיק אירח אותו, יפה מאוד, והוא נתן לו גושפנקא, זה איש כשר באתי, התארחתי אצלו.
אבל אם המקום, חס וחלילה כמו שהוא רמז פה, אולי לא הכי טוב, אז אם החכם בא הוא נותן כח לסיטרא אחרא, הוא נותן יניקה רצינית. אתם זוכרים שלמדנו סיפור כזה? מסיפורי החסידים, שמארח אחד היה תלמיד חכם מתגאה והשני היה עובר עברות, זוכרים שלמדנו? והצדיק הלך להתארח אצל מי?
תלמיד: אצל עובר העברות.
כ"ק האדמו"ר: אצל עובר העברות, במקום ללכת לתלמיד חכם שהיה מתגאה. אז שאלנו שמה, המון שאלות, איך זה? מה זה? נתן לו כח, לעובר עבירה, שהוא בא לשם. אז זה ודאי שעניין של ללכת להתארח יש בזה הרבה שאלות והרבה קושיות, שנותן באמת כח, לא רק הנאה, יכול לתת יותר מהנאה, יכול לתת יניקה גם ומזה צריך להזהר.
העניין של הקבלה, לקבל את המתנה או לקבל את הארוחה, לפי דעתי - שניהם זה קבלה ושניהם יכולים להביא שינוי צורה, או שניהם יכולים להביא השתוות הצורה, זה תלוי במקבל, לא תלוי בעניין עצמו, כי גם בנתינה של המתנה יש לו הנאה: 'מה, אתה לא יודע, אני תורם גדול לשיבה שלו, אתה לא יודע? תרמתי, אני נותן מתנות, אדם גם מתפעל מזה, לא ככה? ועוד עושים לו שלט "התורם הנכבד", אין לו הנאה מזה? יש לו הנאה מזה אפילו שזה לא עניין של אוכל, זה עניין של כסף, של מתנה.
יש דבר שנקרא "משל האורח המתוקן" שמעתם את המושג הזה? יש אורח, בא להתארח אצל בעל הבית, האורח רעב ובעל הבית הכין לו אוכל, בעל הבית רוצה לתת לו אבל האורח לא רוצה לקבל למה? הוא לא רוצה שיהיה לו שינוי צורה, הוא לא רוצה שיהיה לו בחינת "לחם בזיון", הוא מתבייש לקבל כי הוא עוד לא עבד על זה, אז הוא לא מקבל, הוא אומר: 'לא תודה'.
לדוגמא, אדם שמזמין מישהו הביתה ושואל אותו אם הוא רוצה לשתות, אז הוא עונה 'לא תודה', אז בעל הבית מפציר בו: 'מה זה, בוא תאכל, הנה הכנתי לך, בבקשה תאכל' - האורח מסרב: 'לא תודה, אני באמת לא רעב ולא צמא, אני לא רוצה'.
בסוף בעל הבית מפציר בו ומפציר בו עד הנקודה שהאורח רואה שאם הוא יאכל זה יעשה לבעל הבית נחת רוח, וזה לא יהיה לקחת לעצמו, בלי נתינה, עצם זה שהוא אוכל הוא נותן לו, נותן לו סיפוק ואז זה לא "לחם בזיון" ואז אין שינוי צורה.

זה יכול להיות אותו הדבר עם המתנה, זה יכול להיות אותו דבר עם הסעודה שהוא הזמין אותו, זה תלוי בגישה הפנימית ומה שקורה שם, ולכן יש קושיה באמת, יש קושיה. למרות שהוא טוען שיש הבדל בין המתנה לבין הסעודה לכאורה נראה שאין הבדל, אלא ההבדל זה רק בגישה הפנימית של הבן אדם.

תלמיד: בעצם אדם שרואה את פני רבו, הוא מקבל פנים, זאת אומרת הוא מקבל הארה מהפנים של הרבי, אז כשהרבי מביא את עצמו, זה כמו תמורה למה שהוא אוכל. **כ"ק האדמו"ר**: לא הבנתי.

תלמיד: הוא מביא את עצמו.

כ"ק האדמו"ר: לאיפה הוא מביא את עצמו? במקרה פה של הסעודה!?

תלמיד: הוא מביא את עצמו - זו המתנה הכי גדולה, המארח מביא לו אוכל והרבי מביא את עצמו, זו לא מתנה הכי גדולה? כשהוא מביא לו מתנה הביתה, זה הכל, הוא קיבל אבל הוא לא נתן שום דבר.

כ"ק האדמו"ר: למה הוא לא נתן שום דבר? הוא קיבל את המתנה.

תלמיד: זו הנאה בלב, כל אחד יש לו, אז מה? זו הרגשה טובה, מה יש בזה? כל אחד שנותן מתנה יש לו הרגשה טובה, אבל זה לא אותו דבר.

כ"ק האדמו"ר: כלומר, שזה כבוד גדול, זה כבוד רציני, זה שהצדיק בא לשמה זה עושה לו כבוד גדול, זו עוצמה אחרת לגמרי.

תלמיד: וגם הוא מקבל את הפנים שלו,

כ"ק האדמו"ר: דברי תורה גם. עכשיו, למה אם כן, הרב אלעזר לא היה הולך ולא היה אוכל? אם נכונים דברינו של כולנו, יותר מחמיר?

תלמיד: אולי מתוך ענוה, שהוא לא ראה את עצמו גדול.

כ"ק האדמו"ר: למי ענוה?

תלמיד: לרב הראשון, כי הוא לא חשב שהוא איש גדול וזה שהוא הולך לבית של מישהו, זה דבר כל כך גדול.

כ"ק האדמו"ר: ומה עם הרב השני, לפי מה שאתה אומר?

תלמיד: אולי זו ההנהגה שלו - לא לקבל מתנות.

כ"ק האדמו"ר: כתוב בחסידות שאם הצדיק לא מקבל - הוא לא יכול להעלות את העם, איך תתמצו את זה? יש מי שאמר שבגלל שמשה רבנו לא קיבל מהעם שום דבר, אז בשביל זה כל הזמן העם נפל, אם היה לוקח משהו היה מעלה אותם, היה קושר אותם ומעלה אותם.

תלמיד: כשאדם נותן משהו - הוא נותן חלק מעצמו, וכשהוא מקבל הוא מקבל חלק מהאדם השני. אחד מהדברים שלקבל מתנה זה שהוא מקבל חלק מהצד השני.

כ"ק האדמו"ר: וכך הוא מעלה אותו, אם הוא לא מקבל כלום, כמו החכם הראשון שלא היה מוכן לקבל לא מתנה ולא סעודה, איך יעלה אותם? והשני היה מוכן להעלות אותם בתנאי שהוא לא יפול זאת אומרת שלא יהיה לו שינוי צורה.

זאת אומרת בעניין של מתנה, הוא פחד מעניין של שינוי צורה ובעניין של הסעודה, היות שהנוכחות שלו, איך אומרים, מספיק מתנה, אז שם לא פחד לקחת.

תלמיד: יש איזה שהוא קשר בין הנותן ללוקח שהופך להיות אחר כך, יכול להיות, קשר קבוע?

כ'ק האדמו"ר: כן, למה אסור לאכול אצל גויים? שמא ישב איתם לאכול - בסוף יתחתן איתם.

פרשת 'פינחס' והמעשים ברבה בר-נחמני וברב יוחנן ורב כהנא

אנחנו נחזור קצת על החומר שלמדנו בשבת וזה קשור למה שלמדנו כאן: "וידבר השם אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, לקנאות קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן את בריתי שלום". - אומר רש"י: "פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן, לפי שהיו השבטים מבזים אותנו, 'הראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים והרג נשיא שבט מישראל?!' לפי כך בא הכתוב ויחסו אחר אהרון" - הנושא שהיום רצינו לדבר עליו זה ההבדל בין ההערכה וההשקפה במחשבה של הקב"ה, לבין ההערכה של בני אדם כלפי סיטואציה מסוימת.

הרבה פעמים אנחנו חושבים משהו וה' יתברך חושב משהו אחר לגמרי, אנחנו בטוחים שזה ככה והוא חושב אחרת לגמרי, בכלל לא בכיוון שאנחנו רצינו וחשבנו, לא בפרופורציה שרצינו. יש פה שאלה קשה: הרי פינחס עשה מה שצריך לעשות ע"פ ההלכה, לא רק זה שעשה מה שהיה צריך ע"פ ההלכה, גדול הדור, משה רבנו שכח את ההלכה והוא זכר אותה, במקרה הזה היתה לו זכות מיוחדת בגלל הקנאה שלו לה'.

זכר את ההלכה, הלך ועשה את הדבר הנכון, באים בני השבטים ומבזים אותנו, כמו שאומר כאן רש"י: "לפי שהיו השבטים מבזים אותנו, 'הראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים, והרג נשיא שבט מישראל.' " קודם כל, אם פינחס עשה את מה שהיה צריך לעשות, מה זה משנה מי היה אבי אמו? איזו זכות יש לשבטים לקטרג עליו? הרי עשה את הדבר הנכון, ברגע הנכון והציל את עם ישראל, לא רק זה שעשה את הדבר הנכון - הוא הציל את עם ישראל

ולא רק זה - כשהוא דקר אותם ממש היתה לו הוכחה, ראה את המעשה, אז מדוע מקטרגים ומבזים אותנו?

מילא, לפעמים בני אדם מקטרגים אבל משמיים יחסו אותנו: 'פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן'. הרי ע"פ הפנימיות יש לפינחס כמה נפשות בפנימיות בפינחס, גם בחינת יתרו, גם בחינת פינחס עצמו וגם בחינת יוסף הצדיק, כתוב הרי שבן פוטי - זה שפטפט ביצרו - שהוא לקח לו מבנות פוטיאל, וזה יוסף, וזה כתוב בשער הגלגולים, שיש כמה בחינות בתוך הנפש של פינחס.

בזה שהכתוב מיחס את המעשה שהוא עשה לצד של אהרון, בא להגיד לנו אל תחשוב שהוא עשה את המעשה בגלל שהוא אכזרי, שהוא נכד של גוי שהיה עובד עבודה זרה, אלא עשה את זה מהצד של אהרון שזה בחינת חסד, וזה בסדר גמור, אפילו לא מהצד הקשה שבו. נשאלת השאלה: מה זה משנה מאיזה צד זה בא, הרי עשה מה שצריך לעשות, וחוף מזה הוא לא גר בעצמו, הוא נכד, ולא רק זה, שיתרו הוא גר צדק ולא גר שסתם מתחזה, ולא גר שסתם מתחזה וחושדים בו שהוא עושה כדי לקבל תעודת עולה, בשביל להתחתן עם יהודיה, אז צריכים לבדוק מהי אחריתו.

אצל יתרו אין ספק בזה שהוא גר צדק, אז מה צריך פה לבוא ו.. לפי הראש הקטן שלנו, היינו אומרים שהקב"ה היה צריך לתת לשבטים על הראש, ולומר להם: מה קרה לכם? אפילו הבן של יתרו, אפילו, ואם יתרו בעצמו ועשה מה שצריך לעשות, זה בסדר גמור. במקרה זה היה צריך להרוג נשיא שבט מישראל מה זה משנה אם הוא גדול או קטן, מיוחס או לא מיוחס, יש לו פגם של יחוס, וזה שיש לו יחוס של נשיא, אז לכן ההלכה היא שונה!! איפה ראינו שההלכה היא שונה!!

אם כן, אנחנו היינו מצפים שהכתוב יגן עליו, לא בזה שהוא מתרץ שזה בא מהצד של אהרון, אלא מזה שבא מהצד של יתרו. אפילו מהצד של יתרו, שיתרו הוא גר צדק ומה זה משנה

מאיזה צד זה בא בכלל? הרי הוא עשה את המעשה הנכון. מה זה משנה הכוונה שלו אם עשה את זה מקנאה או ממשוהו אחר, נכון! תזכרו את השאלה, עכשיו אנחנו עוברים לנושא קצת לעשות סקירה.

אנחנו רואים עוד מקרה שיעקב אבינו חשב אם לרדת למצרים או לא לרדת למצרים, פחד, חשב. הכתוב אומר שהיה ראוי שיוריד אותו בשרשראות של ברזל, אלא רק בגלל שהוא צדיק, השם עשה לו שירד בכבוד מלכים, כמו אבא של המלך, של סגן המלך. אז איפה ההבנה של יעקב של המציאות? הרי הוא חשב כן לרדת, לא לרדת, כדאי, לא כדאי.

ומשמים כבר מזמן נגזר ונגזר אפילו בשלשלאות של ברזל. אז עוד פעם אנחנו רואים שהקב"ה חושב ככה והבן אדם חושב קצת אחרת, או לגמרי אחרת. יש פה עוד משהו שלמדנו שבוע שעבר, סיפור בגמרא שגם כן רואים פער עצום, זה המעשה מסכת בבא מציעא בעניין של רבה בר נחמני שהוא מת בגלל אימת המלכות, והמעשה הזה אנחנו למדנו אותו, זוכרים? אבל בכמה מילים: הוא היה מקבץ פעמיים בשנה 12,000 תלמידים, מלמד אותם תורה והיו מתבטלים מלשלם את המיסים.

ואז הלשינו לקיסר, ואז הוא ברח, הגיע לאיזה מקום, לא משנה, בסופו של חשבון הוא ברח לשדה והוא יושב לו שם על עץ דקל והוא לומד תורה. ופתאום הוא חושב שבאים הפרשים, הרוח נושבת והוא חושב שבאים הפרשים לקחת אותו. הנה:

"וישב את עצמו על גזע דקל קצוץ ולמד שם, שמע שיש מחלוקות במתיבתא דרקיע לעניין

אם יש לאחד בהרת לבנה, ואחר כך יצמח מזה הבהרת שיער לבן, אזי האדם יהיה טמא.

ואם השיער לבן היה בגופו קודם שהייתה לו הבהרת, אז הוא טהור. אבל אם ספק איזה היה קודם, או הבהרת או השיער הלבן, הקב"ה אומר שהוא טהור, וכל מתיבתא של רקיע אמרו שהוא טמא". יש מחלוקת במתיבתא דרקיע בין הקב"ה לחכמים,

"אמרו: מי יוכיח ויאמר עם מי הצדק? אמרו: רבה בר נחמני יוכיח, דאמר רבה בר נחמני: אני יחיד בנגעים, אני יחיד באהלות.

ושלחו שליח אחריו, ולא היה יכול מלאך ההוא לגשת אליו, כי לא היה פוסק פיו מללמוד תורה, בתוך כך התחילה לנשב הרוח, ונשמע קול גדול מין הרוח בין הקנים, סבור שגדוד של פרשים שמחפשים אחריו באו". נשב הרוח והוא חשב שזה הפרשים באים לחפש אותו מהקיסר.

"אמר: ריבונו של עולם, מוטב לי שאמות על ידך ולא אהיה נמסר בידו של מלכות". אז הנה, הוא כביכול מדמיין שרודפים אחריו כמו שאומרים, וזה הרוח, לא פרשים. והוא מחליט שיותר טוב שהי יקח אותו ולא יהיה למות בידים של המלכות.

"שתק ונפטר וקודם שנפטר שאלו ממנו שאלה האם הוא טהור, אמר: טהור הוא! יצאה בת קול ואמרה: אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאת נשמתך בטהור".

יפה, עשו לו פה תחבולה בעצם משמים רצו שיפסיק ללמוד, כדי שימסור את עצמו, ככה מסר את עצמו, היו צריכים אותו למעלה גם כן לענייני בירורים על הדין הזה. אז אמרנו שכנראה נגמר התיקון שלו ולכן הוא היה צריך לעלות לישיבה של מעלה ושמה להמשיך את הקריירה כמו שאומרים, פה הוא גמר את העבודה שלו.

מה שמעניין כאן: "נפל פיתקה מין השמים בפומבדיתא", פתק מין השמים נפל בפומבדיתא שהוא היה שם ראש ישיבה, מה היה כתוב בפתק? "רבה בר נחמני מתבקש בישיבה של

מעלה", זאת אומרת מהשמיים הודיעו לחכמים על ידי פיתקה, שהרי הוא היה בשדה, היה לבד, שידעו שהוא נפטר, יבואו לקבור אותו,

"יצא אביי וכל הרבנים להתעסק עמו ולא ידעו באיזה מקום נפטר ומונח שם. הלכו למקום אגמה, ראו ציפורים עושים עליו צל בכנפיהם, אמרו: בודאי במקום הזה מונח.

הלכו לשם ומצאו וספדהו שלושה ימים ושלושה לילות. ונפל פיתקא מין השמים: 'כל הפורש ממנו יהיה בנידוי', ספדהו שבעה ימים נפל פיתקה מין השמים: 'לכו לביתכם לשלום'."

כל חכמי ישראל שהיו באזור באו לספוד אותו, כולם ידעו את גדלותו. הרי פיתקה יצאה מהשמים להגיד להם בכלל שהוא מת. אחר כך הציפורים הראו להם איפה הוא נמצא, באו ובודאי חשבו לכבדו וכו' וכו', ספדו אותו שלושה ימים ושלושה לילות,

הם חשבו מספיק זה מה שמגיע לו, מגיע גמרנו משמים יצאה פיתקא 'כל הפורש יהיה בנידוי' זאת אומרת שהשם יתברך העריך אותו יותר משלושה ימים הספד, שבעה ימים הספד והמשיכו להספיד אותו ואחרי שבעה ימים שלח אותם הביתה. שוב פעם הערכה שנייה כביכול מוטעית - מה הקב"ה חושב ומה חכמים חשבו.

ויש לנו עוד סיפור שלמדנו מקודם, בעניין רבי יוחנן ורבי כהנא, רב כהנא 'ארי שעלה מבבלי וכו' היה בישיבה, וחלשה דעתו של רבי יוחנן ומת רב כהנא וקברו אותו במערה, ורבי יוחנן חשב שהוא צחק עליו, לא רוצה לחזור על כל הסיפור אבל בכמה מילים, כי רב כהנא היה לו איזה פגם מום בפה, כאילו היה נראה מחייך, ורב יוחנן הרימו לו את העיניים לראות מי זה החכם שיודע יותר ממנו ואז הוא חשב שהוא צוחק עליו, הקפיד עליו ורב כהנא מת.

קברו אותו במערה אחר כך למחרת אמרו לו חכמים לרב יוחנן, הוא לא צחק עליך זה ככה זה המום שלו. הוא אמר: אם הייתי יודע לא הייתה חלשה דעתי עליו. הלך למערה לסדר העניינים הוא בא למערה איפה שקבור שמה רב כהנא, יש נחש, כרוך מסביב לפתח המערה, הזנב שלו בתוך הפה לא נותן להיכנס.

הוא אומר לו: 'יבוא רב אצל תלמיד' - לא פתח לו. 'יבוא חבר אצל חבר' - לא פתח לו. 'יבוא תלמיד אצל רבו' - הנחש פתח לו, ואז הוא נכנס. יוצא כאן רבי יוחנן חשב שהוא הרב ורב כהנא התלמיד, אחר כך חשב, טוב, אנחנו חברים באותה דרגה, אחר הראו לו משמים הוא התלמיד ורב כהנא הוא הרב.

שוב פעם טעות בהערכה בין מה שהאדם חושב לבין מה שחושבים משמים. לפעמים אנחנו לא יכולים לסבול, לא לפעמים, אף פעם אנחנו לא יכולים לסבול שום ייסורים, מי יכול לסבול ייסורים? כאב ראש אי אפשר לסבול, כאב שיניים אי אפשר לסבול, אם מישהו פוגע בן אדם אי אפשר לסבול, מי יכול לסבול? ומצד שני אומרים לנו "כל מה שהשם יתברך עושה, עושה לטובה", אין השם יתברך מעמיד בניסיון בן אדם שאדם לא יכול לעמוד בניסיון.

ובכל זאת רואים אנשים מתיאשים מין הניסיון, לא עלינו, ועושים שטויות. זאת אומרת שבאותו זמן שיש לאדם ניסיון שהוא מתיאש והוא שולח לא עלינו יד בנפשו או משהו, סימן שהוא סובר שהוא לא יכול לעמוד בזה, זה לא שהוא לא יכול לעמוד באמת, הוא סובר שהוא לא יכול לעמוד ככה זה נראה לו, משמייס חושבים, בעל הגמל חושב הגמל יכול לשאת את המשקל הזה, הגמל אומר: 'אני לא יכול'.

משמים סוברים אחרת ואדם סובר אחרת. ואנחנו חוזרים לעניין של פינחס כאן, שאמרנו שלכאורה היה ראוי לא לסנגר על פינחס בצד הזה שליחס אותו לאהרון אלא להוכיח את ישראל על מה שמדברים נגדו ומה זה משנה מי הייחוס שלו? הוא בסדר, הוא עשה לפי

ההלכה, הוא היה צדיק מה זה משנה מי היה סבא שלו? זה קובע משהו ובאיזה צד זה בא לו? יש אולי פתח להגיד שהיות שההלכה זה שהרואה מישהו שבעל ארמית קנאים פוגעים בו, זאת אומרת מי צריך לפגוע בו? קנאי, עכשיו אם זה לא קנאי לשם שמים, אם זה לא מהצד של הקדושה ממש, אולי אסור לפגוע בו.

אם זה סתם אכזריות של פסולת של גר, אז אולי? לכן אמרו שלא עשה את זה מהצד הזה אלא עשה את זה מהצד של אהרון שאהרון היה שומר הברית וגם פינחס היה שומר הברית. על כל פנים אנחנו שוב פעם רואים שמשמים חושבים אחרת, שמשמים חושבים שצריכים לסגור עליו בצד של הייחוס הטוב שלו ולא להוכיח את ישראל ולהגיד שלא משנה הייחוס שלו וזה למה? לפעמים אנחנו חושבים, השם יתברך לא מאפשר לנו לעשות משהו ואנחנו אומרים למה? היה יותר טוב שהיינו יכולים לעשות.

והוא לא מאפשר לנו את הדבר. אנחנו אומרים למה הוא לא מרחם? למה הוא לא נותן? אבל מסתבר שאם היינו עולים למתיבתא דרקיע - רואים את החשבון הזה שהוא מאפשר לנו לא לעשות את הדבר הזה, זה כבר המתקה של הדין, זה כבר המתקה, אין מספיק זכויות בשביל לבטל את הדין.

על זה ראינו סיפור בשבת בקשר לבעל שם טוב, שנשמתו עמדה לרדת לעולם, קטרגו, הצד השני קטרג, אם ירד לעולם יחזיר בתשובה את כולם לא יהיה בחירה.

אמרו, טוב, שתהיה בחירה, נשלח חכם אחר, צדיק וקדוש גם כן, שיחלוק עליו, אז תהיה בחירה בכל מקרה. זאת אומרת מצד אחד הוא יפיץ חסידות ומצד שני הוא יתנגד לו ועמך יצטרך לבחור ולא תתבטל הבחירה שאם היה יורד רק הצד של הבעל שם טוב מי היה לו בחירה כבר? הוא כבר היה כובש את כל הלבבות ומחזיר את כולם בתשובה.

מצד שני אנחנו רואים אז זה נקרא התנגדות חיובית. אז אומרים שיש לו זכות בעולם, למתנגד הזה שבה להתנגד לבעל שם טוב, יש לו זכות כי בזכות זה שהוא צדיק ובזכות זה שהוא יורד אז הבעל שם טוב יכול לעשות את העבודה שלו כי אחרת הוא לא יכול לעשות את העבודה מצד שני אנחנו רואים לפעמים שההתנגדות היא מעבר לחצי-חצי הזה, והולך ומתקשה ממש לעצור,

ההתנגדות יותר חזקה מההתפשטות ועוצרת את ההתפשטות ובכל זאת אנו רואים אחרי כמה דורות שהנה תורת הבעל שם טוב נשכחה, איפה גדולי הבעל שם טוב? איפה הדרך של הבעל שם טוב? זאת אומרת שהייתה איזה שהיא התנגדות מעבר למידה הנכונה כדי שזה יהיה באמת בחירה משוכללת כזאת. ואנחנו יודעים שמי שרוצה לעכב את ההתפשטות זה הסיטרא אחרא.

כי הרי משיח הבטיח שכש"יפוצו מעיינותיך חוצה", הוא בא, אז הדרך לעצור את הגאולה, שזה הסוף של הסיטרא אחרא, כי בגאולה הסיטרא אחרא תלך, זה לעצור את הגאולה, לעצור את הגאולה לעצור את המעיינות. זאת אומרת שזה כבר לא יהיה איזה התנגדות מסוימת כדי שהכל יהיה מאוזן ותהיה לנו בחירה, אלא נוצרה התנגדות מעבר, זה כבר יניקה של הסיטרא אחרא ממש, היא לא רוצה שיהיה, זה כבר איזה התנגדות לא לשם שמים, לא לצורך גביה אלא לצורך לעצור את ההתפשטות.

אז אנחנו תמיד אומרים: יותר ממה שהעגל רוצה לינוק, פרה רוצה להניק. אז למה הקב"ה מאפשר דבר כזה? אז לפעמים, מסתבר שאין מספיק זכויות, זאת אומרת שאנחנו מצפים לאיזה נתינה משמים, לאיזה הופעה משמים, לאיזה המתקה יותר רצינית משמים והיא לא באה זה לא כי הקב"ה לא רוצה או זה לא כי זה לא מה שהיה צריך להיות, זה היה צריך להיות, בודאי שהוא רוצה, לא יכול כי במשך ששת אלפים שנה, הוא התנה שכל השפעה וכל

טובה שהוא נותן זה בהתאם להתעוררות מלמטה, אז כנראה אין מספיק כלים, אז זה מה יש! אז מה שיש?

זאת אומרת שכנראה שהמצב הרוחני של עם ישראל ושל כל השבטים אחרי מה שעשה פינחס היה כזה עדין ולא כל כך ברור שאי אפשר היה להיות ממש גילוי פנים שהשם יתברך בא ומוכיח אותנו אלא צריך לתלות את זה בכל זאת בזה שאל תדברו עליו, הוא בסדר, הסבא שלו צדיק, אל תדברו עליו, הוא לא עשה את זה מצד רע, הוא עשה את זה מצד טוב. וזה בגלל שלא היה הזכות של גלוי פנים יותר גדול, השם יעזור ויאיר את עיננו, שיהיה לנו תמיד זכויות ושהשם יתברך יוכל להשפיע את שפעו חופשי כמה שהוא רוצה ונבין אנחנו את הדרך של השם יתברך ולא נעכב את הגאולה.

מעשה ברבי שפתח את האוצרות בשנת רעבון

אנחנו פה במסכת בבא בתרא פרק א' דף ח' עמוד א', לשון הגמרא:

"רבי פתח אוצרות בשני בצורת אמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס אמר לו רבי פרנסני אמר לו בני קרית אמר לו לאו שנית א"ל לאו אם כן במה אפרנסך [א"ל] פרנסני ככלב וכעורב פרנסיה בתר דנפק יתיב רבי וקא מצטער ואמר אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ אמר לפניו ר' שמעון בר רבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות מכבוד תורה מימיו בדקו ואשכח אמר רבי יכנסו הכל רבי לטעמיה דאמר רבי אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ כהוא דמי כלילא דשדו אטבריא אתו לקמיה דרבי ואמרו ליה ליתבו רבנן בהדן אמר להו לא אמרו ליה ערוקינן [א"ל] ערוקו עקרו פלגיהון דליוה פלגא אתו הנהו פלגא קמי דרבי א"ל ליתבו רבנן בהדן אמרו להו לא ערוקינן ערוקו ערקו כולהו פש ההוא כובס שדיוה אכובס ערק כובס פקע כלילא א"ר ראיתם שאין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ:"

"מעשה ברבי שפתח האוצרות בשנת רעבון, אמר: יכנסו בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי גמרא, בעלי הלכה, בעלי אגדה, אבל עמי הארץ אל יכנסו.

דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס אמר לו: רבי, פרנסני. אמר לו רבי: קראת? אמר לו: לא. אמר לו: שנית? אמר לו: לא. אמר רבי: אם כן שאין בך תורה במה אפרנסך? אמר לו: פרנסני ככלב וכעורב, לפי שחס הקב"ה עליהם שהכלב מזונותיו מעוטים לפי כך שוהה אכילתו במעיו שלושת ימים, ועורב הוא אכזרי על בניו הקב"ה מזמין להם יתושים בתוך צואתם ואוכלים" זה לפי רש"י והתוספות פירשו: "לכן אמרתי ככלב וכעורב כדכתיב: "לבהמה לחמה לבני עורב אשר יקראו וגו'" "בהמה' בגימטריה 'כלב' ואמר שכתב לכן אמר כן לפי שבתיבה היו אסורים לשמש לפי שהעולם שרוי בצער ועורב והכלב שימשו בתיבה ולא ציערו עצמם אף על פי כן פרנסם נח, גם אתה על תחוס בזה ותפרנסני" "נתן לו פרנסה, אחר שיצא היה רבי יושב ונהיה מצטער.

אמר: אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ. אמר בפניו רבי שמעון בר רבי: שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא? שאינו רוצה להנות בכבוד תורה מימיו. בדקו אחריו ומצאו שכן הוא. אמר רבי: יכנסו כל האנשים ורבי שלא רצה בתחילה לתת לעמי ארצים הולך לטעמו כי הוא אמר: אין פורענות באה לעולם, אלא בשביל עמי הארץ.

כמו שהיה מעשה, שהיו צריכים לעשות עטרה למלך (והערוך פירש: שנגנב נזר המלך אמר המלך: הואיל ופשעו יהודים בשמירת העיר, ישלמו דמי הנזר). והיו האנשים מטבריה צריכים לעשות העטרה הזאת כי עליהם השליך הדבר. באו אליו עמי הארצים לפני רבי ואמרו לו: יתנו גם הרבנים מעות לנו שנוכל לעשות העטרה, אמר להם: הרבנים לא יתנו. אמרו לו: אם כן, גברת מכאן. אמר להם רבי: ברחו! וברחו חצי העיר. מחל להם המלך דמי החצי וסילקם מעליהם באו אליו חצי אנשים שנשארו בעיר, לפני רבי ואמרו לו: יעזרו ויסיעו לנו גם הרבנים בזה. אמר להם: לא! אמרו לו: בורחים אנחנו מכאן.

אמר להם: ברחו, ברחו כולם, ולא נשאר שם רק כובס אחד, השליכו על זה הכובס שהוא יתן דמי העטרה, וברח גם זה הכובס ונבקע הכתר, כלומר שלא היה מי שישלם. אמר רבי: ראיתם שאין פורענות באה לעולם אלה בשביל עמי הארץ."

מה אתם אומרים רבותי? סיפור בוער כתנור. הבנתם את הסיפור או שנסביר אותו עוד פעם? תלמיד: עוד פעם.

כ"ק האדמו"ר: מה שאנחנו מבינים גם כן בקושי,

"מעשה ברבי שפתח האוצרות בשנת רעבון", היה שנת רעבון, פתח את האוצרות איפה שהיה אוכל.

"אמר: יכנסו בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי גמרא, בעלי הלכה, בעלי אגדה. אבל עמי הארץ אל יכנסו", הוא לא רצה לפרנס עמי ארצות בשנת הרעבון.

"דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס", והוא חשב שהוא עם הארץ וזה לא היה עם הארץ, זה היה תלמיד חכם, שלא רצה להנות מתורתו. בשביל זה עשה את עצמו עם הארץ "ואמר לו: רבי, פרנסני, אמר לו רבי: קרית? אמר לו: לא. אמר לו: שנית? אמר לו: לא. אמר לו רבי: אם כן שאין בך תורה במה אפרנסך?", אז הוא אמר לו: "פרנסני ככלב", נתן לו פרנסה.

"אחר שיצא היה רבי יושב והיה מצטער. אמר: הוי לי שנתתי פתי לעם הארץ, אמר לפניו רב שמעון בר רבי: שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה להנות מכבוד תורה מימיו", אתה חשבת שהוא עם הארץ

"בדקו אחריו ומצאו שכן הוא. אמר רבי: יכנסו כל האנשים ורבי שלא רצה בתחילה לתן לעמי הארצים הולך לטעמו וכו'.." והוא ממשיך לספר למה לא רוצה לפרנס:

"כי אין הפורענות באה אלא בגלל עמי הארץ", עמי ארצות, למה? כי היה מקרה שהיה צריך לגייס כסף לשלם למשהו למלך, לעטרה והם לא רצו לשלם, הם רצו שגם התלמידי חכמים ישלמו, ותלמידי חכמים פטורים ממס אז הוא לא הסכים שתלמידי חכמים ישלמו אז אמרו: טוב, אנחנו נברח. אמר להם: תברחו. בסוף בקיצור אחרי שלוש גלים ברחו כולם ולא היה מי שישלם, אז זה פורענות.

כן, נו, מה אתם אומרים? מה השאלה העיקרית? למה לא לפרנס עמי הארץ? שנת רעבון, שלא נדע זה לא צחוק שנת רעבון, שנת רעבו גם היום יש מקומות בחוץ לארץ, באפריקה, באסיה ששמה אנשים מתים מרעב.

תלמיד: אומרים שהבעל שם טוב היה נותן לכל אחד, בשביל שיברכו.

כ"ק האדמו"ר: גם אברהם אבינו היה אומר לברך, למה לא לפרנס את עמי ארצות? הרי כתוב: "ורחמיו על כל מעשיו", ורבי עקיבא לא היה ארבעים שנה עם הארץ?

הו, הנה עכשיו בא מישהו, הוא יסביר לנו; יש פה מעשיה קשה על רבי שהיה שנת רעבון, והוא פתח את האוצרות ולא רצה להאכיל את עמי הארצות, מכיר את זה? התלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: אז פה שואלים מה זה? אי זה מין דבר זה? "ורחמיו על כל מעשיו", אחר כך הוא האכיל איזה עם הארץ אחד, הוא סבר שהוא עם הארץ ובסוף זה היה תלמיד שלו שלא רצה להנות מהתורה, עשה את עצמו עם הארץ, ולמה? מה טעמו שאין פורענות באה לעולם אלא בגלל עמי הארצות?

תלמיד: אומרים שמי שמרחם על אכזרים, נקרא אכזר. לא יודע איזה עמי ארצות הם היו, אבל אם הפורענות באה בגללם, הם לא בדיוק רחמנים.

כ"ק האדמו"ר: ממ.. טוב, מה עוד? קודם כל בואו נבין, עמי ארצות של אז זה לא עמי ארצות של היום, זה לא אותו דבר. כמו שתלמידי חכמים של אז זה לא כמו תלמידי חכמים של היום. עמי ארצות של אז היו בדרגה מאוד נמוכה מכל הבחינות. והיו כאלה שהיו מאוד קשים, היום אפשר להגיד רוב עמי ארצות זה תינוקות שנשבו או כולם זה תינוקות שנשבו לא באשמתם הם עמי ארצות.

אולי אפשר גם להגיד עליהם אז על כל פנים יהודי זה יהודי הוא יכול לעשות תשובה בשניה אחת לפני מותו, אז למה לא להאכיל אותו? ומצד שני יש גם הלכות בעניין הזה. מה ההלכות? אם יש איזה סכנה ויש שאלה את מי להציל קודם, מצילים קודם את התלמידי חכמים, ואחר כך אם אפשר את עמך ישראל.

תלמיד: ועכשיו המצב הוא כזה שיש מעט אוכל.

כ"ק האדמו"ר: נו,

תלמיד: אז קודם כל שהתורה לא תשכח מתלמידי חכמים, ואחר כך נראה מה יהיה.

כ"ק האדמו"ר: אז למה זה לא מוסבר בשפה נחמדה כזו?

תלמיד: למה זה לא מוסבר?!

כ"ק האדמו"ר: כן, למה הוא הצטער שנתן פת לעם הארץ אחד, שהוא חשב שהוא עם הארץ, הוא הצטער על זה.

תלמיד: זה הפך כבר לקרירות.

כ"ק האדמו"ר: קרירות?!

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: זה מאוד חם דווקא.

תלמיד: התקררות כלפי עמי הארצות, זאת אומרת היתה איזו הפרדה.

כ"ק האדמו"ר: זה חם ונגדם, לא קר. יש פה קושיה קשה מאוד רבותי, קשה מאוד: האם עמי ארצות הם עמי ארצות, כי הם רוצים להיות עמי ארצות? או שהם תחת השגחתם של גדולי ישראל, שצריכים לדאוג להם שלא יהיו עמי ארצות? ואז מי יהיה אחראי על זה שהם עמי ארצות? הם או גדולי הדור?

ואם זה גדולי הדור, הפורענות לא באה בגלל עמי ארצות, אלא בגלל גדולי הדור. ואם זה לא גדולי הדור אז זה בגלל עמי ארצות, ולא בגלל גדולי הדור, וישנה דעה שכבר למדנו, שמובא שכל הפורענות באה בגלל גדולי הדור. כן?

תלמיד: יש פה ענין של הנהגה, יש פה שיטה בענין הזה.

כ"ק האדמו"ר: שיטה, שיטה, בינתיים אנשים ימותו מרעב.

תלמיד: אני חושב שהשיטה אומרת: אם תרחם ותחזק את עמי הארצות בלי לתקן אותם, אז אתה מחזק את מה שגורם פורענות, אם אתה מראה להם שכדאי להיות תלמיד חכם, אז אתה תמשוך אותם להיות תלמידי חכמים.

כ"ק האדמו"ר: תחנך אותם בכוח?

תלמיד: מה מבינים עמי ארצות?

כ"ק האדמו"ר: אתה מבסוט כי אתה חושב שאתה תלמיד חכם? אם היית עם הארץ?!

תלמיד: כל תלמיד חכם שלומד תורה, הוא מקיים את העולם.

כ"ק האדמו"ר: נו,

תלמיד: אם תלמיד חכם מפרנס את עם הארץ, אולי יש בזה ביטול תורה.
כ"ק האדמו"ר: יש הלכה שמפרנסים גויים-יתומים יחד עם יהודים בגלל דרכי שלום, אז בקשר לגויים מתיחסים לגויים ומפרנסים אותם ובקשר לעמי הארצות לא מפרנסים אותם שהם יהודים!?

תלמיד: למה מורידים את השפע לצדיקים? -כדי שיורידו למטה, לתלמידי חכמים יש שפע מסוים-שיורידו לאנשים שאין להם.
תלמיד: יש גם ענין שעמי ארצות אוכלים ולא מברכים, וזה מחזק את הצד השני, לא של הקדושה.

כ"ק האדמו"ר: היה נותן יניקה לסיטרא אחרא, אתה אומר?
תלמיד: כן,

כ"ק האדמו"ר: על יהודי אי אפשר להגיד שהוא סיטרא אחרא.
תלמיד: חס וחלילה.

כ"ק האדמו"ר: אבל היה מחזק את הצד של עמי הארצות, וממילא זה בטח לא תיקון עולם, מה אומר פה כבודו?

תלמיד: זה מזכיר את המחלוקת בין בית שמאי לבית הלל, שבעצם שניהם היו אנשים קדושים, אבל ההתיחסות שלהם לאנשים הרחוקים היתה אחד יותר בדין ואחד יותר בחסד.

כ"ק האדמו"ר: אתה מדבר על גרים?

תלמיד: כן, על גרים אבל אפשר גם להשליך להתיחסות לאנשים שהם לא תלמידי חכמים, ההסתכלות צריכה להיות מה המטרה של החסד שיורד והשפע שיורד למטה, שהוא יקבל ביטוי של דין או ביטוי של חסד.

כ"ק האדמו"ר: טוב, נו, אז מה אתם אומרים?

תלמיד: להיות עם הארץ בתקופה של רבי זה לא בדיוק קל, אני רואה את כל הענקים האלו נראה לי שהם בחרו להיות עמי ארצות.

כ"ק האדמו"ר: בחירה? אולי זה מייאש: 'תראה מה הם ותראה מה אנחנו, בוא נתייאש...!'

תלמיד: יתכן שרבי היה בשיטה של בית שמאי שאומרת זו ההזדמנות שלך להשתפר, אם לא בדרך הטובה אז בדרך הרעה.

תלמיד: זה לא יהדות.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שזה לא יהדות.

תלמיד: היהדות אומרת ש'מתוך שלא לשמה יבוא לשמה'.

כ"ק האדמו"ר: אתה ראית אדם שחוזר בתשובה שמתעללים בו, שמישהו אחר, לא משמים, שכן אדם אחר מתעלל בו, ומשפיל אותו ומלחיץ אותו וזורק עליו אבנים הוא חוזר בתשובה? ראית אחד כזה? אני עוד לא ראיתי.

תלמיד: אני גם לא ראיתי אחד כזה שאומרים לו תשמע תסע לים בשבת תהיה נחמד הכל יהיה בסדר, גם זה לא ראיתי שאנשים חוזרים בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: אף אחד לא צריך להתיר לאנשים עבירות, יש הבדל בין להתעלל באדם שהוא רעב ולא לתת לו את לחמו או לנצל את ההזדמנות ולהגיד לו אם אתה לא לומד תורה, אם לא אתה לא נותן לו לאכול.

תלמיד: אפשר להגיד להם שיברכו. כמו שאברהם היה נותן אוכל לאורחים ואחר כך אומר להם: 'עכשיו תברכו'.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", אם אנחנו היינו במקום איך אנחנו היינו מתנהגים? ; איך היינו מרגישים? ; מה היינו רוצים? תלמיד: מלחמת החיים.

כ"ק האדמו"ר: מלחמת החיים, ו"יש קונה עולמו בשעה אחת", "אפילו הריקים שבך מלאים מצוות כרימון", איך אפשר ככה?

תלמיד: מכיוון שעמי הארצות ראו כזאת גדולה של תורה ולא התקרבו כנראה שהם שנאו את התורה.

תלמיד: אם הרבי היה נותן לעמי הארצות אוכל יכול להיות שהיו מתקרבים קצת, אבל הפורענות תמשיך הם ישארו עמי ארצות.

כ"ק האדמו"ר: אולי אם הוא יפתח את אוצרו ויתן לעמי הארצות ויחזרו בתשובה ויגידו הנה התורה, הנה תלמידי חכמים ששנאנו אתמול שלשום הם מפרנסים אותנו מרחמים עלינו, למה לא לא זה יותר קרוב בשביל לקרב את האדם מאשר לסגור לו.

תלמיד: הם נשארים עמי ארצות.

כ"ק האדמו"ר: למה, אולי יפתח להם הלב?

תלמיד: לוקח זמן, עד שיפתח להם הלב, עד שילמדו תורה, עד שיהיו תלמידי חכמים.
כ"ק האדמו"ר: אז שימותו מרעב? טוב, רגע אחד, השאלה היא ללכת לשורש כמו ששאלתי קודם לא עניתם לי, מי אשם בזה שיש עמי ארצות? שיש בעיה במפעל, או פושט רגל למי הולכים לפועלים או למנהלים?

תלמיד: למנהלים. הולכים למנהלים כי לא פיטרו את האנשים הנכונים.

כ"ק האדמו"ר: לא ניהלו כמו שצריך, הם האחראים.

תלמיד: חלק מהניהול זה לפטר.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא לפטר, תשמע, אני אומר לך עוד פעם אל תהיו כל קלים להיות אכזרים על עמי ארצות, אל תהיו כל כך קלים, כן, אפילו ראינו אז "לך, כי לכך נוצרת" שהוא נענש על זה, מי זה היה?

תלמיד: רבי.

כ"ק האדמו"ר: רבי בעצמו. כן, על העגל.

תלמיד: מי שלא סומך על השם, כנראה לא מגיע לו. זה בעצם ענין של חינוך.

תלמיד: ומה עם ערבות הדדית?

כ"ק האדמו"ר: אומרים פה יש ערבות, כל ישראל ערבים זה לזה, לא עניתם לי על השאלה מי אחראי אם יש עמי ארצות בדור?

תלמיד: בטח יש עמי ארצות שלא יכולים להתעלות הרבה.

כ"ק האדמו"ר: כל יהודי יכול להיות כמו משה רבנו.

תלמיד: לא כולם יכולים להיות ראש.

כ"ק האדמו"ר: כל אחד יכול להיות כמשה רבנו, אם הוא יתאמץ. באופן תאורטי, כן.

תלמיד: השם יתברך שלח את גדולי ישראל דוקא בשביל התחתונים, יש את הראש והם צריכים להעלות אותם למעלה.

כ"ק האדמו"ר: להעלות אותם למעלה, שיש ניצוצות שצריך להעלות אותם מי צריך להעלות אותם מי צריך להעלות אותם, הניצוצות צריכות להעלות עצמם או צריך מישהו עליון שיעלה אותם, אם לא מעלים אותם, אז מה, מי אשם בזה?

תלמיד: אלו שלמעלה, מי שיש לו את ההשגה.

כ"ק האדמו"ר: אם יש אבא אחראי רציני ומבוגר ויש ילד קטן וצריכים לעבור כביש או משהו, מי אחראי על מי? אם יש עמי ארצות הם כמו זאת אומרת הם כמו ילדים, מה עושה עם הארץ אוכל יושן כמעט כמו בהמה, מי אחראי עליו? הוא אחראי על העולם?

תלמיד: הם צריכים להיות אחראים.

תלמיד: כמו שרבי עקיבא שהיה עם הארץ למה הוא לא רצה לחזור בתשובה, הוא ראה את תלמידי החכמים כביכול מתגאים ואמר 'מי יתן לי תלמיד חכם אנשכנו כחמור' ואמר איזו תורה זאת שגורמת לאנשים להתגאות, זה לא בשבילו ואחר כך שהוא חזר בתשובה הוא דרש את הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך".

כ"ק האדמו"ר: גם רבי עקיבא היה צריך את אשתו בשביל לחזור בתשובה, גם ריש לקיש היה צריך את רבי יוחנן בשביל לחזור בתשובה.

תלמיד: ואת אחותו.

כ"ק האדמו"ר: ואת אחותו של רבי יוחנן גם כן, זה לא פשוט, עכשיו בדור שיש פער כזה עצום בין הראש לבין הסוף, כן, זה לא פשוט, בכלל לא פשוט קודם כל לחיות ביחד בדור כזה, שתלמידי חכמים הם כמלאכים, ועמי ארצות הם כבהמות כמעט, איך לקרוא לזה, זה פער עצום, אז בדור כזה צריך יותר לקרב את הרחוקים או פחות, או לדחות אותם?

תלמיד: כתוב על משה רבנו אחרי שמשה רבנו נפטר, אז השם יתברך אמר: "מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב עם פועלי און", שמשה רבנו זה היה העבודה שלו, בין האנשים הפשוטים.

כ"ק האדמו"ר: כן,

תלמיד: אצל משה רבנו זו דוגמא טובה שהזכירו, עם דתן ואבירם, בהתחלה כתוב שהוא הלך אליהם, הלך והלך, ועשה את המקסימום שהוא יכול ואז הוא אמר שהם בחרו להיות מה שהם אז עכשיו זה באחריותם.

כ"ק האדמו"ר: רשע ועם הארץ, זה אותו הדבר?

תלמיד: לא.

תלמיד: אולי בתקופה של רבי יהודה הנשיא.

כ"ק האדמו"ר: בכל תקופה, רשע ועם הארץ, זה אותו הדבר?

תלמיד: רשע יכול להיות גם תלמיד חכם, עם הארץ זה אחד שלא למד כלום מחייו.

תלמיד: רשע עפ"י ההגדרה, צריך מסירות נפש לעבור את העבירה, רק אז הוא נקרא רשע, שאומרים לו נהרוג אותך אם תעבור את העבירה והוא עובר, אז הוא רשע ולא לפני זה.

כ"ק האדמו"ר: נו, מישהו יכול להתעמק יותר,

תלמיד: זה אחריות.

כ"ק האדמו"ר: יש פה נקודה מעניינת, כשהוא אמר פרנסני ככלב וכעורב הוא כן פרנס אותנו, למה?

תלמיד: כי הוא נגע בנקודה שרבי הבין שיש לו פה איזו טעות בתפיסה, אם הוא היה רואה כלב רעב הוא כן היה נותן לו לאכול.

תלמיד: לכלב נותנים שאריות.

תלמיד: לכלב אין בחירה.

כ"ק האדמו"ר: שכלב אין לו בחירה, ובכל זאת הם מקבלים שכר על זה שלא נבחו שיצאנו ממצרים, אז למה מקבלים שכר אם אין להם בחירה? וכי עם הארץ לא יודע שהוא עם הארץ?

תלמיד: לא מפריע לו שהוא עם הארץ.

כ"ק האדמו"ר: זה חלק מעם הארציות, שלא מפריע לו שהוא עם הארץ, זה חלק ממצבו.

תלמיד: אם הוא אומר פרנסני וכלכלני ככלב, אז זה הוא מודה, זה חלק מתיקון, הוא אומר אני נמוך מאוד.

תלמיד: זה היה תלמיד חכם ולא עם הארץ.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא היה עם הארץ, במקרה הוא היה מוסתר, אולי בכוונה הוא הלך ועשה את זה ככה "פרנסני ככלב וכעורב".

תלמיד: להוכיח אותו.

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: באמת רבי חזר בו, הוא הבין שיש פה בעיה שיכול להיות עם הארץ, נראה כעם הארץ ובעצם הוא יותר גבוה מתלמיד חכם, כי הוא לא נהנה מהתורה שהוא למד.

כ"ק האדמו"ר: זה-א'. מה זה בא ללמד? אחד כמו רבי זה לא בן אדם פשוט ובכל זאת בא אחד מהתלמידים שלו שכנראה לא הכיר אותו, אני לא יודע מאיזו שהיא סיבה לא זיהה אותו והוא היה תלמיד חכם גדול צדיק גם, שלא רצה להנות מהתורה, ולא הכיר בו זאת אומרת שלפעמים בן אדם או בד"כ אדם לא יודע את הפנימיות של השני, אז איך אתה קובע מי עם הארץ מי לא עם הארץ, אם אתה שואל מי אמר שהוא יענה לך, הנה למשל הצדיקים הנסתרים, מה היו אומרים כן, תפרנס אותי אני תלמיד חכם? בטח שלא.

זאת אומרת שיש פה נקודה אל תסתכל בקנקן, אל תדון את הבן אדם כל כך מהר, אתה לא יודע אם הוא תלמיד חכם, אם הוא עם הארץ, אם הוא נסתר.

תלמיד: אולי היה להם איזה מראה מסוים, לתלמידי חכמים.

תלמיד: גם אם הוא כן עם הארץ, יכול להיות שהוא לא אשם בזה, אז בכלל אי אפשר לשפוט אותו.

כ"ק האדמו"ר: הנקודה הזו מי אשם בעמי הארצות, אז הענין הוא כזה, ודאי שהראש, זה בוודאי, כי הראש הוא יודע תורה, הוא יודע שצריך "לתקן עולם במלכות ש-ד-י" והוא יודע שצריך לעזור לכל היהודים לקבל תיקון ואם הוא לא עושה למה הוא לא עושה, כן, זה אחריות שלו, הוא אחראי על בניו של הקב"ה, הוא ראש הצאן, הוא צריך לקרב אותם, הוא צריך ללמד אותם, "הוי מתלמידיו של אהרון אוהב שלום רודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

למה בריות ולא בני אדם? אפילו הפחותים שבבריות הוא מקרבן לתורה, ע"י שאתה אוהב אותם אתה מקרב אותם, בודאי שאם הכל היה מתוקן, לא היה צריך את הבעל שם טוב

בעולם, אם כל ההדגשים שבעבודת השם היו מסודרים כמו שצריך, מי צריך את הבעל שם טוב ואת החסידות? היה מספיק כל מי שבא לפניו, בודאי שבכל דור ודור מתגלים עוד דקויות ותיקונים בעבודת השם והנהגה וכו' וכו' כדי להביא את העולם בסוף כדי שבאמת יהיה מתוקן, בודאי, מי שלומד פנימיות מבין את הענין הזה, שהראש הוא אחראי לא הרגליים.

תלמיד: אולי הוא עשה את המקסימום מבחינתו.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, זה השאלה, מה זה נקרא לעשות את המקסימום ואיך עשה את המקסימום ובאיזה דרך. כתוב שתלמיד חכם, כל יהודי צריך להדמות לקב"ה, "מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון, מה הוא ארך אפים..." וכו', וכו', כל המידות של ההנהגה, מצד שני יש מידות של ההנהגה חסד, דין ורחמים, אין רק חסד, ואין רק דין, ואין רק רחמים, הצדיקים צריכים להפעיל את המידה הנכונה בעוצמה הנכונה בכל מקרה ומקרה לתיקון העולם, זאת אומרת ש... נניח יש גדולי הדור ויש דור שיש בו עמי ארצות, אז בודאי שהם אחראים לנסות לתקן את עמי הארצות עד איפה שידם מגעת אי אפשר לדרוש מהם מה שהם לא יכולים לעשות, זה כל הבחינה, בודאי שהם אחראים לענין הזה וצריכים להשתדל, להשתדל מאוד, לתקן,

עכשיו יכול להיות שהמשפיע רוצה להשפיע ולא יכול להשפיע, נניח כמו ששמאי היה קפדן ודחף אותו לא רצה את הגרים בכלל להתייחס אליהם והלל היה ענותן והוא קרב אותם, אז לפעמים התלמיד חכם בגלל דרגתו שלו, בגלל העניינים שלו, בגלל הצינור שלו אולי היה רוצה אבל הוא לא יכול, אז אם הוא רוצה ולא יכול הוא פטור, הוא עשה את שלו, אז הוא מנסה מעל ומעבר הוא לא מצליח, או נניח הוא בן מאה מהדור הקודם לא יכולים להבין מה קורה ברחוב היום זה לא נתפס להם לראש מה זה הדבר הזה, יש פער בגיל, פער בשפה, יש פער במנטליות, לא יכול להשפיע, מה אתה רוצה, אוהב ישראל, הוא היה רוצה אבל הוא לא יכול, אז הוא פטור, השאלה אם הוא יכול והוא לא עושה, אז הוא לא פטור הוא אחראי, כן, נניח שהוא יכול ורוצה ועושה.

עכשיו, השאלה מה עם המקבלים הם רוצים תיקון או לא רוצים תיקון נניח אנחנו מכינים להם את הדרך הכי מתוק שיכול להיות ואנחנו מתנהגים אליהם הכי יפה שיכול להיות ואנחנו מקרבים אותם בחכמה הכי חכמה שיכול להיות השאלה אם הם רוצים לתקן להתחיל לתקן אפילו להתחיל לחשוב להתחיל לתקן או שהם לא רוצים, אני למשל פעם דיברתי עם בחור והסברתי לו והוא ראה ניסים ונפלאות, הוא אומר תשמע אני יודע שהתורה אמת והכל אמת אבל אני לא נוח לי לשמור מצוות, הוא הודה באמת ואמר שזה לא נוח לו.

הוא לא רוצה להתאמץ, ישנו מצב שהמשפיעים משפיעים בכל היכולת והמקבלים לא רוצים, לא נוח להם יותר טוב להם להיות במצרים למשל ליד סיר הבשר, כל מיני דברים, אה, מובן?

זאת אומרת כדי שיהיה תיקון צריך שהמשפיעים יעשו את כל המאמצים הנכונים והמתאימים ושהניצוצות יעשו גם כן לעשות איזה מאמץ להתקרב ולעשות ואז יש התחברות של הראש עם הסוף והכל הולך למקומו, מה היה בדור ההוא אני לא יודע זה קשה מפה לשער, אבל רואים שהיו עצומי עולם שאנחנו לא יכולים לקלוט את המדרגות שלהם ועמי ארצות ואז נשאלת השאלה למה הם היו עמי ארצות?

זה בגלל שהחכמים לא רצו להשפיע זה בגלל שהם לא רצו להיות מושפעים, זה לא יכלו, כן יכלו, אגב, לפעמים עם הארץ גם לא יכול, כמו שהמשפיע לא יכול להשפיע אפילו שהוא רוצה, לפעמים עם הארץ יכול להיות שהוא רוצה והוא לא יכול, כל כך בהמי, כל כך קשה, יש אנשים שבאים... באה איזה אישה בוכה תראה איזה בעל, באמת אני מסתכל רחמנא לצלן, ממש עינוי לחיות עם איש כזה, אבל אני מסתכל עוד קצת, ואני רואה הוא אנוס בכלל, הוא לא יכול להשתנות כמעט הבן אדם הזה, כל כך גאוותן כל כך עקשן, כל כך אכזר, כל כך בלי רגש, עבר חיים כאלו איומים שהנקודת הבחירה שלו להשתנות באמת הו... צריך נס כמו קריעת ים סוף כדי שישתנה, אנוס, יש לו חבילה כזו, אפילו אם הוא רוצה זה יהיה קשה מאוד,

אנחנו רואים את רבי עקיבא שכן רצה וכן היה לו סיוע מסיבי של אשתו הצדקת ובכל זאת היה צריך מסירות נפש לא פשוטה בזמן ההוא, בדור ההוא, כדי בכלל ללמוד את האלף בית, כנראה שזו היתה קליפה כזו כמו הקיר לשבור את זה, זה לא היה דבר קל כל כך, להפוך מעם הארץ לתלמיד חכם, זה לא פשוט, אז מובן יש הרבה שאלות, למה אדם אחד נולד לתלמיד חכם ולמה ואחד נולד לעם הארץ, עובדה, לא!?

הנה בדור שלנו יש בן אדם שנולד לאבא ואמא שהם צדיקים ותלמידי חכמים, שרשרת של רבנים ושולחים אותו לחיידר והוא כבר אפילו אין לו בחירה, הוא לומד תורה אין לו הרבה בחירה לא ללמוד, והוא כבר בדרך הזו, ובדרך כלל רוב האנשים האלה ממשיכים בדרך של התורה לא עוזבים, אולי הוא לא יהיה גדול הדור, אבל לפחות ללמוד תורה הוא יודע דף גמרא הוא לומד,

ויש בן אדם אחר שנולד באיזה שהוא חור שמה שאין לו שום סיכוי כמעט להגיע לתורה, שבכלל יבין שיש תורה או בשביל מה יש תורה או מה זה נותן או מה זה לא נותן, מי קובע? ולמה זה אחד נולד פה אחד פה? הכל משמים, לפי מה? לפי מה זה לפי זכויות? לפי גלגול קודם? לפי פגמים שצריך לפי תיקון הדור לפי מה?

תלמיד: הכל ביחד.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד. "משפטי השם צדקו יחדיו" הכל ביחד, הנה אנחנו רואים שהדור שלנו מתחיל לחזור בתשובה בעזרת השם כל הדור יחזור בתשובה, ואז יהיו בעלי תשובה מאהבה, זה דרגה הכי גבוהה שיכולה להיות אז הם נולדו, איך אומרים, לא בקדושה, מצד שני תראה איזה עבודת השם הם עושים הלואי על כל אחד שיעשה משהו מזה, עם כל העוצמה משהו משהו משהו אם כן,

אי אפשר לדעת את החשבונות משמים, לפעמים יש נשמה, כתוב בשער הגלגולים, גבוהה מאוד שלא יכולה לצאת מהקליפות, הקליפות לא נותנות לה לצאת לעולם הזה בכלל, אלא אם כן תכנס, תהיה בן יהיה בן של רשעים במקום הכי נורא כדי לקלקל אותה יותר הם מאפשרים שהיא תבוא, אחר כך היא מתעוררת ועושה תשובה, אז מי יודע את החשבונות? על כל פנים פה רואים שהשיטה בטח היא לא שייכת לזמן הזה, השיטה הזו שרק התלמידי חכמים יוכלו ועמי הארצות לא, אבל לפי ההלכה גם בזמן הזה, שלא נדע מצרות, אם יש מצב שיש אוכל מוגבל אז קודם כל צריך לתת אותו לתלמידי חכמים כי התורה צריכה להישמר אם אין תורה אין קמת, אם אין תורה אין עולם העולם נחרב אין תיקון גם לעמי ארצות ואין תיקון לאף אחד.

אז בודאי שקודם כל התלמידי חכמים קודמים, אולי זה היה באמת מצב חירום שם לגמרי, אבל מעניין שבכל זאת הוא פירנס אותו ככלב, טוב, אנחנו נעצור פה, מחר עוד נמשיך עם זה, יש פה עוד הרבה מה לחשוב.

טוב, אנחנו ממשיכים פה בסיפור של אתמול על רבי שבשנת רעבון פתח את האוצרות ורק רצה לפרנס תלמידי חכמים, מי שעם הארץ לא נתן לו לאכול, בא אחד התלמידים שלא רצה להנות מכיתרה של תורה, עשה את עצמו עם הארץ, לא רצה לפרנס אותו, אמר תפרנסני ככלב, כעורב, נתן לו לאכול,

וככה זה ממשיך, אתמול התפתח פה בירור עמוק, ואנחנו נמשיך עם הבירור, זה סיפור עם הרבה נקודות חשובות מאוד והשאלה הראשונה של היום, מה זה תלמיד חכם? ומה זה עם הארץ? לפי הפשט מה שיש פה,

"מעשה ברבי שפתח האוצרות בשנת רעבון אמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי אגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו, דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס, אמר לו רבי פרנסני, אמר לו רבי קריאת? אמר לו לא, אמר לו שנית? אמר לו לא אמר רבי אם כן שאין בך תורה במה אפרנסך?"

לפי הענין הזה, יש פה הרבה מאוד שאלות, אתמול חלק כבר שאלנו היום ממשיכים הלאה, על כל פנים הוא לא מבקש פה שהבן אדם יהיה תלמיד חכם אבל מבקש פה שלא יהיה עם הארץ, זאת אומרת יש הבדל בין עם הארץ לתלמיד חכם, ונקרא לזה בעל בית כזה ויש שיודע ספר, יש כמה דרגות, לא שאדם מפסיק להיות עם הארץ ישר נהיה תלמיד חכם, יש דרגות, העיקר מה שהוא צופה פה שלפחות הבן אדם למד משהו, למד מקרא חומש משהו למד, אם לא הוא לא רוצה לפרנס אותו,

כמובן שהיום ברוך השם כל ילד דתי, לא דתי, לומד קרוא וכתוב יודע לדבר בדרי"כ בימינו אין הרבה אנאלפבתים, אלא אם כן זה אנשים שבאו מחו"ל ככה, אז גם כן לקחת חומש, מי לא זוכה לקרוא חומש? אפילו מישהו שרחוק מאוד לפחות משהו קרא יש לו את הכלים, גם יש הבנה אינטלקטואלית שאנשים יכולים לקרוא ולהבין לפחות את מה שכתוב,

אבל אז גם לא היה ספרים כמו שיש היום, גם לא כל אחד היה הולך לחיידר ולא לימדו אותו קרוא וכתוב, זאת אומרת מבחינה טכנית לא כל אחד זכה גם ללמוד, היו זמנים קשים היה פה שלטון זר שלא אפשר לכל אחד ללמוד, לכאורה היה צריך לרחם יותר על עמי הארצות האלה וכן לתת להם לאכול, דרך אגב, נמשיך רק עוד קצת פה, הוא שאל אותו

"במה אפרנסך? אמר לו פרנסני ככלב וכעורב", זאת אומרת כביכול העם הארץ הזה התחנן שיפרנס אותו ככלב או כעורב, יש פה כבר אתמול קראנו כמה פרושים על זה, על כל פנים נתן לו פרנסה, הוא כן פירנס אותו, אבל

"אחרי שיצא היה רבי יושב והיה מצטער, אמר אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ" זאת אומרת ההוא ביקש שיפרנס אותו כבעל חי נקרא לזה, פרנסת חינם, אהבת חינם, פירנס אותו ואחר כך רבי מצטער "חוזר בתשובה" במרכאות מזה שהוא פירנס אותו, הוא אומר מה זה:

"נתתי מפתי לעם הארץ", אז קודם כל על הנקודה הזאת, **"פתי לעם הארץ"** מה היה מצטער רבי? באמת כתוב בספרי הפנימיות שבן אדם שיש לו זכות מזמנים לו עניים הגונים שהוא יתן להם צדקה ואז הוא זוכה למצוות צדקה, מקבל שכר על זה, אדם שאין לו זכות שולחים לו עניים שאינם הגונים והוא נותן להם צדקה ובמקום שיהיה לו מזה מצוה אז זה פועל הפוך,

אז כאן הוא הצטער שהוא נתן מפתו לעם הארץ זה לא דבר פשוט, זה א', ב' גם על פי הפנימיות, ידוע שבכל מאכל יש ניצוץ של קדושה והוא מעלים אותו ע"י זה שאוכלים את זה מברכים על זה ונוטלים ידיים, ברכה לפני ברכה אחרי, אם זה פת אז גם צריך דברי תורה נטילת ידים ברכת המזון מעלים את הניצוץ האלוקי שיש בתוך המאכל למין דרגה שנקרא

לזה דומם צומח לדרגה של יהודי חי מדבר, כן יהודי מדבר הוא מעלה את זה לעבודת השם, יוצא מזה שהוא נתן מפתו לעם הארץ,

הניצוץ הזה שהיה אמור לעלות לא עלה, אז במקום שיהיה לזה תיקון אולי הוא נעשק וזה גם נותן כח לצד ההפוך של התורה, בשביל זה הוא עם הארץ, מצד שני אנחנו יודעים שהרבס' היו מחלקים שיירים מהאוכל שלהם, אדרבא הם ציפו שמהקדושה שהם מכניסים בתוך השיריים שלהם מי שיאכל מזה יחזור בתשובה, זה בדיוק הפוך ועוד איך היו מחלקים לא רק מהפת שלהם מהצלחת שלהם, עד היום יש רבס' שמחלקים והם ציפו במקום שילקח קדושה שלהם כביכול לחזק את הצד שכנגד הם ציפו ככה להחזיר את היהודי בתשובה ולעלות אותו ולא פחדו הוא היה יהודי,

עם הארץ זה יהודי זה לא גוי, אז אי אפשר להגיד שזה מחזק את הסיטרא אחרא, זה מחזק את החולשה של עם ישראל, ואותו יהודי שהוא עם הארץ הוא מחליש את האומה באותו זמן, אבל לא מחזק את הס"א ממש כי ס"א זה לא עם ישראל, אז יש פה השקפה כזו ויש פה השקפה כזו דבר והיפוכו,

וגם הזכרנו אתמול במילה אחת שרבי נכשל בענין של העגל שנכנס תחת כסותו, אתה זוכר? ולא ריחם עליו אמר לך כי לכך נוצרת וחטף יסורים 13 שנה בגלל זה עד שריחם על הבני חולדה ואז הוציאו לו את היסורים, זאת אומרת שהיה פה איזה נקודה בעיתית בענין של הרחמנות שכאן בגישה הזו שלא יכנסו עמי הארץ רק מי שלמד גם יש איזה קפדנות, מה זה בן אדם רעב תתן לו לאכול כתוב אפילו "אם רעב שונאיך האכילהו לחם" אפילו שונאיך תן לו לאכול לחם.

אלה אומנם לא מתוקנים אבל הם יהודים בכל זאת ויש קונה עולמו בשעה אחת ולפעמים הרהור תשובה אחד אצל עם הארץ זה נחשב כמו מסכת חיים שלמה אצל תלמיד חכם, כי הוא כל כך רחוק ובכל זאת הוא עושה איזה פעולה קטנה, עושה הרבה נחת רוח לשם, מה שאחד קרוב מדקדקים איתו כחוט השערה, אז מי אנחנו שנעשה חשבון למי ניתן ולמי לא ניתן, אבל דייקנו אתמול שלפי ההלכה בשנת רעבון או בזמן סכנה קודם כל מצילים תלמידי חכמים ככה כתוב בהלכה,

אז אם לא היה באמת מספיק לחם לכולם והוא דיקדק והוא צדק שהיה צריך לתת קודם לתלמידי חכמים כי בזכותם העולם קיים שאם התלמידי חכמים לא יהיו מי ילמד תורה, אין תורה אין עולם אין גם עמי ארצות אם אין עולם, כולם הולכים, לכן זה ברור שהיה צריך לדקדק כנראה שלא היה מספיק על כל פנים הסיפור הזה הוא עדין ורגיש והעלה כל מיני שאלות, למשל מה זה תלמיד חכם, האם תלמיד חכם זה תמיד מצד הקדושה או לא מצד הקדושה, הרי ראינו שכתוב שתלמיד חכם שלומד שלא לשמה היה עדיף ששלייתו תתהפך על פניו זאת אומרת עדיף שהוא בכלל לא יוולד,

וכאן אנחנו רואים שרבי רק שאל אם הוא למד, לכאורה עם הארץ זה אחד שלא למד. תלמיד חכם זה אחד שלמד הרבה יודע הרבה תורה מה עם המידות? מה עם עבודת הנפש? מה עם עבודה פנימית? מה עם פנימיות הענינים? האם זה מספיק רק ללמוד? אז אם כן אולי תקליטור שכולל בתוכו את כל התורה אז הוא תלמיד חכם, תשאל אותו כל שאלה הוא יענה לך הוא יראה לך אבל זה בסך הכל דומם, נכון?

האם בן אדם שהוא יודע את כל התורה זה כבר תלמיד חכם? ואם הוא תלמיד חכם זה כבר אומר שהוא מתוקן? לא, זה לא אוטומט, אדם יכול ללמוד את כל התורה לדעת את כל התורה ויכול להיות מקולקל, זה תלוי בעבודה שלו הפנימית, הוא יכול לעשות את זה מתוך גאווה מתוך תאוות ידע מתוך... חסר סיבות למה אדם לומד? יכול להיות שלא לשמה

לגמרי, ולכן הדקדוק הזה הוא דקדוק בעייתי, לבחון כליות ולב מי תלמיד חכם לשם שמים מי לא לשם שמים,

וגם עם הארץ יכול להיות עם הארץ שהוא לגמרי אנוס, תינוק שנישבה בכלל הוא לא אשם בזה, אולי אין לו כשרון בכלל אולי לא היה מי שילמד אותו אולי ההורים שלו עניים לא דאגו לו מה הוא אשם בזה שהוא עם הארץ אז הוא צריך למות לא צריך לתת לו לאכול אז בודאי שהנקודה פה שהוא לא נתן להם לאכול זה לא בגלל שהוא רצה שהם ימותו אלא כי קודם הוא רצה לדאוג לתלמידי חכמים לפי ההלכה, על כל פנים זה בעייתי, זאת אומרת יש פה בעיות, עכשיו אנחנו ניכנס קצת בענין הזה שאתמול מישוהו הזכיר כאן שיש עמי ארצות שהיו שונאים תלמידי חכמים ושלפי ההלכה תלמיד חכם צריך להיזהר אפילו מרוק של עם הארץ כי זה מטמא בזמן שהיו מקפידים על טומאה כן, כי עם הארץ לא שומר את עצמו בטהרה, אז אם הוא טמא הוא מטמא, לא משנה, על כל פנים היו מקרים של עמי ארצות ששנאו תלמידי חכמים מי כמו רבי עקיבא שלפני שהיה רבי עקיבא לפני שחזר בתשובה, היה אומר שיביאו לו תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, הוא לא אהב אותם במיוחד, ובכל זאת היה רבי עקיבא, זאת אומרת הנה עם הארץ עד גיל 40, לא רק עם הארץ הוא לא ידע לקרוא ולכתוב בכלל עד גיל 40 ונהיה גדול בדרגה יותר גדולה ממשה רבינו, אז זה מראה שאי אפשר לזלזל בשום עם הארץ, כי אי אפשר לדעת מה יצא ממנו, "היזהרו מבני עניים כי מהם תצא תורה" אין עני אלא מדעת, יכול להיות מישוהו שהוא עני בדעת זאת אומרת עם הארץ שהוא היה ילד והילד שלו יוצא גם גאון וגם צדיק.

אנחנו עוד בקשר לסיפור עם רבי שפתח את האוצרות בשנת רעבון ונתן לאכול רק למי שלמד תורה ומי שלא למד תורה לא נתן לו ומשמה הגענו לענין של תלמידי חכמים והמתנגדים לתלמידי חכמים בעקבות פה שהזכירו שהיו עמי ארצות בזמן ההוא שונאים לתלמידי חכמים, ואז גם דיברנו בענין הזה שבעצם רבי רק שאל אם הם למדו, לכאורה לא בדק את הפנימיות של הנשאלים. אולי גם היה דחק שמה ואי אפשר היה לבדוק.

על כל פנים עובדה שרבי יונתן בן עמרם שהיה בעצם תלמיד חכם התחזה לעם הארץ וביקש שיאכיל אותו ככלב ועורב אז הוא לא רצה להאכיל אותו אחר כך הוא האכיל אותו זאת אומרת מזה רואים והוא הצטער אחר כך למה הוא האכיל אותו ובדקו וראו שזה בעצם היה תלמיד חכם, מזה רואים שכביכול רבי לא הסתכל בקנקן באותו זמן לפחות אלא מספיק שהוא שאל מי למד מקרא? מי למד משנה? והאכיל אותם.

אנחנו פה ממשיכים עם העניין של הגדרות בקשר לתלמידי חכמים, מי זה תלמיד חכם? מה זה תלמיד חכם? מה עם הארץ? איך היחסים בניהם? בשבת עסקנו דוקא בסיפור חסידי שקשור לעניין הזה, נספר לפחות את החלק הראשון

"הגאון רב ראובן מאודסה עבר פעם דרך עיר לאבוב, וסר לגאון המפורסם בעל הישועות יעקב' להשתעשע עימו בפילפולי דאוריתא, ותוך השיחה נודע לבעל הישועות יעקב' שרב ראובן נוסע לצדיק מרוזין, תמה הגאון מלאבוב ואמר: הרי הרוז'ני אינו בן תורה?! ולמה זה כבוד תורתו נוסע אליו? השיבו רב ראובן: 'אני יכול להעיד שהוא בן תורה' וסיפר לו מעשה שלפי המעשה הזה רואים שהרוז'ני ידע להתפלפל בתורה"

זה הסיפור, מכאן יצאנו לדרך להתעמק בעניין הזה, הרי בודאי התלמיד חכם הזה שאמר שהרוז'ני הוא לא בן תורה, הוא לא התכוון להגיד את זה מצד הרע, אלא נפגשו שני גאוניס, לומדים תורה פילפולי דאוריתא, מתפלפלים, הגאון אמר: 'מה יש לך לחפש שמה, הרי הוא לא גאון' - אז הבאנו כל מיני דוגמאות של בעלי מקצוע, להבדיל, שהם בפסגה של המקצוע

שלהם, כן, ונפגשים נניח איזה מומחים בין-לאומיים למשהו אז ביניהם יש להם על מה לדבר זה מפרה, זה הפריה הדדית.

אבל תיקח סתם אדם שלא עוסק בתחום הזה - תשים אותו שם, מה יש לו לדבר שם במישור הזה? ואם אחד מהם יפרוש וילך לדבר סתם אם איזה מישהו שלא עוסק במקצוע אז הגיוני שיגידו לו מה אתה הולך שמה? זה לא המקצוע מה הוא יכול להגיד לך בנושא! ואז נכנסנו לעניין שהרי על פי האר"י ז"ל פנימיות התורה היא באצילות והנגלה של התורה בעשיה יוצא, אם כן, שהגאונים שקוראים לעצמם 'בן תורה' או 'בעל תורה' וקוראים לאחד כמו הרוז"ינר שהוא לא בן תורה מה המשמעות של העניין? המשמעות של העניין שהגאון סובר שהוא בן תורה וחברו שבא מאודבא בן תורה וזה שעוסק בחסידות, זה שעוסק בפנימיות התורה, זה שעוסק ברזי דאורייתא, זה שעוסק בעבודת נפש, עבודת השם אז הוא לא בן תורה, הוא לא בדרגה של בן תורה וחבל על הזמן.

השורש של המחלוקת על גדולי החסידים היתה שהחסידות נותנת דגש יותר על דרגה רוחנית אמיתית של תיקון הנפש והמעשים, ולפנימיות התורה. ואילו גאוני התורה החשיבו בעיקר בן תורה שעסק והתעמק בפשטי התורה. והיו הרבה גדולי חסידות שהסתירו את תלמודם לגמרי מעיני הבריות ולכן לא פעם הועלו שאלות עליהם מצד הגאונים.

אי אפשר להיתמם ולהגיד שזה רק היה דבר תמים בעניין של מקצוע כי בכל זאת הרוז"ינר לא היה אדם פשוט, היה אדם קדוש. ואפילו שהאדם הקדוש הזה נניח לא נוהג ללמוד וללמד נגלה של התורה או להתפלפל בדרך שנהג הגאון הזה, בכל זאת יש מה ללמוד אצלו, אפילו איך שהוא ליטף את הסוסים יש מה ללמוד ממנו, כל ההנהגה שלו, אלא יש פה איזה מחלוקת עקרונית בעניין, מחלוקת עקרונית ודאי שאנשי הפנימיות מחשיבים את אנשי הנגלה ותלמידי-חכמים ולא תמיד קורה להיפך.

ואז נכנסנו להתעמק בנושא הזה מכמה זוויות, זוית אחת הגענו אליה שבעצם יכול להיות תלמיד חכם בפנימיות התורה, יכול להיות תלמיד חכם באגדה, יכול להיות תלמיד חכם בחסידות, יכול להיות תלמיד חכם במוסר, יכול להיות תלמיד חכם בעבודת נפש, יכול להיות תלמיד חכם בנגלה.

אומנם התואר של תלמיד חכם ניתן בד"כ כלל למי שמומחה בתורה הנגלית אבל מי שזכה קצת ללמוד פנימיות על גווניה השונים יודע שגם בפנימיות התורה יש פלפול ועוד איזה פלפול, ומה טיבו של הפילפול? - כמו בתורה הנגלת מה טיבו של הפילפול בתורה הנגלית? - להגיע לאמת להלכה האמיתית להבין את התורה נכון, אותו דבר קיים בכל המישורים בכל בפרד"ס אותה השיטה של לחקור ולהתעמק להשוות ולהקיש ולסתור ולהרוס ולבנות כל זה קיים גם בפנימיות מי שזכה ללמוד קצת עץ חיים באר"י ז"ל אז הוא יודע.

הלוואי ולא היה צורך בפילפולים, יש צורך בפילפולים ועוד איך! אצל האר"י ז"ל ונושאי כליו והראשונים והאחרונים של פנימיות התורה לא פחות מאשר בנגלה, והחריפות והשכל והסיעתא דשמיא שנדרש בשביל להתפלפל בעניינים של הפנימיות זה לא פחות משנדרש בנגלה אולי זה יותר אפילו כי בנגלה זה דברים מוחשיים: שור וחמור בעניינים של הגשמיות, העניינים הרוחניים זה דברים לפעמים שהם זרים ליום שלנו כמו ספירות, פרצופים, עולמות זה דברים שהם לא מוחשיים בודאי שזה דורש הרבה כושר הפשטה והרבה זהירות גם בהלכה צריכים זהירות, בודאי, אבל גם בפנימיות התורה צריכים זהירות לא להגשים לא לטעות בכל מקום.

בתורה צריך זהירות ובכל מקום בתורה שרוצים ללמוד צריך כשרון ובודאי שבעל כשרון ישיג בשכלו יותר מאדם פשוט שאין לו כישרון כזה בודאי שעל כל דבר אפשר להתפלפל

מאוד מאוד ולעומק לעומק ולרוחב, זה לא המצאה שלי זה כתוב, כתוב באריז"ל ובעוד כמה ספרים, אז זה הקביעה הראשונה שצריך לקבוע ושתהיה ברורה, עכשיו אם האדם זוכה או הדור זוכה אז אפשר למצוא תלמידי חכמים שהם ברוך השם תלמידי חכמים בכל התורה בנגלה ובנסתר בעבודת הנפש בכל הדברים, נדיר, אבל נדיר מאוד.

בכל הדורות זה היה נדיר לא רק בדור הזה, כמה שנלך אחורנית אז גם אצל התנאים והאמוראים לא היו בקיאים בכל התורה היו בקיאים בעיקר במסכת אחת או שניים כמו שלמדנו על רבה בר נחמני שאמר שהוא 'יחיד באוהלות, יחיד בנגעים', זה היה התיקון שלו זה היה השליחות שלו בזה הוא עסק, כשהיה שאלה בעיניינים האלה פנו אליו מפמליה של מעלה, היה מחלוקת - פנו אליו. אולי אם היה מחלוקת בענין אחר לא היו פונים אליו.

למה אני מתעכב על העניין הזה? כי זה השורש של שנאת החינם, שאנחנו התחלנו עכשיו עוד 'סדרה', כמו שאומרים, של חודש מנחם אב, עוד שנה ועוד לא זכינו לגאולה ו'בדור שבית המקדש לא נבנה כאילו נחרב בו' ומה שמעכב את ביאת המשיח והגאולה השלמה זה תיקון שינאת חינם - זה 'סור מרע, ועשה טוב' - אהבת חינם, אהבת ישראל,

הדברים דקים, תיכף נגיע לחלק הזה עוד פעם, נלך שוב פעם לדיון הקודם וגם זוית אחרת שהתעמקנו בה, האם יתכן לעסוק בפילפולי תורה, ללמוד תורה לא לשם שמיים בנגלה? אם יתכן בנסתר? איך זה הולך? הרי כתוב: 'הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו שהמאור שבה מחזירים למוטב'.

כתוב 'המאור שבה' זה פנימיות התורה, זה דבר קשה השם יתברך כביכול אומר 'הלוואי אותי עזבו' אם כבר עוזבים שיעזבו אותי כאילו את הדבקות בו יתברך את האמונה בו יתברך אבל שיעסקו בתורה שזה יציל אותם 'המאור שבה מחזירים למוטב', כאילו זה הבטחה הרי שהתורה כתוב שמגינה ומצילה ואז התחלנו להתפלפל בעניין הזה שגם ראינו לצערנו אנשים שהם גם כן עוסקים במאור שבה והם מושחתים, כלי משחית, אנשים בעלי דינים, בעלי שינאה, כל מיני, לא כולם חס וחלילה, אבל יש.

ז"א לא מובטח לבן אדם שאם הוא ילמד באיזה חלק מהתורה כל שהיא בטוח במאה אחוז שהוא יהיה מושלם או שיהיה צדיק או שיהיה בעל תשובה לפחות, אין אוטומט ובכל זאת כתוב 'אם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש', 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'. איפה התורה תבלין הזה שבאמת באמצעותה... ואז הגענו לעניין שהתורה בחינת אור והאדם בחינת כלי ו-תלוי בכלי: האור מצטייר לפי הכלי 'זכה נעשית לו סם החיים לא זכה נעשית לו סם המוות', מה זכה? זכה בלוטו? במה הוא זכה?

אם הוא זיכה את עצמו אם יש לו השתוות הצורה לבורא אז התורה שהוא מכניס בו ולא חשוב כבר איזה חלק מהתורה אם זה מדרש, רמז, פשט וסוד כל מה שהוא יכניס בו זה מקדש אותו אם בן אדם לא זכה והוא בשינוי צורה הוא גאוותן הוא אינטרסנט הוא כל מיני דברים מקולקלים והוא מסכים עם זה והוא לא רוצה לצאת מזה, אדרבא כל מה שהוא יוסיף בפנים זה יתקלקל יותר אם הוא יודע רק הלכה אז הוא יוכל לתפוס עמדה בהלכה אבל אם הוא יודע גם פנימיות התורה אוי ואבוי.

אני הכרתי איש אחד שמישהו הרגיז אותו היה הולך עם שני זוגות תפילין ועושה כוונות סביב הבית שלו להרוג אותו והאיש הזה יודע את כל האריז"ל בע"פ אז מה תגידו על זה? ז"א אם זכה אז זו תורת חסד ואהבת ישראל אהבת התורה אהבת הבריות. לא זכה - תראו מה הוא עושה, ואז התחלנו להתעמק, ניסינו להתחיל להתעמק זה לא דבר כל כך פשוט איך בכל זאת זה קורה באמת איך זה קורה? הרי שכל אחד לומד תורה לא חשוב איזה חלק בתורה הוא מרגיש בלב שלו אור.

התורה זה אור, זה קדושה אם אתה קורא חומש, אם אתה אומר תהילים, אם אתה לומד מדרש, אם אתה לומד גמרא - לא משנה באיזה חלק בתורה תיגע, אם הבן אדם לא מקולקל ישר הוא מרגיש קדושה בלב, אנשים שרגילים ללמוד תורה, שמתבטלים מהתורה, מרגישים ריק, מרגישים רע, חסר להם משהו בלב ז"א הלב ישר קולט את האור של התורה, ההרגשה הזו של הקדושה שיש שלומדים תורה זה נקי עדיין האור נכנס בתוך הכלי בשניה הראשונה זה נקי, שאלנו את השאלה מתי זה מתקלקל? מתי זה מתקלקל?

ונכנסנו לזה קצת עמוק ניסינו להבין את העניין הזה שלפעמים אדם לומד תורה ומחזיק טובה לעצמו והוא מזלזל באנשים אחרים, בכל מיני... אחד מזלזל רק במחשבה, אחד מזלזל בדיבור, אחד מזלזל במעשה, כל אחד לפי זילזולו, שלו לפי שיעורו, מי שמזלזל, לא שכולם מזלזלים, אבל יש בן אדם שמרגיש את עצמו גדול, הוא למד.

מתי מתחיל להיות השינוי צורה הזו? הרי משה רבינו הוא לא חשוד כעם הארץ, גדול הגדולים מכל התלמידי חכמים של כל הדורות והוא היה לומד את התורה ושוכחה, לומד אותה ושוכחה עד שניתנה לו מתנה, והוא היה עניו מכל אדם. אני חושב בשביל זה היה שוכח את התורה - היה עניו לא רצה לבוא, חלילה, לגאווה 'הנה תראה כמה אני יודע, תראה כמה אני גדול, אני יודע את כל התורה, אני בכלל הורדתי את התורה, אני אני אני אני'.

נראה שהקטע שמתחיל לקלקל את האור הזך הזה שיורד, כשאדם לומד תורה יורד אור זך בתוך העולמות וגם בתוך ליבו ונשמתו. מתי זה מתחיל להתקלקל? הרי התחושה הראשונית היא של קדושה, מתי שאדם לוקח את זה ומחזק עם זה את האגו שלו, את האני שלו, אני, עוצם ידי, אני ואפסי עוד, אני הגדול, אני הגאון, אני המבין, אני היודע.

מה אתה יודע בכלל? אתה יודע מה שאני יודע? הדברים עדינים מאוד מאוד! הרי ראינו את רבי חייא שהתווכח עם רבי חנינא והם התווכחו, 'מה אתה מתווכח איתי? אתה מתעסק איתי? הרי אני גרמתי שהתורה לא תישתכח מישראל' - אמר רבי חייא, ורבי חנינא אמר - 'מה, אם התורה משתכחת אני מחזיר אותה בפילפולי'. לכאורה כל אחד מתפאר אז איפה יש התפארות לשם שמיים?

ואיפה ההתפארות הופכת להיות סם המוות? איפה זה הופך איפה הנקודה, בודאי שככל שאדם פשוט יותר ז"א אדם פחות מושלם פחות מתוקן הוא צריך להיזהר יותר מהתפארות עצמית כי בשניה אחת שהוא יתפאר היצר יתפוס אותו ויהפוך אותו לעבודה זרה של עצמו, ככל שאדם באמת יותר מתוקן ועושה יותר לשם שמיים אם הוא יתפאר יש יותר סיכוי שהתפארות שלו היא לשם שמיים והיא תשאר לשם שמיים כי לפעמים מתחיל לשם שמיים ואח"כ זה נגמר לא לשם שמיים, לפעמים זה מתחיל לא לשמיים וזה כן הופך להיות לשם שמיים.

אם אדם עובד עובד קשה, ואז דיברנו על דרכי הלימוד איך לומדים תורה, ומה, זה לא כל כך הרחבנו, מה הגורמים הסביבתיים שגורמים לבן אדם שאת הנקודה הטהורה הזו לשמה שיש לו בהתחלה שהוא מתחיל ללמוד תורה שזה יהפוך להיות לא טהור, יש גורמים סביבתיים אז דיברנו על זה שהרבי מקוצק היה אומר 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש שמה תמצא הרבה מנוולים כמוך' ולכן היה נותן הדרכה ללמוד לבד ולא ללמוד בבית המדרש ז"א יש גורמים סביבתיים שגורמים לבן אדם להתנצח,

אז עשינו אפילו ניסיון ככה של משחק תפקידים שאמרנו לאחד שהוא יהיה עכשיו גדול הדור בפילפולים דאורייתא ואנחנו נראיין אותו, לראות איך ה... מה קורה לבן אדם, איפה זה מתהפך, איפה הנקודה מתהפכת.

מי בראש? הראש זה 'סוף מעשה במחשבה תחילה', 'כולם בחוכמה איתבררו' זה בחינת הראש זה תחילת הכוונה הראש משם באה תחילת הכוונה, אז אם אדם בא ומתחיל ללמוד תורה ותחילת הכוונה שלו, בחינת הראש שלו, זה לעשות נחת רוח לשם יתברך ולא לעשות נחת רוח לעצמו יש סיכוי שהתוך והסוף ילך אחרי זה, אבל אם תחילת הכוונה שלו זה לעשות נחת רוח לעצמו, להיות גדול, להיות חכם, להיות מפולפל, להיות כזה או כזה איזה סיכוי יש ל'יתוך' ול'סוף'? ולכן כל דבר אנחנו צריכים לעשות כוונה בהתחלה.

בשביל זה חסידים היו שוהים לפני התפילה, לא נכנסים, היו שוהים, מתבוננים, רגע אחד אני בא להתפלל, לפני מי אני בא להתפלל? מה עם כל הדאגות שיש לי? איפה אני יכול לשים אותם בצד? איך אני אגרום בעזרת השם נחת רוח לשם? אולי נעשה כוונות? אולי נתפלל בשביל הכלל? היו מארגנים את הפנימיות של עצמם, ואז לפי הראש ככה בא הגוף התוך והסוף.

וזה דבר מאוד מאוד חשוב זה תיקון גדול שצריכים לתקן בדור שלנו, קשה בדור שלנו להיות שלמים ומושלמים כי אנחנו דור נמוך ואנחנו גם כן עם כל מה שקורה זה לא פשוט, אבל יכולים להגיע לשלמות הכוונה אם לא שלמות המעשים לפחות שלמות הכוונה זה בלב, מי מפריע לך? זה בלב שלך לפחות תכוון, גם אם אתה יודע שזה לא מושלם אבל תכוון שזה יהיה מושלם 'ריבונו של עולם הכוונה שלי עוד נגועה, תרחם עלי, תעזור לי שאני אזכה לכוונה טהורה וגם תרחם על החברותא שלי שהוא ידע וגם הוא יצליח ותרחם על כל הישיבה ותרחם על כל עם ישראל.

להאיר בעם ישראל - לא להחשיך. להגיע לנקודה הזו ואם בן אדם נכשל במשהו אתה רואה שהחבר נכשל פחות ממך - אל תמעך אותו, ואל תתכבד בקלון חבריך, להתכבד בקלון חבריך זה דבר חמור מאוד מאוד מאוד מאוד, זה קשור לעניין הזה של השנאת חינוך. צריך לעשות על זה תשובה גדולה שלא יהיה יותר 'נשירת איברים' מה שהיה ב'מחנה יהודה' (פיגוע בשוק) נקרא 'נשירת איברים' כל האיברים מתפוצצים, הקומה לא יכולה להחזיק באחדות - הכל מתפוצץ, רגל פה, יד שמה, זה 'נשירת איברים'.

היה מספיק 'נשירת איברים'. צריך אחדות האיברים. וכל אחד שישתדל להיות הציפורן של הרגל, אם כולנו נשתדל להיות הציפורן, הליכלוך של הציפורן של הרגל - יהיה בסדר. כל אחד רוצה להיות בראש - אין מקום, זה צפוף, זה בעיה. השם יעזור וירחם עלינו ועל כל ישראל.

בחור צעיר פגש את הספר "תיקון ושליטה במחשבה וברגש" בבית-כנסת, מאוד התלהב, בחור חילוני וחזר בתשובה ורצה לקחת את הספר מהבית כנסת וכתוב שמה לא להוציא אותו, אז הוא ביקש רשות מהגבאי והלך וצילם אותו והתחיל לעסוק בזה. כל כך הוא ניכנס בזה שהוא אומר לי:

תישמע, מתחיל לספר לי את כל המלחמה שלו עם היצר הרע, הוא בכלל לא ידע שיש יצר הרע ומה הוא עושה, והוא טיפוס שהיה כעסן מאוד, הבחור הזה ועושה הרבה דברים קשים מאוד, והנה למד את הספר, למד אותו בתמימות, מתוך קבלה של הדברים ואתה רואה שהבן - אדם ממש נילחם ועובד את השם, ממש פלא פלאים, מדרגה של דומם לדרגה של חי, מדבר, הבן אדם חי, עובד את השם ונילחם חזק, מודע למחשבות שלו, לרגשות שלו, לכעסים שלו, לנפילות שלו, נילחם ונילחם, זה פלא פלאים.

זאת אומרת שאם אנחנו נצליח למקד את הדרך בה יצר הרע הפרטי והכללי גורם לנו שנאת חינוך, ונילחם בו, ננסה להילחם בו כפי שאנחנו נלחמים עם כל סוג אחר של יצר, אז יש סיכוי שמשוהו ישתנה ב"ה, לפחות זה התעוררות מלמטה, שמתאימה לבעיה. כתוב:

"אשגבהו כי ידע שמיי" אז המקובלים אומרים, שמי שיודע לכוון את השם של השם, אז השם יתברך שומע תפילתו. "קרוב השם לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת".

מי שיודע לקרוא להשם באמת, אז נשמעת תפילתו, יש על זה כל מיני פירושים, בין השאר כביכול לכאורה, צריך את הכוונות, אנחנו יודעים בעבודת הנפש שבעניינים של כל מיני נפילות וניסיונות שחוזרים על עצמם, לא מספיק לזעוק אל השם, באופן כללי "השם תרחם עליי" אלא יש צורך למקד או להתבונן בנפילה, ואיך אדם נופל בזה, ומה השלבים, ואז פעם הבאה, שזה חוזר על עצמו, והסרט מתחיל לחזור על עצמו, אז הוא גם מתנגד בנפשו, מרגיז יצר טוב על יצר רע... לא נותן לו, מגייס גבורות דקדושה, גם הוא כבר ממקד אותו, הוא נעל עליו, כמו שאומרים היום בצבא, שהמכ"ם נעל על המטוס כדי לירות בו, ונילחם בו. והשם ית' מסייע, סיעתא דשמיא, ואז יש סיכוי, שלא יפול, או שאם התחיל ליפול יעצור את הנפילה, ובפעם הבאה, הוא כבר יתחיל להרגיש את הסימנים לפני שזה בא בכלל, וככה עד שיתרפא, ולא יפול בענין הזה, יהיה כבר מחוסן והענין הזה של שנאת חינם, זה לא ניראה מי יודע מה, מה זה כבר איזה מין דבר זה.

הענין של שנאת חינם, לכאורה זה לא צריך להיות בעיה בכלל, זה מה שמעכב? אז ננסה להתמקד בענין הזה, אולי השם יאיר ממרום, ויתן לנו דרך, מה שברור, שאדם יש לו כמה דרגות בענין הזה של השנאה, וכמה סיבות שהיצר משתמש בהם כדי להביא אותו לשנאה. אם זה בן - תורה, שכועס על מישהו אחר, יש שתי אפשרויות, או זה שהוא כועס עליו ושונא אותו, גם כן בן -תורה או שהוא לא בן - תורה, הוא עם הארץ. איש פשוט או איש רגיל שלא יודע כלום. אם הוא בן - תורה גם השני זה שונא בן - תורה אחר. מה הסיבה בד"כ שהוא שונא אותו?

שונא אותו א. בד"כ, אם הוא חושב שהשני עושה משהו לא בסדר: "לפי דעתי הבן -אדם צריך לנהוג כך וכך" או הציבור, כי גם שונאים ציבור שלם. 'הציבור צריך לנהוג כך וכך ואני סובר..', או 'רבותי סוברים אחרת, שזה לא הדרך הנכונה', זאת אומרת, בד"כ היצר הרע לא יתפוס את הבן אדם תלמיד חכם סתם, עם איזה שנאה פשוטה, אלא זה בא מלובש, כמחלוקת לשם שמים, אבל זה בדיוק הסימן של מחלוקת שלא לשם שמים, כי מחלוקת לשם שמים, ממשיכים לאהוב אחד את השני ולהתחתן אחד עם השני ולכבד אחד את השני, ואם זה מתחיל להיות ההיפך מזה סימן שהמחלוקת לא לשם שמים.

אולי הוא לשם שמים בשכל, היצר מראה לאדם שהוא חולק על השני כי השיטה שלו לא בסדר, והדרך שבה הוא הולך לא לפי מה שצריך להיות. אבל בתוך הלב, הוא כבר שונא אותו שנאה, שנאה אמיתית, הוא כבר כועס עליו, מוכן כבר אני לא יודע מה לעשות לו, להחרים אותו להרביץ לו לקלל אותו, להתפלל שייזק, יש בזה הרבה דרגות, אז קודם כל בענין הזה, באמת, אחרי 2000 שנות גלות שעברנו כל כך הרבה צרות, ובאמת הגויים, הם בכלל לא הבחינו אם מדובר בליטאי, או בספרדי, או באשכנזי, או בחסיד, כשהם רצו לשרוף אותנו במשרפות.

את כל מי שהיה לו ריח של יהודי, הלך לתנור, בלי לדקדק יותר מידי, אחרי שעברנו כאלה דברים איומים הגיע הזמן שבכל זאת, נפסיק לשתף פעולה עם הענין הזה. אז מה עם היהודי הוא שונה או סובר אחרת, אז מה? אז מה? מה יקרה, הרי אם אדם יש לו אמונה אמיתית, הוא יודע א. כל מה שה' עושה, עושה לטובה ב. אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, אין מלכות נוגעת בחברתה.

ממה אני מפחד, נניח אחד בעד המדינה, ונניח ההוא נגד המדינה, אז מה יכול להיות, מה יקרה, למה אחד צריך לשנוא את השני או למה הוא צריך לשנוא אותי, למה אנחנו צריכים

לשנוא אחד את השני, על מה מדובר, על כח בקלפי? על שליטה בכספים? על מה? מי, שאדם חי באמונה הוא יודע, פרנסה משמים, תפקידים משמים, אדם לא יכול לקחת מהשני, שום דבר, זה הכל מצביעים מלמעלה, מכריזים עליו מלמעלה.

זאת אומרת שאם אני כועס על השני וכביכול אני צריך לעצור אותו, בגלל שהוא לא הולך בדרך הנכונה ואולי עושה נזק גדול ונורא וכו' וכו'. יכול להיות שבאופן מעשי, אני צריך לנסות לעצור אותו, כי אם אני סובר שהוא טועה, צריך להסביר לו, אבל להכניס שנאה? למה צריך להכניס שנאה? כי השיטה שלו שונה מהשיטה שלי? כי רבותי אמרו משהו שונה ממה שאמרו רבותיו? וגם נניח שבדורות קודמים, שגם היו דורות מאוד נבוכים, בכל זאת פתאום אחרי 2000 שנה מתחילים לעלות לארץ, זה חידוש מביך.

כמו שהיום יש הרבה שאלות מביכות, שאנחנו לא יודעים איך להתייחס. אפשר לשכפל בן-אדם? אסור לשכפל בן-אדם? מי היה חושב על דבר כזה לפני דור? זה לא היה אקטואלי, עכשיו זה אקטואלי.

ניתוח לב, להחליף לב, לא להחליף לב? זה דברים שלא היו. אנחנו נבוכים, זה בעניינים הכלליים, וגם בעניינים הפרטיים אנחנו נבוכים, יש צבא, יש משטרה, יש שב"כ, יש מדינה, יש כוח פיזי, שלא היה לנו.

איך להשתמש בו, כן להשתמש בו, לא להשתמש בו, כן לקחת כסף מהמדינה, לא לקחת כסף מהמדינה, יש הרבה שאלות שאנחנו נבוכים, קל וחומר בעשרות השנים הקודמות, ובודאי שבכל דור ודור השם ית' שלח חכמים של אותו דור, כדי שיתמודדו עם הבעיות של אותו הדור, וגם יקחו בחשבון, מה פסקו בענייני הציבור והכלל הקודמים, אבל גם יסתכלו מה שקורה, אם המציאות משתנה גם הפסק משתנה.

הרי פוסק, כשאתה שואל אותו שאלה, הוא שואל הרבה שאלות מסביב. לא רק על השאלה הזאת מהבן - אדם. מה קרה? מה הסיבות? והוא פוסק לך? אבל אחר - כך אתה אומר לו: אבל שכחתי לספר לך שיש עוד פרט. אז הפוסק אומר: אהה.. אם היית אומר לי את זה, הייתי פוסק אחרת. מה זאת אומרת, אז המציאות משתנה. אז הפוסקים משתנים.

בינתיים רבותינו הלכו לעולמם ואז אנחנו נשארים פה במחלוקות ושנאה, על דברים, שבודאי, אם הם היו יושבים היום היו אולי מגיעים לעמק השווה, אז איפה ההגיון? מי שמרוויח בענין הזה, זה הסטרא אחרא, ככה הוא מושך את הגלות עוד, הרי המטרה שלו זה למשוך את הגלות, ולעכב את הגאולה עוד דקה, עוד שניה כל מה שהוא מרוויח זה רווח נקי, כי הוא יודע, ברגע שיבוא משיח, בעזרת השם בקרוב, זה הסוף שלו, אז הוא חביבי, הוא מרגיש שהוא מתחיל להיות גוסס, כבר הזמן אוזל, אז הוא מושך, מושך, הוא יכול למשוך עוד 150 שנה, עד לתאריך האחרון, ואנחנו נשתף פעולה כמו טיפשים?

נמשיך עם זה בלי סוף, עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם? אז אמרנו אם כן, צריך להיזהר, בכל מחלוקת לשם שמים, לעשות חלוקה, בין התוכן לבין הפנימיות שאדם מרגיש, ואיך הוא מתייחס לשני, ולא לתת לחדור לרגשות השליליים, של שנאה וללכת על זה ולעשות מחלוקת ולהרביץ, יש תוקפנות ממש פיזית, מה זה? בין יהודים! בין יהודים שאחד יהרוג את השני? אין יום שאין רצח בארץ, זה משהו מחריד.

מאיפה זה בא הדבר הזה? בשום מקום בעולם לא היה דבר כזה, לא היה, דורות לא היה דבר כזה. יש פה איזה משהו מאוד מאוד דורש תיקון דחוף. והנה אנחנו ראינו בהשגחה משמים שאם אנחנו, לא איכפת לנו מהיהודים, מפוצצים אותנו רבותי! ואז כואב לנו וי, הלכו עשרה, הלכו 18, הלכו כאלה, הלכו ככה.

אדם כבר אין לו ביטחון, בטח. אז רוצים להגיע לאחדות ולא יכולים להגיע לאחדות. כי האחדות זו המטרה אבל בדרך יש מכשולים פנימיים, הכל זה בפנים, זה מוקשים שצריך לפרק אותם. אסור בשום אופן ללבות יצרים, לא עדתיים ולא משום סוג שהוא, אסור לעשות את זה, אסור, גם אם השני שונא אותך, יפה הבעיה, לפעמים אדם מרגיש מותקף, או זרם מרגיש מותקף, אז הוא תוקף בחזרה.

איפה יש היתר לזה, אני לא יודע. הרי לא צריך לנקום ולא לנטור נכון? אני מוכן שאדם יהיה כואב לו, שפוגעים בו, כן זה כואב, מישהו פוגע בך זה כואב לך, מפה ללשנא אותו, יש פער קצת גדול, אתה יכול לכעוס, תכעס, בסדר, גם אסור, אבל נניח כעסת, זה עוד לא שנאה, התעצבנת, תילחם עם זה אל תסכים.

התחממת, בסדר, רגע, לא להמשיך עם זה, לא להמשיך עם זה, אין לזה סוף, אין לזה סוף לדבר הזה, אין לזה סוף. זה חייב לבוא, כמו הילד הפשוט הזה, שסיפרתי לכם אתמול, הנה, בחור פשוט, נילחם נגד הכעס, נגד הקנאה. הוא אומר לי, נגד השנאה.

עובד חזק ככה אנחנו צריכים ללמוד ממנו, הוא לקח את הדברים ברצינות, הכניס את זה ללב, התחיל לעבוד. וגם באווירה הציבורית הכללית בן-אדם צריך שיתבייש לדבר לשון הרע על מישהו אחר, או להוציא שם רע על מישהו אחר, או ללבות את היצרים נגד מישהו, צריך להתבייש אם הציבור היה רגיש לנושא, היינו צריכים להגיע למצב, שכל אחד יתבייש להתחיל להכניס שנאה בין אחים, היצר הרע מפתה את האדם, כשאדם רואה מישהו שונא, שישנא אותו, אם אדם חושב שמישהו ניכנס לו בטריטוריה, אז הוא תוקף כמו הקופים האלה שסיפרתי לכם בגן החיות, שמי שניכנס לכלוב, הורגים אותו, עושים טריטוריה, מי שניכנס לטריטוריה שלהם, הם תוקפים, בלי שום חוכמות.

ככה אנחנו הגענו לדרגה של בהמה? זה ממה זה נובע? זה נובע מחוסר אמונה, חוסר ביטחון, אם אדם חושב, שבאים וגונבים לו את הכבוד, או גונבים לו את התקן, או גונבים לו את הפרנסה, גונבים לו את העולם הבא לא יודע מה הוא חושב שגונבים לו.

לא יכולים לגעת בבן-אדם, לא לעשות כלום כל צער שבא לבן-אדם זה משמים אם אדם חוטף משהו, לא עלינו ולא עליכם, 'ריבוננו של עולם, תרחם עלי', זה משמים, אנשים הם רק שליחים.

לא יכולים לצער בן-אדם סתם. אין מקרים זה הכל מדוד. זה הכל משמים, אז איפה האמונה? ואיפה הביטחון? אז מה עשינו? אבל אם היה לנו ענוה ואמונה וביטחון, אהבת ישראל ומודעות ליצר הפרטי והכללי, שבא להילחם בנו והיינו רחמנים, היינו מבינים, אם השני נפל, גם אני יכול ליפול באותו דבר, היינו מפרידים קצת, עושים הפרדה בין תגובה שחייבת להיות תגובה קשה לפעמים, חריפה אפילו, לבין מה שיש בלב.

למה אתה צריך לשנא אותו שנאת מוות אתה יכול לשנא את המעשה אתה יכול לשנא את היצר שלו, אבל למה לשנא את האיש, ואם זה אחד, שהוא באמת חוטא ומחטיא ורשע מרושע, קודם כל צריך להיות ברור, שבאמת זה ככה, ואם זה כן תתפלל עליו, שיחזור בתשובה ושלא יזיק לאף אחד וזהו לא יותר מזה.

קיצורו של ענין, כל פעם שמתעוררת אצלנו שנאה, לפרט, או לכלל, צריך לעצור את זה מיד, להתפלל להשם: 'ריבוננו של עולם, תיראה, הנה היצר הזה, עוד פעם בא לתפוס אותי, תציל אותי ממנו, לא רוצה ליפול בזה, לא רוצה ליפול ולא רוצה להפיל'.

הענין זה שהקליפה הזאת היא מדביקה, מדבקת, אחד מדביק את השני, זה תגובת שרשרת, אחד מדביק את השני אחד מדביק את השני, ואם אדם שונא והוא גורם לאחרים לשנא, זה

בחינת חוטא ומחטיא, הוא חוטא ומחטיא, אז אם אנחנו נגיד, אל תשמור שבת, לכולם זה יראה דבר חמור.

אתה אומר לו דבר כזה שאסור לשנוא, מותר לשנוא? בוא נשנה אותו בוא נשנה אותו ביחד, זה בסדר אין שום בעיה, אפשר למצוא ישר היתר, למה מותר לשנוא אותו, הוא כבר יצא מכלל 'עמיתך', הוא זה, הוא זה... ומה תעשה עם "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו"? אם בן-אדם דן את השני, והוא יגיע למקומו מי אמר שיעמוד בניסיון, מי אמר שיעמוד בניסיון, ומה אנחנו שופטים את השני כל כך הרבה, איזה כלים בכלל יש לנו להבין עם מי יש לנו עסק? מי יושב מולנו? יש לנו איזה כלים, אנחנו בוחנים כליות ולב? אנחנו יודעים בדיוק למה האדם עשה מה שעשה? אולי הוא התכוון לטובה? אולי הוא היה בלחץ, אולי הוא לא עמד בניסיון.

אולי הוא חשב שזה בכלל מצוה. למשל אנחנו עכשיו, עושים התפשטות מעיינות התורה בעם, אנחנו מאמינים שזה מצוה גדולה, יכול להיות שיש כאלה שאומרים, לא, מה פתאום מה פתאום לתת תורה, לכלל עם ישראל, מה פתאום לתת להם פנימיות, מה פתאום עבודת - נפש אנחנו חושבים שזה מיצוה, אנחנו מוסרים את נפשנו על זה, אולי יש לנו כוונה לשם לשמים? למה לחשוב כל הזמן רק רע כל היום? רק הפוך, וככה בכל זרם.

על כל חוג וחוג, אפשר ללמד זכות, לא חייבים לקטרג, נוצר איזה נוהג בציבור הכללי, שמי שמקטרג על השני, ושונא אותו יותר, ויוצא נגדו בחריפות, אז הוא יותר צדיק. זה נקרא 'להתכבד בקלון חברו', מי שמתכבד בקלון חברו, אולי הוא מאוד צדיק אבל אין לו חלק לעולם הבא, ככל שנצא אחד נגד השני ונבייש אותו ונראה לו, ונעשה ממנו עפר ואפר, אנחנו יותר גדולים.

אני מסכים, באמת זה ככה, שהעם שלנו התברך, בסוגי יהודים שונים לחלוטין, לגמרי באמת, אתה בא לבית הכנסת הזה, אתה מרגיש תחושה אחת, אתה הולך לבית הכנסת ממול, זה עולם אחר זה כאילו עם אחר ניראה, כל מקום, צביון אחר, תחושות אחרות, צבע אחר, נוסח אחר, דיבורים אחרים, הדגשים אחרים, נכון, זה לא דבר קל, כי הטבע של האדם, הוא רוצה שכולם יהיו בהשתוות הצורה איתו, לא רוצה דברים שונים.

ובכל זאת, בסדר, אתה תהיה בזרם שלך תתפלל בבית הכנסת שלך, תתלבש איך שאתה רוצה, תעשה מה שאתה חושב שזה נכון, ותכבד את האחרים. אז הם שונים ממך אתה לא חייב להיות איתם, בחברות וידידות גדולה. לא חייב לאכול באותה צלחת, אם אתה לא רוצה את ההכשר שלהם, אתה לא חייב לפגוע בהם, אתה לא חייב לשנוא אותם, אתה לא חייב לחסל אותם, זה לא חובה, זה לא חובה בכלל. וגם בקשר לציבור שלא זכה עדין לשמור תורה ומצוות, בשלמות.

אתה בכלל מבין מי האנשים האלה? מי הנשמות האלה? אתה יודע איפה הם נולדו, אתה יודע מה הם עברו? אתה יודע איך הם חונכו? אתה יודע למה הם חונכו? איך אתה יכול לשפוט אותם בכלל, יכול להיות שבן אדם שעכשיו יש לו דעות איומות, תוך דקה עושה תשובה, הכל מתהפך, הופך להיות גדול כמו רבי עקיבא, אי אפשר לדעת, אז לקטרג עליהם? זה תפקיד של ה.ט.ן. לקטרג, זה לא התפקיד שלנו. למנוע מהם את תיקונם? למנוע מהם טוב מבעליו? להשאיר אותם רחוקים?

להתנגד לזה שעשו אוזניות ל ת ו ר ה? להתנגד לזה? למנוע את התורה מעם ישראל? 'התאוה לו יתברך, להיות לו דירה בתחתונים'. הוא רוצה שהיהודי הכי פשוט והכי מגושם, יעבוד אותו גם כן, לא רק תלמידי חכמים, כל הקומה, ראש תוך סוף, כולנו נעבוד את השם, שכם אחד, כולנו.

כשרואים בן אדם אנחנו התרגלנו שרואים בן אדם, קודם כל לחשוב מה לא בסדר אצלו, קודם כל בוא נעשה רשימה, הוא כזה והוא כזה והוא כזה... אני שונא אותו חזק וזהו. גמרתי את המצוה ואם אני יותר מהדר, אז אני גם אדבר עם אחרים, שישנאו אותו, וזה דברים שאני לא יכול להבין אותם, לא יכול להבין אותם.

הזכרתי לפני כמה זמן, ואתמול היה עוד פעם. יושבים פה אנשים שבאים מכל הארץ, ולא כולם אנשים דתיים, כנראה שמרגישים, שיכולים לבוא לפה ברוך השם לא? שיש מישהו שיכול לדבר איתם, זה אסון נוראי? זה עבירה כל כך קשה? לפעמים בן אדם אומר לי שהוא שנה התלבט אם לבוא או לא לבוא, מת מפחד כשהוא ניכנס, אף פעם לא היה אצל רב.

לא יודע איך מדברים בכלל איפה יושבים? והוא בא דווקא לפתוח את הלב לשאול שאלה, מכרעת בחיים שלו, בד"כ לא באים בשביל לשאול שטויות, נוסף לכל הצרות, יושב פה שעות ומחכה, שזה לא חוויה קלה, זה בעוונותינו הרבים.

אנחנו חייבים לעשות מאמץ, להתגבר על הענין הזה. בתוך הבית להעיר לילדים, להעיר לעצמנו, בעדינות להעיר לסביבה, לא לתת לשנאת חינוך כל הזמן לתפוס. עכשיו אנחנו בזמן של בירור עצום. תשמעו טוב, אני לא יודע אם אתם קולטים, עד איפה זה? כלל עם ישראל עוד לא זכה לתורה, יש חלק שזכה עכשיו מנסים מאמצים לזכות כל יהודי, בפתח עמוק לתוך התורה, זה בחינת "מי סוטה" זה בחינת הזדמנות לנשמה, עד עכשיו לא היתה הזדמנות, הכל היה סתום, הכל היה בכתב רש"י, הכל היה רק דינים, עכשיו יש תורת חסד, עניינים שמדברים ללבו של אדם, מוגשים, בלי שאדם יבקש נותנים לו.

זה עת רצון עצום, בשפה פשוטה, דברים עמוקים. חלק של הנפש והנשמה של התורה, זה המזון שהדור זקוק לו, אפשר להגיע לכל נשמה, לתת לה את זה על מגש, הנשמה הזו לוקחת, כמו הבחור הזה שסיפרתי, מתחילה לעבוד, זה נס, זה פלא, אי אפשר לתאר את זה בכלל.

בזמן כזה רגיש, שמנסים לעשות במסירות נפש, עבודה כזו חשובה, שלא נעשתה בדרך הזו, זה זמן רגיש, זמן של תהפוכות, של התעוררויות, של בירורים, זמן חשוב מאוד, צריך להיזהר בכל מעשה שיכול להביא פילוג ושנאת חינוך ושנאת אחים, כי זה מה שהיצר הרע רוצה לעשות, הכללי, להביא לפיצוץ, למנוע טוב מבעליו, שחש וחלילה, לא יהיה תיקון. באה אישה אחת, דיברה פה כל מיני דברים, בעיות, דיברנו בסוף מוציאה את הספר "ייסוד במלכות" מהתיק, מראה לי, אומרת: אתה רואה את הספר הזה, אני מצאתי אותו באיזה מקום, לקחתי אותו, קראתי, זה עשה לי משהו והנה באתי.

זה פלא פלאים, כל רגע וכל רגע, אנחנו שומעים סיפורים, אז בזמן כזה, צריך להירתם, לעזור לא להכביד, להתגבר על הדברים האלה, זה ניראה בעיה של ילדים קטנים, הדבר הזה.

זה ניראה בעיה של ילדים קטנים. לא ראיתם ילדים קטנים שרבים על סוכרייה? איך מסתכל אדם מבוגר על זה? איזה שטויות באמת, מה אתה רב על סוכרייה אבל השנאת חינוך, זה בדיוק אותו דבר, בדיוק בדיוק אותו הדבר.

צריכים להתפלל עם כל הלב. וגם להילחם עם כל הנפש, שבעזרת השם לא ניכשל, ולא נכשיל אף אחד שלא ייכשל בזה, שיהיה כבר תיקון, כל שנה צמים, תשעה באב, צמים, שנאת חינוך... למה לא נגאלנו עד עכשיו? זה הדבר, זה הדבר, וצריך לפתוח את הפה, לא לתת לתופעות האלה, שלא יהיו מובנות מאליהם, שאף אחד לא ירגיש בנוח שהוא יכול ללבות יצרים ושנאה, שאף אחד לא ירגיש בנוח, שזה יהפוך להיות, כמו שבן אדם, הולך בשכונה דתית, בלי כיפה, הוא לא מרגיש בנוח.

ככה שיהיה כל כך מושרש, שאף אחד לא ירגיש בנוח להתחיל לפתוח את הפה להביא שנאה, ולהתחיל להתרגל, לכבד את האנשים השונים והמשונים, ככה הקב"ה רוצה, ככה הוא ברא את כולם, ככה הוא זן ומפרנס את כולם ככה פרצופיהם שונים, דעותיהם שונות, אין מה לעשות, לא כולם יהיו כמוך לא כולם ילכו בדרך שלך.

יש כאלה שילכו בדרך הפוכה, מה לעשות? מה לעשות? זהו זה. ככה זה. חייבים לשנוא אחד שאת השני בגלל זה? הרי כל הזמן אנחנו מקטרגים, מבליטים את פגמים של הדרך השניה, מבליטים את זה. אה... תראה את אלה הם ככה וככה, הדרך הזו? אל תשאל... זה ככה וככה, אפילו במחנה של הקדושה, זה ככה.

המחנה של הקדושה לא היה צריך להיות כך, מילא מי שלא שומר תורה ומצוות, אתה רוצה להזהיר, אתה אומר, תיראה זה לא דרך נכונה. זה מעשים לא טובים טוב, גם לדון אותם לכף זכות. אבל גם להזהיר. אבל במחנה של קדושה, ששומרים ששבת ושומרים מצוות, מה יש לך כל הזמן לקטרג על כולם? להבליט את הפגמים שלהם, זה הש.ט.ן, זה העבודה שלו, אם אתה מבליט את הפגמים של השני, אתה שליח של הש.ט.ן, אתה סוכן שלו, אתה עוזר לו.

אם אתה מתנגד, אני אומר לכם: כולנו בקלות יכולים ליפול בזה, זה מאוד קל, במיוחד אם תוקפים אותך, ישר אתה תוקף בחזרה. זה לא קל לצאת מזה, אבל צריך להבין, שזה המצב "מודה ועוזב ירוחם" השם ירחם עלינו, נצא מזה בסוף. נתחיל בזה, נתחיל בענין הזה. להבין שזה קשה מאוד אבל, מה שיוציא אותנו מזה, זה הענווה, זה אהבת חנינם, מידת האמת, אמונה פשוטה, כמו שאמרנו, לדעת שהכל לטובה, ו'אין האדם נוגע במה שמוכן לחברו'

כל המידות הקשות, הקנאה וכל זה, קשור לענין הזה צריכים להילחם בהן עד חרמה, את המלחמה, להוציא על הסטרא אחרא, לא על מחנה הקדושה. השם יעזור שנצליח לקים את זה. אנחנו ממשיכים להתקדם קצת עם הסיפור, ולהתעמק עוד, לפני שנעזוב אותו. זה שוב פעם מדובר על מסכת בבא בתרא, פרק א', ואני מקריא את הסיפור כולו, ואחר כך ניראה מה עושים:

"מעשה ברבי שפתח האוצרות בשנת רעבון. אמר: יכנסו בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי גמרא, בעלי הלכה, בעלי אגדה. אבל עמי הארץ, אל יכנסו. דחק רבי יונתן בן עמרם וניכנס. אמר לו: רבי פרנסנו. אמר לו רבי, קראת, אמר לו לא. אמר לו שנית? אמר לו, לא. אמר רבי, אם כן שאין בך תורה, במה אפרנסך? אמר לו פרנסני ככלב וכעורב".

'לפי שחס הקב"ה עליהם, שהכלב מזונותיו מעטים, לפיכך שוהה אכילתו במעיו, שלושת ימים ועורב הוא אכזרי, על בניו. והקב"ה מזמין להם יתושים מתוך צואתם ואוכלים' על פי רש"י, בתוספות כתוב, לכן אמר ככלב וכעורב וכו', בהמה בגימטריה - כלב. והמהרש"א כתב 'לכן אמר כן לפי שבתובה' אצל נוח 'היו אסורים לשמש, לפי שהעולם שרוי בצער, והעורב והכלב שימשו בתיבה. ולא ציערו עצמם, ואף על פי כן פרנסן נוח, גם אתה, אל תחוש מזה, ותפרנסני. נתן לו פרנסה.

אחר שיצא, היה רבי יושב והיה מצטער, ואמר: אוי לי שנתתי פתי, לעם הארץ. אמר לפניו רב שמעון בר -רבי, שמא, יונתן בן -עמרם תלמידך הוא, שאינו רוצה להנות מכבוד תורה מימיו? בדקו אחריו ומצאו שכן הוא. אמר רבי, יכנסו כל האנשים.

ורבי שלא רצה מתחילה לתת לעמי הארצות, הולך לטעמו, כי הוא אמר: אין פורענות באה לעולם, אלא בשביל עמי הארץ, כמו שהיה מעשה, שהיו צריכים לעשות, עטרה למלך והי אנשי טבריה צריכים לעשות העטרה הזאת כי עליהם הטיל הדבר" 'והערוך פירש, שניגנב נזר המלך אמר המלך: הואיל ופשעו היהודים בשמירת העיר, ישלמו דמי הנזר' "והיו אנשים מטבריה, צריכים לעשות את העטרה הזאת, כי עליהם השליך הדבר.

באו אלו עמי הארצות לפני רבי, ואמרו לו, יתנו גם הרבנים מעות לנו, שנוכל לעשות העטרה, אמר להם: הרבנים לא יתנו. אמרו לו אם כן, נברח מכאן. אמר להם רבי, בירחו. וברחו חצי העיר. מחל להם המלך דמי החצי, וסילקם מעליהם. באו אליו החצי אנשים שנשארו בעיר לפני רבי ואמרו לו, יעזרו ויסייעו לנו גם הרבנים לזה, אמר להם: לא.

אמרו לו: בורחים אנחנו מכאן, אמר להם, בירחו. ברחו כולם, ולא נישאר שם, רק כובס אחד, השליכו על זה הכובס, שהוא יתן דמי העטרה, וברח גם זה הכובס. ונבקע הכתר. כלומר, שלא

היה מי שישלם. אמר רבי: ראיתם שאין פורענות באה לעולם, אלא בשביל עמי הארץ" עד כאן הסיפור ואנחנו לומדים את הסיפור הזה, כמה ימים. יש עוד מה ללמוד כנראה, יש פה הרבה שאלות וקושיות, על היחס בין תלמידי חכמים, לעמי הארצות. ואמרנו כבר, כמה פעמים, שיש הלכה, שבזמן פורענות, צריך להציל קודם, את התלמידי-חכמים. היה שנת רעבון, כנראה רעבון רציני.

והוא אמר, רק מי שלמד תורה, אני נותן לו. הוא עשה לפי ההלכה, ובכל זאת אחד, דחף את עצמו, וטען שהוא לא למד והוא לא כלום, ובעצם הוא כן. הוא היה תלמיד חכם. ולא רצה להנות מהתורה, אז עשה את עצמו עם הארץ. אז הוא נתן לו, רבי נתן לו לאכול. אחר כך הצטער, למה נתן מפתו לעם הארץ והרי כתוב, כל המציל נפש אחת מישראל כאילו מציל עולם מלא. ואסור להצטער על מצוות שאדם עושה, אוי ואבוי, אם אדם עושה מיצוה והוא מצטער, שיצטער על העבירות, לא על המצוות.

ובכל זאת הוא מצטער. אז דקדקנו בענין הזה, לפי הסוד, שיש בכל מאכל ניצוצות של קדושה, ואפשר לתקן אותם, רק אם מברכים עליהם, רק אם אומרים עליהם דיברי תורה, רק אז מעלים אותם. וכאן, עם הארץ בטח לא נטל ידים ולא בירך ולא כלום. אז אולי הוא מצטער על זה. זה כאילו נותן יניקה לצד השני, וכו' וכו'.

ובכל זאת, ובכל זאת, עם הארץ הוא יהודי. הוא לא הפסיק להיות יהודי ואפילו הריקים שבך, מלאים מצוות כרימון. ויש קונה עולמו בשעה אחת. הוא יכול ברגע האחרון, אפילו להרהר תשובה, זה גם מועיל, אז מה, למה הוא מצטער שהוא נתן לו. אז מה הוא מצטער שנתן לו, כי מנע את זה מתלמיד חכם אחר? אז כואב לו על התלמיד חכם? זה לא מובא פה, זה לא ברור. אלא, זה עצם העובדה שנתן לעם הארץ, זה מה שכאב לו. כנראה שזה מה שכאב לו, כי זה מודגש כאן.

ואחר כך ההוכחה, על השיטה של רבי, גם כן קשה להבין, בענין הזה של המלך, שהטיל עליהם מס, באיזה ענין. והרי תלמידי חכמים פטורים ממס, לכן כשבאו לרבי, לבקש שישתתפו גם הרבנים, הוא אמר: לא. אז הוא צדק כשהוא אמר לא. מצד שני, אז הם ברחו, מה יעשו? וכמה חזר כמה פעמים. אז הוא מסיק מזה, שהפורענות באה בגלל עמי הארצות. זה לא מסתדר, הסיפור הזה, כהוכחה שהפורענות באה בגלל עמי הארצות. כי עם ישראל, זה עם אחד, ראש - תוך - סוף. זה צוות אחד, אם חלק מהעם ניכשל, כל העם קשור בענין הזה. כתוב בשער הגלגולים, שיש נשמות ששייכות לכל איבר ואיבר, של האדם הראשון,

ושאותם הנשמות, ששייכות לאיבר מסוים, שבכל דור ודור, ניצוצות מהנשמות האלה יורדות לעולם הזה לתיקון.

עד שלא יהיה תיקון לכל הניצוצות של אותו איבר, אין מנוחה אפילו לאלה שכבר תיקנו, ולכן בדורות האלה האחרונים יכול להיות בן- אדם פשוט, שעושה איזה מצוה במסירות נפש, זוכה לעיבור נשמה, מרבי עקיבא, מהאבות הקדושים, למה? שייך לשורש שלהם, ועשה מצוה כמו שהם עשו, אפילו בדרגה שלו.

אז הוא, כבר יש לו זכות, לקבל סיעתא דשמיא 'הבא להיטהר מסייעין אותו' - נשמותיהם של צדיקים מתעברים בו' יוצא שאיך אומרים? מה עשינו? יופי... עמי הארצות הם אשמים, מצאנו את האשם, בזה פתרנו את הבעיה, כל עוד שיש עמי הארצות, זה הבעיה של כולנו, לא הצלחנו לתקן אותם.

לא הצלחנו לעורר אותם, לא הצלחנו לרדת אליהם, רואים כאן, בזמן ההוא, שהיה מתח רב, מתח רב, בין התלמידי חכמים, לעמי הארצות, והנה עמי הארצות, פנו לתלמידי חכמים לבקש השתתפות. אז בהחלט, לפי ההלכה, הם לא חייבים במסים, אבל אולי בכל זאת, לתת דוגמה, לתת כתף, לתת יד, הרי הפורענות באה על כולם, אז אולי לא לפי שורת הדין, לפני משורת הדין.

היה ניכור, רואים כאן, שהיה ממש שני מחנות, כאילו זה לא עם אחד, ככה משתמע מהפשט. ועל זה נחרב הבית, דרך אגב, זה החוסר אחדות, חוסר אכפתיות, חוסר אהבת ישראל והשנאת חינוס. דברים חמורים. יש למישהו מה להסביר על זה?

תלמיד: למה הוא רוצה לפתוח פתח?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא רצה לפתוח פתח. הם החכמים לא רצו לפתוח פתח, שלא יבואו אליהם כל רגע. מצד שני יש סוד על פי הפנימיות, שאם הצדיק לא לוקח כסף, הוא לא יכול להעלות את העם. ככה מביאים בספרי החסידות, שאם הוא לא לוקח את הדם שלו, הכסף זה הדם, הדמים, הוא לא יכול להעלות אותם.

יש ענין כזה, יפה, הם רצו הפוך, הם רצו לקחת את הכסף של התלמידי חכמים, אולי הם פחדו להוריד אותם. שהם ירדו מזה, או שהוא פחד, למה הוא נתן פת לעם הארץ. הוא נחרד מזה, ובכל זאת, אני אומר, מצפים מדור כמו שלנו שהוא דור עני ויתום, שאנחנו נחיה באחדות, נגיע לאהבת חינוס.

לא נלך רק לפי דין תורה, אלא נבוא לקראת, לפני משורת הדין, נעזור, לא ככה? אז על אחת כמה וכמה בדורות ההם. מה אומר כבודו שם? נו, אנחנו מקשים, תענו משהו.

תלמיד: אם תלמיד חכם מוסר את עצמו כל היום וכל הלילה, לתורה, זה כמו "שמח זבולון בצאתך, כי יששכר באוהלך" כמו עסקה, אז בגלל זה הם פטורים ממיסים.

כ"ק האדמו"ר: נו... מה חידשת פה?

תלמיד: לכן הם לא היו צריכים לשלם.

כ"ק האדמו"ר: אף אחד לא אמר שהם צריכים לשלם.

תלמיד: לא רק מצד הדין, גם לפני משורת הדין.

כ"ק האדמו"ר: כן? איך?

תלמיד: כי הם דווקא עושים את התפקיד שלהם.

כ"ק האדמו"ר: אתה מסכים איתי שאם עמי הארצות, באים לבקש כסף מהרבנים והרבנים לא מוכנים לתת לעולם זה לא מובן, אפילו שזה צודק?

תלמיד: השאלה מה הכוונה של רבי פה?

כ"ק האדמו"ר: האם אנחנו יודעים מה הכוונה שלו?! אנחנו חושבים שהוא לא רצה לפתוח פתח. אז ודאי, אולי הוא רצה לחנך אותם.

תלמיד: אולי זה היה ענין, שלא לקבל מתנת חינוך.

כ"ק האדמו"ר: בודאי, שאם יבוא השונא, הוא לא יבחין בין תלמידי חכמים, לעמי הארצות. הוא בד"כ מחסל כל מי שעומד לו בדרך. יש פה את הענין עצמו. שיש שאלה.

אם צריך לתת או לא, ויש את האוירה, יש את המצב הרוחני, שאתה רואה את המחנות ואיך הם קשורים אחד בשני. מה הולך שם. על זה אני מדבר. כן?

תלמיד: מהסיפורים האלה נשאלת שאלה עמוקה מה זה עמל תורה, האם רק הלימוד השכלי או יותר מזה: ההשפעה לתחתונים, כלומר למצוא את הדרך להגיע לקטן ולנמוך ולתקן אותו.

כ"ק האדמו"ר: לפני שעונים על זה, מה שרציתי להבליט זה באמת, שוב פעם, החוסר תקשורת, בין פלגים בעם שאנחנו צריכים לתקן את זה כבר, שיש פה ענין, שבואו תשתתפו בכסף, אומר רבי: לא לא נותן. טוב נברח, טוב תברחו, זהו, עוד בא, עוד פעם אותו הדבר.

זה די חותך, בכלל הסיפורים בגמרא, כל הגמרא היא די ככה, אני לא יודע אם היה שמה, עוד דיבורים. אולי היו עוד דיבורים. פה לא מובאים, אבל איך שזה מובא, זה מין באמת שני מחנות, אינטרסים מנוגדים. וברגע שלא מוצאים בפשט, את הדרך המשותפת, טוב, זה מתפרק, החבילה מתפרקת.

וזה לא סתם מתפרקת, יש פה ענין, של פיקוח נפש של הכלל, כיון שהמלך תיכף, בא לקחת את הכסף. ואין מי שיתן לו כסף, אז מה עושים עכשיו עם העמי ארצות, היו מבינים את כל מה שאתה הסברת. הם לא היו עמי ארצות כבר, הם כנראה, לא הבינו שזה ככה עובד, שהתלמידי חכמים יושבים ובזכותם הם קיימים ובזכותם העולם ניזון, אם היו מבינים את כל זה, אולי גם הם היו מתחילים להיות תלמידי חכמים.

ומי כרבי עקיבא, דוגמא לזה. שאמר שיביאו לו תלמיד חכם, ואנשכנו כחמור, אחר כך הוא נהיה רבי עקיבא. זאת אומרת, שהנה גם עם הארץ, אם יש מי שיקרב אותו, הוא יכול להפוך להיות כרבי עקיבא. זה סימן שאלה מאוד קשה. כשזה ברור, שמישהו צודק, אבל השאלה מה זה גורם לכל המערכת מה גורמת, לכל עם ישראל מה זה גורם? אני עכשיו לא מדבר רק על הפתרון המעשי מאיפה יבוא הכסף ומי יתן כמה? אני מדבר על האוירה, על הקשר בין עמי הארצות לתלמידי חכמים, זה היה מאוד קשה הענין הזה, יש איום חיצוני המלך בא.

אין לו רחמנות. רוצה כסף. בד"כ בקהילות בחו"ל, הקהילה מאמצת, לא הולכים בדיוק לפי הזה, כל מי שיכול נותן, יותר ממה שיש לו, העיקר שתתבטל הגזירה. מי יודע מה מלך כזה יכול לעשות. אתה חושב שהוא יבדוק בציציות, מי שילם, מי לא שילם, לא בטוח.

תלמיד: נראה מהסיפור שרבי הוא כמו יצחק אבינו, בעל גבורות, לא מצטייר בתור איש ת.ד.ח.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו לומדים, מהסיפורים האלה, מה שיכולים ללמוד. מה שלא יכולים ללמוד, קטונו להתחיל לנתח דמויות, מה יש להם, מה אין להם. אבל אנחנו נותנים את זה כדוגמא. זה מעשה שהיה, אי אפשר להתעלם ממנו.

בודאי שהיה לו טעם. הוא אמר למה הוא היה קשה עם עמי הארצות, הוא אמר שהפורענות באה בגללם. הוא האמין בזה. זה לא בגלל שהוא לא רצה לתת כסף הוא האמין שהם מביאים את הפורענות.

תלמיד: זה שונה מתנועת החסידות, שדוקא צריך להתחיל מהפשוטים. 'תפילה לעני כי יעטוף'. צריך להתחיל מהקטן למטה. אם יפתרו למטה את הבעיה, זה יפתור את כל המערכת.

תלמיד: אולי באותה תקופה, עמי הארץ, היו עמי הארץ מתוך בחירה, לא כמו היום. שהמשפחה בעייתית, או שמכל מיני סיבות האדם לא למד. אז הם אולי יותר היו דומים לרשעים, לא רק עם הארץ אדם שעובד קשה, לא רצו ללמוד בעיקרון. אז רבי מתייחס אליהם כמו רשעים.

כ"ק האדמו"ר: בעיה, למדנו בספרים, שיש תלמידי חכמים, שהם 'שדין יהודאין', למדנו את זה, לפי הבעל שם טוב. הוא כותב שם שיש תלמידי חכמים, שהסטרא אחרא מפרסמת אותם.

ומה המדובר, שאין תוכם כברם. שזה רק מהשפה לחוץ. יכול להיות עם הארץ שהוא אנוס. שהוא באמת, לא היתה לו ברירה, והוא לא למד ולא יכל, הוא תינוק שנישבה, וכו' וכו'. יכול להיות עם הארץ, שהוא כזה שיכל, אבל הוא לא רצה, לא בא לו, לא מסכים, לא רוצה, אני לא יודע להגיד לך כמה היו כאלה, וכמה היו כאלה. זה אני לא יודע, על כל פנים גם אלה, גם הפושעים, שבך, גם הריקים שבך, מלאים מצוות כרימון. ראינו את ריש לקיש, שיש דעה שהוא כן היה רבי, ואחר כך נהיה פושע, ואחר כך הוא חזר, אפשרו לו. רבי יוחנן תפס אותו ככה, והחזיר אותו בתשובה.

תלמיד: כבוד הרב ומה עם התשובה, שהוא נתן לעגל שבא לחסות מתחתיו?
כ"ק האדמו"ר: הוא נענש על זה.

תלמיד: נכון, אבל לכאורה זה מראה על איזה, דרך, כיון.

כ"ק האדמו"ר: כל הסיפורים שבגמרא, הם חדים, חדים מאוד.

תלמיד: אולי הוא לא נתן לאכול גם כן, מצד של אכילה בטהרה.

כ"ק האדמו"ר: תשמעו, אוכל בטהרה, לא אוכל בטהרה אם בא יהודי שהולך למות ברעב תן לא לאכול, מה זה משנה אם הוא אוכל בטהרה, או לא אוכל בטהרה?

תלמיד: השאלה, אם רבי הוא היחיד.

כ"ק האדמו"ר: הוא פתח את האוצרות, הוא היה עשיר גדול באו אליו. "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה" באים אליך, לבקש ממך לחם, אתה תתחיל לבדוק אותו, כמה הוא למד גמרא, כמה הוא למד הלכה, אם הוא אוכל בטהרה, או לא? בינתיים הוא מת מרעב. רגע היו מקרים כאלה? כן! בטח שהיו.

תלמיד: ההוא שעשה את עצמו עם הארץ הוא ניסה אותו?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא ניסה אותו, הוא לא רצה לנצל את המעמד שלו בתורה, בשביל להתפרנס. הנה, זה גישה הפוכה לגמרי, זה מענין. ברור שכאן יש הגדרות יסודיות, שמפריעות. מה זה עם הארץ, מה זה רשע? כן? מה ההבדל בין עם הארץ רשע לבין תלמיד חכם רשע, שניקרא תלמיד חכם אבל הוא ש-ד כמו שאומר הבעל שם טוב.

מה זה תלמיד חכם, מה זה צדיק, זה באמת דברים שנטחנו חזק בעם ישראל, במשך כל הדורות, זה מתח אמיתי, זה לא דמיון, ולמדנו הרי אתמול, לא? סיפור על שני התלמידים חכמים, שהתפלגו בפולמי דאורייתא, ואחד מהם אמר שהוא בדרך לרבי מרוזין, והוא אמר לו, מה יש לחפש שמה, הוא לא בן תורה. הגאון אמר על הרבי מרוזין, שהוא לא בן תורה, מה יש לו לחפש שם?

תלמיד: הוא מחלק את האנשים ללומדי משנה, לומדי גמרא. איפה נכנס הביטוי של העבודה הפנימית של האדם עצמו? ואיך רבי לא זיהה את החכם שבא לבקש אוכל, והתחפש לעם הארץ?

כ"ק האדמו"ר: יפה, זה אנחנו אמרנו כבר, לפני כמה שיעורים, שבאמת מה שמעניין את רבי, זה לא כמה הוא למד לשם שמים, או כמה חסד הוא עושה, או כמה הוא נילחם ביצרו, מה שהוא שאל, מה שהוא אמר,

"יכנסו בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי גמרא, בעלי הלכה, בעלי אגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו".

זה היה המדד שלו, הידע, מי למד, אפילו לא הידע, לא מה שהוא זוכר הוא למד? הוא יושב ללמוד, הוא ניסה? מפרנס אותו.

תלמיד: מה זה 'בעל מקרא'?

כ"ק האדמו"ר: זה כפשוטו, בעלי מקרא, בעלי משנה זה אלו שעוסקים במקרא, במשנה, בגמרא, בהלכה, באגדה, לפי השורש שלהם, לפי העבודה שלהם. לפי ההתמחות שלהם. היתה התמחות שמה, כמו שלמדנו על רבה-בר-נחמני, שהוא אמר שהוא יחיד בנגעים ויחיד באהלות, הוא היה מומחה, לשני אלה.

אז פה, זה מה שהוא אמר. ועובדה שכשבא תלמיד חכם, מחופש לעם הארץ, הוא לא זיהה אותו, או אפילו אם הוא זיהה אותו כנראה שהוא לא זיהה אותו לפי הפשט, הוא דחה אותו, נכון, הוא לא זיהה אותו, יש על זה מחלוקת, בין החסידים. לבין הגישה הליטאית וזה לא המצאה של התלמיד.

ובזמן החסידים, היו אומרים: "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" - 'אם עסקת בתורה לשמה, איפה הדברים הרבה שלך?', ואם לא עסקת בתורה לשמה, היה עדיף שהשליה תתהפך על פניך, כי ככה כתוב: שתלמיד חכם, שלא עוסק לשמה היה עדיף שהשליה תתהפך על פניו, עכשיו בדור הזה, בדורות האלה, האחרונים, שאנחנו איך אומרים? יתומים, וקשה וכל הניסיונות והעניינים וההסתר פנים.

יותר קל, יותר קל להגיע למדד, מדד כמו שאומרים היום. הגדרה של תלמיד חכם, על פי הידיעה, מאשר על פי התיקון, דרגת התיקון שלו, גם יותר קל ללמוד דף גמרא, מאשר להתגבר על יצרו שניה אחת, זה ברור.

גם בדור שלנו, אין כמעט מי, שלא יודע קרוא וכתוב. ובזמן ההוא, זה לא היה דבר מובן מאליו. זאת אומרת, שהיום הרבה יותר קל, להגיע להיות, תלמיד חכם, על פי הידיעות מאשר על פי העבודה, כי העבודה הפנימית זה דבר קשה מאוד, זה ברור, אבל מה שרואים כאן, באמת זה, מה שמטריד אותי, על כל פנים, זה היחסים כי עמי הארצות, יש, היו אולי עוד יהיו, עד שיבוא המשיח, ותלמידי חכמים, כאלה ואחרים יהיו, בעלי דין או בעלי חסד, כל אחד לפי מה שהוא אחד יותר ידען ואחד יותר עובד, ואחד יותר צדיק ואחד פחות, זה מה יש.

עם ישראל זה עם ברוך השם מכל הצבעים, מכל הסוגים, איך אנחנו חיים ביחד? זה השאלה, איך אנחנו מגיעים לאחדות אמיתית, ולא לשנאת חינוס. גם כשיש מחלוקת. כמו פה. היתה מחלוקת תכלס בכסף.

שהיא עקרונית. זאת אומרת זה לא רק על הכסף, זה כמו שהוא הסביר כאן כן? האם התלמיד חכם צריך או לא, זה לא סתם שהוא פטור מהמסים, מצד שני, אנחנו רואים

שהפתרון, היה גרוע, הפתרון הזה לא היה טוב, שכולם ברחו, כולם ברחו, והפורענות באה, זה לא טוב, זה לא טוב.

פתרון לא טוב. אולי לא היה משהו אחר, יכול להיות, שלא משנה מה רבי היה עושה הם היו עושים בעיות, יכול להיות, אני לא יודע, אני לא אומר שאנחנו חכמים גדולים, אבל לא היה פתרון טוב. לא היה פתרון טוב. כמו שגם משנאת חינוך, נחרב הבית, תכל'ס נחרב. תגיד מה שאתה רוצה, כתוב בשער הגלגולים, שבכל איבר ואיבר של אדם הראשון, יש בחינת תלמיד חכם, בעלי בתים ועמי ארצות, בשורש, אתם שומעים טוב? ואנחנו רואים את זה, מה לא רואים את זה.

רואים בן אדם פשוט, נולד פשוט כזה, מגושם, לא רוחני, איש מעשי, רואים בן אדם יותר שכלי, רואים בן אדם יותר רגשי, רואים בן אדם יותר מוכשר, יש הבדלים בין בני אדם. כולם אותו דבר? לא. אז רואים שלכתחילה, מלידה יש פער. אמנם כתוב שכל אחד יכול להיות כמשה רבינו, אבל כמה משה רבינו אנחנו רואים? זאת אומרת, זה אפשרי תאורטית, מעשית, זה קשה מאוד, מאוד מאוד מאוד.

ואם כן, אם השם ית' ברא מלכתחילה, יהודים משורש שונה. אחד יותר גבוה, ואחד יותר קטן, אחד נשמה כללית, אחד נשמה פרטית, אחד שהוא בא, מהציפורן שבאדם הראשון, ואחד שבא מהפיאה שלו, זאת אומרת. מסתבר שהקב"ה רוצה את כולם, כי אם לא, הוא לא היה בורא, היה בורא רק תלמידי חכמים.

הוא רוצה את כולם, הוא רוצה שיהודים פשוטים, יעבדו אותו בפשטות ויצעקו: אבא, תעזור לי אוי... יש לו נחת רוח מזה. הוא רוצה שאחד שיכול לכוון כוונות של האר"י יכוון אותם, הוא רוצה שכל יהודי, יגיע לטופ שלו, שיעבוד את השם ית', כמה שהוא יכול, לפי מה שהשם נתן לו.

מה כל אחד אותו דבר? ואם השם ית', אוהב וחפץ בכל היהודים מכל הסוגים, ומכל העדות ומכל ההשגות ומכל הדרגות, מי אנחנו שלא נאהב אותם, ונקטרג עליהם? אוי ואבוי לנו "מה הוא רחום אף אתה רחום" זה ניקרא, השתוות הצורה.

יש ניסיונות אחרים, ויש הארות אחרות, ויש צדיקים חדשים, שהשם שלח אותם ושתל אותם ואם היינו פותרים את הכל בדור של האבות, אז היינו מביאים את הגאולה, בזמן של האבות הקדושים.

ואם בדור המדבר, הכל היה מסודר לא היינו ממשיכים, כבר הייתה גאולה אז. זאת אומרת, שבכל דור ודור נעשו תיקונים, ויש דברים שלא נעשו התיקונים והבירורים ולא נגמרו. ועד שיבוא משיח צריך לגמור את כל העבודה.

עכשיו, ככל שהזמן של סוף הזמן מתקרב, יש עוד את כל העומס של כל מה שלא תוקן במשך ששת אלפים שנה, זה הולך ונידחס, שצריך לגמור את זה. זה, הצוות לא הספיק את העבודה.

תלמיד: אז מה? צריכים להתייאש? או לעבוד ולהתגבר?

כ"ק האדמו"ר: לא! צריכים לעבוד חזק, מה זה להתייאש?

תלמיד: כל העבודה עלינו?

כ"ק האדמו"ר: כל העבודה עלינו, כן על הדור האחרון בטח אם לא, יהיה דינים קשים.

תלמיד: דווקא דור אחרון הוא בעקבים ודווקא עליהם נופלת כל העבודה? איך יכול להיות?

כ"ק האדמו"ר: קודם כל יש תיקונים שאנחנו לא רואים שנעשו הרבה תיקונים ושתיים דוקא הדור הזה שהוא לא מחזיק מעצמו כל כך כי אנחנו רואים את שפלותנו, אולי דרך

השפלות הזאת נוכל לעשות משהו.

זאת אומרת, שאנחנו לא יכולים להתחמק מלהתמודד עם השאלות האלה. כיוון שהניצוצות של הפיצוצים האלה, אנחנו אוכלים אותם עד היום הזה. המחלוקות האלה, שהוא מדבר שם, מה זה תלמיד חכם, מה זה עם הארץ, מי אשם במה. זה עד היום מתגלגל, אמרנו את זה, למרות הבעל שם טוב וכל אנשי החסידות שבאו לתקן את העניין הזה, למרות כל זה, זה עוד פעם חוזר. עוד פעם לא מובן מאליו עוד פעם מתחיל להיות לחץ ומתח.

אתמול שילשום, בא בחור מתל-אביב, מהמשכילים ביותר במדינה, ואמר לי שכל החברה שלו בפאניקה. מפחדים מה יהיה עם המדינה, מה יקרה האם תהיה מדינת הלכה, איך יתייחסו אליהם, האם יהיה פה כמו באיראן או לא. הוא לא בן אדם שנגד התורה, מניח תפילין, הוא מתקרב, כל החברה שלו, לאט לאט מתקרבים, אבל היחס הפחד זה היחס, והפחד זה שייקחו להם את הבחירה. שכאלו תהיה כפיה, ולא תהיה בחירה חופשית.

אבל הם רוצים להיתקרב, אבל במצב כזה של כפיה ולחצים, הם לא יכולים, הם לא יכולים מבפנים. אז תפקידנו, בדור שלנו, למצוא דרך. לכל לב של יהודי, לא משנה איפה הוא ומאיפה הוא בא, באיזה מצב הוא נמצא ומה עבר עליו, ואם הוא למד או לא למד, אנחנו בדור הזה, לא יכולים לפעול לפי הכלל של רבי, עכשיו הדור רעב, ברוך השם הוא לא רעב ללחם, הוא רעב לקב"ה הוא רעב, רוצים את התורה, רוצים את האמת, אז עכשיו, חביבי, לכל מי שמבקש לתת. ו"מי שאינו יודע לשאול את פתח לו", ו-"לא ידח ממנו נידח".

זה מה שאנחנו צריכים להכניס לראש שלנו ש"לא ידח ממנו נידח", שאף אחד לא פתור מלתקן את עצמו, גם הגדול שבגדולים, לכן אמרנו את זה כבר, תקפו את משה רבנו ובאו אליו בתלונות, דבר ראשון הוא נפל על פניו, מה זה, נפל על פניו? אשמנו, בגדנו, חיפש, אולי משהו טעה, אולי משהו לא בסדר, הוא לא הלך ותקף אותם ישר, ניסה בכל זאת והסכנה הגדולה ביותר זה הגאווה,

הגאווה והאכזריות, והניכור, והניכור, והמחלוקת שמתחילה לשם שמים, ואחר כך זה כבר לא לשם שמים וכל אחד צריך לעשות את המאמץ שלו, כי אחרת אנחנו בברוך גדול, בודאי שאי אפשר להגיע למצב הזה. טוב אז תברחו, אז ברחנו, אי אפשר לפתור את הבעיות, אין לנו לאיפה לברוח, אנחנו הדור האחרון. בדורות הקודמים היה אפשר לברוח, היה עוד זמן. פה, הזמן אוזל.

אין לנו לאיפה לברוח. לאיפה נברח? ולכן צריכים לפתור את הדברים בשורש, וברור שאם היה יותר ענווה היה יותר אחדות והיה יותר קל, היינו פותרים את כל הבעיות, והגאווה שכל אחד מחזיק את עצמו גדול, זה הבעיה.

תלמיד: כל אדם שמנסים לקרב, צריך לתת לו ערכה של מגלה מוקשים כדי שלא יחיה בדמיון.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו מנסים לתת לאנשים כלים להתמודד לברר את המציאות כמו שהיא באמת, כדי שיגיעו לתיקון, ולא ישנאו תלמידי חכמים. ולא ישנאו עמי ארצות. ולא ישנאו אף אחד. להגיע לתיקון האמיתי, כאן זה לא קל.

בזוהר כתוב שכל הפורענות באה, בגלל גדולי הדור, ראשי הדור. אז יש גישה כזו ויש הפוך, וכל אחד יכול לזרוק את הכדור לשני, אמרנו כבר בתחילת הסידרה הזאת על הסיפור הזה, שגם המשפיעים וגם המקבלים, צריכים לעשות מאמץ, לא נעשה מאמץ, לא נתאחד לא ניפגש בכלל.

תלמיד: יש שתי גישות שונות: של רבי ושל רשב"י.

תלמיד: ההנהגה של הדור חייבת להגיע עד הקטן שבקטנים, זה האחריות שלה כמו

שלהבדיל במפעל המנהל צריך לדאוג לפועלים.

כ'ק האדמו"ר: תראה, זה ברור.

"אמר רבי: 'יכנסו כל האנשים'", מה זה 'יכנסו כל האנשים'? אחרי שרבי ראה שמי שהוא חשב שהוא עם הארץ, זה תלמיד שלו, אז הוא אמר: "יכנסו כל האנשים" אז זה הדרך "יכנסו כל האנשים", אין מה לעשות, בודאי שיש את הגישה שהעולם צריך להיות מושלם לפי הדין, ויש את מידת הרחמים, מה לעשות. בדור כמו שלנו, שאנחנו לא מושלמים מה אתה רוצה, דין שיהיה, מי יכול לעמוד בדין?! אתה יכול לעמוד בדין? זהו אבל זה בירורים עמוקים.

אנחנו עוד פה בסוף הסיפור על רבי שפתח את האוצרות בשנת רעב, ואלו נושאים כבדים שהעיון בהם לא נגמר אף פעם, על כל פנים שאלה שחשבתי שעוד צריך לשאול, לפני שנעבור הלאה. כאן בסיפור, העלנו הרבה קושיות שהן לא בסיפור, לא במעשה, שהמעשה די ברור, שהיה שנת רעב, והוא פתח את האוצרות. והוא אמר שמי שקרא, ומי שבעלי משנה, בעלי אגדה, בעלי הלכה, הוא יפרנס אותם. מי שעם הארץ שלא יכנס, לא יקבל, וכן הלאה. כבר חזרנו על הסיפור הרבה פעמים. קיצורו של עניין, הוא פעל לפי ההלכה, כמו שאמרנו, כי בזמן של פורענות צריך להציל את התלמידי חכמים קודם כל.

אז פה אין בכלל שאלה של משהו אחר. זה השאלה, כשנכנס אחד שהתחפש לעם הארץ והיה באמת תלמיד חכם, הוא נתן לו, כעורב.

פרנס אותנו. אחר כך הצטער למה הוא נתן מפתו לעם הארץ, ואז העלנו את השערה: יכול להיות שהיה עוד תלמידי חכמים, שעוד לא נכנסו, שעכשיו זה יחסר מתלמידי חכמים, לא כיוון שהוא שנא דווקא את עם-הארץ, ובכל זאת בסוף, כתוב בסיפור, שטעמו היה, שכל הפורענויות שבאות לעולם, בגלל עמי הארצות. אז כן היה לו איזה גישה, שעמי הארצות הם לא בסדר ומזה נכנסו לכל מיני בירורים, בבעל שם טוב, וכל מיני סוגיות. הסוגיה באמת, שצריך עוד לסכם, מה מידת המאמץ? עד איזה גבול, צריכים התלמידי חכמים להתאמץ לקרב את הרחוקים. ברור, שהסיכום של העניין היה שעם ישראל זה צוות אחד, ראש-תוך-סוף, ימין-שמאל-קו אמצעי, ועד שלא יהיה תיקון לכולנו, לא יהיה מנוחה לא בעולם הזה ולא.. כבר הנשמות הגדולות שבעולם הבא גם אין להם מנוחה בגלל זה.

אז ודאי שאנחנו צוות אחד, גוף אחד, בסך הכל גם נשמה אחת. השאלה כאן, היא שאלה עדינה, כי ראינו בסוף של הסיפור שבאו עמי הארצות, וביקשו מרבי שישתתפו בהוצאות, לקנות למלך את הנזר שנגנב, אז הוא אמר: לא! התלמידי חכמים לא יתנו. אז הם אמרו: 'טוב, אז אנחנו נברח'. והם ברחו. וככה זה היה פעמים שלוש, בסוף, לא היה מי שישלם בכלל, ואז באה פורענות כנראה, בעקבות העניין הזה שכולם ברחו.

אז רואים פה, שהיתה מחלוקת על העניין של הכסף. מי צריך לשאת בהוצאות, והרי ידוע שתלמידי חכמים פטורים מין המס, אז רבי, לא סתם הלך ואמר שתלמידי חכמים, לא יתנו. וגם כן, העיר פה חברנו, יכול להיות שלחכמים בזמן ההוא לא היה כסף. הרי אנחנו יודעים על הפחמים וכל זה. שבזמנים ההם. לא היה פרנסה בשפע, לא לכולם.

אז באמת, אם אפילו היו רוצים להשתתף לא יכלו, היה בקושי מה להתקיים, אז בודאי שלא היינו צריכים לתת. על כל פנים, העלנו את העניין הזה שהנה עמי הארצות באו וביקשו והרבנים סירבו, מי שלא מבין בתורה אומר: 'מה הולך פה? מה זה? עמי ארצות משלמים כסף להציל את העם מהפורענות ותלמידי חכמים מתחמקים וככה כמו שאנחנו שומעים גם בדור שלנו, כל מיני טענות על תלמידי חכמים, כי לא מבינים מה זה תלמיד חכם מה החשיבות שבו אדם יושב ולומד תורה ואיך זה מקיים את העולם, אומרים 'זה פרויט, הוא

לא עובד, הוא לא הולך לצבא, הכל מתקיים בזכות הלומדי תורה ולכן הברורים האלה חשובים בוודאי שצריך לדון את התלמידי חכמים על פי התורה לא על פי דעות כוזבות, או לפי מה שנראה לנו לפי הרגש, לנו נראה שהם כן היו צריכים להשתתף, אה, הם לא בסדר הם לא השתתפו, יש הלכה, אנחנו לא קובעים לפי מה שנראה לנו, יש הלכה, אם היו צריכים להשתתף או לא, אבל זו לא הנקודה. הנקודה כאן זה מה ששאלתי, עד איפה החובה או לא מצד החובה מצד חסידות עד איפה צריכים להתאמץ החכמים לתקן את עמי הארצות, עד איפה זה מגיע? עד מסירות נפש? עד שעה ליום? שעה לשבוע? לתת את כל כספם לתקן את עמי הארצות, עד איפה צריכים להתאמץ החכמים לתקן את עמי הארצות, ואם עמי הארצות הם שונאי תלמידי חכמים, אם הם שונאים את התלמיד חכם הוא גם חייב? ואם הם לא רק שונאים אלא גם מצרים לו, מציקים לו, מקללים אותו, גונבים ממנו, הרי היו כל מיני מקרים, גם צריך ללכת ולדורש את שלומם ולנסות לתקן אותם?

יש בזה דרגות בודאי, גם בהתנהגות של עמי ארצות, שאם זה במזיד, או אנוס, אם זה תינוקות שנשבו, או אנשים שמודעים ומורדים בכוונה, ויש גם בתלמידי חכמים הנהגות ודרגות, עד איפה הם מחוייבים או הם צריכים לתת את נפשם על העניין הזה ויש בזה גם כן כל מיני דוגמאות, למשל אברהם אבינו שהתפלל על רשעים, על רשעים של סדום ועמורה, ובכל זאת אחרי שביררו ולא מצאו אפילו ניצוצות של קדושה, הוא שתק, השם יתברך חיסל אותם, או יש את נח, שנדרש לגנאי על זה שלא התפלל על רשעי דורו, יש את משה רבנו שהיה מוכן שהשם ימחק אותו משני העולמות רק שלא יפגע בעם ישראל.

איפה הנקודה? ועד איפה זה צריך להגיע? הרי יש עניין של השתוות הצורה והשם יתברך "חושב מחשבות לבל ידח ממנו נידח", חושב מחשבות שלא ידח ממנו נידח, אז תלמיד חכם צריך להשוות צורתו לבורא, אז עד איפה צריך לרדוף את הנשמות האלה, לקרב אותם? עד איפה? עד איזה גבול? יש לנו את הדוגמא של אהרון: "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבים לתורה", יש לנו את הדוגמא קצת הפוכה, של בית שמאי של שמאי שהוא היה יותר קפדן, אלה שבאו במקרה זה הם היו גרים לא יהודים, אבל הוא דחה אותם. תשובות?

יש לך איזה הערכה עד איזה נקודה? איפה הגבול? , אם יש גבול.

תלמיד: אם זה שמתקשר לעם הארץ מרגיש שעם הארץ סוחב אותו למה צריך להפסיק.

תלמיד: לא צריך להיות גבול, אפילו במקום ללמוד - לצאת החוצה ולקרב את הרחוקים.

תלמיד: אני אומר שזה קודם כל תלוי באדם שמולי, אם הוא לא רוצה הוא לא עושה לי טובות.

כ"ק האדמו"ר: הוא עושה לך טובות.

תלמיד: אני לא בא לדחוף אותו, זה הבעיה שלו.

כ"ק האדמו"ר: בעיה של כולנו.

תלמיד: אם בן אדם לא רוצה בסופו של דבר מי שמפסיד באמת זה הוא.

כ"ק האדמו"ר: אז יש איזה גבול אתה אומר; מה אומר כבודו שם?

תלמיד: אני חושב שקודם צריך ללמוד תורה, וכך יתעורר הרצון לקרב אנשים, עד כמה שאפשר.

כ"ק האדמו"ר: עד כלות הכוחות והנפש?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: למסור את נפשו לגמרי?

תלמיד: כן. למסור את עצמו ממש.

כ"ק האדמו"ר: ותורה מה תהא עליה?

תלמיד: אמרתי שהוא ילמד גם.

כ"ק האדמו"ר: אז ישמור לו איזה זמן ללמוד?

תלמיד: כל זמן שזה לא פוגע בצינור שלו.

כ"ק האדמו"ר: לא צריך להתעקש

תלמיד: אם זה פוגע בעבודה שלו...

כ"ק האדמו"ר: איך זה יכול לפגוע בעבודה שלו?

תלמיד: אם יפריעו לרבי ללמוד תורה זה יפגע בעולם, ונותר להתפלל עליהם.

תלמיד: אם באמת המשפיע עושה את זה לשם שמיים אז בזמן מועט שיש לו ללמוד תורה - ריבונו של עולם יסייע לו מאוד בלימוד תורה.

תלמיד: אני עוסק בהפצת תורה ברבים ורב שאני חושב שהרבה מכירים אותו, אמר: "אל תתפללו, אל תלמדו, תלכו להפיץ",

כ"ק האדמו"ר: כי זה פיקוח נפש לעם ישראל?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: פיקוח נפש רוחני. מה אומר כבודו?

תלמיד: כל אחד חייב לעשות מה שהוא יכול.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת העניין זה בדרגתו של המשפיע, לפי דרגתו.

תלמיד: לפי דרגתו פלוס. ז"א לעשות מסירות נפש אבל לפי הדרגה שלו, שלא יגרם חורבן.

כ"ק האדמו"ר: אתה דואג למשפיע?

תלמיד: כן. אם המשפיע יתקלקל, אז מי ישפיע?

כ"ק האדמו"ר: מה אתך?

תלמיד: אמרו כאן אני חושב את הכל.

כ"ק האדמו"ר: אבל אותך לא שמעתי מזמן, אני רוצה לשמוע אותך.

תלמיד: אמרו כאן את הכל.

כ"ק האדמו"ר: תמציא משהו.

תלמיד: לדעתי הצדיק צריך לדעת בעיקר את מקומו, ורק לתת, לתת מה שהשם נותן לו.

כ"ק האדמו"ר: אתה רואה איך שהוספת דבר חשוב?

תלמיד: מבחינת הכוונה לא צריך להיות גבול, מבחינה מעשית כל אחד לפי היכולת שלו.

כ"ק האדמו"ר: יפה, מה אתה אומר?

תלמיד: יש אחד שיש לו כוחות לצאת להשפיע מול אנשים ויש שנוטה להתכנס ועובדה שצדיק נסתר גם משפיע.

כ"ק האדמו"ר: יפה, כן?

תלמיד: אני חושב שהמשפיע צריך להיות נשמה כללית, וישפיע לכל אחד מה שהוא צריך.

כ"ק האדמו"ר: ואז כולם יגידו שהוא לא טוב; הרמח"ל אומר משהו דומה.

תלמיד: הוא צריך לדעת את התפקיד שלו, ולמסור עליו את נפשו.

כ"ק האדמו"ר: איפה הגבול?

תלמיד: אין גבול.

תלמיד: חוץ ממה שהזכירו, יש מי שהתפקיד שלו להגיע לנידחים ביותר "שלא ידח ממנו נידח"

כ"ק האדמו"ר: בלי גבולות?

תלמיד: כשיש מגבלות צריך השפעה מסוג אחר, אולי תפילה.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו? ; שמרנו אותך לסוף!

תלמיד: מי שיש לו נשמה כללית בעצם יכול לדאוג לכל הדברים. ובדור שלנו פיקוח נפש שכל אחד יעשה מה שיכול.

כ"ק האדמו"ר: אם זה בתפילה אם זה לא משנה במה, בעולם המעשה במה שהוא יכול.

תלמיד: כן, לא רק לקבל ולא להשפיע אלא בכל דבר שהשם נותן לו הוא צריך להשפיע.

כ"ק האדמו"ר: עד איפה? מה הגבול?

תלמיד: שזה לא יפגע ביראת שמים שלו.

כ"ק האדמו"ר: לפי הכלל "חייך וחיי אחרים - חייך קודמים"?

תלמיד: ודאי, כן.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שאם אדם מרגיש שאם הוא יסתובב באיזה מקום לא כל כך צנוע, זה יפגע בו אז שלא ילך שם.

תלמיד: אם הוא לא בנוי הוא יקלקל.

כ"ק האדמו"ר: "קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים".

טוב, יש פה עניין שהשפעה זה התפשטות זה בחינת חסד, לפעמים שהחסד מתפשט בלי גבול יכול לתת אחיזה לסיטרא אחרא. דווקא הסיטרא אחרא תרוויח. למשל, מה שאמר פה כבודו שאם אדם הולך לקרב רחוקים ואין לו מספיק יראת שמים אז הוא יכול להידבק בפגמים שלהם יכול ליפול, אז מה עשינו? הלכנו להציל וגם אנחנו נפלנו בתוך הבור? אז בודאי ש"יודע צדיק נפש בהמתו", וכל אדם צריך לדעת, צריך לפחות לרצות לדעת ולהתבונן על זה באיזה משימה הוא יכול לשמש, באיזה משימה הוא לא יכול לשמש, ומי שלא יכול לשמש שלא יכנס למקום סכנה. אסור להיכנס למקום סכנה רוחני גם כן, וזה תלוי באדם ואיך הוא בנוי, יש אדם שהוא נניח פגיע ואם יעירו לו איזה הערה הוא יפגע ויתחיל להתעצבן אז זה יהיה חילול השם אז יותר טוב שהוא לא יהיה במקום שיכולים לפגוע בו, ואולי האדם הזה אם הוא יושב בבית או בבית מדרש וילמד ויתפלל זה יעשה הרבה. זאת אומרת יש בעניין של ההשפעה לא רק השפעה פיזית של ללכת למקום או לדבר עם בן אדם, יש גם השפעה רוחנית, עצם זה שאדם יושב ומתאבל על חורבן הבית ובוכה על גלות השכינה ומתפלל על עם ישראל ומלמד זכות בינו לבין קונו, שאף אחד לא שומע, אף אחד לא חייב לשמוע, הדברים האלה משפיעים כי אנחנו יש לנו גם כן עולם רוחני, לא רק עולם מעשי, מצד שני יש דברים שלא יעברו באופן רוחני אם לא יהיה השפעה מעשית, כמו שראינו אצל

רבי חייא שבכל זאת היה צריך לכתוב את החמישה חומשי תורה ושישה סידרי משנה ולהשאיר להם את זה שאחד ילמד את השני, הוא ארגן את הענין באופן מעשי. הוא לא אמר אני אשב בבית אני אתפלל עכשיו והתורה תתפשט כל הילדים ידעו תורה, זאת אומרת, בעולם שלנו בעולם המעשה צריך את שני החלקים החלק הרוחני וגם החלק המעשי ואם אדם יכול לעשות בשניהם יופי, ואם הוא יכול לעשות אחד מהם גם כן מצוין, כל מה שכל אחד יכול לעשות.

ממש אני שמח שמכל האנשים ששמעו כאן כולם בעד השפעה, לא שמעתי אחד שאמר: 'לא, מה פתאום לקרב', יש גישות כאלה גם שלא צריך לקרב את הרחוקים מי יודע איזה שרצים יש שמה ויטמאו אותנו ויהרסו אותנו ומה לנו ולכל אלה. כולם ספק גויים, חוץ מהחוג שלי. יש גם גישות כאלה, אז ברוך השם בדור האחרון הזה שאנחנו כבר ממש בתחתית של החבית שמה, אם אנחנו לא נתאמץ לעלות את הניצוצות אז זה מעכב את כל התוכנית של הקב"ה לתקן את העולם וש"לא ידח ממנו נידח", ככל שאנחנו יורדים בירידת הדורות ברגליים בעקבים של אדם בליעל ששמה נפלו הניצוצות של הקדושה ככה העבודה יותר קשה, ככה צריכים להכנס יותר בתוך העומק של הקליפות וככה צריכים מסירות נפש יותר גדולה להוציא משמה וככה צריך יותר עוצמה של קדושה שבן אדם יהיה משופשף שלא יפול, שיוכל להרים אותם ולא ליפול.

יש בכוונות של נפילת אפיים של האר"יזל כוונה שאדם יכול לעשות בנפילת-אפים, אם הוא עושה אותה במסירות נפש ואם הוא צדיק גמור הוא יכול להעלות את כל הניצוצות מהנר"ן שלו, לתקן את כולם.

אבל אם הוא לא צדיק גמור, או לא היה צדיק גמור באותו יום והוא עושה את הכוונה הזו יכול להפסיד את נשמתו, יכולים לקחת לו את הנשמה, זאת אומרת, במגע הזה בקרב הזה בין הקדושה לבין הקליפה, צריכים ללכת עם כח וסייעתא דשמיא כדי שבאמת יהיה אפשר להוציא את הניצוצות ולא ההפך ולא להפסיד חס ושלום, אפשר גם להפסיד שלא תחשבו שזה הכל רק נחמד ורק חסד וזהו והכל יסתדר. בעניין המידה של המסירות נפש שזה מה ששאלנו, בודאי שלא כל בן אדם אותו דבר, אבל כל אחד צריך לשאוף להגיע למקסימום הנתינה כלפי שמיא, זה שאדם הולך לקרב רחוקים זה לא רק בגלל שהוא אוהב את הרחוקים, זה בן אדם לחברו, אלא זה בגלל שהוא רוצה לעשות נחת רוח לקב"ה. זה בין בן אדם לשם יתברך, כי הוא רוצה ש"לא ידח ממנו נידח", אז לכן אנחנו מנסים לעשות עבודה ש"לא ידח ממנו נידח". זה לעשות לו יתברך נחת רוח, לא רק לעם ישראל אלא לשם יתברך בעצמו. ובזה בודאי שצריך מסירות נפש וכל הצדיקים האמיתיים כשהם זיהו את מה שהם צריכים לעשות הם לא השאירו לעצמם איזה פינה של תענוג ופינוק, הלכו עם כל הכוחות שלהם, יום ולילה באש ובמים בסכנות בצמצומים וקשיים כל מה שיש במסירות עד הסוף, זה הדוגמא של אברהם, זה הדוגמא של יצחק ויעקב זה הדוגמא של משה רבינו, וכל גדולי ישראל בכל הדורות, צריך לשאוף, "בכל דרכיך דעהו", בכל דריכה ודריכה, בכל שניה ושניה למצות את כל הכוחות ואם האדם עובד בעניין של צרכי הדור ורוצה לעלות את הניצוצות אז הוא צריך ללכת עם כל הכח שלו וכל היכולת שלו, "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" אבל בודאי שצודק כבודו שזה לא דבר פשוט והוא צריך להיות בנוי, אחרת הוא במקום לעשות טוב, יעשה ההפך. וככל שהזמן אוזל ככה הלחץ, המלאכה מרובה, ובעל הבית דוחק יותר, ואומר הרמח"ל ש"במקום שאין אנשים השתדל להיות איש", ובזמן ש"עת לעשות להשם, הפרו תורתך", אדם צריך להיכנס למקום ולתפקיד שהוא לא היה אפילו ראוי לזה לכתחילה, אבל אם אין ברירה אז שיכנס שמה ויעשה ויאיר וכו' ואז יש לו גם סיעתא

דשמיא, כתוב בספרים הקדושים שעל כל פעולה של תיקון הדור בדור הזה וקירוב הגאולה יש לנו הבטחה של סיעתא דשמיא גדולה מאוד, כנגד התעוררות שלנו ככה מלמעלה, השם יתברך מתעורר בלי סוף. אז לא צריך לפחד וגם בעניין של התורה מה שהזכירו פה שאפילו אם בן אדם לומד מעט, אם זה לשם שמים, "אחד המרבה ואחד הממעט", השם יתברך מברך את התורה שלו ו"זוכה לדברים הרבה", גם בן אדם יכול ללמוד תורה בלמוד תורה בזמן מה שאחד לא לומד בכל היום, גם יכול ללמוד בחלום, יכולים ללמד אותו, כמו שזכה יוסף ללמוד שבעים לשון בלילה אחד, יש הרבה דרכים שאדם יכול ללמוד תורה, לא רק בדרך הטבע, ואם זה זקוק ככה המסירות שלו נדרשת, אז משמיים יתנו לו אפילו שבעניין הזה עצמו הוא לא השקיע יותר מדי, יש עוד נקודה, שהמשפיע הולך ומשפיע אבל לא תמיד המקבל רוצה לקבל, לפעמים הוא נושך את היד שמלטפת אותו, לפעמים הוא עושה ממש נזק.

אז פה שאלה קשה מאוד באמת, עד איפה צריך להמשיך כאשר פוגעים במשפיע, כשרוצים לפגוע בו כשרוצים להשתלט עליו, כשרוצים להוריד אותו, כשרוצים לסבך אותו, כשרוצים להרוס אותו, כשלומדים כדי לקנטר לרע? יש עניין שלא ללמד תלמיד שאינו הגון וכבר יצאו תקלות בעם ישראל שלימדו תלמידים שאינם הגונים, אז הצדיקים צריכים שיהיה להם תוכנה בתוך הלב מדויקת עד איפה להשפיע ואיך להשפיע ואיפה להפסיק וגם כל אחד לפי קירבתו לצדיקים צריכים לבחון אותו, אם הוא בא, מאיזה צד הוא בא, מצד הסיטרא אחרא, מצד הקדושה? מעורבב, עד איפה מעורבב. עד איפה מבין מה קורה עד איפה מוסר את נפשו, עד איפה הוא לא מבורר, כל דבר ודבר הוא עובר כל הזמן בדיקת מעבדה שמראה עד איפה לקרב, עד איפה לא לקרב, ויש את הסיפור של רבי מאיר שהיו מצערים אותו רשעים בשכונתו והוא התפלל עליהם שימותו ואשתו ברוריה אמרה למה תתפלל שימותו, תתפלל שיחזרו בתשובה. הוא התפלל עליהם והם חזרו בתשובה.

יוצא שהחלק השלילי הזה של הדין ושל עצירת ההשפעה זה באמת קיים אבל זה צריך להיות באמת במקרים מאוד מאוד יוצאי דופן, שרואים שבאמת המטרה של המקבל היא בכלל לא לשמה, כן שיש איזה אחד רשע שאתה משפיע מלמד אותו והוא הולך להשתמש עם זה נגד הקדושה, הוא עז פנים והוא רוצה לעשות רע והוא ממש... ; טוב, זה אתה לא צריך להשפיע עליו ולא להחכים אותו, שישאר כמו שהוא, יותר טוב.

צריך זהירות, ולכן תמיד שמפיצים פנימיות התורה ושמפיצים מפתחות של התורה, צריכים לבדוק מי יכול להגיע לזה ומי יכול להבין מזה ומי יכול להרוויח מזה, ומה הוא יכול לעשות עם זה. מה הנזק, מה התועלת, מה רב ממה. איך המשקל, הכל במשקל מדוד לשם שמים? וזה אחד הדברים שהתנגדו לחסידות בזמנו כי פחדו, שהם התחילו ללמד דברים של פנימיות, אנשים שהיו עמי ארצות וככה, ואז אמרו במקום שזה יבנה אותם אולי יצא עוד איזה כת של משיחי שקר, דברים כאלה, אז פחדו.

ולזה צריך זהירות, לדעת איך להלביש את האורות גם לא רק איך להתאים את האור לכלי, איך להלביש את האור שלא יהיה יניקה ועל כל זה סיעתא דשמיא וביטול וזה לעשות את זה מגאווה, הזכירו פה שיש לפעמים משפיעים שבמקום לעשות טוב עושים לפעמים ההפך, ובדרך כלל זה נובע מהתנשאות. שהמשפיע בא מנקודה שהוא הגדול והוא הצדיק והוא היודע, והשני הוא הרשע והפושע, ואני אראה לו, ואני יוכיח אותו. כל זה, אומנם זה יכול להיות שזה התנשאות מצד הקדושה, "ויגבה ליבו בדרכי השם", ומצד שני זה גאות בכל זאת, ואם הדור רחוק מהתורה זה מאוד קשה הדבר הזה, זה מאוד מסוכן, אז בודאי שצריכים לבא בענווה ולא בהתנשאות ולא בתוקפנות ולא בתוכחות אני אראה לך אני

אחזיר אותך וזה לדעת תמיד, "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", אולי אם אתה היית נולד איפה שהוא נולד, היית פי מליון יותר גרוע ממנו. מאיפה אתה יודע אם היית בכלל רוצה לשמוע תורה, אולי לא היית מוכן לשמוע כלום. אנחנו יכולים לדעת?
אז תמיד מענווה ואהבת ישראל ובביטול כלפי שמיא ושאדם לא יחשוב מעצמו כלום ולא יחזיק טובה לעצמו, אז ככה ההשפעה עוברת דרכו והסיטרא אחרא לא יונקת מזה כלום, וזה רק בונה ואם זה הולך בצורה של התנשאות, אז זה יכול להרוס הרבה.

מעשה ברב פפא שכמעט נפל מהסולם

בבא בתרא פרק א' דף י' עמוד א', לשון הגמרא:

"רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למיפל אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מין הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים"

"מעשה שהיה רב פפא עולה על הסולם וחלק את רגליו ורצה ליפול, היה לו חלישות דעת אמר אם היית נופל, כעת היית דומה כאילו עשיתי דבר כמו אנשים אשר אני שונא אותם, דהיינו שהם מחללים שבת ועובדים עבודה זרה, כי מי שמתחייב בסקילה הוא או נופל מהגג או חיה דורסתו שדומה לסקילה, אמר לו רב חייא בר מדפתי, שמא עני בא לידך ולא פרנסתו? כי כל המעלים עיניו מין הצדקה כאילו עובד עבודה זרה, לכן הראה לך זאת"

סיפור קצר וכבד. טוב, "מעשה שהיה רב פפא עולה על סולם וחלק את רגליו ורצה ליפול", עלה, החליק, כמו שאומרים ועמד ליפול, "היה לו חלישות דעת, אמר אם הייתי נופל כעת", זה לא סתם "הייתי נופל כעת", מגיע לי, על מה מגיע לי?

התחיל לפשפש במעשיו, ויש פה חכמה מרובה בשורות המעטות של הסיפור, הרי "מי שבאים עליו יסורים - יפשפש במעשיו"; אנחנו לא אוהבים את זה, בדרך כלל שבאים יסורים, כל העולם אשם, רק אני לא אשם, לא אוהבים את זה, גם לא אוהבים שאבא כועס עלינו, מי יכול לסבול? לחשוב שהקב"ה כועס, מה בן אדם יכול לעמוד מול הקדוש ברוך הוא, מישהו יכול לעמוד מולו?

אנחנו רוצים להיות בנים של מקום, והשם יתברך יפנק אותנו לא שיקפיד עלינו, חס וחלילה. אז בודאי שקשה הדבר הזה, מה כל פעם שקורה לי משהו אני אתחיל לחפש איך הרגזתי את אבא שלי, ובכל זאת ככה התורה אומרת: ש"מי שבאים עליו יסורים, יפשפש במעשיו", כל סוגי יסורים, בנפש, בגוף, בפרנסה, במשפחה כל הסבל שאדם סובל, אחד סובל שאין לו בכיס, ואחד סובל שחסר לו משהו אחר, כל אחד לפי מחסורו. אם כן, היה לו חלישות הדעת, מה זה חלישות הדעת? איך אומרים, התעצב אל ליבו, התבייש, הרגיש לא טוב, הרגיש לא בנוח; הוא אומר מה עמדתני ליפול מהסולם, מי יודע על איזה חטא זה בא הדבר הזה, בטח רק חטא חמור כי הוא היה בסכנה, הרי יש ארבע מיתות בית דין, איזה מיתות בית דין יש?

תלמיד: סקילה, שריפה, הרג וחנק.

כ"ק האדמו"ר: יפה. וסקילה איך היתה נעשית, מי יודע?

תלמיד: היו קושרים לו אבן ודוחפים אותו.

כ"ק האדמו"ר: מי דוחף אותו? העדים, אלו שבאו להעיד עליו, ואחר כך זורקים עליו אבנים, אם הוא לא מת, מהנפילה, זורקים עליו אבנים, עכשיו אם כן, מדובר פה על נפילה, לא עלינו, שאדם עומד על סולם ונופל, זה דומה לסקילה. זאת אומרת שפה הוא מביא לנו איזה דרך להתעמק שלא עלינו אם יש לבן אדם איזה מקרה, איזה תאונה, איזה נזק, או איזה כמעט נזק, שיחשוב בכיוון למשל אם בן אדם, כמו שהוא פה מביא, נופל, אז זה דומה לסקילה, אם בן אדם כמו בולע משהו חס ורותח וזה עושה לו רע, מה זה?

תלמיד: שריפה.

תלמיד: חנק, למשל מי שטובע זה חנק.

כ'ק האדמו"ר: שלא נדע, שלא נדע מכל זה, למשל בשואה היה גז, היה אש והיה ירי, היה כל מיני מיתות משונות, אפשר לקבץ משם ארבע מיתות בית-דין בקלות, אז היה לו חלישות הדעת.

"אמר: אם הייתי נופל כעת, הייתי דומה כאילו עשיתי דבר כמו האנשים אשר אני שונא אותם".

תלמיד: הוא רק החליק, הוא לא נפל.

כ'ק האדמו"ר: לא, הוא רק החליק. אם הוא היה נופל, הוא עשה תשובה רק על ה'כאילו', הוא לא נפל, אם היה נופל אז היה ככה וככה, הוא לא נפל, וגם על זה עשה תשובה; וזה נכון לעשות. יש עוד מיקרים בגמרא שמובא, שאחד בא לברך נפל לו הפת וככה; ושאלו אותו מה קרה לך, או השולחן נשבר בשבת, אז הוא ישר אמר שזה לא עשה כן עשה. אנחנו יודעים גם על העכברים שהיו באים ואוכלים את התבואה, אז מי גזר עליהם? השם גזר עליהם ובאו; והוא שאל אותם למה הם אוכלים את התבואה, אמר אתם לא מפרישים תרומות ומעשרות, תפרישו ואז העכברים לא יאכלו, הפרישו והפסיקו לאכול להם את התבואה. זאת אומרת שיש גילוי פנים וחכמים וצדיקים בדרגות כאלו היו ישר יודעים, אה, הוא כואב לו פתאום הגב, זה בגלל זה וזה וככה, לא ככה.

אנחנו לא יכולים לדייק כל כך, אבל מצד שני אנחנו גם לא פטורים מלפשפש, אז יש בזה יתרון יש בזה חיסרון, היתרון זה כשיהודי פשוט כמונו שלא יודע שום דבר אז הוא יפשפש בכל מעשיו, יעשה תשובה כללית על כל הדברים, אצל הצדיקים האלה אם היה איזה משהו, נצנוץ קל של משהו, היו עולים על זה, על כל פנים יש פה ענין של התבוננות, אם קראתם את הספר שלנו "יסוד במלכות", יש שמה מאמר שנקרא 'עבודת השורש', הנה השורש של השורש פה, העניין הזה, אז היה לו חלישות הדעת, **"אמר: 'אם הייתי נופל כעת, הייתי דומה כאילו עשיתי דבר כמו האנשים אשר אני שונא אותם'"**, מי אלה?

"דהיינו שמחללים שבת ועובדים עבודה זרה", אז אנחנו חוזרים קצת לשיעור הקודם, יש אנשים שהם מחללים שבת, עובדים עבודה זרה ועושים שאר העבירות שהעונש שלהם פה במקרה הזה זה בסקילה והוא שונא אותם, אז אנחנו דנו בשיעורים הקודמים, דווקא בימי בין המצרים שצריך להגיע לאהבת חינוס במקום שנאת חינוס, וגם כן דיברנו על היחסים והקשרים בין תלמידי חכמים לעמי הארצות וכמה צריך להשתדל התלמיד חכם לתקן ולקרב את עמי הארצות, ובכל זאת בכל דור ודור יש פער גדול בין התלמידי חכמים שהם יושבים שמה למעלה לבין 'עמך ישראל' שיותר למטה, וברור שיש בעניין הזה של העוברים עבירות, כמה דרגות, יש הרבה דרגות כמו שבעושה מצוות יש דרגות, גם בעובדי עבירה יש דרגות, אז יש אנוס ויש שוגג ויש מזיד ובדור שלנו יש הרבה בחינת תינוק שנשבה, תינוק שנשבה מה הוא יודע, הוא חושב שזה מצווה לנסוע בשבת, ללכת לים להינות, ככה חינוכו אותו בחוץ לארץ: מטרת החיים להינות; אם להינות, אז בא ניסע לים, בשבת יותר כיף כי יש זמן... אז אדם הזה שמקבל חינוך כזה והולך לים, ודאי שהוא מחלל שבת אבל הוא שמע בכלל מה זה שבת?

אז זה תינוק שנשבה, אז ודאי שההתייחסות לתינוק שנשבה היא התייחסות צריכה להיות סלחנית, לא עניין של שנאה ולעשות מאמצים לעזור לו להבין מה זה שבת, "ודרכיה דרכי נועם"; "הוי מתלמידיו של אהרון, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבם לתורה", זה היחס. עכשיו, היו בזמנו גם כן עובדי עבודה זרה ומחללי שבת במזיד.

"אחר" למשל שהיה תלמיד חכם גדול, ובכל זאת היא היה רוכב על החמור בשבת כי התאכזב, כי הוא שמע מאחורי הפרגוד, "שובו בנים שובבים, חוץ מאחר", אז אחד כזה, שיודע את התורה, הרי הוא אחד מארבע שנכנסו לפרד"ס. הוא לא היה אדם פשוט, בכל זאת הוא עושה דבר כזה, אפשר להגיד שזה מזיד, אז אנשים רשעים שעושים במזיד, יש ענין של לשנוא אותם, ויש מחכמינו שאמרו לא צריך לשנוא אותם, צריך לשנוא את היצר שלהם. ואם צריך להעניש אותם, להעניש אותם. אבל בלב, לא לשנוא אותם. וכבר למדנו אתמול על הנושא של רבי מאיר שהיו מצערים אותו כל מיני פרחים בשכונה והוא התפלל עליהם שימותו; אישתו אמרה: מה פתאום שימותו, "יתמו חטאים מין הארץ", ולא חוטאים מהארץ! ותתפלל עליהם שיעשו תשובה. התפלל עליהם שיעשו תשובה, עשו תשובה. אז יהודי, עד הרגע האחרון הוא יהודי. גם אם חטא בחטאים הכי נוראיים, הכי נוראים שיכולים להיות, הוא יהודי.

תלמיד: למדנו שהשופטים בבית דין של מעלה מותאמים לתקופה. האם כך גם בעניין ההלכות?

כ"ק האדמו"ר: ההלכות הם אותם הלכות, והלכות לא משתנות בכלל אבל יש בית דין ויש פוסקים והם שוקלים כל דבר לפי גופו ואיפה שצריך להיות, גם פה וגם בשמיים מתחשבים גם עם הדור, בשמיים זה הדין הכי מדויק, מתחשבים עם הבן אדם, עם כל מה שיש לו בפנים עם כל התוכנה שלו, לא רק כמו שאנחנו חושבים ככה ישר דנים אותו וזהו. אנחנו אין לנו כלים, יש דברים שמחפשים לעשות הקלות, הדיינים כן מחפשים לעשות הקלות, הם לא באים להקשות על הציבור, בכלל לא. יש מקרים לא נעימים הם מחפשים תמיד איך לעזור לא איך לשבור את הבן אדם.

תלמיד: האם פסק של בית דין שמקל מתקבל בשמים?
כ"ק האדמו"ר: כן, בטח. מה שבית דין פה פוסק זה מתקבל בשמיים, טוב אז זה העניין הזה, "כמו אנשים שאני שונא אותם, דהיינו שמחללים שבת ועובדים עבודה זרה, כי מי שנתחייב סקילה, הוא או נופל מהגג או חיה דורסתו שדומה לסקילה."
דרך אגב, הוא אומר פה, כן, כמו אנשים שהוא שונא אותם, אז בעצם בסוף מסתבר שהוא לא כמעט נפל מהסולם בגלל שכמעט עבד עבודה זרה ממש או חילל שבת אלא בגלל הצדקה שהוא לא נתן. בשביל זה לא טוב למהר לשנוא. לפעמים אדם יכול לשנוא ובגלל שהוא שונא את השני אז מפילים אותו באותו דבר, מקטרגים עליו.
לכן עלינו להמתיק את הדינים ולא למהר לשנוא ולא למהר לדון ולא לחתוך את הגורלות של האחרים בקלות לרעה, הלוואי ונזכה.

"אמר לו רבי חייא בר רב מדפתי, שמא עני בא לידך ולא פירנסתו? כי כל המעלים עיניו מצדקה כאילו עובד עבודה זרה לכן ארע לך זאת"

זה מעניין, זרת אומרת, שוב פעם זה קצת קשור לסיפור של רבי, זה מובא ביחד, באו לבקש ממנו צדקה והוא התעלם מהם נחשב לו כאילו עובד עבודה זרה, אז לכן כאילו נפל, לא נפל ממש מהסולם כאילו נפל מידה כנגד מידה. השם יתברך מדקדק עם חסידי. אנחנו בכלל לא שמים לב על שום דבר, אבל הנה - אצלם החשבון נקי דבר שני הכי קטן מראה את המצב. יש על זה מה להגיד?

רבי יונה מתפלל למטר

דיברנו בימים האחרונים בקשר לחוני המעגל, וכל הסיפורים שבאו לבקש להתפלל שירד גשם, וגם אחר כך בני משפחתו שגם הלכו אליהם. בעניין הזה מביאה הגמרא עוד סיפור. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ג עמ' ב' לשון הגמרא:

"רבי יונה אביו של רבי מני כי הוה מצטריך עלמא למיטרא הוה עייל לביתיה ואמר להו הבו לי גואלקי ואיזיל ואייתי לי בזוזא עיבורא כי הוה נפיק לברא אזיל וקאי בדוכתא עמיקתא דכתיב ממעמקים קראתיך השם וקאי בדוכתא צניעא ומכסי בשקא ובעי רחמי ואתי מיטרא כי הוה אתי לביתיה אמרי ליה אייתי מר עיבורא אמר להו אמינא הואיל ואתא מיטרא השתא רווח עלמא"

"רבי יונה, אביו של רבי מני, בעת שהיו צריכים מטר בעולם, היה נכנס לביתו ואמר להם: תנו לי השק שיש לי, ואלך לקנות בעד זוז דגן. והיה רעב גדול, שאפילו לבני ביתו לא היה מודיע. כשיצא לחוץ, הלך ועמד במקום עמוק, שכתוב: ממעמקים קראתיך ה'. ועמד במקום הזה בצנעה, וכסה עצמו בשק, והתפלל, וירד מטר. כשבא לביתו אמרו לו: הביא כבודו דגן? אמר להם: אמרתי, הואיל שירד הגשם יהיה רווח בעולם, שיהיה שובע, לכן לא קניתי כעת תבואה שהיא ביוקר".

מה אתם אומרים על הסיפור הזה? הבנתם את הסיפור? כן, זה מובן? מה הוא היה עושה? עוד פעם - "מעשה ברבי יונה, אביו של רבי מני, בעת שהיו צריכים מטר בעולם, היה נכנס לביתו" - פה יש שינוי מהסיפורים הקודמים, בסיפורים הקודמים הצדיקים חיכו שיבואו לבקש מהם להתפלל ואז היו שליחי ציבור, ויתפללו וירד גשם. חוני גם כן לא עזר שהתפלל, אז היה צריך להישבע ולהיכנס למעגל שלו וכל זה. במקרה הזה רואים שהוא בעצמו הבין שבעולם הזה צריכים גשם והיה נכנס להתפלל, לבד, "היה נכנס לביתו ואמר להם: תנו לי השק שיש לי, ואלך לקנות בעד זוז דגן. והיה רעב גדול, שאפילו לבני ביתו לא היה מודיע" - הוא לקח איזה מין שק ואמר שהוא הולך לקנות. "כשיצא לחוץ, הלך ועמד במקום עמוק, שכתוב: ממעמקים קראתיך ה'." - בדרך כלל ממעמקים קראתיך השם, זה ממעמקי הלב, אדם קורא לה' יתברך, זאת אומרת שהתפילה תהיה עמוקה בפנימיות ובפנים ולא בפה ולחוץ - זה ממעמקים קראתיך ה'. אבל הוא היה הולך ממש למקום נמוך, ונכנס לתוך המקום הנמוך ומכסה את עצמו עוד עם השק. מקום עמוק. "ועמד במקום הזה בצנעה, וכסה עצמו בשק, והתפלל, וירד מטר. כשבא לביתו אמרו לו: הביא כבודו דגן?" - הרי הוא אמר שהוא הולך לעשות קניות. "אמר להם: אמרתי, הואיל שירד הגשם יהיה רווח בעולם" - שירד הגשם יהיה רווח בעולם. "שיהיה שובע, לכן לא קניתי כעת תבואה שהיא ביוקר." - מה אנחנו רואים בזה? שהוא היה מסתיר את המעשים שלו לגמרי. אצל חוני המעגל ראינו שזה היה בפרהסיא, בתוך תקיפות הוא דיבר. אצל אבא חלקיה מה ראינו? שהיה מתפלל עם אשתו על עליית הגג לפני שיבקשו, כדי גם להסתיר.

אצל אבא חלקיה ראינו שהיה מתפלל עם אשתו לפני שיבקשו, גם כדי להסתיר, ובכל זאת ידעו שזה הוא מתפלל, לא היה הסתר גמור. אצל חנן הנחבא שגם היה בן ביתו של חוני המעגל, מה ראינו? היו שולחים אליו תינוקות של בית רבן והוא היה מתפלל, אז אומנם לא שלחו חכמים, חכמים זה יותר פרהסיא מתינוקות של בית רבן, כי הם מבינים עניין, אבל שלחו את התינוקות של בית רבן. עכשיו למדנו מעשיה חדשה על רבי יונה אביו של רבי מני,

אתה מכיר את זה? אז עכשיו אנחנו משווים את הסיפורים מהתחלה, ורואים שמהפרסיא התקיפה של חוני עד מה שקורה פה אצל רבי יונה, אביו של רב מני, הוא לגמרי עושה בסתר, אפילו לא באים לבקש ממנו והוא מתפלל - זה חידוש, ושתיים, גם מבני ביתו הוא מסתיר את זה, לגמרי, שאצל אבא חלקיה הוא לא הסתיר מאשתו. וגם היה הולך לאיזה מקום, ומסתתר עוד בתוך המקום עמוק ומכסה את עצמו והיה מוריד גשם. טוב, נשאלת השאלה התמימה כן, אם כך אז איך אנחנו יודעים שזה מה שהיה קורה? אם אף אחד לא ראה ואף אחד לא ידע? אם זה היה כל כך בסתר, איך אנחנו יודעים את הסיפור? אז סימן שזה התגלה כנראה, סיפרו את הסיפור. אז יש פה כל הדרגות, מצדיק מפורסם כמו חוני המעגל, וצדיק נסתר בעניין הזה כמו רב יונה, אביו של רב מני. מה אנחנו למדים עד כאן?

תלמיד: שיש השתלשלות של מידת ההסתר של הצדיק. וגם שהצדיק צריך להסתיר את עצמו מהיצר.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אתה מעלה את השאלה, למה כל אחד מהצדיקים פה פעל אחרת, אחד בגלוי ובתקיפות, ואחרים באמצע ואחד נסתר לגמרי. הוא אומר או שהצדיק היה צריך להסתיר את עצמו בגלל הגאווה שלו, או בגלל שזה דרך פעולתו. מה אתה אומר? צדיקים - יש להם גאווה?

תלמיד: לא, זה גם סותר את מה שאמרנו בפעמים הקודמות, שהמניעה של הגשם זה לצורך התעוררות של העם, איפה ההתעוררות פה אם אף אחד לא יודע.

כ"ק האדמו"ר: אוהו, אוהו, שמעתם? אשריך. אתה אומר, הרי למה השם מנע את הגשם, בכדי שאנשים יתעוררו לפשפש במעשיהם, שיראו קשר בין המצב שלהם לבין ההשגחה העליונה, שכר ועונש. אז לכן היה עוצר את הגשם שאנשים יפשפשו במעשיהם, כשהם ראו שאין להם זכות, הלכו לצדיק שלפחות לו יש זכות שהוא יתפלל. אבל פה, אז מתפלל והיה קידוש ה', רואים, הנה צדיק מתפלל - יורד גשם. אז אם לא עשו תשובה מתוך צער, אולי יעשו תשובה מתוך שמחה, שהנה בזכות הצדיק ירד גשם אז הוא גם אנחנו נהיה צדיקים, והיו מתקנים, או ככה או ככה. אבל פה, היתה בצורת, הצדיק הנסתר הזה מתפלל ואף אחד לא יודע, לא בגלל מה באה הבצורת וגם איך זה הלך הבצורת, אז מה הרווחנו? זו שאלה אחרת.

תלמיד: יש כאן דרך אחרת, הקודם התפלל מתוך כניעה, אחרים התפללו מתוך גבורה. **כ"ק האדמו"ר:** טוב, בואו נתייחס לשאלה, אחר כך למה שאתה אמרת. השאלה שלו, הוא אומר, בעצם ייסורים לא באים לפרט ולכלל סתם, בטח יש לזה סיבה, הסיבה זה שנשפר את מעשינו, כל אחד ימצא מה לשפר. ובשיטה הזו של רב יונה בן מני, מה הרווחנו מהסבל הזה? ולמה באמת הוא בחר בלהתפלל בסתר? אז מה עם התשובה, מה עם התיקון, מה עם ההתעוררות?

תלמיד: כנראה הוא היה צדיק נסתר, ועשה את העבודה שלו וזהו. **כ"ק האדמו"ר:** ממה שאתה אומר זה ככה - הוא ראה את הצער שאין גשם, והוא היה רחמן גדול ולא רצה לצער אף אחד, והוא היה נסתר, הוא לא יכל להתפרסם, הוא לא יכל להגיד כלום, אז התפלל שיירד גשם, לפחות שיהיה להם גשמיות, כן. הקב"ה מבסוט מזה? הוא מבסוט או לא מבסוט? אם הוא רצה להוריד את הגשם בלי חשבון אז למה לא הוריד קודם? מה צריך לחכות לתפילה שלו? ואם הוא רצה להוריד גשם עם חשבון, אז למה הוריד עכשיו שהוא התפלל והוא לא תיקן את העם?

תלמיד: הוא התעלה בזה שהוא תיקן בעבודת ה'.

כ"ק האדמו"ר: הוא תיקן, אבל מה עם הדור? לפעמים הצדיק מתקן את עצמו ומה עם הדור? גם הדור צריך לתקן את עצמו.

תלמיד: ככה השם מכשיר אותנו למנהיגות.

כ"ק האדמו"ר: איזה מנהיגות, הוא נסתר לגמרי.

תלמיד: בשלב מאוחר יותר הוא ינהיג.

כ"ק האדמו"ר: נראה לך שהוא הולך להיות מנהיג?

תלמיד: אם הוא נסתר - הוא נסתר כל הזמן.

כ"ק האדמו"ר: אז זה ענו, נכנס בתוך העומק, מתכסה, לא מספר לאף אחד - זה יכול להיות מנהיג? תסתכל מה זה מנהיג היום, צמוד לטלויזיה, צמוד למקרופונים, בלי זה שום דבר.

תלמיד: פה רואים דוגמא ל-"הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה", בלי להתחשב בשום דבר.

תלמיד: הצדיקים, בגלוי או בנסתר, מנהיגים את העם, אם יש גזירה והצדיקים עושים תשובה אז היא מתבטלת.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר דבר והיפוכו, צדיק צריך לעשות תשובה? אם הוא צדיק אז הוא לא צריך לעשות תשובה, אם הוא צריך לעשות תשובה אז סימן שהוא לא צדיק.

טוב, בואו נסכם: ברור שיכול להיות שרצונו של השם יתברך לא היה לצער את הדור יותר מידי, אולי רצה לבחון את הצדיק, שאם ברגע שהוא רואה שאין גשם - האם הוא התעורר להתפלל על הדור או לא. אנחנו יודעים מנח שהוא לא התפלל על רשעי דורו, ואברהם אבינו כן עשה הרבה פעולות בשביל דורו, אבל יש צדיקים כנראה שלא מתעוררים מהר להתפלל על הצרכים של הדור, ויש צדיקים שיותר מתעוררים מהר. אז יכול להיות שזה היה פה נסיון בשביל הצדיק. שתיים, אולי רצו לבחון אותו איך הוא יתפלל, בפרהסיא או לא בפרהסיא, בסתר, באיזה דרך. בנוסף לכל יהשם יתברך מתאוה לתפילתן של צדיקים, יכול להיות שהוא רצה את התפילה שלו, בשביל זה באה הבצורת. עכשיו, יש צדיקים שהם משורש כזה של רחמים רבים, שהם בכלל לא מבקשים תיקון ולא מבקשים כלום, הם רוצים שיהיה טוב לעם ישראל. אגב, גם אצל חוני ראינו אז שהוא בכלל לא הכריח את עם ישראל, הוא נכנס להתוכח עם הקב"ה בשביל הגשם, בכלל לא אמר להם תחזרו בתשובה, תתקנו, כלום. הוא מסר את נפשו על זה, לא אמר מילה אחת, וזה עשה אותו דבר אבל בסתר, כן.

היום אם מישהו מעלה את הרעיון בפהרסיא, בציבור, שדבר מסוים קשור, איזה סבל שבא לעם, לא עלינו, קשור לאיזה פגם של הדור או משהו - אוכלים אותו בלי מלח. זאת אומרת הגענו למצב בגלות שהקשר של שכר ועונש הוא נראה כמו איזה תאוריה מפחידה, זה לא מובן לעם ישראל, זה מרוב גלות. אז בזמן הגמרא זה היה ברור, אם באים יסורים צריך לפשפש במעשיו, ואם זה יסורים של הכלל אז כל הכלל צריך לפשפש במעשיו. ודאי שאם באים להוכיח את הדור אז אדם צריך להכניס את עצמו יחד עם המוכחים, לא להגיד "אתם כאלה ואתם כאלה" אלא "אנחנו צריכים לתקן", שהוא יראה, בסך הכל מה שאמרו כאן זה נכון, שאם הדור הוא מתוקן למי פונים? פונים לראש, לצדיקים. אם הצדיקים מספיק מתוקנים, הם יכולים לתקן את כל הדור, אם הם מספיק ענווים, אם הם מספיק אוהבי ישראל - הם יכולים לקרב את כולם. אם להיפך, הם לא כל כך מתוקנים, פחות אוהבי ישראל ויותר בעלי דינים או כל מיני דברים כאלה - יכולים למנוע, למנוע תיקון מהדור, במקום ללמד זכות יכולים לקטרג, רחמנא ליצלן, זה גרוע מאוד. והיה נביא, מי זה היה הנביא?

תלמיד: ישעיהו.

כ"ק האדמו"ר: שנענש. מי עוד? - אליהו הנביא. הקדושים הכי גדולים נענשו בגלל שקיטרגו, ולא בכונה לקטרג, קיטרגו בשביל לתקן, לא משהו...

תלמיד: משה רבנו.

כ"ק האדמו"ר: נכון.

תלמיד: יונה הנביא.

כ"ק האדמו"ר: נכון. הנה, יש רשימה. על אחת כמה וכמה, מה אנו מה חיינו, שצריכים להזהר לא לקטרג על אף אחד, ובטח לא על הדור כולו, וכן הלאה וכן הלאה, השם יעזור. כן, אז זה בקשר לזה. עכשיו נתיחס למה שהוא אמר, למה הצדיק הזה הסתתר בשביל להתפלל? נניח הוא הבין שהקטע פה זה לא לחנך את הדור אלא זה להוריד גשם, אז הוא הלך והתחבא והתפלל, אז הוא אומר - אולי זה מפני הגאווה שלו. שאלתי האם לצדיק יש גאווה? מה אתם חושבים?

תלמיד: אולי הוא אחד מל"ו צדיקים נסתרים. אז אין לו גאווה בכלל.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר, צדיקים נסתרים מל"ו צדיקים, אין להם גאווה בכלל? מה אתם אומרים?

תלמיד: הוא לא היה צדיק נסתר.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא היה צדיק נסתר.

תלמיד: קראו לו 'רב' כי בנושא הזה של התפילה הוא היה הולך להתפלל..

כ"ק האדמו"ר: יפה, אז הוא נסתר, הוא לא נסתר בכל הקומה שלו אבל בדבר מסוים הזה הוא כן נסתר, הסתתר. לצדיקים יש גאווה?

תלמיד: יכול להיות.

כ"ק האדמו"ר: יכולים. איך? פשוט הם בני אדם. הרי קודם כל יש ציווי, שהצדיק צריך שיהיה לו שמינית שבשמינית גאווה, כדי שיוכל לשמור על כבוד התורה וכל העניינים, נכון? צריך שמינית שבשמינית, זה יכול להשאר שמינית שבשמינית וזה יכול לגדול פתאום למאה אחוז. ודאי היצר הרע, אם לא היצר הרע הפרטי שלו, היצר הרע הכללי יכול לבוא ולנסות להפיל אותו, באיזה גאוונת, באיזה משהו, שיכנס קצת לגאווה, אולי מוכר לו שזה גאווה לשם שמיים, ואז זה הכי מסוכן כי אז אדם הוא אפילו לא עושה תשובה, כי הוא חושב שהוא בסדר, הוא מתגאה בדרכי ה'. בודאי שכל אדם, גם צדיק גמור עד הרגע האחרון, חלילה, יכולים לנסות אותו, יכול ליפול, יכול לקטרג - ולכן כמו שאמר, צדיק זה גם בן אדם. כל עוד שהוא חי צריך להזהר מאוד מאוד מאוד.

אל תבואני רגל גאוה'. כן, כי האדם בתוך הגוף, למרות שהוא בביטול כלפי שמיים, למרות שהוא בדבקות, עדיין הוא בתוך הגוף, הגוף מפריד בינו לבין הקב"ה, זה עדיין לא דבקות מושלמת, כל עוד שיש גוף, אפילו גוף קדוש - יש סכנה, אדם יכול להיות בסכנה. מי נכשל אחרי שמונים שנה?

תלמיד: יוחנן כהן גדול.

כ"ק האדמו"ר: יוחנן כהן גדול. אם הוא לא היה צדיק - היה מת באותה שנה, הנה, שמונים שנה היה צדיק, כיפר על כל עם ישראל ובסוף נפל. זה כדי שאנחנו נדע שבן אדם צריך להזהר עד הרגע האחרון שתמיד יכול ליפול, בטח בגאווה, זה מאוד מסוכן. וכמו שאמרנו אם בן אדם פשוט מתגאה על הבית היפה שלו, חכם יכול להתגאות על חכמתו, צדיק יכול להתגאות על צידקותו - כל דבר ודבר, אז זה לא סיבה כדי לא לעשות מעשים טובים, צריך

לעשות אבל צריך להזהר. האם במקרה הזה הוא הלך להסתתר בגלל הגאווה, זה אנחנו לא יודעים, לא כתוב. יש עניין אחר שאמרת, שזה דרך עבודתו, דרך עבודתו, נשאלת השאלה למה דרך עבודתו היתה בהסתר, ויש צדיקים שדרך עבודתם בגלוי ובגדול אפילו, בפרהסיא רצינית.

תלמיד: כנראה שזה גם קשור לדור.

כ"ק האדמו"ר: קשור לדור. מה אתה אומר שהיתה פה ירידת הדורות מחוני עד אליו?

תלמיד: היכולת שהיתה ירדה.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר שזה ירידת הדורות, לפי הכלל שהוא מציע - ככל שהדור יותר ירוד אז הצדיק צריך להיות יותר נסתר. אני שואל, למה? אולי הפוך? אולי ככל שהדור יותר בהסתר פנים, יותר דרוש שיהיה גילוי פנים, כדי שלא יאבדו את האמונה לגמרי, מה אתם אומרים? כן?

תלמיד: דור שהוא, חלילה, ירוד יכול לקטרג על הצדיק שמתפלל בפרהסיא, לכן הוא מסתתר.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אתם שומעים מה הוא אומר? הרואה שרואה את הצדיק מתפלל, אומר 'למה מי זה בכלל שיתפלל על הגשם?' אז הוא מקטרג עליו וזה מעורר למעלה קיטרוג, יכול להיות שהם יבדקו ויגידו באמת שהוא לא ראוי, סוגרים את העניין, אין גשם, רחמנא ליצלן. כן, מצד שני, מה אמרו כאן? ההיפך אמרו, שבדור שהוא בהסתר פנים - לזה גילוי פנים, אם יש צדיקים שזוכים לאיזה קצת גילוי פנים או הרבה גילוי פנים - זה קידוש ה', שיראו שיש דין ויש דיין, ויש אלוקים חיים. נו, אז מה אתם אומרים?

תלמיד: בדור הראשון, של חוני המעגל, מספיק שהעם היה מתפלל, שהקב"ה יענה, **כ"ק האדמו"ר:** זה לא מדויק, מה שלמדנו זה לא כך, הם אפילו התפללו לא עזר, הוא בעצמו התפלל ולא עזר, עד שהוא לא נשבע שהוא לא יוצא מהעיגול שלו - רק אז התחיל לרדת גשם וכל הסיפור.

תלמיד: זה כמו כהן גדול ביום הכיפורים, נכנס לקודש הקודשים והעבודה מאירה במקום לבד.

כ"ק האדמו"ר: נסתר, דרך אגב, מקום נסתר מהעין. כן?

תלמיד: כל אחד והתפקיד שלו והזמן שלו והעניין שלו.

כ"ק האדמו"ר: אז זה לא קשור לדור?

תלמיד: אם הדור בהסתר מחוסר זכויות, וסומכים על הצדיק שתפילה שלו מביאה לגשם, ולא עושים תשובה, אז זה קיטרוג עוד יותר גדול?
כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: יש גילוי פנים וגם לא עושים תשובה.

כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: לכן הוא עשה את זה בצינעה - שלא יהיה קיטרוג.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל מה עם הכלל שניסו להגיד פה? מתי הצדיק צריך להיות גלוי מתי הוא צריך להיות נסתר?

תלמיד: אם יש לו כשרון להיות גלוי, אז שיהיה גלוי. אבל אם לא מוכשר להיות גלוי ויש לו כשרון אחר להיות נסתר - אז הוא יהיה נסתר.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד. שמעתם מה הוא אמר? זה הכלל - כל אחד לפי תפקידו, כל אחד לפי צינורו, כל אחד לפי מה שמתאים וצריך לעשות. אם הצדיק הגלוי יכול לעשות קידוש השם גדול ולתקן את העולם בזה שהוא גלוי - אז הוא צריך להיות גלוי. אם הצדיק יכול לעבוד יותר טוב את השם ולתקן את העולם יותר בסתר - אז הוא צריך להיות נסתר. הכל לפי התועלת, לפי הכלל מקסימום תועלת - מינימום נזק. ויש מצבים, כמו אליהו הנביא, שכולם היו נביאי הבעל והוא היה צריך לקדש שם שמיים ברבים, היה חייב בכח ללכת למסור את נפשו על זה, וזהו זה, בהר הכרמל אני מדבר. אז צריך להיות, גם עניין של תפקיד וגם עניין של אופי, גם עניין של זמן וגם עניין של זכויות, וגם עניין שצריכים לבדוק באמת באותו זמן מה נכון ומה לא נכון, עד איפה זה נכון ועד איפה זה לא נכון.

בימים האחרונים קראתי קצת על חייו של דוד המלך, ורואים אצלו גם כן שמרגע שהוא התחיל לגדול, ומשחו אותו, ועד שהוא נהיה מלך - זה לא ביום אחד, זה לא חלק, טוב, עשו אותו מלך ישראל - מיד באותו יום הוא כבר מלך..אוהו, כמה תלאות, כמה הסתרים, כמה שלבים, כמה קטרוגים.

הכלל הגדול זה ככה: ככול שהעבודה יותר נסתרת - הקטרוג יכול לתפוס פחות, כי כתוב "אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מין העין" - ולכן הוא הלך והתכסה. עכשיו, שאלה מעניינת, למה הוא בכל זאת היה צריך להכנס למקום עמוק? האם זה נקרא הגשמה של הכתוב? "ממעמקים קראתיך ה'", הוא נכנס לתוך בור בשביל זה.

זה נשמע לנו ממעמקים, ממעמקי הלב, שמעומק של הלב, מעומק של הבטן. אבל הוא נכנס למקום עמוק.

תלמיד: אבל דבר חיצוני משפיע על הפנימיות.

כ"ק האדמו"ר: יפה. שמעתם מה הוא אמר?

תלמיד: כתוב גם שהחזן היה למטה, שמורידים אותו.

כ"ק האדמו"ר: היו מורידים אותו, נכון, אבל הוא לא היה במקום עמוק, קצת למטה. אבל למה מקום עמוק ממש?

תלמיד: יש בזה גם ביטול.

כ"ק האדמו"ר: ביטול.

תלמיד: קרוב למה?

כ"ק האדמו"ר: זה מה שהוא אמר - שהמעשה החיצוני משפיע על הפנימיות.

תלמיד: לא תמיד.

כ"ק האדמו"ר: לא תמיד.

תלמיד: הצדיקים שהיו טובלים במקוה מתחת למים.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל פה לא מדובר על זה, במקוה מתחת למים זה מונע באמת קטרוגים, אבל פה במקום עמוק לא מתוך המים. בטח יש סוד בדבר, צריך לחשוב על זה ולהתבונן.

יש פה עוד כמה נקודות שאנחנו צריכים להתבונן, אתמול כבר דיברנו על עיקרי העניינים. חשבתי בעניין הזה שהוא היה מסתתר במקום עמוק, שבזה סיימנו אתמול. כתוב שהאדמה זה בחינת מלכות, מלכות אין לה מעצמה כלום, היא מקבלת מלמעלה. ויש פה עוד עניין חשוב, מבחינת הפנימיות, יש כל מיני סוגים של צדיקים, יש צדיקים שהם צדיקים עליונים והם מנותקים מהעם, ויש צדיקים אחרים שבתוך העם, ולכל אחד התפקיד שלו ולכל אחד את המעלות שלו, וכמובן גם את החסרונות כי אין משהו מושלם, רק השם יתברך הוא מושלם. הצדיקים האלה שהם מנותקים מהעם, בדרך כלל הם גם צדיקים נסתרים והם

עסוקים כל הזמן בדבקות ובלימוד תורה, בתעניות ובסיגופים ובעבודת ה', ומיחדים יחודים ודברים כאלה, ופורשים מין העולם ושומרים על עצמם בטהרה, ויש כאלה שגם בתוך העולם אבל הם נסתרים, העולם לא מכיר אותם. ויש צדיקים שהם גם כן עליונים מהבחינה הזו שיש להם דבקות והכל, אבל הם משפיעים באופן גלוי על עמך ישראל, או נותנים שיעורים או נותנים ברכות, או מנהיגים או כל הפוסקים או כל השרותים שהעם צריך. והעניין הזה שנכנס למקום עמוק, אפשר מזה להבין, הרי מקום עמוק זה מתחת לפני הקרקע, זה הדרגה יותר נמוכה, הוא ירד לדרגה נמוכה ביותר כדי שהשפע ישפיע מלמעלה עד למטה, עד למקום הנמוך ביותר. כשהצדיק הוא רוחני כזה וכולו מרחף בעליונים, אין לו כח להשפיע וגם לא להעלות את הניצוצות שהם מאוד עמוקים בתוך הקליפה, כדי להגיע להרים את הניצוצות העמוקים מתוך הקליפה, צריך כח מיוחד שיוכל לרדת עמוק ולעלות ולא יפול, מקומות שבו אדם רגיל היה נופל, פה צדיק עליון כזה רוחני וטהור היה נופל, הצדיק שיורד למטה עמוק הוא לא נופל. עכשיו יש תמיד גישה כזו, אפשר ללכת לפי החזקים מבחינה רוחנית, לדאוג נניח להקים ישיבות, אבל רק לנפות את כולם, רק לקחת עשרה הכי טובים ובשבילם לעשות את כל העבודה, ואפשר ללכת לפי הבינוניים, לא רוצים את הגדולים ולא רוצים את הקטנים, או אפשר ללכת עם הנמוכים ביותר. ראינו במדבר שהיה קצת נזיפה בעניין שעמלק בא ו-"כל הנחשלים אחריך", כן, אז יש את הפירוש בגלל שהשאר את הנחשלים אחריך אז עמלק תפס אותך. שהרועים הרוחניים צריכים לדאוג לכל עמך ישראל, גם לפשוטים, גם לבינוניים וגם לכולם, ולא רק למה שנוח או נחמד או המוצלחים ביותר. אבל יש שיטה כזו, יש שיטה כזו בהחלט, שמנסים להוציא מאלף תלמידים תלמיד אחד שהוא יהיה מוצלח, הוא יהיה בעל הוראה, יש בזה גם הגיון. על כל פנים מה שכאן הוא הלך במקום עמוק, זאת אומרת שהוא רצה להתפלל ושהגשם ירד דרך כל המדרגות, שהשפע ירד מלמעלה עד למקום הנמוך. לפעמים השפע יורד מלמעלה ורק עד הנשמות הגבוהות, ולא יורד לנשמות התחתונות, זה אנחנו רואים בכל מיני ספרים של קדושי עליון, מסתכלים בזה ולא מבינים כלום, שפה קשה, רעיונות עמוקים, דברים סודיים, הכל סתום, אומר האדם הפשוט - חוץ מלקרא את זה סתם לסגולה, מה אני מרויח מזה, שום דבר, זה נשאר מחוץ להישגו של האדם. ויש צדיקים שצריכים להביא את זה עם כפית בפה כמו שאומרים, שזה יהיה ברור לכל אחד שיקרא את זה - זה בחינת יודי בעקב, בחינת יעקב, יי-בעקב. לקראת הגאולה השלמה במהרה שצריכה לבוא, אז התורה צריכה להיות בהשגת כל יהודי, שכל יהודי יוכל ללמוד, ולכן בדורות האחרונים, עכשיו ראינו את עניין החסידות שמבחינת פנימיות התורה אז זה יותר מושג מפנימיות התורה של האר"י, זה יותר ברור לבני אדם, ותנועת החסידות בעצמה היא באה בשביל לקרב גם את האנשים הקטנים, לא רק את האנשים הגדולים אלא כל יהודי להרים אותנו לעבודת ה'. ועוד בדורות האלה יש למשל הרבה שו"תים, כל מיני שאלות שמתעסקים עם העניינים של האדם הרגיל, ויש את העניין של יש מקובלים שהביאו שיטה מאוד מדוקדקת ללימוד ויש את השיטה של הרמח"ל שגם כן היא פתחה פתחים שהאר"י ז"ל לא פתח, זה בפנימיות התורה, וגם כן בשאר חלקי התורה, יש כל מיני אפשרויות היום לבן אדם שפעם כל זה היה בשבילו סינית, רוצה ללמוד - בבקשה הנה, מכלום אתה יכול להתחיל, זה פלא הדבר הזה, זה לא היה בכל הדורות, גם בזכות השם יתברך ובזכות הדפוס, שהמציא את הדפוס, אז היום כל מי שרוצה ספר זה קל להשיג ספר, פעם היו צריכים לחכות עד שיכתבו את הספר - זה הכל רחמי שמיים כדי שהתורה תהיה מושגת, מה שאומרים ששלמה עשה אוזניות לתורה. זה הפתח שהי' פותח כדי שכל אחד יוכל לדעת את התורה, אז זה הסימן הזה שהוא הלך להתפלל

במקום עמוק. עכשיו יש פה עוד שאלות, הרי הוא הסתיר את מעשיו, בשביל להסתיר את מעשיו הוא רימה בעצם את בני ביתו, הוא אמר להם "תנו לי השק שישי לי, ואלך לקנות בעד זוז דגן" - הלך והוא לא הביא להם דגן, הם חיכו לו והוא לא הביא, אמר שעכשיו ירד גשם אז נוכל לקנות את זה יותר בזול. מה אתם אומרים על זה? שהוא שינה מין האמת, כן? תלמיד: יש מצבים כמו עם יעקב ועשו, או למען שלום בית ששינו מן האמת למען מטרה רוחנית.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת אתה אומר, מה שאנשים חושבים שזה אמת זה לא בהכרח אמת, אלא אמת זה רצון ה', כי כתוב "ה' אלוקיכם אמת". לפעמים יכול להיות שרצון השם זה לשנות מהאמת הפשוטה שאדם חושב שזה האמת. איפה עוד אנחנו רואים? אצל שמואל שהלך למשוח את דוד והוא פחד משאול, אז הוא אמר שמה הוא יעשה, הוא אמר לו שהוא יהרוג אותו, אז השם אמר לו: טוב, תגיד שבאת לזבוח. וזה לא נכון, אז איך אם "ה' אלוקיכם אמת" אז איך השם נתן לו דרך לרמות? אלא רצון השם הוא האמת כי האמת היה שדוד צריך למלוך, והאמת שצריך לעשות השתדלות שנכנסים למקום סכנה, וברור שאם הוא היה עושה את רצון המלך הנוכחי אז הוא מורד במלכות, אז הוא היה חייב מיתה, השם לא רצה שהוא יהיה חייב מיתה, הוא לא רצה שהוא הסתבך עם שאול אז הוא נתן לו דרך לעקוף את הבעיה. אבל מה שברור שאנחנו האנשים הפשוטים צריכים מאוד להזהר, כי כתוב "מדבר שקר תרחק" שאדם צריך להשתדל לא לשקר, אם הוא מתרגל לשקר לשם שמיים, יכול להיות שבסוף הוא יתרגל לשקר גם לא לשם שמיים.

אז לא נגיד שמותר לשקר וכל אחד ישקר ויסלף וישנה ויגיד שזה בסדר, אלא יש כל מיני הוראות מיוחדות מפני דרכי שלום, מפני ישובו של עולם, מפני שלום בית, יש מקרים שאפשר לשנות מין האמת. ופה, מה הסיבה שהוא שינה מין האמת קצת?

תלמיד: ענווה.

כ"ק האדמו"ר: ענווה?

תלמיד: הסתרה.

כ"ק האדמו"ר: הסתרה?

תלמיד: כתוב שלתלמיד חכם מותר לשנות בשלושה דברים ששואלים אותו.

כ"ק האדמו"ר: נו, דבר.

תלמיד: אחד מהם זה כמה הוא למד, אז פה זה דומה, הלימוד מראה את הגדלות שלו, ופה, אם ידעו שהוא הולך להתפלל הוא מראה את הגדלות שלו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אפשר לדון פה בעניין של פיקוח נפש, הרי הוא ידע שאם אין גשם, הוא ידע שאם הוא לא יתפלל כנראה לא יהיה גשם, כנראה שלדור לא היה זכות, עובדה כשהוא מתפלל יורד גשם, אז הוא יודע שבעניין הזה השם יתברך סומך עליו, יכול להיות שאם הוא ילך ויגלה אז זה יתקלקל, ושהוא ילך להתפלל כבר לא ישמעו לו, שדבר כזה צריך להיות סמוי מין העין, עובדה שה' לא שלח לו חכמים כמו לחוני או כמו לרב חלקיה, זה היה סמוי מין העין הדרך שלו. ולכן יכול להיות שאם הוא היה אומר את האמת זה היה מתקלקל וכבר לא היו שומעים את התפילה שלו. וגם מפני ענווה וגם מפני הקיטרוגים וכל העניינים הידועים. יש למישהו מה להוסיף? זהו? נמשיך הלאה? אם כבר הזכירו פה את רב מני, זה היה מעשיה ברב יונה אביו של רב מני, עכשיו נביא מעשה ברב מני עצמו.

מצערים אותו, אז האבא גרם לזה שביום אחד שהם עברו שם האנשים האלה, לא יכלו לזוז משמה עד שקיבלו על עצמם. מה אתם לומדים מהחלק הזה של הסיפור?
בן אדם יש לו בעיה, הולך לאביו שנפטר, שוטח את בקשותיו והוא פועל פלאים כאלה, ומכריח את האנשים לעשות תשובה ולהתייחס לבן שלו כמו שצריך. יש קושיות על הדבר הזה?

היום היו אומרים שיש לו ניגוד אינטרסים, לאבא, שהוא נגוע בעניין בדאגה לבן שלו.

תלמיד: היה אבא צדיק, וגם הבן היה צדיק

כ"ק האדמו"ר: אתה עשית את כולם צדיקים, כל הכבוד, ככה צריך.

תלמיד: אם הוא צדיק אז אין פה אינטרסים, הוא התפלל על הבן שלו, כמו על כל אחד.
כ"ק האדמו"ר: זה שהוא נענה זה בגלל שהוא צדיק או בגלל שהוא אבא של הבן? כל נפטר יכול לבקש משהו על הבן שמצערים אותו וזה יתקיים? הוא בדק למה מצערים אותו? אולי היו מצערים אותו בצדק, אולי ציערו אותו בצדק?

תלמיד: הוא בעולם האמת ולכן השיקול שלו אמיתי ז"א הם ציערו אותו באמת, אם לא היה כך הוא היה גורם לרב מני לחזור בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שהנפטר רואה את הכל והוא יודע את הכל, והוא יודע מה האמת ומה לא? אבל יש שוני בדרגת ההשגה של הנפטרים, הרי זה כל השכר שמה.

תלמיד: כן, הוא היה צדיק.

כ"ק האדמו"ר: האם היהדות דורשת, אם התורה דורשת מהאדם שיתייחס לבן שלו באותו מידה שהוא מתייחס למישהו אחר? או הבן שלו זה קודם כל הבן שלו ואחר כך אם הוא צודק או לא צודק?

תלמיד: רואים שמשא רבנו התפלל על מרים, אז התפלל קצר דוקא, שלא יגידו שהוא מאריך.

כ"ק האדמו"ר: שמעתם? משה רבנו שהתפלל על מרים אחותו שתהיה בריאה, הוא התפלל תפילה קצרה כדי שלא יגידו שהוא מתפלל על אחותו באריכות ועל עם ישראל הוא לא מתפלל באריכות.

תלמיד: אני אומר שיכול להיות שיש פה מידת חסידות, שמשא רבנו נזהר ממראית עין וחילול ה'. ומלכתחילה לא היה צריך לעשות ככה.

כ"ק האדמו"ר: ורב יונה לא חשש? הוא לא היה חושש שיגידו: אז, זה בגלל שהוא הבן שלו הוא עשה לנו קונץ פה ועצר את הסוסים.

תלמיד: זה שהם עשו תשובה מגלה למפרע שזה היה בסדר.

כ"ק האדמו"ר: אולי עשו תשובה כי לא היה להם ברירה, הוא עצר אותם שם עם הסוסים הם לא יזוזו משמה עד שיקבלו לא לצער את הבן שלו. אם היו מצערים מישהו אחר, הוא גם היה עושה אותו דבר? זו השאלה.

תלמיד: למה דוקא הלך לאבא שלו, אולי היה הולך לצדיק אחר?

כ"ק האדמו"ר: נניח יהודי היו מצערים אותו, היה הולך לרב יונה, היו עוברים המצערים, היה עוצר אותם או לא היה עוצר אותם? דוקא בגלל שזה הבן שלו, ונניח השני הוא גם בדרגה של הבן שלו, גם צדיק, ומצערים אותו סתם כנראה, ודאי שאם הם היו מצערים אותו בצדק, אז לא נראה שצדיק יעצור אותם סתם, לפעמים מצערים בן אדם בשביל להחזיר אותו בתשובה, אז מה, מגיע להם עונש? כנראה שזה לא היה בסדר. אז אם היה בא יהודי באותה בדרגה ובאותו העניין, ולא היה הבן שלו, גם היה עושה את העניין הזה או לא?

האם יש פה עניין של זכות אבות או לא? יש עניין של זכות אבות או אין עניין של זכות אבות?

תלמיד: יש עניין.

כ"ק האדמו"ר: יש עניין של זכות אבות. גם בעניין כזה לעשות לו פרוטקציה? או בעניינים אחרים?

תלמיד: לא פרוטקציה, אלא כדי שלא יהיה חילול השם.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא פעל, האבא פעל מתוך חשש לחילול ה' השקפה מעניינת.

תלמיד: יש זכות אבות, כל הזמן אנחנו מתפללים שזכות האבות תגן עלינו.

כ"ק האדמו"ר: היום, אם היו באים, להבדיל, לאיזה שופט, זה בן אדם שזה הבן שלו - הוא היה צריך לפסול את עצמו, אני נגוע אני לא יכול לדון את הבן שלי, זהו.

תלמיד: הוא לא שפט אותם.

כ"ק האדמו"ר: הוא כן שפט בין שניהם, וקבע שמצערים אותו בחינם ונתן להם עונש, מה לא שופט? שפט אותם וגם ביצע את הגזר דין לא רק ששפט אותם.

תלמיד: זה מצד האמת, הוא צדיק וזה מה שהיה צריך לקרות.

כ"ק האדמו"ר: אז אם היה אבא יהודי אחר, אם אותו סיפור - היה עושה אותו דבר, ככה אתה מעריך, מה מבחינה עקרונית?

תלמיד: אני מבין שזה אמיתי, שזה נכון, למה לא? האבא מחויב לבן שלו.

כ"ק האדמו"ר: כן, מחויב לעשות טוב על הבן.

תלמיד: קודם לבן שלו, אחר כך לאנשים אחרים.

כ"ק האדמו"ר: ומה עם זה שירננו אחריו? שזה בגלל שזה הבן שלו הוא עשה כך, אם זה היה מישהו אחר, הוא לא היה כל כך מקפיד? האם התורה דורשת מהאבא שהוא צדיק, להתחייב במיוחד יותר לבן שלו מאשר לבן של מישהו אחר? אותו דרגה, אותו דרך? זה משהו בלי רגש, בלי קשר, בלי כלום, הוא צריך להתגבר מעל לכל זה? איך התורה דורשת מהצדיק, מהאדם בקשר לבן שלו? מבינים את השאלה?

תלמיד: אולי יש פה ענין של 'עניי' ביתך קודמים'?

כ"ק האדמו"ר: אנחנו ראינו שכשהיה הסיפור שמה עם רבן גמליאל, לא בחרו ברבי עקיבא להיות נשיא כי אין לו זכות אבות, ואם יסתבך, כמו שאומרים, אז לא יהיה לו מי שיגן עליו, הם, זכות אבות מגינה בכל מקרה. כן?

תלמיד: יש איזה עדיפות לבן, "ושיננתם לבניך".

כ"ק האדמו"ר: כן, אמרו כבר פה, "עניי ביתך קודמים".

תלמיד: זה מהתורה.

תלמיד: כן יש איזה מחויבות.

כ"ק האדמו"ר: יש מחויבות - בטח יש מחויבות. אבל אם הבן, ציערו אותו, בצדק, בודאי הרב יונה לא היה פועל מה שפעל, ואז אולי הבן היה מבין שזה בצדק, היה עושה תשובה, גם אם מצערים אותו בצדק. הצדיקים הם קפדנים מאוד במידת האמת, גם כשהם חיים פה הם ככה, על אחת כמה וכמה בעולם האמת שהם ככה, לא יעשו משהו שהוא לא בדיוק כמו שצריך להיות.

תלמיד: שם כאילו מקצינים יותר?

כ"ק האדמו"ר: יש בזה כל מיני עניינים. יפה. זה פטנט, הולך להשתטח לקבר של צדיק, שמישהו עושה לך צרות, מה אתם אומרים?

תלמיד: כתוב שכשבאים ייסורים על אדם יפשפש במעשיו.

כ"ק האדמו"ר: או, למה האבא לא חינך אותו? למה הוא לא חינך את הבן שהוא בא לבקש? למה לא הראה לו שלא העיקר לבוא עכשיו לבקש שילכו היסורים? והוא תולה בזכות אביו אלא תבדוק למה מצערים אותך.

תלמיד: הרב, זה מעלה שאלה לגבי יחוס, אם כל אחד שיש לו איזה יחוס חשוב של איזה רב חשוב, צדיק גדול, האם באמת היחוס יגן עליו? אז קראתי בספר של הצדיק מרוז'ין, שכתוב שם שיחוס זה לשון מחסה, שאם הוא הולך בדרך ה', בדרך שהולך הצדיק, אביו או אבותיו אז כן תופס היחוס. אבל אם לא אז לא. אי אפשר שהיחוס תמיד יתפוס כשהבן לא ממשיך באותה הדרך, רק שהוא הולך באותה הדרך.

כ"ק האדמו"ר: בדרך ה'. אבל מה אם מה שאמרו פה? בכלל על השיטה הזו, שאדם מצערים אותו, ילך יבקש מצדיק שיתפלל עליו שיפסיקו לצער אותו, אולי צריך יותר לפשפש במעשיו, לקבל את היסורים באהבה ולהבין שזה משמיים.

תלמיד: הוא מתחבר לצינור.

כ"ק האדמו"ר: אתה גם מתעסק עם צנרת?

תלמיד: כשהוא מתקשר לנשמת הצדיק אז הוא עושה תשובה בעצם.

כ"ק האדמו"ר: איך הוא עושה תשובה?

תלמיד: על ידי ההשתפכות הוא מתקשר.

כ"ק האדמו"ר: לא יכול להיות בן אדם שמישהו הרגיז אותו, ואני עכשיו אלך לסבא שלו ואני יראה לו. מה, אין דבר כזה? יש דבר כזה, אני אלך לכותל ואני ישים פתק ואני יעשה ככה ויעשה ככה, אוי ואבוי להם. כל יום באים לפה כאלה שרוצים עזרה מכיוון כזה או אחר. זה נראה לכם מפשפש במעשיו? מפשפש במעשיהם, לא במעשיו.

תלמיד: אם הוא הולך לקבר של צדיק, יכול להיות שהוא גם לא יענה.

כ"ק האדמו"ר: הוא כנראה יודע שאבא שלו יטפל בעניין.

תלמיד: איך הוא ידע?

כ"ק האדמו"ר: מכיר את אבא שלו. מה שנאמר כאן זה שבכל מקרה שבאים יסורים שאדם ידע שזה משמיים ולא יעשה משהו בשביל לבטל אותם. מה אתם אומרים על זה? זו השקפה נכונה או זה לא נכון?

תלמיד: צריך לדעת שזה משמיים

כ"ק האדמו"ר: לא הם ולא שכרם.

תלמיד: אדם שיש לו מחלה, הולך לרופא. צריך לעשות השתדלות.

כ"ק האדמו"ר: הוא חייב לעשות השתדלות להוציא את היסורים או לא?

תלמיד: ודאי.

תלמיד: לא תמיד.

כ"ק האדמו"ר: לא, זה תלוי בדרגה, רבי אלעזר ברב שמעון היה מזמין יסורים.

תלמיד: טוב, זה בסדר, אנחנו מדברים על..

כ"ק האדמו"ר: 'עמד', פשוטים.

תלמיד: אפילו יסורים מפריעים בעבודת ה'.

כ"ק האדמו"ר: זה מפריע, תמיד יסורים זה מפריע, כל יסורים הכי קטנים זה מפריע, מה לא? ככה אנחנו.

תלמיד: יש כאלה שעשו תשובה והיסורים הלכו.

כ"ק האדמו"ר: עשו תשובה והיסורים הלכו. טוב. אי אפשר להגיד מצד אחד שחייבים ללכת לנסות להוציא את היסורים, כי אדם יכול להחליט שהוא מקבל אותם מאהבה והיסורים מכפרים וכל זה, הוא עובד את השם דרך זה. אבל אי אפשר גם לדון בן אדם שהולך לבקש שיוציאו לו את היסורים, שהוא לא בסדר - הוא כן בסדר, במיוחד אם זה מפריע לו בעבודת ה', ביטול תורה, ביטול תפילה, ביטול שמחה. טוב, סיכמנו את הנקודה? יש עוד משהו?

תלמיד: דוד המלך הצטער על אבשלום בנו, למרות שאבשלום לא היה בסדר.

כ"ק האדמו"ר: הוא הצטער עליו ואפילו ניסה שלא יהרגו אותו למרות שהיה חייב מיתה.

תלמיד: למרות שאמרו לו שהוא לא בסדר שהוא עוזר לו עדיין.

כ"ק האדמו"ר: בעצם אבשלום היה חייב מיתה כי הוא מרד במלכות, והוא ביקש שלא יהרגו אותו, ואז מי הרג אותו? יואב. ולפי מה הרג אותו? ע"פ איזה הלכה?

תלמיד: מורד במלכות.

כ"ק האדמו"ר: מורד במלכות, אבל המלך ביקש לא להרוג אותו. מלך שמוחל על כבודו - כבודו אינו מחול, אז לפי זה הוא הלך והרג אותו. ובאמת הוא הצטער מאוד על הנער, כך הוא קורא לו, בן כמה הוא היה אני לא יודע, בן כמה היה אבשלום? בטח לא נער, היה מעל לנער, אבל כאב לו. מעניין שבדיוק יואב יש לו איזה סיפור, יש על יואב סיפור - שהוא לא קיבל את הפסוק "כרחם אב על בנים", מכירים את זה? הוא רצה לבדוק, כן, "כרחם אב על בנים" מה זה "כרחם אב על בנים"? בדרך כלל אנחנו חושבים שהאמא רחמנית והאבא הוא הקשה, האמא מגדלת את הילד, האמא נותנת לו לאכול, האמא דואגת לו לכל הדברים, אז מה זה "כרחם אב על בנים"? הוא התקשה לקבל את העניין הזה, הלך ובחן את זה באיזה סיפור שאולי בפעם אחרת נרחיב אותו, עד שהוא השתכנע שזה נכון, "כרחם אב על בנים", והיה לו בדיוק את הקטע הזה עם דוד שהוא ריחם על אבשלום למרות שלא היה מגיע לאבשלום רחמים. טוב, השם יאיר את עינינו.

ואתמול כבר דנו בסוגיה הראשונה בעניין של הקשר של הצדיק והבנים שלו, ואם הוא צריך לדאוג להם במיוחד או לא, אולי לא, זה הבן שלו אז אולי לא כדאי ואם היה ראוי שהוא יוציא לא את הצער הזה או לא, שלפעמים הצער זה גם כן משמייס בשביל לעזור לאדם לתקן את עצמו וכו', כל מיני שאלות. השאלה שנשארה בנקודה הזו זה במעשה עם הסוסים, שבעצם זה שהצדיק גרם לזה שידבקו הסוסים שמה ולא יזוזו, בעצם הוא לקח להם את הבחירה לאלה שהיו מצערים את הבן שלו, אם הם לא יקבלו על עצמם לא לצער אותו - לא יוכלו לצאת משם, זאת אומרת ממש כפה עליהם "הר כגיגית". זו שאלה, האם מותר לקחת מאדם את הבחירה? האם יש דבר כזה? כן?

תלמיד: כמו עם פרעה שה' לקח לו את הבחירה.

כ"ק האדמו"ר: זה מקרה יחיד, יוצא דופן ויש הסברים על זה, פה זה לא פרעה וזה לא עניין של הכלל. זה הבן שלו שמצערים אותו והוא לוקח להם את הבחירה.

תלמיד: לא ברור ההתנהגות הזו.

כ"ק האדמו"ר: לא ברור? למה? אולי באמת ציערו אותו שלא בצדק.

תלמיד: אם ציערו אותו שיפשפש במעשיו.

כ"ק האדמו"ר: בסדר, אולי הוא פיפשש במעשיו ובכל זאת מצערים אותו שלא בצדק, מה, אין דבר כזה? שאנשים סתם מתנכלים למישהו, הוא לא עשה להם כלום.

תלמיד: למה סתם?

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות שהוא לא עשה להם כלום והם מצערים אותו, מה, אין אנשים שסתם מצערים בני אדם? ע"פ הטבע יש, בטח לכל דבר יש סיבה משמיים אבל לפי הטבע כן. נו? מה אומר כבודו?

תלמיד: השאלה אם הוא לקח להם באמת את הבחירה?
כ"ק האדמו"ר: לקח להם את הבחירה.

תלמיד: בן אדם יכול לקחת את הבחירה?
כ"ק האדמו"ר: עובדה, זה לא סתם בן אדם, "צדיק גוזר הקב"ה מקיים" משמיים לקחו להם את הבחירה, נדבקו הסוסים ולא יכלו לזוז. זה ראינו בסיפורים על אומות העולם שקרה להם, הרב בן עטר, נכון, שהלך לכותל או משהו, נדבקו שמה אנשים שרצו לזרוק עליו אבנים, משהו, גויים - יש סיפור כזה. אבל יהודים, נשיאים, אנשים שיקחו להם את הבחירה.

תלמיד: יש עניין כזה.

כ"ק האדמו"ר: אז זה עניינים של הכלל בדרך כלל.

תלמיד: זה רמה נמוכה של תיקון פנימי, ואז רק בצורה תובענית מתעסקים איתם.
כ"ק האדמו"ר: אני מבין אם היו נופלים מהסוס, חוטפים מכה, חוטפים מחלה, משהו, אבל פה הוא הדביק אותם.

תלמיד: היתה להם בחירה לפני זה אולי.

כ"ק האדמו"ר: לפני כן היתה להם בחירה, ועכשיו? אין להם בחירה?

תלמיד: זה עזרו להם משמיים.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שעוזרים להם משמיים, זאת אומרת יש להם זכות.

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: זה בא לעזור להם אתה אומר, זה לא בא לעזור לבן שלו אלא זה בא לעזור להם שיעשו תשובה, אז היה אפשר לעשות אותם חולים או הפסד ממון או משהו, למה עד כדי כך? זה פעולה מעל הטבע, זה לשנות סדרי עולם, שנדבקו הסוסים שם, כן?

תלמיד: יש אפשרות, נגיד, בית דין שכופה לתת את הגט, וזו תשובה מסוימת.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל זה לא בית דין פה. זה גם לא ברור אם בכלל אמרו להם שזה בגלל זה, אלי סתם נתקעו והיו צריכים בעצמם למצוא.

תלמיד: יכלו לבחור בלעזוב את הסוסים וללכת.

כ"ק האדמו"ר: שאדם קורה לו דבר כזה שהוא לא טבעי לחלוטין, הוא לא יעזוב את הסוס וילך, והשאלה מה היה קורה להם אם הם היו עוזבים את הסוסים והולכים, אולי היו נתקעים בעצמם, זה יותר גרוע, זה אזהרה חמורה, לא? דבר כזה, מה, אדם נתקע לו הסוס, לא יכול לזוז, הוא לא יפשפש במעשיו? כמעט אין סיכוי שהוא לא יפשפש במעשיו.

תלמיד: זה כדי לעזור להם לעשות תשובה, הם לא חושבים שהם טועים.

תלמיד: זה מוכיח שהצדיק דוקא כן דואג, ולא רק לבן שלו, לאחרים שיעשו תשובה אמיתית.

כ"ק האדמו"ר: כן, מה שאנחנו צריכים לקחת בחשבון, זה התקופה, מתי זה היה - זה תקופה שהיה הרבה גילוי פנים, היה ויכוח בין חכמים, נפל פתק מהשמיים, הבית מדרש עמד להתמוטט - כל מיני דברים כאלה מעל הטבע, שהיום אין דברים כאלה בכלל, אנחנו לא מכירים ולא רואים אז נראה לנו משונה, אבל שם היו קורים דברים כאלה כל יום, כן תופעות מעל הטבע כאלה שמתערבים בתוך הסדר של העולם, ואמת, אז מהבחינה הזאת זה

פחות מזעזעז מאשר נראה לנו מפה, לנו זה נראה דבר אוהו אוהו, אבל שמה זה דבר ביומו. ומצד שני, העניין של הבחירה פה, "הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים", בעצם נשארה להם הבחירה כי הם עושים תשובה, יכולים לעשות תשובה ויכולים להיות יותר עקשנים, יותר קשה. וכנראה שהיה להם זכויות כי אחרת לא היו עושים להם נס כזה, כי בעצם עשו להם נס להציל אותם, להציל אותם שהם רדפו אותו סתם. אבל זו שאלה עדינה, הנקודה עדינה. עוד משהו להוסיף?

תלמיד: אני לא מבין איך זה מסתדר, דוקא בתקופה של גילוי פנים, תקופה של גדולים, שהוא רוצה ניסים מעל הטבע?

כ"ק האדמו"ר: טוב, שאלה טובה שאלת, כן?

תלמיד: אולי כל התהליך הוא, כביכול, בשביל לחנך את הלב, שהניסים לא פותרים את הבעיות בשורש, כי בסוף המצב חזר לקדמותו.

כ"ק האדמו"ר: יפה. אבל אתם קפצתם את כל הסיפור, ואנחנו התעסקנו בנקודה הראשונה.

תלמיד: אביו 'מראה' לו שהנס לא מביא את התיקון, עדין הוא סובל למרות הנס.

כ"ק האדמו"ר: יפה. טוב, לנקודה הזאת שדיברנו כרגע, יש שאלה או יש איזו הערה?

אנחנו ממשכיכים בסיפור השני - "ועוד רבי מני היה רגיל ומצוי אצל רבי יצחק בן אלישור.

אמר לו: עשירים של בית חותני מצערים אותי. אמר לו: יהיו עניים! וכן היה להם. אמר לו:

הם דוחקים אותי כדי שאתן להם פרנסה, לפי שהם עניים. אמר לו: יהיו עשירים! וכן היה,

שנתעשרו." - טוב, בעקבות מה שנאמר כאן, אנחנו רואים מקרה שבן אדם מצערים אותו,

העשירים של בית חותנו מצערים אותו. יש מישהו בעולם הזה שאנשים לא מצערים אותו?

תמיד יש מישהו שמצער או הבוס או האשה, או הילדים או השכנים, או השונאים או החום

או הקור - תמיד יש משהו שמצער את האדם, זה חלק מהקיום שלנו פה, באנו גם כן כדי

שנצטער גם, אנחנו בעולם הזה, הצער מכפר, הצער מגדל את האדם, הצער זה חלק

מהעבודה. שאלה טובה. אז הוא, מצערים אותו כי הם עשירים, הולך לרבי שלו, אומר טוב,

שיהיו עניים, פתר לו את הבעיה, הם נהיו עניים. עכשיו נהיו עניים והם מצערים אותו כי

נהיו עניים, הלך לרב שלו, אמר טוב, שיהיו עשירים והם התעשרו עוד פעם. אנחנו לומדים

בחסידות עבודת הנפש שבן אדם מצערים אותו, קודם כל כתוב בגמרא "יפשפש במעשיו",

וישתדל לקבל את היסורים באהבה לכל הפחות, במקום זה הוא הולך לרב, הרב הוא קדוש,

אומר מילה, "צדיק גוזר הקב"ה מקיים". איזה תיקון עשו אותם אנשים שנהיו עניים? איזה

תיקון עשו אותם אנשים שנהיו עשירים בחזרה? מה הם למדו מכל זה? לא לצער אותו? הם

הבינו שזה בגלל שהם מצערים אותו? ומה הוא למד? מה האדם הזה למד? איזה עבודה

עשה? ומצד שני, רואים באמת גילוי פנים, אז איך זה מסתדר?

על השיטה, אנחנו מדברים לא על הסיפור, אנחנו מדברים על השיטה, יש פה שיטה - בן

אדם סובל, הולך לצדיק, הוא מברך והאנשים האלה נענשים, עכשיו הם מצערים אותו כי

הם עניים, הוא הולך ומברך והם נהיים עשירים.

תלמיד: הוא היה צריך לפשפש במעשיו ולחזור בתשובה, הוא צריך לתקן את הדרוש

תיקון.

כ"ק האדמו"ר: ככה אנחנו אומרים.

תלמיד: זה מזכיר את הסיפור עם חוני המעגל והגשמים: כשירדו גשמים יותר מידי והוא

התפלל וירדו פחות מידי,

כ"ק האדמו"ר: יש פה שאלה עמוקה, זה לא רק עניין של טכניקה. כן? מה אומר כבודו?
תלמיד: הוא רוצה להראות לו שלא יסתכל על האנשים שמצערים אותו, הם רק שליחים.
כ"ק האדמו"ר: קודם כל, איך הצדיק עצמו כביכול משחק עם גורלות של בני אדם? מילה
שלו נהיים עניים, מילה שלו נהיים עשירים, מה זה אנשים הם כלום? בני אדם הם שום
דבר? הם רק איזה שחקן בלוח שחמט שאתה מזיז אותו.

תלמיד: כנראה שכן יש לו את הכח הזה.

כ"ק האדמו"ר: זה שיש לו כח אנחנו לא חולקים, עובדה, כתוב, אנחנו מדברים על השיטה
אם זו שיטה לכאורה נכונה או לא, ומה קורה פה, ומה מצפים מרב מני, מה דורשים
מהצדיק ומה דורשים מהבן אדם שבא אליו.

אנחנו רואים לפי הצד השני פה של הסיפור עם אשתו, זה עוד יותר חריף, יש אישה והיא
מכוערת, טוב, מי הכריח אותו להתחתן איתה? הוא בחר בה והתחתן איתה, פתאום היא
מכוערת, טוב, נעשה שתהיה יפה, עכשיו היא מצערת אותו כי היא יפה, טוב, נעשה שתהיה
מכוערת. זה כמו איזה, שוב פעם, מה עם האשה הזו, מי היא? מה היא? פתאום היא
מכוערת, פתאום היא יפה, פתאום היא ככה, מה הולך פה?

תלמיד: לדעתי העניין הוא, שאביו של רב מני מנסה להראות לו שהעושר והעוני זה רק
תוצאות אבל יש לו תיקון עם האנשים האלו.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שמה, שהצדיק פה רב יצחק בן אלישיב הוא חניך אותם? חניך
מישהו פה, זו היתה פעולה חינוכית מה שהוא עשה? את מי הוא חניך? את רב מני או את
האנשים שציערו אותו או את אשתו? את מי הוא חניך?

תלמיד: לכאורה, את רב מני.

כ"ק האדמו"ר: אבל יש פה דבר כזה, בן אדם יש לו אישה שהיא לא יפה והוא לא בן אדם
פשוט, כן, רואים שאם כתוב פה הוא בודאי צדיק, הולך לצדיק השני שהוא אצלו, אומר לו
שאשתו מכוערת, מה יעשה? אז הוא מברך אותו שתהיה יפה. למה הוא לא אומר לו מה
אתה מפונק כל כך, מה איכפת לך, דיינו שמצילות אותנו מין החטא, מה מכוערת לא
מכוערת, להטריח את הקב"ה לעשות אותה יפה בגלל שהוא סובל שהיא מכוערת? שיתגבר
על עצמו או שיגרש אותה אם הוא כל כך לא יכול לסבול אותה, למה להפוך אותה ליפה.
אחר כך הוא בא ואומר, תראה, היא יפה עכשיו היא מתגאה עליי, טוב, שתחזור להיות
מכוערת. אז מה עשינו? אז עכשיו הוא יסבול אותה בתור מכוערת או לא יסבול אותה בתור
מכוערת? בתור מכוערת בהתחלה הוא לא סבל אותה ובתור יפה הוא לא סבל אותה, ובתור
מכוערת הוא לא סבל אותה עוד פעם, בטח לא סבל אותה, אז מה? פה משחקים עם העניין,
משחקים עם הכח של הצדיק שהוא יכול לגזור ולשנות דברים, בלי שיש דרישה מהבן אדם
שיתעלה מעל עצמו, אז מה אם עשירים מצערים אותו, אז מה אם אשתו מכוערת? לנו ע"פ
החסידות, ע"פ עבודת הנפש - ברור שהוא צריך להתעלות, אם הוא לא יכול בשום אופן,
טוב, אולי יש שאלה מה לעשות, אבל לערב כוחות מעל הטבע בעניין הזה, ואיך אומרים,
להטריח את הקב"ה לשנות מדרכי עולם, ואם העשירים האלה הם רשאים להיות עשירים
או עניים רק לפי זה שציערו את רב מני, כל העולם סובב סביב רצונותיו של רב מני? ואשתו
מכוערת או יפה לפי רצונותיו? והוא לא דורשים ממנו כלום

תלמיד: רב מני, מפני שהוא עסק בתורה כל הזמן, חשב שהתיקון שלו זה רק בתורה.
והאנשים שמפריעים לו - להתגבר ולא לשים לב אליהם. אביו נתן לו להבין לבד
שהתיקון שלו לכאורה הוא לא רק לימוד התורה.

כ"ק האדמו"ר: אבל מקשה פה התלמיד ואומר שבדור כזה של גילוי פנים, מה, זה לא היה ברור להם שהתיקון שלהם זה חוץ מהתורה גם כל העניינים האחרים? וחוץ מזה גם כן, מעניין פה שלפי המשך הסיפור, אז האבא, רב יונה לא עזר לבן שלו בזה שהוא תקע אותם עם הסוסים, כי הוא אחר כך הלך וביקש על העשירים, ואחר כך הלך וביקש על אשתו, ועל "כל העולם נברא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני", כולם צריכים להיות נחמדים איתו, כולם צריכים להיות יפים איתו, אם לא הוא לא יכול ללמוד תורה, אם הוא לא לומד תורה אז זה לא בסדר, אז הוא ישנה את כל הסדר של הבריאה כדי שהוא ירגיש בנוח ללמוד תורה?

תלמיד: אבא שלו עזר.

כ"ק האדמו"ר: במה עזר לו?

תלמיד: שהוא פתר לו את הבעיה של..

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא לא עזר לו מבחינה חינוכית אני אומר.

תלמיד: נכון, אבל זה חיזק אותו ש..

כ"ק האדמו"ר: שכל פעם שיש בעיה הוא יבקש מהצדיקים שיפתרו לו את זה.

תלמיד: עד עכשיו רב מני חשב שהוא צריך רק לעסוק בתורה ולא להתעסק עם עניין היחסים עם החברה שסובבת אותו, שזה תיקון של אחרים, ולא עניינו.

כ"ק האדמו"ר: אז עכשיו זה מחזק את הטענה שלו, איך אם הם היו בדרך כזו של עבודת השם שבעניינו, הקטנים, נראית מוגבלת, לא נראית הנכונה, איך זכו לגילוי פנים כזה עצום? תלמיד: כח התורה הוא נגד הטבע, בעצם רואים מהרב הזה שהיה לו את הכח הזה, שהתורה דוחה את כל כוחות הטבע.

כ"ק האדמו"ר: אבל אנחנו יודעים שעבודה לשמה, עבודה אמיתית זה עבודה שכוללת הכל, לא רק עבודה של שכל על התורה.

תלמיד: יש כאלה שכן.

כ"ק האדמו"ר: רק שכל?

תלמיד: איך אפשר לגדול בתורה בלי עבודה פנימית, מה הגדילה בכלל בתורה?
כ"ק האדמו"ר: בידיעות. אבל אסור שתלמיד חכם יהיה לא מתוקן ושיהיה מושחת או דברים כאלה.

תלמיד: פשוט הוא רוצה להיות מושלם.

כ"ק האדמו"ר: אני חושב שאם בן אדם הולך כי מצערים אותו והוא גורם להם שיהיו עניים וגורם לזה שתהיה יפה ואחר כך תהיה מכוערת, אז הוא לכאורה, לא מושחת ח"ו, אבל יש בו נקודות עדינות שאנשים נפגעים כתוצאה מחוסר התיקון שלו, לכאורה.

תלמיד: אולי רב מני מתלונן על השכנים ועל אשתו, הוא שליח כדי שהם יחזרו בתשובה. שאם פעם יהיו יפים או עשירים ופעם מכוערים ועניים יכרו בכח הקב"ה ויתפללו אליו.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל מה, זה אתה צודק מאה אחוז, אבל מה אם הרב מני עצמו? ומה עם הרבי שלו?

תלמיד: הרבי גם הוא שליח, הוא מתווך בין הקב"ה לבין רב מני הזה.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שהרבי שלו הוא גם שליח, ומה רב מני עצמו? איפה התיקון שלו? כן כבודו?

תלמיד: הוא הראה דרך אחרים את מה שאולי לכאורה פגום בו.
כ"ק האדמו"ר: לא נראה גם כן, דרך אגב, שהוא ראה משהו, פה לא מסופר, אולי אחר כך כן.

תלמיד: לאנשים שציערו אותו יש תיקון שגם כתוב שבהתחלה שהם נעשו עניים, אז הם באו לבקש ממנו. וגם אשתו, בהתחלה היא ציערה אותו כי היא היתה מכוערת.

כ"ק האדמו"ר: היא לא ציערה אותו, הוא לא היה מבסוט ממנה: "אמר לו רב מני: כי אין אשתי מקובלת עליי, ואין דעתי מיושבת עליה לפי שאינה יפה"

תלמיד: "ואין דעתי מיושבת עליה"

כ"ק האדמו"ר: אבל מה זה קשור?

תלמיד: היא לא מרוצה.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, הוא מצער אותה כי היא לא יפה. **כ"ק האדמו"ר**: מה אומר כבודו?

תלמיד: נראה שרצו להראות לו שכל מה שה' עושה הוא עושה לטובה, שנותנים לו כל מה שהוא מבקש, ובסוף הוא חוזר למה שנתנו לו בהתחלה.

כ"ק האדמו"ר: שלא יהיה עיקש ולא יהיה עקשן, ולא יהיה לו תלונות לגבי מה שנותנים לו. אני מסכים שיש דבר כזה, בן אדם נותנים לו משהו והוא לא מעריך, טוב, ניקח ממנו, נראה - זה חינוכי. אבל כאן יש קטע לכאורה מניפולטיבי, זאת אומרת זה לא רק בינו לבין הצדיק או בינו לבין הקב"ה, הוא בדרך גם כן אנשים סובלים מזה, אשתו נהית יפה, אחר כך נהית מכוערת, העניים היו עשירים נהיים עניים, יש פה כל מיני דברים שמסתובבים כתוצאה מהבעיה שלו, שהוא לא שלם עם מה שה' נתן לו, הרי זה אלף-בית של העבודה - להיות שלם עם מה שה' נתן לך.

תלמיד: אולי גם דרך האנשים האחרים, גם להם יש תיקון.

כ"ק האדמו"ר: בסדר, זה שמענו. אבל מה מבחינתו?

תלמיד: הוא עובר תהליך חינוכי.

כ"ק האדמו"ר: תקשיבו, בוא תכנס לראש שלו, הוא עכשיו לומד תורה ומצערים אותו, אז הוא הולך ומבקש מהצדיק, הוא רואה שהם נהיים עניים, איך הוא מרגיש עם זה? הוא מרגיש טוב? הרי כתוב שלא טוב שאנשים יענשו ע"י הצדיק. ופה הם נענשים, לא רק נענשים, הוא חושב שפטרו לו את הבעיה. טוב, ברור שיש פה עניין של קידוש ה', זה שהולכים לצדיק והוא אומר ככה ונהיה ככה - זה קידוש ה', זה יוצא משהו טוב. שתיים, יש עוד קידוש ה', שהבן אדם מתלונן על מה שיש לו ועל מה שאין לו, ובסוף מראים לו שמה שה' עושה הוא עושה לטובה. האשה היתה מכוערת, תגיד ברוך ה', תראה שהיא תהיה יפה מה היא תעשה לך. השכנים העשירים מצערים אותך, חכה שיהיו עניים תראה מה שהם יעשו לך. אז מה שה' עושה - עושה לטובה. אז הוא מתחנך, אבל מה שקצת קשה לנו, זה כל הפעולה הזו של התערבות באנשים, בעניינים ומעל הטבע ואוטומט כזה, ולא דורשים ממנו להגיד לו, במקום כל זה אפשר להגיד לו: חביבי, מה שה' עושה הוא עושה לטובה, מה אתה רוצה שאשתך תהיה יפה? אז היא תתגדל עליך, תגיד ברוך השם שככה, מה אתה מצטער, אתה מצטער שהם עשירים, חכה אם היו עניים היה יותר גרוע, וזהו, מה צריך לעשות את זה בפועל? בשביל מה צריך את כל זה? צריך לתת להוכיח אותו, להגיד לו: אז מה אם מצערים אותך, אתה תלמיד חכם, אתה עבד השם - תגיד ברוך ה'.

טוב, רבותי, אז אני עכשיו אתן תרוץ ואסגור את השיעור כי כבר מאוחר.

קיצורו של עניין, רבותי, בזמנים ההם היהודים היו בדרגה של מלאכים, כתוב - "אם הם

כמלאכים אנחנו כבני אדם, אם הם כבני אדם אנחנו חמורים", אז זה אין שום ספק בעניין הזה. אבל מה, היתה להם רגישות יתר, כבר ראינו אצל צדיקים שהם פתאום היו מקפידים על מישהו, אפילו בטעות, כמו רב יוחנן שהקפיד על רב כהנא שחשב שהוא צוחק, ורב כהנא לא צחק, היה לו איזה פגם מולד בפה ונראה כצוחק עליו, הוא חלשה דעתו והוא מת במקום.

יוצא, שיכול מאוד להיות שרב מני הלך להתלונן על כל אלה מצד זה של פיקוח נפש, שהוא לא רצה להקפיד עליהם, שאם הוא היה מקפיד עליהם אז היה הסוף שלהם, אז הוא הלך לרבי ואמר לו: תדע לך, אשתי מכוערת אתה יודע, זה מסוכן, והם עשירים ומצערים אותי, זה מסוכן. דוקא על מנת למנוע מהם את הצרות היותר גדולות ולכן הוא הלך גם לאבא, יכול להיות, כי אצלם זה היה אוטומט, מישהו היה מקפיד על השני - יכל להפוך אותו לגל של עצמות בלי הרבה חוכמות, אז דוקא זה שהוא הלך והתיחס לדברים האלה, יכול להיות גם כן שבעוצמות רוחניות כאלה, בן אדם אין לו את היכולת לשלוט בעוצמות האלה כל כך בקלות, כמו שאנחנו ראינו קדושים שתפס אותם היצר, לא יכלו לעמוד בזה, אנחנו אומרים איך זה יכול להיות דבר כזה? מה, היום כל נער יכול להתגבר על יצרו, איך הגדולים האלו לא התגברו על יצרם? גם רבי עמרם שהיה רץ והיה צריך לצעוק שיתפסו אותו, אם לא היה חלילה נופל, אתם מכירים את הסיפור כן? שהוא צעק שריפה שריפה. זאת אומרת שכנראה שעוצמות כאלה של יצר ויש עוצמות של הקפדות, ויש עוצמות של פינוק שאי אפשר בכלל לתאר את זה. יכול להיות שהוא אחרי שהוא עשה את כל העבודה, רב מני, כנראה כן עשה את כל העבודה וכן ניסה להתגבר על עצמו, וראה שבכל זאת הדבר הזה בוער לו וזה יכול להביא תקלה קשה, אז הוא הלך לבקש עזרה שזה לא יהיה. ולכן אסור לנו באמת לדון לפי השכל הקטן שלנו, כיוון שגם זה, וזה דוקא סימן של גילוי פנים, שבזמן שיש גילוי פנים גם היצר הרע גדול, כמו שהיה במדבר - היה מצד אחד גילוי פנים ומצד שני היה את הש-ט-ן ועשה להם כל מיני עניינים שמה, הראה להם שמשה רבנו מת או אברהם אבינו נעשה לו כנהר, כל מיני דברים שהיום אין את הדברים האלה. דוקא שיש גילוי פנים גדול - יש יצרים גדולים ויש רגישויות גדולות ויש הקפדות גדולות ויש כנראה כוחות שבן אדם בקושי יכול להשתלט על זה. זהו זה.

אנחנו הגענו פה עכשיו לקטע של האשה. "אמר לו רב מני: איך אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושבת עליה, לפי שאינה יפה." - רואים פה צדיק, רב מני היה צדיק תלמיד חכם, אבא שלו רב יונה כפה על הסוסים שלא יוכלו לזוז מהמקום עד שיפסיקו לצער את בנו, כנראה שבנו היה איש גדול, אחרת לא היה עושה דבר כזה. נכון? אנשים שהיו מצערים אותו הפכו להיות עניים, כי ציערו אותו בתור עניים הפך אותם לעשירים, הרבי שלו, עכשיו הוא בא להתלונן על אשתו, שלא טוב לו כי היא לא יפה, הוא בא להתלונן לרב שלו שאשתו לא יפה, אז הרב שלו מברך אותה והיא נהיית יפה, אחר כך היא מצערת אותו אז הוא בא עוד פעם, הפך אותה עוד פעם. כן, בעניין האשה, בעניין הטענה של האיש, רב מני, שאשתו לא יפה, זה עושה לו בעיות. האם זה דבר שאדם צריך להתלונן עליו או להתגבר עליו? האם זה דבר חשוב או שזה לא חשוב? מילא, אם הוא היה בא ואומר שהיא רשעית, טוב, אנחנו מבינים, אבל הוא בא להגיד שהיא לא יפה, נו, אז מה, אתה לא ידעת שהיא לא יפה לפני שהתחתנת? הרי חובה לראות את האשה לפני החתונה, אז בשביל מה התחתנת, מה אתה רוצה עכשיו לשנות סידרי עולם? מה אתם אומרים? כן? מה אתם אומרים על השאלה?

תלמיד: אולי מדובר ביופי פנימי, שההתנהגות שלה לא טובה אז היא נעשית מכוערת.
כ"ק האדמו"ר: היופי זה לא רק בפנים, אתה אומר, זה לא רק חיצוני.

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: זה פנימי.

תלמיד: אולי ברגע שהיא תהיה מקובלת עליו הם יוכלו להגיע לקשר טוב ביניהם.
כ"ק האדמו"ר: מה זה העניין הזה שהאשה תהיה יפה? מה זה? תקשיבו טוב, הוא רוצה שהאשה שלו תהיה יפה, מה הטעם? מה זה עניין שאשה תהיה יפה? שתהיה יפה, נאה בפנים שלה? מה זה יפה? זה מצד מה? מצד היצר שלו שהוא רוצה שיהיה לו תאוה אליה כי היא יפה? זה מצד האהבה שלו שהוא רוצה לאהוב אותה כי היא יפה? זה מצד האסתטי? מאיזה צד זה בא? וכמה זה חשוב וכמה זה לא חשוב? כן?

תלמיד: זה אלף כל, זה זכותו לשאול.

כ"ק האדמו"ר: אחרי שהוא התחתן מה הוא בא בטענות? לא רוצה מכוערת - שלא יתחתן אתה, מה אתה אומר?

תלמיד: יש משהו שדעתו לא מיושבת עליו, האשה לא מקובלת, אז הוא אומר את זה.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שצריך הכל להיות מושלם?

תלמיד: יכול להיות שהוא מקבל אותה כמו שהיא אחרי שנהיתה יפה ואח"כ מכוערת.

כ"ק האדמו"ר: פה יש סיפור, אבל אנחנו שואלים שאלה עקרונית.

תלמיד: כתוב "אשה נאה ודירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם" הוא חכם.

כ"ק האדמו"ר: צריך התרחבות הדעת. למה הוא לא חשב על זה לפני החתונה?

תלמיד: אולי היא השתנתה מהחתונה.

כ"ק האדמו"ר: השתנתה.

תלמיד: אומרים שהיופי הוא בעיני מתבונן.

כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: זה מעיד על המתבונן.

כ"ק האדמו"ר: מי המתבונן. מה אמרת שם?

תלמיד: קשה.

כ"ק האדמו"ר: קשה, קשה. מה אתה אומר?

תלמיד: יכול להיות שהוא הזדקן קצת.

כ"ק האדמו"ר: היא הזדקנה?

תלמיד: הוא הזדקן.

כ"ק האדמו"ר: הוא הזדקן, ובטח גם היא הזדקנה, נו אז מה? מה אדם רוצה שאשתו תהיה יפה וצעירה כל החיים? זה לא דרך הטבע, זה מה שקובע בחיים, היופי של האשה או לא היופי של האשה?

תלמיד: בין היתר.

כ"ק האדמו"ר: בין היתר. שלום בית תלוי ביופי של האשה? אם אין יופי אז אין שלום בית? מה אתה אומר?

תלמיד: "שקר החן והבל היופי".

כ"ק האדמו"ר: או, אה, שמעתם? שמעתם? הנה ענה לך. אז איך זה מתיישב, מצד אחד "אשה נאה ודירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם", עכשיו הוא אומר, איך אמרת?

"שקר החן והבל היופי אישה יראת השם היא תתהלל". מה אתה אומר?

תלמיד: אולי אין לה יראת ה'.

כ"ק האדמו"ר: אולי אין לה? הוא לא אמר, הוא אמר שהיא לא יפה, הוא דיבר על לא יפה. יש באמת דבר כזה, באים גם בחורים ורוצים להתחתן, לפעמים בחורים מבוגרים שלפי ההלכה כבר מזמן היו צריכים להתחתן, אבל אומרים: לא מצאתי יפה אני לא יכול שלא תהיה יפה. מה צריך להגיד להם? תתגבר על עצמך ותוותר או תמשיך לחפש יפה? רבי עקיבא אומר: "אפילו מצא יפה ממנה - יגרשנה", אה?

תלמיד: יפה בעיניו הכוונה?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: לא חייבת להיות יפה בעיני אחרים?

כ"ק האדמו"ר: לא. יפה בעיניו.

תלמיד: אם אני זוכר, כתוב שהיא תהיה שחורה, יפה במעשים, נכון?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא מדבר, אל תעשה פירושים, לך לפי מה שכתוב, כתוב שהוא לא רוצה אותה והוא לא מסתדר איתה כי היא לא יפה. עובדה שהרב בירך אותה והיא נהייתה יפה. העניין פה הוא עניין של יופי, לא לסלף. נו?

תלמיד: יפה מבחינה חיצונית הכוונה?

כ"ק האדמו"ר: יפה מבחינה חיצונית בדיוק. השאלה היא עקרונית, האם זה דבר חשוב? האם בן אדם צריך להתגבר על הצורך הזה? האם כל אדם רוצה אישה יפה? האם יש איזה מעלה שהיא יפה?

תלמיד: כתוב בהלכה שאדם לא יתחתן עם אישה לפני שיראנה, למה? חישין שיראה אותה והיא לא תמצא חן בעיניו. מדובר במראה החיצוני, מכאן שהיופי לא פסול ולפעמים חשוב.

כ"ק האדמו"ר: ומצד שני, יש הרבה אנשים שהתחתנו עם אישה יפה ורוצים להתגרש אחר כך, מהר.

תלמיד: אולי הוא הכיר את יצרו, שיש לו יצר גדול אז לכן הוא ביקש אישה יפה.

כ"ק האדמו"ר: עניין של יופי זה עניין של תאוה? זה קשור לתאוה?

תלמיד: שלא יסתכל על אחרות.

תלמיד: עניין של יופי, זה תלוי בטעם שלו.

כ"ק האדמו"ר: זה קשור דוקא לתאוה?

תלמיד: לאו דוקא.

תלמיד: לא לתאוה, לצורך.

כ"ק האדמו"ר: לאסטטיקה, איזה שלמות שאדם צריך להרגיש בליבו, איזה התפעלות. רגע, מה אתה אומר?

תלמיד: זה יכול לבוא מכמה מקומות: מתאוה, מצורך אסטטי, מתוך חיפוש של יופי שקשור לאשה ואליו, לאו דוקא יופי אסטטי.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת איזה צורך פנימי אצל האדם, שהאשה צריכה לענות לצורך הפנימי הזה שלו, אם זה לא עונה לצורך הפנימי שלו - אין דעתו מיושבת עליו. מה זה קשור, אגב, בעניין של שלום בית, מה זה קשור? זאת אומרת אם היא יפה אז הוא ישתדל לפייס אותה ולהיות נחמד איתה כי הוא נהנה מהיופי שלה, מצד זה יבוא שלום בית? מהצד הבהמי?

תלמיד: היופי זה מה שהוא צריך בשבילו.

כ'ק האדמו"ר: טוב, בעניין היופי, רבותי, בעניין היופי, מה הצורך הזה שהאשה תהיה יפה? מאיפה זה בא הצורך הזה? זה משהו רוחני? זה משהו בהמי? זה משהו מהלב, מהמות, מהגאווה, מהיצר? מאיפה זה בא?

תלמיד: זה תלוי באדם, אם הוא רוחני - הצורך הזה רוחני, אם הוא בהמי - הצורך בהמי.

תלמיד: אברהם לא ידע ששרה יפה, עד שהוא בא למצרים והיתה סכנה בגלל היופי שלה.

כ'ק האדמו"ר: אז זה עניין של דרגה רוחנית. רגע, לא לברוח. כתוב, דרך אגב, "אין אישה אלא ליופי".

תלמיד: זה עץ הדעת טוב, עץ הדעת רע, טוב זה כדי שירצה אותה, יש עניין אמיתי, אבל כמובן שאפשר גם לנצל את היופי הזה גם לצורך הבהמי.

כ'ק האדמו"ר: טוב. לפני שנמשיך הלאה, נסכם - באמת הצורך של אדם ליופי אצל האשה, זה יכול לנבוע מצורך רוחני טהור של הנשמה, זה יכול לנבוע ממידת הגאווה או חוסר ביטחון עצמי או משהו, שרוצה להרגיש שהנה השיג משהו רציני, איזה אישה יפה, זה יכול לנבוע מתאוה בהמית בלבד, זה יכול להיות כל מיני דברים, זה יכול להיות גם ביחוד. מה שברור ש"יודע צדיק נפש בהמתו", אדם צריך לדעת באיזה דרגה הוא נמצא ולא לרמות את עצמו. נניח שהציעו לו אישה הכי צדקת בעולם אבל היא מכוערת, אני יודע, משהו מפחיד, והוא לא יכול להיות איתה, הוא לא יכול לחיות עם אישה כזו, ו-אני לשם שמיים, אני מתחתן איתה, אז זה יגמר בסוף בגירושין.

אם הוא צדיק עליון מאוד מופשט מהגשמיות, אולי זה כן יכול ללכת, כן? יפה. יש סיפור כזה במסכת סוטה, על כלב בן יפונה שהתחתן עם מרים הנביאה, מרים הנביאה היתה "ירקרקת", היתה מכוערת, והוא נשא אותה כי היתה צדקת, בת של צדיק גדול הדור, והוא לא יכל לסבול את זה, הוא התפלל לה' יתברך וה' יתברך הפך אותה ליפה שבנשים. ולא כתוב שמה שאחר כך הוא ביקש הפוך, שמה זה היה בסדר כי היתה צדקת ויפה אז זה בסדר. פה במקרה הזה, שהיא היתה יפה היא הפכה להיות ההפך מצדקת, אבל שמה זה היה מושלם.

אז מה אנחנו לומדים מזה? אלף, הנה צדיק כמו כלב בן יפונה נשא אישה לשם שמיים בגלל שהיא צדקת, מצד שני, הנה הוא לא היה יכול לעמוד בזה שהיא מכוערת ומגעילה וכל זה, הוא לא יכל לחיות עם זה, זה היפך הטבע שלו, הוא התפלל לה', אם התפילה היתה מיותרת ולא נכונה, השם לא היה עונה לו, היה אומר לו: חביבי מה אתה רוצה, אתה בחרת ואתה התחתנת, מה אתה עכשיו מצטער, אתה לא יכול לסבול אז תגרש אותה, ככה דרכו של עולם, מה הסיפור. הנה השם כן ענה לו לתפילה וכן הפך אותה ליפה בנשים, זאת אומרת שמשמיים הראו שהכוונה שלו היתה טהורה וקדושה, גם כשהוא נשא אותה לשם שמיים וגם כשביקש שתהיה יפה. עכשיו כמובן שפה אנחנו מדברים על קצוות, כן, יפה או מכוערת כמו אני לא יודע מה, יש גם באמצע, רוב האנשים הם באמצע, הם לא יפים ביותר ולא מכוערים ביותר, משהו באמצע, באמצע יותר קל.

עכשיו בעניין המהות של אהבה של בעל ואשה, יש שכינה ביניהם, "זכו שכינה ביניהם" - מצד שני, כתוב על אהבה של בעל ואשה, שאהבה שתלויה בדבר, נכון? "בטל הדבר, בטלה האהבה", זאת אומרת זה לא אהבה נקיה לגמרי משיקולים אינטרסנטים וביזניס מה שנקרא בין בעל ואשה, עובדה שכשמתחתנים עושים חוזה, הכתובה זה חוזה, מה הוא ייתן

ומה היא תיתן, מה הוא צריך ומה היא חייבת, זה לא רק איזה משהו מופשט כזה, הוא אוהב אותה והיא אוהבת אותו וזהו, יש לזה בסיס בתוך המציאות של האדם שכולל את כל המדרגות של האדם, גם הכי צדיק, גם הכי רוחני וגם הכי פשוט שבאנשים, כולם צריכים את הכתובה וכל זה. זאת אומרת שאם נחזור להתחלה, בודאי שאם האשה יפה בעיניו, לא חייב שתהיה האשה הכי יפה בעולם, אבל יפה בעיניו - זה יעזור לו לסלוח, זה יעזור לפייס אותה, כי הוא שמח, טוב לו בלב, הוא מבסוט ממנה. אפילו אם פה ושם יש איזה נפילות, כמו בכל זוג אחד כועס, אחד נעלב, אחד מעליב, היופי אולי עוזר גם כן באיזה שהוא מקום, זה לא דבר פסול.

ועכשיו הפוך, גם יש בחורות שרוצות בחור יפה, ככה זה בטבע של העולם, רוצות בחור יפה, רוצות בחור חכם, רוצות בחור כזה או בחור כזה, זאת אומרת גם בצד של הנשים יש להם נטיות כאלה של יופי או של הצלחה או של כח או של משהו, שזה צריכים פנימיים שככה השם יתברך ברא את העניין, ובודאי כמו שאמרו פה, שבכוונה הוא ברא את זה ככה, כדי שהעולם יתקיים. ראינו שחז"ל ביקשו לבטל את היצר של העריות והעולם לא יכל להתקיים, אחרי שלושה ימים, השם נתן ניסיון, אחרי שלושה ימים רצו ביצה לחולה, לא מצאו ביצה לחולה, העולם לא התקיים. אז הם ביקשו בחזרה וה' נתן את היצר בחזרה, רק סימא אותו בעיניו, שאדם לא ישל בגילוי עריות בתוך משפחתו, להחליש את היצר הזה. אבל היצר הכללי מבחינת עריות - הוא לא נחלש, זה צורך קיום העולם, ולכן אומרים בסיפרי הפנימיות, שאפילו אדם קדוש, כן, יש אפילו אדם קדוש ביותר, עדיין צריך איזה התעוררות של תאוה מינימלית, איזה יצר מסוים, אחרת זה לא עובד. וזה הסוד למה משה רבנו פרש מאשתו, כי הוא היה מעל הדרגה הזו, הוא היה מתיחד עם המטרוניתא כתוב, ולכן היה צריך לפרוש מהאשה, כי היה לו יחוד עליון כזה, רוחני, בלי קשר לגוף - זה משה רבנו. אנשים כמונו צריכים לקחת בחשבון את הדרגה האמיתית שלהם ולא לחשוב שהם מעל, גם לא ללכת מתחת, למצוא את מה שמתאים.

כן, רציתי להגיד איזה הערה על דרך הלימוד, אנחנו קודם קוראים את הסיפור, אחר כך, כל סיפור בדר"כ יש כמה וכמה סוגיות, סוגיות רוחניות, סוגיות אמוניות, סוגיות מוסריות - אנחנו עוברים סוגיה אחר סוגיה, שמרגישים שמיצינו את הסוגיה, ממשיכים הלאה עד שמגיעים לסוף הסיפור, ואז אם השם שולח גם כן הארה כזו כללית, אז אנחנו מסתכלים כל הסיפור כמקשה אחת, להבין את הסוגיה באופן כללי או כמה אופנים כללים, 'בגדולי' כמו שאומרים, לא בפירטי פרטים, אחר כך אם השם שולח אפשר לפי הפנימיות גם כן, היו כבר כמה פעמים שהבנו דברים לפי הפנימיות. אז אנחנו עכשיו ממשיכים עם אותו סיפור, ואנחנו כבר עכשיו בשלב של הסוגיות הכלליות.

יש תופעה שאנשים באים לרב ורוצים לקבל ברכה, פרנסה, בריאות, זיווג, עניינים, בסדר - עצם זה שיהודי בא לבקש ברכה, התפקיד של הרב ושל הצדיקים לברך, ויש בזה גם כן כמה סוגיות, אם הוא יברך לפי טוב ליבו למקסימום שיכול להיות, או אם הוא יתאים את האור לכלי ויברך באופן מה שמתאים לאותו בן אדם. למשל אדם שבא ומבקש פרנסה, האם הצדיק יברך אותו שיהיה עשיר או יברך אותו שיהיה לו פרנסה בשפע, ומה טוב לאדם הזה, אולי לא טוב לו להיות עשיר בכלל, אולי לא טוב שיהיה לו פרנסה בשפע גם כן, אולי הפרנסה לא מצויה במקום בעיה של בריאות, האם הצדיק צריך לראות מסוף העולם ועד סופו ולבדוק את כל החשבונות בשמיים לפני שהוא מברך אותו, או שדיינו שהבן אדם מבקש אז מברכים אותו בלב טוב שיהיה הכל לטובה, ומוסיפים שיהיה הכל לטובה וזהו, והתוצאות בידי שמיים - זו שאלה אחת. תשובות?

תלמיד: תלוי במי מדובר, באיזה צדיק.

כ"ק האדמו"ר: זה תלוי בצדיק או זה תלוי בבן אדם? בתיקון של הבן אדם, כן? ראינו לדוגמא, שבאה אישה עקרה לבעל שם טוב והוא בירך אותה, והיא לא היתה ראויה להוליד ובגלל שהוא ברך אותה אז היא ילדה, אז אמרו לו שלוקחים לו את כל העולם הבא בגלל זה, שהוא הטריח פמליא של מעלה ושינה מסדרי בראשית, אז הבעל שם טוב שמח ואמר שעכשיו הוא יוכל לעבוד את השם בלי פניות, בלי לחשוב על שכרו בעולם הבא, אז מהשמים החזירו לו את העולם הבא.

תלמיד: אני חושב שאם מישהו השתדל להגיע לרב - שיברך אותו, כי הוא כבר בכיוון הנכון, עכשיו מה הרב צריך לברך אותו, אם הרבי יכול אז הוא צריך להתאים את הברכה לאדם.

כ"ק האדמו"ר: ויש צדיקים שבאו לבקש אצלם לברך אותם על בנים או על משהו, והם לא היו מוכנים בשום אופן, כי ראו שיצא מזה משהו לא טוב וכו'. מה אתה אומר?
תלמיד: הוא מתאים כל אדם, לכל אדם זו הברכה שמתאימה לו, לכלי שלו.

כ"ק האדמו"ר: למשל, לפעמים בא מישהו, ואני מברך אותו ברכות מפה עד השמיים, הוא אומר: לא, לא, לא, אני רוצה שתברך אותי רק על הדבר הזה, לא רוצה שתברך אותי על הרבה דברים, זה לא מתקיים הכל, רק על הדבר הזה. נו? האם הצדיקים צריכים "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" ושמשמיים כבר יתאימו את הכמות שהם רוצים, או רק על דברים ספציפיים או רק לפי מה שבאמת נראה שהבן אדם הזה זה לטובתו, צריך לכוון יותר מידי בברכות או שזה יהיה הכל כללי, זה גם כן משהו מסוים, למשל מישהו שיש לו איזה מחלה לא עלינו, מברכים אותו כל מיני דברים טובים וחופץ מזה שהמחלה הזו תתרפא. מה אתה אומר?

תלמיד: זה תלוי בשורש של הצדיק.

כ"ק האדמו"ר: מה זה תלוי בשורש של הצדיק?

תלמיד: אם שורש שנשמה של הצדיק זה רחמים אז הוא מברך ברחמים גמורים, ואם זה צדיק שהוא יותר דינים, אז הוא יותר יבחן את זה.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה אומר?

תלמיד: לטובתו של האדם כמו שה' מנהיג.

כ"ק האדמו"ר: השם מנהיג לפי שלוש קווים, לפי שלוש קווים הוא חושב, יכול להיות גם דין, הרי הכל לטובה בסופו של דבר, גם אם אדם יש לו איזה צער זה לטובתו, אז לא לברך אותו שילך לו הצער, בכלל בשביל מה הצדיק צריך להתערב? בכלל יש שאלה, אם כל מה שה' עושה הוא עושה לטובה, מה צריך צדיקים שיתערבו? ואנחנו רואים פה שיש להם כוח ועוד איך להתערב, גם תלוי בדרגתו של הצדיק, תלוי גם בדור, ובאופן כללי יש להם כח. כן?

תלמיד: צריך ללכת לצדיקים.

כ"ק האדמו"ר: ללכת לצדיקים, בסדר. אבל השאלה זה לא זה, ברור שזה השתדלות לבוא לצדיק, השאלה ששאלתי, העניין של הברכה, האם צריך להיות לפי זכויותיו וחובותיו ותיקונו של האדם או לפי שורש נשמתו של הצדיק? לפי שניהם? לפי מה? יש לי עוד שאלות קשות, שלא תחשבו שנגמור בזה. כן?

תלמיד: אולי אדם צריך ללכת דווקא לצדיק שיברך אותו בברכה שקשורה אליו, ואז ממילא הברכה של הצדיק..

כ"ק האדמו"ר: מאיפה אדם ידע דבר כזה בכלל?

תלמיד: בדרך כלל שאדם בא לצדיק יש לו בעיה מסוימת.

כ"ק האדמו"ר: כל בן אדם יש לו בעיה, נו?

תלמיד: הצדיק יכול להוסיף על מה שהאדם מבקש, שיחזור בתשובה ושיתקן את המידות שלו.

תלמיד: אדם שבא לכל צדיק מבטל את הגאווה שלו וככה יכול לקבל תיקון.

כ"ק האדמו"ר: מי? הבן אדם? לא אני לא דיברתי על זה שהבן אדם, הבן אדם יכול להיכנס לאיזה שיקולים שהוא רוצה. אני מדבר על הצדיק.

תלמיד: פעם קראתי בספר של הרב שאם אדם מבקש משהו שאיתו הוא יגרום נחת רוח לקב"ה, אז הצדיק יבקש כמה שהוא יכול עבורו.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא צריך להתבונן בכל זה?

תלמיד: הברכה בוטשת בכלי, למדנו איזה סיפור חסידי, מישהו ביקש מהרב איזה ברכה בעניין פרנסה והרב דחה אותו, הוא יודע שבינין הזה "עני חשוב כמת", עדיף שיהיה עני ולא ימות.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה אומר?

תלמיד: הברכה צריכה להביא את הבן אדם ולקדם אותו לתיקון שלו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, בוא נפרט ונדייק יותר, יש בעצם שתי גישות, יש גישה אחת שאומרת שהצדיק צריך להתבונן בכל העניינים עד סוף העולם ולראות מה הסיפור של האיש הזה בשביל לברך אותו, ויש דרך אחרת שהוא רחמן והוא מברך אותו על הגשמיות והרוחניות, וגם אם הוא סובל אז להוציא ממנו את הצער, כי הרי יש גזירה, אם אדם סובל יש לו גזירה, יש עליו גזירה שיסבול, אבל כתוב "הקב"ה גוזר הצדיק מבטל", אז משמייס מצפים שהצדיק יבטל ולא שיגיד טוב, זה לטובה, תסבול זה לטובה, זה השם עושה לך את זה, מה אתה רוצה תהיה מבסוט. ויש את הגישה הזו שלא, שלא להסתכל בכלל, לא עד סוף העולם ולא עד סוף העולם, ולבקש מה' יתברך שיברך את היהודי הזה לגמרי, כל מה שהוא צריך, כמה שיותר ובמילא יש דברים שלא יתקיימו כנראה כי לא הכל יכול להתקיים, הבן אדם אין לו את כל הזכויות, אז הוא ימחוק מעליו כל מיני סבל ומה שישאר כנראה שזה הכרחי זאת אומרת שמשמייס לא ציפו שהצדיק יבטל גם את זה, כי אם היו מצפים אז היו מבטלים - זה שתי גישות שונות לגמרי, זאת אומרת שאותם הצדיקים שישתכלו ולא רצו לברך על פרנסה כי ידעו שזה במקום מיתה, הם הסתכלו וראו או שיערו או חשו באיזה שהיא דרך, אבל זה להשלים עם מידת הדין, הצדיק יכול לבקש גם חיים ארוכים וגם פרנסה בשפע, מה יש? אולי יפתח פתח יותר גבוה, אולי אז הבן אדם הזה שהיה על הפנים פתאום יש לו גם פרנסה וגם חיים ארוכים וגם יעבוד את השם בסוף, אז זה קידוש השם גדול מאוד. ומה המטרה שהצדיק מברך? שיהיה קידוש ה'? שיהיה עזרה ליהודים? הוא דואג לפמליא של מעלה או לפמליא של מטה, למי הוא דואג? מה אומר כבודו?

תלמיד: לשניהם.

כ"ק האדמו"ר: הוא צריך לדאוג לשניהם? משה רבנו למי דאג לפמליא של מעלה או לפמליא של מטה?

תלמיד: לשני הדברים.

כ"ק האדמו"ר: לשני הדברים?

תלמיד: גם רועה נאמן וגם עבד נאמן.

כ"ק האדמו"ר: גם רועה נאמן וגם עבד נאמן, יפה, תסבירו. תלמיד: שהוא מקשר בין העליונים לתחתונים, עזרה לעם ישראל, אבל ע"פ פי רצון השם - התורה.

כ"ק האדמו"ר: אולי השם רוצה שהוא ימתיק את הדין וישפיע שפע וברכה כמה שיותר לבן אדם, הרי אנחנו יודעים שאנחנו בני מלכים, ובתור שאנחנו בני מלכים כל היהודים, אנחנו מפונקים, אנחנו לא גיבורים גדולים ויותר קל לנו לעבוד את השם מתוך פינוק מאשר מתוך צער, מי יכול לעמוד ביסורים, אפילו הגדולים שבגמרא אומרים "לא הם ולא שכרם" אנחנו נעמוד ביסורים?

מי יכול לעמוד ביסורים? אז בודאי שאם משפיעים ברכה לבן אדם, ברכה גשמית, רוחנית, בריאות וכל מה שהוא צריך - אז יש סיכוי שהוא יגיד: 'באמת, תראה, הלכתי לצדיק, בירך אותי, השתנו לי כל החיים לטובה, עכשיו אני רואה שיש דין ויש דיין וה' אוהב אותי, ואני אשפר את מעשי'.

מתוך שפע שהוא קיבל, גשמי ורוחני, עכשיו הוא שמח, עכשיו אם אין לו זכות וגם אם לצדיק אין מספיק זכות, למרות שהוא מברך אותו בלי סוף, יכול להיות שיתקיים רק עשרה אחוז, אבל גם עשרה אחוז זה טוב.

טוב, סיכומו של עניין - נראה לפי עניות דעתנו שבאמת מי שמתחיל להסתכל על חשבונות שמיים לא יגמור, כי גם האדם הכי גדול, קשה שירד לסוף דעתו של הקב"ה ו"רחמיו על כל מעשיו", יכול להיות שהוא יגיע עד לדרגה מסוימת של הנהגתו יתברך ושמה הוא קולט, אבל מעל לזה הוא כבר לא קולט. "גבוה מעל גבוה שומר" למשל, פרצוף ז"א (זעיר אנפין) ונו"ק זה בחינת שכר ועונש, אז אם הצדיק באמת הגיע לפי שורש נשמתו, לפי עבודתו לקטע של שכר ועונש, ולא עלה יותר מזה, יבואו האנשים אליו אז הוא ידאג בעניין של שכר ועונש, רגע, אתה באת לבקש פרנסה - למה אתה מחלל שבת? מייד, יכניס לו מכה, יגיד לו: 'אתה תלך לגיהנום', דברים קשים. אז זה עניין של שכר ועונש. ויש פרצופים יותר גבוהים בהנהגה, אבא, אמא, אריך, עתיק - ששמה יש רחמים, רחמים אינסופיים וחסד וכו' עכשיו יכול גם לבוא בן אדם שהוא לא בן אדם מתוקן, נניח הוא לא רשע גדול אבל גם לא מתוקן, הוא רוצה פרנסה בשפע, הוא רוצה כסף, נניח צדיק כזה שמברך אותו, הנה עובדה שהוא נהיה עשיר, עכשיו יכול להיות שהוא ישחית את עצמו ואת הסביבה בגלל שהוא עשיר, אין לו דעת להיות עשיר, אז איזה מין ברכה זו? אז איך הצדיק יכול לדעת באמת עד איפה זה מגיע העניין הזה? הוא עכשיו רחמן ובעל חסד ורוצה לזכות את כל אחד במיטב שאפשר, אבל יכול להיות שהברכה תגרום לו בסוף קללה ולא ברכה. ויש אנשים כאלה שבאים ואומרים: תשמע, אני רוצה שתברך אותי לזכות בלוטו, לא פחות מזה, יש את זה. אז איך מצד אחד אנחנו נברך ברכה עם רחמים אינסופיים בגשמיות וברוחניות, ואיך מצד שני לא נגרום לו נזק, שאולי הוא ישתמש אחר כך בתוצאות של הברכה לא לשם שמיים ובמקום לעזור הרסנו אותו. נו? תענו?

אמרנו שאם הצדיק הוא בעל רחמים וחסד, זאת אומרת שהוא מטבעו לא רוצה להתחשב במגבלותיו של האדם, הוא רוצה להיטיב לו וזהו, כן, הרי אמרנו "הקב"ה גוזר הצדיק מבטל", זאת אומרת הוא פה בשביל לבטל כאבים, הוא לא רוצה להשאיר כאבים כאלה או אחרים לבן אדם, הוא רוצה להיטיב עימו "והריקותי לכם ברכה עד בלי די". מצד שני, יכול להיות שהוא יגרום יותר מידי ברכה וזה יגרום נזק, כמו שאמרנו, יתן לבן אדם כסף והוא מושחת - יהרוס את העולם אחר כך אז מה עשינו? מצד אחד השורש שלו זה להיטיב ולבטל את הכל, מצד שני איך הוא יכול להתאים את האור לכלי כדי לא להרוס את הכל? כן?

תלמיד: החסד האמיתי עם האדם זה לא דוקא לתת לו מה שהוא מבקש, לצדיק יש

השגה מסויימת על האדם, האדם יכול לבקש לוטו אבל הצדיק רואה...

כ"ק האדמו"ר: שיש לו תאות בצע.

תלמיד: בדיוק, שזה יכול להרוס אותו, הוא יכוון גם בברכה שלו שהשפע שיקבל, יביא אותו לתיקון בסופו של דבר.

כ"ק האדמו"ר: ומה יקרה אחר כך עם חילול ה' ? הוא בא לבקש לוטו, במקום זה הוא קיבל עניות.

תלמיד: צריך להסביר לו.

כ"ק האדמו"ר: גם צריך להסביר לו?

תלמיד: כן.

תלמיד: ודאי שלא יכול להיות מצבש יהיה לאדם רע, כתוצאה מברכת הצדיק, אולי האדם עצמו יחשוב שזה קללה אבל במהות זה ברכה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, הנה התשובה שאני אתן לכם: אם יש צדיק שהוא בחינת רחמים ובחינת חסד אינסופי, הוא רוצה להיטיב עם האדם מבחינת "והריקותי לכם ברכה עד בלי די", בלי לעשות חשבונות אם מגיע לו או לא מגיע לו, אם הוא צדיק או לא צדיק, מה הוא יעשה ומה הוא לא יעשה. אז קודם כל צריך לברך אותו בכל הקומה, שיהיה לו בריאות וגשמיות ורוחניות, כי אחרת מה אדם, איך אדם מתפקד ויעבוד את ה', זה דברים שכל אדם צריך, זיווג כל אחד צריך, בריאות כל אחד צריך, פרנסה כל אחד צריך, ילדים כל אחד צריך - זה המינימום שאדם צריך בעולם הזה כדי לעבוד את השם יתברך במיטבו, אז זה יקרה ברכה כללית על כל ענייניו. ודבר שני, גם יתן לו ברכות ספציפיות, גם לתיקון הנפש שלו וגם על דברים מסויימים שמעיקים עליו, וחוף מזה יכוון בליבו שמשמייים כבר יתאימו את זה, נניח הוא רוצה כסף, הבן אדם חושב שכסף זה חמישים אלף שקל לחודש, הצדיק חושב שכסף זה חמשת אלפים שקל לחודש, כן, אז הוא מברך אותו שיהיה לו פרנסה בשפע ובהיתר, כן, יפה, מה זה פרנסה בשפע? אין לזה גבול, יש מינימום ואין מקסימום, אז הוא מכוון שמשמייים יתאימו לו את הפרנסה לפי התיקון שלו, אבל מצד אחד הוא רוצה שיהיה לו, שלא יהיה עני מסכן, מצד שני הוא רוצה שזה לא יפוצץ אותו, גם לברך אותו לחיים ארוכים שזה לא יבוא על חשבון החיים. זאת אומרת בברכה צריך שתהיה חכמה גם כן, איך לברך, מה לברך, כמה לברך וגם כוונה, חוף מכל הברכה צריך לתת לו דרך עבודה, דרך עבודת ה', שיפוף כללי, מה שאנחנו קוראים לזה עבודת נפש, לתת לו ספר, לתת לו כמה ספרים, אם לא הבן אדם הולך, מה הוא רואה בצדיק, איזה פרה שאפשר לחלוב אותה, הוא בא ומחכה, מבקש ובוכה או לא בוכה, אני יודע מה, כל אחד לפי מה שהוא וזהו, תביא לי זה ותביא לי זה, אז מה יוצא מזה פה? אומנם אם נותנים לו יש בזה קידוש ה', כי הנה הלך וביקש והצדיק עשה, גזר וה' קיים. מצד שני מה זה מקדם אותו בעבודת ה'? כן, יפה - זו סוגיה אחת, יש עוד זמן לעוד סוגיה?

תלמיד: בקשר לזה אפשר להוסיף משהו?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: רואים פה בסיפור שרב מני כל פעם חזר לצדיק, גם כשהיה עשיר אחרי זה שהוא לא היה, כל הזמן הזה הוא חזר, אולי הצדיק יכול לראות לפי איך האדם מתיחס לצדיק ולפי זה לתת לו, זה גם כן נושא.

כ"ק האדמו"ר: רואים שרב מני הלך לאבא שלו, הלך לרב יצחק בן אלישיב, כל פעם זה מצער אותי, ההוא מצער אותי, לא טוב לי, כן טוב לי, וכל הזמן פעלו לטובתו, מה שהוא

ביקש, טרח - יתקיים. זה גם מעניין בקשר לרב מני עצמו ובקשר לאבא שלו ולצדיק השני מה שהוא עשה. אבל עכשיו, זה נכון מה שהוא אומר שהצדיקים צריכים להסתכל מה מטרת האדם שהוא בא, באמת מה הוא רוצה, בודאי שהצדיקים הגדולים הם רחמנים, כתוב בספרים הקדושים שצריך להדבק בצדיקים רחמנים.

מצד שני גם לפעמים צריך לתת על הראש, תראה, בסדר, נברך אותך אבל אתה צריך לתקן את זה ואת זה, מה אתה חושב את עצמך? - דוגמא. "שמאל דוחה ימין מקרבת". הלאה. הסוגיה השניה היא יותר מסובכת קצת, מה קורה שכן אדם יש לו צער מהשכנים, מהבוס, מכל מיני דברים, זאת אומרת יש לו בעצם דין ודברים עם מישהו שעושה לו צרות הוא חושב שהוא צודק, עכשיו הבן אדם מהצד השני לא בא לצדיק, בא רק צד אחד ומבקש מהרב ברכה שהוא יצא זכאי במשפט ולא יכנס לבית סוהר, הוא שואל אותו מה עשית? תראה, גנבתי. ואומרים אתה תצא זכאי אולי תגנוב עוד פעם, אבל באתי אליך שתברך אותי ולא שתקלל אותי. מה קורה? יש פה עניין של פרט שבא והוא רוצה רחמי שמיים שירחמו עליו, ומצד שני הוא יכול להזיק לחברה.

היו מקרים כאלה שבאו לפה אנשים בסיכסוך שהשכן משגע אותנו, אז מה אני יעשה? לקלל את השכן? לברך את השכן? לברך אותו? צריך לרדת לכל פירטי הסוגיה, אולי האדם לא אומר אמת, אולי הוא אומר חלק אמת, אולי הוא רואה את זה ככה וזה לא ככה, איך צריך להתייחס לזה? זאת אומרת אם הוא בא לבקש פרנסה - אין נזק, אבל אם הוא בא לבקש כמו פה, אשתו מרגיזה אותו כי היא מכוערת, הקרובי משפחה מרגיזים אותו כי הם עשירים, אחר כך הם מרגיזים אותו כי הם עניים. אנחנו רואים שהרב פה, מה שהוא מבקש, מיד נותן לו. וזה פלא, קודם כל איזה כח ניתן בידי של הרב יצחק בן אלישיב, הוא בא, מיד, העשירים נהיים עניים, מיד הם נהיים עוד פעם עשירים, אשתו מכוערת פתאום נהיית יפה, אה היא מפריעה, טוב היא מכוערת עוד פעם, מיד, אין בעיה.

גם לא ראינו שהוכיחו אותו בכלום את רב מני, ולא אמרו לו שום דבר ולא נתנו לו גם דרך, וזה דיברנו בפעמים הקודמות. אבל פה השאלה באמת, שבאים להתלונן, והרבה אנשים באים להתלונן שזה מצער אותנו וזה עושה לו, האם הצדיק צריך לברך אותו, כן, תזכה במשפט, אולי הוא רמאי, רשע, גנב והוא פוגע בעם ישראל.

אז רגע, זאת אומרת שיש פה שתי מישורים, המישור הפרטי של הפרט כנגד פרט אחר שהוא בסיכסוך איתו, זה דבר אחד. מישור שני זה פרט כנגד הכלל, הוא מזיק לכלל, אבל הוא בא לבקש רחמים, אולי הוא רוצה רחמים בלי תיקון. אז השאלה איך הצדיק צריך להתבונן על זה ואיך הוא צריך לברך ולעשות?

דבר נוסף לפני שאני נותן לכם לדבר - אם אדם פושע הולך לרב ומבקש ברכה ונותן לו ברכה ויוצא זכאי ואנחנו יודעים שהוא לא בסדר זה נראה לכאורה שאין דין ואין דיין, מה יש פרוטקציה? צדיק עושה פרוטקציה למקורבים שבאים אליו? אפילו אם הם פושעים? אפילו אם הם פוגעים בעם ישראל? כן, דבר, מה אתה אומר על זה?

תלמיד: אין לי מה להגיד.

כ"ק האדמו"ר: זה פעם אחת אפשר. כן?

תלמיד: בסוף אני תמיד חוזר לעניין של התאמת האור לכלי, מי מקבל את הברכה. כ"ק האדמו"ר: קודם כל, יש עניין של הלכה, אם הבן אדם בא להתלונן על מישהו לבית דין, אז הם יגידו לו: אדוני, עד שהשני לא בא אנחנו לא שומעים אותך בכלל, תבואו ביחד, נכון? צריכים לשמוע את שניהם ביחד. עכשיו, בית דין יש לו כח פה, צדיקים יש להם כח מעל הטבע, הם יכולים בברכה אחת, חביבי, לגרום לצד שכנגד שיהיה עני, שיהיה עשיר, שיהיה

יפה, שיהיה מכוער - זה כח אדיר.

תלמיד: בעצם הצדיקים לא שאלו את רב מני..
כ"ק האדמו"ר: שום דבר.

תלמיד: מזה אפשר להבין שהיה ניכר בו שהוא דובר אמת, שזה באמת מה שקרה.
כ"ק האדמו"ר: ברור שרב מני הוא צדיק. לא מדובר פה על הסיפור, מדובר על העיקרון, זה סיפור שמעלה לנו שאלות עקרוניות.

תלמיד: הצדיק הוא לא בתקן של בית דין, אלא ברגע שהרב נותן את הברכה, גם אם יש סיכסוך בין שני אנשים, זה יעזור לשניהם.

כ"ק האדמו"ר: זה מדובר על אדם וחברו, שהוא מסוכסך עם חברו או משהו, עם אשתו, לא משנה, שכן, זה עוד איך שהוא, הוא מברך את שניהם שיגיעו לפשרה, שיצא האמת לאור. דוגמה.

מה בקשר לשאלה השניה כשבן אדם פוגם בכלל והוא בא לבקש ברכה שיגנו עליו? כן?

תלמיד: בקשר לבן אדם עם הכלל זה קצת בעיה.

כ"ק האדמו"ר: אין לך מפתח? כן, מה אתה אומר?

תלמיד: אני חושב שלכל אדם מגיע שתהיה לו כתובת, אפילו בן אדם רשע. ולכן לצדיק יש תפקיד מאוד קשה איך לפעול במצבים כאלה.

כ"ק האדמו"ר: פושע שהוא רצח, הוא אומר, אני רוצה לצאת זכאי במשפט, תברך אותי - צריך לברך אותו?

תלמיד: זה בעיה, לכן התפקיד של הצדיק הוא מאוד קשה, אבל זה לא אומר שלא מגיע לאותו רשע כתובת.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה אומר?

תלמיד: צדיק האמת מתחבר לאמת שבבן אדם, הוא מסתכל על האמת.

כ"ק האדמו"ר: מה זה אומר?

תלמיד: קודם כל כלפי הבן אדם עצמו, מה הבן אדם רוצה פה בכלל.

כ"ק האדמו"ר: הבן אדם רוצה פרוטקציה שיעזרו לו, הוא הסתבך.

תלמיד: למה?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא דואג לעצמו, מה זה למה?

תלמיד: האם זה לשם שמיים או..

כ"ק האדמו"ר: מה זה לשם שמיים, הוא מכר סמים, תפסו אותו, הולכים להכניס אותו עשר שנים בכלא והוא רוצה רחמי שמיים שירחמו עליו, הולך לצדיק ומבקש ברכה. האם הצדיק צריך לברך אותו או לא לברך אותו? מה אתה אומר?

תלמיד: הרי כתוב "צדיק גוזר הקב"ה מקיים", נגד רצון הבורא לכאורה, הבורא גזר על מישהו מיתה - צדיק גוזר חיים, שומעים לצדיק.

כ"ק האדמו"ר: אבל ברכה זה לא גזירה. אני גוזר, לא, ברכה זה לא גזירה, גזירה זה גזירה.

תלמיד: מה זה גזירה?

כ"ק האדמו"ר: הוא גזר זה מתקיים. ברכה זה תלוי, בשמיים מתחשבים לפי המצב.

יש הבדל בין גזירה לבין ברכה, ברכה זה על תנאי, אם הבן אדם משמייס מחליטים שיש לו זכות, בסדר אז זה מתקיים.

תלמיד: אם מדובר בגזירה לא צריך את הברכה של הרב?

כ"ק האדמו"ר: אין לו זכות בלי ברכה של הרב. עכשיו הרב בירך אותו, עכשיו יש לו יותר זכות. כן, הוא בירך, ברכה זה לא גזירה, גזירה הוא אומר, אני גוזר ככה ומיד זה נהיה. תלמיד: למה "צדיק גוזר השם מקיים"? כי השם, לכאורה, מבטל את הרצון שלו לרצון הצדיק, כך גם ברכה רצון הצדיק שיהיה לבן אדם טוב. **כ"ק האדמו"ר:** כן, זה משפיע.

תלמיד: הצדיק יכול לברך והשם מחליט אם לקיים את הברכה לפי זכויות המתברך. **כ"ק האדמו"ר:** זה לא התקיים. נו? כן? תלמיד: יש הבדל אם אדם שעבר עבירה ונמצא בצרה מבקש על עצמו בלבד או גם על הכלל

כ"ק האדמו"ר: טוב, תיכף נגיע. מה אתה אומר? תלמיד: צריך סיעתא דשמיא גדולה מאוד, קשה לדעת. תלמיד: אני חושב, כבוד הרב, שאם הרב לא יברך מישהו, אפילו רוצח, אז הרב ירחיק אותו, לכן צריך לברך אותו.

כ"ק האדמו"ר: כן, כי כתוב "לא ידח ממנו נידח", "שמאל דוחה ימין מקרבת". תלמיד: יש מקומות שיש מסוממים ויש רב שנמצא איתם וע"י זה מחזיר אותם בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: תיקון, הוא מתקן אותם, כן. תלמיד: אני חושב שאדם בא כבר לצדיק, זו בעצם התחלה של תהליך של תשובה, הצדיק צריך לחזק בו את הרצון החיובי.

כ"ק האדמו"ר: טוב, לסיכומו של עניין - אמרנו שיש שתי אפשרויות, שאדם מסתבך עם איזה שכן או מישהו, זאת אומרת פרט מול פרט, הוא בא לבקש ברכה מהצדיק, אז זה ראוי ונכון שהצדיק יברך אותו ומצד שני גם כן יתן לו על הראש אם צריך, יגיד לו: יא חביבי, בסדר, הוא עושה לך צער אבל מה אתה עשית לו? תעשה תשובה, תעשה ככה, תעשה ככה, יתן לו דרך של תיקון. ואם הדין הוא אם זה שלא בא לצדיק, אם השני צודק ולא זה שנמצא אצל הצדיק, אם יש לצדיק השגה בזה אז הוא יגיד לו, תשמע, אתה מבקש עכשיו לצאת זכאי, אבל אתה פגעת בו, הוא צודק ולא אתה. בכל זאת יש לי אישה יש לי ילדים, מה אני אכנס תשע שנים בבית סוהר, מה יהיה? טוב, לפעמים גם מתחשבים בילדים ובמשפחה ובכל העניינים. העיקר זה לא אוטמטי, זה לא אוטמטי, פה בסיפור, זה נראה אולי אוטמטי, מפריעים לו - טוב, נעשה ככה או ככה, כל פעם הוא שינה לפי מה שהבן אדם ביקש, ברור שזה רב מני וזה לא בן אדם רגיל אז לכן התחשבו בו ככה. אבל בדור שלנו, אנשים כמונו זה כבר משהו אחר, אז בודאי שזה לא אוטמטי, באים לצדיק והוא מברך ויצא זכאי ואחר כך נמשיך למכור סמים ונמשיך לרצוח ונמשיך לעשות דברים רעים. ושתיים, בעניין של בן אדם שפגע בכלל, זה לא כל כך פשוט, יש עניין של "חוטא ומחטיא", "אין מספיקים בידו לעשות תשובה", זה לא כל כך פשוט, יש עניין של חילול ה'. הנה הבן אדם הזה הלך, הרס עיר שלמה, עכשיו הוא בא לצדיק הזה, הוא נתן לו ברכה והוא יצא זכאי. מה יגיד האדם הפשוט, טוב, גם אני אלך להיות פושע ואחר כך אני אלך לבקש ברכה וגם אני אצא זכאי. איזה מין דבר זה? איפה הצדק בעולם וכל מיני חילול השם שנהיה מזה? זה לא פשוט, זה הרבה יותר מורכב. וזה באותו כיוון, צריך לתת לו על הראש, צריך לתת לו דרך תיקון, צריך להגיד לבוא אחר כך ולראות אם הוא באמת מתקן או שהוא סתם, לא כל כך מהר לתת לו פתח שיצא נקי כצמר לבן, שהוא פגם בכלל, זה לא דבר פשוט לפגום בכלל. ובכלל אם

אנשים בעייתיים כאלה שפוגמים בכלל -
א. צריך להתפלל שיחזרו בתשובה.
ב. שלא יזיקו יותר.

ג. שיהיה קידוש השם ולא ההיפך, כי יכול לצאת חילול ה'. כן?
תלמיד: למה לא נותנים לו מה שהוא צריך, נותנים לו מצב קיצוני שהוא צריך לבקש
ההפך?

כ'ק האדמו"ר: טוב, למי שלא שמע פה סוף הסיפור - "רבי מני היה רגיל ומצוי אצל רבי
יצחק בן אלישיב. אמר לו: עשירים של בית חותני מצערים אותי. אמר לו: יהיו עניים! וכן
היה להם. אמר לו: הם דוחקים אותי כדי שאתן להם פרנסה, לפי שהם עניים. אמר לו: יהיו
עשירים! וכן היה, שנתעשרו. אמר לו רבי מני: אין אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושבת
ממנה, לפי שאינה יפה. אמר לו: מה שמיה? אמר לו: חנה! אמר לו רבי יצחק: תתיפה חנה! -
ונתיפתה. אמר לו: עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבהות יפיה. אמר לו רבי יצחק: אם כן,
תחזור חנה ותהיה שחורה כפי שהיתה. וכן היה." - זאת אומרת זה מה שהוא אומר, למה זה
קיצוני? אם העשירים מצערים אותנו, טוב, שיהיו עניים, עכשיו נהיו עניים והם מצערים
אותנו, טוב, שיהיו עשירים, היא היתה מכוערת אז שתהיה יפה, נהיתה יפה והיא מצערת
אותנו, טוב, שתהיה מכוערת - אבל יש פה איזה משהו באמת קיצוני, קוטבי.
תלמיד: זה הופך להיות קללה בסוף.

כ'ק האדמו"ר: אולי זה מטרתו, להראות לו שמה שה' עושה הוא עושה לטובה! כן?
תלמיד: כנ"ל לגבי העשירים שהיתה לו בעיה איתם, למה הוא לא עשה את הפעולה
ברב מני, שרב מני יפסיק להצטער מהם.

כ'ק האדמו"ר: ככה שאלנו כל השיעורים הקודמים, מה התשובה? הוא שואל למה רב יצחק
בן אלישיב לא חונך את רב מני?
תלמיד: הוא לא ביקש על עצמו.

כ'ק האדמו"ר: הוא ביקש על עצמו, הוא ביקש שמצערים אותו העשירים אז הוא עשה
אותם עניים, אחר כך מצערים אותו כי הם עניים, עשה אותם עשירים.

עוד פעם נחזור, "רבי מני היה רגיל ומצוי אצל רבי יצחק בן אלישיב. אמר לו: עשירים של
בית חותני מצערים אותי"
תלמיד: עליהם מתמקד.

כ'ק האדמו"ר: הוא מתמקד על זה שמצערים אותו, מפריע לו, הם מצערים אותו. "אמר לו:
יהיו עניים!" - בגלל שהם מצערים אותו, "וכן היה להם. אמר לו: הם דוחקים אותי כדי
שאתן להם פרנסה לפי שהם עניים." - דוחקים אותי, מפריעים לי, "אמר לו: יהיו עשירים!
וכן היה, שנתעשרו." - וככה היה גם עם אשתו, "אמר לו רבי מני: אין אשתי מקובלת עלי
ואין דעתי מיושבת ממנה, לפי שאינה יפה." - כן, הוא לא יכול לסבול את זה שהיא לא יפה,
ככה זה, זה מעניין הדבר. כן?

תלמיד: כבוד הרב, בעצם משמייים הראו לרב מני שהוא לא ביקש מה שהיה צריך
לבקש.

כ'ק האדמו"ר: בודאי שפה חנכו אותו, שהראו לו, שקודם הם ציערו אותו כי הם עשירים

אז נהיו עניים, אז עוד פעם מצערים אותו.

תלמיד: גם הוא לא התפלל בשבילם, אולי זה היה פותר את הבעיה.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו לא יודעים, יכול להיות שהוא ביקש וזה לא הואיל, לא כתוב פה, אנחנו לא יודעים אם הוא ביקש, מה עשה, וגם אמרנו שיכול להיות שהוא עשה על עצמו עבודה מאוד גדולה ובכל זאת לא יכל לסבול את זה, יכול להיות שהתפלל שיחזרו בתשובה, יכול להיות שהתפלל "רבנו של עולם יהי רצון שאשתי תמצא חן בעיניי", יכול להיות שהוא ביקש, מי יודע כמה פעמים וזה לא עזר, הוא לא יכל לסבול אז הלך לרב, אנחנו לא יודעים אם הוא עשה עבודה גדולה או עבודה קטנה וכמה התאמץ. אבל מה שהוא שואל זה לא מצידו של הרב מני, זה מצידו של הצדיק שהוא בא אליו, למה הרב יצחק בן אלישיב לא אמר לו, תשמע חביבי, מצערים אותך זה לטובה, או תעבוד על עצמך שלא יצערו אותך כל כך, תעשה ככה או תעשה ככה. וגם מתקשר למה שהוא אמר שזה באמת מעברים קיצוניים מאוד, או שהם עשירים או שהם עניים, הם לא באמצע, אולי באמצע היה רווחה, לא יהיו עשירים ולא יצערו אותו, לא יתגאו כל כך, הם לא יצערו אותו, לא יהיו עניים ולא יצערו אותו - יהיו באמצע, ובסוף הוא לא מחזיר אותם לאמצע, הוא מחזיר אותם לעניות, הוא לא מחזיר אותה לזה שהיא לא תהיה יפה מידי כדי שלא תתגאה, ולא תהיה מכוערת מידי כדי שלא תתגנה, אבל הוא מחזיר אותה להיות מכוערת, הוא גם לא מחזיר אותה לאמצע, טוב, שתהיה בינונית, יהיה שלום. גם מה שהזכרת אצל חוני המעגל, שהוא אמר שישראל לא יכולים לסבול לא רוב טובה ולא רוב פורענות, אין להם משהו באמצע. כן?

תלמיד: אני חושב שהמטרה של הסיפור חינוכית שכל בעיה שיש לאדם אז ה"מציאות לא בסדר", אשתו, השכנים וכו' וההתייחסות הרגילה של האדם - לשנות את העולם, לא שום דבר אחר.

כ"ק האדמו"ר: לא לשנות את עצמו אלא לשנות את הסביבה.

תלמיד: פה יש דוגמא מה היה קורה אם בן אדם באמת יכול היה להעלים את השכנים שלו.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! עכשיו, אבל מה שכן מעניין, הוא, רב מני, לא ביקש, הוא רק שטח את בעייתו, מצערים אותי, טוב, מיד עושים לי ככה. היא לא יפה, טראח. היא מתגאה, טראח. הוא לא ביקש תעשה אותה יפה, הוא לא ביקש דבר כזה, הוא רק בא ואמר. זאת אומרת הרב, רבי יצחק בן אלישיב, גם לא היה חייב לפתור לו את הבעיה, כי הוא לא ביקש שיפתור לו את הבעיה, הוא אמר "יש לי בעיה", אבל הוא בחר דוקא לתת לו פיתרון ממש חזק וקיצוני, הפוך, וגם החזיר אותו אחר כך קיצוני והפוך. טוב, זה דברים עמוקים, צריכים מאוד לחשוב עליהם.

תלמיד: הרב פעם אמר ש"איפה שקשה לאדם זה התיקון שלו". בעצם אני יכול, אני רוצה אולי לפרש את זה, שהרב ידע שזה התיקון שלו, עם האשה שלו ועם השכנים שלו, אז הוא בעצם ידע שמכאן הוא יבין את הלקח שלו, זה התיקון שלו ואיך שהוא לא ישנה את זה - הוא יצטרך להתמודד עם זה עוד פעם ועוד פעם.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! יפה מאוד! ישר כח! ולכן, אולי, הוא לא עשה את זה בינוני, כי אם זה היה בינוני לא היה לו קונפליקט יותר.

תלמיד: הוא לא רצה לתקן לו, הוא רצה שהוא יפתור את זה לבד.

כ"ק האדמו"ר: הוא בעצם לא רצה להקל עליו, בעצם הוא לא הקל עליו, הוא ידע, הוא ודאי ידע שברגע שהיא תהיה יפה היא תהיה גאוותנית, וברגע שהם יהיו עניים הם יצערו אותו, כי

הוא החזיר את זה חזרה. כן?

תלמיד: בעצם כן, הוא שטח בעיותיו לפני הצדיק.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא, אולי הוא רוצה עצה, הוא לא ביקש שיעשה, הוא לא ביקש במפורש שיעשה אותם עניים, הוא לא אמר היא מכוערת תעשה אותה יפה, הוא אומר, הרב, זה המצב, מה אני יעשה.

תלמיד: הרב ידע מה לעשות, אדם בא לרב שיעזור לו, איך יעזור לו? יש לרב את הדרכים שלו.

כ"ק האדמו"ר: לא, אבל יש אנשים שמבקשים תביא לי פרנסה, תביא לי ככה... הוא לא ביקש כלום.

תלמיד: אבל הוא אדם גדול.

כ"ק האדמו"ר: הוא רק אמר את הבעיה והרב בחר לטפל בזה ככה, בדרך הזו. ובעצם מה שאמרתם פה, הוא לא פתר לו את הבעיה, הוא רק העמיד אותו בנסיון הפוך כדי שיראה שהכל לטובה, שמה שה' עושה זה לטובה, אם העשירים מצערים אותך - תגיד ברוך ה', אם יהיו עניים זה יהיה יותר גרוע, ואם אשתך מכוערת ובגלל זה לא הולך, תדע לך שאם היא תהיה יפה, הנה, תראה מה יקרה, זה יותר גרוע, אז תקבל את מה שה' נותן לך. הוא נתן לו בעצם פה חינוך - שמה שה' עושה הוא עושה לטובה, זה מה שהוא עשה, הוא לא פתר לו את הבעיה באופן חיצוני בסוף, כי אם היה רוצה לפתור לו את זה באופן חיצוני, היה עושה אותה בינונית והיה עושה אותם בינוניים, ואז לא היה סובל מהם.

טוב, ערב טוב, אנחנו דנים כבר בסיפור הזה שבוע. ודנו פה בכל מיני סוגיות לפי הפשט ולפי קצת יותר לעומק ולפי עבודת הנפש, התעמקנו בעניין ההנהגה של הצדיק, למה הוא עושה ככה ולמה הוא עושה ככה, למה באופן קיצוני וכו'. היום אני רציתי להביא לכם חידושים על פי פנימיות התורה, אז היום אתם רק תקשיבו בינתיים, בסוף אם יהיה זמן עוד נדבר. ברור שכל התורה היא כוללת פרד"ס, פשט, רמז, דרש וסוד. וגם בסוד יש סוד שבסוד, וגם בפשט יש סוד שבפשט, זה ברור, ואנחנו מי אנחנו? אנחנו לא מבינים כלום, אבל לפעמים השם יכול לשלוח איזה שכל ככה ע"פ החכמה, וזה לפחות כדי להשמיע את זה, אם זה נכון או לא רק בשמיים יודעים.

"מעשה ברבי מני בן רבי יונה הנזכר, שהיו מצערים אותו אנשי בית הנשיא. הלך ונשתטח על קבר אביו. אמר לו: אבי, אבי, אנשים אלו מצערים אותי. יום אחד הלכו אלו האנשים על המערה של רבי יונה. נדבקו רגלי סוסיהם בקרקע שעל גבי המערה, ולא היו יכולים לזוז ממקומם, שלא הניחם ללכת עד שיקבלו עליהם שלא לצער עוד לרבי מני בנו." - טוב, אפשר להגיד ככה ע"פ החכמה, בסיעת הדשמיא, "מעשה ברבי מני בן רבי יונה" - יש אב ויש בן. יש אריך-אבא-אמא-ז"א (זעיר אנפין)-נוק', האבא זה בחינת האב, בן זה בחינת ז"א (זעיר אנפין). עכשיו ז"א (זעיר אנפין) יש ממנו יניקה לסטרא אחרא, כיוון שזה קרוב לעולם שלנו, ז"א (זעיר אנפין) ונוק' הם אלה שמנהיגים את העולם שלנו, בעיקר היניקה זה מהנוק' אבל לפעמים זה גם מגיע לז"א (זעיר אנפין). על כל פנים "מעשה ברבי מני" - רב מני זה בחינת שהיה מעלה "מים נוקבין" בחינת הלב מ"ן. "מעשה ברבי מני בן רבי יונה" - רב יונה זה בחינת האבא שלו בחינת אבא. "היו מצערים אותו אנשי בית הנשיא" - הצער שמצערים זה מצד הקליפות, הקליפות מצערים את ז"א (זעיר אנפין) ואת נוק', מנסים לינוק מהם. אז היו מצערים אותו. "הלך והשתטח על קבר אביו" - אביו זה בחינת אבא, אבא זה בחינת חכמה,

בחינת עולם האצילות, עולם האצילות כתוב "לא יגורך רע", אז שז"א (זעיר אנפין) עולה לבחינת אבא, לבחינת האצילות - שמה לא יכולים לצער אותו קליפות. "הלך והשתטח על קבר אביו. אמר לו: אבי, אבי, אנשים אלו מצערים אותי." - ביקש משם רחמים. "יום אחד הלכו אלו האנשים על המערה של רבי יונה" - זאת אומרת הם גם רצו לעלות לינוק משם, איפה שז"א (זעיר אנפין) נמצא. "נדבקו רגלי סוסייהם בקרקע שעל גבי המערה ולא יכולים לזוז ממקומם" - פה הם נענשים מבחינת זה שהם עזי פנים, עולים למקום לא מתאים, נענשים ע"י בחינת אבא. העניין של המערה זה הנוק' דאבא, המערה זה בחינת הנוק' דאבא - שם הם נתקעו, בעניין הזה ש"רגליה יורדות מוות", במקרה הזה הוא העניש אותם עד שירדו משם, ולכן אפשר להבין ע"פ הסוד למה רב יונה, האבא של רב מני פעל כפי שפעל, חוץ ממה שלמדנו בפשט, זאת אומרת שאבא מתערב בעניינים של עולם הזה שיש שמה יניקות.

"רבי מני היה רגיל ומצוי אצל רבי יצחק בן אלישיב." - זה בחינת הרב שלו, הרב זה בחינת הפרצוף העליון ממנו, אז אם רב מני הוא בחינת הז"א (זעיר אנפין), אז הפרצוף שנותן לו מוחין זה ישראל סבא ותבונה, ישראל סבא אומרים זה בחינת הרב שהוא נותן מוחין, והוא מכניס את הנה"י שלו בתוך המוחין של ז"א (זעיר אנפין), בתוך הגוף דז"א (זעיר אנפין) עד החזה שבו. והארה שיוצאת מאמצע החזה ולמטה זה בחינת התורה, אז זה מוחין דאבא. "רב מני היה רגיל ומצוי אצל רבי יצחק בן אלישיב. אמר לו: העשירים של בית חותני מצערים אותי." - מי זה בית חותני? מי זה החותן של האדם? תלמיד: האבא של אשתו.

כ'ק האדמו"ר: האבא של אשתו. מי אשתו אם כן? מי אשתו של ז"א (זעיר אנפין)? תלמיד: הנוק'.

כ'ק האדמו"ר: הנוק'. אז שוב פעם פה יש עניין של עשירות, זה גם כן עניין של יניקה ומצערים את ז"א (זעיר אנפין). "אמר לו: יהיו עניים!" - עשירות זה עניין של מוחין, לפעמים אם יש מוחין מעבר למה שמגיע, באמת לאדם זה בחינת שחכמתו מרובה ממעשיו, אז אין חכמתו מתקיימת, ולכן אמר לו "יהיו עניים! וכן היה להם" - עני, ואין עני אלא מדעת, נסתלק מהם השפע, נסתלק מהם המוחין ולא יכלו יותר לצער אותו, את ז"א (זעיר אנפין). שמי שמקטרג להפריד ז"א (זעיר אנפין) מנוק' זה נקרא "נרגן מפריד אלוף", זה העשירים האלה מבית חותנו שלא נתנו לו מנוחה. "אמר לו: הם דוחקים אותי כדי שאתן להם פרנסה, לפי שהם עניים." - אין להם מוחין, עכשיו הם רוצים לקטרג עוד יותר, קודם רצו להתנשאות מעליו ועכשיו הם רוצים לקחת ממנו, שתלויים בו, כי הנוק' סילק להם את המוחין, עכשיו הם מקטרגים, רעבים, בחינת "הב הב" כמו שכתוב בזהר.

"אמר לו: יהיו עשירים! וכן היה, שנתעשרו." - החזיר להם את המוחין, ועכשיו אחרי שכבר היה דין, לא מפחדים כל כך שהם יחזרו לעשות צרות כי עוד פעם יסלקו להם את המוחין. "אמר לו רבי מני: אין אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושבת ממנה." - זה יפה מאוד, זה בחינת ז"א (זעיר אנפין) "אין אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושבת ממנה, לפי שאינה יפה." - אשתו של ז"א (זעיר אנפין) זה בחינת הנוק' שלו. "אמר לו רב מני: אין אשתי מקובלת עלי ואין דעתי מיושבת עליה" - הוא לא יכול להשפיע עליה מבחינת מוחין ודעת, חו"ג - חסדים וגבורות, זאת אומרת אין זיווג ביניהם, למה? "לפי שאינה יפה" - הרי הנוק' יפה.

צריכה להתקשט לפני בעלה בשביל לקבל מה מלמעלה למטה, ולמה היא לא יפה? כי אין מעשים טובים מצד הבנים, אז הוא אומר שהיא לא מקובלת עליו לפי שאינה יפה. "אמר לו: מה שמה? אמר לו: חנה! - חנה זה בחינת המלכות, וחנה גם אין לה בנים, שהיא באה בשביל לבקש בן, נכון? אין לה בנים אין שם מעשים טובים. "אמר לו: מה שמה? אמר לו: חנה! אמר לו רבי יצחק: תתיפה חנה! - ונתיפתה. - לפעמים חושבים שאין, לא לפעמים, הרבה פעמים קורה שאין מעשים טובים כי אין מוחין. היום אנחנו אומרים, החילוניים למשל, מה יש לנו לקטרג עליהם, אין להם מוחין דקדושה, אם היה להם מוחין דקדושה אז מעשיהם היו נאים, הם לא מבינים את הפנימיות אז צריך לתת להם מוחין, אם נקטרג לפי הדין אז אולי לא מגיע, אבל לפי רחמים גדולים כן מגיע, זאת אומרת מבחינת ז"א (זעיר אנפין) שהוא לפי מידת שכר ועונש, מבחינת המשפט, מבחינת הדין, אז אין, אז לכן אין להם מעשים יפים לכן היא לא יפה, לכן הוא לא יכול להשפיע עליה, אז לכן הוא הולך לרב שלו שזה מבחינת פרצוף שיותר עליון, מבחינת רחמים יותר, ואומר לו "אני לא יכול להשפיע שפע" אז הוא אומר לו "מה שמה?" זאת אומרת מה מהותה? אז הוא אומר "חנה", ואז הוא מברך אותה והיא מתייפה, זאת אומרת ברכה זה משיכה של שפע מלמעלה למטה, לז"א (זעיר אנפין) אין את היכולת מכיוון שהיא אינה מתוקנת במעשיה, לכן היא לא יפה, אבל בהנהגה מלמעלה שזה הנהגת השלמות, כך קורא לזה הרמח"ל, הנהגת השלמות, שזה לא תלוי במעשים אז כן אפשר להוריד מוחין כדי שבכל זאת יהיה תיקון, כי אסור שהעולם יחרב. ואז הוא פונה לרב שלו והוא מוריד לה מוחין והיא יפה. "אמר לו: עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבהות יפיה." - עכשיו, שכן אדם מקבל מוחין ואין לו זכות, יש שתי אפשרויות: או שמזה הוא עושה תשובה, אומר, ואי, מה רבו מעשיך ה', איך הייתי חמור, והוא מתחיל לתקן את עצמו ואז בזכות שהוא מתחיל לתקן את עצמו אז מגיע לו מוחין, או שהוא פתאום מתגדל, עוד פעם, "מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת" של הבן אדם. אותו דבר מבחינת הנוק' "אמר לו: עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבהות יפיה." - גם כלל המוחין שיש בנוק' זה צריך להיות מתאים, כי אחרת יש מזה גם כן יניקה, במקום שזה ילך למקום קדוש זה הולך למקום ההיפך. היום יש כל מיני מקומות לא מתוקנים שמלמדים פנימיות לאנשים, כל מיני יחודים לנשים ולגברים, מעורבב הכל, אז לכאורה נותנים להם מוחין אבל זה הולך לקלי, זה הולך לקליפות, זה לא הולך לתיקון, איזה תיקון זה מביא? אז זה בחינת, עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבהות יפיה, אני ראיתי זוגות שהאשה הלכה לאיזה מקום, שמה התחילו ללמד אותה פנימיות התורה, נהיתה פרופסור של פנימיות התורה והיא מצפצפת על הבעל ומשפילה אותו, עד שבסוף גירושין - זה העניין הזה "שאין העולם מתקיים אלא על רז" אלא על הסוד מי שראוי צריך לתת לו, מי שלא ראוי אז לא, אם נותנים מבחינת מעיינות פנימיות התורה אז הוא צריך להיות עם עבודת נפש, זה יעורר את האדם לעבודה, לא לגדלות ולמוחין סתם בשביל להתגדל. "אמר לו: עכשיו היא מתגדלת עלי מתוך גבהות יפיה. אמר לו רבי יצחק:" - זאת אומרת שעכשיו גם הוא היה בבעיה, ז"א (זעיר אנפין) עוד פעם בבעיה, שהנוק' מתקשטת אבל לא לשם שמיים. כמו שיש אישה שמתקשטת לכבוד בעלה וזה בסדר גמור, זה צניעות, ויש אישה לא עליינו שמתקשטת בשביל הרחוב, זו מתקשטת וזו מתקשטת, זה אותו דבר, זו יפה וזו יפה, אבל זו יפה לקדושה וזו יפה לטומאה, רחמנא ליצלן. אז זה מה שהוא אמר, הלך ואמר, תשמע, עשינו, נתנו וזה לא הולך, אין זכויות וזה יותר גרוע נהיה. "אמר לו רבי יצחק: אם

כֵּן, תַּחֲזוֹר חֲנָה וְתִהְיֶה שְׁחֹרָה - הרי כתוב בכנסת ישראל שהיא שחורה, שחורה ונאווה, שהיא לא בסדר היא שחורה, שהיא בסדר היא נאווה, היא לבנה. **"אם כֵּן, תַּחֲזוֹר חֲנָה וְתִהְיֶה שְׁחֹרָה כְּפִי שֶׁהִיְתָה, וְכֵן הִיא."** - אז עכשיו אפשר להבין קצת יותר את כל המהלך פה שבפשט אולי תמוה, כמו שאמרנו, זה דברים חיצוניים וזה דברים לא מובנים ואיך זה נהיה. לבן אדם יש בעיה - הוא הולך לצדיק, הצדיק נותן לו ברכה ונפתרת לו הבעיה. לפי החשבון האמיתי של האיש לא היה מגיע לו פתרון, כי אחרת היה לו פתרון בלי לבוא לצדיק, עכשיו הוא בא לצדיק ומקבל ברכה יש לו פתרון, מאיפה בא הפתרון הזה, זה על חשבון הצדיק? זה על חשבון הזכויות של הצדיק? זה ברחמיו הרבים של השם יתברך? אם זה על חשבון הצדיק אז לא הטריחו הרבה את המקום ברוך הוא, בסך הכל היו לו זכויות והעביר קצת לזה וקצת להוא ונגמר הסיפור. מגיע לצדיק 10 מיליון דולר, אז הוא אומר, טוב, מיליון אחד הוא נותן לבן האדם על חשבוננו, כמו שכתוב על משה רבנו שהוא נתן מהודו לזקנים, על חשבוננו. או שנגיד שזה בא משמיים, על חשבון הקב"ה. זה לא קשור לזכויות של הצדיק ברחמיו הרבים מעולם הרחמים מוריד לו ונותן לו, ואז אם זה מעולם הרחמים, זה לא נקרא להטריח את המקום?

תלמיד: לגבי יהושע כתוב "ויאצל מרוחו", כתוב במדרש שלא נפגמה בכלל הגדולה של משה, אולי זה סוג אחר של זכות? או מה?

כִּי הָאָדָמוֹר: אפשר למשוך שפע מעולם הרחמים בלי לשנות סדרי בראשית, אם לאדם אין פרנסה הוא הולך לצדיק והוא מברך אותו ויש לו פרנסה, זה לא שפתאום הוא הפך את העולם למשהו אחר, אלא, פתח לו את הברז יותר - תרחמו עליו בזכות זה שהוא בא והתבטל וביקש ברכה ואני גם מברך שיתקדש שמו יתברך בעולם עם הצדיקים וזה מתקדם אז יאללה. יש לו שפע אבל זה בדרכי העולם. אבל אם פתאום יפתחו השמיים ויפול שק עם מטבעות זהב, זה לא דרכו של עולם, זה נקרא כנראה להטריח את המקום. כשהבקשה היא לא כל כך בדרך הטבע. כמו פה בסיפור של הבן של ר' יוסי, בשביל לבקש תאנים כשזה לא עונה של התאנים, זה נקרא לשנות את הטבע לגמרי, זה כמו בן אדם שאין לו רגל מתפלל עליו שתצמח לו רגל פתאום, זה לא דרכו של עולם שתצמח לו רגל. אם יש בן אדם מפגר, לא עלינו, שהשכל שלו פגום, נעשה אותו נורמלי - זה לשנות סדר הטבע.

יכול להיות שהמצב שלהם לעומת החכמה שהם ביקשו, זה גם יבלוט. תקח אחד סתם תעשה אותו שלמה המלך זה לא יבלוט? כשהפרופורציה עוברת איזה גבול, זה נקרא לשנות סדרי בראשית.

תלמיד: זאת אומרת כשזה יבלוט.

כִּי הָאָדָמוֹר: כשזה לא טבעי.

תלמיד: הם בקשו חכמה של ידע, שבן אדם לא היה יודע ופתאום הוא יודע.

תלמיד: העולם בנוי ככה הזה שלא יראו את הניסים, יאמינו בה' בלי לראות את הניסים, אם יש ניסים זה שינוי סדרי עולם.

כִּי הָאָדָמוֹר: תלוי בקטע. טוב, צריכים עוד מידע, בינתיים זה מה שאנחנו סיכמנו.

מעשה שבקשו תלמידי רב יצחק בן אלישיב שיברך אותם בחכמה

מסכת תענית פרק י"ג עמוד א' לשון הגמרא :

"הנהו תרי תלמידי דהוו קמיה דרבי יצחק בן אלישיב אמרו ליה ניבעי מר רחמי עלן דניחכים טובא אמר להו עמי היתה ושלהתיה"

"מעשה בשני תלמידים, שהיו שכיחים לפני רבי יצחק בן אלישיב. אמרו לו: יתפלל אדוננו עלינו שנהיה חכמים! אמר להם: קיבלתי עלי שלא להתפלל על עניין זה כפי שהתפללתי מקודם, ודבר זה היה בידי, שכל מה שאני מבקש היו נותנים לי, אך עכשיו אין תפילתי מקובלת כל כך. ומפני שלא היה רוצה להטריח לפני המקום אמר כן." מעניין?

אבל נחזור למה שאמרתם בסיפור הקודם (על רב מני שהיו מצערים אותו), שיכול להיות שבמקרה הזה של החכמים והחכמה להטריח לפני המקום, זה פשוט מפני שה' לא רצה לתת לו חכמה, כי הם לא היו ראויים באמת. אם מבקש ממנו משהו לא רוצה. היה פה מישהו אחד, הביא אישה אחת ושם אותה פה, ודבר שהוא רוצה לעזור לה שהיא מסכנה, שהיא אומללה, שזה וזה וזה, יש לה ניתוחים, יש לה תאונות, קרו לה דברים איומים. טוב, אז הוא ביקש כי הוא היה פה והוא הכיר אותי, אז אני מסתכל ולא נראה לי כל כך שזה בדיוק ככה, אבל באו - נרחם, אז התחלנו לרחם, היא בקשה ממני כל מיני דברים, היא צריכה ניתוח במח והיא צריכה ניתוח בזה, היא רצתה שאני אעזור לה להקים קרן כלכלית בשבילה, אני אמרתי שקרן אני לא... היא הביאה מכתב של איזה רב מפורסם שחתם ומקום שאני אחתום, השם שלי כבר היה כתוב, היא רצתה רק שאני אחתום. אמרתי לה: לא גברת, אני לא חותם, היה שם כתוב שנעשה קרן מיוחדת בשבילה.

בסוף שלחתי אותה לאיזה מקום ואמרו לי שמה שזה לא נראה שזה כל כך אמיתי, איזה עורכת דין, בסוף היא באה עוד פעם, נתתי לה דף שהמצב שלה לא טוב ומי שיכול לתת לה צדקה שיתן, לא לעשות קרן ולא כלום, נתתי לה את זה, היא קראה, היא אומרת: זה לא מה שבקשתי, היא כעסה. אמרתי, גם אני לא בקשתי שתדפיסי את השם שלי בלי רשותי, זה מה שאני יכול לעשות, רק לתת לך פתק המלצה, מי שירצה לתת לך צדקה יתן לך צדקה. היא נורא כעסה, היא קמה, קודם היא היתה צולעת, והיא הלכה יופי, בלי מקל ובלי כלום. זה עניין של להטריח - הוא ביקש ממני שאני ארחם עליה, היות שאני מכיר אותו התחשבתי בו, אבל זה לא היה נכון לתת לה לעשות שום קרן ושום כלום.

תלמיד: למה הרב נתן לה?

כ"ק האדמו"ר: אדם שמגיע למצב כזה הוא גם זקוק לרחמים. אבל זה לא מה שהיא, להבדיל אין סוף הבדלות. אז ככה, יכול להיות לקב"ה יש צדיק, באים אלה לבקש חכמה, השם יודע שלא טוב לתת להם חכמה, כי לא מגיעה להם חכמה, זה לא טוב החכמה, הוא מבקש, טוב, אני אתן לו, מה אני אעשה? הוא נותן להם וזה רק מטריח אותו, זה לא מה שהוא רצה לתת. הבאתי לכם משל מבשר ודם שקצת מדגים את העניין הזה.

מעשה ברבי יוסי מיוקרת שעל בנו ובתו אינו חס

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ג עמ' ב', כ"ד עמ' א', לשון הגמרא:

"רבי יוסי בר אבין הוה שכיח קמיה דרבי יוסי דמן יוקרת שבקיה יומא חד שמעיה דקא גריס אמר שמואל השולה דג מין הים בשבת כיון שיבש בו כסלע חייב אמר ליה ולימא מר ובין סנפיריו אמר ליה ולא סבר לה מר דההיא רבי יוסי בן רבי אבין אמרה אמר ליה אנא ניהו אמר ליה ולא קמיה דרבי יוסי דמן יוקרת הוה שכיח מר אמר ליה (הין) [הן] אמר ליה ומאי טעמא שבקיה מר ואתא הכא אמר ליה גברא דעל בריה ועל ברתיא לא חס עלי דידהי היכי חייס בריה מאי היא יומא חד הוה אגרי ליה אגרי בדברא נגה להו ולא אייתי להו ריפתא אמרו ליה לבריה כפינן הוה יתבי תותי תאינתא אמר תאנה תאנה הוציאי פירותיך ויאכלו פועלי אבא אפיקו ואכלו אדהכי והכי אתא אבוה אמר להו לא תינקטו בדעתייכו דהאי דנגהנא אמצוה טרחנא ועד השתא הוא דסגאי אמרו ליה רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען ברך אמר להו מהיכא אמרו הכי והכי הוה מעשה אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא תאנה פירותיה שלא בזמנה יאסף שלא בזמנו ברתיא מאי היא הויא ליה ברתיא בעלת יופי יומא חד חזיא לההוא גברא דהוה כריא בהוצא וקא חזי לה אמר לו מאי האי אמר ליה רבי אם ללוקחה לא זכיתי לראותה לא אזכה אמר לה בתי קא מצערת להו לברייתא שובי לעפריך ואל יכשלו ביך בני אדם"

"רבי יוסי בר אבין היה שכיח לפני רבי יוסי שמן במקום הנקרא יוקרת. הניח אותו, ובא לפני רב אשי. אמר לו רב אשי: למה הנחת את רבי יוסי ובאת אלי? אמר לו: רבי יוסי הוא איש שעל בנו וביתו אינו חס, ואיך יחוס עלי? ואיזה מעשה היה, שלא חס על בנו? המעשה שהיה כך היה: יום אחד שכר פועלים, שיעשו עבודה בשדה. נשתהה רבי יוסי ולא הביא לפועלים לשדה לחם לאכול, והם היו סבורים שיביא להם לחם. אמרו הפועלים: רעבים אנחנו! והיו יושבים תחת אילן תאנים. אמר בנו: תאנה, תאנה, הוציאי פירותיך ויאכלו פועלים של אבי! הוציאה התאנה פריה, ואכלו הפועלים. בתוך כך בא אביו של רבי יוסי. אמר אל הפועלים: אל תחשדו אותי שלא הבאתי לכם מזונות עד עכשיו, כי טרחתני בדבר מצוה, לכן איחרתי עד עתה. אמרו לו: הקדוש ברוך הוא ישיבעך כמו שבינך השביע אותנו. אמר להם: מאין היה לו לתן לכם לאכול? סיפרו לו המעשה שעשה. אמר לו: בני, אתה הטרחת את קונך להוציא תאנה את פרותיה שלא בזמנה, לכן תאסף שלא בזמנך.

והמעשה שהיה עם בתו כן היה. כי בתו היתה יפת תואר, ויום אחד ראה שאיש אחד סותר גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביפיה. אמר לו רבי יוסי: מה זה שאתה מעיין כעת כאן? אמר לו: רבי, אם לא זכיתי לקחת אותה לאשה, וכי לא אזכה על כל פנים לראותה? אמר לה: בתי, את מצערת לאנשים, שובי לך לעפרך, ואל יכשלו בך בני אדם, כי מפני שאת יפת תואר יצרם מתגבר עליהם."

עכשיו יש שאלה אחרת: אתמול דיברנו שיש סוגי צדיקים ויש צדיק אחד שהוא בבחינת רחמים, ויש צדיק אחר שהוא בבחינת דין, ויש מצד החסד - אם הצדיק מצד החסד ומצד הרחמים, הוא לא יוריד רחמים וחסד על כל העולם ועוד איך הוא מטריח את המקום, כי תפקידו לעורר חסד ורחמים, בשביל זה השם ברא אותו, אם הוא לא עושה את תפקידו הוא מטריח את המקום. עכשיו, אומרים פה שכביכול ר' יוסי היה קפדן מאוד מצד הדין, בסך

הכל הבן שלו לא עשה משהו רע, הוא רצה שהפועלים יאכלו, הוא א. ריחם על הפועלים. ב.)
דאג לשמו הטוב של אביו שהבטיח להביא אוכל לפועלים והוא לא הביא. מצד שני, עשה
פעולה נגד הטבע, לא כתוב איך הוא עשה את זה, רק מה שהוא אמר "תאנה, תאנה, הוציאי
פירות", אולי אמר שם קודש או הביא איזה מלאך. אם זה באמונה פשוטה, הוא אמר:
"תאנה, תאנה, הוציאי פירותיך" - זו עבירה? יש בזה משהו בעייתי. מה בעייתי רבותי? הוא
לא פנה לקב"ה, הוא פנה לתאנה, לכאורה, יש לזה ריח של עבודה זרה. "אמר לו: תאנה,
תאנה, הוציא פירותיך ויאכלו פועלים של אבי" - הוא לא ביקש מה' יתברך, הוא ביקש
מהתאנה, וזו כן השתלטות של הצדיק על הטבע, להפוך את סדר הטבע, זה כן דומה קצת
לעניין של כישוף, שימוש בשמות, שמכחיש פמליא של מעלה, דברים כאלה. יכול להיות
שהילד עצמו לא ידע שום דבר מזה. אבל ידע שהאבא שלו צדיק. אז הוא יבקש את התאנה
בשביל אבא שלו, התאנה תוציא פירות. אז יש פה כמה דקויות: א) הלשון לא נכונה, צריך
לבקש מה' יתברך שיתן תאנים, ולא מהתאנה. מה זה, אלוקי התאנה? השם ישמור. אפשר
לבקש מה' יתברך: ריבוננו של עולם, תשלח לנו אוכל, הפועלים רעבים, זה בסדר גמור. לא
להגיד: תשלח לי תאנים מהעץ הזה - זה כבר לכוון את זה דווקא לעניין הזה, אולי היה
אומר דבר כזה, היה עובר עוף, פורח באוויר וזורק להם כיכר לחם. היו דברים כאלה. אבל
פה הוא מבקש דווקא מהתאנה ודווקא מהתאנה הזו, ולא ביקש מה' - יש בזה גם בעיה.
אבל הוא לא העניש אותו בגלל זה, הוא העניש אותו כי הוא הטריח את הקב"ה.
תלמיד: בדרך כלל אם האבא מקובל והבן במצב כזה כאילו פתר את הבעיה, גם עם זה
יש בעיה, זה לא כל כך פשוט העניין הזה, אם הקב"ה החליט והוא שינה את זה - את
מה שהקב"ה החליט זו בעיה.
כ"ק האדמו"ר: זה לא בדיוק ככה, יש פה בעיה, הסוגיה הזו מעניינת מה שאתה מעלה. יש
פה בעיה שבאמת ר' יוסי התעכב בשביל איזה מצוה, מצד שני הפועלים רעבים, הוא מחויב
להביא להם אוכל, זה לא צחוק הדבר הזה, מה איכפת לפועלים שיש לו מצוות לעשות? הם
רעבים. אבל מהסיפור רואים שבדאי אם ר' יוסי היה רוצה להטריח את המקום מאיפה
שהוא נמצא היה אומר תשלח להם אוכל. התאנה היתה נותנת פירות גם מרחוק, הוא לא
השתמש בעניין הזה, הוא הלך לפי הטבע, הוא עושה מצווה ומתעכב, עכשיו תסבלו עד שאני
אבוא אל תאכלו, הבן לא קיבל את זה, לא קיבל את ההנהגה הזו של אבא שלו, הוא הלך
הפוך.
מצד שני, הבן כן דאג לכבוד אביו כי כשהפועלים היו רעבים הם התחילו לקטרג על האבא.

דיון ב - 2 הסיפורים האחרונים: תלמידי רבי יצחק ורבי יוסי

בקשר ל-2 הסיפורים האחרונים שלמדנו, רציתי להאיר כאן כמה עניינים. אנחנו רואים את שני התלמידים שהיו לפני ר' יצחק בן אלישיב, הם רצו חכמה והוא לא רצה, הוא לא רצה להתפלל עליהם שיהיו חכמים, מפני מה? מפני שלא רצה להטריח לפני המקום. ואחר כך בא רב יוסי ומפני שלא נראה לו נאה להטריח לפני המקום כמו שעשה אדונו - גזר עליו שימות. המקרה השני של בתו, זה לא שהיה מטריח את המקום, אבל היא היתה מטריחה את הבריות, היא היתה יפה ויצר הרע היה מתגבר, אז הוא גם גזר שהיא תמות.

נפריד קודם כל בין המקרה של הבן ובין המקרה של הבת. אבל פה העיקרון שרציתי שנתבונן בו - לפעמים בא בן אדם אפילו צדיק והוא מביא כלל מסוים בעבודת ה', והוא נותן דגש לעניין הזה. היו חכמים שהיו זהירים בציצית והיו חכמים שהיו זהירים בדבר אחר. אומרים ב"שער הגלגולים" הסוד של העניין הזה, למה חכמים לפעמים היו זהירים, אחד היה עוסק בפדיון שבויים, זה מפני שאדם צריך לקיים תרי"ג מצוות, ובטח אדם לא זוכה בגלגול אחד לקיים תרי"ג מצוות, במיוחד כשאין בית המקדש קיים, יש מצוות שהוא לא יכול. אם בן אדם חי עם אשתו בשלום כל החיים, הוא לא גרש אותה ויש עניין שמגרש אשתו, אז יש מצוות שאדם לא מקיים אז או שהוא בא לגלגול שלם ומקיים את המצוות שלא קיים, או שיש עיבור שדומה לגלגול, אם יש מצוות עשה שהוא לא קיים, אז הוא צריך לבוא בגלגול לקיים אותם. קיצורו של עניין - זה הסוד למה חכמים מסוימים עסקו והשקיעו בזה יותר משאר המצוות.

תלמיד: לגרש את אשתו זה מצווה?

כ"ק האדמו"ר: כן, זו מצווה אם צריך. קיצורו של עניין - אנחנו רואים פה שהוא היה, ר' יצחק בן אלישיב במקרה הזה, הוא הקפיד על העניין הזה שלא להטריח את קונו, אמרנו במקרים הקודמים, כשביקשו ממנו בסיפור הקודם, רב מני התלונן על אנשים שציערו אותו והתלונן על אשתו שלא יפה, הוא בכל זאת גזר דברים שלא בדיוק בדרך הרגילה, אם כי, כן, בדרך הטבע אבל לא בדרך הרגילה כל אחד הם היו עשירים עשה אותם עניים, היו עניים עשה אותם עשירים, היא היתה מכוערת עשה אותה יפה, היתה יפה הפך אותה למכוערת - בכל זאת זה בדרכי הטבע, זה לא שהוא עצר את השמיים או הפך את היום ללילה, אבל השפיע שפע מעבר לרגיל או הוציא את השפע מעבר לרגיל, שיחק עם הכמות של העניין, בלי שום בעיות מיוחדות.

ובסיפור השני, פתאום מבקשים ממנו חכמה, הוא לא רוצה להטריח את המקום. שיערנו אתמול כל מיני השערות, אבל הנקודה שאני רציתי לדבר עכשיו זה נקודה אחרת. שלבן אדם יש איזה הנהגה והוא מבין אותה, וזה התיקון שלו והוא קפדן בהנהגה הזו, והוא לא מוותר עליה והוא הולך על זה, אפילו זה מתפרסם, אפילו זה נכתב - יש בזה סכנה, סכנה שיבואו אנשים אחרים שלא בדיוק מבינים את המניעים שלו, לא יורדים לסוף דעתו או אפילו כן, ואחר כך מתחילים להשתמש בהנהגה הזאת בצורה קיצונית או מעוותת, הם יכולים להחריב את העולם. לא אומר שזה המקרה שהיה פה, כיוון שאנחנו מעריכים פה שכל מי שכתוב כאן צדיק ובודאי הוא ידע מה הוא עשה, ויש עניין כזה לא להטריח את המקום, אלא באופן כללי, כל אדם צריך לתת את דעתו שדברים שהוא מדגיש ודברים שהוא עושה, אלה שבאים אחריו ולומדים ממנו יכול להיות שיעוותו את הדברים, יקצינו אותם, ישנו אותם, זה חשוב מאוד - זהירות בעניין הזה, במיוחד בהנהגות קיצוניות שיכולות לבוא לעניין קיצוני.

זה דבר חשוב מאוד, זה כלל. זה כלל חשוב מאוד לבדוק כל מה שאדם אומר, לפעמים הוא אומר וחושב על דבר מסוים או עד דרגה מסוימת, מי ששומע אותו כבר עושה מזה ככה, מישהו אחר הולך וכבר עושה משהו אחר, השם ישמור! אפילו שהכוונה לטובה ואפילו שזה לפי התורה וכו'.

כאן אנחנו רואים במקרה הזה השפעה. לא בכדי הגמרא מביאה את שני הסיפורים ביחד, של ר' יצחק בן אלישיב שלא רצה לתת להם חכמה, לא רצה להתפלל על התלמידים שלו שיהיו חכמים ואחר כך מיד הרב יוסי, שבגלל שהרב אלישיב לא רצה להטריח את המקום, פתאום רואים את ר' יוסי שהוא ראה שהבן שלו אמנם עשה מעשה שאתמול ניתחנו אותו שהוא לא מעשה פשוט, כשהוא אמר לתאנה שתתן פירות, התאנה הוציאה פירות לא בעונתה, אז הוא כביכול הטריח את המקום. אז מזה שהוא הטריח את המקום ר' יוסי גזר עליו שגם, היות שהתאנה נתנה פריה לא בעתה, אז גם הוא ימות לא בעתו - לפני זמנו. וזה אבא על בנו.

על העיקרון הזה שלא להטריח את המקום. אפשר להקיש קושיה קשה: האם לקחת אותו לפני הזמן, זה לא להטריח את המקום? הרי להוציא את הפירות מין האילן לפני הזמן זה מטריח את המקום, ולקחת בן אדם או את הבן שלו לפני הזמן לעולמו זה לא מטריח?

תלמיד: אם אדם נכנס למקום סכנה?

כ"ק האדמו"ר: באיזה מקום סכנה נכנס זה?

תלמיד: עושה דברים לא טובים.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, השם יתברך יכול לא לענות לו. הוא ביקש מהתאנה, אתה יכול לבקש ממה שאתה רוצה, אז מייד זה יתקיים? אם השם רצה וחשב שזה לא טוב וזה מטריח אותו, למה לא מנע ממנו? למה לא מנע את הוצאת התאנים לא בזמנם, מה יותר טרחה לפניו, לשנות את הטבע או לא לשמוע את התפילה של הבחור?

תלמיד: להטריח זה שהקב"ה ישפיע מעבר להשפעה הרגילה. אם הבן ימות זה להפסיק את ההשפעה.

כ"ק האדמו"ר: אתה לא ענית על מה ששאלתי. למה הוא שמע את התפילה, שלא ישמע את התפילה ואז לא תהיה טרחה לפניו, ואז לא ימות הבחור ואז לא יהיה כל הבלגן הזה, מה? כל תפילה שבן אדם מתפלל מיד שומעים לו?

תלמיד: לא ברור אם זו תפילה או גזירה. כי הוא אמר "תאנה, הוציא פרותיך".

כ"ק האדמו"ר: הוא יכול למנוע את הגזירה, יש לו כח לגזור על התאנים שיתנו את פריים, בלי קשר לקב"ה?

תלמיד: אולי הוא התכוון בכוונות.

כ"ק האדמו"ר: נו, אז מה אם הוא התכוון בכוונות, זה חייב להתקיים.

תלמיד: הוא צדיק.

כ"ק האדמו"ר: ואם הוא צדיק אז למה הוא עשה דבר שלא מוצא חן בעיני המקום?

תלמיד: אם הוא לא היה צדיק לא היו מקבלים את תפילתו.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, האמת הדיוק פה אנחנו לא יודעים אם זו גזירה, אם זה השבעה אם זו תפילה, כי הוא לא פנה לה', הוא פנה לתאנה, ואמרנו שאולי לכאורה, יש לזה אפילו לכאורה ריח של עבודה זרה מבחינה מסוימת, שהוא לא פנה לה' יתברך אלא לעץ. אבל לא על זה הוא נענש, הוא נענש על זה שהטריח את המקום.

תלמיד: הוא עשה את זה כדי להאכיל את הפועלים, הוא עשה את זה לשם שמיים.

כ"ק האדמו"ר: ולמה השם יתברך נתן את התאנים ואחר כך העניש אותנו? היה מונע את התאנים לצאת ונגמר הסיפור.

תלמיד: למרות שהוא צדיק לכל אחד יש זכות בחירה וככל שהוא מתעלה יותר, הבחירות יותר דקות.

אם עכשיו הוא לא היה נותן את התאנים אז לא היתה למעשה בחירה, ולכן הוא צריך לתת את הדין על מה שהוא עשה.

כ"ק האדמו"ר: יפה. סוף סוף דיברת. עוד משהו?

תלמיד: ה' מתאווה לתפילתם של צדיקים, ויש לקב"ה כלל מול כלל, הכלל שהוא יענה לבקשת הצדיק, מול הכלל שהוא יפר את הזמן של התאנים שצריכים לצאת, אז הוא היה צריך לקבוע בין שני כללים.

כ"ק האדמו"ר: יפה! מה אומרים פה?

תלמיד: לא מבקשים בקשה שלא בזמן שלה כדי לא לשנות סדרי בראשית.

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה ברור שה' יתברך כשהוא ברא את העולם הוא גזר שבן אדם יקבל אוכל מהעץ ולא שזה יפול מהשמיים. יש סדרי עולם, אם אין גשם לא תהיה תבואה, צריך שיהיה גשם. אם לא נשתול לא יצא שום דבר - זה סדרים שה' יתברך קבע. מצד שני, הוא גם נתן כח לצדיקים גם לגזור, גם להשביע, גם לכוון, כל מיני 'פעולות' אפשריים והוא לא נתן את זה סתם בשביל שישתמשו בזה, אדם יגיד 'טוב, לפי הכח שלי, נשאלת שאלה עוד יותר קדומה, בשביל מה צריך פועלים בכלל אם הוא יכול להגיד לתאנה שתתן את הפירות, הוא יכול להגיד לשדה שיצמח, הוא יכול להגיד כל דבר, הוא לא צריך בכלל פועלים, הכל יעשה. אבל השם יתברך רוצה שבעולם המעשה אנחנו נעסוק במעשים, אומנם הוא נתן כוחות כאלה לצדיקים שהם יכולים במקרים מסוימים מאוד, להזכיר את השם המפורש וזה אסור, באופן כללי, זה אסור. יש לפעמים פיקוח נפש של כלל עם ישראל - אז הזכירו, ועובדה גם היו זמנים קשים לעם ישראל לא הזכירו כמו בזמן הרוגי מלכות שקיבלו על עצמם, כי בדקו בשמיים שזה גזירה ואין מה לעשות, יכלו לברוח מהעונש הזה, יכלו לעשות כל מיני עניינים. בדרך כלל הצדיקים לא משתמשים בכח הזה, "ודאשתמש בתגא חלף" כתוב, לא? אסור להשתמש בדבר הזה, מי שמשמש הולך, מת.

תלמיד: הסיפור הזה מזכיר את סיפור חטא אדם הראשון: הוא לקח פירות לפני הזמן.

כ"ק האדמו"ר: גם שם מדברים לפעמים על תאנה אתה אומר. יפה! לפני כל מיני חידושים תתייחס למה שאנחנו מדברים פה. אז זה הסיפור.

עכשיו, יש פה עניין של האבא, עם הבן ועם הבת. אנחנו אומרים שהקב"ה כשהוא מעניש, המטרה שלו זה לחנך, ולא על כל דבר האדם נענש ע"י מיתה, גם כן יש ארבע מיתות בית דין, עד שבית דין היה מוציא משהו להורג באמת פעם בשבעים שנה, ואז היו אומרים שזה בית דין קטלני. גם שיש מיתות שעל ידי המיתה אדם מכפר לו על החטא שעשה, לא ממהרים להרוג יהודים סתם, ברוך ה', תמיד מנסים ללמד זכות, ולמצוא איזה פרצה אולי אפשר שיצא זכאי, ולא לחייב אותם סתם. ופה אנחנו רואים שהאבא, על דבר כזה, גזר על הבן שילך לפני זמנו, ועל הבת, ותיכף נגיע לסיפור של הבת, גם כן גזר, דבר חמור מאוד. אז נניח הבן עשה מעשה שלא יעשה, אבל בטח הוא לא עשה בכוונה רעה, היתה לו כוונה להאכיל את הפועלים והיתה לו כוונה לשמור על שמו של אביו שהוא נתן מילה שיביא להם אוכל והוא לא הביא.

מצד שני, המעשה, כמו שאמרנו, הוא לא פשוט. אבל מה עם המעשה של הבת? מה היא אשמה? לא רואים פה שהיא הולכת לא צנוע, הוא היה צריך לעשות חור בתוך הגדר בשביל להסתכל, מה היא אשמה בזה? אישה שנולדה יפה ושהיא צנועה, אפילו בתוך ביתה, צריכה למות בגלל זה? בגלל שמישהו הולך ומסתכל? למה לא להעניש את זה שמסתכל, למה להעניש אותה?

תלמיד: מה עשה הבן שהענישו אותו?

כ"ק האדמו"ר: על זה שהוציא תאנים לא בזמנם, הוא ביקש מהתאנה שיצאו תאנים וזה לא היה זמן של התאנים.

תלמיד: והבת?

כ"ק האדמו"ר: הבת היתה יפה ומישהו הציץ דרך הגדר, האבא ראה את זה, אמר "טוב, את יפה, את מכשילה את הרבים - וזהו."

תלמיד: בקשר לבת, 'מגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב', אם הרבה אנשים נכשלים בה - היא כנראה גם כן אשמה.

כ"ק האדמו"ר: ככה? קצת חמור, ואם היא תתעטף כולה ויראו רק את העיניים ותשמור על צניעות ולא תצא מהבית ולא תכשיל אף אחד? אבל היא היתה בבית, הוא חיפש לראות.

תלמיד: הוא ראה אותה מסתובבת.

כ"ק האדמו"ר: אז אסור לבחורה יפה להסתובב בחוץ, בכל זאת מדובר פה על התורה, יש איסור? יש איסור אחר לא להיות צנועה, יש איסור בכוונה להכשיל אנשים, אבל אם היא צנועה מה היא אשמה שהיא יפה, והאמהות הקדושות שלנו לא היו יפות?

תלמיד: אולי היא לא היתה צנועה?

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב שהיא לא היתה צנועה. כן, כבודו.

תלמיד: הן היו יפות אבל הן שמרו על עצמן.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שהיא לא שמרה על עצמה? לא כתוב פה שהיא לא שמרה על עצמה.

תלמיד: הילדים הם חלק מהאדם עצמו.

כ"ק האדמו"ר: אז מותר לו להרוג אותם?

תלמיד: לא.

תלמיד: זה אומר שחלק שלו מכשיל את העולם.

כ"ק האדמו"ר: מה לעשות, יש לו זכות, בגלל שהבת שלו יפה ומישהו נכשל, יש לו זכות להרוג אותה? זה חמור.

תלמיד: "פוקד עוון אבות על בנים, על שלשים ורבעים".

כ"ק האדמו"ר: אבל פה אין שום חטא, מה החטא שלה שהיא יפה?

תלמיד: גם ההוא הציץ - צריך לקבל עונש.

כ"ק האדמו"ר: נכון, זה מה שאמרנו, זה שהציץ צריך לקבל עונש, לא הבחורה.

תלמיד: הוא עשה עבירה.

כ"ק האדמו"ר: אין לכם משהו להוסיף?

תלמיד: אני חושב שר' יוסי, ראה כביכול בבת שלו עוזרת של היצר, בכך שהיא מכשילה אחרים, אחרת איפה העבירה שלה?

כ"ק האדמו"ר: "ומעשה שהיה עם בתו כך היה, כי היתה לו בת והיתה יפת תואר. ויום אחד ראה שאיש אחד סותר גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביופייה. אמר לו רבי יוסי: מה זה

שאתה מעיין כעת כאן? אמר לו: רבי, אם לא זכיתי לקחת אותה לאשתי וכי לא אזכה על כל פנים לראותה? אמר לה: בתי, את מצערת לאנשים, לכן שובי לך לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם, מפני שאת יפת תואר יצרם מתגבר עליהם."

תלמיד: הוא רצה לשאת אותה לאשה.

כ'ק האדמו"ר: תמיד רוצים לשאת אישה לאשה, בסוף אחד זוכה, מה לעשות? זה סיבה להרוג את הבת? אתם קולטים על מה אתם מדברים? אתם דנים פה בקלות, מה קרה לכם? תלמיד: לפי הדין באמת היא לא צריכה למות, אבל פה זה מסירות נפש למען עם ישראל.

כ'ק האדמו"ר: מעלה אותה קורבן?

תלמיד: למען עם ישראל.

כ'ק האדמו"ר: למען עם ישראל צריך להרוג בחורה מפני שהיא יפה? על מה אתה מדבר? תלמיד: אבל זה מרצונה. שואלים אותה.

כ'ק האדמו"ר: לא שואלים אותה, הוא רק אומר לה, מסביר לה למה היא תשוב לעפר. ראינו בסיפור הקודם שאפשר להפוך אישה יפה למכוערת ומכוערת ליפה. טוב, שאלות קשות, צריך לעיין בהם. נמשיך בע"ה בשיעור הבא. יהיה לכם על מה לחשוב. ודאי שיש פה דברים על פי הסוד.

אנחנו ממשיכים במסכת 'תענית', מסיימים את הסיפור, רק רציתי להראות שדיברנו בפעם הקודמת על להטריח את השם יתברך, גם פה הסיפורים הבאים הם גם כן בעניין הזה, אם מותר ליהנות ממעשה ניסים, מתי זה להטריח את הבורא ומתי זה לא להטריח את הבורא. אז כמה דיוקים: הנה בפרשת נח דווקא מצאנו "ארבעים יום" - אומר רש"י: 'כנגד יצירת הולד, שקלקלו להטריח ליוצרם לצור צורת ממזרים', בזמן המבול היה ארבעים יום, וזה למה? כנגד יצירת הולד, שהולד לוקח לו ארבעים יום שיקרא ולד, העובר, עד ארבעים יום הוא עוד לא ואחר כך הוא כן, אז הם קלקלו, הרי עשו כל מיני דברים שאסור לעשות, וכנגד יצירת הולד שקלקלו להטריח ליוצרם לצור צורת ממזרים.

והרי השם יתברך לא רוצה להביא ממזרים לעולם, אבל יש בחירה לאדם, אז הם בחרו להביא את הממזר הזה, עשו מה שעשו, והם הטריחו את הקב"ה להביא בן אדם לעולם הזה בתור ממזר, זה נקרא להטריח, כמו שבסיפור שלנו הוא הטריח את התאנה לתת פירות לא בזמנה.

בשיעור הקודם הגענו לעניין הזה שהוא קצת, בלשון המעטה, הוא הרג את הבת שלו כי היתה יפת תואר ואנשים היו נכשלים בה. ואמרנו מה הבת שלו אשמה שהיא יפת תואר - ככה השם ברא אותה, היא הבעיה או האנשים הם הבעיה? האנשים הם הבעיה? שיתגברו על יצרם. מה היא אשמה שהיא יפת תואר? בשביל זה, צריכים להרוג אותה?

ודנו בעניין הזה, היו כל מיני הצעות פה שלא התקבלו - להסביר את העניין, ובאמת יש עניין שאם אפילו בהמה או נחש או משהו מכשיל את ישראל בכל מיני עניינים של עריות וכו' אז הורגים אותו גם כן דנים אותו והורגים אותו למרות שזה לא בן אדם, אז זה אפשר לתרץ שבאמת גם במבול, למה נהרגו כל החיות והבהמות והרמשים שנהרגו, הרי אין להם בחירה, אז מה הם אשמים שהם שינו את דרכם?! אלא שזה לא ככה, יש להם בחירה בעניין הזה, כי כשהי' יתברך ברא את העולם במעשה בראשית הוא התנה איתם שכל אחד יהיה מין במינו. אז זה שהם קלקלו את הדרך שלהם, כן מגיע להם עונש על זה, אבל באופן כללי גם שור מועד, זה שור מועד.

למה הורגים אותו? למה הוא צריך לתת את הדין? יש את הכלל שמגלגלים זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב. אז נניח אם הבחורה הזאת היתה לא צנועה, אז בסדר, אנחנו מבינים למה אבא שלה קילל אותה. אבל אם היא היתה צנועה ופה לפי הסיפור היא היתה בתוך ביתה, והיתה גדר מסביב לבית, והוא הלך ופתח את הגדר כדי להסתכל, מה היא אשמה בזה? למה היא צריכה למות?

וגם אמרנו שהאמהות הקדושות היו יפות מאוד, ולא ראינו שקיללו אותן שימותו בגלל זה. למרות שהיתה מכשלה אצל אברהם אבינו גם נכשלו. וכאן לא מצאנו פתרון, הסתכלנו במהרש"א, המהרש"א אומר שהוא לא עשה כראוי, שר' יוסי לא היה צריך לקלל אותה שתמות, אלא צריך היה לקלל אותה שתהיה מכוערת ולא שהיא תמות.

תלמיד: לא מובן מה שהמהרש"א אומר. למה שתהיה מכוערת? שיחזיר את האנשים בתשובה!

כ"ק האדמו"ר: לפי מה שאנחנו למדנו בסיפור של רב עמרם שטיפס וצעק, שהיתה שבויה והוא ראה חור ויצא אור דרך הארובה מהיופי שלה. כנראה גם מלמדים על היופי של ר' יוחנן, רואים שזה לא יופי של הימים שלנו, זה היה הארות כאלה, אור כזה, משהו כזה שאי אפשר לעמוד בפני זה כנראה, אז אם היא היתה כל כך יפה, זה יכול לידי תקלות חמורות ומיליון דברים, אז באמת זה היה מסוכן, סכנת נפשות. אבל אם היא היתה מכוערת או בינונית, למה לעשות אותה מכוערת, תעשה אותה בינונית, אז היא תהיה בסדר והעולם לא יכשלו בה.

תלמיד: הקב"ה בורא אותה, למה החכם צריך לשנות אותה?

כ"ק האדמו"ר: כל ישראל ערבים זה לזה.

תלמיד: אז ערבים זה גם להרוג אחד את השני?

כ"ק האדמו"ר: להרוג אמרנו שזה לא היה בסדר, לפי דעת המהרש"א.

תלמיד: זה אותו הדבר, משנים יצירה של הקב"ה זה כמו להרוג.

כ"ק האדמו"ר: היום גם לאנשים מכוערים עושים ניתוח כדי שיהיו יפים.

תלמיד: זה גם כן, לא..

כ"ק האדמו"ר: אז מה אסור לאדם לשנות?

תלמיד: אם אדם בוחר לעשות שינויים לעצמו זה דבר אחר מאשר להפוך אדם למכוער

כי אנשים לא יכולים לעמוד בזה. למה לא יכולים כולם להיות יפים?

כ"ק האדמו"ר: כמו שאמרנו, זה כנראה היה ניסיון שהעולם לא יכול היה לעמוד בו.

תלמיד: לא כתוב שהיתה יפת תואר.

כ"ק האדמו"ר: היא היתה יפת תואר והכוונה שהיתה יפה, כנראה משהו יותר מידי שאנשים לא יכלו לעמוד בזה.

תלמיד: שיעבדו על עצמם.

כ"ק האדמו"ר: אז לא יכולים, אתה לא מבין?

תלמיד: מה זה דרגה שלא יכולים?

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת זה ניסיון מעל למה שאנשים יכולים לעמוד כנראה.

תלמיד: יש יופי שלא יכולים לעמוד בו?

כ"ק האדמו"ר: מסתבר. אנחנו רואים שבמידות בזמן של התלמוד, היו פי מיליארד בעוצמות מהמידות שלנו. פעם מישהו חלשה דעתו והשני מת, היום אדם יכולים לדרוס אותו ולרמוס אותו ולזלזל בו והוא נפגע מפה עד לשמיים והשני עוד צוחק על זה.

גם היצר של אנשים היה חזק מאוד, מי שגדול מחברו יצרו גדול ממנו, ומעניין מה, לפני זה לא נכשלו בה? זה גם שאלה כן, לא ראינו שמאה איש או מיליון איש באו והסתכלו, אלא אחד נכשל, זה אתה צודק. אנחנו חושבים שאולי זה סכנה לכל הציבור, ככה נראה, אבל לפי הסיפור סכנה לאיש אחד הוא עשה את המעשה, אז מה, אתה צודק. חוץ מזה יש שאלה למה להפוך אותה למכוערת ולא לבינונית?

תלמיד: כדי שהרושם של היופי יטושטש מהר. **כ"ק האדמו"ר**: יפה. זאת אומרת שהקטע שלא להפוך אותה לבינונית ולהפוך אותה למכוערת, זה כמו שאומר הרמב"ם שאם אדם נכשל במידה אחת, יעשה בדיוק ההפך בקיצוניות, כדי לפרוש.

תלמיד: זה כדי שכן אדם יתאזן בסוף.

כ"ק האדמו"ר: אולי יעשה אותה בסוף בינונית, אולי הבינונית שלה זה גם כן מוגזם, אולי גם בזה לא יכולים לעמוד, אולי זה משאיר כזה רושם חזק.

תלמיד: אולי יפת תואר של אז זה לא יפת תואר של היום.

כ"ק האדמו"ר: גם המכוערים אז היו מכוערים כמו קופים, לא כיעור אנושי, זה היה כיעור כיעור, הכל היה גדול, בגדלות. מה אומרים?

תלמיד: יוצא גם שמי שהיתה אז יפת תואר זה עונש.

כ"ק האדמו"ר: אז אמרנו, שזה שהוא הרג אותה הוא הגזים, כך המרש"א אומר, היה צריך לקלל אותה שתהיה מכוערת, ואנחנו אומרים אולי בינונית, כנראה שבינונית זה גם היה מסוכן.

תלמיד: איזה מוסר השכל פה לדורות שלנו?

כ"ק האדמו"ר: יש עניין ש"לפני עור לא תיתן מכשול."

תלמיד: כמה מתווכחים שכן אדם שהוא צמח לא להרוג אותו...

כ"ק האדמו"ר: כבר אמרנו שאין מחלוקת על זה שהוא לא צריך היה להרוג אותה.

תלמיד: הוא גם לא היה צריך לשנות ממידותיה לפי דעתי.

כ"ק האדמו"ר: אתם לא קולטים את העניין הזה, ש..

תלמיד: אפשר להסתיר אותה.

כ"ק האדמו"ר: איך אפשר להסתיר אותה? היו עושים חור בקיר כמו שההוא עשה.

תלמיד: יעקב החביא את דינה כדי שלא יראה אותה עשו.

כ"ק האדמו"ר: ומה ההמשך?

תלמיד: ששכם וחמור לקחו אותה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שאתה מסכים איתי שאי אפשר להחביא?

תלמיד: מסופר על ר' מאיר שהשכנים שלו היו מפריעים לו, אז אשתו אמרה לו במקום שתתפלל שימותו - תתפלל שיחזרו בתשובה.

האם ניתן להשוות ולומר שהצדיק הזה יכל להתפלל שאנשים יחזרו בתשובה יותר מהר או שהיצר שלהם יהיה פחות חזק?

כ"ק האדמו"ר: כנראה שזה לא פשוט, זה לשנות קצת מדרכו של עולם. אם יש בן אדם אחד שנכשל בה, אפשר להתפלל שיחזור בתשובה, אם זה כל הדור נכשל בה, אפשר להתפלל שכל הדור יחזור בתשובה. אבל כנראה שאם היה להם זכות, אז באמת כל הדור היה חוזר בתשובה ואז היה בא המשיח, אבל לא היתה כזאת זכות, עד כדי כך, והיה יותר קל לעשות אותה מכוערת.

תלמיד: קל?

כ"ק האדמו"ר: יותר פשוט, עניין של בחירה.

תלמיד: זה דרך להתקרב לצדיק למידת הרחמים.

כ"ק האדמו"ר: זה אבא שלה.

תלמיד: למה, אומנם הוא צדיק אבל נוהג במידת הדין.

כ"ק האדמו"ר: טוב, הוא מבחינת יוסף, ר' יוסי, בחינת היסוד, נכון מאוד. זה ברור שהוא היה קנאי, גם בעניין הזה של התאנים הוא היה קנאי, הוא היה קנאי.

תלמיד: בגלל הדור הוא עשה מה שעשה, אולי אם היה יכול להחליט - היה בוחר אחרת.

כ"ק האדמו"ר: לפעמים יש עניין כזה של גלגולים, גלגולי נשמות. ברור שהפשט זה לפי הסוד, והסוד נעלם מאתנו, ולכן יש הרבה שלא לומדים את המעשיות, אנחנו מנסים להתמודד עם זה, זה לא אומר שאנחנו מצליחים. מנסים. יכול להיות שהיה פה איזה תיקון מגלגול קודם. ויש עניין מאוד חשוב שאדם יתן את דעתו על עצמו, על אנשי ביתו שלא יכשילו את הרבים בשום דבר, יש מצד שני אולי תשובה למה הוא לא עשה אותה מכוערת. רבותי, כי הרי אם היא היתה יפה מאוד והוא היה מתפלל - היא היתה הופכת להיות מכוערת מאוד, וכתוב שאסור להסתכל על אשה. זאת אומרת שבכיעור כנראה יש גם כן איזה משיכה מסוימת, יש אנשים מטורפים שרוצים דברים מטורפים ומכוערים במיוחד וזה גם מושך תשומת לב, להסתכל על מפלצת.

תלמיד: אם היא תהיה מכוערת היא תסבול, עדיף כבר להרוג אותה.

כ"ק האדמו"ר: יפה. יש כאן עוד סברה, שאם היא תהיה מכוערת מאוד היא תסבול ועדיף לה למות אולי. כתוב "אין אישה אלא ליופי", יכול להיות שאשה מכוערת כמו קוף או יותר מקוף לא תרצה לחיות וגם זה יכול להביא מכשול, כי אם היא מכוערת מאוד אז נשאר שרק משהו בינוני היה אפשר אולי ואלי זה אי אפשר היה כי זה מקצה אל הקצה, אז זה מה שיצא בסוף שהוא הרג אותה. טוב, אנחנו הולכים עכשיו לעוד סוגיה פה.

תלמיד: יש בתי ספר לילדים מיוחדים, לכאורה לפי המסופר פה עדיף שיהיה ככה, בתי ספר מיוחדים, אז זה טוב שהיום עושים ככה?

כ"ק האדמו"ר: קשה להקיש מזה לזה. יש בכל דבר מעלות וחסרונות מה שטוב היום בעניין הזה במילה אחת, פעם הילדים החריגים היו מחוץ לקהילה, מחוץ לסדר היום מנסים שהילדים הרגילים לא יראו בהם מפלצות, שהם באמת לא מפלצות, ויקרבו אותם ויטפלו בהם, יש בזה חסד.

אבל הילד עצמו תלוי כמה ההשגה שלו, אם הוא מבין בסוף שהוא מפגר ואחרים חכמים, אז הוא לא ירגיש טוב שמה, ובחברה של מפגרים הוא ירגיש בסדר רגיל, אם הוא לא מבין ורק טוב לו שטובים איתו, נחמדים איתו אז זה בסדר.

תלמיד: ועם המחווננים אין בעיה?

כ"ק האדמו"ר: מה הבעיות?

תלמיד: בבית ספר רגיל.

כ"ק האדמו"ר: הם יתבזבזו?

תלמיד: יעשו להם צרות.

כ"ק האדמו"ר: מצד שני בבית ספר של מחוננים הם נהיים סנובים אחר כך, ורגילים רק למחוננים אז זה קשה כל דבר כמו שאמרנו עם חוני המעגל שישראל לא יכולים לעמוד לא ברוב פורענות ולא ברוב טובה כל דבר קיצוני זה קשה.

עכשיו אנחנו מתחילים פה עם סוגיה מרכזית שלא נתנו עליה דעתנו נאמר פה: "ר' יוסי בר אבין היה שכיה לפני רבי יוסי שמן המקום הנקרא יוקרת הניח אותו, ובא לפני רב אשי, אמר לו רב אשי: למה הניח את רבי יוסי ובא אלי? אמר לו: רבי יוסי הוא איש שעל בנו ובתו אינו חס ואיך יהוס עלי?" ואז מתחיל המעשה. יש פה כמה שאלות:

אדם שנמצא אצל רב מסוים, רואה עניינים שהוא לא מבין, איך הוא התייחס לבנים שלו, עושה לו ביקורת. כתוב: המהרהר אחרי רבו כמהרהר אחרי השכינה, קובע שהרב הזה לא נראה לו והולך לרב אחר. אז יש פה את הסוגיה של התלמיד איך הוא מסתכל על רבו ואיך הוא בוחן ואיך הוא הולך. ויש את הסוגיה השניה, איך הרב החדש מקבל אותו, האם הוא צריך להתחיל לשאול אותו למה עזבת את הרב הקודם, או בכלל לא לשאול אותו כלום - באת, ברוך הבא, שב נלמד. הבנתם את שתי השאלות?

אז נתחיל בתלמיד, מה דעתכם על המעשה שעשה, הוא עשה נכון או לא נכון?

תלמיד: הוא רעד מפחד.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שהוא רעד מפחד.

תלמיד: הוא ברח. מה זה, דין כזה?

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר פיקוח נפש. מה אתם אומרים?

תלמיד: אני מסכים עם מה שנאמר פה, בעיקרון אם יש לו ספק, עליו לבוא ולשאול את הרב.

כ"ק האדמו"ר: הוא פחד שאולי הוא יהרוג אותו גם כן.

תלמיד: זה מורכב, מצד אחד תלמיד לא יכול להשיג את המוחין של רבו, מצד שני הוא יתן את הדין ע"פ איזה רב הוא בחר, יש אחריות לתלמיד לפקוח עיניים ע"פ מיטב השגתו, לראות שהוא באמת נמצא במקום הנכון.

כ"ק האדמו"ר: אבל "המהרהר אחרי רבו כאילו מהרהר אחרי השכינה", מה אתה עושה עם זה?

תלמיד: במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב.

תלמיד: איך תלמיד יכול לקבוע שזה חילול ה'?

כ"ק האדמו"ר: "היה שכיה לפני רבי יוסי" - הוא היה הרב שלו. זה לא חילול השם אתה אומר, אם יש דברים תמוהים זה ספק חילול ה'. אנחנו לא יודעים למה הוא עשה ככה לבן, למה עשה ככה לבת, צריכים לברר.

תלמיד: פה אי אפשר להגיד שזה חילול ה', חילול השם זה דבר שהוא לרבים, לכלל.

כ"ק האדמו"ר: זה לא קשור לחילול ה', זה קשור שהוא היה רגיל אצל הרב ופתאום הוא ראה שני מעשים חמורים.

תלמיד: הוא אמר ש"במקום שיש חילול ה'...", ולא התייחס ל"המהרהר אחרי רבו..."

כ"ק האדמו"ר: הוא לא סתר, זה לא קשור.

תלמיד: זה קשה עדיין.

כ"ק האדמו"ר: באמת, השאלה שנשאלת פה היא אם התלמיד התעמק במעשיו של הרב, שאל אותו ונסה להבין מה הוא עשה, או שרק ראה את הדבר הזה וברח וזהו זה, ודן אותו לכף חובה, ואמר: זה חביבי, קפדן, אני בורח לפני שהוא יתחיל עלי.

תלמיד: השאלה אם הוא בכלל דן אותו - שזה לא בשבילו.

כ"ק האדמו"ר: לא יכול לעמוד בזה.

תלמיד: לא כתוב שהוא דן אותו, הוא פשוט אמר את זה.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא אמר, הוא לא ירחם עלי - הוא מפחד, מפחד, הוא הלך, "חייך וחיי אחרים חייך קודמים". אם רואים שהרב הוא סכנת נפשות, שהוא יכול לחסל כל מי שמרגיז אותו, כולל הילדים שלו, או כל מי שלא הולך לפי הנהגתו - הם בסכנה ממש, אז אדם צריך להציל את עצמו, זה מתחיל להיות מקום סכנה להיות לידו, זה לא מצחיק, במקום סכנה יכולים להיפגע.

תלמיד: שישאל מישהו יותר גדול מהרב שלו.

תלמיד: לשמוע עוד דעה לפני שהוא עוזב את הרב, כמו אצל רופא.

כ"ק האדמו"ר: שניכם אומרים אותו דבר, היה צריך ללכת לרב אחר ולשאול על המעשים של רבו.

תלמיד: אבל אצל רב יותר גדול במדרגה.

כ"ק האדמו"ר: קשה למדוד רבנים, במיוחד בזמן ההוא, מי יותר גדול ממי, אתה יכול לדעת?

תלמיד: כתוב, "אם הרב דומה למלאך השם צבא-ות יבקשו תורה מפיהו". מה זה דומה למלאך השם צבא-ות? כמו שמלאך אתה לא מבין את דרכיו ואת מעשיו, כך גם הרב צריך להיות.

כ"ק האדמו"ר: טוב, טוב, טוב, מרחיבים יותר מדי. יש הבדל לפני שבן אדם הולך לאיזה רב הוא יכול לשאול עליו, הוא יכול להתעניין, יכול ללמוד את תורתו מרחוק, יכול להרהר אחריו, זה עוד לא הרב שלו ולא כלום. ואז הוא בודק אם הוא מלאך השם צבא-ות או לא. אבל ברגע שהוא כבר רגיל אצלו זה לא כל כך פשוט. כנראה, שאם לא היו מעשים קיצוניים כאלה הוא לא היה עוזב אותו, היה ממשיך, אבל ראה כאלה דברים מפחידים, אמר קל וחומר, אם על הילדים שלו הוא לא מרחם, הוא ירחם עלי? כל אדם יכול לעשות טעות, לא? אז הוא בסכנת נפשות. האם הרב הזה, רב אשי, טוב עשה ששאל אותו למה בא אליו, למה עזב את רבו, הוא לא יכול להכשיל אותו בלשון הרע? מה אומר?

תלמיד: צריך לדעת איזה סחורה הוא מקבל.

כ"ק האדמו"ר: זה בודאי לא בשביל לשון הרע, הוא לא שואל אותו בשביל לרכל או בשביל לשבת ולהנות על קלון חברו, אלא בשביל תועלת, לבדוק, אולי עזבת אותו לא בצדק, אולי תחזור אליו.

תלמיד: אולי הוא לא הגון.

כ"ק האדמו"ר: אה, אולי הוא תלמיד לא הגון? יכול להיות, עזבת אותו ואתה לא בסדר, למה עזבת אותו? זה דבר מאוד חשוב הדבר הזה, הנקודה הזאת, גם לא בקשר לרב ולתלמיד, סתם קליינט או מישהו, להבדיל, בחיי יום יום, הוא היה קליינט של ההוא פתאום עזב אותו ובא אלי, אתה עורך דין או אתה מוכר משהו, היום לא שואלים הרבה - מבסוטים.

תלמיד: הוא עוד עשה את זה לפני הפועלים שלו ולא היה אכפת לו.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, עניין התאנה היה לפני הפועלים, לפני כולם, אז זה היה ידוע כבר, ובקשר לבת - אולי זה גם היה ידוע.

תלמיד: שמעו על זה.

כ"ק האדמו"ר: בטח שמעו על זה, זה מקרה מזעזע. יש עוד שאלה, בזה שהוא עזב אותו הוא לא פחד שהרב יקפיד עליו ויגמור איתו? הרי זה יכול להיות פיקוח נפש יותר גדול.

תלמיד: אולי הוא היה ידוע כרחמן.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו נחשוב על זה בע"ה. נמשיך מחר בע"ה.

התעמקנו כבר בהרבה דברים, עכשיו נשאר קצת לתת פרושים לפי הסוד.

כתוב בהקדמה לעץ-חיים' אצל הרב חיים ויטאל, שכל הפשט זה על פי הסוד, זאת אומרת כל המעשיות וכל מה שיש בגמרא. מה שאנחנו רואים זה הפשט, אם זוכים יותר אפשר ללמוד מזה גם עניינים של הסוד, מי שבאמת רואה, יכול לראות הכל. אנחנו קטנים, קצת משהו בשביל לטעום שלא נחשוב שהסיפורים הם רק לפי הפשט אלא יש להם עומק:

ברור, שרב ותלמידיו זה פרצוף שלם, זו קומה שלמה בעצם, אפשר לחלק כל פרצוף ולהגיד שזה קומה, או להגיד שכל קומה זה חמשה פרצופים מאריך ועד נוק'. אז יש פה את העניין שהרב משפיע - רב הוא בחינת יסוד והתלמיד הוא בחינת נוק' שהוא מקבל ממנו. "והיה

התלמיד הזה רבי יוסי בר אבין היה שכיח לפני רבי יוסי מין המקום הנקרא יוקרת" זאת אומרת הוא היה שייך לקומה שלו, לפרצוף שלו, הוא היה המשפיע שלו. "הניח אותו ובא

לפני רב אשי" - עבר למקום אחר לקבל השפעה, למה? היתה לו בעיה עם העניין של ר' יוסי, שהוא בשני מקרים לא חס על הבנים שלו, הוא פחד על עצמו וזהו הפשט. לא בפשט, זה

הולך ככה: "המעשה שהיה כך היה, יום אחד שכר פועלים שיעשו עבודה בשדה" - עבודה בשדה זה בחינת תיקון המלכות, שכר פועלים זה בחינת ז"א (זעיר אנפין), הפועלים זה עם

ישראל שהם נקראים בנים למקום. "שהה רבי יוסי ולא הביא לפועלים לשדה לחם לאכול" - יש עניין כזה שלפעמים הפרצוף העליון לא יכול להשפיע על הפרצוף התחתון, גם בספירות

זה אותו דבר, לפעמים הספירות צריכות להפנות את הגב, כביכול, לתחתונים ואת הפנים לעליונים ולקבל מהם שפע - כך מובא באריז"ל, כשהספירה שמה את הפנים שלה לקבל

שפע, היא לא יכולה להשפיע לתחתונים רק אור חוזר, אור דאחוריים, זה אור של דין, זה צמצום, מאחור. מהפנים היא מקבלת מלמעלה.

העניין הזה שאומר רב יוסי שהוא בחינת הפרצוף המשפיע, שהוא היה עסוק בדבר מצווה, והוא לא יכול היה להביא להם אוכל. כשאדם מקבל מלמעלה הוא לא יכול להשפיע, אחר

כך כשהספירה גומרת לקבל את השפע מהעליון, היא פונה עם הגב לעליון, מפנה את הפנים לתחתון ואז היא משפיעה.

יש את זה גם בדרוש שמה של 'מטי ולא מטי', באריז"ל, אז הוא שכר פועלים שיעשו עבודה בשדה, זאת אומרת "שהה רב יוסי ולא הביא לפועלים לחם לאכול" - כמו שיש אוכל גשמי,

צריך גם אוכל רוחני. הם עשו את העבודה שלהם, הם צריכים לקבל את השפע שלהם, אבל באותו זמן הם היו סבורים שיביא להם לחם, לחם זה בחינת שפע, חכמה, "אור דחכמה" - כך קוראים לזה, זה האור שמחיה.

"אמרו הפועלים רעבים אנחנו" - יש להם רצון לקבל וגם מגיע להם לפי האמת כי הם עבדו. "היו יושבים תחת אילן תאנים" - פה יש רמזים גדולים, מה זה אילן תאנים. "אמר בנו:

תאנה תאנה הוצא פירותיך ויאכלו פועלים של אבי" - זאת אומרת אפשר להגיד ככה, יש את

רב יוסי, יש את הבן שלו ויש את הפועלים, הפועלים הם המקבלים, הבן של רב יוסי הוא מקבל את המוחין מאבא שלו, הוא מקבל את השפע מאבא שלו, ברגע שהעליון, שזה יהיה רב יוסי, הוא לא נמצא, הוא מקבל למעלה, אז אין מה לתת לתחתונים, אבל מבחינת הבן של רב יוסי, כן יש לו, זאת אומרת שהספירה שפונה לקבל מלמעלה היא לא משפיעה, אבל הספירה שנמצאת למטה ממנה היא באותו זמן כן משפיעה על התחתונים, היא פונה עם הגב שלה כלפי הספירה העליונה והפנים שלה לתחתונים - זה שמה מוסבר טוב מאוד, אבל זה צריך לשבת וללמוד עם הספר בחינת "מטי ולא מטי".

אז עכשיו רב יוסי הוא עם הפנים שלו לקבל מלמעלה, והבן שלו משפיע לפועלים, זאת אומרת לאלו שמתחתיו. "הוציאה התאנה פריה ואכלו הפועלים" - זאת אומרת הוא השפיע להם, "בתוך כך בא אביו רבי יוסי", זאת אומרת הוא גמר לקבל, עכשיו הוא בא להשפיע, הוא הביא את האוכל אז הספירה התהפכה עם הפנים לתחתונים. "אמר לפועלים: אל תחשדו אותי שלא הבאתי לכם מזונות עד עכשיו כי טרחתי בדבר מצוה, לכן איחרתי עד כעת" - עכשיו הוא יכול להשפיע. "אמרו לו: הקדוש ברוך הוא ישיביעך כמו שבנד השביע אותנו" - זה העניין הזה, שהבן השביע, הספירה התחתונה השביעה את התחתונים, אומרים, כמו שהבן שלך נתן לנו כך השם יתברך יתן לך.

"אמר להם: מאין היה לו ליתן לכם לאכול?" - שאלה טובה, הרי אם העליון פונה עם אחוריו אל התחתון ומקבל מהעליון, מהעליונים בחינת רב יוסי. והבן שלו הוא עם האחוריים כלפי אבא שלו, עם הפנים כלפי המקבלים, מאיפה יש לו לקבל? מאיפה יש לו להשפיע? "אמר להם:" לכן הוא מתפלל "מאין היה לו ליתן לכם לאכול? סיפרו לו המעשה מה שעשה." - עכשיו, לפעמים יורד שפע לא בסדר ההשתלשלות, יש דבר כזה, מעבר לסדר ההשתלשלות, זאת אומרת לא בדרך הרגילה שצריך לצאת, מורכבת - אז זה מה שקרה פה, שהוא גרם לזה שיבוא שפע לא בדרך הנכונה ובדרך הרגילה. "סיפרו לו המעשה מה שעשה. אמר לו: בני, אתה הטרחת את קונך להוציא תאנה את פרותיה שלא בזמנה" - עכשיו, אם השפע יורד בזמן אז הוא יורד בזמן שצריך לצאת הפרות, גם בגשמיות וגם ברוחניות, אבל אם הוא עושה מה שהוא עשה אז משתנה כל הסדר, זאת אומרת שזה שיצאו עכשיו התאנים בגשמיות, סימן שכל הצינור הרוחני פעל לא כטבעו, כי אם היה פועל כטבעו לא היו יוצאים עכשיו התאנים, היו יוצאים בזמן הנכון, זה שיצא לפני הזמן מתי שהוא ביקש סימן שכל השפע ירד מלמעלה למטה, לא בדרך הרגילה וזה נקרא להטריח.

יש אנשים, לא עלינו, שיש להם לב והלב נסתם, העורקים נסתמים כל מיני דברים כאלה, לפעמים קורה נס שבמקום העורק שנסתם צומח עורק חדש, והוא מחבר את הלב עם הגוף והבן אדם לא צריך ניתוח ולא צריך כלום, יש דבר כזה. היה איזה איש אחד שגם קראו לו יוסף, עליו השלום, הוא היה עושה הרבה חסד וכשבאו לנתח אותו, ראו שצמח לו וריד ולא צריך לנתח, עורק חדש במקום הסתום, אז גם פה אותו דבר. עכשיו, זה לא מצא חן בעיני רב יוסי, כי זו לא הדרך הנכונה, הדרך הנכונה שהשפע ירד כמו שצריך, "לכן ייאסף שלא בזמנו" - מידה כנגד מידה.

"והמעשה שהיה עם בתו כן היה כי היתה לו בת והיתה יפת תואר", המלכות היא בבחינת בת, היא נקראת יפת תואר, "יום אחד ראה שאיש אחד סותר גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביופייה" - זה הקליפות שבאים לינוק, כתוב שהמלכות ירגליה יורדות מוות', המלכות

- יונקים ממנה קליפות שהיא בחינת יפה, יש לה זכויות, מבחינת מקושטת. אז, בכל דבר עד סוף הגאולה, בכל דבר, בכל יחוד ובכל זיווג יש חלק לסיטרא אחרא, גם פה בעולם הזה בין זכר לנוק', ובכל דבר הוא לוקח את החלק שלו.

עכשיו, היא היתה סגורה, מבודדת, היא לא היתה עם פריצות או משהו, היא לא אשמה בזה. "ויום אחד ראה שאיש אחד שהיה סותר גדר העצים כדי להסתכל דרך הנקב ביופייה" - זאת אומרת זה הקליפה, גנב, בחינת יצר הרע, שהוא בא לגנוב את השפע שלא מגיע לו. "אמר לו רב יוסי: מה זה שאתה מעיין כעת כאן?" - רב יוסי בחינת הבעל, בחינת ז"א (זעיר אנפיו), הוא שואל מה אתה באת לפה לעשות דבר כזה. "ענה לו: רבי, אם לא זכיתי לקחתה לאשתי" - זה הסטרא אחרא אומר, אם לא זכיתי לקחת את הנוק' בקדושה, לאשתי, לטמא אותה, "וכי לא אזכה על כל פנים לראותה" - הוא רוצה לפחות יניקה, אם הוא לא מצליח לשבות אותה, לפחות הוא רוצה לינוק, משהו הוא צריך לקחת. "אמר לה: בתי, את מצערת לאנשים לכן שובי לך לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם, כי מפני שאת יפת תואר יצרם מתגבר עליהם." - עכשיו, פה אפשר להבין, הרי אומר המהרש"א שהוא לא צריך היה לקלל אותה שתמות, זה כבר דננו בשיעורים הקודמים, אלא מספיק היה שיגיד לה שתהיה מכוערת ואין ברכה אלא בדבר הסמוי מין העין, כשיש הרבה שפע יש עין שרוצה לינוק ולקחת, יש קנאה.

אז על כל פנים היא היתה צריכה להסתתר מהיצר לעשות את עצמה, כלפי חוץ, שחורה אבל נאווה, כלפי פנים נאווה, אבל בחוץ שהיא תראה שחורה, כדי שלא יתאווה לקחת אותה. בקיצור, היתה פה יניקה לסטרא אחרא.

עכשיו, בעניין של יניקה לסטרא אחרא, אומנם כתוב שבכל זמן ובכל מקום, בכל קורבן נותנים חלק לסטרא אחרא וזה דבר מאוד מסוכן, יש שיעור שהתורה אומרת שצריך לתת יניקה לסטרא אחרא, כמו מים האחרונים או שעיר המשתלח, זה דברים מוגדרים, אבל אם אדם יתחיל להגיד, טוב, אני אתן עכשיו יניקה לסטרא אחרא, אוי לו ואוי לנשמתו, כי היניקה הזאת תהיה לא יניקה אלא עושק שלם, היא תתפוס אותו ואת כל העניינים שלו. אם אתם זוכרים את הסיפור על רבי יוסי דה לה רינה, שרצה להביא את הגאולה, זוכרים שלמדנו פעם? וכמעט כפה את הסטרא אחרא עד הסוף, ואז הסטרא אחרא ביקשה ממנו רק לתת לו להריח קצת מהבשמים, הוא נתן להריח אז הוא קיבל כח ושבר אותו וגמר אותו ואת התלמידים שלו ואת כולם.

זאת אומרת זה לא בידי האדם שיתחיל להחליט ולכן פה הוא ראה שיש פה סכנה גדולה שכתוב "פורץ גדר ינשכנו נחש", יש גדרות ופה הוא רצה להיכנס הפריד את הגדר כדי לינוק מין הקדושה, ולכן יש בחינה של הסתלקות האורות למעלה. כתוב שכשיש חטא האור מסתלק למעלה, ואז הסטרא אחרא לא יכולה לינוק מהאור ממש, אלא קצת מהרשימו היא יכולה לינוק אבל האור העליון נגזז למעלה וזה בחינת מוות, כמו שלאדם מסתלקת הנשמה שלו והגוף הולך לעפר, הנשמה שלו עולה לשמים, עולה למקום גבוה.

אז פה כנראה רבי יוסי זה בחינת יסוד, הוא לא רצה שתהיה יניקה ולכן הוא לא יכל לעשות מקצתו. הרי אתמול אמרנו בפשט, למה הוא לא התפלל עליה שתהיה בינונית למה מכוערת? היא היתה יפה בסדר, יפה זה לא טוב, שתהיה בינונית, אפילו לא מכוערת, אלא שבעניינים האלה של מלחמת הסטרא אחרא בקדושה כנראה אין חוכמות, או שזה קם או שזה קם או שזה נופל או שזה נופל. ולכן כאן הוא הוציא את מנת היניקה לחלוטין.

תלמיד: אני לא מבין איך האבא יכול להיות ז"א (זעיר אנפיו).

כ"ק האדמו"ר: למה לא?

תלמיד: איך הילדה שהיא לא נשואה יכולה להיות נוק'?

כ"ק האדמו"ר: איפה אתה מתקשה?

תלמיד: הוא האבא שלה, אז הוא לא יכול להיות משפיע מבחינתה, כי הוא לא יכול להיות יסוד שלה.

כ"ק האדמו"ר: כתוב שהאבא משפיע על המלכות, הוא השומר. יש מלכות של ז"א (זעיר אנפין) ויש מלכות שהיא הבת של ז"א (זעיר אנפין), זה לא אותו דבר, יש את האבא ויש את אשתו ויש את הבת ויש את בעלה, כרגע זה בחינת בת. הרי גם בדימויים של הקב"ה וכנסת ישראל, פעם הוא קורא לה אישה ופעם הוא קורא לה בת, נכון או לא? בזה צריך להתעמק. אומר המהרש"א שרב יוסי הקפיד על הבן שלו, לא מפני שהוא נהנה ממעשה ניסים, זאת אומרת שנתן אוכל ע"י זה שביקש מהתאנה לתת את הפירות, לא בגלל הנס, אלא בגלל שהוא הטריח את המקום לתת את התאנים לא בזמן, בגלל שהוא הטריח את המקום, זאת אומרת שאם זה היה נס אחר שהוא לא מטריח את המקום, לא הפך סדר העולם, אז זה היה בסדר כי הוא כן היה רגיל להנות ממעשה ניסים.

עכשיו, בזמן ההוא של הגמרא היו הרבה מעשי ניסים, בכל יום ובכל רגע הצדיקים בכל רגע היו להם ניסים מעל הטבע. עכשיו בעניין הזה של להנות או לא להנות, בשביל מה מעשי ניסים, זה הנושא שרציתי קצת לדבר. בעצם אנחנו יודעים, למשל, שהיו צדיקים גדולים, כמו הגאון מוילנה ואחרים ששלחו להם משמיים מגיד, מגיד מהשמיים, והוא הציע להם שהוא יגלה להם את כל רזי התורה, כל מה שהם רוצים לדעת בתורה הוא יגלה להם, הם דחו אותו. הגאון מוילנה אמר הוא לא רוצה את העזרה הזו משמיים, הוא רוצה לטרוח לבד על הלימוד וזהו.

גם יש ביטוי חסידי שהיו אומרים, שאומר: "אותות ומופתים - באדמת בני חס", זאת אומרת היו חסידויות שאצלם לא היו אותות ומופתים, אם היה, הסתירו את זה, לא דיברו על זה, לא התייחסו לזה, לא נתנו לזה שום חשיבות, העיקר זה העבודה ולא ניסים. היו חסידויות שכל היום דיברו על הנסים שחולל הרבי שלהם וכמה הוא גדול בניסים וכל העניינים האלה, ויש גם את העניין של ניסים שנעשו על ידי שימוש בשמות, גם לזה יש התנגדות גדולה וזה באמת אסור לפי ההלכה ולפי פנימיות התורה, אסור להשתמש בשמות בשביל ניסים.

יש את הסיפור על הגיס של הבעל שם טוב שבחג הסוכות ישב בסוכה ולא ירד אצלו גשם, ובכל המקומות ירדו גשמים. ואחד מתלמידי החכמים הגדולים, השמש שלו אמר לו: 'תראה, בסוכה של הרבי הזה לא יורד גשם אז בוא נלך לשבת שם, כדי לקיים את המצוה'. הוא בא לשם והוא קם לפניו ואמר לו: מדוע הטריח כבודו את עצמו לבוא לסוכה שלי, הרי גם הוא יכול לפעול כמוני בשמות הקודש שלא ירד גשם בסוכה, אז הוא לקח את עצמו, התלמיד חכם ועזב, הוא אמר: קונצים כאלה אני לא רוצה. זאת אומרת אם זה היה מתוך צדיקותו, מתוך זה שה' יתברך מנע ממנו להירטב בסוכה שיוכל לקיים את המצוה, בסדר, הוא מוכן להסתופף בצלו בעניין הזה, אבל אם הוא פעל בשמות קודש, הוא לא מוכן.

אז אנחנו רואים כל מיני גישות בעניין הזה. מה אנחנו הקטנים חושבים על זה? עניין של עבודת הנפש? לנו כן יש עבודה כזו של נס להתנוסס בו אז זאת אומרת יש נקודה שבן אדם, הרי כתוב "אין סומכים על הנס", בכל הדברים האדם צריך להשתדל לעשות אותם בדרך הטבע. מצד שני, מרוב שאנחנו משתדלים לעשות דברים בדרך הטבע, אנחנו שוכחים שיש את הקב"ה והוא הנותן כח לעשות חיל ושהוא גם יכול להושיע בנס, מרוב שכולנו עסוקים

בעניינים שבדרך הטבע, בסוף יש מזה חילול ה', חושבים 'אין הקב"ה, אין השגחה, אולי הוא קיים אבל הוא לא מתעסק בענייני העולם הזה' יש הסתר פנים יותר ויותר, בגלל העניין הזה שלא רואים ניסים, אם כולנו היינו רואים מידי פעם איזה נס ככה בחוש - היתה לנו אמונה, אומנם היה גם יצר הרע יותר גדול, כי זה לעומת זה, אבל מצד שני בכל זאת יש משהו.

אני הכרתי אנשים שראו באמת נס ככה מעל הטבע בחיים שלהם, וזה החזיק אותם באמונה שלהם כל ימיהם, גם בתוך השואה וגם בתוך הזוועות הכי גדולות הם אמרו: 'יש משהו' ראו, ראו משהו, היה מקרה זה עכשיו בתוך עבודת הנפש כמו שאמרתי יש את העניין של נס להתנוסס בו, נס זה לשון דגל, להתנוסס בו הכוונה להתפאר בו. יש עבודה שאדם יכול לעשות שהיא תמשוך נס לתוך העולם ולא בשביל התועלת ולא בשביל הנוחיות, ולא בשביל הגאווה אלא לשם שמיים כדי שיראו שיש דין ויש דיין, כדי שיראו שיש השגחה, כדי שיראו שהעולם זה לא טבע, אין טבע, יש רק את הקב"ה שהוא המנהיג היחידי בעולם. זה קצת מוסבר בספרים שלנו הנקודה הזאת, הנקודה היא, כמו שאמרתי, במיוחד בחיים המודרניים, האדם עושה הרבה השתדלויות, שיא ההשתדלויות והוא כל הזמן דואג, הוא הולך למומחים וחושב איך בדרך הטבע לעשות, הוא אומר: כן, אני מאמין. אבל תכל'ס בפנים הוא לא כל כך מאמין, הוא כבר רגיל בתוך המחשבה הטבעית וככה העולם הולך ונחשך יותר ויותר.

אז יש עניין דווקא לעשות כלי לנס ולא לצורך עצמו ולא לצורך גאוותו ולא לצורך חולשתו ואמונתו, אלא לצורך לפתוח פתח, כמו שכתוב "סולו לרוכב בערבות", לפתוח פתח של התגלות האלוקות בתוך העולם, "ויכירו וידעו כל יושבי תבל" איך עושים נס? מה אנחנו מנהלים ניסים? הרי כתוב שאדם מעורר מלמטה, ככה השם יתברך מעורר מלמעלה. נניח שיש לבן אדם בעיה מסוימת, לכל אחד יש לו איזו בעיה פה, בעיה שם, בדרך הטבע, בדרך הרגילה, אז אדם סומך על השכל שלו, סומך על פרוטקציה, סומך על אנשים, בונה עליהם הכל, ככה, סוגר את כל הפינות, אין שום מקום לה' יתברך כביכול, להשפיע איזה נס יפה, איזה השגחה מעניינית איזה גילוי פנים, הכל סגור, לא נותנים שום פתח, אז אפשר לשם שמיים, רק לשם שמיים, כן, לפתוח פתח.

זאת אומרת שאדם לא יעשה השתדלות באופן מושלם, ישמח ויאמין ויכוון יהיה לו בטחון בה', וישאיר פתח שה' יתברך יפתיע אותו בבחינת "ישועת השם כהרף עין", לא יסגור את כל הפינות. לא מתוך זה שהוא עצלן, לא מתוך זה שהוא רשולן ולא מתוך זה שהוא מסכן, חלילה, את עצמו ואת הסביבה, לא בדברים של נפשות, בדברים קטנים, הוא יעבוד, ידאג אבל מידי פעם ישאיר פתח ככה להשגחה לפעול, לראות איך השם יתברך מתגלה - ואז זה פלא פלאים.

הרבה פעמים כן השם יתברך עושה איזה נס בתוך הטבע או שרואים משהו שזה לא יכול להיות מקרי, שאין שום הגיון שזה יהיה מקרי, והדבר הזה מביא גילוי פנים לעולם וקידוש ה', ומי שזוכה לדבר הזה הוא מגיע גם לדבקות וכו'.

אז יש עבודה כזו למרות כל מה שאמרנו בהתחלה, כן יש עבודה לשם שמיים לגרום פה ושם לאיזה שהם ניסים. ואם אדם כבר עוסק במשהו ששייך לכלל עם ישראל אז חייב שתהיה לו גם הנהגה קדושה, זאת אומרת שההנהגה שלו תהיה בנויה על אמונה ובטחון בה'. ולא על בני אדם כי אם אדם בונה איזה מפעל קדושתו והכל בנוי בטבע, אז הכל זה בטבע הכל שם בטבע, הוא יכול לבנות את כל ההנהגה שלו, על פי האמונה ועל פי הביטחון המוחלט בה'.

יתברך ואז יכול להיות שכל המפעל זה נס, אומנם לא נס שנופל משהו משמיים, אבל רואים שזה לא בדרך הטבע, שהדברים בדרך הטבע זה לא היה הולך ככה, והנה זה הולך ככה. הדבר הזה נותן הרבה קידוש השם וגלוי פנים וזה דבר חשוב מאוד לדור שלנו שהוא קצת חשוב בינתיים.

מעשה בחמורו של רבי יוסי מיוקרת

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' א' לשון הגמרא :

"הויא ליה ההוא חמרא כדהווי אגרי לה כל יומא לאורתא הווי משדרי לה אגרה אגבה ואתיא לבי מרה ואי טפו לה או בצרי לה לא אתיא יומא חד אינשו זוגא דסנדלי עלה ולא אזלה עד דשקלונה מינה והדר אזלה"

"מעשה ברב יוסי שהיה לו חמור אחד. כשהיו שוכרים אותה על כל היום לעת ערב היו שולחים אותה והשכירות מונח עליה, והיא הולכת לבית אדונה. ואם היו מניחים עליה שכירות יותר כפי ההשוואה או פחות, לא באתה לביתה. יום אחד שכחו זוג של מנעלים עליה, ולא רצתה לזוז ממקומה עד שלקחו ממנה זאת, ואחר כך הלכה לביתה"

הבנתם? אז היה פה רב יוסי שהיה לו חמור והיה נותן את החמור הזה בשכירות ובסוף היום היו שמים את הכסף של השכירות ושולחים את החמור והוא היה חוזר לבד הביתה. אם הכסף לא היה מדויק, אם היה יותר מדי הוא לא היה זז, אם היה פחות מדי גם לא היה זז. פעם אחת שכחו נעליים עליו והוא לא זז עד שמצאו את הנעליים, הוציאו ואז הוא זז וחזר הביתה.

טוב, ברור שהחמור הזה, מה זה החמור הזה? החמור הזה שומר את עצמו מגזל, לא רוצה שיגזלו, לא את הבעל- בית שלו ולא את אלה שלקחו אותו לשכירות.

ראינו כל מיני בהמות, כתוב בגמרא ובזוהר כל מיני בהמות ששמרו כל מיני דברים, למשל החמור של רבי פינחס בן יאיר, הוא לא היה מוכן לאכול אם זה לא היה מעושר, וגם היתה לו מין רוח הקודש: כשהיו יוצאים לשדה, הוא היה יודע איפה יושב ר' שמעון עם החברים ללמוד. וכאלה תופעות ראינו גם אצל האתון של בלעם שהאתון גם כן פתחה את הפה ודברה, כן, שהשם פתח לה את הפה. גם ראינו השבוע בפרשת נח, שגם הבהמות, החיות והרמשים שיחתו את דרכם וקיבלו עונש. אז שאלנו את השאלה מה פתאום מגיע להם עונש? הרי הם אין להם בחירה, זה חיות, בהמות, אז חז"ל ענו שלא. שהיות שה' התנה איתם מתי שהוא ברא אותם במעשה בראשית - כל אחד למינה. אז בעניין הזה כן היתה להם בחירה, ולכן הם כן חטאו ולכן כן נענשו. וגם הזכרנו את עניין השור המועד וכו', גם אם איזה בהמה הכשילה מישהו - אז גם מענישים אותה. אז יש פה כן התייחסות, מצד שני באופן כללי אומרים בגדול, שההבדל בין בהמה ובין אדם זה 'אין'.

נשאלת השאלה מאיזה צד הוא שומר על ההלכה? הרי הוא שומר על ההלכה החמור הזה, הלואי וכל אחד מאיתנו ישמור כמו שהוא שומר, בעניני גזל, להבדיל. אז באיזה צד זה בא לו העניין הזה של לשמור על ההלכה? מה זה בא מצד הנפש הבהמית שלו או מצד אחר, יש למישהו תשובה? טוב, ברור שזה לא בא מצד הנפש הבהמית שלו, זה בא מצד גילגול שיש בתוכו, הרי אדם שחוטא ונפטר ולא עושה תשובה יכול להתגלגל אחר כך לדומם, צומח, חי או מדבר, וכנראה שמי שהתגלגל לחמור הזה היה ההפך משומר על הגזל, כנראה שהיה תלמיד חכם כי תלמידי חכמים מתגלגלים, עמי הארצות הולכים לגיהנום. כתוב בשער הגילגולים כי חכמים - אש הגיהנום לא שולטת בהם בגלל התורה, אז התיקון לתלמיד חכם שהוא גנב זה שיתגלגל, למה הוא מתגלגל דוקא בחמור, זו שאלה טובה.

תלמיד: חומריות.

כ"ק האדמו"ר: אולי, זה פשט, חמור=חומריות, יש עוד דברים שכתובים על זה, זה קשור.

גם לעניין של גילוי עריות, העניין של להתגלגל בחמור. על כל פנים, לא כתוב פה שזה גילגול אבל ככה זה נראה, הטבע של החמור זה לא לשמור הלכה, זה טבע של בן אדם, של יהודי, אז כנראה שיש פה גלגול, והעניין שלו היה לתקן את העניין של הגזל, ולכן הוא לא היה זו מהמקום, לא אם גזלו את בעל הבית ולא אם בעל הבית גזל. נשאלת השאלה, אז איפה התיקונים האלה היום? איפה אנחנו רואים היום פרה שאוכלת רק מעושר או חמור שלא מוכן לגזול, או איזה אוטו שלא מוכן לנסוע אם לא שומרים על הגזל, אוטו זה גם מבחינת דומם. למה זה לא קורה היום?

אנחנו החמורים עכשיו, רעיון מעניין, מה אתם אומרים?

תלמיד: אין לנו יכולת לזהות.

כ"ק האדמו"ר: איזה יכולת היתה להם? הם בהתחלה בטח לא שמו לב, בטח לחמור בפעם הראשונה שהוא לא זו, נתנו לו מכה, לא זו, לא זו, עד שהבינו שלא סתם הוא לא זו, אלא יש כאן עניין של גזל. בטח כל בן אדם לא היתה לו השגה בעניין הזה, אולי לרבי יוסי כן אבל לאחרים לא.

תלמיד: בכלל, אנחנו מנותקים מהחי.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שאנחנו מנותקים מהחי אז אנחנו לא רואים את זה?

התשובה הפשוטה והברורה, זה שהדור הזה הוא דור של הסתר פנים, אין גילוי פנים בדרגה כזאת, אם היה דבר כזה אז כל הדור היה חוזר בתשובה והיתה מתבטלת הבחירה, אם היו רואים חמור שלא עובד בשבת או שלא מוכן לגזול, או שלא אוכל אם זה לא מעושר, אז זה היה נס כל כך גלוי שמי לא היה מהרהר בתשובה, חמור שומר אז אני לא אשמור, זה נס, זה פלא, זה היה נס גלוי מעל הטבע, בתוך הטבע - זה פלא פלאים. בדור שלנו אנחנו לא בדרגה כזו של גילוי פנים, שיש זכות כזאת שיכולים לראות דבר כזה.

תלמיד: למה הדור הקודם כן ואנחנו לא?

כ"ק האדמו"ר: יש ירידת הדורות, זה לא גזירה שזה חייב להיות ככה, אם אנחנו נתעלה אז יהיה בסדר, יהיה גילוי פנים. יש פה עוד נקודה שלא אמרנו, למה דוקא הבהמה של הצדיק הזה, אולי מפאת זה שרצתה לשמור על הצדיק שהוא לא יכשל? שגם הכלים של הצדיק לא יכשלו, בגלל הצדיקות שלו, אולי זה בכלל לא גלגול.

תלמיד: כשאדם קונה משהו זה גם רנין ברוחניות והצדיק במעלה כזו של השתוות כלפי שמים, אולי גם יוסף זה שמירה מין הגזל, בהתחלה הוא מזכך את הגשמיות של עצמו, אחר כך את המשפחה שלו, וגם כל הרכוש שלו מזדכך ובהשתוות הצורה כלפי שמים.

כ"ק האדמו"ר: ברור שאם לחמור היו שמים למשל יותר כסף, הוא היה חוזר הביתה אל רבי יוסי, אז לא היו באים בטענה אל החמור שהוא גזל, היו אומרים רבי יוסי נכשל, הוא קיבל יותר כסף, עכשיו, או שהוא מחזיר את זה או שהוא לא מחזיר את זה, אבל זה כבר היה מלכלך אותו. אז בודאי שבגלל שזו בהמה של צדיק, הצדיק, השם יתברך שומר עליו שלא יכשל ולא תצא תקלה תחת ידו, אפילו הבהמות שלו מתוקנות, זו גם כן דרגה מאוד מאוד מאוד גבוהה. היום יכול להיות צדיק ואפילו הבן שלו לא בדרגה של החמור הזה, שמה אפילו החמור, בטח הבנים היו מתוקנים, הכל היה מתוקן. יש שאלות? יש תשובות?

תלמיד: יש סיפור על הבאבא סאלי, שנסע באוטו ואמר לנהג שלא צריך למלא דלק והדלק הספיק.

כ'ק האדמו"ר: זה דבר אחר, זו גזירה של הצדיק על הדומם. פה רואים את זה פלא פלאים גם מעניין איך החמור ידע לחזור הביתה, הוא יודע כמו בן אדם, גם בני אדם לא שמו לב ששמו מנעלים עליו והוא לא זז.

אלעזר איש ברתותא וגבאי הצדקה

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' א' לשון הגמרא :

"אלעזר איש ברתא כד הוו חזו ליה גבאי צדקה הוו טשו מיניה דכל מאי דהוה גביה יהיב להו יומא חד הוה סליק לשוקא למיזבן נדוניא לברתיה חזוהו גבאי צדקה טשו מיניה אזל ורהט בתרייהו אמר להו אשבעתוכו במאי עסקיתו אמרו ליה ביתום ויתומה אמר להן העבודה שהן קודמין לבתי שקל כל דהוה בהדיה ויהב להו פש ליה חד זוזא זבן ליה חיטי ואסיק שדייה באכלבא אתאי דביתהו אמרה לה לברתיה מאי אייתי אבוך אמרה לה כל מה דאייתי באכלבא שדיתיה אתיא למיפתח בבא דאכלבא חזת אכלבא דמליא חיטי וקא נפקא בצינורא דדשא ולא מיפתח בבא מחיטי אזלא ברתיה לבי מדרשא אמרה ליה בא וראה מה עשה לך אוהבך אמר לה העבודה הרי הן הקדש עליך ואין לך בהן אלא כאחד מעניי ישראל"

"אלעזר איש ברתותא, כשהיו רואים אותו גבאי צדקה, היו מתחבאים מפניו, לפי שכל מה שהיה אצלו בעת הזאת נתן לצדקה. יום אחד עלה לשוק לקנות ולהכין נדוניא עבור ביתו. ראו אותו גבאי צדקה, והיו מתחבאים מלפניו. הלך ורץ ואמר להם: הנני משביעכם שתאמרו לי במה אתם עוסקים. אמרו לו: ביתום ויתומה לזוגם יחד. אמר להם: הריני נשבע שהם קודמים לבתי. לקח כל מה שהיה בידו ונתן להם, ונשאר אצלו זוז אחד. קנה בעדו חיטים, ונתן אותם באוצר של חיטים. באה אשתו, אמרה לבתו: מה הביא אביך? אמרה לה: כל מה שהביא השליך לאוצר של תבואה. הלכה לפתוח את דלת האוצר, ראתה שהאוצר מלא חיטים, עד שהחיטים דוחקות ויוצאות לחוץ דרך נקבי הדלת, ולא היתה יכולה לפתוח הדלת. הלכה בתו לבית המדרש ואמרה לו: בוא וראה מה עשה לך הקדוש ברוך הוא! אמר לה: הריני נשבע שהם הקדש עליך, ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל."

ברור, שלאדם לפי ההלכה, אסור לנהג ככה, עניי ביתך קודמים ולא צריך להגזים בצדקה יותר מחומש, אבל זו ההלכה ופה יש הסיפור. יש לנו פה מעשיה בעניין של ההנהגה של הצדיק, עם הצדקה, שהייתה הנהגה קיצונית, אפילו ההפך ממה שההלכה אומרת, לכאורה.

"אלעזר איש ברתותא, כשהיו רואים אותו גבאי צדקה, היו מתחבאים מפניו, לפי שכל מה שהיה אצלו בעת הזאת נתן לצדקה" - אנחנו רואים פה שהוא הולך בעניין הצדקה. הרי כתוב שאדם צריך לתת מעשר ולא לבזבז ויתר מחומש, והוא, כל מה שהיה לו היה נותן. הם כבר הכירו אותו, בשביל זה הם היו מתחבאים ממנו, הוא הלך לקנות דברים בשביל הבת שלו שתתחתן, ראו אותו גבאי צדקה והיו מתחבאים והוא הלך ורץ אחריהם, והכריח אותם להגיד במה הם מתעסקים, "ואמר להם: הריני נשבע שהם קודמים לבתי." - היתומים האלה, הרי עניי ביתך קודמים, אז מה הוא נותן ליתומים קודם?

תלמיד: ככה ראית העולם שלו.

כ"ק האדמו"ר: מה, כל אחד עושה מה בראש שלו? ראית העולם שלו, תהיה עם העניים תחייב ברחוב, הוא אחראי לזון את אשתו ואת בניו, יכול לתת צדקה אבל לא לתת את הכל. מה אומר כבודו?

תלמיד: אולי הוא רצה להוכיח משהו.

תלמיד: כשותנים צדקה באופן קבוע, לא עושים את זה עם כל הלב, נגיד סתם קבוע כל יום חצי שקל. יש כאלה שרוצים לתת את הכל בלי חשבון עם כל הלב.

כ"ק האדמו"ר: מה זה בלי חשבון?

תלמיד: כנראה שזאת הייתה המצווה שהוא בא לתקן, בגלל שזו המצווה שלו.

כ"ק האדמו"ר: המצווה שלו, הוא אומר, הוא בא לתקן את המצווה הזאת ולכן הוא הידר בה יותר.

תלמיד: הוא סומך שהקב"ה בטוח יתן לו, ומה אם הקב"ה לא היה נותן לו?

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב פה שהוא בטח שהקב"ה יתן לו.

תלמיד: זה לא הגיוני שאדם יתן ל מה שיש לו ויבטח בה' שימלא את מחסורו.

כ"ק האדמו"ר: אז למה השם עשה לו נס?

תלמיד: מסירות נפש.

כ"ק האדמו"ר: מסירות נפש. שייך פה מסירות נפש? מה אומר כבודו?

תלמיד: הוא במדרגה כזאת.

כ"ק האדמו"ר: במדרגה של מה?

תלמיד: במדרגה של מסירות נפש.

כ"ק האדמו"ר: וזה מותר בדברים כאלה, למסור את נפשו?

תלמיד: אני לא יודע.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה חושב? בענייני צדקה מה כתוב? הרי יש גבול, פה זה לא הולך אצלו לפי חומש, הולך לפי מה שיש לו, אם כל רכושו על גופו הוא יתן את הכל.

תלמיד: יש מעשר ויש צדקה, או שזה אותו דבר? אם אדם מקבל איזה סכום ונותן מעשר, וכשהוא רואה עני ברחוב נותן לו צדקה?

כ"ק האדמו"ר: כן, יש מעשר ויש צדקה, אבל אדם יתן את כל רכושו, יפזר את הכל, ובסוף מי יפרנס אותו? הוא יפול על הציבור. מה אומר כבודו?

תלמיד: כמו שאמר יהודי שם, זו היתה מצוה בשביל לתקן את עצמו.

כ"ק האדמו"ר: כמו שאמרו פה, כמו שצדיקים מסרו עצמם על פדיון שבויים או על ציצית, אולי מגלגול קודם היו צריכים לתקן את זה, אז הולכים עם זה עד הסוף, ככה אתה אומר?

תלמיד: הוא באמת מוסר את נפשו, הוא לא חושב שבגלל הצדיקות שלו יקבל תמורה, הוא פועל בשלמות, כי האדם שמקבל ממנו צריך.

כ"ק האדמו"ר: לא מתוך צדיקות ולא מתוך ביזניס ולא מתוך שהוא בא לתקן את המצווה, אלא בלב שלם הוא נותן את זה, פשוט "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה", עכשיו יש יתום ויתומה, יש לו הסכום והוא נותן, הוא לא עושה שום חשבון יותר.

תלמיד: הוא החליט על הנהגה.

כ"ק האדמו"ר: הוא החליט על הנהגה והוא עשה את זה. השאלה איזה מין הנהגה זאת?

תלמיד: אולי הוא נתן לפי המצב שלהם, הוא ידע כמה כסף יהיה להם בשביל הבת שלו.

כ"ק האדמו"ר: הוא חישבן? לא נשמע ככה שהוא אדם שמתחשבן, הוא לא מחשבן. הוא נותן, הוא זריז.

תלמיד: לדעתי הוא עשה חשבון, רק שעניים קודמים לבת שלו.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שהוא נהג לפי החשבון, הוא ראה כמה צריכים היתומים, והוא ידע כמה הבת שלו צריכה ואז הוא קיצץ את זה ונתן, ולא החסיר מבתו אתה אומר. אבל

הוא הביא רק זוז אחד והוא זרק את זה לבית האוצר, זה גם כן סיפור מעניין, אבל עוד מעט נגיע לזה. זוז אחד מספיק? הוא סמך על הנס? הרי אין סומכין על הנס.

תלמיד: הוא היה בדרגה גבוהה של בטחון ואמונה, וכפי שאדם מודד כך מודדים לו. **כ"ק האדמו"ר**: יפה! מה אומר כבודו?

תלמיד: הרב אמר פעם שמי שבבחינת "אין", הוא כן יכול לסמוך על הנס. הוא כן יכול היה לסמוך על הנס כי היה מבול כלפי שמים.

תלמיד: זה היה דור קשה עם הרבה דינים, אז דרך המצווה הזאת שעשה בלי חשבון עורר את החסד העליון להשפיע, שהעולם יהיה בהנהגה של חסד.

כ"ק האדמו"ר: אמרנו שיש פה בעיה שלפי ההלכה לכאורה אסור לו לעשות ככה. טוב, מנסים לראות, בכל זאת זה לא דבר פשוט, זה בן אדם צדיק, זה בגמרא, ויש בכוחו להחיות מתים, זה לא בן אדם מהשוק, אז בכל זאת אם הוא עשה ולפי הפשט אנחנו יודעים שזה הפוך, אז צריכים למצוא את התירוץ.

תלמיד: ככה זה עובד?

כ"ק האדמו"ר: ככה זה עובד. או שיהיה כתוב בסוף שהוא טעה.

תלמיד: אז אדם תמים יכול ללכת הביתה, לחלק את הכסף שלו ויחשוב שהוא עושה בסדר.

כ"ק האדמו"ר: לא ניתן לו ללכת בתמימות, קודם נדבר על כל הסיפור.

תלמיד: אולי זה עניין של ענוה, שהבת שלי כך וכך.

כ"ק האדמו"ר: טוב, בואו לא נברח מין העניין. מה שהעיקר פה זה לא הסיפור, העיקר פה זה העיקרון, יכול להיות שהבת שלו הייתה חצי זוז, היו מחלקים רק מים בחתונה. תכליס, מה עם ההנהגה, רבותי? התחלתם לגעת וברחתם.

תלמיד: כתוב ש"אין אדם נעשה עני מין הצדקה".

כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: הוא לא נתן את כל הכספים, הוא נתן מה שהיה לו באותו רגע ביד.

כ"ק האדמו"ר: טוב, נסכם את העניין:

יש עניין של השתוות הצורה, רבותי, "מה הוא חנון אף אתה חנון, מה הוא רחום אף אתה רחום" וכו' וכו' "מה הוא בעל חסד אף אתה בעל חסד". העניין הזה צריך שהאדם יהיה מרכבה לחסד באמת, מרכבה לצדקה. אם לאדם אין שינוי צורה מהבורא יתברך לעניין הזה, יוצא שהוא ממש שליח של ה', והכסף רק זורם דרכו, הוא לא צריך לחשבן שום חישובים. לאדם הרגיל יש את ההלכה, ובאמת לפי ההלכה - לא לבזבז יותר מחומש, למה? כדי שלא יזדקק לבריות, לא בגלל שזה לא טוב לתת הרבה, זה טוב, אבל אם אדם יתן בסוף לא יהיה לו, הוא בדרגה שלו לא יהיה, וכשלא יהיה לו הוא יצטרך לבקש, יפול על הציבור, זה לא טוב, אבל יש צדיקים שלעילא ולעילא הדרגות שלהם, והם חלק מעיני השם המשוטטים בארץ. זה כמו איזה כרטיס פיס שמסתובב ברחוב, הנה באים גבאי הצדקה, רק פגש אותו כבר זכו, כיוון שהוא נתן להם כל מה שהיה, בגלל שאין לו שינוי צורה מהבורא יתברך. וכמו שאמרנו בשיעורים קודמים, מי שהוא בהשתוות צורה עם השם יתברך - הוא על חשבון בעל הבית, אין לו מציאות של עצמו, כמו שאמרנו פה "אין סומכין על הנס", אין לו מציאות של עצמו ממש, של המציאות שלו היא לשם שמיים, אם כל חייו הוא דואג לצרכי שמיים ובמקרה הזה הוא דואג לחסד בעולם וצדקה, אז הוא לא צריך לדאוג לשום דבר. לא בגלל שהוא עושה חשבון, טוב אני אתן ועכשיו יתנו לי, השם אוהב אותי. לא, זה

לא הולך ככה בכלל, זו דרגה שאין את המחשבות האלה בכלל, אלא הוא הולך ורואה שיש צורך בעולם, הוא יודע שהוא שליח מה' למלא את הצורך הזה וזהו זה. נקי, נקי, נקי, אם לא יהיה נקי, ואם זה יהיה בדמיון שלו לא בדרגה שלו - הוא יפול. הוא יכול לזרוק את הזוז מאה פעמים לאסס התבואה ולא יצמח משם שום דבר, כנראה שהוא היה כבר מנוסה בעניין הזה, הוא כנראה היה בגילוי פנים, הוא הבין כנראה שזה התפקיד שלו או אחד התפקידים החשובים שלו, והוא הבין שאם אותו פגשו על עניין צדקה, סימן שממנו רוצים את הכסף, והוא רק הגזבר, הוא רק המחלק, הוא לא צריך לעשות שום חשבון, הוא רק בוטח שכפי שה' יתברך מפרנס את העניים ואת היתומים ואת ביצי הכינים, גם לבת שלו לא יחסר מה שתצטרך. וכן, יש עניין אצל הצדיקים, כמו ר' חנינא שהסתפק בקב של חרובים מערב שבת עד ערב שבת וכל העולם ניזון בזכותו, זאת אומרת הוא בודאי חי בצימצום בעצמו, הוא בודאי ציפה שגם הבת שלו תזכה כמו כל אחד מעניי ישראל, אפילו שעכשיו היה לה אוצר מלא ויכלה לעשות חתונה מפוארת.

לכן הוא אמר, זה לא חלק אחר של הסיפור שלא קשור להנהגה הכללית, זה סעיף ברור, מזה, מהסוף של הסיפור רואים שהוא לא היה אדם פרטי בכלל, הבת שלו בעיניו כמו כל אחד מעניי ישראל, אין לו שום סנטימנט מיוחד, הוא לא מרגיש שהוא אחראי לסדר לה את החתונה יותר מאשר לכל יהודי אחר - זו דרגה של מופשטות, זה נקרא התפשטות מהגשמיות.

כשאדם מרגיש שכל יהודי חשוב כמו הבן שלו, בדרך כלל אדם קרוב אצל עצמו, אבל אדם שמגיע לדרגה כזאת של הצדיק הזה, אצלו כל ישראל באותה דרגה כמו בן, ולכן אם הוא מסדר ליתומה או לבת שלו זה אותו דבר, ההיפך, עוד יותר, אדרבה, מהבת שלו הוא דורש את המינימום, ליתומה אולי הוא יתן יותר ויותר, לפי החוקים האלווקיים, זו לא דרגה בשביל כל אחד, זו דרגה בשביל יחידי סגולה ביותר. כמו שאמרנו, אם הוא מזייף הוא יפול, אם זה אמיתי - השם יתברך איתו. רואים בפשטות, עד כאן הסוגיה הזאת היום.

אנחנו ממשיכים במעשיה הזאת, יש פה עוד כמה סוגיות. **"אלעזר איש ברתותא, כשהיו רואים אותו גבאי צדקה, היו מתחבאים מפניו, לפי שכל מה שהיה אצלו בעת ההיא היה נותן להם."** - זו הנהגה מעניינת שיש לו לרבי אליעזר איש מברתותא, שהיה לו כסף בכיסים, אם היה פוגש גבאי צדקה - היה נותן כל מה שהיה לו. קודם כל צריך לדייק, הוא לא היה נותן את כל רכושו, כל מה שהיה לו אצלו היה נותן, אבל אם היה לו סכום גדול, יכול להיות שזה היה כל רכושו, כל מזומניו, אבל לא בהכרח, יכול להיות שהיה לו סכום קטן, זה היה המנהג שלו, ההנהגה שלו. בן אדם גם יכול לתת כל פעם שמבקשים ולא לתת כל מה שיש לו, הוא יכול לתת חצי, שלישי, מה שהוא רוצה, הוא נתן את הכל. גבאי הצדקה כבר ידעו מזה, כשהיו רואים אותו היו מתחבאים ממנו, זה דבר מעניין. מה הזכות שלהם למנוע ממנו לעשות את ההנהגה שלו? אם רב גדול, צדיק כזה, חושב שהוא עושה נכון, למה הם מתחבאים ממנו?

תלמיד: הם רצו לשמור עליו.

כ"ק האדמו"ר: לשמור עליו ממה?

תלמיד: הם לא יכלו להבין את ההנהגה שלו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה, לא יכלו להבין את ההנהגה שלו.

תלמיד: להשאיר לו כסף לפרנסה.

כ"ק האדמו"ר: מה זה עניינם? מי הם שבכוח ימנעו ממנו לתת?

תלמיד: הם דאגו עליו.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה עשה לו צער גדול, הוא היה צריך לרוץ אחריהם. תכלס, מי הם שימנעו ממנו לבצע את ההנהגה שלו, כבודו של האדם, זכותו של האדם, יש לו בחירה לאדם, הוא לא חולה נפש, מפגר שלא יודע, שוטה כזה שנותן את הכסף, זה אדם צדיק, אז מי הם שימנעו ממנו?

תלמיד: הם חשבו על משפחתו, הוא היה לו מידת בטחון שה' ישלח לו.
כ"ק האדמו"ר: עד היום הוא התקיים, אז הוא יתקיים גם הלאה, אם הוא היה מפורסם כזה שנותן את כל מה שיש לו, סימן שה' מפרנס אותו באיזה דרך, אדם בלי להתפרנס לא יכול להתקיים, הוא יכול להתקיים בלי לאכול ובלי לשתות? המשפחה לא מתקיימת? אז מאיזה שהוא מקום השם שולח לו.

תלמיד: הם לא יכלו להבין את ההנהגה שלו והסתכלו על זה מנקודת מבטם, למרות שהיו צדיקים לא יכלו לקבל את הנהגתו שאולי הוא אסיר שלה.

כ"ק האדמו"ר: נגעת בנקודה חשובה. יש צדיק כמוהו שזו ההנהגה שלו, אני לא מאמין שהוא אסיר של ההנהגה שלו אלא שזו ההנהגה שלו והוא קבע אותה בדיוק לפי מה שצריך. אבל יש אדם שהוא כפיתי, יש אדם שהוא לא בדרגה הזאת ויכול לתפוש כפיתיות, לכפות על עצמו לעשות דברים בצורה כפייתית וגם לכפות על אחרים, אסור לעשות דברים בצורה כפייתית, יש אנשים כאלה שהם מנהלים את העולם ובבית הכנסת הם מעירים לכל אחד על כל דבר, או שאם הם עושים משהו הם רוצים שכולם יעשו כמוהם, באותה דרגה ובאותו מצב, סתם, לא מתוך מטרה אמיתית, מגזימים, אתם מכירים אנשים כאלה? זו השאלה. בהנהגה שלו אנחנו בכל זאת רואים מידה של גבורה שבעיני אנשים כמונו זה יכול להראות כגבורה כפייתית מוגזמת. איפה אנחנו רואים את זה בסיפור? בסוף, עם הקטע של התבואה, סוף סוף הוא ויתר על הנדוניא של הבת שלו, סוף סוף הוא זרק כמה חיטים לבית האוצר, סוף סוף השם יתברך עשה לו נס והיה שם מספיק תבואה להרבה אנשים ולהרבה חתונות, והוא יכול לשמוח ולשמח את בתו ואשתו ולחתן אותה בסדר, לא כמו עניה, והוא גוזר עליה שהיא תקבל רק כמו עני, כמו אחד מעניי ישראל, זאת אומרת שלמרות שרואים את הנס שה' יתברך עשה לו, הוא כביכול מחמיר, הוא ממשיך לכאורה להחמיר, לא להנות בשום אופן מהגילוי פנים שה' שלח לו, מעבר למינימום - לכאורה זו הנהגה חמורה של דין, לא פעם, להבדיל, בדרגות כמו שלנו, באות פה נשים ומתלוננות על בעל שבחוץ הוא בעל חסד, עוזר לכולם, הוא צדיק הכי גדול, בבית לא אכפת לו שום דבר, לא מהילדים ולא מהאשה, לא מהפרנסה ולא מכלום. אז, יש דבר כזה לא מתוקן, שבן אדם דואג לכל העולם ולא דואג לעצמו. כתוב "מבשרך אל תתעלם", למה? כי בחוץ נותנים לו כבוד, האנשים האלה שאוהבים לעזור בחוץ ונחמדים עם כולם ובבית הם שונאים של בני משפחתו, של בני ביתו - זה כי בחוץ נותנים לו כבוד שהם עושים טובה, ובבית אין להם כבוד מזה, אם אין כבוד - לא עובדים, לא מעניין אותם, זה הצד המקולקל שיכול לצאת מדבר כזה, אבל אנחנו לא חושדים בו שהיה מקולקל כי הוא היה צדיק יסוד עולם.

שוב פעם, אנחנו מגיעים לנקודה המתמדת שלנו, ששני אנשים יכולים לעשות אותו מעשה בדיוק, אותה הנהגה, אחד עושה את זה מתוך רשעות וגאווה וקיצוניות, ואחד עושה את זה מתוך צדיקות ולשמה לגמרי, בחוץ אפשר להגיד אותו דבר, תראה מה זה, יש לו כסף בכיס, הוא מפזר לכולם ולבת שלו הוא מחתן אותה כמו עניה, איזה מין דבר זה, ולקטרג עליו חזק.

אם באמת האיש הזה הוא רשע וחיצוני, ועושה את זה בשביל הכבוד, אז בשביל הכבוד שלו

הבת שלו צריכה לסבול? מצד שני, פה רואים את אליעזר איש ברתותא, שהי עשה לו נס כזה, זה לא פשוט.

עכשיו נראה את הניסיונות שהיו לו, בהנהגה שלו. - בן אדם קובע לו הנהגה, ברגע שאדם קובע הנהגה חריפה, ישר היצר מקטרג עליו: אה, כן, אתה אמרת שכל מה שיש לך בכיס אתה תתן בכל פעם שיבקשו ממך צדקה, בוא נראה, בוא נראה אם זה נכון. ואז מנסים אותו.

מתי? כשהוא הולך סוף סוף לחתן את הבת שלו, להביא נדוניא, הוא אסף את הכסף. זאת אומרת אם היה לו כסף לנדוניא, סימן שהכסף הזה עבר את כל הניסיונות, כל פעם שהוא יוצא לרחוב ויש לו כסף הוא נותן, אז מאיפה יש לו כסף לנדוניא? כנראה שהכסף הזה החזיק מעמד, משמיים דאגו שיתאסף לו כסף לנדוניא בכל זאת. הוא הולך סוף סוף לכפר, לקנות בשביל הבת שלו, טראח, גבאי צדקה. זה נסיון או לא?
תלמיד: נסיון גדול.

כ"ק האדמו"ר: אתם חושבים שבשבילו זה נסיון? חשב על זה להשאיר בכיס ולא לתת להם? זה נראה לכם שניסו אותו
תלמיד: ההפך, לא ניסו אותו, הם ברחו.

כ"ק האדמו"ר: הם ברחו אבל הוא ראה אותם, אם רצו משמיים הוא לא היה רואה אותם בכלל, בודאי שלאנשים כמונו זה היה נסיון כבד, בשבילו זה לא היה נסיון, בגלל שזה באמת מתחת לדרגה שלו, ההיפך, הוא כולו היה בשביל לתת, מייד.
זה לא אחד שרוצה לקמצן את זה עכשיו כי אין לו ביטחון בהשם, הוא רדף אחריהם והוא השביע אותם, אז זה בכלל לא ניסיון. הניסיון, אני חושב שמנסים אותו, זה בסוף, עם התבואה, אם בכלל, שמה יותר קל היה להתחלק. זה טוב שאדם עושה הנהגה כזו, יהרג בל יעבור?

תלמיד: תלוי מי הבן אדם.

כ"ק האדמו"ר: מה היה לאיש כזה צורך, לעשות לו הנהגה כזאת מאיפה בא הדבר הזה?
תלמיד: הוא רוצה להתעלות.

כ"ק האדמו"ר: הוא רוצה להתעלות? לגרמייחו עבדין, הוא רצה להתעלות?
תלמיד: לתיקון שלו.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת אם אדם רוצה לעשות חסד, הוא יכול להשאיר את זה פתוח, לתת ולפעמים לא לתת, לפעמים לתת הרבה ולפעמים לתת מעט, יהיה לו שיקול דעת כל פעם, זה האדם הרגיל. מה זה הולך ועושה לו הנהגה, כל פעם שיתפסו אותו גבאי צדקה ברחוב הוא נותן כל מה שיש לו, האם זה טוב הדבר הזה שאדם לוקח לו הנהגה נוקשה, קבועה ללכת עליה? או יותר טוב להשאיר את שיקול הדעת, כל דבר וענינו.

תלמיד: זו מידה של ענוה, אם לאדם יש כוחות לעמוד בהנהגה כזאת. לדעתי, הוא רצה שהמשפחה שלו תחיה בצניעות.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו לא דנים על ההנהגה שלו עצמה אלא על עצם העניין, על העקרון הזה.
תלמיד: פה יש סיטואציות שונות.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו לא מדברים דוקא על ההנהגה של לתת כסף אלא על כל סוג של הנהגה, כל הנהגה שהיא. האם זה טוב שיש לאדם משהו נוקשה? מאיפה בא הצורך לדבר הזה? מאיפה בא הצורך לאדם לקבוע לו הנהגה נוקשה באיזשהו תחום? האם זה בא מתוך חולשה או מתוך כח? זה בא מתוך מה? מתוך כח? לפעמים אדם עושה נדר מתוך חולשה,

הוא כל הזמן נכשל, אז הוא אומר: יאללה, הוא נודר שהוא לא יכשל יותר, רק זה שומר עליו.

תלמיד: הוא אומר: אלוקים נותן לי, אני אתן.

תלמיד: הוא קיבל כח.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שהנהגה נוקשה תמיד באה מכת, לא מחולשה.

תלמיד: הנהגה נוקשה, תלוי במה.

כ"ק האדמו"ר: בכל הנהגה שהיא, היא נוקשה במשהו, הנהגה רצינית שלא עוברים עליה.

תלמיד: גם במצוות הנהגה, יש יהרג בל יעבור, זה לא נוקשות?

כ"ק האדמו"ר: זו לא הנהגה, זו הלכה. הנהגה זה שאדם קובע לו איזו הנהגה באיזשהו תחום, כל מוצאי שבת הוא אומר את כל התהילים - זו הנהגה, זה לא חייב להיות משהו נוראי גם, זה יכול להיות משהו קל.

תלמיד: זה בשביל לשבור את היצר, אולי זה מתוך חולשה.

כ"ק האדמו"ר: זה יכול להיות גם מתוך חוזק, זה חייב להיות דוקא חולשה? אולי אצלו זה זה בכלל לא נסיון לתת צדקה כל מה שיש לו, יש לו אמונה גדולה, והוא עכשיו רוצה לעשות נחת רוח להי' והוא עושה את זה ככה, כל פעם שמבקשים ממך, תתן, הוא נותן.

תלמיד: יש לו הנהגה. עכשיו הוא לא נתן צדקה - הוא יודע שהוא בנפילה. זו בדיקה.

כ"ק האדמו"ר: ברגע שאדם עושה לו הנהגה, הוא בעצם מכריז הכרזה: אני כך וכך. ברגע שאדם קובע לו דבר כזה, אני כך וכך, הממונה שם אומר: כן, אתה כך וכך, בוא נראה אם אתה כך וכך או לא. מזמין לו צרות, אדם יכול לעשות הנהגה בלי שיתן דעתו שזו הנהגה? בערמומיות דקדושה?

תלמיד: כן, זה הכי טוב.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: תלוי למי, יש אדם שיש לו את החשש הזה שהיצר יתפוס אותו.

כ"ק האדמו"ר: אדם שאין לו חשש כזה?

תלמיד: צדיקים עושים קביעות באיזה דבר בעבודת השם כמו שהיו צדיקים שצמו, והם יודעים שהיצר חלש בענין הזה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, בסכומו של דבר. הנהגה יכולה להקבע ע"י אדם גם מתוך חולשה וגם מתוך חוזק, משניהם. זה יכול להיות בן אדם שמפחד להכשל במשהו, הוא מרביץ הנהגה נוקשה כדי שהוא לא יפול וזה טוב מאוד, למה לא? זה טוב שאדם מתגבר באיזושהי דרך, זה טוב. ויש הנהגה שצדיק יכול להחזיק לגמרי מתוך אהבה לשם שמיים, בכלל בלי קשר לזה שהוא חלש, אלא הוא חושב שזה מה שהוא צריך לעשות, אולי זה תיקון הדור, אולי בדור שלו, סתם אני אומר, אולי הקטע של הצדקה לא היה הכי הכי והוא מחליט שלפחות יהיה יהודי אחד שיפעל בדרך הזאת, לעשות לו נחת רוח, לא מתוך זה שהוא קמצן, ולא מתוך זה שהוא מפחד שהוא לא יתן אלא מתוך חוזק, הוא יודע שאצלו זה בכלל לא נסיון הדבר הזה, הוא נותן עם כל הנשמה וזה חלק מעבודת השם שלו, של הדור, זה יכול לבוא גם מדרגה, לא רק מחולשה.

יש פה סוגיה מעניינת, מהסתכלות בצד, בעניין הקשר שלו לבני משפחתו, הקשר של הצדיק לבני משפחתו, איך הוא התיחס לבתו ואיך הוא התיחס לאשתו. "אלעזר איש ברתותא, כשהיו רואים אותו גבאי צדקה, היו מתחבאים מפניו, לפי שכל מה שהיה אצלו בעת ההיא

היה נותן להם." - קודם כל, כשאדם מתחתן הוא מתחייב בכתובה לפרנס את אשתו, והנה הצדיק הזה הלך ברחוב, היה לו כסף, היה רואה גבאי צדקה והיה נותן להם כל מה שיש אצלו.

אז השאלה אם אשתו הסכימה לזה או לא הסכימה? לפי ההלכה היא צריכה להסכים לזה אלא אם יש הרבה כסף, הוא גם נותן הרבה וגם מפרנס אותה בסדר, אז היא לא צריכה להסכים. אבל אם הוא מביא אותה לדוחק, הוא מביא אותה לידי ניסיון, כתוב "אין סומכין על הנס", ופה אנחנו רואים שכל מה שהיה לו הוא נתן, בדר"כ כאשר הוא פגש גבאי צדקה. היום לא כל הנשים היו מסכימות בענין הזה בקלות. רוצים שהבעל יעבוד עבודה מסודרת ותהיה לו קביעות, לא יפתיע ולא יעשה כל מיני דברים. "יום אחד עלה לשוק לקנות ולהכין נדוניא עבור בתו." - בסוף הוא נותן את כל הכסף חוץ מזוז אחד, כן? זאת אומרת היה אכפת לו מבתו, עובדה שהוא הלך לדאוג לנדוניא.

היו צדיקים שלא דאגו לנדוניא, לא דאגו לכלום, היו עסוקים בעבודת השם והמשפחה לא היתה קיימת בכלל, היו נותנים להם אוכל ומים, לצדיק, הוא מנותק, עוסק בעניניו והמשפחה מסתדרת איך שהוא, גם כזה היה, לא אחד ולא שניים. אז נשאלת השאלה את זה בהסכמת האשה או לא בהסכמת האשה? כמובן. "אמר להם: הריני נשבע שהם קודמים לבתי." - "היתום והיתומה לזוגם יחד" קודמים לבתו, הוא השביע אותם שיגידו במה הם עוסקים ועכשיו הוא נשבע, הכל בהשבעות, עכשיו הוא עושה אותם קודמים לבתו. בפשט כתוב "עניי ביתך קודמים", יכול להיות שפה היא לא היתה בגדר עני, אז אם היא לא היתה בגדר עני, אז מותר לו להגיד שאולי יש עוד כסף בבית, אולי ליתומים אין בכלל, אז לא חייבים להגיד שאין לו, כי הוא נתן מה שרצונו לתת. אבל, עכשיו הוא שם את היתומים לפני בתו. "לקח כל מה שהיה בידו ונתן להם, ונשאר אצלו זוז אחד." - זאת אומרת לא כל מה שהיה בידו, בכל זאת השאיר זוז אחד, למה השאיר זוז אחד? למה לא נתן הכל?

תלמיד: אין הברכה שרויה בכלים ריקים

כ"ק האדמו"ר: יפה! אין הברכה שרויה בכלים ריקים, מה עוד? השתדלות? נראה לכם כאחד שעושה השתדלות הרבה? למה לא נתן הכל?

תלמיד: אין סומכים על הנס.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: השאיר משהו, כי כתוב עניי ביתך קודמים.

כ"ק האדמו"ר: עניי ביתך קודמים. "לקח כל מה שהיה בידו ונתן להם, ונשאר אצלו זוז אחד. קנה בעדו חיטים" - הוא קנה חיטים, כן, הוא לא רצה לשנות מהאמת, הוא אמר שהוא הולך להכין נדוניא ולא יכול היה לחזור בלי כלום, הוא אמר והוא שומר על מילתו. "קנה בעדו חיטים, ונתן אותם באוצר של חיטים" - הוא בא הביתה, אשתו מחכה, נו, מה קנה אבא, איזה נדוניא הוא הביא? הוא קנה בזוז אחד חיטים, בכלל לא נגש לאשתו, מה היא תעשה עם החיטים? נדוניא? הלך זרק אותם באוצר ולא אמר כלום לאף אחד. "באה אשתו, אמרה לבתו: מה הביא אביך?" - הסתכלה דרך החלון, ראתה שהוא מביא חיטים וזרק באוצר. "באה אשתו, אמרה לבתו: מה הביא אביך?" - למה היא לא הלכה אליו לשאול אותו מה הוא הביא? למה שאלה את הבת?

אולי האבא בבית המדרש, הוא זרק את זה והלך ללמוד אז היא שאלה את הבת מה הביא

אבא שלך. "אמרה לו: כל מה שהביא השליך לאוצר של תבואה." - זאת אומרת היא עקבה אחריו. "הלכה לפתוח את דלת האוצר, ראתה שהאוצר מלא חיטים, עד שהחיטים דוחקות ויוצאות לחוץ דרך נקבי הדלת, ולא היתה יכולה לפתוח הדלת." - מי זו שהלכה לשם? תלמיד: הבת.

כ"ק האדמו"ר: "הלכה בתו לבית המדרש ואמרה לו: בוא וראה מה עשה לך הקדוש ברוך הוא! אמר לה: הריני נשבע שהם הקדש עליך, ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל." - למה הבת הלכה לבית המדרש להגיד לאבא? מאיזה טעם? לספר לו על הנס או שהיא שמחה על הנס שיש להם עכשיו יותר, או מה?

תלמיד: שעכשיו יש אפשרות לתת לה נדוניה.

כ"ק האדמו"ר: היא הלכה בקטע של הנדוניה או בקטע של הנס, לשמח אותו בנס או לשמח אותו לקבל נדוניה.

תלמיד: לשמח אותו בנס.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: אחד מהשניים.

כ"ק האדמו"ר: אחד מהשניים, לא ברור, אבל היא הלכה לספר לו, היא יכלה לחכות שהוא יחזור הביתה.

תלמיד: היא התלהבה מה.

כ"ק האדמו"ר: מה זה, מאורע שיגרת, מזוז אחד יוצא כזה אוצר שאי אפשר לפתוח את הדלת? למה השם יתברך עשה לו נס כזה?

תלמיד: מי שנותן צדקה נותנים לו.

כ"ק האדמו"ר: מי שנותן צדקה ממלאים את הבית בנס? ממה נפשך, אם ההנהגה הזו היא הנהגה קבועה, אז לא היה לו בכלל ניסיון בזה, אז מה מגיע לו נס כזה?

תלמיד: אין פה משהו יוצא דופן כי הכל הולך לעניים.

כ"ק האדמו"ר: אז לא היה לו נס בעצם?

תלמיד: זה לא שייך לנס, זה שייך שככה הוא רגיל, הוא צינור.

כ"ק האדמו"ר: מה טוב יש להשם יתברך מדבר כזה? אנחנו יודעים שה' יתברך אוהב מסירות נפש, שאדם רגיל לעשות עשר פתאום הוא עושה חמש עשרה, זו מסירות נפש והוא עושה לו נס, שמח ומשמח. אבל פה אם זו היתה ההנהגה שלו, לא צריכים אותו בכלל, הוא יודע שהוא מפזר את הכל, השם נותן לו עוד בשביל העניים, הוא מפזר את זה, עוד פעם הוא מקבל, מה יש בזה? בשביל מה צריך את זה בכלל? אין בזה עבודה בכלל, איזה עבודה יש בזה?

אם זה חוזה כזה, כמו שאתה אומר, אוטומטיה, הוא נותן ומקבל, נותן ומקבל וממלא את כל העולם, בשביל מה צריכים את זה? איזה נחת רוח יש לו מזה? אבל אם הוא קמצן ועכשיו הוא נתן יש בזה נחת רוח.

תלמיד: זו מידה יוצאת דופן, בבני אדם שייטנו ככה.

כ"ק האדמו"ר: אבל אצלו זה לא היה ניסיון בכלל, הוא עושה את זה ככה כל הזמן.

תלמיד: הוא מבטל את הרצון העצמי שלו, כל מה שהוא מקבל הוא נותן.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה עושה נחת רוח בפעם הראשונה, בפעם השנייה, במשך הזמן כבר יודעים, זו הדרגה שלו, מה החכמה פה? למה שזה ימשוך שפע כזה?

תלמיד: כנראה שזו לא הדרגה שלו, הוא צריך לעבוד על זה כל הזמן.

כ'ק האדמו"ר: צריך לעבוד על זה כל הזמן. לפי מה אתה רואה את זה? יש פה רמז.

בן אדם שהתפקיד שלו זה לקבל כסף ולפזר אותו, לקבל ולפזר, זה כמו אחד שעובד בדואר חבילות, מקבל חבילות, שם אותם בזה, ממיין אותם מיון כזה, כל היום חבילות, כל היום ממיין, אין אקשן, אין התרגשות, אין ניסיון, אין שום דבר, אוטומטי, אתה יודע, אחרי חצי שנה שאדם עובד עם חבילות, בהתחלה הוא אולי עוד מתעניין, זה בא מחוץ לארץ, זה בא מהונלולו ואחר כך זה כבר לא מעניין אותו, הוא רק עושה ככה, הוא עובד - זו העבודה שלו, הוא מחכה מתי הוא ילך הביתה, יפה.

פה אנחנו רואים שהוא רץ אחרי גבאי הצדקה, הוא לא רגיל, טוב, יש לי כסף אני אתן לו, אני אתן לעוד מישהו, זה לא משהו אוטומטי, זה לא מריח ככה. הוא משביע אותם, רץ אחריהם וטורח וחס, וגם על הבת שלו כשהיא באה הוא משביע אותה שיש לה בהם כמו כל עניי ישראל, הוא בוער בעניין הזה. אם זו היתה הנהגה קבועה הוא היה כבר אדיש, לא היה נהיה סיפור מזה. כנראה שהוא היה עובד על זה, זה לא היה אוטומטי.

אם כך, זה כן היה נס, עובדה שהיא טרחה לבוא לבית המדרש, אם זה היה קורה כל יום היא לא היתה באה לבית המדרש, נכון או לא?

אם כל יום היה מתמלא אסם התבואה, או שהיה כסף הרבה מאיזה מקום, טוב, נבוא נגיד לו שהגיעה עוד חבילה, זה לא סיפור, אתה רואה שהיא התרגשה, סימן שזה באמת היה יוצא דופן.

אם כן, אנחנו חוזרים להתחלה, אז אם כן, כן היה לו ניסיון בקשר לנדוניא של הבת שלו, ולכן זה כן עשה נחת רוח שהוא בכל זאת התגבר והלך לפי ההנהגה שלו, ולא שעכשיו הגיע טובת בתו היא קדמה לטובת עניי ישראל, לא!

וזה פה יפה הדיוק שלו, שהוא אומר, לא שהיא פחות מעניי ישראל, היא כאחד מעניי ישראל. אז יש את הצדיק, יש את השפע שה' נותן לו בזכות עבודתו, הוא מחלק את זה, הוא מצפה שהבת שלו בביתו יהיו כאחד מעניי ישראל, הם יהיו "כעניים בני ביתך", ואת כל השפע הוא נותן בחוץ, הוא לא אמר שקודמים העניים בחוץ והיא עוד יותר ענייה מהם, הוא גם לא אמר שהיא לא תהיה עניה, היא תהיה במצב בינוני, נתן לה שיהיה לה מצב בינוני ונתן לעניים, הוא עשה אותה עניה כמו כולם וזה מה יש. וכאן, היות שזו היתה ההנהגה שלו, הוא לקח על עצמו סיכון גדול, סיכון לא אנושי, כי בן אדם יודע מה ילד יום? הוא הולך עם כסף בכיסים כשיש לו עשרה שקלים ומבקשים צדקה, הוא נותן אותם - לא מת העולם, אבל הנה מגיע יום יוצא דופן שהוא לוקח הרבה כסף כי צריך להביא נדוניה לבת, זה לא עשרה שקלים, זה אלפי שקלים, מי יודע כמה כסף הוא לקח, ואז פתאום אומרים לו: אי אי אי, מה עושים עכשיו עם ההנהגה הזו, מה עושים, נותנים או לא נותנים?

זו הנהגה קשה וזה להכניס עצמו לניסיון מה שהוא עשה, זה לא מה שצריך לעשות. אנחנו האנשים הקטנים לא צריכים לעשות דברים כאלה, לא יכולים לעמוד בזה, אבל הוא עשה והוא גם עמד ולכן הוא זכה באוצר הגדול, גם פה היה לו ניסיון, האם הוא יתן לבתו יותר? לא. הוא נתן לה כשאר עניי ישראל. האם זה נובע מאכזריות כלפי בתו? היום היו אומרים, תראה איזה מין אבא זה, הוא עושה אותה עניה, היה לו מלא כסף, הוא זכה בלוטו, והוא חיתן אותה כמו עניה וחילק את כל הכסף, אה, הוא אוהב לעשות רושם בחוץ ואת הבת שלו הוא מתאכזר אליה. מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: הרב, אמר בשיעור קודם, שבשמים המקטרג רואה מי שיש לו הנהגות כאלה ומבקש לנסות אותו. גם כאן ניסו אותו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אני מסכים. הוא לא הסתבך, אבל עכשיו הרואה אומר מה הוא עשה עם הבת שלו.

תלמיד: צדיק צריך להיות דוגמא לפני הילדה שלו.

כ"ק האדמו"ר: הכל טוב ויפה. מה הרגישה הבת? אנחנו עכשיו נניח במקום הבת, אבא הזה כל הזמן מפזר את הכסף שלו, לא דואג לנו בכלל, סוף סוף הלך לקנות נדוניא, פיזר את הכל, השם עשה לו נס, מילא לו, וחשבתי שהוא הולך לחתן אותי כמו שצריך ותראה מה הוא עושה לי, מתאכזר אלי ועושה אותי עניה. אדם יכול להשבר מדבר כזה, יגיד, מה צריך את התורה הזאת, איזו מין תורה זאת, זה הצדיקים, מי צריך את זה בכלל? הוא לא מתחשב בבנו. אגב, אני הכרתי מישהו שאבא שלו היה בעל צדקה גדול מאוד, והיה מחסיר מבני הבית בגלל זה, והוא ועוד כמה מבני הבית נהיו חילוניים בגלל העניין הזה, בדיוק העניין הזה, האבא דואג לכל העולם ולא דואג לנו.

תלמיד: אולי זה לא היה לשם שמיים.

כ"ק האדמו"ר: במקרה שאני מספר אני לא יודע, אני מספר עובדה.

תלמיד: אבל הבת רואה מצד שני את גילוי הפנים שיש, זה לא רק אבא שמפזר צדקה, היא רואה ניסים גלויים בבית.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל היום הדבר שונים, הילד הולך לבית הספר, לכולם יש נעליים כאלה, אם הוא לא בא עם זה הוא מנודה, אם אין לו את המשחק שיש לכולם בבית - לא מסתכלים עליו, אם הבגד שלו לא כמו של כולם אז אוי ואבוי, גם בחברה של מבוגרים, אם הוא לא מתחתן באולם עם מנה שעולה לפחות כך וכך דולרים הוא לא בסדר, זה הכל תוך לחצים חברתיים, זה כן פוגע באדם. אז מה היא היתה עושה הבחורה הזאת?

תלמיד: לפי הפניה שלה לאבא היא אוהבת אותו. "אבא, אבא" היא רצה אליו, "תראה איזה נס עשה לך הקב"ה" היא אוהבת אותו, היא מעריכה אותו.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! זאת אומרת אנחנו שוב חוזרים לפנימיות, הכל תלוי מי עושה ולמה עושה ומה כוונתו. יכול להיות שהוא אומר לה: את תתחתני כמו אחד מעניי ישראל אבל הוא אוהב אותה והיא אוהבת אותו, והיא יודעת בדיוק למה והיא מסכימה עם זה, הכל לשם שמיים והכל מצוין והיא עוד יותר שמחה שהיא מתחתנת כמו עניה. יכול להיות שאבא עושה אותו דבר בשביל הגאווה שלו ולא לשם שמיים, ואז הוא מתאכזר אליה ואז היא שונאת אותו: מה הוא עשה דבר כזה בשביל להתגאות בחוץ, אבל בבית הוא לא נותן מה שצריך בשביל להתחתן, איזה מין אבא זה? וכו' וכו'. זאת אומרת שאדם עושה לשם שמיים, בעניין הזה, זה צריך להיות גם מהאהבה וגם בהתחשבות על בני ביתו, וגם להסביר להם את הראש שלו שיבינו איך זה עובד. כי אחרת זה יכול להיות ההיפך מקידוש ה', וראינו בעוד עניינים דברים כאלה בעם ישראל. לפעמים האבות הם תלמידי חכמים, צדיקים ומקפידים מאוד בהלכות למשל, ושוברים את הילד, בסוף הילד יוצא מדרך השם, לא מעניין אותו כלום, למה זה? היתה לאבא כוונה רעה? היתה לו כוונה טובה, אלא שלא השכיל לגייס את הבן לדרך שלו, בדרכי נועם, באהבה, בסבלנות, בסובלנות לאט לאט. עכשיו, כל דבר תלוי בדור, כמו שהזכרנו קצת, עם הפינוקים שיש בדור שלנו, אנחנו לא יכולים לדרוש מהילדים שלנו שיתנהגו כמו דור תשיח, שלא היה להם מה לאכול בירושלים וכל זה, בכל זאת היום זה קצת שונה, בכל דור צריך להתנהג עם הילדים בהתאם לדור עצמו, אי אפשר להפוך את הילד יוצא דופן והוא ילך עם נעליים קרועות, בגלל שהאבא מפזר את כל הכסף לעניים, ולבייש אותו, בחברה כמו שלנו זה קשה. זאת אומרת

שהצדיקים צריכים להזהר לא להעמיד את משפחותיהם בניסיונות שהם לא יכולים לעמוד בהם, שזה יכול לעשות להם נזק ולשבור אותם - לפי עניות דעתי. הצדיקים צריכים ללכת ביחד עם האשה, ביחד עם ההנהגה וביחד עם הילדים, להסביר שיהיה הכל ברור, למה הוא עושה ככה ולמה הוא לא עושה ככה ואז כולם שמחים. כמו שנאמר כאן, שהבת מבסוטה, ראתה את הנס, נס כזה, היינו משלמים לראות נס כזה, הרי זה פלא פלאים, זה החינוך הכי טוב שהיא יכולה לקבל לראות את אבא מה שהוא עשה ומה שקיבל. עד כאן.

נעסוק היום בכמה סוגיות, מה שנשפיק. יש סוגיה בקשר להנהגה של רב אליעזר, לכאורה נראה על פניו שהנהגתו בחסד כי הוא עוסק בצדקה, וכל מה שהוא רואה שצריך לתת צדקה - הוא נותן כל מה שיש עליו וזה חסד גדול. מצד שני, אנחנו רואים פה גם דינים לא קטנים, מבחינת גבורה. "שיום אחד הלך בשוק להביא נדוניה לבתו, ראו אותו גבאי צדקה והיו מתחבאים, רץ אחריהם ואמר להם: הריני משביעכם" - עניין של השבעה של אנשים בכח, גבורה זה כפיה, זה לא חסד, הוא השביע שיגידו לו במה הם עוסקים ואחר כך הוא נשבע להם שהיתומים קודמים לבתו - זה גם כן מבחינת גבורה שהוא נשבע, וגם מקדים את האחרים על בתו, אחר כך אנחנו רואים גם כן שהבת מבסוטה שיש נס ויש כסף לנדוניה, והוא גם כן אומר לה זה הכל הקדש ואת כמו אחד מעניי ישראל - גם זה דין. אז מה הולך פה? הוא איש חסד או איש דין?

תלמיד: כנראה שניהם.

כ"ק האדמו"ר: מה קודם למה?

תלמיד: גבורה שבחסד.

כ"ק האדמו"ר: זה גבורה שבחסד או חסד שבגבורה?

תלמיד: חסד שבגבורה.

כ"ק האדמו"ר: למה זה חסד שבגבורה? מה השורש של החסד הזה?

תלמיד: דין.

כ"ק האדמו"ר: זה דין, השורש של החסד הזה שהוא עושה? מה קודם למה?

תלמיד: גבורה שבחסד.

כ"ק האדמו"ר: מה ההבדל בין חסד של גבורה ובין גבורה של חסד? קודם כל אנחנו רואים שיש כאן את שניהם, אנחנו עכשיו רוצים לקבוע מה קודם למה, מה הסיבה ומה התוצאה?

תלמיד: חסד זה הצינור שלו, המהות שלו, הוא עושה את החסד בגבורה.

כ"ק האדמו"ר: למה שלא יעשה הכל בחסד, חסד שבחסד, אם חסד זה המקור שלו?

תלמיד: זה היה בהנהגה קבועה לכן זה גבורה.

כ"ק האדמו"ר: יפה! הוא מדבר על הקביעות של ההנהגה שלו וזו בחינת גבורה.

תלמיד: הוא רץ אחרי החסד, לא מחכה שהחסד יבוא אליו.

כ"ק האדמו"ר: אז נראה בעל חסד גדול. מצד שני הוא משביע את זה, משביע את זה, חותך עניינים, לא נותן לבת שלו מה שהיא רוצה. מה המקור של העבודה שלו, האם היא חסד שבגבורה או גבורה שבחסד?

תלמיד: הרצון שלו הוא רצון להשפיע.

כ"ק האדמו"ר: הרצון שלו הוא רצון להשפיע אז זו בחינת חסד. מצד שני הכל הוא עושה בגבורה, אפילו בתוקפנות, בתקיפות, לא בעדינות, שום דבר.

תלמיד: זה כי הוא גזר על היצר הרע, שלא יגיד לו: שמע, אל תיתן.

כ"ק האדמו"ר: וזה שהוא משביע אותם ורץ אחריהם וכל זה, אז אתה אומר שזה גבורה שבחסד, גבורה שמשמשת את החסד, המקור שלו הוא חסד והאמצעי להוציא את החסד מהכח אל הפועל זו גבורה.

תלמיד: בלי חשבונות.

כ"ק האדמו"ר: עכשיו תענה למה שאני שואל, מה המקור, המקור שלו הוא חסד והאמצעי שלו להוציא מהכח אל הפועל זה דין? או המקור שלו זה דין ומתוך זה שהוא מבין שצריך לתת צדקה ולהיות חסיד, אז הוא הולך ונותן ועושה, אך בעצם ההחלטה הראשונית שלו זה מתוך גבורה, זה לא מתוך חסד.

תלמיד: מתוך חסד.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: גבורה שבחסד. הדרך להוציא את החסד זו הגבורה. אם היה חסד שבחסד - הוא היה נותן הכל.

כ"ק האדמו"ר: לא שאלנו אם זה חסד שבחסד, שאלנו מה המקור.

טוב, רבותי, קשה לקבוע, כי יכול להיות שבן אדם שהוא לומד תורה, הוא מגיע למסקנה שהמטרה בבריאה זה להשפיע, והוא מטבעו בכלל לא בעל חסד, הוא קובע לו עכשיו הנהגה, טוב, צריך להדמות למידותיו של הקב"ה, בסדר, עכשיו אני קובע שאני רוצה להיות בעל חסד, כמו שהי' יתברך הוא בעל חסד. אז עכשיו אני קובע כל מי שכך וכך, אני הולך ברחוב ואני רואה צורך - אני נותן. אבל כל זה לא נובע ממידת החסד שבו, זה לא חסד שהתעורר אצלו, אלא מתוך לימוד תורה הוא הבין וקבע לו הנהגה, זו אומנם הנהגה שמשמשת את החסד, והיא הנהגה של גיבור, כי מי יכול לעשות דבר כזה, נכון? או שאפשר להגיד הפוך, האיש בעל חסד עצום שלא נשלט בכלל, הכל זורם אצלו, הוא חייב לעשות חסד, כמו אברהם אבינו שהיה חייב לעשות חסד, היו צריכים לנסות אותו בעקידה כדי לראות אם יש לו גם יראת שמיים או רק חסד, ומתוך זה שהוא נותן חסד, הוא לא רוצה בשום אופן שאף אחד יעכב אותו מלעשות חסד, ואז הוא משתמש בגבורה - מה זה, הגבאים ברחו לי, אני אראה להם, הוא רץ אחריהם, מה הם חושבים שהבת שלי קודמת, העניינים קודמים, והוא נשבע: הבת שלי חושבת שעכשיו אני אתן לה הכל ואני לא יכול לעשות חסד לאחרים, אני מקדיש את הכל ונותן לה כאחד מעניי ישראל. תעלומה, צריך לחשוב על זה, זה דבר עמוק. אנחנו לא יכולים לקבוע מה ההתחלה של מה, הביצה או התרנגולת, אבל ברור שהוא עושה את הכל בעוצמה פה, גם החסד וגם הדין שלו זה בעוצמה. מה אכפת היה לו אם היה נותן לבת שלו פי שניים מלעני רגיל כדי שתהיה מבסוטה, חסר לו תבואה שמה. בכל זאת הוא מקפיד כחוט השערה וזו גבורה, לא קל להיות איש כזה, לא קל לחיות עם איש כזה ולא קל להיות בסביבתו של איש כזה, זה לא אנושי כמעט - דרך העבודה שלו.

ולכן אנשים, כמו שדיברנו אתמול, שבחרים להם או שמתפקידם לעסוק בדברים מהסוג הזה שזה מאוד קיצוני, צריכים הסברה טובה גם בבית שיבינו אותו למה הוא עושה ככה, אם לא יבינו אותו, זה יכול לגרום קורבן מבחינת האמונה מסביב: מה קרה לאבא הזה, מה קרה לבעל הזה, איך הוא מתנהג, הוא מגזים, מה הוא עושה - שאלות שכל אדם רגיל היה שואל. אבל אם יש חינוך אמיתי לבית, אם זה שיתוף עם האשה והילדים אז כולם מתעלים יחד איתו, אם לא יכול להיות שהוא מתעלה וכולם נופלים מסביב. זה לקח חשוב מאוד לכל ענייני החינוך ושלוש בית, גם בימינו. בע"ה שיש הרבה בעלי תשובה שמתחילים לעשות הנהגות קדושות, לקום לתיקון חצות וללכת להתבודד, ולעשות מקוה ולעשות כל מיני דברים, גם לפי ההלכה וגם לפני משורת הדין, עוד יותר מהדרים בכל מיני דברים,

ולפעמים אין להם את הפרופורציות כי הם לא למדו מספיק, זה הכל מתוך הנשמה, ואז יכולים לפוצץ סתם, בלי צורך, זה חשוב לדעת. עד כאן. יש למישהו משהו להוסיף בנקודה זאת? טוב, אז הסוגיה השנייה.

מעניין המעשה הזה שהוא עושה, הוא הולך ונותן את כל הכסף שלו ונשאר עם זוז אחד. אמרנו פה אתמול שהוא לא רצה לבוא הביתה בלי כלום, כי הוא בכל זאת הלך להביא נדוניא, אז הוא קנה מזוז אחד חיטין, לקח את החיטין וזרק אותם לתוך האוצר והלך. השאלה שאני שואל, מה היה בדעתו כשהוא זרק את החיטין לתוך האוצר? הוא ציפה לנס? הוא כפה נס? הוא כפה על השם יתברך נס? היתה לו מחשבה: הנה עכשיו אני שם אחד והי כבר יעשה לי? האם עשה את זה בתמימות ולא חשב על נס ולא חשב על כלום, אמר: זה השתדלות שלי, או שלא אמר בכלל זו השתדלות שלי? מה היה לו בפנים כשהוא עשה את זה? אותה פעולה - לקחת את החיטין בזוז אחד ולשים באוצר, זה יכול להיות מכמה הנהגות שונות. מה אתם אומרים?

תלמיד: הוא שם את זה באוצר ובטח ב-ה'.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא ציפה לנס, הוא הסתמך על הנס?

תלמיד: הוא אמר, נראה מה יהיה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שהוא מצפה שיהיה משהו. כשאתה קונה קילו סוכר ושם בבית אתה לא אומר נראה מה יהיה, אתה יודע ששמת קילו סוכר והלכת, אז זאת אומרת שהיתה לו ציפיה לנס פה.

תלמיד: כמו שקונים משהו ואומרים יבוא יום וימצא לזה פיתרון.

כ"ק האדמו"ר: איזה פיתרון יעזור לו, זוז אחד של חיטים? אתה בעצם אומר שהיתה לו ציפיה לנס.

תלמיד: עשה השתדלות.

כ"ק האדמו"ר: מה זה, עשה השתדלות? שיהיה לו נס?

תלמיד: נראה לי שכן, שהוא יודע שעשוי להיות משהו.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שהוא ציפה לנס.

תלמיד: הוא אמר זו ההשתדלות שלי והשם יעשה את שלו.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר שהוא צפה למשהו, מה אתה אומר?

תלמיד: הוא יודע שעשוי להיות משהו.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא ציפה, אל תגיד עשוי. אתה אומר אותו דבר. מה אתה אומר?

תלמיד: הוא לא התיחס.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא התיחס, כמו שאדם קונה קילו סוכר ושם והולך ולא חושב על זה כלום.

תלמיד: הוא כן מתיחס לצד השני של הנתונה.

כ"ק האדמו"ר: איזה צד של נתונה? זה הוא כבר שכח שהוא נתן, עכשיו הוא בבית, יש לו רק זוז אחד, קנה חיטים, שם באוצר והלך, פשוט, בלי לצפות לנס, בלי להתפלל לנס, בלי כלום, פשוט זה מה שנשאר לו, זה מה יש, ככה יפה.

תלמיד: אני חושב שהוא האמין. אבל אם הוא האמין שיקרה נס, אז מה החכמה?

כ"ק האדמו"ר: לא קבענו אם זו חכמה או לא. קודם אנחנו רוצים לראות מה לדעתך היה אצלו בלב, כי המעשה הזה הוא מעשה מעניין מאוד. היום היו אומרים: עשה כישוף, עשה זה, לקח קמע, עשה משהו, זה נראה כמו קבלה מעשית כאן.

תלמיד: הוא האמין שבזכות שנתן צדקה, הקב"ה ימלא את חסרונו.

כ"ק האדמו"ר: אז אתה אומר שהוא ציפה לנס.

תלמיד: אבל זו לא ציפיה מצד שזה מוכרח.

כ"ק האדמו"ר: מוכרח זה מכריח, אבל ציפיה זאת אומרת שהיה פה איזה עניין שהוא ציפה שהי יפתיע אותו.

תלמיד: או כן או לא.

כ"ק האדמו"ר: מה זה או כן או לא, תחליט! כן לא או לא כן?

תלמיד: לא יהיו לו תלונות אם לא יהיה כלום.

כ"ק האדמו"ר: אף אחד לא אומר שיהיו תלונות, תלונות זה כפיה, הוא לא כופה אבל הוא ציפה.

תלמיד: הוא השאיר משהו..

כ"ק האדמו"ר: הוא השאיר זוז כי הוא אמר שהוא מביא לה נדוניה, אז הוא לא ישקר הוא צריך לחזור הביתה עם משהו. זה יכול להיות הפשט, הוא לא רצה לחזור מדיבורו, אז הוא מביא משהו, עובדה שאשתו שאלה: מה הוא הביא? היא בודאי כבר ידעה, מה הוא יכול להביא כשהוא הולך לשוק ומפזר את כל הכסף, יכול להיות שהוא הביא זוז כי זה מה שנשאר לו.

תלמיד: אדם עם הנהגה קדושה לא מצפה לנס אלא אומר: אולי השם יזמן לו בדרך טבעית.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא כן ציפה.

תלמיד: הוא ציפה שה' יסדר או בדרך טבעית או בנס.

כ"ק האדמו"ר: מה זה בדרך טבעית? כשהוא שם את הדבר הזה הוא ציפה שיהיה נס, מה זה משנה אם זה יפול מהשמיים או סוחר יביא לו וישים לו? זה כבר לא משנה כל כך, האם הוא ציפה לנס?

תלמיד: ועוד איך שהוא ציפה לנס.

כ"ק האדמו"ר: כן כבודו.

תלמיד: כבוד הרב, לפי המאמר נראה שזה יוצא מכל הלב, מהאמונה שהוא חייב לתת צדקה, בלי לצפות לנס ובלי לבקש חזרה.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא עשה ביזנס.

תלמיד: הוא רק רצה לתת צדקה מכל הלב.

כ"ק האדמו"ר: ולמה השאיר זוז אחד?

תלמיד: לא רצה לבוא לבית ריק מהשוק.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד.

תלמיד: הוא כן ציפה.

כ"ק האדמו"ר: טוב.

תלמיד: זה יחסי, תלוי בדרגת האדם. כמו הסיפור על המן היה להם מן במדבר וכשבאו לארץ הם חשבו שזה שאנשים עובדים את האדמה ויוצא לחם מן הארץ זה הנס.

כ"ק האדמו"ר: אל תתחיל עכשיו עם כל מיני תאוריות, תכל'ס, אילו אפשרויות יש לנו? ותראו שזה דק. אם הוא ציפה שהי יעשה לו נס, זו דרגה מסוימת שלו, הוא נתן ויודע שהי יעשה לו נס, זה לתת בלב שלם אבל מחכים אולי השם ישלם בכל זאת. אם הוא נתן את זה

כמו שאמר האדון פה, בלב שלם והוא לא חשב בכלל מה יהיה הלאה, הוא הביא כי זה מה שהיה לו להביא והוא היה צריך להביא משהו - זו דרגה אחרת. ואם הוא כופה על הקב"ה, מי כפה למשל על הקב"ה? חוני המעגל, אומנם לא בשביל עצמו אבל הוא כפה, הוא חג עוגה ולא יוצא משם עד שלא ירד גשם.

יש דברים כאלה שצדיקים גוזרים או כופים בכח, יתכן מאוד שבשלושת האפשרויות, השם היה עושה לו אותו נס, כי בכל זאת הוא צדיק והוא צריך לחתן את הבת שלו והוא עשה הנהגה קדושה בסך הכל, ויכול להיות שהיתה אותה תוצאה. אני שואל, מה היה עושה להי' יתברך יותר נחת רוח, שהוא כופה עליו שיעזור לו עם הבת. אנחנו רואים שהוא כביכול תקיף ומשביע וכל זה, או שלא היה מצפה בכלל, או שהוא היה מצפה שהי' יעשה לו איזו הפתעה?

תלמיד: בודאי שאם לא היה מצפה - זה הכי גבוה.

כ"ק האדמו"ר: זה הנחת רוח הכי גדול.

תלמיד: זה לא משנה, העיקר שזה לשם שמיים.

כ"ק האדמו"ר: הנתניה שלו היתה לשם שמיים, זה לא מהיום ולא מאתמול, הוא כל הזמן עושה לשם שמיים.

תלמיד: אין שום בעיה לבקש, יש הרבה צדיקים שביקשו ואפילו גזרו. השאלה אם זה נקי.

כ"ק האדמו"ר: אין פה ספק שזה לשם שמיים. השאלה שאני שאלתי היא מה עושה יותר נחת רוח להי' משלושת ההנהגות, מה יותר גבוה. אתה אומר שהוא לא מצפה.

תלמיד: שהוא לא יתעסק עם מה שהוא יקבל. **כ"ק האדמו"ר:** הרי כתוב שישאלו את האדם האם ציפית לישועה, זה לא רק לישועה הכללית אלא בכל דבר שהיית צריך, האם ציפית לישועה, מה רע?

תלמיד: זה פוגם משהו בנתניה בכל זאת, אם היתה לו ציפיה כזו שהזוז הזה יגרום לנס.

כ"ק האדמו"ר: השאלה שנשאלת, מתוך מה הוא נהג איך שהוא נהג? האם מתוך זה שהוא הקריב, הוא ישות, הוא בן אדם, הוא יש בפני עצמו, יש לו כסף, יש לו ילדים, הוא נותן צדקה ומקריב מעצמו ונותן להם, אחר כך הוא בא הביתה, מה שיש שם הוא שם, או שהוא בכלל לא כלי, הוא בכלל לא ישות בפני עצמה, כמו שאמרנו, "עיני השם משוטטים בארץ", הוא מבוטל כלפי שמיים לגמרי, הוא לא עושה שום חשבון, ההנהגה שלו היא שאיפה שצריך חסד הוא נותן, הוא לא דואג לבתו ולא לאף אחד, הוא נותן וגם נותנים לו, אולי אין פה בכלל אנושיות באמצע, זה פשוט חלק הכל לגמרי.

תלמיד: יכול להיות שהוא מצפה לנס, מתוך שהוא צינור לנתניה, בלי ציפיה שהנס יעשה.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא חייב בכלל הוא מעביר, כמו פועל שמעביר דירות, שמו לו כסף, נתן לו פה, נותן הלואה, מוריד את השקים, זה נס או לא נס, הוא כזה טיפוס כמו מלאך, לא בתוך העולם, רק מעביר את הסחורות, זה הכי גבוה? זה הכי טוב?
תלמיד: בלב שלם.

כ"ק האדמו"ר: הוא כבר מעבר לדרגה הזאת, "ציפית לישועה" - זה בן אדם שיש לו "אני" שיש לו יש, אז הוא מצפה, הוא בוטח בהי', הוא צריך, הוא זה זה. יכול להיות בן אדם שהוא כלום, הוא צינור ריק, אז הוא לא צריך לצפות לכלום.

תלמיד: הציפיה למשיח, זה רק מישהו שבבחינת "אני"?

כ"ק האדמו"ר: כן זה לכולנו, אנחנו כולנו בבחינת אני. טוב, אנחנו לא יכולים לקבוע מה הייתה הדרגה שלו. אבל לפי הסוף יש רמז באמת שהוא התייחס לבת שלו, לא כבתו אלא כאחד מעניי ישראל. זאת אומרת שהוא בן אדם כזה שלא מבחין בין הבת שלו ולא הבת שלו, וזה שהוא כפה את הגבאים ואמר שהיתומים קודמים לבת שלו, זה בגלל הגבאים ולא מפני שהוא חשב על הבת שלו כן או לא הבת שלו, זה בשביל לשכנע את הגבאים, שהגבאים הם בעולם יותר נמוך ממנו, הוא כנראה הגיע לדרגה כזו של צינור, שלא עושה שום חשבונות ואין לו שום ציפיות ושום דבר. ותארו לכם איזה נס זה הדבר הזה שקרה לו, ובכל זאת אני מתאר לעצמי אוצר גדול של חיטים, וזה בכל זאת מראה על משהו מעניין.

תלמיד: שהוא שם חלק קטן בכלי גדול, זה כאילו שהוא רוצה שזה יתברך.

תלמיד: אבל יש לו ציפיה, או הבנה שמהו עומד לקרות.

כ"ק האדמו"ר: תלוי בדרגה שלו, אם הוא בדרגה הזו יכול להיות שכן, אם הוא בדרגה מופשטת לגמרי, אז אין לו בכלל.

תלמיד: אז בשביל מה הוא שם את זה באוצר?

כ"ק האדמו"ר: אז איפה הוא ישים את זה? בבית, במטבח?

תלמיד: מה זה אוצר? זה מחסן, אסם, מזווה.

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות מחסן גדול.

תלמיד: אני לא יודע מה זה מראה.

כ"ק האדמו"ר: שהוא מצפה שזה יצמח, בלי לחשוב יותר מידי, בלי לדעת. אז יש הרבה דרגות, אם האדם מופשט לגמרי זה לא מזיז לקב"ה מה שהוא עשה, כי הוא ממילא ככה, זו הדרגה שלו, ככה הוא חי, זה נדיר מאוד דבר כזה, נדיר מאוד מאוד. אם הוא בדרגה של בן אדם שכן, אז בודאי שאם הוא שם את זה ולא מצפה, זה עושה נחת רוח גדול לה', כי הוא בוטח בו באמת, כמו שהוא אמר כאן, והוא יודע שהבת שלו עליו וכל זה. ואם הוא בדרגה הזאת שהוא נתן הכל, הוא גם כן בן אדם והוא מצפה שיהיה איזה נס, יכול להיות שפה זה נשמע פחות גבוה, כי הוא בכל זאת מצפה, הוא כאילו מעכיר את הנתנה. אבל יכול להיות שזה לא מעכיר את הנתנה, בגלל שיש לו שעשוע עם הקב"ה, הוא משתעשע עם הקב"ה, יש לו איזה אהבה, הם חברים, הוא אוהב אותו והוא אוהב אותו, הוא יודע שהוא יעשה לו איזה קונץ' והוא ימלא לו את זה, זה יכול להיות בחן, זה לא חייב להיות בדרגה לא טובה, וגם השם יתברך אוהב את זה, שבן אדם עובד איתו בחן, באהבה, בשובבות, הוא אוהב שובבים כאלה לשם שמיים, זה נחמד. או יכול להיות שבאמת הרב עושה דבר כזה, נותן את כל הכסף ואחר כך הוא שם את זה מתוך יאוש גם. טוב, זה מה שנשאר, מי יודע מה יהיה עכשיו, אבל זה לא כאן, כי ההנהגה שלו היתה באמת בחסד גדול. יהי רצון שנתעלה במעלות האלה.

מעשה ברב יהודה שראה פת זרוקה בשוק והקפיד

אנחנו פה לומדים בגמרא מסכת תענית פרק ג'.

יש לנו שיעור יומי במעשיות, בסיפורים שיש בגמרא. הסיבה שבחרתי ללמוד בשיעור היומי דוקא מעשיות מהגמרא, זה כיוון שבדרך כלל לא נוהגים ללמוד את המעשיות, ברוב המקומות כשמגיעים למעשיות בגמרא, מדלגים עליהם ולא מתעמקים בהם. אני רואה את זה חלק מתפקידי בעניין של עבודת הנפש, גם כן להאיר דרך הגמרא את עבודת הנפש, לראות שעבודת הנפש קיימת בגמרא, להראות את החלק הריגשי והמוסרי שיש במעשיות שבגמרא.

היום אנחנו מתחילים מעשייה חדשה.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' ב' לשון הגמרא:

"רב יהודה חזא הנהו בי תרי דהוו קא פרצי בריפתא אמר שמע מינה איכא שבעא בעלמא יהיב עיניה הוה כפנא אמרו ליה רבנן לרב כהנא בריה דרב נחוניא שמעיה מר דשכיה קמיה ניעשייה דליפוק בפתחא דסמוך לשוקא עשייה ונפק לשוקא חזא כנופיא אמר להו מאי האי אמרו ליה אכוספא דתמרי קיימי דקא מזדבן אמר שמע מינה כפנא בעלמא אמר ליה לשמעיה שלוף לי מסאניי שלף ליה חד מסאנא ואתא מיטרא כי מטא למישלף אחרינא אתא אליהו ואמר ליה אמר הקדוש ברוך הוא אי שלפת אחרינא מחריבנא לעלמא אמר רב מרי ברה דבת שמואל אנא הוה קאימנא אגודא דנהר פפא חזאי למלאכי דאיזמו למלחי דקא מיייתי חלא ומלונהו לארבי והוה קמחא דסמידא אתו כולי עלמא למיזבן אמר להו מהא לא תיזבנן דמעשה נסים הוא למחר אתיין ארבי דחיטי דפרזינא"

"מעשה ברב יהודה, שראה לשני אנשים שהיו משחקים וזורקים פת זה לזה. אמר: מזה נראה שיש שובע בעולם. נתן עיניו - ונעשה רעב. אמרו חכמים לרב כהנא בנו של רב נחוניא: אתה, ששימשת לרב יהודה, אמור לו: בוא ונטייל בשוק, ונראה מה נשמע בעולם. עשה כן, ויצא לשוק. ראה, שכל העולם מקיפין לקנות תמרים ביוקר, ואפילו פסולת של תמרים רצו לקנות. אמר: מזה נראה שיש רעב בעולם. אמר למשמשו: שלוף לי מנעלי! שלף לו מנעל אחד - וירד המטר. כשרצה לחלוץ לו המנעל השני, בא אליהו ואמר לו: הקדוש ברוך הוא אמר, שאם תשלוף את המנעל השני אזי יחריב את העולם (כלומר, מחמת רוב גשמים. ויש מפרשים שיחריב את העולם מחמת זה שרבי יהודה ישב בתענית ויהיה לו צער הרבה). אמר רב מרי, בן ביתו של שמואל: באותה העת שעשה רב יהודה כן, אנוכי הייתי עומד על הגדר של נהר פפא, וראיתי מלאכים שנדמו לאלו המנהיגים ספינה, והביאו חול ומילאו בו את הספינה, והיה מין החול קמח סולת, ובאו כל העולם לקנות. אמר להם רב יהודה: אל תקנו מזה, כי מעשה ניסים הם, וכמה שאפשר להתרחק ממעשה ניסים - טוב ונכון. למחר הביאו ספינות חיטים ממקום פרזינא, ויש אומרים שהביאו ספינות מלאות ארז, וקנו כל העולם."

עד כאן המעשייה. יש במעשייה הזו הרבה סוגיות, באמונה שצריך לברר. אנחנו נתחיל לקרוא ונראה איך זה מתפתח. "מעשה ברב יהודה, שראה לשני אנשים שהיו משחקים וזורקים פת זה לזה." - היו שני אנשים שהיו זורקים לחם אחד לשני. "אמר: מזה נראה שיש שובע בעולם. נתן עיניו - ונעשה רעב." - קודם כל אנחנו יודעים שהקב"ה אוהב את הצדיקים,

"רצון יראיו יעשה", ויש עניין שצדיק גוזר והקב"ה מקיים, זה כלל, הקב"ה גוזר הצדיק יכול לבטל את הגזירה. אז רואים את רב יהודה שהולך לשוק ויש שני אנשים שזורקים אחד לשני לחם, והוא מסיק מסקנה - מזה נראה שיש שובע בעולם. נותן עיניו, פרושו - מכוון לעניין הזה, מקפיד לעניין הזה, ונהיה רעב בעולם. נשאלת השאלה: איך יכול להיות דבר כזה? אז מה אם הוא ראה שניים שזורקים אחד לשני לחם, זה כבר אומר שיש שובע בעולם אולי זה שני משוגעים, אולי אלו שני אנשים לא אחראים, אולי הם סתם התעצבו אחד על השני. איך הוא הסיק את המסקנה הזאת?

תלמיד: הוא יודע שכל מה שהוא רואה - זה מכוון וזה בא להגיד לו משהו.

כ"ק האדמו"ר: יפה. יש למישהו אחר להגיד משהו אחר? כבודו?

תלמיד: אז לא היתה חברת שפע כמו היום, לכן אי אפשר היה לראות בכלל מחזה כזה. **כ"ק האדמו"ר:** אז אם זה לא נורמלי, אז אדרבא, למה שיסבול כל העולם מזה, ההתעסקו בזה שני אנשים לא נורמליים. גם היום יכול להיות מצב ששני אנשים לא נורמליים לוקחים יהלומים וזורקים אחד על השני. אז מה נגיד, שיש עכשיו שפע ביהלומים? כן, יש למישהו מה לומר?

תלמיד: זה פרט שמעיד על הכלל. פעם פגשתי ניצולת שואה שאמרה למה הרבנים לא צועקים על זה שזורקים אוכל ברחובות, היא בוכה שהרבנים לא לוקחים אחריות על זה. אם יש דבר כזה שהחברה רואה את זה ולא..

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שאם אין מחאה מצד החברה סימן שכולם מסכימים עם זה. כתוב ככה, "שאם יש בידו למחות ואינו מוחה - נתפס בעוונם" אמת, יפה מאוד.

כל מה שאמרתם זה נכון, שבעצם רבי יהודה יודע שבעצם כל מה שבן אדם רואה, זה בהשגחה פרטית. אם הוא צדיק ויש לו כזו השפעה על כל העולמות שמספיק שהוא מקפיד כבר על ענייני הרעב בעולם, אז בודאי שיש לו נשמה כללית, שרואה דבר שקורה ברחוב והוא מבין שזה לא מקרה חד פעמי, ולכן הוא הסיק את המסקנה הזאת. ברור שאדם צריך להזהר מאוד מלהסיק מסקנות, הוא יכול לראות קילקול מסוים, או אפילו כשזה לא קילקול נראה לו שזה קילקול, אם הוא מקפיד, תראו איזה כח יש להקפדה, קל וחומר הקפדתם של צדיקים, שצדיק נתן עיניו והפך את כל העולם רעב. מה אתם אומרים על העוצמה הזאת של הצדיק? בכל זאת יש זכויות בעולם, הרעב לא בא רק בגלל שהיה שובע, יש שובע צריך רעב? יש לזה סיבות. אומנם זה שהם זרקו אחד על השני את הלחם זה בזיון, זו עבירה. אבל האם זו הסיבה היחידה שזה גרם לכזה קיטרוג שהוא רעב? אולי יש עוד סיבות? זה נראה דבר קטן מידי, יש עוונות יותר גרועים מזה, מה רצה הרב יהודה להראות בדבר הזה שהוא גרם לקיטרוג הזה, על איזה מידה הוא הצטער?

תלמיד: כפוי טובה.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! הרי אנחנו בעולם הזה כדי לתקן את החטא של אדם הראשון, ואחת הבעיות של אדם הראשון היתה שהיה כפוי טובה, השם יתברך נתן לו את האשה ואחר כך הוא אמר שבגלל האשה הוא חטא, "האשה אשר נתת עמדי", הוא הטיח דברים כלפי מעלה והצטער על האשה שהי נתן לו, במקום להיות ההיפך מכפוי טובה - מכיר בטובה, לכן רבי יהודה שרואה כפוי טובה, יש שובע בעולם ברוך השם וזורקים לחם. זה חשוב גם לימינו, שהיום בגלל כל מיני שיטות כלכליות פתאום זורקים טונות של עגבניות, זורקים כל מיני דברים בעולם בשביל לשמור על המחירים, אלו דברים אסורים לפי התורה, זה "בל תשחית", ולכן אנחנו רואים את הצדיק, כשהוא רואה את הדור לוקה במידה של

כפוי טובה, זה מספיק לו. קיבלתם שפע, בזזתם אותו - נסגור לכם את הברז, אין שפע, בואו נראה מה יהיה כשלא יהיה שפע, מספיק שהוא הקפיד ומשמייס כבר סגרו. בודאי שיכול להיות שצדיק משורש אחר לא היה מקפיד על זה, הוא לא היה גורם לקיטרוג, הוא לא היה גורם לרעב לבוא לעולם. יכול להיות שבמקום זה היה מוכיח אותם, פה לא נראה שהוא הוכיח אותם, אלא פשוט גרם לגזירה - במקום, שיסבלו קודם כל לפני התוכחה. הרי כתוב "אין מענישים אלא אם כן מזהירים", אז למה הוא לא הזהיר אותם? למה הוא לא גער בהם? למה גרם ישר רעב לכל העולם? לא לכמה אנשים?

באמת אנחנו רואים, לצערנו, בעשר השנים האחרונות, חמש עשרה שנים אחרונות, כל מיני השפעות שבאות מאמריקה וממקומות כאלה, כל מיני קילקולים שלפני עשרים שנה לא היו בארץ, רצח של ילדים שרוצחים, כל מיני התעללויות, כל מיני דברים זועתיים, שאנחנו רואים שזה מיובא מהתערבות זרה, התערבות שבאה ממקומות אחרים ולאט לאט ההשפעה הזאת חודרת. זאת אומרת שהעניין הזה שבחברה שילד יכול לרצוח מישהו, זה מראה על סך הכל הממוצע המוסרי של החברה, למרות שלא כל החברה אשמה באופן ישיר, אבל בעקיפין כן, בודאי שבחברה של רמאים, כמו בסדום ועמורה ובמבול, שכולם היו גנבים ורמאים, הממוצע המוסרי של החברה יורד, ואז כולם נושאים בתוצאות ובאחריות גם, יש אחריות קולקטיבית, "כל ישראל ערבים זה בזה".

כנראה שהוא סבר שרק להוכיח אותם זה לא יספיק, כנראה היה דבר חמור מאוד בעיניו העניין הזה, הוא ראה את הדבר הזה, לחם זה עיקר האוכל, כנראה שהוא הסיק מזה הרבה מסקנות עמוקות. עכשיו, העניין הזה "נתן עיניו ונעשה רעב" - "נתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות" - זה מופיע כמה פעמים בגמרא, "נתן עיניו" - היום הרבה אנשים מפחדים מעין הרע, כל רגע נכנס פה מישהו ליעוץ ואומר: עשו לי עין הרע, עשו לי כישוף, אולי שמו לי משהו. האמת, שיהודי צריך לפחד קודם כל ובעיקר מהקב"ה, זה נקרא "יראת שמיים".

וכתוב שמי שיש לו יראת שמיים - עין הרע לא פוגעת בו, לא יכולה לפגוע בו. פה אנחנו רואים את הכח שלו, שנתן עיניו ונעשה רעב, האם באמת מדובר פה על העיניים שלו שהסתכל על העולם, הסתכל על הלחם, שעשה עין, או מדובר פה על משהו אחר - יותר עמוק?

תלמיד: לדעתי צדיק רואה מסוף העולם עד סוף העולם, כשהוא ראה את הסימפטום אז הוא נתן עיניו והסתכל בראיה כללית על כל העולם, הגיע למסקנה שיש בעיה ורצה לעצור את ה..

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! אתה אומר שזה לא שהוא עין רעה ללחם שהוא ראה שהם זרקו, הוא לא הסתכל על אלה שזרקו אלא על כל העולם, על המצב המוסרי, זה עניין רוחני, לא גשמי.

תלמיד: כמו כשמשה רבנו הכה את המצרי, ונודע הדבר הסתכל על המצב הכללי של ישראל וראה שהם לא ראויים להגאל.

כ"ק האדמו"ר: יפה. הוא ראה שהמצרי הזה לא יצא שום גר, "אכן נודע הדבר" - על זה הוא אמר שהם לא ראויים להיגאל כי יש מלשינים, דלטורין, שהלשינו על משה.

אבל יש עניין בעניין הזה, הראיה של משה רבנו, הראיה של הצדיקים יכולה לראות את כל העולם, מסוף העולם עד סופו. כמו למשל החוזה מלובלין, הוא היה רואה ממש דברים, מסוף העולם עד סופו, מה שקורה היה רואה פיזית, הוא היה רואה גם בעתיד. יש ראייה רוחנית מפותחת וזה לא דבר פשוט להשיג דרגות כאלה, אבל דבר כזה קיים בקדושה, יש

עניין כזה. אבל, כאן נראה באמת שהראיה של רבי יהודה, היתה ראייה רוחנית לשורש הבעיה, הוא ראה את שורש הבעיה, ראה את הקילקול וע"י ההקפדה שלו הוא גרם שיזרקו מלמעלה את הברז. נמשיך הלאה. יש למישהו מה להוסיף על זה?
תלמיד: יכול להיות שלסגור את הברז זה לא סתם לצער אותם, אלא שהם זרקו את השפע ולא הרגישו שזה אלוקי, הם לא מחברים את הלחם, את הברכה, למקור הברכה לקב"ה.

ואז כשיש חיסרון, אנשים מתפללים ומחברים מחדש את כל הברכה שיש בעולם.
כ"ק האדמו"ר: יפה! זאת אומרת אתה אומר שבעוד נקודה הוא בא לחנך, זה עניין של ההרגל. לפעמים ההרגל נעשה טבע, אדם רגיל הולך למכולת יש לו לחם, אין לו שום בעיה אז הוא חושב שזה טבע, הוא חושב שהמאפיה עושה את הלחם, הוא לא קולט שזה משמיים, אז הוא שוכח, הוא מזלזל בזה, הוא משחית את העולם כי עולם כמנהגו נוהג, זה אוטומטי, גם מחר יהיה לחם, הוא משחק, וברגע שסוגרים את הברז כל העם מסתכל לשמיים, מתי ירד גשם, וממילא מסתכל על ההשגחה העליונה וממילא הם מתחילים להתפלל: השם תרחם עלינו, איך נאכל, איך נחיה? יפה מאוד.

עכשיו ממשיך הסיפור - **"אמרו רבנים לרב כהנא בנו של רב נחוניא: אתה ששמשות לרב יהודה, אמור לו: בוא נטייל בשוק ונראה מה נשמע בעולם."** - זה פלא פלאים פה ההשתדלות הזאת. תראו איזה יופי, מה הולך פה. **"אמרו הרבנים"** - הרבנים ראו שנהיה רעב, הם הבינו מייד שזה בגלל ההקפדה של רב יהודה. עכשיו צריך להגיע לרב יהודה להגיד לו שאולי יפסיק להקפיד כדי שהעולם יחזור לשובע. הם לא הלכו אליו, מה הם עשו? הם חיפשו מישהו ששימש אותנו ואמרו בוא נצא לשוק ונראה מה נשמע בעולם, תחבולה. למה לא באו ואמרו לו: רבנו, חטאנו באמת, עכשיו אנחנו עשינו תשובה, אנחנו מתפללים, תעזור לנו בתפילה שלך שתתבטל הגזירה ויחזור השובע לקדמותו. למה עשו תחבולה כזו ולקחו מישהו שמכיר אותנו? גם הוא לא יגיד לו באופן ישיר, יקחו אותו לשוק ויגיד לו, מה נשמע בעולם?

תלמיד: הנהגה של דין, הוא קפדן.

כ"ק האדמו"ר: מי?

תלמיד: רב יהודה. בגלל שרב יהודה קפדן צריך לעשות את זה בעקיפין.
כ"ק האדמו"ר: בדרך כלל אדם שהוא קפדן ובעל דינים - הוא גם איש אמת, הוא אומר אני אומר כל דבר בפנים, גם אתה תגיד לו בפנים, אנחנו לא נמסים מזה, אני אומר לך אתה ככה וככה, אתה תגיד לי להיפך, נתוכח כמו שני אנשים אמיתיים ונגיע לאמת. למה אי אפשר לבוא לרב יהודה, לדפוק לו בדלת: ר' יהודה, עצרת לנו את הגשם, אומנם אתה צודק, עשינו טעות, לא היינו בסדר, אבל עכשיו למה כל התחבולה הזאת, ההיפך, ההיפך הגמור. אדם קפדן, שיראה עבדו עליו וסידרו אותו כמו שאומרים, הוא יכול להקפיד עוד יותר: למה אתם עובדים עלי, למה לא באתם להגיד ישר מה שאתם חושבים?

תלמיד: אנחנו זוכרים מהסיפור של רב כהנא ורב יוחנן, שרב כהנא היה בעצמו נותן עיניו באנשים והיו נהפכים לגל עצמות. ואותו שלחו לדבר עם רב יהודה.
וגם היום אנחנו יודעים שמישהו רוצה לדבר עם ראש הממשלה ורוצה שתעזור לו השיחה, לא רק לדבר, והוא מכיר איזשהו שר אז הוא משתמש בו.

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה אפשר לקבל אבל תתרץ את החלק השני. אם ככה למה הוא לא בא אליו ישר? למה הוא צריך לקחת אותו לשוק ולשאול אותו מה נשמע בעולם? קודם כל רבי יהודה יכול להגיד: אתה מבטל אותי מתורה, לקחת אותי לשוק. הוא יכול להקפיד עליו עוד יותר.

תלמיד: הוא יראה את התוצאות של מה שקרה.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא צריך לראות תוצאות, הוא עסוק בקדושה, מה הוא צריך ללכת לשוק?

תלמיד: אומרים לו בא תראה מה קורה בשוק, שיבטל את הגזירה.

כ"ק האדמו"ר: אני הבנתי את התחבולה, אבל אני אומר למה לא לבוא להגיד לו ישר, למה צריך להוציא אותו לשוק?

תלמיד: באותו אופן שהוא הביא דין על העולם, הוא יביא רחמים.

כ"ק האדמו"ר: "הפה שאסר הוא הפה שהתיר", אתה אומר, יפה מאוד! אי אפשר להגיד שרב יהודה היה מקפיד עליהם שהוציאו אותו לשוק, אנחנו ראינו שהוא בעצמו היה בשוק קודם, זאת אומרת שהוא נהג לצאת לשוק, אולי קניות, אולי לענייני בריאות, אולי לראות מצב הדור, היה לו עניין לצאת החוצה, ובאמת רצו לקחת אותו לשוק כדי לא לעורר אצלו את הדין יותר. יכול להיות שאם הם היו אומרים: בגללך העולם בצער, אז הוא היה מחזק את עצמו עוד יותר, כי הוא לא היה רואה את המצב בחוץ, "טובה ראייה משמיעה", כמו שהוא הקפיד כשהוא ראה שמבזבזים את הלחם ומבזים אותו, הוא יראה שלאנשים אין מה לאכול, אז הוא יעורר את הרחמים במקום את הדין - מה שעשה קודם. יפה מאוד. מהסיבות האלו הם נזהרו ועשו לו תחבולה ולקחו אותו לשוק, לקח את השליח המתאים. בודאי יש את העניין הזה, אומנם "כל ישראל ערבין זה בזה", אנחנו שמחויבים לאהוב כל אחד מישראל, אבל גם עניין של כימיה, יכול להיות שרב ושמם לו או תלמיד שלו הם קרובים, כמו שידוע תפילה של בן או של עבד או תפילה של שר - זה לא אותו דבר כלפי השם יתברך, יש הבחנים בקשר של אדם עם הקב"ה, יש אחד שעובד אותו כבן, הבן נמצא על יד האבא, "אבא תעזור לי", הוא לא צריך דיסטנס, לא צריך כלום, "כואב לי, תן לי" - הוא מדבר איתו חופשי, הוא הבן שלו. ויש שר, השר אומנם הוא חשוב אצלו יתברך, אבל הוא לא נכנס כל רגע, שר לא נכנס אצל המלך בכל רגע, אלא בעניינים מיוחדים הוא נכנס, פעם ביום, פעם בחודש, פעם בשבוע, לפי הקביעות שיש להם. ויש אחד שעובד אותו כמו עבד, העבד הוא מטפל, הוא המשמש שלו, הוא מוריד לו את הנעליים, מכין לו את האוכל, הוא רוחץ אותו ומגיש לו, אז יש לו נגישות, אומנם הוא עבד, הוא פחות חשוב מהשר אבל הוא קרוב אליו. כך יש בן אדם שהוא עבד של השם יתברך והתפילה שלו קרובה אליו, ולכן חכמים שכל דבריהם בחכמה גדולה ובתחבולות, כמו שכתוב "בתחבולות תעשה לך מלחמה", אדם צריך בתחבולות לעשות לו מלחמה, לא בטיפשות, אז הם ידעו לבחור את השליח המתאים.

"עשה כן ויצא לשוק. ראה שכל העולם מקיפין לקנות תמרים ביוקר, אפילו פסולת של תמרים רצו לקנות. אמר: מזה נראה שיש רעב בעולם." - הם צדקו. הביאו אותו לאותו מקום, הוא ראה מה הם קונים, עכשיו, אפילו פסולת של תמרים לא רוצים לקנות, הסיק את המסקנה שיש רעב בעולם. **"אמר למשמשו: שלוף לי מנעלי! שלוף לו מנעל אחד."** - לפני שנגיע לעניין של "שלוף לי מנעלי", אנחנו רואים אבל שההתייחסות של רבי יהודה בכל זאת, למצב של העולם, היא לכאורה לא לשורש של הבעיה, הוא לפי המצב:

עכשיו קונים ביוקר פסולת של תמרים - סימן שיש רעב בעולם. אז עכשיו הוא פועל, הוא לא מחנך, הוא לא מחנך אותם, הוא רק רואה שיש רעב, הוא לא רואה למה יש רעב. יש רעב כי זרקתם את הלחם, יש רעב כי שכחתם שהכל מהשמיים. הוא לא מוכיח אותם בכלל, הוא רק פותח את הברז, סוגר את הברז, זה מה שהוא עושה ומי שיבין - יבין.

היום אנחנו יודעים שבן אדם, אם אתה לא מסביר לו בדיוק את הקשר בין סיבה לתוצאה, הוא לא מבין. אתה יכול לחשוב שהוא מבין אבל הוא לא מבין שום דבר, אתה צריך להראות לו בדיוק. איך הוא צפה שציבור שלם יבין שיש רעב בגלל שזרקו את הלחם, ועכשיו יהיה שובע בגלל שרבי יהודה מתפלל, זה משהו מכאני, להבדיל, הלך, ראה לחם, השיג שיהיה שובע בעולם, נתן עיניו נהיה רעב, עכשיו הולך, רואה שקונים ביוקר, רואה שיש רעב בעולם, הוציא את הנעל שלו יורד - גשם. איך העם יתחנך מהמעשה הזה?

תלמיד: אולי הוא לא ציפה לחינוך. שיגיעו למצב של איזון ע"י שפע ואח"כ חוסר שפע. **כ"ק האדמו"ר**: בלי לחנך אותם? אז בשביל מה הוא גורם לכאלו תנודות בעולם, אם המטרה שלו היא לא חינוכית? אם המטרה שלו חינוכית אז שזה יהיה ברור שזה חינוכי.

תלמיד: כולם הכירו אותו, והתבוננו למה הוא הקפיד. **כ"ק האדמו"ר**: זאת אומרת, הוא היה אדם מרכזי, הם ידעו שהוא צדיק יסוד עולם, ואם יש רעב זה בגללו ואם יש שובע זה בגללו.

תלמיד: כמו שהלכו לחוני המעגל לבקש אותו שיתפלל, ידעו שזה תלוי בו. **כ"ק האדמו"ר**: מה אתה אומר שם?

תלמיד: צריך לציין שהיו רבנים שיצאו לשטח והתעוררו לתקן, זה מראה שהחלק החינוכי בעם כבר פעל, העם כבר התחיל להבין את זה. **כ"ק האדמו"ר**: יפה. הוא אומר שעצם הדבר שהרבנים התעוררו ושלחו שליח מתאים לרב המתאים, סימן שהם יודעים שזה בגללו, הם מבינים שהוא זה שצריך להטיל את הגזירה הזאת, וממילא אם הרבנים יודעים הם כבר ידאגו שכל העם ידע, הם כבר יחנכו את האנשים. זאת אומרת שיש פה חלוקת תפקידים, רבי יהודה הוא רק סוגר ופותח והם המחנכים.

תלמיד: אולי חויה של מחסור חריף לא מצריכה הסבר, כל אדם שאין לו מה לאכול פתאום, תיקף מתעורר לבקש מה'.

כ"ק האדמו"ר: טוב, להתעורר לבקש מה' זה נחמד, אבל הוא צריך גם להבין למה נפסק השפע, קודם, זו המטרה החינוכית. השאלה היא אם הם הבינו, עושה רושם לפי מה שראינו כאן, דרך הרבנים הם הבינו, הוא לא טרח להסביר יותר מידי, וזה שמצד הרבנים הבינו זה יפה אבל ר' יהודה בעצמו הסתפק הוא בלתת עיניו או לחלוץ מנעליו, זה הכל, בזה הוא יצא ידי חובה. עכשיו נשאלת השאלה הכבדה: איך יש לבן אדם כח כזה אדיר? זה כח שלו? היום היו קוראים לזה כח על-טבעי, מה אתם אומרים? זה משמיים, איך זה הולך? ראינו צדיקים גדולים מדורות קדמונים שלא היה להם כח כזה, בכלל העניין הזה של להוריד נעל, "שלף לו מנעל אחד וירד המטר" - הוא גם לא הוריד את הנעל לבד, הוא ביקש מהמשמש. אנחנו רגילים ביום שבשביל כל דבר צריך להתאמץ, להוציא את הנשמה, להזיע, הוא רוצה שיירד גשם, הוא מבקש את המשמש שיוריד את הנעל וזה הצער הזה שיש לו מזה שהוא הוריד את הנעל, זה מספיק מצער את השמיים כדי שיורידו גשם מיד. אתם מבינים את החשיבות של האיש הזה בשמיים? איך הוא נחשב בשמיים? צער כזה זה צער, שמישהו יוריד לך את הנעל לרגע אחד זה צער? עוד לא התחיל להצטער בכלל.

תלמיד: המשמעות לכך שהוריד נעל היא שהוא מתחיל לקבל תענית ויושב על הרצפה.
כ"ק האדמו"ר: הוא מתחיל לעורר רחמים ע"י זה שהוא נכנס למשטר של סיגוף, תענית, תפילה, וזה אתה אומר שזה התחלה, וההתחלה מראה על הסוף, בשמיים כבר הבינו שזה כבר הסוף, שהוא יוריד את הנעל השניה. ואמרו שיחרב העולם אם הוא יוריד את הנעל השניה, עד כדי כך, וזה דבר לא מצוי בהיסטוריה של עם ישראל, וזו נקודה חשובה מאוד. היו צדיקי עולם ולא ראינו שבשמיים דאגו להגיב כל כך מהר על כל צער קטן שנכנסים בו, יש סיפורים על דוד המלך שבוכה והולך יחף ונרדף, דוד המלך, מי יותר גדול מדוד מלך ישראל? ולא ראינו שמגינים עליו כל כך מהר, וגם במיקרים אחרים. מה היה פה מיוחד, אצל רב יהודה או בדור ההוא בכלל שהתיחס כל כך ישירות ובמהירות כזו משמיים על כל "פיפס" שהם עשו.

תלמיד: כל צעד שלו הוא לשם שמיים ומתיחסים לזה בהתאם.
כ"ק האדמו"ר: מתיחסים בהתאם, כן, זה ברור שיתיחסו, אבל מה המיוחד בהם באמת? אתם מסכימים איתי שזה חריף, זה יוצא דופן. לא?

תלמיד: כשהיה בית המקדש קיים, היתה התגלות והשגחה של הקב"ה ברמה בלתי אמצעית, לא דרך בני אדם דוקא, אלא דרך בית המקדש, בגלוי, ועכשיו אחרי שנחרב הבית, היה צריך להעלות את האמונה של כל עם ישראל ע"י דבקות של צדיקים דוקא לקב"ה, ודרך העוצמה שלהם העם ידע שיש השראת קדושה בעם ישראל דרך הצדיקים.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! אתה מדבר פה על דבר חשוב מאוד. כל התורה שבע"פ היתה בסכנה להשכח אלא אם כן היו כותבים אותה, זה הזמן של כל העניין של התלמוד, וכל התלמוד תלוי בעיקר באמונת חכמים, ואמונת חכמים תלויה גם כן ב'מינות' שלהם ביבורסה של הצדיקות.

אם הצדיק, מילה שלו משפיעה בשמיים, אז כל אחד אומר הוא צדיק. אם מילה שלו לא משפיעה שום דבר, אז אולי גם להלכות שהוא מלמד לא נאמין לו. היתה חשיבות לתת להם חשיבות ומדה רבה של גילוי פנים, בדיוק בגלל שנחרב הבית והיה צריך לקבוע הלכות לדורות.

אנחנו נסיים פה ואת המשך הסיפור מחר, אי"ה.

טוב, "אמר מזה נראה שיש רעב בעולם, אמר למשמשו: שלוף לי מנעלי! שלף לו מנעל אחד - וירד המטר. כשרצה לחלוץ לו המנעל השני, בא אליהו ואמר לו: הקדוש ברוך הוא אמר, שאם תשלוף את המנעל השני, אזי תחריב את העולם מחמת רוב גשמים." - מה העניין הזה של לשלוף נעל, וזה שהוא שולף נעל כבר יורד גשם, ואם הוא ישלוף שניים כבר יירד מבול ויחרב העולם?

תלמיד: אם הוא שולף נעל, זה מראה על צער, אם הוא ישלוף שתיים... אסור לצער כל כך הרבה צדיק.

כ"ק האדמו"ר: פלא פלאים. איפה ראינו שלשלוף נעל זה מצער?

תלמיד: שמישהו לא רוצה ליבם את אחיו, האלמנה חולצת נעל.

כ"ק האדמו"ר: זה משהו אחר, מה זה קשור לפה?

זה סימן של אבל. למה כתוב "לעולם ימכור אדם ספר תורה על מנת לקנות לו מנעלים לרגליו", למה?

תלמיד: נעליים שוות ללבושי החשמל.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! כתוב בפנימיות התורה שנעליים זה חלק מלבושי החשמל. זה שומר מיניקה מהסטרא אחרא, גם הארץ מקוללת, אז כששמים נעליים - מפרידים בין הקללה לבין הנעליים. אבל זה בעיקר עניין של אבל, של צער, הוא התחיל את הפרוצדורה בתענית וכבר גרם שירד גשם. פלא פלאים האינטרקציה הזאת, היחס המהיר, הוא רק מקפיד נהיה רעב בעולם, הוא רק מוריד נעל - יורד גשם, מוריד שניים - מחריב את העולם. תראו איזה סקאלה קצרה, טווח כל כך קצר לפעול הכל קיצוני, רק נותן עיניו העולם נחרב, רק חולץ מנעליו יש כבר גשם, עוד מנעל אחד ונחרב העולם. אין לו כמעט טווח פעולה, כל תנועה קטנה שלו, השפעות כאלו או משבחות או מחריבות. איך אדם כזה בכלל יכול לחיות, חשבתם על זה?

תלמיד: אחריות עצומה.

כ"ק האדמו"ר: זה לא אנושי. מספיק שמישהו ירגיז אותנו, הוא יכול להחריב את העולם, עובדה, שניים זרקו אחד לשני פת, כמעט החריבו את העולם ברעב.

תלמיד: כשרבי שמעון בר-יוחאי יצא מן המערה..

כ"ק האדמו"ר: איך בן אדם, בשר ודם הגיע לדרגה כזאת? איך רבי יהודה הגיע לדרגה הזאת?

תלמיד: הוא זיכך את הכלי.

כ"ק האדמו"ר: איך הוא זיכך את הכלי?

תלמיד: התחיל בדרגה גבוהה.

כ"ק האדמו"ר: מנין לך?

תלמיד: יש ירידת הדורות, בדורות הראשונים ירדו נשמות מאוד גבוהות.

כ"ק האדמו"ר: אז זה לא עבודה בחירתית?

תלמיד: לכל דרגה יש את הניסיונות שלה.

כ"ק האדמו"ר: חוץ מזה, איזה פער בינו לבין האנשים בשוק, האנשים בשוק מתנהגים כמו בהמות, זורקים לחם אחד על השני, היום אפילו בן אדם לא זורק לחם, לא רבים עם לחם, מכבדים את זה. באיזה דרגה אלה בשוק ואיזה דרגה הוא, פער עצום.

תלמיד: זאת נשמה שבאה לעשות תיקון.

כ"ק האדמו"ר: מי? רבי יהודה? כל הנשמות באות לעשות תיקון.

תלמיד: הוא היה גבוה.

כ"ק האדמו"ר: כל הנשמות באות לעשות תיקון גם הלא גבוהות. איך הגיעו לזה?

תלמיד: זה גם היה בחירה בטח.

כ"ק האדמו"ר: תמיד יש בחירה.

תלמיד: הטווח של הבחירה שלנו, יש אולי, זה כמו הטווח שהיה פעם.

כ"ק האדמו"ר: איך הם הגיעו לזה?

תלמיד: זה לא שלהם. הקב"ה בחר להעביר את העוצמות האלה דרכם דוקא, באותו דור. הם עשו תיקון כמו שכל אחד אמור להגיע לתיקון, אבל העוצמות שלהם כנראה שייך לדור ההוא.

כ"ק האדמו"ר: ככה, פשוט? זאת אומרת אתה אומר גם הם התאמצו, גם אנחנו מתאמצים, לא בהכרח שהם התאמצו יותר. רק בגלל שזה היה דור כזה הם זכו לזה ואנחנו לא.

תלמיד: זה היה הרצון של הקב"ה.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל הם עוררו את הרצון הזה אצל השם יתברך, לגילוי פנים כזה גדול בדור שלנו יש אנשים שבאו מרחוק, מהקליפות, מתוך הגיהנום, ועובדים את השם במסירות נפש, שלא ראינו שהם זכו לכאלו מדרגות.

תלמיד: אני חושב שהם ביטלו את הגשמיות, את הגוף שלהם, למשל ישנו שעתיים בלילה.

כ"ק האדמו"ר: אם לא היה להם צורך אז למה מגיע להם שכר כזה? - יעיני השם משוטטות בארץ. יש צדיקים שהגוף שלהם והרצון לקבל שלהם, לא עושה מסך ביניהם לבין הקב"ה, זה גוף מבוטל, גוף קדוש, מבוטל, כל מעשיהם, רצונותיהם, מעשיהם - הכל לשם שמיים, הם חושבים רק מה טוב לה' יתברך, מה טוב לעם ישראל, איך לתקן את העולם - זה מה שבראש שלהם, שום מחשבה אחרת לא, שמירת הברית, כל העניינים, בכל רגע, ביום, בלילה, "בכל דרכיך דעהו", במשך הזמן, גם בגלל שזה הדור שיותר קשור לשורש, היה להם כזה כח, וזה לא פשוט להיות בן אדם כזה, כי באמת, דבר קטן שהוא מקפיד או עושה יש השפעות מזעזעות.

תלמיד: לאליהו יש תפקיד שלפעמים הוא צריך להופיע ולהודיע.
כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: כמו שלאברהם באו שלושה מלאכים, ואחד בישר לו..

כ"ק האדמו"ר: למה דוקא אליהו? בזמן שהוא גם נפל פיתקא מן השמיים, היתה יוצאת בת קול, חופשי, הוא לא היה צריך לשלוח את אליהו דוקא.

תלמיד: כנראה שזה היה דחוף מאוד.

כ"ק האדמו"ר: השם צריך את אליהו, הוא לא יכול להוציא בת קול דחוף? למה את אליהו?

תלמיד: לאליהו גם היתה התעלות גדולה.

כ"ק האדמו"ר: אהה, הוא היה מזוכך ועלה בסערה השמימה. יפה.

תלמיד: לאליהו היה קשר עם הגשם.

כ"ק האדמו"ר: יפה!! הנה, הגענו. אליהו קיבל את המפתח של הגשם, הוא לא הוריד גשם שלוש שנים להעניש את הרשעים. הוא הבריה היחידה שקיבל את המפתח של הגשם, הוא היה קפדן, קנאי לה' יתברך, אז הוא קשור לעניין הזה של הגשם, בשביל זה הוא שלח את אליהו.

טוב, יש כאן סוגיה מעניינת של רבי יהודה, שבפעם הראשונה יצא לשוק, ראה שניים שזורקים אחד לשני פת, מזה הסיק שיש שובע בעולם - נתן עיניו ונהיה רעב. אחר כך לקחו אותו לשוק לראות מה נשמע בעולם ואז הוא ראה שקונים תמרים ואפילו פסולת של תמרים במחיר יקר - סימן שיש רעב בעולם, ושלפו לו את הנעל ונהיה גשם. יש סוגיה מעניינת שאנחנו פוגשים גם בדור שלנו, כשרבנים וצדיקים שיש להם דרגה של התערבות במציאות בכל מיני דרכים. יש כאלה שהם פרושים מין העולם, לא יודעים מה הולך, לא קוראים עיתונים, לא שומעים חדשות, לא יודעים שום דבר, עסוקים בתורה. ויש צדיקים שמעורבים בתוך העולם ויש צדיקים שמעורבים מאוד בתוך העולם לפעמים, יש כאלה שאומרים: תשמע, הוא כבר זקן, סנילי, היו כמה מקרים כאלה, הוא לא יודע שום דבר, אומרים לו מה שרוצים, התלמידים שלו אומרים לו, השמש שלו מספר לו מה שהולך בעולם ולפי זה הוא פוסק, הוא לא במגע עם הציבור באמת. אז אני שואל את השאלה, מה ההנהגה הנכונה?

כאן אנחנו רואים את רבי יהודה שמעורב ולא מעורב בדיוק, לפי הפשט, הוא הלך לשוק והוא רואה שניים זורקים פת - נהיה רעב בגלל הקפדנות שלו, אחר כך הוא רואה שקונים תמרים ביוקר, פסולת של תמרים, ואז הוא מבקש שיהיה שובע בעולם. כן, מה אתה אומר על הסוגיא הזו?

תלמיד: מצד הדין או מצד החסד.

כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור מצד הדין או מצד החסד?

תלמיד: תלוי בדרגה.

כ"ק האדמו"ר: לא קשור לדרגה גם.

תלמיד: אולי איזה סוג עבודה יש לו, למשל צדיק שזה מה שהוא יכול היה לעשות, ויש צדיקים שהיו מעורבים בפועל.

כ"ק האדמו"ר: מצד אחד היה מעורב ומצד שני לא יצא את ביתו, מינימום היה במגע עם העולם.

תלמיד: הניתוק הזה שומר על הצדיקים.

כ"ק האדמו"ר: ומה קורה עם הדור?

תלמיד: מצד שני, חייבים שתהיה להם יד על הדופק, שלא יהיה מצב שיקבלו רושם שטחי על המצב. וגם צריכים פרושים בעם - להתקדש איתם, צריך להיות איזון בין השניים.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: בדור שלנו, אומנם הצדיקים ברמה יותר נמוכה, ובאמצעות התקשורת יכולים להיות בקשר עם העם, לעומת אז שהצדיקים היו ברמה הרבה יותר גבוהה, והיו יכולים לראות מין הקצה אל הקצה, ולא היו אמצעי תקשורת, הדרך שהם פעלו זה על ידי עשית טוב או לעשות רע, באופן גס. אני לא יודע אם הקב"ה נתן להם לסובב את הברז אפילו לכמות.

תלמיד: יש צדיק פרוש מן העולם החומרי, אבל הוא מתקן.

תלמיד: צדיק צריך לדעת מה המצב של הכלל.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת למה ירמזון דבריך, שאם הצדיק רוצה לעסוק בעניינים של הכלל, הוא צריך להיות מעורב במציאות, אם הוא לא מעורב במציאות ורוצה להשפיע על ענייני הכלל, יכול להיות שהוא יפספס, לא יתאים את האור לכלי, או יחמיר מדי או יקל מדי, הוא יחשוב שהמצב ככה והמצב אחר, לא?

תלמיד: כמו שהרב אומר, אם הצדיק לא יודע מה הולך בחוץ, הוא לא יכול להשפיע.

תלמיד: גם למדנו בפנימיות התורה שאסור שהמשפיע יהיה רחוק מדי מהמקבל, אז אם הצדיקים מעוניינים לעסוק בתיקון הדור ויעלו יותר מדי לעולמות עליונים, וישאירו את האנשים הקטנים למטה, הם לא יוכלו לתקן אותם.

כ"ק האדמו"ר: כך אומר הבעל שם טוב, שאם הצדיקים, אין להם איזה חלישות הדעת, איזה נפילה מסוימת, הם לא יכולים לעלות את האחרים שמתחת.

תלמיד: פרשיות השבוע האחרונות מדברות על אברהם אבינו, דוגמא קלסית, הוא מסתובב בשטח, 'הלוך ונסוע', הוא בא ומביא את התורה לכל מקום.

כ"ק האדמו"ר: מצד שני הוא היה גם קדוש ופרוש. אברהם, היה לו גילוי שכינה, היה לו הכל. אז לכאורה אין סתירה, יש גדולים כאלה שה' יתברך מתגלה ומדבר אליהם ובתוך העם הם עושים גרים, יש לו פונדק, הוא עובד ורץ לבקר וכל מה שתואר פה או שהוא צדיק, פרוש, עוסק בעולמות או שהוא בתוך העולם ואז הוא לא צדיק כל כך, הוא בתוך העולם אז זה יפגע בו בקדושתו. פה מביאים דוגמא של אברהם אבינו, שהוא היה גם עצום ורב, ואי אפשר היה לתאר את דרגתו וגם בתוך העולם. אז מה נכון?

תלמיד: אולי הוא היה צדיק נסתר.

כ"ק האדמו"ר: מי? רבי יהודה היה צדיק נסתר?

תלמיד: הוא לא התערב בעולם.

כ"ק האדמו"ר: הוא התערב ועוד איך התערב. אבל אני לא שואל עכשיו על רב יהודה, אני שואל על העיקרון.

טוב, אני רוצה להגיד כמה מילים: אם יש צדיק שרוצה להשפיע על הכלל, הוא צריך להיות מעורב במה שקורה במציאות העולם הזה, ולא רק זה, הוא צריך לקבל אינפורמציה ישירות מהציבור, לא באמצעות מסננים, אם יש לו מסננים יכול להיות שלכל מסנן יש גם האינטרסים שלו, ובסוף הוא מקבל הכל מסולף. אני רואה אפילו באנשים שקרובים אלי, באים ואומרים לי: תשמע זה אמר ככה. ואני: לא נראה לי שהוא אמר ככה, זה לא יכול להיות, זה לא מתאים לאופי שלו. והם: לא, הוא אמר ככה, אמר ככה. בסופו של דבר אני שואל אותו, הוא בכלל לא אמר, הוא אמר משהו אחר, התכוון למשהו אחר. מדובר על כמה אנשים, לא מליונים. אז בתוך המציאות הכללית של העם, אחד אומר ככה, השני משנה ומסלף, זה מוסיף, זה עושה את זה חמור, השני עושה את זה קל. אם הצדיק לא במגע ישיר עם העולם, קורא כמה עיתונים, שומע באמצעי התקשורת, מסתובב ברחוב ורואה אנשים, הוא יכול לקבל סילוף, זה יכול להיות מאוד מגמתי מה שמעבירים לו, אז זה לא טוב. קל וחומר בנו של קל וחומר בדור שלנו, שיש ירידת דורות וכמו שהוא אמר, היום הצדיקים לא כמו רבי יהודה ולא בדרגת אברהם אבינו. אם רוצים להשפיע בתוך העולם - צריך להקפיד להיות באמת עם יד על הדופק באמת, ולא רק בצינור שלהם. לפעמים אדם שואל: נו, איך היה מה שעשיתי, וכולם אומרים: תשמע זה היה מצוין. למה? כי הם אוהבים אותך אז הם אומרים לך שהיה מצוין, אבל יבוא אחד מאילו שלא אוהבים אותך ואתה שואל אותו מה הוא אומר, אתה יכול לשמוע שזה לא היה כל כך מצוין, יש לו ביקורת, זה דבר בריא או לא דבר בריא שיש ביקורת? מה אתם אומרים?

תלמיד: בריא.

תלמיד: זה טוב שיש ביקורת, זה בונה.

כ"ק האדמו"ר: בענייני ביקורת, יש שני סוגי ביקורת: יש ביקורת לשם שמיים ויש ביקורת שלא לשם שמיים.

אבל לאנשים יש הרבה דרגות של לא לשם שמיים, יש גם עירבובים, כל אחד לפי האופי שלו והיצר שלו. גם היצר הכללי שולח כל מיני שליחים, ולכן צריכים להיות מתונים, צריך להזהר בכל מיני דברים ולא לחרוץ מיד עניינים. פה אנחנו רואים באמת אצל רבי יהודה, שמדבר קטן הוא חרץ את הגורל של הדור, גם שגרם להם רעב וגם כשגרם להם שובע, "תיק-תק", עוד מילה אחת הוא מוציא הוא כבר היה מעבר לטוב וכבר היה מבול בא, זה לא פשוט העניין הזה.

תלמיד: היו סימנים ברורים, הוא לא סתם קבע, היו סימנים ברורים של רעב ושובע.

כ"ק האדמו"ר: על פי הפשט לא. זה ששניים זורקים אחד לשני לחם, זה לא אומר שיש שובע בעולם, זה אומר שהם מופרעים, לא בהכרח, אבל זה שקונים תמרים ביוקר - זה מראה, זה מראה שיש רעב בעולם, אבל בחלק הראשון זה לא בהכרח. תלמיד: לא צריך ביקורת רגעית, צריך ביקורת על פני זמן יותר ממושך, ביקורת מבוקרת.

כ"ק האדמו"ר: מצד שני ביקורת לפעמים יכולה להרוס הרבה. הצדיקים הם עדיני נפש, רגישים, הם צריכים להוציא מהכח אל הפועל עניינים אלוקיים אל תוך העולם, יבוא כל אחד ויעשה ביקורת, יצעק עליהם, זה גם נגד ההלכה, זה לא כבוד הצדיקים, זה גם יכול לבלבל, הוא יכול לקחת ללב יותר מדי, יגזים גם בזה.

תלמיד: מה עם ר' שמעון בר יוחאי?

כ"ק האדמו"ר: ר' שמעון בר יוחאי שהיה שלוש עשרה שנה, יצא וכמעט החרב את העולם הוא והבן שלו, זאת הדוגמא, אחרי שהיו עוד שנה וחזרו החוצה, אז כבר היה הבדל בינו לבין הבן שלו, ועד שלא ראו את הזקן הזה רץ בין הערביים עם שני הדסים בשביל לברך על זה במוצאי שבת - לא נחה דעתם. עוד היה ר' אלעזר שורף ור' שמעון היה מרפא. זאת אומרת, זו ממש הדוגמא, עד שלא הגיעו ממש עם העומק לראות מקרוב ושאלו אותו, מה יש לך ביד? מה אתה עושה עם זה? ולמה שניים? חקרו אותו ורק אז קיבלו דעת לראות מה עושה היהודי הזה - רק אז הם נרגעו, לפני כן ראו אנשים עובדים בשדה, עוזבים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה - שרפו אותם. זאת אומרת שיש לנו פה עניין של לראות, לראות זה לא מספיק, יש עניין של לשאול ומגע אישי ממש, זה גם לא מספיק שאלה אחת או שתיים, עד שלא מבינים בדיוק במה עוסקים האנשים בדור, אי אפשר להבין אותם סתם מרחוק. תמרים זה עניין של 'צדיק כתמר יפרח' פסולת של תמרים - 'פסול לך', הפסולת לך, כך אמר השם יתברך למשה, הפסולת ממעשה החריטה של הלוחות השניים זה עשוי מאבן ספיר זה בשביל משה, מזה התעשר משה, אז הם היו עכשיו הולכים לקנות פסולת של תמרים בשביל להתקיים, ביוקר.

עכשיו, מזה שהם ברחו לקנות ממעשה ניסים אנחנו רואים שהם לא למדו כלום, הם לא הלכו לשאול לא את החכמים ולא הלכו לשאול את רבי יהודה, הם הלכו לקנות! כמו שקודם היו בהמיים וזרקו את הלחם ואחר כך היו בהמיים וקנו פסולת של תמרים, עכשיו שיש ניסים הולכים לקנות ניסים, זה דרגה מאוד נמוכה נראה, לא נראה שעשו תיקון גדול, חוץ מזה שעכשיו שמעו בקולו של רבי יהודה, שאמר להם לא לקנות אז הם לא קנו, אבל האינסטינקט שלהם כזה לשרוד, להתקיים, לא רואים איזה חשבונות נפש מי יודע מה. מזה גם צריכים ללמוד בעניין של להתערב בבריאה בדרך שצדיק גוזר - כמה סיבוכים זה יכול לעשות כמו שלפעמים רוצים לזרז לידה ועושים סיבוך יותר גדול אם היו מחכים זה היה יוצא רגיל כמו שצריך, כל התערבות זה מסבך.

עכשיו יש איזה כתבות נגד ויטמינים, שיש הרבה שאומרים לקחת ויטמינים באופן מסיבי, ויטמינים מהטבע וכל זה, עכשיו יצאו כתבות שזה מפר את האיזונים בתוך הגוף וזה עושה נזקים, בדיוק הפוך ממה שאמרו, אז כל התערבות בכלל הבריאה בדרך של מעל הטבע זה לא פשוט. ועוד משהו שלמדנו כבר גם במעשים הקודמים של רבי יוסי וכל זה שהתגובות של הצדיקים היו חריפות או שהיא תהיה מכוערת, או שהיא תהיה יפה, או שיהיו עשירים, או שיהיו עניים, או שיהיו רעבים, או שיחרב העולם הכל במכה, אין להם איזה איזון מסוים, וגם הדרך פתרון בעיה שלהם זה או לפתוח את הברז או לסגור את הברז זה לא פנימי, זה לא עבודה פנימית מה שאמרנו אז, זה לא דרך של עבודה פנימית זה בדרך של שינוי הבעיה.

יש בעיה כמו שחמט כזה, אה זה מפריע פה? טוב נכבה אותו זהו, אה עכשיו זה חושך טוב נדליק אותו, לא שואלים למה זה מפריע לך? ומה תעשה עם זה? איפה ההשגחה? כל השאלות של עבודת הנפש לא מופיעות פה אולי הם היו אבל לא מופיעות בגלוי, ואז הכל קיצוני כזה, מאוד מסוכן. למה זה היה ככה? קודם כל זה הטבע שלהם זה העולם כמנהגו נוהג שלהם יכלו להגיד מילה לתת עיניהם וזהו נפתרה הבעיה, היום אין לנו כח כזה אז אנחנו מחפשים מה השורש ומחפשים ומחפשים בתוך ההסתר פנים למצוא איזה נקודה של פגם כדי לתקן אותה, אבל אז הם עשו ככה וזהו, אין גשם יש גשם, יכול להיות שאם היה לנו כח כזה היום גם כן... אם הייתה באה משהיא פה, מבקשת יש לה בעיה עם הבעל שמרביץ לה, נותנים בו עניו וזהו פתרנו את הבעיה, אם זה היה בהישג ידנו לעשות דברים כאלו ככה כלאחר יד אז היינו פותרים לכולם את הבעיות, אחד אין לו פרנסה? עושים ככה מורידים קצת מהנעל לא יותר מידי פתאום נהיה לו מיליון דולר בבית, אני יודע, אולי זה בא ללמד אותנו שזה לא מביא תיקון, אולי דווקא הסיפורים האלה באים ללמד שזה לא הדרך שגם שיש כח רוחני עם השפעה כזו אדירה אם אין תיקון מה עשינו? אם אחרי כל הסיפור הזה אנשים רצים לקנות את הניסים כמו שהיום הולכים לקנות קמע או דברים כאלה הוקוס פוקוס יותר מאשר עבודה, יותר מאשר עבודה פנימית רוצים הוקוס פוקוס, אה? מה אומר כבודו?

תלמיד: הקב"ה ברא את העולם בשביל שאדם יתקן אותו.

כ"ק האדמו"ר: ע"י עבודה לא ע"י הוקוס פוקוס, אה?

תלמיד: הם היו כל כך גדולים, הם לא ידעו את זה?

כ"ק האדמו"ר: זה לא עניין שהם לא היו גדולים הם היו גדולים, כמו שאמרנו כל דור עם התיקונים שלו.

כל דור עם התיקונים שלו, כל דור עם המנהיגים שלו, ככה זה, למה כתוב 'יפתח בדורו כשמואל בדורו?' בשביל מה באו להגיד את זה? בשביל מה? כדי שנדע שכל דור יש לו את המנהיגים שלו, את התיקונים שלו, את המוחין שלו, הניסיונות שלו, אם הם היו מתקנים את זה כבר אז, אז לא היה לנו מה לתקן בדור הזה.

יכול להיות שמה היה נסיון מאוד קשה רבותי, בדור כמו שלהם בגילוי פנים יש פיתוי גדול מאוד, לא לתקן, להתעסק בהוקוס פוקוס, לשרוף עניינים לגזור בלי לתקן יותר מדי, אבל רואים פה בפנימיות של המעשה שעשה רבי יהודה הוא כן רצה לחנך אותם, הוא כן היה מחנך, הוא ראה שזורקים לחם הוא אמר... נתן עיניו רצה להעניש אותם, אבל נראה שע"י עונש זה לא מספיק, גם בסיפורים הקודמים לא ראינו פתרון: עשה אותה מכוערת, עשה אותה יפה, עכשיו החזיר אותה להיות מכוערת, הם היו עשירים עשה אותם עניים, החזיר אותם להיות עשירים מה הפיתרון? שעכשיו הוא כבר לא יבקש ניסים.

מה שנלמד מהמעשה ההוא שהוא לא יבקש יותר את העזרה מהצדיק, כי הוא רק עושה לו ככה והוא לא יכול לסבול טוב, אז יותר טוב לקבל משמיים מה שהשם גזר לו שהצדיק יתחיל לשנות את העניינים ובסוף הוא סובל יותר אז בסוף הוא חזר למקומו בענייניו כמו שהיה ועכשיו מה? אז עכשיו הוא לא סובל שהיא מכוערת? הוא כבר לא סובל שהם עשירים? גם את זה לא כתבו, מסתמא הוא השלים, ז"א יש פה איזה עמדות חינוכיות להראות שלהשלים עם ההשגחה העליונה זה הכי טוב, מה שהשם שולח, בשביל זה הוא גם אומר להם בסיפור פה לא ליהנות ממעשה ניסים. יהיה עונש? השם יעזור, יבוא האוכל.

תלמיד: אם לדור שלהם היה לו תיקון עיקרי בעניין עבודה זרה אז זה יכול להסביר את הכח הזה שניתן לצדיקים.

כ'ק האדמו"ר: זה כבר בית שני זה כבר לא עבודה זרה, עבודה זרה זה בית ראשון, זה עבודה אחרת, אנחנו מפה לא יכולים להבין אותם בדיוק אבל אנחנו יכולים להתרשם מזה שבאמת היה להם גילוי פנים גדול וקשר פתוח עם השם יתברך תיק תק, לא לכל הדור, רק לצדיקים.

ויש פער עצום בין הצדיקים לבין העמך, ובדור הזה כולם צריכים להיות צדיקים כל העם צריך לעבוד את השם מתוך ההסתר פנים מתוך שיפלות וענווה להתעקש ולהתפלל ולעבוד ולהלחם יש גדלות בדור הזה מהבחינה הזו.

אפשר גם לראות את הקשר או את חוסר הקשר של הצדיק עם העם, כמה מדרגות של שוני יש זה פלא פלאים. מי שתיקן את זה הראשון זה הבעל שם טוב. עד הבעל שם טוב לא תוקן הדבר הזה, שהוא שמה יושב לו במקומו והעולם ברעב והוא לא יודע בכלל שהעולם ברעב. זו עוד נקודה שלא דיברנו עליה, אם בן אדם למשל יודע, אני למשל בא מישהו לפה ואני נותן לו על הראש, אני אחר כך דואג האם הבן אדם הזה יכול להתמודד עם מה שנתתי לו על הראש? איך הוא מרגיש? האם הוא עשה תשובה? האם הוא נשבר? האם הוא נפל נכון? כשמפעילים קו שמאל צריך אחריות לפצינט לא ככה? עכשיו אם זה בן אדם שבא מרחוק ולא נראה אותו יותר צריך להיזהר, אי אפשר לתת לו מכה כזו, אבל אם זה אדם יותר קרוב שאתה יודע שאתה רואה אותו למחרת ויש לו חבר או מישהו, אתה יכול לעזור לו, לתת לו שמאל דוחה וימין מקרבת. פה הוא הלך נתן עיניו בעולם והלך לעניינו, אם לא היו באים להגיד לו בא נצא לטיול בשוק הוא בכלל לא ידע מה קורה.

אז אלף, יש פה קושיה על האחריות שלו, על מה שהוא עושה בתוך העולם, ולמה הוא לא עם יד על הדופק אחרי שהוא גזר רעב על העולם, איפה הוא? ב' מבחינת שמיים, שלא גילו לו, היו מגלים לו: 'תשמע כל הכבוד טוב עשית שסגרת להם, אבל עכשיו תדע תצא לשוק...', אם החכמים לא היו מתעוררים ואם לא היו מגיעים אל מי שצריך ואם לא היה מסכים לצאת לשוק "ואם ואם ואם"- הוא בינתיים לא ידע מה קורה. אז מעניין למה משמייס לא גילו לו ולמה הוא לא נתן את דעתו שהשאייר את כולם והברז סגור? כמו שאחד בא לתקן כיור והוא סוגר את הברז הראשי והולך, אין מים מה אכפת לו, תחשבו על זה... או שהוא יודע 'סגרתי את הברז הראשי, אני אבוא עוד רגע אני אפתח את זה', לא יכול להיות שהוא ישכח וילך ואין מים לכל העולם! מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: זה כמו בדור המדבר, עם משה רבנו עד שהעם לא היה מתלונן לא היתה שום תגובה על נושא של אוכל... זה גם היה מן ניתוק לכאורה, היה ניתוק, היה שלבים של תקשורת, לא תקשורת ישירה בין המנהיג הגדול לעם.

כ'ק האדמו"ר: אבל זה היה שונה, היה שונה גם היה לו שרים היה לו עוזרים, הוא כן היה בתוך העם, התלונות גם הגיעו מהר מאוד, פה הוא סגר והוא הלך הוא לא השאיר שום פתח, והיו צריכים לפחד למצוא את הבן אדם המתאים להגיע אליו,

תלמיד: אולי היתה לו אמונה גדולה שהוא...

כ'ק האדמו"ר: הוא בכלל לא ידע שיש רעב בעולם, תפסיקו להמציא המצאות, הוא, עד שלא לקחו אותו לשוק הוא בכלל לא ידע על מה מדובר, אולי הוא בכלל לא ידע שהוא נתן את עיניו ונהיה רעב, יכול להיות גם את זה, יכול להיות שהוא הקפיד והלך והוא לא ידע את התוצאות בכלל, לא בטוח שהוא ידע, אולי זה הפתרון - הוא נתן את עיניו והלך. לא אומרים שהוא גזר שיהיה רעב, הוא נתן עיניו, הוא הקפיד, זה כאב לו. מה זורקים לחם, הלך הביתה והוא לא יודע בכלל שהוא סגר את הברז, אז זה עוד יותר....

תלמיד: איך נותנים לצדיק לסגור את הברז בלי שהוא יודע מה הוא עושה, הוא יכול להחריב את העולם?

כ"ק האדמו"ר: עובדה שהעולם לא נחרב, איך החכמים ידעו שזה הוא בכלל? זה פלא, זה גם כן סיעתא דשמיא כי היו עוד צדיקים בדור שאולי יכלו לעשות דבר כזה, לא חסר מי שיקפיד שמה, נכון? אז הגיעו אליו, זה גם כן בסיעתא דשמיא בתוך הטבע, מזה אנחנו רואים שהעולם לא נחרב כל כך מהר, השם יתברך באמת משגיח והוא משתמש גם בצדיקים גם בחכמים גם בעמי ארצות בכולם הוא משתמש הוא לא מפקיר את העולם, מענין אם הוא באמת ידע שהוא סגר את הברז או לא?

אם הוא לא ידע, אין לנו שום קושיה עליו, מי אנחנו, כן, כי הוא לא ידע, אז באמת היו צריכים לקחת אותו לשוק בו נראה מה נשמע ומזה הוא יסיק לבד, או שהוא ידע, אם הוא ידע אז למה הוא נסגר בבית ולא יצא לשוק לראות מה קורה?

תלמיד: למה שהוא לא ידע?

כ"ק האדמו"ר: לא בטוח שהוא ידע.

תלמיד: הוא יכול לסגור את הברז בלי לדעת?

כ"ק האדמו"ר: כן, כי הוא הקפיד, זה לא שהוא סגר את הברז הוא לא אמר ריבוננו של עולם תסגור להם, הוא הקפיד בליבו, נתן עיניו, זה הרגיז אותו הכאיב לו, "מזה נראה שיש שובע בעולם" הוא אמר, הוא לא אמר תעשה להם רעב, יכול להיות אולי בכלל שהוא לא חינך אותם ולא היה לו שום כוונה לחנך אותם, אולי סתם הוא אמר וזה נתפס, המילה שלו תפסה, שהצדיקים צריכים להיות "היזהרו בדבריכם" אולי הוא בכלל נתן עיניו כתוב מה זה נתן עיניו? זה במודעות נתן עיניו או לא במודעות נתן עיניו?

תלמיד: בטח במודעות, איך זה יכול להשפיע אם זה בלי כונה?

כ"ק האדמו"ר: כי זה תמים זה מהנשמה, מהלב, כנראה הוא בכלל לא ידע שהוא עשה את זה, הוא הלך לבית ואם לא היו באים לקחת אותו..

הסיפור פה חוץ מזה אין לנו כלום, רק צריך להפעיל את השכל להבין מה קורה, מקודם חשבנו שהוא בטוח שהוא ידע, אז מתעוררת השאלה אם הוא ידע איך הוא הלך הביתה ושכח מהעולם? זה לא הגיוני, אז אולי הוא בכלל לא ידע, אם הוא בכלל לא ידע זה מסתדר הוא ידע שהקפיד, הוא לא ידע שזה גרם לבצורת, את התוצאות אולי הוא לא ראה, עובדה שהוא לא ידע עד שבאו ואמרו לו בא נלך לשוק הוא לא ידע שיש רעב בעולם, אז הוא הולך לשוק, ועכשיו הוא כן עושה פעולה, אז הוא נתן עיניו עכשיו הוא מוריד את הסנדל הוא כבר יודע שיש לזה השפעה וגם לא מעריך את ההשפעה בדיוק כי כמעט הוריד את השני והיה מחריב את העולם, עכשיו שהוא הוריד את הסנדל הוא כן עושה מעשה בפועל במודעות מוחלטת שהוא רוצה שהשם ישלח גשם שהוא נתן עיניו לא בטוח לנו עכשיו אם הוא באמת ידע שזו תהיה התוצאה או לא ידע, אם ידע והלך הביתה ושכח מהעולם, תמוה, כי איך אפשר להשאיר את העולם ככה? אלא מסתמא שהוא לא ידע, הוא ידע רק שהוא הקפיד הוא לא ידע מה התוצאה.

תלמיד: זו התקופה הזו שלהם.

כ"ק האדמו"ר: למה? היום זה אותו דבר, רק היום אין עוצמות כאלה. היום זה אותו דבר, דבר קשור בדבר הכל קשור, גם היום זה ככה, זה הטעות שלך, גם היום הקפדה של זה עושה ככה ולשון הרע של ההוא עושה ככה ותפילה של זה גורם ככה, כן, רק שזה לא בגלוי

וזה לא בעוצמה וזה לא מיידִי זה מוסתר. לפעמים יש משהו שרואים שזה נס בפירוש, אבל ככה זה מוסתר אבל זה כן קיים, בודאי.

מעשה באחד שמת ממלקות בבית דין של רבא

אנחנו במסכת תענית פרק ג' תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' ב', לשון הגמרא :

"ההוא גברא דאיחייב נגדא בבי דינא דרבא משום דבעל כותית נגדיה רבא ומית אשתמע מילתא בי שבור מלכא בעא לצעורי לרבא אמרה ליה איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא לברה לא ליהוי לך עסק דברים בהדי יהודאי דכל מאן דבעיין ממרייהו יהיב להו אמר לה מאי היא בעין רחמי ואתי מיטרא אמר לה ההוא משום דזימנא דמיטרא הוא אלא לבעו רחמי האידינא בתקופת תמוז וליתי מיטרא שלחה ליה לרבא כוין דעתך ובעי רחמי דליתי מיטרא בעי רחמי ולא אתי מיטרא אמר לפניו רבונו של עולם אלהים באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פועל פעלת בימיהם בימי קדם ואנו בעינינו לא ראינו אתא מיטרא עד דשפוך מרזבי דצפורי לדיגלת אתא אבוה איתחזי ליה בחלמיה ואמר ליה מי איכא דמיטרח קמי שמיא כולי האי אמר ליה שני דוכתיך שני דוכתיה למחר אשכחיה דמרשם פורייה בסכיני"

"מעשה באחד שהיה חייב לקבל מלקות בבית דין של רבא לפי שבעל בת עכו"ם, הלקהו רבא ומת זה האיש, ונשמע דבר זה אצל שבור מלכא, ורצה לצער לרבא עבור זה, אמרה לו אימו איפרה אורמיז, פירוש: כך שמה איפרה- חן יופי וכו'. בני לא יהיה לך עסק ודברים עם היהודים כי כל מה שמבקשים מאת אדונם הוא עושה להם, אמר לה, מה הוא עושה להם? אמרה לו בכל עת שמבקשים אל המטר מיד הם נענים, אמר לה זאת היא משום שהוא זמן של ירידת גשמים ואפילו אם לא התפללו גם כן ירד הגשם, אראה שיתפללו בעת הזאת שהוא תקופת תמוז וירד מטר אזי אדע שהשם עימם, שלחה לרבא לפי שהיתה אוהבת אותו שיכוון בכונה ויתפלל לשם יתברך שיבוא מטר, התפלל תפילתו ולא ירד מטר, אמר לפניו ריבונו של עולם, אלוקים באזנינו שמענו אבותינו סיפרו לנו פועל פעלת בימי קדם אבל בעינינו לא ראינו כלום, הראה לנו נפלאותיך' וירד מטר כל כך עד שקלחו המים מן המרזבות עד ששוטפים בחוצות ויורדים ושופכים לנהר חידקל. בא אביו של רבא ואמר לו בחלומי 'וכי יש איש שיטריח את בוראו כל כך כמו שעשית? לכן אני מזהירך שתשנה את מקומך ואל תשכב במיטתך הלילה ההוא' עשה כן. בבוקר ראה מיטתו שהיתה מחותכת בסכינים כי ש.ד.י.ם. היו רוצים להרגו לפי שביקש גשמים בתמוז שלא לצורך"

עד כאן, הבנתם את הסיפור? בקיצור היה איש אחד שהיה חייב מלקות בבית דין של רבא לפי שבעל בת עכו"ם, הוא הלקה אותו והוא מת אז המלך של הגויים התעצבן מזה ורצה לצער לרבא, האמא אמרה לו אל תצער את היהודים כי כל זמן שהם מבקשים גשם, השם ישר נותן להם, אז הוא אמר זה בגלל שהם מבקשים בזמן שרגיל לרדת גשם, נראה אם הם יבקשו בזמן שלא רגילים שיורד גשם אם הוא יעשה, וככה הוא עשה וככה היה, עד כאן הסיפור, מה יש לכם להגיד?

תלמיד: זה לא מפורט. למה רבא התפלל, האמא של ההוא ביקשה ממנו, אז מה? הם גויים.

תלמיד: פה דווקא מובן למה הוא התפלל.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: שיהיה קידוש השם.

כ"ק האדמו"ר: עכשיו אתם מדברים על למה הוא התפלל למה הוא לא התפלל זה הסוגיה שמטרידה אותכם. בואו קודם כל נעשה ככה, קודם כל נעלה את הסוגיות ואחר כך נטפל בסוגיות. עוד איזה סוגיות יש פה?

תלמיד: למה רצו לפגוע בו הש.ד.י.ם?

כ"ק האדמו"ר: למה? הוא אומר פה כי הוא הטריח את אדונו, מה עוד אומר כבודו, מה עוד מפריע לך בסיפור, איזה שאלות יש פה? מה עם הקטע הראשון?

תלמיד: זה שהוא מת, לפי ההלכה אסור להכות בן אדם עד שימות.

כ"ק האדמו"ר: יפה, ואיך הם דאגו שהוא לא ימות? איך היו עושים כדי לדעת שהוא לא הולך למות?

תלמיד: נותנים מכה ושואלים אותו, בודקים אותו בריאותית, כל מכה.

כ"ק האדמו"ר: והוא מת, והוא יהודי אז מה אכפת למלך הגוי הזה שמת היהודי?

תלמיד: בגלל שבעל בת עכו"ם.

כ"ק האדמו"ר: אז אולי הוא צריך להיות שמח? הוא עכו"ם, ההוא בעל בת עכו"ם אז הוא פגע בכבוד של העכו"ם אז לכאורה הוא צריך להיות שמח שהוא נענש, עכו"ם הם לא רוצים שיהודי יתחתן איתם בדר"כ נכון? מה הנקודה שהוא כעס עליו? על מה הוא כעס על רבא?

תלמיד: שהוא העניש אותו ולא המלך.

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה תפקיד של הבית דין, מה מפריע לו שהוא הרג אותו?

תלמיד: הוא אזרח שלו במדינה.

כ"ק האדמו"ר: הוא אזרח שלו - יהיה פחות מיסים?

תלמיד: היה איכפת לו מהאזרחים שלו.

כ"ק האדמו"ר: היה איכפת לו מהאזרחים בשביל זה? או אולי ההפך? אולי הוא סבר שאם יהודי מקבל מלכות שבעל בת עכו"ם סימן שהבת עכו"ם לא בסדר, שזה משהו טמא משהו לא... עוד הרגו אותו בגלל זה, זה פוגע בכבוד שלהם, לא כן?

תלמיד: יהודי שבועל גויה זה כרת. מהשמים הוא מת, סימן שהיה מגיע לו.

כ"ק האדמו"ר: זה אתה מתרץ אבל למה הוא כעס המלך?

תלמיד: כי לא הוא נתן את הפקודה.

כ"ק האדמו"ר: המלך לא מבין שיכול לקרות טעות ונותנים לו מכה והורגים בן אדם? טוב, עכשיו אימא שלו איך היא מדברת איתו, "בני לא יהיה לך עסק ודברים עם היהודים כי כל מה שהם מבקשים מאת אדונם הוא עושה להם" מה דעתכם על האזהרה הזו של האימא? זה טיעון נכון להגיד? המלך ראה שהרגו בן אדם הגזימו הענישו אותו יותר מידי והרגו אותו, הוא לא צריך להתערב?

למה היא לא אמרה לו תשמע הוא בטח לא עשה בכוונה הוא צדיק הוא נתן את המלקות שהיה מגיע, היה טעות, מה אתה כועס עליו? הוא לא הרג אותו לכתחילה, זה טענה, זה מלמדת זכות כמו שצריך מה זה "אל תתעסק עם היהודים כי כל מה שהם מבקשים מאדוניהם הוא עושה להם"?

תלמיד: אבל היה דואגת לו לא דואגת ליהודים.

כ"ק האדמו"ר: אבל אם היא דואגת לו היא צריכה להגיד טענה נורמלית היא אמרה טענה עקומה.

לא? מה אתה אומר? למה היא מביאה דאגה אליו מהתוצאות שיהיו לו אם הוא יתעסק עם היהודים ולמה היא לא מסבירה לו מה שקרה? היא צריכה להגיד היהודים יש להם דין אמת זה מה שכתוב אצלם הוא עבר, הוא חטף, קרה מקרה זה לא בכוונה, רד מזה מה אתה רוצה להעניש אותו?

תלמיד: כנראה שזה לא הנקודה, הנקודה זה שהוא בעל בת עכו"ם על זה הוא התעצבן.

כ"ק האדמו"ר: הוא הראשון והוא האחרון שהענישו?

תלמיד: כנראה שזה נתפרסם כי הוא נהרג.

כ"ק האדמו"ר: אבל המלכים שמה ידעו כל דבר, לא היה משהו נסתר מהם.

תלמיד: אולי הוא רצה להתחיל להתעסק עם כל היהודים לגזור גזרות לאו דווקא להתעסק עם רבא.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר פה שהוא רצה להתעסק עם רבא, "רצה לצער לרבא עבור זה" הוא לא רצה להתעסק נגד כל היהודים.

תלמיד: הגויים הם לא מבינים את הטענות האלה.

כ"ק האדמו"ר: מה אתה טוען, שהם לא הבינו? זאת אומרת היא עשתה לו תשובה מיראה לא תשובה מצדק או מאהבה אלא מיראה הפחידה אותו, אל תתעסק איתם לא כדאי לך, אה? טוב אנחנו רק שואלים שאלות, עכשיו היא הרי הכניסה אותו לסיבוך את רבא, היא גרמה לו את הסיבוך הזה היא באה להגן עליו והיא סיבכה אותו. היא הרי אהבה את רבא.
תלמיד:

כ"ק האדמו"ר: אתה כבר חושד בה? היו הרבה מטרוניות כאלה בזמן ההוא, הם ראו שהיהודים חכמים שהיהודים מיוחדים, לא כולם שונאים יהודים, כנראה שהעריכה אותו, עד היום יש מוסלמים שהולכים לקבר של צדיק שלנו ומבקשים שמה וככה, יש הערכה. אז היא סיבכה אותו או לא סיבכה אותו?

תלמיד: היא עשתה טעות.

כ"ק האדמו"ר: היא עשתה טעות, כוונה טובה וטעות, יש הלכה כזו שאם אדם בא מדבר לשון הרע על פלוני, אז לא צריך להגיד לו לא לא מה אתה מדבר הוא לא ככה הוא ככה וללמד זכות, אז זה יכול לגרום לו שיגיד לא מה אתה יודע והוא ידבר עוד יותר, אז זה מה שקורה פה, היא באה להגן עליו והיא גורמת לקטרוג יותר גדול, הכניסה אותו למלכודת נכון או לא? מה צריך ללמוד מזה? שרוצים להגן על מישהו צריכים לדעת איך להגן עליו, שמגינים עליו לא נכון זה עושה הפוך.

טוב נמשיך עוד קצת, היא שלחה לרבא שיתפלל את תפילתו, רבא התפלל ולא ירד מטר, ואחר כך הוא רק אמר וירד מטר, איך אפשר להסביר את זה? אמירה יותר חזקה מתפילה?

תלמיד: אולי זה גזרה.

כ"ק האדמו"ר: מה גזרה, הוא לא גזר, הוא טען טענה, יש תפילה ויש טענה, בתפילה הוא לא נענה בטענה הוא נענה, מי יכול להסביר את זה?

תלמיד: תפילה זה מצד בקשת רחמים וטענה זה מצד הדין - שמגיע לו.

כ"ק האדמו"ר: אדרבא, בן אדם מבקש מצד הרחמים אז ירחמו עליו, יש לו טענות מצד הדין מגיע לו!?

תלמיד: מה היתה הטענה?

כ"ק האדמו"ר: "אמר לפניו 'ריבונו של עולם אלוקים באוזנינו שמענו אבותינו סיפרו לנו פעול פעלת בימי קדם אבל בימינו לא ראינו כלום, עכשיו הראה לנו נפלאותיך' וירד מטר", מה הוא אמר בעצם, הוא אמר ריבונו של עולם אנחנו חיים באמונה, שמענו מאבותינו שהיו ניסים ונפלאות אבל אנחנו לא ראינו כלום, עכשיו זה הזמן שתראה לנו, אז אני שוב שואל, רבא התפלל ולא נענה הביא טענה, איך זה עובד איך המנגנון הזה עובד?

תלמיד: אולי הוא פנה לנקודה יותר עליונה.

כ"ק האדמו"ר: איך? מה יותר גבוה מרחמים?

תלמיד: הוא פנה מעל הרחמים.

כ"ק האדמו"ר: איך הוא פנה מעל הרחמים?

תלמיד: קידוש השם.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא ביקש קידוש השם. טוב קיצרו של עניין שאדם מתפלל בשמיים בודקים את התפילה שלו כל מיני מלאכים וכו' והתפילה יש לה השפעה עד גבול מסוים, עכשיו צריך לשנות את הטבע של העולם ולהוריד גשם לא בזמנו, ובוודאי שהוא לא עשה אז זה בשביל הכבוד של עצמו להראות שהוא צדיק, אלא בשביל להראות שהשם יתברך אוהב את עם ישראל, ואם הגויים יראו את זה אז זה קידוש השם גדול, זה גם הגנה זה גם פיקוח נפש, כי אם הגויים מפחדים לפגוע בישראל לא יפגעו, כי יודעים שהשם עונה להם, תדעו לכם היום דבר כזה הגויים היו מפסיקים להתעסק איתנו;

"לא כדאי להתעסק איתם אלה הם מתפללים אפילו באמצע הקיץ יורד גשם מה אנחנו נתעסק איתם?" הם מפחדים. צודק? יוצא שכנראה שצדיק מעלה טענה הטענה הזו נבדקת בבית דין של מעלה, זה לא רק עניין של תפילה, "שומע תפילת כל פה", אלא שמה היה כנראה איזה משא ומתן, והיות שהמצב היה בשביל קידוש השם ובשביל פיקוח נפש בשביל כלל עם ישראל אז החליטו שכן צריך לעשות את הבקשה הזו, ולפעמים החכמה מצילה מה שברחמים לא החכמה, כן, "כולם בחכמה יתבררו" וצריך טענות לשכנע בבית דין של מעלה, יש בקשה תרחם עלי תעשה ככה, ויש טענה, שאדם יש לו טענה זה משקל חזק זה לא מבקש רחמים, צריכים לענות לעניין הזה לשקול את זה.

טוב, התחלנו לעסוק בכמה מהסוגיות אתמול, ואמרנו שהסניגוריה שביקשה ללמד, אמא של המלך היא גרמה קטגוריה אל תתעסק עם היהודים כי היהודים מה שהם רוצים השם עושה להם היתה צריכה להגיד לו אל תתעסק עם רבא כי הוא לא הרג אותנו בכוונה אלא היה טעות הלקו אותו ומת, קורה, יכול למות בן אדם ממכות וזה לא מכוון, אז אל תצער אותו סתם, והיה נגמר הסיפור, היא היתה אוהבת, יש פה מענין הענין הזה, שהיא היתה אוהבת את רבא ואמרנו שהרבה מטרוניטות אהבו את חכמים.

כל מיני חכמים העריכו אותם המלכה אהבה את רבא, המלכה האמא של המלך, האמא היא אהבה את רבא וניסתה לעזור לו בזה שהיא אמרה אל תתעסק עם היהודים כי השם שומע להם, נשאלת השאלה באמת למה יצאה התקלה הזו תחת ידה, למה לא היה לה שכל ישר, רק ללמד סנגוריה על המקרה עצמו? למה הפליגה כל כך רחוק? למה הלכה לדבר כזה גדול הרי לפעמים השם יתברך שומע תפילת היהודים לפעמים הוא לא שומע, זה עובדה בשטח, לפעמים יש הסתר פנים, לפעמים יש עונות לא עלינו, אז הוא לא שומע, אז למה להעמיד את כל ההתיחסות ליהודים לפי זה שהוא שומע להם, ודוקא בענין המטר, לפעמים שומע לפעמים לא כל כך שומע לפעמים לוקח זמן, זה לא מידי, אז כל היחס שהיא מבקשת מהבן שלה להתיחס יפה ליהודים כל זה התנה את זה בענין שהשם שומע את התפילה של

היהודים, בענין טל ומטר, והיות שהיא אהבה את רבה, איך היא טעתה בדבר כזה כל כך חזק?

זה א', שתים למה רבא לא אמר לה מה את מעמידה את השם יתברך בנסיון? תגידי לו שהבן אדם הזה מת כי טעינו בחשבון, או נתנו לו מכה יותר מדי חזקה או מת מהתקף לב, אני יודע ממה הוא מת, זה לא בכוונה זהו ככה התורה מצוה להלקות הלקו גמרנו, למה הוא נגרר אחריה, מה? מאיפה הוא יודע שהשם יתברך יוריד טל ומטר באמצע תמוז? והוא לא יודע שזה מטריח את אדונו? ועוד אחרי שגם לא נענה בתפילה, הוא פעם ראשונה התפלל, תמוה למה הוא בכל זאת התעקש? למה נכנס איך אומרים לתחרות הזו בכלל? זה תחרות פה לראות אם אנחנו רצויים בעיני השם, אם הוא שומע לנו בכל רגע, אם הוא שולח לנו גשם מתי שאנחנו רוצים, זה להיכנס למשהו קשה לחלוטין, קושיא קשה, יש תירוצים? יש פה שתי קושיות: א) קושיא על האישה. ב) קושיא על רבא למה לכאורה הוא עשה מה שרצתה? אז קודם כל נענה ראשון ראשון הקושיא על האישה?

תלמיד: הקב"ה נתן לגויים כל מיני כוחות שדומים לכוחות של היהודים אבל כוח כזה הוא לא נתן לגויים. לכן שלא יתעסק איתם.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל למה היא הכניסה את כל המערכת לבלאגן כזה, היא יכלה להגיד אל תתעסק עם היהודים כי יש בהם תועלת גדולה הם חכמים הם תורמים למדינה הם כל מיני דברים, למה דוקא זה? כן.

תלמיד: יכול להיות שזה ההשגה שלה כלפי היהודים.

כ"ק האדמו"ר: או מתחיל להיות נחמד, זאת אומרת היא לא אוהבת את היהודים לשם שמים, היא לא אוהבת את היהודים בגלל שהם יהודים אלא, בגלל שיש להם כוח שמה שמבקשים השם עושה להם זאת אומרת שאם היהודים היו במצב כמו, שיש תקופות של הסתר פנים, שמה שמתפללים לא תמיד השם יתברך מקיים, אז היא לא אוהבת את היהודים, אלא מה, עכשיו היא אוהבת וזה ענין של כוח, מה אומר כבודו?

תלמיד: להראות שלהוריד גשם שלא בעיתו זה דבר יוצא דופן.

כ"ק האדמו"ר: אבל איך היא העמידה את כל המערכה העמידה את כל עם ישראל ואת הקב"ה במבחן.

למה היא עשתה את זה? הרי היא אוהבת את רבא היא רוצה לעזור, היא לא רוצה לסבך אותו, מה אומר כבודו?

תלמיד: היראה הרבה יותר חזקה מאשר אהבה, לכן היתה צריכה להפחיד אותו, חוץ מזה כמו שכתוב שהגויים עושים לצרכיהם, שאין אהבת גויים סתם, רק לצרכיהם.

כ"ק האדמו"ר: יש פה איזה דקות באמת המלך למה הוא כעס על רבא כי הוא יהודי לא, הוא כעס עליו, כי יש פה משהו לא צודק, שיהודי בא על גויה והבית דין הלקה אותו ולפי ההלכה שמלקים צריכים להיזהר שלא ימות, זה לא עונש מות, ופה הוא מת זאת אומרת יש לו טענה מאיפה באה, מחוש הצדק, ואז שבן אדם יש לו טענה, שנראה לי לא צודק מה שעשית, אתה צריך לענות לו באותו צינור, בצינור של צדק, לא זה צודק מה שעשית, או באמת עשיתי וטעיתי וזה מתקבל על דעתו של כל בן אדם גם גוי, ניסינו היה פה טעות לא שמנו לב בסדר, אתה צודק זה לא צריך להיות ככה, אבל פה היא בכלל לא נכנסת לכיוון של לענות לו על המטבע בדיוק לפי הצינור של הצדק, אלא בהתחלה להפחיד אותו, שיהודים אל תתעסק איתם, כן?

תלמיד: יכול להיות שהוא לא נפגע מזה הוא נפגע מעצם הענין.

כ"ק האדמו"ר: מעצם זה שיהודי נענש כי היה לו קשר עם גויה הוא גוי והיא גויה כמו שהיה בחורבן הבית, שאמרו למלך של הגויים, שאם יהודי נופל לו זבוב לתוך היין הוא מוציא את הזבוב ושותה אבל אם אתה תיגע ביין הם זורקים את זה, כאילו כן יש פה איזה קטרוג על העניין שהיהודים מתבדלים ומתנשאים וטראה מה קרה הוא רק היה עם בחורה גויה זה דבר שקורה כל יום, בין הגויים שהם לא שומרים דווקא על צניעות או מה יהרגו אותו בגלל זה אז זאת אומרת שהם שונאים את הגויים או מבזים את הגויים, ולכן המלך התחמם על זה, ולכן היא אמרה לו אל תתעסק עם היהודים, כי השם יתברך שומע להם, אולי היא באמת באה להגיד לו, בשכל שלך זה לא נתפס למה בית דין הלך אותנו ולמה אסור להם שיהיה קשר עם גויים בשכל האנושי זה לא ברור אבל תדע לך שהבורא עולמים הוא איתם, אז אתה לא תופס את זה בשכל תתפוס את זה בפחד, אל תתעסק איתם כי לא כדאי, אומנם לפי השכל אתה צודק זאת אומרת אומה שמתנשאת עד כדי כך שמסוגלת להרוג מישהו בגלל שעשה דבר כזה שזה כביכול דבר טבעי דבר של נוהג שבעולם, אז אל תחשוב שאתה מבין משהו כי הקב"ה איתם עכשיו זה מתישב יותר טוב מה אומר כבודו? טוב אז זה אפשר להבין יש למישהו מה להוסיף?

עכשיו נשאלת השאלה למה היא נגררה בענין של הגשמים? למה דווקא היא אמרה טוב הוא שומע כל מה שמבקשים אז הוא שואל במה הוא שומע להם? אז היא אומרת מתי שהם רוצים להוריד גשם, הוא מוריד להם, למה דוקא הלכה על זה? פה כבר היא יכלה להגיד בלי לסבך היא יכלה להגיד תשמע, אל תתעסק עם היהודים השם שומע אותם אוהב אותם עזוב יש לו כח הוא יכול להעניש אותך, זהו במה יש לו כח במה יש לו כח? מה זה הוא ברא את העולם מה זה מה יש לו כח אבל היא רצתה להראות את היחס של השם יתברך ליהודים אז היא יכלה להגיד תשמע הוא הוציא אותם ממצרים הוא עושה להם ניסים ונפלאות, כל מיני, היא הלכה לכיוון של הטל ומטר של המים, למה?
תלמיד: מקור החיים.

כ"ק האדמו"ר: מקור החיים יפה, מה עוד?

תלמיד: אולי הוא נזקק להם בכלל במקרים כאלה של הורדת גשמים.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו בעצמנו למדנו במסכת תענית, כמה סיפורים שלא היה גשם עד שאחד החכמים חלץ את הנעל שלו עשה ככה או עשה ככה ירד גשם, חוני המעגל זאת אומרת הסיפורים של הניסים האלה התפרסמו אצל הגויים או לפחות אצל הגויים כמוהו, שיהודי חביבי, מתפלל ויורד גשם זה מוכח, אז אל תתעסק איתם ראו את הכוח של הגילוי פנים, תראו כמה חשוב שיש בחינת נס להתנוסס בו, שיש איזה נס רואים את הנס, זה נותן יראת שמים גם לגויים, הרי זה יראת שמים הרי היא מפחדת, מפחדת על הבן שלה מפחדת מהשם, אל תתעסק עם היהודים כי הוא שומע להם זה מכניס יראת שמים לגויים קל וחומר גם ליהודים זה היה מכניס יראת שמים, כן,

תלמיד: היא ידעה מנסיון העבר שליהודים יש סיוע משמים.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר, שהיא ידעה על מה היא מדברת כי היה לה הוכחות, היא לא חשבה להכשיל אותם, היא לא חשבה שזה דבר קשה, היא חשבה שזה דבר שילך, כן, היא יכלה להגיד הם מעמידים את השמש באמצע השמים זה לא ביקשה אבל הדבר הזה שבאמת פה באיזור שלנו במזרח התיכון גשם זה אף פעם לא היה בשפע ע"פ הטבע, תמיד יש פה מדבריות וזה, אין פה נחלים כמו שיש בכל מיני מקומות, נילוס, אמזונס, צריכים גשם מהשמים נהר הירדן כולו אפשר לקפוץ עליו מהקצה לקצה ראה מקרה ריש לקיש, אז פה אנחנו צריכים פה "למטר השמים תשתה מים", צריכים רחמי שמים זה הסיפור אז היא

ידעה על מה היא מדברת היא לא ביקשה משהו מופרז, רק היא לא שמה לב שהיא מדברת בתמוז, זה הבעיה, באמצע הקיץ שבאמצע הקיץ זה קשה להוריד גשם זה לא ע"פ הטבע אז היא בכל זאת הכניסה אותם למלכות, זה בגלל שהיא בשינוי צורה, יש פה סוד גדול יש פה שינוי צורה היא לא יהודיה היא אוהבת יהודים אבל היא לא יהודיה היא לא קולטת עד הסוף את הדברים בשורש, איך זה מתנהל, היא רואה שהם ביקשו גשם נתן להם גשם, מה עם הזכויות? מה עם עבירות? מה עם זה? מה עם עולם כמנהגו נוהג? סידרי בראשית? להטריח את קונו? כל זה היא לא יודעת!

היא לא תלמיד חכם, היא לא יודעת את כל התורה, יודעת מה שהיא רואה מבחוץ ולכן גם כשרצתה לעזור כמעט שסיבכה את הכל, זאת אומרת תמיד שצריכים עזרה צריכים שהעזרה תבוא מאנשים, שהם בהשתוות הצורה ולא בשינוי צורה, כי אם הם בשינוי צורה יכול להיות שהם רואים משהו אבל רואים אותו עקום לפי הדמיון שלהם, לא לפי האמת כמו שהיא. אתמול העלנו קושיא שהרי האמא של המלך רצתה להועיל ליהודים, כי המלך כעס עליהם, כעס על רבא ובית דינו בגלל המעשה שהיה ובמקום ללמד זכות על רבא ולהגיד שבודאי הם לא הרגו את האיש הזה בכוונה אלא קרה תקלה והוא מת תוך כדי מלקות ולגמור את הסיפור אמרה לו אל תתעסק עם היהודים כי השם יתברך כל מה שהם רוצים הוא שומע להם, ובעצם היא באה לסנגר והיא גרמה לסיבוך.

אז שאלנו הרבה שאלות על זה, שאלנו הרבה שאלות, למה היא עשתה את זה, כי הרי היא רצתה להביא תועלת לא רצתה להביא סיבוך ובכל זאת הכניסה את היהודים לאתגר קשה מאוד, מי מבטיח לו שהוא יתפלל וירד מטר ועוד בתמוז או משהו, הרי זה הולך גם לפי עוונות, אם יש עוונות אין מטר מה לעשות, אז הכניסה את עם ישראל ואת כל המערכה הזו לבעיות במקום לעזור, טוב אז זה אנחנו מבינים שהיא היתה גויה והיא לא מבינה בדיוק, מה היחס בין הקב"ה לעם ישראל, ומה היחס בין העוונות לבין המטר, והיא גם בטח גם ראתה בכמה הזדמנויות שצדיקים התפללו וירד גשם, אז מזה היא אחזה שיש ליהודים כח להתפלל ושהשם יוריד להם גשם כבר היו מקרים אז בזמן של חוני המעגל ועוד אחרים שראינו אבל זה הראש שלה, היא יכולה לעשות טעות, יש לה כונה טובה והיא עושה טעות, במקום לסנגר כמו שצריך היא מסבכת טוב קורה אבל רבא, רבא למה הסכים לכל זה? למה הוא הסכים להתפלל שירד מטר בתמוז, היה אומר לה גברת תלכי תגידי לבן שלך הנכבד המלך שהיתה פה טעות, שאנחנו לא הרגנו את האיש היהודי בכונה וזהו ומה לנו ולבקש מטר בזמן כזה שזה אסור. אסור להטריח את קוני, והיה גומר ענין למה בכל זאת הוא עשה מה שרצתה והתפלל, ולא רק שהתפלל כשלא נענה הוא נכנס לדין ודברים עם הקב"ה להשמיע לו טענות ובזכות הטענה הזו שהוא השמיע השם הוריד מטר, למה הוא עשה את זה כן, יש למישהו תשובה, השערה, כן.

תלמיד: זה נראה שהיא נכנסה להיסטוריה כזו והתחילה בתהליך שאולי היה לרבא קשה לעצור אותו.

כ"ק האדמו"ר: היה לו קשה לעצור את התהליך.

תלמיד: שלא יהיה חילול השם.

כ"ק האדמו"ר: שלא יהיה חילול השם, אבל תראו את השם יתברך אנחנו צריכים להבין לפי תורתנו לא לפי הדמיון שלנו כל אחד יכול לדמיין לו את הקב"ה שהוא מנהל את העולם בכל מיני דרכים אבל יש את האמת, שזה התורה, התורה מורה לנו איך השם יתברך מנהל את העולם, כן, לא כל אחד ימציא לו תיאוריות יש חילול השם במקרה שבאמת השם יתברך עושה הפך התורה לכאורה, אבל פה רבא נהג בצורה יוצאת דופן, ככה ניראה, מי אנחנו מה

חיינו אבל נראה בפשט שהוא עשה מה שרצתה וראינו את החכמים שלנו שלא נגררו אחרי כל מיני פרובוקציות נקרא לזה, כן מי מבטיח ומי יודע איזה מחיר יכול להיות לדבר כזה נניח בכל זאת סבר רבא שהשם ישמע לו צדיק גוזר הקב"ה מקים יכול להיות יפסיד את עולמו יכול להיות מי יודע מה.

הרי זה דבר ברור, פה בגמרא שאסור להטריח את קונו וראינו כבר מקרה מהבן של רב יוסי שביקש מהתאנה שתוריד פירות בשביל הפועלים לא בזמן של הפירות ואבא שלו קילל אותו כל זה, כן, שהוא הטריח את אדונו כן, אז למה רבא נגרר אחרי הענין הזה דרך אגב גם היום בדור שלנו בזמן הזה יש לגויים כל מיני תיאוריות מה זה עם ישראל, מה זה תורת ישראל, מה זה ארץ ישראל, מה אנחנו צריכים לעשות כמה אנחנו צריכים לשמוע בקולם כמה לא צריכים לשמוע בקולם רוצים ללמד אותנו מוסר איך להתנהג האם אנחנו חייבים להשלים עם מה שיש להם בראש על התורה או שאנחנו צריכים לעשות הסברה כמו שאומרים היום, התורה אומרת לנו ככה זה אנחנו מחויבים כלפי שמים וזה התפקיד שלנו וזה התפקיד שלכם, אל תגררו אותנו לדברים שהם לא ע"פ האמת וזהו להעמיד אותם במקום לפי האמת למה להגרר אחריהם, נו?

תלמיד: היה קיטרוג מצד המלך שיכול להיות שרבא ידע שהדרך היחידה להוריד את הקטרוג הזה על ידי מה שעשה.

כ"ק האדמו"ר: יפה הוא טוען שרבא נענה לאתגר הזה אתגר מפוקפק כמו שהיינו אומרים היום מצד זה של פיקוח נפש לכלל עם ישראל יכול להיות שהמלך כל כך כעס, שאם רבא לא היה מסכים היה אומר הא את רואה היהודים האלה כולם לא בסדר, כולם רמאים היה מעניש אותו מי היה יודע מה היה עושה הוא טוען שזה לפי פיקוח נפש, מה אומר כבודו? תלמיד: אם הקב"ה היה שובר את המילה של רבא אז המלך היה אולי מחמיר את המצב.

תלמיד: אולי זה ההבדל בין גאולה וגלות המצב של גלות - כמו שיעקב אבינו השתחוה לפני עשיו ושל גאולה שלעם ישראל יש כח להגיד לא.
כ"ק האדמו"ר: כפוף למה? מילא הוא צריך לשלם מיסים לגויים אבל הוא לא חייב לשמוע בקול הגוייה הזו ולהתפלל להי ולשנות סדרי בראשית.

תלמיד: כל המטרה של ענין של היציאה לגלות זה כדי שנלמד.
כ"ק האדמו"ר: נו אז מה לקדש שם שמים במה ששייך ולא במה שלא שייך למה לא תתפלל עכשיו שיעצור השמש בשמים סתם בשביל לקדש שם שמים, למה יהודים לא הראו כל מיני מופתים סתם.

תלמיד: היה איזה שהוא אתגר שהעמיד אותו במבחן כמו עם אליהו בהר הכרמל, הוא הרגיש שהוא נמצא באותו מעמד וחייב להוכיח להם.

כ"ק האדמו"ר: בכרמל זה לא היה ככה, זה היה יוזמה של נביאי הבעל? זה היה יוזמה של אליהו, הוראת שעה, משהו מיוחד. אליהו הנביא בכל אופן מה אומר כבודו? איזה תשובה יכולה להיות מאיזה צד הוא הסכים? מצד פיקוח נפש, בטח אם הוא הסכים היה לו סיבה לא סתם הוא הסכים.

תלמיד: מצד פיקוח נפש.

כ"ק האדמו"ר: יש טענה אחרת?

תלמיד: "למה יאמרו הגויים איה אלוקיכם..". אם הוא גדול וחזק אז יקום ויראה.

כ"ק האדמו"ר: אז אין לזה סוף, הרי אין לדבר סוף על כל דבר יגידו ככה.

תלמיד: כן אבל על יהודים תמיד מקטרגים שיראה ושיוכיח.
כ"ק האדמו"ר: אז אין לזה סוף אז נוכיח להם בזה טוב באמת אם זה אלוקים גדול ונורא אז תעשו לא יודע מה שמים יהפוך להיות זהב כל מיני דברים.

תלמיד: אולי פיקוח נפש.

כ"ק האדמו"ר: עוד פעם פיקוח נפש חוץ מפיקוח נפש אין לכם רעיון אחר?

תלמיד: צריך לשאול אותו למה הוא עשה את זה.

כ"ק האדמו"ר: לשאול זה אפשרי, השאלה אם הוא יענה לנו. כן יש טענה אחרת.

תלמיד: הכל בידי שמים.

כ"ק האדמו"ר: לא אני לא אותר לכם.

תלמיד: אולי רבא ראה משהו בקדושה באותו זמן שאנחנו לא יודעים.

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב פה כלום, רק על פי מה שכתוב.

תלמיד: אולי ההיא היו לה השגות נכונות.

כ"ק האדמו"ר: מה הוא הלך לפי השגות שלה מה פתאום זה בטח לא. זה נפקא מינה להרבה דברים שקורים לנו היום ביחסים שלנו עם האומות.

לפעמים אפשר להבין אם המעשה שהוא עשה, אם הוא טוב לפי ההמשך של הסיפור. אנחנו רואים שהוא התפלל ולא נענה לכאורה משמים לא רוצים לשתף פעולה איתו, נכון או לא, לכאורה נניח בהתחלה איך אומרים העמידו אותו במצב לא נעים כמו שהיה אז עם הזקנים של הסנהדרין הגוי שסגר אותם לחדרים שונים הם היו צריכים לכתוב "אלוקים ברא בראשית" כדי שלא יהיה חילול השם שלא יגידו שיש שתי רשויות וכו' אז הם שינו קורה, אנחנו יודעים: ענוונותו של בן אבקולס החריבה את הבית אולי היה עדיף להקריב קורבן עם מום פעם אחת כדי להציל את עם ישראל הוא לא הסכים, נחרב הבית, זאת אומרת בהחלט לפעמים הקפדנות יתר והרצון לעשות הכל כמו שצריך יכולה לשמש את הסי"א בשביל לשבש אותנו לגמרי אז אולי מצד זה הוא באמת ראה שאין ברירה שכבר התגלגל הענין בדרך כזו שהעמידו אותו כמו שאומרים עם חרב על הצואר הוא לא יכול לברוח מזה אם הוא יגיד אני לא מוכן הוא יתחיל להסביר יגידו היהודים מתחמקים את סתם דיברת שטויות הם מפחדים, הוא לא עונה להם מתי שהוא רוצה זה הכל טבע לכאורה פה אם הוא לא היה נענה לאתגר שלה היה יוצא שהכל טבע שכשהיהודים מתפללים בזמן של הגשמים תוריד לנו טל ומטר לא יורד בגלל התפילה שלהם, יורד בגלל הטבע, אז זה היה נותן כח לאלילות יש אלוהות יש טבע, יש כח טבעי השם יתברך לא יכול לשנות הוא מוגבל עכשיו יהודי יכול להבין שהשם יתברך קבע וכפה על עצמו הוא גזר על עצמו שבמשך ששת אלפים שנה עולם כמנהגו נוהג הוא יכול לעשות ניסים לפי התעוררות התחתונים כמו שכתוב "בכל צרתם לו צר". אם אנחנו לא בסדר גם השפע יורד בצרות עולם כמנהגו נוהג יהודי יכול להבין את זה כי יהודי לומד תורה הוא מכיר את כל הענינים, לך תסביר עכשיו למלך ולמלכה הגויה שזה לא כך, מה עוד שבודאי שבזמן שצדיקים התפללו על מטר בזמן שהיה בצורת ומיד ירד כמו שראינו בסיפור הקודם רב יהודה הורידו לו סנדל אחד התחיל לרדת גשם היה מוריד עוד סנדל היה נחרב העולם מרוב גשם זאת אומרת הגויים בודאי שראו שיהודי צדיק מתפלל על הגשם חביבי מיד יורד גשם אז עכשיו אם הוא יגיד לנו זה לא נכון זה לא כך מותר לנו להתפלל רק בזמן המתאים להורדת הגשם אז הגוי מה יגיד זה הכל סיפורי סבתא, זה הכל פשוט מקרה או מקרה או טבע או הטבע קובע והתפילה של היהודים לא שייכת לשום דבר והקב"ה אין ביכולתו להועיל להם עובדה שאם הם מתפללים בתמוז

אין גשם זאת אומרת פה הכניסו את רבא לקושיא גדולה ומסובכת מאוד בענייני אמונה שהוא חייב ליצג כרגע את עם ישראל כלפי הגויים האלה ולהראות שהתפילה זה תפילה והשם יתברך אם הוא רוצה הוא גם יוריד שלג מתי מתי שהוא רוצה לא רק גשם ואין טבע הכניסו אותו לאתגר שכנראה הוא הרגיש לפי הנסיבות שמה שהוא לא יכול לברוח ממנו כי אז ממש אלילות ועם ישראל בעולם הזה כדי לפרסם את אלוקותו יתברך לא כדי לפרסם את הטבע אומנם הוא יכל להגיד להם זה בגלל עוונות שלנו אבל מה נו מי ישמע לו אם כן אפשר להבין למה הוא נענה לאתגר הזה שבד"כ לא היה ראוי לענות לזה אבל עכשיו שהוא התפלל ולא ירד גשם אז למה הוא המשיך?

אנחנו הקטנים בטח אם היינו אומרים 'טוב התפללנו, השם לא שומע, בטח הוא כועס עלינו, מה עשינו? טעינו'. לא? אדם מתפלל על משהו רואה שהשם לא עונה לו, אומר 'טוב, אני טעיתי'.

לא? נכון או לא? ופה הוא עכשיו התחיל כביכול להתוכח עם השם יתברך להשמיע לו טענה רצינית אם כן למה הוא המשיך להתוכח? כן מה הוא ממשיך לנסות עכשיו על ידי טיעון מה הוא אומר?

"אמר לפניו ריבונו של עולם אלוקים באוזנו שמענו אבותינו סיפרו לנו פעול פעלת בימיהם בימי קדם אנו בנינו לא ראינו כלום עכשיו הראה לנו את נפלאותיך"

תלמיד: הוא מציג את זה כצורך שלו עכשיו לא בשביל להראות להם.

כ"ק האדמו"ר: לא צורך שלו, זה ברור שזה לא צורך שלו, זה בשביל להראות להם הוא לא חשוד שהוא צריך שהשם יראה לו הוכחות היה לו אמונה שלמה כרגע הוא התפלל והוא ראה שהתפילה לא התקבלה אז למה לא הסתפק בזה אז למה עכשיו הוא מביא את הטיעון הזה? הולך עד הסוף

תלמיד: הוא הולך עד הסוף לפי ההסטוריה שלו, גם חוני המעגל אמר 'אינני זז מכאן עד שאתה מוריד מטר' ויונה הנביא רצה לברוח מהמשימה שלו ובסוף ידע שאם מתעקשים ומשתדלים יותר ומתפללים בסוף השם א-ל רחום וחנון.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר אולי לא מספיק התפילה אולי אני צריך גם להשמיע איזה טענות. תלמיד: זה עושה נחת רוח לשם יתברך שמנצחים אותו.

כ"ק האדמו"ר: "ניצחוני בני ניצחוני".

תלמיד: לפי זה כל טענה כלפי השם היא צודקת. התפילה שלו מוצדקת.

כ"ק האדמו"ר: זה בדיוק הענין תפילה זה בן אדם הוא כמו עני, הניצחוני זה שבן אדם יש לו איזה גבורה הוא מתחיל לעמוד עם טענות להתמקח וזה הניצחון צדיקים עומדים והם מתמקחים. גם אברהם אבינו התמקח בסדום הרבה כן יש ענין כזה שמתמקחים השאלה פה אחרי שהוא לא נענה למה קודם כל הוא יכל לחזור על התפילה 'ואתחנן' פעמים אני יודע מה יכל לחזור על התפילה למה הוא עזב את התפילה ולמה הוא לא ראה את זה כסימן שהוא טועה ולמה הוא עכשיו מתווכח ולא רק שהוא מתווכח עכשיו השם עונה לו, באמת מוריד את המטר מזה אנחנו רואים שהוא צדק לצדיקים יש לפעמים חוש פנימי שמראה להם לעשות דברים שלכאורה לא היינו עושים אבל הם יודעים שזה נכון הולכים על זה כי זה נכון ואז השם עונה להם זה ברור שככה זה ילך אנחנו אנשים הקטנים היינו אומרים הוא לא שמע לנו אולי טעינו הוא התחיל עכשיו עם הטענות והשם עונה לו עובדה, רגע, כן, נו תגיד איזה השערה למה השם ענה לו בטענה ולא ענה לו בתפילה

תלמיד: בלי גבורות לא יורד גשם.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר כמו שאדם מעורר מלמטה ככה מעוררים עליו מלמעלה
ברחמים זה לא הולך? רק בגבורות?

תלמיד: רחמים עם גבורות אבל הרוב גבורות.

כ"ק האדמו"ר: מה אומרים שם?

תלמיד: כל אדם שמתפלל על משהו ולא מקבל מיד אז כמה שהוא ממשיך עוד זה
מראה את הרצון שלו כמה הוא רוצה בדבר.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אני אתן לכם משל קטן, למשל ילד רוצה משהו מאבא שלו הוא מתחיל
לבכין לו אבא תקנה לי גלידה אבא תיתן לי זה אומר לך מפה אין לו סבלנות בשבילו אבל
פתאום הוא אומר לו איזה משהו עם חן אז הוא אומר הא הצחקתי אותי עכשיו אני נותן לך
מגיע לך שמחת אותי יש ענין של מציאת חן כלפי שמים זה לא רק שהטענה צריכה להיות
נכונה אלא תלוי גם איך נאמרה ומה זה מעורר לפעמים זה מעורר משהו שה'בכיינות' כמו
שאנחנו אומרים זה לא מעורר זה לא מצליח אבל זה שהשם יתברך פתאום הוא אמר לו,
"דבר בעתו מה טוב" הוא ענה לו בדיוק העלה לו בדיוק את הנסים שהיו פעם ושאנחנו
עובדים את השם יתברך מתוך אמונה ולא מתוך נסים אז עכשיו שיש צורך לקידוש שמך,
שיהיה נס בעולם "נס להתנוסס בו" אז אנא ממך זה לא בשביל רבא זה לא בשביל היהודים
זה בשביל הקב"ה שיראה שאין טבע שיראה שאין טבע שהגויים האלה יראו שיש אלוקים
וזה בתפילה הוא לא הצליח בטענה הזו כן כתוב ברמח"ל שלפעמים שמזכירים לקליפה את
מפלתה הקודמת היא נופלת היא נחלשת אולי זה על אותו צד שמזכירים ניסים אז זה
מעורר ניסים אז הוא הזכיר פה את הניסים שהיו פעם מה שאבותינו ראו ומה שאבותינו זכו
אז זה עורר את הענין של הנסים למעלה, למעלה מהטבע, לשנות את סדרי הטבע בשביל
לעשות קידוש השם ככה זה נראה ואז הוא נענה. טוב מחר נמשיך.

אנחנו כבר שבוע בסוגיה הזו בסיפור הזה ויש בסיפור הזה הרבה סוגיות שבררנו ואנחנו כבר
לקראת הסוף מה ששאלנו אתמול על רגל אחת שהיא בעצם האם האמא של המלך רצתה
לעזור לרבא והיא ניסתה ללמד זכות על עם ישראל וזה יצר דווקא ההפך שנוצרה ציפיה
לראות האם השם עונה להם או לא עונה להם והיא אמרה שהוא עונה להם במטר אז הוא
אמר טוב, אם זה בזמן של הגשמים מה החכמה בוא נראה בתמוז אם יענה אז היא סיבכה
אותנו בעצם במקום לעזור, טוב, אז דיברנו על זה למה עשתה וכו' אחר כך דיברנו גם כן
היא סבכה אותנו אבל בעצם רבא למה הוא הלך אחריה למה הוא נכנס למלכות הזו הרי
שהוא יכל להגיד שהאיש הזה שמת בהלקאה זה לא היה בכוונה פשוט הוא מת קורה נגמור
את הסיפור לתרץ את הענין כמו שצריך ובכל זאת אמרנו אתמול שרבא כן נכנס לזה כי היה
פה ענין של קידוש השם שאם באמת השם יתברך שומע לעם ישראל אז הוא גם משנה את
גדרי הטבע בשביל עם ישראל מתוך אהבה אליהם ואם הוא היה מתחמק בענין אחר היו
אומרים הטבע קובע זה שירוד גשם מתי שהם מבקשים זה לא בגלל שהשם מוריד להם גשם
אלא בגלל שזה הזמן עולם כמנהגו נוהג זה חורף אז בטח שירד גשם וזה חילול השם, כי
השם יתברך קיים והוא מנהל את העולם ולא הטבע מנהל את העולם, אז אם כן לפי זה
ברור שרבא עשה נכון אמרנו אם הוא עשה נכון והתפלל אז למה הוא לא נענה הוא לא נענה
בתפילה אם בן אדם יש לו השערה רוחנית והוא הולך על זה ומתפלל והשם לא עונה לו מה
יגיד, טעיתי כנראה השם לא רוצה את הדרך הזו לא רק זה שהוא לא נענה הוא לא אמר
ככה אלא עכשיו הוא התחיל להתווכח עם השם, הביא לו טענה חכמה, הוא עורר בעצם את
הניסים שהיו פעם הוא הזכיר את הניסים שהיו פעם אבל תשנה לנו את הטבע זאת אומרת
הוא המשיך להתעקש ואז סיכמנו אתמול ואמרנו שלפעמים הצדיק רואה דבר ואצלו זה

כמו אור היום אין לו ספקות אז אם פתאום לא ענו לו בתפילה זה לא אומר שזה לא נכון אולי צריך לעשות דרך טענה דין ודברים וזה מה שהוא עשה והנה שהוא עשה לפי זה ובאמת ירד גשם לעילא ולעילא ועכשיו אנחנו ממשיכים רגע לא לשאול אז ירד גשם לפי זה נראה שרבה פעל נכון הנה השם ענה לו אז לא ענה לו בתפילה ענה לו בטענה לפעמים השם רוצה שנצח אותו בטענה במשהו נחמד וככה הוא עשה וככה הוא הצליח אם כן אז עכשיו אני שואל שאלה.

"בא אביו של רבא ואמר לו בחלומי וכי יש איש שיטריח את בוראו כמו שעשית"

זאת אומרת אביו בא וגוער בו וגם מזהיר אותו שלא ישן במיטה כי יש סכנת נפשות בלילה באו ש-דים ורצו להרוג אותו יש פה כמה ענינים כמה סוגיות משנה בסיפור אבל נתרכז קודם בנקודה אם כן אם רבא עשה נכון והשם הוריד גשם המעשה היה נכון אז מדוע רוצים להרוג אותו? כן

תלמיד: בכל זאת הוא הטריח את הקב"ה לשם שמים לשמו יתברך להראות שיש בורא עולם שמנהיג ואין טבע.

תלמיד: הוא הלך במסירות על קידוש השם ומקריב את חייו על זה.

כ"ק האדמו"ר: הוא היה מוכן אבל למה זה שהוא מוכן אדרבה זה צריך להמתיק את הדין בשורש לא צריך ליצור קטרוג שבאים להרוג אותו.

תלמיד: כתוב שאדם שנעשה לו נס מורידים לו מהזכויות.

כ"ק האדמו"ר: תלוי באיזה נסיבות זה לא אוטומטי.

תלמיד: נכון זה אומר שלכל דבר יש מחיר, שזה לא הולך חלק.

כ"ק האדמו"ר: מה זה דין אמת אם הוא עשה לשם שמים לא מגיע לו שום עונש אפילו יש ענין של עבירה לשמה שאנחנו ... עבירה לשמה אבל עבירה לשמה זה לשמה לא מגיע לו עונש על זה למה אליהו הנביא לא נענש שהוא הקריב קורבן מחוץ להר הבית כי זה היה לשם שמים, כן?

תלמיד: היה אז גילוי פנים עצום ואם יש גילוי פנים ויש גם עונות שגורמים לגילוי מהצד השני אז יכול להיות שזה עורר את הקטרוג אפילו שעשה לשם שמים.

כ"ק האדמו"ר: אתה מערבב דברים שיש גילוי פנים יש גילוי מהצד השני לא זה בענין הבחירה יש גילוי פנים אז יש עבודה זרה אבל לא שיש רחמים רבים חייב שיהיה דין גם פה יש דין עליו אז זה טעות מה שאתה אומר ההפך אם יש רחמים גדולים כאלה שהשם משנה את העולם בשביל כבוד הצדיק ובשביל עם ישראל ובשביל שמו יתברך אז לא צריך להיות שום דין. מה אומר כבודו

תלמיד: כתוב 'מלך אסור ברהטים' שהקב"ה משפיע רק לפי הכלי מה שאנחנו מכינים אז פה השם יתברך היה צריך תחבולה לעשות בשביל לעשות את הקידוש השם הזה.

כ"ק האדמו"ר: איזה תחבולה?

תלמיד: גם להוריד גשם ואז הצד השני קטרג על רבא ואז הוא היה צריך להביא את אבא שלו בחלום כדי להזהיר אותו ולברוח מהם.

כ"ק האדמו"ר: אתה כבר הולך על הסוף מה אומר כבודו?

תלמיד: זה לא עונש זה אולי מתוך קנאה כזו?

כ"ק האדמו"ר: מה מתוך קנאה? אולי זה לא נס אותה אומר?

תלמיד: לא עונש. התקנאו בו הש.ד.י.ם. שיש לו כח בעליונים.

כ"ק האדמו"ר: מי נותן להם רשות לפגוע בו אם לא מהעליונים אי אפשר לפגוע בן אדם סתם הם רק שליחים

תלמיד: זה שאבא שלו בא אליו וע"י כך הוא ניצל זה מראה שרבה עשה בסדר.

כ"ק האדמו"ר: אז בשביל מה נתנו להם רשות בכל זאת.

תלמיד: להשתיק אותם.

כ"ק האדמו"ר: להשתיק אותם מי הם בכלל? אם הוא עשה לשם שמים מי הם בכלל שיקטרגו ושיעשו נזק הכי קטן? טוב נתקדם טיפה בעצם ניתן להם רשות לפגוע במיטה שלו לא לפגוע בו נכון כי אבא באמת הציל אותו.

"בבקר ראה מיטתו שהיתה מחותכת בסכינים"

כן, אבל הוא לא קרה לו כלום למה נתנו רשות לחתוך את המיטה שלו בסכינים כי התחלת הסיפור זה על יהודי שבא על בת עכו"ם זה פגם שנעשה במיטה.

"מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב" - היהודי הזה, הלכו אותו, וזו לא עבירה שחייבת מיתה, הלכו אותו והוא מת. זאת אומרת שרבה היה שליח לא טוב פה. אומנם מה שהוא עשה - עשה ע"פ דין, התוצאות היו של מוות של יהודי שלא צריך למות, בענייני המיתה, ולכן צריכים כנראה גם כן להפחיד אותו וגם לכפר על העניין הזה, ואז חתכו את המיטה שלו ולא חתכו אותו.

עכשיו פה גמרנו עם זה, ובכל זאת נבדוק את המערכת, המערכת הזו מאוד מעניינת, שמשמייים לכאורה כועסים עליו בעצם, שהוא הטריח את אדונו להוריד גשם שלא לצורך, כלומר שהוא אמר. יכול להיות שבכלל לא היה צורך גם מבחינת המים, אולי היה להם מאגרים מלאים במים, אז זה לגמרי לא לצורך, זה רק בגלל הקטרוג של המלך הזה שכעס, לא מבחינת המים. **"בא אביו של רבא ואמר לו בחלומי: וכי איש איש יטריח את בוראו כל כך כמו שעשית, לכן אני מזהירך שתשנה את מקומך ואל תשכב במיטתך הלילה ההוא. ועשה כן."** - אז אחר כך באו וחתכו אותו בסכינים, את המיטה. **"היו רוצים להורגו לפי שביקש גשמים בתמוז שלא לצורך."** - זה מעניין, שמצד אחד האבא מוכיח אותו על זה שהוא הטריח את אדונו, שהטריח את הבורא להוריד גשמים לא לצורך - יש תוכחה.

מצד שני הוא מזהיר אותו, אל תישן במיטה הלילה, לא סתם מזהיר אותו: תזהר לך! הוא אומר לו, אל תשכב במיטה, תשנה את המקום. באים הש-ד-י-ם האלה בלילה ורוצים להרוג אותו, הוא לא נמצא שמה, הוא חותכים את המיטה. על מה הם רוצים להרוג אותו? מכפי שביקש גשמים בתמוז שלא לצורך, הרי העולם זה לא הפקר, האבא לא יכול לבוא בחלום אם השם יתברך לא מסכים, הש-ד-י-ם האלה לא יכולים לבוא להזיק לו, אם השם יתברך לא מסכים. בשביל מה השם יתברך מגלגל את העניין משני הצדדים? מצד האבא זה מצד אחד הוא בא להוכיח אותו, מצד שני בא להציל אותו, הזהיר אותו, כן. זאת אומרת האבא הוא שליח של בית דין של מעלה, גם להוכיח אותו וגם להזהיר אותו.

מהתוכחה אנחנו שומעים שבשמיים לא היו מבסוטים מזה שהוא הטריח את השם יתברך, אבל מהאזהרה ומזה שהוא מציל אותו - רואים שבכל זאת מהשמיים לא רוצים שהוא יינזק אז היו מבסוטים ממנו? ואם כן, אם היו מבסוטים ממנו, מה הקונץ הזה שצריך לשלוח את האבא להזהיר אותו מפני הש-ד-י-ם, השם יתברך לא יתן להם לפגוע בו ולא במיטתו ולא יקרה כלום וזהו.

בשביל מה צריך מצד אחד את הגילוי פנים הזה של האבא שהוא יזהיר ויוכיח, ומצד שני באים כאילו הפיראטים האלה ורוצים לחתוך אותו. אם באמת - שורה תחתונה, אנחנו

רואים שהוא לא ניזוק. זאת אומרת שמשמיים לא רצו לפגוע בו, זאת אומרת שהוא לא עשה דבר כל כך נורא. וראינו כבר על הבן של רב יוסי, זה היה אם התאנים שהוא הוציא את הפירות לא בזמן והוא מת - שה' רוצה בשביל דבר כזה, חביבי, יכול להיות מוות גם, אז למה פה לא עשה לו את זה? זאת אומרת שורה תחתונה, רבא היה בסדר בכל זאת, כי לא נגעו בו, אז בשביל מה צריך את אבא שלו שיוכיח אותו ויזהיר אותו, ואחר כך יבואו הש-ד-י-ם וינסו לפגוע בו והוא יצא נקי. בשביל מה כל העלילה הזו? כל הסיפור הזה?

תלמיד: זה מראה כמה הדין-צדק בשמיים הוא מדוייק.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל בשביל מה צריכים את הגילגולים האלה?

תלמיד: הגילגולים האלה, זה מנגנונים שה' יתברך קבע אותם, ואיך מנגנון הדין יפעל עם אין צדק.

כ"ק האדמו"ר: למה זה לא מתקזז? אוטומט, בלי שהוא ידע כלום?

יבוא ויראה שפגמו לו במיטה והוא לא קרה לו כלום, מה צריך לשלוח את אבא שלו, שזה גם זכות ששולחים את אבא שלו אליו, וגם להוכיח אותו וגם להזהיר אותו ובסוף גם לחתוך לו את המיטה.

שאלתי בשביל מה צריך את העלילה הזאת פה? לשלוח את האבא ולשלוח את הש-ד-י-ם, הרי בסוף אפשר שלא - זה מתקזז בשביל מה צריכים את זה, את כל זה? טוב, אין לכם תשובה.

קודם כל צריכים את זה כדי שיוכיחו אותו, כי היו צריכים להוכיח אותו לזה שהוא הטריח את ריבונו של עולם. אם האבא לא היה בא בחלום, מאיפה הוא היה יודע שהוא לא בסדר? בת קול היתה אומרת לו: ברוח הקודש? לא יודע, מישהו צריך להגיד לו שהוא עשה מעשה חמור. עשה מעשה חמור אבל בעצם עשה אותו לשם שמיים, הוא עשה את זה בשביל כבוד אביו שבשמיים, ולכן אבא שלו בא והזהיר אותו והוכיח אותו, הוא עשה את זה לשם שמיים ממש לכן האבא בא ונתן לו על הראש מצד אחד, "שמאל דוחה ימין מקרבת", והזהיר אותו שילך. עכשיו מעניין, אבל בכל זאת למה נתנו להם, לש-ד-י-ם האלה את האפשרות לפתוח את הפה ולבוא להזיק לו, להזיק למיטה שלו? כי אחרי שהם באו וחתכו לו את המיטה, מה הם חושבים אלה? שהוא עשה לא בסדר, מה הם חושבים?

תלמיד: מי?

כ"ק האדמו"ר: הש-ד-י-ם. מצד שני, אבל לא הצליחו להרוג אותו, זה גם כן מצחיק, זאת אומרת על מיטתו הם יכולים להזיק לו, ומחוץ למיטתו הם לא יכולים להזיק לו?

תלמיד: איך זה שהם חושבים?

כ"ק האדמו"ר: יש להם מחשבה, הם שליחים עכשיו של מקום, לא? מה הם חושבים?

תלמיד: למה זה משנה מה הם חושבים?

כ"ק האדמו"ר: זה משנה מאוד, הדין זה צריך להיות דין אמת, מדוייק, הכל, ובטח שהגילוי פנים וההסתר פנים זה גם לפי הדיוק, זה שהאבא בא לו בחלום ולא יצאה בת קול או נפלה פיתקה מין השמיים, הכל מחושב, זה לא סתם.

תלמיד: פה מראים שזה לא מקרה רגיל, כי מדובר ברבא שיש לו הרבה זכויות. אם זה היה מישהו אחר - "עולם כמנהגו נוהג".

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל אתה אומר שזה מצד "עולם כמנהגו נוהג".

תלמיד: זה הש-ד-י-ם.

כ"ק האדמו"ר: כן, והחלום?

תלמיד: החלום זה נס, אבא שלו עזר לו בגלל הזכויות של אבא שלו ושלו. מישהו אחר לא היו מצילים, אם לא יהיה יצר הרע ויקזזו הכל, אז איפה התפקיד של היצר הרע בכלל בעולם? הכל אפשר לקזז, מראש יקזזו לבן אדם לכל החיים, אי אפשר ככה. **כ"ק האדמו"ר**: טוב, כתוב "הרבה שליחים למקום" באמת. שליח אחד זה האבא שבא להציל אותו ולהוכיח אותו, שליח אחר זה הש-ד-י-ם שבאו לחתוך לו את המיטה. עכשיו, השאלה האחרונה ששאלנו - למה זה, אם הם באמת היה להם זכות, לבוא ולפגוע לפחות, אם הוא היה במיטה היו הורגים אותו, עכשיו שהוא לא במיטה, הם הרגו את המיטה, הם הוציאו את חמתם על המיטה, כן, זה מצחיק כזה, והם לא יודעים שהוא נמצא ליד המיטה או בחדר השני?

תלמיד: אולי הם לא יודעים.

כ"ק האדמו"ר: הם לא יודעים? הם יודעים!

תלמיד: הם עושים את העבודה שלהם, בלי אפשרות לשנות.

כ"ק האדמו"ר: הם עושים את העבודה שלהם.

תלמיד: כן, נותנים להם רשות להשחית משהו - משחיתים.

כ"ק האדמו"ר: משחיתים וזהו זה?

תלמיד: יש לנו הגדרה של שליחות.

כ"ק האדמו"ר: יפה, יפה מאוד! נכון, זאת אומרת יש גם עניין כמו שבפורים, שמצד אחד כבר השליחים יצאו ואי אפשר לבטל את מה שהמלך כבר גזר ושלח את המכתבים וזהו. מה שאפשר זה לתת להם רשות להתגונן, ליהודים. אז פה, כבר יצאה הגזרה שצריכים לחתוך אותו אם הוא נמצא במיטה, מצד שני, נותנים לאבא רשות להזהיר אותו שיברח משמה, ואז מה שנשאר זה שהם חותכים את המיטה, ובאמת הם לא יכולים לפעול שום דבר בלי רשותו של מקום, הם רק שליחים לעשות את הדבר הזה, וזה גם כמו שאמרנו, זה כנראה קשור להתחלת הסיפור בעניין של ההוא שבעל, ומצד שני, זה גם כן להראות לרבא באיזה סכנה הוא היה, כן? שהוא נכנס לדבר מסוכן ולא יחזור על זה סתם, לא כל אחד יתחיל לבקש גשם באמצע הקיץ בגלל שמישהו מתחשק לו, שזה לא דבר פשוט.

אנחנו עסקנו כל השבוע שעבר על המעשיה הזאת, עכשיו אנחנו רק בסוף. אז המהרש"א אומר שמה, למה הוא אומר פה שזה לא לצורך, שלא כבימיו של שמואל הנביא, ששמואל הנביא אז עשה, גרם להוריד גשם והיה רעשים וכל זה, כשעם ישראל ביקשו להמליך עליהם מלך כדי להחזיר את עם ישראל בתשובה אבל פה זה היה בשביל גוי, אז לכן זה נחשב כאילו לא לצורך, למה הוא עשה כזה טירחה של השם יתברך להוריד גשם לא בזמן, רק בשביל מה שגוי אומר. דבר שני, הוא אומר בקשר לש-ד-י-ם, שכשיש להם רשות לעשות משהו, זה רק במקום אחד בזמן מסוים, ולכן אם הוא יצא מהמיטה אז הם יכלו רק לדקור את המיטה ולא לדקור אותו. אז עכשיו, הסוגיה שרציתי כאן לדבר היום, מבחינת האמונה, לכאורה נראה כאן בסוף הסיפור, דבר תמוה, מצד אחד בא אביו של רבא ואמר לו בחלומי "וכי יש איש שיטריח כל כך את בוראו כמו שעשית? לכן אני מזהירך שתשנה את מקומך ואל תשכב במיטתך בלילה הזה." - זאת אומרת מצד אחד רואים בסיפור שבא האבא ואומר לו, מוכיח אותו ואומר לו, אל תישן במיטה. מצד שני, רואים את הש-ד'ים האלה שבאים בלילה וחותרים את המיטה. הרואה אומר מה הולך פה? ח"ו זה נראה לכאורה שיש שתי אפשרויות, או שזה טבע, וכמו שבטבע המתחרה שלי משתדל ככה - אני משתדל ככה, וההוא משתדל ככה זה מה שיוצא, מין הטבע העולם, או שחלילה יש שתי רשויות. ממה נפשך, אם

השם יתברך רוצה להציל אותנו, אז הוא מציל אותנו, מה הוא צריך לשחק עם הש-ד-י-ם האלה, לשלוח אותם, מה הולך פה. זה כביכול נראה, לכאורה שיש צד אחד מיטיב ויש צד אחד ההפך, יש אחד שהוא שולח את ההזרה של האבא להציל אותנו, ויש את ההם שעושים מה בראש שלהם, וכנראה זה שתי רשויות, נראה ככה, יכולים לטעות בכיוון הזה. נו, אז מה התשובה?

תלמיד: זה מראה את הנס.

כ"ק האדמו"ר: זה מראה את הנס?

תלמיד: מה שנותן משמעות לחלום זה שרבא ידע מראש מה הולך לקרות

כ"ק האדמו"ר: מה איש כמו רבא צריך נס כזה? הרי הנס הגדול שירד גשם בתמוז, בשביל הנס לעשות דבר כזה? כן, מה אומר כבודו?

תלמיד: כדי להוריד ממנו את הקיטרוג היה צריך לתת להם יניקה

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל זה נראה כמו שאמרנו, איך לקרוא לזה, כן..

תלמיד: כוחות הרע הם גם ברשות ה'.

כ"ק האדמו"ר: מה אומרים פה?

תלמיד: אני מסכים שהיה צריך לתת יניקה לש.ד.י.ם.

כ"ק האדמו"ר: אבל יש פה קושיה גדולה מאוד, כל הסיפור הזה של להוריד את הגשם בתמוז, בשביל מה זה בא? להראות שאין טבע, להראות לגוי הזה, למלך, שאין טבע הכל זה הקב"ה, היהודים מתפללים - הוא יוריד גם שלג אם צריך בתמוז, מה שהוא רוצה הוא עושה, אין טבע. בשביל זה הוא סיכן את נפשו, רבא, הטריח את אדונו, ובסוף הסיפור יוצא דבר שהרואה אומר, לכאורה, אה הנה יש פה שתי רשויות ח"ו, מה לומדים מזה?

תלמיד: הקב"ה רוצה שנגיע לאמונה בו מעל הטבע, שנראה משהוא מסודר בפני עצמו.

כ"ק האדמו"ר: נו, אז מה?

תלמיד: לכן זה הטרחה גדולה.

כ"ק האדמו"ר: לא שאלתי אם זה הטרחה גדולה או קטנה.

תלמיד: באיזה שהוא מקום הוא כן החטיא.

כ"ק האדמו"ר: לא שאלתי אם הוא החטיא, לא שאלתי על רבא עכשיו, שאלתי על ההשגחה העליונה.

תלמיד: הנס שקרה לרבא לא פורסם ברבים.

כ"ק האדמו"ר: עובדה שאנחנו יודעים מזה, בטח דיברו על זה, זה נכתב. מבין את הקושיה? אז בשביל מה הטריחו להוריד גשם בתמוז אם בסוף זה יוצא ספק שתי רשויות, רחמנא ליצלן?

תלמיד: אבל איך הוא ניצל?

כ"ק האדמו"ר: הוא ניצל כי הצד הטוב אמר לו לברוח מהמיטה, והצד הרע בא לתת לו מכה.

תלמיד: היה לו גילוי.

כ"ק האדמו"ר: היה לו גילוי, אז למה באו לפגוע בו? זה מחליש.

תלמיד: יחד עם המכה היה גם את התרופה.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו מבינים את זה, אבל מי שמסתכל על זה לא כיהודי, סתם מסתכל על זה, זה תמוה.

תלמיד: אולי זה כדי שיהיה הסתר פנים.

כ'ק האדמו"ר: טוב, לא נשגע אתכם, זה מחשבות עמוקות.

קיצורו של עניין: בודאי, נתחיל מהסוף, בודאי זה שהאבא התגלה לו בחלום - זה מה' יתברך. בודאי שבאו הש-דים האלה וחתכו לו את המיטה - זה מה' יתברך, הכל מה' יתברך, אין שתי רשויות, גם הטוב וגם הלא טוב זה משמיים. אם השם היה רוצה שהוא באמת ידקר, אז הוא היה דוקר, הוא לא רצה שהוא ידקר, הוא רצה קודם כל לשלוח את האבא שיוכיח אותו, ושתיים, שיזהיר אותו. ומצד שני, שהמיטה שלו תידקר, זה יהיה המחיר, זה יהיה הכאב על מה שהוא עשה, כי בכל זאת יש פה, בכל זאת אבא שלו אומר לו: "**הטרהת את בוראך**", כל הכבוד שעשית לשם שמיים, עשית לשם שמיים בשביל זה לא נהרגת, אבל מצד שני, אי אפשר שתשאר נקי לגמרי, את המיטה חותכים, אז שלחו את הרשעים האלה לעשות את העבודה שלהם. זה, יש כוחות הצלה ויש כוחות משחית, אז שלחו את כוחות ההצלה להציל ואת כוחות המשחית לעשות את זה, ברור שהחשבון הסופי זה משמיים ומדויק, זה לא, מה פתאום זה וזה. ובכל זאת שכל הסיפור הזה נעשה, נכון? כל ההורדת גשם בתמוז כדי להראות שאין טבע, שיש הקב"ה. בכל זאת נראה בסוף הסיפור, שיכולים לטעות עוד פעם, ואם הגוי הזה היה כל כך לא פיקח, שהיה צריך לנסות את הקב"ה ואת התפילה של היהודים, ולא היה לו מובן שהגשם יורד באמת בזכות התפילה, זאת אומרת שהוא היה בדרגה די נמוכה, איך הוא התמודד עם הסוף של הסיפור, נכון? יפה.

אז מה שאפשר להגיד זה ככה: רבא הוא זה שגרם להתעוררות מלמטה, לגילוי פנים הזה הבעיתי, שירד גשם בתמוז, זה הוא גרם ע"י זה שהוא נכנס למשחק כדי לעשות קידוש ה', כדי להראות שיש השם יתברך בעולם. הסוף של הסיפור, זה לא רבא גורם את זה, זה משמיים, זה עולם כמנהגו נוהג, זה הקב"ה גזר מה מידת הגילוי פנים ומה מידת ההסתר פנים, ומה מידת התהיות שיכולות להיות לגוי, אולי זה גם בא ללמד, שכשבן אדם מתחיל להקשות קושיות על האמונה, אין לזה סוף, מה שתביא לו הוכחה זה לא עוזר, מי שרוצה להיות לא מאמין, מי שרוצה לצאת נגד הקב"ה או מי שרוצה לצאת נגד התורה, מה שתעשה לו, תוכיח, תראה לו אפילו קריאת ים סוף - בכל זאת הוא יגיד, לא, זה טבע, זה כישוף, זה זה, זה כל מיני פטנטים, זה לא משמיים.

זה לא עוזר. אז אולי זה מה שהוא בא לחנך פה את רבא ואותנו ואת הגויים, בסוף הסיפור, שמשמיים מחזירים את העולם כעולם כמעט כמנהגו נוהג, בכל זאת יש פה גילוי פנים, כי הנה הצדיק מתגלה לו בחלום ומציל אותו ומצד שני, מי שרוצה לטעות ולחשוב שיש שתי רשויות, ארבע רשויות, יש טבע ח"ו - אין, אי אפשר לקחת את הבחירה. זאת אומרת שרבא פה עשה מעשה מאוד גדול כדי לעשות קידוש ה', אבל זה חד פעמי, זה לא דבר שעולם כמנהגו נוהג, עולם כמנהגו נוהג, הוא בהסתר, אדם צריך להאמין, לא בגלל אותות ומופתים ולא בגלל כלום, וגם אם יש לו דבר תמוה שהוא רואה כאילו שתי הוראות סותרות באו משמיים, כי פה הפלא, זה לא ממש טבע, זה שתי הוראות סותרות כביכול משמיים, מצד אחד באים להציל אותו בחלום, ממש זה גילוי כזה, ומצד שני באים כוחות לא מהעולם הזה לפגוע בו, אז נראה כאילו יש שתי דברים סותרים שיצאו מאותו מקום, זה נראה משונה. אז זה בכלל לא נראה משונה, כי ככה השם יתברך, הוא אחד ושמו אחד, אבל הוא גם מנהל את העולם בשלוש קווים, ימין, שמאל וקו אמצעי - חסד, דין ורחמים, לפעמים באים שליחים של רחמים, לפעמים באים שליחים של דין, באותו זמן אפילו, זה הרבה פעמים אנחנו רואים, שלא נדע, ראינו בפיגועים, כן, שהיה דבר זוועתי, אבל פתאום רואים איזה בן אדם שניצל בנס, היה לו גילוי פנים, הוא בנס שכח משהו במשרד, חזר ולא התפוצץ, אז בתוך

הדין הקשה רואים שמישהו פתאום, אז מה הולך פה, אז זה היה לו נס במקום הזה ולהם היה פיגוע במקום הזה, ככה זה משמיים, הכל מדוקדק בהשגחה עליונה. השם יעזור שיהיה לנו אמונה פשוטה.

רבי חנינא הולך בדרך ומתפלל בגשם

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' ב' לשון הגמרא:

"רבי חנינא בן דוסא הוה קא אזיל באורחא אתא מיטרא אמר לפניו רבונו של עולם כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא כי מטא לביתיה אמר לפניו רבונו של עולם כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת אתא מיטרא אמר רב יוסף מאי אהניא ליה צלותא דכהן גדול לגבי רבי חנינא בן דוסא דתנן היה מתפלל תפלה קצרה בבית החיצון מאי מצלי רבין בר אדא ורבא בר אדא דאמרי תרוייהו משמיה דרב יהודה יהי רצון מלפניך השם אלהינו שתהא השנה הזו גשומה ושחונה ושחונה מעלייתא היא אדרבה גריעותא היא אלא אם שחונה תהא גשומה וטלולה ואל יכנס לפניך תפילת עוברי דרכים רב אחא בריה דרבא מסיים משמיה דרב יהודה לא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה ואל יהו עמך ישראל צריכין להתפרנס זה מזה ולא לעם אחר אמר רב יהודה אמר רב בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בקב חרובים מערב שבת לערב שבת"

"מעשה ברבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך והחל לרדת גשם. אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער?! פסק הגשם. כשבא לביתו, אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בצער, לפי שהם מבקשים מים לשדותיהן, וחנינא בנחת?! לפי שאני יושב בבית ואיני צריך לגשמים, לפי שאין לי שדות. וירד הגשם. אמר רב יוסף: מה הועילה התפילה של הכהן הגדול, שהיה מתפלל: אל יכנס תפילת עוברי דרכים לפניך! כי בכאן הקדוש ברוך הוא שמע תפילת רבי חנינא ופסק המטר. אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. כי היה עני חסר לחם, לכן היה אוכל רק חרובים."

עד כאן. סיפור קצר ולעניין. מה אתם אומרים? כן, יש פה כמה סוגיות בסיפור הקצר הזה, הוא לא כל כך קצר כמו שהוא נראה. שאלה ראשונה: "מעשה ברבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך והחל לרדת גשם. אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער?! פסק הגשם." - מה אתם אומרים על זה? הולך צדיק יסוד עולם, בדרך יורד גשם, זה מפריע לו, הוא מבקש מהי שיפסק הגשם בעצם ופסק הגשם. אז איך הוא ביקש דבר כזה? מה, צדיק כיכול מפונק? מתפנק? אז מה אם יורד גשם, ברכה, שמחה לעולם.

תלמיד: אולי שלא יתקרר.

כ"ק האדמו"ר: שלא יתקרר? אז יתחבא באיזה מקום, ואם הוא יתקרר, אז מה? כל האנשים צריכים לסבול בגלל שהוא יתקרר? בגלל שהוא מפחד להתקרר? אז היה אומר: ירבונו של עולם, יהי רצון שאני לא אתקרר, למה להפסיק את הגשם?

תלמיד: אם הגשם יורד דווקא שהצדיק נמצא בדרך, גורם לו צער.

כ"ק האדמו"ר: מה, כל העולם הולך פה לפי הצדיק? כן? צדיקים לא היה להם צער מימיהם? תראו לי צדיק אחד שלא היה לו צער. כל הזמן מצערים את הצדיקים, מה החידוש?

תלמיד: אם הוא יהיה בצער זה יכול חלילה להשפיע על נעולם כולו.
כ"ק האדמו"ר: העולם יחרב אולי? חלילה.

תלמיד: אם הוא יהיה בצער הדור שלו עלול חלילה להנזק, הוא דאג לדור שלו.

כ"ק האדמו"ר: דאג לדור שלו ובשביל זה הוא דאג לעצמו?

תלמיד: כן.

תלמיד: בעקבות הסבל של הצדיק יכול להיות שמידת הדין תתחזק חלילה ויגרם סבל לעם.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה לא נכון, כי מי גרם לו סבל? הדור גרם לו סבל? מישהו עשה לו משהו? זה משמיים, הוא הוריד לו גשם, וכי השם לא יודע מה טוב לעם ישראל ומה טוב לעולם? וכל מה שה' יתברך עושה - עושה לטובה, אז מי אמר שלא צריך לרדת גשם עכשיו?

תלמיד: שגשמי ברכה יורדים בערב שבת, שכולם בבית.

כ"ק האדמו"ר: אבל היו צריכים גשם, הנה הוא אמר בעצמו, כל מה שה' עושה - עושה לטובה. מצד שני כתוב, השם יתברך גוזר הצדיק מבטל. הצדיק גוזר הקב"ה מקיים, אז יש פה איזה, מצד אחד כל מה שה' עושה - עושה לטובה, אבל גם אדם צריך "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם", זה לא שאנחנו נגיד הכל לטובה, לא נלך לרופא, לא נתפרנס, אה, יש רע, טוב, זה לטובה, אדם חולה, לא נורא, לא יקח תרופה, הכל לטובה. לא. יש פה עניין שבן אדם צריך להשתדל.

תלמיד: הוא לא צריך את הגשמים כי אין לו שדות.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר, הוא בבית עכשיו, עכשיו לא רטוב לו, הוא מה אכפת לו מהגשמים, הוא אין לו שדות, אבל תרחם על אלה שיש להם שדות, זה בסדר, אבל העניין פה שהצדיק אומר דבר פה שיכול להיות קיטרוג, הוא יכול לעורר קיטרוג ע"י מה שהוא אומר, לא רק יכול, עובדה - נפסק הגשם, מה זה? "**מעשה ברבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך והחל לרדת גשם. אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער?! פסק הגשם.**"

תלמיד: דוקא בזמן הזה אולי היה צריך להוריד גשם?

כ"ק האדמו"ר: תראה, קודם כל יש כלל, שמתחיל השפע לרדת - לא עוצרים אותו, מאיפה אנחנו לומדים את זה? מחוני המעגל, שבאו לבקש ממנו, כמו שביקשת שירד גשם תבקש שיפסק, הוא אמר "מקובלני שאין מתפללים על הטובה", שתפסיק הטובה, יש כלל, ובכל זאת התפלל, כי אם לא העולם היה ניזוק. אבל פה רבי חנינא הולך בדרך, לא נוח לו, לא נעים לו, יורד קצת גשם או יורד הרבה גשם, הוא אומר "רבונו של עולם!" גורם קיטרוג ונסגר הברז.

תלמיד: איך הוא יוצא מנקודת הנחה שכל העולם בנחת?

כ"ק האדמו"ר: כל העולם בנחת, כי יש להם שדות וחקלאי רוצה גשם, זה ברור. "רבונו של עולם, תעשה לי קפיצת הדרך כי אני מתרטב", בסדר, נניח, אבל למה לקטרג על הגשם של כולם? כתוב "וצדיק יסוד עולם", הצדיק הוא צריך לדאוג לעולם, ופה לכאורה זה הפוך.

תלמיד: אולי היה איתו איזה משהו שהוא לא רצה שירטב?

כ"ק האדמו"ר: שלא יקבל חלודה.

תלמיד: הצער שלו זה אמור להיות משמעותי.

כ"ק האדמו"ר: אתה הולך על הצער, אה?

תלמיד: כן.

תלמיד: תלוי לאן הוא הלך אבל.

כ"ק האדמו"ר: לא חשוב לאיפה הוא הלך, הוא הלך בדרך. מה אתה אומר?

תלמיד: הצער שלו מאוד משמעותי, מוזכר בענין הצער שלו שהוא אכל חרובים.

כ"ק האדמו"ר: אבל עובדה שהוא היה עני מרוד, וכשהוא עני מרוד לא דאגו לצער שלו, משמייים יכלו לשלוח לו שק של מטבעות זהב, לא? נו, מה אומר פה כבודו? לחפור, לחפור, להתאמץ, נו?

תלמיד: צריך רמז, משהו.

כ"ק האדמו"ר: למה רמז? הוא לא ביקש, הוא רק אמר, 'רבונו של עולם כל העולם בנחת ואני בצער'.

תלמיד: אז זהו, אם השם היה רוצה היה עושה לו קפיצת הדרך.

כ"ק האדמו"ר: או היה שומר עליו שלא יתרטב. מסופר על צדקת אחת, נכון, מתברון שמה, שקבורה בחברון שהיה לה סגולה שהטיפות גשם לא היו פוגעים בה, גם זה יכול להיות.

תלמיד: למה הקב"ה הפסיק את הגשם? הרי יכל לעשות בדרך אחרת שרבי חנינא לא יסבול?

כ"ק האדמו"ר: יש פה סוגיות הרבה בשאלות האלה, זה לא דבר פשוט. טוב, לא נשלח אתכם הביתה בלי תשובה, נכון? אנחנו צריכים להתקדם. "חייך וחיי אחרים - חייך קודמים" הצדיק הוא צדיק והעולם מתקיים בזכותו, הכל טוב ויפה, אבל כנראה הוא הלך בדרך, או שהוא פחד להתקרר או שהוא סבל, לפעמים יש גשם חזק מאוד ואי אפשר לסבול אותו, אז הוא רצה לדאוג לעצמו קודם כל, ואם חלילה הוא יחלה בגלל שהוא לא דאג לעצמו וימות, הלך על העולם, הרי בזכותו מתקיים כל העולם, בפירוש. אז גם הצדיק אומנם הוא צריך לדאוג לכלל, אבל יש גבול, יש, זה נושא עמוק בפנימיות התורה שנקרא "המלכות".

יש מלכות דמנעולא ויש מלכות דמפתחא - כך אומרים המקובלים, המלכות זה כלי, זה רצון לקבל. עכשיו יש רצון לקבל לעצמו שהוא מוצדק, כי אם הכלי לא יקבל ולא יהיה לו חיות, הוא מתבטל, אין כלי, אז יש מינימום שאדם צריך, ויש תוספות, תוספות, לוקסוס, אני יודע איך תקראו לזה. אבל את המינימום הזה הוא צריך, הוא לא חייב שפע אבל את זה הוא צריך, איך אנחנו רואים את זה? קב חרובים מערב שבת עד ערב שבת - זה המינימום שהוא צריך, מה הוא כבר היה צורך בעולם הזה? כל העולם ניזון בזכותו, זאת אומרת היה לו רצון לקבל ע"מ להשפיע, עצום, אז לכן כל השפע הלך לכל העולם, אבל הוא בכל זאת צריך קב חרובים מערב שבת עד ערב שבת, שזה הכלי שלו, החיים שלו, אין ברירה, זה בן אדם, זה לא אלוקי, אנחנו לא אלוקי, כל הצדיקים הם לא אלוקי, הם בני אדם, יש להם בשר ודם, הם צריכים ללכת לשרותים, צריכים לישון, צריכים רופא, צריכים לאכול, מה, כמו כל אדם.

אצל הגויים הם טוענים שהם לא צריכים לאכול, שהם לא צריכים זה, הם הולכים המימה כמו פרעה, אבל זה סתם שקר, אבל האמת שבן אדם זה בן אדם, תמיד אדם נשאר בן אדם, כל עוד שהוא בתוך הגוף הוא בן אדם, יהיה הצדיק הכי גדול, אם דוקרים אותו כואב לו, ואם יש לו צער והוא לא יכול לשכב במקום נוח אז נתפס לו הגב כמו לכל אחד, הבנתם? זה היופי של היהדות. אם כן, זה עניין, אמרנו מנעולא ומפתחא, מנעולא זה כשהמלכות רוצה לקבל לעצמה ולא לצורך קיומה, אלא רצון לקבל לעצמו, סוגרים לה את הברז, לא נותנים לה, זה נקרא "שינוי צורה".

מפתחא - שפותחים את המלכות כי מגיע לה, מתי שהיא רוצה את המינימום, ומהמינימום זה לא לעצמה, אז נותנים לה כי זה מתוקן, זה מלכות מתוקנת אז יורד השפע. ברור? עכשיו, כנראה שחנינא בני, שלא היה איזה גוזמאי או איזה אחד מפונק, ואיזה אחד שנהנה מהחיים כמו שאומרים, יש לו ארמונות ויש לו זה, כלום, קב חרובים מערב שבת לערב שבת, אם הוא כבר הגיע למצב שהיה צריך להגיד, רבונו של עולם, אני בצער - סימן שזה לא היה פשוט, סימן שבאמת היה בצער, אולי היה בסכנה גם, הוא לא יכל להתקרב, הוא לא יכל לא יודע מה לקרות לו, אז הוא צעק לה' כמו כל אחד, כמו שאברהם אבינו גם צעק לה' הגיעו מים עד נפש, מה לעשות. אבל זה לא בא כאן מתוך פינוק, כמו שזה יכול להראות, או מתוך רצון לא לדאוג לדור, הרי שאם אין קמח אין תורה, אם הוא לא ידאג לעצמו הוא לא יוכל לדאוג לדור, אז הגיעו מים עד הנקודה הזו, הגשם הזה ציער אותו כנראה עד הנקודה שהוא היה חייב להגיד את זה, הוא לא אמר את זה מתוך פינוק ותענוג, תעשה לי הוקוס פוקוס שאני לא ארטב - לא ככה, מבינים? ולכן זה במקום, זה נכון. "מעשה ברבי חנינא בן דוסא, שהיה הולך בדרך והחל לרדת גשם. אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער!?! - הוא לא, ופה זו הסוגיה השניה, הוא לא ביקש מה, הוא לא אמר תפסיק את הגשם, הוא השאיר את זה בידי שמיים, או שיפסיק את הגשם או שיוריד גשם והוא לא ירטב, או שיפול לו מעיל מהשמיים או שיבוא מישהו שבדיוק יעבור בדרך ויתן לו מחסה, זה לא משנה מה, הוא ביקש עזרה. בן אדם צריך לבקש עזרה מרבונו של עולם, על כל דבר ודבר הוא צריך לבקש, אז הוא פעל בדיוק לפי התורה ולפי האמת, הוא ביקש עזרה מהקב"ה. זה שפסק הגשם זה חשבון שמיים, זה לא חשבון שלו, יכל לעשות לו קפיצת הדרך כמו שאמרת. מה רצית להגיד?

תלמיד: ר' חנינא אמר "כל העולם כולו". הוא בצער - בסדר. למה להזכיר את כל העולם?

כ"ק האדמו"ר: טוב ששאלת, כיוון שהוא, לכאורה מה שאתה אומר, יש פה סתירה בין הטובה שלו לבין טובת העולם, אז אם יש סתירה בין טובת הצדיק לבין טובת העולם, ודאי שמשמיים ידאגו לצדיק, כי כל העולם מתקיים בזכות הצדיק. יש פה צעד שיכול להתפס כקיטרוג, כולם מבסוטים ורק אני סובל תרחם עלי, אבל אני חושב שיש פה לימוד זכות, שהוא רצה להגיד לו הפוך, רבונו של עולם תראה, כל העולם זה טוב שירד להם גשם, זה לטובה, רק אני הקטן בצער, אז תעזור לי אל תפגע בהם, אל תפסיק להם את הגשם, זה רק אני בצער, ברוך ה', אבל תעזור לו כי אני לא יכול לעמוד בזה. זהו, וזה שצדיקים לא יכולים לעמוד, זה דבר טוב מאוד. זה שצדיקים שלנו עדינים ולא יכולים לעמוד בעניינים זה דבר טוב מאוד, למה?

תלמיד: כי אז הם מרחמים על אחרים גם.

כ"ק האדמו"ר: גם, יפה מאוד, גם מרחמים על אחרים וגם אין להם גאווה בגלל זה, הם רואים שהם בני אדם, שצריכים כל דבר כמו כל אחד, וזה טוב לעולם וזה טוב להם. כן?

תלמיד: אף פעם אלוקים לא יעשה לאדם משהו שלא יוכל להתמודד איתו.

כ"ק האדמו"ר: 'אין מעמידים אדם בנסיון שהוא לא יכול לעמוד בו'. אבל לפעמים הנסיון הוא כזה שדורש מאדם לצעוק לה', ואז השם עוזר לו, הנה, השם לא המשיך את הגשם והתעלל בו, הוא ראה שכנראה הוא לא יכול לעמוד בזה ואין פתרון אחר, אז הפסיק את הגשם. טוב, עד כאן להיום.

אנחנו בקושיה שמסתבר שגם המהרש"א, ברוך שכיוונו לדעת גדולים, גם הוא מקשה, הוא אומר, איך יכול להיות חסיד כמוהו, יגיד: **"רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער?!"** - הוא צריך לשמוח שכולם בנחת, והתרטב קצת, עלול להתרטב קצת או מה, או ימצא לו פתרון שיהיה גשם, העיקר שכולם בנחת. הרי החסידים והצדיקים כולם בשביל עם ישראל. אז אתמול כל השיעור התפלפלו על זה והגענו לעניין שבאמת לפי ההלכה, הכל בידי שמיים אבל אדם צריך להיזהר מלהתקרר, כן, איך כתוב? **"הכל בידי שמים חוץ מצינים פחים"** התקררויות והצטננויות אדם צריך לשמור על עצמו, שהי' יתברך שומר אותו מהכל וזה הוא צריך לשמור על עצמו.

אחד כמו חנינא שהיה צדיק יסוד עולם אם הוא חולה או משהו זה מסוכן, יכול ללכת וכל הדור יפסיד. ויש את העניין **"שחייך וחיי אחרים - חייך קודמים"**, אם זה עד כדי כך שהגשם הזה מסכן אותו ואין לו איפה להסתתר, ואין לו איך להתגונן אז הוא צודק שהוא ביקש, אין בזה שום קושיה. המהרש"א מתרץ את זה אחרת, הוא אומר שבאמת זה תמוה איך החסיד הזה מבקש דבר כזה, אלא מה שזה לא היה גשם בעיתו, שהמטר לא ירד בזמנו, אז לא היה לו בעיה להגיד שטוב, עכשיו לא צריך את זה. אבל אני מקשה על זה בחזרה, מה זה משנה אם זה מטר בעיתו או לא בעיתו? כולם בנחת, הוא בעצמו מודה שכולם בנחת, כולם בשמחה על זה שיש מים, עובדה שרק מגיע הביתה הוא מבקש שירד גשם, כי אנשים צריכים גשם. זאת אומרת כמה לא היה בעיתו המטר הזה, כמה שעות? כמה ימים? כמה זמן שלקח לחנינא להגיע הביתה.

לא יודע איפה הוא היה, אבל נניח ארץ ישראל, הוא לא היה בארץ ישראל, אבל כמה היה לו ללכת, לא בטוח כמה היה לו ללכת. על כל פנים, גם אם זה מטר לא בעיתו, נניח הקדים או משהו, אבל כולם שמחים, אז הקושיה חוזרת למקומה, אז כולם בנחת והוא מצטער, אז למה אם כן, זה לא מתרץ כלום.

תלמיד: כולם שמחים והם לא יודעים שהגשם לא טוב.

כ"ק האדמו"ר: בסדר, מספיק. הם שמחים, מה זה לא טוב? הוא לא ביקש שיפסיק הגשם כי זה לא טוב, הוא ביקש שיפסיק הגשם בגלל שלו זה לא טוב, כי הוא מתרטב. זאת אומרת שהקושיה חוזרת למקומה, וזאת אומרת שהתירוץ שלנו הוא מתקבל על הדעת, שפשוט היה צריך לשמור על עצמו לא להתקרר, לא היה לו ברירה, צריך לשמור על עצמו.

כ"ק האדמו"ר: אם כן, זה רציתי רק להגיד, כי אתמול בשיעור מישהו העלה את הטיעון הזה, הוא לא העלה את זה בשם המהרש"א אבל הוא אמר, אולי הגשם לא היה בעיתו, אבל זה לא מתרץ את הבעיה, והעניין הזה כן מתרץ. אנחנו ממשיכים. **"אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער?!" פסק הגשם.** - אתמול דיברנו על זה, שהוא בעצם לא ביקש שיפסק הגשם, הוא רק אמר שהוא בצער, השם יתברך החליט להפסיק את הגשם, יכל לעשות לו נס, יכל להמציא לו מחסה, יכל כל מיני דברים, הוא הפסיק את הגשם.

"אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בצער, לפי שהם מבקשים מים לשדותיהן, וחנינא בנחת?!" לפי שאני יושב ואיני צריך לגשמים, לפי שאין לי שדות. וירד הגשם. - מה אתם אומרים על זה? אמרנו אתמול שלפי הכלל של חוני המעגל, שמקובל אצלו שלא מבקשים שתפסק הטובה, כן, אז הוא פה בעצם נפסקה הטובה בגללו, הוא לא ביקש אבל, נפסקה הטובה. עכשיו הוא בא בבית, זאת אומרת, מה הסיבה לפי הכלל הזה שלא מבקשים שתפסק הטובה, כי כתוב כל ההתחלות קשות, עד שיורד גשם הנשמה יוצאת, אז אם כבר

יורד גשם, מה אנחנו נפסיק אותו, זה רווח לעולם. זאת אומרת עכשיו שהוא הגיע הביתה לחדש את הגשם, אז זה לא קל, זה לא אוטמטי, זה לא כמו הפיוז שקופץ אתה עושה ככה וזה חוזר, נכון? עכשיו הוא בא הביתה, ויש פה שאלה מעניינת בעניין הנוסח של התפילה שלו, גם הראשון וגם השני, הוא מכניס את עצמו למרכז העניינים, אתם שמים לב איך הוא מדבר? "הוא אמר לפניו: רבונו של עולם! כל העולם כולו בנחת, וחנינא בצער" - טוב, נפסק הגשם, אחר כך הוא בא הביתה ואומר הפוך "רבונו של עולם! כל העולם כולו בצער, וחנינא בנחת."

פה במרכז העניינים, חנינא בצער וכולם בנחת, הנה חנינא בצער טוב השם עוזר לו, הוא בא הביתה, רבונו של עולם, חנינא בנחת וכולם בצער - מה לומדים מהלשון הזאת, זה מעניין, לא? הוא יכול להגיד, רבונו של עולם תשלח גשם לעם ישראל, אנחנו צריכים גשם. מה קשור עם חנינא? מה הוא מכניס את חנינא שמה? נו?

תלמיד: למה הוא לא אמר, 'ריבונו של עולם, קשה לי, יורד גשם, תדחה את זה בשבוע' ואז הוא לא צריך פעמיים, תפתח, תסגור.

כ"ק האדמו"ר: זה לא ברז, אתה אומר למה הוא מרבה בתפילה?

תלמיד: כן. למה הוא מרבה, מה זה ברז?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא ביקש שהוא יסגור ויפתח, הוא אמר שהוא בצער, הוא לא הכתיב לקב"ה מה לעשות, הוא רק אמר שהוא בצער, אחר כך הוא ראה שלא יורד גשם, ראה שאנשים בצער. אבל מה שאני שואל פה, למה הוא שם את השם שלו, את הבקשה ככה? כן?

תלמיד: בשביל לשמש את העולם הוא צריך להיות הוא.

כ"ק האדמו"ר: נו, למה הוא צריך להזכיר את שמו? למה זה צריך להיות קשור איתו? תגיד, כל העולם בצער, שלח להם גשם, ריבונו של עולם רחם על עמך ישראל, וזהו. מה זה קשור עם חנינא? כן?

תלמיד: הוא צדיק יסוד עולם - משפיע על כל העולם ולא מסתדר לו שהוא משפיע על כולם והם בשמחה והוא בצער.

כ"ק האדמו"ר: מה צריך להכניס את עצמו עם השם שלו בתוך התפילה?

תלמיד: הוא הצינור שמשפיע.

כ"ק האדמו"ר: מה צריך להזכיר את הצינור, השם יודע את הצינורות, הוא יגיד רבונו של עולם תרחם, תשלח גשם וזהו. אפילו אם הוא צדיק יסוד עולם, בודאי, אפילו אם הגשם יורד בזכותו, והכל. כן?

תלמיד: יכל לבקש מחסה, למה הוא מפסיק את הגשם.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא לא הפסיק את הגשם, לא, לא, לא, הוא לא הפסיק את הגשם. הוא אמר שהוא בצער, השם הפסיק את הגשם.

תלמיד: כמו ליונה - הקקיון, השם שלח לו מחסה.

כ"ק האדמו"ר: אבל, עכשיו אתה מקשה על השם יתברך למה הוא הפסיק את הגשם, אנחנו לא הקשנו, אנחנו אומרים, השם החליט להפסיק את הגשם, הוא לא ביקש, הוא לא ביקש, הוא רק אמר שהוא בצער. באמת, אולי היה עושה לו קקיון או משהו, לא עשה לו, הפסיק את הגשם, עכשיו הוא כבר בבית והמצב הפוך, באמת כל העולם בצער והוא בלחץ שהוא בבית והוא לא צריך את הגשם. אבל השאלה שאני שואל למה הוא מכניס את השם שלו בתוך התפילה? כן?

תלמיד: בשתי התפילות הוא מכניס את שמו?
כ"ק האדמו"ר: בשתי התפילות. אמרתי למה הוא מכניס את השם שלו לתוך התפילה? מה
אכפת לנו לשמוע דוקא שחנינא ככה וחנינא ככה? השם יודע שחנינא בצער והי' יודע שחנינא
בנחת והעולם בצער.

תלמיד: השם שלו שקול כנגד כל העולם.
כ"ק האדמו"ר: אבל למה הוא צריך להזכיר את זה?
תלמיד: כשהרב מברך מישהו הרב אומר את השם שלו, 'שהשם ישלח ברכה למשה בן
שרה', אפשר להגיד 'תרפא את ההוא'.
כ"ק האדמו"ר: אבל עכשיו הוא מבקש בשביל עם ישראל, לא בשביל עצמו, אדרבא.
תלמיד: יכול להיות שזה הזכיר את השם זה חלק מהתפילה.
כ"ק האדמו"ר: אבל הוא היה צריך להזכיר את עם ישראל, לא להזכיר את עצמו. כן? תרחם
על עם ישראל. הרי הוא לא מבקש גשם בשביל עצמו עכשיו.
תלמיד: אולי עם ישראל היה זכאי בעצם רק בזכותו, לכן הוא הזכיר את עצמו.
כ"ק האדמו"ר: "אין הנחתום מעיד על עיסתו".
תלמיד: כן, אבל לפעמים צריך אדם..
כ"ק האדמו"ר: תגיד אבל מה אתה חושב, למה הוא הזכיר את שמו?
תלמיד: כשהוא ביקש?
כ"ק האדמו"ר: כן, חנינא בצער, אחר כך הוא אומר חנינא בנחת, העולם בצער.
תלמיד: 'אדם קרוב אצל עצמו'.
כ"ק האדמו"ר: אוי ואבוי, אוי ואבוי, חנינא קרוב אצל עצמו?
תלמיד: אדם, לא אמרתי חנינא.
כ"ק האדמו"ר: חנינא בטח שלא, הוא היה אוכל קב חרובים מערב שבת עד ערב שבת וכל
העולם ניזון בזכותו, הוא קרוב אצל עצמו?
תלמיד: עכשיו הרב אמר את התשובה.
כ"ק האדמו"ר: מה?
תלמיד: כל העולם ניזון בזכותו.
כ"ק האדמו"ר: זה כתוב, זה לא אני אמרתי.
תלמיד: זה התשובה.
כ"ק האדמו"ר: נו, אז מה?
תלמיד: אולי הוא אומר את זה בחן מסוים.
כ"ק האדמו"ר: בחן מסוים.
תלמיד: יש פה חן, הוא מתיחס לחנינא, הוא מדבר אל גוף שלישי בכלל, חנינא בצער,
זה התייחסות מאוד חנינית, לא אני, זה לא שהוא אומר אני בצער, חנינא.
כ"ק האדמו"ר: אני חושב, שהפריע רבי חנינא שהוא בנחת וכולם בצער, הפריע לו, איך הוא
בנחת ועם ישראל בצער ועל זה הוא התפלל, הוא השתתף איתם בצערם, הוא משתתף עם
צער הציבור, בשביל זה הוא הזכיר את השם שלו, הוא לא ביקש גשם, מה הוא ביקש? "אמר
לפניו: ריבונו של עולם! כל העולם כולו בצער וחנינא בנחת?!" הוא ביקש מטר? לא.
הבנתם? הוא התפלל על עצמו, הוא התפלל על זה שכולם בצער והוא בנחת, הוא לא רוצה

להיות בנחת, עכשיו השם בטח לא רוצה שהוא גם יהיה בצער, כי הוא אוהב אותו, הוא צדיק אז הוא אוהב אותו, ובמילא או שכולם יהיו בצער או שכולם יהיו בנחת, זה מה שהוא רוצה חנינא, אז בצער, השם לא רוצה לשים אותו בצער כי הוא אוהב אותו, אז ממילא הוא הביא את כולם לנחת והוריד גשם.

תלמיד: מה עם הפעם הראשונה שהוא הזכיר את חנינא? כולם היו בנחת והוא בצער, מה הוא רוצה גם להיות בנחת, יותר טוב לו בצער.

כ"ק האדמו"ר: הוא רוצה להיות בנחת, זה בדיוק, הוא רצה להיות בנחת. כולם היו בנחת והוא היה בצער, והוא רצה השתוות הצורה להיות גם בנחת.

תלמיד: למה בנחת?

כ"ק האדמו"ר: למה לא? עם הציבור. אם כולם בשמחה והצדיק בצער, זה לא טוב, לא טוב לו, לא טוב לעולם, למה שהוא יהיה בצער, כולם בשמחה, צדיק זה עושה קטרוג, אז הוא לא ביקש גשם אבל הוא אמר שהוא רוצה להיות כמו הציבור, וגם פה הוא אומר שהוא רוצה להיות כמו הציבור.

תלמיד: הוא לא יכול להיות כמו הציבור ולהיות צדיק.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא רוצה להיות באותו מצב.

תלמיד: אומרים שצדיק הוא סובל את יסורי הדור.

כ"ק האדמו"ר: אז מה?

תלמיד: אז אם הוא סובל את יסורי הדור, אז הוא לא יכול להיות בנחת.

כ"ק האדמו"ר: אבל עובדה שהוא ביקש שהוא רוצה להיות בנחת, מה תקשו על זה?

תלמיד: הוא רוצה להיות בנחת?

כ"ק האדמו"ר: כן, הוא אומר שהוא בצער, כולם בנחת. אז או שהוא ישים את כולם בצער יחד איתו, וזה לא טוב לבקש צער על עם ישראל, אז השם העלה אותו לנחת, אבל גרם להם צער.

תלמיד: מדובר על רבי חנינא במיוחד, הוא מבקש לשמור על המינימום, כדי שיוכל להישאר בתפקיד שלו, הוא לא מבקש נחת לשבת בארמון.

כ"ק האדמו"ר: עכשיו חוץ מזה, גם כן הוא מדבר כמו בן לאבא שלו, כן, יחנינא בצער כל העולם בנחת, 'כל העולם בצער חנינא בנחת', חנינא טוב לו והעולם בצער, רגע, וזה שהוא מדבר ככה - זה משפיע, יש לו קשר כמו בן עם אבא שלו. ויש עניין כזה שכשמזכירים שם של צדיק זה פועל, אומרים אפילו מזכירים ברדיציוב, העיר של רבי לוי יצחק, זה כבר פועל רחמים בשמיים. אז בודאי שחנינא, מזכירים את השם של חנינא, בודאי שהוא ידע שכל העולם ניזון בזכותו, מה הוא לא ידע? הוא ידע. הוא ידע, הוא ידע שהוא צדיק, הוא ראה שהי' עונה לו, על כל דבר קטן השם עונה לו.

יכול להיות שגם לכן כשהוא היה בדרך, ושהוא אמר שכולם בנחת והוא בצער, הוא ידע שאחר כך הוא יהפוך את זה ויגיד שככה והגשם יחזור, היה לו בטחון, אחרת לא היה פותח את הפה, זאת אומרת שהוא היה רגיל שהתפילות שלו מתקבלות, שהוא מקובל אצל הקב"ה, ולכן לא נורא, אז עכשיו סוגרים ואחר כך פותחים, השם יעזור, הוא בוטח, הוא יודע, הצדיקים יודעים את דרכם, אל תחשבו שהצדיקים חושבים שהם רשעים, הם יודעים שהם צדיקים, זה לא פסול.

קודם כל בעניין הזה, זה שצדיק יודע את ערכו זה לא אומר שיש לו גאווה, משה רבנו ידע את ערכו ועליו כתוב שהוא ענו מכל אדם, והוא היה ענו מכל אדם, הם יודעים שזו ברכה

משמיים, הם לא מיחסים את זה לעצמם, יודעים שה' יתברך עושה איתם את כל הניסים והנפלאות והם טובים, לא בושה להיות טוב, בן אדם טוב אז הוא טוב, אז יש לו לב טוב, אז הוא שמח שהוא טוב, לא צריך להצטער, לא צריך להגיד על עצמו שהוא רע, "אין אדם משים עצמו רשע", כל הצדיקים הגדולים ידעו את ערכם, ועוד לא רק שידעו - היה להם גילוי פנים, השם דיבר איתם, התגלה להם בנבואה, ברוח הקודש, עשה להם ניסים, אז מה? סתם עשה להם?

הם יודעים שהם אהובים של מקום, הם גם יודעים שיש להם חסרונות, אבל הם יודעים שבסך הכל הם אהובים של מקום, אז ברגע שהם מזכירים את השם של עצמם, באמת אולי הוא הרגיש שלא היה זכות לדור, כמו שנאמר פה, כי אם היה להם זכות הגשם היה יורד גם בלי התפילה שלו, הוא היה צריך להתפלל, הוא הזכיר את שמו. רבי שמעון אמר שהוא יכול לפתור את העולם ממידת הדין, וזה לא הכרת דרך עצמו, בגלל שהוא יודע את הכח שלו בדיוק מה הוא יכול לעשות. כן, מה רציתם שמה עוד?

תלמיד: לא ישים עצמו ממש כרשע, אלא כאילו בשביל לתקן ולהעלות עוד יותר.
כ"ק האדמו"ר: כן, ולהזהר גם שלא יפול. בן אדם אסור לו להאמין בעצמו עד יום מותו, כל אדם עד הרגע האחרון צריך להזהר, יצר הרע יכול להפיל כל אחד. אבל מצד שני, הוא ידע שהוא אהוב של המקום, הוא ידע שהוא צדיק, הוא ידע שהוא בסדר, כל אחד יש לו לשפר עוד ועוד ועוד, יכול להיות ש"סור מרע" הכל נקי, "ועשה טוב" תמיד יכול להוסיף, תמיד אפשר לעלות עוד, זה אין לזה סוף. אתה מבין? כן?

תלמיד: כבוד הרב, אנחנו דיברנו בשיעורים קודמים, שמי שיש בידו את המפתח של הגשם זה אליהו הנביא.

כ"ק האדמו"ר: רבי חנינא לא התפלל שיפסק הגשם, עוד פעם אני אומר, לא כתוב פה שהתפלל. הוא רק אמר שהוא בצער. המפתח של הגשמים היה אצל אליהו הנביא, עד שהשם לקח לו את זה.

עכשיו אנחנו ממשיכים בתוך הסיפור בסוגיה הבאה: **"אמר רב יוסף: מה הועילה התפילה של הכהן הגדול, שהיה מתפלל: אל יכנס תפילת עוברי דרכים לפניך! כי בכאן הקדוש ברוך הוא שמע תפילת רבי חנינא ופסק המטר."** - מזה משתמע שרבי חנינא היה בדרך מירושלים לבבל, לקח לו שבועיים. ככה נראה, נכון? לא בטוח שזה בבל. לא כתוב לאיפה הוא הלך, רק כתוב, בקיצור משתמע שהוא יצא מירושלים לכיוון הבית, איפה שהוא היה נמצא. הכהן הגדול בקודש הקודשים היה נכנס פעם בשנה. כתוב במדרש "אין לי אלא כהן גדול ביום כיפורים בקודש הקודשים" - כך אומר השם יתברך, שבכל עם ישראל יש לו תענוג מהכהן הגדול ויום הכיפורים וקודש הקודשים. זה פלא. זאת אומרת טוב, השם יתברך ציפה לעבודה של הכהן הגדול ביום כיפורים בקודש הקודשים, גם כהן גדול יכל להכנס לקודש הקודשים רק ביום כיפור, ביום כיפור הש-טן יש לו חופש, הוא לא עובד, ואז הכהן הגדול נכנס ועושה את העבודה, מכפר על עוונותיהם של ישראל. היינו מצפים שבהזדמנות חגיגת זו שהכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים פעם בשנה, וזה התענוג שיש לה' יתברך מכולנו, סך הכל, שיעשה איזה תפילה כמו שצריך על כל מיני עניינים. התפילה שלו היתה קצרה ביותר, ועיקר העניין שהוא אמר אחרי מה שהוא אמר בתוך התפילה שלו - **"אל יכנס תפילת עוברי דרכים לפניך!"** - בעניין הגשם, הרי בחג מבקשים על הגשם, והעוברי דרכים חוזרים לבית שלהם אחרי שהיו בירושלים בבית המקדש, ומטבע העניין שאדם בדרך הוא לא רוצה להתרטב מהגשם, ולא רוצה בוץ ולא רוצה כל זה, אז היו מתפללים: חכה שנגיע הביתה

אחר כך תוריד גשם. ואז הכהן גדול היה מקדים תרופה למכה, ובתוך קודש הקודשים היה אומר שלא יכנס התפילה של עובדי דרכים לפניך, זאת אומרת שירד גשם, לא לעכב את הגשם בגלל שהם מתפנקים. ופה בסיפור רואים שרבי חנינא הלך בדרך וירד גשם, ואמר שהוא בצער ונפסק הגשם. שואל רבי יוסף: מה הואיל התפילה של כהן גדול. עכשיו זה מובן? טוב, אבל קודם לשאלה הראשונה, מדוע הכהן הגדול היה מתפלל תפילה קצרה? עד שנכנס לשם פעם בשנה, תארו לכם, לפעמים נותנים לבן אדם לברך על הכוס, ועד שנותנים לו לברך על הכוס עושים מזה סיפור, או הוא עולה לתורה, הוא מושך את הברכה שלו עשר דקות עד שהוא מברך. הכהן הגדול היה נכנס שם פעם בשנה והיה אומר תפילה קצרה.

תלמיד: לפעמים הוא לא היה יוצא.

כ"ק האדמו"ר: זה משהו אחר.

תלמיד: בגלל העבודה של הכהן גדול.

כ"ק האדמו"ר: לא, זה לא בגלל העבודה, יש סיבה אחרת, מי יודע את הסיבה?

תלמיד: אולי הכוונה שהוא אמר את זה?

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל אם יש תפילה בכוונה והיא גם ארוכה - עוד יותר טוב. נו, אף אחד לא יודע?

תלמיד: אבל בן אדם לא יכול לכוון להרבה זמן.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא בן אדם רגיל, הוא כהן גדול, הוא מובחר.

תלמיד: הוא גם בן אדם. עובדה שרוב יוחנן כהן גדול כיהן שמונים שנה ובסוף נהיה צדוקי.

כ"ק האדמו"ר: בסדר. עכשיו אני שואל שאלה, תענו לי תשובה.

תלמיד: לפי מה שכתוב זה שלא יבעית את העם.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! הנה, פשוט, אם הוא היה מתמהמה בפנים היו חושבים שהוא מת, כדי לא להבעית את העם, היה מתפלל תפילה קצרה ויוצא, שיראו שהוא חי. כהן גדול שלא היה ראוי לפעמים יכל גם למות בתוך קודש הקודשים, וכתוב במסכת יומא שהכהנים, היתה תקופה של שחיתות, והיו כהנים שהיו קונים את הכהונה הגדולה בכסף, עכשיו כהן שקונה את הכהונה הגדולה בכסף, הוא לא מוציא את שנתו, זאת אומרת הוא מת באותה השנה. נשאלת השאלה: איזה מין דבר זה? בן אדם קונה את המוות שלו? מה אתם אומרים? הבנתם? אם הוא לא ראוי, והוא רק בגלל שהוא שילם כסף נתנו לו את הכהונה הגדולה, שתי דברים לא טובים:

א) זה אסור, כן, זה קילקול של כל העולם, זה קילקול של עם ישראל, עושים מעבודת השם כמו שאומרים היום "מסחרה", מה זה? עושה כסף והוא נכנס? אז זה קילקול של המלכות. מצד שני, מה עם הבן אדם עצמו, הוא לא יודע שהוא ימות, הרי הוא ראה שכל מי שנכנס והוא לא היה ראוי - לא יוצאת שנתו. אז בשביל מה הוא עוד משלם כסף ועוד הולך למות? מישהו יכול להסביר?

תלמיד: היה לו כבוד.

כ"ק האדמו"ר: הכבוד, אה? הכבוד שווה הכל. נו, מה אתם אומרים? יש עוד סברות?

תלמיד: יכול להיות שהוא לא מאמין שהוא ימות?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא מאמין שהוא ימות.

תלמיד: יש הרבה אנשים לדוגמא, להבדיל..

כ"ק האדמו"ר: "לי זה לא יקרה!"

תלמיד: כל מיני דברים, הם יודעים שזה יגמור אותם והם ממשיכים, זה יצר חזק.

כ"ק האדמו"ר: היצר חזק. מה עוד? יש עוד סברות? כן?

תלמיד: אולי הוא מאמין שהוא כן היה ראוי.

כ"ק האדמו"ר: שהוא כן ראוי, אלא לא גילו אותו? הוא נסתר. מה עוד? אולי הוא חושב שהוא נתן צדקה ולא קנה את זה בכסף.

תלמיד: ממי הוא קנה את זה?

כ"ק האדמו"ר: קנה מאלה שהיו צריכים למנות אותו. מה אתה אומר?

תלמיד: צדקה תציל ממות.

כ"ק האדמו"ר: זה לא צדקה, זה שוחד. טוב, לקיצורו של עניין, שלא נדע, אבל גם על זה חרב הבית, שהפכו את עבודת השם למסחר, זה מצלצל מוכר קצת לפעמים, לצערנו, לא? אז זה צריכים לעשות תשובה על זה, עבודת השם זה לא מסחר, זה לא קרדום לחפור בה, וזה לא פוליטיקה, וזה לא כסף ולא כלום, עבודת השם זה עבודת ה', אם לא - הבית נחרב, רחמנא ליצלן. ודאי שהוא היה נכנס בשביל הכבוד, היה מעדיף את הרגעים האלה שהוא שמה יותר מהכל. אפשר למצוא בזה זכות גם, שבכל זאת הוא העריך, היה יקר בעיניו להיות כהן גדול, אותו איש שהלך ועשה את זה, אותו כהן, בכל זאת העריך את העניין הזה. מצד שני זה גם חוסר אחריות, איך הוא נכנס לשם לכפר על עם ישראל והוא לא ראוי, הוא קנה את זה בכסף. הדבר הזה, צריך לעשות עליו תשובה גדולה בעצם היום הזה, שהרבה פעמים נותנים כבוד בענייני דת בשביל הכסף, בשביל הכח, בשביל הקלפי, בשביל כל מיני שיקולים זרים, רחמנא ליצלן.

עבודת השם צריכה להיות טהורה, ולכן לכהנים אין חלק ונחלה, אסור להם להיות עסוקים בעניינים של החומר, בעניינים של הצגות, הם צריכים להיות קודש לה'. עד מתי אנחנו ניכשל? כבר עברו קצת כמה אלפי שנים, לא? כמעט אלפיים שנה, והיצר של הממון צעיר כביום היולדו, הוא לא התעייף יצר הממון, יצר הכבוד. מה יהיה איתנו? השם יעזור שנתחזק, נעבוד לשם שמיים.

טוב, עוד מילה, אם כן, למה התקבלה התפילה של רבי חנינא בן דוסא? הוא היה עובר דרך. אם כן, התפילה של הכהן גדול הייתה כדי לא לעכב את השפע, לא למנוע טוב מבעליו, שירד כבר הגשם, כבר בטח בימים ההם, גם היום, לפעמים אין גשם יכולים למות גם, אין אוכל, אין מים, זה פיקוח נפש. אז אם כן, "אמר רב יוסף: מה הועילה התפילה של הכהן הגדול".

תלמיד: רבי חנינא בן דוסא היה כנראה הצינור המרכזי של הדור, כלומר דרכו בא השפע, אם הוא הצטער אז השפע לא עבר. לכן התפלל שיפסיק הגשם, כדי שיוכל לרדת השפע.

כ"ק האדמו"ר: עשית פילפול יפה. אבל בפשט ככה זה נראה, יש תפילה של כהן גדול, זה משהו רציני במשקל, אבל צער של רבי חנינא בן דוסא כנראה זה גם כן דבר רציני מאוד, כמו שהוא אומר, אז יש אצל השם יתברך, היה לו יקר הצער של רבי חנינא בן דוסא יותר מהתפילה של הכהן הגדול, זה כמו שאמר פה הבחור, העניין של הכוונה, תלוי מי הכהן גדול, תלוי איך הוא התפלל, תלוי איך הוא עשה את עבודת ה', תלוי איזה דרגה הוא היה, אם זה סתם אחד שקנה בכסף, מי ישמע את התפילה שלו? עם זה כהן גדול שהוא בסדר, אבל יש צדיק בצרה לפעמים השם יתברך משנה את כל סידרי העולם בשביל לא לצער צדיק, יש דבר כזה. זהו.

אנחנו כבר פה בסוף הסוגיה, בסוף הסיפור - "אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת:

כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת" - מה דעתכם על הדבר הזה? איך זכה רבי חנינא שכל העולם ניזון בעבורו, וגם פה כתוב שכל יום היתה יוצאת בת קול ואומרת, וגם זה שהוא מסתפק רק בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. השאלה הראשונה: איך יכול להיות שכל העולם ניזון בשביל חנינא? תגיד? איך? מה שכתוב פה שכל העולם ניזון בשביל חנינא בני, זאת אומרת בזכות חנינא בני, זו הכוונה, כתוב את זה במפורש. נו?

תלמיד: יש תמיד ל"ו צדיקים שבזכותם העולם עומד, ורבי חנינא הוא היה בחינת צדיק הדור.

כ"ק האדמו"ר: והסנדלר הולך יחף? כל העולם בנחת וחנינא אין לו מה לאכול רק חרובים? תלמיד: צדיק אינו זקוק לאוכל, אז פה מה שכתוב זה הנשמה, לא הגוף.
כ"ק האדמו"ר: אז שיגידו שבזכות הנשמה של חנינא כל העולם חוזר בתשובה. למה הוא דוקא הזכויות שלו הולכים לאוכל? והוא לא אוכל מסכן.

תלמיד: זה מלכות מתוקנת, איך שהוא נוהג.
כ"ק האדמו"ר: הוריד שפע בלי לקחת לעצמו. מה אומר כבודו? זה כבר שמעתם בשיעור הראשון, מה חידשתם פה? נו? חידוש אנחנו צריכים!

תלמיד: אני חושב שזה פעם ראשונה שאנו רואים שיש קשר בין מעשי הצדיק לסביבה.
כ"ק האדמו"ר: זה לא פעם ראשונה, איפה ראינו את זה? עם המגפות, לא? שפרצה מגפה ובאותו רחוב לא היה מגפה, למה? היה איש ברחוב, שמה היה עושה?
תלמיד: השאיל את הכלים לקבורה.

כ"ק האדמו"ר: הוא השאיל את הכלי עבודה שלו לקבורה, אז ברחוב שלו לא היה מגפה, אז הנה, מידה כנגד מידה. והאשה שהיתה משאילה את התנור לחברותיה, אז מה היה מזה? שלא היה שרפה ברחוב שלה, תנור גם כן, מידה כנגד מידה.

טוב, האמת שאף אחד לא יכול לדעת איזה פעולה גורמת לאיזה תוצאה מהבחינה הזו, יש הרבה צדיקים, בטח היו צדיקים גדולים בזמן שלו, אז אם לא היתה יוצאת בת קול ואומרת שזה בזכות רבי חנינא כל העולם ניזון, אנחנו לא היינו יודעים, כי החשבונות האלה סתומים אצלו יתברך, זה אלף. זאת אומרת שאי אפשר לדעת מה גורם דוקא דרך עבודה מסוימת או דרך אחרת, צדיק אחד נניח הוא עושה צומות, צדיק אחר הוא כל הזמן מלמד זכות, מישהו אחר לא מפסיק רגע אחד ללמוד, כל אחד יש לו איזה הנהגה שהוא יותר עוסק בה, אני לא יודע אם יודעים מראש שדוקא בגלל הדבר הזה זה מגן ככה, והדבר ההוא זה מגן שמה. ראינו גם כן אצל מי שהיה מגן על כל העיר? רבא, שהיה מקבל דרישת שלום מן השמיים פעם בשנה מערב יום כיפור לערב יום כיפור, אז חלשה דעתו, נכון? אז אמרו לו דייך שכל העיר שמורה בגללך, אתה שומר על כל העיר.

זאת אומרת שהוא בעצמו לא ידע, אם לא לא היתה חולשת דעתו, אם היה יודע. ובדרך כלל בטח עדיף שגם הצדיק לא ידע ושאר אחד לא ידע, שמה שנסתר מין העין יש בו ברכה, אבל ודאי שהמעשים של הצדיקים גורמים נחת רוח ומבטלים באופן אוטומטי גזירות, וגורמים להורדת שפע, אז אולי אפשר לסכם ולהגיד שהמעשים הטובים של הצדיקים יש להם שני בחינות, או מבחינת "סור מרע" שזה לבטל כל מיני גזרות, או "עשה טוב" שהם מורידים שפע לעולם, אם זה מטר, אם זה תבואה, אם זה כל מיני דברים, כן? יש איזה סוד פה בעניין, או שנראה לכם שאולי זה עובד ככה או אחרת? דוקא רואים בחנינא בני שהוא חי בצימצום, תארו לכם אחד כמו חנינא שהגשם פסק או הגשם התחיל לרדת בדיוק לפי מה

שנוח לו, ככה משתמע מהפשט, כן, בקשה הכי קטנה, אז הוא היה אדם מפורסם, זה לא היה איזה אחד סתם, איך הוא היה כל כך עניי? למה לא פירנסו אותו? למה לא עזרו לו? ואם הוא היה רוצה להתפרנס, הוא לא יכל להתפרנס? לא היה לו במה לפרנס את עצמו? אלא כנראה שזה עבודת השם שלו דוקא, שהוא צורך מעט, מעט, מעט, כמה זה קב חרובין? כמה זה?

תלמיד: מאיזה בחינה, קלוריות?

כ"ק האדמו"ר: לא. כמות.

תלמיד: כף חרובין זה..

כ"ק האדמו"ר: לא כף - קב.

תלמיד: קב חרובין?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: מאה גרם.

כ"ק האדמו"ר: מאה גרם חרובים בשבוע?

תלמיד: לשבוע?

כ"ק האדמו"ר: או ליום?

תלמיד: לא יודע.

תלמיד: "קב חרובין מערב שבת לערב שבת" - לכל השבוע.

כ"ק האדמו"ר: כל השבוע.

תלמיד: אבל מה בשבת?

כ"ק האדמו"ר: בשבת לא כתוב פה, אנחנו לא יודעים.

תלמיד: הרב באבא סאלי היה אוכל מעט כל השבוע ובשבת היה אוכל יותר, לא?

כ"ק האדמו"ר: כן, נכון, אבל עכשיו אנחנו מדברים על רבי חנינא.

גם יש בן אדם שיכול לצום מערב שבת לערב שבת ואולי זה אפילו מצחיק בשמיים, זה לא מזיז להם, תלוי מה המטרה בפנים, אולי עושה בשביל גאווה, אולי עושה בשביל העולם הבא, אולי עושה בשביל שכואב לו הבטן, אני יודע מה, תלוי מי זה הבן אדם.

תלמיד: יכול לעשות בשביל גאווה?

כ"ק האדמו"ר: כן, ולהגיד שהוא צם מערב שבת לערב שבת.

טוב, כתוב שרבי חנינא מסתפק: "די לו בקב חרובין", די לו, אז מה החכמה אם די לו? זה שכל העולם ניזון בזכותו זה בגלל שהוא מסתפק? זה הסיבה, שבגלל שהוא מסתפק בקב חרובין מערב שבת לערב שבת? או זה סיבה אחרת, שהוא צדיק. מה הסיבה? כי אם די לו, זאת אומרת שהוא מסתפק בזה, שהוא לא סובל, אז אם הוא לא סובל אז למה צריך שיהיה לו מזה כזה זכות שכל העולם ניזון בזכותו? אז הוא מסתפק, יש בן אדם שלא אוהב לאכול.

תלמיד: אולי זה הפוך,

כ"ק האדמו"ר: זה הסוף, אתה אומר, אולי הוא הגיע לזה סוף סוף, לקח לו זמן להגיע לקב חרובין? אה?

תלמיד: אני חושב שעבד על כך שיהיה די לו.

כ"ק האדמו"ר: זה מה שאמרנו, שהדרגה של די לו, זה לא אוטומטי, זה לא מלידה, זה רק אחרי שהוא עבד על זה, ואולי אם רבי חנינא היה אוכל הרבה, כל יום פרה שלמה לשם שמיים, זה היה עושה יותר רושם?

תלמיד: אולי.

תלמיד: יותר קשה לאכול לשם שמיים.

כ"ק האדמו"ר: יותר קשה לאכול לשם שמיים מאשר לצום לשם שמיים!

תלמיד: נכון.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אנחנו יש לנו רק שאלות פה, אין לנו תשובות, זה רק השערות כל זה, אבל זה מעניין שהוא די לו בקב חרובין וכל העולם ניזון בזכותו. משתמע אם זה על זה קשור, אם באמת יש קשר בין העבודה הזו שהוא אוכל מעט לבין שהעולם ניזון, אז זה מעניין מאוד, אז כביכול יש פה איזה דרך לזכות את העולם. רגע. אז נראה פה שיש איזה דרך, סיבה ותוצאה, הוא עובד על עצמו לא לאכול הרבה ובזכות זה כל העולם ניזון, זה עבודה של אהבה או עבודה של יראה?

תלמיד: אהבה.

כ"ק האדמו"ר: למה? זה צימצום של האוכל.

תלמיד: אבל בכוונה..

כ"ק האדמו"ר: בפשט, זה צימצום של האוכל, זה עבודה של?

תלמיד: יראה.

כ"ק האדמו"ר: יראה. אבל זה תלוי הכוונה, יפה אמרתם. יכול להיות שהוא אוכל מעט והוא עושה את זה מתוך אהבה גדולה, ולא דוקא מתוך יראה, אז אי אפשר לדעת מזה. כן? תלמיד: אני לא מבין, כל מה שאנחנו לומדים בזמן האחרון סכנה מאוד גדולה, כי כל דור תלוי באיזה צדיק, כאילו שכל העולם תלוי בחוט, ואם החוט הזה עושה איזה שהיא פשלה - כל הדור סובל, אז איפה מה שאנחנו צריכים לתקן, איפה כל מה שאנחנו צריכים לעשות?

כ"ק האדמו"ר: כתוב "וצדיק יסוד עולם", וזה בכל דור ככה, רק בודאי בדור כזה כמו שלנו אז אולי דורשים מהצדיק פחות, כי הכל הולך ויורד, פוחת הדור, גם הדור פוחת וגם הפער בין הצדיקים לבין האנשים הרגילים פוחת.

תלמיד: למה צדיק אחד?

כ"ק האדמו"ר: הפער במדרגה?

תלמיד: צריכים שלושת אלפים, למה אחד?

כ"ק האדמו"ר: "ראה הקב"ה שצדיקים מועטין", ככה כתוב בגמרא, "עמד ושתלן בכל דור ודור", צדיקים יש מעטים, ויש צדיקים גלויים ויש נסתרים. בטח שלא כל העולם עומד רק על צדיק אחד, פה כתוב שהם ניזונים בזכות רבי חנינא, נניח, חלילה, שחנינא לא היה בסדר אז העולם היה מת מרעב? זה מה שאתה שואל?

תלמיד: זה מה שאני שואל, כן.

כ"ק האדמו"ר: מה אתם אומרים?

תלמיד: בשביל זה יש השגחה, השם רוצה לקיים את העולם.

כ"ק האדמו"ר: אז אם אין לו בחירה בעניין הזה אז גם אין לו זכות לקיים את כל העולם, מי שיש לו בחירה ומתגבר על יצרו עושה יותר זכות בשמיים. מה שאמרו פה, "עולם כמנהגו נוהג".

טוב, השם יתברך לא עוזב את העולם בלי צדיקים, שצדיק אחד הולך - בא צדיק אחר, חייב, ויכול להיות שזה באמת לא תלוי בצדיק אחד, כתוב 'ל"ו צדיקים' ואם הצדיק מאיזה שהיא

סיבה נופל אז יש מי שאחריו, שבזכותו, או שחלילה יש גזרות קשות, דינים, ואז העם עושה תשובה ואז עוד פעם יש איזון, לפי העניין.

טוב, אומר המהרש"א שהקול הזה לא יוצא כל יום. "אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני" - אלא רק בזמן שחנינא בני היה חי, לא היום, היום כבר לא יוצא הקול הזה. טוב, עוד משהו? זהו להיום.

ממעשי אשת רבי חנינא בן דוסא שהיתה מלומדת בניסים

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ד עמ' ב' , דף כ"ה עמ' א' , לשון הגמרא :

"הוה רגילא דביתהו למיחמא תנורא כל מעלי דשבתא ושד משום כיסופא הוה לה הך שיבבתא בישתא אמרה מכדי ידענא דלית להו ולא מידי מאי כולי האי אזלא וטרפא אבבא איכספא ועיילא לאינדרונא איתעביד לה ניסא דחזיא לתנורא מלא לחמא ואגנא מלא לישא אמרה לה פלניתא פלניתא אייתי מסא דקא חריך לחמיך אמרה לה אף אנא להכי עיילי תנא אף היא להביא מרדה נכנסה מפני שמלומדת בנסים אמרה ליה דביתהו עד אימת ניזיל ונצטער כולי האי אמר לה מאי נעביד בעי רחמי דניתבו לך מידי בעא רחמי יצתה כמין פיסת יד ויהבו ליה חד כרעא דפתורא דדהבא (חזאי) [חזיא] בחלמא עתידי צדיקי דאכלי אפתורא דדהבא דאית ליה תלת כרעי (ואת אוכלת) [ואיהו] אפתורא דתרי כרעי (אמרה ליה) [אמר לה] ניחא לך דמיכל אכלי כולי עלמא אפתורא דמשלם ואנן אפתורא דמחסר אמרה ליה ומאי נעביד בעי רחמי דנשקלינהו מינך בעי רחמי ושקלוהו תנא גדול היה נס אחרון יותר מין הראשון דגמירי דמיהב יהבי מישקל לא שקלי חד"

"מעשה באשתו של רבי חנינא בן דוסא, שהיתה רגילה להסיק התנור בכל ערב שבת, והיתה נותנת בו איזה דבר שהוא מעלה עשן הרבה, כדי שהשכנים יהיו סבורים שגם היא אופה בתנור. וזה עשתה מחמת בושה, שלא היה לה מה לאפות בתנור. היתה לה שכנה, אמרה: יודעת אני שאין לה כלום מה לאפות ולבשל, לכן אלך ואראה מה זה העשן שעולה כקיטור הכבשן. הלכה ודפקה על הדלת, ונתבישה ממנה והלכה לחדר אחר. נעשה לה נס, שמצאה השכנה הזאת את התנור שהוא מלא לחם, וגם ערבה מלא עיסה. אמרה לה השכנה: לכי מהר והביאי מרדה, והוציאי את הלחם מין התנור, שלא ישרף הלחם אם ישאר מונח עוד בתנור. אמרה לה אשת רבי חנינא בן דוסא: גם אני הלכתי לחדר הזה כדי לקחת מרדה משם להוציא הפת מין התנור. ובאמת כן היה, שהלכה לחדר ההוא בכוונה לקחת את המרדה, והגם שהיתה יודעת שאין בתנור מאומה, אמנם לפי שהיא היתה רגילה שיעשו לה ניסים לכן הלכה לחדר הזה. אמרה אשתו של רבי חנינא בן דוסא לבעלה: עד אימתי נסבול כל כך צער הפרנסה? אמר לה: מה אעשה? אמרה לו: בקש רחמים, שיתנו לך מין השמיים מהטוב שעתידי לצדיקים להיות לעולם הבא. ביקש רחמים, ויצאה כמין יד מין השמיים, ונתנה לו רגל אחת משולחן של זהב. ראתה אשתו בחלומה, שעתידין הצדיקים לאכול על שולחן של זהב שיש לו שלוש רגליים, והוא יאכל על שולחן של זהב שיש לו רק שתי רגליים. אמר הוא אליה: וכי נוח לך שכל הצדיקים יאכלו על שולחן זהב של שלוש רגליים, ואנחנו נאכל על שולחן שחסר רגל אחת? אמרה לו: בקש רחמים שיקחו זאת בחזרה. ביקש רחמים, ולקחו מאיתו בחזרה. ותנא: גדול נס האחרון יותר מין הראשון, כי קבלה בידינו, כי מין השמיים נותנים לאיש אבל אין לוקחים ממנו בחזרה."

עד כאן. מה אתם אומרים רבותי על הסיפור הזה? אה? יש מה להגיד או הכל מובן? טוב, נתחיל את הסיפור. "מעשה באשתו של רבי חנינא בן דוסא, שהיתה רגילה להסיק התנור בכל ערב שבת, והיתה נותנת בו איזה דבר שהוא מעלה עשן הרבה, כדי שהשכנים יהיו סבורים שגם היא אופה בתנור." - מה אתם אומרים על זה? כן?

תלמיד: אשתו היתה צדיקה, כי לא רצתה להטריח את השכנים.

כ"ק האדמו"ר: לא להטריח אותם? אבל כתוב פה "מחמת בושה".

תלמיד: טוב, לדעתי זה בושה להטריח.

כ"ק האדמו"ר: אתה מלמד זכות.

תלמיד: אם הם היו באים ונותנים לה אז זה היה מבייש גם אותה וגם היה מטריח אותם.

כ"ק האדמו"ר: והיה מזכה אותם, ככה יכול להיות עליהם קיטרוג. שאשתו כזו של הצדיק

והיא צדקת ואין להם מה לאכול ואף אחד לא בודק. "וזה עשתה מחמת בושה, שלא היה לה

מה לאפות בתנור" - מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: אני לא חושב שזה בושה.

כ"ק האדמו"ר: אתה לא מבין למה..

תלמיד: זו היתה ההנהגה של הצדיק, אז היא היתה יכולה להבין את זה, היא לא הכירה

אותו מאתמול שלשום.

כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור להנהגה של הצדיק?

תלמיד: הרי הוא רצה ככה.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שהוא רצה ככה? אולי זה משמיים ככה.

תלמיד: כמו שאמר "מי שאמר לשמן שידלוק יאמר לחומץ שידלוק" יכל היה להגיד, מי

שדאג שיהיה אוכל בעולם, יביא לי עכשיו שולחן מלא?

כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: זה לא היה לו בעיה, אבל הוא רצה את ההנהגה הזאת, והיא חיה איתו, היא

היתה צריכה לקבל את הנהגה הזו.

כ"ק האדמו"ר: הבנתי אותך.

תלמיד: אני חושב, כבוד הרב, שהיא לא רצתה שיגידו, 'מה, לבעלה הצדיק אין מה

לאכול כי הוא לא מוכן לבושה'.

כ"ק האדמו"ר: חילול ה'.

תלמיד: כן, שיגידו שהנה צדיק ואין לו מה לאכול, והיא צדיקה כי היא הסכימה לחיות

כך.

תלמיד: זה לא בושה שלה.

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר שזה לא הבושה שלה, זה כדי לכפר על הבעל או כדי שלא יהיה

חילול ה'. מה אתה אומר?

תלמיד: עשתה השתדלות.

כ"ק האדמו"ר: עשתה השתדלות?

תלמיד: כן, זו ההנהגה שלה להדליק את התנור.

כ"ק האדמו"ר: אבל היא היתה רגילה להדליק את התנור ולא היה כלום, לא יצא לה כלום

בנתיים.

תלמיד: היא רגילה בניסים, היא אומרת.

כ"ק האדמו"ר: מה לא עושים בשביל הבושה. רבותי הבושה הזו זה דבר חיובי או זה דבר

שלילי?

תלמיד: כמו שנשמע מהפשט זה לא חיובי.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: כי זה נובע מחוסר השלמה עם מה שקורה, נראה כאילו יש לכאורה הפרש מדרגות גדול בינה לבין בעלה.

כ"ק האדמו"ר: נו? תעמיק עוד.

תלמיד: היא היתה ענונתנית, כיוון שהיא היתה רגילה בניסים, שהיא הלכה להביא את ה...
ה...

כ"ק האדמו"ר: 'מרדה'.

תלמיד: היא יכלה לא לעשות כלום ולבטוח בה' ובכל זאת היא עשתה השתדלות כמו שצריך

כ"ק האדמו"ר: אתה בקיצור רוצה ללמד עליה זכות, אנחנו בסוף מלמדים זכות, קודם שואלים ואחר כך מלמדים זכות. נו? תתחיל בקו שהתחלת, כן?

תלמיד: היתה צנועה - לא רצתה שאחרים ידעו מה קורה בבית שלה.

כ"ק האדמו"ר: אתה גם מלמד עליה זכות. בואו נתרכז בקטע שהאישה הצדקת הזאת מתביישת מהשכנים והיא עושה קונצים כדי שלא יראו שאין לה אוכל, היא מתביישת מהם, זה הפשט, לא לברוח מהפשט, מאיפה זה בא הדבר הזה, זה דבר טוב או לא דבר טוב?

תלמיד: זה טבעי, "עשה שבתך חול ואל תזדקק לבריות", והיא התביישה למה שזה יהיה רע?

תלמיד: לאדם יש את הכבוד העצמי שלו.

כ"ק האדמו"ר: עדיף להיות רעב אבל שיהיה כבוד?

תלמיד: נראה שהיא עדיפה שלא יחשבו שהיא עניה מסכנה.

תלמיד: ככה זה נראה.

כ"ק האדמו"ר: ככה זה נראה. כן? הדבר הזה - "מה יגידו", אנחנו לפעמים קוראים לזה "קליפת מה יגידו" הרבה דברים האדם עושה בגלל קליפת 'מה יגידו'. מצד שני כתוב שרב צריך להשתדל להיות נקי בעיני אלוקים והאדם, נכון? עכשיו, ממה היא התביישה האישה? מזה שאין לה מה לאכול בשבת, לאפות?

תלמיד: לא.

כ"ק האדמו"ר: מזה שלאחרים יש ולה אין? זה מה השורש הזה? מה השורש של הכאב שלה?

תלמיד: קנאה.

כ"ק האדמו"ר: קנאה. יפה מאוד! לשכנות יש ולה אין, והיא מתביישת כי להם יש ולה אין יש בזה קנאה או לא?

תלמיד: שהיא לכאורה מקנאה בהם?

כ"ק האדמו"ר: כן, כן, שזה נראה לה דבר נכון שיהיה, והנה השם לא נתן לה ולהן כן נתן אז היא לא רוצה שהם ידעו שלה יש פחות משלהם, מה זה תחרות? מה זה הדבר הזה? היא אשת של רבי חנינא בן דוסא, היא לא אישה פשוטה.

תלמיד: מאוד מפתיע מה שקורה שם.

כ"ק האדמו"ר: מה שרואים פה באמת, זה המסכת חיים עם השכנים, זה מעניין מאוד, הם ידעו מה יש, מה אין.

זה לא עזר לה בכלל שהיא שמה את הזה בתנור כדי לרמות את השכנים השכנים יודעים שאין לה כלום, זה עוד יותר כואב, זה עוד יותר מסכן כזה, המסכנות שבמסכנות, אדם לפעמים חושב שאם הוא מרמה מישהו... הוא לא יכול לרמות אף אחד! יודעים. שכנים יודעים. מה אתם אומרים על זה? מה אומר כבודו?

תלמיד: אני חושב, כבוד הרב, שהם הגיעו למצב הזה שהצדיק אין לו מה לאכול. אז צריך להיות שהחסידי שלו ידאג לו לאוכל, זה נראה כאילו, אפילו החסיד מאוד התבייש. **כ"ק האדמו"ר**: קודם כל, השכנים היו בעניינים, רואים פה, לפי הפשט השכנים ידעו בדיוק מה העניינים, גם שאין וגם שהיא עושה כאילו יש, שניהם. אז היינו מצפים ששימו להם בסתר, מה יש, יביאו כסף, ישימו משהו בסתר. לא רק שלא שמים בסתר וגם לא בגלוי, גם באים לבדוק, לתפוס אותה במסכנות שלה, לחשוף אותה, השכנה הזו רשעית, היא באה לחשוף את האוממלות שלה, את התרמית, אם אתה כבר יודע, אם אדם יודע שהשני יש לו איזה בעיה והוא מסתיר אותה כדי לא להתביש, תלך תחשוף אותו? איזה מין דבר זה? אה? תלמיד: אני חושב שגדולתה מתבטאת בכך שלא עשתה עין הרע על השכנים וחיה עם הבושה.

כ"ק האדמו"ר: אשת רבי חנינא לא רשעית, היא צדקת. תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: יש פה מוסר השכל גדול בעניין הזה, "הנהנה מקלון חברו אין לו חלק לעולם הבא". וזה פה מעניין שהיא שיתפה איתה פעולה, זאת אומרת יש פה איזה משחק כזה, זה מעניין, זה משחק כזה, זה חיי משחק - זה לא חיי אמת, אז ממה נפשך, אין כסף אז אין כסף, אין לאכול, יש משהו לאכול - יש, אין - אין, השכנים יודעים - השכנים יודעים, זה בעיה שלהם, יביאו - יביאו, לא יביאו - לא יביאו, יביאו - אולי לא ניקח, מה זה? זה לכאורה שקר הדבר הזה, שהיא עושה פה הצגה שלמה, והי עשה לה נס כי היא אישה טובה, אבל זה לא פשוט. אה? למשל, אני עבדתי בחינוך מיוחד, ולא עלינו ולא עליכם, לפעמים יש ילד חריג במשפחה, אז אחד הדברים הקשים זה בושה, שהמשפחה מתביישת בו, סוגרת אותו בחדר, סוגרת אותו בארון, לא מזמינה אף אחד הביתה, לא לוקחים אותו לשום מקום, מסתירים אותו, לפעמים בצורה אכזרית.

וגם החברה לא מכונה לקבל מישהו חריג, לא רוצים? תנסו לפתוח באיזה שכונה מוסד למפגרים או משהו, תראו מה שהשכנים עושים, עושים מזה הפגנות וסיפורים, כן, מסכנים לא אצלינו, לא רק בשכונתנו שלא יהיו. זאת אומרת שיש פה איזה פגם עמוק בחברה האנושית בכלל, כנראה, של חוסר יכולת ורצון להתמודד עם החריג ולקבל אותו כחלק מהחברה, מה אדם אשם אם הוא מפגר או אם הוא אוטיסט, או אם הוא משוגע או אם הוא נכה? מה שרואים פה זה כל המשחקים, או עני, עני אין לו מה לאכול, אז מה? רבי חנינא לא היה לו שם טוב, בודאי היה לו שם טוב, ודאי ידעו שהוא עני הגון, מה? לא ידעו שהוא צדיק? מה יהיה עם זה? זה צריך תיקון גדול הדבר הזה, שאדם לא יתבייש ממה שהי נותן לו או לא נותן לו, ושהחברה שתקבל אותו כמו שהוא, ואם יש ביכולתם לעזור - שיעזרו. פה הכל הפוך על הפוך, הכל הצגות, הכל צביעות ורשעות, שזו וסיבה לחשוף אותה, ועזות פנים.

תלמיד: למה הקב"ה נותן שיהיו הרבה כאלה ילדים חריגים וכל זה, איזה נחת יש לו מזה?

כ"ק האדמו"ר: טוב, זו שאלה אחרת, יש תיקונים גם לנשמה של החריג וגם לנשמות

הסובבות, וכל מיני עניינים וגילגולים. גם דוד המלך שאל אותו דבר, הוא לא הבין בשביל מה יש חולי נפש עד שהוא נזקק לזה. כל דבר יש לו סיבות, זה דברים עמוקים. אבל זה לא משנה, אולי בשביל שאנשים יהיו רחמנים, ואולי בשביל שיהיו בעלי חסד, אולי בשביל שיהיו אנשי אמת.

תלמיד: זה חלק מהתיקון.

כ"ק האדמו"ר: כן, אז פה רואים שהחברה כאן לא היתה מתוקנת בעניין הזה בכלל, הכל ככה משחקים. זה נראה מתאים להיום, שאדם עושה רושם, הולך עם מכונית יוקרה אבל זה בכלל מעוקל, או שהוא גנב את זה בכלל מאיזה מקום, העיקר הרושם.

אה, הנה המילה הגיעה, פה חשוב הרושם, לא האמת, בואו נעשה רושם שיש לנו מה לאפות בשבת אתם יודעים כמה אנשים משקיעים היום, אני לא בזה ברוך ה', אבל מספרים לי, אנשים מתל-אביב וממקומות כאלה, כמה כסף משקיעים רק בשביל הרושם.

הרושם, רבותי, אנשים חיים בשביל הרושם, הם קונים בושם מיוחד שעולה לא יודע כמה, בשביל הרושם, נעליים מהתוצרת הזו בשביל הרושם, חולצה מהמעצב אופנה הזה והזה בשביל הרושם, הכל "עלמא דשיקרא", זה "עלמא דשיקרא".

תלמיד: כך הם 'שורדים', בלי זה הם אבודים.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא אבודים, למה אבודים? כי זה מה שנותן לבן אדם הרגשה שהוא שווה?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: אז זה שקר, אדם לא שווה בגלל הבושם שלו ולא בגלל הנעליים שלו, הוא שווה כי הוא בן אדם. זאת אומרת שמשתחווים לשקר, פה מה שאנחנו רואים, באמת, בקטע הזה של אשתו של רבי חנינא, שהיא לכאורה שיתפה פעולה עם השקר הזה, אולי מתוך צער, אנחנו לא שופטים, חס וחלילה, כן מתוך צער שהיתה בשכונה וכולם ידעו את העוני, ושאין לה מה להכניס לתנור, והיא לא יכלה לסבול, ובן אדם שבצער אי אפשר לשפוט אותו, מי אנחנו שנשפוט מישהו. אבל, אבל זה כביכול שיתוף פעולה עם השקר בעצם, אם השקר הסביבתי.

תלמיד: יכול להיות גם שלא היתה לה ברירה?

כ"ק האדמו"ר: תמיד יש ברירה, למה לא היתה לה ברירה?

בוא נגיד ככה, אנחנו ברוך השם בזמן האחרון, בלי עין הרע, כן ירבו, יש לנו כל מיני חתונות בסביבה, כן?

תלמיד: ברוך ה'.

כ"ק האדמו"ר: כן, אז הנה, יש חתונה ויש חתונה, אפשר לגמור חתונה בחמש מאות שקל, פה בבית, אפשר לגמור חתונה בחמישים אלף שקל, מאה אלף שקל, לא יודע כמה. זה שקר, כל זה זה שקר, זה זוג צעיר שצריך להתחתן, צריך להוציא כל כך הרבה כסף בשביל שלוש שעות באולם, זה שקר שכולם הולכים עליו, כולם משתפים איתו פעולה ואי אפשר לברוח מזה, כי מה יגידו? מה זה? מה יגידו?

תלמיד: האמת היא שאדם לא יכול לברוח מדברים.

כ"ק האדמו"ר: אז אנחנו צריכים להשתדל לתקן את העולם, וזה לא "עולם כמנהגו נוהג", צריך לתקן עולם במלכות ש-ד-י, לא להשלים עם השקרים, להשתדל לא להשלים עם השקרים, והשקרים האלה מאוד קשים, זאת אומרת שבאותו זמן היה נהוג, כמו היום, שאשה צריכה לאפות משהו לשבת, השכנות הרכלניות עמדו עם האף שלהם להריח מה יוצא

לה מהתנור, הם ידעו שאין לה כלום, איך הם ידעו אני לא יודע, אולי עקבו אחריה אם הלכו למכולת, או ראו אם הכניסו אוכל או לא, עקבו אחריה וראו שלא נכנס אוכל לבית. אין כלום, ועושים מזה חגיגה. השם יעזור, העניין הזה שלא להתכבד בקלון חברו, יש לו הרבה סעיפים וסעיפי סעיפים שאנחנו לא תמיד שמים לב לזה, ואנחנו יכולים ליפול בזה בקלות. תלמיד: בטעות גם פוגעים.

כ"ק האדמו"ר: כן, צריכים לפתח את הרגישות לעניין הזה החברתי, ולחריגים ולעניים ולמסכנים, להשתדל שלא נהיה גסי רוח. כן?

תלמיד: יכול להיות שהיא עשתה לשם שמים, שלא יהיה חילול ה'.
כ"ק האדמו"ר: אמרנו את זה בהתחלה, כדי לשמור על כבוד בעלה, לשמור על כבוד שמיים, יהנה הצדיק שהעולם ניזון בזכותו ואין לו מה לאכול לשבת? אבל פה יש איזה שקר שלא תוקן, אני הייתי מדליק את התנור, עושה ריח, מחכה שהיא תכנס, מרחרח, אומר לה: את יודעת שבכוונה הדלקתי את זה לראות אם תבואי לבקר אותי, ונותן לה על הראש מוכיח אותה, מראה לה את הפגם שלה. זה שאדם עני זה לא פגם, אבל זה שאדם כזה רשע זה גועל נפש.

תלמיד: אבל השכנה ראתה עשן, היא חושבת אולי הבית נשרף, באה לעזור.
כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא, יש פה פשט, אל תתחיל לשנות, כתוב פה מה שכתוב:

"והיתה נותנת בו איזה דבר שהוא מעלה עשן הרבה, כדי שהשכנים יהיו סבורים שגם היא אופה בתנור. וזה עשתה מחמת בושה, שלא היה לה מה לאפות בתנור. היתה לה שכנה רעה, אמרה: יודעת אני שאין לה כלום מה לאפות ולבשל, לכן אלך ואראה מה זה העשן שעולה כקישור הכבשן. הלכה ודפקה על הדלת, ונתבישה ממנה והלכה לחדר אחר. נעשה לה נס, שמצאה השכנה הזאת את התנור שהוא מלא לחם, וגם ערבה מלאה עיסה. אמרה לה השכנה: לכי מהר והביאי מרדה, והוציאי את הלחם מין התנור, שלא ישרף הלחם אם ישאר מונח עוד בתנור. אמרה לה אשת חנינא בן דוסא: גם אני הלכתי לחדר הזה כדי לקחת מרדה משם להוציא הפת מין התנור. ובאמת כן היה, שהלכה לחדר ההוא בכונה לקחת את המרדה, והגם שהיתה יודעת שאין בתנור מאומה, אמנם לפי שהיא היתה רגילה שיעשו לה נסים לכן הלכה לחדר הזה."

העשן יצא מהארובה, והיא נכנסה לבית, ומה היא פתחה את התנור, מי היא בכלל שתפתח את התנור?

תלמיד: היא נכנסה בלי רשות גם.
כ"ק האדמו"ר: לא, זה לא, זה ברור שזה לא.

תלמיד: כנראה שהם היו, חיו בפשטות.
כ"ק האדמו"ר: כן, אני אכנס לבית שלך, אפתח את הפריזיידר לראות מה יש לך, איך תרגיש?

תלמיד: זה שהיא נכנסה הביתה, מראה שהם חברות.
כ"ק האדמו"ר: היו חברות.

תלמיד: הם היו חברות.
כ"ק האדמו"ר: איזה מין חברות אלה?
תלמיד: אם היא באה לראות אם יש שרפה, אז היתה פותחת את הדלת ורואה שאין

שרפה.

כ"ק האדמו"ר: היא הלכה לתנור. השכנה באה לתפוס אותה בקלקלה שלה, באה להראות שאין לה כלום ושהיא עושה קונצים, זה המטרה שלה.

תלמיד: חמור מאוד.

כ"ק האדמו"ר: בטח זה חמור מאוד, זה הלימוד החמור והכואב, והיא היתה אומללה וסמכה על הנס מתוך אומללות, הלכה להביא מרדה, אולי השם יעשה לה נס, לא היה לה פנים להגיד לה, לא כלום. אבל מצד שני, אפשר לכאורה להגיד כאן, 'מגיע לה כי היא עשתה כביכול שקר, בשביל מה הדליקה את התנור?'

תלמיד: זה בכלל לא ברור למה הגיע לה נס.

כ"ק האדמו"ר: מחר אנחנו בע"ה נדון בנס.

התחלנו לדון פה בכמה סוגיות בסיפור, ודיברנו על אשתו של רבי חנינא בן דוסא שהיתה מתביישת מהשכנים, וניתחנו את זה מאיזה צד זה בא לה העניין של הבושה, שהיתה עושה קונצים כדי שהם יחשבו שיש לה בתנור, ומה אכפת לה מה הם חושבים ומאיפה זה נובע. היו פה כמה תשובות מעניינות שזה בגלל חילול ה', שבעלה היה צדיק גדול ואם אין לו מה לאכול זה חילול השם וכו'. אז מצד זה כנראה היה לה בושה, גם אמרו שאולי זה קנאה. על כל פנים לא דנו לכף זכות את השכנה הזאת, שהיא באה והיא יודעת שאין לה מה לאכול, והיא רואה שם והיא מחטטת לה בתנור לראות, לבייש אותה, שזה אסור לעשות דבר כזה, כמו שהשכנים האלה. אם אדם יודע שלשכן אין לו מה לאכול אז שיתן לו מה לאכול, או שיתן לו בסתר אבל לא ילך לבייש אותו לחטט לו בתנור, ואם היא יודעת עוד יותר, או שהיא עושה בכוונה כדי שיחשבו שיש כדי לא להתבייש, והיא הולכת וחושפת אותה - זה נקרא "להנות מקלון חברו", אין לו חלק לעולם הבא בשביל שעשה דבר כזה, אז זה דבר חמור.

עכשיו אנחנו ממשיכים, אז היא אמרה לה שהיא תביא מרדה ותיקח את הלחם מהתנור: **"שלא ישרף הלחם אם ישאר מונח עוד בתנור. אמרה לה אשת רבי חנינא בן דוסא: גם אני הלכתי לחזר הזה כדי לקחת מרדה משם להוציא הפת מין התנור. ובאמת כן היה, שהלכה לחזר ההוא בכונה לקחת את המרדה, והגם שהיתה יודעת שאין בתנור מאומה, אומנם לפי שהיא היתה רגילה שיעשו לה ניסים לכן הלכה לחזר הזה."** - כן, פה יש כמה נקודות מעניינות, זאת אומרת מצד אחד לא היה לה מה לשים בתנור, מצד שני היא שמה משהו להעלות עשן כדי שהשכנה תחשוב שיש לה משהו בתנור. כן, זאת אומרת היא מתיחסת לטבע ולמה יגידו ומה השכנה, וכל הסיפורים האלה. עכשיו, באה השכנה וניגשת לתנור וזאת הולכת להביא מרדה מהחזר הסמוך, ובאמת מעידה הגמרא שהיה לה אמונה ובטחון שלם, שהיא תבוא ואולי היא תמצא משהו שמה כי היא רגילה שיעשו לה ניסים. מה אתם

אומרים על הנקודה הזו? כן?

מנכים לה מזכויותיה או לא?

תלמיד: לא.

כ"ק האדמו"ר: למה לא?

תלמיד: היה יכול להיות לה בושה.

כ"ק האדמו"ר: מצד שני, אם היא מתביישת מזה שהיא עניה, אולי מגיע לה בושה. מה יש להתבייש מזה שאדם עני? הכל בידי שמיים, זה מה שהשם עושה אז זה מה יש, למה היא צריכה להתבייש? מה אומר כבודו?

תלמיד: אם לא היה הנס הזה-היה חילול השם.
כ"ק האדמו"ר: היא היתה נראית משונה, הולכת להביא מרדה ואין לה כלום בתוך התנור, אה? מה אומר כבודו?

תלמיד: בשביל לא להטריח את ה'.
כ"ק האדמו"ר: יש בזה להטריח את ה'?

תלמיד: מכח האמונה אפשר לקבל ניסים, היום הפסיק לי הגשם בדרך להנה, אני מקווה שבחזרה גם יפסיק.

כ"ק האדמו"ר: לא, אתה כמו רבי חנינא בן דוסא מהסיפור הקודם...

תלמיד: אבל באמת הגשם הפסיק, לא רציתי להגיע היום לירושלים, ברוך השם הגעתי.

כ"ק האדמו"ר: טוב, הגשם הפסיק וגם הנזילות הפסיקו... כן?

תלמיד: היא כל כך מאמינה שהיתה רגילה בניסים.

כ"ק האדמו"ר: כן?

תלמיד: היא חיה כל כך חזק כך שבעצם כל המציאות זה נס. זה שיש לה משהו לעשן בתנור בכלל זה נס.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא מהצד הזה. אם בן אדם יודע שכל המציאות זה נס - זה משהו אחר,

אבל היא פה מצפה לנס נס, לא לנס של כל המציאות זה נס, נס מתנוסס. מה אתה אומר?

תלמיד: מוזר לחשוב שהיא מצד אחד מתביישת ומצד שני מתרגלת לנס, זה תמוה, לא

צריך לסמוך על הנס.

כ"ק האדמו"ר: נו?

תלמיד: אז אם הדרגה שלה היא כזאת, אז הנס לא בא בזכותה, אלא בזכות בעלה,

מכאן שהיא אישה שלכאורה מאוד פשוטה.

תלמיד: אולי זה גם יגרום לשכנה לעשות תשובה כשהיא רואה את הנס.

כ"ק האדמו"ר: לא מגיע לה נס, לאשה כזו, השכנה, שבאה לבייש אותה, היא יודעת שאין

לה כלום, והיא באה לפתוח לה את התנור, מגיע לה נס לשכנה הזו? לא, הנס בשביל בעלת

הבית.

תלמיד: לפי החלום שהיא חלמה בסוף, וסיפרה לבעלה רואים שהיא צדקת.

כ"ק האדמו"ר: אה, למה הלכת לסוף?

תלמיד: לפי הסוף אנחנו מבינים שהיא צדקת, אז לא יכול להיות שהיא כמעט כמו

הפשט.

כ"ק האדמו"ר: לא אומרים פה שהיא לא צדקת, זה מעניין להבין את האישיות שלה איך זה

עובד. מצד אחד היא מתחשבת עם השכנות כמו שאנחנו הקטנים היינו מתחשבים, מצד

שני.. בדרך הטבע, לא להתבייש מהם, כן להתבייש מהם, היינו מצפים שהיא לא תתבייש

מהם בכלל. מצד שני, יש לה בטחון כזה שהיא הולכת להביא את הכלי מהמטבח, היא

יודעת שהי עושה לה נס, זה פלא. עכשיו למה השם עושה לה נס?

תלמיד: השאלה אם זה בטחון או הרגל.

כ"ק האדמו"ר: מה זה הרגל?

תלמיד: לרבי חנינא היו הרבה ניסים, האם זה בזכות מידת בטחון שלו או פשוט בזכות

הרוחנית שלו?

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שהנס הופך להיות טבע, ויש אפשרות כזו, הנה צדיק כזה - הנס

אצלו זה כבר בטבע. מספרים על הבעל שם טוב לפני שהוא התגלה, שהוא היה הולך ביער שמה בין שני הרים, והוא היה עסוק בכל מיני עניינים עליונים, ואז היה נופל וההרים התאחדו בשביל שהוא לא יפול, ואז גילו אותו, שה' עשה לו נס. אז יש דברים כאלה, ראינו אצל רבי חנינא כל הזמן יש ניסים. אז הוא שואל פה: האם זה בא אצלה מתוך בטחון בה', כמו שאנחנו אומרים, או שזה הרגל כבר, שהנס זה כבר הפך להיות טבע שני כזה, ואז אנחנו בבעיה, לא? טוב, זה מוריד את המחיר של הנס, איך אומרים, זה כבר דבר שאדם בטוח כזה, לא מתוך בטחון תמים אלא מתוך זה שזה כבר ככה יום יום.

תלמיד: גם בני ישראל במדבר היו בטוחים שיהיה להם תמיד מן, זה מתוך הרגל, גם היא כבר רגילה לקבל את זה מהקב"ה.

כ"ק האדמו"ר: למה לא היה לה נס שהאישה לא תבוא בכלל לבלבל את המוח, השכנה?
תלמיד: זה אלף. בית, אני חושב שהיא התנהגה כדרך הטבע כדי שלא ידעו שהיא צדקת.

כ"ק האדמו"ר: לא, זה היה בינה לבין עצמה, זה שהיא עשתה עשן, הגמרא אומרת זה כי היא התביישה מהשכנה. אז היה יותר קל שהשכנה תירדם באותו יום או שלא תריח את העשן או שלא תבוא ולא תפתח את התנור, מאשר לעשות נס כזה, 'יש - מאין': אין אוכל - פתאום יש.

תלמיד: בחירה חופשית.

כ"ק האדמו"ר: בחירה חופשית לא לוקחים. מה אומר כבודו?

תלמיד: הנס הוא בשביל שלא תתבייש.

כ"ק האדמו"ר: התחשבו בבושה שלה ועוד איך. כן?

תלמיד: חשבת, שאדם דואג לכבוד שמיים אז משמייים דואגים לכבודו.

כ"ק האדמו"ר: איך היא דאגה לכבוד שמיים? שלא יהיה חילול השם שאין לה מה לאכול ערב שבת.

תלמיד: לכן היא עשתה את כל זה, ומשמייים דאגו לכבודה.

כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: יש מצבים שאדם מתפלל כי הוא במצב גרוע שאין לו משהו אחר לעשות.

כ"ק האדמו"ר: פה היא לא התפללה בכלל, זה נקודה מאוד מעניינת, היא עשתה השתדלות בטבע, היא הלכה להביא את המרדה, זהו. לא התפללה.

תלמיד: אולי בלב היא התפללה?

כ"ק האדמו"ר: היא לא התפללה.

תלמיד: אולי היה ציווי?

כ"ק האדמו"ר: מה ציווי?

תלמיד: שהיא תיגש להביא את המרדה ואז..

כ"ק האדמו"ר: מי ציווה עליה?

תלמיד: מהשמיים.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא אומרים פה, היו אומרים יצאה בת קול, אמרו לה. לא. היא הלכה והיא הביאה את זה. אני אספר לכם סיפור, היה זוג אחד שהתחתנו, הרבה שנים לא עלינו ולא עליכם, לא היו להם ילדים, יום אחד שהאשה החליטה שהיא עושה מעשה, היא הלכה נרשמה ללידה והתחילה ללכת עם שמלות בהריון, של הריון, ואין לה ילדים, סתם, היא לא

בהריון. היום יש לה כבר כמה ילדים, בלי עין הרע, באמת היא ילדה. זה מזכיר לי את העניין הזה, היא הלכה להביא את המרדה, עצם זה שהיא הלכה להרשם לבית חולים, זהו, השם לא בייש אותה ושלח לה ילדים.

לפעמים לא רק התפילה, צריך גם מעשה של בטחון, היא פה עשתה מעשה של בטחון. העניין הזה שהיא היתה רגילה שיעשו לה ניסים, ברוך ה', מה יש? השם יתברך אהב את רבי חנינא, בטח גם אהב אותה ועשה לה ניסים, האם היא התקלקלה בגלל זה? לא נראה שהיא התקלקלה בגלל זה, לא רואים שהיא מתפנקת על הניסים ובונה על הניסים, ומה היא אשמה עכשיו שאין לה מה לאפות, אין לה מה לאפות, כן. השאלה היא אם מנכים מזכויותיה?

תלמיד: כל נס מנכים מהזכויות?

כ"ק האדמו"ר: לא, לא בהכרח, מי שנכנס למקום סכנה ונעשה לו נס, מנכים מזכויותיו. פה, היא קצת נכנסה למקום סכנה, כי היא הכניסה את עצמה ואת השם יתברך לנסיון בעצם, כי היא התחילה במערכת לא אמיתית, היא התחילה במרמה לשם שמיים, אבל זה מרמה, מה היא מחממת שמה שיצא עשן אם אין לה מה לשים בפנים, וזה בגלל שלא תתבייש מהשכנות, זאת אומרת היתה לה לכאורה חולשה שהיא לא יכלה להתמודד איתה, לא יכלה להתמודד עם הבושה מהשכנות, התחילה לעשות 'קונץ' כמו שאומרים, לחמם כדי שיראו את העשן ויחשבו שיש אוכל, זה כבר התחלה לא טובה, אחר כך באה השכנה פותחת את התנור, וכביכול מבחינה נפשית היא הכניסה את עצמה למקום סכנה, היא גרמה לכל המצוקה הזו, היא לא היתה חייבת לעשות עשן.

היו שואלים: אין לך מה לאכול? היא היתה עונה: לא, היום אני לא רוצה לאפות, אני לא מרגישה טוב, לא יודע, כן, מה, מו. וזהו. אבל היא נכנסה לכאורה למערכת שלא היתה צריכה להכנס בה בעצם.

תלמיד: בסיפור הקודם..

כ"ק האדמו"ר: רגע. בנקודה הזו. נכון? מבינים מה אני אומר? היא גרמה לכל המצוקה הזו. רגע, רגע, מה אתה שואל שמה?

תלמיד: אנשים היו באים: אה, אין לך מה לאכול, ואין לך זה..

כ"ק האדמו"ר: נו, אז מה?

תלמיד: אולי היה לה יותר קשה עם זה.

כ"ק האדמו"ר: אבל פה, פה, היא פה הטריחה את השם יתברך, לא בכוונה אבל מתוך מצוקה שהיא הכניסה את עצמה לתוכה, שיעשה לה נס מול השכנה, וזה הכל מיותר, אם היא היתה מתגברת על הבושה שלה ולא עושה עשן... זה כמו שאדם, ככה באמצע הלילה, אז הוא נכנס למקום סכנה בלי נשק ובלי כלום, אז אם עושים לו נס, מנכים מזכויותיו. טוב, אין לנו תשובה פה...

רגע. עובדה שהיא אחר כך בהמשך הסיפור, היא בקשה את השולחן, יש פה רמז שבסוף הראו לה שמנכים לה מהזכויות לעולם הבא. בכל זאת עם כל הבושה שלה ועם כל זה, משמיים, איך אומרים? משמיים נייערו אותה קצת, גברת, את קיבלת עכשיו רגל של זהב ולא יהיה לך עניות, אבל עולם הבא לא יהיה לך מה שהיה צריך להיות לך?

תלמיד: באמת, למה ניכו?

כ"ק האדמו"ר: מה?

תלמיד: לפי מה שהרב אומר, מנכים רק במקום שיש סכנה.

כ"ק האדמו"ר: כי היא בקשה פה, על החשבון היא בקשה, היא לא אמרה: ברחמיו הרבים שיתן לנו, היא אומרת: שיתן לך ממה שהוא מוכן לעתיד לבוא, בשביל זה ניכו לה כן?

תלמיד: בעלה והיא - שניהם בעניין של אוכל, שהוא היה ניזון רק מקב חרובין...
כ"ק האדמו"ר: טוב, נסכם את הנקודה הזו, תמתין רגע אחד, נסכם את הנקודה הזו שלא תברח לנו. ודאי שזה לא ראוי שאדם רגיל כמונו, אנשים כמונו יעשו כזה דבר, זה לא ראוי. פה זה 'אשת חבר כחבר', כמו שהוא אמר, אז הוא היה צדיק יסוד עולם והיא צדקת, וזה גם דור אחר של גילוי פנים, והי' עשה לה נס כי בסוף הסיפור רומזים לה משמיים שזה לא הדרך, כן?

אנחנו לא יכולים להתחיל לעשות מערכת שכביכול היא שקרית כדי לעשות רושם, כדי שזה, כדי שיעשו לנו נס. דרך אגב, אנחנו למדנו בסיפורי צדיקים על רבי בונים מפשיסחא, זוכרים את הסיפור? שהמגיד אמר לו שהוא יפסיד את כל ממונו, מי זה היה? המגיד? לא, הרבי מלובלין, שיפסיד את כל ממונו באותו שנה.

והוא הפסיד את כל ממונו ואז הוא הלך לבית מלון, והתחיל לחיות שמה כמו לורד ולא היה לו גרוש, חודשיים חי על חשבון הברון, ובוטח בהי', עד שהי' באמת שלח לו, עשה לו נס ושלח לו - וזה גם כן דומה לעניין הזה, שהוא הכניס את עצמו גם כן למצב בעייתי.

תלמיד: "הבוטח בהי' חסד יסובבנו".

כ"ק האדמו"ר: הבוטח בהי' כן. השאלה, שאדם לא יגיד: טוב, אני בוטח בהי' וזהו, בוא נראה. אלא אצלה זה היה אמיתי, בשביל זה השם עשה לה נס, כי היא היתה אישה תמימה, אבל אדם שהוא לא כזה, והוא לא בדרגה כזו, הוא יבטח בהי' - יכול להיות שיקטרגו עליו והוא הולך פאיפון, זה לא פשוט. צריך ללכת, הכלל ברוחניות ובחסידות, ללכת לפי הדרגה שלו, לא ללכת מעל לדרגה שלו כי הוא יפול, יקטרגו עליו והוא לא יעמוד בזה. כן?

תלמיד: בסיפור הקודם של רבי חנינא, ראינו שהוא ביקש מהקב"ה לעצור את הגשם.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא ביקש, הוא אמר: חנינא בצער, הוא לא ביקש, הוא לא ביקש.

תלמיד: הוא אמר ונעצר הגשם, היא בלי להגיד כלום בא לה נס, מי יותר צדיק?

כ"ק האדמו"ר: אנחנו לא יודעים להשוות צדיקים.

תלמיד: מי בדרגה יותר גבוהה?

כ"ק האדמו"ר: לא יודע. היא לא בקשה באמת, אבל גם הוא לא ביקש נס, הוא אמר: חנינא בצער, כמו שהוא אמר.

תלמיד: גם רבי בונים מפשיסחא לא הסכים לעבוד בכל דבר.

כ"ק האדמו"ר: כן, כן, הוא לא הלך לעבוד בכל דבר, כן.

תלמיד: אדם רגיל לרמת חיים מסוימת.

כ"ק האדמו"ר: אוטו יפה ומשרד יפה, אתה אומר, אפילו...

תלמיד: פה הוא היה בהתחלה אדם נכבד, רק נוצרה בעיה פתאום.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא עשה השתדלות, אתה אומר, הוא לא הפקיר את עצמו. כי אז לא יתנו לו כבר. טוב, יש נקודה שנקראת הפקרות, יש הפקרות דקליפה זה סתם אדם עצלן שלא עושה כלום, ולא מפרנס ולא מתאמץ - זה אסור. ויש הפקרות דקדושה, זה גם מסוכן, זה צריך להיות מותאם לדרגה, כן?

בן אדם נכנס למקום מסוכן, ובאמת דקרו אותו, הוא יצא בנס אבל דקרו אותו. לא נכנסים ללוע הארי לבד.

תלמיד: השאלה אם אדם מצד אחד מסכן את עצמו, מצד שני יש לו זכות שהוא מוסר את נפשו...

כ"ק האדמו"ר: אדם יקפוץ מעשר קומות למסור את נפשו?

תלמיד: לא, זה לא אינטרס שלו, כאילו בשביל..

כ"ק האדמו"ר: זה לא משנה. לא, לא, אין לאדם רשות לעשות דבר כזה. אם זה ישוב זה משהו אחר, אם יש כלל, אבל פה הוא לבד. אמרתי דוגמא שהבן אדם לבד שנכנס למקום כזה, מה הוא מצפה?

טוב. עוד נקודה אחת, יש לכם כח? **"אמרה אשתו לרבי חנינא לרבי חנינא"** עכשיו נגמר הסיפור הזה **"שאיך בתנור מאומה, אומנם לפי שהיא היתה רגילה שיעשו לה ניסים לכן הלכה לחזר הזה."** - נקודה. **"אמרה אשתו של רבי חנינא בן דוסא לבעלה: עד אימתי נסבול כל-כך עול הפרנסה?"** - יש פה קושיה. היא רגילה שעושים לה ניסים, השם יתברך עשה לה נס כזה, כדי שחלילה לא תתבייש מהשכנה, והיא עכשיו שואלת עוד פעם על הפרנסה. איפה הביטחון? אה?

תלמיד: לא היה ביטחון.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שזה לא היה ביטחון, אלא מתוך בושה היה הכל?

תלמיד: בושה, וכמו שהרב אמר, תמימות, והזכויות של בעלה.

כ"ק האדמו"ר: השתמשה בזכויות של בעלה.

תלמיד: זה מלחיץ לסמוך על ניסים, בעלה התחייב בחתונה לפרנס אותה.

תלמיד: היא לא חיתה על ניסים, היא חיתה בעניות וידעה שזה משמים. לפעמים כמו שאומרים, היא יצאה מ..

כ"ק האדמו"ר: נשבר לבן אדם קצת.

תלמיד: קצת, אבל סך הכל..

תלמיד: אז למה הגמרא מספרת את זה, אם זה רק חריג?

תלמיד: כעיקרון, כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא היה ניזון מקב חרובין, היא קיבלה עליה את המציאות הזו. אבל יש לפעמים כמו שאומרים, היו מקרים..

כ"ק האדמו"ר: שאדם קשה לו כבר, אין לו כח. יש פה באמת נקודה חשובה מאוד, יש פה נקודה חשובה שצריך לציין. גם הצדיקים וגם הצדקניות הם בני אדם, הם בני אדם בדרגות רוחניות גבוהות, זה לא איזה משהו שהוא לא בן אדם, אין לו רגשות, אין לו בושה, אין לו קשיים, אין לו כאבים - יש לו הכל. וזה מה שיפה בסיפור הזה, שרואים את השילוב, שמצד אחד היא התביישה מהשכנה, מצד שני עשו לה נס כזה, מצד שלישי היא מבקשת פרנסה מהבעל, כמו שכל אישה מבקשת פרנסה מהבעל - זה בני אדם, בני אדם, יש להם עליות, יש להם ירידות, יש להם קשיים, ועם כל זה השם יתברך אוהב אותם ועושה להם ניסים, פלא פלאים של ניסים. טוב, בנקודה הזו שאמרנו שעכשיו היא מבקשת פרנסה, אמר פה כבוד הרב שהיא ידעה שנגזר עליהם עניות. מאיפה אנחנו יודעים שזה נכון? יש פה רמז תלמיד: בזה שהוא היה מסתפק.

כ"ק האדמו"ר: לא. היא ביקשה מהזכויות של העולם הבא. אם היא היתה חושבת שזה יכול לבוא לזכויות של העולם הזה, על השוטר, היא היתה אומרת, היא ידעה שאין, בשוטר יש עניות, אין משהו אחר, פה ניסים או עניות. אז היא ביקשה, שטוב, אין לנו קיום רק בעניות כזו בדוחק כזה, על חשבון העולם הבא. זה מעניין, בע"ה נמשיך מחר.

אנחנו נמצאים באמצע לקראת הסוף. היה פה כל מיני שאלות על המעשים של אשת רבי חנינא, ועוד לא הוכרע הכף לשום כיוון. טוב, אנחנו כאן - "אמרה אשתו של רבי חנינא בן דוסא לבעלה: עד מתי נסבול כל כך עול הפרנסה?" - בעניין יסורים, יש כמה דרגות בעניין יסורים, שאדם לא עלינו רואים עליו יסורים, בדרך כלל אדם בועט ביסורים, מי יכול לסבול יסורים? או שהוא מקבל אותם מחוסר ברירה, נניח, לא עלינו, קרה משהו בילתי הפיך כמו שאומרים, אז מה אדם יכול לעשות? אז הוא מקבל את זה מחוסר ברירה. ויש מי שמקבל את זה מאהבה, לקבל את היסורים מאהבה זו דרגה מאוד גבוהה, אפילו גדולי חכמינו אמרו: "לא הם ולא שכרם". ככה שמי אנחנו שנבוא ונדון את אשתו של רבי חנינא בן דוסא על שאמרה: "עד מתי נסבול כל כך עול צער הפרנסה?"

מצד שני היא היתה רגילה שיעשו לה ניסים, עד כדי כך שהיא הלכה לחדר השני להביא את המרדה, כי היא היתה בטוחה שה' יעשה לה נס. אז אדם שרואה כאלה ניסים זה כמו קריעת ים סוף, מה, זה יותר אפילו, אז זה יש מאין, פתאום דבר כזה, אז מה הוא צריך להתבייש כל כך מהשכנה, ומה הוא צריך להתבייש מעול הפרנסה, ויש לי עול הפרנסה, העיקר איזה ניסים השם עושה, פלא פלאים.

זה הרי הנס מפרנס את האדם, את הנפש שלו, יותר מה שכל הלחם וכל הדברים האלה, שכן אדם זוכה לראות נס, זה נותן לו כזה כח חיים, זה שווה יותר מכל הון שבעולם. אז למה היא בכל זאת ביקשה, עד מתי עול הפרנסה, זה נשמע כמו איזה אישה כזו רגילה, שלא ראתה נס מימיה. לכאורה שאדם רואה ניסים כאלה - זה צריך לחזק לו את האמונה, את הביטחון, ובדאי, ובדאי לדעת שהכל משמיים, לא רק שהכל משמיים, 'כל מה שה' עושה - עושה לטובה'.

כל הדברים האלה לא היו ידועים לאשת חבר? כן? איך אפשר להסביר את הבקשה הזו שלה, את התלונה הזו שהיא, כביכול, מתלוננת?

תלמיד: זו היתה עבודה מאוד קשה, אבל זה לא השגרה, לפעמים הם חיו באמת מקב חרובין, וזה היה כנראה קושי גדול מאוד.
כ"ק האדמו"ר: מה אומר כבודו?

תלמיד: אני חושב שזה ניסיון מאוד קשה, היא לכאורה מפחדת לא לעמוד בניסיון.
כ"ק האדמו"ר: מתוך זה שהיא מפחדת לא לעמוד בניסיון. היא הכניסה את עצמה בכח לניסיון, שהיא התחילה לחמם את התנור סתם, שלא היה כלום, בשביל לעשות רושם על השכנים. אם היא לא היתה עושה שום כלום, הם היו יודעים שאין לה, או שהיו מביאים לה או שלא היו מביאים לה. אבל זה שהיא בפנים לא שלמה עם המצב שה' שלח לה, אז זה הניסיון פה, אם היא היתה שלמה עם המצב אז לא היתה מתביישת, זה מה יש, זה מה יש, מה לעשות, מה אני יכול לעשות, זה מה שה' עושה זהו. מה, כל אחד עשיר? כל אחד יפה? כל אחד חכם? לא, זה מה יש, צריך לדעת, זה מה שה' נתן, לא?

תלמיד: היא לא כל כך הצטערה רק מעול הפרנסה, אלא מהבושה מהאנשים.
כ"ק האדמו"ר: אז זה בדיוק, אז שתתגבר על זה.

תלמיד: תלוי מה סוג האנשים שיש שם, אם הם רשעים אז זה קשה.
כ"ק האדמו"ר: כן, השערה אחרת.

תלמיד: שהיא באה בתביעה לבעלה, שכל העולם ניזון בזכותו אז הוא יכול להביא פרנסה לביתו.

כ"ק האדמו"ר: אולי דוקא בזכות זה שהוא חי בדוחק כזה, כל העולם ניזון בזכותו, עד רבא. ואם הוא יגע לרע בשפע, זאת אומרת אם הוא ידרוש לעצמו שפע, אולי כבר כל העולם לא יהיה ניזון בזכותו. זאת אומרת היא מבקשת מפה איזה שינוי בהנהגה שלו, היא מבקשת שלא יהיה בהנהגה שלו, יש לו הנהגה שהוא מסתפק בקב חרובין מערב שבת עד ערב שבת, באה אשתו ואומרת לו, תשנה. כנראה הוא עונה לה: מה אני יכול לשנות? זה מה יש משמיים. אז היא אמרה לו: טוב, תבקש ממה שעל החשבון של העולם הבא. זאת אומרת שהיא הבינה שזה על חשבון עולם הבא זה יבוא, והיא הבינה שזה על חשבון עולם הבא ובכל זאת ביקשה. באמת זה בא להראות כנראה, שהיא כבר לא יכלה לעמוד בלחצים האלה, "אשה דמענה מצויה", האשה יכולה להשבר מדבר כזה למרות שיש ניסים ולמרות שיש גילוי פנים, אולי היא רוצה חיים נורמלים מה שנקרא, לא מזה ולא מזה, "עולם כמנהגו נוהג" היא רוצה.

תלמיד: היא בקשה שהוא יעשה נס.

כ"ק האדמו"ר: היא לא ביקשה שהוא יעשה נס, היא שאלה עד מתי יהיה המצב הזה. הוא שאל מה לעשות, אז היא אמרה תבקש רחמים.

תלמיד: זאת אומרת שהתפילה שלו מתקבלת.

כ"ק האדמו"ר: משפיעה. נו?

תלמיד: יש כבר הזדמנות, תקחי.

כ"ק האדמו"ר: נו? כן, זה הסיפור. נו?

תלמיד: אז עכשיו הוא נותן לה אפשרות לקבל, היא בניסיון, והיא ראתה את העניין הזה של שלושה רגליים, ארבע רגליים..

כ"ק האדמו"ר: שלושה רגליים, שני רגליים.

תלמיד: כלומר הוא העמיד אותה בניסיון.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אתה הלכת לסוף הסיפור. אנחנו פה, כאן כרגע. מה אתה אומר?

תלמיד: אולי אין להבין את הסיפור כפשוטו, מכיון שהיא ברמה רוחנית גבוהה, יכול להיות שהיא לא בקשה דבר גשמי.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא, מה שכתוב זה מה שיש, היא ביקשה פרנסה, לא פרנסה רוחנית, פרנסה תכלס.

תלמיד: אולי היא ביקשה להגדיל את הקב חרובים.

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה מאוד מעניין פה היחסים בינו לבינה, בין אשת הצדיק לבין הצדיק, היא לא אמרה לו מה לעשות, אבל היא אמרה לו "עד מתי נסבול עול צער הפרנסה?" אז

הוא היה יכול להגיד לה עד שירחמו משמים, זהו, נכון? למה הוא אמר לה: "אמר לה מה

אעשה?" מה הוא לא יודע מה לעשות? "אמרה לו בקש רחמים."

תלמיד: הוא הבין את המצב שהיא היתה צריכה להבין רק אחרי החלום.

כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא לא אמר לה? בשביל מה צריכים את כל הניסים האלה?

תלמיד: כי היא לא היתה מבינה אחרת.

כ"ק האדמו"ר: או, היא היתה מבינה יופי. היא היתה כמובן חכמה, למה הוא לא אמר לה 'מה את רוצה, כל פעם השם עושה לך נס. אל תתעסקי עם זה, עד היום חיינו - נחיייה הלאה, מה? מישהו מת מרעב? הם לא מתו מרעב.

תלמיד: אבל הם לא היו באותה דרגה.

כ"ק האדמו"ר: היא היתה גם בדרגה גבוהה מה זה, היא היתה רגילה לניסים כאלה. למה הוא לא העמיד אותה במקומה? למה הוא שיתף איתה פעולה?

תלמיד: כנראה היא רצתה להשיג את זה בעצמה, שלא יהיה חסד משמים.

כ"ק האדמו"ר: אין, הכל משמים, פרנסה נקבעת מראש השנה עד ראש השנה, זה משמים, מה, הבן אדם מביא פרנסה? הוא היה צריך להגיד לה, זה מה שקצבו לנו ב"ה, ואנחנו נסתדר.

תלמיד: הוא דואג לאשתו כמו שהוא דואג לשאר הבריאיה.

כ"ק האדמו"ר: אם הוא דואג לאשתו שיוכיח אותה. מה כל פעם שיש לאישה נפילה, אז הבעל צריך ללכת אחרי הנפילה שלה?

תלמיד: הוא צריך לרחם עליה.

כ"ק האדמו"ר: לרחם עליה כן, אבל לא צריך להתכופף בפניה ולעשות את מה שהיא אומרת. בטח לא בענין רוחני.

תלמיד: היא צודקת, למה היא לא צודקת?

כ"ק האדמו"ר: היא לא צודקת, עובדה שהם חיו קודם וגם אחר כך, סוף הסיפור מוכיח שהיא לא צודקת.

תלמיד: הוא עשה משהו מאד חכם, מצד אחד אפשר להיות קשה עם האשה, להגיד לה 'מה את מתערבת בענייני הנהגה?'

כ"ק האדמו"ר: לא צריך להיות קשה, אפשר להגיד בלי להיות קשה, זה תפקיד הגבר.

תלמיד: כן, אבל זה דורש ממנה הרבה התנסויות. הוא ניסה לצרף אותה לעגלה.

כ"ק האדמו"ר: הוא צירף אותה לעגלה מתוך בחירה, היא היתה אשתו, מה היא לא ידעה מי הבעל שלה?

תלמיד: גם בענין השפע מהעולם הבא היא בחרה שהיא לא רוצה לקחת מהזכויות של העולם הבא.

כ"ק האדמו"ר: אבל למה הוא שיתף פעולה בכלל? זה הטריח את הקב"ה לשלוח לו רגל של זהב לשלוח לו חלום, לקחת בחזרה את רגל הזהב. כל אישה אומרת לבעל תביא יותר כסף, חסר פה, מה, זה רק אשתו? אישה שמהנהלת את הבית, עקרת הבית יש הרבה צרכים. תמיד. יש פה שני דברים מה שהוא ומה שהיא ואיך שהוא מגיב למה שהיא אומרת לו.

תלמיד: הוא אמר לה מה אני אעשה הרי כל השפע שניתן ניתן בזכותי, לכל עם ישראל, אולי היא חשבה שיש צינור שפע נוסף כמוהו.

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא לא אמר את זה, אולי הוא גם לא ידע את זה, לא בטוח שהוא היה מודע לזה שבזכותו כל העולם ניזון. אנחנו לא יודעים, לא יודעים מהגמרא מה הם ידעו, אבל בוודאי שהוא ידע שהוא בן אהוב של הקב"ה, כי הוא ראה שכל הזמן יש לו גילוי פנים, גם היא ראתה, למה הוא הלך אחריה?

תלמיד: אולי הייסורים היו לה מאד קשים, והוא היה צריך לעזור לה להתחזק.

כ"ק האדמו"ר: להתחזק? מה זה? זה לוותר/להתחזק? אני לא מבין.

תלמיד: יכול שלא קרה הרבה פעמים שהיא אמרה לו ככה, ושהוא הרגיש שיש משהו אמיתי בדבריה.

כ"ק האדמו"ר: היא נתנה לו עצה עקומה והוא הסכים לה, זה פה עוד יותר קושיה "אמר לה מה אעשה אמרה לו בקש שייתנו לך משמים מהטוב שעתיד לצדיקים להיות לעולם הבא" על החשבון של העולם הבא, ביקש רחמים - הוא שמע לה.

תלמיד: אולי היא פונה לשמים, בטענה שהעוני מפריע לה לעבוד את ה'..

כ"ק האדמו"ר: מפריע לה? היא זוכה לניסים כמו קריעת ים סוף, מה מפריע לה? גילוי פנים כזה איפה ראינו? יש פה סתירה בין הניסים העצומים האלה לבין הרמה הרוחנית שנראה ממנה. שהיא לכאורה מפחדת מהשכנה, שהיא כביכול צריכה לעשות רושם לפני השכנה, הכל השם ית' נותן לה ועכשיו היא כביכול באה בתלונה וגורמת לו לשנות מההנהגה וכמעט היו מפסידים חלק מהעולם הבא ורק בנס היא בסוף הבינה שלא כדאי, ועל מה לא כדאי? על זה שלאחרים יהיה ולה לא יהיה, על קנאה.

מה שמציל פה את הענין בסוף זו הקנאה שלה. כן, הוא עושה לה ציור הוא אומר תדעי לך שמה ישבו כולם עם שלושה רגלים, אנחנו נשב עם שתיים, זה הקנאה שלה מצילה את המצב ואז השם ית' עושה עוד נס מרחם על ר' חנינא ולוקח את הרגל בחזרה. איזו רמה זו? מה אי אפשר לחנך את האישה?: 'תפסיקי לקנא בשכנים ואל תעשי שום קונצים, אם ביום שישי אין אז אין'. אז זהו וגמרנו וזה מה יש?!

תלמיד: היא לא היתה ברמה הזו

כ"ק האדמו"ר: אז הוא צריך להעלות אותה, מה עשה פה? סיכן את כל ההנהגה שלו, ואם לא היו לוקחים את הרגל בחזרה? מה היה עושה עם הרגל?

תלמיד: אומנם הם צדיקים אבל בכל זאת בני אדם.

כ"ק האדמו"ר: 'אם הם כבני אדם אנחנו כחמורים'. אנחנו רואים שבכמה מעשיות של הגמרא, הדבר הזה חוזר על עצמו, שבאו לחכם, אמרו לו ככה, אז הוא עשה נס ככה, לא דרש מהם תיקון, שינה את הטבע, אמר מילה האישה הפכה להיות יפה, אחר כך הפכה להיות מכוערת, אתם זוכרים בסיפורים הקודמים? אם היו עניים עשה אותם עשירים, אם היו עשירים עשה אותם עניים, במקום להגיד לבן אדם תעבוד על עצמך, ופה רואים אותו דבר, זו שיטה. זה לא מקרה אחד, זה הופך להיות שיטה, איך אומרים? פעם אחת זה מקרה, פעם שניה זה מקרה, פעם שלישית זו שיטה.

תלמיד: כתוב בדרך בה אדם רוצה לילך בה מולכים אותו.

כ"ק האדמו"ר: נו, אז מה?

תלמיד: אולי הוא אמר 'זה מה שאת רוצה? הנה קחי'. תנסי'.

כ"ק האדמו"ר: טוב, נתחיל קצת לתרץ כיד שלא תלכו בלי שום תירוץ. אז רבי חנינא, מה אכפת לו מהעולם הבא שלו? אדם שעובד לשם שמים, לא אכפת לו מהעולם הבא שלו, הוא ראה שהיא בצער, טוב, הוא יכול להצטער בעצמו, הוא לא יכול לכפות צער על מישהו אחר, על בני ביתו נכון? אז או שהיא עולה, או שהוא יורד, הוא איתה ביחד, לא הצליח להעלות אותה, כנראה בטח הוכיח אותה, פה זה לא כתוב, אבל מסתמא אמר לה לא? היא לא קיבלה, או שהיתה שבורה לגמרי, או שבאמת הגיעו מים עד נפש, לא היה מה לאכול כבר בכלל, היא לא יכלה לעמוד בניסים האלה, קשה, לחיות בנס, אז הוא אמר טוב, אם הבת זוג לא הולכת איתו, אולי הוא טועה, אולי יש לו טעות, כמו שכתוב על אברהם אבינו, כל מה ששרה תאמר, שמע בקולה. אולי היא צודקת, אולי הוא הגזים, אולי לו זה קל ולה לא, אז מה הוא יעשה? בוודאי אמר לה ולא התפייסה, אז אמר עולם הבא, מה אכפת לו מהעולם הבא, קדימה, שיהיה אוכל, שהאישה תהיה מבסוטה.

תלמיד: לא יכל לקחת יותר מהעולם הזה?

כ'ק האדמו"ר: כנראה היה ברור לשניהם שאין להם יותר הקצבה לעולם הזה, למה היא ביקשה מהעולם הבא? ולמה הוא אמר לה מה ייעשה? מה הוא לא חכם? הוא לא יודע מה לעשות? שילך לעבוד, שילך לקבץ, שייעשה משהו, בכלל לא היה ויכוח על זה. אישה רגילה היתה אומרת תלך לעבוד, מה זה מה יעשה? תפשוט נבלות בשוק ואל תזדקק לבריות, לא שלחה אותו לעבוד, למה לא שלחה אותו לעבוד? אפילו לא לקבץ נדבות, כלום, כנראה שידעו שזה מה שיש. קב חרובים זה מה שיש להם. אז זה מה שיש, אז אפשר רק לקחת בהקפה מהעולם הבא.

טוב הגיעו מים עד נפש, זה מה שיש, הצדיק כן מתחשב באשתו, הוא לא אכזרי על אשתו, הוא יכול להיות קשה, להוכיח וללחוץ, אבל שורה תחתונה אם היא לא עומדת בניסיון, מה אפשר לעשות? אדם לא יכול להיות גיבור על חשבון הבית שלו, צריכים להיות ביחד, אז אם זה מראה לו שהיא לא יכולה לעמוד בשום אופן, אולי הוא טועה? הוא ישר עושה חשבון, אולי הוא הגזים, אולי אצלו זה ככה והאשה זה משהו אחר, היא עקרת הבית, היא ממונה על החלק החומרי של הבית, היא עושה את הקניות, כמו שאומרים, היא מבשלת, היא צריכה את הכסף, היא גם לא אמרה לו לך תלמד תלמידים או משהו, כלום. רק ישר לענין של עולם הבא. אז זה מתוך הענווה שלו, לכן השם ית' לקח לו את הרגל בחזרה, כי הוא היה אמיתי, עשה את זה לשם שמים, והיה נקי, ובשביל אשתו כי הבין את הענין, אם לא, לא היה לוקח את זה בחזרה, אדם יבקש תן לי כסף במקום עולם הבא, אם נותנים לו מי ייקח בחזרה?

עכשיו סיכום נוסף, וודאי שבדור של גילוי פנים כזה, קשה לנו להיכנס לעור שלהם, כמו שאומרים, להתחיל לדון בדיוק בשיקולים שלהם, כי אנחנו לא רגילים לדבר כזה, אצל רבי חנינא ראינו שהקשר עם השמים היה פתוח מאד, הוא מצטער לא יורד גשם, הוא אומר מילה יורד גשם, אז כנראה שהם היו קרובים כל כך, שלהוציא רגל, להחזיר רגל, זה לא סיפור כל כך גדול.

שפתאום יהיה לחם כשלא היה לחם, זה לא החיים שאנחנו רגילים, אז בשביל זה כתוב שאנחנו כחמורים, כי קשה לנו להבין בכלל את הדרגה שלהם ואיך הם חיו, ובודאי שלמרות שהיה להם גילוי פנים כזה, בכל זאת היו להם מידות, היו בני אדם, כי אחרת לא היתה להם בחירה אז בשביל מה הם היו?

אז כן רואים שיש לה לכאורה קינאה, וכן רואים שיש לה בושה מהשכנות וכן רואים שהיא מצערת את הבעל ולא מבינה את הראש שלו ולא יכולה לשאת את הכאב של עול הפרנסה, היא בן אדם. עם כל זה השם עשה לה ניסים ונפלאות, וכנראה שרבי חנינא התחשב בזה. הבין את הדרגה שלה, הבין שזה מה שיש, לא הצליח לשכנע אותה, אה, טוב, את לא שומעת לי, בבקשה, את חושבת שאפשר ככה, ביקש רחמים ירד הרגל, מה שמעניין פה זה שהראו לה בחלום הוא לא אמר לה, הוא לא יכל להגיד לה? לעתיד לבוא אנחנו נשב בשולחן של שנים, למה זה בא בחלום? זה מלמעלה, זו התעוררות מלמעלה, ולמה לא הראו לה את החלום הזה לפני שארע הנס? היו חוסכים ניסים, שני ניסים.

תלמיד: גם לא היה הסיפור הזה בשביל ללמד אותנו, הדורות הבאים.

כ'ק האדמו"ר: אם היה חלום כזה גם היה מספיק לדורות הבאים, למה זה חלום משמים? למה הוא לא אמר לה?

תלמיד: הוא אהב אותה!

כ'ק האדמו"ר: אם אהב - שיוכיח!

תלמיד: הוא גם הוכיח אותה.

כ"ק האדמו"ר: זה אנחנו משערים שהוא הוכיח, לא כתוב.

תלמיד: משמים אהבו את הצדיק וגם רצו שהאישה תתוקן אז שלחו לה את החלום.

כ"ק האדמו"ר: אבל למה הוא לא אמר שלפי התורה מי שלוקח על חשבון עולם הבא אז אין לו עולם הבא?

תלמיד: אמרנו שלא היה אכפת לו עולם הבא.

כ"ק האדמו"ר: אבל היה צריך להגיד לה כי היא לא ידעה, עובדה שהיא לא ידעה, או שהיא כן ידעה אבל היא לא הרגישה את זה? עד שלא ראתה שהם ישבו על שלוש והיא על שנים היא לא הבינה ענין

תלמיד: גם אחרי שהיא ראתה הוא היה צריך להסביר לה את החלום.

כ"ק האדמו"ר: בוא נראה :

"...ראתה אשתו בחלומה שעתידים הצדיקים לאכול על שולחן של זהב שיש בו שלושה רגלים והוא יאכל על שולחן של זהב שיש בו רק שני רגלים אמר הוא אליה..." זאת אומרת שרואים פה שהוא השתמש במידה שלה בשביל לרפא אותה הוא גילה לה את הקנאה, כל הסיפור הזה לכאורה מתחיל בקנאה ונגמר בקנאה, למה היא התחילה לעשות עשן בתנור? כדי לא להתבייש מהן, למה היא מתביישת מהן? כי היא לכאורה מקנאה בהן, שלהן יש ולה אין, היא עושה השוואות, נכון? וזה גם נגמר פה בהשוואות, עכשיו ההשוואה הראשונה שהיא עשתה, היא גרמה בה לנזק, וההשוואה האחרונה - היא גרמה לתיקון כן, אז יש קנאה שהורסת ויש קנאה שמתקנת.

תלמיד: יכול להיות שהיא קנאה לבעלה, וגם הראו לה שהוא יושב שם על שולחן..

כ"ק האדמו"ר: הם. היא ראתה את זה אבל היתה צריכה עוד פירוש, חידוד ממנו. על זה כתוב "יודע צדיק נפש בהמתו".

אבל הוא ידע שיש לה לתקן את זה שלא תתבייש שהיא עניה, השתמש בזה, בחכמה, כדי להביא אותה להבנה הזו שלא כדאי, אבל כל זה בוודאי שרבי חנינא ידע לפני הנס יכל לחסוך את הניסים.

עכשיו היא מבקשת שייקחו את הרגל בחזרה הוא מבקש רחמים ולוקחים את הרגל, זה קשה הדבר הזה, מה זה פה, הקב"ה תביא תיקון, תבוא, תלך, קשה הדבר, נניח כשחוני המעגל ביקש גשם אחר כך הוא ביקש שיפסיק הגשם או ביקש שהגשם יהיה גשם של ברכה אבל זה היה בשביל כלל עם ישראל, אז אפשר להטריח את הקב"ה בשביל כלל עם ישראל, אפשר להטריח את הקב"ה בשביל יהודי בצרה, יהודי בצרה רוצה ישועה, טוב מתפללים אפילו שייעשה לו נס מעל לטבע, זו גם כן שאלה כי ראינו בסיפור עם הפועלים שהיו רעבים והבן של רב יוסי אמר לתאנה שתיתן את הפירות שלה לפני זמנה וזה נקרא שהוא הטריח את הבורא, למרות שזה לא היה בשבילו זה היה בשביל הפועלים, אבל נניח שבכל זאת, ראינו הרבה ישועות אצל גדולי ישראל, שביקשו, אין ילדים, זכו לילד וכו' וכו', אבל פה כל הענין נובע מזה שאשתו של רבי חנינא בן דוסא, לא השלימה עם ההנהגה של הקב"ה, שלא יעמיד אותנו בניסיון ח"ו, אבל היא מבחינתה לא השלימה, היה לה קשה, למרות שהיו לה ניסים ונפלאות מעל לטבע בכל זאת היה לה קשה צער הפרנסה, והיה לה קשה השכנים האלו שהפריעו לה היה לה קשה בסדר, בן אדם קשה לו, אבל, בכל זאת היא ביקשה על חשבון עולם הבא, השם נתן אחר כך ראתה בחלום אחר כך הבעל אומר תראי יחסר לנו רגל, אה יחסר לנו רגל, טוב, שיחזירו, בכל זאת זה נראה משונה מאד הדבר הזה היינו מצפים

שבכלל לא יהיה כל הניסיון הזה, שאלה, כל זה זה בעבורה, לא רבי חנינא בן דוסא, הוא לא התלונן בפני ה'.

על שאין לו פרנסה, ובכלל לא עלה בדעתו שהוא יכול לבקש על חשבון עולם הבא, זה רק היא אמרה לו, הוא היה מבוטל.

אז בשביל הקונצים שלה ככה מטריחים, וככה גם השם נענה, כן, לוקח את הרגל אין חוכמות, מה אתם אומרים על זה? זה לעצמה, זה לא בשביל הכלל.

תלמיד: נשים דעתן קלה, אולי צריך ללמוד מזה לא להתייחס לדבריהן ברצינות?

כ"ק האדמו"ר: אבל אתה רואה שה' שמע בקולו, גם נתן את הרגל וגם לקח את הרגל.

תלמיד: בבקשה שלה היא בעצם ביקשה לשנות את ההנהגה של הצדיק, לקבל אומנם על חשבון עולם הבא, אבל לקבל, עכשיו הצדיק בזכותו כל העולם מתקיים, אז בעצם השינוי הזה בהנהגה יש לו השפעה על כל העולם.

כ"ק האדמו"ר: אז היא הפילה את כל העולם, אתה מלביש עליה תיק יותר כבד, נו אז אדרבא אז איך היא עשתה דבר כזה? ואיך הוא שמע לה? ואיך משמים נענו לו?

תלמיד: אולי מהשמים נענו לו בגלל שזה צדיק, בגלל שיש לו זכויות בשמים.

כ"ק האדמו"ר: כל קפריזה שיש לאישה צריך להעלות לה רגל, להוריד לה רגל, מה זה פה?

צדיק יסוד עולם, 'כל העולם ניזון בזכות חנינא בני'. דרך אגב יש בזה סוגיה מוסרית זאת אומרת איך אישה של מנהיג של כלל עם ישראל, משפיעה עליו, לא משפיעה עליו, או הילדים שלו משפיעים, החותנת משפיעה, מי משפיע עליו? זה חשוב לעם ישראל מי משפיע עליו. הנה פה אנחנו רואים צדיק יסוד עולם שאשתו מבקשת על חשבון עולם הבא, הוא נותן, שהיא לא רוצה לפגוע בעולם הבא, הוא מבקש ומחזירים את זה, הוא משתף איתה פעולה.

תלמיד: למדנו סיפור על צדיק שאחד החסידים הלך דרך אשתו וביקש ממנה הפך מה שהצדיק הורה לו, כדי שהיא תשפיע על הצדיק. והצדיק נעתר לה, שינה מההנהגה שלו.

תלמיד: אפשר להבין אותה, היא מקבלת את ההנהגה של ה', מבינה שזה ככה, אבל קשה לה.

כ"ק האדמו"ר: השם ית' מחק את השם שלו במים בשביל לעשות שלום בית בין בעל ואישה, מה הבעיה בשבילו למחוק רגל של זהב, זה לא בעיה, בטח, זה קשור לשלום בית, הוא חייב לעזור, וודאי שלכתחילה היה עדיף שהאישה לא תיכנס לכל הניסיון הזה, ולא תשפיע על הצדיק בכיוון הזה, אבל וודאי שהשם ית' שומע, שומע תפילת כל פה, שומע לתפילת הצדיקים, רואה את הצער שלהם ומטפל בעניינים, הקב"ה וודאי היה רוצה לתת לרבי חנינא שכר שלם לעולם הבא, ושלא יפסיד מעולם הבא בשביל אוכל, העניין של הרגל של השולחן, השולחן זה האישה, מזה אנחנו רואים שהחסרון לעולם הבא של השכר רבי חנינא, זה היה על חשבון העולם הבא של אשתו, לא שלו כי שולחן זה בחינת אישה, זה בחינת המזבח, בחינת המלכות, מבינים?

אז זה שלקחו רגל אחת זה בגללה, לא בגללו. עכשיו מבחינת הצדיק, כאשתו של הצדיק באה ועושה לו חור בראש שהיא צריכה משהו, או בא מישהו אחר ועושה לו חור בראש כי הוא צריך משהו, אצל צדיקים אמיתיים זה אותו דבר, אין להם פרוטקציה פנימית לאישה לעומת מישהו אחר, אמנם כתוב 'עניי ביתך קודמים', זה למעשה, אבל מבחינת ההתייחסות, אם בן אדם יש לו בקשה שחסר לו משהו, או הבית יש לו בקשה שחסר לו

משהו, מבחינת ההתייחסות, זו אותה ההתייחסות. הוא יש לו הנהגה כלפי שמים, זה אובייקטיבי זה חותך, כמו שצריך.

יכול מאד להיות שאם היה בא לרבי חנינא מישהו אחר במצב של אישתו, הוא גם היה מבקש רחמים עליו, וגם היה מבקש שייקחו את הרגל בחזרה. זאת אומרת שמבחינתו זה לא משנה אם זו אשתו, או זו השכנה, או זה איזה יהודי רחוק, לא משנה בכלל, כל יהודי אותו דבר. כל אדם אותו הדבר בעיניו, זה נקרא השתוות הצורה, גם אצל השם ית', כל יהודי חשוב לו, כל יהודי יקר לו, לא משנה איפה הוא נמצא ובאיזה מצב, הוא שומע תפילת כל פה. אז הצדיקים דומים לבוראם, אז גם בענין הזה יש להם הנהגה, זו הנהגה. אז כנראה שהוא היה רחמן מאד.

טוב, למה אם כן, מבחינת שמים, הנס האחרון גדול מהנס הראשון? הנס האחרון שלקחו הרגל בחזרה, הנס הראשון שהורידו הרגל. אז אומרים שיותר גדול הנס האחרון מהנס הראשון, למה זה יותר נס לקחת את הרגל בחזרה מהנס לתת אותה?

תלמיד: השם הוא בעל חסד, הוא נותן, לא לוקח בחזרה,

כ"ק האדמו"ר: אבל זה לא חסד אמיתי, כי זה על חשבון עולם הבא, לכאורה כשהוא נתן להם את הרגל, הוא לא עשה איתם חסד, הוא עשה איתם דין, הוא חתך להם רגל מהעולם הבא, ויותר להם על משהו ניצחי, בשביל משהו זמני, ומה עוד שה' יודע שהוא מפרנס אותם, הרי הוא כל הזמן מפרנס אותם, הם חיו לא? אומנם בדוחק, אבל חיו, אז השם ית' יודע שיהיה שפע ויהיה אוכל, מי אם לא הוא יודע? הוא יודע והוא נותן להם את הרגל על חשבון עולם הבא, אז איזה חסד יש פה? זה חסד?

שאלתי למה יותר קשה לקחת בחזרה מאשר לתת? לא דווקא במקרה הזה בכל מקרה, זה כלל פה, השם לא לוקח בחזרה, ופה לקח בחזרה בינתיים ההערה שנאמרה כאן שכביכול עושים ממעשי ה' צחוק, זה הכי לענין פה, זה הכיוון.

ברור שגם שכשרגל של זהב יורדת מהשמים, זה גם לא עולם כמנהגו נוהג, זה מחוץ לעולם כמנהגו נוהג, אבל לקבל אותו, זה עוד יותר לא מקובל, לא רגיל, למה? יש השתלשלות רבות, העולמות הרוחניים מטבעם מורידים בסוף גם שפע גשמי, כל דבר גשמי, יש לו למעלה שורש רוחני, אז מהשורש הרוחני שלשלו, הגיע רגל של זהב, אומנם עשו את זה מהר ויש מאין, אבל זה ירד בסדר השתלשלות הרגיל ופה לוקחים משהו גשמי ורוצים להחזיר אותו חזרה לשורש, זה לא דבר פשוט כל כך, אומנם אצלו יתברך הכל פשוט, הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה, אבל זה לא קל, זה נקרא להטריח, אז אם כן למה השם ית' בכל זאת עשה את זה? כי הוא רצה לשמור להם את העולם הבא בשלמות, כי הוא באמת היה צדיק רבי חנינא.

וודאי שבדרגות שלנו קשה להבין את הסיפור הזה לגמרי, אבל מזה צריך ללמוד משהו חשוב מאד, לדעת שכל מה שה' עושה, עושה לטובה ובי' לדעת גם מה לבקש, לפעמים אדם מבקש משהו, בוכה על זה ורוצה את זה ואחר כך סובלים מזה, למשל אברהם אבינו אמר "לו ישמעאל יחיה לפניך" ואנחנו עד היום מתמודדים עם זה, כן ככה זה כתוב, דוגמה, אם לא היה מבקש אז אולי לא היה, אז צריכים לדעת מה לבקש, צריך לשמור על הפה טוב, טוב מה שמבקשים כי אולי זה יתקבל, ואחר כך מצטערים. עוד שאלות?

תלמיד: למה זה יותר טירחה לקב"ה במקרה השני? אני לא מבין, הרי לפניו זה אותו דבר.

כ"ק האדמו"ר: לפניו זה לא אותו דבר כי עובדה, יש גם שמץ של חילול השם כמו שנאמר כאן, זה שהשם ית' מוריד משמים לצדיק רגל של זהב, זה קידוש ה', למה? כי רואים את

גדולת הצדיק ורואים את גדולתו ית', שהוא מחדש את העולם איך שהוא רוצה, אבל ברגע שמבקשים ממנו לקחת בחזרה, אז מה הוא נער שליחויות? ח"ו אתה מבין? מה זה? הוא לא ידע שהוא אמור לקחת בחזרה, אז למה נתן להם? אז איך הוא נתן דבר כזה בידיים של אישה שלפי הקפריזה היא מבקשת ולפי הקפריזה היא מבקשת שייקחו בחזרה? לכאורה, מה, זה כבודו של מקום? אז יש פה שאלה קשה של הנהגתו ית', ואנחנו ראינו את זה בפורים שמלכותא דארעא, כמלכותא דרקייע, אחרי שאחשורוש כבר חתם וכבר שלח את הרצים בשביל לפגוע בעם ישראל, אז אי אפשר היה לבטל את זה, היה אפשר לתת ליהודים רשות להתגונן ולהפיל את השונאים, אבל הוא לא שלח מכתבים לבטל את הגזירה, כי זה כבר יצא, מה שיצא יצא. אז ככה גם בשמים, זה לא מכבודו של מקום להתנחם, מה זה להתנחם? להתחרט, טוב, תביאו חזרה, בסדר, זה לא פשוט, בכלל לא פשוט, אבל כנראה, כמו שאמרנו, שמה שעמד על המשקל זה העולם הבא של רבי חנינא בן דוסא, בכל זאת, אז לכן השם ית' בכל זאת לקח את זה בחזרה, ועל סמך מה? איפה יש פה בכל זאת קידוש ה'?

כי כתוב במקום שאתה מוצא גדלותו, שם אתה מוצא ענוונותו, אז השם פה נהג בענווה, יכל להקפיד מאד על הדבר הזה, מה זה ביקשתם ועכשיו אתם רוצים שאני אקח בחזרה? עושים צחוק? כמו שנאמר כאן, אבל השם ית' עניו, ודווקא בגדולה הזו שרואים פה את היד החזקה שלו, שיכול להוריד המשמים רגל, יכול להעלות רגל, שמה הוא פועל בענווה, זה בשביל שיהיה שלום בית, תארו לכם שהיו נשאים עם הרגל הזהב הזו, מה היו עושים? הרי כל הקטע הזה זה בכלל היפך טבעו של רבי חנינא בן דוסא, שהוא הגיע לדרגה שהיה מסתפק בקב חרובים מערב שבת לערב שבת, הוא צריך רגל של זהב? הוא חי הכל בנס, הוא צריך רגל של זהב?

רבי חנינא בן דוסא גם כן היה עניו מאד גדול, והוא וויתר לאשתו, כמו שהוא וויתר לאישתו, השם וויתר לו.

אנחנו כבר כמה ימים עוסקים בסיפור הזה ודנו בסוגיות של אמונה וכדומה, עכשיו אנחנו לקראת הסוף, היתה לנו קושיה מדוע הוא נענה לבקשה שלה, הרי היא ביקשה שהוא יבקש פרנסה על חשבון עולם הבא, כנראה שהיא ידעה שבחינת העולם הזה המכסה כבר מליאה, אין מה לבקש, על חשבון העולם הבא ייתנו לו, אז היתה קושיה למה הוא הסכים, אמרנו שצדיק כמו רבי חנינא בן דוסא מה אכפת לו מהעולם הבא, הוא עובד לשם שמים והוא לא מקפיד, זה היה התירוץ, עכשיו הקושיה חוזרת למקומה כיוון שאחרי שהיא ראתה בחלום אז הוא בכל זאת אומר לה "וכי נייחא לך שכל הצדיקים יוכלו על שולחן זהב של שלושה רגלים ואנחנו נאכל על שולחן שחסר רגל אחת?" זאת אומרת הנה לכאורה זה כן מפריע לו, כי היא ראתה בחלום והיא לא אמרה שזה מפריע לה, רק הוא עכשיו מאיר את הנקודה זהו, וזה לא מפריע לך? למה הוא אומר לה את זה? אם כן חשוב לו הענין של עולם הבא, אם כן אז למה הוא נענה מהתחלה וביקש על חשבון עולם הבא? נו, תשובות.

תלמיד: הוא ידע שחלקו מובטח לו לעולם הבא, בזכות המעשים שלו בעולם הזה.
כ"ק האדמו"ר: אז אם כן למה הוא דאג?

תלמיד: הוא ראה שבכל זאת ייחסר משהו.

כ"ק האדמו"ר: אז כן חשוב לו מה החשבון הסופי, מסופר על הבעל שם טוב שכשהוא רצה לעלות לארץ, לקחו לו את כל המוחין, אז הוא אמר, סוף סוף, הוא יעבוד עכשיו בלי מוחין, יעבוד לשם שמים, אז רואים שצדיקים גדולים לא אכפת להם מהעולם הבא שלהם.

תלמיד: הוא עורר בה את נקודת הקנאה, ההשוואה לאחרים, בעולם הבא, אני לא חושב שהוא אומר לה את זה מתוך זה שהוא חושב ככה. הוא הוביל אותה לאן שצריך.
כ"ק האדמו"ר: כמעט נגעת בנקודה,

תלמיד: היא לא הבינה את החלום, רצו בחלום לנער אותה, והוא גם ניער אותה.
כ"ק האדמו"ר: אולי יותר קרוב לאמת מה שנאמר קודם, שהיא כן הבינה, אבל היתה צריכה את העולם הזה, כי הגיעו מים עד נפש, לא היה מה לאכול, אז יחסר רגל, השם יעזור.
תלמיד: הוא עבד על המידה שקיימת אצלה..
כ"ק האדמו"ר: על הקנאה?

תלמיד: על הקינאה, על מה יגידו, אותה מידה שבגללה היא הדליקה את התנור בגללה.

כ"ק האדמו"ר: פה הוא מעורר לה את זה בחזרה, אבל השאלה שלי, למה הוא מעורר לה, מה אכפת לו?

תלמיד: בין בעל ואישה צריכה להיות אחדות, ואם היא בראש אחר קצת...

כ"ק האדמו"ר: אה, אם היא נופלת, הוא צריך ליפול איתה?

תלמיד: לא, הוא צריך לעורר אותה כדי שהם יהיו באחדות.

כ"ק האדמו"ר: אבל הוא פה הולך לפי איזה שיטה? לפי השיטה שלה, לא לפי השיטה שלו.
תלמיד: הוא מדבר במושגים שלה.

תלמיד: שולחן על שתי רגלים לא יכול לעמוד בכלל..

כ"ק האדמו"ר: זה שולחן שלא עומד, אתה אומר

תלמיד: הוא רצה שקודם היא תקבל את הרגל הזו ואז תראה שזה לא נותן לה שום דבר ותוותר על זה.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר שכן היה חשוב לו הענין של עולם הבא, רק הוא ראה את הכל מראש? אז אם כן אם הוא ראה את הכל מראש, איך הוא מטריח את השם ית' להוריד רגל להחזיר רגל בשביל לחנך את אשתו? הרי כל הסדרה של הסיפורים שלמדנו במסכת תענית, זה בא ללמד שלא להטריח את השם ית'.

תלמיד: אבל 'התאוה לו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים', הוא רוצה להתגלות בעולם הזה, לכן הוא חייב לפרנס אותם, ואם לא אז לא יתקיים העולם הזה, אז מה עשינו?
כ"ק האדמו"ר: אז אתה מצדיק את זה שהוא ביקש על חשבון עולם הבא?

תלמיד: חייב להיות שילוב בין שניהם, עולם הבא ועולם הזה.

כ"ק האדמו"ר: לפי מה שאתה אומר ש'התאוה לו ית' להיות לו דירה בתחתונים', הוא צריך לתת תקציב לעולם הזה, פה רואים שהיה להם תקציב בצמצום, קב חרובים מערב שבת לערב שבת, זה לא היה מספיק בשבילה, וגם היה עושה לה ניסים, זה לא היה מספיק, היא רוצה תכליס, קבוע, כדרכו של עולם.

תלמיד: אז הוא חייב לתת.

כ"ק האדמו"ר: מי חייב לתת?

תלמיד: הקב"ה.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא נתן, אז בשביל זה בקשו על חשבון עולם הבא, ייחסר רגל אחת. אני אדייק לכם משהו, יש צדיקים אמיתיים שלא אכפת להם, בוודאי, עולם הבא, הם לא עובדים בשביל עולם הבא, אבל כאן אם באמת היו נהנים מרגל של זהב בעולם הזה, היה

חילול השם לעולם הבא, איך אתם צדיקים כאלה בזבזתם את הזכויות בשביל אוכל בעולם הזה, כשהי' בכל זאת פרנס אתכם, קב חרובים, אבל היה, לא מתתם מרעב, זה לא היה פיקוח נפש, אז יש פה חילול ה', איך רבי חנינא יחסר לו שלימות לעולם הבא? זה בלתי אפשרי, זה חילול ה', אז על חילול השם הוא דאג, לא על עולם הבא שלו הוא דאג. ודבר שני שהוא דאג זה באמת על אשתו, זאת אומרת יכול להיות 'נשים דעתן קלה', רוצות תכל'ס מה שעכשיו צריך, אבל היא תגיע לשם יחסר רגל, ואז תהיה לה עגמת נפש נצחית, אז הוא רק רצה להודיע לה, נוח לך? זה באמת מה שאת רוצה? את בטוחה שזה מה שאת רוצה? הוא צייר לה את זה, כולם יאכלו ככה ואנחנו ייחסר לנו, אם לא אכפת לך, גם לי לא אכפת, נלך ביחד, אבל תדעי מה שזה עולה, תדעי את המחיר, ובאמת רק אז היא קיבלה דעת להבין שזה מחיר לא נעים, אז היא ביקשה שייבקש רחמים שיחזירו.

תלמיד: מה? בעולם הבא יכול להיות חילול ה'?

כ"ק האדמו"ר: כן, חסרה שלימות. זה חילול ה', בעולם הבא צריך להיות שלם הכל והצדיקים צריכים לשבת ככה הכי טוב, במחלקה ראשונה, לא שייחסר להם רגל, כמו שהוא אומר, השולחן בקושי עומד, ומילא אם חסרה רגל בגלל מצווה שעשו, אבל להם תחסר רגל בגלל שהתפנקו פה ורצו יותר ממה שהיה להם, זה חילול ה', זה פגם.

בתו של רבי חנינא שהתחלף לה חומץ בשמן בערב שבת

נמשיך עוד נקודה אחת, תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ה עמ' א' לשון הגמרא:

"בי שמשי חזייה לברתיה דהוות עציבא אמר לה בתי למאי עציבת אמרה ליה כלי של חומץ נתחלף לי בכלי של שמן והדלקתי ממנו אור לשבת אמר לה בתי מאי איכפת לך מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק תנא היה דולק והולך כל היום כולו עד שהביאו ממנו אור להבדלה"

"פעם אחת בערב שבת לפנות ערב ראה את בתו יושבת עצבה. אמר לה: למה את יושבת והיא עצבה? אמרה לו: לפי שרציתי ליתן בכלי של נר שמן ולסוף נתתי בו חומץ ואינו יכול לדלוק. אמר רבי חנינא בן דוסא: מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק. והיה דולק כל היום כולו עד שהביאו ממנו אור להבדלה."

מה אתם אומרים על זה? זה לא להטריח את המקום ב"ה?

תלמיד: אמונה פשוטה.

כ"ק האדמו"ר: מה זה אמונה פשוטה, זה לשנות מדרך הטבע לגמרי. הרי ראינו בסיפור קודם שאבא של רבי יוסי לא הביא אוכל לפועלים, הוא אמר לתאנה שתיתן את הפירות לא בזמן, היא נתנה פירות, אחר כך בא האבא וקילל אותו שימות, כי הוא הטריח את המקום. תלמיד: הקב"ה אמר לשמן שידלוק, מתי הוא אמר את זה? מששת ימי בראשית, אז מראשית הבריאה כבר היתה מוכנה בריאה זו גם בשביל רבי חנינא בן דוסא.

כ"ק האדמו"ר: החומץ? החומץ החד פעמי?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: זה מתוחכם, והנה פה בסיפור הזה שלמדנו על רבא, שהסתבך עם העכו"ם שמה, והיה צריך לבקש שירד גשם בתמוז, והוא ביקש גשם בתמוז, אז יכולנו לאמר אותו דבר, שמששת ימי בראשית גזרו שירד גשם בתמוז, בזה אפשר לתרץ את כל העניינים, ופה אנחנו יודעים שהוא הטריח את המקום, שהוא כמעט נהרג על זה.

תלמיד: הגמרא, במסכת תענית אומרת שגשמים תלויים בכל מיני דברים.

כ"ק האדמו"ר: כן אבל פה זה תלוי בשום דבר, רק בזה שהוא ביקש, וכמעט נהרג בגלל זה, אבא שלו הציל אותו, שהוא לא ישכב במיטה בלילה, באו ש-ד-י-ם ודקרו את המיטה, אם הוא היה שם היה מת.

תלמיד: יש עוד סיפורים, כמו הסיפור על ארבע מאות חביות היין..

כ"ק האדמו"ר: זה נס משמים, הוא לא ביקש, פה הוא גוזר על החומץ, הצדיק גוזר, הקב"ה מקיים מה זה להטריח את ריבונו של עולם? שלא בדרך הטבע. אם היה מבקש משהו אחר בדרך הטבע, זה לא נקרא להטריח, ניסים כן. אבל פה מבקשים מהחומץ שיידלק זה לא לפי דרך הטבע שיידלק חומץ.

תלמיד: אז מה צדיק גוזר והקב"ה מקיים?

כ"ק האדמו"ר: אבל לא לשנות את העולם ככה. יש שני דברים, יש נס שה' עושה, ויש שינוי הטבע לגמרי, משהו שזה לא הדרך שלו להיות ככה

תלמיד: שינוי בשביל שהצדיק גזר,

כ"ק האדמו"ר: כן, אז זה נקרא להטריח את המקום, שיירד גשם בתמוז, באמצע הקיץ, זה להטריח את המקום, שיירד גשם בזמן בצורת, בזמן המתאים בד"כ לירידת גשמים, זה לא נקרא להטריח את המקום, זה נקרא שה' עושה נס.

תלמיד: אני חושב שההבדל בין הטרחה ללא הטרחה, הוא לא בפעולה עצמה אלא במניע, אם הבן אדם...

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא, בצינור, זה לקחת צינור שהוא חומץ ולהפוך אותו שידלוק כמו שמן.

תלמיד: אבל אותה פעולה, אם היא נעשית לשם שמים ובהצדקה, היא יכולה להיות בגדר צדיק גוזר והקב"ה מקיים. אם הפעולה נעשית כמו בסיפור עם התאנה, אז היתה הטרחה, בגלל שאולי זה לא היה הכרחי, כי עובדה שהאבא בא אחרי כמה דקות והיה להם מה לאכול

כ"ק האדמו"ר: גם פה זה לא היה הכרחי כל מה שהיה.

תלמיד: או, זה עושה את ההבחנה.

כ"ק האדמו"ר: זה לא הכרחי, וכי מישוהו טועה, או שוכח להדליק נר, אז מה? אז מת העולם? צריך להפוך את העולם בשביל זה?

תלמיד: זה כאילו הוא אמר השם יעזור..

כ"ק האדמו"ר: הוא לא אמר השם יעזור, הוא גזר.

תלמיד: הוא לא אמר גוזרני על הנר ש..

כ"ק האדמו"ר: הוא גזר, זה נקרא גזירה הלשון שהוא אמר.

תלמיד: לגבי הקב"ה זה לא משנה אם זה שמן או חומץ, הכל יכול לבעור.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל בששת אלפי שנות התיקון הוא גזר, השם ית' קבע שהשמן דולק ולא החומץ דולק.

תלמיד: ומים גם יכול לבעור ואיך הוא עשה את קריעת ים סוף?

כ"ק האדמו"ר: הוא משנה, אם הוא מחליט, אבל פה זה הצדיק בשביל שהבת שלו מצטערת, זו עוד שאלה שעוד לא נכנסנו אליה, הבת שלו מצטערת שעשתה טעות, אז הוא גוזר שהחומץ ידלוק, זו הטרחה.

תלמיד: זו הטרחה לשם מצווה.

כ"ק האדמו"ר: לשם מצווה, אבל בכל זאת הטרחה.

תלמיד: צער בשבת הוא דבר מאד חמור.

כ"ק האדמו"ר: מי נתן לה היתר להצטער בשבת? היא צריכה לעבוד על עצמה, מה זאת אומרת? לא עלינו, מישוהו נפטר לו מישוהו בשבת, צריך לעבוד על נפשו, לא להיות בצער, הוא יכול להגיד-יהי רצון שיימצא עוד בקבוק שמן בבית ואז אם היה נמצא בקבוק שמן, זה נס, אבל זה לא להטריח את המקום, ופה זה לשנות את סדרי הטבע לגמרי, זה שהחומץ יעבוד כמו שמן, כן?

תלמיד: אני חושב, אולי בשביל רבי חנינא בן דוסא השמן בשבילו זה היה גם נס, ולכן לא היה בשבילו הבדל בין השמן לבין החומץ, הוא היה כל כך באמונה.

כ"ק האדמו"ר: צריך לחשוב על זה, עוד לא מצאנו תירוץ, צריך להתעמק. יכול להיות שהוא היה כזה רחמן שזה מה שיצא לו, הוא לא יכל לראות אותה בוכה, לפעמים יש גם דבר כזה.

פה מבחינה חינוכית, יש שתי אפשרויות לחנך, איך שנהג רבי חנינא בעצם, מה הוא חינך את הבת שלו? הוא חינך אותה שאין טבע, יש את הקב"ה תבטחי בו, אפילו החומץ יכול לדלוק, תהיי בשמחה, עשית טעות, כל אחד יכול לעשות טעות השם יעזור הנה זה ידלוק, זו פעולה חינוכית אחת, הוא יכל באותו מקרה לחנך אותה למשהו אחר, הנה טעית ובאמת אין לך

במה להדליק אז תשלימי עם זה, קורה, אנחנו לא מלאכים, עושים טעויות, אל תהיי עצובה וגמרנו בלי לעשות הוקוס פוקוס כזה רציני, להפוך את כל העולם, זו דרך וזו דרך, מה אנשים כמונו קטנים היו עושים אם היה קורה להם מקרה כזה? משלימים, זה חשוב לבן אדם להשלים עם דברים שאין לו אפשרות לשנות? ועם טעויות שעשה, יש מישהו שלא עושה טעויות? לפעמים אדם עושה טעות ועושה נזק, טוב, ריבוננו של עולם מה אני אעשה, זה גדלות יותר, זה גדלות, זה חינוך נכון, אז גם מבחינה חינוכית הוא הביא אותה לחינוך שהוא צפייה לנס, שזה לא קורה כל יום, אליו בטח שהי' שומע, אבל אולי מישהו אחר, לא ישמע לו, אז מבחינה חינוכית זה גם לא טוב, אם כי זה מביא לאמונת חכמים גדולה, כן, שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים.

תלמיד: כל הבית התנהל ככה, ממילא גם הבת שלו היתה רגילה, וזו היתה רמת החינוך בבית.

כ"ק האדמו"ר: אולי ע"פ הטבע באמת חומץ יכול לדלוק? אולי זה לא כל כך קל, אבל זה כן דולק, יכול להיות, תלוי גם איזה חומץ, אולי יש כל מיני סוגים?

תלמיד: סך הכל זה די מתאים למה שהיו צדיקים עושים בתקופה ההיא
כ"ק האדמו"ר: שינו הטבע?

תלמיד: כן, זה הפתרונות, הפתרון הוא לא בעבודת נפש.

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות כמו שרמזו פה אתמול, שזה שהיא היתה עצובה, כי לא היה לה מה להדליק לנר של שבת, ולהיות עצובה בשבת, זה דבר חמור מאד, בשבת אדם צריך להיות שמח, ויכול להיות שזה עושה פגם רציני גם כן, היא בכל זאת לא נשמה פשוטה, היא הבת של רבי חנינא בן דוסא, אלא מה אמרנו אתמול? שתעבוד על עצמה ותהיה שמחה. מה עושה היום חלילה איזה יהודי שיש לו צרה בשבת? עובד על עצמו ונהיה שמח, מה לעשות, אלא, יכול להיות שהיא כבר עבדה על עצמה ולא הצליחה בכל זאת, אז אם באמת הוא העריך שהיא תהיה עצובה בשבת אולי הוא שקל בדעתו שלשנות סדר העולם יהיה פחות נזק מאשר שתהיה עצובה בשבת, ולכן הוא גזר שמי שאמר לשמן שידלוק, יגיד לחומץ שידלוק, וכמו שאמרנו אתמול היתה גם מטרה חינוכית שייראו כולם שאין טבע, שיש רק הקב"ה ובעצם הוא זה שאמר לשמן שידלוק, הוא גם זה שיכול להגיד לחומץ שידלוק, זאת אומרת זו לא תכונה קבועה של השמן, משהו קבוע בעולם שהשמן דולק, אלא זה רק בגלל שהי' אמר לשמן שידלוק, זה גם כן פה איזה דיוק יפה. שבני אדם חושבים בד"כ, עולם כמנהגו נוהג, זה הטבע, זה ברור שאם יש שמן אני אדליק את זה אין חוכמות, בא ללמד פה רבי חנינא בן דוסא, שזה לא אוטומטי, רבותי, כל פעם שהשמן דולק, זה כי הקב"ה אומר לו לדלוק ואם לא הוא לא ידלוק להבין שיש התחדשות של העולם, בכל רגע השם מחדש את העולם, אין קבוע ואין כלום, לנו האנשים הטבעיים והאטומים, זה נראה לנו שזה קבוע, אבל בעצם לא.

אז מה שהוא עשה הוא בסה"כ משך את הדיברה של הקב"ה על החומץ, השם נותן כח לשמן, עכשיו הוא נותן כח לחומץ, והוא יצווה על החומץ וגם החומץ ידלוק, ואין טבע ואין כלום, יש בזה דבר יפה וחשוב גם כן, אז אולי בגלל זה הגמרא לא כותבת משהו עליו, גם המהרש"א לא אומר שום דבר.

תלמיד: אני לא מבין הצדיקים של הדורות הקודמים היו ממיתים ומחיים במאמרם, אז זה היה סדר הטבע?

כ'ק האדמו"ר: הכל זה משמים, אבל יש הבדל, כיוון שכתוב על הצדיקים, "הווי זהיר בגחלתן שלא תכווה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש" זאת אומרת שהשם ית' נתן לחכמים כח להחיות ולהמית ולהעניש.

התעניות שגזר שמואל הקטן כדי שירדו גשמים

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ה עמ' ב', לשון הגמרא :

"שמואל הקטן גזר תעניתא וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה כסבורין העם לומר שבחו של צבור הוא אמר להם אמשול לכם [משל] למה הדבר דומה לעבד שמבקש פרס מרבו אמר להם תנו לו ואל אשמע קולו

שוב שמואל הקטן גזר תעניתא וירדו להם גשמים לאחר שקיעת החמה כסבורים העם לומר שבחו של צבור הוא אמר להם שמואל לא שבח של צבור הוא אלא אמשול לכם משל למה הדבר דומה לעבד שמבקש פרס מרבו ואמר להם המתינו לו עד שיתמקמק ויצטער ואחר כך תנו לו ולשמואל הקטן שבחו של צבור היכי דמי אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא"

"מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה, כסבורים העם לומר, שיבחו של ציבור הוא שעדיין לא קראו ונענו, אמר להם: אמשול לכם משל, למה הדבר דומה, לעבד שמבקש פרס מרבו. אמר להם, תנו לו ואל אשמע בקולו."

"שוב מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית וירדו גשמים, אחר שקיעת החמה. כסבורים העם לומר שיבחו של ציבור הוא, אמר להם שמואל, לא שבח של ציבור הוא, אלא אמשול לכם משל למה הדבר דומה: לעבד שמבקש פרס מרבו. ואמר להם, המתינו לו, עד שיתמקמק ויצטער, ואחר כך תנו לו. ולפי דרכו איך הוא שבח של ציבור, אם כן הוא? -אם אמר משיב הרוח ונשב הרוח, ואמר מוריד הגשם ובא המטר, זה נקרא שבח של הציבור, לפי שתכף באומרם תפילה נענו."

יפה! סיפור מעניין, נכון? צריך להתעמק בו. יש למישהו מה להגיד, ככה על ההתחלה?
"מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה", הוא גזר תענית. מתי התחילה התענית?

"מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית, וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה, כסבורים העם לומר, שיבחו של ציבור הוא. שעדיין לא קראו ונענו". מה זה עוד לא קראו? עוד לא התפללו אבל התענית התחילה מהלילה, כמו יום כיפור. עוד לא התחילו להתפלל, כבר נענו, זה נראה כאילו השם שומע אותם ברצינות.

"אמר להם: אמשול לכם משל, למה הדבר דומה. לעבד שמבקש פרס מרבו, אמר להם, תנו לו ואל אשמע בקולו", מה הנקודה הזאת באה ללמד?

תלמיד: לפעמים הפשט נראה נחמד, ואם מתעמקים זה לא כל כך נחמד. אולי הם חשבו שזה נאמר לשבחם.

כ"ק האדמו"ר: זה הבנו, אבל מה זה בא ללמד?

תלמיד: יגעת ומצאת תאמין.

כ"ק האדמו"ר: מה זה בא ללמד? החשיבות של התפילה רבותי, שהשם יתברך מתאוה לתפילותיהם של צדיקים. כי עובדה בגלל שלא הספיקו להתפלל ונענו, הם חשבו שזה שבח, בסוף זה גנאי. כי אם השם רצה, להשתבח בציבור, אז היו מתפללים ואז היו נענים. התפללנו, נענו. ופה זה כמו הפלה כזו. הריון כזה שנופל.

תלמיד: אז למה הוא לא נותן להם הזדמנות להתפלל?

כ'ק האדמו"ר: הוא לא רוצה לשמוע את התפילה שלהם.

תלמיד: אז השם יתברך מתאווה או לא מתאווה לתפילה?

כ'ק האדמו"ר: הוא לא מבסוט מהם. לא בא לו לשמוע את התפילה הזאת, אז הוא נותן להם לפני שידברו, שלא יחשבו שמהתפילה שלהם בא. אבל אפשר לשאול: אם הוא לא התאווה לשמוע את תפילתם. למה ייתן להם סתם. שייתן להם לסבול, יעשו תשובה, ואז ישמע את תפילתם. כמו שראינו שלוש עשרה תעניות שכבר גזרו, למה נתן להם? לבייש אותם? טוב, אנחנו לא נגמור את כל הסיפור, אבל זה וודאי זה סימן של הסתר פנים. מה ההסתר פנים הכי גדול? של בלבול. שאין סדר. שאין שום סדר, קובעים תענית, יורד גשם. לא קובעים תענית, יורד גשם. מתנהגים יפה, יורד בזמן, לא מתנהגים יפה, יורד בזמן. אדם מבולבל, הציבור מבולבל. זה הסתר פנים, כאילו טבע. הוא גזר תענית לא הספיקו להתפלל ירד הגשם, ואולי החזאי טעה, אולי... אתם מבינים? שקע ברומטרי מאירופה, אני יודע מה, אז ירד גשם, זה נהיה טבע כזה. זה הסתר פנים, זה לא גילוי פנים, זה גם בא ללמד אותנו להיות זהירים. אנחנו יותר מדי מהר, מפרשים דברים לפי שנראה לנו. גם הרבנים בסיפור הקודם שרינונו הם כבר החליטו, הם החליטו שרבי עקיבא יותר גדול.

פה הציבור, גם כן החליט כבר, שהם קיבלו את הגשם לפני שהתפללו, כי הם בסדר, מה? אז הסיפורים האלה באים להראות לנו שסימנים משמים זה לא דבר פשוט, כמו שכל אחד בא לו לפרש, יכול להיות אפילו הפוך. אז איך אפשר לדעת? או רוח הקודש, או נבואה, או בת קול. או סיעתא דשמיא. דעת באמת, ניסיון, שבן אדם כבר מנוסה, מתבונן, ודאי שצריך התעמקות. ודאי שצריך התעמקות גדולה הרבה. וגם כן, מי יודע, מי יודע? לכן היום שאומרים: 'הדבר הזה זה בגלל שאלה עושים ככה' וזה מרגיז את העם. מה פתאום הם אומרים לנו ככה? זה אשמתנו? אתם מכירים כל פעם זה חוזר במהדורה אחרת. יש בזה איזה צדק, יש בזה איזה ניצוץ, מי אנחנו שנגיד בגלל מה נהיה מה, זה לא פשוט העניין הזה. וגם אם מגלים משמים בגלל מה, לא תמיד יש כלים לאוזן לשמוע. ואז לא מצווה להשמיע, אז זה צריך זהירות לפרש את הסימנים משמים צריך ענווה וזהירות.

גשמים יורדים לפני התפילה בתענית שגזרו בלוד

תלמוד בבלי מסכת תענית דף י"ט עמ' א'. לשון הגמרא:

"מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להם גשמים קודם חצות אמר להם רבי טרפון צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ויצאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול"

"מעשה שגזרו תענית בלוד, וירדו להם גשמים קודם חצות. אמר להם רב טרפון, צאו ואכלו ושתו, ועשו אותו, יום טוב. יצאו ואכלו ושתו. ואותו יום עשוהו יום טוב. ובאו בין הערבים אמרו 'הלל הגדול' דהיינו 'הודו להשם כי טוב, כי לעולם חסדו. הודו לאדוני האדונים כי לעולם חסדו'"

טוב, הבנתם? זה המשך של הסיפור הקודם, לא סתם הגמרא מביאה את זה פה:

"מעשה שגזרו תענית בלוד, וירדו להם גשמים קודם חצות", מה זה קודם חצות? חצות לילה, או חצות יום?
תלמיד: חצות לילה.

כ"ק האדמו"ר: התענית מתחיל בלילה? יכול להיות שזה התחיל הגשמים קודם חצות לילה?
"אמר להם רב טרפון, צאו ואכלו ושתו ועשו אותו יום טוב" זה ביום, זה ביום. "יצאו ואכלו ושתו, ואותו היום עשוהו יום טוב". זאת אומרת שמה שהוא אומר כאן, שהוא הפך את היום של התענית, ליום-טוב. למה לא נתן להם לגמור את התענית?
תלמיד: משום פרסום הנס.

תלמיד: להפוך את האבל לששון.
כ"ק האדמו"ר: יפה. יש עוד רעיון?

תלמיד: אולי בתוכם היו אנשים מתוקנים שבזכותם בא השפע.

תלמיד: יש כאן עניין חינוכי שאדם מתענה ומקבל שכר מיד. הרי הקב"ה לא מקפח שכר כל בריה.

כ"ק האדמו"ר: טוב אתה הגעת בסוף הסיפורים אנחנו כבר חודשיים עם הסיפורים על הגשם וזה לא כל כך פשוט, שהוא נותן מיד את השכר וכל זה. פה זה מקרה יוצא דופן לחלוטין, ולפי הסיפור הקודם שלמדנו אתמול. אז רואים שהם נענו די מהר, אבל לא בדיוק באותו רגע, לא? אם אתה אומר שזה לפני התפילה, זה בכלל לא מסתדר לפי הסיפור הקודם. רבותי, מה כתוב בגמרא?

תלמיד: יש פה סיפור: הייתה מחלוקת אם ירד גשם קודם הנץ החמה. אז תנא קמא אומר שלא ישלימו. ואחר הנץ החמה ישלימו. ורבי אליעזר אומר קודם חצות, לא ישלימו. לאחר חצות ישלימו, ואז יש את הסיפור הזה.

כ"ק האדמו"ר: "מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה", זה לפני התפילה של שחרית, "כסבורים העם לאמר, שבחו של ציבור. שעדיין לא קראו ונענו. אמר להם אמשול לכם משל, למה הדבר דומה, לעבד שמבקש פרס מרבו, אמר להם: תנו לו ואל אשמע בקולו"

אחר כך המעשה השני:

"שוב מעשה בשמואל הקטן שגזר תענית ירדו גשמים אחר שקיעת החמה, כסבורים העם לאמר: שיבחו של ציבור הוא? אמר להם שמואל לא שבח של ציבור הוא. אלא אמשול לכם

משל למה הדבר דומה? לעבד שמבקש פרס מרבו, ואמר להם: המתינו לו, עד שיתמקמק ויצטער, ואחר כך תנו לו. ולפי דרכו, איך הוא שבח של ציבור? אך כן הוא: אם אמר: משיב הרוח ונשב הרוח. ואמר מוריד הגשם ובא המטר זה נקרא שבח של ציבור, לפי שתכף באומרם התפילה נענו, ועל זה שגזרו תענית בלוד וירדו להם גשמים קודם חצות. אמר להם רב טרפון, צאו ושתו וכו'".

זאת אומרת שאנחנו דיברנו במקרה הקודם שלפני צאת החמה, נכון? קודם הנץ החמה הם נענו הם חשבו שהם בסדר. אבל הם בכלל לא נתנו להם להתפלל, זה לא שבח של ציבור, ההפך. אז כאן במקרה הזה:

"מעשה שגזרו תענית בלוד וירדו להם גשמים קודם חצות", אז קודם חצות, אם הם לא התפללו שחרית אז זה לא שבח של ציבור. אלא הם התפללו שחרית ואחרי שחרית הם נענו, לפני שהתחילו לבקש, רק שפשפשו במעשיהם. זה שבח של ציבור, ולכן הוא אמר להם לעשות את זה, מה הלכה למעשה בעניין הזה, עד מחר לבדוק, בבקשה. זה הסיפור הזה. טוב, אנחנו נעבור לסיפור הבא. זה כבר פרק רביעי:

אדון אחד שהציל את רבן גמליאל מהריגה

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כ"ט עמ' א' לשון הגמרא:

"תניא כשחרב טורנוסרופוס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא אדון אחד ועמד בבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש בעל החוטם מתבקש שמע רבן גמליאל אזל טשא מינייהו אזל לגביה בצנעא אמר ליה אי מצילנא לך מייתית לי לעלמא דאתי אמר ליה הן אמר ליה אשתבע לי אשתבע ליה סליק לאיגרא נפיל ומית וגמירי דכי גזרי גזירתא ומית חז מינייהו מבטלי לגזרתייהו יצתה בת קול ואמרה אדון זה מזומן לחיי העולם הבא"

"מעשה בעת שחרב טורנוסרופוס הרשע את ההיכל, נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא אדון אחד ועמד בבית המדרש ואמר: 'בעל החוטם אני מבקש, בעל החוטם אני מבקש'. כלומר בעל קומה וצורה וגדול הדור. ואמר בלשון חוטם כי מה חוטם מיפה את הפרצוף, כך הוא מיפה את דורו. כלומר קצין שבדורו מתבקש להיהרג. וברמז אמר כן שלא יכירו בו אנשי המלך. שמע רבן גמליאל והתחבא מפניהם. הלך האדון הזה אצל רבן גמליאל בצנעא אמר לו אם אני מציל אותך אתה מביא אותי לעולם הבא? אמר לו הן. אמר לו הישבע לי, נשבע לו. ועלה זה על העלייה ונפל משם ומת ונתבטל הגזרה הזו, כי כך הוא אם מת יועץ ושר אחד מהם, סוברים שעל ידי שיעצו לרע, להם זאת לכן בטל הגזרה. יצא בת קול ואמר. האדון הזה מזומן לחיי העולם הבא".

שמעתם את הסיפור? הבנתם?

"מעשה בעת שחרב טורנוסרופוס הרשע, את ההיכל, נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה" גזרו עליו להרוג אותו, בא אדון אחד ועמד בבית המדרש והזהיר אותו, בלשון של רמז, כדי שלא ידעו שהוא מזהיר אותו. מה אמר?

"בעל החוטם אני מבקש, בעל החוטם אני מבקש", בעל החוטם זאת אומרת גדול הדור.

"שמע רבן גמליאל והתחבא מפניהם הלך האדון הזה אצל רבן גמליאל בצנעא אמר לו: אם אני מציל אותך תביא אותי לעולם הבא? אמר לו הן, אמר לו הישבע לי, נשבע לו." ההוא קפץ מהגג ומת. לכאורה מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: בזה שהוא קפץ הוא הציל את רבן גמליאל.

כ"ק האדמו"ר: כן, כי בזה שהוא מת, והוא היה היועץ של המלך כנראה. אז מת אחד מהם, מבטלים את הגזרה, כי הם מבינים שמשחו בגזירה הזו לא היה בסדר.

עכשיו אנחנו עוברים לסיפור השני. יש פה שאלה מרכזית: "חיך וחיך אחרים חיך קודמים", מה הוא הולך להקריב את עצמו בשביל להציל את רבן גמליאל, הוא גם התאבד בעצם, קפץ מהגג. מה אומרים? מותר לו לקפוץ ולהתאבד?

תלמיד: הוא היה יהודי?

כ"ק האדמו"ר: כנראה שלא.

תלמיד: לבן אדם מותר להקריב את עצמו למען הכלל ביוזמתו, במקרה זה, רשב"ג היה גדול הדור. והתורה הייתה בסכנה. אז זה שקפץ הקריב את עצמו למען הכלל.

כ"ק האדמו"ר: אסור להתאבד בכלל. אל תמציא הלכות, עוד אנשים יתחילו להתאבד למען הכלל, אסור.

זו סוגיה קשה אין לנו כלים להתמודד עם זה. זה לא פשוט. בן אדם שקופץ על רימון, להציל את הכלל, הוא לא חושב כל כך הרבה, הוא קופץ, זה בא לו ככה. בעזרת השם דנים אותו לטוב בשמים.

כתוב שיש שהתאבדו מתוך תשובה אמיתית כמו אותו יהודי שמסופר עליו שעבר על עבירות חמורות ועשה תשובה והתקין לו מתקן מיוחד שימות על ידי ארבע מיתות בית דין, וכך עשה ועלתה לו תשובתו, אבל בוודאי שלא מדובר כאן על הנהגה לכלל, הדרכה לכלל, ובטח שזה לא מתאים לדורנו.

תלמיד: יש סיפור בנושא חנוכה, שהיו נשים שקפצו כדי להראות לגברים שאם הם לא ילחמו, אז התורה תאבד חס וחלילה.

כ"ק האדמו"ר: יש עוד מיקרים שכהנים קפצו ללהבות בתוך בית המקדש. יש עניין שאם יש פעם למדנו את הסוגיה הזאת, זאת סוגיה קשה מאוד, ככה בעל פה זה מפחיד, אבל אם יש עניין שבן אדם חשוב כמו כהנים ומלך מפחדים ליפול בידיים של האויבים, ושהם ועשו בהם שפטים ודברים כאלה, אז מותר להם. אבל זה לא פשוט ככה להוציא פסקים בעניין. גם עם שאול זה צריך ללמוד את זה, וגם לראות להלכה, ולשאול גם פוסקים. אנחנו קטונו. יש עוד סיפורים דרך אגב, על זה שעזר לו עם הספוגיות, שהלך לעולמו יותר מהר, רבי חנינא בן תרדיון, שעזר לו למות יותר מהר, אז לכאורה, אתה יכול להגיד שזה רצח, אחר כך הוא קפץ לתוך האש, אז הוא מתאבד. ברור שהתורה מתייחסת לדברים, אחד לאחד, כל מקרה לגופו.

תלמיד: מה? בן אדם גוי מקריב את עצמו בשביל שתורה תישאר בישראל, אז כמה אנחנו צריכים להקריב את עצמנו למען התורה.

כ"ק האדמו"ר: זה נחמד, בלי להתאבד. נו, יש למישהו מה להגיד על זה?

תלמיד: איך רבן גמליאל הסכים?

כ"ק האדמו"ר: לא ברור לנו אם רבן גמליאל ידע שהוא הולך להתאבד. חוץ מזה רבן גמליאל, זה לא איש פרטי, יש עניין של להציל את החכמים, יש הלכה. אם יש, לא עלינו, זמן של גזרה, על כל העם ואפשר להציל את החכמים, צריך להציל את החכמים קודם. הוא גם נשיא.

תלמיד: הוא גוי, לכאורה עשה את העסק הכי טוב שאפשר לעשות, אז למה זה אסור?

כ"ק האדמו"ר: זה לא המדרגה הכי גבוהה שיש. "יצאה בת קול ואמרה: אדון זה מזומן לחיי העולם הבא", ויש בעניין הזה גם כמה דרגות. טוב זה צריך להתבונן חזק בסיפור הזה. שהרי לכאורה, הוא כבר עזר לו, הוא כבר הזהיר אותו, הוא ברח, כבר הצלה, מה צריך בשביל זה גם למות? מה?

תלמיד: זה היה החוקים של הגוים האלה אם הוא לא היה מת, אז יכול להיות שעדיין היו מחפשים אותו.

כ"ק האדמו"ר: בטח היו מחפשים.

תלמיד: יכול להיות שהיו תופסים את רשב"ג חלילה, היה מועמד למות.

כ"ק האדמו"ר: יש קונה עולמו בשעה אחת. יש לכם מה להגיד עוד על זה?

תלמיד: מה רוצים ללמד בסיפור הזה?

כ"ק האדמו"ר: או! שאלה טובה! כן, מה זה קשור פה לדברים הקודמים, זה לא קשור, פרק אחר כבר, קודם כל לא בכל סיפור רוצים ללמד משהו, פה יש אבל עניין של הלכות שאפשר להוציא מהסיפור, לא כל סיפור גם אנחנו יכולים להבין אותו, מה שרוצים להראות פה, זה

ברור, שאפילו גוי אם הוא חסיד אומות העולם, מציל נפש מישראל, ועוד נשיא ישראל, מגלגלים זכות על ידי זכאי, אז הוא מזומן לחיי העולם הבא. ורבן גמליאל הסכים, כי הוא חייב להסכים שיצילו אותו. הוא הנשיא, הוא כבוד התורה.

תלמיד: אבל אסור להישבע.

כ"ק האדמו"ר: יש מקרים שמותר להישבע, הנה במקרה הזה.

תלמיד: איך הוא מחלק חיי עולם הבא לאנשים? הקב"ה מינה אותו?

כ"ק האדמו"ר: הקדוש ברוך הוא מינה אותו! או סוף סוף יצאה איזה שאלה טובה. הקב"ה מינה אותו, כן, מאיפה לומדים את זה? 'צדיק גוזר הקב"ה מקיים. הקב"ה גוזר, צדיק מבטל', פה הוא גזר, והוא נשבע לו, למה הוא נשבע? פיקוח נפש שלו, לא סתם בא ונשבע, פיקוח נפש, וגם בעניין הדור, בעניין התורה, בכל העניינים, עכשיו, נניח שהצדיק, הוא נישבע, שהוא מזומן לחיי העולם הבא, היות שהוא צדיק ונשיא ישראל, רבן גמליאל זה לא אחד ככה, אז ודאי השם יתברך מקיים. מה שכן, זה יכול לבוא על חשבוננו, זה לא בטוח, לא בהכרח, תלוי איפה הדקות. אם באמת זה לשם שמים, ונקי ונכון, זה לא יבוא על חשבוננו. אם חלילה יש מקרה שאחד גוזר וזה לא היה צורך בזה, או משהו, אז מנכים מזכויותיו, אני יודע! למה יצאה בת קול?

משום כבודו של רבן גמליאל, להראות שהשם קיבל את זה יכלה לצאת בת קול ולהגיד הפוך, חלילה. יצאה בת קול ואישרה נתנה חותמת לעניין הזה.

תלמיד: איך הגוי ידע מה זה העולם הבא?

כ"ק האדמו"ר: רגע, לא גמרנו, קודם כל אותו גוי הייתה לו זכות, מגלגלים זכות על ידי זכאי, עובדה שהוא, מרגע ראשון, רץ להציל את רבן גמליאל, ולא רק זה, הוא ידע גם איך לשאול בבית המדרש, אנחנו לא היינו יודעים איך לשאול בבית המדרש, הוא כן מי בעל החוטם? מי בעל החוטם? מי היה חושב על זה בכלל. יכול להיות שמישהו תידרך אותו איך לשאול, יש אנשים שחושבים אותם לגויים, אבל הם יהודים. ולא יודעים עליהם, יכול להיות סתם גוי פשוט. כתוב, ב'תנא דבי אליהו', שגם גוי עושה מעשה לשם שמים, יכולה לשרות בו רוח הקודש.

תלמיד: מה שהרב שאל מקודם, אם הוא כבר עזר, אז בשביל מה היה צריך למות - עכשיו אחרי שהוא עזר יש לו זכות, ואולי במקום להמשיך להיות גוי, ע"י שקפץ זכה לעולם הבא!

כ"ק האדמו"ר: אין שום דבר מיותר בעולם הזה. הקב"ה בורא כל דבר לתכלית. הגויים יש להם תכלית. התכלית שלהם לעזור לעם ישראל לעבוד את השם.

תלמיד: הוא בא ומוכן למסור את נפשו בשביל רבן גמליאל שמיצג את עם ישראל הנצחי, הוא מבקש עולם הבא. למה הוא צריך למות? כי אם הוא לא ימות, הגזירה לא תתבטל.

כ"ק האדמו"ר: עכשיו, אתה שאלת שאלה יפה, איך הגוי, יודע שיש עולם הבא, והוא מעוניין בעולם הבא, לכאורה, הוא צריך להיות מעוניין בעולם הזה, מה מעניין אותו עולם הבא? ואם יש עולם הבא, מי אמר שיהודי מעניק עולם הבא כמו רבן גמליאל, זאת אומרת, הוא העריך גם הוא ידע, שמה שרבן גמליאל אומר, מתקיים, היה לו אמונת חכמים.

תלמיד: אולי היה יהודי בסוף.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל, תתפלל לשמוע שהגויים יודעים, שעם ישראל זה עם סגולה, והם יודעים שיש לנו כוח משמים. הם בלב שלהם יודעים. יודעים גם מה ההבדל בין יהודי לגוי,

יודעים. אז זה לא מפריע מה שמפריע לפעמים, שיהודי לא יודע מה זה יהודי, זה משהו אחר, אבל הגוי יודע הוא מרגיש, הוא חש. אז יש כתוב בספרים, הרי הדת הנוצרית זה יוצא מהיהדות.

ולא רק יצא מהיהדות, זה עשה הרבה צרות ליהדות עד עצם היום הזה רודפים אותנו, ולא קל העניין. אז מה טוב בזה, הרי כל מה שהשם עושה, עושה לטובה. אז מה שאמרו חז"ל שמה שטוב בזה, שהרעיונות של התורה, אפילו שהם מסלפים שם. בכל זאת יתפשטו בעולם. ויש עניין בחלק מהדתות האלה של אמונה באל אחד, ויש עניין של שכר ועונש גן עדן וגיהנום. כל זה, זה מהיהדות, ויש עניין של גלגולי נשמות, ויש עניין של תחיית המתים, יש עניין של גאולה ומשיח. זאת אומרת שבכל זאת, הארה לתיקון האומות יצאה מזה, למרות שיצאה תקלה, ועשו מזה עבודה זרה - הנצרות.

ועשה כל מיני דברים, ומשתמשים בניצוצות האלה של התורה, נגד עם ישראל בכל זאת, זה מיתק את האומות, והכין אותם לאמת שתבוא. כשיתגלה המשיח במהרה. אז רואים שהדברים האלה זה כן בתוך האומות, זה כן נכנס זה חלק מהאור לגויים.

רבה ששחט לרבי זירא בפורים

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז' עמ' ב' לשון הגמרא :

"רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום קם רבה שחטיה לרבי זירא למחר בעי רחמי ואחייה לשנה אמר ליה ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי אמר ליה לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא"

"מעשה ברבא ורבי זירא, שעשו סעודת פורים זה עם זה. ונשתכרו, עמד רבא ושחט לרבי זירא", שחט אותו, "בבוקר התפלל עליו רבא וחיה. לשנה אחרת אמר רבא לרבי זירא, יבוא אדוני ונעשה סעודת פורים יחד, אמר לו רבי זירא, לא בכל שעה ושעה נעשה נס", כמו שאומרים, לא כל יום פורים. מה אתם אומרים על הסיפור הזה?
תלמיד: משונה, לקח דין לעצמו ושחט אותו.

כ"ק האדמו"ר: השתכרו מתי שבן אדם משתכר הוא יודע מה הוא עושה?

תלמיד: קשה לעכל ששחט את החבר שלו.

כ"ק האדמו"ר: שיכור יכול לשחוט את חברו, מי שבאמת השתכר ועוד איך רוצחים, דוקרים, מתרגז מכל דבר, מדמיין דמיון. שחט אותו והחיה אותו.

תלמיד: אומרים שהשתייה של פורים מגלה את הפנימיות, אז דווקא הצדיקים הגדולים. זה מוזר שזה מה שמתגלה, לכאורה. דווקא בשכרות, הוא אמור להגיע לרמות יותר נעלות, מאשר לשחוט את חברו.

כ"ק האדמו"ר: נו שאל שאלה, מה התשובה?

תלמיד: בעקבות המקרה הזה יש מחלוקת שלמה בהלכה, איך לעשות את המצווה ולהשתכר בפורים.

כ"ק האדמו"ר: נכנס יין יצא סודי, לכן תלמידי חכמים ששותים יין בפורים, יוצא מהם תורה, ופה יצא ממנו שחיטה.

תלמיד: לא יתכן ששחט אותו סתם פתאום. בטח היה לזה שורש, ועכשיו השתחרר החוצה. מה זה כזה צדיק גדול.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר צדיק אחד לכאורה יכול להיות לו איזה קפידה על הצדיק השני. איזה חשבון, כמו שאתה אומר, והנה מגיע פורים. נפרעים מהחשבון?

תלמיד: אולי הוא היה שליח של איזה דין שהיה, ממית אותו ואחר כך מחייה אותו.

תלמיד: כשאדם משתכר ההתנהגות שלו משתנה.

כ"ק האדמו"ר: אבל פה הם עסוקים במצווה, לא סתם השתכרו, מצוות היום. טוב כמובן שיש מעשיות שהם סתומות, לא הכל לפי הפשט, אי אפשר לפתור את הכל לפי הפשט. ובאמת המהרש"א פה כותב שהוא לא שחט אותו. המהרש"א כתב: "חלילה ששחטו באמת, רק נתן לו לשתות יותר מידי, והוזה כמו עניין מיתה", נתן לו יותר מידי לשתות, אז כאילו שחט אותו, אבל יש כלל, שאין המקרא יוצא ידי פשוטו, אם כתוב בגמרא, שהוא שחט אותו, אז שחט אותו, ואם לא, אז איך הוא החיה אותו? ומה הוא חשש לשנה הבאה לשבת אתו, אם סתם נתן לו יין?

תלמיד: כשאדם מאבד שליטה הוא כמו מת, מאבד את ההכרה.

כ"ק האדמו"ר: זה הכוונה של המהרש"א אז הוא פחד שבשנה הבאה יקרה אותו הדבר? למה? בן אדם שהוא שותה ושותה ומאבד את ההכרה, הוא בסכנה?

תלמיד: כן זה כמו הרדמה, אם יש לו לב חלש, זה מסוכן בשבילו.
כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שגם לפי ההסבר של המהרש"א זה מסתדר הפשט. כאילו הרג אותו. יפה עכשיו יש את העניין של סוד, מה זה השחיטה? שחיטה זה מיעוט הגי'ר (גי ראשונות), ככה כתוב בפנימיות התורה, למעט את ה-ג' ראשונות, שוחטים את הראש שזה בבהמה תיקון בשביל לאכול אותה, זה לשחוט את הראש. יש בזה הרבה סוד. והם שתו הרבה יין, ולשתות יין, יש יין המשמח, ויש היין המשכר, ו'האור מצטייר לפי הכלי', והיין זה באמת פנימיות. והיין זה באמת חכמה. וזה באמת שפע מלמעלה למטה, בלי זכות. שזה נעשה בדרך כלל על ידי קו שמאל. כתוב: "תן לחכם ויחכם עוד". זאת אומרת: מי שרוצה חכמה הוא מחכים. מי שלא רוצה הוא לא מחכים. החכמה בשביל למשוך אותה, צריך רצון לקבל חכמה, אם לא אדם לא יחכים. אם אין לבן אדם רצון לקבל חכמה, הוא לא יחכים. אם אין לבן אדם רצון לקבל חכמה, הוא לא יחכים אף פעם, כי הוא לא ימשוך את החכמה, אבל אם יש לו רצון להחכים, וזה לא לשם שמים. אז זה חכמה שאינה מאירה. זה גורם לחורבן של העולם.

כמו שהיום אנחנו רואים, הם יודעים איך לשחק עם הגנים, הולכים לשכפל אנשים, לעשות כל מיני שיגעונות, אי אפשר, לדעת כבר מי יצא מזה, מי האבא? מי הבן? מי הסבא, מי הסבתא, מי ממזר? כל מיני עניינים. או מקבלים שכל איך לעשות פצצת אטום יכולים למחוק את העולם, אז לא תמיד השכל זה לטובה. תלוי מי מושך את השכל הזה. מי מקבל את החכמה מה הוא עושה עם זה ולכן סתרי תורה אסור לגלות לכל אדם. אז העניין של השתייה ששותים יין יש בזה בעניין של משיכת החכמה מלמעלה למטה בלי זכות, יכול להיות בלי זכות, ואז הבן אדם משתכר, בטח שלא מצווה להשתכר, רק בפורים. בפורים יש זמן מיוחד אבל באופן כללי יש עם זה בעיה. אז יכול להיות שהוא ראה אצל החבר שלו. שהוא שתה הרבה יין והוא שחט אותו, בחינת רצה לעשות לו תיקון, למעט אותו, שזה לא יהיה משיכה של החכמה סתם מלמעלה למטה, אלא בצורה מתוקנת, זה הכוונה ששחט אותו. מצד שני כנראה שבכל זאת זה היה מוגזם בבוקר התפלל עליו רבא וחייה, החיה אותו, אולי הוא גרם לו נפילה, כי קטרג עליו. הסתלקו לו המוחין. בבוקר ראה שהוא הגזים. התפלל עליו, והחיה אותו. זאת אומרת חזרו אליו המוחין בחזרה, זה מבחינה רוחנית.

"שנה אחרת, אמר רבא לרבי זירא: יבוא אדוני ונעשה הסעודת פורים יחד אמר לו רבי זירא: לא בכל שעה ושעה נעשה נס". הוא לא רצה את הטיפול הזה.

תלמיד: מה הכוונה למעט את הג'ר? במילים פשוטות.
כ"ק האדמו"ר: רצון לקבל, רק על מנת להשפיע, לא רצון לקבל לעצמו. שלא יהיה רצון להתגדל, בשביל להתגדל לעצמו, אלא רצון להתגדל על מנת להשפיע נחת רוח להשם.

תרגום התורה - מעשה בתלמי המלך

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט' עמ' ב, לשון הגמרא:

"ומשום מעשה דתלמי המלך דתניא מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה כינסן ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו א-להים ברא בראשית אעשה אדם בצלם ובדמות ויכל ביום הששי וישבות ביום השביעי זכר ונקבה בראו ולא כתבו בראם הבה ארדה ואבלה שם שפתם ותצחק שרה בקרוביה כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם ומושב בני ישראל

אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות ארבע מאות שנה וישלח את זאטוטי בני ישראל ואל זאטוטי בני ישראל לא שלח ידו לא חמד אחד מהם נשאתי אשר חלק השם אלהיך אתם להאיר לכל העמים וילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתני לעובדם וכתבו לו את צעירת הרגלים ולא כתבו לו ואת הארנבת מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה"

"מעשה בתלמי המלך שכינס שבועים ושתיים זקנים והכניסם בשבעים ושנים בתים. ולא גילה להם על מה כינסם", זקנים שלנו, חכמינו, "ונכנסו אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם, נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולם לדעת אחת. וכתבו התורה כפי הדעת שנתן להם הקב"ה. שלא יוכל המלך לשאול שום שאלה על תורתנו הקדושה."

טוב, עד כאן הסיפור. יש כמה עניינים בודאי. הבנתם את הסיפור קודם כל? היה מלך גוי שקראו לו תלמי המלך הוא לקח שבועים ושתיים מהחכמים שלנו, סגר אותם בחדרים ואמר להם לכתוב את התורה, תורת משה, ולא נתן להם הזדמנות, איך אומרים לתאם שום דבר, מה הם כותבים, ורצה כנראה להכשיל. יש פה דברים עמוקים מאוד, הרי התורה שלנו היא פרד"ס: פשט, רמז, דרש וסוד. מי שקורא את זה רק בפשט. ומי שלא יודע את התורה שבעל פה גם. הוא לא מבין את התורה כמו שהקראים, כמו שכל מיני כאלה ממציאים היום. כל מיני פירושים מטורפים על התורה, ומסתכלים רק על חלק אחד; א) רק על התורה שבכתב, ולא על ההסבר שבעל פה. ב) בדרך כלל מסתכלים רק בפשט אז גם חסר עוד חלקים כי התורה זה לא רק פשט. פשט, רמז ודרש וסוד, אם כן בתורה בנגלה, בתורת הפשט, בלי ההסברים שבעל פה יש שם כל מיני בעיות, שכן אדם יכול לדמיין לעצמו כל מיני דמיונות, ופה המלך הגוי הזה, רצה לתפוס אותנו על חם כמו שאומרים. להתחיל לחפש בעיות, אחת הבעיות הידועות שהוא חיפש, ושהחכמים שינו בעצה משמים, משמים עזרו להם. זה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", אז מי שמסתכל על זה מבחינה חיצונית. זאת אומרת, מה זה "בראשית ברא אלוקים". יש אחד שקוראים לו בראשית והוא ברא את אלוקים, כאילו יש שתי רשויות רחמנא ליצלן. אז כל החכמים שינו את זה ל"אלוקים ברא בראשית". וגם היה איזה קטע שם על אישתו של המלך, שקראו לה ארנבת, ואז קראו 'צעירת הרגלים', במקום 'ארנבת', כשזה הופיע שם, כולם שינו את זה, כדי שהוא לא יתעבן.

זה הסיפור, הבנתם אותו? יפה, עכשיו הקושיות יש פה כל מיני שאלות שנשאלות, והם גם אקטואליות, קשורים בכל דור ודור. מה זה הדבר הזה, בא איזה גוי אחד, אמנם מלך. תופס את החכמים שלנו. מכריח אותם לכתוב את התורה, הם משתפים אתו פעולה, כותבים את התורה. לא רק שכותבים את התורה, הם גם מסלפים את התורה, כי הם מפחדים ממנו, מפחדים מהשאלות שלו ומהבעיות שהוא יכול לעשות בעקבות השאלות שהוא שואל ולא רק שהם עושים את כל זה, אלא השם יתברך עוזר להם. בכל זאת לשנות מהתורה, כאלה דברים, זה לא דבר פשוט.

תלמיד: אם השם יתברך עזר להם, כנראה שזה היה רצונו.

כ"ק האדמו"ר: לכאורה, זה נשמע חמור מאוד. לשנות תורת משה, תורת אמת, להפוך את זה לשקר, להטעות את הגויים.

תלמיד: בתחבולות עשה לך מלחמה!

כ"ק האדמו"ר: עד כדי כך?

תלמיד: התורה גם יכולה לרדת בבחינת 'שכינתה בגלותא' לרדת למצב שתלך לגויים ואז התורה מתלבשת בצורה מסוימת, עם מסכים מסוימים וזה תרגום השבעים.

תלמיד: כנראה שזה היה פיקוח נפש לעם ישראל, לחכמים בעניין הזה.

כ"ק האדמו"ר: למה לא אמרו לו 'אדוני, תורת ישראל זה לא תורה לאומות, אסור לנו ללמד אותך תורה', הרי אסור ללמד גוי תורה מה פתאום עוד שישנו גם לא זוכרים את כל התורה יכלו להגיד, מה אני זוכר את כל התורה בעל פה. אסור לזכור את התורה שבכתב בעל פה צריכים לקרוא אותה בכתב. מה? החכמים חייבים לדעת הכל? יכלו להקטין את עצמם, 'לא זוכרים לא יודעים'.

תלמיד: כנראה שהם לא התארגנו מספיק, הוא הפתיע אותם.

תלמיד: הוא היה רשע שהשעה משחקת לו לכן היו צריכים לנהוג כך.

כ"ק האדמו"ר: למה הם שינו? למה הם שיתפו פעולה אתו?

תלמיד: לצורך השעה.

תלמיד: לפי דברי רש"י התורה שלנו מתחילה ב'החודש הזה לכם...' בספר שמות, וכל מה שלפני זה, זה שייך לכל האומות. אני חושב שהם ניסו בלי לפגוע במה שכתוב, להתאים את זה לגויים.

כ"ק האדמו"ר: מה זה בלי לפגוע? הם שינו את התורה. אל תגיד שהם לא שינו.

תלמיד: זה הייתה גזרה ואין מה לעשות, גזרה.

כ"ק האדמו"ר: ככה? כל כך פשוט?

תלמיד: הם היו חייבים כי זה היה פיקוח נפש לכלל עם ישראל.

כ"ק האדמו"ר: שיתרגמו אותה כלשונה ומה שיהיה יהיה, מה זה תורת השם. "כי עליך הורגנו כל היום", מה, אם יבוא גוי ויגיד אל תשמור שבת, אתה תשמע לו?

תלמיד: כתוב, "בראשית ברא אלוקים", אולי הגוי לא יבין את זה.

כ"ק האדמו"ר: אם היה לו שכל לתפוס 72 חכמים, ולהפריד אותם, ולהגיד להם לכתוב את התורה. אז יש לו מספיק שכל, בשביל להסביר לו ש"בראשית ברא אלוקים" זה לא שבראשית ברא את אלוקים, אלא שאלוקים ברא את בראשית, להסביר לו להגיד לו תראה, יש לנו תורה שבכתב ויש לנו תורה שבעל פה וצריך הסבר. אז למה חכמינו עשו שונה? זה נראה משונה לנו הקטנים, שינוי מהתורה, בכל זאת כתבו את התורה לא כמו שהיא, ואם כן בכל זאת השם יתברך שיתף איתם פעולה, זה השאלה. מה התשובה?

תלמיד: הוא יגיד להם שהוא מבין אחרת, כמו שראינו בצדוקים, ספירת העומר, ניסוך המים, לא מאמינים. 'מה שאתם מבינים. אני לא מבין כמוכם'.

כ"ק האדמו"ר: אבל אתה יודע שתמיד אפשר להקשות על זה גם.

תלמיד: על מה? גם על הדבר הזה?

כ"ק האדמו"ר: כל מיני קושיות. מי שרוצה איך אומרים סתם להקניט, הוא יקניט.

תלמיד: יותר קל לתת לשון שונה ולא לתת פתח לקיטרוג מצד המלך.

כ"ק האדמו"ר: ובכל זאת שינו את התורה.

תלמיד: "עת לעשות לשם הפרו תורתך",

כ"ק האדמו"ר: "עת לעשות לשם הפרו תורתך", 'הפרו תורתך לכן עת לעשות לשם'. בכל זאת זה לא מעשה פשוט וזה לא דבר קל. ברור פיקוח נפש, וברור חילול השם. ברור הכל, זה ברור. זה ברור בודאי לא עשו את זה משמחה, אלא מחוסר ברירה. ובכל זאת הקושיות עוד לא מתורצות טוב. "מגיד דבריו ליעקב", יש עניין של לא ללמד את הגויים תורה, המתח הזה, בין המציאות לבין התורה, קיים בכל דור, גם בדור הזה יש כל מיני רשעים, שרוצים להכריח את עם ישראל לעשות כל מיני דברים שלא צריכים לעשות. אומרים לנו מה מוסרי, מה לא מוסרי, איך להתנהג, איך לא להתנהג. כל אחד מהאומות, יש להם מה להגיד עלינו. אז תמיד יש את הלחץ הזה מצד הסיטרא אחרא. שרוצה לכפות על הקדושה, לוותר על האמונה בשם, לוותר על התורה, לוותר על המצוות, כל הזמן, בכל דור ודור, זה לא שעת השמד? לא? למה לא?

תלמיד: מנין שכן?

כ"ק האדמו"ר: מנין שכן?! שרוצים שנשנה את התורה! תופס את החכמים ואומר: תכתבו לי את התורה, והרי החכמים יודעים מה הוא רוצה, רוצה לתפוס אותם אחר כך בקושיות בעניינים בצרות, זה לא סתם בשביל הסקרנות שלו, כי הוא באמת ילד שרוצה ללמוד תורה. תלמיד: לפני השמד.

תלמיד: אם נגיד כולם היו כותבים בלי שינוי ואחד היה כותב עם שינוי?

כ"ק האדמו"ר: הוא יכול להגיד שהוא טעה, שהוא לא זוכר. טוב רואים פה שהיה מהלך אלוקי להציל אותם. זה לא היה בטבע. יש עניין שבזמן שהגויים רוצים להכריח את ישראל לעבור על התורה, זאת אומרת להביא אותנו לשמד, אפילו על איך לשרוך את הנעל, קודם שמאל ואחר כך ימין, אם הוא אומר לו הפוך, הוא צריך למסור את נפשו. באופן כללי יש שלוש זמנים. שלוש מצוות 'ייהרג ובל יעבור', מה הם? גילוי עריות, עבודה זרה ושפיכות דמים. אבל בזמן של שמד, שהם רוצים בכוונה, אפילו על דבר כזה קטן כביכול קטן. מתי שורכים את הנעל קודם, שמאל או ימין. אדם חייב למסור את נפשו ולא לעבור על כלום. ופה נראה שזה מה שהוא תכנן. להציק. הוא לא בא סתם. מה אומרים?

תלמיד: הוא חיפש שייצא תוצאות סותרות כדי לבטל את התורה חלילה בשביל זה הפריד ביניהם.

כ"ק האדמו"ר: לא בטוח שהוא רצה תוצאות אחרות, אולי הוא רצה שתצא התוצאה הנכונה האמיתית, "בראשית ברא אלוקים" וכו', ועל זה הוא היה מתחיל להקשות אבל זה לא מה שהוא רצה, לפי הסוף אתה רואה שזה מה שהוא רצה, הוא רצה להקשות קושיות והם סגרו לו את זה שלא יוכל להקשות קושיות, טוב באמת שאלות קשות, וקטנתי אני מלתת לזה תשובות. אבל ברור, שהסיטרא אחרא כל הזמן מחפשת, וחכמינו הם צריכים כל הזמן לעשות תחבולות לצאת מזה. ואם הם היו כותבים את התורה כלשונה, בדיוק. מי יודע, איזה סכנה הייתה באה משמה. באמת היה שמד והיה הכל אולי היה מחסל אותם, מחסל את כל החכמים. הורג אותם. אולי הייתה משתכחת תורה מישראל. מי יודע, יכול להיחרב גם העולם. מדבר כזה. אז פה אנחנו רואים שבעצם חכמינו לא היו חסרי אונים. לכאורה הם חסרי אונים. תפס אותם סגר אותם. לכתוב את התורה. אבל למעשה אנחנו רואים, שהם לא היו חסרי אונים הם לא שיתפו פעולה אתו. ההפך הגמור, עשו תחבולה והשם עזר להם כדי שלא לתת לו פתח לעשות יותר גרוע. ולכן התורה היא התורה, והתורה שבכתב והתורה שבעל פה וגם יש לחכמים כללים איך לדרוש אותה, ואיך לפסוק הלכה, ואיך להתייחס לתוצאות. כי היא תורת חיים.

מה איכפת לעיור בין אפילה לאורה?

מסכת מגילה פרק שלישי. דף כ"ד עמוד ב' לשון הגמרא:

"אמר רבי יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה וכי מה איכפת ליה לעור בין אפילה לאורה עד שבא מעשה לידי פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה וראיתי סומא שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו אמרתי לו בני אבוקה זו למה לך אמר לי כל זמן שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מין הפחתין ומן הקוצין ומן הברקנין"

"מעשה ברבי יוסי שהיה תמיד מצער על המקרא שהיה כתוב: "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיור באפלה", וכי מה איכפת לעיור בין אפילה לאורה? בין כך ובין כך הוא אינו רואה" טוב, המעשה הזה ממשיך אבל אנחנו עוצרים פה. נו, מה אתם אומרים, הבנתם? רב יוסי לא הבין את הפסוק הזה, זה היה מטריד אותו, היה מצטער. מקרא שכתוב: "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיור באפלה".

עיור שמשש באפלה, או לא באפלה מה זה משנה, ממילא הוא עיור. מה אתם מתרצים על זה?

תלמיד: ראית בצהרים באור כמו עיור באפלה.

כ"ק האדמו"ר: אז הוא מה שהפריע לו זה העניין של העיור באפלה. כמו עיור, למה "עיור באפלה".

תלמיד: יש בעיה לעיור באפלה, כי אין מי שיעזור לו גם השני לא רואה.

כ"ק האדמו"ר: מה אתם אומרים?

תלמיד: אפשר להבין את זה בצורה קצת אחרת. כשעיור ממשש. הוא 'רואה באפילה' כמו שהוא רואה ביום, אין לו מושג של חושך.

כ"ק האדמו"ר: לפי המקרא כן. 'כעיור באפלה', הוא מחשיב אותו, יותר מעיור בצהרים, זה סותר את מה שאתה אומר.

תלמיד: לעיור זה לא קושי להיות עיור באפלה, לנו כן.

כ"ק האדמו"ר: אז למה אם כן, הפסוק אומר עיור באפלה.

תלמיד: עבורנו אפלה זה קשה, אבל לעיור זה לא משנה.

כ"ק האדמו"ר: לפי הפסוק כן, לפי הפסוק זה בדיוק העניין, שזה כן יותר קשה לו.

תלמיד: אולי זאת אומרת הצהרים יהיה בשבילך כמו אפילה לעיור, מציאות של חושך.

כ"ק האדמו"ר: אז למה לא אמר הכתוב והיית ממשש בצהרים, כאשר ימשש העיור בלי האפילה. עיור במילא הוא ממשש כל הזמן.

תלמיד: כמו במכת חושך כתוב: "וימש חושך", שהם מיששו את החושך.

כ"ק האדמו"ר: שמה זה מקרה יוצא דופן, חושך מצרים. אז היה אומר, כמו בחושך מצרים.

תלמיד: אולי מתכוונים כאן לאפלה רוחנית.

כ"ק האדמו"ר: ברור שזה החלק הראשון, זה אפלה רוחנית, מביאים את העיור הממשש באפלה, כמשל לחושך הרוחני.

תלמיד: יכול להיות שיהיה לעיור אור מסוים. אולי מדובר באפלה רוחנית?

כ"ק האדמו"ר: אתה מתכוון שהאפילה הזאת זה אפלה רוחנית לא זה הכוונה, נקרא את המעשייה מהתחלה ועד הסוף ונראה מי צדק:

"מעשה ברב יוסי שהיה תמיד מצער על המקרא שכתוב: "והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העיוור באפלה". וכי מה איכפת לעיוור בין אפלה לאורה? כי בין כך ובין כך הוא אינו רואה! עד שבא מעשה לידו: פעם אחת הלך באישון לילה באפילה, וראה סומא, שהיה מהלך בדרך ואבוקה בידו, אמר לו: בני, אבוקה זאת למה לך? אמר לו כל זמן שהאבוקה בידי, בני אדם רואים אותי ומצילים אותי מהפחתים (גומות), ומיין הקוצים ומהברקנים".
אה... הבנתם? מה זה אומר?

תלמיד: אם אין אור, אז אנשים לא יראו אותו, ואז הוא יצטרך ממש למשש.
כ"ק האדמו"ר: עיוור באפלה הוא באמת בבעיה, לא רק שהוא לא רואה. גם לא רואים אותו, יכולים לדרוך עליו, יכולים לא לעזור לו. ככה רואים שהוא הולך ליפול לתוך בור צועקים לו, הנה יש בור, תזהר. אבל ככה לא. זה בפשט, מה עוד אפשר להגיד.

תלמיד: האבוקה יכולה לבלבל את האנשים שיחשבו שזה אדם רגיל.
כ"ק האדמו"ר: אולי דווקא האבוקה מאירה לו את הפנים ורואים שהוא עיוור.
תלמיד: יש עיוורים שרואים שהם עיוורים, ויש כאלה שלא רואים עליהם כלום.
תלמיד: עיוור לא הולך כמו בן אדם רגיל.

כ"ק האדמו"ר: נכון, רואים שהוא עיוור, אפילו אם יש לו עשר אבוקות. רואים שהוא עיוור איך שהוא הולך מבחינה רוחנית. "מעשה ברב יוסי שהיה תמיד מצער על המקרא שכתוב: 'והיית ממשש בצהרים, כעיוור באפלה'", שאדם ימשש בצהרים, כעיוור באפילה. שאדם לא ימצא את דרכו, כעיוור באפילה, זאת אומרת שגם אחרים לא יוכלו לעזור לו.
דיברנו בפעמים הקודמות שיש הסתר פנים, יש גילוי פנים, יש גילוי פנים, יש הסתר, ויש הסתר בתוך הסתר, כשהבן אדם בהסתר בתוך הסתר, אפילו לא יודע שהוא בהסתר, זה המצב של הרבה בימינו שלא יודעים שאנחנו בהסתר פנים אפילו, חושבים שזה המצב הרגיל, אז זה העניין של העיוור הממשש באפילה. גם עיוור, גם באפילה הוא לא יודע אם יש אפילה או אין אפילה, גם זה הוא לא יכול לאבחן, העיוור מאיפה יודע אם יש אפילה או אין אפילה. לא יכול לאבחן, זה ההסתר הכפול. ולמה שמישהו, או ציבור, יקולל בקללה כזו נוראית? אה...?

תלמיד: זה תיקון על זה שהיה גילוי פנים ולא התנהגו כמו שצריך.
כ"ק האדמו"ר: יפה אמרת, איפה למדת את זה?

תלמיד: פה

כ"ק האדמו"ר: זה תיקון. אם יש זמן של גילוי פנים, והבן אדם לא מנצל את זה לעבודתו להתחזק לעבודתו יתברך. אז שמים אותו בזמן של הסתר פנים ושיחפש את החברים שלו, כמו שאומרים כעיוור הממשש באפילה, זה המצב של הדור שלנו, שאנחנו גלגולים מדורות קודמים שהיה בהם גילוי פנים, עכשיו אנחנו במצב כזה גם כן, ממששים בצהרים כעיוור באפילה, לא רק שהעם בהסתר פנים אלא, אנחנו לומדים פה שלפעמים גם החכמים בהסתר פנים, כולם בהסתר פנים. הרוב בהסתר פנים, אז לא רק אנחנו, לא מוצאים את הדרך, גם הגדולים, לא תמיד מוצאים את הדרך.

שבדורות קודמים היו גדולים, שהם היו מוארים, 'עמד' היה 'עמד'.
בדור הזה, שהולך ומתקרב זמן הגאולה הכל חושך קשה, קשה למצוא את הדרך בכלל. "והאמת תהיה נעדרת" יש מעלה בבן אדם שלא יודע, זה שהוא יודע שאינו יודע. והוא מבקש שילמדו אותו, זה העיוור הזה באפילה, שהולך עם אבוקה שהוא יודע את הפגם שלו,

את הסכנות שהוא נמצא. מבקש עזרה, לא מתבייש, שאם אדם מתבייש, "אין הביישן למד"
זהו, יש משהו להוסיף? אנחנו עוברים למעשיה הבאה.

מעשה באדם שקרא לרבי אליעזר להודיע את תועבות ירושלים

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כ"ה עמ' ב' לשון הגמרא :

"מעשה באדם אחד שהיה קורא למעלה מרבי אליעזר הודיע את ירושלים את תועבותיה אמר לו עד שאתה בודק בתועבות ירושלים צא ובדוק בתועבות אמך בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול"

"מעשה באדם אחד שהיה קורא מלמעלה לרב אליעזר את הכתוב ביחזקאל ט"ז: "הודע את ירושלים את תועבותיה", אמר לו: עד שאתה בודק בתועבות ירושלים, צא ובדוק בתועבות אמך, בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול".

היה אחד שהיה אומר לרבי אליעזר "הודע את ירושלים את תועבותיה" שתודיע לירושלים את התועבות שלה, תגיד איזה תועבת יש לירושלים, "אמר לו: עד שאתה בודק בתועבות ירושלים, צא ובדוק בתועבות אמך", אתה הולך לדבר על תועבות ירושלים, תבדוק את אמך, "בדקו אחריו", בדקו על אמו, "ומצאו בו שמץ פסול", מה זה שמץ פסול? ממזר כנראה, מה זה בא ללמד, רבותי? -"כל הפוסל, במומו פוסל" מה אתם אומרים עוד? תלמיד: איך ידעו? לא תלך רכיל בעמך, זה לא בסדר.

כ"ק האדמו"ר: בדקו. באמת מה עם ביקורת על הקטע הזה? מה, לפי זה אסור להטיל ביקורת על שום דבר. כל אחד שיגיד משהו שהוא רואה איזה פסול, אז יגידו לו לך תבדוק את אמך קודם?

אדם יכול ללכת, הרי לא נחרבה ירושלים על כי פסקו ממנה אנשי אמנה, שלא היו מוכיחים זה את זה. היום אומרים: צריך תקשורת לוחמת, שתחשוף שחיתויות, אם לא מי יודע איפה נהיה.

תלמיד: זה הבדל להגיד על אנשי ירושלים לעומת על ירושלים עצמה.

כ"ק האדמו"ר: ועל אנשי ירושלים מותר לקטרג?

תלמיד: לא, בענין של הביקורת, אולי צריך לשם שמים לתקן אותם, צריך להגיד להם. **כ"ק האדמו"ר:** מה יותר חשוב? ירושלים, או אנשי ירושלים? ירושלים זה מושג מופשט, יהודים שהם ירושלים, זה יהודים. אז מה קודם למה מה יותר חמור? הוציאו שם רע על משהו מופשט - שם של עיר.

תלמיד: זה פסוק מההפטרה, ובירושלים דווקא נהגו לא להגיד את זה. זה ביטוי קצת קשה. **כ"ק האדמו"ר:** או. הנביאים באו קיבלו את הנבואה את התוכחות, באו והוכיחו. ונביא שכבש את נבואתו מה חייב? מיתה. שליחות, מה זה? השם שלח את הנביא להוכיח את העם הזה אז אסור להוכיח, מה הוא עשה? מה הוא עשה הבחור הזה? סה"כ לקח פסוק ואמר את הפסוק.

תלמיד: צריך לבדוק מי האיש שאמר, כי שם יחזקאל אמר, אבל איך אותו אדם מעיז להגיד דבר כזה בתקופה ההיא.

כ"ק האדמו"ר: היום קוראים לזה לסתום פיות.

תלמיד: יש מוכיח ויש מוכיח מתוקן שמקיים "קשוט עצמך תחילה".

כ"ק האדמו"ר: לפי זה, אז מי יכול להוכיח, אף אחד. מעט מעט, מה זה קשור, לפעמים בן אדם רואה איזה פגם והוא צריך להתריע על הפגם הזה. מה? לתקן אותו.

תלמיד: צריך קודם לבדוק את עצמו: "כל הפוסל במומו פוסל"

כ"ק האדמו"ר: אולי אדרבה, בגלל שהיה בו שמץ פסול, בגלל זה הוא היה רגיש לתועבת של ירושלים. הפוך! כמו שבן אדם למשל שבא משכונת מצוקה וראה פשיעה וסמים וכל זה, אז הוא רגיש לקטע הזה, ומי שבא מבית יפה וטוב, אז הוא בכלל לא שם לב. למה לעשות את זה רק לשלילה? כל אחד מתעורר לעניין.

למשל בעלי תשובה נורא רוצים להחזיר חילונים בתשובה, למה? כי הם לא נולדו דתיים, הם רואים את האמת רוצים לזכות באמת מי שנולד דתי, אז הוא לפעמים פחות בוער לו ללכת להחזיר אנשים בתשובה, אז פה הוא יש לו שמץ פסול אז הוא רואה את הפסול, שהוא רואה איפה שהוא רואה. אז הוא אומר, בזמן שהיו לנו נביאים, אז היה צריך להוכיח ולתקן את החברה והכל בזמן שאנחנו בהסתר פנים שאין לנו נביאים. אז לא? רק לנביאים מותר. תלמיד: צריך להוכיח בלי לדבר לשון הרע.

כ"ק האדמו"ר: מה הוא דיבר לשון הרע? הוא אמר: "הודע..." מה זה קשור ממזר, לא ממזר? מה זה קשור בכלל, אתם אוהבים חיים קלים. "הודע את ירושלים את תועבותיה"; תלמיד: אולי זה מכיון שאמר תועבותיה.

כ"ק האדמו"ר: "מעשה באדם אחד שהיה קורא מעל רבי אליעזר את הכתוב: "הודע את ירושלים את תועבותיה", אמר לו עד שאתה בודק בתועבות ירושלים, צא ובודק בתועבות אמך בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול". מה זה מה בא האדם ללמוד, שהוא לא יוכיח, לא יגיד כלום, ולא ימצא פגמים, ולא יגיד שום דבר, וישתוק. למה? שמא הוא כזה בגלל שאימא שלו, סבתא שלו, אני לא יודע מי, לא בסדר.

דרך אגב, נגיד בן אדם ממזר, הוא בן אדם שנפגע מהתועבות שיש בחברה, שהוא נולד בה. שאם החברה הייתה מתוקנת, אז הוא לא היה יוצא פגוע. מה זה? צחוק להיוולד חלילה ממזר, הוא לא יכול להתחתן עם יהודייה וכל זה, זה סבל נורא, אז אדרבה, מאוד מאוד הגיוני. שהאדם הזה שנולד כבר פגום מראש, יכאב לו וירצה לתקן את המצב יודיע את זה.

תלמיד: זה טוב שהוא רוצה לתקן את המצב, אבל קודם שיתקן את עצמו..
כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור? מה זה קשור?

תלמיד: כבר למדנו שבאותה תקופה היו פשרות. אם אנחנו מסתכלים בתקופה שלנו, אז באמת לא טוב לסתום לבן אדם את הפה. כי אז אף פעם הוא לא ידבר.

כ"ק האדמו"ר: היום יש עניין של סתימת פיות, לא רק היום. בחברה המודרנית אני מתכוון, בכל תחום. אם בן אדם מתלונן על משהו על איזה עוול שנעשה, הוא זורקים אותו מהעבודה, הוא מדברים עליו. הוא מנדים אותו, הוא הסובל, הוא שבא להציל את הקורבן, אותו מלכלכים וזה שהוא הרשע שעשה את הפגמים, מעלים אותו בדרגה. זה נוסחה קבועה מה? יש מחקרים. אז זה טוב? החברה היהודית צריכה להיות, חברה מתוקנת. זה שבן אדם שומר שבת ושומר את לשונו וכל זה, זה התיקון של הפרט, כל הכבוד, מה עם החברה? מה עם החברה שלנו? ואחד הטענות בדור שלנו למשל, כלפי הרבנים, למה אתם לא מתעסקים בענייני חברה?!

תלמיד: יכול להיות שהוא מתכוון: תסתכלו כמה לכלוך יש לכם מסביב, אז מה אתם באים אלי בטענות.

כ"ק האדמו"ר: לא חושבים שהוא רצה לנקות את עצמו.

תלמיד: הוא אומר, הכל ככה, אז מה אתם רוצים שאני אהיה בסדר?

כ"ק האדמו"ר: לא זה לא הכל ככה. זאת אומרת הוא בכיוון של תוכחה, לא בכיוון של השלמה. כתוב "קבל האמת מפי אומרה". אם בזמן של רב אליעזר לא היו תועבות בירושלים. אז ההוא מוציא שם רע על ירושלים. אז צריכים לתת לו על הראש. אם בזמן ההוא, היו תועבות אז הוא אמר את האמת.

תלמיד: הוא גם מקטרג על רבי אליעזר הוא אומר לו 'תראה, אתה ראש האומה ואתה לא מטפל בעם תראה איזה תועבות!'

כ"ק האדמו"ר: כל מה שמשה מקבל, זה בשביל ישראל, לא בשביל עצמו. זה התפקיד של הראשים. זה להוכיח את העם, לתקן את העם לעשות כמיטב יכולתם עד כלות הכוחות, ואם הם מתרשלים.

תלמיד: הוא כביכול אמר לרב אליעזר שהוא מתרשל, ולא מטפל בעניין.

כ"ק האדמו"ר: קודם כל אדוני, זה איש מהציבור, איש פשוט, איש פשוט שכואב לו על מה שקורה בכלל, צריך לעודד אותו, אתה צודק, תמיד צריכים באמת לעשות תשובה. לכאורה, לא להגיד לו: 'לך תמצא את הפסול אצלך, אצל אימא שלך!'

עם הארץ, איש פשוט, או איש מהציבור, מה הוא חייב לדעת איך להוכיח, הוא בא, זורק מה שכואב לו.

תלמיד: הדבר הבסיסי שאנחנו לומדים פה, זה שקודם כל יש לו יחס חם ואהבה לעם ישראל הוא לא מקטרג על העם.

כ"ק האדמו"ר: אדרבא, מי שאוהב את ישראל צריך להוכיח את ישראל.

תלמיד: רבי נחמן לימד שצריך להוכיח דווקא על ידי מציאת זכות, בלי לקטרג, ולכן יש מעטים שראויים להוכיח.

כ"ק האדמו"ר: מה פתרנו בזה שרב אליעזר אמר: 'לך תבדוק אצל אימא שלך? איזה בעיה פתרנו, איזה בעיה פתר?'

"ומצאו שיש בו שמץ פסול", אז מה? זה פתר את הבעיה שעליה הצביע הבחור? אה... אתה מדבר כי אתה ממזר. אדרבא, הוא מדבר בדיוק, כי הוא ממזר על מה הוא מדבר? על זה! מה גרם לממזרות? הקלקול של הסביבה, לכאורה, רב אליעזר יכול להגיד: 'יא חביבי, תיזהר איך אתה מדבר, לא ככה מדברים, אם יש בעיה אז צריך להוכיח מאהבה, בוא בארבע עיניים, תגיד לי מה קורה ואנחנו נמצא פתרונות', משהו כזה אבל פה הוא הולך לחפש פסול אצל אימא שלו. והלכו וחיפשו.

תלמיד: כי כל זה היה בפרהסיא.

כ"ק האדמו"ר: הוא גם הכניס אותו פה למצב לא נעים, מה צריכים ברבים, לגלות אם הוא כזה או אחר, מה שיוצא מזה, שצריך לשתוק, אל תעשה שום ביקורת, כי יחפשו אחריו. זה לא נראה שזה המטרה, במיוחד כשהנביא אומר, בדיוק הפוך, הנביא אומר: "הודע", לך תודיע.

תלמיד: או שזה מתוך כאב.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שהוא לא אמר את זה מתוך כאב?

תלמיד: אולי לומדים, שמי שנותן ביקורת, מבקרים אותו גם כן.

כ"ק האדמו"ר: זה לא מה שכתוב זה לא מה שיוצא מפה, מה שיוצא מפה שזה שעשה ביקורת אז חיפשו אחריו.

תלמיד: אולי זה מלמד, שבאמת תלוי מי המוכיח.

כ"ק האדמו"ר: מה זה משנה מי מוכיח, אתם מחפשים דברים לא לעניין. זה לא משנה מי המוכיח וזה לא משנה אם הוא הוכיח לשם שמים או לא לשם שמים. אם הוא עושה עם כבוד או לא, כל זה, זה באמת החשבון שלו עם הקב"ה. עם הוא הוכיח לא יפה, לא לשם שמים, אבל אם התוכן שהוא אומר, הוא נכון, אז צריך לעודד את הבן אדם להגיד: אתה צודק אנחנו נטפל בעניין. ולא להגיד לו, לך תחפש את אימא שלך, תבדוק. תלמיד: הקב"ה אומר לכנסת ישראל "כולך יפה רעייתי ומום אין בך", שבאמת הקב"ה רוצה לראות את הטוב של כנסת ישראל.

כ"ק האדמו"ר: אז בשביל מה שלח את הנביא שיגיד דבר כזה?

תלמיד: זה ביקורת חיצונית, מבחוץ.

כ"ק האדמו"ר: אז זה מבחוץ, אז הרבי היה צריך להגיד לו, כל זה, זה מבחוץ.

תלמיד: מי שיש לו את הגישה הזאת יכול לבוא ולהוכיח.

כ"ק האדמו"ר: אני אומר לך, יש יהודים פשוטים, שכואב להם כל מיני דברים, אתה רואה שזה בא להם מבפנים. לא משנאה, אתה רואה שאיכפת להם, זה מאכפתיות, וכואב להם זה לא בסדר, יש איזה מיקרה כזה, למה זורקים לחם? אחד שואל למה זורקים לחם? הרי למדנו את הסיפור שדבר כזה מביא רעב. ויש אחד אומר: למה מדברים בתפילה כל אחד, אבל זה כואב לו, זה בא מבפנים. אז מה תגיד לו: לך תחפש אחרים, אחרי אימא שלך?

תלמיד: זה לא בטוח שהוא היה אחד מהאנשים שכואב להם.

כ"ק האדמו"ר: זה לא משנה, זה לא משנה. אם בן אדם בא להתלונן במשטרה על משהו שהוא ראה שמישהו בא לעשות פשע. אז מתייחסים רק אליו, או מתייחסים לפשע? מתייחסים לפשע. צריך להוכיח את עם ישראל בעניינים שיש על מה להוכיח עליהם. וברור שמי שמוכיח צריך להוכיח לשם שמים, בכבוד ולשם תועלת, שיגיד משהו שאפשר לשמוע, לא שאי אפשר לשמוע כי אז, אסור להשמיע מה שאי אפשר לשמוע, זה ברור. וגם אם בן אדם מצא איזה פסול או פגם בפרט או בכלל. הוא רוצה דווקא להגיד את זה לחכם שאחראי שמה על הציבור, גדול הדור או משהו. שילך בארבע עיניים. ולא בציבור ככה לדבר, אם אפשר לפעמים אי אפשר, לפעמים צריך רק בפרהסיא ואין מה לעשות היו מיקרים בעם ישראל. כתוב בספרים הקדושים שבן אדם בא להוכיח, הוא צריך להכניס את עצמו במקום המוכחים. למשל רוצים להוכיח שלא ידברו לשון הרע, אז הוא לא יגיד, טוב תעשו תשובה, אל תדברו לשון הרע. אלא בואו אנחנו נעשה תשובה, הוא כולל את עצמו עם הציבור. אנחנו נעשה תשובה, לא נדבר לשון הרע. ופה האיש אמר: "**הודע..**" הוא לא הכניס את עצמו בתועבות. "**הודע את ירושלים את תועבותיה**". לא את תועבותינו: הוא לא הכניס את עצמו. חוץ מזה הוא גם האשים את ירושלים, ולא את אנשי ירושלים, ירושלים לא יכולה להגן על עצמה, אין לה פה לדבר, זו עיר, זה משהו מופשט, אם הוא היה מוכיח את יושבי ירושלים, אז הם יכולים לדבר, אבל פה, אין מי שידבר בשביל העיר ויש עניין כזה של הנשמה של העיר, נשמה כללית של העיר ירושלים. אז ודאי שהחכם פה רבי אליעזר, היה צריך להוכיח אותו. כן? ובעיקר שהוא לא הכניס את עצמו בתוך התוכחה, אז הוא אמר: לך תחפש אצל אימא שלך תראה שאתה גם פגום. מה אתה אומר עלינו? מה אתה אומר על כולם? תראה שגם אצלך יש משהו.

אז זה מה שהוא בא ואומר לו, אנחנו, למה דקדקנו פה התווכחנו? התפלפלנו, שלא נבין מזה שצריך להשתיק כל בן אדם שרואה איזה פסול או רואה איזה עוול, אז הוא ישתוק. שש... אסור לדבר, ואז הכל ממשיך להיות יותר גרוע.

אם לא מטפלים בעניין, אז המצב יותר גרוע. אי אפשר, "שופטים ושוטרים תיתן בשעריך" חייבים לטפל בכל הפגמים של החברה; "וביערת הרע מקרבך", איך תבער את הרע, אם לא תדבר על זה שיש רע? אוי ואבוי אם יש אנשי ציבור שמופקדים על שלום הציבור, גם מבחינה רוחנית ומוסרית, מעלימים עין, אומרים: מה אני אדבר? מה אני אגיד? שלא יגידו.... כן? או אם הם סותמים לבן אדם שבא להתלונן, יגרום שלהבא כל מי שיחשוב שיש לו איזה ביקורת על משהו ישתוק, 'אל תתלונן תחפש אצלך מה לא בסדר'.

הדבר פה דק, מבינים? אז בודאי שאסור ללמוד מהפשט הזה של הגמרא, שאסור לעשות ביקורת ואסור להתלונן, לא בשום אופן לא! צריך לעשות ביקורת, להתלונן ולהגיד, גם אם האדם לא שלם, אין בן אדם שלם; כל כך, לא מצוי כל כך הרבה אנשים שלמים, ובכל זאת אם יש איזה פגם שהוא רואה. צריך להתריע על הפגם זה דבר שקשור לכלל. ולא להגיד הכל בסדר עכשיו, בודאי שצריכה להיות מטרה לשם תועלת, לשם תיקון ולא סתם לקטרג בשביל לקטרג. היום יש גם כן לפעמים הרגל כזה: בוא נקטרג, בואו נקטרג על האנשים האלה ויודעים שזה לא יכול להשתנות המצב. מאיזה שהיא סיבה, בוא נקטרג עליהם, הם לא בסדר, מקטרגים סתם.

אין תועלת אין כלום, לא יוצא מזה כלום. סתם שנאת חנם, סתם חילול השם סתם דלטוריא וקטגוריה. אין בזה כלום וזה אסור. אבל אם באמת אפשר לתקן, אז צריך להגיד. תלמיד: צריך להוכיח, אבל צריך גם לפי כללי התוכחה. שלא תפיל את זה שאתה מוכיח.

כ"ק האדמו"ר: כתוב ככה, אמרנו, שאם אפשר לשמוע משמיעים, אם לא, לא. "הוכח תוכיח את עמיתך".

תלמיד: מה עם הנביא שכן אמר את כל זה?

כ"ק האדמו"ר: הנביא אמר את כל זה כי בודאי היה תועלת במה שהוא אמר, היה מטרה לתקן. ידעו שהוא נביא, וידעו שזה משמים, והוא לא סתם מקטרג בשביל לקטרג, רק בשביל לתקן את זה. הוא לא רק אמר את זה בודאי שמה יש לו עוד דברים שהוא פירט. רק האיש הזה לקח רק את הפסוק הזה, וקטרג על ירושלים.

תלמיד: הנביאים תמיד אחרי התוכחה מביאים נחמה.

כ"ק האדמו"ר: לא תמיד אבל על פי רוב, עוד משהו? בעניין הזה, אמרנו ש'כל הפוסל במומו פוסל', מצד שני, רבי אליעזר הגיב פה בחריפות, ואמרנו שהוא הגיב בחריפות מכיון האיש הזה דיבר כנגד ירושלים.

וירושלים זה עיר, אין לה פה, היא לא יכולה להתגונן, אז יש בזה בעיה. שאם בן אדם תוקפים אותו, הוא יכול להתגונן, אבל עיר יכולה להתגונן? הוא לא דיבר על הירושלמים, הוא דיבר על ירושלים ודבר שני שהוא לא הכניס את עצמו בתוך העניין, מתי שבן אדם, מוכיח, או רוצה להוכיח, הוא צריך להגיד, אנחנו לא בסדר, לא אתם לא בסדר, צריך להכניס את עצמו בתוך הציבור. והוא אמר: "הודע את ירושלים את תועבותיה" לכן נראה ככה, שרבי אליעזר, אמר לו אל תחשוב שאתה נקי, תבדוק את אימא שלך, תראה שאתה לא נקי. אתה חלק מהתועבות, אתה חלק מירושלים, מצד שני אמרנו, שבן אדם, אפילו פשוט אפילו עם הארץ. או אפילו רשע. מעלה איזה נושא שצריך תיקון מבחינה חברתית מוסרית הלכתית, אז צריכים להתייחס עניינית למה שהוא אומר, אולי הוא צודק, ומפה, מהפשט, נראה שמה שאמר רבי אליעזר, זה סתם קצת את הפה.

זאת אומרת להבא, כל מי שיחשוב שיש לו איזה ביקורת על משהו הוא ישתוק, כי יגיד מי אני, מה אני, אולי לא שייך לא ראוי. ואז החברה אין לה תיקון. הכל מתדרדר, סותמים את

הפה, אף אחד לא אומר כלום, וזה יכול לגרום ליותר תועבות, לא לפחות תועבות. כמו שידוע, שבדרך כלל אנשים שמתלוננים על איזה מחדל הם סובלים. הם סובלים ואותם מענישים. את הפושעים לא. מעלים אותם דרגה. וכך הלאה. כנראה זה הטבע האנושי, אז לכן צריך להיזהר, אז מצד אחד, טוב עשה רב אליעזר שהגן על ירושלים וכו' מצד שני הנכון הוא שאם מישהו מתלונן ויש משהו אמיתי בדבריו, 'קבל האמת מפי אומרה'.

וצריך להתייחס למה שהוא אומר, לא רק למה הוא אומר ולא איך הוא אומר, וגם לא מי אומר, כמו שאמרנו, אמרנו עוד כל מיני דברים מי שרוצה לשמוע את כל מה שאמרנו שילמד את השיעור של אתמול. עכשיו אנחנו מתקדמים קצת קצת נגענו בסוגיה הזאת אתמול, שיש פה קצת בעיה לכאורה בעניין הזה שרב אליעזר אמר לו "עד שאתה בודק בתועבות ירושלים, צא ובודק בתועבות אמך", ופה הוא חשף אותו בציבור, אם אמו עשתה תועבות, מה הוא עשה? ולמה צריכים לבדוק אחריו? נו? אני שואל, אתם עונים.

תלמיד: זה גם הלבנת פנים שלו.

כ"ק האדמו"ר: לזה התכוונו.

תלמיד: אולי רבי אליעזר עשה קידוש השם כשהגן על ירושלים?

כ"ק האדמו"ר: הוא לא אמר ירושלים נקיה ואין שום תועבות, אלא הוא אמר, לך תבדוק אצל אימא שלך, אם היא יש לה תועבות, אז איפה בדיוק פה הגן על ירושלים?

תלמיד: נשאלת השאלה כיצד הוא יכול להיות אחראי על תועבות אמו?

כ"ק האדמו"ר: כן, נכון. נניח שאימא שלו, לא בסדר.

תלמיד: למה דווקא אמו למה לא מישהו אחר?

כ"ק האדמו"ר: כי ירושלים היא כמו אימא שלו. אז הוא אמר תסתכל על תועבות אמך. אגב הוא צדק, רבי אליעזר באמת היה איזה שמץ פסול אצל אימא שלו. שמץ היה משהו, זה בדרך כלל רומז על ממזרות.

תלמיד: במידה שאדם מודד, מודדים לו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה משנה? בן אדם עושה טעות, או הוא רשע, או אומר משהו לא בסדר, צריכים לחשוף אותו בעניין הזה? מה זה קשור? יכולים להגיד לו, אל תקטרג על ירושלים. ירושלים עיר קדושה.

תלמיד: מכיוון שהוא לא שם את עצמו בכלל אז רבי אליעזר העמיד אותו במקום. עכשיו ממזר באמת לא אשם שהוא ממזר. רק אולי נשמתו חטאה בגלגול קודם ועליו לתקן את זה.

כ"ק האדמו"ר: נכון אז מה? אז מה? זה נותן פתח לבייש אותו בציבור? או לבייש את אימא שלו בציבור?

תלמיד: אולי הוא לא התכוון כשאמר 'תועבות ירושלים' לעיר עצמה אלא לאנשיה. וכשאמר 'אמך', התכוון כאילו.

כ"ק האדמו"ר: הוא התכוון אימא שלו, עובדה שבדקו אחריו.

תלמיד: בסדר, אולי הוא התכוון שאם ההורים לא היו חוטאים אז לא היינו במצב הזה... תלמיד: אולי הוא בא להגיד לו, כמו שאצל אמך באמת נמצא פסול, אבל אתה בסדר, כך תושבי ירושלים אולי עכשיו יש בעיות, אבל בעתיד, אלה שיצאו מהם יחזרו בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: ברור שאם האיש הזה, אכן היה לא בסדר התבטא חריפות נגד ירושלים בפרהסיא. אז יש מצד הרב האחראי שמה, עניין להעמיד אותו במקום, זה ברור. בזה שהוא רמוז, שילך לבדוק בתועבות אמו, זה מעבר להעמיד אותו במקום, זה לבוא להגיד, אתה בעצם מקטרג על ירושלים. כי אתה בעצמך פגום, אתה מדבר? לך תבדוק אצל אימא שלך מה היא עשתה, אתה פגום, ועובדה שזה היה נכון זאת אומרת שרבי אליעזר, היה לו כמובן, רוח הקודש או גילוי, או הכיר את האיש והוא הצביע על זה שהאיש לא בסדר, שיש לו מום, מה משתמע מזה שבשביל שהאיש יש לו מום. אז הוא רואה מומים בירושלים.

באופן עקיף הוא בא להגיד כל הפוסל במומו פוסל בעצם אין מומים בירושלים. אין תועבות, רק בגלל שאימא שלך עשתה תועבות אז אתה רואה תועבות. אז זה כן הגנה על ירושלים. מצד שני, יש בזה קידוש השם, שהרב ידע כנראה משהו, שהציבור לא ידע כי בכל זאת הלכו לבדוק, אז זאת אומרת שזה לא היה מפורסם, אם זה היה מפורסם. אז כולם היו יודעים. הוא אמר לו לך תבדוק אצל אימא שלך סימן שהוא ידע והם לא ידעו אז בזה רואים גילוי פנים ורואים כביכול שבגלל הפגם שלו, הוא דיבר על ירושלים, אבל הוא הגן על ירושלים בעצם בעקיפין יכל להגיד אתה טועה, זה לא נכון, אין תועבות בירושלים, איך אתה מדבר, תחזור בך, בלי לחשוף אותו. ואת אימא שלו. הוא דווקא בחר כן לחשוף אותו ואת אימא שלו.

תלמיד: רבי אליעזר הראה לו שאם הוא מדבר על תועבות יש לו גם תיקון בנושא.
כ"ק האדמו"ר: זה אמרנו אתמול, כן, נו, אז מה? עכשיו כשאנחנו באים לשקול, מה יותר חמור? הלבנת פניה של ירושלים, או הלבנת פניו של פרט מירושלים שהיה שמה, מה יותר חמור?

תלמידים: ירושלים, זה ציבור.

כ"ק האדמו"ר: זה עיר, ציבור. הוא לא הצביע על מישהו מסוים הוא לא אמר שכל ירושלים, כולם עושים תועבות, "ירושלים ותועבותיה" יש תועבות וצריך לפרסם אותם, זה מה שהוא אמר. לא אמר בשכונה הזאת או בעיה הזאת. או משפחה מסוימת. ופה חשפו אותו אישית ואת אימא שלו.

תלמיד: הוא בעצם בא לומר לו 'אתה לא בסדר, תשפר דרכך'.

כ"ק האדמו"ר: טוב לא עניתם לי, אני שאלתי שאלה מאוד ברורה. מה יותר חמור?

תלמיד: הלבנת פנים זה יותר חמור כי לזה, התייחסה התורה, למי שמלבין פני חברו ברבים, היא לא התייחסה למי שמלבין שמות של ערים.

תלמיד: פגיעה באנשי ירושלים זה פגיעה בעם ישראל.

כ"ק האדמו"ר: לא בכולם, באלה שעושים תועבות. הוא לא אמר ככה, "הודע את ירושלים את תועבותיה" את תועבותיה, לא שכל ירושלים היא תועבה. וכל הירושלמים הם תועבה. יש תועבות, הודע אותם. הוא לא המציא את הפסוק הזה, הוא מביא את זה מיחזקאל.

תלמיד: הוא לא אמר משהו טוב על ירושלים ואחר כך שיש גם כמה תועבות, הוא אמר זה מה יש - רק תועבות.

תלמיד: פשוט כבוד הרב, זה שהוא הלבין את הפנים שלו בפרהסיא, והסיבה לא נודעת, וזה גורם לפקפוק.

כ"ק האדמו"ר: ברור שכשפוגעים בבן אדם באופן גלוי ספציפית, עם שם כמו שאומרים שם וכתובת. אז יש שפיכות דמים רצינית, זה לא פשוט כשאומרים באופן כללי, זה גם חמור ביותר, כי באופן כללי, הכלל לא יכול להגן על עצמו. אבל אנחנו לא יודעים מה אנחנו

עושים, אבל אנחנו הקטנים צריכים להיזהר. אם מזדמן לנו מקרה, בעבודה או בכל מקום עד שהולכים לשפוך דמו של אדם להיזהר מאוד מאוד, זה לא פשוט. ברור, יכול להיות שכאן הייתה הוראה למעשה. כי אנחנו רואים שהם בדקו אחריו ולכאורה הוא רק הוכיח אותו, לא היה צריך ללכת לבדוק אחריו אה... אתה מדבר על ירושלים, תבדוק מי אימא שלך קודם כל זהו מי צריך לקום עכשיו וללכת לבדוק עכשיו באמת, מי אימא שלו. נכון? הוא הוכיח אותו פגע בו נתן לו מכה זהו, גמרנו, זה שהם הלכו ובדקו, בא להראות שאולי באמת היה צריך לפרסם את זה, כי אם היה בו שמץ פסול, אסור להתחתן אתו.

תלמיד: יכול להיות שהיה קידוש השם בזה.

כ"ק האדמו"ר: היה קידוש השם בזה שהרב לא טעה. ושבאמת כל הפוסל במומו פוסל, ובאמת יכול להיות שבכלל ההוא דיבר על ירושלים, לא מתוך נקודה טובה, אלא מתוך נקודה רעה בלב שלו, ומי יודע, אולי הוא היה מלשין זה סגנון קשה, מה שהוא השתמש פה אבל בכל זאת אם זה לכאורה גורם שלא יהיה ביקורת אז לא יהיה תיקון, אז זה חמור העניין הזה, מה קידוש השם שמצאת.

תלמיד: יכול להיות שרבי אליעזר רוצה ללמד אותנו שלא יכול להיות שמישהו מקטרג על ירושלים והוא נקי.

כ"ק האדמו"ר: דיברנו על זה אתמול, כן. יש עוד כמה סיפורים בגמרא, בסגנון הזה. שמישהו אמר משהו, אז בדקו אחריו ומצאו שהוא פסול.

תלמיד: מה יעשו התלמידים שלו שירצו לשאול שאלה או לברר עניין אז לא יוכלו לדבר!
כ"ק האדמו"ר: יש פה בעיה שזה שעשה ביקורת אז חיפשו אחריו ולא נראה פיתרון לבעיה שהוא העלה. אבל אם התלמידים מספיק חכמים אז הם מבינים, כנראה שאיך שהוא אמר את זה ושאמר את זה בפרהסיא, ולא הלך בארבע עיניים, ואמר תראה הרב, יש פה איזה פגם שאולי צריך לתקן ולהוכיח - הוא לא עורר את זה בצד הטוב, עורר את זה בהתרסה כזו פומבית. אז כן למדו לא לעשות את זה ככה, לצערנו, לצערנו הרב מאד, הניסיון של כמה אלפי שנים מלמד, שלפעמים אם זה לא יוצא בדרך כזו, כמו שהיום לפעמים בתקשורת מוצאים איזו פרשיה ככה, אז זה לא יוצא ואין תיקון, לצערנו לא אחד ולא שתיים ולכן צריך להתייחס לזה בדיוק במשקל הנכון, לסיפור הזה מצד אחד, שבן אדם בא לתקן, או להעיר, שיבוא להעיר מצד הטוב שבו, לא מצד הרע שבו, לא מסתם שהוא רוצה לקטרג, אלא שהוא רוצה לתקן, רוצה לעזור בתיקון של הכלל. ויעשה את זה בדרך ארץ. יעשה את זה בארבע עיניים. אם הוא יעשה את זה בכל הדרכים האלה, אז הוא לא ייפגע, אף אחד לא ייפגע.

הרבנים שבירכו ב"קללות" את רבי אלעזר בן רשב"י

יש פה סיפור נחמד, מסכת מועד קטן דף ט' עמוד א' לשון הגמרא:

"רבי יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי רבי שמעון בן יוחי איפטור מיניה באורתא לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה אמר להו ולאוי איפטרינו מיני באורתא אמרו ליה למדתנו רבינו תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וכתוב וביום עשרים ושלושה לחדש השביעי שלח את העם אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת אמר ליה לבריה בני אדם הללו אנשים של צורה הם זיל גביהון דליברכוך אזל אשכחינהו דקא רמו קראי אהדדי כתיב פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכוננו וכתוב אורח חיים פן תפלס לא קשיא כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים הדר יתבי וקא מבעי להו כתיב יקרה היא מפנינים וכל חפציק לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתוב וכל חפצים לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים אמרו ליה מאי בעית הכא אמר להו דאמר לי אבא זיל גבייהו דליברכוך אמרו ליה יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק תיפוק ולא תעייל ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך לבלבל פתורך ולא תחזי שתא חדתא כי אתא לגבי אבוה אמר ליה לא מבעיא דברוכי לא בירכן אבל צעורי צעורן אמר ליה מאי אמרו לך הכי והכי אמרו לי אמר ליה הנך כולהו ברכתא נינהו תזרע ולא תחצד תוליד בנים ולא ימותו תעייל ולא תיפוק תעייל כלתא ולא לימותו בנך דליפקון תיפוק ולא תעייל תוליד בנתא ולא ימותו גוברייהו וליהדרו לותיך ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך דהאי עלמא אושפיזך וההיא עלמא ביתא דכתיב קרבם בתימו לעולם אל תקרי קרבם אלא קברם לבלבל פתורך בבני ובנתא ולא תיחזי שתא חדתא דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתתא אחריתי"

"מעשה שהיו רב יוחנן בן עסמי, ורבי יהודה בן גרים היו לומדים מסכת נדרים, אצל רב שמעון בר יוחאי, בלילה סברו שילכו לזרכם, לקחו מאתו רשות, לסוף לנו עוד שם בזה המקום, בבוקר הלכו עוד הפעם לרשב"י, ולקחו ממנו רשות שילכו לזרכם אמר רשב"י לבנו: לך אצל אלה האנשים לפי שהם אנשי צורה, היינו חכמים ואנשים גדולים ויברכו אותך הלך אצלם, ומצאם שדרשו בפסוקים, אמרו לו מה אתה רוצה בכאן, אמר להם אבי שלחני אל כבודכם, שתברכו אותי, אמרו לו: יהי רצון שמה שתזרע לא תקצור, ומה שתביא סחורה למכור, לא תוכל למוכרם וגם תוציא הסחורה למקום אחר ולא תביאנה, ויחרב ביתך וישבו אושפיזך ובלבל שולחנך, ולא תראה שנה חדשה". זה הברכות שהם בירכו אותו,

"כשבא אחר כך אצל אביו רשב"י, אמר לו: לא די שלא ברכו אותי אלא שהיו מצערים אותי, וכן אמרו לי" והוא סיפר,

"אמר לו אביו: כל אלה הם ברכות ואני אפרש לך מה שאמרו לך: שתזרע ולא תקצור. רמזו לך בזה שתוליד בנים ולא ימותו ומה שאמרו לך שתביא הסחורה ולא תמכרם, זה רמזו לך שתכניס לביתך, כלות לבניך כי כן הוא הדרך שהכלה הולכת אצל הבעל, ולא ימותו בניך, שיצטרכו הכלות לשוב אל בית אביהם, מה שאמרו לך שתוציא הסחורה למקום אחר ולא

תביאנה, זה רמזו לך שתוליד בנות ולא ימותו בעליהן ויצטרכו לחזור לביתך הבנות ומה שאמרו לך שיחרב ביתך, וישבו אושפיזך רמזו לך, כי העולם הזה הוא רק כמו אושפיזא, היינו אכסניה, שסופו למות. עולם הבא הוא בית היינו קבר שעומד שם לעולם, ואתה תהיה חי בעולם הזה, בבית שאתה דר בו, היינו כאושפיזא אבל ביתך יחרב היינו קברך שתחיה, ולא תבוא לקבר, ותחיה לאורך ימים ומה שאמרו לך לבלבל שולחנך היינו הבנים והבנות שיהיו על שולחנך ומה שאמרו לך שלא תראה שנה חדשה, רמזו לך שלא תמות אישתך, ותישא אישה אחרת ותצטרך לשמוח עמה שנה חדשה, דהיינו שנה ראשונה של נישואין". עד כאן.

המעשה הזה מעשה מעניין מאוד, יש על זה כמה קושיות כמה סוגיות נתחיל קודם כל מהקושיה העיקרית ואחר כך נלך לסעיפים אחרים, הקושיה העיקרית, בשביל מה הקונץ הזה, הוא בא לבקש ברכה, מקללים אותנו מפה עד השמים, בסוף חוזר לאבא שלו, אז הוא מפרש לו שבעצם הכל ברכות. נשאלת השאלה, למה נהגו כך החכמים? א. יכול להיות שרב אלעזר לא היה מספר לאבא שלו הוא היה מתבייש, לא יודע, נבהל, מה קיללו אותו כל כך הרבה, מה הדרך הזו?

תלמיד: רצו להסתיר את הברכה.

כ"ק האדמו"ר: רצו להסתיר את הברכה? מה הכוונה?

תלמיד: שלא יהיה קטרוג על זה.

כ"ק האדמו"ר: למה צריך להיות קטרוג כשיש ברכה?

תלמיד: יצר הרע רוצה לקחת מהאדם את השפע.

תלמיד: זה לפי הזכויות של המקבל.

כ"ק האדמו"ר: אם זה לפני הזכויות של המקבל אז בשביל מה צריך ברכה, אז זה הולך לפי הזכויות שלו אז הוא לא צריך ברכה.

תלמיד: כבוד הרב, אם יורד שפע בגלוי, אז הצד השני רוצה לינוק, ברגע שהוא הסתיר את זה, בתחבולות עשה לך ברכה.

כ"ק האדמו"ר: הצד השני לא יכול לגנוב את השפע, אלא אם כן יש חטא, לא יכול סתם לגנוב את השפע, אם כן נחזיר את הקושיה למקומה.

תלמיד: אין ברכה אלא במה שסמוי מהעין.

כ"ק האדמו"ר: אהה... אהה... למה זה?

תלמיד: עין הרע.

כ"ק האדמו"ר: עין הרע נכון מאוד. קודם כל מה שאמרת, בטח שזה נכון שזה להסתיר את הברכה, ומה שכבודו אמר שאין הברכה שורה אלא על מה שסמוי מין העין, זה גם נכון, נשאלת השאלה, למה? בגלל עין הרע, זאת אומרת שכן אדם קודם כל על מה שהקשתי בהתחלה בן אדם שמקבל ברכה, הוא מקבל מעבר לזכות שלו, או לפי הזכות שלו? תלמיד: לפי הזכות.

כ"ק האדמו"ר: אז אם לפי הזכות למה צריך ברכה?

תלמיד: זה מעבר לזכויות, אבל כדי שהברכה תתקיים צריך כלי לקבל אותה.

כ"ק האדמו"ר: תמיד זה מעבר, או זה לפי הזכות? שהולכים לצדיק שיברך, מה מצפים? שבזכות הבן אדם הזה שבא לבקש את הברכה, הוא יתברך?

בזכות הצדיק יתברך? אם זה בשביל הצדיק, אז זה לא לפי הזכויות של הבן אדם, זה מתנת חינוך נותנים לו. נניח שלבן אדם יש זכויות ככה. והצדיק מברך אותו יותר, אז יש לו פה

איזה פער בין הזכויות לבין מה שהצדיק כיוון בשבילו, אם זה היה הולך רק לפי הזכויות, הוא היה צריך ברכה?
תלמיד: לא.

כ"ק האדמו"ר: זה היה יורד לפי הזכויות שלו. לפעמים אין לבן אדם מספיק זכויות והשפע נתקע בגלל זה אז הולכים לצדיק שייתן ברכה, יפתח את הצינור וירד השפע, יכול להיות שהצדיק ייתן לו שפע בדיוק לפי הזכויות בקמצנות כמו שאומרים, או שירצה לתת לו: "והריקותי לכם ברכה עד בלי די" אם הוא נותן לו מעבר לזכויות, אז יש על זה קטרוג. רגע אחד, אומרת מידת הדין, למה נתת לזה ככה וככה לא מגיע לו, אז מקטרגים. אז זה בזמן נותן לו מעבר לזכויות. אז נניח שהוא נותן לו לפי הזכויות של האיש, הוא אומר אם זה בגלוי, הוא אומר את זה בהסתר, יש מחלוקת בכלל כשאדם בא לקבל ברכה אם צריך לשאול את השם של הבן אדם שרוצים לברך או לא, אם צריך לשאול את השם של האימא. יש מקומות שאומרים לא להגיד, לא להגיד את השם כמו שהיה עם מרים, שמשה התפלל ולא אמר את השם רק רמז.

תלמיד: אז איך באמת צריך?

כ"ק האדמו"ר: ככה וככה. נוהגים כן לשאול שם. ושם האימא. עכשיו, עניין של עין הרע, נניח בא בן אדם מברכים אותו בפרהסיא. שתזכה, שתהיה צדיק, שתהיה בריא, ויהיה לך כסף ויהיה לך זה וההוא, אנשים מסביב מקנאים בו, באופן טבעי לא חייב להיות שמקנאים, אבל יש סיכוי שהם מקנאים נכון? ואז שמים עליו עין. זה מה שנקרא לשים עליו עין. עין הרע עינם צרה בשל הברכה שהוא קיבל, אז אפילו הברכה, הייתה יורדת יפה, עכשיו יש בעיה. אבל אם יבוא בן אדם, יברכו אותו בסתר, ואף אחד לא יודע מה הברכה שהוא קיבל אז אין על זה עין הרע, מי יעשה עין הרע. ואם הוא בא הוא בא לפני החכמים כשהם היו שמה, מכונסים ולומדים ביחד, אז הם קיללו אותו בכלל, אז מי יעשה על זה עין הרע. כולם מרחמים על המסכן. "יחרב ביתך" וכל מיני דברים שאמרו לו הם הסתירו את הברכה, כדי שלא תשרה עליה עין הרע.

תלמיד: זה לא מוגזם ההסתרה הזאת? אפשר לקחת את זה ברצינות כקללה.

כ"ק האדמו"ר: חוץ מזה חכמים אוהבים להיות שנונים בלשונם ולהראות את כוחם בתורה. תלמיד: יש לי שאלה: יש צדיק גדול והתלמידים של אותו צדיק לא בסדר. הוא לא יכול לברך ולתקן אותם. אז מה החכמה, איפה התיקון?

כ"ק האדמו"ר: למדנו כבר סוגיה בנושא, יש הבדל בין להוריד ברכה, שתהיה בריא ופרנסה ודברים כאלה שבן אדם צריך, לבין לברך אותו שיהיה צדיק.

תלמיד: אם התלמיד טרוד בבעיות שמונעות אותו מלהיות צדיק, אז הצדיק יכול לברך אותו שלא יהיו לו בעיות.

כ"ק האדמו"ר: תמיד, יש בעיות של עניים, יש בעיות של עשירים, תמיד יש בעיות, שאלה מה יעשה עם כל זה 'נאה עניות לישראל', לפעמים בן אדם הצמצום שיש לו ואם יברכו אותו הוא ייפול אחר כך.

תלמיד: למדנו שלפני שהצדיק נותן הברכה הוא רואה קודם איך הברכה תשפיע.

כ"ק האדמו"ר: אז אם כן הברכה לא תזיק לו. בזכות זה שאנשים מקושרים לצדיקים זה עוזר לתיקון. מי שיש לו זכות אז הוא מקבל ברכה מי שאין לו זכות, הוא לא יודע מה זה ברכה בכלל, איזה ברכה וכלום הוא חושב שזה סתם שטויות, ככה זה הולך. כן אבל לקחת אותנו לדברים אחרים, יש למישהו להוסיף על זה.

תלמיד: הרי אנחנו יודעים שהבן של רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בר יוחאי,
כ"ק האדמו"ר: רב יוסי שהיה שובב ואחר כך חזר בתשובה.

תלמיד: כן רואים שבעצם היה זקוק לברכה.

כ"ק האדמו"ר: מי לא זקוק לברכה?

תלמיד: ברכה כל כך גדולה בהסתר.

כ"ק האדמו"ר: מעניין.

תלמיד: ראינו הרבה צדיקים גדולים מאוד שלא קיבלו שפע וחיו בעוני, זה לא מחייב
שאדם יקבל לפי הזכות שלו.

כ"ק האדמו"ר: יש צדיקים שרוצים לעבוד את השם בצמצום.

תלמיד: זה לא הולך לפי הזכות, יש רשעים שנותנים להם יותר מהזכות שלהם, כדי לא
לתת להם לעולם הבא כלום.

כ"ק האדמו"ר: לפי התיקון, לפי התיקון נותנים, יש הרבה שאלות, עכשיו אנחנו נחזור
לעניין פה היו צדיקים שהיו מקללים גם וכועסים על הבן אדם ואם הוא לא היה כועס, היה
צועק, נדמה לי שזה הרב שלמה מרדומסק, שלמדנו, אז לא הייתה מתקבלת הברכה. רק אם
הוא היה משפיל את הבן אדם צועק עליו זה היה פועל. איך זה יכול להיות דבר כזה?

תלמיד: כשהוא כועס על האדם, 'אם יש דין למטה, אין דין למעלה', הוא ממתיק את
הדינים שיש על האדם למעלה.

כ"ק האדמו"ר: כולם נהיו פה חכמים, ראית? בלי עין הרע בלי עין הרע, יפה מאוד!

אמת, עכשיו אנחנו נחזור לסוגיות אחרות שיש פה:

"מעשה שהיו רב יונתן בן אסמאי ויהודה בן גרים היו לומדים מסכת נדרים אצל רשב"י,
בלילה, סברו שילכו לזרכם לקחו מאתו רשות. לסוף לנו עוד שם, בזה המקום, בבוקר הלכו
עוד פעם לרשב"י לקבל רשות שילכו לזרכם. אמר רשב"י לבנו לך אצל אילו האנשים, לפי
שהם אנשי צורה, היינו חכמים ואנשים גדולים ויברכו אותך", אז שתי שאלות, שאלה קטנה
למה קורים לאנשים גדולים וחכמים אנשי צורה?

תלמיד: השתוות הצורה.

כ"ק האדמו"ר: יפה, מה עוד?

תלמיד: הצורה שלהם מושלמת.

כ"ק האדמו"ר: איך אומרים לאדם?! - 'צורה לך', יש חומר ויש צורה. אז האנשים
המתוקנים הם הופכים את החומר לצורה.

תלמיד: שיכולים לצייר בדמיון, לפי שהם מתוקנים.

כ"ק האדמו"ר: מציירים את עצמם כמו שצריך, מתקנים עצמם, האור מצטייר לפי הכלי.
למה שלח רבי שמעון, את הבן שלו אצל החכמים האלה. והוא לא יכול לברך אותו? רשב"י
לא מספיק טוב בשביל לברך את בנו?

תלמיד: מן הסתם הוא ברך אותו.

כ"ק האדמו"ר: אז בשביל מה הוא צריך ברכה של אחרים?

תלמיד: אומרים שאדם לא מברך את עצמו, הבן שלו זה בחינת עצמו.

כ"ק האדמו"ר: יפה.

תלמיד: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים".

כ"ק האדמו"ר: אבל הוא לא חבוש הבן שלו.

תלמיד: יכול להיות שהבן שגדל עם האבא, לא יעריך את הברכה כמו שצריך.

כ"ק האדמו"ר: מה זה קשור אם הוא, יעריך או לא יעריך?

תלמיד: כבוד הרב, כשאין למישהו אינטרס והוא מברך מישהו אחר. הקב"ה מעריך את זה.

כ"ק האדמו"ר: איזה אינטרס? פה אומרים שרשב"י לא ברך את הבן שלו שהוא שלח אותו להתברך אצל אחרים כי הוא נגוע בדבר כביכול, טוב אני לא חושב שאפשר לחשוך על רשב"י שהיה נגוע בדבר, כיוון שהוא הוכיח את ההפך וגם אמר, שאם אין עוד צדיקים שלומדים תורה בעולם אז הוא ובנו, ואם לא בנו, אז הוא לבד. זאת אומרת, רואים שהוא הולך לפי האמת. ולא לפי פרוטקציות לבן רבותיי תכף תתחמם הסוגיה הזו, תכף תראו איך אנחנו מחממים.

תלמיד: אולי היה תיקון ב'קללה' הזאת שרשב"י לא יכל לעשות אותו או אולי לא רצה.

כ"ק האדמו"ר: תיקון למה?

תלמיד: יכול להיות שזו ברכה כל כך טובה שצריך להסתיר אותה כל כך על ידי 'קללה'.
כ"ק האדמו"ר: טוב, יש פה דברים מעניינים מאוד, אבל באופן כללי דבר ראשון בודאי שרבי שמעון בר יוחאי, היה עניו, אז הוא ראה צדיקים. אז הוא שלח את הבן, מתוך ענווה, שלח את הבן להתברך אצלם. שתיים: שלח אותו שילמד משהו מהם. שלוש: ראינו באמת שהברכה שהוא קיבל זה לא משהו פשוט, ואם דיברנו שצריך הסתרה, אם רשב"י יברך את בנו ככה ישירות בודאי שיכול להיות קטרוג או משהו, ככה דרך הצדיקים זה היה בסדר. מה שרציתי להגיד, שמתחמם פה העניין, זה שפעם היו נוהגים לשלוח את התלמידים, מרב לרב, היום זה שונה. למה מה ההבדל? מה קרה?

תלמיד: ההנהגה בטבע, היום חושבים שאם הרב יעשה השתדלות לתפוס את התלמידים, הם יישארו. יש בזה גאווה.

כ"ק האדמו"ר: מה הגאווה בזה?

תלמיד: שברגע שיש לו תלמידים יש לו כוח. אין לו תלמידים אין לו כוח. הוא רוצה כוח.

תלמיד: היום זה שונה מפעם.

כ"ק האדמו"ר: גם פעם היו כאלה שדקדקו כשלקחו להם תלמידים וכל זה היום כן, אתמול היה מישהו פה למשל, שדיבר על לפתוח ישיבה, אז דיבר על תחרות. אם אין לך משהו מיוחד להציע, לא יבואו, כל מיני כאלה, זה נראה כמו סחורה ככה, כן? בית מסחר. נראה לי שזה מהפחיתות של הדור, איפה אנחנו איפה הדורות ההם? אבל באופן עקרוני למה מפחדים הרי היום משהו סתם אני נותן דוגמא, כן, בספרים שלנו למשל מסתובבים בכל מיני מקומות, יש פעמים שהרב אומר לא אל תקרא בזה, כששואלים אותו למה? כי זה לא דרכינו, זה לא דרכינו וזהו זאת אומרת, אותו תלמיד, יש לו את המוחין של הרב שלו וזהו אסור שמישהו אחר יכניס לו טיפה של מוחין אחרים. לא בגלל שאולי הדרך הזאת פסולה בעיניו. אבל לא דרכינו, מספיק זהו, אל תיגע בזה.

תלמיד: פעם היה איזה סיפור על צדיק אחד שמישהו רצה שיברך אותו בבן והצדיק שלח אותו לצדיק אחר.

כ"ק האדמו"ר: שלח אותו לצדיק ניסתר, נו..

תלמיד: הצדיק השני יכול לעזור בדרך מיוחדת.

כ"ק האדמו"ר: בסדר, אתה מתרץ לי למה כן לשלוח, אני שואל למה ההפך? יש כאלה שלא שולחים, לא מוכנים שהתלמיד יקרא אפילו פסוק, מספר של מישהו אחר. בטח הוא לא ישלח את התלמיד שלו להתייעץ עם רב אחר. מה זה גורם, אני לא סתם הרי מדבר. מה שזה גורם, זה גורם מוחין דקטנות, אצל כלל אם ישראל, וזה גורר לפעמים שנאת חנם וקטרוגים וצימצום, עכשיו מאיזה צד זה בא ההנהגה הזו? הרי יש פה הנהגה שרב כביכול לא רוצה, שמישהו אחר ילמד את התלמיד שלו, או יברך אותו, או ייתן לו איזה הדרכה, משהו. זה טוב? או זה לא טוב? אולי זה טוב ככה צריך? פה אנחנו רואים שרבי שמעון שלח אותו אבל לפי המציאות היום רואים שזה לא כל כך נהוג.

תלמיד: יש בזה משהו אמיתי שבן אדם רוצה שלא יכניסו דברים אחרים לצינור שלו. אם יש צדיקים אמיתיים אז זה טוב.

תלמיד: אם רב רוצה לחזק את שורותיו, אז שישלח את התלמידים שלו לרב יותר קטן שיראו את ההבדל ואז יעריכו אותו.

כ"ק האדמו"ר: רעיון מעניין. בקיצורו של עניין רבותי, יש כאן עניין שיש צינור ראש תוך סוף, בחינת הצדיק ותלמידיו והם משורש נשמתו, והוא אחראי משמים לתקן אותם, והוא משקיע את הנשמה שלו לתקן אותם, פתאום הבחורצ"ק, הולך למקום אחר, כל העבודה שהוא השקיע יכול להיות שתדל לטמיון, למשל הוא אומר ללמוד דבר מסוים, הולך לרב השני, הרב השני אומר לו אל תלמד את זה. או תעשה ככה.

לכן כתוב: "עשה לך רב", ולא עשה לך רבנים, אז יש עניין כזה גם מצד התלמיד. שיעשה לו רב כדי לא להתבלבל וגם מצד הרב שהוא רוצה לשמור על תלמידיו, לא מבחינה אגואיסטית או כלכלית, או גאוותנית, או שתלתנית, אלא רוצה לשמור עליהם מבחינה רוחנית. כן? אז זה אמיתי, יכול להיות שהוא רוצה לשמור אותם סתם, יכול להיות שהוא רוצה לשמור אותם באמת. הוא רוצה לשמור אותם באמת, בודאי יש לו אחריות לאיפה שולח אותם. יכול לשלוח אותם לאיזה מקום, והתלמידים הולכים לאיבוד לגמרי. אחר כך אי אפשר יהיה להשפיע. מה שאנחנו לומדים מזה זה שנפש של בן אדם, דבר רגיש.

מה שמכניסים לו יותר מדי דין. הוא הופך להיות בעל דין, יותר מדי חסד, אולי הוא ייפול בחסד של טומאה. צריך להתאים את האור לכלי. ואם העולם היה מתוקן באמת. וכל הצדיקים וכל הרבנים, וכל ראשי הישיבות וכולם היו צדיקי אמת באמת, אז לא היה בעיה. אז יכלת להסתובב בכל מקום ולקבל שפע מזה ומזה והדרכה מזה ומזה ומההוא, אבל ברגע שהדברים הם לא תמיד בדיוק מסודרים כמו שצריך אז יש עניין של לשמור, מצד שני גם אי אפשר, אסור להגזים עכשיו לעומק שבעומק, זה דמיון בעצם.

כיוון שכל תלמיד, כמו שאמרנו לפי מה שכתוב ב"שער הגילגולים" שייך לרב מסוים ולא יעזור שום דבר. זה משורש נשמתו זה התיקון, אין מה לעשות, ככה זה מזמן הבריאה, אפילו לא מגילגולים קודמים, מזמן הבריאה, זה הולך ככה, למדנו שרבי נתן הגיע לרבי נחמן מברסלב, בפעם הראשונה הוא אמר לו: "הי רבי נתן, אנחנו מכירים מעידן ועידנים".

עובדה, זה היה נכון, ועוד איך ראינו שזה היה נכון, וזה היה לתועלת גם. וכן האריז"ל בא לתקן את הרב חיים ויטאל, ולא את התלמידים האחרים כל כך וכי וכי. אם כי מובא בחסידות, ראיתי באחד הספרים, שיש בחינות שונות לתלמידים, יש הצדיק הוא בחינת שורש. ויש תלמידים, שהם בחינת ענפים ויש תלמידים שהם בחינת עלים אז הענפים, והענפים המרכזיים הם קשורים לרב תמיד, ולא יעזבו אותו, ויש בחינת עלים שהם יכולים לנשור, ככה המשל שהביאו שם, זהו. השם יעזור שכל אחד ילך למקום הנכון.

מעשה ברב חיסדא שלמד ולא יכל מלאך ההוא לגשת אליו

תלמוד בבלי מסכת מכות דף י' עמ' א' לשון הגמרא :

"דרב חסדא הוה יתיב וגריס בבי רב ולא הוה קא יכול שליחא [דמלאכא דמותא] למיקרב לגביה דלא הוה שתיק פומיה מגירסא סליק ויתיב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכיל ליה"

"מעשה ברב חיסדא שהיה יושב ולומד בבית המדרש ולא יכול היה שליח (מלאך המוות) לגשת אליו. לפי שלא הפסיק פיו מלימודו, עלה ונשבר העמוד, ויכול לו".
עד כאן המעשה.

תלמיד: מי הלך וישב על העמוד? רב חיסדא?

כ'ק האדמו"ר: "מעשה ברב חיסדא שהיה יושב ולומד בבית המדרש ולא יכול היה שליח מלאך ההוא לגשת אליו. לפי שלא הפסיק פיו מלימודו, עלה ונשבר העמוד, ויכול לו". לא ברור מי ישב הצדיק או מלאך ההוא, זה לא ברור מה זה באמת העמוד שבית המדרש נשען עליו, לא הגיוני שרב חיסדא שבר את זה? עלה וישב, יכול להיות שזה הוא?
תלמיד: זה אולי מלאך ההוא לפי צו אלוקי שלא יכל לגשת לרב חיסדא בגלל לימוד התורה לכן עלה וישב שמה.

תלמיד: למה שרב חיסדא יטפס לשם? הרי הוא לומד.

כ'ק האדמו"ר: יכול להיות שזה שליח כמו שנאמר כאן, משמים עכשיו ברור על פי הטבע שאדם יושב ולומד, הוא לא מטפס על עצים בשביל ללמוד,

"עלה וישב על העמוד שבית המדרש נשען עליו. ונשבר העמוד ויכול לו"

אבל מדוד המלך שזה אותו סיפור, הוא דוד המלך דווקא כן הלך וכן דרך, עלה על מדרגה והמדרגה נשברה, ואז הוא נפל והפסיק ללמוד, ואז הוא לקח אותו. וזה דוד עצמו, הוא עשה לו תחבולה שהרעיש בעצים. יש פה כמה אפשרויות או ששליח של המלאך הזה, ישב שמה ושב את העמוד שליח זה יכול להיות גם בן אדם משהו מבית המדרש או שהוא בעצמו, או שהרב בעצמו, יכול להיות שהוא ישב איך אנחנו יכולים לשער שזה הרב בעצמו? כמו המעשה שהיה עם דוד המלך שגם כן עשה אותו פטנט למד בלי הפסקה, כי ידע שבשבת הוא עתיד למות, ואז המלאך עשה רעש בחוץ באילנות והוא יצא לראות מה זה, ודרך על המדרגה נשברה המדרגה, הוא נפל, ואז הוא הפסיק רגע אחד תלמודו, אז הוא לקח אותו.
הנקודה החשובה שאנחנו רוצים לראות פה, זה לא דווקא מי ישב על העמוד, ומי שבר את העמוד, זה, הרבה שליחים למקום, זה לא כל כך עקרוני, אלא העניין הזה, שהוא היה לומד, והגיע הזמן שלו ללכת, והמלאך לא יכל לקחת אותו כי הוא לומד, מה יש לכם להגיד על הנקודה הזאת?

תלמיד: זאת אומרת שקיימת טכניקה, לצדיק שיועד מתי המועד שלו, לדחות את המועד. תלמוד תורה דוחה את המועד.

כ'ק האדמו"ר: הטכניקה הזאת לא תעזור הרבה, כי ברגע מסוים אדם צריך להפסיק, ללכת להתפנות או ללכת לאכול, בגלל משהו הוא יפסיק, אז זה יכול להועיל לו לאותו רגע.

תלמיד: אז מה? המלאך לא ידע את זה שהוא צריך מתי שהוא להתפנות לצרכיו? עובדה שניסה יותר בכוח, כל דקה חשובה.

תלמיד: זה צורך לימוד אם הולך לצרכיו, מפסיק בשביל הלימוד.

כ'ק האדמו"ר: אז זה נחשב לו. ולישון גם נחשב לו.

תלמיד: הרי אומרים שצדיקים לומדים תורה בשינה.
כ"ק האדמו"ר: גם לישון נחשב לו אהה... אז אי אפשר לקחת אף אחד מהצדיקים מהעולם הזה לפי זה. כולם יעשו אותו דבר נכון? טוב יש פה הרבה שאלות. כתוב "והגיתם בו יומם ולילה", נכון? מה הכוונה? דווקא שאדם יושב עם הספר ולומד, ומוציא את הלימוד בפה? יכול להיות לכאורה לפי הסיפור פה, צריך להוציא בפה, אם הוא לא מוציא בפה רגע אחד, מתבלבל בגלל שהבניין נפל גמרנו הלך עליו. הרי יש מחלוקת בעניין הזה בין החסידים לליטאים, ליטאים אומרים שלימוד תורה זה עם הספר ולהוציא בפה. גם חסידים אומרים, אבל חסידים אומרים שגם בלי זה זה לימוד תורה. האדם יכול לשבת ולהתבונן ולחשוב על איזה סוגיה, או לדבוק בהשם, זה נחשב לו זה שתי השקפות שונות ומנוגדות מכירים את זה? הגמרא פה באיזה השקפה תומכת? למוציאים בפה, השמע לאוזןך מה שאתה מוציא מפיך.

תלמיד: אני חושב שהדרכים לא סותרות, אחד משלים את השני כתוב "כל מעשיך יהיו לשם שמים".

כ"ק האדמו"ר: "בכל דרכיך דעהו".

תלמיד: נכון.

כ"ק האדמו"ר: אם רב חיסדא היה יושב וחושב על השם ית' או מתבונן באיזה סוגיה בלי להוציא בפה, המלאך יכל לו או לא יכל לו?

תלמיד: לא יכל לו. זה בא עם מסר עמוק יותר, שצריך ללמוד. זה מראה כמה הלימוד חשוב, שאם לרגע אתה מפסיק - זה קריטי.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אם אדם לומד, רק כדי לא למות אז הלימוד לא לשמה.

תלמיד: זה מראה כמה היצר מחפש את האדם גם את הצדיק שדבוק בשם, בתחבולות, הוא מחפש אפילו לשניה אחת.

כ"ק האדמו"ר: שניה אחת הוציא אותו מהדבקות הוא אומר, הפטנט של היצר, זה לא לגרום לבן אדם להפסיק ללמוד בכל רגע אלא העניין זה להוציא אותו מהדבקות, אז עכשיו יש פה שני דברים: יש לימוד תורה ודבקות בשם, יכול להיות דבקות בשם בלי לימוד תורה? תלמיד: יכול?

כ"ק האדמו"ר: שניהם הכרחיים.

תלמיד: יותר חשוב הדבקות, כתוב "להידבק במידותיו".

כ"ק האדמו"ר: הדבקות, זאת אומרת שמטרת השליח של היצר פה, היה להוציא את רב חיסדא מהדבקות, לא מהלימוד בפה.

תלמיד: אני לא חושב שאם הוא יפסיק אותו מהלימוד, אז הוא יוכל לקחת אותו, הוא יכול לחזור ללמוד.

כ"ק האדמו"ר: יכול, אבל אותו זמן היה זמן של דין, הגיע הזמן שלו לקחת אותו מהעולם. לא היה לו הגנה שניה אחת. שאלנו אם לקח אותו בגלל שהפסיק את הלימוד בפה, או שהפסיק את הדבקות שלו באותו רגע.

תלמיד: שהפסיק את הדבקות.

כ"ק האדמו"ר: אם היה נשאר בדבקות ולא היה לומד, היה לוקח אותו?

תלמיד: זה לא ברור.

תלמיד: זה מקרה חד פעמי, זה חד מדי.

כ"ק האדמו"ר: זה לא מקרה חד פעמי. רב חיסדא על מה בנה את הענין הזה?

תלמיד: שלא פסק מדביקות.

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא, אז נניח ש.. עכשיו אנחנו הולכים לפי הפשט, הוא הפסיק לרגע אחד להוציא מהפה דברי תורה, לוקח אותו, בסדר, על סמך מה, הרי הם יודעים ששניה כזו או אחרת הם יפסיקו, אז מה יועיל להם הפטנט הזה? על מה הם בונים? אם בן אדם בונה על משהו אז הוא צריך לדעת שיש בו באמת תועלת.

הצדיק, הרב חיסדא, הוא ידע שבא הזמן שלו ללכת, אז הוא אמר טוב, הוא ילמד תורה בלי להפסיק - לא יוכלו לקחת אותו, דוד המלך בהחלט ידע, אולי רב חיסדא לא ידע, פה זה לא ברור אם הוא ידע או לא ידע, יכול להיות שהוא באופן רגיל היה ככה ולא הפסיק, אצל דוד המלך הוא כן ידע שבשבת הוא עתיד להילקח ולכן הוא למד בלי להפסיק, על מה דוד המלך בנה?

הרי זה ברור שבאיזה שהוא שלב הבן אדם מפסיק, אז על מה הוא בנה? במקרה של דוד המלך הוא בנה על זה שבמשך השבת הוא צריך ללמוד בלי הפסק, כי הוא עתיד ללכת בשבת, אז אם הוא יחזיק את כל השבת אז לא יקחו אותו, אז פה באמת יש לו תקוה, אבל היו עוד צדיקים שעסקו כל היום בתורה והמלאך לא יכל להם בגלל שעסקו בתורה, ועשה להם פטנט, אותו סיפור כמו עם רב חיסדא, על מה הם בונים? איך אפשר להינצל על ידי הדבר הזה?

תלמיד: כנראה לכל אדם נקבע לו יום שבו יסתלק, ואם עבר את היום הזה יכול להיות שהדין לא יצא לפועל.

כ"ק האדמו"ר: יפה, יפה, זה באמת כתוב במפורש ועל זה הם בנו: 'דין שנדחה מתבטל' ככה כתוב, יכול להיות שבאותו היום שנקבע להם, והם עסקו בתורה והמלאך לא יכל, אז אולי הוא מתבטל הדין הזה ונותנים לו עוד איזה זמן, אבל ברור שהפטנט הוא לא מוחלט, כי אחרת אף אחד לא היה מת, כולם היו לומדים בלי סוף והיינו חיים לנצח פה בעולם הזה. עכשיו לענין של הדביקות ולענין של הלימוד, ברור שצריך לימוד וצריך לימוד עם דביקות, יכול להיות שבן אדם סתם ישב ככה וילמד ויחשוב על דברים אחרים, אז המלאך כן יוכל לקחת אותו, כי זה לימוד חיצוני זה לא לימוד פנימי, ז"א בפה הוא מוציא דברי תורה אבל הוא חושב על הבורסה, הוא חושב על הבעיות של השכנים, הוא לא בתוך הלימוד, זה טכניקה זה רק בפה, אומנם יש בזה מעלה, רבי נחמן מברסלב אומר שאפילו אם בן אדם קורא ולא מבין כלום, אפילו גמרא, עובר על הכל, אז בשמים אחרי מאה ועשרים שנה, יזכירו לו מה שלמד, יסבירו לו מה שלמד וזה יחשב, אפילו אם הוא לא הבין שום כלום. אבל הרוב לא אומרים ככה. אומרים שגמרא צריך להבין, לא מספיק לקרוא כמו תהילים שקוראים ככה.

בענין של הדביקות, יכול להיות בן אדם שבאמת נמצא בדביקות כל הזמן, והוא עגלון, והוא נהג מונית, והוא עובד בבנק הוא לא כל הזמן עם התורה ביד, אבל הוא כל הזמן עם השי"ת בלב שלו, 'שיויתי ה' לנגדי תמיד', וגם כל משא ומתן שלו באמונה והכל בתפילה, והכל לפי האמת ולפי התורה אז הוא דבוק בה', אפילו אם הוא לא לומד באותו זמן.

האם במקרה כזה יכלו לקחת אותו או לא? או היו צריכים להפסיק אותו מהדביקות? לא יודע, אי אפשר להסיק מסקנה, אנחנו לא יודעים, אבל זה נושא להתעמק בו, להתעמק בעניין הזה. ברור שהדביקות זה דבר חשוב מאד, כן, " לדבקה בו".

המקובלים טוענים למשל שבן אדם שיושב ועושה יחודים, המעלה שלו יותר גדולה מאחד שיושב ולומד. המעלה של היחודים יותר גבוהה, יחודים זה מן התבוננות בשמות ה', טוב, זה ברור שזה לא לכל אחד.

מה בצע שלא רוצים למות? מילא בן אדם שתאב את העולם הזה, אוהב לאכול אוהב לשתות, אוהב לעשות חיים, כמו שאומרים, אז הוא לא רוצה ללכת מפה כי פה הוא מרגיש טוב, אבל צדיק למה לו ולהתעקש דווקא להישאר?

תלמיד: הוא רוצה לגמור את התיקון שלו פה על הצד הטוב ביותר.

כ"ק האדמו"ר: הוא דואג לעצמו אתה אומר?

תלמיד: הוא רוצה לעשות נחת רוח לשי"ת. הרי הקב"ה - התאוה ית' להיות לו דירה בתחתונים, אז ברגע שיש פה יהודי שבחר באמת אז זה עושה נחת רוח לה' ית'.

כ"ק האדמו"ר: יהודי שעובד את ה' באמת זה עושה נחת רוח, ובעולם הבא הוא לא עושה נחת רוח?

תלמיד: הוא רוצה לעזור לעם ישראל.

כ"ק האדמו"ר: יפה, אם מדובר על דוד המלך שהוא היה נשמת המשיח, אז בוודאי שכל רגע שהוא פה, אולי הוא יגאל את ישראל, יכול להיות שאם היינו זוכים היה גואל אותנו אז, לא זכינו, הוא היה מרכבה לבחינת המלכות, זה לא בן אדם רגיל, בוודאי שהצדיקים רוצים את העולם הזה כדי לעבוד את ה', לא בהכרח בשביל התיקון של עצמם, ולא בשביל לקבל שכר, כי הרי כל החיים הצדיקים עובדים על זה שהם יעבדו לשם שמים ולא בשביל השכר ולא בשביל העולם הבא

אלא שכשהם פה הם יכולים להילחם מלחמות ה', יכולים לתקן את תיקוני הדור, יכולים לעשות נחת רוח, יכולים להוריד שפע, יכולים לבטל גזירות, כל שניה ושניה. ולכן אפילו כשלפעמים קורה שיש גדול ישראל נניח בן מאה, בן מאה וחמש בגיל מופלג, והוא אפילו כבר לא בעולם הזה, הוא כבר כמו שאומרים סנילי, אומרים 'מה אתם הולכים לרב הזה הוא בכלל לא פה'

אני זוכר - זכיתי להיות אצל הרב שרעבי עליו השלום, בסוף ימיו, אז הוא בכלל לא דיבר עם מי שבא, היה נראה כאילו הוא בעולם אחר, אבל זה שהצדיק עוד פה, שהגוף שלו עוד פה והנשמה שלו עדין קשורה לעולם הזה, זה בכל זאת זכות לעולם הזה, אפילו אם הוא כבר לא מתפקד, אפילו אם הוא לא לומד ואפילו לא עושה כלום, עצם השהייה שלו פה זה זכות לדור וזו הגנה לדור וזה הורדת שפע לדור.

עוד הערה אחת לגבי הסיפור הזה לפני שנעבור לסיפור הבא באמת מהלשון של הגמרא **"סליק ויתב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכיל ליה"** תרגום: "עלה וישב על העמוד שבית המדרש נשען עליו ונשבר העמוד ויכול לו" בגמרא במקור משם משתמע שזה לא רב חיסדא בוודאי שישב על הארז הזה של בית רב, אלא זה השליח של הש-ט-ן, עכשיו שליח יכול להיות גם בשר ודם שישב אי אפשר לדעת, כי אמרנו מה שהקשה עלינו זה שמלאך לא יושב ופה כתוב שישב וגם בגמרא כתוב שישב, אז יכול להיות שהיה זה בן אדם שהיה שליח שלו וזהו זה.

רשב"ג הנשיא קובע הפרש בינו לבין אב"ד ובין גדול החכמים

מסכת הוריות פרק ג' דף יג' עמוד ב', דף יד' עמ' א' לשון הגמרא :

"רבן שמעון בן גמליאל נשיא רבי מאיר חכם רבי נתן אב"ד כי הוה רבן שמעון בן גמליאל התם הוה קיימי כולי עלמא מקמיה כי הוה עיילי רבי מאיר ורבי נתן הוה קיימי כולי עלמא מקמיהו אמר רבן שמעון בן גמליאל לא בעו למיהוי היכרא בין דילי לדידהו תקין הא מתניתא ההוא יומא לא הוה רבי מאיר ורבי נתן התם למחר כי אתו חזו דלא קמו מקמיהו כדרגילא מילתא אמרי מאי האי אמרו להו הכי תקין רבן שמעון בן גמליאל אמר ליה ר"מ לרבי נתן אנא חכם ואת אב"ד נתקין מילתא כי לדידן מאי נעביד ליה נימא ליה גלי עוקצים דלית ליה וכיון דלא גמר נימא ליה מי ימלל גבורות השם ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות השם מי שיכול להשמיע כל תהלותיו נעבריה והוי אנא אב"ד ואת נשיא שמעינהו רבי יעקב בן קרשי אמר דלמא חס ושלום אתיא מלתא לידי כיסופא אזל יתיב אחורי עיליתיה דרבן שמעון בן גמליאל פשט גרס ותנא גרס ותנא אמר מאי דקמא דלמא חס ושלום איכא בי מדרשא מידי יהב דעתיה וגרסה למחר אמרו ליה ניתי מר וניתני בעוקצין פתח ואמר בתר דאוקים אמר להו אי לא גמירנא כסיפיתנן פקיד ואפקינהו מבי מדרשא הוה כתבי קושייתא [בפתקא] ושדו התם דהוה מיפריק מיפריק דלא הוה מיפריק כתבי פירוקי ושדו אמר להו רבי יוסי תורה מבחוץ ואנו מבפנים אמר להן רבן [שמעון בן] גמליאל ניעיילינהו מיהו ניקנסינהו דלא נימרו שמעתא משמיהו אסיקו לרבי מאיר אחרים ולר' נתן יש אומרים אחוהו להו בחלמייהו זילו פייסוהו [לרבן שמעון ב"ג] רבי נתן אזל רבי מאיר לא אזל אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין כי אזל רבי נתן אמר ליה רבן שמעון בן גמליאל נהי דאהני לך קמרא דאבוך למהוי אב"ד שויניך נמי נשיא מתני ליה רבי לרבן שמעון בריה אחרים אומרים אילו היה תמורה לא היה קרב אמר לו מי הם הללו שמימיהם אנו שותים ושמותם אין אנו מזכירים אמר ליה בני אדם שבקשו לעקור כבודך וכבוד בית אביך אמר ליה גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה אמר ליה האויב תמו חרבות לנצח אמר ליה הני מילי היכא דאהנו מעשייהו רבנן לא אהנו מעשייהו הדר אתני ליה אמרו משום רבי מאיר אילו היה תמורה לא היה קרב"

"מעשה ברב שמעון בן גמליאל, כשהיה נכנס לבית המדרש היו כל העם עומדים מלפניו לפי, שהיה נשיא דהיינו בעל דרשן ומלמד תורה לרבים וכשהיו נכנסים לבית המדרש רב מאיר ורב נתן היו גם כן כל העם עומדים מלפניהם. לפי שהיה רב מאיר חכם - הינו גדול שבחכמים היינו שנושאים ונותנים עימו בהלכה ויודע טעמי תורה ורב נתן היה אב בית דין היינו הגדול שבדיינים. שהדיינים נפסקים על פיו. אמר רב שמעון בן גמליאל אני רוצה, שיהיה הפרש והיכר בני לבינם כי מלפני העולם עומדים וגם מלפניהם הרי העולם עומדים לכן אין כאן היכר.

תיקן שכשהנשיא נכנס כל העם עומדים לפניו ואינם יושבים עד שיאמר להם שבו. ואם אב בין דין נכנס עושים לו שני שורות, אחד מכאן ואחד מכאן ואינם יושבים עד, שישב במקומו ואם חכם נכנס, אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו, יום אחד אירע שרב מאיר ורב נתן לא היו נכנסים לבית המדרש למחר נכנסו לבית המדרש ראו שלא עמדו העם מלפניהם, כמו

לפני רב שמעון בין גמליאל, שאלו מה זה חדשות? אמרו להם: כי כן תיקן רב שמעון בן גמליאל, שיהיה הכר בינו לבניכם, לכן בעדו כל העם עומדים מלפניו לפי שהוא נשיא. אבל מלפניכם אין עומדים רק שני שורות, שאינכם רק אב בית דין. אמר רב מאיר לרב נתן, אני חכם ואתה אב בית דין, לכן נתקן וניעץ יחד עצה כנגד זה. והיינו שנאמר לו שילמד אותנו במסכת עוקצין ואני יודע שאינו בקיא במסכת זו ונבייש אותו, לפי שאינו יכול ללמוד איתנו ויתגלה הדבר שאינו יודעה ואז אנחנו אומרים לו: "מי ימלל גבורות השם ישמיע קול תהילתו" למי נאה למלל גבורות השם למי שישמיע קול תהילתו והואיל ואין אתה יכול להשמיע קול תהילתו אינך ראוי למלל גבורות ולהיות נשיא עלינו. ונעביר אותו מנשאותו ואנחנו נפתח ונדרוש לציבור במסכת עוקצין, ותהיה אתה הנשיא ואני אב בית דין. שמע זאת רבי יעקב בן קרשי מה שהם מדברים זה לזה. אמר אפשר הוא יבוא על ידי זה לידי בוששה. הלך באותו לילה וישב מאחורי עליה של רבי שמעון בן גמליאל ולמד שם מסכת עוקצין כדי שישמע רב שמעון בן גמליאל מה שהוא לומד ויתן דעתו ותהיה מסכת עוקצין סדורה בפיו ואם המה ישאלו לו במסכת זו ידע מה להשיבם ולא יהיה לו עוד בוששה חלילה וכששמע רב שמעון בן גמליאל, מה שהוא לומד נתן ליבו לזה ואמר מה זה שהוא לומד הלילה הזה כאן במסכת זו אפשר יש אנשים בבית המדרש, שחושבים עלי מחשבות רעות כדי, שיסלקו אותי מנשאותי ועל ידי זה הוא לומד כאן כדי שישמע מה שהוא לומד ולא יהיה לי חלילה בוששה, נתן היטב מחשבתו וליבו למסכת זו, שלמד בכדי שיהיה שגור גם בליבו בבקר אמרו רבי מאיר ורבי נתן לרב שמעון בן גמליאל שילמוד להם מסכת עוקצין פתח ולימד להם. אחר שלימד להם ועמד במקומו, אמר להם אם לא הייתי לומד מסכת זו, היתם מבישם אותי באומרכם אלי לאמר, למד עימנו מסכת זו ולא היתה שגורה בפני, אומנם כעת שלמדתי לא היה לי בוששה, אך אתם התכונתם לבישני, ציוה שיצאו מבית המדרש, מה עשו? היו הלכים וכותבים קושיות ואיגרות ומשליכם אותם בבית המדרש, כדי לסלקו מנשיאותו ומה שלא היה מתרץ בבית במדרש כתבו הם התירוץ והשליכו לבית המדרש, כדי להראות את חכמתם אמר להם רב יוסי: תורה היא מבחוץ ואנו מבפנים בתמיה או יכנסו לבית המדרש או אנו נצא אליהם ונישב עימם. אמר להם רב שמעון בין גמליאל יכנסו לבית המדרש אבל ליכנסו אותם. והכנס יהיה שלא יאמרו איזה ממירה בשמם ועשו כן, על רב מאיר קראו בשם "אחרים אומרים", ועל רב נתן קראו בשם "יש אומרים" נראה להם בחלום שילכו לפיסו את רב שמעון בן גמליאל, רב נתן הלך לפיסו ורבי מאיר לא הלך ואמר דברי חלומות לא מעלים ולא מורידין הלך רב נתן לרב שמעון בן גמליאל אמר רב שמעון בין גמליאל אלו אם האבנט מוזהב של אביך הועיל לך שתהיה אב בית דין כמו, שהוא היה אב בית דין אבל שיועיל לך שתהיה נשיא זה לא יועיל ואתה עוד רוצה להיות נשיא" טוב עד כאן לשון הכתוב, מה אתם אומרים על הסיפור? רבותי הסיפור חס. תלמיד: הוא לא מבקש כבוד לעצמו אלא מבקש כבוד לתורה. כ"ק האדמו"ר: כן, לא מדובר קודם על הנשיא מדובר קודם על החכמים האלה, מה הסיפור פה? אתה אומר שהוא רצה שיקומו לפניו לעשות היכר מהחכמים האחרים. תלמיד: יש הפרש בין נשיא לבין אב בית דין לתלמיד חכם אז לכאורה איך הוא מבקש.

כ"ק האדמו"ר: רודף כבוד, לכאורה כן.

תלמיד: הוא לא מבקש את הכבוד, אבל יש את כבוד התורה. זה אם בן אדם יודע שתלמיד חכם זה כמו ספר תורה, לפעמים תלמיד חכם עובר ורואה שאף אחד לא קם, אם הוא אומר את זה לציבור הוא אומר: כבוד לעצמי אני לא צריך, אבל פה אתם צריכים לקום לא לכבודי אלא לכבוד התורה

כ"ק האדמו"ר: זה נחמד מה אומר כבודו?

תלמיד: לפי ההלכה החכם צריך להשתדל לא להטריח את הציבור.

כ"ק האדמו"ר: זה לא קשור, זה קשור לחכם.

תלמיד: קשה.

כ"ק האדמו"ר: מה קשה? קודם כל מענין. לא? סיפור מענין, חשוב.

תלמיד: איך לחכמים היתה כביכול עזות, לבייש נשיא? זה לא צחוק.

כ"ק האדמו"ר: לא רק לבייש, רצו להוריד אותו. מה אומר כבודו?

תלמיד: החכמים שרצו לכאורה להפיל את רבן גמליאל בעצם רצו להשתמש בתורה לתככים להגיד אם הוא לא יודע מסכת עוקצין אז נבייש אותו ונוריד אותו מתפקידו.

כ"ק האדמו"ר: זה לא מריח טוב, אתה אומר. מה אומר כבודו?

תלמיד: אולי לכאורה הם חשו בו שהוא לא ראוי להיות נשיא.

כ"ק האדמו"ר: הוא דן אותם לכף זכות, הוא אומר אולי הם חשו בו שהוא לא היה ראוי להיות נשיא אבל מי התחיל פה בפעילות? בשינויים, הוא התחיל, אז הם חולקים על זה, טוב יש פה הרבה סוגיות, אל תחשבו שנגמור את זה היום, כן?

תלמיד: נשיא הוא צאצא של מלכות בית דוד יש לו מעין תפקיד של מלך וזה עובר בשושלת אז מה פתאום, אפילו שהוא משנה קצת, הם מערערים את שלטונו?
כ"ק האדמו"ר: זה לא רק ענין של שושלת.

תלמיד: רבן שמעון בן גמליאל היה משושלת בית דוד.

כ"ק האדמו"ר: זה נשמע יותר טוב נו.

תלמיד: ומצד שני קשה להגיד עליהם שהיו כביכול תכונים כי בכל זאת, אב בית דין זה לא אדם פשוט ורבי מאיר היה גדול הדור.

כ"ק האדמו"ר: נו!

תלמיד: קשה להגיד.

כ"ק האדמו"ר: בטח, הכל קשה.

תלמיד: מסתבר, שזה לא כפשוטו.

תלמיד: איך הוא נשיא כשהוא לא יודע מסכת מסוימת?

כ"ק האדמו"ר: ובכל זאת הוא היה נשיא ולא בדקו אם הוא יודע את המסכת הזאת לפני שעשו אותו נשיא וגם בימיהם לא ידעו את כל המסכתות כולם, יש כאלה שידעו רק מסכת אחת לא ידעו את הכל, זה לא כמו היום יודעים הכל יש תקליטור הוא יודע הכל, מה אומר כבודו?

תלמיד: אני חושב שהמצב אז היה בדיוק כמו היום, לפי דעתי רבן שמעון בן גמליאל היה צריך לקרוא להם לשיחה ולהגיד להם שהוא רוצה את הפער הזה. ובעצם הוא בייש אותם ברגע שהוא אמר לציבור לא לקום להם, עכשיו התגובה שלהם לא טובה כי

הם היו צריכים ללכת אליו ולשאל אותו מה עשה לנסות להבין. לא היה תקשורת וזה אחת הבעיות שיש היום גם בין רבנים.

כ"ק האדמו"ר: טוב, יפה אמר. שבעצם רבן גמליאל ברגע שפסק לשנות את המנהג ונתן הוראות לציבור והחכמים האלה רגילים להיכנס לבית המדרש וכולם קמים ופתאום לא קמים אז זה מביש אותם ברבים, אז היה צריך להכין אותם, לפחות, היה צריך לשבת איתם ולדבר ביחד וזה ואם הוא היה רוצה לקבוע עובדה, היה צריך להגיד להם, שיהיו מוכנים לזה, לא? פתאום מורידים לבן אדם את הכבוד שלו ולא אומרים לו כלום והוא ככה בהלם, הוא לא מבין מה קרה מה זה? מה יום מיומים ונשאלת השאלה מה? ורבן גמליאל לא ידע את זה מה אנחנו חכמים ורבן גמליאל לא ידע שהם יפגעו? תלמיד: הם לא אמורים להיפגע.

כ"ק האדמו"ר: הם לא אמורים להיפגע? טוב אנחנו צריכים להתחיל את הסיפור הזה מהתחלה באמת כמו שאמר פה החכם. יש מציאות, המציאות היא ככה: "מעשה ברבן שמעון בן גמליאל שהיה ניכנס לבית המדרש היו כל העם עומדים מלפניו לפי שהיה נשיא דהיינו בעל דרשן ומלמד תורה לרבים וכשהיו נכנסים לבית המדרש רב מאיר ורב נתן היו גם כן כל העם עומדים מלפניהם לפי שהיה רב מאיר חכם היינו גדול שבחכמים שנושאים ונותנים עמו בהלכה ויודע טעמי תורה ורב נתן היה אב בית דין, היינו הגדול שבדיינים היינו שהדיינים נפסקים על פיו.

אמר רב שמעון בן גמליאל אני רוצה שיהיה הפרש והיכר בני בנינו כי מלפני העולם עומדים וגם מלפניהם הרי העולם עומדים, לכן אין כאן היכר," יפה, דבר כזה, שמדובר באנשים בשר ודם כמונו בדרגות שלנו שאנחנו כחמורים, אז יכול להיות שזה מפני כבוד אדם רוצה כבוד, אדם רוצה שיעשו לו כבוד, אדם רוצה שיעשו לו היכר, שמדובר בצדיקים כאלה, כמו שאמר פה חברנו, אז זה לשם שמים הם עושים הם לא עושים בשביל הכבוד שלהם, אז אם הוא עושה לשם שמים כדי שיהיה היכר באמת בין נשיא לבין אב בית דין לבין חכם המטרה שלו נכונה.

"תיקן שכשהנשיא נכנס כל העם עומדים מלפניו ואינם יושבים עד שיאמר להם שבו ואם אב בית דין נכנס עושים לו שני שורות אחד מכאן ואחד מכאן ואינם יושבים עד שישב במקומו ואם חכם נכנס אחד עומד ואחד יושב עד שישב במקומו" התקנה עצמה נראית טובה? מה אומר כבודו?

תלמיד: הוא הולך לפי שיטה: ממלכתי קודם ואחר כך חכם. קודם כל רשב"ג הממלכתי הגבוה ביותר, אחר כך אב בית דין.

כ"ק האדמו"ר: זה הולך לפי התפקיד הנשיא זה פני הדור זה הנשיא נשיא הדור, הוא גם זה שדורש לרבים ויש את אב בית דין, שהוא הדיין הגדול הוא פוסק ויש את החכם החכם הוא יודע הרבה במקרה זה "נושאים ונותנים עימו בהלכה רב מאיר חכם היינו גדול שבחכמים" לא סתם איזה חכם "שנושאים ונותנים עימו בהלכה ויודע טעמי תורה" נושאים ונותנים ואב בית דין- גדול שבדיינים שהדיינים נפסקים על פיו זה פסק, פסק של בית דין וזה גדול בהלכה שנושאים ונותנים איתו וזה נשיא שמלמד תורה לרבים, אז באמת התפקידים שונים אבל כל התפקידים פה באמת מכריעים חשובים ביותר, אפשר בלי אחד מהם לא והנשיא זה

משהו הוא נותן את הדרשה הוא מלמד כן, בעל דרשן ומלמד תורה לרבים זה הנשיא, טוב, אז הוא רצה היכר מה אתם למדים מזה?

תלמיד: הרב, היכר זה שהציבור ידע למי לפנות ובאיזה עניין.

כ"ק האדמו"ר: טוב, זה לא הבעיה, את מי לשאול, שואלים את מי לשאול, אומרים לך. הוא רצה שיהיה פה איזה פרהסיה איזה היכר, היכר מפורש ולא רק בגלל שעכשיו הוא נשיא הרי עוד כמה שנים הוא הולך לעולמו ונגמר הסיפור הוא השאיר את התקנה הזו לדורות שיהיה היכר לדורות לא רק בבית מדרש הזה איפה, שהם היו כן כבודו מה אומר?

תלמיד: מוסד הנשיאות, מוסד הפסיקה, יש היררכיה רשמית כזו.

כ"ק האדמו"ר: מה שצריך להדגיש פה. שזה לא בגלל שזה גדול מזה לא בצדיקות ולא בחכמה ולא בתורה ולא במעשים זה לא קשור, הוא לא עשה את זה, כי הוא מדד והוא מדד את עצמו, שהוא גדול אלא התפקידים הוא רצה, שיהיה באמת היכר חיצוני בשוני בתפקידים ולחשיבות של התפקידים, למשל- מלך אז הוא מלך, הוא לא שר המשטרה, זה לא אותו דבר, הוא לא ראש של איזה מחוז, להבדיל, צריך שיהיה היכר גם בין החכמים והנשיא. מה היה הנשיא? הראש של הדור.

תלמיד: יש עוד דבר חשוב. לכל אחד יש את התחום שהוא עוסק בו.

כ"ק האדמו"ר: זה דבר חשוב, שהוא אומר כאן רק שניה, בענין של פסיקה, אם באים לרב אחד שהוא מגדולי הדור בענין של הכלל, לא דווקא שאלה של הלכה בדיוק אבל זה גם הלכה רק שזה הלכה של הכלל, באמת כל אחד נותן את הפסיקות שלו בתחומים שלו וזה הכל הלכה כל החיים שלנו זה הלכה, מהפרט ועד הכלל.

תלמיד: גם בדברים רוחניים.

כ"ק האדמו"ר: כן. גם מעשים.

טוב, הוא הנשיא, הוא הראש, גם כן הוא דורש לכולם הוא דורש לרבים אז הרבים קמים כולם, עושים כבוד כי הוא הראש של הדור ואחרים פחות ואחרים פחות ואחרים פחות, מבין כבודו כן, אז עכשיו זה מובן אז הוא עשה נכון או לא עשה נכון?

תלמיד: הוא עשה את הברור של הראש, בכל דור יש כמה ראשים: הנשיא הוא גדול הדור בנשיאות יש חכם שהוא גדול הדור בחכמה ויש את אב בית דין שהוא גדול הדור בדיינות, כולם בחינת ראש ויש בירור: שהנשיא הוא הראש של הראש האב בית דין הוא התוך של הראש והחכם שהוא הסוף של הראש.

כ"ק האדמו"ר: יפה, כולם מקובלים פה אני רואה. אתמול התחלנו ללמוד את הסיפור הזה ודנו בו, ברור שאפשר להבין סיפור כזה אם היינו מחליפים את השמות בסתם פוליטיקאים להבדיל, או דברים כאלה, יכולת להגיד: לכאורה, מה הולך פה? כבוד? שליטה? קינאה? מלחמות? מורידים אותו מביישים אותו תככים, זה נישמע כביכול סיפור בדרגה מאוד נמוכה, אבל היות שאנחנו יודעים שאלו גדולי ישראל מכל הדורות, והיה ביכולתם להחיות מתים, אז בודאי שזה לא רק כפשוטו. מצד שני אין מקרא יוצא מידי פשוטו אז אם כן אנחנו צריכים להתעמק, להבין מה הולך פה כי הדבר לא פשוט, יש פה כמה עניינים מעניינים אז מה שאמרנו מקודם, שרבי מאיר, זה רבי מאיר בעל הנס.

תלמיד: רשב"ג עשה קודם כל תקנה מסוימת, שיהיה היכר והוא עשה את זה לשם שמים ולא לשם כבוד, שידעו מי בראש.

כ"ק האדמו"ר: באמת מה שרבן שמעון בן גמליאל, רשב"ג, תיקן, זה לא תקנה רק לעצמו, כי הוא עכשיו נשיא, מחר מישהו אחר נשיא, עוד דור מישהו אחר נשיא, הוא עשה את זה

לשם היכר של התפקידים כן? מצד שני, אתמול כבר דיברנו על זה, הוא לא התייעץ איתם והוא לא אמר להם וגם לא הכין אותם הם באו והופתעו, פתאום כבר לא קמים כמו שקמו אתמול.

זה בכל זאת בעיה, מצד שלישי, הוא לא חשב שצריך להתייעץ איתם, הוא הנשיא, מצד רביעי, זה גרם לכאורה מחלוקת, מצד חמישי אנחנו אומרים שזה מחלוקת לשם שמים. עכשיו, יש פה הרבה סוגיות, אז צריכים ללכת לאט לאט, אבל באופן כללי, כאשר הנשיא פסק את המינהג החדש, הם לא קיבלו את זה, ומסתבר, לפי מה שלמדנו עכשיו, שזה לא סתם אלא יש מחלוקת בענין הזה, אבל אז הם התחילו לחפש את מעלותיו האם הוא ראוי או לא ראוי כן? קודם היו שלושה ביחד, עכשיו יש אחד שעולה למעלה, ואומר אני למעלה, אתה פה ואתה פה כן? עכשיו, אלה לא מקבלים מה שהוא אומר, רוצים להפיל אותו כביכול, או רוצים להיות במקומו ולבטל את התקנה, זה עצם הענין פה. ונילחמים על זה. יש פה דברים די חריפים בענין, זה קודם כל מבחינת עבודת הנפש, מלכודת ידועה, דרך ידועה, של היצר הרע, להבדיל להפיל את הראש, להוריד את הסמכות של מי שעומד בראש, להוריד אותו, לבדוק אותו, להגיד: לא חביבי, אתה לא פה אתה תרד, הם היתבססו על הענין של הידענות והם הלכו על כל הקופה, הם לא באו להתווכח איתו, רק על התקנה הזו, הם רצו כביכול להוריד אותו. נניח שהיה להם מחלוקת איתו על התקנה שהוא עשה, אז אפשר לשבת, לדבר ולהתווכח. אפשר להגיד לו: כבוד הנשיא: מה ולמה? אפשר לא להסכים, אבל הם כביכול הלכו להוריד אותו ישר, והם יהיו במקומו.

הם גרסו... יש מחלוקת בין חכמים לרב אליעזר הם גרסו כמו הרב אליעזר שאמר שמי שלא יודע את כל התורה לא יכול ללמד ברבים, לא יכול להיות נשיא. וחכמים סברו שלא, רבן-גמליאל סבר שלא. הלך כמו חכמים. והם הלכו כרבי אליעזר, הבנתם? היתה מחלוקת קדומה, רבן גמליאל הלך לפי חכמים ורבי נתן ורבי מאיר, הלכו לפי רבי אליעזר, אז היה פה מחלוקת, מה הכישורים שצריך להיות לנשיא.

נשיא הוא גדול הדור, הוא ראש של הדור, גם בענינים שכתוב פה, שהיה מלמד תורה לכלל, וגם היה דורש. היה עומד ומלמד דיברי תורה לפני כל העם. וגם היה לו תפקיד יצוגי. אם היו בעיות עם הגויים, עם האומות עם כל זה, אז הוא היה הראש. זאת אומרת שאם אנחנו קצת מתעמקים, אנחנו רואים שהמחלוקת בניהם, היא מחלוקת על הצינור, כל אחד רוצה שהצינור שלו לא יתבטל, מה שעשה רבן-גמליאל רצה לעשות סדר. עכשיו, על פי פנימיות התורה מה שהיה קודם, זה ניקרא עולם התוהו, ומה שרשב"ג רצה לעשות זה עולם התיקון, עולם התוהו אין שלוש קוים יש עשר נקודות. עולם התוהו ועולם העקודים, יצאו עשר נקודות, אחת מתחת לשניה.

זאת אומרת, כולם אותו דבר לכאורה, אומנם יש הפרש בגובה, אין שיתוף פעולה, ואין הבחן של קוים, אין הכר כאילו, מה שהוא אומר פה. ובעולם התיקון, יש גם פרצופים, גם שלוש קוים וגם יש עבודת צוות, כל אחד במקומו, כל אחד בענינו, עכשיו בענין של עולם התוהו, כל אחד אמר, אני אמלוד, אני אמלוד, אז נישברו הכלים. מהשפע נישברו הכלים. בעולם התיקון למה לא אומרים: אני אמלוד אני אמלוד? כי כל אחד יש לו את המקום שלו, כל ספירה משפיעה, מה שצריכה להשפיע. אז אין לה קינאה בחברתה, כל אחד עם השפע שהוא מקבל ושהוא מעביר, זה ברור. ואילו בעולם התוהו שלא ברור מי בראש מי לא בראש, מי בימין מי בשמאל.

כל אחד רוצה שהשפע שלו, הצינור שלו ההארה שלו ההדגש שלו, הוא ישלוט על כולם אז לכאורה.....רבן שימעון בן גמליאל שרצה לעשות סדר. הבעיה, שאין מורידים בקודש. ויש

פה הרבה עדינויות בענין הזה, כי ברגע שהוא מתקן, את התקנה הזאת, הקהל היה רגיל, ששלושתם, הם באותה החשיבות. כולם קמים להם בלי הבדל, עכשיו, פתאום באים, לא קמים. זאת אומרת מורידים אותם מהכבוד שלהם, מורידים אותם מהחשיבות מתחילים לעשות הבחן מדרגות, זה בעיות. אם מלכתחילה היה ככה, אז זה לא בעיה, כולם רגילים, זה מה יש. אבל מתחילים לזלזל עכשיו, אהה.. אתה לא כמו שחשבנו, כל הזמן קמנו לך עכשיו לא צריך לקום, כולם ביחד.

לא צריך לחכות שתגיד מתי לשבת, אנחנו יושבים לבד, כשאתה יושב אנחנו יושבים, אתמול תיארו פה את שלושת הדרכים של הקימה. אז כשהנשיא נכנס, כל האולם קם לפניו. עד שהוא לא אומר להם לשבת, הם לא יושבים, כשאב בית דין ניכנס, עושים לו שתי שורות, כמו קריעת ים סוף, ותוך כדי שהוא מתקדם בתוך הפרוזדור הזה, מי שקרוב אליו, הוא קם ויושב, קם ויושב, ככה עושים לו כבוד, אבל לא כולם קמים, עומדים, רק השתי שורות עומדים, עד שהוא מתישב, הם יושבים. והחכם, לא עושים לו שום שורות, ושום כלום. איפה שהוא עובר, קמים יושבים, קמים יושבים. זה היכר מאוד רציני, כאשר מבחינת הידע, רבי מאיר ידע יותר, הוא החכם, והוא מקבל הכי פחות כבוד.

למרות שהוא יודע יותר, הוא הגדול שבחכמים. הוא ידע מה שהוא ידע, הוא ידע גם מה שהשני לא ידע. הוא ידע מה שגם רשבי"ג לא יודע, כן, עד היום, במשך הדורות, יש את המחלוקת הזאת מה קובע גדלותו של רב הידענות שלו, הצדיקות שלו? הכאריזמה שלו, המנהיגות שלו, מה? אני מכיר למשל זקן אחד, צדיק, צדיק צדיק, מאוד, הוא לא יכול להיות מנהיג, אין לו עוצמה של מנהיג, הוא צדיק לעצמו. הוא דוגמה טובה לעם שיש צדיק. שלא פסק פומיא מגירסא שכימעט לא יושן, לא אוכל נניח, אז הוא דוגמה לסביבה שלו, הוא מגן על הדור, דברים כאלה, הוא לא יכול להנהיג. ויכול להיות בן אדם אחר, שהוא פחות פרוש פחות צדיק פחות זה, אבל יש לו כח להנהיג, נותנים לו משמים זה גם כן משמים. ולחכם מי נותן חכמה? מי נותן זיכרון, שהוא זוכר את כל התורה? מי נותן לו? השם ית' נותן לו. וחכמה בשביל להתפלפל, מי נותן לך את החכמה? השם ית' נותן את החכמה ומי נותן את העוצמה של המנהיגות? השם ית' מי נותן בהירות מה צריך לעשות? השם ית'.

מה זה בן אדם, בן אדם זה כלי יכול להשתמש עם זה לשם שמים, לשם תיקון העולם, יכול להשתמש עם זה, לכל מיני שטויות, אבל הוא בסך הכל כלי. המחלוקת פה, מאוד רצינית ויסודית, מאוד רצינית ויסודית זאת אומרת, זה מחלוקת על פי ידע, והם לא וויתרו תיראו איזה תכסיסים הם עשו, להראות שרשבי"ג לא יודע לתרץ את הקושיות, הוא לא ראוי להיות מנהיג, להיות בראש, היו מוכנים גם לבייש אותו. לפי מה יכולים לבייש את רשבי"ג? על פי איזה הלכה?

תלמיד: אם הוא פגע בכבוד שלהם?

כ"ק האדמו"ר: מותר לפגוע בכבוד שלו? הוא נשיא הדור!

תלמיד: לכאורה "במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב".

כ"ק האדמו"ר: למה יש פה חילול השם?

תלמיד: אם הוא רוצה להיות בראש והוא לא הראש, זה חילול השם..

כ"ק האדמו"ר: עכשיו נשאלת בכלל שאלה מענינת. אם הוא היה יכול בלילה אחד ללמוד את מסכת עוקצין, למה הוא לא למד את זה קודם?

תלמיד: אולי הוא חשב שזה לא חשוב.

כ"ק האדמו"ר: מה זה לא חשוב? אדם מחויב ללמוד, כל מה שהוא יכול בתורה, נו..מה תגיד.

תלמיד: למד את כל השאר, לא היה לו זמן בשביל זה.
כ"ק האדמו"ר: מה זה לא היה לו זמן בשביל זה? עכשיו היה לו זמן בשביל זה?
תלמיד: משאירים את הלימוד לעוד שנים...
כ"ק האדמו"ר: למה כי אם יגמרו את כל הלימוד מפחדים למות?
תלמיד: בשביל להדגיש שהשיטה היא לא ידענות.
תלמיד: זה היה מבלבל אותו
כ"ק האדמו"ר: מה היה מבלבל אותו?
תלמיד: כשאדם עוסק בדברים אחרים, הוא לא יכול לעשות את התפקיד שלו כמו שצריך.
כ"ק האדמו"ר: אם כן, נשאלת השאלה אז למה הוא למד את המסכת, אם הוא מאמין שנשיא לא צריך לדעת את כל התורה אז בשביל מה הוא שיתף פעולה ולמד את המסכת?
תלמיד: הוא ראה שכביכול רוצים לבייש אותו
כ"ק האדמו"ר: אז מה?
תלמיד: אז הוא הציל את עצמו.
כ"ק האדמו"ר: לא, הוא צריך להיות שלם עם עצמו, הוא יודע שהוא לא צריך לדעת הכל, הוא יגיד להם, אתם הולכים לפי שיטת רבי אליעזר, אני הולך לפי שיטת חכמים, אני לא חייב לדעת הכל זהו זה. למה הוא למד אם כן? הוא הודה בזה שהוא למד.
תלמיד: זה הפך להיות צורך השעה.
כ"ק האדמו"ר: אם מקטרגים עליו, אז למה הוא צריך להתכסות?
תלמיד: אולי ניסה למנוע מחלוקת.
כ"ק האדמו"ר: לא ניסה למנוע מחלוקת, ניסה למנוע שיביישו אותו. בזה הוא נתן להם כוח, לכן הם המשיכו אחר כך להקשות עלו קושיות, זאת אומרת שלכאורה הוא שתף פעולה עם השיטה שלהם כאשר, על פי שיטתו, הוא לא חייב לדעת הכל. ולכן היות שהוא שתף פעולה עם השיטה שלהם - הם המשיכו להקשות לו.
זאת אומרת, הוא רצה לכאורה, להתלבש באיצטלה לא לו. הוא לא חייב לדעת הכל. ברגע שהוא שיתף פעולה עם השיטה הזאת אז עכשיו ממשיכים לתקוף אותו.
תלמיד: בשביל להמשיך להחזיק בנשיאות, בשביל העם זה מהותי, לא כמו שהם רצו להיות בראש.
כ"ק האדמו"ר: הם גם רצו להיות בראש לשם שמים, זה עוד לא הגענו.
תלמיד: קודם כל הוא הגיב שלא יוכלו לקחת את התפקיד שלו, עזרה ראשונה.
תלמיד: בחרו אותו לנשיא, ופיתאום בודקים אותו בציציות?
כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא שיתף פעולה? למה הוא למד את המסכת הזו?
תלמיד: הוא לא דאג לעצמו אלא למעמד הנשיאות.
כ"ק האדמו"ר: אבל לא, ככה הוא מחליש את הנשיאות. הוא לא יצא יחי חובה, כי הם הקשו עליו בדברים אחרים
תלמיד: רבי אליעזר את עבודת ה' ידענות'. אז הנה הוא יודע את כל הש"ס עכשיו.
כ"ק האדמו"ר: אבל הנשיא הבא אחריו, הוא לא ידע את כל המסכתות ועוד פעם יתקפו אותו, הוא צריך לעמוד על העמדה שלו, אם הוא הולך לפי ההלכה, אם הוא הולך לפי מה

שהורו חכמים שהנשיא לא חייב לדעת הכל, אז הוא צריך להגיד: 'רבותי, אני לא יודע מסכת עוקצין, אני לא חייב לדעת את זה. יהיה לי זמן, אולי אני אלמד'.

ואז הוא מוריד אותם, הוא בכלל לא ניכנס איתם למשא ומתן. עכשיו הוא יודע עוקצין, אבל מחר זורקים לו פתקים, על דברים שהוא לא יודע, כי הוא לא היה פוסק הלכה, הוא לא צריך לדעת הכל, הוא לא הדיין, אב בית דין, הוא לא צריך לדעת הכל!

תלמיד: אז למה הוא עשה את זה?

כ"ק האדמו"ר: שאלה טובה.

מסכת עוקצין עוסקת בעניין טומאת מאכלים, המסכת אומנם היא יחסית מסכת קצרה, ולכן הוא יכל ללמוד את זה בין לילה, אתם רואים שזה לא משהו ארוך מדי, מצד שני היא קשה, בזה עוסקת המסכת, למי ששאל מה זה המסכת הזאת. עכשיו לסיפור, אנחנו ממשיכים לדון בסיפור קצת מאתמול כן, יש למישהו מה לחדש על הסיפור? מישהו חשב על הסוגיה? אמרנו שההשקפה של רבי מאיר ורב נתן השיטה שלהם היא היתה כנגד השיטה של רשב"ג, לא סתם מתוך ענייני כבוד וכו' אלא זה מחלוקת, של חכמים ורבי אליעזר.

שרבי אליעזר אמר שנשיא צריך להיות בקיא בכל המסכתות, וחכמים אמרו שלא חייב להיות בקיא בכל, ולכן הייתה פה מחלוקת של הלכה בעצם. כאשר רבי מאיר ורבי נתן, לא קיבלו את דעת חכמים ובדרך כלל צריך ללכת לפי דעת חכמים. זה בענין הזה, כדי שלא תחשבו שסתם הם חלקו וכל זה. עכשיו יש פה כל מיני עניינים, גם למדנו בפנימיות.

טוב, אנחנו פה רצינו לדון על הענין הזה, שכל הכבוד לרבי מאיר בעל-הנס ולרב נתן שהם חלקו, זכותם לחלוק, אבל הם לכאורה תיכננו לו מלכודת בעצם, הם תיכננו לרשב"ג מלכודת.

ותיכננו לבייש אותו ותיכננו להוריד אותו מנשיאותו. ומשמים עזרו לו והוא למד את המסכת הזאת, אז לא יכלו לפגוע בו, אז המשיכו לזרוק פתקים עם שאלות שהוא לא יכל לענות להם, בכל זאת, כדי להראות שהוא לא יודע.

אז נשאלת השאלה, מה דעתכם על זה? האם מותר הדבר הזה, הרי יש הלכה בענין כיבוד רב, שאסור לשאול רב, בנושא שהוא לא לומד באותו זמן. יכול להיות, הוא למד מסכת ברכות, לפני 20 שנה, ולא חזר על זה. תשאל אותו מסכת ברכות, הוא לא יודע, הוא לא יזכור. תבייש אותו, אסור לבייש.

תלמיד: אמרנו אתמול שבמקום שיש חילול השם, אין חולקים כבוד לרב. וע"פ זה אפשר להסביר שהם ראו שיש חילול השם בזה שהוא...

כ"ק האדמו"ר: טוב יש פה סוגיה חשובה מאוד. "במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב" הם חשבו שזה שרבן שימעון בן גמליאל, לא יודע את כל המסכתות והוא נשיא זה חילול השם. כל הכבוד, אז לא חולקים כבוד לרב. לא צריכים לדאוג לכבוד הרב, אבל יש הבדל, ביו לא לחלוק כבוד לרב לבין לפגוע בכבוד הרב. ואם טען חילול השם, וזה לא חילול השם ר"ל? זה יותר חילול השם כי זה שרשב"ג לא ידע את המסכת, לא כולם ידעו, או לא כולם סברו שהוא חייב לדעת אבל זה שמביישים אותו עכשיו, זה שפיכות דמים שואלים אותו, והוא לא יודע. יש ענין של מחלוקת, אפשר לחלוק, אבל יש ענין של התנהגות כמו שאומרים, איך לחלוק.

תלמיד: הוא היה נשיא, זה מעמד מיוחד, הם ביישו נשיא.

כ"ק האדמו"ר: כן ואסור לקלל נשיא.

תלמיד: המחלוקת לא הייתה בגלל המסכת, אלא לפני מי יעמדו ולפני מי לא, ורק אחר כך הם מצאו תירוץ. חוץ מזה יכלו להגיד לו בצד תשמע אתה לא יודע את המסכת תלמד אותה.

כ"ק האדמו"ר: אז מה אתה מתרץ בזה, שבעניני 'מי יקומו' יש להם זכות לפגוע ולבייש אותו?

תלמיד: גם לא בפני מי יקומו, ובטח לא בעניני מסכת. יכלו פשוט לגשת אליו הצידה. תלמיד: אותו דבר היה בסיפור עם רב יוחנן ורב כהנא. אפילו שרב יוחנן היה ראש ישיבה, הוריד אותו מהכיסא שלו. שמה אם מישהו היה יותר גדול בתורה אז הוא צריך להיות ראש ישיבה והוא יהיה ראש ישיבה. לפי השיטה שלהם הם היו צריכים להיות בראש, כי הם למדו יותר מסכתות.

כ"ק האדמו"ר: אתה פותר את זה יפה מאוד. זוכרים את הסיפור עם רב-יוחנן ורב כהנא? ש'ארי עלה מבבל', רב כהנא עלה מבבל. היו יושבים שמה שבע שורות, ורב יוחנן היה יושב על כסתות והיו יושבים התלמידים ומקשים, מי שהיה יודע היו מקדמים אותו, מי שלא היה יודע היה הולך אחורה, מכירים את הסיפור?

לומדים ממנו שהאמוראים, התנאים הם היו אנשי אמת ואם מישהו ידע שהשני יודע יותר ממנו, קיבל את זה, לא הקפידו על זה. זה משמים. היו אנשי אמת. אז לכאורה לפי השיטה הזאת.

תלמיד: לפי זה, מי שידע יותר מסכתות צריך לשבת בראש.

כ"ק האדמו"ר: אז למה רשבי"ג לא קיבל את זה?

תלמיד: הוא חלק על העיקרון.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד. טוב פתרת לנו את הבעיה.

תלמיד: הוא לא היה עובר בירושה, התפקיד של נשיא?

כ"ק האדמו"ר: התפקידים עברו בירושה, אבל גם ציפו, שהבן אדם ידע גם ציפו שיהיה לו מעמד, וגם ציפו שיהיה לו כסף. ראינו את זה בסיפור אחר שכך היו בוחרים נשיא, לא רק לפי הידע ולא רק לפי היחוס, גם שיהיה לו קשרים עם השילטונות אצל הגויים וגם שיהיה לו כסף שהוא יכול לחלק מתי שצריך בשביל לבטל גזירות, דברים כאלה. טוב, ודאי שיש פה הרבה מה ללמוד.

טוב, נחזור לענין, הענין של בחירת הנשיא היה כמה קריטריונים, גם יחוס גם חוכמה גם כסף היה חשוב, קשרים אצל הגויים, זה ראינו בסיפור אחר. טוב אני מקדים ואומר שזה סיפור חס כמו שאומרים, אנחנו כבר עוסקים בו כמה זמן צריך שוב לזכור מי זה רבי מאיר: "מי שלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה" זה לא מחלוקת, כמו שחלילה נראה לנו היום פוליטיקאים אחד חולק על השני וכל זה. יש פה דברים עמוקים גם לפי הסוד. היום, רציני להיתמקד פה בכמה ענינים. לא בדיוק הלכנו לפי הסדר. הדבר הזה מענין. פה מתחיל הענין, אחרי שהם ראו, שלא קמו להם כרגיל, אמר רב מאיר לרב נתן:

"אני חכם ואתה אב בית-דין, לכן נתקן ונייעץ, יחד עצה כנגד זה"

יש את ההשתלשלות ונשאלת השאלה הרי הם ידעו שהוא לא יודע מסכת עוקצין. אז כל עוד שהיה להם כבוד כמו שהיה לנשיא כבוד, הם שתקו ולא חשבו להוריד אותו מהנשיאות, ממה נפשך אם אתה לא ראוי להיות נשיא, אנחנו צריכים לשתף אתך פעולה? אז מההתחלה לא נשתף אתך פעולה, ואם אתה ראוי להיות נשיא, מה קרה עכשיו נזכרנו, שאתה לא יודע

את המסכת בגלל שהוצאת לנו את הכבוד? ועכשיו מה עוד שאתה כן יודע את המסכת, מה יש לנו להגיד בכלל?

הרי הם חיו בשלום, והם ידעו שהוא לא יודע את מסכת עוקצין. זאת אומרת, לא הפריע להם, לתת לו להיות הנשיא, הוא היה בסדר בתור נשיא, רק מתי שהוא הוריד להם, שלא יקומו לפניו, כמו שקמים לפניו, החליטו שהוא לא ראוי להיות נשיא, חיפשו אחריו. הם יודעים שהוא לא יודע מסכת עוקצין, אז נתקוף אותו בעניין הזה. זאת אומרת, עכשיו הוא לא מתאים להיות נשיא. קודם הוא כן היה מתאים להיות נשיא. אם הוא לא היה מתאים להיות נשיא קודם, אז תוציא אותו בלי שום קשר לכבוד, או לא לכבוד, תגיד מראש. עכשיו שהוריד להם מהכבוד שלהם אז הם יוצאים עליו, עכשיו הוא דווקא כן למד מסכת עוקצין ובכל זאת, הם ממשיכים לתקוף אותו, לזרוק לו פתקים לתוך הבית מדרש. איך זה הולך? אז למה הם שתקו? זו השאלה.

תלמיד: אולי השאלה היא 'מי בראש?', לפני כן הנשיא, אב בית-דין וחכם קיבלו את אותו יחס. עכשיו, פתאום נקבע שנשיא הוא מורם מהם. עד אז היה שוויון ביניהם.
כ'ק האדמו"ר: שוויון בכבוד.

תלמיד: וגם למי יש יותר חשיבות, הרי ברור שהם לא רצו כבוד לעצמם.
כ'ק האדמו"ר: רצו כבוד לתורה, אז עד עכשיו, לא היה הבחן בניהם, לא היה הבחן, אז אנחנו לא עושים הבחן. מתחילים לעשות הבחן, אז בא נעשה הבחן. יש את הסיפור הידוע על מישהו שהיה הולך, חסיד אחד שהיה הולך לרבי זושא, היה מקבל ממנו ברכה, והיה מתברך והיה עושה כסף וזה. יום אחד הוא בא לרב זושא מאניפולי ורבי זושא לא היה. איפה הוא? הוא הלך למגיד ממזריעטש, שזה היה הרב שלו. אז הוא אמר, מה יש לרבי שלי עוד רב, אז מה אני צריך לבוא לרב הזה? אני אלך לרב הגדול, הלך לרב הגדול והפסיק ללכת לרב זושא. מאז שהתחיל ללכת לרב הגדול, הרבי ממזריעטש, הפסיד את כל הכסף שלו. אז הוא בא במפח נפש, לרב זושא, כדי לשאול אותו 'כבודו כך וכך היה אני שמעתי שיש לכבודו רב, אז הלכתי אליו, ומאז שהלכתי אליו, הכל ירד. איך זה יכול להיות?' אז רבי זושא אמר: כשבאת אלי, לא בדקו אותך אם אתה ראוי לבוא או לא ראוי לבוא לקבל ברכה או לא, לא עשו חשבון. אתה התחלת לעשות חשבון מי גדול, מי קטן. גם לך עשו חשבון. זהו, זה הסיפור.

טוב ברור שכרגע לפי שרשב"ג התקין את התקנה הזאת באמת גם מבחינת הכבוד האנושי וגם מבחינת כבוד לתלמידי חכמים וגם מבחינת התפקיד ותוכנו לא היה היכר, לא היה בירור ביניהם, הוא סבר שנשיא יותר מהם, לכן צריכים שכל העם יקום. והם סברו שלא. אבל מה שמעניין, ברגע שהם התחילו, ברגע שרשב"ג התחיל עם התקנה, אז נהיה הבחן, נהיה הבחן, טוב אם עכשיו אתה עושה לנו הבחן, אז בוא נבדוק את הענין. מה שמעניין שהטענה שלהם בתחבולות שהם עושים להפיל אותו, זה שאחד רוצה להיות נשיא במקומו ואחד רוצה להיות אב בית-דין במקומו ולא לבטל את התקנה. נניח שהם היו מצליחים להפיל אותו והם היו נכנסים במקומו, אז היה חוזר הסדר לקדמותו? או כבר היו מקבלים את התקנה הזאת כעובדה ומשתמשים בכבוד שהוא נתן?

תלמיד: הם יחזירו את זה אחורנית
כ'ק האדמו"ר: מי אמר?

תלמיד: הרב אמר שעד עכשיו זה היה כביכול מצב של תוהו שהתפקידים לא מוגדרים. אבל מרגע שרשב"ג מתחיל לעשות את הבירור הזה של סדר, ומי יהיה בראש. אז עכשיו מבררים מי ראוי להיות בראש.

כ"ק האדמו"ר: אז אם כן על מה חלקו? הם חלקו על התקנה או הם חלקו על נשיאותו? תלמיד: זה אותו דבר.

כ"ק האדמו"ר: זה לא אותו דבר.

תלמיד: הם חלקו על עצם הנשיאות שלו, ודאגו לעצמם.

כ"ק האדמו"ר: אבל הם חלקו על הנשיאות שלו, בגלל שהם חלקו על התקנה. השורש של כל הבעיה זה התקנה, אז איך יכולים לצפות, שכשהם יהיו נשיאים, נניח, הם יהנו מהתקנה שהוא עשה. הם הרי יצאו נגדו, בגלל התקנה.

תלמיד: התקנה היא פועל יוצא של הבירור הזה.

כ"ק האדמו"ר: אז הם מסכימים איתו. אם הם ילכו לפי התקנה שהוא עשה סימן, שהם מסכימים שנשיא יותר חשוב אז הם חולקים על זה, שהוא לא מספיק גדול זאת אומרת שהוא לא ראוי להיות נשיא. נכון הם אומרים, בעצם אתה צודק, הנשיא פה אב בית-דין, החכם, אנחנו מסכימים לזה. אבל עכשיו כשיש את הנוסחה הזאת, אתה לא מתאים לעמוד בראש, כי אנחנו יותר גדולים ממך. זה מה שאתה אומר.

תלמיד: יכול להיות שהם חלקו על התקנה, ולא הצליחו לשכנע אותו שיבטל אותה.

כ"ק האדמו"ר: לא ניראה שהם הלכו לדבר איתו.

תלמיד: יכול להיות שהם רצו לתפוס את המעמד שלו, כדי לבטל את זה.

כ"ק האדמו"ר: טוב מפה לא ברור שהם רוצים לבטל את זה, וגם לא שהם רוצים להנות מזה, לא ברור אבל ברור שהמחלוקת התחילה על זה.

תלמיד: אני חושב שהם יבטלו את התקנה. כי לא יוכלו להשתמש בה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, ניראה הפוך. ניראה שהם קיבלו את התקנה בעצם אבל לפי התקנה הזאת, הם חשבו שהוא לא ראוי להיות נשיא. ככה זה ניראה. כי מה שהם התחילו לעשות, זה להוריד אותו מלהיות נשיא, ושהם יהיו נשיא, ולא לבטל את התקנה. להראות שהוא לא ראוי, לא שהתקנה לא ראוייה אלא שהוא לא ראוי לעמוד בראש, לפי התקנה הזאת כי הם גדולים ממנו, ככה זה ניראה. טוב אנחנו ניכנס עוד קצת לעוד נושא אחר פה, ואחר-כך נסיים. רציתי לתת את דעתינו, הרי יש לנו שיטה, שמתוך הדרכים, שהגמרא מתנהלת בהם, אפשר להקיש משמה גם לעבודת השם וגם למילחמת היצר, ללמוד מזה זה קצת רמוז בספר "ייסוד במלכות". ופה יש דוגמא נחמדה איך רבי מאיר ורב נתן שכרגע מתנגדים, והם רוצים להוריד את רשב"ג מתפקידו, לרשת אותו, להבדיל אין סוף הבדלות, אפשר ללמוד ולהקיש מהתהליך פה למלחמת היצר שהאדם קודם אין לו היכר בינו לבין היצר הוא חושב שהוא והיצר זה אותו הדבר.

הוא אומר: 'אני לא בא לי לשמור שבת'. הוא חושב שזה הוא לא בא לו לשמור שבת, הוא לא מבחין, אין היכר.

אז כשבן אדם מתחיל לעבוד את השם באמת אז הוא אומר, אני רוצה שיהיה היכר, אני זה אני והיצר זה היצר, שלא יבלבלו אותי. ואז היצר הרע לא מוכן. ואז הוא אומר, 'אה.. אתה מתחיל לשלוט? אני אוריד אותך מהשליטה שלך, אני יותר חזק ממך, אני יותר חכם ממך, אני מוריד אותך, לא מוכן. הנה, עובדה שיש דברים שאתה לא מקיים ואתה לא יודעי'.

זאת אומרת מחפש אצל האדם חולשה, כדי להפיל אותו מרוממותו ומשליטתו דרך החולשה. ואז עדיין הויכוח של האדם זה עם היצר בתוכו.

יש לאדם שתי מלחמות של היצר שלו, יש את היצר שלו בפנים, ויש את המתקפות מבחוץ, למשל, אדם יש לו תאוה, אז היצר הרע מפעיל את התאוה שלו. אז יש לו מלחמה בפנים פתאום הוא מביא לו איזה משהו, מתאים לתאוה, אז עכשיו הוא כבר נעזר מבחוץ, זה לא רק מה שיש לו בפנים.

אז פה לפי הדוגמא של רשב"ג, הוא כביכול מסלק את החכמים מבית המידרש. ובעצם, אנחנו צריכים לסלק את היצר הרע מבפנים, להוציא אותו החוצה לא רוצים אותו, לך מפה! לגרש אותו. ואז הוא תוקף מבחוץ הרי כתוב "וליבי חלל בקירבי" זאת אומרת שהוא היה כבר ריק מהיצר הרע, היה חלל, היצר הרע כבר לא שכן בו, עכשיו היצר הרע הוא מבחוץ. היצר הרע הפנימי של האדם, הוא קשה מאוד להילחם בו להכיר אותו, להילחם בו להכניע אותו, אחרי שהוא זורק אותו, אז יש את היצר הרע מבחוץ שבא לתקוף.

נניח האדם היצר הרע בהתחלה משכנע אותו שהוא לא שוה כלום והוא היה בדיכאון, בסוף הוא הבין שהיצר רכב עליו, יתן לו מכה, לך מפה! לא שומע לו. פתאום הוא עכשיו מרגיש טוב.

אז עכשיו הוא שולח את האבא או הסבתא, השכן או המנהל שידכא אותו ויגיד לו שהוא באמת לא שווה כלום, עד שהוא כבר הצליח להוציא את הדבר הזה, את היאוש הזה מעצמו, אז עכשיו מביאים לו שליחים מבחוץ ליאש אותו. מביאים לו מתקפה מבחוץ ומנסים להכניס לו את זה פנימה. היצר הרע מנסה להכניס לו את זה, שעוד פעם יקבל את הענין הזה, כן באמת נניח שהוא היה נרקומן, יצא מהסמים ברוך השם מרגיש טוב! לא! יבואו חברים יכניסו אותו עוד פעם לסמים בפנים. בוא, בוא בוא כדאי, אין לך ברירה, אתה חייב, אתה זה, אנחנו יותר חזקים ממך, אנחנו יותר חכמים ממך, זורקים לו כל מיני דברים ומכניסים לאדם ספק. היצר הזה שבא מבחוץ מכניס לאדם ספק בפנים.

מנסה למצוא לו חולשה, כמו שפה החכמים, להבדיל הם ניסו להכניס לתוך בית המידרש קושיות, כן? ואז יש קושיות ובירורים נקרא לזה, שרשב"ג והאדם עצמו, מצליח לעשות, ולהדוף את המיתקפה. יש לו מה לענות ליצר. הרי יש ציווי "דע מה שתשיב לאפיקורוס" ויש לפעמים התקפות כאלה שבאים מבחוץ, שבן אדם בנתיים לא יודע מה לענות, אז הוא במבוכה, אז היצר משתמש במבוכה הזאת, כדי לרצות להישתלט עליו בחזרה. הוא היצר יהיה הנשיא עכשיו הוא יהיה הבעל בית, עוד פעם. כן? ויש כמו בכל דבר יש מסייעים. מסייעים "תנא דמסייע" וגם להבדיל יש בעולם הזה כלי מיני סיענים, פה אנחנו רואים ששולחים לאדם, סיעתא דשמיא בדמותו של רבי יעקוב בן קרשי שהוא בא לסייע לרשב"ג לא ליפול, שלא יביישו אותו. ככה, הבא להיטהר, מסייעין אותו. אם בן אדם נילחם זורק את הכל, מנסה לעשות את ההבחנים, לשים כל דבר במקומו. לעבוד את השם באמת, עוזרים לו, גם כשמתכננים עליו תכנונים מצד היצר והסיטרא אחרא הכללית והכל, השם שולח לו שליחים נאמנים לעזור לו. ואנחנו תמיד צריכים להישתדל גם אנחנו להיות שליחים טובים ונאמנים לעזור לאנשים בנפילה שלהם, ולא ההפך.

עכשיו, מענין הענין הזה, שבעצם אנחנו זורקים את היצר הרע החוצה אבל כתוב בגמרא, יצר הטוב, טוב. יצר הרע הוא טוב מאוד. איך אפשר להגיד על יצר הרע שהוא טוב מאוד? אלא שלעתיד לבוא, אחרי שיגמר 6000 שנות תיקון, אנחנו נראה שגם היצר הרע היה לטובה. כי בעזרת השם הצדיקים יתגברו עליו בזכות זה הם נהיו צדיקים. בזכות זה שיש רע, אז יש בחירה, בזכות זה שיש בחירה אפשר להתגבר אפשר לקבל את השפע לעתיד

לבוא, לא כמתנת חניס. אז זה מציל את העולם מבושת פנים, זה מאפשר להוציא לפועל את כוונת הבורא להיטיב לנבראיו.

אם כן כתוב שאמרנו כתוב בגמרא, שיצר הטוב הוא טוב ויצר הרע הוא טוב מאוד, כי גם מהרע בסוף יצא טוב. מה הטוב שיצא ממנו? שבעזרת השם עם ישראל יצליח להיתגבר על הרע. ואז זה קידוש השם. יצא מזה טוב. אם כן בענין הזה שרשב"ג הוציא את החכמים מבית המידרש. או במשל שאנחנו מביאים פה אדם מוציא את היצר שלו מעצמו. מוציא אותו החוצה, ולא מוכן לשמוע לו, ליצר הרע. יש איזה הפסד, יש הבדל בין להרוג את היצר, לבין להפוך אותו לטוב. זאת אומרת, ביצר יש בו ניצוץ שהוא חיובי, א) שהוא שליח של השם ית'. ב) הוא שליח כדי שנתגבר עליו.

אז יש בו איזה נקודה טובה בסוף. בסוף התיקון נראה שהיה בזה גם נקודה טובה. אם כן פה אנחנו רואים את רבי יוסי שאומר:

"תורה היא מבחויץ ואנו מבפנים?"

זאת אומרת, אתם זרקתם את היצר הרע, איך אומרים את המום עם התינוק בחוץ, ומה עם החלק הטוב שיש בזה, הרי רב יוסי ידע, שרבי מאיר ורב נתן עשו דבר קצת חריף לא סתם רשב"ג הוציא אותם מבית המידרש. מצד שני, הוציא אותם, אז בסדר, אבל הם חכמים, הם צדיקים, אז מה לא יהיה בהם שימוש, הם יהיו בחוץ ואנחנו בפנים. אנחנו מסלקים את היצר בעזרת השם מעצמנו, אבל לא יהיה שימוש בו. הרי כתוב "ואהבת את השם אלוקיך, בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" בכל לבבך עם שני יצריך. זאת אומרת, שאם אתה הורג את יצר הרע אתה לא מתקן עד הסוף, אתה מתקן חלק.

אם אתה הופך אותו לטוב אין יותר טוב מזה. אז תיקנת את כל הבריאה, גם את הרע שבבריאה תיקנת. אומר את זה פה דוקא רבי יוסי, רבי יוסף בחינת יוסף הצדיק. יוסף הצדיק, זה מה שהוא עשה, שהוא פיטפט ביצרו, השתמש ביצר לשם שמים. ולכן הוא ניקרא יוסף הצדיק. זה פעם אנחנו אמרנו, הרי תמוה, מה פתאום יוסף הצדיק, הלך לבית פוטיפר, לעשות את מלאכתו? אומרים המפרשים, לעשות את צרכיו. איך צדיק, מכניס את עצמו לנסיון, הרי הוא ידע שאשת פוטיפר עמדה לו. ומה נגיד, שהוא עמד ליפול, הוא לא עמד ליפול, עובדה שבאמצע הרגע הכי קריטי, הוא ברח. "וינוס" הוא ברח משם. זאת אומרת היה בכוחו היה באיזה מקום כתוב, שככה הוא הוציא את הניצוצות משם. וזה שמצד אחד היה כביכול בניסיון, ומצד שני הצליח לברוח.

אז הוציא יקר מזולל. אז זה בחינת יוסף, רב יוסף צדיק יסוד עולם. יש לצדיק יסוד עולם גם יש את הכוח להוציא ממצרים את כל הניצוצות ולכן מידה כנגד מידה כמו שהוא הוציא את הניצוצות של הקדושה, ע"י זה שעמד בניסיון. גם כשעם ישראל יצאו ממצרים הוציאו אותו בחזרה ממצרים. שלא ישאר אפילו העצמות שלו שם, כן? כי הוא הוציא יקר מזולל אז גם מחזירים לו את זה שמחזירים אותו לארץ, בחינת קדושה אז זה לא סתם.

"אמר להם רב יוסי"

דוקא רב יוסי, למה לא רב אחר?

"תורה היא מבחויץ ואנו מבפנים?"

ולכן צריך להשתמש גם ביצר לשם שמים. עכשיו יש בירור ובכל זאת, אדם מתחיל להשתמש ביצר לשם שמים, היצר יגמור אותו, אדם לא יודע כלום, מה אנחנו, מי אנחנו קשה הענין, ולכן יש פה את השאלה, מה עושים, יש את הבירור. להוציא פסולת מאוכל ואוכל מפסולת. להשתמש בזה לעבוד את השם. מצד שני להיזהר שהוא לא ינשך אותך. אם

כן מצד אחד, מחזירים אותו לבית המידרש, ומצד שני קונסים אותו שלא יזכר שמו, הוא כבר לא אותו אחד, משנים לו שם.

"אמר להם רשב"ג היכנסו לבית המידרש אבל לקנוס אותם"

אולי אפשר להבין את הענין הזה "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המידרש". זאת אומרת ע"י הכוח של התורה "בראתי ייצר הרע, בראתי תורה תבלין" תבלין זה להלבין אותו לא לגמור אותו, ללבן אותו. ובכן נתנו להם להיכנס בפנים, אבל קנס, מה זה קנס? שלא יהיה לו שליטה בפני עצמו ליצר, לא יהיה לו שם בפני עצמו. 'אחרים אומרים', כינוי לרבי מאיר. כן? זה הסיפור.

עכשיו רבי נתן, התפייס. התגלה להם בחלום, שילכו ויפייסו לרשב"ג. רב נתן הלך לפייסו, ורב מאיר לא הלך. ואמר, דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים. זה הענין, של בירור המדמה. הענין של החלומות כן? רבי מאיר, לא רצה להיתעסק עם זה, לא מעלים ולא מורידים, לא מתעסק בענין הזה של התיקון הזה, ולכן הוא נישאר בחוץ. ולכן הוא לא הלך לרשב"ג. רבי נתן, היה מוכן כן להיכנס לתוך הענין, כן הלך לרשב"ג. השם יאיר את עינינו. כל השבוע עסקנו בסיפור הזה, יש לו הרבה סוגיות, אי אפשר לחזור על הכל. אתמול פיתחנו איזה מהלך בקשר למלחמת היצר, נסכם רק את הסוף. הסוף היה שאמרנו, שאי אפשר לזרוק את יצר הרע, בלי להשתמש בו, לכן כתוב "ואהבת את השם אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך" ולכן רבי יוסי זה בחינת יוסף הצדיק, ביקש מהם לחזור פנימה. ובאמת רב נתן חזר בפנים, ורב מאיר לא חזר.

מה שרציתי לעסוק היום, למה רב נתן חזר, ולמה רב מאיר לא חזר, בהמשך למה שעסקנו אתמול. רב נתן זה בחינת שאדם נותן את עצמו, ובעבודת השם יש שתי אפשרויות, או שאדם נותן את עצמו לגמרי בפשטות, וזה ביטול פשוט. או שיש לאדם ביטול מורכב, או שאין לאדם ביטול בכלל. ביטול פשוט, מה שאומר לך הרב, תעשה, מה שאומר לך השם ית' תעשה. פשוטו כמשמעו וגם האדם מחכה בעיקר, ליוזמה משמים בכל העניינים, הוא עושה קצת השתדלות כי חייב לפי ההלכה, אבל לא יותר מידי השתדלות, והוא מבחינה הזאת יותר פאסיבי, ואיך אומרים "דום לשם והתחולל לו" מחכה לרחמי שמים, משמים יעשו. אז השם ית' ברא את העולם הזה לא שלם, כדי לזכות אותנו בתיקון שלו, כדי שאנחנו נוכל לתקן אותו, וזה חילול השם, כי אומרים, מה זה, איפה השם? איך ברא עולם כזה? זה חילול השם. הוא היה מוכן שיהיה ספק חילול השם שלו, כדי לזכות אותנו, ואנחנו יש לנו את הבחינה של הישתוות הצורה בעבודת השם, אנחנו מנסים להישתוות: מה הוא חנון אף אתה חנון, וכל העניינים האלה.

אז זה הבחינה הזאת. יש בחינה של ביטול פשוט, ויש של ביטול מורכב. דרכו של אברהם אבינו, שלא חיכה, הלך לפרשת דרכים, שלח את העבד ובזריזות "עת לעשות לשם הפרו תורתך" אז זה ביטול מורכב.

או אם חלילה בן אדם מושחת אז זה יכול להיות גאווה, מתוך גאווה, מתוך תאוות שררה, מתוך תאוות ממון, כל אחד לפי מה שהוא יכול לדמיין לעצמו. אם אדם מתוקן, אז זה ניקרא ביטול מורכב זאת אומרת, מצד אחד הוא בביטול כלפי שמים; אבל בודאי, שהשם אם הוא לא ירצה לא יעזור שום דבר;

ומצד שני הוא לא מחכה לכל התהליכים כמו שצריכים ללכת לפי הספר, אלא יוזם. וזה בחינת ביטול מורכב. מנסה להבין, מה צריך לעשות, ולעשות וזה בביטול, כי בכל זאת זה בביטול. זה ביטול של האגו בעזרת השם. אז בחינת נתן זה בחינת, אדם שנותן את עצמו. בחוץ, בפנים, בפנים. כביכול מוליכים אותו, אין לו מעצמו כלום הוא לא צריך ליוזם

שום דבר, הוא רק מובל. מעט הוא יוזם אם בכלל. אותו הענין היה עם יוסף הצדיק שהיה בתוך הבית סוהר, מה לעשות? לדבר עם השר, לא לדבר, לתלות באותו שר, לא לתלות באותו שר - לתלות בריבוננו של עולם.

כמה השתדלות צריך לעשות, כמה השתדלות לא צריך לעשות, עד איפה צריך לפרוץ גדרים. הוא יוסף הצדיק, כתוב שהוא בטח באותו שר, לכן נענש, זאת אומרת, מצד אחד היה צריך ליזום, מצד שני היה צריך לבטוח בהשם.

וגם אצל האחים, היתה לו בעיה, שהוא רצה לדחוק את השעה, ושיהיה תיקון כבר, הם לא שיתפו פעולה, וניגרמה הגלות. אז אולי אחר כך היה צריך יותר מתינות. בחינת יוסף זה בחינת להבה, בחינת יעקב זה בחינת אש, אש זה אש אבל להבה זה להבה, איך אומרים זה אש להבה עכשיו לעתיד לבוא "בית יעקב יהיה לאש בית יוסף להבה ובית עשיו לקש" זאת אומרת בשביל להילחם בעשיו, אי אפשר לחכות שיהיה אש וכל זה. כל התהליכים לפי הטבע, צריך בחינת להבה, שזה מעל לטבע. התפרצות חזקה אומנם במלחמת היצר, צריך לדעת מתי לעצור, לא רק מתי לפרוץ אבל גם צריך לדעת לפרוץ.

וזה ההנהגה שהלכנו בה בעזרת השם. אז זה היפך רב נתן. רב נתן הוא מחכה ולכן רבי נתן הסכים פה להיכנס בחזרה. לקחת את היצר ולהחזיר אותו לתוך בית המידרש. משכחו לבית המידרש ושמה לעשות את העבודה הזאת. לעומת זה רבי מאיר לא היה מוכן ונשאלת השאלה מה פיתאום לא היה מוכן. אז חשבתי שהוא לא היה מוכן כי הוא כבר גמר את הבירור, שהרי כתוב בקשר לאלישע "אחר" שרבי מאיר אומר שהוא מצא פרי, קליפתו זרק ותוכו אכל. זאת אומרת, הוא כבר עשה את הבירור בין טוב לרע, לכן הוא לא חוזר לבית המידרש. לא צריך לחזור לתוך בית המידרש. זה הבחינה הזאת.

יכול להיות גם כן שרבי מאיר אומר, חלומות אינם מעלים, ואינם מורידים, אולי כי הוא ניכוח "מאחר" הרי איך נפל "אחר" אלישע בן אבויה, שהיה רבו איך הוא נפל? הוא נכנס לפרד"ס, הוא מארבע שניכנסו לפרד"ס, והוא ניפגע. כתוב שהוא ראה מלאך יושב וכותב זכויותיהם של ישראל, והוא אמר, המלאכים עומדים, רק השם יושב על כיסאו, ניכנס עם זה לבעיה של שתי רשויות ונפל בכפירה, ככה מובא בספרים הקדושים, לכן רבי מאיר אומר, חלומות אינם מעלים ואינם מורידים. הרי ניכנסו לפרד"ס, זה כמו היינו כחולמים זה בחינת חלום, זה לא המציאות פה שהחלום הוא אחד משישים בנבואה.

אז ניכנסו לפרד"ס עלו לעולמות עליונים, ככה מובא במפרשים. אז הוא אומר, זה לא מעלה ולא מוריד. לא הולכים לפי חלומות, רוצה תכליס פה, לא רוצה להיסתבך. זה הבחינה הזאת של זה מה שהוא אמר. עכשיו אמרנו, שאדם צריך לשלוט בתוך נפשו, ביצר הרע, וביצר הטוב שלו. שיצר הרע חזר בפנים בחינת רב נתן שחזר לתוך בית המידרש, רשב"ג, שהוא בחינת הכתר, הוא בחינת השולט בקומה, הנשיא, הוא צריך לשלוט. אדם צריך לשלוט, ביצר הטוב וביצר הרע שלו. יכול לפעמים בן אדם, לרחם מדי, איפה שלא צריך לרחם, הוא גורם חורבן, הוא עניו מדי איפה שלא צריך להיות עניו, הוא גורם חורבן. זאת אומרת גם בצד הטוב שבאדם יש סכנה. לפעמים אדם גם בצד הרע, הקשה שבו הדינים, הוא מגזים, גם מביא חורבן, אז אדם צריך להיות שליט, על כל הכוחות, ועל שני היצרים. זה בחינת נשיא, שהוא שולט על כולם. מתי שצריך דין, דין. מתי שצריך חסד, חסד, על המילימטר שאם בן אדם לפעמים, מתחצף עושה משהו, נותנים לו מכה קטנה, באהבה, הוא מקבל את זה, אם תפגע בו באמת זה יכול לגרום לו חוסר תיקון.

אם תלטף אותו ולא תתן לו על הראש, אתה גם גורם לו קלקול. אז צריך קו אמצעי, בדיוק בירור, תיקון קוים, מה שמובא בפנימיות התורה, וזה מה שבחינת רשב"ג, זה בחינת רשב"ג.

ולכן כשרבי נתן ניכנס, אז הוא בכל זאת נתן לו על הראש. הרי לכאורה, הוא בא לפייס, הוא פייס. אם אתה כועס עלי ואני בא לפייס אותך ואתה מתפייס, חלאס, לא תזכיר לי עוונות ראשונים נכון? אבל הוא הלך לבקש ממנו סליחה, אז עכשיו מה הוא נותן לו על הראש נכון? אלא ככה צריך בחינת השליטה שמכניסים את בחינת היצר בחזרה בתוך המערכה אמנם אפשר להחיות אותו כמו עם עוג, שנוח החיה אתו, כמו שאומר הרמח"ל מחוץ לתיבה, אבל הוא לא הכניס אותו בפנים. נתן לו את המזונות בחוץ, למה? כי עוג התבטל.

זאת אומרת: קליפה שמתבטלת לקדושה, יש לה זכות קיום. אבל לא זכות קיום כבן, אלא כעבד כמשרת בחוץ, אז מצד אחד הוא הכניס אותו ומצד שני הוא הראה לו, איפה מקומו. נתן לו על הראש כמו שאומרים, שלא יעלה יתר על המידה. יתר על המידה זה עזות. זה סוף המהלך בעזרת השם זכינו.

היום רצינו פה קצת להתקדם, יש פה שני אנשים בסוגיה שמאוד מעניינים אותי, אחד זה רבי יעקב בן קרשי מה שהוא עשה, והשני זה רבי יוסי, אז בקשר ל "שמע זאת רבי יעקב בן קרשי מה שמדברים זה לזה אמר, אפשר הוא יבוא ע"י זה לידי בוששה, הלך באותו לילה וישב אחרי העליה" וכו' וכו', כן זה מה שהוא עשה, נשאלת השאלה, מה פתאום הוא הלך וישב ליד עלית גג שמה ולמד את המסכת למה הוא לא הלך ואמר לו?

תלמיד: אולי הוא לא רצה להיות שליח להודיע לו הודעה כזו לא טובה?
כ"ק האדמו"ר: אבל אם נניח הוא היה מקריא את המסכת שמה היה קורא את המסכת ורשב"ג בכלל היה ישן או היה במקום אחר, זה בכלל לא היה מועיל, איך הוא לוקח על עצמו סיכון שלמחרת הוא יבוא ויבישו אותו, אם היה לו רגישות להבין שהם טומנים לו מלכודת והוא למחרת יתבייש והלך ולמד את המסכת ליד הבית של רשב"ג, זאת אומרת הוא הבין עניין, שהדבר בכלל לא פשוט, למה לא הלך דפק לו בדלת? הוא לקח סיכון, אולי הוא לא ישמע? אולי הוא לא יבין עניין? אולי הוא יחשוב סתם איזה אחד יושב שמה מתבודד וזה לא קשור אליו בכלל?

תלמיד: מתוך רגישות הוא ניסה לא להגיד לו בפנים, שידע בלי שישמע שרוצים לבייש אותו.

כ"ק האדמו"ר: אבל הוא לקח סיכון גדול?

תלמיד: שלב ראשון.

כ"ק האדמו"ר: מה זה שלב ראשון? הוא לא בדק אם רשב"ג שמע את זה?

תלמיד: לשון הרע.

כ"ק האדמו"ר: מה יש פה לשון הרע? זה לצורך תועלת להציל אותו, מה זאת אומרת לשון הרע? אין פה לשון הרע, הוא לא בא לדבר לשון הרע, הוא בא להגיד לו תראה, מתכננים ככה תלמד את המסכת שתהיה מוכן, זה אפילו מצווה לבא להזהיר אותו לא?

תלמיד: צריך להזהר מלהלשין

כ"ק האדמו"ר: הוא יכל גם לא להלשין, אם הוא היה מדבר איתו זה נקרא להלשין? להלשין זה לשלטונות זה להלשין לשונאי ישראל, פה יש עניין לא תעמוד על דם רעך, הם רודפים אותו, הם רוצים לבייש אותו ברבים, מה זה פשוט? מה אומר כבודו?

תלמיד: אני לא רוצה להביע דעה מכיון שהמחלוקת קשה בין גדולי ישראל

כ"ק האדמו"ר: טוב, פורש מהעניין

תלמיד: הוא נתן יד להשגחה לסדר את העניין

כ"ק האדמו"ר: נתן יד להשגחה?! אפשר לתת יד להשגחה כשעומדים לשפוך דמו של איש?

תלמיד: יכול להיות שהוא לא ידע אם זה מוצדק או לא, הוא ראה שני חכמים גדולים ש..
כ"ק האדמו"ר: מה פתאום, אם הוא חשב שזה לא מוצדק אז בכלל לא היה הולך להקריא
לו את המסכת שם, הוא חשב שיש פה איזה עניין שהולכים לשפוך את דמו

תלמיד: הוא עשה איזה השתדלות שלו

כ"ק האדמו"ר: זה נקרא השתדלות?

תלמיד: הסכמה שבשתיקה מה שנקרא.

כ"ק האדמו"ר: לא! יש עניין שמישהו ניזוק, אז מה, לשתוק? מה עם 'לא תעמוד על דם
רעך'?

תלמיד: אולי הוא ניסה ללכת לטובת שני הצדדים גם לצד..

כ"ק האדמו"ר: מה זאת אומרת שני צדדים, מה הוא הולך להיות לטובת אלו שהולכים
לשפוך דמו של איש? הרי ברור שהם לא עשו כשורה, כי עובדה שכנסו אותם והכנס הזה
תפס, הוציאו אותם מבית המדרש, הם יכולים להגיד לו יש דרך לדבר עם נשיא, כבוד
הנשיא, בא נשב ביחד יש לנו שאלה יש לנו קושיה, לא נראה לנו שמה שעשית זה נכון,
ולהביא להם ראיות ולהתווכח ולא יודע ולעשות איזה פשרה ומה ומי, אבל לבא ולחפש עליו
מה הוא לא יודע כדי להכפיש את שמו בפני התלמידים שלו זה שפיכות דמים, אז איך רק
יעקב בין קרשי, שהוא ידע את הסיפור הזה, הסתפק בזה שהוא הלך והשמיע ולא דפק
בדלת ודיבר איתו?

תלמיד: זה נשמע תמוה, הוא כן היה צריך ללכת לעשות את זה

תלמיד: אם היה הולך אליו הוא היה צריך להלשין על אנשים ספציפים, וגם ככה הם
בנתיים יכלו לחזור בתשובה.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא היה חייב להגיד מי האנשים, הוא לקח סיכון מאוד גדול, שרשב"ג
לא יבין לא ישמע לא יזכור, מה כל אחד זוכר את המסכת?

תלמיד: יש שאלה יותר קשה...

כ"ק האדמו"ר: רגע, קודם נפתור את השאלה הזו

תלמיד: אם הוא שמע אותם מדברים, ולא הסכים איתם - היה צריך להגיד להם מיד,
למה הוא לא אמר להם מיד?

כ"ק האדמו"ר: כי אולי הוא העריך שהוא לא יכול להשפיע עליהם, ואולי פחד מהם גם.
טוב, אני חושב שקודם כל צריך לעשות חלוקה בין המקרה הזה, שהוא בין גדולים, גם הוא
היה גדול גם הם היו גדולים, לבין מקרה אם חלילה יקרה לנו מקרה כזה שאנחנו צריכים
לפעול, אנחנו צריכים לפעול כמו שצריך, ההשתדלות בשביל להציל יהודי צריכה להיות
השתדלות! לא סתם בערך, פה זה נראה השתדלות צנועה, אבל יכול מאוד להיות, כמו
שאתם אמרתם שהוא הכיר אותו את רשב"ג והוא אמר את המסכת בקול רם, והוא הבין
שאף פעם לא ישב שם מישהו והוא נתן את דעתו, אולי הוא ידע שזה השעות שהוא ער והוא
לומד, הוא בטח ידע שהוא לא יודע את המסכת הזו, אז פתאום איזה טייפ ככה אומר לו את
המסכת, מה קרה? קרה משהו, זה מצד זה, זאת אומרת הוא סמך שכנראה ההשתדלות הזו
מספקת לחלוטין,

גם החכמים יש להם סקרנות, סקרנות, הם בטח רצו לשמוע כל מיני הלכות וכל מיני
עניינים, תמיד, השאלה למה הוא לא למד את זה קודם? זה אני לא יודע. או שהוא לא היה
לו מי שילמד אותו, או שהוא לא היה מעוניין, לא נראה לי שהוא לא היה מעוניין, למה שלא
יהיה מעוניין?

אז פה הזדמנה לו הזדמנות אז הוא הטה אוזן, מה זה פה? הוא שמח ללמוד את המסכת, ראה שזה משהו מוזר בכל אופן והוא מצא דרך מתוחכמת לא להסתבך עם רב נתן ורב מאיר, שאם היה הולך ודופק בדלת ואומר יותר בפרוש אז אולי הם היו יכולים להקפיד עליו היה הולך פיפיון, מי יודע, בזמן ההוא הקפדה קטנה וזהו זה, אז הוא עשה את ההשתדלות והיא פעלה,

אולי גם היה לו ראייה רוחנית או רוח הקודש או משהו, לך תדע שהוא ראה בדיוק שהעניין התקבל, אבל אנחנו אנשים פשוטים לא יכולים לנהוג בדרך כזו, שרואים שהולכים לשפוך דמו של יהודי, אין שום היתר לשפוך דמו של יהודי, בטח לא של תלמיד חכם לא של נשיא הדור סתם ככה לפני כולם, להפיל אותו, זה לא נראה נכון הדבר, אז אנחנו צריכים להשתדל לעשות השתדלות מקסימלית ולא מינימלית, בסדר, יש למישהו משהו מה להגיד?

טוב, זה מעניין פה באמת התגובה של רשב"ג, "כששמע רשב"ג מה שהוא לומד נתן ליבו לזה ואמר, מה זאת שהוא לומד הלילה הזאת בכאן מסכת זו? אפשר יש אנשים בבית המדרש שחושבים עלי מחשבות רעות כדי שיסלקו אותי מנישאותי? וע"י זה הוא לומד כאן כדי שאשמע ולא תהיה לי חלילה בושה" איך עלה לו מחשבה כזו לראש?

תלמיד: הוא ידע את 'נפש בהמתו', והוא ידע מה הולך בבית המדרש.

כ"ק האדמו"ר: יש פה שני דברים שמעניינים אותי, הוא אומר "אפשר יש אנשים בבית המדרש שחושבים עלי מחשבות רעות" איזה מין מציאות זו שכן אדם חושד שיש אנשים בבית המדרש שחושבים עליו מחשבות רעות? מה זה המציאות הזו? שאדם בא מרחוק, הוא חושב בית המדרש... ויש הלכות מה מותר לעשות בבית המדרש, מה זה העניין הזה? יש אנשים שחושבים עליו מחשבות רעות? איך יכול להיות רעות בתוך בית המדרש?

אנשים בבית המדרש צריכים לחשוב רק מחשבות טובות, רק להיות חסידים, רק להיות אוהבי ישראל, רק להיות ענווים, לא? אם לא מה מועיל להם בית המדרש? כן, אנחנו אנשים רגילים הולכים לבית המדרש, טוב, בכל זאת צריכים להשתדל שלא הרוע ולא הפוליטיקה ולא המחלוקת ולא השנאת חינוך ולא התחרות. זה יהיה האוירה של בית המדרש, אה? מה אומר כבודו? נו, יאיר את עינינו.

תלמיד: כנראה שהם חשבו לטוב

כ"ק האדמו"ר: לכאורה בן אדם בחוץ הוא יודע יש אנשים רעים חושבים מחשבות רעות מתכוונים לעשות כל מיני עניינים בבית המדרש הוא מצפה "שבתי בבית השם" לא?

תלמיד: בית המדרש זה לא איזה סגולה, תלוי אם הבן אדם עובד על זה.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, אתה אומר זה לא אוטומטי בן אדם נכנס לבית המדרש הוא כבר צדיק קדוש אין לו מחשבות רעות הוא צריך לעבוד על זה, וזה שהוא לומד תורה זה מספיק בשביל שיהיו לו מחשבות נקיות?

תלמיד: לפעמים כן, לפעמים לא

תלמיד: זה תלוי מאיפה הוא בא, איזה רקע

תלמיד: זה לא חשוב איך הוא נכנס זה חשוב איך הוא יצא משם

כ"ק האדמו"ר: טוב, באמת יש פה מחלוקת רצינית, אם בית המדרש זה מקום לבירור ולתיקון או זה מקום ללימוד, אם בן אדם רק בא ללמוד אז יכול להיות שהוא יצא רק ידען גדול אבל לא בטוח שהוא מתקון, אם בן אדם רואה בבית המדרש מקום לבירור ולתיקון,

אפילו אם יש מחשבות רעות אפילו אם יש מחלוקות אפילו אם יש נפילות בסוף הוא יצא צדיק, כי זה המטרה שהוא נכנס לבית המדרש, ואם הוא נכנס רק בשביל לדעת תורה ככה ולהיות איזה אחד שיש לו זיכרון מופלג וכולם קמים לפניו וכל זה וזה לא לשם שמיים, אז היא הופכת לו להיות היפך מסם החיים, עכשיו, הוא לא סתם חשש שיש בבית המדרש אנשים שחושבים עליו מחשבות רעות, "אלא כדי שיסלקו אותי מנשיאותי" ומה אכפת לו לרשבי"ג שיסלקו אותו מנשיאותו? הרי כל זה משמים, נשיאות של בן אדם זה משמים, כל תפקיד שאדם מקבל זה משמים.

פעם הבעל שם טוב בירך איזה אישה שהיא לא היתה ראויה על פי הטבע להוליד בכלל ילדים, אז אמרו שהוא מפסיד את העולם הבא שלו, הוא אמר- או, ברוך השם, סוף סוף הוא יעבוד לשם שמים, פה רואים את רשבי"ג שהוא חושד שאולי חושבים להוריד אותו מנשיאותו נכנס מזה לכוננות

תלמיד: זה מצד כבוד התורה, לא כבודו שלו.

כ"ק האדמו"ר: מצד כבוד התורה? ממה נפשך אם הוא ראוי אז זה כבוד התורה אז לא יוכלו להוריד אותו, ואם הוא לא ראוי, אז הוא לא ראוי אז איזה כבוד התורה יש שהוא נשיא?

תלמיד: כן אבל פה הם הולכים בדרך ערמומית כדי להפיל אותו, זה לא שמשמים באים ומראים שהוא לא מתאים.

כ"ק האדמו"ר: אנחנו מבינים שבכנסת בממשלה בן אדם אכפת לו מהכסא שלו, אבל בענין כזה של התורה, מה אכפת לו מהכסא שלו? אם השם החליט שהוא צריך לרדת אז הוא ירד. תלמיד: רשב"ג באמת היה ראוי להיות נשיא שמה, הוא ידע את מקומו ולא דאג לעצמו.

כ"ק האדמו"ר: הוא דאג לתפקיד והוא חשב שהוא הצינור המתאים אתה אומר

תלמיד: יש מחלוקת באיזה עניין אם צריך לעשות בית דין של עשרים ושלושה או רק של שלושה, ומסכימים לא לעשות בית דין של שלושה מפני כבוד הדיינים שלא יצטרכו להגיד לעשרים לכו הביתה.

כ"ק האדמו"ר: כבוד של התורה, וגם היה ענין של סגן של כהן גדול ששימש יום אחד, ככהן גדול במקום כהן גדול אז עכשיו יש בעיה אי אפשר להחזיר אותו להיות סגן כי כבר היה כהן גדול, אי אפשר להשאיר אותו כהן גדול כי יש כהן גדול אחר, ומעלים בקודש ולא מורידים

תלמיד: גם אם משמייים רוצים שהוא ישאר נשיא, יתכן שהוא יצטרך להאבק על זה.

כ"ק האדמו"ר: השתדלות.

תלמיד: כן. השאלה האם הוא נאבק מתוך שזה באמת הצינור שלו או מתוך שהוא אוהב את התפקיד.

כ"ק האדמו"ר: פעם היה נהוג, אם הרב מתאים אז הציבור כבר יודע ובאים לבקש ממנו, הוא לא צריך להציג את מעמדו, היום זה אחרת.

תלמיד: ירידת הדורות

תלמיד: יש פה עניין של עצמיות, אם המנוי לתפקיד בא מצד העם או מצד האדם עצמו. **כ"ק האדמו"ר:** תראו, נער הייתי גם זקנתי קצת, ואני אגיד לכם, שבן אדם ידרוש תפקיד ובאמת, שבאמת בפנים הוא מתכוון לשם שמים באופן מוחלט, בלי לערב את האגו שלו והאינטרסים שלו וכל הדברים האלה, זה אפשרי אבל זה נדיר מאוד, נדיר ביותר, רק מי שכל החיים שלו כל רגע חי לשם שמים אז גם הוא יכול לדרוש תפקיד לשם שמים, מי

שבדרך כלל הוא פלוס מינוס לשם שמים, שלא יגיד שעכשיו פתאום הוא דורש תפקיד לשם שמים כי זה לא נכון.

תלמיד: אם העם רוצה אדם מסוים כמנהיג מתחשבים מה העם מחליט?
כ"ק האדמו"ר: לא, אבל תלמידי חכמים יודעים זה תלמיד חכם מופלג, זה צדיק מכירים את היהודים.

מה נגיד על שיטתו של רב יוחנן, כשמישהו הוכיח בבית המדרש שהוא יודע יותר ממנו הוא ירד מהכסות שלו ומישהו אחר עלה במקומו, והוא לא הקפיד עליו בגלל זה, איפה זה ואיפה זה?

תלמיד: זה אותו דבר

כ"ק האדמו"ר: למה? אם למחרת יבואו וישאלו אותו דברים והוא לא ידע לענות, אז לפי שיטתו של רבי יוחנן אז בסדר אז הם יהיו הנשיאים לא הוא

תלמיד: אבל למרות מה שהיה רב יוחנן בא לרב כהנא ואמר 'יבוא רב אצל תלמיד' הוא עדיין חשב שהוא ראש הצינור.

כ"ק האדמו"ר: למרות שהורידו אותו.

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: יפה, שמעתם מה הוא אמר? תגיד עוד הפעם

תלמיד: שאחרי שהורידו אותו מהכריות הוא ניגש למערה שהיה קבור רב כהנא למחרת ואמר 'יבוא רב אצל תלמיד' למרות שהוא ירד עדיין הוא הרגיש שהוא הרב.

כ"ק האדמו"ר: אפילו שרב כהנא ידע יותר ממנו באותו זמן הוא בכל זאת חשב שעדיין הוא רב, הוא לא ויתר על הנשיאות שלו בבית המדרש

תלמיד: אבל גם פה וגם פה רואים שהמטרה שלהם והבירור שלהם זה היה לשם שמים אמיתי ונקי כי לרב יוחנן לא היה אכפת שרב כהנא יודע הלכה יותר ממנו. הוא הקפיד כי חשב שרב כהנא צוחק עליו.

כ"ק האדמו"ר: לא היה אכפת לו אבל בכל זאת, הוא אומר, הוא החזיק בתואר שלו.

תלמיד: הוא בדק, הוא בא לבדוק.

כ"ק האדמו"ר: מה משה רבינו ואהרון הכהן עשו שהיה מחלוקת קורח ודתן ואבירם באו אליהם ורצו להוריד אותם מתפקידם, מה הם עשו? יש פה דוגמא או אין פה דוגמא, מה הם עשו? תמיד, נפלו על פניהם, תמיד נפלו על פניהם, מה אנחנו מה? מה השם רוצה מה אתם רוצים מאיתנו, מה אנחנו מחלקים תפקידים? אז השאלה למה הוא פחד שמורידים אותו מנשיאותו והיה אכפת לו? מה אכפת לו אם מורידים אותו מנשיאותו? טוב, אנחנו לא יודעים זה סתם שאלות, אבל יכול להיות שבאמת הבעיה זה לא רק שהוא פחד שהוא יוריד אותו מהנשיאות אלא איך יוריד אותו מהנשיאות, שיהיה חילול השם שם ויביישו אותו, וכשבן אדם הכי קדוש ושופכים דמו ברבים מי יודע אם הוא יכול לעמוד בנסיון? עכשיו, אם רשבי"ג לא היה לומד את המסכת היה אומר, אה משמים, מתבטל, לא הולך להלחם לא לומד את זה לא זה, בא למחרת שואלים אותו הוא לא יודע, אז אם באמת היו מורידים אותו מנשיאותו, זה היה קיטרוג לא קטן וזה גם פתח לשיטה כזו של כל פעם לתפוס איזה נשיא למצוא איפה החולשה שלו ולהוריד אותו, וזה שפיכות דמים, וזה חילול השם ויש פה הרבה דברים, כבוד התורה וכו',

מילא אם חכם אחד יודע שהחכם השני לא יודע משהו, זה נשאר בין חכמים עבדי השם, אחד מכסה על השני לא ילך לבייש אותו, אבל העם והתלמידים בבית המדרש שידעו שהרב

לא יודע זה לא פשוט, ולכן יש הלכה שלא שואלים את הרב במסכת שהוא לא עוסק בה באותו זמן, כי אולי הוא שכח אולי הוא לא למד כי אולי הוא לא יודע, זה לא פשוט הדבר הזה, זה גם כבוד של ציבור, טוב, השם יאיר את ענינו ואת עיני חכמינו.

טוב, אתמול עסקנו פה בסוגיא בקשר לרב יעקב בן קרשי ושאלנו שהוא הרי לקח סיכון על עצמו שרק הלך ועמד ליד הבית של רשב"ג ואמר את המסכת, ומה היה קורה אם רשב"ג לא היה שומע או אם היה שומע ולא היה מבין, אז הוא היה בא למחרת ומתבייש, למה הוא לא הלך ודפק לו בדלת, דיברנו דיברנו, מה שרציתי להוסיף היום, על המשפט שאומר 'די לחכימא ברמיזא' על זה בנה רב יעקב קרשי, שהוא ידע שרק רמז קטן ורשב"ג יתפוס במה מדובר, הלאה:

"בבוקר אמרו רב מאיר ורב נתן לרשב"ג שילמד להם מסכת עוקצין, פתח ולימד להם, ואחר שלימד להם עמד ממקומו אמר להם, אם לא הייתי לומד מסכת זו, ולא היתה שגורה בפני, אולם כעת שלמדתי לא היה לי בושה, אך אתם התכונתם לביישני, ציוה שיצאו מבית המדרש"

יש פה שאלה, הרי יודע רשב"ג ששני החכמים רוצים לבייש אותו, רוצים לבחון אותו, והם בונים על הדעה של רבי אליעזר שאומר ש"מי ימלל גבורות השם ישמיע כל תהילתו", רק מי שיודע להשמיע כל תהילתו, והוא הולך לפי חכמים והלכה כחכמים, אז מה פתאום הוא מתפתה לכל זה בכלל, ללמוד את המסכת זה טוב, למה הוא צריך להראות את כוחו שהוא יודע את המסכת? הרי אין לדבר סוף, ועובדה שאחר כך הם זרקו לו עוד פעם פתקים עם קושיות, ועובדה שלא הכל ידע לתרץ, זאת אומרת שלכתחילה הוא לא היה בנוי על הגדלות שלו והידיעה שלו הרחבה בכל התורה, אלא היו לו עוד תכונות שבגלל זה הוא נבחר לנשיא, לא רק הגדלות בתורה, היה גם גדול בתורה, אבל הוא לא היה יודע את כל התורה, אז למה הוא צריך לחזק את המשחק שלהם?

שאלנו את השאלה הזו ואנחנו שואלים את זה עוד פעם

תלמיד: רמזו לו משמייים שלא רק הולכים להתנכל לו אלא גם שהוא צריך ללמוד את המסכת, אז הוא הקשיב למה שנאמר לו.

כ"ק האדמו"ר: ללמוד כן אבל מי אמר שהוא צריך להשמיע שהוא יודע את המסכת, הרי בזה הוא מחליש את העמדה העקרונית שלו ושל חכמים.

תלמיד: אני גם חושב שיש פה עניין שאיך שהוא קיבל את זה זה השתלשלות של המסכת עצמה שעוסקת בהפרדה בפרות בין החלק הטוב לחלק הרע.

כ"ק האדמו"ר: איך הפרי מחובר לעץ, נו?

תלמיד: אז גם פה דרך שהוא מסביר להם את המסכת הוא עושה פה הפרדה בין טוב לרע, עושה בירור.

כ"ק האדמו"ר: נחמד, באמת כתוב על רבי מאיר שהוא היה תלמיד של אלישע בן אבויה-אחר, שאמרו לו איך למדת מאחד כזה אז הוא אמר מצא פרי קליפתו זרק ותוכו אכל, כן אז זה מעניין אבל זה לא עונה לי על השאלה

תלמיד: הוא רוצה למנוע ביזוי, שלא יענשו בסיבתו

כ"ק האדמו"ר: אוהו, יפה, שמעתם מה אמר, שהוא למד את המסכת, כדי למנוע מהם לעשות עבירה ולבייש אותו, פלא פלאים! כי הרי לפי שיטתם אם הוא לא היה עונה להם, היו מביישים אותו.

ואז הוא בעצם היה גורם להם ליפול, אז הוא לא רצה להיות שותף בזה, אז לכן הוא הראה להם שהוא יודע.

תלמיד: הוא חשב עליהם לא על עצמו.

תלמיד: אני חושב אחרת בכלל, הוא רצה להגיד להם, רבותי תראו, בשבילי ללמוד מסכת כזו זה שום דבר, אני לא חייב לדעת את הכל בע"פ, התפקיד שלי זה להנהיג את העם, יש כאלה שיכולים לעזור לי ולדעת הכל.

כ"ק האדמו"ר: אמר לי להבדיל איזה קבלן אחד שהוא בונה כל מיני בתים, שאלתי אותו אם הוא מתמצא בכל הבניה, אומר לא, הוא אומר לפועל תבנה פה קיר, הוא בעצמו לא יודע לבנות קיר אבל הפועל הוא מקצועי והוא יודע שהוא יבנה את הקיר כמו שצריך, והוא אומר לרצף תרצף פה, הוא לא חייב להיות רצף בשביל להגיד לו תרצף, יש דבר כזה היום ככה עובדים, רב חייא לא הלך ככה, אבל זה ההנהגה האפשרית שהנשיא לא חייב לדעת הכל, יש עוד חכמים שיודעים וביחד מכסים על מה שצריך לדעת, ברור אבל שרצוי שבן אדם ידע את כל התורה אם הוא יכול ויזכור ויבין וידע ויהיה לשם שמים והכל, אבל כנראה שלא כל אחד יכול להגיע לכל הדרגות.

תלמיד: יש לי שאלה, אם בן אדם יש לו זמן פנוי ולא לומד למשל בגמרא והוא עוסק במשהו אחר, אז הוא יתן את הדין למעלה?

כ"ק האדמו"ר: תלוי, זה לא בטח, תלוי כל דבר לגופו, מה זה יש לו זמן פנוי והוא יושב ומתגרד?

יש בזה שתי גישות, יש את הגישה הליטאית שאומרת שכל רגע פנוי אתה צריך להחזיק את הספר וללמוד בו, וכל רגע שלא תלמד בו זה נקרא ביטול תורה, ויש 'והגית בו יומם ולילה', שזה מה שאומרים החסידים, 'והגית בו', לאו דווקא ולמדת בו, אלא הגית, יכול להיות שבן אדם הולך לטייל, נושם אויר, והוא ככה נדבק בשם הוא בדבקות, אז הוא לא לומד עם הספר אבל הוא מתמלא בקדושה אז זה לא נקרא ביטול תורה, ויש גם ביטול תורה שהיא קיומה, למשל אדם צריך ללכת לשרותים אז בשרותים אסור ללמוד, הוא חייב ללכת נכון?

אז זה ביטול תורה אבל זה לקיומה זה לא ביטול תורה, הוא צריך להתפרנס, אם לא הוא לא יוכל להתקיים אז הפרנסה זה ביטול תורה כביכול לצורך קיום התורה, וגם בפרנסה הוא צריך לעשות לפי התורה אז זה בכלל לא ביטול תורה, כן, אז אם כן אנחנו חוזרים לעניין שאמר פה כבודו שהוא קיים פה את העניין 'בפני עיור אל תתן מכשול', שלא נתן להם ליפול, שכנראה שגם בגלל זה משמים שלחו לו את העזרה שידע את המסכת, כי אם משמים היו חושבים שהנשיא צריך לדעת הכל אז זאת אומרת שרבי מאיר ורבי נתן צודקים, אם היינו מפרשים שהעזרה שהוא קיבל משמים שרב יעקב בן קרשי הלך ולימד לו את המסכת הזו, זה בא לרמוז שהוא צריך לדעת את המסכת, זאת אומרת שאם כן רבי מאיר ורבי נתן צודקים, שהנשיא צריך לדעת את כל תהילתו, את כל התורה, אז זה לא מהצד הזה שבא כי ההלכה לא ככה אלא זה בא העניין הזה שגילו לו משמים כדי למנוע ממנו שפיכות דמים, כדי למנוע מהם שישפכו את דמם, כמו יעקב אבינו גם כן כשהוא בא להפגש עם עשיו הוא פחד להרוג ולההרג, שניהם, גם להרוג את אחיו הוא לא רצה וגם לההרג הוא לא רצה, אז גם פה הוא לא רצה שישפכו את דמו ולא רצה שהם ישפכו דם, הלאה, הנקודה הזו ברורה?

עכשיו לפי מה שאומר להם רשב"ג, הוא בעצם מגלה את הסוד, הוא אומר אני לא ידעתי את המסכת עכשיו למדתי ועכשיו אני יודע ולכן לא ביישתם אותי, אבל אתם התכוונתם לרעה,

לכן העניש אותם והוציא אותם מבית המדרש, פה זה נקודת שיא במעשיה הזו בסיפור הזה, מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: אם אין דין למטה יש דין למעלה

כ"ק האדמו"ר: אבל למה, הרי הוא הצליח למנוע את השפיכות דמים, הוא גם הצליח לבטל את הקטרוג כי הוא יודע את המסכת, גם לשיטתם עכשיו הוא יודע, אז אם הוא כל כך חסיד כמו שאמר כבודו פה שהוא לא רצה לבייש אותם ושלא רצה שיביישו אותו, עכשיו הוא מבייש אותם ומוציא אותם החוצה מבית המדרש?

תלמיד: בשביל לחנך אותם

כ"ק האדמו"ר: הוא צריך לחנך אותם? הם חכמים גדולי ישראל הכי גדולים

תלמיד: כנראה שלו מספיק הקטע הזה

כ"ק האדמו"ר: מה עם לא תקום ולא תיטור?

תלמיד: זה לא מתוך זה, מתוך לתקן.

כ"ק האדמו"ר: מתוך לתקן מוציא אותם מבית המדרש?

קודם כל יש בזה חילול השם היו אומרים היום, היום היו אומרים חכמינו יש בזה חילול השם, מה תלמיד חכם נניח חטא, 'כסהו כלילה', מה אתה מוציא אותו מבית המדרש שכולם ידעו שהוא לא בסדר?

תלמיד: נשיא ומלך שמוחלים על כבודם, כבודם אינו מחול, הוא בטח שיער שאפילו שהוא מוחל משמים לא מוחלים.

כ"ק האדמו"ר: הם עוד לא פגעו בו, אבל.

תלמיד: עצם הכוונה

כ"ק האדמו"ר: כוונה בלב, השם לא מצרף מחשבה רעה למעשה

תלמיד: אולי הוא רצה להכניס את שאר התלמידים בבית המדרש לביורו.

כ"ק האדמו"ר: להכניס את כולם בניסיון, זה הכי גרוע. לקחת תלמידים לעשות מחלוקת בין החכמים ואז התלמידים נופלים באמצע, מי יכול לעמוד בזה?

תלמיד: אולי הוא לא רצה לעמוד בעוד ניסיון שישאלו אותו על עוד מסכת.

כ"ק האדמו"ר: אבל ממילא הם שאלו אותו, מה פתאום זו לא הסיבה, הוא לכאורה מעניש אותם על זה שהם ניסו לבייש אותו

תלמיד: אם הם ניסו לבייש אותו זה העונש שלהם, שהם יתביישו.

כ"ק האדמו"ר: מידה כנגד מידה, טוב, אנחנו למדנו שיתלמיד חכם שאינו נוטר ונוקם כנחש אינו תלמיד חכם, סתם בן אדם אסור לו ליקום וליטור, תלמיד חכם שהוא צריך לשמור על כבוד התורה אז יש לו עניין כזה, אז פה הוא בחר להוציא אותם מבית המדרש, באמת מידה כנגד מידה כי זה מה שהם רצו לעשות לו, הם רצו להוציא אותו מהנשיאות שלו, אז עכשיו הוא מוציא אותם מלהיות חכם מלהיות אב בית דין, הוא פיטר אותם כמו שרצו לפטר אותו כמו שאומרים היום

תלמיד: לדעתי זה שסיעו לו משמיים בעניין המסכת מראה שמשמיים מקבלים אותו כנשיא

כ"ק האדמו"ר: לא בשמים היא, לא בשמים היא, הוא לא נבחר לנשיא ברמאות חס ושלוש, הוא נשיא, זה אולי לתוך הלב שלו זה טוב שהוא מרגיש שתמכו בו משמיים, אבל מבחינת ההלכה מבחינת המעמד שלו הוא לא צריך לזה

תלמיד: אבל הם רואים שהוא קיבל סיוע וזה נכנס ללב שלהם

כ"ק האדמו"ר: הם לא מתרשמים מהסיוע הזה בכלל, לא בשמים היא וחלומות לא מעלים ולא מורידים, אז שאלנו למה הוא הוציא אותם מבית המדרש, זה ביטול תורה, מה הוא חשב להשאיר אותם בבית המדרש זה חילול השם, הרי אם הוא תלמיד חכם שחטא 'כסהו כלילה' לא? ככה אומרים לא? אז למה הוציא אותם פרסם את הנפילה שלהם ברבים, ככה בינתיים אף אחד לא ידע מזה, חוץ מיעקב בן קרשי והוא והם מי ידע מזה?

תלמיד: זה היה חילול השם לפי דעתו

כ"ק האדמו"ר: בינתיים לא היה שום חילול השם כי הוא שאלו אותו את המסכת והוא ידע אותה, אז זה קידוש השם לא חילול השם

תלמיד: למה שיכסה אותם?

כ"ק האדמו"ר: יש כזו שיטה נו, היום גם כן שאם יש איזה תלמיד חכם שחוטא יש חכמים שאומרים 'כסהו כלילה', נו, יש בזה איזה הגיון, כי תלמיד חכם זה לא אחד שספר או מוכר במכולת, כל העולם עומד על תלמידי חכמים, אז מה אומר כבודו פה? בנתיים כלפי חוץ עוד לא היה שום בעיה, שאלו אותו את המסכת הוא אמר, לא קרה כלום, הלאה, עכשיו הוא יכל גם לא להוציא אותם אז מה הם היו עושים?

תלמיד: גם חותרים נגדו, מבחוץ הם חתרו אז מבפנים...

כ"ק האדמו"ר: אבל הם בחוץ כי הוא החריף את זה כי הוא הוציא אותם, מה עם לעשות שלום? מה הוא חשב רשב"ג שישאיר אותם כל החיים בחוץ?

תלמיד: כשרשב"ג קבע תקנות חדשות זה חלק מביורור והם הפריעו לביורור לכן הוא רוצה שיורידו את הראש לכן הוא מוציא אותם

כ"ק האדמו"ר: קודם כל הם בכלל לא הורידו את הראש, שתיים הם הרימו יותר את הראש, שלוש, הוא הוריד את הראש כי החזיר אותם.

תלמיד: רבי נתן בסוף כן הוריד את הראש

כ"ק האדמו"ר: הוריד את הראש בגלל שהראו לו בחלום, לא בגלל רשב"ג, השאלה באמת בסוף מה קרה אם התקנה הזו המשיכה?

תלמיד: כן

כ"ק האדמו"ר: הם השלימו עם זה

תלמיד: נכנסו פנימה - גמרנו

תלמיד: זה השורש להלכה, כל הסיפור מובא כדי להגיד מאיפה זה התחיל

כ"ק האדמו"ר: טוב, כל מה שאמרתם זה נכון, שאם הוא מחל על כבודו כבודו אינו מחול והוא רצה להעניש אותם, וחכמים הענישו שהיה צריך, זה עונש שפוגע בכבוד שלהם, לא הרג אותם לא כלום, אבל נתן להם להרגיש גלות קצת, החוצה, אם יש דין למטה אין דין למעלה, תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו תלמיד חכם

תלמיד: זה לשבח נאמר?

כ"ק האדמו"ר: כן לשבח זה צריך להיות ככה כבוד התורה. קיצורו של עניין, הוא הוציא אותם ורואים שמשמים תומכים בו, לפי החלום שאמרו להם לבא לפייס אותו.

לפעמים אבל, באמת כשיטה חינוכית, להבדיל אין סוף הבדלות, זה דבר טוב, הפרדת כוחות קודם כל, ילדים רבים בבית, כל אחד לחדר אחר, הכי טוב, שירגעו אחר כך מדברים, ואם היו נשארים בבית המדרש היה "שמח" כנראה כמו שאתה אמרת, אז לא היה ברירה, וגם שידעו מי הבעל בית פה מי בראש, רשב"ג בראש והם בחוץ, אין מה לעשות יש סדר יש הנהגה, או שמתבטלים לפני הסדר ההנהגה או שבין אדם בחוץ, בחוץ זה הס"א, זה בחוץ,

ברשות הרבים, יש רשות היחיד זה הקדושה ויש רשות הרבים זה הסייא זה בחוץ, אז או שמתבטלים כלפי הנשיא, כלפי החכמים וכלפי הסדר או שאדם מתחיל להיות קצת כמו קורח דתן ואבירם, אפילו אם זה צודק או מה, זה לא משנה 'ועשית ככל אשר יורוך' וזהו והוא נבחר והוא עומד בראש ובטח זה לא הדרך להוציא אותו, אם חשבו שהוא לא מתאים היו צריכים לעשות דרך אחרת, לא בדרך של מלחמות, ככה זה נראה, מי אנחנו מה חיינו, השם יעזור ובזכות כל הפילפול פה וכל המחלוקות שלא יהיה יותר מחלוקות אמן.

טוב, אנחנו מגיעים פה לשולחן ערוך חומר רקע, הלכות פסוקות, מה שצריך לדעת שבזמן ההוא הם קבעו הלכות לדורות לכן הויכוחים לא היו פשוטים והמחלוקות לא היו קטנות וכל אחד היה צריך במסירות להביע את העמדה שלו.

אנחנו רוצים להזכיר בהמשך הזה של הסיפור שכשיש מחלוקת בין חכמים זה לא סתם שמתחשק להם לחלוק אלא זה צינורות שונים ועמדות שונות ובשורש, בשורש באלוקות למעלה יש שמה מחלוקות ופה החכמים למטה צריכים להכריע, אומרים יש עניין של תיקון קווים, החסד ימין שמאל גבורה ויש מלחמה ביניהם, השמאל רוצה לבטל את הימין, הימין רוצה לבטל את השמאל, ועולם כמרקחה, עד שבא תיקון קווים ומכריע ביניהם עד שבא השלישי ומכריע ביניהם, זה תיקון קווים ככה קוראים לזה, אז בא קו אמצעי ומתי שצריך שמאל שמאל מתי שצריך ימין ימין והשמאל ממותק בימין כמו בברכת כוהנים ימין על שמאל.

אז כאן שיש מחלוקת בין החכמים זה אותו כלל אותו פרינציפ, צריכים להכריע, היות שזה בזמן שהיו צריכים לקבוע הלכה לדורות אז זה לא פשוט העניין, רשב"ג שרצה לעשות היכר בינו לבין אב בית דין לחכם הוא לא התכוון לכבוד האישי שלו הוא התכוון לכל הדורות הבאים אחריו, הוא כנראה בכלל לא התכוון לכבוד האישי שלו כי אלו היו אנשים כמלאכים לא אנשים כמונו, טוב, אנחנו פה לקראת סוף הסוגיות ורצינו לדעת אם נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, שאתמול שאלנו בסוף השעור, למה רשב"ג הוציא אותם מבית המדרש הוא לא פתר שום בעיה, איך אומרים, הוא רק הרחיק את הבעיה קצת שלא יהיה פיצוץ או משהו אבל לא פתר את הבעיה, עד שבית המדרש לא יחזור להתנהג כתקנתו כמו שצריך אז אין שלום, מה זה עוזר שהם בחוץ? מה הוא מוחק אותם מעם ישראל עכשיו? ואז נשאלת השאלה אם הוא יכול למחול על כבודו או לא, לפי ההלכה נשיא שמחל על כבודו מחול וזה תמוה, כי הנשיא בעצם, הכבוד שעושים לו בתור נשיא זה לא לאשיות שלו זה לתפקיד, אז כל איש נושא תפקיד בקדושה או אפילו לא בקדושה במלכות, כן, יש לו את הענינים שלו האישיים שלו, יש לו את התפקיד שהוא ממלא, כמו שאומרים באיזה תקן הוא נמצא, יש ראש ממשלה כרגע מכבדים אותו בתור בן אדם בתור ראש ממשלה אחרי שהוא כבר לא יהיה ראש ממשלה מכבדים אותו בתור בן אדם, בתור ראש ממשלה... לשעבר, הוא כבר לא ראש ממשלה.

להבדיל אותו הדבר בעניני הקדושה, אז נשאלת השאלה אם נשיא מחל על כבודו כבודו מחול, הכוונה לכבודו האישי לא לכל התפקיד שלו, פגעו בו אישית, יש נשיא מישהו הלך אמר לו איזה מילה, אישית, ריב בין שכנים, הנשיא גם שכן של מישהו, הוא פגע בו הוא מחול על כבודו, כי הוא פגע בו בתור שכן או באיזה משא ומתן או משהו, אבל כשפוגעים בו בתפקיד שלו, כבודו מחול מבחינת התפקיד? לא! ככה נראה, ככה נראה בפשטות כי הנשיא הוא כבוד הציבור, מי שפוגע בנשיא פוגע בתורה פוגע בחכמים פוגע בציבור, אז באופן אישי אולי הוא יכול למחול, על הכבוד על הפגיעה שהוא נפגע כי הוא גם בן אדם אז הוא נפגע בתור בן אדם, אבל על התפקיד שלו לא, לכן הוא הוציא אותם מבית המדרש, מי שרוצה יש

ב"יורה דעה" הלכות כבוד תלמיד חכם, בואו נקרא אותם מהר אבל בלי הרבה פילפולים כי זה לא המטרה אבל שזה ישאר פה זה חשוב.

"מצוות עשה לקום בפני כל חכם אפילו אינו זקן אלא יניק וחכים ואפילו אינו רבו, וכן מצווה לקום בפני שיבה דהיינו בן 70 שנה, מאמתי חייב לקום בפניהם? משיגיע לתוך ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד פניו, ורכוב כמהלך דמי, אסור להעצים עיניו ממנו קודם שיגיע לתוך ארבע אמותיו כדי שלא יצטרך לקום מפניו כשהוא יגיע לתוך ארבע אמותיו" אסור להרדם פתאום ככה אתה מבין, "אין עומדים מפניהם לא בבית הכסא ולא בבית המרחץ" למה? "דכתיב 'תקום והדרת', קימה שיש בה הידור", אבל בבית המרחץ אין הידור, "אין בעלי אומניות חיבים לעמוד בפני תלמיד חכם בשעה שעוסקים במלאכתם, ואם הוא עוסק במלאכת אחרים ורוצה להחמיר על עצמו לעמוד מפניו, אינו רשאי" כי הוא גוזל את בעל הבית "אין ראוי לחכם שיטריח על הציבור לכוון לעבור לפניו שיעמדו מפניו אלא ילך לו בדרך קצרה כדי שלא ירבו לעמוד, ואם יוכל להקיף הדרך כדי שלא יעבור לפניו זכות הוא לו" זאת אומרת החכם לא צריך לנצל את העניין הזה שיקמו לפניו יסתובב, צריך להשתדל שלא יקומו בפניו לא להטריח את הציבור, ואם זה ציבור שלומדים עוד יותר.

"אפילו חכם שהוא ילד עומד בפני הזקן המופלג בזיקנה, אינו חייב לעמוד מלא קומתו אלא כדי להדרו, ואפילו זקן עובד כוכבים, מהדרים אותו בדברים ונותנים לו יד לסומכו", "שני חכמים ושני זקנים, אין אחד צריך לקום בפני חברו אלא יעשה לו הידור" הידור זה קידה כזו "הרואה חכם עובר ואינו עומד עד שיגיע לתוך ארבע אמותיו, וכוון שעבר מלפניו יושב, ואם הוא רבו מובהק עומד מלפניו מלא עיניו, ואינו יושב עד שיתכסה מעיניו עד שישב ממקומו, אם הוא מופלג בחכמה אפילו אינו רבו דינו כרבו מובהק", מי זה מופלג? "מי שהוא גדול הדור ומפורסם בדורו וכך נקרא מפורסם בחכמה, אפילו בשעה שהוא עוסק בתורה צריך לעמוד מפניו, חכם אפילו הוא מופלג בחכמה, ראשי לעמוד מפני מי שהוא בעל מעשים" כן, מה זה אומר? העיקר המעייסיה אה?

תלמיד: אבל למה רשאי?

כ"ק האדמו"ר: רשאי כי הוא רשאי אם הוא רוצה לכבד איזה איש בעל חסד איזה צדיק אז הוא יכול לעמוד בפניו.

"ראה אב בית דין עומד מלפניו" הנה הגענו להלכה פסוקה לסיפור הזה "עומד מלפניו משיראהו למרחוק מלא עיניו עד שיעבור מלפניו ארבע אמות, ראה את הנשיא עומד מלפניו, מלא עיניו ואינו יושב עד שיתישב במקומו או עד שיתכסה מעיניו, וכולם שמחלו על כבודם, כבודם מחול, ואף על פי כן מצווה לכבדם ולקום בפניהם קצת, עכשיו הנה ההלכה, כשהנשיא נכנס לבית המדרש עומדים ואינם יושבים עד שיאמר להם שבו, וכשאב בית דין נכנס, עושים לו שורות, עומדים מכאן ומכאן עד שישב במקומו, וכשחכם נכנס כל שיגיע לו בארבע אמותיו עומד מלפניו, אחד עומד ואחד יושב עד שנכנס במקומו" טוב נגמור את הסעיפים פה:

"בני החכמים ותלמידי חכמים בזמן שהרבים צריכים להם... על ראשי העם ונכנסים במקומם ואין שבח לתלמיד חכם שיכנס באחרונה, בני חכמים שאבותיהם ממונים פרנסים על הציבור בזמן שיש להם דעת לשמוע נכנסים ויושבים בפני אביהם, והופכים פניהם כנגד אביהם, ואם אין בהם דעת לשמוע הופכים פניהם כלפי העם, היו ביחד חכם שמופלג בחכמה והוא בחור וזקן שמופלג בזיקנה והוא חכם קצת, בישיבה של דין או של תורה הולכים אחר החכמה, ויושב החכם בחור בראש וידבר תחילה, ובמסיבה של משתה

או של נישואין הולכים אחר הזיקנה להושיבו בראש ואם החכם מופלג בחוכמה והזקן אינו מופלג בזיקנה בכל מקום הולכים אחר החכמה, ואם הזקן מופלג בזיקנה והחכם אינו מופלג בחכמה בכל מקום הולכים אחר הזיקנה, הואיל והוא חכם קצת, ואם אין שום אחד מהם מופלג לא זה בחכמה ולא זה בזיקנה הזקן קודם בכל מקום".

יפה? אז ברוך השם יש הלכה, טוב, נחזור לסיפור, אז אם כן נראה שרשב"ג היה חייב לעשות משהו לא יודע אם דוקא בדיוק להוציא אותם מבית המדרש אבל היה צריך להגן על העניין שלו, עובדה שהוא הגן על העמדה שלו ועובדה שהלכה כמותו, אז הוא צדק, אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם? בשביל מה רבי נתן ורבי מאיר יצאו נגדו ועשו את כל הסיפור וזרקו את האיגרות בשביל מה? הרי בסוף הם נכנסו ויעולם כמנהגו נוהג', ההלכה הזו נקבעה וזהו זה.

תלמיד: מהמלחמה ביניהם נקבעה בסוף ההלכה.

תלמיד: המלחמה הזו הועילה הרבה - אנחנו יודעים איזה תהליך עברה ההלכה עד שהיא הגיעה אלינו.

כ"ק האדמו"ר: יפה, בעצם יש מושג גדול שאנחנו לומדים הרבה בעבודת הנפש שהוא לקוח מפנימיות התורה וזה נקרא הברור, וזה דיברנו ביום שישי בשיעור, הברור זה לא דבר פשוט, כל העולם הזה עד סוף התיקון שלו זה הכל בירורים, ובירורים באים ע"י נסיונות, בתוך האדם ומחוצה לו, וגם ההלכה היא לפסוק את הדרך של תורת השם, השם יתברך יכל לתת את ההלכה פסוקה, למה הוא לא נתן אותה פסוקה וגמרנו? כי זה חלק מהשיתוף שלנו בתיקון העולם במלכות ש.ד.י. בשביל זה נתן לחכמים יכולת להכריע והלכה כמו שהם קובעים פה ככה נקבעת למעלה וזהו זה, אם כן הלכה, יש מלחמה בשביל לקבוע הלכה, ומלחמה לפעמים זה רק בדיבורים ולפעמים זה גם... מעבר לדיבורים קצת, כמו שהיה פה, גם זה שהם יוצאים בחוץ, מוציאים אותם החוצה מכניסים אותם פנימה, מורידים להם את הראש כמו שאומרים, זה בדיוק תיקון קוים, כתוב, קו שמאל יש לו ג"ר דשמאל וזה צריך למעט אותו, אז זה מה שעשו להם בעצם הוציאו אותם החוצה, החזירו אותם פנימה אבל הורידו להם את השם, השם זה כל הכבוד של הבן אדם, רבי מאיר אומר, רבי נתן אומר זה לדורות נשאר, גם יש לו מזה עלית נשמה אנחנו אומרים את האימרה בשמם שפתותיהם דובבות בקבר, יש להם עלית נשמה מזה, יש להם רווח נצחי ולכן זה לא עונש של מה בכך שאומרים אחרים אומרים - יש אומרים ולא אומרים את שמם, אם כן זה שבן אדם יש לו דברי תורה ולא מזכירים את זה בשמו יש לו מזה נזק, גם פוגע לו בכבוד המייד, במעמדו המייד ו גם לדורות וגם לנצח, הבנתם?

עכשיו, היות שהם רצו להוריד אותו מגדלותו ומנשיאותו, ולא רצו לקבל שיש הבחן בין שלושת המעמדות, לא רצו לקבל לא לעצמם ולא לבאים אחריהם כנראה, הם יצאו נגדו אישית, וחיפשו אצלו מה אצלו לא שלם, איך נוריד אותו כביכול מהנשיאות, אז האישיות שלהם נמחק, יש אומרים אחרים אומרים, אין לא מזכירים את השם שלהם מידה כנגד מידה, מדויק, מבינים? אז העונשים הם לא סתם עונשים, הכל מדויק מדויק מדויק, עכשיו אנחנו נחזור לאיזה סוגיה שרצינו לעסוק בה פה ולא עסקנו בה, נתחיל, ברב יוסי, הדמות הזו מעניינת, טוב קודם כל יש הקדמה לזה,

"מה עשו, היו הולכים וכותבים קושיות באיגרות ומשליכים אותם לבית המדרש כדי לסלקו מנשיאותו ומה שלא היה מתרץ בבית המדרש כתבו הם התרוץ והשליכו לבית המדרש כדי להראות את חכמתם"

יש פה שני דברים, כדי להראות את קלונו ברבים שהוא לא יודע, להוציא אותו מהנשיאות ולהראות את חכמתם, שלש נקודות, עכשיו נשאלת השאלה, למה רשבי"ג שיתף פעולה? שוב פעם, למה הוא ענה ותירץ חלק מהקושיות?

תלמיד: זה עניין שצריך להתחשב במה שהם אומרים
כ"ק האדמו"ר: אם צריך להתחשב בהם בשביל מה הוציא אותם מבית המדרש? אם הוציא אותם מבית המדרש למה צריך להתחשב בהם?

תלמיד: כי מצד אחד יש אמת אצלם מצד שני יש דברים נלווים שלא רוצים.
כ"ק האדמו"ר: אתה לא ענית לי לשאלה בכלל, הוא גרס שנשיא לא צריך לדעת כל תהילתו, הוא לא צריך לדעת את כל התורה בשביל להיות נשיא, לכן הוא לא ידע מסכת עוקצין, עכשיו למד את מסכת עוקצין ואז איך אומרים היה לו מה להגיד, אמרנו שזה חולשה לעמדה שלו, והוא לא היה צריך ללמוד את זה, היה צריך להגיד אני לא יודע ואני לא חייב לדעת, וזהו זה, עכשיו זה חוזר על עצמו, אז כבר בעניין הגדול הם לא הצליחו להפיל אותו, כמו שלהבדיל היצר רוצה, כשיש בירור רציני הוא מנסה להפיל ואם לא, אז בהסתעפויות הוא מנסה להפיל בדברים הקטנים, אז בעוקצין הוא לא הצליח, עכשיו הם מנסים ע"י כל מיני קושיות והוא משתף פעולה בזה שהוא עונה להם, היה צריך להגיד הם בחוץ וזהו, הוא הולך איתם בשיטה שלהם בעצם להראות שהוא יודע ובסוף מסתבר שהוא לא יודע, כי יש דברים שהוא לא הצליח לתרץ ואז הוא נותן להם פתח שהם יותר חכמים ממנו

תלמיד: הוא דוקא במידה מסוימת כן נאמן לקו שלו, הוא עושה את התפקיד שלו, מה שהוא יכול הוא עונה, מה שהוא לא יודע הוא לא מתבייש בזה, אבל הוא עדיין הנשיא, יש לו את התקיפות שלו

כ"ק האדמו"ר: יפה, איפה למדת?

תלמיד: בישיבת "שבעת הרועים"!

תלמיד: רשב"ג הנשיא בחינת קו אמצעי והוא מברר מימין ומשמאל את התשובות לקושיות, גם שלהם שהם מבחוץ.

כ"ק האדמו"ר: אתה אומר זה תפקידו להכריע, אבל אני אומר שהוא משתף איתם פעולה, מה אתם אומרים שמה? אתם לא עונים לי מה שאני שואל, בזה שהוא עונה לקושיות שלהם, להבדיל אין סוף הבדלות נרד קצת למטה, כן, כמו להבדיל מורה בכיתה, יש לו כמה תלמידים שובבים, הוא מוציא אותם החוצה, למה הוא מוציא אותם החוצה? שלא יפריעו לו שלא יפריעו לסדר בתוך הלימודים, והם מתחילים לזרוק כל מיני פתקים שאלות קושיות והוא מתיחס להם אז הוא נותן להם כח, מה הוא מתיחס להם בכלל? עכשיו הם טענו שהמורה לא יודע מספיק הוא לא יכל להיות מורה הוא אמר אני לא צריך לדעת הכל, מה שאני יודע אני יודע אתם יודעים יותר אתם בחוץ, עכשיו הם מראים לו שהם יודעים יותר והוא ממשיך איתם במשא ומתן למה?

תלמיד: הוא לא רצה לנתק אותם אלא לתקן אותם, עדיין להיות איתם בקשר,
כ"ק האדמו"ר: שמאל דוחה ימין מקרבת, יפה, עכשיו מה שאמר כבודו פה, זה שבעצם בזה שהוא ענה, הוא ענה מה שהוא ידע הוא אף פעם לא טען שהוא יודע יותר וגם הוא לא התבייש כשהוא לא ידע, אז הוא מה שיכל לתרץ את הקושיות-תירץ, מה שלא יכל לתרץ לא תרץ, זאת אומרת שזה בדיוק הקו שלו, שהוא לא חייב לדעת הכל, מצד שני הם התחזקו בעניין הזה, הם התסיסו את הסביבה ע"י זה שהם הראו שהם חכמים ממנו, הם חכמים

ממנו הם יודעים לתרץ הכל, זאת אומרת שהוא נתן להם לכאורה יניקה, הוא נתן להם יניקה כן או לא?

טוב, יש גם עניין של כבוד תלמיד חכם לא? ויש גם עניין של מלחמתה של תורה, התורה צריכה להתברר, זה ששני בעלי תפקידים רמים יש להם בעיה ולכן הוציא אותם החוצה, בכל זאת הם חכמים ועובדה שיש להם יכולת שאין לו, ועם ישראל צריך לברר את התורה ולהגיע להלכה וצריכים את כל הכוחות של עם ישראל, אי אפשר להוציא מהמחנה כמה כוחות, אבל יש פה בעיה בכל זאת, כי אם הוא התייחס לחכמה שלהם למה השאיר אותם בחוץ? למה הוציא אותם בחוץ הם חכמים? הם יודעים תורה? הם תלמידי חכמים? שיכנסו בפנים, ואם הם לא תלמידי חכמים כי הם פשעו או לא יודע מה עשו אז שישארו בחוץ הוא לא ידבר איתם בכלל לא יתן להם פתח

תלמיד: זה שמתרצים זה לא אומר

כ"ק האדמו"ר: לא, זה שמתייחסים, הוא והציבור שהיה בתוך בית המדרש, התייחסו לשני החכמים שהיו מחוץ לבית המדרש, וזה שהם התייחסו אליהם, לכאורה - נתנו כח ויניקה, עובדה שכמעט הפכו לו את העניינים שם, מצד שני, יש את הצרכים של התורה, מה קודם למה? מה עושים עם תלמיד חכם שעושים משהו קצת חריף מידי או קצת חריג מידי או משהו שלא צריך לעשות, כסהו כלילה? אם כסהו כלילה אז תשאיר אותם בבית המדרש, ואם אתה מפרסם אותם פרסום דניסא מוציא אותם החוצה, אז מה אתה מתייחס אליהם עכשיו? עד איפה הולכים עם האמת עד הסוף? האם רשב"ג בזה שהתייחס אליהם, והמשיך להתייחס לקושיות ולתרוצים, ונתן להם את היניקה הזו, הוא הלך עם האמת שלו עד הסוף? הוא חיפש פשרה? הוא עשה בירור?

תלמיד: זה בדיוק מה שמוכיח שזה היה בירור, זה כסהו כלילה, לא דין של זקן ממרה שחייב מיתה, פה זה משהו פרווה כזה, ברור מסוים, זה ויכוח, זה תהליך.

כ"ק האדמו"ר: רשב"ג רצה לחנך אותם? רצה להעניש אותם? רצה לחנך אותם? רצה לנקום בהם מה רצה?

תלמיד: להעמיד אותם במקומם.

כ"ק האדמו"ר: להעמיד אותם במקומם בחוץ?

תלמיד: בשלב זה כן.

תלמיד: בגלל שזה מחלוקת על ההנהגה זה מורכב לכן הוא הוציא אותם, אבל מבחינת התורה יש להם את החכמה שלהם.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת אתם חכמים רק לא בבית ספרינו?

תלמיד: לא, רק במקומם הם חכמים, רשב"ג פשוט שם אותם במקום, זה שהם חכמים לא אומר שצריך לשים אותם בראש.

תלמיד: נשיא הוא נשמה כללית והוא צריך להכיל את כולם כולל את 'הילדים החריגים', איך הוא יכול אותם? ע"י שמירה על קשר איתם לפי מה שמתאים להם.

כ"ק האדמו"ר: טוב, הוא אמר פה מילת מפתח, בזה שהוא הוציא אותם החוצה, איך אנחנו קוראים לדבר כזה? - נתק, הוא ניתק אותם, ניתק אותם מהפנים הם בחוץ, מצד שני עכשיו הם לא מוכנים, לא מוכנים להיות בחוץ אז הם ממשיכים לשלוח אגרות ולהקשות קושיות, עכשיו הוא עונה להם בעצם, זאת אומרת הוא עונה הוא מתייחס, הוא משאיר אותם בקשר, יש הדברות איתם, אומנם דרך הסוגיות, הוא יודע שהם מקשים עליו בשביל להפיל אותו, הוא יודע שזה לא סתם נקי העניין, שפתאום יש קושיה, מקשים קושיות שיודעים שהוא לא

ידע לענות עליהם והם יתמצו להראות את חכמתם, ובכל זאת הוא איתם במשא ומתן, עד כדי כך שהוא מסכן את ענינו וכאן אנחנו מגיעים לרבי יוסי תלמיד: מה פירוש המילה חכם?
כ"ק האדמו"ר: חכם - מי שקנה חכמה.

תלמיד: הערך של החכמה זה כשיש בירור והתירוץ שהיא נותנת בא מהקו האמצעי.
כ"ק האדמו"ר: יש תרוצים שנותנים ולא מתקבלים התרוצים, יש מחלוקת, זה אומר ככה זה אומר ככה ההוא מתרץ ככה זה מתרץ ככה וההלכה כמוהו, ואחרים תרצו לא קיבלו את זה, לא קיבלו.

תלמיד: יתכן שלאדם דוקא בגלל שהוא חכם קשה לתרץ קושיה מסוימת, ולמי שרואה חלק מהתמונה יותר קל לתרץ, אז מידת התרוץ של קושיות היא לא בהכרח אינדיקציה למידת החכמה של האדם.

כ"ק האדמו"ר: אתה שואל למה הם חשבו שע"י קושיות שאין להם תרוץ והם מתרצים הם מראים את גדלותם, את חכמתם?
תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: בעצם, רבותי, מה שצריך לשאול פה, הרי המחלוקת היא לא על מידת החכמה בכלל, זה על המנהיגות, אף אחד לא חולק שהם גדולי החכמים, ואף אחד לא חולק שרשב"ג לא ידע את כל הגמרא, אז הם נלחמים איתו במישור אחר ממה שהוא נלחם איתם, נכון? אם הם רוצים לשכנע לשיטתם שבשביל להיות נשיא הוא צריך לדעת הכל אז הם צודקים במה שהם עושים, שהם מראים שהם יותר חכמים ממנו, אז הם יהיו הנשיא ולא הוא, אבל רשב"ג אומר זה לא, הלכה כחכמים ולא כרבי אליעזר ולכן אתם יכולים לשאול אותי מליון שאלות שאני לא יודע לענות אבל אני הנשיא, זאת אומרת בעצם הם לא תקפו אותו בקטע שלו, הם תקפו אותו לפי השיטה שלהם, היו צריכים לתקוף אותו בקטע שלו, שהוא לא מתאים להיות נשיא לא בגלל שהוא לא יודע, בגלל שהוא לא מנהיג, בגלל שהוא פוגע בתלמיד חכם, בגלל שהוא עושה כל מיני דברים, על זה הם לא דיברו מילה

תלמיד: רואים שהם ידענים גדולים.

כ"ק האדמו"ר: הם לא רק ידענים הם גם יודעים להקשות ולתרץ, זה לא רק אינפורמציה שיש להם יותר ממנו, הם יודעים גם להקשות ולתרץ, וזה בירור, בירור של הסוגיה הם יודעים לעשות, עובדה שהם היו חסרים בבית המדרש, עכשיו אנחנו מגיעים לקטע של רבי יוסי:

"אמר להם רבי יוסי, תורה היא מבחוקין ואנו מבפנים? או הם יכנסו לבית המדרש או אנו נצא אליהם" מה אתם אומרים על רבי יוסי ועל מה שהוא רוצה לעשות פה? לטובת מי הוא? לטובת רשב"ג או לטובת רב מאיר ורב נתן?

תלמיד: לטובת התורה.

כ"ק האדמו"ר: לטובת התורה? תסביר,

תלמיד: הוא אמר 'תורה היא מבחוקין' מה שהיה חשוב לו זה התורה.

כ"ק האדמו"ר: בוא נבין, בזה שהם שלחו לו איגרות, הוא לא ידע לתרץ את כל הקושיות, הציבור ראה, והם כן ידעו שהם יותר גדולים ממנו, הם השיגו את המטרה, ורשב"ג נתן להם את הכח להשיג את המטרה הזו, הם ראו בהחלט שהם גדולים ממנו, בא עכשיו רבי יוסי שהוא כנראה מיצג את כל הציבור או את רוב הציבור או לפחות את עצמו, והוא אומר, מה

אתם מדברים התורה בחוץ ואנחנו בפנים!! הנה התורה, התורה זה רבי מאיר התורה זה רבי נתן והוא בעצם אמר רבי יוסי שהתורה בחוץ, הוא קבע מה התורה?

תלמיד: איך ניתן לקבוע כזה דבר?

כ"ק האדמו"ר: כי הוא ראה שהם יודעים יותר.

תלמיד: אבל הנשיא בפנים..

כ"ק האדמו"ר: הנשיא היה מלמד תורה ברבים, הוא לא היה פוסק והוא לא היה בעל תפקיד של חכם.

תלמיד: הנשיא זה מנהיג מטעם התורה, איך אפשר לנתק אותו מהתורה?

כ"ק האדמו"ר: מה שמפריע לנו פה זה שרבי יוסי היה צריך לומר, לפי עניות דעתנו, חלק גדול או חלק מהתורה בחוץ ואנחנו בפנים, הוא אמר התורה בחוץ, אז הוא ביטל את רשב"ג.

תלמיד: הוא ערער על הנקודה של התורה, לא על הנשיאות

כ"ק האדמו"ר: טוב, רבי יוסי מביע מצוקה, מתי שיש מחלוקת בין החכמים - מסכנים התלמידים, כמו שאמרת הציבור והתלמידים יש להם בירור, במי אנחנו תומכים? מי צודק מי לא צודק? באיזה דרך נלך? למי ניתן כוח, למה? 'אין מלך ללא עם', מה דעתכם על זה? יש פה דברים יפים מצד זה שרבי יוסי לא יכל יותר לסבול את זה שהתורה בחוץ והם בפנים, מצד שני יש פה איזה מרידה במלכות קצת לא? "או שהם יכנסו או שאנחנו נצא ונשב עמהם" זה לא קריאת תיגר על רשב"ג?

תלמיד: יש בזה חילול השם

כ"ק האדמו"ר: במה?

תלמיד: שהתורה בחוץ

כ"ק האדמו"ר: יש בזה חילול השם שהתורה בחוץ, ואין בזה חילול השם שהוא יוצא נגד רשב"ג? הוא מאיים גם, הוא לא אמר תורה בחוץ וזהו הוא אומר או שהם יכנסו או שאנחנו יוצאים מעליהם, הוא קבע קו, אנחנו איתם הם יותר גדולים בתורה אנחנו הולכים איתם, אם הם יכנסו יופי ואם לא אנחנו בחוץ ורשב"ג ישאר לבד

תלמיד: זה גם עלבונה של תורה אם פוגעים בתלמידי חכמים

תלמיד: במקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב

כ"ק האדמו"ר: אבל איזה חילול השם יש פה חילול השם בשני המקרים, אם הנשיא עכשיו לא יתחשב ברבי יוסי ויכניס אותם, אז הם יצאו כולם החוצה וישאירו אותו לבד ואין מלך ללא עם, זה לא חילול השם?

תלמיד: מטרת בית המדרש זה שילמדו תורה.

כ"ק האדמו"ר: מה המטרה של בית המדרש, שילמדו תורה או יעשו תיקון?

תלמיד: אני חושב שזה השורש למחלוקת בין הידענות לבין תפיסה כוללת יותר שרואה את הידענות כאמצעי ולא כמטרה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת הרי כולנו ראינו מה עשו רבי מאיר ורב נתן ולמה רשב"ג הוציא אותם, הוא לא סתם הוציא אותם, כן, שרצו כביכול לבייש אותו ורצו לכאורה להפיל אותו גם כולנו ראינו שהם זורקים איגרות בשביל לכאורה להשפיל אותו עוד יותר, אז עכשיו אנחנו מה אומרים התורה בחוץ? רגע אחד, מה זה התורה, התורה זה ידענות או זה דרך ארץ, תיקון, לשם שמיים מה זה פה?

אולי היה צריך להגיד התורה בפנים, העיקר שיש מישהו שיש לו תוכנה טובה אז הוא חכם ויודע לתרץ ולהקשות והוא 'בעל מקצוע' כמו להבדיל איזה טכנאי שיודע לעשות זה, אז אנחנו איתו בגלל שהוא בעל המקצוע? או העיקר זה התיקון של הבן אדם והדרך איך שהוא צריך להתנהג, תורה, למה תלמוד תורה חשוב? - שמביא לידי מעשה, ובמעשים היו פה בעיות בשביל זה הם היו בחוץ, כל הדרך שהם נהגו עם רשב"ג בשביל זה הוא הוציא אותם החוצה, אם הם היו חולקים עליו אבל מתנהגים בדרך ארץ הם היו בתוך בית המדרש, למה הוציא אותם? בגלל שרצו לבייש אותו, אז מה זאת אומרת תורה בחוץ? המחלוקת הזו קימת גם היום רבותי, גם בעצם היום הזה, מה זה תלמיד חכם אחד שיודע את כל התורה, אחד שזוכר את כל התורה, אחד שהולך לפי יראת שמים, לפי מה זה הולך? כן, זה לא מצחיק זה ידענות מה?

אני אגיד לכם אם רב יוסי היה מצד האמת, לפי עניות דעתנו, בעניין הזה היה צריך להגיד, רבותי, הם תלמידי חכמים הם יודעים את התורה הם יודעים לתרץ הם יודעים להקשות הם יודעים לתרץ יותר מהנשיא, אבל הם צריכים לקבל את מרותו של הנשיא, אז בואו נלך אליהם נבקש בשביל שלום הציבור שלום בית המדרש שלום התורה קידוש שם שמים אנא תפייסו את רשב"ג שהוא יכניס אתכם לבית המדרש ושלוש על ישראל, לא להגיד אם הם לא נכנסים אנחנו יוצאים, זאת אומרת הם הלכו עם המחלוקת שלהם, הם חיזקו אותה, רבי יוסי חיזק אותם, מה אומר כבודו?

תלמיד: ראינו בהלכות שהרב הקריא בהתחלה, שצריך לקום בפני החכם ולא בפני הזקן, כמו שאמר רב יוסי, פה קמו לפי הנשיא לא לפי החכם.

תלמיד: אני חושב שרבי יוסי בהכרעה ביטל את המחלוקת שיש בעניין המנהיגות, הוא אמר אני אתפלפל בתורה חזק ושמה היה דגש על ידענות, לא מעניין אותו מנהיגות. **כ"ק האדמו"ר**: לא מעניין אותו מעשים גם? דרך ארץ לא חשוב? תלמיד: כשיצר הרע מתגבר צריך לאחוז בתורה.

כ"ק האדמו"ר: גם רשב"ג היה תורה, כבודו מה אומר? לא יכול להכריע? תגיד משהו, טוב, יכול להיות שהאימרה הזו שאמר רבי יוסי, היא לא מדויקת אולי אבל היא ביטאה מצוקה, מצוקה של התלמידים מצוקה של עם ישראל, שרואים כזה דבר לא יודעים איפה להכניס את עצמם, מתחת לשולחן מתחת לבלטה, מה זה מה הולך פה?

חכמים בחוץ זה פה זה שם, כן, ואולי המטרה של רבי יוסי היתה להביא את רשב"ג להתפשר, מעניין שרשב"ג התפשר מהר מאוד, אומנם התנאי שהוא הביא הוא תנאי קשה בשביל רבי מאיר ורב נתן, הקנס הזה הוא קנס קשה, אבל הוא אמר שיכנסו ונקנוס אותם, הם עוד לא ביקשו סליחה הם עוד לא פייסו אותו הם לא קיבלו את הנהגתו הם לא קיבלו כלום, למה הוא עשה את זה? אולי זה היה המטרה של רבי יוסי להביא את זה לנקודת רתיחה כדי להחליש את רשב"ג, אולי בכוונה הוא עשה את זה כדי...

אני אגיד לכם, באים זוג להבדיל, בעיות של שלום בית, כן, אחד קשה כזה ואחד יותר נוח, אז על מה אתה בונה? הקשה בכלל לא מוכן לשמוע שום דבר, אז אתה בונה על זה שיותר נוח, אתה מבין המצב שלו ככה תעשה ככה, אתה מנסה מהצד של המשתף פעולה של החיובי יותר, להציל את העניין, אלה החכמים הרב מאיר והרב נתן היו בחוץ ושלחו איגרות הם המשיכו להלחם, הם היו בתוך המלחמה עד הסוף, לא נראה שהוא יכול לעשות משהו, בעצם היחידי שיכול לשנות את הסטאטוס הזה זה רשב"ג, מי שיש לו כח לשנות את המצב הזה זה רשב"ג כי הוא הוציא אותם מבית המדרש ונראה בעליל שהם רוצים להיכנס לבית המדרש שהם קשורים לבית המדרש, כי מה יש לחכם אם אין לו בית מדרש?

הוא צריך להיות בבית המדרש.

על זה בנה כנראה רב יוסי, ולכן הלך ולחץ את רשב"ג, אותם אין מה ללחוץ אין להם סמכות, מי שיש לו סמכות זה הנשיא, אז הוא אמר או שאתה מכניס אותם או שאנחנו יוצאים, רשב"ג לא היה רוצה לעמוד במצב שהם יוצאים והוא נשאר לבד, אין מלך ללא עם, ואז הוא החליט, טוב, נכניס אותם, נכניס אותם אבל ניקנוס אותם, אולי היה צריך להגיד נכניס אותם אחרי שיקבלו את ההנהגה ויבקשו סליחה, מה אתם אומרים? או שלא היה לזה סיכוי?

תלמיד: קודם כל כבוד התורה

כ"ק האדמו"ר: מה כבוד התורה? כבוד התורה זה שמתנהגים כמו שצריך זה כבוד התורה.

תלמיד: מה זה ויכוח תורני, ויכוח תאורטי?

כ"ק האדמו"ר: זה לא היה רק ויכוח תורני זה תורני ומעשי ואישי ובין אישי ומה שאתה רוצה.

תלמיד: המחלוקת הזו לא נפטרה עד היום, יכול להיות שרבי יוסי ראה את זה שלא יכנסו לבית המדרש וחלילה יהיה קרע בעם אז עדיף שהמחלוקת הזו תישאר על אש קטנה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת אני אגיד לכם, יפה מאוד מה שהוא אומר, כנראה רבי יוסי ראה שאין פתרון עכשיו באמת אמיתי, אין פתרון שבאמת יהיו חברים ויודו ויפיוסו אחד את השני ונגמר הסיפור, אין לזה שום סיכוי, הסיכוי היחידי זה לפחות את המצב המביש הזה להחזיר לקדמותו, טוב, הם יכנסו לבית המדרש הם יקבלו את התקנה כי במילא הציבור פועל כמו שאומר רשב"ג וזה לא יהיה להם כבוד גדול לראות כל יום שהציבור עושה מה שרשב"ג אומר, זה כבר עונש (שהם הפסידו) מצד שני פותרים את הבעיה לאט לאט אולי מתוך זה יבואו אחר כך לשלום ביניהם ויתפייסו, מעניין שהחלום הופיע רק אחרי שהוא הכניס אותם לבית המדרש, לא קודם.

אתמול עסקנו ברבי יוסי, אתמול דנו בסוגיה שרב יוסי בעצם בעמדה שהוא נקט, כאב לו עלבונה של תורה, שני הצדיקים החסידים הגדולים האלה, גדולי ישראל, יש את הענין הזה שהם זורקים את האגרות עם הקושיות, רשב"ג חלק יכול לענות חלק לא יכול לענות, ורב מאיר ורב נתן מתרצים את הכל אז נראה כביכול שבית המדרש בחוץ, אז שאלנו אם כן מה חשוב העניין של התורה, לדעת את התורה ולהיות פלפלן ולדעת לתרץ קושיות, או התיקון שהתורה מביאה לאדם, ונראה כאן בפשט לכאורה שהחכמים פה עשו דבר חמור שרצו לבייש את הנשיא ולהוריד אותו מנשיאותו וגם אם הם סברו שהם צודקים כי הם הלכו על פי שיטה הלכתית של רב אליעזר, שרב אליעזר אמר שצריך לדעת את הכל והם אחזו בשיטה שלו, ורשב"ג אחזו בשיטה שלא חייבים לדעת הכל כדי להיות נשיא, אז גם אם הם סברו וחלקו עליו מבחינת ההלכה בכל זאת לבייש אותו לפני כולם?

ולעשות את מה שהם עשו ולזרוק לו פתקים והוא יודע לענות ולא יודע לענות, ועוד מה שראו שמשמים רחמו באמת על רשב"ג ורב יעקב בן קרשי הלך ולימד אותם את המסכת ופתאום בנס, כמעט בנס אומנם בדרך הטבע הוא בא בבקר הוא יודע את המסכת, אז אם הגנו על כבודו משמים ככה, איך הם ממשכים בכל זאת לכאורה להקשות עליו דברים שהם בודאי יודעים שהוא לא יודע לענות, כי הם יודעים את גדלותו, כי מי שחכם מאוד בתורה הוא יודע להעריך כל מי שקטן ממנו מה הוא יודע מה הוא לא יודע, כי הוא הגדול, כמו שבפנימיות התורה, כל מה שיש מתחת לכתר יש בכתר אז מה שרב מאיר יודע בודאי הוא יודע מה רשב"ג יודע או לא יודע, פלוס מינוס כמו שאומרים, ובכל זאת הם ממשיכים

לעשות את זה ולא מספיק הענין הזה, בא רבי יוסי והוא תומך בהם, הוא אומר התורה בחוץ או שהם יכנסו או שאנחנו נצא, הוא לא אמר התורה בחוץ בואו נעשה סולחה בואו נראה מה קורה פה, למה התורה בחוץ, בכל זאת כביכול פגעו ברשב"ג, ביכול התכוונו לפגוע ברשב"ג, מה עם הנשיאות הנשיאות זה כלום? ואנחנו רואים שבכל זאת רשב"ג מוותר, הוא אומר בסדר נכניס אותם רק נכניס אותם, ולא פייסו אותו עדיין וגם משמים עוד לא היה החלום הזה שילכו לפייס אותו, יש פה שאלות קשות, מה אומר כבודו?

טוב, אתמול אנחנו הסברנו קצת לפי פנימיות התורה, יש ענין שקו ימין רוצה לבטל קו שמאל, קו שמאל רוצה לבטל קו ימין, עד שבא קו אמצעי מכריע בניהם ואז הוא מוריד את הג"ר- ג' ראשונות מהשמאל משתמש בז"ת - תחתונות של השמאל ומשלב אותם עם הימין כי צריך שיהיה ימין ושמאל כמו בברכת כהנים אבל ימין על שמאל, זאת אומרת יש קו אמצעי שעושה הכרעה גם כאן רואים שמבחינה רעיונית הם איזה השתלשלות, כל חכם הוא הארה מלמעלה, כן, אז הוא איזה השתלשלות של רעיון אלוקי מלמעלה, אז הם נלחמים אחד עם השני, לא כמו שאנחנו חושבים כמו שהיום איזה פוליטיקאים להבדיל נלחמים אחד עם השני, אלא מבחינה רעיונית הם נלחמים ואחד רוצה לבטל את השני, עד שצריך להגיע להכרעה ולברור, אז זה בעצם מה שקרה פה בסוגיא שבסוף הגיעו להכרעה ולברור והרי בסוף הלכה נפסקה כמו רשב"ג ושהם חזרו לבית המדרש הם היו צריכים לקבל את זה אין מה לעשות, כמו שרשב"ג קבע ככה זה, זאת אומרת שהנשיאות זה נשיאות בחינת מלכות, אין מה לעשות אי אפשר לטשטש את זה, ובכל זאת אין המקרה יוצא מידי פשוטו והמעשים פה חמורים צריכים להתייחס אליהם, כן כבודו?

תלמיד: יש מצבים שחכמים שמחלו על כבודם.

כ"ק האדמו"ר: למדנו אתמול שנשיא שמחל על כבודו - כבודו מחול, זאת אומרת רשב"ג יכל למחול על כבודו מבחינה אישית אבל אמרנו שמבחינה תפקידית, הוא לא יכל למחול כי זה התפקיד של הנשיא, אולי הוא לא היה חייב להוציא אותם אבל הוא לא יכול להסכים איתם זה ברור.

תלמיד: זה שרשב"ג קנס אותם מראה שבאמת הם לא היו בסדר ובסוף לא יזכר שמם.

יש מעלה גדולה להגיד דברים בשם אומרם, אז הם כביכול איבדו את האישיות שלהם. **כ"ק האדמו"ר:** כן גם לעולם הבא, והוא מפסיד מזה, ברור, ובכל זאת יש פה שאלות, למה בכל זאת עשו את זה? ולמה חזרו במ? לפחות רב נתן, מה הולך פה? ורב יוסי שאומר שהתורה בחוץ, מה עם רשב"ג? הוא מתעלם, התורה בחוץ לא במקרה התורה בחוץ, נו מה יש לך להגיד?, טוב אנחנו רוצים להקריא פה כמה נקודות מהשולחן ערוך, הלכות כיבוד תלמיד חכם, אנחנו לא נכנס פה לפילפולים אבל נתעסק בזה מינימום

"תלמיד חכם היה פטור ממס ומכירת סחורתו מוקדמת, תלמיד חכם לא היו יוצאים בעצמם עם שאר העם לעסוק בבניין ובחכירות העיר וכיוצא בזה שלא יתבזו בפני עמי הארץ, וכיון שהם פטורים אפילו אחרים במקומם אין סוחרים" זאת אומרת ענין של כבוד של תלמיד חכם זה דבר בסיסי ויסודי ביותר, למה? כי בזכות תלמיד חכם העולם קיים, כל העולם זה בשביל התורה ותיקון העולם זה ע"י תורה ואיפה יהיה התיקון ואיפה יעשה רצונו יתברך, חייב שיהיו תלמידי חכמים, ואם יש תלמידי חכמים חייבים לכבד אותם, כי אם אתה לא מכבד אותו אתה לא תקבל ממנו לא פסק דין לא פסק הלכה לא שום דבר, חייבים כיבוד, ברור.

"במה דברים אמורים? כשאדם יוצא בעצמו, אבל אם אין יוצאים בעצמם אלא סוחרים אחרים במקומם או גובים מבני העיר ממון לעשותו, אם דבר שצריך לחיי אדם כגון בארות

מים וכיוצא בהם חייבים לתת חלקם, אבל דבר שהוא צריך לשמירת העיר, כגון חומות העיר ומגדלותיה ושכר השומרים לא היו חייבים לתת להם כלום כשאין צריכים שמירה שתורתם שמירתם" התורה שומרת את התלמידי חכמים "ולכן היו פתורים מכל מיני מסים, בין מסים הקצובים על כל בני העיר, בין מס שהוא קצוב על כל איש לבדו בין הקבועים בין שאינם קבועים וחייבים להעיר לפרוע בשבילם, אפילו הקבועים על כל איש ואיש, ודווקא התלמידי חכמים שתורתם אומנותם אבל אין תורתם אומנותם חייבם, ומיהו אם יש לו מעט אומנות או מעט משא ומתן להתפרנס בו כדי חייב ולא להתעשר ובכל שעה שהוא פנוי מהעסקת חוזה על דברי תורה ולומד תדיר, נקרא תורתו אומנותו, ותלמיד חכם המזלזל במצוות ואין בו יראת שמים הרי הוא כקל שבציבור" תזכרו את הנקודה הזו "ותלמיד חכם המזלזל במצוות ואין בו יראת שמים הרי הוא כקל שבציבור, תלמיד חכם שיש לו סחורה למכור לא היו מניחים לשום אדם למכור מאותה סחורה עד שימכור הוא תחילה את שלו"

"תלמיד חכם שיש לו דין עם אחד ועומד לפני הדיין ויש שם בעלי דינים אחרים שקדמו לפניו תחילה מקדימים דינו של תלמיד חכם ומשיבים אותו, עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאתם, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל כי דבר השם ביזה" זאת אומרת יש ענין של חילול השם "מי שהעידו עליו שביזה תלמיד חכם אפילו בדברים בית דין היו מנדים אותו ואין מתירים לו עד שירצה החכם שנידוהו בשבילו ואם ביזה את החכם לאחר מותו, בית דין היו מנדים אותו והם מתירים לו משיחזור בתשובה, החכם עצמו היה מנדה לכבודו לעם הארץ שהפקיר כנגדו, ואין צריך לא עצות ולא התראה, ואין מתירים לו עד שירצה החכם, ואם מת החכם באים שלשה ומתירים לו, ורצה החכם למחול ולא נידוהו הרשות בידו, אף על פי שיש רשות לחכם לנדות לכבודו, אינו שבח לתלמיד חכם שינהיג עצמו בדבר זה, במה דברים אמורים, שיחרפהו בסתר, אבל אם חרפו בפרסיה אסור לו למחול על כבודו אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו"

יש שלש סעיפים קשים, אז אנחנו עוסקים בכבוד תלמיד חכם, אסור לבייש, סתם אסור לבייש כל אדם, אז בטח תלמיד חכם ובטח לא בפרסיה, וצריך תלמיד חכם שפגעו בו בפרהסיה אסור לו למחול "אבל אם חרפהו בפרהסיה אסור לו למחול", "אבל אם חרפהו בפרהסיה אסור לו למחול על כבודו, אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש, עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו".

מי שמבזה תלמידי חכמים אין לו חלק לעולם הבא, דבר חמור לצערנו, בדור שלנו אנחנו צריכים לעשות תשובה גם בענין הזה, יש מדברים על תלמידי חכמים, שונאים תלמידי חכמים, כל הדברים האלה, צריכים לקיים את מה שכתוב פה, כן כבודו מה יש לך להגיד?

תלמיד: מה דינו של רבי מאיר?

כ"ק האדמו"ר: אני לא רוצה לקבוע מה דינו של רבי מאיר, בפועל הם לא ביזו כי הוא כבר ידע את המסכת, אז הם לא הצליחו לבזות אותו, הם התכוונו להראות שהוא לא יודע, לא חושב שהם התכוונו לבזות אותו, מבחינת לבזות אותו, התכוונו להראות שהוא לא יודע ולכן הוא לא צריך להיות נשיא, כל העניין זה לא היה לצעוק עליו לקלל אותו לעשות לו בושות, לא זו הכוונה, הכוונה להראות שהוא לא יודע מספיק, ואם הוא לא יודע מספיק הוא לא ראוי להיות נשיא.

טוב בכל זאת זה עדין, נקודה עדינה, טוב, יכול להיות באמת שרב מאיר ורב נתן סברו "עת לעשות להשם הפרו תורתך" כי עד אותו זמן היה סדר מסוים בבית המדרש ועמך ישראל

התייחסו באותו כבוד לנשיא לאב בית דין ולחכם ולא עשו הפרש כבוד והיכר ולא עשו שום דבר, עכשיו פתאום רשב"ג משנה, והעם הולך אחרי מה שרשב"ג אמר, יש סיבה סכנה שמה יזלזלו באב בית דין ושמה יזלזלו בחכם שעכשיו ירדו מגדולתם, וגם הם הצינור שלהם ותפקיד שלהם ואפילו האישיות שלהם, הם קיבלו פתאום הורדה בדרגה כמו שאומרים היום, כן, זאת אומרת גם כבודם נפגע וגם לא הודיעו להם, בעצם רשב"ג לא הודיע להם כלום, הם לא היו בבית המדרש, הם מגיעים למחרת פתאום לא קמים כמו שהיו קמים אתמול שלשום, זה לא קל הדבר הזה אפילו שזה הלכה וככה זה נפסק, מבחינה נפשית, תארו לכם אנחנו במקומם איך היינו מרגישים?

לא פשוט, אז פתאום נהגו אחרת ואז הדרדר כל המצב כל הוויכוח כבר תפס כיוון יותר חריף, אז במצב של עת לעשות לשם הפרו תורתך" לפעמיים עושים דברים שבמצב רגיל לא עושים, וכאן הייתה סכנה באמת למוסד החכמות, נקרא לזה ככה למוסד של החכם ולמוסד של אב בית דין, כאשר בעצם הם הפוסקים את ההלכות הם הפוסקים, ולפניהם היעמדו מתדיין באים לדיונים, לבית דין, אוי ואבוי אם פתאום יזלזלו בהם או לא יכבדו אותם מספיק, או אם הם יפסקו להם איזה הלכה, יגידו, לא אנחנו נלך לנשיא, אתם פסקתם אבל הוא יותר גדול, זאת אומרת השלב מעבר הזה בין הנוהג שהיה קודם לנוהג שפסק רשב"ג הוא שילוב בעייתי גם לציבור וכאן החכמים נזעקו לענין הזה, מה אומר כבודו?

תלמיד: יכול להיות שהבירורים באותה תקופה בבית המדרש כפי שראינו בעוד סיפורים היו מאוד חדים אז אז זה היה לגיטימי לעשות דבר כזה.

כ"ק האדמו"ר: זה לא היה לגיטימי כי עובדה שהוא הוציא אותם, כי הוא אמר שהם התכוונו לכאורה לביישו או בגלל שהם חלקו עליו מבחינת ההלכה שהוא קבע, למה הוא הוציא אותם? כי הוא העריך שהתכוונו לביישו לא על זה שחלקו עליו, אם היו חולקים עליו בדרך אחרת בדרך ארץ, בארבע עיניים, בשש עיניים כמו שאומרים היום, אז אולי לא היה כל הבעיה הזו,

תלמיד: ברור שהייתה פה חריגה מסוימת, השאלה איך באותה התקופה התייחסו לחריגה הזו, אולי אנחנו מסתכלים אחרת בדורנו **כ"ק האדמו"ר:** זה אותה תורה.

תלמיד: כי יש פה מעין תביעה של כבוד

כ"ק האדמו"ר: לא כבוד אישי, כבוד לתפקיד, כבוד לתורה.

תלמיד: אבל כבוד זה צורך נפשי

כ"ק האדמו"ר: לא.

תלמיד: מתוך יראה, מתוך אהבה.

כ"ק האדמו"ר: לא.

תלמיד: מזה שאומרים לבן אדם תכבד לא יוצא כבוד אמיתי

כ"ק האדמו"ר: אה, אתה אומר שפה יש הלכה אבל מצד שני אדם יכול להיות אפילו שהוא יקום אבל בפניהם הוא מזלזל.

תלמיד: בטח.

כ"ק האדמו"ר: זה מה שאתה מתכוון?

תלמיד: וגם זה לא מובן שהתורה תובעת מהאדם לכבד שבעצם מטבעו הוא בעל בחירה

כ"ק האדמו"ר: טוב, התורה גם תובעת מהבן אדם "ואהבת את השם אלוקיך בכל לבבך" ואם אדם לא רוצה לאהוב את השם? יש ציווי ואדם צריך להילחם ביצרו ולעשות מה שצריך, אם כתוב לא לשנוא תלמידי חכמים, לשנוא זה בלב, אז צריך לשלוט על הלב לא לשנוא, הרבה תביעות יש לתורה מהפנימיות של הבן אדם זה לא רק משהו טכני בחוץ, אבל העניין של הכבוד פה זה כבוד בפרהסייה גם, זה ענין של סדר, של סדר של ציבור, זה לא רק מה שיש לו בלב, אם בן אדם לא כל כך מכבד בלב את החכם ובכל זאת הוא קם לפניו, אם הוא לא יקום מלפניו זה כבר לא בסדר, אתה מבין?, כל עוד שאדם עושה באופן חיצוני מה שהוא צריך לעשות הוא לא עבר את העברה, עולם המעשה קובע בענין הזה.

תלמיד: אבל המטרה היא לא רק לבטא את הדברים בעשייה אלא תיקון פנימי.
כ"ק האדמו"ר: טוב זה שלב ראשון, שלב שני שגם בלבו יכבד אותו בעזרת השם ואם יש לו כביכול שנאה שיתגבר על זה שיפתור את הבעיה, יש הרבה דרישות.

תלמיד: אי אפשר לבוא ליראה מתוך ציווי?

כ"ק האדמו"ר: זה ציווי, כל התורה זה ציווי זה לא התנדבות, זה ציווי! השם מצוה אותך לאהוב אותו, אתה צריך לאהוב אותו, לא יעזור כלום, לא תחמוד, לא תחמוד מה זה? זה התנדבות? צריך לשלוט לא לחמוד, כשבן אדם חומד הוא צריך לשרוף את זה לא לחמוד, צריך להתעלות, צריך להילחם ולא לחמוד.

תלמיד: אם ההתעלות של הבן אדם היא באהבת החכם והוא לא מגיע לאהבת בני האדם אז משהו בעייתי.

כ"ק האדמו"ר: התורה דורשת מהאדם לא לשפוך דמו של אף אחד לא לבייש אף אחד, על כל אדם אפילו קל שבבריות, מה קרה לך? אסור לפגוע באף אחד, חכם על אחת כמה וכמה כי זה פני העדה, זה הראש, הם עבדי השם, אין בזה שום ספק שהדגש הוא עוד יותר גדול, גם כיבוד אב הוא יותר גדול מאשר איזה כיבוד חבר שלך מהילדות לא? ברור?

תלמיד: זה נובע מתוך איזה התרחשות

כ"ק האדמו"ר: מה?

תלמיד: כבוד לחכם נובע מתוך שבן אדם עובד על עצמו ורואה את מעשיו ואת הנהגתו, למרות שלצדיקים הייתה הנהגה לא להבליט ולהחצין ולכן העריכו וכיבדו אותם.

כ"ק האדמו"ר: כאן, טוב אתה שואל שאלה פשוטה, למה רשבי"ג רצה הכר ולמה עשה את ההלכות האלה, אז אמרנו שמבחינת פנימיות התורה, אז קודם היה מין עולם התוהו אין הבחן מדרגות, והוא רצה עולם התיקון, שיהיה הבחן מדרגות, זה הכל, קו ימיו קו שמאל קו אמצעי ראש תוך סוף מסודר כמו שצריך, זה על פי הסוד ועל פי הפשט הוא גם חשב שהנשיא צריך להיות מורם מעם כי הוא בכל זאת המנהיג הוא ראש הדור הוא צריך להיות מורם מעם, זה לא משנה אם עכשיו זוכר את כל המסכתות, וזה התפקיד שלו והוא צריך להיות מורם מעם, הוא לא עשה את זה כי הוא רצה שכולם יקומו לפניו כי הוא רוצה את הכבוד שלו ורצה, להבדיל, להשפיל אותם כמו שאומרים היום, כי הלכה הזו זה לדורות, זה לא רק לבחינה שלו האישית, שהוא עכשיו נשיא, לכל הנשיאים שיבואו לכל החכמים שיבואו ולכל אב בית דין שיבואו, הוא עשה סדר.

עכשיו מה שכן יש פה נקודה חשובה מאוד מאוד מאוד, איך פתאום התעורר רשבי"ג לענין זה? למה קודם הוא לא חשב על זה ועכשיו הוא כן חשב על זה? זה הארות שבאים לחכמים משמים, שפתאום מאירים את עיניהם, רגע אחד, יש פה תקנה שצריך לעשות, זה לא נכון צריך לעשות ככה, כן? עכשיו, חכם מסוים יקבל הארה משמים אין לו ספק שזה נכון, הוא

הולך על זה, כמו שאומרים, חכמים אחרים מסתכלים על זה מה קורה לו זה מה הוא קפץ בראש מה הוא משנה מה זה, מה הדגש הזה, מה השינוי הזה, התחילה לכאורה מחלוקת ושנאה וכל זה לא מצד החכמים אבל כבר אחרי זה תלמידים אומרים 'הרב שלי חולק עליו אז גם אני חולק עליו וכך הלאה וכך הלאה, יש עם זה בעיה, ויש בזה ברכה, זה שעם ישראל יש להם חכמים שהם מקבלים הארות משמים לשנות דברים להדגיש דברים להילחם על דברים בתוך הדור, תיקונים שצריך לעשות בתוך הדור.

אז ברוך השם זה מראה שיש אלוקים חיים בשמים שהוא דואג לעם ישראל ודואג שהחכמים יפעלו ויעשו את הדברים שצריך לעשות מעורר את ליבם לענייני האלה כמו שעורר את ליבו של דוד המלך להקים את בית המקדש, קודם לא, פתאום כן וכן הלאה, ויש את הזרם בתוך המציאות שעולם כמנהגו נוהג וכל פעם שקופץ אחד כזה הם מרימים גבה מה הולך פה כמו שהיה עם הבעל שם טוב שהופיע, פתאום יש בעל שם טוב פתאום יש חסידות, פתאום יש הפצה, פתאום יש זה, מה קרה?, מה זה? מה הסיפור הזה? פתאום פתח פתח לפנימיות, פתאום פתח פתח לנשמה אז חייב לבוא התנגדות מצד עולם כמנהגו נוהג, מצד החכמים האחרים וכאן זה דוגמא לענין הזה שהם שאלו מה חדשות? מה קרה? למה השתנה הסדר עכשיו? ומה שרציתי להגיד, לא תמיד, ובדרך כלל לא, החכמים האחרים יודעים וקולטים למה החכם הזה עושה את מה שהוא עושה, לא תמיד יש להם השגה בענין הזה, כי הצינור שלהם שונה, כי השורש שלהם שונה, כי ההשגה של המציאות שלהם שונה, הם לא קולטים מה הוא עושה, נניח שהם היו חברים טובים, אוהבים בנפש, אז היה נגמר בטח באיזה שיחה ידידותית והיו שותים 'לחיים' וגומרים את העניין, לא היה מחלוקת ולא היה בלגאן, המחלוקת הייתה נגמרת יותר טוב בקלות, כי יש פה בכל זאת את היחסים הבין אישיים.

אבל כשהמצב הוא שקורה לפעמים והחכמים היו לא דווקא חברים לא דווקא מכירים ולא דווקא באותו הנהגה אז מתחיל להיות חריף העניין ואז נכנס גם היצר הכללי והוא מסכסך והוא עושה והוא מקצין והוא מכניס, כמו שאומרים אצל הסיפור על הגאון מוילנה עם בעל ה'תניא', שבעל ה'תניא' בא לשם כדי להסביר לו מה זה החסידות והוא לא קיבל אותו לא קיבל את פניו, בסוף אומרים החסידים, שהוציאו כל מיני לשון הרע על החסידים לכן הוא חשב שלא ראוי לפגוש אותם והוא חשב אולי זה איזו כת של כופרים אוהו.. לא היה ברור מה הולך פה.

היום אין בעיה כזו זה ברור שהחסידות זה לא כופרים ואין שנאה כזו ואין מחלוקת כמו שהייתה בענין הזה, כל כך וכו' מבינים? ולכן כל פעם שיש תזוזה ויש חידוש ויש איזה הארה ויש איזה חכם שהולך ומזיז משהו בצורה מהפכנית, חייב להיות מחלוקת חייב להיות בירור, אם הם לא חברים אז זה יכול להיות גם לא נעים כמו שאומרים

תלמיד: לכן הניסיון של רשב"ג הוא לקבוע הדרגתיות מסוימת, 'מי בראש'.

כ"ק האדמו"ר: צריך לשמוע, גם אם צריך לבטל את הדעה שלנו כלפיו בגלל שההשגה שלנו היא לא נמצאת כדי להבין אותו, היה נמנע הרבה מחלוקת וזה היה בסדר זה צריך בעם כזה.

קשה מאוד, יש הסתר פנים וזה חלק מהבירור וזה רבי נחמן הרבה בדבר על זה צדיק האמת רב דקליפה, זה ניסיון קשה מאוד הניסיון הזה, זה אחד מהבעיות של הגלות שלא יודעים מי בראש, ברור שזה הבעיה, רציתי להגיד, מי שיודע קצת פנימיות, יש את העניין של מיעוט הירח, שהלבנה רצתה לשמש בכתר אחד לכי מעטי את עצמך ואז הורידו אותה מגדלותה, ורק לעתיד לבא אור הלבנה כאור החמה; כן, זה חלק מהתיקון, וכאן זה מזכיר את העניין

הזה, דווקא אלה שחלקו, קודם כל מאוד מזכיר, רשב"ג אומר צריך פה היכר, לא יכול להיות שלשה משמשים בכתר אחד ובאו חכמים וחלקו עליו, אז לכו ומעטו עצמכם, אלא שחלקו דווקא התמעטו.

אנחנו כבר עוסקים בסיפור הזה שבועיים ודנו כבר בכל הסוגיות, אז מי שרוצה לדעת מה שאמרנו על זה שישמע את הקלטות, באופן כללי נודע לנו עוד כמה פרטים חשובים מאוד בקשר לסיפור הזה, אנחנו בדרך כלל משתדלים להתרכז במעשיה בלי להסתכל על מקורות אחרים, בודאי שבכל דבר זה לא נפל מהשמים סתם הסיפור הזה, יש לו רקע ויש לו תוצאות והאנשים שפה מדובר עליהם לא נולדו היום אלא יש להם היסטוריה גם קודם המעשה גם אחר המעשה אבל אם אנחנו נתרכז בכל זה לא נגמור אפילו מעשיה אחת עשרים שנה, כי אין לזה סוף, לכן אנחנו מתרכזים במעשיה כמו שהייתה מופיעה פה ולפעמים גם בודקים עוד מפרשים עוד דברים רשב"ג, מהרש"א, רש"י דברים כאלה, עכשיו הבאנו מהספר של הרב מרגליות הוא אומר שמה כמה דברים חשובים, הרי השאלה האחרונה ששאלנו למה רבן גמליאל הוציא אותם ולמה הוא הכניס אותם וקנס אותם, כן, ורבי יוסי היינו מרוכזים ברבי יוסי שבעצם הצבור שלו הוא לא תמך ברשב"ג אלא תמך בחכמים, אמר התורה בחוץ או שהם יכנסו או שאנחנו נצא, והיו לנו תמוה כי הלכה כרשב"ג, אז למה רב יוסי מחזק פה את העניין של החכמים ויוצא נגד רשב"ג, ולמה אם כן רשב"ג שומע לו? מסתבר, מסתבר שרב יוסי זה רב יוסי בן חלפתא שהוא היה מלמד את רשב"ג הלכות, אז זה לא היה אחד סתם שנכנס לענין הזה, ורשב"ג מאוד אהב חכמים וכיבד אותם ושימש אותם, זה היה עיקר גדול בעבודה שלו, וגם כן מתי שהיה צריך לדאוג לנשיאות או לכבוד שמים אז הוא היה נלחם חזק על העניין ופה הוא לא ניכנס בשביל כבודו לענין הזה אלא לכבוד הנשיאות וכבוד שמים ולכן הוא היה חריף, אז בצד הזה הוא גרס שהיות שהם עשו מה שהם עשו רב מאיר ורב נתן אז שייך להוציא אותם החוצה, רב יוסי שהייתה לו השפעה על רשב"ג, בא להגיד לו בסדר כל הכבוד שהנשיאות היא צריכה את הכבוד שלה והכל נכון וטוב אבל מה זה גדולי הדור בחוץ, איפה העניין פה של כיבוד חכמים ושימוש חכמים, מה הישיבה שווה אם אין חכמים שמה לשאול אותם שאלות לתרץ ולענות אז מה שווה הישיבה, שני הגדולים בחוץ, רב מאיר בחוץ, אב בית דין בחוץ

ולכן רשב"ג שמע לו לרב יוסי תמך בעיקר בענין הזה, הדגיש יותר נכון מאשר תמך, הדגיש את העניין שהתורה בחוץ כדי להרים את העניין של כיבוד חכמים ושימוש תלמידי חכמים שכרגע הוא קצת ירד בעקבות העניין עם הנשיא, ולכן רבן שמעון בן גמליאל שגם היה מזרעו של דוד, היה לו ענין של מלכות, וגם היה צדיק גדול שבזכותו כתוב בספר בזכותו כל הדור היה מוגן ומאז שהוא נפטר התחילו צרות, זאת אומרת היה גדול מאוד מבחינת הצדיקות שלו ולכם הוא שמע לרב יוסי והחזיר אותם בחזרה, אבל אי אפשר לצאת בלי שום קנס, בלי שום תיקון בלי שום דבר ואז מידה כנגד מידה זה מה שהיה, אפשר להגיד שאנחנו כיסינו פחות או יותר את הסיפור יש למישהו מה להגיד?

מעשה ברבי פינחס בן יאיר שהלך לפדיון שבויים ופגש ברבי
טוב, נתחיל סיפור אחר, תלמוד בבלי מסכת חולין דף ז' עמ' א, ב לשון הגמרא:

"דרבי פינחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין פגע ביה בגינאי נהרא אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך אמר ליה אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי עושה אמר ליה אם אי אתה חולק גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם חלק ליה הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק חלק ליה הוה ההוא טייעא דלווה בהדייהו אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דלא לימא כך עושים לבני לוייה חלק ליה אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון דאילו התם חד זימנא והכא תלתא זימנין ודלמא הכא נמי חדא זימנא אלא כמשה ושתין רבוון אקלע לההוא אושפיזא רמו ליה שערי לחמריה לא אכל

חבטינהו לא אכל נקרינהו לא אכל אמר להו דלמא לא מעשרן עשרינהו ואכל אמר ענייה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכילין אותה טבלים ומי מיחייבא והתנן הלוקח לזרע ולבהמה וקמח לעורות ושמן לנר ושמן לסוך בו את הכלים פטור מהדמאי התם הא אתמר עלה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שלקחן מתחלה לבהמה אבל לקחן מתחלה לאדם ונמלך עליהם לבהמה חייב לעשר והתניא הלוקח פירות מין השוק לאכילה ונמלך עליהן לבהמה הרי זה לא יתן לא לפני בהמתו ולא לפני בהמת חברו אלא אם כן עישר שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה רצונך סעוד אצלי אמר לו הן צהבו פניו של רבי אמר לו כמדומה אתה שמודר הנאה מישראל אני ישראל קדושים הן יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה וכתוב אל תלחם [את] לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך ולבו בל עמך ואתה רוצה ויש לך מיהא השתא מסרהיבנא דבמלתא דמצוה קא טרחנא כי הדרנא אתינא עיילנא לגבך כי אתא איתרמי על בההוא פיתחא דהו קיימין ביה כודנייתא חוורתא אמר מלאך המות בביתו של זה ואני אסעוד אצלו שמע רבי נפק לאפיה אמר ליה מזבנינא להו אמר ליה ולפני עור לא תתן מכשול מפקרנא להו מפשת היזקא עקרנא להו איכא צער בעלי חיים קטילנא להו איכא בל תשחית הוה קא מבתש ביה טובא גבה טורא בינייהו בכה רבי ואמר מה בחייהן כך במיתתן על אחת כמה וכמה"

"מעשה שהיה רבי פינחס בן יאיר הולך לפדיון שבויים, פגע בנהר שנקרא גינאי, אמר רבי פינחס בן יאיר אליו: גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך אמר לו, אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני, אתה ספק עושה כי שמא יתנו לך בפדיון וספק אין אתה עושה, אבל אני ודאי עושה רצון בוראי, אמר לו רבי פינחס בן יאיר - אם אין אתה חולק גוזרני עליך שלא יעברו בך מים מעולם, חלק לו, היה שם איש אחד שהיה נושא חטים לפסה, אמר לו, חלוק לו גם כן הוא עסוק במצווה, חלק גם לו, והיה שם עוד סוחר ערבי שליוה אותם, אמר לנהר חלוק לו גם לזה כדי שלא יאמרו כך עושים לבני לוייה? חלק הנהר גם לזה, וגדול זה האיש רבי פינחס בן יאיר כמשה ושישים ריבוא מישראל שנחלק להם הים סוף.

נזדמן רבי פינחס בן יאיר לאכסניה אחת ונתנו שעורים לחמורו ולא רצה חמורו לאכול, חבטו השעורים בנפה כדי לנקות אותם וגם כן לא הייתה אוכלת השעורים, ניקו השעורים בידיים מין האבנים והפסולת כדי שיהיו נקים ועדין לא הייתה רוצה לאכול, אמר להם אפשר לא נתנו

מהשעורים מעשר? הלכו ונתנו מעשר ואכל חמורו השעורים, אמר, עניה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכלים אותה טבלים?

שמע רבי שרבי פינחס בן יאיר בא יצא לקראתו, אמר רבי לרבי פינחס בן יאיר יהיה רצונך לסעוד אצלי? אמר לו רבי פינחס בן יאיר הן והיה פניו של רבי שמח מפני שלא היה רגיל רבי פינחס בן יאיר ליהנות משל אחרים, אמר רבי פינחס לרבי, וכי סבור היית שאני מודר הנאה מישראל חלילה, כי ישראל קדושים הם וראויים הם ליהנות מהם, אבל יש מי שרוצה להנות אחרים משלו ואין יכולת בידו וממנו אין אני רוצה להנות שלא אכביד עליו, ויש שיש יכולת בידו ואינו רוצה להנות אחרים, ואף על פי כן שאומרים בוא וסעוד אין ליבו חפץ ואיני נהנה משום דכתיב "אל תלחם את לחם רע עין ולא תתאו למטעמותיו כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וליבו בל עימד", אבל אתה רוצה ויש לך, אומנם כעת אני נבהל ונחפז בדרכי לעשות דבר מצווה ואין לי פנאי לסעוד רק שאחזור מדרכי אזי אכנס אצלך,

כשבא בחזרה נזדמן שנכנס בזה הפתח שהיו עומדות שם פרדות של רבי אמר רבי פינחס בן יאיר, מלאך המוות בבתו של זה ואני אסעוד אצלו, לפי שהפרדות מזיקות לאדם ובכל מקום שהם נושכים אין המכה חיה ומתרפאת עוד, שמע רבי מזה יצא לקראתו, אמר לו, אני אמכור אותם, אמר לו רבי פינחס בן יאיר, כתוב "ולפני עיור לא תיתן מכשול" וכשם שהם אסורים עליך גם הם אסורים לשאר אנשים, אמר לו רבי אשלחם לירות שיהיו הפקר אמר לו רבי פינחס בן יאיר, תרבה היזק לפי שלא יהיו נשמרים ורבו נזקיהם אמר לו רבי, אסיר פרסותיהם שלא יוכלו לבעוט עוד ועדין הם יכולים לילך, אמר רבי פינחס בן יאיר יש בזה צער בעלי חיים, אמר לו רבי אהרוג אותם, אמר לו רבי פינחס בן יאיר, יש בזה משום בל תשחית, היה רבי מפציר ברבי פינחס בן יאיר הרבה ונעשה הר גבוה ביניהם והבדילן בכה רבי ואמר מה בחייהון כך במיתתן על אחת כמה וכמה" זה מסכת חולין פרק ראשון דף ז' איך הסיפור? חס, מה יש לכם להגיד, טוב נתחיל מהתחלה? "מעשה שהיה הולך רבי פינחס בן יאיר לפדיון שבויים, פגע בנהר שנקרא גינאי, אמר רבי פינחס בן יאיר אליו: גינאי חלוק לי מימדך ואעבור בך, אמר לו, אתה הולך לעשות רצון קונך ואני עושה רצון קוני, אתה ספק עושה, כי שמה יתנו לך פדיון וספק אין אתה עושה, אבל אני ודאי עושה רצון בוראי" עכשיו רבי פינחס בין יאיר גוזר עליו והנהר צודק, למה הוא לא ענה לו? למה הוא לא מתווכח איתו? למה הוא גוזר עליו?

תלמיד: הנהר אומר לו 'אתה לא בהכרח עובד לשם שמים אני עובד לשם שמים תמיד' כ'ק האדמו"ר: לא, לא, לא זה הכוונה, הוא אמר שהוא הולך אולי יתנו לו השבוי אולי לא יתנו לו, זה לא בטוח שהוא עושה רצון קונו, זאת אומרת לא בטוח שהוא יצליח בשליחות, אבל הוא בטוח מצליח בשליחות, כי הוא הנהר עושה מה שצריך, תלמיד: העובדה שהוא הולך לפדיון שבויים זה כבר מצווה של הקב"ה, אם הוא יצליח או לא יצליח זה לא אומר כלום.

כ'ק האדמו"ר: למה הוא לא אמר את זה לנהר?
תלמיד: מה הנהר בכלל עונה לו? שיפתח וזהו
תלמיד: אולי כי הוא ממש מיהר זה פיקוח נפש

כ"ק האדמו"ר: למה הוא לכאורה לא דיבר יפה בחזרה אל הנהר, למה הוא גזר רק? הרי מה שאתה אמרת זה תירוץ טוב מאוד אני הולך לעשות רצון קוני אם אני מצליח או לא אני לא יודע אבל זה מצוות פדיון שבויים וזהו, אז אל תגיד שאני לא עושה רצון קוני, אז למה הוא לא ענה לנהר?

תלמיד: יש פה ויכוח בין המדרגות בבריאה: הנהר דומם, הוא אמר 'אני עושה רצון קוני', אין לו בחירה חופשית, לרבי פינחס בן יאיר יש בחירה חופשית, לכן הנהר אומר לו שהוא לא בטוח יצליח.

כ"ק האדמו"ר: מי אמר שלנהר אין בחירה חופשית, עובדה שהוא איים עליו אז הוא חלק, חלק את מימיו וקודם לא.

תלמיד: זה לא מצד הבחירה שלו.

כ"ק האדמו"ר: מצד הפחד, אז הוא עשה לפני שהוא גוזר שלא יהיה לו מים, הוא פחד הוא הפחיד אותו, אז איפה אין לו בחירה? "אמר לו רבי פינחס בן יאיר אם אין אתה חולק גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם" הוא לא גזר עליו הוא איים עליו, זאת אומרת לפני שהוא איים עליו הוא עשה שריר כמו שאומר כבודו, הנהר, הנהר אומר עושה רצון השם מה זה ככה יבוא אחד יעקור לו את השליחות, זה השליחות שלו, מה אומר כבודו, יש בחירה לנהר או אין בחירה לנהר?

לכלב יש בחירה או אין לו? אין לו בחירה? יש לו בחירה אז למה הוא מקבל שכר על זה שלא חרץ לשונו בזמן שיצאנו ממצרים? ולמה, שור מועד יש לו בחירה? אם אין לו אז למה הוא נענש דנים אותו והוא נענש? הסתבתם הא?

תלמיד: "כל העולם נברא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני" רפב"י בדרגה כזו שכל העולם נברא לשמש אותו והוא בביטול כלפי קונו

כ"ק האדמו"ר: אבל כתוב שצריך לכבד את כל הבריות?

תלמיד: הוא מכבד

כ"ק האדמו"ר: איך הוא כיבד? הוא לא התווכח איתו, ההוא

תלמיד: חוכם, הנהר תלמיד חכם, הוא בא עם טענה לפי התורה, אז למה רבי פינחס בן יאיר לא הכניע אותו גם כן כמו תלמיד חכם, בדברי תורה, למה הוא איים עליו? תלמיד: הוא לא בדרגה שלו.

כ"ק האדמו"ר: מה זה לא בדרגה שלו? מה צריך לזלזל?

תלמיד: יש סדר עדיפויות בבריאה הנהר צריך להתבטל בפני הצדיק, והצדיק לא מזלזל בו.

כ"ק האדמו"ר: אבל רגע רבותי, הנהר הוא לא אמר לרב פינחס בן יאיר- 'אני לא חולק מימי כי אני מצפצף עליך' הוא לא זלזל בו הוא לא אמר זה לא מכבודי לשמוע לך אני גדול ממך, הוא אמר השם יתברך ציוה אותי, איך אתה בא להגיד לי עכשיו לא להעביר את המים, זה השם יתברך שלח אותי לזה, מה זה אם השם יתברך יתן לך איזה עבודה שאתה צריך לעבוד, מה, יבוא משהו יגיד לך 'תפסיק' אתה תפסיק?

תלמיד: מה התפקיד של הנהר? בשביל לשמש את האדם.

כ"ק האדמו"ר: אל תתחיל להתפלפל, קודם כל בוא נבין את הנהר, הנהר אמר זה מה שהשם אמר לי לעשות, אני עושה רצון קוני מה אתה רוצה ממני? לכאורה, אם הנהר מפסיק את מימיו בגלל שרבי פינחס אמר לו הוא עושה הפך רצון קונו, כי רצון קונו אמר לו יא חביבי

אתה תזרום, אמר לו לזרום, הוא אמר לו לזרום הוא ירא שמים הוא עושה מה שהשם יתברך אומר לו, יש באיזה שהוא מקום שכוחות הטבע לא עשו מה שהשם רצה ונענש? תלמיד: האדמה לא הצמיחה עץ.

כ"ק האדמו"ר: למה עשתה את זה? יש בחירה או אין בחירה לנהר? תלמיד: יש בחירה.

כ"ק האדמו"ר: יפה, שתים: הנהר הזה היה ירא שמים כן או לא? כן היה ירא שמים, שלש, הוא העלה טענה צודקת? כן, ארבע, רב פינחס בן יאיר איים עליו ולא ענה לו, יכל להגיד לו למה הוא לא רצה לבא איתו?

תלמיד: הנהר היה תלמיד חכם הוא התפלפל יותר מידי, היה צריך לחתוך. **כ"ק האדמו"ר:** הוא לא התפלפל, להבדיל אין סוף הבדלות, יש ש.ג. הוא מקבל הוראה מלמעלה לא נותן לאף אחד להיכנס, מהרמטכ"ל, בא איזה סגן אלוף אומר לו תן לי להיכנס, אבל אני קבלתי הוראה מהרמטכ"ל אף אחד לא ניכנס' השם יתברך הוא הרמטכ"ל, בא הסגן אלוף אומר לו יא חביבי תפתח, אומר לו, הרמטכ"ל אמר לי לעשות מה שאני צריך לעשות.

תלמיד: מי אמר שהנהר הבין בדיוק את התפקיד שלו נכון? **כ"ק האדמו"ר:** זה ברור.

תלמיד: התפקיד שלו זה לשרת את האדם, והאדם יכול ישים לו מחיצות ו... **כ"ק האדמו"ר:** הנהר, עולם כמנהגו נוהג, כמו שהשמש זורחת כל יום, ככה בדיוק להיות יש סדר בבריאה, השם יתברך קבע סדר בבריאה הנהר התפקיד שלו לזרום וזהו זה, אנחנו נמשיך על זה מחר.

אז התחלנו אתמול לשאול כמה שאלות על הסיפור על המעשה, היה פה ויכוח על העניין הנהר, אנחנו רואים שרבי פינחס בן יאיר מבקש מהנהר לחלוק לו מימיו והנהר מתווכח איתו, הוא לא מתווכח איתו יותר מידי ואומר לו או שאתה חולק מימך או שאני גוזר עליך וזהו, מיבש אותו לעולם, ושאלנו למה רבי פינחס בן יאיר לא התייחס יפה לנהר והסביר לו, כי היה יכול להסביר לו שאתה הולך וכו' היה מתווכח איתו היה מנצח אותו, אבל הוא לא התווכח איתו בכלל, ואנחנו אומרים שהנהר יש לו צדק בדבריו כי באמת השם יתברך גזר עליו נתן לו תפקיד להזרים את המים וזה תפקידו של הנהר, בא רבי פינחס בן יאיר ורוצה לעבור, זה נגד רצון השם, לכאורה, זה התפקיד שלו, ואז שאלנו אם יש לנהר בחירה או אין לו בחירה, ויש בכלל דומם צומח חי מדבר, למי אין בחירה והיו כל מיני דעות, האמת שבכתובים, פעם כתוב ככה פעם, כתוב ככה, לכאורה אין, אבל בכל זאת יש, גם בענין הספירות וכו' הרי יש את הענין של שבירת הכלים, אז כן היה להם בחירה לא למשוך את השפע לעצמם לא היה להם בחירה? אז לפי העומק כן יש להם בחירה וגם לפי העומק יש בכל הצומח חי גם כן בחירה מסוימת, בטח לא כמו בחירה של יהודי אבל יש להם כי יש להם גם שכר, אם יש להם שכר אז יש להם בחירה, ויש להם עונש, ואז הזכרנו שהכלבים לא נבחו כשהיהודים יצאו ממצרים וקיבלו על זה שכר וכל מיני כאלה מיקרים שמביאים, אז אם יש שכר סימן שיש בחירה אם לא אין שכר, וגם כתוב שהשם יתברך לא מקפח שכר כל בריאה ופה לכאורה הנהר גם כן יכול לא לשמוע לו, רק אחרי שהוא הפחיד אותו "אמר רבי פינחס בן יאיר אליו: גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך, אמר לו אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני, אתה ספק עושה כי שמא יתנו לך לפדיון וספק אין אתה עושה, אבל אני בודאי עושה רצון בוראי" זאת אומרת רואים פה שהנהר היה ירא שמים וגם היה תלמיד חכם, ידע מה להגיד, אז ראוי שרבי פינחס בן יאיר יענה לו ויסביר לו.

לא, "אמר לו רבי פינחס בן יאיר אם אין אתה חולק לי גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם. חלק לו." אז תענו לי על השאלה הזו, אתמול לא הגענו לתשובה, כן?

תלמיד: הנהר מדבר ברמה של הנהגת המשפט, הצדיק מתעלה מעל הטבע, ואז ברגע שהנהר מתחיל לדבר איתו ברמה של הנהגת המשפט - איו לצדיק מה לדבר איתו כי הוא מעל זה, הוא גוזר עליו וגורם לשנוי הטבע.

כ"ק האדמו"ר: מה עם ההסברה? יש פה שני דברים שצריכים להתייחס אליהם: א.) מה שעשה רבי פינחס בן יאיר ב.) לכאורה, למה לא הסביר לו שום דבר? יכל גם להסביר.

תלמיד: זה באמת מוזר לא נשמע הגיוני שהוא גוזר עליו.

תלמיד: הנהר הוא בחינת עולם כמנהגו נוהג אז אולי לפעמים כשרוצים לשנות את העולם צריכים להתייחס בגבורה ולאו דווקא להקשיב ולהסביר, כך פעל רבי פינחס בן יאיר

תלמיד: הנהר לא עשה בסדר שהתווכח מכיוון שרבי פינחס בן יאיר ביקש להפסיק אותו רק בשביל לחצות ואח"כ הוא ממשיך לזרום.

כ"ק האדמו"ר: למה הוא לא הסביר לו את זה?

תלמיד: יש פה עזות של הנהר, כביכול הנהר עושה את רצון השם והצדיקים ספק עושים ח"ו

כ"ק האדמו"ר: לא זה לא מה שהוא אמר, ספק יתנו לו את השבוי, זה לא תלוי בו, זה תלוי באלו ששבו את השבוי

תלמיד: תלוי אם השם יזכה אותו לשחרר את השבויים או לא, ואם השם יזכה את הנהר להעביר מים הוא יעביר מים, אם לא אז לא.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר היה צדיק גדול והרמה שלו זה לא להתווכח עם הנהר.

כ"ק האדמו"ר: יש בכלל שאלה אחת שמשתמעת עכשיו, אם רבי פינחס בן יאיר כזה גדול שהוא גוזר על הנהר והוא עובר אז הוא יכול לגזור על אלה ששבו את השבויים לשחרר אותו הוא לא צריך ללכת לשם בכלל?

טוב, קודם כל באמת מבחינת הפנימיות יש עשר ספירות דעיגולים ועשר ספירות דיושר, עשר ספירות דעיגולים מנהיגים את העולם, עולם כמנהגו נוהג, כל עניני הטבע זה לא קשור בכלל למעשה האדם ולכן זה עיגולים שאין הבחן במדרגות בניהם, זה לא משתנה, וענין של עשר ספירות דיושר ראש תוך סוף, ימין שמאל קו אמצעי פנים ואחור זה תלוי כבר במעשה התחתונים, השם יתברך כפי שהוא גזר על הנהר הזה שיזרים את מימיו וככה הוא גוזר על כל עניני הטבע שלא ישתנו, שלא ישנו את תפקידם וימשיכו באמת עולם כמנהגו נוהג, גם נתן כוח לצדיקים בחינת הקב"ה גוזר וצדיק מבטל, צדיק גוזר הקב"ה מקיים, מי מושל בי? - צדיק.

זאת אומרת שאין שום ספק ועובדה שזה פעל שלצדיקים הגדולים האמיתיים כמו רבי פינחס בן יאיר יש להם כח גזרה והם יכולים לגזור והם יכולים לשנות את הטבע לחלוטין, בודאי שהוא לא הולך לעשות את זה בשביל כבוד אביו ולא בשביל להרוויח כסף ולא לצורך עצמו אלא לצורך מצוה פה זה כנראה פדיון שבויים, זה יכול להיות גם פיקוח נפש, אז עם כל הכבוד לטבע שיש לו את התפקיד שלו להמשיך את העולם עד סוף ימי התיקון מצד שני הצדיקים נצטוו לתקן עולם במלכות ש.ד.י. ויש להם כח לשנות את הדברים מתי שצריך וזה לא פחות רצון השם מאשר רצון השם של הנהר, עכשיו אם כן זה ברור לפי מה פעל רבי

פינחס בן יאיר, השאלה למה הוא לא הסביר לו, למה לא הסביר לו את זה, אתה עושה רצון קונך כתוב כך וכך ואיים עליו.

אולי אפשר להבין את זה על המדרש של אברהם אבינו שהלך לעקוד את יצחק כמו שנצטווה לעקוד והש.ט.ן. נראה לו כנהר ואז הוא נכנס לתוך הנהר עד שהוא מגיע, הגיעו מים עד נפש, שמה במדרש ברור שהש.ט.ן. הוא בא לעכב את אברהם אבינו מלעשות רצון קונו זה בחינת ס.א. אומנם זה התפקיד שלו בטבע של הנהר, כן, מצד שני הוא עז פנים והוא שליחו של היצר הרע למנוע מרבי פינחס בן יאיר ללכת לעשות את העבודה שלו, ולכן הוא לא מסביר לו כלום והוא גם מפחיד אותו ומבטל אותו, שיש ענין לא לדבר עם היצר, הנה חוה דיברה איתו והוא התגבר עליה והפיל אותה, עם הקליפה לא מתווכחים כל כך הרבה, הוא ראה שהוא חצוף אדרבה אם הוא היה בחינת צדיק וירא שמים כמו שעשינו אותו בהתחלה בכוונה אז הוא היה חולק את מימיו לא היה מתווכח כל כך הרבה, מה הוא מתווכח ומה הוא מעכב, כח המעכב שמעכב את הצדיק להוציא מהכוח אל הפועל את רצון קונו זה ס.א. באותו זמן. יכול להיות שאחר כך זה כבר ענין של טבע זה לא קשור מבינים? ולכן הוא היה תקיף איתו מהתחלה הוא הבין מאיפה זה בא, זה העניין הפנימי של העניין הזה, עכשיו בענין מה ששאלנו שאלה שניה, דרך אגב, רבי מאיר היה בודק בשמות, גינאי זה לא שם כל כך...

תלמיד: כמו גנאי

כ"ק האדמו"ר: זה לא שם כל כך של קדושה נשמע, והוא אומר לו בשם "גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך", עכשיו הטענה של הנהר, "אמר לו אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני אתה ספק עושה", כל זה, אנחנו יודעים שהצדיקים עושים רק השתדלות בכל ענין, התוצאות בידי שמים, מה מישהו יכול לנהל את העולם? אפשר לבקש אפשר לגזור אפשר לברך אפשר להתפלל אבל שורה תחתונה מה יוצא מזה זה השם יתברך קובע, מה שהוא רוצה יוצא מזה, אז ממה נפשך, מה יש לו להגיד את זה אולי אתה מצליח אולי אתה לא מצליח, אני ודאי מצליח, אבל היה לו כח להסתמך על הענין הזה של עולם כמנהגו נוהג באמת, שזה דרכו של עולם שצריך.. זה חזק, גם בטבע האדם יש את שני ההפכים דרכו של עולם ומעל הטבע, מה יש לו יותר כח בדרך כלל? עולם כמנהגו נוהג, לך תשנה משהו איזה הרגל קטן אם זה פשוט, ולכן הוא גם כן הכניס לו את המכה, טוב השאלה השניה, אם הוא יכול לגזור על הנהר אז למה לא ישב בביתו ויגזור על אלה שלקחו את השבוי שיחזירו?

תלמיד: זה מצווה.

כ"ק האדמו"ר: זה מצווה, נו אפשר לקיים את המצווה ע"י גזרות או שימוש מעל הטבע או יותר טוב לקיים אותה בטבע, אולי היה עדיף שהוא ילך וימצא לו סירה, זה גם כן הוא מטריח את קונו, פה הוא הטריח את קונו.

תלמיד: פיקוח נפש.

כ"ק האדמו"ר: פיקוח נפש, פיקוח נפש, נניח שלא היה ענין של זמן שהוא מיהר מה היה ראוי שיעשה שימצא סירה ויעבור שיעשה עיקוף או שיגזור על הנהר, מה נכון?

תלמיד: כתוב שמי שעושים לו נס מנכים מזכויותיו.

כ"ק האדמו"ר: תלוי איך עושים לו נס, אם עושים לו נס סתם בגלל שהוא מתרשל, מנכים מזכויותיו אם עושים לו נס בגלל שהוא עצלן מנכים לו מזכויותיו אבל אם הוא עובד עבודה פנימית של נס להתנוסס בו להראות את כוחו של השם בתוך העולם אז זה לא מנכים מזכויותיו כי זה לא בשביל עצמו

תלמיד: יש נס שהוא משנה מסדרי בראשית ויש נס שהוא בדרך הטבע אבל בכל זאת
נס.

כ"ק האדמו"ר: טוב, באמת שאין תשובה חד משמעית לשאלה הזו, זה תלוי בעבודת הצדיק, יוכל להיות שיש צדיק שלכתחילה שלו זה להראות את השליטה של הצדיקים בעולם ושהטבע לא נחשב לכלום, כמו עם הערוד, מה כתוב על הערוד? "אין הערוד ממית אלא החטא ממית" למה הלך לשים את הרגל שמה? יכל לעשות משהו אחר.

יש צדיקים שרוצים מלכתחילה לגרום לאותות ומופתים כי הם עובדים על העניין של קידוש השם, זה גם תלוי בתקופה לפעמים זה חשוב מאוד דווקא שיהיה איזה נס כדי להראות שאין טבע ואין כלום, וגם רואים פה שרבי פינחס בן יאיר היה תקיף הנה עם הפרדות איך הוא כביכול התווכח איתו ובסוף נהיה הר ביניהם וכו' וכו' זאת אומרת הוא היה לכאורה קפדן ותקיף ויכול להיות שגם כל שניה נחשבת אצלו אז אומנם זה לא פיקוח נפש, אולי הוא צריך ללמוד תורה? או אולי הוא בכלל לא רוצה לעשות חשבון כמו שאומרים לא לטבע, לא לנכרי ולא לכלום, פתח קדימה צריך לעבור, ויש אחרים שהיו עושים, כן לוקחים, סירה והיו עולים עליה והייתה שטה לבד או היו לוקחים סירה ובכלל עובדים בדרך הטבע.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר מונה את השלבים שמביאים לקדושה ולרוח הקודש ואחד הדברים שהוא מונה שם זה זריזות.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד, גם ראינו צדיקים שאמרו שלא טוב להשתמש בנס, אתם זוכרים? עם הרעב שאמרו תחכו למחר שיגיע האנייה ואז הגיע אונייה והם אכלו בדרך הטבע ולא מהנס, ויש כאלה שאמרו אחרת.

לסיפור שאנחנו קוראים כאן היום יש שלשה חלקים יש את החלק של הפדיון שבויים, יש את החלק של השיעורים שהחמור לא רצה לאכול לא מעושר ויש את העניין אחר כך של הכנסת אורחים שרבי רצה להכניס את רבי פינחס בן יאיר לאכול אצלו, בהתחלה הסכים, אחר כך שראה את הסכנות שמה של הפרדות סירב, ולכאורה פה כל הסיפור יכול לעמוד בפני עצמו, אבל רואים שיש קשר בניהם גם קשר כרונולוגי כי בהתחלה הוא פגש אותו אחר כך הלך לפדות את השבויים אחר כך חזר ואז הוא לא נכנס אז זה קודם כל להבין את העניין הזה, כבר התחלנו לעסוק בסיפור הזה יום יומיים ועסקנו בסוגיה הראשונה בעניין הזה שהנהר לא רצה לחלוק את המים שלו ואז רבי פינחס בן יאיר איים עליו בלי הרבה חכמות ואז הנהר חלק לו מימיו, וכאן אנחנו ממשכים בחלק השני של הסוגיה, אמרנו שהיה לנו תמוה למה אם הנהר רוצה לעשות רצון קונו רבי פינחס בן יאיר צודק הרי הוא קודם הולך להציל נפש אחת מישראל אז בודאי שהנהר צריך לחלוק לו את מימיו, אבל למה הוא לא הסביר את זה לנהר הוא רק איים עליו ובכוח גרם לו לחלוק את מימיו

אז אמרנו שבעצם כל מי שמפריע לצדיק להוציא מהכוח אל הפועל את שליחותו זה ס"א, זה יכול להיות גם יהודי אבל באותו זמן הוא משמש את הס"א, פה הנהר שלא רצה לחלוק את מימיו הוא שימש את הס"א רצה לעכב אותו אולי בינתיים השבויים ימותו ויהרגו אותם מה הוא מעכב עכשיו? מה הסיפור? טוב, ודנו גם בסוגיה למה הוא לא הלך לפי הטבע אולי היה סירה אולי יכל לשחות אולי משהו, מה הוא.. עכשיו אנחנו ממשיכים אז הוא אמר לו: "אמר לו רבי פינחס בן יאיר אם אין אתה הולך גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם", השם אמר לו לזרום נכון, למה הנהר לא רצה לחלוק את מימיו?

כי קיבל פקודה מששת ימי בראשית שהוא צריך להזרים את מימיו, בא צדיק אומר לו אם אתה לא נותן לי לעבור אתה תתייבש, אז הוא פחד להתייבש הנהר וחלק את מימיו, מה

איכפת לו לנהר שיתייבש? מה זה יש לו אגו משלו, יש לו אינטרס משלו? הוא גם רוצה לחיות? תחשבו על זה.

פה יש כמה שאלות מעניינות, אחת מה ששאלנו, מה עם הנהר מה הוא בן אדם? אפילו שניה, כתוב אין התורה מתקיימת אלא על מי שממית עצמו עליה, והנהר טען בהתחלה שהוא לא נותן לו לעבור כי הוא עושה רצון קונו, זאת אומרת הביא טענה לשם שמים, ועכשיו שהוא מאיים עליו שהוא ייבש אותו אז עכשיו הוא כבר לא לשם שמים, עכשיו הוא כבר מפחד והוא חולק על מימיו, אולי הוא צריך מסירות נפש הנהר הזה? אם הוא באמת מאמין שהוא עושה רצון השם אז הוא עושה רצון השם ואף אחד לא יגיד לו מה לעשות. ייבש אותו ייבש אותו, ואם עכשיו הוא דואג לחיים שלו אז הוא דואג לעצמו, אז אולי התשובה כבר ברורה שזה מריח שזה באמת ס"א, שהוא לא רוצה לשמוע בקול הצדיק והוא רוצה לעכב אותו בעבודה, דבר שני שמעניין כאן, יש פה שתי בחינות, זה שהוא אומר לו לחלוק לי מימך זאת אומרת שהוא מצווה עליו הוא לא גוזר ויש אם אתה לא תחלוק אני גוזר עליך, יש גזירה מה ההבדל? למה הוא לא גוזר עליו מהתחלה?

תלמיד: הדרגתיות.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת בהתחלה הוא מבקש, מצווה מבקש אז הוא בונה על הבחירה שלו, אם אני מבקש בקשה תביא לי כוס מים, זאת אומרת אני מבין שאתה כן יכול להביא או לא להביא, טוב, אז הנה התשובה, כמו שחמור בד"כ אוכל והוא לא בודק אם זה מעושר או לא מעושר, והחמור שלו לא היה אוכל אם זה לא היה מעושר, זאת אומרת בזכות העבודה של הצדיק גם החמור הוא לא בדיוק חמור, כנראה שבזכות זה שהוא היה בדרגה כזו גם הנהר לא היה בדיוק נהר כמו שאנחנו רגילים, אלא העלה אותו, עכשיו למה אם כן לא גזר עליו מיד? הוא ביקש, ציוה עליו, למה?

תלמיד: כי בזכות הצדיק הנהר היה בדרגה גבוהה מהרגיל והיתה לו אפשרות לבחור מהרגיל.

כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא לא גזר עליו וזהו? מצד אחד הוא לא סבלני יותר מידי עם הנהר ולא מתחיל לשכנע אותו הוא מבקש, הוא לא שומע לו הוא מאיים עליו, זהו זה מצד שני הוא לא גוזר עליו או מאיים עליו מהתחלה, הוא אולי רצה שיהיה שכר לנהר בזכות זה שהוא שומע בקול הצדיק זה הוא לא גזר עליו הוא נתן לו אפשרות, כשהוא ראה שהוא עושה קונצים אז הוא ראה מאיפה הנהר הזה.. מי מזרים את הנהר הזה עכשיו, ואז הוא מאיים עליו כבר בלי חכמות, טוב זה כלל חשוב מאוד שצריך תמיד לדעת, הרבה שליחים למקום והרבה שליחים לס"א, בן אדם גם באופן מודע יכול להיות שליח של הס"א וגם באופן לא מודע, הוא לא מודע אבל הוא מעכב את הגאולה מה לעשות, הוא מדבר לשון הרע הוא מעכב את הגאולה, מאיפה אנחנו יודעים מזה? ממשה, שאמר יש דלטורין (מלשינים) - שמא לא יגאלו, נכון? אז אנחנו צריכים להשתדל להתפלל שאנחנו לא נהיה לעולם שליחים של הס"א שאף אחד מישראל לא יהיה שליח של הס"א, אבל יש אפשרות כזו ואפילו הדומם, צומח, חי אותו דבר אותו עניין, טוב, יש לכם עוד כוח? עוד קצת? נתחיל בסוגיה הבאה אחרי שהוא הכניע את הנהר והנהר חלק לו, מעניין איך הוא מצטייר כרגע הנהר בעינינו, כן, כי בהתחלה הוא אמר שהוא עושה רצון קונו מתווכח עם הצדיק ועכשיו שהוא איים שהוא ייבש אותו אז הוא חלק לו, אז הוא באמת התכוון שהוא עושה רצון קונו?

אם הוא עושה רצון קונו הוא צריך לשמוח לעזור לצדיק לא להיות נגדו ולהקשות עליו, זאת אומרת שהוא באמת מצטייר סופית לא מצד הטוב בשליחות שלו בעניין הזה באותו זמן, הלאה, עכשיו הוא חלק לו את מימיו, תראו מה עושה הצדיק? "היה שם איש אחד שהיה

נושא חיטים לפסח אמר לו חלוק לו גם כן כי הוא עוסק במצווה חלק גם לו, והיה שם עוד סוחר ערבי שליוה עימהם, אמר לנהר חלוק גם לו גם לזה כדי שלא יאמרו כך עושים לבני לוויה" מה אתם אומרים על זה? רגע, יש פה דקויות רבותיי להתבונן לא לענות מהר, אנחנו פה לומדים להתבונן, כן, הוא חלק לו מימיו בסדר, נתן לו לעבור, עכשיו הוא אומר זה האיש הזה הוא הולך להביא חיטים לפסח, הוא מארגן את החיטים בשביל לעשות מצוות, אז תן לו גם לעבור, והערבי הזה שבא איתי הוא מלווה אותנו גם כן תן לו לעבור כי אם לא מה יגידו מה זה ככה מתנייחים למלווים? זה הפשט של הסיפור, אז אני שואל עכשיו מה הולך פה? בכל זאת יש פה בעיה, מילא רבי פינחס בן יאיר הוא צריך ללכת לפדות שבויים אז הוא יכול לגזור אפילו על נהר ולהשתמש בשרביטו של מלך כדי לעשות רצון קונו ולהציל יהודי שהוא שבוי, אבל זה שעוסק בעניינים של חיטים של פסח מה קשור פסח לפה לפדיון שבויים? תלמיד: קריעת ים סוף.

כ"ק האדמו"ר: טוב זה רמזים אבל מה תכליס, למה הוא דאג לו? ולמה דאג לערבי?

תלמיד: אולי על ידי הדרישות הנוספות מהנהר הנהר מקבל תיקון.

כ"ק האדמו"ר: לעשות ממנו אפס, לטחון אותו דק? רצה לחנך אותו?

תלמיד: כן.

כ"ק האדמו"ר: טוב, ברור ששני אלה הם שליחי מצוה גם, זה שעוסק עם החיטים של פסח וגם הערבי הוא בן לוויה הוא משמש את הצדיק או את זה של החיטים לא ברור, הוא לא סתם שמה, אז הוא רצה להראות, שמה? שזה לא רק בגלל פיקוח נפש, אז בכל מי שעוסק במצוה הוא צריך לחלוק לו מימיו, מה הולך פה? מה הוא רצה לחנך את הנהר? שכל פעם שיבוא אחד שעוסק במצוה הוא יחלוק מימיו?

תלמיד: לא, קודם כל שיהיה בביטול לצדיק

כ"ק האדמו"ר: לא רק זה, גם תעזור לצדיק, הכל תעשה..

תלמיד: כן קודם כל שיעמוד במקומו.

תלמיד: אם העניין הוא שהנהר יתבטל בפני הצדיק אז הוא לא היה צריך להסביר לו למה לחלוק לכל אחד אלא לחלוק כי הוא אומר!

כ"ק האדמו"ר: מה תענה לו? אתה מבין, אם הוא רוצה לבטל אותו שיהיה בביטול האגו אז הוא יגיד לו אתה תיתן עכשיו לכולם לעבור בלי להסביר לו שום דבר, אבל הוא הסביר לו, למה הוא הסביר לו?

תלמיד: אולי עם חיוך מסוים

כ"ק האדמו"ר: חייך? הוא לא נראה אחד כזה שמחייך כל כך מהר.

תלמיד: אולי התכוון להוריד אותו מהגאווה.

כ"ק האדמו"ר: כן, זה מה שהוא אמר, ביטול הגאווה זה הכוונה.

תלמיד: אולי להראות שכולם שווים בעיני השם?

כ"ק האדמו"ר: לא כולם שווים בעיני השם, מבחינות מסוימות כן מבחינות אחרות לא, עובדה שאם אנחנו נבוא נגיד לנהר תן לנו לעבור יצחק עלינו זאת אומרת אנחנו לא שווים, כל אחד לפי הדרגה שלו, אבל למה הוא, אם המטרה שלו זה לחנך אותו על שליחי מצוה אז זה לא מטרה נכונה כי לעתיד לבוא יבוא עוד שליח מצווה הוא לא צריך לחלוק לו מימיו, אלא המטרה נראה כמו שהוא אומר שזה בגלל שהוא צדיק גוזר או מבקש אז הנהר צריך לקיים, אבל אם כן אז למה הוא מסביר לו כל כך הרבה הסברים, אם הוא רוצה להוריד לו

את האף לא צריך להסביר לו כלום, טוב, הוא רצה לחנך אותו והוא רצה להשפיל אותו, את הגאווה שלו נכון, את העזות שלו נקרא לזה, אבל לא סתם בגלל שמתחשק לו שמה יגיד הנהר רגע מה הוא משתרר עלי זה?

הצדיק לא סתם משתמש בשרביטו של מלך סתם בשביל שמתחשק לו, אלא לצורך עניינים מסוימים, ולכן הוא הסביר לו שהוא יבין, לא סתם אני מבקש ממך שתעביר לכולנו, לגזור לבקש אתה יודע, אבל אני מסביר לך, לא סתם אני משתמש בזה, אני משתמש בזה בגלל שהוא צריך חיטים לפסח וזה מלווה אותי אז מה הוא יישאר פה, בשביל זה הוא הסביר לו, עד כאן להיום.

אנחנו בעניין הזה שהיה שם איש אחד "שהיה נושא חיטים לפסח, אמר לו חלוק לו גם כן כי עוסק במצווה, חילק גם לו והיה שלם עוד סוחר ערבי שליווה עימהם אמר לנהר חלוק גם לזה כדי שלא יאמרו כך עושים לבני לוויה חלק הנהר גם לזה" פה אנחנו, יש פה הרבה שאלות, מילא רבי פינחס בן יאיר השתמש בשרביטו של מלך ונפתח הנהר לתת לו לעבור, מה הוא מכניס שמה גם את זה שלוקח חיטים לפסח ומה הוא מכניס גם את הערבי הזה שהיה שם איתם? הוא הלך לפיקוח נפש, זה של פסח לא הולך לפיקוח נפש והערבי הוא סתם מלווה אותם סוחר ערבי שמלווה אותם, זה טוב מה שהוא עושה? אתמול אמרנו שהוא רצה לחנך את הנהר, והיה על זה דיון שלם, השאלה עכשיו באמת לא מצד הנהר, מצד המעשה שלו, למה הוא צריך לפתוח פתח לאחרים? שיעברו מעל הטבע בנהר בשביל מה?

תלמיד: הנהר כבר פתוח, אז הוא רצה שגם האדם הזה שהולך לצורך מצווה יעבור.
כ"ק האדמו"ר: הוא לא פתוח הוא פתוח רק לו, כי הוא כל פעם מבקש מהנהר שיחלוק לאחרים, זאת אומרת שהוא עשה לו פתח רק בשבילו, ככה נראה לפי הפשט, הוא מבקש פתח נוסף לאחרים

תלמיד: אולי הוא רצה לעשות פה קידוש השם על ידי הנס שיעביר אותם
כ"ק האדמו"ר: מה קידוש השם? הוא יכל לעשות קידוש השם מספיק שהוא עובר, מה הוא צריך להעביר את האחרים?

תלמיד: פרסום הנס
כ"ק האדמו"ר: אבל הם רואים, אדרבה פרסום הנס יותר גדול שלצדיק נפתח ולהם לא נפתח, אז רואים את ההבדל, ככה נפתח לכולם

תלמיד: התפקיד של צדיק-לפתוח פתח לאחרים
כ"ק האדמו"ר: כי "חפץ חסד הוא", למה אתם לא עונים בפשטות? הוא רצה לעשות חסד איתם.

תלמיד: זה יהיה אגואיסטי להיכנס לבד ולהשאיר אותם מאחור.
כ"ק האדמו"ר: אגואיסטי? למה אגואיסטי? טוב, יש בזה שני שיטות, זה ברור, יש עניין שחפץ חסד הוא ואם השם פותח לצדיק אז הוא רוצה לפתוח לאחרים וזה טוב מאוד, ויש שיטה אחרת שאומרת לא, אם השם פותח לך אל תפתח לאחרים, על רשבי"י כתוב שכינו אותו הולך רכיל בעמד, הולך רכיל - מגלה סוד, ואין העולם מתקיים אלא על הרז, אנחנו יודעים שהייתה אותה בעיה עם הרב חיים ויטאל עם מורנו ורבנו האר"י ז"ל, שהאר"י ז"ל רצה ללמד רק אותו, רק לכך הוא נשלח לעולם הזה ועל ידו היה צריך להתקן כל העולם, ורב חיים ויטאל הזמין את החברים האחרים, והכריח את האר"י ז"ל לענות לו לשאלות לפני התלמידים האחרים, שלא היו צריכים לשמוע את התשובות ולכן נסתלק האר"י ז"ל, נהרג בגלל זה.

הרב חיים ויטאל למה עשה את זה כי חפץ חסד הוא. השם פתח לו הוא רצה לפתוח לאחרים, מצד שני כתוב שיבוא משיח רק כשיפוצו מעיינותיך חוצה, אז צריך לזכות את האחרים או לא צריך לזכות את האחרים?

תלמיד: מוזר, הרי היה ידוע לרב חיים ויטאל...

כ"ק האדמו"ר: היה ידוע לו וגם זה היה בפעמים פעם ראשונה נפטר הבן או הבת שלו ופעם שניה האר"י ז"ל הלך, האר"י ז"ל התריע בו והוא אמר לו שלא, שהרי הוא מושבע משמים שכל מה שהרב חיים ויטאל שואל אותו הוא חייב להגיד לו ואז ניצל את זה הרב חיים ויטאל כדי לשאול אותו לפני החברים כדי שיצטרך להגיד ואז הוא ניזוק והלך, מידת החסד אחר כך נהיה בלגן מזה, חורבן.

תלמיד: הוא פה נתן חסד ממשוהו שלא שלו - זה של הקב"ה.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה משלו, 'מי מושל ביי? - צדיק, צדיק יש לו כוח למשול בעליונים ובתחתונים, השם נתן לו את הכוח הזה, הנה השרביט השתמש בו לשם שמים, אז אפשר לפתור את העניין לעשות פה שני הפרשים, זה שהוא נתן לזה עם החיטים של פסת, טוב, אז זה לצורך מצווה, זה אפשר איך אומרים לדון את זה לזכות, אבל הערבי הזה הסוחר הערבי מה הוא צריך לתת לו ליהנות מהנס הזה בשביל מה? אולי זה יניקה בכלל, אולי הוא נותן לו יניקה, הרי יש הרבה מהכוונות שעושים מכוונות האר"י בתפילה וכולה בקדיש כדי למנוע יניקה מהס"א ולא לתת להם חיות, ופה יש אחד שהוא לא מבני ברית והוא נותן לו ליהנות מהנס הזה?

תלמיד: אולי רבי פינחס בן יאיר ראה ברוח הקודש שהערבי הזה...

כ"ק האדמו"ר: טוב, כל דבר אפשר לפתור ברוח הקודש אבל אנחנו מנסים לפתור את זה בלי להגיד שזה היה רוח הקודש

תלמיד: גם אברהם אבינו שבאו אליו שלשת המלאכים בדמות ערבים הוא עשה איתם
ת

כ"ק האדמו"ר: כן אבל אברהם אבינו הוא היה מרכבה למידת החסד, רבי פינחס בן יאיר זה לא נראה שזה בדיוק כמו אברהם, טוב, אז אני אכניס אתכם לעוד ברוך, שבקריעת ים סוף גם ערב רב עברו עימם אבל גם פסל מיכה עבר איתם פסל של עבודה זרה, עבר עם היהודים הם לקחו איתם והוא עבר בקריעת ים סוף, פה לגבי הערבי יש פה כמה אפשרויות, יש אפשרות המקסימלית שהוא התלווה אליו בתור שרת שלו בתור שמש שלו או בתור זה שהולך לפדות את הכסף, היה סוחר, זה המקסימום, זאת אומרת פה רואים שהגוי ממש הולך עם הקדושה ומשרת את הקדושה

ויש אפשרות שהוא סתם התלווה בדרכים, אין לו עסק מיוחד עם רבי רק היה איתו זה דרגה יותר נמוכה, זה שתי האפשרויות ואנחנו לא יודעים מי מהן הנכונה, על כל פנים אם זה האפשרות הראשונה אז ברור שהוא מעביר אותו כי הוא מתבטל בפני הקדושה, אם זה האפשרות השניה יש עניין שמפרנסים בני יתומים גוים עם יהודים מפני שלום גם, אז אולי זה באמת היה עושה עין רצינית אם באמת רק הוא היה עובר והשני היה נשאר שמה ו.. ככה הוא עשה לו טובה וככה המתיק אותו.

תלמיד: אולי זה מסוכן להשאיר אותו לבד.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: הולכים במדבר לבד ויש שודדים אז אם הוא יעזוב אותו..

כ"ק האדמו"ר: יש בזה חילול השם, אם קבענו ששלשה ארבעה הולכים ביחד פתאום משאירים אחד מאחור בגלל שהוא גוי, זה קצת חילול השם מה זה הם דואגים לעצמם אלה תלמיד: גם הוא יכול להתנכל להם

כ"ק האדמו"ר: כן, טוב, זה ברור שרבי נחמן מדבר על צדיק האמת והנלווים אליו והנלווים אל הנלווים אליהם, יש ענין בזה, עצם זה שהם עם הצדיק זה גם כן 'אין מלך ללא עם' וזה עושה כבוד וזה כבוד השם וכל זה, אז בודאי שמצד זה היה צריך לחלוק גם אם היה בא לשם לא יודע מה רשע חמור לא משנה מה, אם הם חלק מהפמליה אז זה כולם ביחד עוברים, אז מה סיכמנו, הנהר מאיזה צד הוא לא רצה לתת להם מצד זה שהוא רוצה את השליטה שלו?

תלמיד: הוא מעכב אותם לכן ברור שהוא לא מצד הקדושה
כ"ק האדמו"ר: ברור שכל מי שמוריד מפמליתו של הצדיק ומכוחו ומתוקפו זה מצד הס"א, אם יכולים להיות מאה אנשים ומשהו גורם שיהיו שישים אנשים אז מאיזה צד זה מצד הקדושה? זה מוריד את המניות נכון או לא? ולמה בכל זאת אם הוא כן מסביר לו? הרי רבי פינחס בן יאיר עכשיו על כל הרחבה נוספת הוא מסביר לנהר הוא אומר, זה הוא עסוק במצוה, זה בן לווייה, מה הוא צריך להסביר לו כל כך הרבה? הסתבכנו?
תלמיד: אולי הוא פותח לנהר גם כן, מסביר לו למה טוב לפתוח לזה.
כ"ק האדמו"ר: הוא לא רוצה להכניע אותו בכוח.

תלמיד: כן, מנסה גם לתקן אותו תוך כדי שהוא מכניע אותו.
כ"ק האדמו"ר: למה עכשיו יש לו סבלנות ובהתחלה לא היה לו?
תלמיד: כי הנהר כל הזמן סגר.
כ"ק האדמו"ר: ועכשיו הוא פותח? עכשיו גם הוא לא פותח, הוא מחכה שהוא יבקש הוא משפיל אותו

תלמיד: אולי אין לו זכות לגזור.
כ"ק האדמו"ר: יש לו זכות לגזור מה שהוא רוצה לרבי פינחס, אבל הוא לא גזר רק בשביל עצמו הוא ביקש או רק איים, האיום הזה רק על עצמו?
תלמיד: הנהר ידע שאם הוא לא יקשיב לו אז הוא יאיים עליו.
כ"ק האדמו"ר: איום אחד הספיק?
תלמיד: כן.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר רחמן, גם כשהוא פונה לדומם.
כ"ק האדמו"ר: הוא מרחם על הנהר עכשיו? אז למה בהתחלה לא ריחם? איים עליו, עכשיו, אם הנהר היה חפץ חסד הוא אז היה פותח לכל הפמליה מה הוא צריך להטריח את הצדיק עכשיו כל פעם לסביר לו סיפורים, נכון? הוא כבר הבין שזה צדיק והוא הגוזר ויש לו כוח אז קדימה - תעביר את כל החברה שלך וזהו. מה הוא צריך להתמקח אתו? הרי הוא מתמקח אתו בעצם שהוא לא פותח להם עד שהוא מבקש, בשביל מה הוא משפיל את רבי פינחס בן יאיר לבקש עליהם.

תלמיד: הוא מעמיד אותו בניסיונות
כ"ק האדמו"ר: מי הוא שיעמיד אותו בניסיונות?
אם אלו שהיו שם, היהודי לא היה עוסק במצווה והערבי סתם בא לשם, הוא היה מבקש מהנהר להעביר אותם או לא? ואם היה מבקש מה היה מסביר לו? היה כופה עליו? קודם כל רבותיי תראו מה זה צדיק זה פלא פלאים, רגע אחד הוא מאיים וכופה, רגע אחד הוא

מסביר, בד"כ בן אדם שנכנס לאיזה שהוא משהו נכנס לאיזה כעס לאיזה הקפדה, עד שהוא יוצא מזה הנשמה יוצאת, הוא ממשיך לכעוס הוא ממשיך להיות קפדן זה המדיניות שלו אמרתי לך ככה וזהו זה. זה רגע אחד מאיים עליו ששיבש אותו לגמרי ורגע אחד הוא מסביר לו, מבקש יפה, מה זה בא להראות? שהוא צדיק, מבחינת ימין שמאל קו אמצעי מתי שצריך ימין- ימין, מתי שצריך שמאל - שמאל מתי שצריך קו אמצעי - קו אמצעי, מבחינתו זה לא הכעס שלו וזה לא הגאווה שלו וזה לא מה שמתחשק לו אלא כל בירור הוא עושה לפי מה שצריך לשם שמים ולכן הוא מסביר! בענין שלו שזה היה פיקוח נפש אז אין חכמות אתה בא לעכב אותי אני מייבש אותך. בעניין החיטים אין פיקוח נפש אז שמה הוא לא מאיים אלא הוא מבקש, תשמע, זה בכל זאת עסוק במצווה זה בכל זאת מלווה אותנו, ואם הנהר היה אומר לא, ולא היה שומע לו, השאלה אם הוא היה כופה עליו או לא, מאיים, אולי לא היה עובר הוא לבד אומר ניסיתי וזהו.

עכשיו, הנקודה אני חושב שהייתה מכרעת אצל רבי פינחס בן יאיר זה למה הנהר אומר לא, אם הנהר אומר לא סתם מתוך חציפות כמו בהתחלה שרצה לעשות שרירים, אז הוא היה כופה אותו, אם הנהר אומר לא בגלל טענה מוצדקת למה לא, למשל הנהר יכל להגיד לו, רבי ומורי שילכו בדרך הטבע למה הם צריכים להשתמש בשרביטו של מלך? הנה יש סירה יש זה, מה פתאום, עולם כמנהגו נוהג, היה מעלה איזה טענה אמיתית אולי רבי פינחס היה אומר כן אתה צודק, אם היה משכנע אותו, אבל אם זה היה מתוך ס"א וחציפות, אז עוד פעם היה תקיף אליו, בינתיים הוא ביקש, הוא ביקש הנהר השתכנע, אז לא צריך יותר מזה, הצדיקים גם כן לא משתמשים בכוח, לא בכוח פיזי ולא בכוח של קללה ולא בכוח של איום ולא בשום כוח אלא אם כן אין בררה, אם אין בררה אז אין בררה, אם יש בררה אז 'דרכיה דרכי נועם'.

טוב אנחנו מתחילים היום בסוגיה השניה, רק נסכם, "חלק הנהר גם לזה, וגדול זה האיש רבי פינחס בן יאיר כמשה ושישים ריבוא מישראל שנחלק להם הים סוף" טוב זה ברור שהמעשה שהוא עשה, נחלק לו הנהר זה דומה לים סוף, אבל דומה בעוד דבר שדיברנו לפני כמה ימים שכמו בקריעת ים סוף גם שמה עברו הערב רב ופסל מיכה, גם פה עבר הערבי וזה כל מה שהיה, עכשיו אנחנו ממשיכים

"נזדמן רבי פינחס בן יאיר לאכסניה אחת ונתנו שעורים לחמורו ולא רצה חמורו לאכול" פה אנחנו רואים שמנסים לנקות את השעורים לתת לו לאכול והחמור לא רוצה לאכול, בסוף הוא אומר אם נתנו מעשר, מה פתאום, לבהמות צריך לתת אוכל מעושר? נתנו מעשר ואז החמור אכל, אמר רבי פינחס בן יאיר, "עניה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכלים אותה טבלים?" אז יש פה שאלה קשה, הרי בסיפור הקודם הנהר אמר שהוא הולך לעשות רצון קונו, הוא עשה רצון קונו, וברור שהוא עושה רצון קונו, רבי פינחס בן יאיר הולך לפדיון שבויים אולי כן יעלה בידו אולי לא, רבי פינחס בן יאיר איים על הנהר שאם הוא לא נותן לו לעבור הוא ייבש אותו, יגזור עליו והוא יתייבש, וכאן אנחנו רואים, זאת אומרת שרבי פינחס בן יאיר לא כל כך התייחס לענין הזה שהנהר עושה רצון קונו, אלא התייחס יותר לזה שהוא צריך ללכת להציל נפש מישראל, פדיון שבויים, כאן הוא אומר אתם מחטיאים את החמור שלי? הוא רוצה לאכול אוכל מעושר ואתם לא נותנים לו לקיים רצון קונו, מי ציוה על החמור לאכול אוכל מעושר? פה אנחנו רואים שרבי פינחס בן יאיר מהדר מאוד, שהחמור שלו רוצה לעשות רצון קונו ואתם מפריעים לו, ככה מעיד הביטוי פה, "אמר, עניה זו הולכת לעשות רצון קונה ואתם מאכלים אותה טבלים?", הנהר ודאי שעשה

רצון קונו, זה אין שום ספק, זה התפקיד שלו להזרים מים, והחמור, החמור צריך לאכול אוכל מעושר? זה רצון השם יתברך? הוא לא ציוה דבר כזה, וכאן הוא מקפיד על זה, כן, מה אומרים? נו? עזרה קצת.

תלמיד: כתוב שהיה גלגול בתוך החמור.

כ"ק האדמו"ר: נו אז מה?

תלמיד: אבל חוץ מזה אין מצווה לבהמות לאכול אוכל מעושר.

כ"ק האדמו"ר: אני חושב שאם החמור רוצה לעשות רצון השם הוא צריך לאכול מה שנותנים לו, כי זה התפקיד שלו בתור חמור, ואם הוא מטריח את הציבור לעשות כל מיני דברים והוא לא אוכל הוא מבטל אותם מתורה הוא מצער את הציבור זה רצון קונו? החמור נברא להיות חמור, לא להיות תלמיד חכם.

תלמיד: כנראה שיש פה התחברות שהחמור עלה ממדרגתו בגלל רבי פינחס בן יאיר, אז הוא הפסיק להיות בגדר של חמור רגיל.

כ"ק האדמו"ר: רגע, צריך להתבונן, אתם אומרים שהחמור זה לא חמור מה אומר כבודו?

תלמיד: החמור היה כמו בן לוויה של רבי פינחס בן יאיר, הוא היה מודיע לו כל מיני דברים, איפה החברים יושבים ללמוד..

כ"ק האדמו"ר: היה לו רוח הקודש לחמור שלו?

תלמיד: כן הוא היה עוזר שלו, הוא היה מקפיד כמו שרוכבו הקפיד גם הוא הקפיד.

כ"ק האדמו"ר: אבל, כל זה אני מסכים, אבל הטענה של רבי פינחס בן יאיר שהחמור רוצה לעשות רצון קונו אז הטענה הזו בעייתית לא עצם זה שהחמור התעלה, טוב התעלה הוא השמש של הצדיק אז הוא התעלה, אבל לא צריך להגיד לסנגר עליו שהוא רוצה לעשות רצון קונו, צריך להגיד שהוא התעלה ועכשיו הוא רוצה להקפיד על זה, בא לו להקפיד על זה.. החמור שלי מקפיד מה לעשות, זה שהחמור בא לו להקפיד כל הכבוד אבל זה לא רצון קונו זה הרצון של החמור, אז הוא היה צריך להגיד החמור שלי מיוחד הוא רוצה לאכול מעושר, לא שהוא רוצה לעשות רצון קונו, וזה שהוא אומר שהוא רוצה לעשות רצון קונו כביכול השם יתברך ציוה על החמור לאכול מעושר ואתם מונעים ממנו, וזה לא נכון.

תלמיד: הקב"ה ברא את המציאות שתהיה השפעה לצדיק על כל מה שבסביבתו.

כ"ק האדמו"ר: שלמי תהיה השפעה על מי?

תלמיד: לצדיק על כל הבריאה: דומם, צומח, חי, מדבר, אז זה שהחמור עלה ממדרגתו זה רצונו של הקב"ה.

כ"ק האדמו"ר: אז אתה אומר החמור הזה אין לו בכלל בחירה לפי זה.

תלמיד: זה שאלה, אולי ניתן לומר, להבדיל, שרצונו של החמור ורצונותיו של הקב"ה זה דבר שמתאחד באיזה שהוא מקום?

כ"ק האדמו"ר: להבדיל.

תלמיד: אולי הרב רצה להראות שיש פה נס.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא רצה להראות כלום, זה החמור לא אכל.

תלמיד: הקב"ה רצה להראות שאפילו חמור מסוגל להבחין בין מעושר ללא מעושר.

תלמיד: אולי רבי פינחס בן יאיר שלח את החמור שיהיה מין כלב גישושים

כ"ק האדמו"ר: לא, לא, לא, לא, כי רבי פינחס בן יאיר לא צריך לשאוף שמה שנותנים לחמור יהיה מעושר, כי זה אוכל לחמור, אם הוא היה נותן לחמור מהאוכל שלו אז היה

שולח אותו בתור בודק, בא נראה אם זה מעושר או לא, הוא גם לא היה נזקק לחמור שלו בשביל דבר כזה, רבי פינחס בן יאיר היה בדרגה יותר גבוהה מהחמור שלו כמובן.

טוב ברור שהסיפור שלנו מלמד אותנו המון דברים כן, גם חמור יכול להתעלות, קל וחמור אנחנו יכולים גם כן להתעלות, יש לנו סיכוי, יש בזה הרבה מוסר השכל, החמור מקפיד על מעשר אז גם אנחנו בודאי על אחת כמה וכמה צריכים להיות זהירים במעשר. אבל פה השאלה ששאלתי לא עניתם כן!

טוב, בכל מה שאמרתם יש דברים נכונים כמובן, ודאי שבתוך החמור הזה הייתה מגולגלת נשמה, מי שרוצה לעשות רצון קונה זה הנשמה הזו, לא החמור, החמור זה חמור, אבל בתוך החמור הזה היה מגולגל משהו, והוא צריך לתקן מה שלא תיקן בגלגול הקודם לכן הוא התגלגל בתוך החמור הזה, והוא רצה להקפיד לא לאכול, לכן יש פה עניין של זכר ונקבה בלשון - עניה הזו, העניה הזו זה הנשמה זה לא החמור, הנשמה העניה זו שמתגלגלת בתוך החמור היא רוצה לעשות רצון קונה, היא רוצה עכשיו לאכול מעושר, כתוב בספרים מי היה מגולגל שמה, מישהו יודע?

תלמיד: ישמעאל.

כ"ק האדמו"ר: ישמעאל, כן, מזה, אנחנו צריכים להבין דבר פשוט אם אנחנו רואים בעל חי שכל פעם שיש קידוש הוא בא לשמוע קידוש, יש סיפורים כאלה.

כתוב בשער הגלגולים שבן אדם שעושה כל מיני חטאים ולא עושה תשובה, לפעמים מתגלגל, בד"כ מי שמתגלגל זה תלמיד חכם דווקא בגלל שאש של גיהינום לא שולטת בהם, אז אין להם שמה כפרה בגיהינום אז לכן המהרח"ו אמר שהם באים בגלגול, אם עשו עברות חמורות חלילה וחס, יכול להיות משהו נכשל במשהו חמור אז הוא בא גם כן בבעל חי, וכתוב שהנשמה שנמצאת בבעל חי או בדומם או בצומח סובלת סבל נוראי, שלא תחשבו שזה תענוג, 'אה, טוב הוא פעם יהיה חמור פעם יהיה ציפור לא נורא', לא, הנשמה סובלת שם, והיא יודעת שהיא נשמה של בן אדם בתוך הבעל חי והיא סובלת השפלה וצער וכאב וזה מכפר לה על דברים הקודמים, האם במקרה זה באמת נשמה כזו שמתגלגלת בתוך חמור, חייבת לאכול מעושר? או חייבת לשמור שבת, או שזה בחירה שלה? כי אם יש יהודי שלא אכל אוכל מעושר, אם היה אוכל טבלים, אז הוא מתגלגל בתור יהודי, ואז הוא ישמור ואז הוא מתקן מידה כנגד מידה, מה פתאום הוא צריך להתגלגל בתוך חמור כדי לאכול אוכל מעושר, שהחמור לא מחויב בזה בכלל, ועולם כמנהגו נוהג, אז האם לא עלינו ולא עליכם יהודי מתגלגל בתוך חמור זה מביא לו תיקון בזה שהוא שומר שבת או לא אוכל אוכל לא מעושר? כי בדרך כלל מי שמתגלגל על דבר כזה...

השאלה בכלל אם מתגלגלים כי כתוב שדבר כזה יכול לבוא בעיבור שזה כמו גלגול כך כתב המהרח"ו, לא חייב לבא בגלגול גמור, יכול להיכנס בתוך יהודי שעכשיו מעשר ואז יש לו תיקון ואחר כך הוא יוצא ממנו, לא צריך לבוא בגלגול שלם, אם הוא כבר בגלגול בתוך חמור כנראה שהוא לא בא בגלגול בתוך חמור על הסיבה הזו שהוא לא עישר, אלא על סיבות יותר חמורות, וגם אולי בגלל שלא היה מעשר או היה אוכל לא מעושר, ואז אולי תוך כדי הוא גם מתקן את זה, מתקן אבל מתוך בחירה, כי החמור לא חייב לאכול אוכל מעושר, מבינים מה אני אומר?

תלמיד: אומרים שישמעאל התגלגל בו?

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: אז הוא לא מחויב..

כ"ק האדמו"ר: יש כמה דעות בעניין הזה, ישמעאל חזר בתשובה בסוף ימיו,

תלמיד: הוא קיבל עליו מצוות של יהודים?

כ"ק האדמו"ר: זה אני לא יודע, הבנתם? עכשיו בקשר לנהר ובקשר לחמור זה מובן? קודם כל, תמיד שצדיק במעשה אחד לכאורה מקל בחשיבות של דבר, משתדלים להביא סיפור אחר שמראה שהוא לא מקל בעניין הזה כדי שלא נבוא לזלזל, נהר רוצה לעשות רצון קונו, רבי פינחס בן יאיר איים עליו, היינו אומרים טוב, רבי פינחס בן יאיר לא כל כך איכפת לו מהדומם צומח שעושה רצון קונו ולכן הוא גזר וזה לא נכון כן איכפת לו, ולכן גם ראינו בהתחלה הסיפור שהוא ביקש.. בהתחלה הוא איים כדי שהוא יוכל לעבור, אבל כשהוא ביקש בשביל היהודי שהלך להביא חיטים של פסח ובשביל הערבי שהיה בן לוויה הוא לא איים הוא ביקש, זאת אומרת מזה אנחנו מבינים כבר שהוא לא זלזל ברצון של הנהר לעשות רצון קונו, לא זלזל בזה, וכאן אנחנו רואים שבפרוש הוא לא מזלזל בזה אדרבה הוא מוכיח אותם העניה הזו רוצה לעשות ואתם לא נותנים לה? אז בשביל זה זה בא.

עוד בענין של הנהר גינאי שלא נתן לו לעבור, נזכרתי בעניין שרבי פינחס בן יאיר היה ניצוץ של אברהם אבינו, ואברהם אבינו שנצטווה והלך לעקוד את בנו אז הש.ט.נ. נזדמן לו בנהר, היה שמה כל מיני פטנטים שהוא עשה, אחד הפטנטים הוא חצה את הדרך ואברהם אבינו נכנס ואז הגיעו מים עד נפש הוא אמר ואז הנהר נעלם אז אנחנו אנו דנו פה למה רבי פינחס בן יאיר איים על הנהר וכל העניין הזה, זה מזכיר את הנהר ההוא, כבר היה לו עסק עם נהר שהפריע לו לעשות מצוה, פדיון שבויים, אז שמה זה היה עקדה ופה זה פדיון שבויים, סתם ככה חומר למחשבה. טוב, אנחנו נתחיל מפה "**שמע רבי שרבי פינחס בן יאיר בא, יצא לקראתו, אמר רבי לרבי פינחס בן יאיר יהי רצונך לסעוד אצלי**" מה אתם אומרים על הדבר הזה? למה יצא לקראתו? ולמה הזמין אותו לאכול אצלו?

תלמיד: כמו אברהם יצא לקראת האורחים.

תלמיד: אם רבי ידע שההנהגה שלו לא לאכול אצל אף אחד אז למה הוא הזמין אותו?
כ"ק האדמו"ר: אם רבי ידע שרבי פינחס בן יאיר נוהג לא לאכול אצל אנשים בכל זאת יצא לקראתו והזמין אותו, אז הוא מעמיד אותו בניסיון, מה אתם אומרים על זה? יש פה שאלה עקרונית לכל מיני מקרים לא רק לזה, למשל בן אדם צריך הלוואה הוא יודע שיש בן אדם שיש לו כסף והוא יודע שהוא קמצן, אז הוא ילך לבקש ממנו את הלוואה או לא? או דוגמא אחרת, בן אדם כותב ספר קודש, הוא רוצה הסכמה, עכשיו הוא יודע שרבי פלוני לא נותן הסכמה, אז הוא ילך לבקש ממנו?

תלמיד: לא

כ"ק האדמו"ר: אולי הוא כן ייתן, הוא נותן נדיר שהוא נותן, צריך לנסות? אז זה מעמיד אותו בניסיון

תלמיד: השתדלות

כ"ק האדמו"ר: השתדלות אבל יכול להיות נזק מזה

תלמיד: כן, לאיש שהוא מבקש ממנו הסכמה

כ"ק האדמו"ר: כן הוא מעמיד אותו בניסיון

תלמיד: אין מה להפסיד

כ"ק האדמו"ר: יש מה להפסיד, בא ניקח את הדוגמא של ההסכמה. נניח הרב כתב איזה ספר הולך לרב גדול לבקש הסכמה, הוא נותן הסכמה אחד ממאה ספרים שמביאים לו, הוא פתאום לא נותן לו הסכמה זה יכול לעשות לשם של הרב שכתב את הספר, לספר שהוא

כתב, זה יכול לעשות מחלוקת גם בין התלמידים, יכול גם כן לעשות עגמת נפש לרב הגדול שהוא לא רוצה לתת והעמידו אותו במבחן וזה עושה הרבה בעיות, אז הנה רבי פה הוא ידע שרבי פינחס בן יאיר לא נכנס כמעט לאכול בשום מקום, ובכל זאת הזמין אותו, אז הזמין אותו מתוך נימוס? מתוך מצווה? הכנסת אורחים לכבד את החכם מה? תלמיד: הוא חייב לעשות את שלו. יש אורח - להזמין אותו, זה שהנהגה של רבי פינחס...

כ"ק האדמו"ר: לא היה אורח, הוא היה בדרך הוא יצא לקראתו.

תלמיד: בסדר, אז יגיד לו שהוא לא רוצה להתארח, אבל רבי את שלו עשה.

כ"ק האדמו"ר: זה גורם לכאורה לשפיכות דמים, זה גורם הלבנת, פנים זה גורם אי נעימות, מחלוקת.

תלמיד: מי אמר שינהג כך עם רבי? אולי בגלל שרבי תלמיד חכם גדול הוא כן יאכל אצלו?

כ"ק האדמו"ר: עובדה לפי הסיפור שגם רבי ראה את זה כהישג נדיר כי הוא שמח בגלל זה לפי הגמרא, זאת אומרת זה לא היה מובן מאליו שהוא יאכל אצלו בגלל שהוא רבי. השאלה שנשאלת כאן, אם רבי היה צריך לעשות את החשבון של רבי פינחס בן יאיר כמו שאומרים או רק את החשבון של עצמו, הוא בטח רוצה שרבי פינחס בן יאיר יכנס אצלו, זה מצווה וזה שמחה גדולה וזה אפילו כבוד גדול, האם רבי היה צריך לעשות את החשבון של השיקולים של רבי פינחס בן יאיר או מספיק השיקולים של עצמו?

תלמיד: אני לא חושב שיש בעיה כי רבי באמת רוצה לארח את רבי פינחס בן יאיר

תלמיד: לדעתי צריך להתחשב בשני, אם הרב הגדול נותן הסכמה פעם ב.. אולי עדיף לבקש הסכמה מרב אחר

כ"ק האדמו"ר: כדי שהוא יוכל לסרב בקלות? כדי לא להעמיד את הרב הגדול בניסיון?

תלמיד: אומרים אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו, הוא צריך להבין את החבר שלו. **כ"ק האדמו"ר:** טוב, אני רוצה להגיד לכם משהו, כתוב 'טוב מראה עיניים', לפעמים בן אדם מתלבט אם ללכת למקום מסוים או לעשות איזה פעולה מסוימת, שואל את החברים שלו, שואל אנשים אחרים מה הולך שם, כל אחד אומר לו משהו, עד שהוא לא ילך בעצמו ויראה, יכול להיות שהטעו אותו לגמרי, היה לי מקרה כזה היום שהלכתי לאיזה מקום שהיתי צריך ללכת, שאלתי כל מיני אנשים, כל אחד אמר לי כן תלך כן אל תלך, באתי ברוך השם מצוין, איפה כל הטענות וכל העצות שנתנו, כל זה הכל היה באוויר ולא מבוסס ולא שייך, אנחנו רואים פה שרבי הזמין את רבי פינחס בן יאיר, כשרבי פינחס בן יאיר הסכים, הוא נורא שמח, זאת אומרת שהוא ידע שיש פה בעיה שבד"כ רבי פינחס בן יאיר לא מתארח אצל אנשים ולא אוכל אצלם, כן, אבל רבי פינחס בן יאיר מסביר לו, זה לא סתם שאני לא רוצה לאכול אצל יהודים בגלל ששמה לא כשר או שאני לא רוצה ליהנות משל אחרים אלא הוא נתן את הדוגמאות, יש לי, או שבן אדם מזמין והוא לא באמת מתכוון סתם מזמין אותו, אחד בפה אחד בלב, זה הוא לא מוכן, או שבן אדם עני והוא רוצה לתת אבל הוא לא רוצה ליהנות מסעודה של עני, זה לא סתם.

זאת אומרת שהשיקול, השם שיצא לרבי פינחס בן יאיר שהוא לא אוכל אצל היהודי זה לא מתוך השיקולים האמיתיים שלו, יש לו בכלל שיקולים אחרים, הוא כן רוצה לאכול אצל יהודים אין לו בעיה ההפך, זה מצווה ליהנות מישראל הוא אומר, שלא תחשוב שלא רוצה ליהנות משל אחרים, אלא משני הסיבות האלה, יוצא, שאם רבי לא היה מזמין אותו היינו

אנחנו סוברים עד עכשיו שרבי פינחס בן יאיר היה קפדן כזה שלא רצה ליהנות משל אחרים..

אני חושב מסופר על צדיק אחד שהוא לא היה אוכל אצל אחרים אפילו בני משפחה, אם הייתה לו שמחה משפחתית היה מביא את האוכל רק מאשתו, לא היה נוגע בשום דבר רק מה שאשתו הרבנית הייתה מבשלת לו, אז יש הנהגה כזו אצל צדיקים שהם לא אוכלים מאף אחד כלום, יש ענין, אבל הוא אומר פה שזה לא יפה לכאורה "אמר לו רבי פינחס בן יאיר הן, והיו פניו של רבי שמחה מפני שלא היה רגיל רבי פינחס בן יאיר ליהנות משל אחרים" זאת אומרת הלבישו על רבי פינחס בן יאיר איזה שיקול שזה לא היה השיקול שלו, התוצאה כן הייתה התוצאה שהוא לא נכנס אצל הרבה אנשים לאכול אבל השיקולים היו שיקולים אחרים ממה שחשבו, ע"י זה שרבי הזמין אותו, הגיע פה בירור האמת יצאה לאור, שזה לא הסיבה הזו שהוא לא רוצה ליהנות משל אחרים, יוצא, וזה דבר מאוד מאוד חשוב, זה במשפחה בעבודה בכל מקום, שאנחנו חושבים כל מיני מחשבות על אנשים, הא הוא עושה ככה בגלל שהוא ככה, והוא עושה ככה,, ואנחנו כבר קובעים שזה ככה וזהו, לא בודקים בכלל, הוא אמר ככה בגלל שהוא כזה הוא עשה ככה, מליון כאלה דברים בראש, ויכול להיות שאנחנו כבר דנים כבר מחליטים כבר יודעים הכל מה השני אוהב מה השני שונא מה הוא רוצה מה הוא חושב, למה הוא עושה, אנחנו לא יודעים כלום, אנחנו לא יודעים שום דבר, רוב המקרים אם היינו שואלים פתאום היו אומרים זה לא מה שחשבת חביבי, זה משהו אחר לגמרי, כן זה מה שצריך ללמוד פה בנקודה הזו. תלמיד: לכן הוא ביקש ממנו.

כ'ק האדמו"ר: לכן הוא ביקש ממנו. אתה אומר זאת אומרת הוא רצה להגיע לברור, טוב, בענין ההנהגה באופן כללי על השאלה ששאלנו בהתחלה אם הוא היה צריך לבקש ממנו לבא או לא יש ענין שכתוב "לפני עיור לא תיתן מכשול", כן, לא צריך להעמיד אנשים בניסיון, אנחנו לא רוצים שיעמידו אותנו בניסיון אנחנו לא צריכים להעמיד אחרים בניסיון, מצד שני כששואלים האם בן אדם צריך לנהוג כמו רבי או לא, אנחנו בחיים שלנו בדברים שלנו, אני חושב שלפעמים כן ולפעמים לא, אין תשובה מוחלטת.

לפעמים אדם כן צריך לעשות שיקולים ולבדוק עד איפה שהוא יכול לא להכשיל את השני ולא להכניס אותו לניסיון, לא לבייש אותו ולא להלחיץ אותו, ולפעמים הוא לא צריך לעשות את השיקולים האלה, הוא צריך ללכת בתמימות, הוא מזמין, אם השני לא בא הוא לא נעלב, שהוא לא בא ולא כלום, כן, לפעמים ככה לפעמים ככה מתי להחליט זה קשה מאוד לדעת צריך הרבה התבוננות, לא חושב שיש כלל אחד, אבל זה בא להראות לנו את שני האפשרויות, כן מישהו רוצה להגיד משהו? למדנו במעשיה אחרת על אותו רב שיצא למדבר לטייל ובא חסיד אחד ממולו, והחסיד אמר לו 'למה טרחתם לבא לקראתי?' אז הוא אומר 'לא אני יצאתי לטייל, בכלל לא באתי לקראתך' בכלל לא ידעתי שאתה בא, ואז דנו אם הוא עשה נכון שאמר לו או לא, אז הוא רצה להגיד שלא תהיה גנבת דעת שיהיה אמת, מי זה היה? רב ספרא, אז הוא רצה להגיד שלא תהיה גניבת דעת, שתהיה האמת, הטענה שהושמעה נכונה ז"א אותו רב שיצא לטייל ופגש את החסיד והחסיד אמר לו 'למה טרחתם', אז הוא יכל להגיד לו 'כן טרחתי כי אתה איש גדול ובאתי לכבד אותך' וזה לא נכון, היה מרויח עליו כן, סתם, הוא לא התכוון, אז זה אסור ולכן הוא אמר לו ואפילו שהיה בזה שפיכות דמים קצת, כי הוא אמר לו בעצם אתה לא כ"כ חשוב כמו שחשבת, הוא קצת בייש אותו לפני התלמידים שמה.

תלמיד: היה צריך להגיד לו אתה ראוי שייצאו לפניך, אבל הפעם לא יצאתי לפניך.

כ"ק האדמו"ר: כן, אבל הוא לא אמר לו כי הוא לא התכוון, הוא דובר אמת בלבבו, זה הענין.

כנראה שרבי בכל זאת סבר שיש סיכוי שאצלו הוא כן יאכל ברב במקרים, אצל רב היהודים אולי לא היה אוכל, עובדה שהוא הסכים לאכול לכתחילה, אם לא היתה הבעיה של הפרידות, הוא היה אוכל אצלו.

תלמיד: ועובדה שבסוף משמים השאירו אותו בהנהגה שלו.

תלמיד: בתקופה שבה מדובר היו קובעים הלכה לדורות, אז אם צדיק רוצה להזמין צדיק מסוים אליו, השיקולים של הכלל עומדים על הפרק. חושבים אם זה יהיה לטובת עם ישראל או לא, לא חושבים מה הוא יחשוב אם הוא יעלב או לא הצדיק עצמו.

כ"ק האדמו"ר: תארו לכם שהיה אותו מקרה שרבי פנחס בן יאיר היה עובר קרוב לבית של רבי ורבי לא היה יוצא אליו ולא היה מזמין אותו, מה היו אומרים? איך זה היה נראה? ז"א פה לא היתה לו בכלל ברירה, איך הוא לא יזמין אותו? עובר צדיק ברחוב איך הוא לא יזמין אותו? אם לא היה מזמין היו אומרים שהוא מזלזל בו, הוא חושב את עצמו, כל מיני דברים היו אומרים.

יש שתי גישות, הצדיק לא הולך לאיזה מקום בגלל שהמקום לא מושלם, או שהצדיק דוקא הולך למקום הלא מושלם כדי לתקן את המקום, לזכות את בעל הבית, נניח בעל הבית קמצן והוא לא נוהג להזמין אבל לא נעים לו, בכל זאת עבר שמה צדיק, אז הוא ואמר לו כבודו יכנס, אז הצדיק לא נכנס כי הוא רואה שההוא סתם מבקש, אז הוא לא מתקן אותו בעצם ויש גישה שאם היה נכנס אולי משלא לשמה, יבוא לשמה, יפתח לו הלב יהרהר בתשובה ופעם הבאה זה יבוא לו באמת כמו שצריך, שתי גישות, היו צדיקים שנהגו כך והיו שאחרת, רבי בונם מפשיסחא היה נוהג להיכנס לכל המקומות הלא מתוקנים כדי לתקן אותם, היו מרננים עליו, מה אתה נכנס ומדבר עם כופרים וכל מיני דברים כאלה, זו גישה של דין, של צמצום, של גבורה, העיקר שאנחנו בסדר, אם השני מקולקל זה לא עסק שלי מה אני יכול לעשות, אני לא רוצה להתלכלך.

ויש גישה שאם הוא לא מתוקן, גם אני לא מתוקן, חסר לנו בעם ישראל ונלך במסירות נפש ונתקן, יכול להיות שהתשובה היא כזו, שאם הצדיק יודע שבזה שהוא יכנס לא יהיה לאדם תיקון ואולי ההיפך אז צריך לשקול, אם הבן אדם נמצא במצב רוחני שבזכות זה שהצדיק יתארח אצלו הוא יעשה תשובה ויהיה מתוקן אז כדאי שייכנס למרות שהוא באמת אחד בפה אחד בלב, אבל מזה שהוא יכנס אם הצדיק שוקל שבזה שהוא יכנס לא יהיה לו תיקון ההיפך ירכלו אח"כ, יגידו תראו הצדיק נכנס אכל, ותראו איך הוא נראה, ובמקום תיקון יהיה קלקול אז בטח שלא צריך להיכנס זה שיקול אחר אם הצדיק מרגיש את עצמו חלש והרשעות של האנשים יכולה להשפיע עליו אז לא צריך להיכנס, ז"א אין מצוה שאדם יפול בשביל להקים אחרים, אם הוא יודע שהוא יפול לגמרי, לא כדאי לו להתעסק בזה.

ידוע שבחמורו של רבי פינחס בן יאיר היה מגולגל ישמעאל ונראה שהחמור נהג כך כדי לתקן את הגניבות שיש בישמעאל ש'בני ישמעאל גנבים' כתוב אז לכן הוא לא רצה לאכול מה שאסור לו לאכול.

טוב אנחנו אמרנו בימים האחרונים שבתוך החמור של רבי פינחס בן יאיר, היה מגולגל ישמעאל בנפש של החמור שמה, ודיברנו על היחסים המיוחדים ביניהם.

עכשיו בספר הזה 'גלגולי נשמות', של הרב מנחם עזריה מפאנו, זה ספר קדוש, הוא מביא שגם החלק הרע של עשיו היה מגולגל בתוך החמור של רבי פינחס בן יאיר אז היה צריך לתקן את שניהם. ושניהם נכשלו באותן עברות של גזל ושוד. והחמור של רבי פינחס בן יאיר

היה ניזהר בדברים האלה. עכשיו אנחנו חוזרים לעוד כמה עניינים פה. אנחנו רואים פה כמה שלבים בבירור:

"נתנו שעורים לחמורו, ולא רצה חמורו לאכול. חבטו השעורים בנפה, כדי לנקות אותם. וגם כן לא הייתה אוכלת השעורים. ניקרו השעורים בידים, מין האבנים והפסולת כדי שיהיו נקיים, ועדיין לא הייתה רוצה לאכול", רק עד שיעשרו את המעשר. כמה שלבים יש פה? ארבע שלבים, מה אתם אומרים על זה? זה כנגד ארבע עולמות. נו, מי יסביר: עולם העשיה. רובו רע, מיעוטו טוב ככה עם השעורים בהתחלה, בלי בירור. עולם היצירה מתחיל יותר התיקון, יש יותר טוב יש פחות רע. עולם הבריאה: רובו טוב מיעוטו רע. כבר כמעט לא נשאר כלום. עולם האצילות, כולו טוב, "לא יגורך רע". אז זה סדר באמת של התיקון, על פי הסוג זה א'.

"שמע רבי שרבי פינחס בן יאיר בא, יצא לקראתו, אמר רבי לרבי פינחס בן יאיר. הן היה פניו של רבי שמחה, מפני שלא היה רגיל רבי פינחס בן יאיר להנות משל אחרים" טוב אתם זוכרים את כל השלבים פה כן, מה אתם אומרים על החלק הזה של הסיפור? זה כבר בשלב של הסיפור עם הפרדות, כשרבי פינחס בן יאיר חזר, אז הוא לא רצה לאכול, כי הוא ראה את הפרדות שם ופה שאלה אחת גדולה, לפני שניכנס לכל הפרטים, והיא: רבי החזיק פרדות, ואסור להחזיק פרדות?

תלמיד: להחזיק מותר. אסור לעשות פרד אבל מותר להחזיק.

כ"ק האדמו"ר: לא מצד זה של פרדות, מצד זה של מזיקים. אבל בשביל זה הוא לא רצה לאכול אצלו. נותן מכה הפרד וזה לא מתרפא השאלה היה אם רבי פינחס בן יאיר כל כך הקפיד לא להיכנס לאכול אצל רבי, כי היה לו פרדות, כי הוא אומר שהמלאך המשחית נמצא שם אז למה רבי החזיק אותם בכל זאת.

תלמיד: יש פה אולי מחלוקת בתפיסה,

כ"ק האדמו"ר: הוא אמר שהוא לא נכנס לשם בגלל שזה סכנה, לא בגלל שזה פרדה, לא בגלל שזה אסור מההלכה, ושהוא לא רוצה להנות ממהו שמלכתחילה אסור, ובדיעבד מותר, לא זה בגלל הסכנה.

תלמיד: לפי ההלכה מותר, רבי פינחס בן יאיר הוא גילגול של אברהם אבינו, זה עניין של חסד.

כ"ק האדמו"ר: זה נראה לך חסד או זה נראה לך הקפדה?

תלמיד: זה גבורה שבחסד, לכאורה, הוא מקפיד על עניינים שבחסד, הוא לא מוכן לתת יד לעניין של היזק לאחרים. זו הנהגה שלו.

כ"ק האדמו"ר: לפי זה, לכאורה, אין פה שום חסד, אלא להיפך כיוון שהוא לא משאיר שום ברירה לפרידות האלה בעולם; אין שום פיתרון, הוא סגר אותו מכל הכיוונים הוא לא רצה להיכנס לבית של רבי בגלל הפרדות, נכון? אז השאלה הראשונה, מה איכפת לו, אז הוא לא יחזיק פרידות, מה איכפת לו אם רבי מחזיק? אלא הוא לא רצה לתת כוח, לתת דוגמא, שהנה רבי מחזיק פרדות, והוא לא מסכים והוא נכנס, כן? זה נראה אצלו כמו שאומרים היום משהו יש לו משהו שאסור להחזיק בבית, אז הוא לא נכנס אליו, כדי שלא יחשבו שמותר, זה מה שהוא רצה ללמד אותנו, שלפי דעתו זה לא טוב שיש פרדות, לא מחזיקים פרדות, בשביל זה הוא לא נכנס, נכון? כדי שאחרים לא ילמדו מרבי, להחזיק פרדות, זאת אומרת, שהוא באמת לא נותן מקום לפרדות אז איפה חסד יש בזה?

מה שפה בסוף הסיפור רואים שמשמים הסכימו לרבי פינחס בן יאיר שהפסיק ביניהם הר בינו לבין רבי זה חותמת מלמעלה שהגישה שלו נכונה, לכאורה.

תלמיד: אולי גם אם רבי יוריד להם את הפרסות וישלח אותם זה בשביל רבי פינחס בן יאיר אז זה מוריד את ההנהגה של רפב"י.

כ"ק האדמו"ר: איך?

תלמיד: כי הוא עושה את זה בגללו, זאת אומרת עדיין יכול להיות היזק מפרדות בעתיד. **כ"ק האדמו"ר: מי מוריד מההנהגה שלו?**

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר.

כ"ק האדמו"ר: זה לא הבעיה. כי הוא לא הסכים עם שום פיתרון. זה לא בגלל זה שהוא הסכים. הוא לא מסכים בכלל עם המצב, אבל פה יש מצב קשה, הוא לא מסכים עם המצב, ואין לו שום פיתרון למצב. הוא משאיר את רבי, מנודה כזה, מוקצה, אסור להיכנס אצל רבי, בגלל שיש שם פרדות, אז אסור להיתפטר מהפרדות ואסור למכור אותם ואסור כלום. גמרנו, הוא לא יאכל אצלו לעולם. כי יש לו פרדות, עד שימותו לבד.

תלמיד: כתוב לנו בשבת שורך ועבדך וחמורך, לא מוזכר פרד - יש מציאות שריבוננו של עולם קבע. ופרד הוא לא במציאות, לכן פרד מזיק.

כ"ק האדמו"ר: יש גם כן מספיק בהמות וחיות שהם כן לכתחילה במציאות וגם מזיקים: שור... לא להתפלל דברים באוויר, לרדת לפשט קודם, ברור שלפי ההלכה, אם יש פרדות, אז מותר להחזיק פרדות. אבל בודאי שצריך להחזיק אותם במקום שבו אדם לא ינוק מהם. ופה רבי פינחס בן יאיר, נכנס פתאום דרך הדלת של הפרדות. זאת אומרת שכל אדם מהרחוב שלא יודע שיש פרדות, יכול להיכנס לשם ולהינזק, ולכן הוא הזדעזע מהענין הזה, אולי הפיתרון בכל זאת היה שיהיה פרדות אבל יהיו סגורות באיזה מקום, עם שלט, ואי אפשר להיכנס. למה את זה לא אירגנו פה. אי אפשר להחזיק פרדות בצורה לא מסוכנת בבית בחצר משהו? ואם הם היו ככה מוחזקות בצורה לא מסוכנת, הוא היה יושב לאכול אצלו? השאלה היא אם עצם החזקת הפרדות, לא משנה איך הוא מחזיק אותם, חוסם מלהיכנס אצלו, או רק בגלל שזה בצורה מסוכנת. עובדה שהוא התפרץ לאיזה דלת והיה שמה פרדות.

"ולכשבא בחזרה נזדמן שנכנס בזה הפתח שהיו עומדים שם פרדות של רבי אמר רבי פינחס בן יאיר: המלאך שהוא בביתו של זה ואני אסעד אצלו?" נו אתה מבין בזה, לא?

תלמיד: אולי רבי פינחס בן יאיר ראה בזה סימן, אולי יש עוד דברים שהוא לא ראה. **כ"ק האדמו"ר:** אתה אומר שרבי פינחס בן יאיר חשד כבר באופן כללי על רבי, זאת אומרת אם בן אדם לא שומר שהפרדות שלו חלילה לא יהיה איזה סיכוי שהם יזיקו, אולי הוא לא שומר עוד דברים, ולכן הוא לא רצה להיכנס, יפה מאוד, זאת אומרת אצלו זה היה סימן, אה... הוא לא הקפיד בזה, אולי מי יודע הוא לא מקפיד במשהו אחר, אבל מדובר ברבי. לא באיזה איש מהרחוב.

תלמיד: דווקא איתו צריך להקפיד יותר.

כ"ק האדמו"ר: איתו צריך להקפיד יותר? 'כחוט השערה', נניח בן אדם נכנס לבית שחסר מעקה, או מעקה רעוע, או משהו, אז הוא כבר צריך להקפיד על בעל הבית, פה יש את המלאך המשחית, הוא לא יכנס ולא יאכל ולא יגייד לו שלום ולא יתעסק אתו בכלל? זה לפי השיטה הזאת.

תלמיד: אדם רגיל לא, אבל אצל צדיקים זה כמו חוט השערה.

כ"ק האדמו"ר: איפה רואים פה את העניין של כחוט השערה?

תלמיד: בהר.

כ"ק האדמו"ר: יפה מאוד! בהר! מדבר כזה, יש הר שאי אפשר לעבור, תראה איזה הבדל בין אחד לשני.

זאת אומרת שבדרגות הגבוהות הדקויות יש להם להפרשים בדרגה, זה כבר מאוד מאוד גדול. ואיפה העניין של לדון את חברו לכף זכות? רק בגלל שראה את הפרדות ולפי דעתו זה היה מסוכן, הוא כבר פסל אותו וגמרנו, ומי אמר שצריך להיכנס דרך השער של הפרדות, אולי היה שלט?

תלמיד: אולי זימנו אותו משמים.

כ"ק האדמו"ר: זה גם כן בעיה, למה בן אדם מזמנים אותו מהשמים דווקא לראות את התקלה של השני, איפה הוא חלש איפה לא הקפיד, למה? למה זימנו אותו? חוץ מזה אני מתאר לעצמי, יש בית, יש רפת, יש בהמות יש כל זה, כן? בכל זאת יש שער ראשי גנב ניכנס מהצד, אדם מכובד נכנס מהשער הראשי, לא מהצד של הפרדות, בטח הפרדות לא היו בדלת הראשית של הבית. אז למה הוא נכנס משם ואם בן אדם נכנס משם, אולי הוא יתקל בעוד דברים.

שבן אדם, להבדיל, לא מצפים שיכנסו לו לבית, אולי הוא לא בצניעות אולי הוא לא לבוש יפה? אולי אני לא יודע מה? פיתאום נכנסים לו מאיזה מקום, אין פה איזה בעיה עם זה? תלמיד: יכול להיות שזה שהוא נזדמן לשם משמע שזה לא מקום שאי אפשר להכנס דרכו.

כ"ק האדמו"ר: הוא טעה, הוא לא היה נכנס בשער צדדי, זה היה נראה כמו השער הראשי, והוא טעה, לא היה הפרש בין השער הראשי, לשער של הפרדות.

תלמיד: הוא היה עשיר רבי.

כ"ק האדמו"ר: הוא היה עשיר, אולי היה להם טרקלין שמה...

תלמיד: בגלל זה כתוב נזדמן.

כ"ק האדמו"ר: נזדמן זה לא בכוונה טוב את זה צריכים ללמוד, לבית נכנסים דרך השער הראשי, דופקים בדלת, לא נכנסים מהשער האחורי, כן? הוא טעה, אז זה מתוך טעות עכשיו משמים הוליכו אותו לשם אומרים פה, אחד התלמידים, בדרך שאדם רוצה ללכת מוליכים אותו. בעצם רבי פינחס בן יאיר היה מאוד קפדן, בכל מיני דברים, כבר ראינו, והוא לא רצה להיכשל, הוא לא רצה להיכשל. הוא בטח לא רצה לתת כוח למקום, שיש שם איזה בעיה, כמו שאומרים, לכן שלחו אותו משמים, דווקא להיכנס בשער הזה. לראות את הבעיה.

תלמיד: אולי כל הבעיה זה מצד הסיטרא אחרא, שלא רצה ששני גדולים כאלה יפגשו כי מי יודע מה הם היו מתקנים.

כ"ק האדמו"ר: אבל עובדה שצמח שמה הר, אז זה לא היה מהסיטרא אחרא. והחשש שלו להיכנס למקום שהוא לא מושלם זה בכלל דרך נכונה? הגישה הזאת היא נכונה? כל הזמן לחשוש ולא להיכנס לבית שיש בו אולי איזה שמץ של משהו לא בסדר? או צריך לדון כל אחד לכף זכות, ובטח אם זה חכם כזה כמו רבי.

תלמיד: זו הייתה דרך החיים של רבי פינחס בן יאיר, הוא לא חיפש, זה הדרגה שלו.

תלמיד: יכול להיות שהיה קנאי כמו פינחס הכהן.

כ"ק האדמו"ר: יכול להיות שהוא ראה את המלאך בעצמו הוא אומר פה, ואני לא ביטאתי את השם. "**המלאך המשהית נמצא בבית, ואני אכנס שם?**", היות שיש מקום סכנה, הש.ט.ן. מקטרג, אז אולי הוא כבר ראה את המלאך בעצמו, אולי הלך להיות שמה, איזה היזק באמת. אז מה הוא באמת יכנס שם אנחנו לא רואים מלאכים, ולא רואים שום דבר אבל הוא ראה, בשביל זה הוא לא נכנס, ככה זה נראה. משמים רצו להראות לו לאיפה הוא נכנס. תלמיד: אם רבי מחזיק פרדות בצורה מסוכנת, אז סימן שבאיזה מקום ביתו לא פתוח לרווחה.

כ"ק האדמו"ר: כתוב בזהר על איוב למה הוא נענש? כי הוא לא רצה לתת שום חלק לסיטרא אחרא, ובכל קורבן וכל דבר נותנים חלק לסיטרא אחרא. אם זה מים אחרונים וכו' הוא רצה שכל הזמן, יהיה שלמים ועולות, והכל כליל להשם. ואז בזמן יציאת מצרים, כשהשם יתברך רצה לשמור על עם ישראל, הוא הפנה את הש-ט-ן על איוב, שיסה אותו עליו, שיתעסק אם איוב, ושיקח ממנו את החלק שהוא לא נתן, כל מה שהוא לא נתן לסיטרא אחרא, עכשיו הסיטרא אחרא יש לה צורך קיום עד גמר התיקון. נכון? אז היו נותנים לה שעיר לעזאזל וכל מיני דברים. פה נראה שתי הגישות של רבי, ושל רבי פינחס בן יאיר. בעניין הזה שרבי פינחס בן יאיר. רצה שלימות, אין.

אבל, ממה נפשך, ואין שום חלק לסיטרא אחרא בבית של בן אדם? הרי שירותים שאדם הולך זה אוכל לסיטרא אחרא, זה לא שייך לסיטרא אחרא? ועוד דברים שיכולים להיות שם? ורבי נראה, שהוא בדרגה יותר בתוך העולם, יש לו פרדות יש לו עסקים, יש לו עניינים, אז הוא חשב כנראה סבר, שזה העולם צריך תיקון פרד זה באמת סיטרא אחרא

כי מלכתחילה, השם אמר לא לעשות פרד, זה לא חמור זה לא סוס, זה פרד, זה כלאיים, מלשון פירוד, הוא החזיק את זה אצלו בבית. הוא יכל להחזיק סוסים יכל להחזיק חמורים, מה צריך להחזיק פרד? אולי הוא רצה לעשות בזה שימוש כן? אולי דווקא הייתה לו השקפה, שלא צריך להיות יותר מידי למעלה, צריכים להיות בתוך הטבע, להשתמש במה שיש, לתקן מה שיש, ויש גם מקום לסיטרא אחרא, ואולי כאן סבר רבי פינחס בן יאיר, שאסור ולא רק שאסור גם מה שכבר נתת לו מקום, זה יותר מידי זה מסוכן.

כבר עברת את הגבול, יש פה סכנה, אם תחזיק פרדות תחזיק אותם שמה. אתה החזקת אותם במקום שאפשר לטעות ולהיכנס, אז יש פה יניקה ויש סכנה, לכן הוא הקפיד יותר.

בעניין ההשוואה בין אברהם אבינו לרבי פינחס בן יאיר והחמור שהיה משרת אותו וככה רבי פינחס בן יאיר הלך למצוות וזיכה את החמור שהיה גם גלגול של ישמעאל וזה היה התיקון שלו, של ישמעאל, ואברהם היה קצת רחמן, לא קצת, רחמן גדול! הוא היה מידת החסד, אז הוא התפלל: 'לו ישמעאל יחיה לפניך', וכשרה אימנו בצד הפעילה את מידה הגבורה לגרש אותו כדי שלא יקלקל את יצחק ולא ינק מהקדושה, אברהם זה כאב לו, אהה זה כאב לו? עכשיו אתה תהיה עליו, אתה תחנך אותו, כמו שמחנכים חמור, לך ימינה לך שמאלה, גבורה. עכשיו ישמעאל היה בן של מי? של אברהם, ואימא שלו מי הייתה? הגר. טוב זהו בנתיים, יש לכם מה להוסיף.

אנחנו עכשיו פה בסוף הסיפור עם הפרדות, יש פה כמה שאלות קשות מאוד. קודם כל, אתמול שאלנו, מדוע רבי הזמין, את רבי פינחס בן יאיר, אם הוא ידע שרבי פינחס בן יאיר לא נוהג לאכול אצל היהודים? הוא לכאורה העמיד אותו בניסיון, אחר כך הוא גם חשב אותו. שהוא לא רוצה ליהנות משל אחרים, והסתבר שזה לא רוצה ליהנות מסעודה של עני, שלא מספיקה לבעליה או שהוא לא רוצה להשתכנע מהזמנה שהיא לא אמיתית, אחד בפה ואחד בלב, זה לא בגלל שהוא לא רוצה ליהנות מישראל, אלא רק בשתי התנאים האלה. כן?

אז זה טוב שהוא הזמין אותו, כי ככה התברר מה באמת חושב רבי פינחס בן יאיר. אם הוא לא היה מזמין אותו לא היה יודע, שאלנו הרבה שאלות על העניין הזה עכשיו השאלה כאן אחרי שהוא הזמין אותו פעם אחת הוא עשה את שלו רבי עשה את שלו. עכשיו אם רבי פינחס בן יאיר רוצה להיכנס יכנס אם לא, לא. בסוף השיעור אתמול אמרנו ממה נפשך?! מה יכול להיות שרבי פינחס בן יאיר ליד הבית של רבי, ורבי יודע ולא יזמין אותו? הוא חייב להזמין אותו גם הכנסת אורחים גם כיבוד חכם, מה זה? לא יזמין אותו? מה יגיד אם הוא לא יזמין אותו? זה פוגע בכבודו של רבי פינחס בן יאיר חוץ מהזכות, נניח הוא לא רצה להטריח אותו, להכניס אותו לאי נעימות בכל זאת הוא חייב להזמין אז הוא הזמין כל הכבוד. רבי פינחס בן יאיר אמר, עוד מעט אני הולך לפדיון חוזר ואז אני אכנס אצלך כן? ואז הוא בא ומוצא את הפרדות האלו נכנס באיזה שער, מוצא שיש שם פרדות. והוא רואה את המלאך ההוא אומר איך הוא יכנס פה? וכתוב כאן שרבי ממשך להפציר בו:

"והיה רבי מפציר ברבי פינחס בן יאיר הרבה". מה זה הדבר הזה? מה פתאום הוא מפציר בו? מילא פעם אחת הוא חייב, פעם שניה, להראות רצון טוב, מה הוא ממשך להפציר בו? הוא רוצה שיאכל אצלו? מה הוא לא מכיר את רבי פינחס בן יאיר אם הוא אמר שלא יאכל הוא לא יאכל.

תלמיד: יש עניין להזמין תלמיד חכם.

כ"ק האדמו"ר: בסדר, הוא הזמין התלמיד חכם לא רוצה להיכנס כי הוא ראה בעיה בבית הזה, שיש פרדות שיכולות להזיק. אז הוא התלבש על זה והוא לא רוצה לאכול, כל הפתרונות שהביא לו רבי הוא בכלל לא מקבל אותם, אז עכשיו אנחנו לא מתעסקים עם רבי פינחס בן יאיר אנחנו מתעסקים עם רבי, למה בכל זאת מפציר בו? הוא הציע כל מיני פתרונות לגבי הפרדות אחרי שרבי פינחס בן יאיר דחה אותם, הוא בכל זאת הפציר בו.

תלמיד: אולי רבי חושב שהעניין של הפרדות זה רק תירוץ, שהוא לא רוצה להתארח אצלו.

כ"ק האדמו"ר: אין דבר כזה, רבי פינחס בן יאיר, קיטלג שיש לרבי כסף והוא באמת מאמין לו שהוא רוצה שיכנס אצלו. ולכן הוא הסכים. ודאי שהוא לא חשש מכשרות או דברים כאלה זה ברור. למה הוא בכל זאת מפציר בו? נו להפעיל את המכונה.

תלמיד: זה גורם לרבי צער שהוא לא בא.

כ"ק האדמו"ר: נו אז מה הוא דואג לצער שלו?

תלמיד: אם רבי פינחס מקפיד עליו, זה אומר שיש עליו דין.

כ"ק האדמו"ר: מה זה יעזור שהוא מפציר בו הרי הוא יודע שרבי פינחס בן יאיר קבע עובדה והוא לא ישנה הוא כבר הציע לו את כל הפתרונות והוא לא רוצה לשמוע.

תלמיד: אולי הוא לפני משורת הדין יסכים להיכנס.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא מסכים הוא לכאורה מכניס אותו ללחץ הוא כביכול מעמיד אותו במצב לא נעים, הוא כבר את שלו אמר, הוא לא קיבל שום פיתרון בעניין הפרדות. ובכל זאת הוא מפציר בו.

תלמיד: אולי ככה זה ההלכה.

כ"ק האדמו"ר: לא לא.

תלמיד: אולי הוא רואה את זה באמת שנוצר בניהם הר.

כ"ק האדמו"ר: למי הוא דואג, למה הוא מפציר בו? הוא דואג לעצמו. הוא דואג לרבי פינחס, הוא דואג לשניהם הוא דואג למצב?

תלמיד: כמו שרוצים להגיע לאמת, יקח שנה, מה זה משנה? הוא רוצה להבין מה התיקון

כ"ק האדמו"ר: אבל זה לא שאדם חוקר את עצמו, את הלב שלו. הוא עכשיו מפציר ברבי פינחס, זה מישהו, אחר, חיפון לו, לכאורה, הוא מכניס אותו ללחץ, לאי נעימות הוא אומר לו לא, גמרנו. אז מה פה הבעיה? הוא ראה שיש שם סכנה עם הפרדות; ואיפה שיש סכנה זה לא צחוק. "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" במקום סכנה ה.ש.ט.ן. מקטרג, אז הוא ראה את ה.ש.ט.ן. שמה הוא ראה את המלאך, שיכול משהו להיכנס שמה והפרדה תנשוך אותו וזהו, הלך עליו

תלמיד: מענין למה לא הצליח לסגור אותם

כ"ק האדמו"ר: לא הצליח אולי לא היתה לו אפשרות אולי בזמן שהם סגורים, זה בסדר, אבל בזמן שמוצאים ומכניסים אותם, אין סכנה? עצם ההימצאות של הפרדות זה סכנה

תלמיד: למה זה כזאת סכנה?

כ"ק האדמו"ר: כי הם נושכים, והנשיכה לא נירפאת. אז אם היא לא נירפאת, אדם יכול למות מזה לא?

תלמיד: אז למה הוא החזיק אותם?

כ"ק האדמו"ר: היה צריך אותם הוא סבר שאפשר למה יש חשמל מה? חשמל זה לא סכנת נפשות? אנחנו יכולים לחיות בלי חשמל? למה לשים תנור נפט בבית, זה לא סכנה? זאת אומרת יש אילוצים של החיים, כמו לעלות על מכונית זה לא סכנה? לא תעלה על מכונית? כל תקופה יש אילוצים של החיים, שגם אם יש סכנה, מה אתה יכול לעשות? אז בן אדם שחי בתוך החיים, ורבי היה חי בתוך החיים, היה לו נכסים היה לו ענינים, אז היה לו פרדות מה? זה לא שהוא החזיק שם איזה נחשים ארסים או משהו הוא החזיק כלי תחבורה, מה זה, צריכים אותו, לעבודות לכל מיני דברים, חוץ מזה יש פה בכלל שאלה, וחמור זה לא מסוכן? חמור זה גם כן מסוכן, ורבי פינחס לא היה לו חמור? בעיטה של חמור זה צחוק? או נשיכה של חמור?

תלמיד: זה מתרפא

כ"ק האדמו"ר: לא תמיד זה מתרפא, לפעמים אדם יכול לחטוף בעיטה של חמור, ולשבור לו משהו אני מכיר אחד כזה, שחטף בעיטה של סוס, וניזוק מאוד קשה שנים, בסוף נהיה לו המחלה ההיא באותו מקום, כן, 'וחי בהם', מה, אפשר למנוע את כל הסכנות? באר זה לא דבר מסוכן? דבר מסוכן. בכל זאת יש באר, מאיפה ישתו מים? למה הוא מפציר בו?

תלמיד: כמו במשא ומתן, מנסה בכל מחיר, הוא כבר אמר לו שהוא רוצה לאכול אצלו.

תלמיד: אני חושב שרבי פשוט יודע שאם הוא מפספס פה את הפגישה הזאת, נוצר החיץ הזה, שאולי הוא לתמיד. אז הוא לא מוכן לוותר.

כ"ק האדמו"ר: מה הוא דואג על הדרגה שלו?

תלמיד: לא.

כ"ק האדמו"ר: הוא דואג מזה שיש שם פער במדרגות, כמו רבי פינחס בין יאיר בדרגה יותר גבוהה, והוא בדרגה יותר נמוכה? מה לא? הנה "בכה רבי ואמר ומה בחייהון כך במיתתן על

אחת כמה וכמה"

תלמיד: זה לא על עצמו. הוא בוכה שיש חיץ בין צדיקים.

כ"ק האדמו"ר: לא, יש לכאורה חיץ לא רק בין צדיקים, יש כביכול חיץ בדרגות, כמו שכתוב על רשב"י, שבהיכל שלו, מי שנראתה הקשת בימיו, לא יכול להיכנס הוא שואל "ניראתה קשת בימך?" אז אי אפשר להיכנס אם כן. זאת אומרת בעולם האמת כל צדיק בדיוק לפי מה שהוא שמה הוא. או כמו שלמדנו על רבי יוסי בן של רב אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי, שרצו לקבור אותו ליד רבי אלעזר אבא שלו והנחש ששמר שמה לא נתן יצאה בת קול ואמרה, לא בגלל שזה גדול מזה, אלא בגלל שזה סבל צער מערה רבי אלעזר בן רבי שמעון ולרבי יוסי לא היו כאלה יסורים. אז הוא לא יכול להיקבר לידו.

בגלל זה כאן בעולם הזה - הכל גמיש ניראה לנו, אבל למעלה זה לא גמיש כל אחד בדיוק מה שהוא, עולם האמת, אז זה מה שבכה רבי דאג שנעשה הר ביניהם זאת אומרת שהוא רבי פינחס בין יאיר, בדרגה אחרת מהדרגה שלו, אז בזה שהוא הפציר, אולי הוא הפציר בגלל מה? לזכות להיות בדרגה של רבי פינחס בין יאיר?

תלמיד: האורח הוא משפיע בחינת יסוד והמארח מקבל, הבית בחינת מלכות. אם הוא יכנס הוא משפיע לו ברוחניות, בגשמיות.

כ"ק האדמו"ר: לכאורה, הבעל בית משפיע והאורח מושפע ומקבל. אתם זוכרים את משל האורח שלמדנו פעם? מפציר המארח באורח שיאכל ורק אז האורח אוכל. בא אורח רעב בעל הבית נותן לו אוכל, האורח לא רוצה לאכול, אומר 'לא תודה' שואל אותו 'למה?' האורח אומר שאם הוא מקבל אוכל זה לחם ביזיון, הוא לא עבד בשביל האוכל הוא מתביש, הוא לא רוצה לקבל מתנת חנינם. הוא אומר לו 'לא תודה'.

בעל הבית מפציר בו 'אולי בכל זאת תיקח'. 'לא תודה אני לא רוצה' 'בכל זאת תיקח' 'לא תודה אני לא רוצה' 'בכל זאת תיקח'.

בסוף האורח רואה שאם הוא יאכל הוא יעשה נחת רוח לבעל הבית, זה לא שהוא יעשה נחת רוח לעצמו שיאכל אלא עצם זה שהוא מוכן לקבל מבעל הבית, הוא עושה לו נחת רוח. יוצא שכלי הקבלה שלו, הופך להיות כלי להשפעה. אז זה לקבל על מנת להשפיע, ולכן הוא מוכן לקבל, ואז הוא אוכל וזה לא עושה לו שינוי צורה. וזה לא עושה לו לחם ביזיון בגלל שעכשיו הוא עושה נחת רוח לבעל הבית למרות שהוא פיזית אוכל, אבל הוא עושה למארח נחת רוח, כן? אז יש פה ענין שבעל הבית מפציר, רבי מפציר בו, בכל זאת תאכל הוא גם מראה לו את אהבתו אליו, הוא לא עושה את זה כמו שאומרים סתם אולי הוא רוצה תיקון מה שאנחנו רואים פה בבעיה הזאת עם רבי פינחס בין יאיר זה שהוא לא השאיר לו שום פתח לתיקון זה הנושא השני שרצינו לדבר אומר רבי נחמן מברסלב, אם אתה מאמין שאפשר לקלקל תאמין שאפשר לתקן. רבי שהוא לא היה אדם פשוט רבנו הקדוש כן? היו לו פרדות בבית, שאין איסור בהלכה להחזיק פרדות, מה הוא כבר עשה? ובכל זאת משמים רואים שהיה הר זאת אומרת שרבי פינחס בין יאיר צדק, יש פער בהנהגה של זה לעומת ההנהגה של זה, אז רבי כביכול עכשיו נמצא בדרגה שיש לו בעיה, יש לו פרדות והוא רוצה להתפטר מהם, לעלות לדרגה יותר גבוהה ורבי פינחס בין יאיר לכאורה לא נותן לו שום פתח. משאיר אותו בלי תיקון. ממה נפשך אם להחזיק פרדות זה לא טוב, ולכן אני לא ניכנס אצלך אז בא ניתן לך פתרון, מה אני משאיר אותך סגור מכל הכיוונים ואני לא ניכנס, אבל אתה תישאר בדרגה הזו. אתה עשית שטות, בעצם מה אומר רבי פינחס בין יאיר: אתה עשית דבר לא בסדר זה שאתה מחזיק פרדות, כי הפרדות מסוכנות אז אומר רבי, טוב אני אתקן את זה, אומר לו, לא, אי אפשר לתקן, זהו, אתה לקחת פרדות, אתה תישאר עם הפרדות. אין ולכן הוא מפציר, כי אין פתרון לבעיה, הוא רוצה לתקן ולא נותנים לו.

תלמיד: אולי הם הבינו שיש פה בירור של המדרגות, רבי עסק בפשט - ערך את

המשנה ורבי פינחס בין יאיר, היה מתלמידיו של רשב"י, למד את הסוד, כל אחד והתפקיד שלו.

כ"ק האדמו"ר: התחלת: תכל'ס. אתה רוצה להגיד כל אחד והתפקיד שלו וזהו? כבר עשיתם תאוריה, ועל זה אתם? בונים, תרדו לפשט זה תאוריה רבי פינחס בין יאיר לא נכנס לבית של רבי בגלל? שרבי לא ראוי ללמוד סוד הוא לא נכנס אצלו, כי יש פרדות מה אתם מתחילים? להמציא המצאות. אולי תעשו גימטריות ונוטריקונים ונפתור את הבעיה?

יש פה שאלה חמורה: איך הוא לא נתן לו פתרון בכלל? זאת אומרת, ההשתוקקות של רבי? להפציר בו ולהפציר בו, ואחר כך הבכי שלו. זה מראה שהוא השאיר אותו בלי? פתרון, שום קטע, אין, לא יעזור כלום מה שתעשה, הוא מקטרג עליו והוא לא? נותן לו פתרון.

זה כמו שהיום יש אנשים שומרי מצוות, מקטרגים על החילונים, ולא נותנים להם פתרון, לא מקרבים אותם, לא מסבירים להם, לא כלום אהה אם לא, אל תקטרג, אם אתה מצאת פסול במשהו, לא לדרגתך להיכנס אצלו והוא אומר: אני? רוצה נניח אנחנו באים לאיזה בית והבית לא כשר, אומרים: 'בוא תאכל' - 'אדוני זה לא כשר, אני לא יכול לאכול' - 'טוב אני מכשיר את הבית' - 'טוב תכשיר את הבית אני אוכלי אבל אי אפשר להגיד, לא, גם אם תכשיר את הבית אני לא אוכל אצלך' אתם? מבינים את הדבר הזה?

תלמיד: אם אדם עשה שגיאה שאין חזרה ממנה, אז איך מתקנים את השגיאה הזו בשורש? זאת השאלה שלי

כ"ק האדמו"ר: טוב, יש רק פתרון אחד - שהפרדות ימותו לבד זאת אומרת בן אדם עשה שגיאה, הוא היה צריך ללכת ככה, והוא הלך קצת ככה, לפי ההלכה הוא לא עשה שום שגיאה, אבל לפי הנהגתו של רבי פינחס בין יאיר, הוא כן עשה שגיאה זאת אומרת הוא היה צריך לדקדק בדקדוקי דקדוקים לא לקחת על עצמו פרדות? מלכתחילה, הוא לקח פרדות, עכשיו אין לזה פתרון, מתי שהם ימותו אז יש לזה פתרון משמים, הוא אמר לו, עכשיו אתה תקוע באיזה דרגה, עד שירחמו עליך משמים אז תוכל לצאת ממנה, כרגע אין לך מה לעשות, אין מה לעשות אין פתרון, וזה קורה לפעמים דבר כזה.

קורה לפעמים, שאדם מסתבך באיזה הסתבכות, שעכשיו? רחמי שמים, רק כשיגמר הזמן ייגמר הייסורים, ייגמר הזמן שהוא צריך למרק, ייגמר הזמן שהוא צריך לעבור את הניסיון, ואז יוציאו את זה, מה שהוא יעשה עכשיו זה לא משנה, כבר נקבע לו זה המכסה שצריך לעבור, הוא ניכנס לעניין של הפרדות, עכשיו חביבי, עד שהם ימותו אתה, אין לך פתרון אחר אתה תצטרך לשלם את המחיר להחזיק אותם, ואי אפשר להיפטר מהם בשום דרך. כדי שחס וחלילה אף אחד לא יתחשמל, זה לכאורה הקפדה חמורה מאוד, שיכולה לגרום אפילו עד כדי כך שיהיה אפילו קר לילדים שלו, העיקר שלא יכשל בזה.

אני חושב שמה שרבי פינחס בן יאיר, רצה להגיד פה זה שלא שאסור להחזיק פרדות. לאחד כמו רבי אסור פרדות. אתה רוצה שאני אוכל אצלך, אנחנו נהיה בדרגה דומה, באותה רמה פלוס מינוס, מה שאתה עשית זה לא מתאים, סתם בן אדם שיחזיק פרדות. אבל לקח, לא, היית שעשית משהו שלא מתאים לדרגה האמיתית שלך, עכשיו אין לך פתרון, עד שמשמים ירחמו עליך.

תלמיד: אם הוא כל כך מרחם ודואג למה כאן הוא לא רחמן יותר?

כ"ק האדמו"ר: בגלל שיש נזק לאנשים אחרים. הוא צריך לעבור את המסלול הזה, ואחר כך פעם הבאה, אחרי שימותו הפרדות, הוא לא יקנה פרדות רבי אני חותם לכם. גמרנו את הנקודה הזו? יש לכם כוח עוד קצת כבר נגמור את הסיפור היום?

השאלה הבאה למה נהיה הר ביניהם? למה דווקא הר ולא נהר או בור. הר. פה במקרה הזה יש לו שתי סיבות: א) רבי פינחס בין יאיר, היה ניצוץ של אברהם אבינו ואברהם אבינו, קרא להר המוריה הר, אברהם קרא לו הר, יצחק קרא לו שדה ויעקב קרא לו בית, אז יש לזה קשר לענין הזה. הדבר השני: כתוב לעתיד לבוא, השם יתברך שוחט ליצר הרע. וצדיקים בוכים ורשעים בוכים. צדיקים אומרים: נראה להם כהר, איך כבשנו את ההר הזה. רשעים נראה להם כחוט השערה, אז בשביל זה פה הדיוק הזה של הר. כן צדיקים אומרים איך כבשנו את ההר הזה נראה להם כמו הר, אז בהפרש הדרגות זה לכאורה באמת הר, הפער בין הדרגה של רבי לדרגה של רבי פינחס בן יאיר זה באמת הר. עכשיו לענין הפשט. למה באמת עשו הר? ההר הזה מה בא להגיד פה? משמים הביאו חותמת, את מי מצדיק ההר הזה? את רבי פינחס בן יאיר מצדיק אותו! כן. או לא מישהו חולק על זה? נו..

תלמיד: לדעתי זה חיץ ביניהם וזה דבר רע.

כ"ק האדמו"ר: פה כתוב שזה לא חיץ, זה הפרש בדרגה. הנה "בכה רבי ואמר: מה בחיהון, כך במיתתן על אחת כמה וכמה" זה ביטוי של הפרש בדרגה. כואב לו לראות את הפער בינו לבינו, ותראה איזה פער מראים לו משמים, הר הכניסו לו פה, אם בעולם הזה שמו לי הר, מי יודע שם, איזה הפרש יהיה.

תלמיד: לכאורה מה איכפת לו שיש הר ביניהם?

כ"ק האדמו"ר: ראינו שהתנאים כל הזמן עסקו במדידות, נכון? מי גדול ממי? מי מעשיו טובים משל מי. למי יש מידה יותר טובה, נכון או לא? ראינו בהרבה סיפורים, הם היו אנשי אמת, אז הם רצו לראות, מה הם השיגו מה הם עשו, כמו שרבי פינחס בן אלעזר היה חותך את השומן שלו ושם בשמש, לראות אם שולט בו תולעת, עשו בדיקות, בדיקות מעבדה, אז פה הוא רואה שנוצר הר, הרי רבי, אהב את רבי פינחס בן יאיר, כל כך הפציר בו, כל כך רצה שיכנס, כל כך שמח שהוא הסכים בכלל להיכנס אצלו

תלמיד: אני לא מבין למה לא פשוט לשמח יהודי להיכנס אליו הביתה? מה צריך להראות בעולם הזה את הפער שיהיה בעולם הבא?

כ"ק האדמו"ר: זה לא הוא הראה, זה השם יתברך הביא את ההר

תלמיד: הוא השפיל אותו?

כ"ק האדמו"ר: לא, הוא לא השפיל אותו, זה בא, משמים הביאו את ההר, כדי להראות שהשיטה של רבי פינחס בין יאיר נכונה, אומנם יש גם כן הלכה ויש סטנדרט, אבל יש מעל לזה, מידת חסידות. והנה הוא הגיע למידת חסידות, אז תראו שזו שיטה נכונה, שלא תלכו על המינימום, תלכו על המקסימום, זאת אומרת משמים רוצים להראות, שמי שיכול לשאוף להגיע לדרגה של רבי פינחס בין יאיר, צריך לשאוף, ולא להישאר לכאורה במצב של רבי. בשביל זה עשו את ההר הזה שמפריד ביניהם.

תלמיד: למה לא להגיע למידת חסידות בלי מידת הדין הנוקשה הזאת לרבי פינחס בן יאיר יש הנהגה גבוהה, אולי בשביל לא לצער יהודי הוא היה מוכן לשנות את ההנהגה. **כ"ק האדמו"ר:** זה תנועת החסידות, זה לא בזמן התנאים.

תלמיד: אז הוא מתעלה ונהיה חסיד גדול.

רבי: יש בזה שנהגו ככה גם בזמן ההוא יש כאלה שנהגו ככה. ויש כאלה שלא. עכשיו מה שנראה לי באמת על מה שאתה שואל זה שכשנפגשו שנים גדולים כאלה, כמו רבי, ורבי

פינחס בין יאיר, אצלם היה רק אמת, נקודת האמת, כמו אצל רבי יוחנן, ורב כהנא, הכל בדיוק לפי האמת.

אם זה היה בן אדם רגיל, רבי פינחס בין יאיר היה נכנס אפילו אם היו פרדות. היה אומר לו תשמע יש לך פה בעיה, אבל זה רבי, אז הוא מדקדק איתו כמו שמדקדקים בשמים. עם צדיקים מדקדקים לפי המדרגה. יכול להיות שאם זה סתם היה יהודי פשוט היה מרחם עליו, אבל פה הוא רצה לחנך אותו, רצה להראות לו שיש מעל זה, שהוא היה צריך לחשוב יותר, שהיה צריך להיות יותר ממה שהוא, שהוא מצפה ממנו, או אולי התאכזב, בהתחלה הוא חשב אותו שהוא יכול לאכול אצלו, ועכשיו הוא גילה שהוא לא יכול לאכול אצלו, אז הוא התאכזב מזה.

רוצים שהוא יהיה יותר לא פחות, אז גם חסד, אומנם זה דין, אבל אולי דין שבחסד זה בא להראות לו יא חבבי אנחנו רוצים ממך יותר ולפעמים צריך את זה לא?

נקודה שרציתי לדבר היום, יש פה בעצם משפיע ומקבל, המשפיע זה צריך להיות רבי פינחס בן יאיר, המקבל זה רבי, למרות שלכאורה זה נראה הפוך-שרבי פינחס בן יאיר הוא המתארח, הוא אמור להתארח אצלו ורבי הוא אמור לארח אותו, אז הוא נותן לו ורבי פינחס בן יאיר הוא מקבל, אבל באמת בגלל שהוא מפציר בו ומפציר בו, ובאמת רבי פינחס בן יאיר לא צריך את האוכל של רבי, אם הוא צריך אוכל יש לו בטח אוכל מספיק, אלא רבי בטח רצה לכבד אותו, ולזכות שייכנס אצלו תלמיד חכם ויאכל ולעשות בזה בטח הרבה תיקונים ועניינים, ורבי פינחס בן יאיר אחרי שהוא עשה את שתי הבדיקות שהוא בודק, החליט שהוא כן ראוי שהוא יתארח אצלו ולאכול אצלו, אז לכאורה הולך להיות פה זיווג, מה שנקרא, המשפיע משפיע והמקבל מקבל, וזה דבר טוב מאד, מובא בספרים הקדושים, שאורח זה בחינת יסוד ובית זה בחינת מלכות, אז כשנכנס יסוד במלכות, אורח לבית זה ייחוד, קודשא בריך הוא ושכנתיה, ואז יורדים השפעות, אז זה בטח תיקון גדול לכל העולמות ולכל העניינים.

ומצד שני אחרי שהוא בדק את כל הבדיקות הרגילות שלו, זאת אומרת שרבי יש לו ורוצה לתת מכל הלב, אז הוא ראוי שהוא ייכנס אצלו, בכל זאת משמים גלגלו שהוא ראה איזו נקודה לא לפי דרגתו: שרבי מחזיק פרידות, שהן מסוכנות וכנראה לא היו שמורות בדיוק כמו שצריך, ולכן הוא נכנס פתאום שמה ומצא את הפרידות, ולכן הוא פסל אותו מלהשפיע עליו.

כתוב שאסור ללמד תורה לתלמיד שאינו הגון, רבי לכאורה לא הגון? קשה מאד!! אבל מבחינת רבי פינחס בן יאיר ברגע שהיה סכנה בבית של רבי, רק סכנה, לא בטוח עוד שיקרה משהו, אז הוא לא הקפיד כמו שצריך, ולכן הוא לא מוכן להיכנס ולא מוכן להשפיע עליו. יש ארבע מצבים: פנים בפנים, פנים באחור, אחור בפנים, אחור באחור. זה ככה בעולמות העליונים, זה ככה בין השם יתברך לעם ישראל, זה ככה בין רב לתלמיד, זה ככה בין בעל ואשה.

פנים בפנים- המשפיע רוצה להשפיע, יכול להשפיע ומשפיע. והמקבל רוצה, יכול ומקבל. וזו ההתחברות המקסימלית.

פנים באחור- המשפיע רוצה ויכול. אבל המקבל, או שאינו רוצה, או שאינו יכול ועל כל פנים הוא לא מוכן לקבל והוא מפנה את הגב כביכול למשפיע ולא רוצה לשמוע, לפעמים אומרים למישהו, תשמע ככה וככה, הוא לא רוצה לשמוע, מה תעשה, הוא מפנה את הגב, זה פנים באחור, לא שהמשפיע לא רוצה להשפיע, הוא כן רוצה, רק המקבל לא רוצה לקבל, קורה.

אחור בפנים-ויש הפוך-שהמקבל רוצה לקבל והמשפיע לא רוצה להשפיע, או בגלל שהוא בעצמו עסוק בלקבל ממקור גבוה יותר, או שהוא, כמו שרבי פינחס בן יאיר לא היה מוכן להיכנס בכל בית, רק אם היה בודק שיש לו ושהוא רוצה לתת באמת, מכל הלב, אז אם בן אדם לא עבר את שתי הבדיקות האלה הוא לא היה נכנס אצלו לאכול. זאת אומרת שהמשפיע לא רוצה להשפיע, המקבל רוצה לקבל, אז זה אחור בפנים. אחור זה המשפיע, הוא מראה את הגב שלו וזה שרוצה לקבל לא מקבל כלום.

אחור באחור- שהמשפיע לא רוצה, לא יכול ולא משפיע והמקבל לא רוצה, לא יכול ולא מקבל. אז זה אחור באחור, זה ניתוק, בענין של שלום בית זה מצב של גירושין, כל אחד הולך לדרכו.

הצדיקים תפקידם להביא את המצב בין השם ית' לעם ישראל שיהיה פנים בפנים ייחוד פנים בפנים, ועל פי פנימיות התורה זה לייחד את הפרצופים וכל זה, וזו מטרת כל המצוות והכוונות. והם צריכים גם כן להביא את האדם להתחברות עם הנשמה שלו, עם עצמו, עם השם ית', עם האמת. וצריכים להביא לשלום בית במידת האפשר, בין בעל ואישה, שגם כן יהיה פנים בפנים. ובכלל כל בן אדם שבא אצל צדיק, הוא באיזה שהוא מקום, בדרך כלל, חסר תיקון, אז במידה שהוא חסר תיקון, שמה הוא בחינת פנים באחור, זאת אומרת הצדיק רוצה להשפיע ולתקן אותו והאדם יכול להיות ששמונים אחוז הוא מוכן לשמוע, עשרים אחוז הוא לא מוכן לשמוע. בבחינה הזו של עשרים אחוז הוא פנים באחור, כי הוא אין לו כלים לשמוע את זה, אין לו כלים לעשות, אי אפשר להשפיע עליו. והצדיק צריך להשתדל להביא כל אדם לבחינת פנים בפנים. זאת אומרת שיהיה ראוי, שיהיה מסוגל לקבל, שיהיה מוכן לקבל, שאפשר יהיה להשפיע עליו את המוחין דקדושה. וצריך בשביל זה הרבה חכמה, והרבה ענווה והרבה סייעתא דשמיא ועבודה לשם שמים, כדי להגיע לבן אדם.

לפעמים בן אדם הוא נמצא בבחינת פנים באחור, זאת אומרת הצדיק הוא רוצה להשפיע והאדם לא רוצה לקבל, וצריך רק לאהוב אותו, אהבת חנם ולא יותר מזה, או לעודד אותו, להגיד לו מילה טובה, כן, מצד ימין.

לפעמים הבן אדם הוא ככה בגלל שהוא בתוך היצר, צריך לתת לו מכה דווקא, להוכיח אותו או משהו, גם מתוך אהבה, אבל כן ללחוץ אותו, להגיד לו איזו מילה חריפה.

למדנו בסיפור על אחד הצדיקים שהלך לבית של איזה איש עשיר רחוק מתורה ומצוות, והוא נכנס לבית ולא אמר לו כלום, אתם זוכרים את הסיפור הזה? רק התיישב, אמר שלום והלך, אז העשיר הזה שאצלו ביקר הצדיק ליווה אותו בדרך הוא אמר-זכיתי שהרבי בא והתארח אצלי בבית, רק לא ברור למה? מה הרבי רצה? אז ענה לו הרבי - אני לא יכול להגיד לך, כי יש מצווה - כפי שצריך להשמיע את מה שאפשר לשמוע, כך אסור להשמיע את מה שאי אפשר לשמוע, ואתה לא רוצה לשמוע אז אין לי מה להגיד, אני לא יכול להגיד.

אז הוא הפציר והפציר בו, עד שבסוף אמר לו, תראה יש איזו אלמנה שמשכנה את ביתה וצריך להלוות איזה כסף וזה היה סכום מאד גדול, אז העשיר אמר מה, זה סכום כל כך גדול, אז אמר לו הרבי אתה רואה שאין מי שישמע ולכן לא רציתי לאמר לך. אז בשביל מה באת? הוא רק בא לקיים את המצווה שבכל זאת צריך לבוא, אבל אי אפשר להשמיע אז הוא לא משמיע.

בקיצור ההוא בסוף לא יכול היה לסבול את זה, והביא לו את הכסף וזהו. אז אמרנו שהרב הזה הביא אותו ממצב של פנים באחור ולא אמר לו כלום רק בא אליו, למצב של פנים בפנים, הוא עשה את התיקון ונתן את מה שצריך לתת, אז זה חכמה גדולה גם כשמשפיעים

על הפרט, קל וחומר בנו של קל וחומר, כשצריכים להשפיע על הדור שהדור גם כן רחוק, ובכאלו פערים, צריך הרבה סייעתא דשמיא וביטול והתבטלות ואהבת ישראל וענווה וחכמה וערמומיות דקדושה כדי שאפשר יהיה להשפיע על הדור ולהרים את האנשים מאיפה שהם נמצאים.

זה קצת חסר החלק הזה, לצערי, איך להשפיע לפעמים יש רעיונות טובים ומוחין טובים שרוצים להשפיע, אבל לא יודעים איך להשפיע ואז במקום שיהיה פנים בפנים, נהיה פנים באחור, ר"ל, ואין עם מי לדבר, כמו שאומרים, למרות שהמטרה קדושה, אדרבא, בד"כ יש מטרה קדושה, אז הייצר הרע הכללי, משתמש בזה כדי לא לאפשר את ההשפעה. וזה בד"כ כשלא לוקחים בחשבון את כל הכוחות שבפרצוף, כמו שאומרים, לא לוקחים בחשבון את כל הקומה את כל מה שיש ואז גורמים נזק, במקום תועלת.

תלמיד: אז העם הוא בבחינת אחור?

כ"ק האדמו"ר: כן, מהבחינה הזו כרגע, פנים באחור, אם נביא אותו פנים בפנים אז יוכלו להבין הכל וישתפו פעולה.

תלמיד: אבל יש אחור שהוא מוכן לקבל

כ"ק האדמו"ר: חלק, חלק מהעם מוכן לקבל באמונה פשוטה, וחלק אחר שהוא החלק, מבחינה מספרית, הוא החלק היותר גדול, כרגע לא מוכן לקבל, אז צריך לתת להם כלים לעבודת השם.

תלמיד: זה מה שמעכב?

כ"ק האדמו"ר: כן, בטח, גם כתוב בפנימיות התורה שאי אפשר שיהיה ייחוד בלי מוחין, כל פעם שלמשל ז"א (זעיר אנפין) ונו"ק צריכים להתייחד הם צריכים לקבל מוחין מאבא ואימא, אם אין להם מוחין, אם אין להם גדלות הם לא יכולים להתייחד, כמו שילד קטן לא יכול להתחתן, כשהוא גדול אז הוא יכול כבר להתחתן, אז ככה עם ישראל כדי לבוא פנים בפנים, צריך שיהיה לו איזו רמה של מוחין בתוך הכלים שלו, וזה הענין של ההפצה שמנסים להפיץ לתת כלים כדי שיוכלו להבין קצת טעמי מצוות. יש ענין שצריך להשפיע טוב על עם ישראל, אבל צריך חכמה כדי להביא את זה פנים בפנים.

כאן אנחנו רואים בסיפור מצב שרבי פינחס בן יאיר חשב שהוא יכול להשפיע, חשב שרבי ראוי שהוא ישפיע לו, חשב שיכול להיות חיבור, וכשבא לבצע את הענין, פתאום, הראו לו משמים, רגע אחד יש פה משהו שלא חשבת עליו, ועכשיו הוא פורש ממנו בעצם, כבר לא משנה מה רבי מוכן לשנות ולתקן ומפציר ועושה הכל, והוא לא מוכן. זאת אומרת, אתה לא בדרגה הזו שאני יכול להשפיע עליך, אם נקלעת למצב שיש לך פרידות, שמסוכנות, והשאר אתן בדרך כזו שכל אחד מהרחוב יכול להיכנס ולהיתקל בהן, אז לא ראוי שהוא יאכל אצלו. וכמה שהוא מפציר, הוא לא מוכן.

אז נישאר המצב של אחור בפנים, זה ההר הזה שנוצר ביניהם, מה יש לכם לאמר על זה? הרי אנחנו אמרנו בהקדמה שהצדיק צריך להביא את המקבל למצב של פנים בפנים, וגם אם הוא בבחינת פנים באחור והמקבל לא רוצה לקבל, כן, אז הוא צריך לשדל אותו בדרכים חכמות כדי שיהיה מוכן לקבל, פה יש מצב הפוך, שהמקבל רוצה לקבל, הוא אומר רק תצווה מה אני עושה עם הפרידות, ואני עושה, ורבי פינחס בן יאיר לא מוכן להשפיע בשום אופן.

תלמיד: טוב, זה חלק מהשידול.

כ"ק האדמו"ר: איזה שידול? אבל לא נתן לו שום פתרון.

תלמיד: הוא רוצה לעורר אותו.

כ"ק האדמו"ר: הוא פורש ממנו, הוא עורר כבר, כמה רבי צריך שיעוררו?
תלמיד: כנראה שאין לו פתרון לתת לו, אז ההשפעה היחידה שלו זה היסורים שרבי
עובר עכשיו שיוצרים איזה כלי להשפעה עתידית אולי.

כ"ק האדמו"ר: האם זה שרבי פינחס בן יאיר לא נכנס לאכול בסוף זה באמת בגלל
הפרידות? ואם משמים היו נעלמות הפרידות ככה בהוקוס פוקוס, הוא היה נכנס לאכול
אצלו? או שזה לכאורה בגלל המצב הרוחני שהביא את רבי לדרך בעבודת השם שכן להחזיק
פרידות?

כי אם זה בגלל המצב הרוחני של רבי, רבי, כמו שאומרים, מוכן לעשות הכל, הוא כבר עשה
תשובה כמו שאומרים, הוא מוכן לבוא לקראתו מה שהוא יגיד לו הוא עושה אז אם אדם
עשה טעות, עשה טעות, לא משנה איזה טעות, הוא מוכן לתקן אותה, באמת, אז זה לא
מספיק? אז הוא כבר לא מתוקן? מה צריך לחכות שימותו הפרידות?

תלמיד: אבל המזיק נמצא אצלו בבית.

כ"ק האדמו"ר: למרות שהוא עשה תשובה?

תלמיד: עשה תשובה, אבל המזיק עדין אצלו.

תלמיד: מה זה המזיק? הפרידות?

כ"ק האדמו"ר: המלאך ההוא.

תלמיד: למה רבי לא שואל את רבי פינחס בן יאיר מה התיקון פה? מה צריך לעשות?

כ"ק האדמו"ר: הוא ישר אמר לו שהוא מוכן להתפטר מהפרידות בכל דרך שיגיד לו.

תלמיד: למה?

כ"ק האדמו"ר: בגלל שרבי פינחס בן יאיר אמר לו שזה מסוכן. אגב יכול להיות שרבי לא
ידע שזה מסוכן, או לא חשב שזה עד כדי כך מסוכן, כי אם היה יודע לא היה משאיר אותן
שמה.

תלמיד: למה החזיק רבי את בפרידות?

כ"ק האדמו"ר: בטח לצורך עבודה, למה מחזיקים פרידות?

תלמיד: אז מה אם הוא החזיק פרידות אם זה לצורך עבודה?

כ"ק האדמו"ר: אתה צריך לשמוע את כל השיעורים בשביל להבין למה הגענו לפה, אבל
באופן כללי, נכון, לפי ההלכה מותר להחזיק את הפרידות. רק רבי פינחס בן יאיר אומר שיש
בזה סכנה. כי נשיכת פרידה היא לא מתרפאת.

תלמיד: יודע צדיק נפש בהמתו, הן לא יזיקו.

כ"ק האדמו"ר: כן, נכון.

תלמיד: זה שרבי החזיק פרידות שיקף את המצב הרוחני שלו ולכן רבי פינחס בן יאיר
לא הסכים להתארח אצלו למרות שהיה מוכן להיפטר מהם.

כ"ק האדמו"ר: לפי מה שאתם אומרים, אם היו באים באותו רגע גנבים וגונבים את
הפרידות, או היו מתות מהתקף לב, אז רבי פינחס בן יאיר היה נכנס לאכול אצל רבי או לא?
תלמיד: לא היה נכנס, אם יש לבן אדם בעיה בבית, עם ילדים, בעלי חיים וכל דבר, יש
לו בעיה עם עצמו. צריך לפשפש במעשיו.

כ"ק האדמו"ר: אבל אם יש משהו שמותר לפי ההלכה לא יכולים לבוא אליו בטענות.

תלמיד: למדנו על רבי פינחס בן יאיר, שהוא תיקן את הבהמות, עד שחמורו של רבי
פינחס בן יאיר לא אוכלת תבן לא מעושר. אז הוא מרומם את כל הבריאיה.

כ"ק האדמו"ר: אדרבא, אז שילמד את רבי איך לעשות שהפרידות לא ינשכו וירקדו גם אם צריך.

תלמיד: כשהוא נכנס לרבי ורואה פרידות שעשויות להזיק, זה התיקון של רבי ב'חי'.

כ"ק האדמו"ר: אם הוא הצליח לזכך את החמור עד כדי כך, אז הוא מצפה שגם רבי?

תלמיד: לפחות שהפרד שלו לא יוכל להזיק.

כ"ק האדמו"ר: נו, אז אם ישנו לכאורה פער ביניהם, אז אדרבא, שיישאר ויתקן אותו. למה הוא פורש?

אתם מתחמקים מהנקודה, צדיק הוא יותר מתוקן מאדם רגיל, נכון? אז הוא צריך לתקן אותו הוא לא צריך לברוח ממנו. תענו לי על הדבר הזה, רבי פינחס בן יאיר הוא צדיק? הוא מצא שמה משהו שצריך תיקון? במקום לתקן הוא הולך, למרות שאנחנו רואים אצל רבי השתוקקות גדולה כן לתקן.

תלמיד: נראה לי שרבי פינחס בן יאיר יכול היה לתקן אותו, אבל מה שיכל לעשות זה לענות על הקושיות שלו, לא להראות לו מה כן צריך לעשות.

כ"ק האדמו"ר: למה?

תלמיד: רבי לא עשה התעוררות מעצמו.

כ"ק האדמו"ר: ועוד איך הוא עשה התעוררות, מה זאת אומרת? הוא מוכן לעשות כל מה שרבי פינחס בן יאיר יצווה עליו.

תלמיד: מצד אחד הוא מלמד אותו דרך ע"י התשובות, מצד שני האפשרויות שרבי מעלה והתשובות שמקבל מעמיקות ביניהם את הפער.

כ"ק האדמו"ר: באמת לא רואים פה שרבי שואל נו, אז מה אני אעשה? או מה הטעות שלי? או למה הגעתי למצב הזה? זה הוא לא שואל, הוא מציע פתרונות. בדרך כלל כשמגיע אדם למישהו לקבל אצלו הדרכה, אז הוא לא צריך להציע פתרונות, הוא צריך לשאול שאלות. והמשפיע אומר את הפתרונות.

תלמיד: רבי מתמקד בפרידות לא בשורש הבעיה

כ"ק האדמו"ר: טוב, בואו נראה מה באמת הוא הציע. "שמע רבי מזה, יצא לקראתו אמר לו

אני אמכור אותך" הפתרון הראשון שמציע רבי זה שהוא ימכור אותך. מה דעתכם על זה?

תלמיד: פתרון לא טוב.

כ"ק האדמו"ר: למה פתרון לא טוב?

תלמיד: כי הנזק יהיה אצל אחרים.

כ"ק האדמו"ר: אבל מותר למכור פרידה, סבר כנראה רבי שהבעיה היא זה שיש את הפרידות אצלו. אז אולי אצלו זה לא מתאים, אצל מישהו אחר זה כן יתאים שהן יהיו. אז הוא ימכור אותך.

תלמיד: הבעיה היא שאם ימכור אותך, הוא באמת יציב מכשול.

כ"ק האדמו"ר: למה נותן מכשול?

תלמיד: אם מתחייב מהדרגה שלו שלא יאחוז בפרידות, אז גם מתחייב שלא ימכור אותך, לא ישתמש בהן, ולא יתן אותן לאחר.

כ"ק האדמו"ר: אבל לפי ההלכה מותר גם להחזיק וגם למכור.

תלמיד: יש פה דרישה שהיא מעבר להלכה.

כ"ק האדמו"ר: זאת אומרת שרבי פינחס בן יאיר מצפה מרבי שלא תהיה אצלו שום סכנה וגם שלא יעביר לאחר שום סכנה. ואם יש סכנה אז הוא לא מוכן להיכנס אצלו בבית בשום אופן. הוא רוצה למכור אותן, למה זה הפתרון הראשון שעולה לו לראש, למכור אותן? תלמיד: בעצם רבי פינחס בן יאיר משפיע עליו עוד לפני שהוא נכנס אצלו בבית, בזה שהוא נותן לו את השיעור עם הפרידות.

כ"ק האדמו"ר: השפעה של צד אחר. גם אחר זה השפעה זה דין. כתוב שהספירה עם הפנים למעלה, אחוריים כלפי מטה, היא מקבלת מלמעלה ומשפיעה דרך האחוריים שלה, זה בחינת דין. אז זהו, אז פה בזה שהוא נותן לו את השיעור הזה זה דין, זה לא פנים בפנים, פנים בפנים זה רחמים, זה חסד. פה זה השפעה בצד של דין.

"אמר לו רבי פינחס בן יאיר דכתיב ולפני עיוור לא תיתן מכשול וכשם שהם אסורים עליך, כמו כן הם אסורים גם לשאר האנשים." אז אמרנו שזה לא נכון לפי ההלכה תלמיד: הייתה פה קפידה מיוחדת.

כ"ק האדמו"ר: אז הייתה קפידה מיוחדת על רבי, אבל למה על אחרים? אם זו מידת חסידות, אם רבי פינחס בן יאיר מצפה מרבי שהוא ינהג במידת החסידות, זה הגיוני, כי רבי זה לא איש פשוט. אבל, שכל אחד מישראל ינהג במידת חסידות? זה מוגזם. אז, טוב, לי זה לא מתאים להחזיק את הפרידות, אבל לאיזה איכר שזו הפרנסה וזה החיים שלו וזו הדרגה שלו, אז שיהיה אצלו, למה יש פה לפני עיוור לא תיתן מכשול?

תלמיד: אולי הוא סבר שמידת חסידות שרבי לא צריך להחזיק פרידות וגם צריך לדאוג שאחרים לא יחזיקו פרידות.

כ"ק האדמו"ר: לפי זה אסור להחזיק גם גמל וגם חמור וכל מיני דברים. גמל גם נושך וזה מסוכן.

תלמיד: אולי הנקודה היא ההנאה הכספית שיש לו בעסק. לרבי.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא אומר שזה בגלל זה. הוא לא אומר לו אל תהנה מזה. הוא אומר לו, אתה מעביר את הבעיה שלך למישהו אחר. וכמו שאתה יכול להיכשל כך גם השני, יכול להיות שהוא סבר שהפרידות האלו הן רעות ומגלגלים זכות ע"י זכאי וחוב ע"י חייב והוא ראה את המלאך על הפרידות, אז הוא סובר שהפרידות איפה שיילכו המלאך איתן והן עומדות להזיק בכל מקום, אז לכן הוא אומר שאסור לתת אותן לאחרים. המלאך צמוד לפרידות האלה.

תלמיד: לדעתי יש פה בעיה שורשית של שימוש במידת הזהירות והפרידות זה השתלשלות שלה, לכן הפיתרון הטכני לזרוק אותן וכו' לא מועיל.

כ"ק האדמו"ר: והוא לא ראה את זה?

תלמיד: הוא לא ראה את זה, הוא השאיר פתח מסוים ולכן יש אצלו את הפרידות. אם הוא יפתר מהן זה רק כדי שרבי פינחס ייכנס אצלו.

כ"ק האדמו"ר: הוא לא ייכנס אצלו.

תלמיד: אז מה עשינו בזה שייפתר מהפרידות?

כ"ק האדמו"ר: הוא כבר לא ייכנס אצלו, אם רבי פינחס סובר כמו שאתה אומר, וזה נראה ככה, הוא לא ייכנס אצלו גם אם הוא יהרוג אותן, או אם הן ימותו מהתקף לב. טוב אנחנו צריכים להתעמק בזה.

כ"ק האדמו"ר: טוב, אז אמרנו אתמול שהפתרון הראשון שהציע רבי, "אמר לו אני אמכור אותן, אמר לו רבי פינחס בן יאיר דכתיב ולפני עיוור לא תיתן מכשול וכשם שהם אסורים עליך, כמו כן הם אסורים גם לשאר אנשים." אמרת אתמול שזה הפתרון הכי קל, לכאורה, יש בעיה אז הוא יכול למכור אותן, אז הוא לא יפסיד, אף אחד לא יפסיד, על זה דנו אתמול, עכשיו הוא אמר לו: "אמר לו רבי אשלחם ליערות לעלמא, שיהיו הפקר" זאת אומרת בענין של למכור אותן רבי עוד מציל את הרכוש שלו, ורבי פינחס בן יאיר לא מסכים, הוא אומר "לפני עיוור אל תיתן מכשול", עכשיו שהוא רוצה לתת אותן הפקר, אז הוא גם מפסיד את הכסף, את העלות של הפרידות, אם כן יש פה מצד רבי מסירות נפש, שהוא מוכן לוותר משלו. אי אפשר להגיד שהוא שומר על רכושו, שומר על כיסו, לא מוכן להתאמץ. כן, הוא מוכן להתאמץ, אבל בזה שהוא מוכן להתאמץ לא נגמר הסיפור, כי יכול להיות היזק לאחרים. שאם הם יהיו הפקר זה יהיה יותר גרוע.

טוב, אנחנו למדנו שיש פה בסוגיה הזו דקויות של משפיע ומקבל, הדבר הזה דק מאוד, רגע אחד המקבל והמשפיע יכולים להיות פנים בפנים, פנים באחור, אחור בפנים, אחור באחור. והמשפיע הוא צריך להשתדל להגיע אל המקבל בחינת פנים בפנים, שישפיע עליו ויתקן אותו. וכאן אנחנו רואים כמו שדיברנו אתמול, שרבי פינחס בן יאיר הוא בחינת עכשיו שלא מוכן להשפיע על רבי, לא מוכן להיכנס אצלו לבית, וברור שבזה שרבי פינחס בן יאיר נכנס לבית של רבי, הוא משפיע עליו, ולכן רבי כל כך חפץ שהוא ייכנס. והוא מצא בו דופי, אז הוא לא נכנס. אז יש פה אחור בפנים, זאת אומרת, המשפיע לא רוצה להשפיע, והמושפע רוצה כן לקבל השפעה, אבל הוא לא נותן לו. הוא גם לא נותן לו פתרון, כמו שאמרנו, זה מצב קשה מאד.

יש כמה כללים בענין הזה של כיבוד רב, בענין שהרב צריך להשפיע לתלמיד, והקשרים בין הרב לתלמיד זה לא דבר פשוט בכלל, כתוב בפנימיות התורה שהעליון מתלבש בתחתון, והתחתון מלביש את העליון, ככה זה בכל העולמות וגם שהעליון מתלבש בתחתון, רק בחיצוניות דחיצוניות שלו, מה שנקרא נה"י של הנה"י שלו, הוא לא מכניס את כל המוחין שלו בתחתון, כי אחרת התחתון לא יכול לקבל, זה יותר מדי, ולכן אין אדם יורד לסוף דעתו של רבו אלא רק אחרי ארבעים שנה. ולכן הרב צריך להתאים את האור לכלי, ולהתאים את החכמה שלו למה שהתלמיד יכול לקבל, ובודאי שיותר משהעגל רוצה לינוק, הפרה רוצה להניק

אז הצדיק או הרב תמיד רוצה להשפיע ותמיד רוצה שהתלמיד, או הבן אדם שבא אליו יקבל תיקון, הרי בשביל מה הוא נמצא בעולם, בשביל זה. אבל לא תמיד מתאפשר העניין, שכן אדם יקבל תיקון, ובעיקר הבעיה זה במקבל, לא במשפיע, כי כתוב "אני השם לא שיניתי", זאת אומרת שהשם ית' כל הזמן משפיע והצדיקים דומים לבוראם, גם הם רוצים להשפיע ולתקן, ואם אפשר בחסד וברחמים, לא בדינים, מי רוצה להפעיל דינים, אבל הבעיה מתחילה כשהכלי עושה בעיות כמו שאומרים, המושפע, יש לו את הקטעים שלו, יש לו את היצר שלו, יש את הבעיות שלו, והאור מצטייר לפי הכלי, זאת אומרת שיכול להיות שהמשפיע רוצה להשפיע נכון, והמקבל, מקבל את זה הפוך או עקום, כן, אמרת לו איזו מילה, הוא נעלב, רגע, אמרת לו מילה בשביל שייתקן לא בשביל שייעלב והוא נעלב. אתה אומר לו כך וכך אתה צריך לעשות, אז הוא עכשיו כועס, והעניין הזה של להשפיע את ההשפעה כדי שהמקבל יוכל לקבל אותה, זה דבר קשה מאד, "אל תדון את חברך, עד שתגיע למקומו".

זאת אומרת שהמשפיע לא צריך לדון את המקבל, רק שאם הוא יגיע למקומו, הוא יוכל להבין אותו, מה קורה לו, מה כואב לו, אז הוא יוכל להתאים לו את האור, ואז הוא יוכל לקבל את התיקון או את התוכחה או את מה שצריך.

מצד שני, יש עניין שהס"א יונק מהרחמים כתוב, לפעמים הצדיקים צריכים להפעיל דין, ומובן שגם בענין של דין, זה צריך ללכת מהקל אל הכבד, בהתחלה תוכחה קטנה, אחר כך קצת יותר, ואם הבן אדם בשום אופן לא מוכן, השאלה עד איפה מגיע הקלקול של המקבל? לפעמים יש למקבל קלקול של עזות, עזות דקליפה, לא רק שאין לו כבוד למשפיע, אלא יש לו עזות, הוא עוד רוצה לפגוע, בגוף, בנפש, ברוח, במשפיע, מה אז? הרי לכאורה התיקון בכל זאת תלוי בזה שהמשפיע ישפיע בתלמיד, ואם התלמיד הוא עז פנים, אז כתוב שאסור ללמד תלמיד שאינו הגון. למה? כי הוא יקדיח את תבשילו ברבים, אם מלמדים תלמיד שאינו הגון, כל החכמה שהוא מקבל מהרב, זה הולך לס"א. והוא הופך ע"י זה להיות יותר מושחת. קודם הוא היה מושחת בתור אחד שאין לו שכל, ואין לו כלום, עכשיו יש לו חכמה, אז הוא יכול להיות מושחת, חכם להרע.

ולא רק זה, אלא שאומרים: 'זה תלמיד של פלוני, זה ראית את הגנב הזה, זה תלמיד שלו, הוא למד אצלו', זה נקרא שהוא מקדיח את תבשילו ברבים.

אז השיקול כמה חסד כמה דין כמה רחמים, צריך להשפיע המשפיע כדי לתקן את המקבל, זה לא דבר פשוט, ולמרות שאנחנו נאמר שעיקר האחריות זה על הצדיק, ולכן לא טוב שמישהו נענש בגלל צדיק, כי זה מראה שהצדיק לא הצליח לתקן אותו, ולכן הבן אדם נשאר לא מתוקן ולכן מגיע לו עונש.

מצד שני גם למקבל יש עבודה לעשות, גם אם אפשר לדון אותו לכף זכות הרבה, הוא תינוק שנשבה, ושנשבה מאד, בכל זאת יש למקבל גם אחריות, משהו לעשות לתיקונו, יכול להיות שהמשפיע, איך אומרים, עושה כל מה שהוא יכול לעשות, והמקבל לא עושה אפילו את מה שהוא צריך לעשות, את המינימום, אז נשאר שהאור לא יכול להיכנס בכלי והכלי לא מזדכך והמושפע לא מתוקן.

ברור שהס"א נכנס באמצע, כדי למנוע את התיקון, אז בד"כ מה שעושה זה גורם למשפיע להפעיל יותר מדי דין, כדי לחנך אותו, כדי להראות לו, מה זה עז פנים איך הוא מדבר ככה? ולא פעם ראינו בגמרא, נתן בו עיניו, הפך אותו לגל של עצמות. כי הקפיד עליו, אומרים בספרים הקדושים שזו לא הקפדה של התנא, שהוא אלא זה דין שמים, שמשמים, בבית דין של מעלה הסכימו לזה שהתנא הקפיד על השני, וישר הפך אותו לגל של עצמות. עד כדי כך. ואנחנו מגיעים לענין שיש רע שיש לו תיקון, ויש רע שאין לו תיקון, רע שיש בו תיקון צריך לתקן אותו, ורע שאין בו תיקון, 'היפרד נא מעלי'.

זה קשה מאד, כי לפעמים אדם הוא עיקש ופתלתול ואם תהיה לך סבלנות, יכול להיות שבמשך כמה וכמה פעמים, אולי בסוף כן יהיה לו איזה תיקון. ויכול להיות שלא, לפעמים הרשע משתמש בכמה ניצוצות של טוב שיש בו, כדי לעשות רע, אומר האריז"ל, אם אתה משתדל להחזיר אותו בתשובה, אז הניצוצות של טוב עוברים אליך, ואם יש אצלך חלק רע, זה עובר אליו, זה נשאר טוב כולו וזה נשאר רע כולו.

אז זה נשמע לא טוב, מה פתאום שצדיק ייתקן מישהו על מנת שהוא יישאר כולו רע והוא יישאר כולו טוב? זה לא נשמע טוב, אלא שאותן הניצוצות של טוב שעשוקים בידי הרשע והרשע משתמש בהם לרעה אז זה סבל לעולם סבל לכולם, סבל לניצוצות גם. כי מטרת הרשע היא לא להיתקן ע"י הטוב שיש בו, אלא להשתמש בטוב כדי להיות יותר רשע, להיות

מחופש, להיות בתחפושת. הוא משתמש בשלט של קדושה, בשביל לגנוב, בשביל להרשיע, בשביל לעשות רע, בשביל להשפיל, בשביל להשתלט.

לא פעם רואים משפחה שהאבא נחשב כזה צדיק, והילד יוצא הפוך לגמרי, אתה מסתכל, אתה רואה שהאבא הוא קפדן ושתלטן והכניס בו מכות והשפיל אותו ועשה לו את המוות, הכל בשם התורה, והרס את הבן שלו לגמרי, הכל בדינים, הכל בשלט של קדושה, מה זה אני רוצה לחנך את הבן שלי, "חוסך שבטו שונא בנו", וכן הלאה והוא גרם לו במקום תיקון, קלקול. וזה האבא גרם את זה.

זאת אומרת שמבחינת כלל התיקון של הבריאה, אם יש ניצוצות של טוב עשוקים ברובו רע, ואין בכוחם להשפיע על הרע לקבל תיקון, אלא הרע משתמש בזה כדי להיות יותר רע, יותר מתוחכם, אז וודאי שיש ענין שהניצוצות האלו יעברו לטוב, וישמשו את הטוב ולא את הרע. בוודאי שהתיקונים הכי קשים, זה כשהערבוב הוא קשה, זה כמו, לא עלינו מישהו שמתרסק לו עצם וצריכים להוציא לו רסיסים ככה עם פינצטה אלקטרונית, כל רסיס קטן, כי זה מעורבב, וקשה להפריד בין זה לבין הגוף. ככה בן אדם שיש בו נשמה גדולה וניצוצות של קדושה, שמעורבב עם הרע, צריך לעשות לו כל הזמן ניתוח ולא בטוח שהוא ירצה כל הזמן לשתף פעולה, או שהוא ירצה באמת תיקון.

קיצורו של ענין, בדרך בה אדם רוצה ללכת, בה מוליכים אותו. אם יש אדם שהוא רובו רע ויש בו ניצוצות של טוב בפנים, אבל הוא רוצה להיות טוב, אז יעזרו לו משמים, ייתנו לו כח להיות טוב, אבל אם הבן אדם רוצה להשתמש בטוב בשביל לעשות רע, הוא רוצה להיות פשוט רשע יותר מומחה, יותר מתוחכם, אז ייקחו לו את הטוב הזה, אז הוא יישאר רע בלי תיקון ונגמר הסיפור.

כמובן שכל ההסברים שנתתי לא מתאימים למקרה שלפנינו, כי כאן מדובר בשני צדיקים, ובכל זאת, פער בדרגות של צדיקים, זה גם מראה על יותר תיקון ופחות תיקון. יש אחד כמשה רבינו, ויש אחד גם כן צדיק אבל לא כמשה רבינו, מה לעשות? הפערים ביניהם, הם פערים גדולים, זה ההר הזה, שאנחנו רואים פה שנעשה.

אם כן אנחנו רואים פה שרבי פינחס בו יאיר ורבי יש פה בעיה של משפיע ומקבל, כאשר המשפיע מרגיש שאין לו מה להיכנס לבית הזה, כי יש שם פרידות ויש שם סכנה ואפילו שזה מותר לפי ההלכה להחזיק פרידות, בכל זאת המלאך המשחית נמצא שם ואז הוא לא מרגיש בנוח להשפיע אצל רבי, תבינו על מה מדובר, ולכן הוא לא נותן לו שום פתרון חיובי, הוא אומר לו זו הדרגה שלך, זה המצב שלך, לזה הגעת, אין פתרון בינתיים צריך לחכות שהפרידות ימותו, מעצמן. ושפעם הבאה לא תיכנס למצב כזה. זה בעצם מה שהוא רוצה ללמד אותנו, פעם הבאה אל תיכנס למלכודת כזו שלא תוכל לצאת ממנה, אל תעורר אותה.

ובוודאי שפירדה מותר להשתמש בה, אבל אסור ליצור אותה, כן, זה כלאיים אסור ליצור פרידה. זאת אומרת שמי שעשה את הפרידה הזו, עירבב בין אתון לבין סוס, ככה יוצאת הפרידה? אז הוא עשה היפך רצון ה'. לא מתאים לצדיק בדרגתו של רבי, שהוא כביכול ייחנה מתוצאה של היפך רצון ה'. למרות שלפי ההלכה מותר, אבל לפי מידת חסידות, זה לא נראה לרבי פינחס בן יאיר. ועובדה שמשמים הפרידו ביניהם והראו שיש פער בדרגה.

זה דק מאד הדברים האלה, כי כמו שאמרנו שרבי לא חשוד שהחזיק בפרידות כדי להינות מהן בדרך הטבע, כמו שבן אדם רגיל נהנה מאיזה איסור ככה, כנראה הוא רצה לתקן, שבכל זאת אם כבר עשו היפך רצון ה', אולי בכל זאת יש איזה תועלת בפרידה ואפשר לתקן אותה. זאת אומרת יש פה ערבוב, מה שדיברנו, יש פה כלאיים, יש פה ערבוב של טוב ורע.

הרע, זה העניין שהפרידה היא תוצאה של מעשה שהוא היפך רצון ה', הטוב, שהוא רוצה בכל זאת יש בזה תועלת בפרידות, יש בהן איזה כח, יש איזו תועלת.

אז רבי סובר שצריך להשתמש בזה, אולי בכל זאת להוציא איזה תיקון, ורבי פינחס בן יאיר לא רוצה להשפיע על כלי כזה, לא רוצה להתעסק בתיקון כזה בכלל, הוא לא רוצה לרדת למטה, זה בחינת לרדת למטה שיש שם ערבוב שמה, של ס"א, עובדה, שהרי הפרדה זו תוצאה של הס"א, שהם ערבבו את מה שאסור לערבב, אז שמה במקום ההוא, הוא לא רוצה להיכנס רבי פינחס בן יאיר, זה לא מתאים לו ולכן הוא לא רוצה לאכול אצלו, מה זה לאכול? לאכול זה בירור-להוציא אוכל מפסולת ופסולת מאוכל, להעלות ניצוצות, זה לאכול, זאת אומרת לשמה הוא לא רוצה לרדת, לא נראה לו.

השאלה שנשאלת עכשיו זה האם זה מתוך גדלות דרגתו שלא רצה שום קשר במקום שיש סכנה, או מה הסיבה באמת? זאת אומרת יכול להיות שאיזה אדם לא רוצה להיכנס לברור איזה תיקון שמה נמוך, מתוך זה שהוא מפחד, לא בשבילי, אני שמה יכול ליפול, איך אני אתעסק עם דבר כזה? אז הוא צריך לפרוש ולשמור על עצמו חייך וחיי אחרים-חייך קודמים, לא תיכנס לסכנה בשביל להוציא איזה ניצוץ כשאתה יכול ליפול גם כן. אסור. אז זה מתוך חולשה בעצם, כי אם הוא היה יותר קדוש, יותר צדיק, יותר חזק, יכול היה להיכנס לתוך הפרידה להוציא משם את הניצוץ.

אלא שיכול להיות גם מתוך גדלות, שיש צדיקים שהתפקיד שלהם זה להיות קדושים וטהורים ומובדלים ועליונים ולא לרדת כל כך למטה. שמרוב שהם דווקא קשורים למעלה, אז הם לא רוצים להיטמא, לא רוצים להתלכלך, אנחנו רואים לפי הסיפור כאן, שרבי פינחס בן יאיר בכל זאת הלך לפדיון שבויים, פדיון שבויים זה גם בדיוק העלאת ניצוץ שהוא שבוי בקליפה, ובזה היה מוכן אפילו לגזור על הנהר, היה גיבור והשתמש בשרביטו של מלך, לא עשה חשבון בכלל, כמו שאומרים, הוא היה חזק. וכאן במקרה הזה הוא לא היה מוכן להיכנס לזה.

משתמע מזה שלא מתוך חולשה הוא לא רצה להיכנס לזה, אלא אולי פה היה קשה הענין כי מדובר בצדיק, זה בירורים של צדיק, רבי הוא צדיק, רבינו הקדוש מה זה? זה להתעסק עם בירורים של צדיק וקדוש.

שיש תינוקות שנישבו בקליפה ויש תינוקות שנישבו בקדושה, כמו שאומרים, יותר קשה להיות צדיק בן צדיק, מאשר צדיק בן רשע, בגלל שצדיק בן צדיק יש את הענין של מצוות אנשים מלומדה, הוא כבר רגיל, זה לא בגלל התעוררות שלו, הוא רגיל ללכת לבית כנסת, כי אבא שלו הולך לבית כנסת, אבא שלו כל היום עם הספר, גם הוא כל היום עם הספר. הוא לא עבד על זה, קיבל את זה בירושה, אז אם בכל זאת הוא צדיק סימן שהוא עבד על זה כי להיות צדיק זה מצריך הרבה הרבה עבודה עצמית, לא להסתמך על האבא, אלא לעבוד הוא בעצמו, ולכן תפילה של צדיק בן צדיק מתקבל לפני תפילה של צדיק בן רשע שלכאורה היה צריך להיות הפוך.

ופה בענין הזה רבי פינחס בן יאיר לא רצה להיכנס לתוך הבירורים של רבינו הקדוש. עכשיו כשבן אדם בא אל הצדיק הוא מבקש בעצם דעת, יש לי בעיה אני כועס, יש לי בעיה אני עצוב, תעזור לי, תן לי דרך, זה בחינת דעת, וזו השפעה, זה הכלי שבן אדם עושה, וזו ההשפעה שהוא מקבל, פה, רבי עושה כלי באופן מסויים, ורבי פינחס בן יאיר ממלא אותו, בדעת באופן מסויים, לכאורה לא בשלימות, גם הכלי לא בשלימות וגם האור לא בשלימות, שבאמת רבי מחפש כל הזמן פתרונות טכניים למצב, נמכור אותן, נפקיר אותן, נחתוך להן את הפרסות, נהרוג אותן, זה בעצם התוצאה, הפרידות זה התוצאה, הן לא הסיבה, הסיבה

כאן זה דרך עבודת השם של רבי, ולמה הוא מלכתחילה לקח את הפרידות, למה הוא נכנס לתוך הבור הזה, למה נכנס לתוך הסכנה? וברור כשכהולכים להעלות ניצוצות ממקום כזה מעורבב כמו פרידות, שזה בחינת טוב ורע מעורבב, עץ הדעת טוב ורע, אז יש סכנה גדולה, בטח שהש-ט-ן נמצא שם, אז זה השורש- למה הלכת למקום כזה להתעסק בבירור? ואם הלכת כל הכבוד לך שהלכת, אז זו בעיה שלך, מה אתה רוצה ממני? למה אתה רוצה להכניס גם אותי לשם? בעצם זו הטענה של רבי פינחס בן יאיר, אתה זו העבודה שלך, זה הבירורים שלך, שם אתה נמצא, אין לי פתרון, מה אתה רוצה שאני אכנס גם בתוך זה? אני לא רוצה להיכנס לסכנה הזו, זה הבירורים שלך, זה לא הבירורים שלי.

אולי ההר הזה זה גם מסמל שמירה, לפעמים בן אדם צריך לשים שמירה, כן? לפעמים יש בו אדם שמתעסק בבירורים מסוכנים, מעורבבים טוב ורע, שמה בתוך השאול כמעט, עם כוונה טובה, אז הכל מעורבב, אז העשנים עולים למח גם, זה שבא לתקן בסוף הוא בעצמו כבר לא מתוקן, מרוב שהוא בכר בתוך השמה למטה עוסק, עכשיו הוא רוצה לערבב אותנו גם בבירורים שלו, אולי צריך לשים הר, כל הכבוד אתה רוצה להתעסק בבירורים כאלה וכאלה, זכותך מה אתה ממני שאני גם אגרר לזה? זו לא עבודה שלי, זו עבודה שלך.

פה אנחנו רואים שרבי רצה להכניס את רבי פינחס בן יאיר לתוך הבית זאת אומרת לצרף אותו לתיקונים שלו, הוא אומר עד כאן לזה אני לא נכנס.

אם רבי היה שואל את רבי פינחס בן יאיר, אם להיכנס לסיפור של הפרידות, רבי פינחס בן יאיר היה אומר לו לא, אל תיכנס, הוא לא שאל אותו, אז מה אתה רוצה ממנו? שהוא ייכנס? מבינים?

בדרך כלל השיטה שלנו בלימוד זה להיות צמודים לפשט של הגמרא וגם כשאנחנו מתפלפלים על נקודה מסויימת, בכל זאת לא להמציא המצאות אלא להיות צמודים לטקסט. וככה צריך להיות.

עכשיו אנחנו עומדים לסיים את הסיפור ואנחנו פירשנו את הסיפור עד עכשיו את הסיפור בדרך כזו, כמו שזה נראה באמת לפי הפשט, שהצודק או בעל הדרגה היותר גבוהה, לכאורה, זה רבי פינחס בן יאיר, וכשהוא רואה בעיה של פרידות שיכולות להזיק בבית של רבי הוא לא נכנס לשם ומה שרבי מציע זה לא עוזר ואז נעשה הר ביניהם ורבי בוכה ולכאורה נראה הכל ברור, עכשיו בכל זאת כשמדובר באגדות ובמעשיות צריך להסתכל לכל הצדדים, אולי יכול להיות פירוש שהוא גם מתאים לפשט וגם הפוך למה שחשבנו, שלא נסגור את הכל בכיוון אחד וזהו.

אז זה מה שרציתי להציע עכשיו לפרש את זה שונה.

זאת אומרת שאנחנו אמרנו שרבי פינחס בן יאיר נהג במידת החסידות כי לפי ההלכה מותר להחזיק פרידות, אסור ליצור פרידות, אבל מותר להחזיק אותן. אז אם כן מה הסיפור? ואם כל הבעיה היתה שאסור להחזיק פרידות במקום שזה מסוכן, אז רבי יכל להציע לשים אותן במקום שמור יותר, ואנחנו לא רואים שהוא מציע את זה. ונראה שמה שמפריע לרבי פינחס בן יאיר זה עצם הימצאותן של הפרידות, גם אם תיקשור להן את הרגלים ותשים להן מחסום בפה, לא יעזור כלום, כל פתרון שהוא מציע הוא פוסל אותו. ואמרנו שכנראה שרבי פינחס בן יאיר ממש רואה שמה את המלאך, אז שום פתרון לא ישכנע אותו, בית דין לא יעזור, הוא לא ייכנס.

אמרנו שרבי בגישה שלו הוא יותר קרוב לעולם, רבי נראה שהוא הולך לפי ההלכה ולא לפי מידת חסידות, יותר מעורב בתוך העולם, פחות מעל לטבע כזה, ולפי הפשט אם בן אדם הולך לפי ההלכה, מה אתה יכול לבוא אליו בטענות? מה הוא לא בסדר? ולמה שיהיה בכל

זאת הר ביניהם? אז עכשיו אני הולך לקיצוניות עוד יותר גדולה, אני אומר אולי ההר פה הוא הפוך, אולי לכאורה מי שהיה בסדר ומי שהיה בדרך הנכונה זה רבי, ולא רבי פינחס בן יאיר ולכן רבי רצה להשפיע על רבי פינחס בן יאיר ולא הפוך ולכן הוא רצה להכניס אותו בכל מקרה והפציר בו כאילו אמר לו אתה לכאורה קפדן מדי, אתה גבוה מדי, תרד בוא תיכנס, אפשר למצוא פתרון, זה לא ככה כמו שאתה חושב וזו גישה בדיוק הפוכה ממה שאמרנו קודם.

יתיכנס, זה לפי ההלכה, אין פה שום בעיה, אל תהיה קפדן, הוא מפציר בו ומפציר בו ורבי פינחס בן יאיר לא משתכנע, כמו שאומרים היום, זה בן אדם שאי אפשר להשפיע עליו, שאי אפשר להשפיע, אי אפשר לשכנע, יש אנשים כאלה שאי אפשר לשכנע אותם בכלום, מה שתגיד זה לא יעזור כלום, ולא תמיד זה לשבח, לפעמים זה לשבח לפעמים זה לגנאי. והנה כמה שהוא מנסה בכל זאת נוצר פה הר, אין מה לעשות, הבן אדם יש לו את ההנהגה שלו, את הראש שלו, הוא לא מוכן לרדת לעולם וזה ההר שנוצר זה באמת הפער בין הדרגה היותר רצויה של רבי, לכאורה.

כי כתוב וחי בהם, ובגישה של רבי פינחס בן יאיר קשה מאד לחיות, שזה אסור וזה אסור וגם מה שההלכה מתירה אז זה אסור, אז הכל אסור אז אי אפשר לחיות, וההר הזה הוא לא מפריד לטובת רבי פינחס בן יאיר, אלא דווקא לטובת רבי. וזה שהוא בוכה, הוא בוכה על זה שהוא לא הצליח להשפיע עליו, זה כואב לו שהוא נשאר בעמדה שלו, כל כך מרחוק, כל כך מלמעלה, כל כך פרוש, ובעצם כשהוא אומר לו, איך המלים: "ונעשה הר גבוה ביניהם והבדילם. בכה רבי ואמר ומה בחייהון, כך במיתתם על אחת כמה וכמה".

הוא אומר מילא אם הפער הזה היה רק בעולם הזה, אבל גם בעולם האמת יש שמה פער, זאת אומרת שהמחלוקת הזו לא נפתרת אף פעם, גם בעולם האמת יהיה שמה הבדלה, כי אי אפשר שיהיה קשר, כי הרי אנשים שהם בחינת רבי, במקרה הזה, שרוצים להיות בתוך העולם, זה אנשים, צדיקים שמבקשים קשר עם העולם, לתקן את העולם, להיות מעורב עם הבריות, לא להיות פרוש. ואנשים שהם בחינת רבי פינחס בן יאיר, שהוא לכאורה פרוש והוא מעל, הוא לא יכול להשפיע בעולם כל כך, הוא לא יכול להיות בתוך העולם, להעלות אותו.

אז הוא אומר שלא תחשוב שזה רק בעולם הזה, זה עושה רושם גם בעולם הבא, גם בעולם האמת יהיה הפרש ביניהם.

ולכאורה כתוב" התאוה לו יתי' להיות לו דירה בתחתונים" שהשם יתברך רוצה להאיר במדרגות הנמוכות, דווקא, בשביל זה הוא ברא את העולם, ואם כן רבי עושה את רצון ה', שיש לו פרידות ויש לו נכסים ויש לו עניינים, הוא בתוך העולם ולא מקפיד לעילה ולעילה ולעילה, הרי אמרנו שכמעט שלא ייתכן בבית, ועוד בחיים שלנו המודרניים, שאין שם סכנות, יש חשמל, יש זה, וגם אז היה באר והיו כל מיני דברים, תמיד יכולה להיות איזו סכנה, בעלי חיים היו, מה כל בעל חי יכול לתת נשיכה, לתת בעיטה, כל מיני מזיקים יש בכל מקום, אז אי אפשר לחיות לפי זה, אז אי אפשר להיכנס לשום מקום, נראה שאם כן רבי, לפי הגישה הזו, לא רצה להפציר בו ולהכניס אותו לבית, כדי ליהנות ממנו, כדי לקבל הארה ממנו, אלא ההיפך אולי רצה למתן אותו, למתק אותו שיהיה כביכול פחות קפדן והנה אתה יכול בכל זאת להיכנס ולא קרה כלום. כן, מה אתם אומרים על זה?

תלמיד: מתוך מה שאמר רבי בסיום, נשמע שהוא באמת מצטער שיש פירוד ביניהם.
תלמיד: לי יותר מתיישב הפירוש הראשון.

כ"ק האדמו"ר: לא בהכרח, זה די תיקו כזה. תסביר למה זה נראה לך ההפך. הביטוי הזה בכה רבי מופיע בכמה מקומות, 'יש שקונה את עולמו בשעה אחת', וגם שמה דרשו את זה בכמה פנים, הרי היה צריך לשמוח אם 'יש שקונה את עולמו בשעה אחת', אז למה בכה רבי? זאת אומרת שהבכי של רבי זה לא ברור שזה כל כך בפשט כמו שזה נראה, בכה בגלל מה שאנחנו חושבים שהוא בכה.

מה שאני רוצה פה, בסה"כ, ואני לא יודע אם נוכל להכריע או לכאן או לכאן, כי זה יכול להשתלב בשניהם, זה גם יכול להיות אמת משני הצדדים, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, מצד הזה זה ככה ומצד הזה זה ככה, הרי שניהם היו גדולים, האם עשינו את רבי קטן ח"ו?! רבי לא היה קטן בכלל, מה שאני רוצה זה ללמד את מידת הזהירות שלומדים לא לחרוץ לכיוון אחד מבלי שאתה בודק את הכיוון השני, אולי הכיוון השני גם מסתדר.

תלמיד: נראה לי שיש שני סוגי צדיקים, סוג אחד כמו רבי והסוג השני יותר פרוש מהעולם כמו רבי פינחס בן יאיר, רואים את זה באיך שעשה את המצווה, ולא נתן לשום דבר לעכב בעדו.

כ"ק האדמו"ר: יפה, יפה מה שהוא אומר פה, לא התחשב בטבע בכלל, הוא לא בטבע, הוא אומר לנהר אתה תיתן לי לעבור, אם לא אני מייבש אותך, לא לקח סירה, לא עשה שום השתדלות, הנה רבי יש לו כן פרידות ויש לו עניינים.

פה יש וויכוח מהותי בדרך עבודת ה'. אנחנו כל השבוע מכריעים לטובת רבי פינחס בן יאיר, ועכשיו כשאני מביא את הצד השני זה נראה יותר שקול.

תלמיד: אלו שתי דרכים.

כ"ק האדמו"ר: שתי דרכים, לא שזה יותר גדול מזה.

תלמיד: אלו ואלו דברי אלוקים חיים, זאת לא מחלוקת שאפשר להגיד זה צודק או זה צודק

כ"ק האדמו"ר: כי הוא לא מצא אצלו פסול לפי ההלכה.

תלמיד: כמו רבי שמעון בר יוחאי, שהיה בהנהגה שאף אחד לא יכול ללכת בה.

כ"ק האדמו"ר: אדרבא אנחנו רואים אצל רבי שהוא גמיש, הרי רבי לא ידע שיש פרידות בבית שלו? הוא ידע שיש פרידות, הוא ידע שלפי ההלכה מותר להחזיק אותן, וזו עבודת השם שלו דווקא להחזיק אותן, בא עכשיו אורח, שהנהגתו בדיוק הפוכה מזה, ורבי מוכן לבוא לקראתו, הוא הגמיש, הוא מוכן להתגמש בשביל האורח המכובד. הוא ישחוט אותן, הוא ימכור אותן, הוא ייתן אותן, ומי לא מתפשר בשום אופן? רבי פינחס בן יאיר, אם יש בעיה והוא לא נותן לה פתרון אז ידו של מי על העליונה? של רבי, לא של רבי פינחס בן יאיר. הוא לא נתן לו פתרון, וחי בהם, מזה אתה בא להבין שרבי צדק שהוא החזיק את הפרידות, אי אפשר להשאיר יהודי בלי פתרון.

תלמיד: אם זה רק שתי דרכים שונות, אז למה היה צריך להיות ביניהם הר?

כ"ק האדמו"ר: על זה בכה רבי, שלא הצליח עם כל הגמישות שלו למתק אותן, לכאורה, הוא לא מיתק אותן.

אני חושב שרבי בזה שהוא בא לקראתו, הרי רבי פינחס בן יאיר גזר לעצמו לא להיכנס לבית של רבי, כבר ברגע שראה את הפרידות, זהו הוא לא נכנס, כמו שהוא אמר כאן מה המלאך המשחית נמצא אצל רבי ואני אכנס אצלו? זהו, לא נכנס אצלו ורבי כל הזמן מראה לו שאפשר למצוא פתרון שכן אפשר להיכנס, עכשיו הדבר הזה זה מעשי מאד בחיים, שכן אדם רואה איזה פסול או מדמיין שראה איזה פסול אצל איזה יהודי, ואם הוא קפדן הוא אומר

זהו, אני פסלתי אותו וזהו, אין מה לעשות עם האיש הזה והגישה של רבי הוא בא ללמד אותו לא, אל תפסול, אולי אפשר למכור?

אולי אפשר להפקיר? אולי אפשר ככה? אולי אפשר ככה? חכה מה אתה כבר פוסל? ובאמת הדבר הזה שבן אדם פוסל את השני, זה עושה הר, זה עושה פירוד, בדיוק משם השנאת חינוך משתלשלת, פה זה לשם שמים אצל רבי פינחס בן יאיר, אבל נניח היו לו תלמידים והיו תלמידים לרבי והיו עוברים שנים שלוש דורות ואומרים כן, הרב שלי לא נכנס אצל הרב שלך לאכול, כי היה אצלו פרידות, אה, כן, קדימה, מתחילים שמה מלחמות עולם, על הדבר הזה.

תלמיד: רבי הוא איש הלכה, הלכה זה דין, רבי פינחס בן יאיר הוא איש של סוד, זה לא אמור להיות הפוך מבחינת הגישות שלהם?

כ"ק האדמו"ר: לא בהכרח, לא דווקא אנשי הסוד הם פחות קפדניים, ההיפך, שיש לך לפעמים דברים שפנימיות התורה מקפידה מאד, וההלכה לא. מצד ההנהגה, מצד הדיוק, כל מיני דברים שאצל במקובלים זה ייהרג ובל יעבור ובהלכה זה בכלל לא נחשב, אז מי יותר קפדן? אז מה אומרים?

תלמיד: הדרך של רבי פינחס בן יאיר יותר ליחיד סגולה - לנהר הוא לא נתן פתרון כשהוא אמר לו גוזרני עליך, וגם עם הפרידות.

כ"ק האדמו"ר: והרי עם החמור שלו כן חיפש פתרון, למה? מפני צער בעלי חיים, והחמור הוא עליו, הוא צריך לדאוג שיאכל. דרך אגב גם החמור שלו היה קפדן, זה גם לא לפי ההלכה, כי חמור לא צריך לאכול מעושר, חמור יכול להיות קפדן לפי הטבע שלו אבל הוא לא מחוייב בהלכה. הוא היה חמור שהיה קפדן.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר לכאורה שופט, הוא לא מוכן לאכול איפה שיש פגמים, זו דרכו.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה לא פגמים,

תלמיד: רבי פינחס ראה בהחזקת פרד פגם, כי זו חיה שיכולה לפגוע באחרים.

תלמיד: ההלכה לא אוסרת אבל מצד שני במקום סכנה הש-ט-ן מקטרג.

כ"ק האדמו"ר: כן, אם אדם מחזיק פרד הוא צריך לשמור כמה שאפשר שהוא לא יזיק. גם אם בן אדם חופר בור הוא צריך להיזהר שמישהו לא יפול שם, אז אסור לחפור בור? וסוס וחמור לא יכולים להזיק, כולם יכולים להזיק.

תלמיד: רבי לא נהג באמצעי זהירות מספיק טובים, זאת העובדה.

כ"ק האדמו"ר: אבל זה לא מה שמנע ממנו להיכנס, כי על זה הוא יכל להגיד לו שהוא ישמור עליהן יותר טוב, הוא פסל אותו, ברגע שהוא ראה שעל זה הוא לא הקפיד, אז עכשיו הוא כבר לא נכנס לאכול אצלו, גמרנו. ומה עם "הוי דן כל אדם לכף זכות"?

עכשיו יש שאלה אחרת, אם רבי פינחס בן יאיר לכאורה כל כך קפדן והוא אמר שהוא יאכל אצלו, אז איך עכשיו הוא לא אוכל אצלו? הרי הדיבור יצא מפיו?

תלמיד: המהרש"א אומר שמשמים הצילו אותו.

כ"ק האדמו"ר: מה יש להציל אותו, מה הוא כבר הלך לעשות?

תלמיד: יש לו הנהגה שלא ליהנות מאחרים, והוא עמד לסטות ממנה ולהנות ממנו.

כ"ק האדמו"ר: תמוה בעיני, מפני שאין לו הנהגה שלא ליהנות מאחרים, כמו שמוסבר פה, אלא במקרה שהבן אדם סתם אומר שהוא יבוא לאכול והוא לא רוצה שהוא יבוא, או שהוא אומר בוא לאכול והוא מתכוון אבל אין לו. לא סתם, אז מה הצילו אותו?

תלמיד: הבעיה שרבי פינחס בן יאיר מצא אצל רבי זה שרבי לא שמר מספיק על הפרידות - כשהוא נכנס לבית של רבי ונתקל בהן.

כ"ק האדמו"ר: אז למה לא נתן לו פתרון וזהו? טוב, מה העניין הזה שלא לאכול אצל אחרים? האם באמת מה שרבי פינחס בן יאיר הוא התכוון שזה הסיבות? או שיש לו עוד סיבות שהוא לא אמר?

תלמיד: הסיבה העיקרית לאכול אצל מי שאין תוכו כבד.

כ"ק האדמו"ר: כן, או שתוכו כבדו ואין לו הוא לא רוצה ליהנות מסעודה של עני שאין לו והוא מתכוון לתת לו מהאוכל שלו וזה אסור.

הרי בינינו, הסיבות שצדיק לא ירצה לאכול אצל אחרים יכולות להיות רבות, כשרות, תולעים, הוא לא רוצה לקבל מתנת חנם שלא תהיה לו בושת פנים, אולי הכלים לא כשרים, אני יודע מה, אולי כשהוא אוכל הוא צריך שקט, הוא צריך כוונות מיוחדות לעשות, יכול להיות מליון דברים, למה הוא לא אוכל אצל אחרים.

תלמיד: יש תורת היניקה, שכשאדם מקבל ממישהו משהו הוא יכול לקבל עוד דברים, נגיד הוא אוכל משהו אז הוא יכול לקבל עוד השפעות של בעל הבית חוץ מהאוכל.

כ"ק האדמו"ר: לא רוצה להיות מושפע, והוא אומר פה שישראל קדושים הם ראויים כן להינות מהם אבל בתכלס, אפילו אצל רבי לא נכנס.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר כן השפיע למרות שהוא לא נכנס אל רבי - הוא האיר את עיני רבי על פגם מסויים, נתן לו תיקון.

כ"ק האדמו"ר: ולמה הוא עבר על דיברתו? ועל זה לא נאמר פה כלום, רבי שמח שהוא בא לאכול אצלו, הוא אמר לו הוא יחזור וייכנס אצלו לאכול, הוא כבר בדק אותו שהוא כשר, בינתיים רבי מחכה לאורח, פתאום זה בא רואה פרידות, מה עם שפיכות דמים? מה עם לבייש את חברו? מה עם לצער אחד מישראל? מה עם לעבור על דיברתו? זה לא נחשב כל זה לכולם?

תלמיד: האם יתכן שרבי לא עמד בתנאי השני של רבי פינחס בן יאיר? כי אם הוא רוצה לקבל אורחים, הוא לא ישים חיות מסוכנות בפתח הבית.

כ"ק האדמו"ר: רבי לא עבר על שום דבר, רבי פינחס הזדמן בפתח שיש את הפרידות, מדוע נכנס דווקא בפתח זה?

תלמיד: סכנה חמורה מאיסור, עכשיו יש פה מצב של סכנה: ש.ט.ן. נמצא בפנים והוא ייכנס?

כ"ק האדמו"ר: אולי כן, אולי אם הוא יכנס הש-ט-ן יסתלק משם, תלמיד: זה ענין אחר..

כ"ק האדמו"ר: לא זה לא ענין אחר, זה הענין, אולי אם הוא יכנס הש-ט-ן יילך משם. הוא מפחד מהש-ט-ן? לא נראה לי, ההיפך אולי.

תלמיד: אולי הוא התכוון להיכנס לרבי בתנאי שהכל בסדר,

כ"ק האדמו"ר: הוא לא אמר בתנאי, הוא אמר שאצלו הוא עבר את שתי הבחינות, גמרנו הוא יכול להיכנס. נכון?

תלמיד: מרגע שהוא ראה שיש פה מצב סכנה וש.ט.ן. נמצא בפנים, על זה הוא לא התפשר.

כ"ק האדמו"ר: ומה עם זה ש'לעולם יפיל אדם עצמו בתנור של אש ולא ילבין פני חברו'?

תלמיד: זה ברבים.

כ"ק האדמו"ר: וזה לא ברבים? הוא לא אמר למשרתים שלו שהנה תיכף יבוא רבי פינחס בן יאיר לאכול, תכינו סעודה? לא אמר לבני ביתו? כולם לא ידעו שרבי שמח, תיכף יבוא רבי פינחס בן יאיר להיכנס אצלו? הרי למדנו על הצדיקים שהם החליטו בלב משהו ולא אמרו אותו. החליטו רק בלב, והם לא שינו כי הם החליטו בלב, איך קראנו לזה?
תלמיד: דובר אמת בלבבו.

כ"ק האדמו"ר: דובר אמת בלבבו. וזה אמר, לא רק שהחליט בליבו, הוא אמר השני כבר שמע, שמח ועכשיו הוא בא והוא לא נכנס? איך זה נראה לכם?
אולי אפשר לפתור את זה בזה שהוא חשש, הוא אמר מה המלאך שמה ואני אכנס? אולי מתוך ענווה דווקא שבן אדם לא סומך על זכויותיו, נכון? במקום סכנה הש-ט-ן מקטר, אז הוא לא נכנס, חייך וחיי אחרים, חייך קודמים, אין אדם נכנס למקום ניסיון, אסור לאדם להיכנס למקום סכנה וזהו בשביל זה הוא לא נכנס, הוא ראה בזה מקום סכנה בשביל זה הוא לא נכנס. ומה שאמר קודם, קודם הוא לא ידע, אז כולם מבינים שזה לא בשביל לפגוע ברבי שהוא לא נכנס אלא בגלל שהוא ראה את הדבר הזה שם. ומצד שני למרות שראה את זה שמה בגלל שהוא כבר אמר היה צריך אולי למצוא בכל זאת פתרון ולאכול איתו.
תלמיד: בטח הוא ראה סימן משמים בזה שנכנס בשער עם הפרידות כדי שלא יכנס לשם.

כ"ק האדמו"ר: בסדר נניח שהצילו אותו משמים, כמו שאומר המהרש"א, ובכל זאת איך הוא מפיס את רבי? אנחנו לא רואים פה שהוא מפיס אותו בכלל.

תלמיד: במדרגות שלהם זה לא היה שייך, היתה אמת.

כ"ק האדמו"ר: מה זה אמת? 'השליך אמת ארצה', מה זאת אומרת? רבי בכה,

תלמיד: רבי לא בכה מכיוון שהוא נפגע, אלא שהוא הצטער על פער המדרגות.

כ"ק האדמו"ר: מאיפה אתה יודע על מה הוא בכה?

תלמיד: הוא לא היה אדם קטן, אדם קטן נפגע.

כ"ק האדמו"ר: למה הוא לא פייס אותו?

תלמיד: השאלה מי צריך לפייס את מי?

כ"ק האדמו"ר: מה זאת אומרת מי צריך לפייס את מי? "שמע רבי מזה, יצא לקראתו, אמר

לו אני אמכור אותם" מי צריך לפייס את מי?

תלמיד: רבי פינחס את רבי

כ"ק האדמו"ר: הדבר היחיד שרבי פינחס בן יאיר נפגע ממנו, זה שהוא הזמין אותו לבית שהמלאך המשחית נמצא שמה. כאילו זו הייתה לו מלכודת, בשביל זה הוא לא הרגיש שהוא צריך להתנצל. כי הוא חשב שהכל היה בסדר, ובעצם לא הכל היה בסדר כי היה שם המלאך המשחית.

תלמיד: אז אולי זו נראתה לו הזמנה לא תמימה, כביכול?

כ"ק האדמו"ר: לא, זו נראית לו הזמנה תמימה, אלא שרבי לא לקח בחשבון את דרגתו, כמה הוא מקפיד! כאילו אם אני מאד קפדן ואני אבוא אליך אז אתה תכין הכל לפי דרגת הקפדנות שלי כדי שאני ארגיש בנוח.

רבי לא חשב שהפרידות זו הבעיה שלו, הוא חשב כמו שרבי פינחס אמר לו: יש לך ואתה באמת רוצה שאני אבוא, אז אני אבוא.

תלמיד: רבי פינחס היה לכאורה בדרגה יותר גבוהה מרבי אז כמו שאם תהיה סיטואציה כזו בין רב לתלמיד, אז הרב לא צריך להתנצל.

כ"ק האדמו"ר: אלא בעל הבית צריך להתנצל על זה שהוא לא הקפיד?

תלמיד: לא, הוא לא צריך להתנצל.

כ"ק האדמו"ר: למה לא? אנחנו רואים פה שרבי הרגיש שלא בנוח ורבי רצה למצוא פתרון, זאת אומרת שהוא הרגיש שלא בנוח, כי הנה, רבי פינחס בן יאיר לא נכנס כי יש אצלו בעיה. אז הוא ניסה למצוא פתרון לבעיה. זאת אומרת שידו הייתה על התחתונה. מי היה צריך לפייס את מי פה?

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר הבטיח לבוא ופתאום מתעוררת בעיה אז הוא צריך אולי לפייס את רבי.

כ"ק האדמו"ר: אני רבי פינחס בן יאיר אומר לך אתה רבי אני סמכתי עליך שאני יכול לסמוך עליך להיכנס הביתה פתאום השארת שמה פרדות אז אתה לא שמרת עלי כמו שאני ציפיתי שתשמור עלי אז אם כן אתה צריך לפייס אותי.

תלמיד: אבל רבי פינחס בן יאיר צריך לדון את רבי לכף זכות שהוא לא יכול להשיג את המדרגה שלו בהקפדות.

כ"ק האדמו"ר: רבי יכול להגיד ממה נפשך, אני לא הכנתי את הבית בדרגה שלך אבל גם אתה לא הרגשת שיש שמה פרדות אני לא הרגשתי שיש סכנה אבל גם אתה לא הרגשת שיש סכנה, לפני כן, זאת אומרת הבן אדם שנמצא בדרגה מסוימת והוא רגיל לדרגה שלו הוא לא יכול לחוש מה ההקפדות של מי שבדרגה יותר גבוהה הוא לא יכול לחוש לפעמים יש בן אדם שלא שומר על לשונו ואתה נמצא בסביבתו והוא לא שומר על לשונו הוא לא מבין שזה מפריע לך שהוא מדבר לשון הרע או משהו הוא ככה מה לעשות הרבה פעמים קורה או שהולכים לבית של מישהו 'כן אני שומר כשרות לא מערבבים בשר וחלב' הוא חושב שבזה זה כל הכשרות זאת אומרת שהתחתון לא משיג את העליון אם כן מה יכולים לבוא בטרוניה לרבי שהוא לא השיג את ההקפדות של רבי פינחס בן יאיר מה הוא יכול לעשות

ועובדה שברגע שהוא שמע על ההקפדות הוא היה מוכן לעשות הכל רק תגיד לי מה אני עושה הפסיד ממון הפסיד הכל אז כן מי צריך לפייס את מי אם כן צריך לשאול את רבי פינחס בן יאיר אם אתה בדרגה כל כך גבוהה למה לא חשת שהמלאך ההוא נמצא בבית קודם או למה לא אמרת לו תבדוק את הבית לפני שאני בא מכל הכוונים רגע אז מי פה פספס אם הוא הגדול והוא דורש כל מיני הקפדות ובעל הבית מוכן לתת לו כל מה שהוא יכול אז מי פה לא הקפיד מספיק כי מה שמשמע מכאן שרבי פינחס בן יאיר לכאורה מצא אצלו פגם ח"ו והוא זהו אתה לא הכנת את השטח כמו שצריך אז זהו אני הולך אין מה לעשות אין פתרון אין כלום אבל מצד שני מה אתה רוצה ממנו זה המדרגה שלו ולא רק זה המדרגה שלו אלא הוא מוכן לבוא לקראתך במה שהוא יכול ואם לך יש מדרגה יותר גדולה אז למה לא דאגת קודם לבדוק את הכל למה אמרת רק שני דברים למה לא אמרת שלש, רגע אני רוצה שהשאלה תכנס בפנים.

תלמיד: אז איך הוא חושב להכנס לרבי? הרי אם הוא לא היה מוצא את הפגם של הפרדות הוא היה מוצא פגם אחר

כ"ק האדמו"ר: לא בטוח יש סיכוי שהוא בא ממערכת יותר מורכבת למקום שהוא לכאורה יותר פשוט אז הוא לא צריך להגיד רק שני דברים יכל להגיד מאה דברים או אולי יכל להגיד

תן לי קודם לבדוק את הבית שלך ורק אחרי זה אני יחליט או לא אמר ככה או אמר שני דברים הוא עמד בקריטריונים הוא הבטיח שהוא יבוא ופתאום..

תלמיד: גדול ישראל שבא אל גדול ישראל מצפה שכן יקפיד על הדברים האלה, זה פשוט לו שככה צריך לעשות.

כ"ק האדמו"ר: עובדה שזה בכלל לא היה פשוט לו כי הוא לא נהג בכלל לאכול אצל ישראל עד כדי כך שחשבו שהוא לא רוצה ליהנות משל אחרים

תלמיד: רבי היה נשיא אז הוא תאר לעצמו שרבי בטח מקפיד כמו שהוא מקפיד.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר אמר ישראל קדושים וראויים ליהנות מהם קל וחומר רבי שהוא היה נשיא.

תלמיד: אולי משמים מנסים את רבי פינחס בן יאיר, אחרי שהצהיר שישראל קדושים וכו' אז מנסים ורואים שהוא הולך בהנהגה שלו מעל למה שהוא הצהיר

כ"ק האדמו"ר: יוצא שרבי פינחס בן יאיר הרגיש שהוא צודק אם הוא חשב שהוא צודק שהוא לא נכנס רבי חשב שהוא צריך לפיס את רבי פינחס בן יאיר על זה שאכזב אותו ולא הכין לו את הבית כמו שראוי לו.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר מקפיד עכשיו, ולכן אין פה קטע של להיפגע.

כ"ק האדמו"ר: יש פה קטע של להיפגע מאוד מאוד פוגע אם מזמינים בן אדם לבית ומסכמים ונראה שהכל בסדר והבן אדם בא ויש משהו שנראה מאוד לא בסדר בעיניו אז זה פוגע בו ירגע לא הכנת את הבית כמו שאמרתי לי אז אני נפגע מזה אני חשבתי שאני בא לחבר ואני בא למקום שמתאים לי ואתה עושה את המאמצים כמו שברור ופתאום זה לא נכון.

תלמיד: רבי הלך לפי ההלכה אז אין כאן על מה להתנצל.

כ"ק האדמו"ר: אז לפי מה שאתה אומר רבי פינחס בן יאיר היה צריך להתנצל בפני רבי.

תלמיד: לא רבי לא צריך להתנצל מפני הסיבה הזו ורבי פינחס בן יאיר לא היה צריך להתנצל כי זו ההנהגה שלו.

כ"ק האדמו"ר: אתה עושה את הכל בלי רגשות בלי כלום בני אדם זה רובוטים, אין להם רגשות?! מה אתה אומר?

תלמיד: אני מסכים איתו יש פה מחלוקת מהותית בדרך שלהם והפרידות זה רק משהו סמלי ולכן לא יעזור שיזרוק אותם

כ"ק האדמו"ר: רבי פינחס בן יאיר לא התנצל כי הוא חשב שהוא כמעט נכשל בגלל חוסר הזהירות של רבי אז מה יש לו להתנצל כמעט נפילתי במלכות ווי איפה עמדתי להיכנס תראה מה יש לך בבית חשבתי לשבת לאכול שם תראה מה יש לך בבית תראה מה הולך פה בשביל זה הוא לא התנצל בשביל זה אמר המהרש"א שהצילו אותו, רבי לא היה צריך להתנצל כי הוא עשה כמיטב יכולתו באמת לעילא ולעילא מה הוא יכול לעשות גם בכה וגם הפציר בו וגם ביקש ממנו ורבי פינחס בן יאיר לא התנצל כי הוא מבחינתו הנה היה מוכן להיכנס לבית של רבי לשמח את רבי הוא קיים את זה הוא בא לאכול הוא לא פגע אמר לא מתחשק לי לאכול אצלך הוא בא להיכנס רק שהוא ניכנס הוא ראה שיש בעיה הוא ראה שלבעיה הזו אין פתרון ושאסור לו להיכנס לשם

ואולי אחרי כך יגידו לדורות רבי פינחס בן יאיר נכנס למקום שיש מלאך המשחית אז מותר להיכנס למקום סכנה, מותר להיכנס לכל מקום אין בעיה אז אולי מצד זה גם כן מצד

ההלכה הוא רצה שיראו שלמקום סכנה הוא לא נכנס ולא בשביל לפגוע ברבי הוא גם כן הופתע שהוא חשב שרבי יסדר הכל והוא לא סידר הכל אז הוא לא פגע ברבי כי לא התחשק לו פתאום לאכול אצלו אלא כי הוא מצא בעיה ולכן הוא לא התנצל אז זה לא היה צריך להתנצל וזה לא היה צריך להתנצל.

יש פה עוד כמה סוגיות שלא גמרנו חשבתם שגמרנו יש קושיה קשה מאוד רבי פינחס בן יאיר רבי מציע להרוג את הפרדות ורבי פינחס בן יאיר אומר לא זה בל תשחית ממה נפשך אם הסיבה שהוא לא רוצה להיכנס לבית זה מפני שהפרדות מסוכנות מה שידך בל תשחית זה פיקוח נפש צריך להרוג אותם וזהו זה אם הפרדות שהם מסוכנות עד כדי כך שהוא צדיק לא יכול להיכנס לבית שיש שמה פרדות אז להרוג אותם זה לא בל תשחית זה מצוה זה פיקוח נפש זה חיות שהם מסוכנות מסוכנות את הבריות עד כדי כך שנשיכה שלהם והבן אדם הלך, מבחינת רבי פינחס בן יאיר.

תלמיד: אבל הוא דורש מרבי שיהיה בהנהגה כזו שלא יחזיק פרדות זה לא אומר שצריך להרוג אותם.

כ"ק האדמו"ר: לא, מה זאת אומרת? זה פיקוח נפש קודם לכל.

תלמיד: בן אדם לא יכול לוותר על ההלכה בגלל החומרה שלו.

כ"ק האדמו"ר: למה אתה מתכוון?

תלמיד: ההלכה מתירה להשתמש בפרדות.

כ"ק האדמו"ר: אבל רבי פינחס בן יאיר הוא לא אומר שהוא מחמיר. הוא אומר שזה סכנת נפשות, הוא ראה את המלאך שמה שמסתובב שם והם יכולים להזיק ולהרוג וכשסוף סוף רבי אומר שמוכן להרוג אותם - הוא אומר שזה 'בל תשחית' מה זה 'בל תשחית'? יש פה פיקוח נפש, לא? מה אתה אומר? מקסימום - ישתמשו בעור שלהם ובבשר יתנו את זה לגויים למה 'בל תשחית' איזה 'בל תשחית'?

אם הם מסוכנים צריך להרוג אותם לפי רבי פינחס בן יאיר ואם הם לא מסוכנים אז שיכנס לבית, מה זה קשור ל'בל תשחית'? מבינים את הקושיה? אם בן אדם מפחד שמהו זה מסוכן עד כדי כך, שלא נכנס לשמה, עד כדי כך שזה סכנת נפשות ובעל הבית מוכן להרוג אז שיהרוג מה זה קשור ל'בל תשחית'?

תלמיד: זה חומרה של רבי פינחס בן יאיר.

כ"ק האדמו"ר: זה לא חומרה. הוא גרס שזה מסוכן אם בן אדם רואה סכנה והוא מאמין שזה מסוכן אז זה מסוכן זה הלכה אצלו זה לא תיאוריה.

תלמיד: אבל לפי ההלכה מותר להחזיק פרדות.

כ"ק האדמו"ר: אבל הוא היה שמה והוא ראה שהם מסוכנים ואם הם מסוכנים עד כדי כך שהוא לא נכנס בגלל שהם מסוכנים שזה מקום סכנה אז הוא רוצה להרוג אותם שיהרוג אותם אין בל תשחית בזה יש פיקוח נפש.

תלמיד: יכול לא להיכנס ועדיין לא להרוג.

תלמיד: הבעיה היא הוא ראה את מלאך המשחית שמה לא בגלל שלא להרוג.

כ"ק האדמו"ר: למה הוא ראה את מלאך המשחית כי הפרדות מסוכנות.

תלמיד: הם לא היו קשורות? לא היו שמורות?

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב שהם לא היו קשורות.

תלמיד: יכול להיות שאם הם היו קשורות אז המלאך המשחית לא היה שמה?

כ"ק האדמו"ר: אז למה הוא לא אמר לקשור ולמה הוא אומר בל תשחית, המלאך נמצא וזהו.

תלמיד: לא קשורות זה לא הגיוני

כ"ק האדמו"ר: לא כתוב שלא היו קשורות אל תמציאו נו מה אין לך תירוץ? יש רק פתרון אחד נראה אם תגיעו אליו.

תלמיד: רבי פינחס בן יאיר רמז לרבי להשתמש בפרדות בדיוק איך שצריך.

כ"ק האדמו"ר: אתה עונה לי עכשיו על דברים אחרים תענה לי לשאלה הפשוטה ששאלתי, רבי פינחס בן יאיר טוען שהם סכנת נפשות ולכן הוא לא נכנס אם כן אם הוא רוצה להרוג אותם זה מצוה להרוג אותם זה לא בל תשחית אם יש כלב חולה כלבת והורגים אותו זה בל תשחית מה פתאום אבל הכלב יכול להביא תועלת

תלמיד: יש פתרון אחר לעשות את זה

כ"ק האדמו"ר: איזה פתרון? הוא לא אמר לו שום דבר

תלמיד: הפרדות היו שם לפני שבא רבי פינחס בן יאיר לשם וכשהוא הגיע לשם הם לא הזיקו

כ"ק האדמו"ר: שמה זה משנה הוא קבע עכשיו שזה מסוכן בן אדם נבחן לפי מה שהוא קובע בענין סכנה אחד חושב שלהסתובב במקום סכנה באמצע הלילה זה לא מסוכן והוא מאמין בזה אז זה באמת לא מסוכן.

תלמיד: אולי העצה הזו מתאימה לרבי פינחס בן יאיר אם הפרדות היו שלו אבל כיון שזה לא שלו

כ"ק האדמו"ר: אדרבה זה לא שלו והוא ראה שזה מסוכן ורבי לא ראה שזה מסוכן אז לפי זה היה צריך לצוות שישחטו אותם שיהרגו אותם כי הוא מבין שזה מסוכן ורבי לא מתיחס לזה כל כך בחומרה.

תלמיד: נניח שהיה הורג אותם אז מה הבעיה שיבוא לאכול?

כ"ק האדמו"ר: עכשיו לא מדברים על בכלל הענין של האוכל תתנתקו מכל הדברים ותתמקדו על מה שאני שואל.

תלמיד: מה השאלה?

כ"ק האדמו"ר: הוא אומר שהוא מוכן להרוג אותם רבי פינחס בן יאיר אומר שזה מסוכן זה חיות מסוכנות לכן הוא לא נכנס לשם אומר רבי הוא מוכן להרוג אותם הוא אומר לא זה בל תשחית הוא אומר לו רבי פינחס בן יאיר אז אני הקטן אומר לא בל תשחית זה מצוה אם הם מסוכנות זה פיקוח נפש צריך להרוג אותם מה בל תשחית

תלמיד: זה פיקוח נפש כשהן משוחררות ואם הן קשורות זה בסדר

כ"ק האדמו"ר: איך שהם שמה היו ככה הוא קבע שזה פיקוח נפש ולכן הוא לא נכנס הוא לא אמר אם תקשור אותם אני אכנס.

תלמיד: נראה שרבי פינחס בן יאיר לא רצה לתת לו פתרון.

כ"ק האדמו"ר: זה שהוא לא רצה לתת לו פתרון אנחנו יכולים להבין אבל פה הוא אמר לו משהו שזה לא נתפס, תסביר למה זה לא נתפס, נו?

תלמיד: מצד אחד הוא מגדיר אותם כנזק ומצד שני הוא אומר שזה בל תשחית להרוג אותן זאת אומרת יש בהם תועלת. זה בעיה.

כ"ק האדמו"ר: לא רק ממש כנזק הוא מגדיר אותם כפיקוח נפש כסכנת נפשות להיכנס לשם, חשבתם זהו נגמר רק התחלנו עכשיו טוב אין לכם תשובה? יכול להיות שזה היה אצל רבי פינחס בן יאיר כדרך להגיד לו שהפתרון זה לקשור אותם זה א' ב' מה שרמזנו מקודם אצל רבי הם לא היו בגדר סכנה כי הוא לא חשב שזה סכנת נפשות אצל רבי שהוא בעל הפרדות ואצלו זה לא בגדר סכנת נפשות

אם הוא יהרוג אותם זה בל תשחית אצל רבי פינחס בן יאיר זה סכנת נפשות ואם זה היה הפרדות שלו הוא היה צריך להרוג אותן כי ענין של סכנה זה לפי מה שהבן אדם חש אחד מרגיש שאם הוא מתקרב לתהום וזה לא מסוכן בכלל משהו אחר כבר מאה מטר משם רועד מפחד מהתהום אז כל אחד צריך לעשות לפי מה שהוא מרגיש שזה סכנה זה קשה להגדיר מה זה סכנה זה כנראה משהו שנתון ללב אז לפי רבי פינחס בן יאיר זה היה סכנה והוא היה צריך להרוג אותם אם היו שלו אבל לפי רבי הוא לא חשב שיש בזה סכנה כל כך גדולה הפך הוא חשב שיש בהם תועלת לכן הוא החזיק אותם ואולי יש בזה סכנה אבל התועלת עולה ואם הוא יהרוג אותם עכשיו אז זה בל תשחית ואם הוא חושב שיש בזה באמת סכנה אז למה הוא החזיק אותם?

זאת אומרת שרבי פינחס בן יאיר חושב שזה לא מסוכן טוב, זה היה סתם בשביל לחדד לכם את המוח.

תלמיד: פיקוח נפש זה ענין סובייקטיבי באמת.

כ"ק האדמו"ר: כן.

תלמיד: פיקוח נפש שדוחה שבת זה לפי ההרגשה של האדם?

כ"ק האדמו"ר: בפיקוח נפש דוחה שבת זה לפעמים כן סובייקטיבי לדוגמא ביום כיפור אם בן אדם שהוא מרגיש רע למי מאמינים? לרופא? - נותנים לו לאכול לפי ההרגשה שלו.

תלמיד: אבל מעוברת, למשל היום קראתי שילדת אז שלשה ימים לפני הלידה בכל מקרה זה פיקוח נפש זה לא נחשב הדעה שלה

כ"ק האדמו"ר: נו, תענה לו

תלמיד: בפיקוח נפש יש כמה אמות מידה יש אמות מידה שרירותיות ויש אמות מידה סובייקטיביות.

כ"ק האדמו"ר: אם בן אדם קופץ מעשר קומות...

תלמיד: ...ונשברת לו הרגל יתכן שירגיש את הכאב רק אחרי כמה זמן אותו דבר יולדת אחרי כמה ימים יכול לחזור לה בעיות שלא צפו אותם קודם.

כ"ק האדמו"ר: טוב עכשיו אני הולך להיכנס למשהו אחר טוב תקשיבו לפני שניכנס לזה מענין עוד להתעכב קצת פה על הענינים האלה צריך לפרט על הפתרונות שמציע רבי: "שמע רבי מזה יצא לקראתו אמר לו אני אמכור אותם" אין לו נזק אין לפרדות נזק, "אמר לו רבי פינחס בן יאיר הרי כתיב לפני עיוור לא תיתן מכשול" לזולת יהיה נזק אבל ככה הוא מנסה בהתחלה להציל שלו לא יהיה נזק וגם לפרדות לא יהיה נזק "וכשם שהם אסורים עליך הם אסורים לשאר אנשים אמר לו רבי אשלחם ליערות שיהיו הפקר" מי מפסיד מזה?

הזולת מה עם הפרדות הוא מציל אותם הם לא מפחידות "אמר לו רבי פינחס בן יאיר תרבה הזק לפי שלא יהיו נשמרים ירבו נזקיהם. אמר לו רבי אני מנשר ואסיר פרסותיהם שלא יוכלו לבעוט עוד ועדין יהיו יכולים לילך" מי מפסיד פה? הפרדות הוא מפסיד? קצת שהתיפקוד

יהיה פחות טוב הזולת מפסיד? לא יפה מה אומר לו רבי פינחס בן יאיר יש בזה צער בעלי חיים.

תלמיד: זה יכאב להם

כ"ק האדמו"ר: "אמר לו רבי אהרוג אותם" מי מפסיד כאן? הפרדות וגם רבי מפסיד. ועוד בענין של רבי פינחס בן יאיר, זה שהוא לא רצה להיכנס לאכול, אמרנו שיש אור פנימי ואור מקיף, ויש כלי, האור המקיף שואף להיכנס ולהאיר בתוך הכלי, האור הפנימי, זה האור שהכלי כבר השיג לפי זכויותיו, וכמובן שהאור מצטייר לפי הכלי ולפי הזיכוך של הכלי ככה האור יכול להיכנס, זה עפ"י פנימיות התורה.

ואם יש יניקה לס"א, כמו שיש פה, הפרידות שהן סכנה ויש שם את המלאך המשחית זה הס"א, הבית של רבי זה הכלי, רבי זה בחינת האור הפנימי, ורבי פינחס בן יאיר זה בחינת האור המקיף. שהוא רוצה לבטוש ולהיכנס בפנים, אבל יש לו תנאים, הוא לא מוכן סתם להיכנס ולהאיר בתוך הכלי, שני התנאים הראשונים היה נראה שמתקיימים, שזה בחינה רצון לקבל באמת, שהכלי צריך לרצות באמת לקבל את האור, אם לא הוא לא יכול למשוך אור, ומצד שני העניין של היניקה של הס"א, ברור שיש כלל בפנימיות התורה, שכשעומד להיות חטא, או כשיש חטא, האור העליון נגנז בעליון שלו, כדי שהס"א לא תוכל לינוק.

והס"א שמקטרגת ורוצה לקבל את השכר, היא יונקת רק מהרשימו של האור, לא מהאור עצמו. אז זאת אומרת שהאור תמיד כשיש ס"א לא משפיע, לא נכנס לתוך הכלי. ולכן כאן, רבי פינחס בן יאיר שהוא בחינת אור מקיף, מצד אחד רצה להיכנס, לכאורה זה נראה מתאים, ומצד שני היות שהייתה שם יניקה מצד הס"א, בדמות הפרידות שמסכנות, ובדמות המלאך המשחית, אז הוא החליט בסוף לא להיכנס, ולמרות שהפציר בו רבי שהוא בחינת האור הפנימי, הפציר בו שהוא רוצה לקבל תיקון ורוצה לקבל, אבל זה לא הלך. עד כאן הסיפור הזה.